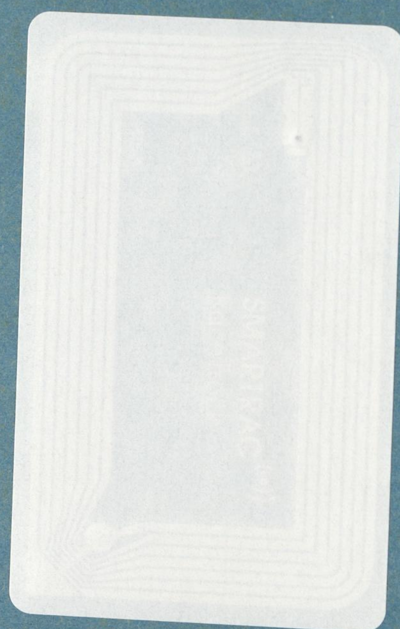
Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.
Udgivet af N. C. Rom.

Udkom 1873-1901.

Skønlitterært indhold indekseret på: https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p108811.htm

Udarbejdet af Niels Jensen

Husvennen

Billedblad

for

Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

(Med 152 Billeder.)

Udgivet af N. C. Rom.

Aargang 1883—84.

Kjøbenhavn.
N. C. Roms Forlagsforretning.
Trykt hos J. H. Schultz.
1884.

BOLSEN del. H. C. HANSEN

Indholdsfortegnelse.

Fortællinger.

Side.

Digte.

Historiske og biografiske Stykker.

Side.

Fra Naturen og Folkelivet.

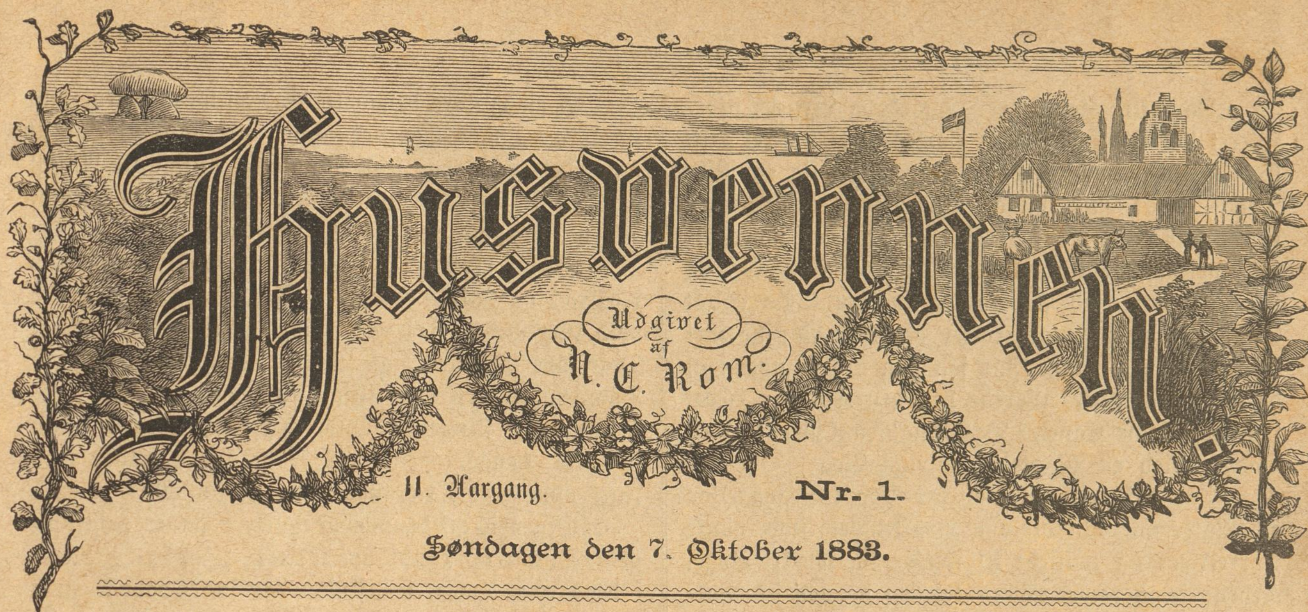
Billeder.

Tillægsbillede i Farvetryk.

Tordenskjold og den svenske Kommandant, efter Maleri af Professor Otto Bache.

Bognyt.

Smaating, firkantede Nødder og Gaader findes i næsten hvert Nr.

II. Aargang. Nr. 1.

Søndagen den 7. Oktober 1883.

Bjørne-James.

En amerikansk Novelle,

af Kristjan Østergaard.

Det er ved en af de mange Jærnbaner, der krydser ind gjennem Michigans gamle Skove, at Byen Jamestown ligger. Det er uvist, om den kan findes paa Landkortet endnu, men den kommer nok siden. Da Byen er temmelig ny, frembyder dens Udseende ikke noget særdeles mærkeligt: Et Par Savmøller med uhyre Træstabler langs Jærnbanen, et Par smaa Kirker, en toetages Skolebygning, et Raadhus og et Hotel — altsammen bygget af Træ — er det, der først gjør sig bemærket. Rundt om dette grupperer Byens almindeligere Bygninger sig i den mest maleriske Uorden, dog med Antydning af, hvad der i Fremtiden skal være Gader. Ned gjennem Byen snor sig en temmelig bred Aa, som Beboerne med uskyldig Overdrivelse kalder „Floden“.

I Udkanten af Byen ligger et lille Bjælkehus med Hjortetakker over Indgangsdøren. Der bor Bjørne-James*).

Som saa mange andre havde James tidligere regelmæssig arbejdet ved Savmøllerne om Sommeren og i Skoven om Vinteren. Ved Sommerarbejdet var han flittig og tjente gode Penge, som han heller ikke brugte alle sammen, om han end stundum lod rulle lidt; men om Vinteren i Skoven var han mindre vedholdende. Det var ikke Dans og Svir, der holdt ham fra Arbejdet, men det var hans Jagtlyst. Og flere Gange mistede han sit Arbejde, fordi han altid maatte have Bøssen hos sig, og naar saa en letfodet Hjort eller Hind sprang forbi, var det som en Trolddom greb ham: han maatte efter den. Og naar han saa maatte døje sine Kammeraters Skoser, fordi han sjælden fik noget for sin Ulejlighed, saa æggede det ham kun til at jage mere ivrigt næste Gang.

Paa en Plads, hvor han arbejdede, var der en halvgammel Pige, der lavede Mad til Skovarbejderne. Hun var grovskaaren af Figur, tykmælet — og saa røg hun Tobak. James var fin af Legemsbygning, havde runde, rødmussede Kinder og lignede snarere en Pige end hun. Det vakte derfor almindelig Munterhed blandt Skovhuggerne, da disse to blev forlovede. Men en skjønne Dag hen imod Foraarstiden, just da Skovarbejdet for denne Vinter var til Ende, rejste James og Lizzie til Fredsdommeren og kom tilbage med sort paa hvidt for, at de var Ægtefolk. Det hed sig, at han tog hende for de Penges Skyld, hun igjennem flere Aar havde tjent ved at være Kokkepige i Skoven.

Fra den Tid arbejdede James ikke mere enten ved Savmøllerne eller i Skoven. Han kjøbte firsindstyve Akres Skovland inde midt i en stor Skov, byggede sig et Bjælkehus, ryddede et Par Akres Land, som han dyrkede, og lod Resten ligge, som det var. Nu kunde og vilde han tilfredsstille sin Jagtlyst.

*) James udtales Djæms (med langt æ).

Aar efter Aar levede James og Lizzie i uforstyrret Ro i Skoven, hvor James følte sig ret i sit Es, og hvor Lizzie ugenert kunde tage sig en Pibe Tobak, naar hun vilde. Hver Uge i Jagttiden kunde han sejle ned ad „Floden" til den nærmeste By med Fuglevildt — Kalkuner og Høns — og ikke sjældent med Kronvildt imellem. En enkelt Gang havde han overrasket og skudt en lille sort Bjørn; men i mange Aar saa han aldrig nogen af de store graa, der allerede paa den Tid var meget sjældne i disse Egne. Den Dag, han først traf en saadan, blev en Mærkedag i hans Liv.

Det var en smuk frostklar Dag i Begyndelsen af Vinteren. Rundt om Bjælkehuset stod ranke Fyrretræer og hviskede til jomfruelig smækre Bøge, medens smaa vævre Egern løb op og ned ad Valnødtræernes Stammer, med hvis Farve deres næsten smeltede sammen, og Flyveegern flagrede som smaa klodsede Fugle fra et Træ til et andet. Et tyndt Lag Sne var faldet om Natten, den laa saa fin og blød, saa let og hvid paa Skovbunden, at den tog Indtryk af det aller mindste Mos eller Løv, der faldt ned, og den laa som Sølvbaand og glimrede i Solskinnet oppe i Trætoppene, løs og let men uden at falde ned, thi der var fuldstændig vindstille.

Da brødes Stilheden af et skarpt Knald, der gav Gjenlyd langt borte, og en Hjort strøg med lette, spændige Spring forbi og forsvandt i Tykningen. Kort efter kom James, pustende, rød og ivrig — ikke uden Grund, thi han havde skudt efter Hjorten og ramt et Egern. Ja — det var ikke andet end et Egern. Før Røgen endnu var trukket bort, havde han et Øjeblik troet, at det var Hjorten, der laa og sprællede i Sneen, men det var kun et Egern. Nu hang det og dinglede ved hans Side, mens han løb efter Hjorten. Trods Kulden sad der Sveddraaber paa hans Pande og en enkelt sivede ned over Kinden og forsvandt i Skjægget. Han travede afsted, men Egernet hang og daskede ham saa ubehageligt paa Laaret. Saa tog han og hængte det op paa et tykt Træ, hvor han kunde finde det, naar han kom tilbage, og saa afsted igjen.

Hen imod Aften kom James tilbage til samme Sted, hvor han havde hængt Egernet, men Hjorten havde han ikke faaet. Det var ham da altid en Smule Trøst at tænke paa, at han kunde tage Egernet med i Mangel af noget bedre.

Det havde begyndt at sne temmelig stærkt, og James gik imellem Træerne som en vandrende Snemand. Hans Skridt var knap saa livlige som før og hans Humør var sunket under Nul. Konen havde om Morgenen skjændt paa ham, fordi han var saa ivrig paa Jagten, saa han ikke vilde malke Koen og fodre, før han gik, og nu maatte han komme hjem med bare det stakkels lille Egern!

I en mindre behagelig Stemning nærmede han sig Træet, hvor Egernet hang, gik omkring for at tage det med og stod pludselig Ansigt til Ansigt med en stor graa Bjørn, der, staaende paa Bagbenene, forsøgte at tage Egernet ned.

„Saa skal da ogsaa . . ." raabte James halv i Skræk og halv i Vrede. Men Bjørnen tog ikke mod Grovheder; den gav ham et saa eftertrykkeligt Dask over Armen, at Bøssen faldt ham ud af Haanden, og da den tillige viste ham en smuk Besætning af skinnende hvide Tænder, betænkte han sig ikke længe, men var trods sin Træthed i en Fart oppe i et Træ, uden dog at faa Bøssen med.

Bjørnen gik brummende neden under og trampede Sneen op rundt om Træet. Havde det været i dens unge Dage, saa skulde den snart have kommet op til den tobenede Gavtyv, der saa næsvist havde forstyrret dens Aftensmaaltid, men nu var den for gammel og tung.

Imens sad James sikker i Trætoppen, men dog ikke i de gladeste Tanker. Han vidste vel, at op til ham kunde Bjørnen ikke komme, men hvor længe vilde den blive ved at holde Vagt nedenfor?

Af og til rejste den sig paa Bagbenene og tog i Træet, men slap det igjen med en ærgerlig Brummen. Saa fik den Øje paa Riflen, der laa ved Roden af det store Træ, og vilde stille sin Vrede paa den. Men Mr. Efraim*) forstod ikke at haandtere Skydevaaben, han tumlede saa ubehændigt med Riflen, at den gik af lige for Næsen paa ham og voldte ham den forskrækkeligste Nysen.

Det gav et Sæt i James, da Riflen gik af; men da Bjørnen strax efter brummende og nysende gik sin Vej, steg han ned af Træet, tog Riflen og Egernet og gik ilsomt hjem.

Han var gnaven, da han traadte ind i Stuen. Lizzie sad i al Uskyldighed og røg af hans Pibe, medens hun strikkede et Par Strømper til ham. Han saa det, smed Egernet i en Krog og Bøssen i en anden og raabte:

„Lad mig faa min Pibe, Lizzie! Hvorfor bruger du ikke din egen? Og lav saa noget Mad til mig!"

Konen rejste sig op og gav ham Piben med den undskyldende Bemærkning, at hendes egen var gaaet i Stykker, hvorpaa hun satte den allerede tillavede Mad paa Bordet.

Synet af Maden formildede den vrede Jæger, og alt som han spiste, fortalte han væk om sit Sammenstød med Bjørnen.

„Var den stor?"

---

*) Mester Efraim er Jægernes „Kjælenavn" for den graa Bjørn.

„Om den var? Ja, det kan du bande paa! Naar den stod paa Bagbenene, vilde den ikke kunde staa under Loftet herinde."

Han spiste — hun bare gøs og forundrede sig; thi en Bjørn af den Størrelse havde hun aldrig hørt om, uden at tænke sig det som i et Æventyr, der kun kunde foregaa langt, langt borte. Og nu havde den været lige ved at æde James.

Hans gnavne Stemning forsvandt efterhaanden, som han spiste og fortalte. Da han var færdig, sagde han til sin Kone:

„Jeg har naturligvis ikke noget imod, at du bruger min Pibe, naar jeg er borte; men jeg var bare saadan bleven lidt gal i Hovedet, ser du, over den her Bjørn."

Fra den Dag af, at James havde truffet den graa Bjørn i Skoven, følte han sig ikke mere saa sikker der som før, og aldrig gik han ud nu uden at have foruden Riflen en god Revolver i sin Lomme. „Det er dog ikke umuligt, at jeg træffer den igjen," tænkte han.

Imidlertid forløb dog det meste af Vinteren, inden den atter lod sig mærke. Man havde halvvejs begyndt at trøste sig med den Tanke, at den allerede var borte, da man hen i Begyndelsen af Marts Maaned hørte om Faar, der var tagne i Landsbyerne uden for Skoven; et Sted var endogsaa en Ko røvet, og man havde set Spor af Bjørnen lige fra Husene til ind i Skoven. Saa var det igjen roligt, indtil den Tid kom, da Luften mildnedes, og man begyndte at slippe Kvæget ud.

En Aften kom James's Ko ikke hjem fra Skoven, som den plejede. Morgenen efter, da de stod op, var den heller ikke kommen.

„Vil du ikke ud at lede efter Koen?" spurgte Lizzie sin Mand.

„Lede! — Hm! — ja, hvad nytter det til? Er den levende, saa kommer den nok, og er den ikke det, saa ved jeg nok, hvem der har taget den."

Konen saa paa ham. Han var ikke længer den tynde, rødkindede Pigeskikkelse, som da de blev gifte. Han saa kraftig nok ud nu, men — tydeligt var det — han var ræd for Bjørnen.

Han stod og pudsede Laasen paa sin Riffel; hun redte Sengen.

„Skal du da ikke paa Jagt i Dag?" spurgte hun.

„Aa — jeg ved ikke."

„Jægeren er da vel ikke bange for Vildtet?" Det kom saa drillende spidst og med et saa ejendommeligt Blink i de sorte Øjne, at James pludselig for op:

„Siger du, jeg er ræd?"

„Aa nej — jeg spurgte blot."

„Du spurgte, om jeg var ræd . . . tror du jeg er? . . . ja, for saa skal jeg sige dig, at du tog ganske nederdrægtigt fejl."

Kort efter saas James med Riflen i Haanden og Revolveren i Lommen gaaende ud i Skoven for at lede efter Koen.

En tæt hvid Tøtaage laa over de lavere liggende Partier af Skoven til i to Mands Højde; der ovenfor ragede Træerne op i temmelig ren og klar Luft. Efterhaanden forsvandt Taagen aldeles, men Træerne dryppede, og visne Blade klistredes sammen og faldt klaskende ned paa den vaade Skovbund, hvor endnu enkelte smudsige Snedynger laa og tøede. I en saadan saa han røde Pletter . . . Hvad kunde det være? . . . Han saa nøjere til: det var Blod.

Ved Siden af Blodpletterne var der Mærker efter Bjørnens store Labber . . . flere længere fremme . . . saa Blooddryp igjen, og Spor af noget tungt, der havde slæbt.

„Tænkte jeg det ikke nok," mumlede han, „Bjørnen har taget Koen."

Der gik ham en underlig hed Rislen gjennem Lemmerne, og Aandedrættet arbejdede tungt; han var nok ikke fri for at være ræd.

Han spændte begge Hanerne paa Riflen og gik videre.

I en Lavning laa et stort Træ væltet af Stormen. Dets vandret løbende Rødder stod nu paa Kant med et Lag Grønsvær omkring og dannede en Væg af omtrent otte Fods Bredde og lige saa høj. Der op imod fandt han de sidste Rester af Koen. Der havde Bjørnen altsaa Aftenen i Forvejen holdt Maaltid.

Han spejdede forsigtig til alle Sider, men Bjørnen var ikke til at se. Saa tog han Mod til sig og gik ned til Koen, hvoraf hele den forreste Del var ædt.

„Det kan dog bruges, som er tilbage," tænkte han og gav sig til at flænse et Baglaar fra med sin Kniv.

Men Bjørnen havde nok ogsaa tænkt at kunne bruge Resten, thi ingen anden end den var det, der nu kom. Grenene knagede under dens tunge Trin, medens den nærmede sig i et klodset Luntetrav, der dog var ængstelig hurtig for James at se paa.

Han fik Bøssen til Kinden, men der laa Taage om hans Øjne, og Hænderne rystede lidt. Skuddet gik af, før han ret vidste eller vilde, men Bjørnen kom nærmere. Han skød igjen, men Bjørnen kom nærmere. — At lade var der ikke Tid til . . . hvad saa? . . . Bjørnen snøftede et Par Gange ad Krudtet, brummede, men kom.

James var lige ved at vende sig for at tage

Flugten og søge op i et Træ, da han følte sig greben som af et Par stærke Arme, der trykkede begge hans fast ind mod Kroppen, og en kold Snude berørte hans Kind. Det sortnede for hans Blik og i et svimmelt Halvsyn saa han Himmel og Jord og Koen og Træerne flyde i et, mens Bjørnens faste Favntag pressede et Brøl ud af ham. Da følte han et smerteligt Bid i venstre Skulder; han vred sig og kom ved en Bevægelse med Haanden til at røre ved Revolveren, som han hidtil havde glemt.

(Fortsættes.)

Dyreliv i Bjærgegnene.

I Almindelighed er Bjærgegnens Dyreliv langt rigere end Slettelandets, hvilket simpelt hen ligger i, at det ikke er Hvermands Sag at jage i Fjældene, her er flere Smuthuller, og endelig er den Fortræd, vilde Dyr kan volde, ikke saa følelig som den vilde være t. Ex. i et Land som Danmark, hvor baade vore Kornmarker og Kvæghjorder vilde lide store Tab derved.

I det „Husvennen“ i Dag bringer et særdeles smukt Billede af det brogede og interessante Dyreliv mellem Bjærgene, skal vi kortelig dvæle ved de vigtigste Dyr. I Forgrunden har vi Bjørnen, en rigtig Kraftkarl, om hvem man siger, at den har en Mands Forstand og tolv Mands Styrke. Vist er det, at den med et Dask af sine vældige Labber kan slaa en Hest til Jorden, sagtens har den da kunnet faa Bugt med det stakkels Gemsekid, der ligger sønderreven under dens stærke Klør. Men en rolig Nydelse af sit lækre Maaltid er ikke forbeholdt den; thi oppe paa en lille Fjældskrænt sidder Lossen, arrig og hvæsende og kræver sin Part af Byttet, medens Graaben nok saa lumsk sniger sig omkring nede i Kløften og lurer paa at faa en Bid med. En lille Slange, som al denne Støj og Brummen sagtens har jaget op af Søvnen, truer meget fornærmet med sin Braad. Lossen, der af Størrelse er som en stor Hund, er et gridsk, blodtørstigt Rovdyr med katteagtig Smidighed i sine Bevægelser. Den ligger paa Lur efter sit Bytte, og naar dette kommer nær nok, farer den frem med et Spring, hugger Klør og Tænder i og udsuger det varme Blod. Den er som sagt smidig og har kraftige Muskler, men det vil dog næppe lykkes den at skræmme Bjørnen, derimod lader det til, at den har godt Greb paa at drille den. Medens Lossen for en Del ligner Katten, saa har Ulven størst Lighed med Hunden; den er lige saa lumsk som Lossen, men mere fej, derfor lusker den saa skulende omkring, rede til at snappe Byttet, hvis Bjørnen skulde blive tirret nok til at sætte efter Lossen for at give den en vel fortjent Tugtelse. Kaster vi nu Blikket lidt højere op, møder vi et andet Syn, men den samme Rovlyst, den samme Kamp for Tilværelsen. Nogle Gemser, der havde lagt sig til Hvile paa en grøn, blød, græsgroet Skrænt er skrækslagne faret op ved at en mægtig

Dyreliv i Bjærgene.

Ørn med kraftige Vingeslag svinger sig ned fra Luften. Næsten lammede af Frygt og Rædsel stirrer de skræmte Dyr paa deres frygtelige Fjende. Nogle Fugle, maaske Tjurer, der havde sat sig til Ro paa en Gren, er ligeledes blevne jagne op og begynder at skrige og kagle. Ørnen nærmer sig med stærk Vingesus, dens gridske Næb aabner sig blodlystent, og de hvasse Øjne synes forud at gjennembore Byttet. Det er paa høje Tid, at Gemserne og Tjurfuglene flygter eller bereder sig til Modværge, thi længere tilbage øjnes flere Rovfugle. Fuglene kan maaske endnu redde sig ved at søge dybere ned i Kløften og forstikke sig under Krat og Buske. Og Gemserne kan maaske undgaa Arvefjenden ved at søge ind i Granskoven, hvor Ørnen nok lader være med at slaa ned, eller ogsaa ved kjækt at holde sammen og vende Hornene imod Angriberen. Derved kan de med nogen Udholdenhed berede Ørnen en saa sej Modstand, at den maaske omsider giver tabt og vender sig anden Steds hen efter Bytte. B. C.

Om Klædedragten i Broncealderen.

Med Broncealderen betegner man som bekjendt det Kulturafsnit i Oldtiden, da man i Steden for en ældre Tids Redskaber af Sten benyttede sig af Bronce navnlig til Vaaben og andre skærende Gjenstande. Det er en Tid, der ligger saa langt tilbage og er saa sparsom paa Efterretninger, at vi ikke kan angive de Aarstal, hvortil den er knyttet. Men, spørger maaske en og anden Læser, hvordan kan man saa vide noget om Klædedragten? Jo, det lader sig nok gjøre. Alle ved, at der snart hist snart her i Landet udgraves en gammel Høj; mange af vore Læsere har været med dertil og er da sagtens stødt paa Oldtidslevninger af enten den ene eller den anden Art. Hyppigst indskrænker disse Levninger sig vel til Smykker og Redskaber eller en Urne med brændte Ben, men det hændes ogsaa stundum, at vigtigere og betydeligere Fund kommer for Dagen, nemlig hele vel bevarede Lig iførte eller indhyllede i deres Dragter. Gjennem disse Fund, de smaa med de store, har vi i flere Henseender vundet Kjendskab til hin Tids Kulturforhold. Dette gjælder navnlig om Klædedragten i Broncealderen. Da vi ved, at denne Periodes Mennesker har dyrket Jorden og drevet Kvægavl, ja haft en næsten lige saa fuldkommen Husdyrbesætning som vi, i alt Fald maa det antages at de har ejet Koen, Faaret, Svinet, Geden og Hunden, saa var det paa Forhaand en rimelig Formodning, at de ikke som de aller ældste Beboere udelukkende har benyttet sig af Dyrehuder som Beklædningsmidler, men har brugt vævede Ulddragter. Nyere Gravfund viser, at det ogsaa forholder sig saaledes. Rimeligvis har man ikke ganske kastet Dyrehuderne bort, navnlig har vel de fattige Klasser for en Del vedblivende maattet nøjes med disse, men af et forholdsvis stort Antal Fund af mere eller mindre vel bevarede Uldtøjer ses det, at disse dog ogsaa maa have været temmelig almindelige.

Vi skal her søge at give en Fremstilling af Mandens og Kvindens Dragter, som de er fremtraadt ved flere Udgravninger fra Broncealderen.

Se en Gang paa det medfølgende Billede. Det

En nordisk Kriger.

forestiller en nordisk Kriger fra Tiden omtrent 300 Aar efter Kristi Fødsel, og det er vel at mærke ikke noget Fantasibillede, men i alle Enkeltheder saa tro og paalideligt, som om Krigeren havde staaet lyslevende for Kunstneren, da han tegnede det. Vi har netop valgt dette Billede, fordi det i en ganske særlig Grad er egnet til at vise, hvorledes der af alt det tilsyneladende spredte, som Oldforskerne sysle med, lader sig samle Helheder, som enhver, der overhovedet har nogen Interesse for de svundne Tider, og om andre kan der jo selvfølgelig ikke være Tale, vil have Fornøjelse af. Hver en Stump af hvad denne Kriger har paa sig, er funden i et Par sønderjyske Tørvemoser, Nydam og Thorsbjærg Mose, som i Forbindelse med nogle

andre danske Moser har ydet overordentlig rige og vigtige Bidrag til vort Kjendskab til Livet i Danmark i den saakaldte ældre Jærnalder, d. v. s. Tiden fra omkring Kristi Fødsel til omtrent Aar 450.

Klæderne, vor Kriger bærer, er af Uld, fint vævet i rudret Mønster, de bestaa af en lang Trøje med Ærmer, der naar helt ud til Haandleddene, og Benklæder, neden til fastsyede til korte Strømper. Paa Fødderne har han desuden et Slags Sandaler af Læder med fine pressede Forsiringer. Over Skuldrene bærer han en Kappe, prydet med lange Frynser; en af de Kapper, der fandtes i Thorsbjærg Mose, havde bevaret sin Farve: grøn, med gule og mørkegrønne Borter.

Vaaben har han været vel forsynet med, og det baade Dækvaaben og Angrebsvaaben. Paa Hovedet bærer han en Hjælm, bagtil dannet som et Slags Næt, fortil dækkende Ansigtet som en Maske af Metal, der kun lader Øjne, Næse og Mund fri. Over Uldtrøjen bærer han en Ringbrynje, smidig og let og tillige et godt Værn, dannet af sammennittede Jærnringe; Skjoldet, han støtter den venstre Haand til, er af Træ, sammensat af tynde Brædder, der i Kanten sammenholdes af et fint Beslag af Bronce. Paa Midten er anbragt en Skjoldbule, af Jærn eller Bronce, Sølv eller Træ — der er fundet alle fire Slags; bag den fandtes Haandfanget, ved hvilket Skjoldet holdtes. Angrebsvaabnene bestaar af Sværd og Lanse, Bue og Pile, for det meste udmærkede Vaaben, Sværdene ofte damascerede, forsynede med Skeder med prægtige Beslag; over den højre Skulder bærer han i en Læderrem et Kogger med Pile.

Men han var ikke blot godt udstyret til at tage imod Fjenden og slaa fra sig, han har ogsaa sat Pris paa hvad der saa godt ud; vi har allerede omtalt de rige Beslag paa Sværdskeden, ogsaa Skjoldbulen har i Reglen været smagfuldt forarbejdet; paa Brystet bærer han et Par prægtige Smykker af Bronce og forgyldt Sølv; Hjælmen er af Sølv, belagt med Guld, og der er desuden fundet baade Arm- og Fingerringe, Spænder og andre Smykker af ædelt Metal — de har sat Pris paa hvad der tog sig stateligt og anseligt ud, de Folk.

Af Kvindedragten gives hosstaaende en Afbildning. Paa Hovedet bar Kvinden et smukt og kunstig dannet Net, tilvirket af uldne Traade, i smukke Halvkredse omkring et Midtpunkt. I Mønstret var dette Arbejde ikke uligt Knipling. Kanterne var bøjede om to Løbesnore, hvoraf den ene gik op om Kinderne og Issen, den anden om i Nakken, hvor de sammenbandtes i Sløjfer. Det lange svære Haar, som Nettet dækkede over opsat med en Hornkam. Den egentlige Dragt bestod af Trøje og Skjørt. Trøjen, der var med Ærmer, var af simpelt vævet Uldtøj og for neden omgivet af en Bræmme af løsere Vævning. Fra Halsaabningen udgik en Splitte ned over Brystet, vel oftest forsynet med Kantning. Skjørtet var ligeledes af Uldtøj af samme grove Vævning. Det bestod simpelt hen af et firkantet Stykke Tøj, syet

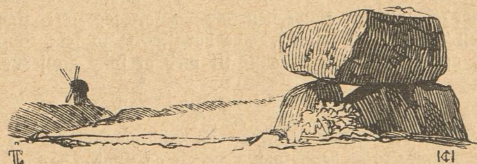
Kvindedragt fra Broncealderen.

sammen bagtil med tykt Uldgarn og just ikke med den Nøjagtighed eller Elegance, hvormed sligt sker nu til Dags, men det var jo ogsaa adskillige Aar før, man drømte om Paris og Modens Luner. Saavel Trøjen som Skjørtet sammenholdtes af et langt, nydeligt Livbaand, virket af farvet Uldgarn og med smukke Kvaster i Enderne. Dette var i Korthed den egentlige Klædning, men hertil kom i fornøden Fald, ligesom hos Manden, en ulden

Kappe. Fodbeklædningen var en lignende som hos Manden.

Mange af Læserne har vist aldrig tænkt at man kunde faa saa megen Kundskab om Fortiden ud af alt „det gamle Skrab“ der findes i Gravhøje og Moser og som oftest ser saa forrustet og ødelagt ud at en Kludesamler maaske vilde betænke sig paa at tage det op. Vi kunne derfor ikke slutte dette lille Stykke bedre end at anføre følgende Linjer, som Dr. Winkel Horn for nogle Aar siden skrev i „Folkets Almanak“.

Naar vi en Gang imellem ved Markarbejde eller paa anden tilfældig Maade støder paa en eller anden „Oldsag“, det være nu en „Tordensten“ eller en Gjenstand af Metal, lægger de allerfærreste synderlig Vægt derpaa, naar det da ikke strax er aabenbart, at det er det pure Guld eller Sølv, man har fundet, ja selv naar man træffer paa en større Mængde saadanne gamle Sager, f. Ex. ved Sløjfning af en „Kæmpehøj“, ved Tørveskær i en Mose eller desl., er det ikke enhver, der — naar han ikke allerede selv ved Besked — gjør, hvad der i saa Tilfælde er det eneste rigtige, nemlig at vise Præst, Skolelærer eller en anden belæst Mand Tingene og snakke med ham om dem. Gjør man det, vil man i de allerfleste Tilfælde faa det Raad at indsende dem til det oldnordiske Musæum i Kjøbenhavn eller til en af de mindre Oldsagsamlinger, der i de senere Aar har dannet sig rundt om i Provinserne, hvor de saa ville blive opbevarede i Fald de er værd at gjemme paa. De fleste ved jo nok, at saadanne Sager er mer eller mindre ældgamle, ja, ved vel ogsaa, at der har været en Tid, da Folk her i Landet ikke havde andet at lave deres Vaaben og Redskaber af end Sten, Ben, Horn, Træ o. desl., især Sten, hvoraf denne Tid kaldes Stenalderen; at der saa kom en Tid, da man lærte Metallet at kjende, men vel at mærke ikke Jærnet, kun Broncen, en Sammensætning af Kobber og Tin, hvoraf man støbte sine Vaaben og Redskaber, til endelig ved Kristi Fødsels Tid eller lidt senere Kjendskaben til Jærnet naade ind til os fra det mellemste og sydlige Evropa, hvor det længe havde været kjendt og i Brug. Men hvad de færreste har et rigtig klart Indtryk af, er den Kundskab, der af disse Oldsager, baade dem, der findes spredte, og dem, der findes samlede, kan vindes om vore Forfædres Liv og Sæder i en fjern Fortid, om hvilken Historien ganske tier. Vort Fædrelands Historie begynder først omtrent ved Kristendommens Indførelse i Danmark, d. v. s. i det 9de, 10de Aarhundrede efter Kristi Fødsel. Før den Tid har vi kun dunkle og digterisk udsmykkede Sagn, Rester af en længst forgangen, herlig Oldtidsdigtning, og selv ved deres Hjælp naar vi kun endnu nogle faa Hundredaar længere tilbage; saa bliver der fuldstændig stille, hvis vi ikke kunne faa Gravene til at aabne sig og de døde til at tale. Det er just det Maal, Oldtidsvidenskaben har sat sig, og som den i Virkeligheden stadig vinder længere og længere ind paa. Gravene har i Virkeligheden maattet aabne sig; Konger og Dronninger, Krigere og Høvdinger har Videnskaben stævnet for sig, og de har maattet give Møde med Vaaben og Skrud og aflægge Regnskab. Aarstal og Navne ville de rigtignok sjælden eller aldrig indlade sig paa at gjøre Rede for, men det er da ogsaa, naar alt kommer til alt, det mindst vigtige, hvor rart det end kunde være ogsaa at vide Besked i den Henseende. Vi maa nøjes med, hvad de i al Almindelighed har at fortælle om de Tider, da de færdedes her paa Jorden, men det er jo allerede store Ting, som man blot for et halvt Hundred Aar siden ikke drømte om at faa saadan Rede paa, som vi nu har. Mangen en tilsyneladende ganske betydningsløs Gjenstand, Plovjærnet eller Spaden bringer frem for Dagens Lys, bliver for Oldforskeren et Fingerpeg til Forstaaelse af meget, som ellers i lange Tider eller maaske for bestandig vilde blive en uløst Gaade, og ved Sammenstilling af de mange forskjellige Gjenstande danner der sig et Billede af Liv og Sæder, som, saa langt det rækker, er nok saa paalideligt, som om Fortidens Mennesker havde skildret sig selv i Bøger. Derfor er det af saa stor Vigtighed, at der fares varlig med hvad der kommer frem af Jordens Skjød af den Slags; det mindste kan ofte have den største Interesse.

Bognyt.

Kristelig Almanak, der i Aar er overtaget af N. C. Roms Forlagsforretning, er udkommet for Aaret 1884 med følgende Indhold: Fuldstændig Almanak. — Bogliste. — Til Højtiderne. — For Ægtefolk. — Strøtanker og Smaabønner. — Smaastykker til hver Dag i Maaneden (med Skriftsted og Salmevers). — For Altergangen. — Hedningemissionen (med Religionskort over hele Jorden). — Paul Gerhardt (med Portræt). — Hvorledes Hedningerne bede (med to Billeder). — Slaveriet paa Madagaskar (med Billede). — Opbyggelige Bidrag findes af Arnd, Vilh Beck, Blædel, F. Bojsen, Joh. Clausen, Ewaldsen, Funcke, Grundtvig, Heuch, Horn, Hostrup, Alb. Leth, Luther, Martensen, Monrad, H. Fr. Nørdam, Staudenmeyer, Schousboe, Scriver, Troels Smith, Harald Stein o. fl.

Kristelig Almanak, som nu i smuk Udstyrelse foreligger i **fierde Aargang,** har i de faa Aar siden den udkom første Gang vundet en meget betydelig Udbredelse, og anbefaler sig derved paa det bedste til alle.

Faas gjennem alle Boglader for 50 Øre.

Folkets Almanak, udgivet af N. C. Rom og C. A. Thyregod, er allerede nogle Maaneder tilbage udkommet for Aaret 1884. Folkets Almanak har Aar for Aar stræbt at fremtræde i en stedse smukkere og bedre Skikkelse, og Læserne vil sikkert finde, at den foreliggende Aargang er i **ualmindelig Grad vellykket.** Dette vil falde særlig stærkt i Øjnene for enhver, som vil tage en af de større Udgaver for i Aar og sammenligne med en tilsvarende Udgave med en anden ældre Billedalmanak. Man vil da ret faa Øje for det store Fremskridt, der er brudt igjennem med Folkets Almanak, navnlig med Hensyn til Udstyrelsen. Medens „Almanakbilleder" tidligere rangerede imellem de sletteste Illustrationer, findes der i Folkets Almanak for 1884 Billeder af vore første Kunstnere, saa fortrinligt tegnede, xylograferede og trykte, at de vilde være en Prydelse for ethvert Kunstblad. Da ogsaa Texten er udsøgt, med særligt Hensyn til Almanakkens Formaal, kan vi med fuld Overbevisning paa det **allerbedste** anbefale vore Læsere **„Folkets Almanak"** som den **smukkeste** og fornøjeligste Billedalmanak der kan faas. At vi ikke er ene om denne Dom, viser den **meget store Udbredelse**, **„Folkets Almanak"** allerede har naaet, i det Aargangen 1884 er trykt i et Antal af **70,000.**

Smaating.

Bedre er bedre. Nr. 1: „Ja jeg siger nu, at intet er bedre end en rigtig god Svinesteg." — Nr. 2: „Ja da synes jeg minsæl lige det modsatte, for jeg siger nu for min Del, at en rigtig god Svinesteg er bedre end intet."

Saa gjør det jo inte noget. Peter: „Mo'r, maa jeg gaa ud at svømme?" — Moderen: „Nej saamæn maa du ej. Du har jo gaaet og skraalet af en Maveforkjølelse saa længe. — Peter hyler — Faderen: „Aa lad ham dog gaa. Han kan jo godt nøjes med at svømme paa Ryggen."

Galgehumor. „Dette er en sørgelig Følge af vor Tids højt priste Civilisation," mumlede en Vagabond nedslaaet, da han opdagede, at den Skinke, han i Tusmørket havde stjaalet udenfor en Høkerbutik, var af Træ.

Familieanliggender. En Soldat bad sin Kaptejn om nogle Dages Permission for at tage hjem til sine Forældre i et Familieanliggende. „Naa, og hvad er det saa for et Familieanliggende?" spurgte Kaptejnen. — „Jo, jeg skal sige Hr. Kaptejnen," svarede Soldaten, „de har slagtet to fede Svin der hjemme, og saa skulde jeg hjælpe til med at spise Pølserne."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to Landsdele i Tyskland: et Bjærg i Alperne — en Landsdel i Afrika — en Bjærgkjæde i Frankrig — en By i Holland — en By i Palæstina — en Flod i Spanien — et Forbjærg i Norge.

K.

Firkantet Nød. Af 4 E, 3 N, 2 D, 2 G, 2 I, 2 M og 1 S dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

1. Med kraftig Arm, med sværtet Kind
   det hamrer Brød i Huset ind.
2. Som Navn man dette hyppig finder
   hos unge og hos gamle Kvinder.
3. Man dette med sin Ven bør være,
   vil man sit Venskabsforhold ære.
4. Det fjerde — sagdes der en Gang —
   som Fuglen kjendes paa sin Sang.

Sm.

Gaade.

Første gjør Hesten og Drengen og den,
som sig i ondskabsfuld Glæde gi'er hen.
Andet gjør Hunden, som tirres og plages,
Ræven og Ulven, naar haardt de jages.
Hele sig gotter, naar Uheld indtræder,
morer sig, alt medens andre græder;
altid til Latter er han bered,
skjuler dog ikke sin Tomhed derved.

Til Læserne!

„Husvennen" bringer stadig **fortrinlige originale Fortællinger** under vore mest yndede Folkeforfatteres Medvirkning, samt **livlige Skildringer fra Naturen og Folkelivet** i alle Lande, oplyst ved **smukke Billeder,** almennyttige Meddelelser og interessante Smaating, indeholdende udvalgte Anekdoter, Gaader o. lign.

Om nogle Uger vil her i Bladet blive begyndt en spændende historisk Fortælling af Knud Skytte: **„Den onde Lehnsmand"**, samt en Række interessante Skildringer af den berømte Opdagelsesrejsende Stanleys Færd i Afrika, ledsaget af mange fortrinlige Billeder.

Endvidere er under Trykning et Bind ny originale Fortællinger af yndede folkelige Forfattere, som enhver af „Husvennen"s Holdere, ligesom forrige Aar, vil have Adgang til at erholde mod Indsendelse af 1 Krone. Denne Julebog vil i Aar udkomme under Navnet **„Paa vilde Veje"**, til en **Bogladepris af 3 Kroner.**

NB. Med et af de første Numre i December følger en Præmiekupon, mod hvis Indsendelse ogsaa **alle ny tiltrædende Holdere** faar denne Bog for **kun 1 Kr.**

Saafremt „Husvennen" endnu skulde være mindre kjendt hvor dette Nummer kommer, vilde Udgiveren være meget taknemmelig, om Modtageren venligst vilde bidrage til dets videre Udbredelse i Kredsen, ved Anbefaling til Venner om at prøve Bladet i dette Fjerdingaar, hvormed et nyt Bind er begyndt. Skulde man i denne Anledning ønske Prøvenumre, skal saadanne paa Forlangende strax blive frit tilsendt. Erfaring viser, at hvor „Husvennen" er mindre udbredt, er det i Regelen hverken Evne eller tilstrækkelig Læselyst, der mangler, men oftest kun Kjendskab til Bladet, eller rettere en lille Smule venlig Opmuntring til at gjøre nærmere Bekjendtskab med det.

Bladet koster, som bekjendt, kun **1 Krone** fjerdingaarlig, frit tilsendt, og kan bestilles gjennem alle Postkontorer og Brevsamlingssteder, samt gjennem alle Boglader i Danmark og Sønderjylland.

Bladets Expedition er i
Jærnbanegade 5, Kjøbenhavn V.

N. C. Roms Forlagsforretning.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hver Maaned medfølger gratis et Tillægsark, indeholdende Husflidsmeddelelser, samt ved Aargangens Slutning et Oljetryksbillede som Præmie. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa „Husvennen"s Hovedkontor, Jærnbanegade 5, Kjøbenhavn V.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

II Aargang. Nr. 2.
Søndagen den 14 Oktober 1883.

Bjørne-James.

En amerikansk Novelle,

af Kristjan Østergaard.

(Sluttet.)

Da James havde Albuen fri, kunde han bevæge Underarmen og netop løfte Revolveren højt nok til at trykke den af bag Bjørnens Skulderblad.

Bjørnen udstødte et kort Brøl, slap Taget og faldt.

James var reddet; men en stikkende Smerte i venstre Skulder lod ham føle, hvor Bjørnen havde bidt, og venstre Arm hang slapt ned.

En Maaned senere laa James endnu i Sengen for at forvinde Følgerne af Mr. Efraims Kys og Favntag.

Vaaren var i den Tid rykket langt frem. Skoven havde begyndt stærkt at grønnes, og hele Foraarets travle Fuglesværm havde givet Møde, syngende, kvidrende og støjende i uendelig Livsfryd derude.

James laa halvt opreist i Sengen, støttet paa den friske Arm, og saa ud ad den aabent staaende Dør. Gjennem Fuglekvidderen lød Øxehug og Stemmer ind til ham. „Hvem er det, man kan høre derude?" spurgte han sin Kone. Hun gik og grov til Haveurter udenfor Døren.

„Det er Folk, som i mange Dage har gaaet her omkring med Stænger og Treben og Snore; — jeg ved ikke, hvad det er for nogen," svarede hun.

„Sludder!" brummede James og vendte sig om paa den anden Side, hvorefter han slumrede lidt. Han vaagnede noget efter ved, at en traadte ind i Stuen.

„Gaa væk og lad mig i Ro!" raabte han gnaven, men fik i det samme Øje paa en høj og mager men velklædt Herre, der traadte hen mod Sengen med et venligt: „How are you?" („Hvordan har De det?")

„Aa — undskyld!" udbrød James halv forbløffet, „jeg tænkte, det var min Kone."

„Bryd Dem ikke om det! — Jeg tager vel ikke fejl i, at det er Mr. James?" . . .

Nej, det var jo rigtig nok.

„Det var Dem, der skød Bjørnen?"

„Hvor ved han det fra?" tænkte James. „Jo, det var mig."

„Det glæder mig at kunne sige Dem det personligt: Det var virkelig modig gjort."

„Aa . . ."

„Jo, det var! . . . overordentlig driftigt! . . . og en stor Lykke for de omkringboende. De fortjener alles Tak. Det var vist en alt for ufuldstændig Beretning, Avisen bragte om Begivenheden?" . . .

„Avisen!" udbrød James og havde nær sprunget ud af Sengen i bare Henrykkelse. „Kom jeg i Avisen for det?"

„Ja, det stod der forrige Uge, men, som sagt, alt for ufuldstændig, er jeg bange for. Jeg er en Ven af Redaktøren og kunde glæde ham ved at give en fuldstændigere Beretning, dersom De . . ."

„Naturligvis!" — Der var ikke noget i Vejen fra James's Side; hidtil havde han kun kunnet fortælle om det til sin Kone og til sin Fætter, Tom Fitzpatrik, saa det var en sand Svir at komme til

at fortælle det til den fremmede — og saa oven i Kjøbet komme i Avisen, og det anden Gang! — James var en indvandret Irlænder; han var ikke stiv i Læsning og havde ikke holdt Aviser hidtil; men det var dumt, tænkte han nu, for Aviserne maatte dog indeholde meget interessant.

Den høflige fremmede havde under Begyndelsen af Samtalen staaet op; nu trak han et Bord og en Stol hen til Sengen, tog sin Lommebog op og begyndte at notere, efter som James fortalte. Konen blev kaldt ind for at hente Bjørneskindet, som den fremmede ønskede at se. Han saa det — og noterede.

Da han var færdig med at skrive, stak han Bogen i Lommen, lagde sig tilbage i Stolen og sagde:

„Nu, Mr. James! — De ejer jo firsindstyve Akres Land her paa begge Sider af Floden?"

Ja, det gjorde han.

„De har da altsaa den Fornøjelse at kunne jage paa Deres egen Jord," vedblev den fremmede med et Forsøg paa at smile; „men — ellers ved jeg virkelig ikke, hvad De har ud af det."

James hentydede til, at Pengene sad lige saa godt der, som andet Steds.

„Knap nok, Mr. James! De indbringer da i al Fald ikke noget, hvad de dog kunde andre Steder. De er Jæger og gjør ikke noget ved Deres Jord. Sælg den til mig; jeg vil betale Dem en god Pris, saa kan De leve rolig for Deres Jagt uden at bekymre Dem om andre Indtægter end Renterne af Pengene sammen med, hvad Jagten kan indbringe."

„Jeg har dog ikke større Lyst til at forlade Huset her," indvendte James, tydelig nok mere end halv overvunden.

„Vel! — De kan beholde Huset med det Par Akres, De har ryddet. Hvad forlanger De saa for Resten?"

Han havde kun givet fire Hundrede og firsindstyve Dollars, nu forlangte han tusende, thi han mærkede, den fremmede ønskede meget at kjøbe, og han kunde jo altid slaa af.

„De forstaar at forlange!" udbrød den fremmede tilsyneladende overrasket; „dog siden det er Dem, Mr. James, saa vil jeg ikke tage det saa nøje med at give lidt for meget. Jeg er saa heldig at have en Notary Public i Nærheden. Det er en Ven af mig, som er med og sidder paa Vognen uden for . . . undskyld et Øjeblik! . . ."

James var nær ved at tabe baade Næse og Mund af Forbavselse. Var det af Godhed for ham, — ham der havde skudt Bjørnen! — eller var Manden gal? — Give tusende Dollars, naar han kunde kjøbe lige ved Siden af for mindre end det halve! — —

Før han endnu var kommen sig af sin Overraskelse vendte den fremmede tilbage med Notary Public, der, mærkelig nok, havde med sig baade sit Embedssegl, Blanketter Pen og Blæk. I en Fart var Papirerne færdige. James underskrev — det vil sige, han holdt paa Pennen, og den tjenstvillige fremmede førte den, thi James havde aldrig lært den Kunst at skrive sit Navn.

Konen, der var bleven tilkaldt for ogsaa at underskrive, gjorde nogle Indvendinger, og de to fremmede tilkastede hinanden meget sigende Blikke, thi hvis hun nægtede sin Underskrift, var hele Handelen ifølge Landets Love ugyldig. Men, medens hun snakkede, stod den fremmede Herre med forretningsvant Ro og stablede op paa Bordet lange Rækker af Guld-, Sølv- og Papirspenge. To — fire — sex — otte Hundrede, — tusende Dollars!

Det hjalp! Lizzie var besejret.

Da hun havde underskrevet — og hun kunde skrive, thi hun var født her i Landet — saa spurgte Notary Public, om hun gjorde dette utvungen og med fri Vilje, og da hun havde svaret ja til det, satte han sit Segl under og lovede at sørge for Tinglæsningen.

Da de to fremmede var gaaede, strakte James Hovedet ud af Sengen og stirrede efter dem som efter en smuk Drøm. Men paa Bordet ved Siden af Sengen laa Pengene som den rene skære Virkelighed.

Han trak en gammel Skindpose op af Sengen og talte langsomt Pengene deri. Den svulmede som en oppustet Blære; den var ikke nogen blød Hovedpude; men alligevel lagde han den under Hovedet og strakte sig paa Lejet i glad Følelse af, at han nu var paa Vejen til at blive baade rig og berømt.

En halv Time senere vækkedes James af behagelige Drømmerier ved, at hans Fætter, Tom Fitzpatrick, der boede uden for Skoven, traadte ind ad Døren med det Udraab:

„Naa, der ligger du, James! — Du er et Vrkefæ, James! — Det er du!"

„Hva' — hvadbehager?"

„Du er et Vrkefæ, siger jeg! — Sælge din Jord for tusend Dollars nu, da du kunde sælge den ud i Byggepladser og faa mere end det tidobbelte for den! — Jeg har aldrig kjendt saa galt!"

„Er du fra Forstanden?"

„Nej, det er, hvad jeg antager, du maa være! Jeg mødte dem herude i Skoven — ham den rige Savmølleejer fra Muskegon og den anden, som var med ham — jeg ved det hele."

„Men . . . hvad saa . . .?"

„Ved du da ikke, det er bestemt, at Jærnbanen skal gaa her lige ind over din Jord — og at der

kan blive Station her? — og en By . . . den mest udmærkede Beliggenhed for en By!"

Og nu fulgte der en lang Forklaring over, at lige siden Foraaret var begyndt, havde man maalt og nivilleret i det uendelige gjennem Skoven for at finde den mest passende Linje for den og Jærnbanen, der skulde gaa fra Vestkysten af Michigan til Detroit, og at den vilde komme til at gaa der, med Bro over Floden faa Favne fra James's Hus.

Stakkels James! Det var nær ved at løbe rundt for ham. Flere tusende Dollars snappet bort lige for Næsen af ham! — og det altsammen for den fordømte Bjørns Skyld! Thi havde han været oppe og kunnet se, hvad der foregik . . . Nu, ja! Det var nu en Gang sket. Den fremmede havde været ham for klog.

Han kastede et bekymret Blik til Riflen og et vredt til Bjørneskindet, og saa lagde han sig tilbage paa Puden i tavs Grublen.

Det værkede slemt i Skulderen, syntes han.

Da James — Bjørne-James, som han nu kaldtes — en Uges Tid senere kunde gaa udenfor, var Snese af Arbejdere i Færd med at hugge løs i Skoven, hvor det ene prægtige Træ efter det andet faldt sukkende til Jorden. En foreløbig Bro byggedes over „Floden", Jærnbanearbejdet begyndtes, overalt var der en Saven og Tømren, en Graven og Stenhuggen, en Larm og Støj, saa alt Storvildtet flygtede fra Skoven for aldrig mere at komme der. Det var ikke fri for, at James selv følte sig som et Stykke Vildt, der var jaget, og halv sky saa han paa alle disse mægtige Forberedelser — disse Fortropper for en By, der var i Anmarsch.

Allerede samme Efteraar begyndte Byen at komme: en Savmølle og et Par Butikker foran, saa Stationsbygningen, og saa det øvrige Slag i Slag!

Nu, der var ikke noget at gjøre ved det. Men det følte James — og han følte det som et stort Skaar i sin Lykke —: med Jagten var det forbi! Et Par Høns og en enkelt fed Kalkun kunde han af og til hente hjem fra Skoven; men Dyrene — de var væk!

En Begivenhed skete der dog, som fyldte James's Bryst med berettiget Stolthed og Glæde, og som endnu den Dag i Dag er hans store, stille Fryd: Da den fremspirende By skulde have et Posthus, maatte den ogsaa have et Navn, og da den rige Savmølleejer blev raadspurgt i den Anledning, erklærede han meget bestemt, at Byen skulde kaldes op efter Bjørne-James — kaldes **Jamestown**.

H. M. Stanleys Rejse

gjennem det mørke Fastland.

Fortalt af S. A. Mauritsen.

I.

Paa Landkortene over de fem Verdensdele ser Afrika, som hvert Barn ved, mest „bar" ud. Næsten hele denne Verdensdels umaadelige Indre staar blottet for Bjærge og Floder, Byer og Navne, saa at Kortet ser helt blankt og lyst ud. Dette er imidlertid ingenlunde fordi Landet er øde, som den store Ørken Sahara er det, eller fordi Landet skal forestilles at være oplyst, men er tvertimod en Følge af, at Afrikas Indre er lige saa fuldstændig ukjendt for os, som om der hvilede et fuldstændigt Mørke over denne Jordens solklareste Verdensdel. **Derfor** er Afrika kaldt **det mørke Fastland**. Dette er mærkeligt, thi Afrika hører jo til den saakaldte „gamle Verdensdel", staar i landfast Forbindelse med Asien ved Suestangen og kun er skilt fra Evropa ved det snævre Gibraltarstræde. Ja er saa meget mærkeligere, som Afrika i Oldtiden var Hjemstedet for Jordens viseste og maaske ældste Folk, de gamle Ægyptere, og husede det mægtige Handelsfolk Carthagenienserne, der under Anførsel af den store Feltherre Hannibal nær havde knust det romerske Rige. Og dog har Afrika ligesom været tilhyllet af et Mulm og Mørke, der først nu har begyndt at vige for det Lys, der spredes over det ved vort Aarhundredes mange modige og ihærdige opdagelsesrejsendes Anstrængelser.

I Aarhundreder troede man, at Afrika for største Delen var en menneskétom Ørken, men takket være Mænd som Livingstone og Stanley vide vi nu, at det modsatte er Tilfældet. Beboerne kunne ikke uhindrede drage om fra Sted til Sted paa ubeboede Vidder, thi Afrika er tæt befolket, mange Steder endog alt for tæt. Ogsaa der for-

svarer Rigerne indbyrdes sine Grænser; ogsaa der føres Krige for Land og Ejendom, for Herredømme og Indflydelse; ogsaa den sorte Mand har sin Stat og sin Politik; ogsaa der er „Magt Ret“. I Folkenes indbyrdes Forhold sker der stadig Forandringer; havde vi Kort over Landene, maatte de stadig tegnes om igjen. Mangt et sort Geni forstaar at drage Nytte af sin Stammes Ejendommeligheder og Fortrin, at udvide Grænserne for sit Herredømme og under Tiden til en vis Grad at stifte et Verdensrige, som atter opløses under blodige Borgerkrige, naar den stærke Arm, der holdt det sammen, er stivnet i Døden. Dette gjør, at Rejserne i Afrika har langt større Interesse for os nu end tidligere, thi hvor vigtige og interessante end Rejser i ubeboede Ødemarker og lidet sejlbare Ishave kan være, har de dog nærmest kun videnskabelig Betydning, medens Rejserne i Lande som det indre Afrika bane Vej for Kristendom og Civilisation og derfor har Krav paa alles Opmærksomhed; det tør derfor vel haabes, at Læserne vil have Fornøjelse til at følge H. M. Stanley paa hans store Rejse gjennem Afrika i Aarene 1874—1877.

Skotten Livingstone, Nutidens største opdagelsesrejsende, havde begyndt paa Undersøgelsen af Ækvatorialafrika, men døde i 1873 uden at have naaet sit Maal at fuldstændiggjøre Opdagelsen af den store Flod Lualaba. Sammen med denne store Opdager vil til alle Tider Nordamerikaneren H. M. Stanley blive nævnt, fordi det i 1871 lykkedes ham at finde Livingstone langt inde i det mørke Fastland ved Tanganikasøens Bredder, skjønt man ikke havde nogen Anelse om, hvor denne opholdt sig, ja ikke en Gang vidste, om han var levende eller død, da man ikke i lange Tider havde hørt noget fra ham.

Seyid Bargasch.

Stanley var udsendt paa denne Rejse af en amerikansk Rigmand, Mr. Gordon Bennet, Ejer af Bladet »New York Herald«. Men Englænderne var saa ærgerlige over, at en amerikansk Bladkorrespondent for et amerikansk Blads Regning skulde finde og hjælpe „deres egen kjære gamle Livingstone“, at de et Øjeblik betragtede det hele som storartet amerikansk Humbug, men de maatte bøje sig for Sandheden, da Stanley, gjennem et Telegram, der kostede 36,000 Kroner, meddelte Bladet Indholdet af Livingstones Breve. Denne Rejse gjorde Stanleys Navn bekjendt over hele den civiliserede Verden, men den var kun Indledningen til hans Virksomhed i Afrika.

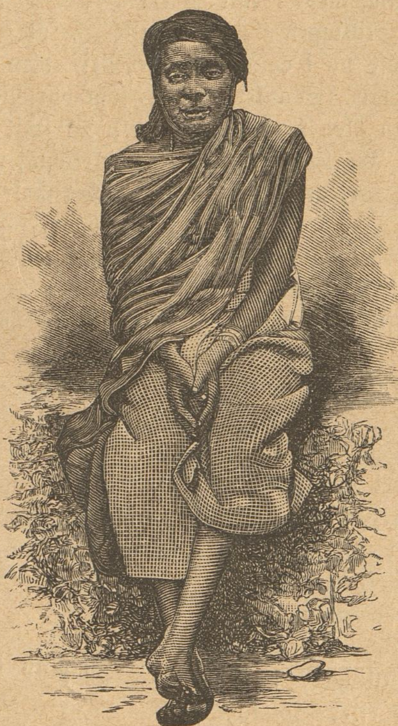
Da Livingstone havde endt sit daadrige Liv, følte Stanley sig mægtigt kaldet til at optage hans store efterladte Gjerning, og da han stod ved den store Mands Grav, besluttede han at fuldføre den eller dø. Med den for Amerikanerne ejendommelige Energi, som vi har alt for lidt af i Evropa, gav han sig nu til at studere Afrikas Geografi, Geologi, Botanik og Ethnologi for at forberede sig til den store Gjerning, og saa ivrig var han, at han til sidst havde anskaffet sig over 130 Værker, der handlede om denne Verdensdel. Men ikke mindre vigtigt var det, at han alt havde samlet en rig Skat af Erfaring paa Rejser i Afrika.

Det var uvist, hvor naar han skulde se sine Planer virkeliggjorte, men her som saa mange Gange før viste det sig, at Gjerningen sjælden lader vente længe paa sig, naar Arbejderen først er kommen. Under sit Ophold i London i Foraaret 1874 traf han en Dag sammen med Udgiveren af det store Blad »Dayly Telegraph«, der i Samtalens Løb spurgte ham: „Kan De, og vil De være villig til at fuldføre Værket, (Livingstones efterladte Gjerning)? Og hvad er der at gjøre?“ Herpaa svarede han: „Man har endnu ikke opdaget Udløbet af Tanganika. Hvad man hidtil ved om Søen Viktoria (Ukereve), er næppe mer, end hvad Speke har nedtegnet. Man ved ikke, enten den bestaar af en eller flere Søer, og Nilens Kilder er derfor fremdeles ukjendte.“ „Tror De, at De kan bestemme alt dette, dersom vi sender Dem af Sted?“ spurgte Udgiveren atter, og da Stanley svarede: „Saa længe jeg lever, skal noget blive udrettet,

lever jeg den Tid, der paakræves for at udføre det hele Arbejde, skal alt blive fuldført," blev Resultatet af Samtalen, at der blev telegraferet til Gordon Bennett og spurgt: „Har De Lyst til i Forening med »Dayly Telegraph« at sende Stanley til Afrika for at fuldføre Spekes, Burtons og Livingstones Opdagelser?" 24 Timer senere kom med Lynets Fart følgende Svar fra Amerika: „Ja! Bennett." Dermed var Expeditionen bestemt.

Strax, da det blev bekjendt, at Stanley skulde sendes til Afrika, begyndte der at strømme Ansøgninger ind til Bladenes Kontorer i Snesevis om Ansættelse ved Expeditionen, ja havde han haft Penge nok, kunde han endog have bragt 15,005 Evropæere med sig til Afrika, men endnu var ikke Tiden kommen til at kolonisere det efter saa stor en Maalestok. Han tog kun tre Englændere med sig: Skriveren Frederik Barker og to Fiskersønner, Brødrene Edvard og Frank Pocock. Den 15de Avaust 1874 forlod han England for uden Ophold at begive sig til den lille Ø Zancibar ved Afrikas Østkyst, hvor Expeditionen skulde forberedes.

Zancibar danner sammen med den lige over for liggende Suahelikyst et selvstændigt Rige med en Sultan til Overhoved. Beboerne, Suahelierne, er Muhamedanere og har optaget saa meget arabisk Blod i deres Aarer, at de selv kalde sig Arabere Det er et energisk og driftigt Handelsfolk, der har næsten al Handel i disse Egne i sine Hænder. Handelens Hovedsæde og Samfærdselens Midtpunkt er Øens Hovedstad Zancibar, der forbavser enhver Evropæer ved sin smukke Bygningsmaade. Den bestaar af lutter hvide Stenhuse, hvad den rejsende ikke venter at faa at se i en østafrikansk Sultans Residensstad. Der vil den rejsende faa at se et broget Skue af Folk fra Jordens mest forskjellige Egne. I babylonisk Forvirring færdes sorte, gule og hvide maleriske Skikkelser med østerlandsk Livlighed og Raskhed ved Havnen, paa Torvet og i Gaderne. Overalt raabes, skjændes og snakkes der i det engelske, franske og arabiske Sprog sammenblandet med Svahili, Hindostansk og Persisk. Af Seværdigheder maa nævnes Sultan Seyid Bargasch's fortrinlige og prægtige Hestestald. Den rejsende vil blive overrasket ved at se Indgangen vogtet af en meget stor Gris. Den skal tjene som Afleder for de onde Aander, som ellers let kunne falde paa at fare i Hestene.

Manva Seras Kone.

Den 21de September 1874 betraadte Stanley denne Ø for der anden Gang at forberede et Tog til det indre Afrika. Da han nærmede sig den, vældede Minderne om hans første Ophold der ind paa ham, men snart laa Øen selv for ham i hele sin Ynde, der er lige frem betagende, naar man kommer fra en kjedelig Rejse gjennem det røde Hav, hvis Bredder frembyder et lidet lysteligt Skue af vilde øde Fjælde. „Jeg erindrede saa godt," skriver han om Zancibar, „disse bølgende Bjærgrygge, disse yndige Skraaninger, der umærkeligt hælder ned mod Søen, prangende med Palme- og Mangotræer, som synes at bade sig i de varme Dampe. Alt stod der i denne rolige, døsige halvt drømmende Tilstand, som det tropiske Afrika til alle Tider over alt fremviser for sin Besøger. En lyseblaa Himmel hvælvede sig over det taagerige Land og den slumrende Sø, netop som vort Dampskib ilede frem gjennem det Stræde, der skiller Zancibar fra Fastlandet. Første Gang den fremmede faar Øje paa disse Strande, føler han Trang til at give sin Henrykkelse Udtryk. Det pragtfulde grønne, de fjærne purpurfarvede Bjærgrygge, den stille, ubevægelige Sø, den lette gjennemsigtige Luft, den halvt hemmelighedsfulde Tavshed, der gjennemtrænger hele Naturen, kan ikke andet end fremkalde Beundring."

I Zancibar havde Stanley et anstrængende Arbejde med at modtage og affærdige Sendebud, kjøbslaa med gridske, egennyttige Kjøbmænd o. s. v., men vigtigst af alt var det at faa lejet dygtige og paalidelige Bærere, og det voldte adskilligt Bryderi. En Masse Ansøgninger strømmede ind til ham fra Wangwanaer, indfødte farvede, om Ansættelse ved Togtet. De, han kjendte fra tidligere Tid som

paalidelige og dygtige Mænd, blev naturligvis strax antagne, men uagtet al sin Bragen blandt de øvrige fik han dog en hel Del Slyngler og Kjæltringer med, som siden skulde volde ham mange Ubehageligheder.

I Afrika er en „Shauri" (Raadslagning) uundgaaelig, naar et Foretagende, være sig af større eller mindre Betydning, skal udføres af flere. Stanley maatte da ogsaa samles med sine Mænd til en saadan. De fornemste Wangwanamænd satte sig i en Halvcirkel. Stanley tog Sæde paa Tyrkervis lige over for dem og spurgte: „Nu, hvad ønske I mine Venner? Sig frem, hvad I vil!" Ingen tog Ordet, men alle sad og mumlede og saa paa hverandre, som om de i Kammeeaternes Ansigter vilde læse, hvorfor de var komne sammen. Alle var uvillige til at begynde, og Stillingen blev derfor til sidst saa komisk, at de brast ud i en høj Latter. Den alvorlige Manva Sera, Stanleys Næstkommanderende, lod da, som han blev vred og sagde: „Tal du, Søn af Safeni. Vi bære os i Sandhed ad som Børn! Er I bange for, at Herren vil æde os?"

Safenis Søn Waldi tog da Ordet og sagde: „Vi er komne Herre med Ord. Hør! Det er sandt nok, at vi bør kjende hvert Skridt, før vi løbe til. En rejsende drager aldrig af Sted, uden han ved hvor hen. Vi er komne for at spørge om, hvilket Land du tænker paa at drage til."

Efterlignende Wadis blide og milde Maade at tale paa tog Stanley Ordet, i det han sænkede Stemmen, som om den Underretning, han vilde give sin ivrigt lyttende Tilhørerkreds, var alt for vigtig til at kunne udtales højt, og gav i korte Træk et Omrids af den tilsigtede Rejse. I det han saaledes nævnte for dem det ene Land efter det andet, hvorom de kun havde uklare Forestillinger, i det han opregnede Flod efter Flod, Sø efter Sø, som han med deres Hjælp haabede omhyggeligt at udforske, faldt forskjellige Udraab af Forundring og Glæde, men ogsaa Ytringer, hvori der laa en liden Blanding af Uro, da han endelig standsede, hørtes fra hele Skaren et langt og dybt Suk og næsten paa samme Tid det beundrende Udraab: „Det var en Rejse Karle! Værd at kaldes en Rejse!" „Men Herre," tog de til Orde efter at have fundet sig lidt, „en saadan Rejse vil blive meget lang og tage mange Aar, — maaske sex, ni eller ti."

„Langtfra!" svarede han; „sex, ni eller ti Aar! Hvad tænker I paa? For Araberne tager det rigtignok næsten tre Aar at naa frem til Ujiji. Det er sandt nok. Men hvis I vil huske jer om, saa brugte jeg ikke mere end sexten Maaneder til at drage fra Zancibar til Ujiji og tilbage igjen. Var det ikke saa?" — „Jo, jo, det er sandt! — „Nu godt. Jeg kan forsikre jer, at jeg ikke er kommen for at leve eller dø i Afrika. Jeg er kommen simpelt hen for at se disse Floder og Søer, og saa snart jeg har set dem, vil jeg vende tilbage."

„Men De ved, at den gamle Herre Livingstone ogsaa sagde, at han kun vilde være borte i to Aar," sagde Hamoida, der havde fulgt den gamle rejsende i næsten otte Aar, „og De ved, at han kom aldrig tilbage. Han døde paa Rejsen."

„Det er sandt nok," svarede Stanley, „men naar jeg hurtig endte den første Rejse, er det da rimeligt, at jeg vil rejse langsomt nu? Er jeg ikke bleven meget ældre, end jeg var den Gang? Er jeg mindre stærk? Forstaar jeg nu ikke bedre, hvad det vil sige at rejse? Var jeg ikke næsten som et Barn den Gang, og er jeg ikke nu en Mand? Huske I, at da vi drog til Ujiji, lod jeg Føreren vise Vej, men da vi vendte tilbage, hvem var det da, som var Vejviser? Var det ikke mig selv ved Hjælp af mit lille Kompas, der ej kunde lyve ligesom Vejviseren." — „Sandt, sandt Herre! Hvert Ord er sandt!" — „Godt, godt! Lad os da ende vor Shauri og gaa, og i Morgen skal vi mødes hos Konsulen for at komme ordentlig overens."

Næste Dag satte 230 Mand i den amerikanske Konsuls Nærværelse hver et Mærke ved sit Navn og lovede mod en maanedlig Løn af 2 til 10 Dollars efter Dygtighed og Styrke, samt tilstrækkelige Rationer, at tjene Stanley i to Aar eller saa længe deres Tjeneste i Afrika behøvedes. Til Gjengjæld maatte han saa love som en ærlig Mand at behandle dem godt, forsvare dem mod Røvere og vilde indfødte og kun efterlade de syge paa sikre Steder.

Selskab til Folkeminders Opsamling.

Det tør antages for almindelig bekjendt, at de fra vore Forfædre i Folkets mundtlige Minder bevarede Folkeviser, Sagn og Æventyr, Skjæmtesagn, Fabler, Ordsprog, Gaader, Rim og Remser, Børnelege, overtroiske Meninger, gamle Skikke, sjældne Dialektord o. s. v. er i Færd med at dø ud i Folkemunde, og det tør ligeledes antages for uomtvistelig erkjendt, at disse Minder har en ikke ringe Betydning ej alene som Kulturbilleder til at give oplysende Bidrag til Belysning af Folkets Liv og Tankesæt i gamle Dage, men ogsaa som literærhistorisk Efterladenskab fra Tider, der var saa godt som upaavirkede af Bogverdenen. I Erkjendelsen af, at det er paa den yderste Tid at faa noget gjort for disse Minders Opbevarelse, hvis vi ikke skal bære Ansvar derfor for vore Efterkommere, har Lærer E. T. Kristensen, der har stor Fortjeneste

som utrættelig Samler i nævnte Retning, indbudt danske Mænd og Kvinder til at danne et Samfund, som skal lade det være sig magtpaaliggende at samle og gjemme, hvad der endnu kan bringes paa Papiret af hidtil ikke optegnede Folkeminder. For at Interessen for Opskrivningen og Indsamlingen kan blive saa meget mere levende, vil det paatænkte Samfund søge fra Nyaar 1884 at udgive et Fjortendagsskrift, der skal indeholde det bedste af hvad der saaledes indsamles og give nyttige Vink til alle Samlere med Hensyn til hvad de især maa agte paa at faa fat i. Der skal ikke være anden Udgift forbunden med Indtrædelsen i Selskabet end at betale det nævnte Tidsskrift med 3 Kr. aarlig, og Indmeldelser bedes med fornøden Oplysning om vedkommendes Navn og Opholdssted indsendte til Indbyderen, Evald Tang Kristensen, Faarup pr. Rødkjærsbro, inden 1ste December d. A. Hvis der bliver et tilstrækkeligt Antal Medlemmer tegnede, udsendes der i December til hvert enkelt Medlem trykte Medlemslister og Stemmesedler, hvorpaa enhver kan afgive sit Valg af en Bestyrelse til at varetage Selskabets Tarv. Selskabet vil lade det sig være magtpaaliggende at faa saa meget som mulig indsamlet, deraf trykt alt hvad det kan overkomme og det øvrige forsvarlig bevaret for Efterverdenen.

Vi skulle støtte denne Indbydelse med „Husvennen"s bedste Anbefaling, og indstændig anmode enhver, som har levende Sans for vore Folkeminders Bevarelse, om at støtte Sagen, og den Mand der hidtil med saa stor Opofrelse og Dygtighed har virket for dens Fremme, om at indmelde sig hos ham som Medlem af det vordende Selskab.

Vuggevise.

Efter det svenske*) ved Erik Klokker.

Ude blæser Sommervind,
Droslen slaar i højen Lind;
Mo'er hun gaar paa grønne Eng,
reder Barnet Blomsterseng;
der skal det saa hvile,
drømme sødt og smile.

Engen staar saa gul og grøn,
Solen sænker Guld i Løn;
mellem Ask og El og Pil
rinder Bækken uden Il;
Bro'r i Bækken vader,
leger at han bader.

Søster fejer Stuen net,
hun er flittig og adret;
hen ad Gulvet skal hun saa
Liljer og Konvaller smaa,
Roser fine, røde,
duftende og søde.

Skibet med sit Sejl, sin Mast
gynger let trods Bølgekast,
sejler saa til fremmed Land
henter Barnet Perlebaand,
Silkekjol' med Lomme
og en dejlig Tromme.

Lille, gule Gæsling ung,
blød lig'som en Silkepung;
med sin Mo'er blandt Siv den ror,
piller Vingen, pænt sig tor.
Faarehyrden sidder
ved sit Hus og snitter.

Blød som Fløjel, hvid og pæn,
Lindorm soler sig paa Sten,
vil i Barnets Vugge gaa,
skal derhen dog aldrig naa:
han skal blive bunden
lig'som Lænkehunden.

Trolden sidder ved sin Væg
kæmmer ud sit Sølverskjæg;
hør han synger: „Lille Ven!
kom i Aften til mig hen,
jeg dig sikkert lover
Seng med Guldtag over!"

Fa'er han gjorder om sit Liv
Bæltet med sin blanke Kniv,
sporer Ganger'n rask og kjæk,
rider over Eng og Bæk,
Trolden vil han kløve,
som vil Barnet røve.

Snart er lidet Barn en Mand,
Hesten graa da sadler han,
tager Brynje, Sværd og Spjud,
og i Kamp han rider ud,
spænder kjækt sit Bælte,
strider mellem Helte.

*) Digtets Forfatter, Hedborn, var bondefødt og døde, saa vidt mig bekjendt, som Præst i Østergøthland. En berømt svensk Kritiker, Dr Sturzenbecker („Orvar Odd"), kalder ham en Lyriker med et varmt Hjærte og uskyldigt, smilende Træk. Landlig Munterhed og Glæde malede han fint og yndigt. „Hans lille ypperlige Vuggevise er i sit Slags næsten uovertræffelig. E. K.

Almennyttigt.

Æblevin.

Der synes overalt i Aar at være en stor Rigdom til Stede af al Slags Frugt, og mangen en Husmoder vil vist benytte en Del af den Frugt, som ikke lader sig sælge, med Fordel til Æblevin, da denne er baade sund, behagelig og billig. Vi giver i Dag en Opskrift paa en god Æblevin, der, tillavet paa den rette Maade og tilstrækkelig lagret, smager som Madeira:

Tilsæt saa megen Honning til frisk udpresset Æblemost, at Vædsken kan bære et Æg, kog Blandingen i 15 Minutter, borttag Skummet og hæld det paa et Anker, som dog ikke maa fyldes helt.

Gjæring indtræder snart, og naar denne er endt, hvilket kan ses deraf, at Skummet ikke længere stiger op af Spunset, fyldes Ankeret med afgjæret Most, tilslaas og henlægges paa et køligt Sted.

I Marts Maaned aftappes Vinen paa Flasker og henlægges i en lun Kjælder; efter 2 Maaneders Forløb er Vinen drikkelig, men bliver endnu bedre efter længere Tids Lagring.

(Af „Den danske Jordbruger".

Bognyt.

Dyrerigets Naturhistorie til Brug ved den første Undervisning. Med mange Billeder. Besørget udgivet af N. C. Rom. Denne Bog er efter Udgiverens Opfordring udarbejdet til Brug for Folkeskolen samt for det første Undervisningstrin i højere Drenge- og Pigeskoler. Der er ved Bogens Affattelse lagt an paa at gjøre Fremstillingen saa letfattelig og tiltalende som muligt, i det der, saa vidt Pladsen har tilladt, gjennemgaaende er medtaget saadanne Træk af Dyrenes Liv, som ikke blot fængsler Barnets Interesse, men ogsaa i høj Grad letter Tilegnelsen af Bogens Indhold i det hele. Da Stoffet er gjennemgaaet af en Del anerkjendt dygtige Lærere, saa vel i offentlige som private Skoler, og disse enstemmig har udtalt, at Fremstillingen i høj Grad udmærker sig ved Paalidelighed, Forstaaelighed og Klarhed, samt at den systematiske Side af Indholdet omhyggelig er begrænset til det strængt fornødne*), tør man sikkert forvente, at Bogen vil blive godkjendt som et i enhver Henseende fortrinligt Læremiddel ved Elementarundervisningen i Naturhistorie, særlig da Texten er oplyst ved en Række ypperlige Illustrationer, der alle er omhyggelig gjengivne Kopier

Prøve af Illustrationerne i „Dyrerigets Naturhistorie".

af fortrinlig udførte Originalafbildninger, skaarne i Hr. H. P. Hansens xylografiske Institut. Pris indbundet 85 Øre.

*) I det ministerielle Cirkulære af 19de September 1882, som har virket tilbage ogsaa paa den elementære Undervisning i Naturhistorie, hedder det, at i de naturhistoriske Fag „ingen Overlæssen med Detail bør taales", at „Undervisningen bør gjøres saa forstaaelig for Børnene, som muligt" og at „al Vægt bør lægges paa de højere Dyre- og Planteformer, de lavere kun kortelig medtages".

Smaating.

Et godt Raad. I et engelsk Blad fandtes der for nylig et Avertissement, hvori Publikum underrettedes om, at man mod Indsendelsen af 5 Shillings vilde modtage værdifulde Oplysninger om, hvorledes man bedst skulde optræde i Selskabslivet. En ung Mand spenderede 5 Shillings og fik omgaaende pr. Post et Svar, der var kort, simpelt og yderst let forstaaeligt. Det lød: „Hold altid Deres Næse ren, og pat ikke paa mere end en Finger ad Gangen."

Ved Manøvren. Obersten: „I dovne Slubberter! Træffer jeg jer her liggende i god Ro og Mag, mens jere Kammerater der ovre er i fuld Kamp!" — En af Soldaterne: „Undskyld, Hr. Oberst, vi forestiller de faldne."

Ingen Fornøjelse. „Det er forfærdeligt, hvor jeg altid maa gaa og skjænde og bruge Mund og ærgre mig over dig." — „Ja, Gud ved, Moder, hvorfor du vil gaa og ærgre dig. Du maa ikke tro, det er nogen Fornøjelse for mig at høre derpaa!"

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Navnene paa en norsk og en engelsk By: en By i Belgien — en Flod i Spanien — en By i Frankrig — en Ø ved Sverige — en Flod i Guayana — en Flod i Afrika.

Firkantet Nød. Af 5 E, 2 A, 2 L, 2 S, 2 V, 1 B, 1 P og 1 R dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Kongerne fordum første adlød,
thi han var en Aandens Hyrde.
For andet Forældrenes Taare flød,
hans Broder monne ham myrde.
Tredje kan rumme Spøg og Kommers,
Alvor og tungsindig Klage.
Fjerde er bleven besungen i Vers
fra Kæmpevisernes Dage.

Sm.

Stavelsegaade.

Med første du nævnes af dem, som staar dig nær,
saafremt du med det samme dem nævner hver især.
Det andet vil du finde i den skyggefulde Skov,
maaske saa langt at vanke du ikke har Behov.
Det hele som et Plaster for saaret Stolthed staar
og kan dog bringe selv de dødeligste Saar.

Opløsninger fra Nr. 1.

paa den geografiske Gaade:

Simpl**o**n
Algie**r**
Cevennern**e**
Haarle**m**
Sike**m**
Ebr**o**
Nordka**p**

paa Gaaden: Grinebider.

paa den firkantede Nød:

SMED
MINE
ENIG
DEGN

Brevverling.

„Oldnordisk Sagn-Digter og Historie-Forfatter: Kan ikke optages.

W. P. Bredebro. De kan aldrig henvende Dem noget bedre Sted end til Livsforsikrings- og Forsørgelsesanstalten af 1871 (Havnegade 23 Kjøbenhavn K.) der er garanteret af Staten.

A. H. P—n takkes venligst. Skal til Dels blive anvendt.

H. I. En enkelt maaske brugelig.

K. R. Ikke anvendelig.

C. B. Bogbinderpresse kan faas for 4 à 5 Kr., Beskærkniv for 4 Kr.

Indhold. Bjørne-James, en amerikansk Novelle af Kristjan Østergaard. — H. M. Stanleys Rejse, med tre Billeder. — Selskab til Folkeminders Opsamling. — Vuggevise, efter det svenske ved Erik Klokker. — Almennyttigt. — Bognyt. — Smaating. — Brevverling.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

II. Aargang. Nr. 3.

Søndagen den 21. Oktober 1883.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

1. I Domkirken.

Julemorgen i Aaret 1640 var smuk og stemningsfuld, som en Vintermorgen i Danmark kan være, naar Naturens omskiftelige barske Væsen en Gang imellem afløses af Stilhed og Klarhed. Maanens Lys var lige ved at overstraales af det frembrydende Dagskjær; en let Frost stivnede det tynde skinnende Snetæppe, som laa udbredt over Jorden. Det var, som om Dagens Højtidelighed gjennemtrængte selve Naturlivet.

Den store Kirkeklokke i Forening med tvende smaa Korklokker kaldte Menigheden til Froprædiken i Sancte Klemens Domkirke i Aarhus. Majestætisk ragede den med sit slanke Spir højt i Vejret og traadte skarpere frem i det blegnende Maanelys. Gjennem de rundbuede Vinduer sendte Kirken sit Lys ud paa Gaden og sine højtidelige Sange og Orgeltoner mod Himlen til Ære for Guds Søn, som for mange Aarhundreder siden lod sig føde i Bethlehem for at sprede Lys og Fred blandt Menneskene.

Inde i Kirken herskede en Stemning, der stod i fuld Samklang med Tilværelsen udenfor. De mange Lys, som var anbragte i Lysekronerne og grupperede omkring paa Orgelet, Alteret og Pulpiturerne, de mægtige Piller, som bar Kirkens Hvælvinger, fra hvilke blinkende Stjærner tittede ned, den fyldige Kirkesang, de dybe, rene Orgeltoner, de mange knælende Mænd og Kvinder, som lovsyngende bad Gud om Fred og Naade: alt stemte til stille Andagt. Oppe i Koret stod Sognepræsten for Alteret, og i Kannikestolen sad Kannikerne, iførte Augustinernes Domherredragt og gyldne Kirkekaaber. Sangen nærmede sig sin Slutning, og da den var endt, forlod Præsten Koret under Orgelets sagte Mellemspil og gik, efterfulgt af samtlige Kanniker, ned imod den i Kirkens Midte anbragte Prædikestol, som han besteg, medens Følget sluttede en Halvkreds omkring den.

Orgelet tav. Med kraftige og hjærtelige Ord skildrede Præsten Guds Barmhjærtighed mod Menneskeslægten, som var bleven frelst ved Kristi Komme til Verden, og tolkede med Varme Glæden over, at den gamle Pagts Forjættelser var gaaet i Opfyldelse, saa at vi Mennesker ikke kommer til at staa uden Forbøn for Guds Trone.

Sognepræsten, den otte og tyveaarige Magister Kristen Nielsen Bonde, var en høj Mand med djærve Ansigtstræk og et alvorligt, men tillige mildt Blik, der vidnede om et velvilligt Sind og et frimodigt Hjærte. Hans høje Pande og skarpe Næse røbede Kløgt og Bestemthed og gav ham i Forening med det mørke Skjæg, der prydede hans Underansigt, et smukt og mandigt Udseende. Som han stod der paa Prædikestolen og med ildfuld Veltalenhed skildrede den store Kraft, som ligger i en trofast og inderlig Kjærlighed, strejfede hans Blik ofte en ung Kvinde, som sad nede i en af

Kirkestolene. Det var en fager Ungmø, hvis drømmende Blik, som hun med tillidsfuld Inderlighed fæstede paa Præsten, mindede om en dyb Sjæl og om, at hun nærede mere hengivne Følelser for ham end for nogen anden Mand. Pigens slanke Skikkelse, fint formede Ansigt og smaa runde, bløde Hænder, der uvilkaarligt foldede sig om Salmebogen, gav til Kjende, at hun var af ædel Byrd. Da Magister Bonde sluttede sin Prædiken med en inderlig Bøn om, at Kjærligheden, „den rene, trofaste, opofrende Kjærlighed", mere og mere maatte komme til at raade, „som i Himlen saa og paa Jorden", perlede en Taare i hendes smukke Øjne, og hun bøjede Hovedet, som om hun i Tavshed sagde Ja og Amen til hans Ord.

Den unge Pige hed Eline Mortensdatter og var Datter af Biskop Morten Madsen i Aarhus.

Under Slutningen af Prædikenen var en prægtig klædt Riddersmand traadt ind i Kirken; han tog ikke Plads i nogen af Kirkestolene, men gav sig til at gaa frem og tilbage i Kirkens søndre Gang, hvorfra han stjaalent holdt Øje med Eline Mortensdatter. Det var af hele hans Adfærd klart, at han var kommen i Guds Hus for hendes Skyld og ikke for at opbygges.

Ridderen var Hr. Erik Grubbe til Havreballegaard, en høj, statelig Skikkelse, men hvis stærkt markerede Ansigtstræk bar altfor tydelige Spor af onde Lidenskaber og et vildt, tøjlesløst Levned. Han havde en Fløjels Baret paa Hovedet og om Halsen en hvid Pibekrave, fra hvilken en gylden Ordenskjæde snoede sig ned over Brystet. Prædikenen, hvoraf han næppe hørte et Ord, varede ham for længe, og medens han ufravendt lod sit ublu Blik hvile paa den skjønne Pige, pressede han af og til Haanden mod Brystet og gav sin Utaalmodighed Luft ved at slaa sine besporede Hæle mod hinanden. Først da Prædikenen var endt, blottede han Hovedet og stillede sig op ad Kirkevæggen, i det Præsten, hvem han hilsede med et overlegent, ligegyldigt Blik, steg ned fra Prædikestolen og, ledsaget af de omtalte gejstlige, atter gik op i Koret. Den sidste i Følget var Kirkens Klokker Hans Skaaning, en lille vims Mand med et uroligt lurende Blik og et snigende, katteagtigt Udtryk baade i Aasyn og Bevægelser. Han var iført en Slags Talar, der naaede helt ned til hans med Sølvspænder prydede Sko; paa Hovedet bar han en Kalot, under hvilken graa Haartjavser strittede frem.

Hans Skaaning var en ilde anset, men kløgtig Mand og en snu Menneskekjender. Han havde ufravendt iagttaget Erik Grubbe, fra det Øjeblik, da denne traadte ind i Kirken.

I det han nu gik forbi Ridderen, søgte han at henlede dennes Opmærksomhed paa sig; men Erik Grubbe var altfor optaget af sine egne Tanker og Iagttagelser, til at give Agt paa en saa ubetydelig Persons hemmelige Vink.

Slutningssalmen istemtes, og da den var endt, stod Kirkegængerne op og forlod Kirken under Orgelets Efterspil.

Ridderen ilede ned ad Gangen for at tilbyde Jomfru Eline sin Ledsagelse til Bispegaarden; men da han naaede den lukkede Stol, i hvilken hun havde haft Plads, var den tom og den smukke Bispedatter borte. Forbitret knuste han en Ed mellem Tænderne og løftede Hovedet for at faa Øje paa hende blandt Vrimlen. I det samme fornam han et sagte Tryk paa sin Arm, og da han vendte sig om, stod Hans Skaanings krybende Skikkelse for ham.

„Højgunstige Herre!" begyndte Klokkeren, „vredes ej over, at en ringe Kirkens Tjenere vover at tiltale eder paa dette hellige Sted . . ."

„Hvad vil I mig?" afbrød Ridderen ham barsk.

„I Fald eders Naade tillader, vilde jeg blot ydmygeligst gjøre eders Naade opmærksom paa, at den, I søgte, smuttede bort og forstak sig blandt Mængden, lige som eders Naade gik forbi Opgangen til Prædikestolen og Pillen der — se! der gaar hun oppe, hen imod den søndre Udgang . . .!"

Erik Grubbe kastede hurtig Blikket i den betegnede Retning og saa just et Glimt af Eline, lige som hun nærmede sig Døren, gjennem hvilken hun forsvandt. At ile efter hende vilde være forgjæves, eftersom hendes Hjem laa lige over for Kirken paa den modsatte Side af Gaden. Han stampede forbitret i Gulvet og vendte sig atter til Klokkeren.

„Fordømte Klerk!" raabte han og rynkede Panden — „hvor tør I vove at udspejde min Færd?"

„Ak, højgunstige Herre!" svarede Kanniken med krybende Underdanighed og bukkede dybt; „det er visselig meget formasteligt af en saa ringe Orm som mig at gjætte eders Naades Ønsker; men det skete alene for muligens at være eder til Nytte," tilføjede han dristigere og saa Ridderen op i Ansigtet med sine urolige, stikkende Øjne.

„Og hvorfor vil I være det, Hans Skaaning?" spurgte Erik Grubbe i en mistænksom Tone og sendte ham et gjennemborende Blik.

„Fordi jeg hader Bispen og hele hans Slæng!" hviskede Klokkeren ivrig og saa sig forsigtig omkring.

„Ah, jeg gjætter Aarsagen!" udbrød Ridderen og nikkede, „og det bæres mig for, at jeg kan stole paa jer. I hader, og jeg elsker — ha! vi bør slaa til Veds med hinanden! Hvad har I ellers at sige mig?" vedblev han og lod en vægtig Mønt glide ned i Klokkerens Haand.

„Hvis I saa tillader, højgunstige Herre, stilles

vi for denne Sinde — Brødrene giver Agt paa os!" svarede Klokkeren med et sky Blik i Retning af Koret, hvor nogle af de gejstlige Herrer endnu tøvede; men eders Naade skal til enhver Tid finde mig rede i min ringe Bolig. Maaske kunde den ringe Mus tjene den ædle Løve."

„Jeg kommer til eder siden; men ve eder, om I farer med Tant og umager mig uden Aarsag!" sagde Ridderen koldt og i en truende Tone, i det han vendte sig fra ham og gik bort.

„Har ingen Nød, højbaarne Skabhals!" mumlede Klokkeren mellem Tænderne og sendte ham et listigt Blik. „Han skal faa mere at vide, end han skjøtter om, og jeg skal gjøre ham saa ildvorn som et ondt Aar! Eja, det bliver evige Løjer, naar Højvelbaarenheden og Højærværdigheden kommer i Haarene paa hinanden om et lidet Lam! Nemt at gjætte for Resten, hvem der gaar af med Sejren. . . . Lensmanden er den stærkeste . . . og Hans Skaaning faar Hævn, Hævn, Hævn!"

Under denne opbyggelige Enetale havde Klokkeren forladt Kirken. Som en ond Aand sneg han sig langs Kirkemuren og hjem til sin ensomme Bolig.

(Fortsættes.)

Soldaterne holder Rast.

Det er en behagelig Følelse, som gjennemstrømmer Soldaten, naar han efter en Dags besværlige Marsch kommer i Kvarter. Træt og svedig har han trasket afsted gjennem Landevejens Støv og Sand, indtil han er bleven baade øm og stiv. Oppakningen har trykket hans Skuldre, Støvlerne har gnavet Huden af hans Fødder, Lemmerne er blevne stive og ømme, og Halsen er tør. Oven paa saadan en Tur forstaar man, at Hvilen kan kvæge og oplive. Og Tegn i de antydede Retninger viser sig ogsaa snart. Efter et kort Pusterum og nogle styrkende Slurk, klarer det op i Ansigterne. En Samtale kommer i Gang hist og her, Skjæmt og Vittigheder flyver fra den ene Gruppe til den anden, Lemmerne faar noget af deres sædvanlige Smidighed tilbage, og snart er alle Hænder ivrigt sysselsatte, de fleste med at lave og anrette et kraftigt Maaltid, som nok kan behøves. Se en Gang paa vort Billede! Fra tre sammenstillede Pæle hænger Suppegryden ned over den flammende Ild, og medens nogle passer Suppen, er andre i Færd med at kløve Brænde, hvis Tilvejebringelse atter falder i andres Lod. At der nu og da rettes et bevinget Ord til „Kokkepigen" er en Selvfølge, med mindre vedkommende skulde besidde en Tungerapphed, der nok ikke er ganske sjælden blandt hans kvindelige Kolleger, thi saa er det jo højst rimeligt, at han leder Drilleriernes Strøm hen over en anden stakkels Synder, t. Ex. Fyren der i Forgrunden, som har stillet Trommen op paa en omvendt Spand og benytter den som Skrivepult. Det er rimeligvis Kjæresten, der i Dag skal have en lille Epistel, og enkelte af Kammeraterne er naturligvis tjenstvillige nok til at interessere sig for Epistlens Indhold. Soldaten skjænker dog næppe deres Diktat stor Opmærksomhed; han sidder tavs uden at agte paa Kammeraternes Munterhed, som en Mand, der har Tankerne ved sin Gjerning og intet andetsteds.

„Blomsterkongen" Carl Linné.

(Af Lærer Jensen.)

Det svenske Landskab Smaaland, nord for Skaane og Bleking, er en vidtstrakt Højslette med store Skove og prægtige Søer, rig paa Afvexling og Naturskjønhed. Befolkningen er flittig og nøjsom, gjæstfri og munter. Det var her, i Raashult Præstegaard, at den berømte Naturforsker Carl Linné blev født. Der er oprejst et Mindesmærke herom, og saaledes er dette Sted bleven en Slags national Helligdom ved at være den navnkundige „Blomsterkonges" Fødested.

Det var i den dejlige Vaar, da Naturen iføre sig sin Højtidsdragt, at Linné kom til Verden. Det var Natten til den 23de Maj 1707. Ifølge gammel Folketro skal de Børn, der fødes i Maj Maaned, være „blødhjærtede og til Kjærlighed tilbøjelige Naturer". Det slaar naturligvis ikke altid til, men at det passer paa Linné, ser vi af, hvad han skrev om sig selv i sin Dagbog, at han af Naturen „var følsom og blev snart rørt, arbejdede uafladelig og sparede ikke sig selv." Hans Fader, Præsten Niels Linnæus, holdt inderlig meget af Blomster, og havde taget Navnet Linnæus, da han begyndte at studere, efter „den store og prægtige Lind, der prydede hans Fædrenehjem" i Smaaland, thi i Sverige antager man ofte et Tilnavn, naar man finder at Døbenavnet er for simpelt eller for almindeligt, og det er da især saadanne duftende Navne som Liljeblad, Rosén, Rosander o. s. v., man har Forkjærlighed for. Den lille Karl Linnæus havde fra sin Fader arvet en overordentlig Kjærlighed til Blomster, saa de ikke alene var hans kjæreste Legetøj, der kunde bringe Smil gjennem Taarer, naar Faderen bar ham ud i Græsset og gav ham nogle i Haanden at lege med, men allerede i Fireaarsalderen begyndte han at spørge om Blomsternes Navne, og han „spurgte ofte," siger han selv, „langt mere end Faderen kunde besvare, og lagde altid nøje Mærke til, hvad han

fik at vide om de Planter, han samlede." Han kom bort fra sit Hjem, da han var ti Aar gammel, og kom i Skole i Wexiø, der laa fem Mil borte; men her syntes Lærerne ikke videre om „den lille Botaniker", som hans Medlærlinge spottende kaldte ham, og de mente, at „han aldrig vilde kunne bringe det til noget ved Bogen," saa det var ham bedst tjenligt at lære et Haandværk. Men Byens Læge, Dr. Rothman, havde lagt Mærke til den opvakte Dreng og trøstede Faderen med, at han nok mente, at Karl kunde blive en dygtig Læge, og derved kunde han jo lige saa godt faa Udkommet som ved at blive Præst. Nu tog Rothman ham til sig og underviste ham, og det var især Plinius's naturhistoriske Skrifter, der tiltalte ham. Men Moderen blev ordentlig vred paa de uskyldige Blomster, som hendes Karl elskede saa meget, og hun tillod ikke sin anden Søn at sysle med Haven, da hun frygtede for, at Blomsterne ogsaa skulde drage ham bort fra at læse til Præste-Examen. Men Karl gjorde god Fremgang hos Lægen, og tyve Aar gammel rejste han til Universitetet i Lund. Domprovsten i Lund var hans Slægtning, og af ham ventede han sig alt godt; men ak! da han kom til Byen, hørte han Kirkeklokkerne ringe over Domprovstens Grav. Dog fandt han en Velynder i den lærde Professor, Doktor Stobæus, der optog ham i sit Hus og lod ham spise ved sit Bord. Efter et Aars Ophold i Lund rejste han til Universitetet i Upsala, hvor han i Førstningen havde det meget knapt. Han havde ikke en Gang Raad til at lade sine Sko forsaale, men gik med bare Fødder paa noget Papir, som han lagde i Skoene." Faderen bad ham at rejse hjem, da han ikke kunde anvende flere Penge paa ham, og nu gik Linné med tunge Skridt ned i Haven for at tage Afsked med de kjære Blomster. Som han vilde plukke en Blomst, standsede en fornem Herre ham og bad ham at lade den dejlige Blomst staa. Det var den berømte Celsius den ældre, der ogsaa var en Blomsterven, og da han hørte om Linnés trange Kaar, tog han sig af ham, saa han kunde fortsætte sine Studier i Upsala. Ved et Skrift om Planternes Kjøn blev han kjendt i videre Kredse og kom nu til at holde botaniske Forelæsninger for Studenterne og fik Rejsepenge til at studere Naturen i Lapland. Men da han var vendt tilbage fra denne Rejse og havde begyndt at holde Forelæsninger paany, maatte han døje den Krænkelse, at hans Modstandere fik ham forbudt at holde offentlige Forelæsninger, da han ikke havde underkastet sig den Prøve, som fordredes dertil. Det var især den lærde Dr. Rosén, som fik udvirket dette Forbud, og Linné for derfor i sin Harme med draget Kaarde i Haanden ind til den lærde Mand og bød ham ud til en Tvekamp. Han blev dog snart forsonet og opgav al Tanke om Hævn, da han i sit Hjem betragtede de kjære Blomster, som smilede ham saa fredeligt i Møde. Han skrev da paa Latin over sin Dør: „Lev rettelig, Gud er nærværende!" og de Ord blev siden hans Valgsprog. Med nogle studerende rejste han til Dalarne for at granske i Naturen, og her blev han forelsket i den atten-aarige Sara Lisa, en rig og anset Læges Datter, som han forlovede sig med. Det blev bestemt, at han i tre Aar skulde rejse udenlands og blive Doktor, inden han holdt Bryllup. Linné rejste saa til Holland, og allerede et Fjerdingaar efter at han var rejst hjemme fra, blev han Doktor for en Af-

Soldaterne holder Rast.

handling om Koldfeber, hvilken Sygdoms Aarsag han især søgte i slet Drikkevand. I det rige Holland med de store Blomsterhaver boede den berømte Naturforsker, Doktor Boerhave, der var saa bekjendt, at det sagdes om ham, at naar man kun skrev: „Til den navnkundige Boerhave i Evropa," saa skulde Brevene ikke gaa fejl. Linné forbavsede Boerhave ved sin Lærdom, og denne skaffede ham Ophold hos den rige Borgermester Clifford i Amsterdam, hvor han for at bestyre den prægtige Have skulde, foruden frit Ophold i Huset, have 1000 Gylden om Aaret. I dette „Paradis" levede

Linné klædt i Lappedragt.

nu Linné „som en Prins", thi han kunde forskrive alle de Planter, han ønskede til den store prægtige Have, og desuden havde han Tid nok til at skrive mange og udmærkede Bøger. Hans Ry naaede snart over hele Evropa, og flere Steder ønskede man at ansætte ham, men han afslog det for at rejse hjem til sin kjære Sara Lisa, som han derpaa ægtede. Skjønt det varede endnu nogen Tid, inden han ret fik Anerkjendelse i sit Fædreland, saa elskede han dog dette over alt, og han blev da ogsaa omsider (1741) Professor ved Universitetet i Upsala, hvor hans Berømmelse snart blev saa stor, at Tallet

paa de studerende i nogle faa Aar steg til det tre-dobbelte, og hvor hans Hæder og Ry tiltog mere og mere baade ved de livlige Forelæsninger og de mange nye fortrinlige Skrifter, han udgav. Han blev (1757) optaget i Adelsstanden og han blev gjort til Medlem af næsten alle den Tids lærde Selskaber. Han døde den 10de Januar 1778, og hans Støv hviler i Upsala Domkirke, men hans Værelse i Upsala bevares endnu i samme Skikkelse, som da han arbejdede der, ligesom ogsaa „hans Minde lever paa en smuk Maade i den lille, vel-lugtende Klokkeblomst Linnæa, der er opkaldt efter ham, og som hver Sommer smykker Sveriges Skove.“ (Hos os er den kun funden i Silkeborg-egnen, hvor den er paavist af Pastor Vestesen i Vinding Skov, syd for Salten Lang Sø).

Før Linnés Tid var det næsten umuligt at lære de 20,000 Plantearter at kjende, som da var beskrevne. Nu kjender man mere end syv Gange saa mange, men kan nu med Lethed henføre dem til en af de 23 Klasser, hvori Linné har lært os at inddele alle Planter efter deres Kjøn. Før „kunde man ikke se Skoven for bare Træer,“ thi man savnede det tilstrækkelige Overblik. Linné søgte at finde Sammenhæng i alt det skabte og paaviste, at der er en gradvis Udvikling imellem de levende Skabninger her paa Jorden, hvilket han udtrykte saaledes: „Planterne lever, Dyrene lever og føler, Menneskene lever, føler og tænker.“ Old-tidens største Vismand, Kong Salomon, der beskrev alle Planter lige fra Cederen paa Libanon og til Isoppen, der voxer paa Væggene, siger ved at be-tragte Naturen: „Herren har grundfæstet Jorden med Visdom, han har beredt Himlene med Forstand“ (Ordspr. 19, 3), og at Linné har fundet det samme, kan skjønnes af de Ord, hvormed han begynder sin berømte Bog om „Naturens System“ (»Systema naturæ«): „Jeg saa Skyggen af det højeste Væsen skride forbi mig, og jeg blev slaaet af Ærefrygt og Beundring. Jeg søgte dets Spor i Sandet, og jeg fandt Kraft og Visdom. Jeg saa Dyrene leve af Planterne, Planterne af Jordens livløse Par-tikler. Jeg saa Solen og Stjærnerne uden Tal hænge højt under Himmelens Hvælving, holdne i Haanden af alle Væseners Ophav, af det store Værks kunstfærdige Mester!“

Men naar Vorherre nu atter smykker Naturens store Have, der staar aaben for alle, med yndige Blomster, for at vi skal glædes og vederkvæges ved deres Skjønhed og Duft, da maa vi huske paa, at han ikke for intet har sagt til os: „Betragter Liljerne, der er skjønnere klædte end Salomon i al sin Herlighed!“ Man faar ligesom et Billede af Uskyld og Fred i Sjælen ved at se paa den lille Blomst med de rene og fine Farvetegninger, og den prædiker for os om at lade Bekymringerne fare; thi naar Gud har givet den saa prægtige Klæder, saa vil han gjærne smykke os, der er meget mere end alle Blomster, med en endnu skjønnere Dragt, en Dragt, som Blomstens Klædebon er et Billede paa, hvorfor ogsaa Skjalden siger om Blomsterne:

„Men I staar som Billeder,
hellige Hieroglyfer,
solbeskinnede
og dog dunkle,
ved Vejens Begyndelse
i Støvets Land:
lykkelig den, der forstaar at tyde
jer dunkle Billedskrift.“

H. M. Stanleys Rejse
gjennem det mørke Fastland.

II.

Den 12te November 1874 havde Stanley den Glæde at kunne sige Zancibar Farvel. En lille Flaade paa sex smaa arabiske Skibe førte ham og Expeditionen over til Kysten af det mørke Fastland til en lille By ved Navn Bogamayo, der skulde være Rejsens Udgangspunkt. Her foretoges de sidste Forberedelser. Mandskabet skulde forøges, da der ialt var Brug for 300 Bærere, og under mindre Expeditioner i Omegnen og andet Arbejde søgte Stanley at give det nogen Agtelse for Orden og Disciplin. Det var ikke noget let Arbejde at faa disse mer eller mindre vilde Aander opdraget til punktlig Lydighed mod deres Førere, men det maatte gjøres, hvis han i nogen Maade skulde være sikker paa et heldigt Udfald af sine Bestræbelser. Dobbelt vanskeligt blev det derved, at han stadig maatte bruge læmpelige Midler. Han kunde jo nok drevet sin Vilje igjennem med Magt, men det vilde sikkert blevet til Expeditionens Fordærvelse i Fremtiden. Overtalelse var snart det eneste Middel, der stod til hans Raadighed. Hvilke Fordringer stilledes der ikke til hans Taalmodighed! Atter og atter maatte han bære over med sin „mørke Broder“, ja, han maatte bogstavelig tilgive ham „syv Gange halvfjerdsindstyve Gange“, til Prøvetiden var omme. Det er ikke hver Mands Sag at udføre en saadan Opdragergjerning, der sikkert tør kaldes en af de vanskeligste Opgaver, en opdagelsesrejsende har at løse, men det lader til, at Stanley kan magte den bedre end de fleste.

Kun tre Timer var gaaet efter Ankomsten til

Bogamoyo, da Folkenes Vildskab og Udskejelser bragte ham Ubehageligheder. Et Rygte om, at „den hvide Mand" havde lejet en Mængde af Zancibars Kjæltringer og Mordere, gik som en Løbeild gjennem alle Huse, Gaarde, Bazarer og Gader i Byen, og da en Snes drukne Wangwaner gjorde sig skyldige i Tyveri og Uorden, kom den i fuldstændigt Oprør. Kun med stor Møje fik Stanley Stormen stillet ved at fængsle og straffe Forbryderne. For at undga en Gjentagelse af dette Optrin, bad han paa en høflig Maade Statholderen lade enhver Urostifter gribe og straffe, som Retfærdigheden bød. Dette lod denne sig ikke bede om to Gange. Han var saa ivrig i Tjenesten, at snart kunde ingen af Expeditionens Folk vise sig paa Gaden uden Fare for sine Rygstykker; allerede Dagen efter, at han havde modtaget Stanleys Opfordring, lod han omtrent 30 Wangwanamænd gribe og gjennemprygle. Stanley bad ham jo nok tage Skeen i en anden Haand og fare med Lempe, da man altid bør se gjennem Fingre med Folk, der staar ved Begyndelsen af en stor Rejse, men det nyttede intet, tvertimod, det blev værre og værre, og til sidst blev Opholdet i Bogamoys helt utaaleligt. Wangwanaerne klagede Dag efter Dag mere og mere højlydt, og Stanley maatte derfor paaskynde Afrejsen, men han glemte da heller ikke at lade dem vide, at de kunde takke sig selv for Ubehagelighederne. Irettesættelsen blev modtaget med Ro, og de lovede Bod og Bedring for Fremtiden, naar han snart vilde føre dem ind i Afrika.

Om Morgenen den 17de November havde Stanley den Fornøjelse at se en Tilfredshed og Glæde lyse ud af Folkenes Ansigter, som han ikke havde set Mage til siden Ankomsten til Bogamoyo. Paa denne Dag skulde de forlade den forhadte Statholders Magtomraade for at drage ind i det mørke Fastland. Hver Mand havde faaet sin Byrde (ca. 60 Pd.) tildelt, Signalet lød, og afsted marscherede de, ialt 356 Individer, hvoraf 36 Kvinder (Underbefalingsmændenes Hustruer) og 10 Drenge. Den uvidende Tilskuer skulde vanskelig kunne ane, hvor alvorligt og farligt et Foretagende det var, disse mange Mennesker her gjorde de første Skridt til, i det de i lange bugtende Rækker vandrede over det bølgedannede Land vest for Bogamoyo, thi overalt hørtes Sang, munter Latter og glade Stemmer, som drog de ud paa en Skovtur. Men det gode varer altid saa kort. Da de begyndte at stige ned i Kingamidalen, var Latteren forstummet. I Steden for hørtes Jammer og Klage over den forfærdelige Hede, der endog foraarsagede, at Stanleys Hund Kastor styrtede død om paa Vejen. Der var en Mængde Efternølere. Mange, som manglede Erfaring i Rejselivets Besværligheder, kastede sig ned paa Vejen i Fortvivlelse, raabte paa Vand, som dog ingen kunde give dem, og klagede over deres egen Taabelighed at ville forlade Zancibar. Men de mere erfarne ilede ned til Kingamifloden, der kun var 3/4 Mil borte, for der at søge Hvile og Skygge, medens de ventede paa Efternølerne. Det var langt fra ubetydelige Lidelser, de maatte døje paa denne første Dags Vandring, men de var dog for intet at regne mod de, der skulde komme, inden Ukerevesøen, Rejsens første Maal, naaedes. Det første Stykke Vej (omtrent 50 Mile) gik mod Vest gjennem Egne, som Stanley tidligere havde berejst, og det var derfor først, da han ved Landsbyen Mukondoku bøjede af mod Nord og drog ind i helt ukjendte Landskaber, at alle mulige Vanskeligheder begyndte ret for Alvor at taarne sig op mod ham. Men det er en Selvfølge, at han alt før havde mere end Vanskeligheder nok at overvinde. Det var ikke hver Dag, at Vejen faldt gjennem dejligt Parkland, „grønt som en engelsk Græsplæne" saaledes som paa Rejsens anden Dag; Folkene kunde ikke saa meget nær hver Dag glæde sig ved Synet af yndige Dale med smaa, grunde, rislende Vandløb og dejlige Skovpartier, og det var langt fra til alle Tider, at Stanley kunde tilfredsstille sin Jagtlyst paa store Sletter, der var Hjemstedet for mægtige Hjorder af ædelt Vildt. I Begyndelsen skete dette dog af og til, thi Afrika har langt fra Mangel paa Egne, som Digtere vilde sammenligne med Edens Have og Jordens herligste Egne, men faa Dage før Jul meldte Regntiden sig. I denne forvandles hele Landskaber til forfærdelige Moradser, der sammen med en vedholdende Skylregn bringer de rejsende til Fortvivlelse. Den første Bebuder af Regntiden saa Stanley i Landsbyen Itumbi. I Løbet af en Time blev Himlen overtrukken med Skyer, og Thermometret faldt 14 Grader, medens Ekkoet af vældige Tordenskrald gjenlød mellem Bakkerne. Tre Fjerdingvej mod Sydvest kunde man se Regnen styrte ned, men i Itumbi faldt kun nogle faa Draaber. En halv Time senere blev en bred og tør Flodseng, i hvilken Folkene lige havde begyndt at grave en Brønd, i nogle faa Minutter fyldt med Vand, saa der var en rivende Strøm af 18 Tommers Dybde og 75 Alens Bredde. Hurtig kom Strømmen, men hurtig forsvandt den ogsaa igjen, thi efter et Par Timers Forløb var der kun nogle faa Draaber tilbage af den; den tog Retning mod Nordost og var netop dannet af det iagttagne Regnskyl.

(Fortsættes.)

Tilberedning af Most.

(Efter Gartner C. Galschiøt, i „Ugeskr. f. Landm.)

Til Most er de simple Sorter Æbler og Pærer, som har en syrlig, sammensnærpende (ram) Smag og derfor ikke gjærne spises raa, nogle af de bedste. Frugten maa dog være saftfuld og helst noget krydret. Man kan med Fordel blande Saften af Æbler og Pærer, især naar de første er sure og de sidste søde.

Naar man ikke har særlige Apparater til at knuse Frugten med, kan man godt stampe den i et Kar ved Hjælp af en tyk Klods paa Enden af en Stang, men man maa da anbringe et fast Underlag for Karrets Bund, for ikke at støde denne ud. Man kan ogsaa rive Frugten paa et almindeligt Rivejærn, men dette er senere.

Frugten maa imidlertid være vel moden, og det vil derfor være godt at lade den ligge nogen Tid efter Afplukningen i Bunker paa et varmt Sted under et Skur, indtil den begynder at svede og udsender en syrlig, vinagtig Lugt.

Naar Frugten er stødt eller reven, hældes Saften fra, og det tilbageblevne udpresses i en Pose af grovt Lærred, hvorpaa man lader Saften staa roligt i 24 Timer for at bundfældes. Den hældes derefter paa et Anker, som forud har været brugt til Vin eller Most eller i alt Fald er meget omhyggelig skoldet og svovlet, da Mosten let tager imod enhver fremmed Smag.

Man lægger derpaa Ankeret paa et varmt Sted, for at Saften kan gjære i 2—3 Uger. Under Gjæringen flyder Gjærskummet oven ud af Spunshullet, som derfor ikke maa lukkes helt. Men saa snart Gjæringen er forbi, hvilket kjendes paa, at man ikke kan høre Saften syde, naar man lægger Øret til Spunshullet, efterfyldes Ankeret med afgjæret Most, der kan tages af en Flaske, som man fyldte samtidig med Ankeret, og dette tilspunses forsvarligt. Ankeret maa nu lægges paa et koldt Sted, hvor der ikke stødes til det, for at Eftergjæringen kan foregaa uforstyrret.

Naar der er gaaet en Maaned, kan Mosten bruges og enten tappes fra Ankeret eller paa Flasker, hvor den vinder i Styrke og Velsmag ved at ligge. Finder man, at Saften ikke er sød nok, naar den hældes paa Ankeret, kan man sætte 1—2 Pd. Sukker til for hver 20 Potter Saft, men det maa først koges til Sirup og hældes paa Ankeret forinden Mosten. Denne bliver derved stærkere, da Sukkeret under Eftergjæringen gaar over til Vinaand. Forskjellen mellem Most og Vin ligger for en stor Del i, at Saften af Vindruer er sødere end af Æbler og Pærer og derfor giver en stærkere Drik. Most er derimod en mild og vederkvægende Drik, som vel har en noget flov Smag for den uvante, men dog drikkes i stor Mængde i de mellemevropæiske Lande, hvor den for en stor Del træder i Steden for Øl og Vin. Tilsætter man tillige ved Tilspunsningen nogen Kognak, f. Ex. 1 Pot til 20 Potter, faar den mere Lighed med Vin. Most er klar og lys som Champagne, men ved at tilsætte Saft af Hyldebær eller Solbær faar den en smuk, rød Vinfarve.

Smaating.

Hjælp i Nøden. Paa en Rejse kom Ludvig den 14de af Frankrig en Gang til Byen Saumur. Her havde man beredt Monarken en festlig Modtagelse, og en af Indbyggerne modtog ham som Festtaler saaledes: „Sire! Stadens Borgere føle en saa inderlig Glæde over Deres Majestæts Nærværelse, at de . . . at de . . . at de . . .“ videre kunde den ulykkelige Taler ikke komme, men en af Kongens Følge hjalp ham lykkelig og vel over Vanskeligheden ved at tilføje: „at de mangler Ord til at udtrykke deres Følelser.“ Og dermed var Festtalen sluttet

Smaating. En Kæmpe havde en Gang faaet noget i Øjet, som stak. Han vilde gnide det ud med Fingeren, men den var for grov til det Brug, saa tog han et Korn-Neg, og dermed fik han det ogsaa lykkelig frem. Det var en Grankogle. Kæmpen klemte den mellem Fingrene: „Hvem skulde troet,“ sagde han, „at saa lidt kunde gjøre saa ondt.“

Det lykkedes dog. „Fik du saa afleveret Brevet?“ spurgte en Urtekræmmer sin Karl. — „Ja, det forstaar sig,“ svarede denne, „men Manden boede ikke paa Kultorvet, men i Gothersgade, og det var ikke i Stuen, men paa 3dje Sal, og ikke til Gaden, men i Baghuset, og saa hed han rigtig nok heller ikke Petersen og var Rokkedrejer, men hun hed Frandsen og var Jordemoder.“

Øxefkaft. „Naa, Per Skrædder! Hvordan gaar det med Sønnen, med Kristen?“ — „Han ska' slagtes te Jul“ — „Per tænker nok paa sin Gris?“ — „Naa ham, ja han er i Bagerlære.“

Hvem er han? „Nej, det Menneske kan man s'gu'nte blive klog paa.“ — „Nej, det har De Ret i, man kan kun blive gal paa ham.“

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Navnene paa to Byer paa Bornholm: en By i Sjælland — en Sø sammesteds — en Ø ved Italien — en By i England — en By i Sønderjylland.

J. J.

Firkantet Nød. Af 4 L, 3 E, 3 T, 2 D, 2 O, 1 S og 1 Y dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første er for Landet en Pryd
og huser som oftest Fortidsminder;
det andet en Modsætning er til Dyd,
og hos de fleste man nok det finder,
Det tredje var i oldnordisk Land
et Navn for den første og frie Stand,
og fjerde en Bolig yder for dem,
som drager om uden stadigt Hjem.

B.

Udgravningsarbejde.

I følgende Vers findes 7 Frugtnavne begravne. Hvilke er de?

Forbarm dig over mig arme Kræ,
bleg sidder jeg her uden Ly og Læ,
frygtelig svimmel, ondt i mit Ho'ede
har jeg — i Gaar jeg næsten troede,
Vanviddets Grib slog Klo i mit Hjærte.
Smil nu ej vantro ad al min Smerte,
thi, Anna, Naftronds Kvaler var slemme,
mine dog taler med højere Stemme.
Med venlige Ord husval din Venirde,
nødig du dog mig vil findssvag finde.
Har med min Kaadhed jeg tit dig plaget,
lad Nuelsens Smerte formilde Naget.
Jeg sender dig her af egen Fabrik
Oste og Smør, som du sjælden det fik.
Stop! Æren forbyder mig mere at sige —
nyd det med Helsen min sødeste Pige.

Opløsninger fra Nr. 2.

paa den geografiske Gaade:

Bryssel
Ebro
Rouen
Gulland
Essepuebo
Nilen

paa Stavelsegaaden: Duel.

paa den firkantede Nød:

P A V E
A B E L
V E R S
E L S E

Hermed følger et **Tillæg,** indeholdende: Husflidskursus i Ulsø. — Husflidskursus i Nykjøbing paa Mors — Fra Sverige. — Dansk Husflidsselskabs Lærerkursus i Kjøbenhavn i 1883. — Norsk Udskæringsstil. — Om en slet Vane, af Forstander C. Nielsen. — En lille Husflidshistorie. — Subskriptionsindbydelse. — Husflidsarbejder.

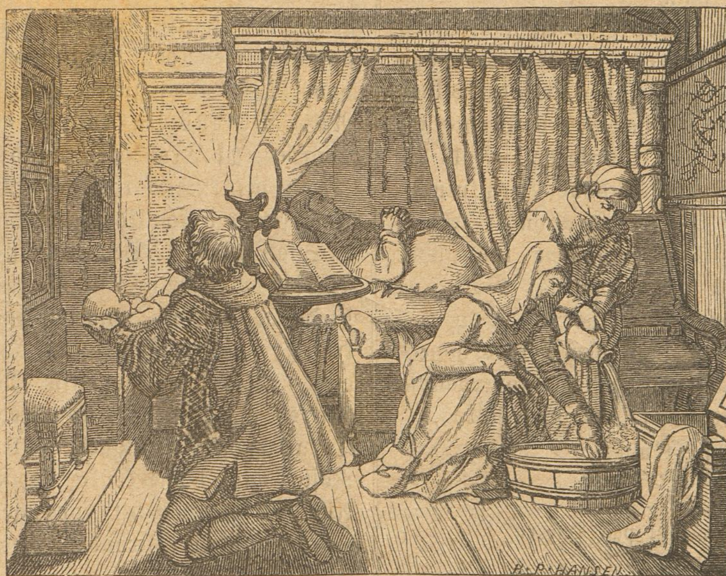
Trykt hos J. H. Schultz   Hovedexpedition, K. C. Roms Forlagsforretning.   Kjøbenhavn. V.

Husvennen.
Udgivet af U. C. Rom.
11. Aargang. Nr. 4.
Søndagen den 28. Oktober 1883.

Morten Luther.

Skildring af Zakarias Nielsen.

Da Hundredaarsdagen for Grundtvigs Fødsel for kort Tid siden fejredes trindt om i vort Fædreland, var der sikkert mange, der tænkte paa det mærkelige i, at denne Aandens Stormand, der i sit lange Liv kæmpede som ingen anden for Aandsfrihed og sand Kristentro i vort Land, skulde fødes netop 300 Aar efter den Mand, der i Tyskland og Nordevropa brød det pavelige Aandstyranni og fremdrog det uforfalskede Evangelium for Menigheden. Naar om føje Tid 400 Aarsdagen for Morten Luthers Fødsel højtidelig fejres i alle Landets Kirker, vil der sikkert paa mange Steder blive henpeget paa, hvorledes Grundtvig som en tro Discipel af Luther fortsatte den store Reformators Gjerning i den danske Menighed.

Luthers Fødsel den 10de November 1483.

Ligesom den lille Skildring af Grundtvigs Liv og Gjerning, der for nogen Tid siden var optaget her i Bladet, sikkert glædede mange af dettes Læsere, saaledes tør det haabes, at en Skildring af vor store tyske Lærefaders Liv og Virksomhed ogsaa vil blive vel modtaget til den forestaaende Mindefest, og jeg skal derfor efter Udgiverens Ønske give en nogenlunde fyldig Redegjørelse for Luthers Liv og Virken, i det jeg til samme knytter nogle endnu levende Indtryk fra et Besøg i Wittenberg for faa Aar siden.

At Pavekirken paa flere Maader udøvede en gavnlig Indflydelse paa Samfundstilstandene i Evropa gjennem Middelalderen, er uimodsigeligt; men den „hellige Stol“ tiltog sig til sidst en saa ubegrænset Myndighed baade i kirkelig og verdslig Henseende, at dens Vælde kom til at hvile som et utaaleligt Aag paa Fyrster og Samfund. Dertil kom, at Pavekirken skejede saaledes ud fra den sande apostoliske Kristendom, at denne kun levede hist og her i det skjulte, medens den herskende Kirke med alle dens ubibelske Lærdomme og forskruede Menneskepaafund bredte sig med sin mægtige Autoritet over Folkene. Læren om Daaben forblev uangreben, men Nadveren forkvakledes ved Læren om den rent legemlige Forvandling af Brødet og Vinen til Jesu Kjød og

Blod, samt ved at man nægtede Menigmand Nydelsen af Vinen. Fem nye Sakramenter stilledes ved Siden af Daaben og Nadveren, nemlig Konfirmationen, Skriftemaalet, Ægteskabet, Præstevielsen og den sidste Olje. Messen, hvorved Brødet indviedes, blev Midtpunktet for Gudstjenesten, medens Ordets Forkyndelse mere og mere forsømtes. Ved Selvpinsler, Klosterliv, Pilegrimsrejser og Gaver til Kirker og Klostre mente man at kunne gjøre Bod for sine Synder og vinde Guds Velbehag. Særlig fromme Mennesker, der havde gjort mere godt, end de behøvede for at blive salige, blev af Paven erklæret for Helgener og tilbedet som Guddomme. Deres Overskud af gode Gjerninger kunde komme andre til Gode, og deres Forbønner virkede som Forsoningsmidler mellem Gud og de efterlevende. Øverst af Helgenerne stod Jomfru Marie (den hellige Madonna), der blev tilbedet af alle, ja endog regnet som staaende over Kristus selv. Paven, der ansaa sig selv for at være Apostlen Peders Efterfølger paa den romerske Bispestol og Statholder for Kristus paa Jorden, mente at kunne uddele Syndsforladelse til hvem han vilde, ja mente endog at kunne — enten selv eller ved sine Bisper og andre Haandlangere — give Syndsforladelse for Penge. Herved var man kommen ind paa Afladshandelen, der blev en af den katolske Kirkes afskyeligste Udvæxter. Endelig lærte man, at naar et Menneske gik bort her fra Jorden, skulde Synden udbrændes af hans Sjæl i Skjærsilden, før den kunde gaa ind til Saligheden, men at Pinen i Skjærsilden kunde forkortes eller helt ophæves ved Præsternes Forbønner (Sjælemesser) i Kirkerne. Folk løb og kjøbte Messer for deres afdøde Slægtninges Sjæle og Udslettelse af deres egne Synder, Jorddrotterne lagde ofte store Ejendomme ind under Kirken, en Uendelighed af Gaver — Guld- og Sølvprydelser, Lysekroner, Voxlys o. s. v. — strømmede ind til Kirkerne, disse blev derved hovedrige og var i Reglen udstyrede med overdaadig Pragt; men Gudstjenesten var død og aandløs,

„Alterguldets klare Guld
var som sunket under Muld.
— — — — — — —
Herrens Bog var lagt paa Hylden,
Æventyr i Kirken lød
for en Krone, for en Gylden
Himmerig til Fals de bød;
Sandheds Lys og Korsets Ord
var som sunket ned i Jord,
at de skulde ej fordømme
Paveløgn og Munkedrømme."

(Grundtvig.)

Til alt dette kom endnu, at Munkene og Præsterne ofte levede i Fraadseri og gav sig hen til Udskejelser af den laveste Art. Præsterne, der ikke maatte gifte sig, levede aabenlyst med Friller, selv Pavens nærmeste Embedsmænd, Kardinalerne, førte et utugtigt Liv og bluedes ikke ved at brovte deraf. Gejstligheden var saaledes gjennemgaaende bundfordærvet og gjorde en ubodelig Skade ved sit slette Exempel. Almuen holdt fast paa sine Helgener og paa Jomfru Marie, men i de højere Samfundslag bredte Vantroen sig. „Man regnede ikke nogen for Adelsmand og god Hofmand," siger en romersk Forfatter, „uden han havde nogle vildfarende og kætterske Meninger i Henseende til Kirkens Læresætninger." Man fandt sig i Dogmerne om Pavens Ufejlbarhed, Afladshandelen o. s. v., men Tvivlen sad og grinede trindt om i Krogene. Menigmand savnede aandelig Næring og forargedes over sine Sjælesørgeres Usædelighed og over den Letsindighed, hvormed Kirkens Rigdomme bortødsledes til ganske andre Formaal, end de fromme Givere havde tilsigtet. Adskillige lærde havde ved at fordybe sig i det græske Oldtidsliv indsuget en Del af dettes Frihedsideer og begyndt at træde op mod Kirkens stærke Underkuen af Menneskenaturen. Navnlig havde de tyske Humanister et aabent Blik for Kirkens Forfald og dadlede frimodigt, hvad der stødte deres Aandsdannelse eller deres sædelige Følelse, samtidig med at de virkede for en Vækkelse af Nationalaanden over for det romerske Tyranni. Rundt om i Kristenheden begyndte man offentlig at træde op mod Romerhoffets Laster og de Misbrug, der havde indsneget sig i Kirken. Misfornøjelsen med det bestaaende gjærede overalt og havde i Grunden gjæret i det skjulte i flere Hundred Aar. Petrus Valdus og hans Tilhængere havde saaledes, til Trods for Band og Forfølgelse, allerede i det 12te Aarhundrede begyndt en ivrig Missionsgjerning for Udbredelsen af det rene Evangelium i Sydfrankrig. Den engelske Professor Johan Viklif vovede i Slutningen af det 14de Aarhundrede at oversætte Bibelen paa engelsk og at træde kraftigt op mod Paveløgnene. Ikke lang Tid derefter havde de bøhmiske Reformatorer Johan Huss og Hieronymus prædiket mod det romerske Tyranni og Gejstlighedens Udsvævelser, men deres Røster var blevne kvalte i Martyrbaalets Flammer. Alle Forsøg paa at sprænge Pavevældens Jærnmure var hidtil strandede paa Folkenes dybe Ærefrygt for Paven; men Forholdene havde nu forandret sig, Tvivlen og Forargelsen havde undermineret Grunden, hvorpaa den hellige Stol hvilede. Det var, som Kirken, havde overlevet sig selv, enten maatte man vende tilbage til Hedenskabet igjen, eller der maatte komme en aandelig Bevægelse, der kunde hæve Kirken og bringe Sandhed og Gudsfrygt ind i Folkenes Liv.

Medens der saaledes i Folkelivet begyndte at

røre sig en almindelig Trang til en Kirkerensning, gjærede det kraftigt paa alle det verdslige Livs Omraader. Overgangen fra det 14de til det 15de Aarhundrede var i det hele mærkeligt ved sine stærke Brydninger og sit vaagnende Liv. Tyrkernes Indvandring (1453) skræmmede Evropa op, Tusender af græske Videnskabsmænd udvandrede til Italien, hvor Sansen for den gamle græske Kultur med dens frodige Kunst vaagnede paa ny. Store Kunstnere fremstod og store Opfindelser blev gjort (Bogtrykkerkunsten, Krudtet, Kompasset o. s. v.), hvorved Udviklingen fik nye Skub fremad. Søvejen til Indien fandtes og en hel ny Verdensdel (Amerika) blev opdaget. Hele Evropa blev sat i Bevægelse ved disse Opdagelser, der vaagnede en Driftighed i de gamle Samfund, en Sans for Oplysning og en Trang til Frihed og Fremskridt, som man ikke før havde kjendt Mage til. Den gjenfødende Vækkelse, der saaledes gik hen over Evropa, afsatte sine Mærker paa tusende Maader i Folkenes Liv og pegede paa, at en ny Tid var i Gjennembrud. Aandslivets højeste Anliggender, Guds Riges Sag, kunde under saadanne Tidsomstændigheder ikke mere holdes nede, Tiden bankede paa med sine uafviselige Krav paa Frihed, Lys og Sandhed. Saa kom Reformationen. Den ulmende Trang fandt sin djærve Tolk i Munken fra Wittenberg, Dr. Morten Luther.

Fra Wittenberg — Reformationens Arnested — udgik de stærke, livsvarme Kræfter, der fængede i Borge og Hytter trindt om i Nordtyskland og fremkaldte den Kulturkamp, der bragte Forandring i saa mange af Evropas Forhold. Staden Wittenberg ligger, som bekjendt, ved Elben i prøjsisk Sachsen og har nu et Indbyggertal af 12 à 13,000. I det 13de og 14de Aarhundrede var den Sædet for de sachsiske Hertuger og Kurfyrster, 1502 fik den et Universitet, nu for Tiden har den en ikke ringe Betydning som Fæstning og Fabrikstad. Men det, som særlig giver den Glans, er den historiske Minderigdom, der straaler over den. Det var her, vor store Kirkefader levede fra 1508 til sin Død 1546, omgiven af en Kreds af lærde og gudfrygtige Mænd, der trofast stod ham bi ved hans store Kirkearbejde. Allerede inden man kommer ind i Byen, bliver man mindet herom. Til højre for Vejen, som fører fra Jærnvejen ind til Byen findes et lille vel vedligeholdt Indelukke, overskygget af en frodig Eg og forsynet med en Tavle, der bærer følgende Indskrift:

Dr. Morten Luther brændte paa dette Sted
den 10de December 1520 den pavelige Bulle.

Men vi er herved allerede midt inde i Luthers Historie og maa for at kunne forstaa Betydningen af dette Baal erindre os, hvad der var gaaet forud. Luther var den Gang 37 Aar gammel og var en i Livets Skole haardt prøvet og hærdet Kæmpe, der vel vidste, hvad han gjorde.

Allerede hans Barndomsdage havde været ublide. Født i Eisleben Mortensaften 1483 og opvoxet i Mansfeld, hvor hans Forældre kort Tid efter hans Fødsel flyttede hen, havde han i sit fattige Hjem nydt en haard og stræng Opdragelse. Forældrene — Bjærgværksarbejder Hans Luther og Margrete Lindemann — var kristelige og rettænkende Folk, der gjærne vilde føre deres Børn til Gud og opdrage dem til dygtige Mennesker, men de mente, at dette kunde kun ske ved stræng Tugt. „Min Fader piskede mig en Gang saaledes,“ fortæller Luther, „at jeg flygtede fra ham og fattede Had til ham, indtil han igjen vandt mig for sig. De kjære Forældre mente det hjærtelig godt men de kunde ikke gjøre Forskjel paa Naturer“. Tidlig blev han ført til Skolen, men blev ogsaa her behandlet med umenneskelig Strænghed. Saaledes fik han paa en Formiddag 15 Gange Ris. Hjemmet og Skolen indpræntede ham den kristelige Børnelærdom, men paa en saadan Maade, at han i Gud kun saa en nidkjær Dommer, der revser Synderne. Ogsaa blev hans Barnehjærte kuet af Frygt for Hexe og onde Aander, som Overtroen paa den Tid befolkede Byen og Bjærghulerne rigelig med.

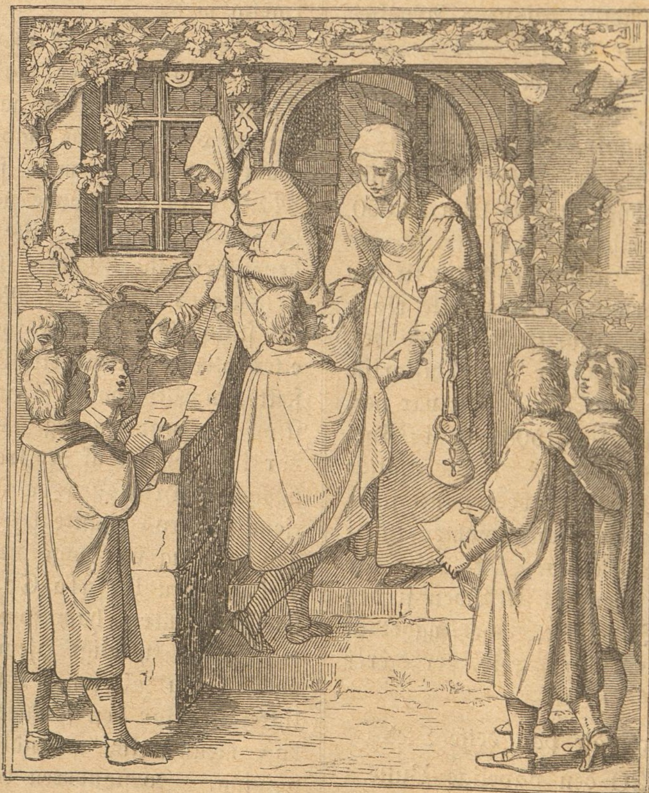
Da han var 13 Aar, blev han sat i Skole i Magdeburg. Her saa han en Gang en elendig Tiggermunk, der var saa medtaget af Sult og Selvpinsler, at han knapt kunde slæbe sig gjennem Gaderne, og da man fortalte Morten, at denne Munk i sin Tid havde været en højbaaren Fyrste, der havde valgt det stille Klosterliv frem for Verdens larmende Glæder, slog den Tanke ned i ham, at saaledes maatte et Menneske fornedre sig, om det skulde finde Naade for Guds Øjne. Kort Tid efter blev han sendt til Eisenach for der at fortsætte sin Skolegang. Han var her kommen til en skjøn og minderig Egn og til en Stad, der ikke var lidet berørt af den fra den italienske Humanisme udgaaede Driftighed og Frihedssans. For at fortjene sit Brød maatte han som andre fattige Drenge gaa omkring og synge ved Folks Døre. En from Kvinde, Fru Ursala Cotta, blev opmærksom paa ham og antog ham som sin egen Søn. Det var et rigt og lykkeligt Hjem, han her blev optaget i, og fra nu af synes Livet at forme sig lysere og lykkeligere for den forkuede Dreng. I Skolen blev han menneskelig behandlet og nød en god Undervisning. Forstanderen var Humanist og saa vel han som hans Medlærere omgikkes Eleverne med Agtelse for det Menneskeværd, der laa gjemt i deres

Indre. I Aaret 1501 blev Luther sendt til Universitetet i Erfurt, hvor der virkede Lærere baade af den gamle skolastiske og den ny humanistiske Aandsretning. Luther sluttede sig nærmest til de første, der holdt paa den gamle Kirkelære og virkede for skarp Tænkning og Dygtighed i Disputerekunsten; men lidt efter lidt kom han i nærmere Forhold til de humanistiske Lærere, der saa mere friskt og fordumsfrit paa Tilværelsen og glødede af Interesse for Oldtidens Kunst og Literatur. Han følte sig lykkelig og tilfreds i den livlige Studenterkreds og vandt sig flere Venner, med hvem han kom til at staa i et hjærteligt Forhold hele Livet, saaledes den bekjendte Spalatin. Foruden at fordybe sig i de gamle latinske Digterværker, studerede han Filosofi og tog omsider Magistergraden. Hans Fader, der nu var bleven en velstaaende Mand og havde Midler til at støtte ham ved Studeringen, ønskede, at han skulde lægge sig efter Lovkyndighed; men den unge Magister følte intet Kald for denne Videnskab, hvorimod hans Sind droges langt stærkere hen imod Theologien. I Højskolens Bogsamling faldt ham en Dag for første Gang en fuldstændig Bibel i Hænderne; han blev stærkt betaget ved at gjøre Bekjendtskab med alle de herlige Skrifter, som den indeholdt, og som han ikke før havde vidst af at sige. Tidlig og sildig læste han i den fundne Skat og blev alvorlig grebet af mange af de skjønne bibelske Fortællinger. Syndeskylden begyndte at tynge stærkt paa hans Samvittighed, og forskjellige Begivenheder, som indtraf, bidrog til at gjøre hans Syn paa Tilværelsen mørkt og tungt. En af hans bedste Venner, Alexis, blev en Morgen fundet myrdet, og selv blev han gjennemrystet af Dødsangest, derved at Lynet en Dag slog ned tæt ved ham og bedøvede ham. „Hjælp, kjære St. Anna, jeg vil blive Munk!“ var det Raab, hvormed han beseglede en Beslutning, der længe havde gjæret paa Bunden af hans Sjæl. En Juleaften 1505 holdt han Afskedsgilde med sine Venner, og næste Morgen før Daggry forlod han sin Bolig og alle sine Sager og begav sig, fulgt af sine dybt bedrøvede Venner, til Byens Avgustinerkloster, hvis Port snart lukkede sig efter ham. Den gamle Hans Luther blev som lynslaaet, da han fik at vide, hvad der var sket; men det gjorte Skridt lod sig ikke gjøre om — Munkekutten var alt hængt om den unge Magisters Skuldre.

(Fortsættes.)

Luther sættes i Skole.

Luther synger for Døre.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

2. Den onde Lensmand.

Efter Reformationens Indførelse blev Aarhus Stift inddelt i 8 Amter, hvert med sin Lensmand, og et af disse var Havreballegaards Amt eller Len, som styredes af Hr. Erik Grubbe, med hvem vi i forrige Kapitel har gjort Bekjendtskab.

Ærkebisperne og Bisperne havde tidligere udøvet den højeste Myndighed i Stifterne; men efter Kirkeforbedringen gik den over til Superintendenterne for gejstlige Sagers Vedkommende og til særlig ansatte Lens- eller Stiftsbefalingsmænd i verdslige Forhold. Dog havde Lensmanden i visse Henseender Myndighed over de gejstlige i Lenet, ja endog over Superintendenten — eller, som han snart igjen kaldtes: Biskoppen — der f. Ex. maatte hæve baade sin egen og sine undergivnes Lønning hos Lensmanden.

Luther i Fru Cottas Hjem.

Lensmand Erik Grubbe boede paa „Kongens Gaard" eller, som den ogsaa kaldtes, „Aarhusgaard", i Aarhus By, til hvilken der hørte en større Sædegaard, som under Navn af Havreballegaard laa og endnu ligger en Fjerdingvej syd for Aarhus. Aarhusgaard med tilhørende Havreballegaards Len havde før Reformationen været Bispe-Embedets største og ældste Gods med sit eget Birketing; men efter den store Kirkeforbedring gik Gaarden, paa hvilken de katholske Bisper tidligere havde boet, og Lenet over til Kongen, der fra 1536 til 1661 ved sin Lensmand hævede Indtægterne af disse Ejendomme. Da Enevælden var bleven indført her i Landet, solgte Kongen Havreballegaard til en Adelsmand, Gabriel Marselis, som deraf oprettede Baroniet Marselisborg, medens Lenet dog i mange Aar efter den Tid beholdt sit gamle Navn.

Ved nærværende Fortællings Begyndelse var Havreballegaard kun en Forpagtergaard, der af Lensmanden benyttedes som et Slags Lyststed og til Beboelse for hans Familie og øvrige Husstand. Den laa, som sagt, nær ved Aarhus og i en yndig Egn. Skove og frugtbare Marker strakte sig mod Nord omtrent lige ind til Aarhus By og mod Syd til Skumstrup, en liden Bondeby, hvis Hartkorn senere samledes under et til det oprindelige Grundlag, paa hvilket Baroniet Vilhelmsborg oprettedes. Øst for Havreballegaard gik den almindelige Landevej til Aarhus mellem den saakaldte Ladegaardsskov og Aarhusbugten, medens der lidt vestligere gik en mindre Bivej, som førte fra Havreballegaard til samme By.

Luther gaar i Kloster.

Det smukke Vejr, som Julemorgen havde begunstiget Kirkegangen i Sancte Klemens Domkirke, var op paa Formiddagen blevet afløst af en bidende Nordenvind, der fejede Sneen hen ad Landevejen og over de aabne Marker.

Lensmanden og hans Svend — Ridderen forrest og Svenden i behørig Afstand bag efter — kom ridende i skarpt Trav ud fra Aarhus By og slog ind paa den nys nævnte Bivej, som var den nærmeste til Havreballegaard.

De var ikke komne ret langt, førend de mødte

en løjerlig udseende ældre Kvinde, hvem Lensmanden godt kjendte, og som almindelig gik under det sære Navn „Skipper“ Ingeborg. Hun havde en drabelig Vandringsstav i Haanden, en laadden Mandshue uden Skygge paa Hovedet og midt om Livet et bredt Bælte, hvori der stak en lang Kniv i en sort Læderskede. For øvrigt var hun klædt i en graa Vadmels Trøje med blanke Metalknapper og et kort Skjørt af samme Stof og Farve, havde Træskostøvler paa Benene og et stort uldent Tørklæde viklet om Halsen, saa at hun unægtelig mere lignede en Mand end en Kvinde.

Det var for øvrigt baade i Sind og Skind, at det mandfolkeagtige Væsen gjorde sig gjældende hos hende. Som ganske ung Pige havde hun iført sig Karleklæder og ladet sig forhyre som Sømand. Efter i en Del Aar at have faret til Søs og paa sine Rejser besøgt fremmede Lande og Verdensdele, blev hun hvervet af en Orlogsmand, kom i Krig og svang sig op til Baadsmand, men „opdagedes“ omsider derved, at „Baadsmanden“ blev „uskikket til Tjeneste“, hvor efter hun hjemsendtes og fik Bopæl i en lille ensom Hytte, der laa nede ved Stranden, omtrent midtvejs mellem Aarhus og Havreballegaard. Her fik hun et Barn — en Pige, med hvem vi senere skal stifte Bekjendtskab — og her havde hun nu boet i over tyve Aar. Søvæsenet havde hun helt slaaet sig fra, siden det gik hende saa uheldigt, hvorimod hun ernærede sig ved Skov- og Markarbejde — thi kvindelige Sysler i Hjemmet havde hun aldrig haft Gaver til — samt ved at „spaa“, og den sidste Forretning var maaske hendes mest indbringende. Som „Hex“ og Spaakvinde havde hun erhvervet sig stor Navnkundighed baade i By og paa Land. Hun ansaas almindelig for at være mere „god“ end „ond“, og Almuen troede om hende, at hun helst brugte sin „Videnskab“ til at hjælpe sine Venner og hvem hun overhovedet kunde lide, men at hun ogsaa kunde bringe Fortræd og Ulykke over dem, der havde vakt hendes Vrede og kaldt „det onde“ til Live i hende. Skipper Ingeborg havde ellers i mange Henseender sit Frisprog og kunde sige og foretage sig Ting, som enhver anden vilde komme galt fra Øjenvidner forsikrede, at Lensmanden ikke saa sjældent mødte hende, naar hun kom dragende med et stort Knippe Brænde, som hun havde hentet i Ladegaardsskoven, og at han aldrig sagde saa meget som et Ord til hende derfor. Fiskeri i den nærmest tilgrænsende Del af Aarhusbugten var en „Herlighed“, som Lensmanden havde forbeholdt sig selv alene og maatte ikke øves af andre, uden hans Tilladelse og imod en fastsat Afgift til ham. Skipper Ingeborg havde aldrig erhvervet nogen saadan Tilladelse; men ikke desto mindre ejede hun en lille Baad, som laa fortøjet i Sølandingen neden for hendes Hytte, og hun fiskede i Bugten, saa ofte det behagede hende, uden at der nogen Sinde gjordes Indsigelse derimod fra Lensmandens Side.

At den ellers saa strænge Herre var saa taalsom over for hende fremfor mod sine andre undergivne, havde ikke sin Grund i menneskekjærlig Skaansomhed, men i Frygt. Han vidste godt, at Spaakvinden ikke regnede ham blandt sine Venner, men betragtede ham som sin og andre Smaafolks arge Fjende, og da han i højeste Grad delte sin Tids store Overtro og fuldt og fast troede, at hun var en mægtig „Hex“, ansaa han det for klogest at lade hende være i Fred, da han ellers var bange for, at hun skulde hævne sig ved at paaføre ham en eller anden skrækkelig Ulykke. Men var Lensmanden ræd for „Hexen“, saa var hun ikke i mindste Maade bange for ham eller nogen. Denne hendes Uforfærdethed havde dog ikke alene sin Grund i Bevidstheden om den oversanselige Magt, der tillagdes hende, men for en væsentlig Del ogsaa i Tilliden til de svære Legemskræfter, hun besad, og som hun til Gavns forstod at bruge. I Nævekamp turde hun binde an med hvem som helst, og blev hun Vidne til, at nogen af hendes Venner skete legemlig Overlast, saa smøgede Skipper Ingeborg ganske rolig Ærmerne op til over Albuerne og fremviste et Par Arme saa senestærke, at de uvilkaarlig indgød Respekt, og var Fjenden ikke tilfreds med dette Syn, saa kunde hun slaa saa proper en Næve som den bedste Matros. Kniven, som hun altid bar i Bæltet, blev derimod aldrig brugt undtagen i yderste Nødsfald.

Men der var endnu en Mærkelighed ved Skipper Ingeborg.

For et Par Aar siden overraskede hun Almenheden med, at Vuggen atter kom i Gang paa hendes Gulv, det vil da sige, det overraskende bestod i, at der laa et lille spædt Barn i den. I Førstningen troede Folk, at det var hendes eget, skjønt ingen vidste noget om, at hun havde „været syg“; men da man spurgte hende derom, svarede hun, at det var et Hittebarn, der var blevet hende bragt ved Nattetid af et ukjendt Sendebud, og hvem dets Forældre var, vidste hun ikke. Af kristelig Barmhjærtighed havde hun taget imod det og besluttet at pleje og opdrage den lille som sit eget Barn. De fleste rystede paa Hovedet ad den Tale, og der var næppe mange, som fæstede Lid til den. Hendes Datter, der nu var en voxen Pige, styrede Huset for en Enkemand inde i Byen, og der kom snart et vældigt Rygte i Omløb om, at Barnet var hendes og hendes Husbonds, at det var født i Smug, og at Historien om „Hittebarnet“ var lutter Opdigt for at skjule Datterens Fejltrin. Baade hun og

Skipper Ingeborg kom i Forhør; men den sidste stod fast paa sin Paastand, at det var et Hittebarn, og der kom intet ud af Forhøret, som kunde bringe Lys i Sagen. Den vedblev at være en Gaade for Omverdenen, Sladderen døde omsider hen, og man kom lidt efter lidt til den Erkjendelse, at Skipper Ingeborgs Forklaring maatte være rigtig. Folk fortrød næsten, at de havde mistænkt „den gode Spaakvinde", og Gaverne strømmede rigeligere ind til hende end nogen Sinde, fordi hun nu i den første Tid var nødt til at holde sig hjemme for Barnets Skyld og ikke kunde komme ud og „være om sig". Den første Søndag efter dets Ankomst blev det kristendøbt i Frue Kirke i Aarhus, hvor Skipper Ingeborg selv holdt det over Daaben og gav det Navnet **Ingeborg Koldsdatter**. Der var intet, som Spaakvinden holdt mere af end at være paa Farten; men det skal siges til hendes Ros, at nu forsagede hun denne Tilbøjelighed, og at hun blev hjemme og plejede Barnet med en Moders opofrende Kjærlighed.

Imidlertid var Ingeborg Koldsdatter ikke bleven mange Maaneder gammel, inden nok et godt og kjærligt Hjærte aabnede sig for hende. Spaakvindens Datter fandt nemlig, at hendes Plejesøster var „en allersødeste Unge", for hvis Skyld hun besøgte Strandhytten langt hyppigere end før. Hun længtes ordentlig efter den lille smilende Glut og forlangte ofte at maatte tage hende med sig hjem og beholde hende en Dags Tid eller to, og da hendes Husbond ogsaa — som han selv udtrykte sig — „var en stor Nar efter Smaabørn", kom det snart i den Gænge, at Moder og Datter delte Barnets Pleje imellem sig. Saaledes kunde lille Ingeborg, som rige Folk nu til Dags, skiftevis „ligge paa Landet" og „bo i Byen"; hun havde tvende Hjem og favnedes af kjærlige Arme i dem begge. For Skipper Ingeborg var denne Ordning unægtelig en Lettelse; thi hun behøvede nu ikke at være mere bunden, end hun selv vilde, men kunde tage sig „en bitte Tur", saa ofte hun ønskede det og følte Trang dertil.

For nogle Dage siden havde Datteren været ude at hente sin Søster; nu var det Moderen, der følte Længsel, og da hun mødtes med Lensmanden, agtede hun sig just til Aarhus for at aflægge sine Døtre et Julebesøg.

Hun kom rokkende ganske sindig frem ad Vejen og saa godt, hvem det var, der kom ridende, men veg ikke saa meget som et Hanefjed til Siden for at lade ham passere, hvor imod Lensmanden uvilkaarlig drejede ind paa Agrene for at komme hende forbi. Han var dog ærgerlig til Mode over dette Møde, som han ansaa for et ondt Varsel; forbitret mumlede han en Ed mellem Tænderne og satte afsted i vild Galop; men pludselig standsede han, og efter at have befalet Svenden at blive holdende, vendte han om og red tilbage igjen.

Skipper Ingeborg hørte Hovslagene; men hun vedblev uforstyrret sin Gang og vendte sig ikke om, førend han havde naaet hende.

„Halløj, Ingeborg!" raabte Lensmanden; „jeg vil snakke med jer!"

„Hvad godt, bitte Jerrik?" svarede hun og standsede.

„I skal spaa mig," sagde han; „jeg ønsker at vide min Skæbne. Her er min Haand — kan I tyde dens Linjer?"

„Labben behøves ikke, bitte Jerrik!" svarede hun og saa ham dristig op i Øjnene; „jeg læser alt i eders højadelige Fjæs!"

„Uforskammede Kvind!" raabte han opfarende, men tvang sig hurtig, og i det han lod en Sølvmønt glimte mellem Fingrene, vedblev han i en indsmigrende Tone:

„Gjør mig nu til Tykke, Ingeborg! Ingenlunde skal I gjøre det for intet."

„Velan!" sagde hun og stak Skillingen i Lommen; „men jeg maa tale Sanden, hvad enten I lønner mig med ondt eller godt. Ej se! Det er Eline Mortensdatter, eders Hu stander til, og I tænker at fange Lykken ved at bringe hende i eders Vold, Daare I er! Men denne eders Skamfærd skal plat mislykkes. Forsmædelse og Spot og Forbandelse og Hjærtekvide skal I høste af al eders forgjæves Umag, og I fortjener intet bedre, eftersom I ved, at **Maren Juel**, eders ædelbaarne Hustru, sidder hjemme paa Havreballegaard som en Fange i Bur, forkuet og pint af Hjærteve, al den Stund at I, hendes Ægtehusbond, gaar paa Jagt efter andre Kvindfolk og stunder efter at forlokke et uskyldigt Barn . . .!"

„Fordømte **Troldhex**!" skreg Ridderen rasende opbragt og lagde Haanden paa Sværdfæstet — „vil I flux tie, eller jeg døder eder paa Stedet!"

„Nej, bitte Jerrik!" svarede hun uforfærdet og tegnede Streger i Luften med sine Fingre; „eders første Bud lød paa, at jeg skulde tale, og det retter jeg mig efter. Havde I været løs og ledig, saa I kunde bejle i Tugt og Ære, saa havde det været en anden Sag, skjønt hun er meget for god til jer, hun! Og vil I vide mere endnu, saa er Eline Mortensdatter en anden Mands Fæstemø; han og hendes Frænder skal vel vide at værge hende, og eders Slegfredviv bliver hun saavist aldrig!"

(Fortsættes.)

Vore Fædre.

De droge mod Norden i fjærneste Old,
hvor Friheden vinkede dem;
hvor Bjørnen var gram, og hvor Vinden var kold,
der trængte de modige frem;
gjennem Skoven,
over Voven
fandt de Vej til vort nordlige Hjem.

De bygged paa Sletten af Bjælker en Hal —
de bygged ved brusende Sø;
hvor Blomsterne dufted og Skoven var sval,
der vandred' den Svend med sin Mø;
og med Glæde
tog de Sæde
paa den yndige blomstrende Ø.

De bad til Alfader, den øverste Gud,
om Frihed og fredsæle Aar;
og Stammen den skød sine frodige Skud
i Folkenes kraftige Vaar;
og i Norden
er de vorden
til et Folk under Frihedens Kaar.

I Norriges Dale, i Sveriges „Skog“,
paa Danemarks smilende Ø
har Stammen sin Hjemstavn, men et er dens Sprog,
og Slægtskabet skal ej uddø.
Hvert et Minde
vil os binde
til hinanden ved Fjæld og ved Sø.

Trods Kamp i det store og Kiv i det smaa,
der svandt, alt som Tiden gled frem,
har Fædrenes Arbejd' fra Oldtiden graa
beredt os det herligste Hjem.
Vi vil hædre
vore Fædre
ved at værne vor Arv efter dem.

Kr. Østergaard.

Smaating.

En jammerlig Aarstid. En praktiserende Læge traadte ind i et Apothek. „Hvad, lever De endnu, Hr. Doktor,“ sagde Apothekeren. „Jeg har ikke set Recepter fra Dem i en hel Evighed.“ — „Nej, der er heller intet for Lægerne at gjøre i denne Tid.“ — „Nej, det har De Ret i,“ svarede Apothekeren sukkende, „det er en jammerlig Aarstid denne her — ikke Spor af Sygdom nogensteds!“

Tvivlsomt Tilfælde. Naar en Dame har en Fugl paa sin Hat, og hun lader denne lige paa Bordet, og Katten faar den at se, saa er det vanskeligt at sige, om Damen eller Katten vilde føle sig mest ilde berørt derved.

Lige for Lige. En Bonde havde i nogen Tid haft Smørleverance til en rig Bager i Byen. Det var Bageren paafaldende, at Smørret ikke altid holdt den angivne Vægt af otte Pund; han vejede derfor de sidste Sendinger efter og fandt virkelig, at hver af dem manglede noget i den rigtige Vægt, snart mere, snart mindre, men ingen fulde otte Pund. Han indklagede nu Bonden for Retten som skyldig i Bedrageri. — **Dommeren:** „Har De en Vægtskaal hjemme?“ — **Bonden:** „Ja.“ — **Dommeren:** „Saa har De naturligvis ogsaa Lodder?“ — **Bonden:** „Nej, dem har jeg ikke.“ — **Dommeren:** „Hvorledes har De saa kunnet veje Smørret?“ — **Bonden:** „Det skal jeg sige Hr. Justitsraaden. Saa længe Bageren kjøber sit Smør hos mig, køber jeg ogsaa mit Brød hos ham. Hver Gang han nu faar et Stykke Smør paa otte Pund af mig, tager jeg stadig et af hans Brød, som jeg har maattet betale for et otte Punds, og med det vejer jeg saa Smørret, jeg sælger ham!“

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Navnene paa en Konge i Lejre og hans Moder: en By paa Laaland — en Flod i Tyskland — en By i England — en Halvø i Amerika. U. J.

Firkantet Nød. Af 3 E, 2 D, 2 H, 2 O, 2 R, 2 V, 1 A, 1 l og 1 T dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Med første man nævned en Gud i Nord;
det tredje, kjendt paa den hele Jord,
var Digter i Kristi Dage.
I andet man planter, vander og saar,
der man maaske fjerde for Øje faar,
naar Sommeren vender tilbage.

A. K.

Gaade.

Første er en ubestemt Person,
Skræk for mange, som for Rygter gruer,
med Forbitrelse de om sig skuer,
for at fange denne flabede Patron,
naar han „siger“ Dit og Dat, der truer
deres Ære. Andet, ved man nok,
af et Hele udgjør kun et Stykke;
føjed sammen man af dem en Flok,
kunde de vel nok et Hele bygge.
Hele er hos Kræmmeren til Fals,
bitter, sød — dens Velsmag ofte prises,
sidder dig dog ogsaa i din Hals —
men saa kan den rigt'nok ikke spises.

Opløsninger fra Nr. 3.

paa den geografiske Gaade:

Helsingø**r**
Arres**ø**
Sardinie**n**
Londo**n**
Eckernførd**e**

paa den firkantede Nød:

S L O E
L Y D T
O D E L
T E L T

paa Udgravningsarbejdet:

1.—2. Linje:	Æble.
3. —	Melon.
7. —	Annanas.
10. —	Nød.
12. —	Drue.
13.—14. —	Abrikos.
15. —	Pære.

„Husvennen“, Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hver Maaned medfølger gratis et Tillægsark, indeholdende Husflidsmeddelelser, samt ved Aargangens Slutning et Oljetryksbillede som Præmie. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa „Husvennen“s Hovedkontor, Jærnbanegade 5, Kjøbenhavn V.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

11. Aargang. Nr. 5.

Søndagen den 4. November 1883

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

En andens Fæstemø? Det er Løgn, I siger, fule Kvind!" raabte Lensmanden med blussende Aasyn.

„Det er sanden!" gjenmælede Skipper Ingeborg rolig, „og I vil snart faa Troen i Hænde; inden det ad Aare kimer til Julefest igjen, er hun hans ægteviede Hustru — se kuns til!"

At Jomfru Eline var bleven trolovet, havde Erik Grubbe hidtil ikke erfaret det ringeste om; men uagtet han derfor snarest troede, at det var lutter skadefro Opdigt af Kjællingen, var Efterretningen ham dog i højeste Grad ubehagelig, da den blotte Tanke om, at Jomfruen mulig kunde tilhøre en anden, var nok til at gjøre ham opbragt. Han knugede Haanden om Sværdfæstet, saa at Knoerne blev hvide, men bandt dog for det Vredesudbrud, der svævede ham paa Læberne, og sagde med kunstlet Ligegyldighed:

„I fabler om Ting, som I ikke kjender, Ingeborg! Men hvad gaar den Sag for Resten mig an? For mig kan Jomfruen gifte sig, med hvem hun lyster — enddog det kunde være mig ret kuriøst at vide, hvem Manden monne være?"

„Haa, haa!" lo Spaakvinden, „slap det derud? Nej, ved I hvad, bitte Jerrik! At tale er Sølv, men at tie kan stundum være Guld — og jeg hover det sidste bedst. Jeg staar ellers og tænker paa: hvor mon I har gjemt Ka' Broks, den kjønne Bondetøs, som blev borte forgangen Aar?"

„Vil I tie, forbandede Hamphegle!" raabte Ridderen med et nyt opblussende Vredesudbrud.

„Jeg tier og taler, netop som mig lyster, bitte Jerrik!" svarede hun tryg, „og ej lader jeg mig skræmme af Rynkerne i eders højvelbaarne Pande. Men min Tid er knap, og derfor vil jeg endnu kun sige jer dette: Ka' Broks skal blive funden og udfriet, hvad enten I skjuler hende her eller der, og hvad Eline Mortensdatter angaar, da kan I vel begribe, at den kjære Herre Gud aldrig tilsteder, at slig en Engel prisgives en adelig Bandskrop og liderlig Djævel, som I er!"

Disse dristige Ord bragte Ridderens Vredesbæger til at skumme over.

„En Helvedes Natugle er I, og galen er jeg, at jeg holder her og hører paa eders giftige Skvalder!" raabte han fnysende og red ind paa hende. „Af Vejen, Kvind, eller jeg lader mit Bæst trampe jer til Døde!"

Men uden at vige saa meget som en Tomme, greb Skipper Ingeborg med kraftig Haand fat i Bidslet og satte Dyret tilbage, saa det stejlede og nær havde kastet Rytteren af. „Hyt jer, bitte Jerrik!" sagde hun rolig, „det staar I jer bedst ved; for det er ikke raadeligt at spøge med sin Overmand!"

Efter at hun derpaa havde tegnet nogle sære Figurer i Luften med sin Stok og fremmumlet en utydelig Ordremse, der af Ridderen opfattedes som en kraftig Besværgelse, vendte hun sig fra ham og gik rolig sin Vej.

Ridderen blev holdende en Stund og stirrede efter hende. Det kogte i ham, og han havde den vildeste Lyst til at galopere efter hende og hugge

hende ned; men han turde ikke. Han var vis paa, at det vilde bekomme ham ilde, om han prøvede paa en saadan „Leg med sin Overmand".

„Hun spaar mig heller aldrig andet end ondt, den fordømte Pulverhex!" mumlede han med skummel Forbitrelse, „og fortjente ikke bedre end at kastes paa Baalet for sin fule Munds Skyld, hvis . . .!"

Han talte ikke ud, men vendte flux Hesten og travede tilbage til sin Svend, der trolig holdt og ventede paa ham, medens han gjorde sig allehaande Tanker om, hvad hans Herre kunde have at tale med Hexen om saa længe.

Den næste, de mødte, var en Bondemand, der kom gaaende og agtede sig til Gudstjeneste i Sognekirken. Han havde en Kjæp i Haanden og en Salmebog, omhyggelig indsvøbt i et Linklæde, under Armen; et stort strikket Uldklæde havde han viklet flere Gange om sin Hals, og Huen, som han bar paa Hovedet, var trukken langt ned over Ørene for at beskytte dem mod den bidende Vinterkulde. Vinden var imod, og den fine Sne piskede ham ind i Øjnene, og da han tilmed var saa indpakket og gik i sin egen Tommerumme, nynnende paa en Salmemelodi, var det meget forklarligt, at han ikke i Tide blev opmærksom paa de tvende Ryttere, der kom ham i Møde, især da det tynde Snelag dæmpede Lyden af Hestenes Hovslag. Følgen var, at den stakkels Bonde gjorde sig skyldig i den store Brøde: ikke at blotte sit Hoved for Lensmanden, hvilket atter havde til Følge, at denne, der jo i Forvejen var i et glubende Lune, red ind paa ham og gav ham et hæftigt Slag med Ridepisken tværs over Ansigtet, i det han raabte:

„Jeg skal lære dit Trældyr at vise dit Herskab skyldig Ærbødighed! Har du maaske Lyst til at prøve et Ridt paa Træhesten, din Hund?"

Den bestyrtede Bonde vaandede sig af Smerte, men fik dog i en Fart Huen af Hovedet og begyndte at stamme: „naadige Herre!" medens han skottede efter sin Bøddel, der, fulgt af Ridesvenden, allerede var langt borte.

„Aa, aa!" stønnede den stakkels mishandlede Mand, i det han bukkede sig ned og tog en Haandfuld Sne, for dermed at vaske Blodet af sit saarede Ansigt. „Ja vel saa! vi ved det jo nok, Hr. Erik, at I har Svøben og en djævelsk Lyst til at bruge den. Haard og stræng er I som en Ulykke, det maa vi arme Bønder bekjende, ak ja! Men den kjære Gud i Himlen er til endnu, og I faar vel nok en Gang Vederlag for alt det Bødleri, I øver imod os!"

Under denne Enetale var Manden bleven færdig med at pleje sin Skramme. Salmebogen, som han havde lagt fra sig, fik han atter under Armen og Stokken i Haanden, og efter at have bundet Uldklædet lidt fastere om Halsen og trykket Huen bedre ned over Ørene, fortsatte han stønnende sin Vandring ad Aarhus til.

3. Den skamløse Bejler.

Imidlertid havde Erik Grubbe naaet Jærnporten, som dannede Indkjørselen til Havreballegaard. Ladefogden aabnede den for ham og gav Hesten til Rideknægten, hvorefter Lensmanden steg op ad Stentrappen til Indgangsdøren og gik ind i Hovedbygningen.

Havreballegaards Stuehus var en ret anselig Bygning med en eneste Indgang, over hvilken var anbragt Aarhusgaards Vaaben: tre liggende Aarer i et aabent Hus, der støttedes af tvende Vildmænd, en paa hver Side. Øst for Stuehuset laa en anden af røde Mursten opført Bygning, der var indrettet dels til Stald, Vogn- og Materialhus og dels til Beboelse for Ladefogden og det øvrige Tjenerskab. Paa den anden Side af Stuehuset laa en endnu større Bygning, som udelukkende var til Ladebrug. Bag ved denne fandtes en temmelig stor Dam, som strakte sig ind i den sønden for Gaarden liggende Lyst- og Frugthave, der kun ved en lille Bom var adskilt fra den store Ladegaardsskov.

Stuehuset havde kun et Stokværk, hvis Hovedside vendte ud mod den før nævnte Vivej til Aarhus. Midtvejs omtrent mellem Hoved- og Ladebygningen og ligeløbende med disse var der anbragt et højt massivt Jærngitter, hvis Portaabning dannedes af tvende Stenfigurer og bevogtedes af to store Lænkehunde. Mellem Gitteret og Hovedbygningen var der en rummelig brolagt Plads, en Slags Borggaard, fra hvis Midte et højt Kastanietræ udbredte sin mægtige Krone. —

Erik Grubbe var endnu en Mand paa en 30—40 Aar, men af et meget ældre Udseende. Ansigtet var groft og stærkt furet, Næsen stor og flad og Læberne tykke og sanselige. To dybe Rynker i Panden og et mindre Ar paa højre Kind — hvilket sidste var et Vidne om, at han havde været med i Vaabenleg — gav, i Forbindelse med et Par grove, stærkt fremtrædende, rullende Øjne under tætte buskede Bryn, Mandens i det hele temmelig uskjønne Ansigt et raat, ulveagtigt Udtryk, der end yderligere forøgedes ved et kort rødligt Haar og et stort Mundskjæg af samme Farve. Paa Grund af sine betydelige Godser, sine store Rigdomme og sin mægtige Slægt, der tillige var af ældgammel Æt, var Hr. Erik Grubbe til Tjele, Gammelgaard og Vingegaard i Aaret 1637 bleven Kongens Befalingsmand paa Aarhusgaard og i Havreballegaards Len, saa at han altsaa ved denne Fortællings Begyndelse

havde beklædt Stillingen i 3 Aar. I dette korte Tidsrum havde han indlagt sig saare liden Ære som Lenets Administrator, men høstet desto flere Forbandelser af Lenets Borgere og Bønder. Disse blev udpinte med høje Afgifter og svær Hoveritjeneste, der blev endnu pinligere ved Rasmus Ridefogeds tjenstivrige Hjælp; thi denne samvittighedsløse Ojentjener anvendte Træhest, Hundehul og andre Torturredskaber paa den mest hensynsløse og vilkaarlige Maade, og klagede nogen over denne Bøddels Grusomhed, blev Følgen kun, at „Straffen" gjentoges.

Lensmanden havde fattet en hæftig Lidenskab for Jomfru Eline, Biskop Morten Madsens Datter i Aarhus. Han havde hyppig Forretninger at afgjøre med Doktor Morten, kom ofte i Bispegaarden og var der, blændet af den unge Piges Skjønhed, bleven optændt af Begjær efter at eje og besidde hende. I Steden for med mandig Vilje og sædelig Kraft at bekæmpe sin Lidenskab i dens første Opblussen, nærede han den tværtimod stadig med den mest hensynsløse Selviskhed, indtil den blev ham overmægtig og til sidst skæbnesvanger for ham selv.

Hjemkommen fra sin æventyrlige Kirkefærd paa første Juledag 1640 — da vor Fortælling begyndte — begav Lensmanden sig strax til sit Lønkammer, smækkede Døren haardt i, kastede sig paa Løjbænken og lod Blikket udtryksløst glide hen over de gamle Malerier, der hang paa Væggen, Billeder af Jens Juel, Folmer Rosenkrants, Erik Lykke, Knud Brahe, Jørgen Kaas og Laurids Lindenow, der alle havde været Lensmænd i Havreballegaards Len før Erik Grubbe.

Ridder Erik var mørk i Hu. Han blev længe siddende og gjennemgik i Tankerne, hvor uheldig han hidtil havde været i sit Elskovsanliggende. Først og sidst dvælede han ved den Omstændighed, som Eline under hans første Frierforsøg havde mindet ham om, „at han var gift." For en Stund siden havde Spaakvinden mindet ham om det samme. Denne fatale Omstændighed maatte altsaa være den væsentligste Hindring, han havde at overvinde for at naa sit Maal — thi naa det maatte og vilde han! I denne Beslutning vaklede han ikke et Ojeblik, og da han ikke betænkte sig paa at bruge selv de laveste Midler for at kunne tilfredsstille sin Attraa, blev han til sidst enig med sig selv om at rette sine Bestræbelser paa at blive sin Hustru kvit. Foreløbig maatte hun bort, langt bort fra Havreballegaard og Aarhus-Egnen. Hvilke Følger der kunde flyde af denne Beslutnings Gjennemførelse, var ikke godt at vide, og udeblev „Følgerne", kunde der altid tages Bestemmelse om, hvad der videre skulde foretages med Hensyn til hende.

I stærk Bevægelse rejste han sig op fra Løjbænken, spændte Kaarden af og kastede den raslende hen i Krogen. Han blev staaende en Stund og mumlede halv højt:

„Ja, saa maa det være! Fru Maren maa bort herfra og gjemmes vel, og naar hun ikke længer er til Hinder, da skal Eline Mortensdatter og jeg atter tales ved — om ikke før!"

Han havde jo tidligere hyppig Lejlighed til at se og tale med Eline, der stedse havde vist ham den sømmelige Opmærksomhed, som han i Følge sin høje Byrd og Stand kunde gjøre Krav paa, men uden i mindste Maade at give ham Lejlighed eller Anledning til en fortroligere Tilnærmelse. Naar Erik Grubbe talte beundrende om hendes Forstand og Skjønhed, følte hun sig maaske vel smigret, men tillige ubehagelig berørt derved, fordi der i hans Blik og Tone var noget, der uvilkaarlig saarede hendes fine jomfruelige Følelse, ihvorvel hun i sin Uerfarenhed ikke klart kunde gjøre sig rede for, hvad det var. Hun gjorde sig længe Flid for at opfatte hans Adfærd som Udtryk for ridderlig Artighed, og naar hendes Ansigt stundum blussede, medens hun maatte høre paa hans evindelige Lovtaler over hendes Person, var det den jomfruelige, hartad barnlige Undseelse, der jog Blodet op i hendes Kinder.

Det kunde vel være hen ved et Aars Tid siden, da det traf sig en Dag, at hun et Ojeblik var ene sammen med ham i sin Faders Lønkammer, hvor han just havde udfærdiget et Embedsbrev. Paa hans Anmodning havde hun bragt ham Lys og Vox til Brevets Forsegling; men i det hun derpaa atter vilde fjærne sig, stillede han sig pludselig i Vejen for hende og greb hendes Haand, i det han sagde:

„Bliv ej vred, Jomfru Eline, ogræddes ej for et lidet Ord! I har vel tidligere formærket, hvor saare kjær I er mig . . .!"

„Hr. Ridder . . . slip mig!" afbrød den unge Pige ham og var færdig at synke i Jorden af Skræk og Blusel.

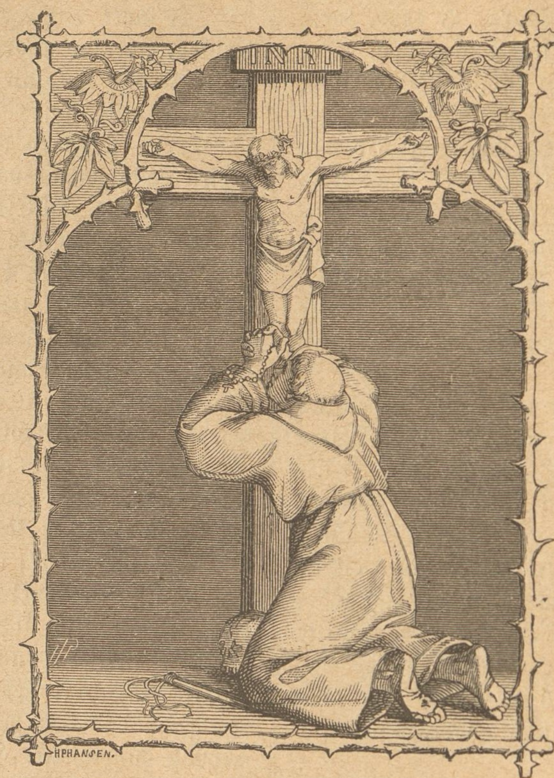
„Nej, nej, min Hjærte!" vedblev han og holdt hende fast — „jeg kan og vil ej slippe jer! Jeg elsker eder af mit ganske Hjærte, og I skal elske mig igjen, Jomfru Eline, hører I? Min Kjærlighed til eder er saa unævnelig stor, at den hartad gjør mig vanvittig, og uden eder kan jeg ikke leve!"

„Betænk dog, Hr. Ridder, hvor forsmædelig eders Bejlen monne være!" svarede Eline, hos hvem Harmen nu vandt Sejer over Skrækken, saa at hun gjenvandt sin Fatning. „Blues dog og tænk paa eders Hustru, som end lever, og hvem I har svoret Troskab for Herrens Alter!"

„Ja, hun lever end, men hvor længe?" udbrød han, forglemmende sig selv i sin ustyrlige

Hæftighed. „Min Hustru gaar paa Gravens Rand, og naar hun er borte — da, Jomfru Eline, skal I og ingen anden indtage hendes Plads ved min Side! Derom turde jeg ej tie, af Frygt for, at I skulde trolove jer med en anden. Skjænk mig eders Kjærlighed, hjærte Jomfru! Jeg skal gjøre eder til en af Danmarks stolteste Adelsfruer! Hør mig, svar mig, Eline Mortensdatter!" raabte han og slyngede Armen om hendes Liv.

Men hun viklede sig løs af hans Favn og stødte ham fra sig med en Kraft, som han næppe havde tiltroet den unge Pige. Harmen og Forbitrelsen gav hende Mod. Med kjækt løftet Hoved og glødende Kinder saa hun ham fast ind i Øjnene og udbrød med dirrende Læber: „I er en Skjændsel for den Stand, I tilhører, og aldrig kunde jeg skjænke slig æreløs Mand min Tro, var I end ti Gange frank og fri!"

Luthers Sjælenød.

Efter at have slynget ham disse Ord lige i Ansigtet, vendte hun sig stolt fra ham og forlod hurtig Lønkammeret.

Ridderen blev en Stund staaende og saa sig omkring med en forvirret Mine, som om han vilde overtyde sig om, at ingen havde været Vidne til det foragtelige Afslag, han havde modtaget. Han følte sig næsten som en ydmyget og slagen Mand. Den djærve Maade, paa hvilken Jomfruen havde vist ham til Rette og værget for sin Uskyld, havde fuldstændig imponeret ham og faaet hans Mund til at gaa i Baglaas; men hendes ligefremme og djærve Afslag dæmpede ingenlunde hans Lidenskab; tværtimod gav det hende en langt større Tiltrækning for ham, end de mest ubegrænsede Indrømmelser vilde have været i Stand til; han var vant til at sejre hurtig og let, og denne Modstand gød kun Olje paa hans Flamme. Hendes Beskyldning for, at „han var en Skjændsel for sin Stand", følte han vel i Øjeblikket som et Pikeslag i Ansigtet; men Lidenskaben, der beherskede ham, overdøvede fuldstændig enhver anden Røst i hans Indre, og han var fast besluttet paa at naa sit Maal, det koste, hvad det vilde.

(Fortsættes.)

Morten Luther.

Skildring af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

At Luther valgte Klosteret i Erfurt, var nærmest begrundet i, at dette var bekjendt for sin Alvor og Strænghed. Han vilde i Enrum sysle med sine theologiske Studier og paa samme Tid spæge sit Legeme og bøje sin Aand under Kristi Lydigheds Tugt. Han maatte begynde sin Munketjeneste med at udbære Uhumskheder af Klostret, gaa omkring og tigge Æg og Kjød o. s. v. Senere blev der givet ham Tid til Læsning og Bøn. Han pinte sit Legeme

Den gamle Munk trøster Luther.

med Nattevaagen, Faste og Svøbeslag, men kunde ikke faa Fred i sit Hjærte. Da man en Dag brød Døren op til hans Celle, laa han i Afmagt, men vaktes atter til Bevidsthed ved Musik, som han elskede højt. „Du ved ikke Morten," sagde Overopsynsmanden, Dr. Staupitz, en Dag til ham, „hvor gavnlige disse Anfægtelser er for dig. Gud vil bruge dig til store Ting." Endelig faldt han i en haard Sygdom og pintes af forfærdelige Samvittighedskvaler; men en gammel Munk trøstede ham ved at henvise ham til Troen paa Syndernes Forladelse. Daabens Naade gik op for det søgende Hjærte, og der skete nu et helt Omslag i hans aandelige Tilstand, i det han skjønnede, at det ikke er ved Munkehellighed eller Selvpinsler, men alene ved Troen paa Jesu Kristi Forsoningsdød, at et Menneske skal frelses. Det var denne Vished, der fyldte ham under hans senere Kampe og holdt Modet oppe i ham under hele hans Reformator-Gjerning.

Luther skuer Pavestaden.

Kurfyrst Frederik den vise af Sachsen udnævnte 1508 Luther til Professor ved det nyoprettede Universitet i Wittenberg, og den unge lærde Munk begyndte nu i sin grove Avgustinerkappe at holde Forelæsninger for Studenterne. Staupitz, der allerede 1507 havde formaaet Luther til at lade sig præstevie, vilde nu have ham til at prædike for Munkene i Klostret, men Luther vægrede sig længe. „Hr. Doktor," sagde han en Gang til Staupitz, „I tager Livet af mig, jeg holder det ikke ud et Fjerdingaar." — „Ja hvad saa?" svarede Vennen, „skal du dø, saa har Gud store Ting for der oppe og har Brug for dig." Han begyndte da at prædike i Klostret, og fremdrog her ligesom ved sine Forelæsninger Pavli og Avgustins Lære om Retfærdiggjørelsen ved Troen. Senere fik man ham til at prædike offentlig i Kirken, hvor Tusender lyttede til hans varme, frimodige Forkyndelse.

Den Munkeorden, til hvilken han hørte, skulde netop have Bud til Rom, og Staupitz, der var Overopsynsmand over alle de tyske Avgustinerklostre, valgte Luther til dette Hverv. Denne drog afsted tillige med en anden Munk, men forfærdedes ved at erfare, hvorledes Fordærvelsen blandt Gejstligheden tiltog, jo nærmere han kom Pavestaden. Ved at se den mægtige Stads Taarne i det fjærne, blev han dybt grebet af Ærbødighed, kastede sig paa Knæ og udbrød: „Vær hilset, du hellige Stad, ja tre Gange hellig ved de Martyrers Blod, som er udgydt i dig!" I Rom kastede han sig i Støvet for de hellige Relikvier og krøb paa sine Knæ op ad Laterankirkens mange Trappetrin; men ved at lægge Mærke til den aandløse Maade, paa hvilken Præsterne fremplaprede deres Bønner og ved selv at høre og se den grænseløse Fordærvelse, der gik i Svang blandt Kirkens første Mænd, den Ødselhed og Pragt, der herskede ved Pavehoffet, fik han Øjnene op for Hulheden og Raaddenskaben i Pavekirken. „Jeg vilde ikke undvære den Romerrejse for tusende Gylden," sagde han ofte senere. „Ellers vilde jeg frygte for at gjøre Paven Uret, men hvad vi har set, det vidner vi."

Luther opslaar sine 95 Sætninger

Et Par Aar efter tog Luther efter Staupitz's Opfordring den theologiske Doktorgrad. Han maatte ved denne Lejlighed gjøre Ed paa, at han vilde studere og prædike den hellige Skrift hele sit Liv og forsvare den kristne Tro mod alle Kættere,

hvilket hellige Løfte senere ofte beroligede ham. Under Staupitz's Fraværelse paa en Rejse blev Luther indsat til midlertidig Opsynsmand over alle Augustinerklostrene i Sachsen og Thüringen. Han gjæstede i denne Tid ikke mindre end 40 Klostre og lærte herved nøje at kjende de Vildfarelser, der gik i Svang inden for Klostermurene, men formanede Munkene indtrængende til flittig at granske i den hellige Skrift og at leve efter denne. Paa en af disse Rejser fik han Nys om, at en berygtet Munk Johan Tetzel rejste om fra By til By og solgte Aflad for Penge. Sagen var, at Pave Leo den 10de trængte til Penge, dels til eget Brug dels til Peterskirkens Bygning, hvorfor han havde paabegyndt en storartet Afladshandel i hele Tyskland. Erkebispen i Majnz fik Afladsforretningen i sit Stift i Forpagtning og udsendte den nævnte Munk, der, som Luther siger, rejste rundt og „brølede som en Tyr: „Kjøb, kjøb, kjøb!"" Ikke alene Fortidens Synder men ogsaa Fremtidens kunde han give Aflad for, hed det sig, ligesom han ved en egen Slags Breve kunde forkorte Skjærsildens Pine for de henfarne Sjæle.

„Naar Pengene i Kassen klinger,
strax Sjælen ud af Pinen springer."

Luther oprørtes over denne forargelige Handel og opslog Dagen før Allehelgensdag 1517 sine bekjendte 95 Sætninger paa Slotskirkens Dør i Wittenberg og tilbød at forsvare dem offentlig mod hvem det skulde være. Han havde i disse Sætninger frimodigt erklæret, at ingen kunde erhverve sig Syndsforladelse for Penge, men kun ved Anger og Tro. Sætningerne, der blev trykt paa Modersmaalet, blev snart spredte over hele Landet og drøftedes ivrigt paa Højskolerne, i Borge og Hytter, ja selv paa Krostuerne. Det begyndte at ulme i Folkedybet. Luther selv var frimodig, men anede næppe, at det gjorte Skridt skulde drage en hel Kirkerensning efter sig. Han var den Gang „en ung Doktor, nys kommen ud af Essen, hidsig og munter i den hellige Skrift," og var, som han siden sagde, „bleven narret ind i Striden af Vorherre selv." Paven indstævnede Luther til at møde i Rom inden 60 Dage, men paa Kurfyrstens Henstilling slap Luther med at drage til Augsburg, hvor en af de pavelige Kardinaler paa den Tid opholdt sig. Man erindrede Luther om Huss's Skæbne og advarede ham indtrængende mod at drage afsted, men han vaklede intet Øjeblik. „Jeg har beskikket mit Hus," sagde han og vandrede frejdigt til Fods den 60 Mile lange Vej til Augsburg. Der blev vel ingen Vold øvet mod ham her, men han maatte dog paa sine Venners indtrængende Opfordring hemmelig forlade Byen igjen, da man ikke vidste, hvad der kunde ske. „Dette tyske Bæst," sagde Kardinalen senere om ham, „har dybe Øjne og forunderlige Spekulationer i Hovedet, han bryder sig hverken om Penge eller Ærespostér," — „ejheller anfægter Trusler om Baal og Brand ham" kunde han gjærne have tilføjet. Selve Mødet og de deraf følgende senere Forhandlinger førte ikke til noget, da Luther ikke vilde tilbagekalde, hvad han havde sagt og skrevet om Afladen. Paven, der kaldte hele Striden for rent og bart Munkekjævl, formaaede dog Luther til at afgive det Løfte, at han vilde lade Sagen bløde sig ihjel, naar hans Modstandere ogsaa vilde tie. Men Modstanderne tav ikke. Det regnede ned over Luther med Skjældsord og Fordømmelsesdomme, og en lærd Doktor ved Navn Johan Eck paatog sig at gjendrive ham offentlig ved en Disputats i Lejpzig. Mundkampen kom ogsaa i Stand og varede i 10 Dage, men Luther stod ubøjelig og vandt ved sin djærve Optræden mange nye Venner navnlig af den humanistiske Retning. Under Kampen fik Luther Klarhed over mange Punkter, der før havde staaet dunkle for ham, og for saa vidt kunde han med Rette sige, at hans Modstandere havde tvunget ham til „at blive mere lærd". „Du sidder, hellige Fader," skrev han i Efteraaret 1520 til Paven, „som et Lam blandt Ulve . . . den romerske Stol er ikke værdig til, at du eller dine lige skal beklæde den, men Djævelen burde være Pave, thi han regerer mere end du i dette Babylon."

Hidtil havde Luther set op til Paven med den største Ærbødighed, men nu begyndte han for Alvor at tage Bladet fra Munden og søgte ved Smaaskrifter at faa Menigmand i Tale. Afladshandelen kaldte han rent og skært Bedrageri, Paven var blot en menneskelig Myndighed, Daaben og Nadveren var Kirkens rette Sakramenter, men Nadveren var af Paven bleven skammelig forvansket ved Læren om Forvandlingen og ved at man havde frataget Menigmand Kalken. Helgendyrkelsen og Skjærsilden var Pavernes og Præsternes egne Opfindelser, Klosterlivet var usundt og fordærveligt for Sjæl og Legeme, Præsterne skulde frit have Lov at gifte sig og skulde prædike paa Modersmaalet og ikke paa Latin. Paven svarede paa alt dette ved en Bandbulle og paalagde Præsterne højtidelig at udraabe Luther som „en forbandet Kætter", hvortil kom, at hans kirkelige Skrifter paa mange Steder blev brændte offentlig. Men nu var det, som Kraften først ret begyndte at svulme i Luthers Bryst. Den 10de December drog han under Klokkeringning i Spidsen for en Skare af Doktorer, Magistre og Studenter ud af Wittenberg og dannede uden for Elsterporten et Baal af den pavelige Lovbog og Dr. Ecks Skrifter, hvorhos han med Ordene: „Du har bedrøvet Herrens hellige, derfor skal Gud be-

drøve dig," kastede den pavelige Bandbulle ind i Baalet.

Nu breder Luther-Egen sine stærke Grene ud over den Plet, paa hvilken Bandbullen blussede. Man kan ikke gaa forbi det lille Indelukke uden at standse og gribes af Ærefrygt for Stedets Fredhellighed. Her var det, Luther foretog det Skridt, hvorved han fuldstændig brød med Pavekirken og indviede sig selv til den kommende Kamp. Hvor tydelig ser man ikke i Aanden den djærve Doktor og Præst frimodig kaste de pavelige Brevskaber i Luerne! Hvor mægtigt bidrog ikke dette Baal til at lyse op i Kirkens mørke Kroge og til at varme tusende og atter tusende fribaarne Hjærter til Kamp imod Løgn og Aandstyranni! „Ved dette Baal blev det soleklart" — siger Grundtvig — „at Pavens saakaldte aandelige Sværd kun var af Papir, og da det derfor rygtedes i Landene, hvor jammerligt det gik baade Pavens Bulle og hele Pavens „Lov og Ret" i den „lutherske Skjærsild", da var aabenbart Leo aandelig talt fældet og laa paa sine Gjerninger."

I Januar 1521 afholdtes en Rigsdag i Worms under selve Kejserens, Karl den 5tes Forsæde. Luther, der var bleven indstævnet til at møde og havde faaet frit Lejde af Kejseren, drog frimodigt afsted, endskjønt man fra mange Sider advarede ham og paa ny mindede ham om Huss's ulykkelige Skæbne. „Om ogsaa Huss er brændt," svarede han, „er Sandheden dog ikke brændt. Var der endog saa mange Djævle i Worms, som der er Teglsten paa Tagene, drog jeg dog der hen." Han blev paa Vejen ledsaget af en kejserlig Herold og glædede sig ved at se, hvor venligt Folk optraadte imod ham under hele Rejsen. I Worms blev der en saadan Trængsel af Mennesker, der vilde se den berømte Munk, at man maatte lede ham ad en Bagvej til den Sal, hvori Mødet holdtes. „Lille Munk," sagde en Ridder til ham ved Indgangen, „du gaar i Dag en Gang, som jeg og mange Krigsmænd ikke har gaaet i de hedeste Slag; men er du vis i din Sag, saa bliv ved i Guds Navn, han vil ikke forlade dig." Luther var en Del medtaget af Sygdom og Sindsbevægelse og saa meget vanselig ud, hvorfor Kejseren udbrød: „Den Mand skal ikke gjøre mig til en Kjætter." Men Kejseren anede ikke, hvilken Kraft, der boede bag Munkekutten.

Der stod nu den blege Augustinermunk midt i den store, glimrende Forsamling. Foruden Kejseren saas hans Broder Ærkehertug Ferdinand, to pavelige Legater og sex Kurfyrster, en Mængde Bisper og Riddere rundt om fra hele Tyskland samt kongelige Sendebud fra England, Frankrig, Danmark og Ungarn. „Vil du tilbagekalde dine Skrifter?" spurgte man ham. Han blev forlegen og bad om Betænkningstid; men da man næste Dag gjentog Spørgsmaalet, svarede han paa Latin: „Jeg skal give et Svar, som hverken har Ben eller Tænder: Med mindre jeg gjendrives med klare uafviselige Grunde, saa at min Samvittighed tages fangen i Guds Ord, hverken vil eller kan jeg tilbagekalde, hvad jeg har skrevet." Og lidt efter tilføjede han paa Tysk: „Her staar jeg; jeg kan ikke andet! Gud hjælpe mig, Amen!" Mange af de høje Herrer blev dybt grebne af Luthers alvorlige Vidnesbyrd, andre fnyste rasende imod ham, saaledes Pavens Bibliothekar, Hieronimus, der i en tre Timers Tale beviste, at Luther fortjente et Baal af Hundred Tusende Kjættere, eftersom han havde begaaet dødelige Synder baade mod Himlen og Helvede, mod Gejstligheden og alle Helgener og hele Verden. Man vilde have Kejseren til at bryde sit Lejdeord, men det vilde han dog ikke indlade sig paa. „Man skal holde, hvad man har lovet," sagde han. Derimod fik man sat igjennem, at Luther blev erklæret fredløs, saa at enhver havde fri Haand imod ham og alt, hvad hans var.

Paa Tilbagevejen blev Luther efter den brave Kurfyrst Frederiks Foranstaltning omringet af en Flok maskerede Ryttere og halvt mod halvt med sin Vilje ført ad Hulveje og gjennem Skove til Bjærgslottet Wartburg, hvor man sørgede for hans Sikkerhed i henved et Aars Tid. Han lod her sit Skjæg voxe, iførte sig Ridderdragt og lod sig kalde Junker Georg. Saa vel hans Venner som Fjender mente, at han vel var død og borte, men man fik snart høre fra ham. Ikke alene udsendte han fra sit Fangebur flere Smaaskrifter, men brugte tillige sit Tugtens Ris paa anden Maade mod sine Modstandere. Da Biskoppen af Mainz paa ny begyndte at drive Afladshandel, skrev Luther til ham, at hvis der ikke blev en Ende paa dette Uvæsen, saa vilde han tage offentlig fat paa ham og „vise hele Verden, hvilken Forskjel der var paa en Biskop og en Ulv." Brevet havde den Virkning, at Handelen strax blev standset. Luthers Hovedarbejde paa Wartburg var hans fortrinlige Oversættelse paa tysk af det ny Testament, der fik en overordentlig stor og velsignelsesrig Betydning for Menigmand, som nu blev i Stand til selv at kunne overbevise sig om, hvad der var Kristendom. For øvrigt var Luther ofte syg og troede sig stadig forfulgt af Djævelen, mod hvem han endog en Gang skal have kylet sit Blækhus; men hans stærke, barnlige Tro paa Kristus sejrede over Anfægtelserne.

I Wittenberg havde hans Tilhængere imidlertid begyndt at rase med et vildt Had imod den katolske Kirkeordning. Som gale Mennesker stormede de ind i Kirkerne og ødelagde Altere og Billeder. Da Luther fik Nys om disse Udskejelser, kunde han

ikke længer forblive i Ro paa Wartburg, men drog hemmelig hjem til Wittenberg. „Jeg drager bort under en langt mægtigere Beskyttelse end din," skrev han til Kurfyrsten, der havde forbudt ham at forlade Slottet. „Jeg kan bedre beskytte dig, end du kan beskytte mig; thi Sværdet kan her intet udrette men alene Gud." Han blev modtaget med aabne Arme i Wittenberg og fik ved sin myndige Stemme snart standset Optøjerne.

Det var ogsaa væsentligt ved hans Indflydelse, at Almuen i Sachsen og de Egne, hvor hans Lære havde vundet Indgang, forholdt sig rolig under det forfærdelige Bondeoprør, der senere rasede rundt om i Tyskland. Selv rejste han omkring og tugtede Oprørerne og Sværmerne paa det kraftigste. Han irettesatte Herremændene, fordi de forhaanede Guds Evangelium og flaaede og beskattede Bønderne for selv at kunne leve højt; men han skaanede heller ikke Bønderne, der stik imod Guds Ord vovede at tage sig selv til rette. Hans Advarsler hjalp kun lidet, Bønderne myrdede og brændte og for frem mod Øvrigheden som rasende Mennesker. Da maatte til sidst Luther raade Herrerne at „slaa dem ned som gale Hunde."

I Schweiz, hvor Ulrik Zwingli siden 1516 havde kæmpet paa egen Haand mod Pavekirken, vandt Reformationen flere og flere Tilhængere. Zwinglis Opfattelse af Kristendommen var vel paa enkelte Punkter afvigende fra Luthers, men i Hovedtrækkene faldt dog den af Zwingli rejste Kirkekamp (der senere fortsattes af den fyrige og dybsindige Johan Calvin), sammen med den lutherske, og glædeligt var det at se, hvorledes Reformationsværket samtidigt gik fremad i Alpelandet og i de tyske Lande.

Luther havde mange Venner blandt Datidens lærdeste Mænd. Den berømte Erasmus fra Rotterdam sluttede sig fra først af varmt til den tyske Reformator, men fjernede sig atter fra ham og endte med at bekæmpe ham paa flere vigtige Punkter. Blandt Luthers mest trofaste Medarbejdere maa særlig nævnes den lærde og gudfrygtige Filip Melanchton, Professor i Græsk ved Universitetet i Wittenberg (f. 1497, d. 1560). Han var en blid og sagtmodig Natur, der ofte forstod at lægge en Dæmper paa Luthers alt for voldsomme Kampiver. „Han var," siger Luther selv, „Satans og Skolastikernes vældigste Fjende, fordi han for saa blidt og stille frem, plantede, saaede og vandede med Lyst og kunde gjøre Fyldest for mange Mortener."

Fra først af havde Luther været noget famlende, ja havde endog undertiden modsagt sig selv, men under Kampene fik han mere og mere Overblik over sin Sag, og der kom saaledes efterhaanden Fasthed i hans Lærebegreb. Han var i Besiddelse af en bred, naturlig Veltalenhed, og Stilen i hans Skrifter og Breve sprudler af en usædvanlig Billedrigdom samt af Lune og Kraft. At han var en flittig Mand, kan man se deraf, at de Skrifter, han i sit forholdsvis korte Liv udsendte, fylder 24 store Bind. I Stridens Hede var han ofte ensidig og voldsom over for sine Modstandere. Fyrsterne holdt han ikke meget af. „En sjælden Fugl paa Jorden er en Fyrste med sund Sans, og endnu sjældnere er en from Fyrste," plejede han ofte at sige. Karl d. 5. kalder han „et tysk Uhyre, der var halvt vanvittig, Pavens Stridsmand og Djævelens Dørvogter." Til Kong Henrik d. 8. af England, med hvem han var kommen i en bitter Strid, skriver han: „De store Herrer er saa vante til at man hykler og smigrer for dem, at de endog foregive, at det er ude med den kristelige Tro, naar man siger dem Sandhed og gnider deres aabne Saar og Vunder med Salt" . . . „Tør en Konge af England uforskammet udspy sine Løgne, saa tør jeg ogsaa frejdig støde dem tilbage i hans Hals."

(Sluttes.)

Opløsninger fra Nr. 4

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
Rødb**y**	T H O R
Ode**r**	H A V E
Leed**s**	O V I D
Florid**a**	R E D E

paa Gaaden: Mandel.

Brevvexling.

A. J. „Den gode Fader" er ikke god nok — til „Husvennen".

„En Holder" takkes. De indsendte Stykker kunne maaske ved Lejlighed finde Anvendelse.

Kaiser N. J— Takker for indsendte, der skal finde Anvendelse.

N. En dygtig Læge for Gigtfeber kan „Husvennen" ikke opgive Dem.

J. i V. At lære Stenografering tager ikke lidt Tid. Der er hvert Aar Kursus i Kjøbenhavn. Bekostningen derved kjendes ikke bestemt.

M. Lau . . . Æbler bevares bedst til Vinteren ved først at plukkes modne, henlægges paa et tørt Loft i enkelt Lag til de have „svedt" tilstrækkelig, hvorefter de hengjemmes paa Hylder i et koldt, frostfrit, tørt Værelse. Madæbler kan efter „Svedningen" nedkules, som Kartofler, men faar altid nogen Bismag deraf.

Til flere Abonnenter. Subskription paa „Haandgjerningsbog for Ungdommen" kan ikke bestilles paa Postkontorerne men kun gjennem Boghandlerne eller ved Henvendelse til N C. Roms Forlagsforretning i Kjøbenhavn. Bogens Subskriptionspris er 4 Kr. 20 Øre, og ville Hæfterne blive sendt saa hurtig de udkommer, naar ovenstaaende Beløb med fuldstændig Adresse tilstilles Forretningen.

Mange Brevskrivere bedes undskylde forsinket Svar paa Grund af Udgiverens Sygdom.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 6.

Søndagen den 11. November 1883.

Morten Luther.

Skildring af Zakarias Nielsen.

(Sluttet.)

Luthers Virken satte hele den tænkende Verden i Bevægelse, hans Skrifter udbredtes ikke blot i Tyskland men ogsaa i Nederlandene, Italien og Spanien. Selv maatte han hele sit Liv kæmpe ikke blot mod Modstanderne men ogsaa mod falske Venner, der forvrængede hans Læresætninger og bragte forvirrende Lærdomme om Sakramenterne til Torvs. Rundt om fra modtog han Forespørgsler og Bønner om Raad, „han var Præsternes Vejleder, Fyrsternes Raadgiver, Menighedernes Voldgiftsmand, Lærens Fortolker." Men Arbejdet for Kirkerensningen begyndte at gribe mere og mere ind i Staternes ydre Former, og Reformationen gik saaledes mange Steder over til at blive et Rigsanliggende, der skulde afgjøres med Henblik paa de verdslige Stats-Interesser.

Morten Luther.

(Efter Maleri af Lukas Cranach.

Kirkeordningen i Wittenberg begyndte allerede i Frederik den vises Tid at blive helt luthersk, Messen forandredes, Nadveren blev nydt som i Oldkirkens Dage, Præsterne begyndte at gifte sig, og en stor Del Munke og Nonner forlod Klostrene. Selv aflagde Luther sin Munkedragt 1524 og viste sig første Gang paa tyvende Søndag efter Trinitatis i sort Præstekjole, til hvilken Kur-

fyrsten havde foræret ham Tøjet. Aaret efter indgik han Ægteskab med **Katrine Bora**, der et Par Aar forud var flygtet fra et Nonnekloster. Han var den Gang 42 Aar, hun 26. Det regnede ned over dem med Skældsord og Forhaanelser fra Modstanderne, men hun flyttede rolig ind i hans lille fattige Hjem i Avgustinerklostrets Bagbygning, hvor Kurfyrsten havde givet ham fri Bolig. Luther var overmaade lykkelig for sin „Käthe“, som han til daglig kaldte hende, og levede et smukt og velsignet Samliv med hende. Hun skjænkede ham flere Børn og var ham til god Støtte under hans Kampe. Han kaldte hende sin Kejserinde og vilde ikke bytte hende bort for Kongeriget Frankrig eller Venedigs Skatte.

Frederik den vise var den første Regent, der havde følt Sympathi for Luther og hans Sag; mere aabent sluttede dog hans Broder og Eftermand, **Johan den bestandige** (eller standhaftige), sig til Luther og gav derved et Exempel, der smittede andre Fyrster. Han begyndte strax at virke for Kirkerensningen i sine Lande. Efter Luthers Raad blev der i disse foretaget en Kirke- og Skolevisitation i Aarene 1527 og 28, dels af Luther selv, dels af Melanchton Bugenhagen o. fl. Stemningen var de fleste Steder gunstig nok, men saa vel Befolkningen som dens Præster var i højeste Grad raa og uvidende, selv mange af Kirkens Ordførere kjendte hverken **Fadervor**, **Troen** eller de ti Bud. Luther udgav derfor til Vejledning i Skole og Kirke sin **lille Katekismus** og formanede Præsterne til at indprænte Ungdommen Indholdet af den, „og naar I først har lært dem Texten, saa lær dem ogsaa Meningen, hvad det vil sige.“

Efterhaanden sluttede flere Fyrster og Stæder sig til den ny Lære, og vi erindrer, hvorledes der ogsaa i vort Fædreland allerede under Kristian den 2den rejste sig et Røre, der endte med Kirkerensningens Gjennemførelse under Kristian den 3dje.

Pave Leo d. 10de døde 1521. Hans Eftermand **Hadrian d. 6te** var en svag Olding, der for øvrigt indrømmede Nødvendigheden af en kirkelig Reform, kun naturligvis ikke i Luthers Aand. Den følgende Pave, **Klemens d. 7de**, søgte paa en Rigsdag i **Nürnberg** at faa Ediktet fra Worms bragt til Udførelse, men uden Resultat. Adskillige katolske Fyrster sluttede et Forbund for at værne om den katolske Kirke og Lære; men som Modvægt sluttede Johan den bestandige og Landgrev Filip af Hessen sig sammen med det Formaal kraftigt at forsvare den lutherske Lære. Spændingen mellem de to Kirkeretninger blev større og større, og paa en Rigsdag i **Speyer** 1529 lykkedes det de katolske at faa vedtaget en Beslutning, der gik ud paa, at enhver Forandring af Gudstjenesten i luthersk Retning skulde indtil videre være forbudt. Herimod **protesterede** Luthers Tilhængere, i det de gjorde gjældende, at i kirkelige Spørgsmaal skulde enhver have sin Frihed og ikke tvinges ved et Flertals Magtbud. Det var denne Protest, der skaffede dem Navnet **Protestanter**, hvilket de senere beholdt som et Hædersnavn.

Det følgende Aar afholdtes den mærkelige Rigsdag i **Avgsburg** (1530), til hvilken Karl d. 5te selv mødte i hele sin kejserlige Pomp. Protestanterne fremlagde her deres bekjendte 28 Troesartikler, der senere fik Navnet **den avgsburgske Konfession**. Forfattede af Melanchton, men gjennemsete og fuldførte af Luther, udtrykte de kort og klart, hvad Protestanterne forfægtede som sand Kristendom, og hvad de forkastede som Papisteri. De katolske nedsatte en Kommission, der udarbejdede et bittert Modskrift, hvilket igjen gav Melanchton Lejlighed til at skrive et udmærket Forsvar for den avgsburgske Bekjendelse. Luther selv var ikke tilstede ved Rigsdagen. Hans Venner havde formaaet ham til at holde sig borte, i det de havde været betænkelige ved at lade ham — en fredløs Mand — møde op lige for Kejserens Øjne, hvortil kom en ikke ubegrundet Frygt for, at han vilde forløbe sig i Kampen. Medens Rigsdagen stod paa, opholdt han sig i **Koburg** og fulgte her fra med levende Deltagelse Forhandlingerne. Under sit Ophold her fik han Brev om, at hans gamle Fader var død. Han blev dybt grebet af dette Budskab, tog sin Bibel, gik ind i sit Kammer og gav Sorgen Luft i Taarer og Bønner. For øvrigt tilbragte han Tiden ved Granskning i den hellige Skrift, oversatte Davids Salmer og sang ofte sin egen kjærnefulde Salme „**Vor Gud han er saa fast en Borg**“, som han selv ogsaa havde sat Melodi til. Ogsaa under Opholdt i Koburg var han syg og havde haarde Anfægtelser; men hans stærke Tillid til Gud hjalp ham over Skjærene. Han maatte ogsaa trøste Melanchton, der var i høj Grad nedtrykt over, at Sagerne tegnede saa daarligt paa Rigsdagen. „Jeg beder sandelig med Flid for eder,“ skrev han, „og det gjør mig ondt, at I — lige saa begjærlig som Blodiglen suger Blod — suger Sorgen i eder og derved berøver min Bøn sin Kraft. Jeg er ikke synderlig bekymret; hører jeg, at Sagen vil tage en slet Vending hos eder, saa kan jeg næppe lade være — jeg vil ile til eder og se Djævelen i hans aabne Strube.“

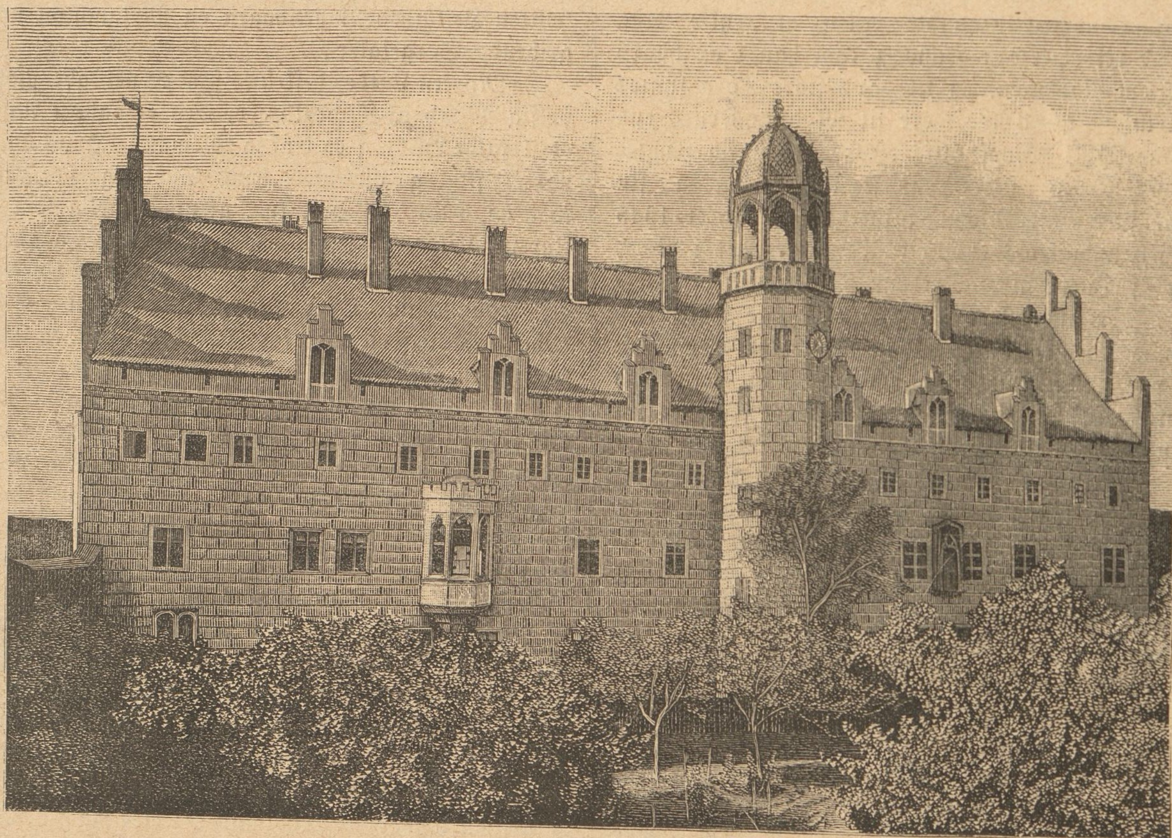
Rigsdagen endte ikke videre glædelig for Protestanterne. De af disse indførte kirkelige Forandringer blev fordømte og ophævede, alt skulde bringes paa den gamle Fod, og Kejseren og Stænderne enedes om at gaa frem med den største Strænghed mod alle opsætsige Protestanter. De lutherskſindede Fyrster — deriblandt ogsaa **Kristian d. 3dje af**

Danmark — indgik nu et Forbund i Schmalkalden 1531 og søgte at forbinde sig med Frankrig og England mod Kejseren. Denne blev herved nødsaget til at gaa ind paa en Religionsfred (undertegnet i Nürnberg 1532), hvorefter den lutherske Lære udbredte sig kraftigt, navnlig Nord paa; men Striden ulmede baade skjult og aabenbart, og alt tydede paa, at det maatte komme til en alvorlig Religionskrig. Luther selv forudsaa denne og gruede, men blev forskaanet for at opleve dens Rædsler.

I sine sidste Aar havde Luther mange Ærgrelser og var ofte bekymret over, hvorledes det skulde gaa Evangeliets Sag, naar han var borte. Ofte var han plaget af haarde Lidelser, Gigt og Stensmerter, og Alderdommen begyndte ogsaa at trykke ham. Med de reformerte i Schweiz kom han i en haard Strid om Nadveren, og til hans store Sorg syntes Melanchton at hælde mere til Modstandernes end til hans Side. Som altid ærgrede han sig frygtelig over Paven og det romerske Uvæsen og gav sin Harme Luft i voldsomme Udtryk. I Aaret 1545 udgav han saaledes et Skrift „Pavedømmet i Rom, stiftet af Djævelen". Det var prydet med et Titelbillede, der forestillede Paven med lange Æselører, siddende paa en Trone, og i Fortalen fremstiller han, paa hvilke Punkter han nærmest vil rette sine Angreb mod Paven og ender saaledes: „Har jeg endnu Kraft til mere, da vil jeg tage fat paa hans Buller og Breve og prøve, om jeg kan kæmme det store grove Æsel hans lange ukæmmede Øren." Ogsaa over den slette Sædelighedstilstand i Wittenberg ærgrede Luther sig. Han rejste i Vrede helt bort fra Byen og vendte først tilbage, da Kurfyrsten indtrængende bad ham derom. I Januar 1546 foretog han sammen med sine Sønner en Rejse til Ejsleben for at mægle Forlig mellem Greverne af Mansfeld. Under Opholdt her blev han syg og syntes at ane Dødens Nærhed. „Naar jeg har faaet forligt mine kjære Landsherrer Greverne," sagde han en Dag, „saa vil jeg drage hjem, lægge mig i min Kiste og give Ormene mit Legeme at fortære." Han bad i disse Dage mange brændende Bønner og forberedte sig paa at drage bort. Den 17de Februar maatte Greverne bede ham holde sig i fuldstændig Ro. Han spaserede frem og tilbage i sin Stue, men maatte hvert Øjeblik lægge sig. Dog kunde han endnu om Aftenen deltage i Aftensmaaltidet med sine Venner, men han følte sig ilde tilpas og maatte tidlig gaa til Ro. „I Guds Navn, jeg gaar til Sengs," sagde han. „I dine Hænder befaler jeg min Haand, du har forløst mig, Herre, du trofaste Gud!" Om Natten vækkede han sin Ven Justus Jonas, der var hos ham, og sagde blandt andet: „Jeg er født og døbt her i Ejsleben, hvad om jeg skulde blive her?" Hans Sønner og Venner samt et Par Læger blev tilkaldte, men Dødskampen var allerede begyndt. Han kunde dog endnu tale med de omstaaende og bad igjen inderlig og frimodig til Gud. „Ærværdige Fader," spurgte Dr. Jonas til sidst, „vil I dø paa Kristus og den Lære, I har prædiket?" Hertil svarede han et højt og lydeligt Ja, hvorefter han foldede sine Hænder og lukkede Øjnene. Man troede, at han blot var slumret hen, men da man holdt et Lys hen for hans Ansigt og forgjæves kaldte paa ham, opdagede man, at han var død. Det var den 18de Februar 1546 mellem Kl. 3 og 4 om Morgenen. Liget blev med megen Højtidelighed ført til Wittenberg og nedsat i Slotskirken, ved hvilken Lejlighed Bugenhagen og Melanchton holdt gribende Sørgetaler.

Morten Luther beskrives som en velskabt, undersætsig Mand af Middelhøjde, med et aabent Aasyn, et ildfuldt Blik og en kraftig Stemme. Hans Væsen var friskt og djærvt, „hans Sjæl lige saa aaben som hans Blik — ren, lys, gjennemskuelig som den klareste Kilde." Han besad et mægtigt aandeligt Snille og forstod i en sjælden Grad at rive med og beaande sine Omgivelser. Ved Siden af den dybeste Ydmyghed over for Gud besad han en Selvfølelse, en Bevidsthed af egen Kraft, der ofte fik Udtryk i Ord, som næsten synes formastelige. Man erindre saaledes hans Udtalelse, da han i mange Menneskers Nærværelse havde bedet for den døende Melanchton: „Min Herre Gud maatte rigtig holde for, han maatte bønhøre mig, hvis jeg ellers skulde tro paa hans Forjættelser." Da han en Gang opholdt sig i Spalatins Hus og hørte, at Paven ønskede ham død, digtede han et latinsk Vers, hvori det hedder: „Levende var jeg din Pest, død vorder jeg, Pave, din Helsot." Endelig skal anføres, at han i sit Testament kalder sig selv „Guds Notarius, vel bekjendt i Himlen, paa Jorder og i Helvede." I god Samklang hermed er hans grove Udtryk og Skjældsord over for Modstandere; men man maa dog erindre sig, at en grov, for ikke at sige ubehøvlet Tale- og Skrivemaade var saare almindelig i hine Tider og anvendtes endog af Fyrster, der laa i Fejde med hinanden. „Er jeg end haard, saa har jeg dog talt Sandhed," siger han et Sted. „Jeg har Gud ske Tak ingen Bitterhed eller Ondskab i Hjærtet mod noget Menneske paa Jorden." I Anledning af den tidligere omtalte Strid med Kong Henrik af England beklager han sig over, at hans Skrifter „suser og bruser som Plaskregn og ønsker, at han kunde „regne saa fint, sagte og lifligt som Melanchton; men af Sværdet kan man ikke gjøre Dunfjedre eller af Krig Fred." „Jeg er dertil født, at jeg maa krige og ligge til Felts mod Bander og Djævle, derfor er mine Bøger stormende og krigerske."

Men lige saa voldsom, som han kunde være i Kampen, lige saa godmodig, barnlig og glad kunde han være i Omgangen med sine kjære i Hjemmet og med sine mange Venner. Han besad af Naturen et rigt Lune og kunde være meget munter baade hjemme og ude i Selskaber. Han fordømte ingenlunde Dans, Skuespil og lignende Fornøjelser. „Troen og Kjærligheden gaar ikke tabt ved Dans, naar du viser dig tugtig og maadeholden deri. Smaa Børn danser jo uden Synd, gjør du ligesaa og bliv et Barn, da skader Dansen dig ikke." Naturen elskede han højt og saa i dens Undere levende Vidnesbyrd om Guds Visdom og Godhed. Stundum faldt han hen i Betragtninger ved at beskue Stjærnehimlen eller ved at se paa Fuglenes Redebygning, og i sine Prædikener og Taler henter han ofte Lignelser fra Natur- og Dyrelivet. I Omgang med Byens Folk var han i højeste Grad uegennyttig og selvopofrende. Han gav gjærne sin sidste Skilling til en trængende. I sin daglige Levemaade var han overmaade tarvelig. Der kunde gaa Dage hen, paa hvilke han aldeles intet spiste. En Gang lukkede han sig inde i sit Arbejdsværelse i flere Dage og nød intet andet end Salt og Brød.

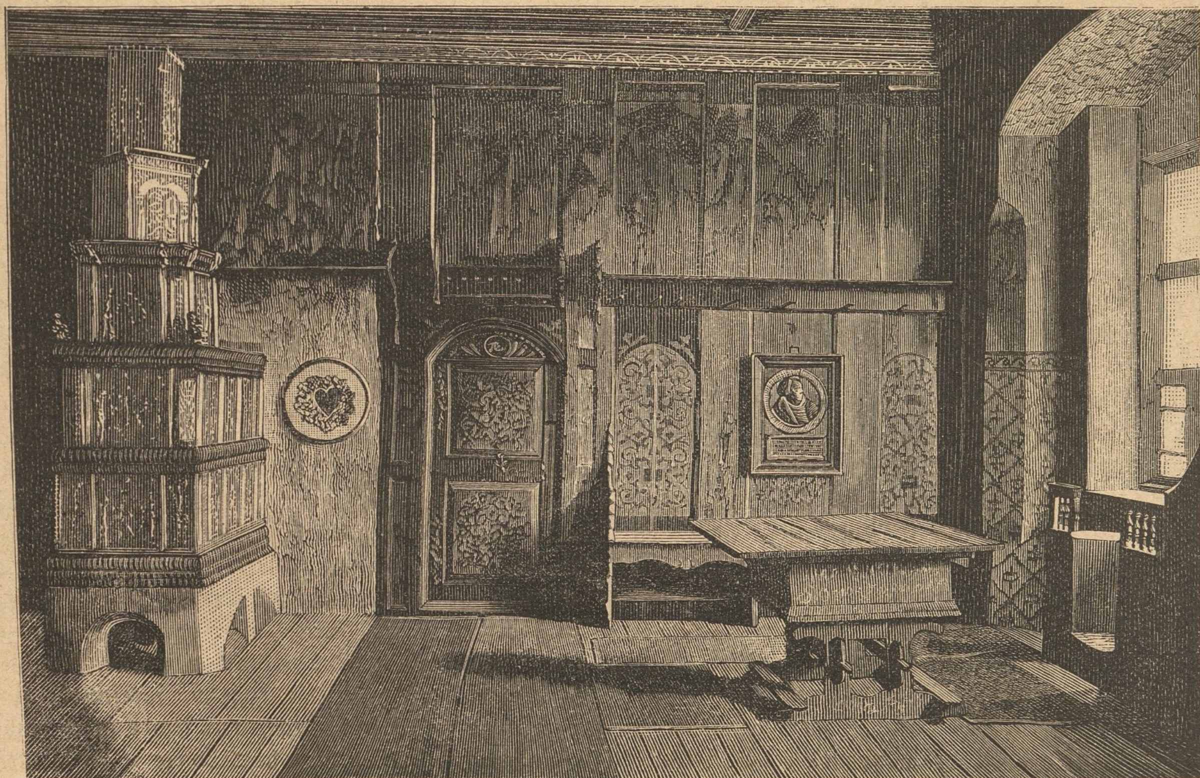
Det gamle Augustinerkloster i Wittenberg.

Han var i Besiddelse af en sjælden Arbejdsomhed og var mageløs omhyggelig med sine skriftlige Arbejder, navnlig med Oversættelsen af den hellige Skrift. Ofte tilkaldte han Melanchton og andre lærde Venner, med hvem han raadførte sig ved det vanskelige Oversætterarbejde. De kunde stundum være flere Dage om at oversætte nogle enkelte Linjer, ja kunde endog søge i Uger efter et enkelt Udtryk. „Nu da det hele er overstaaet og færdigt, kan enhver læse og mestre det," siger han; „ingen bliver va'r, hvor mange Anstødsstene, der laa i Vejen."

Hans Granskninger i Forbindelse med legemlig Svaghed førte ofte alvorlige Skrupler og indre Kampe med sig. „En Gang vaagnede jeg ved Midnat," fortæller han, „da begyndte Djævelen en saadan Disputation med mig i mit Hjærte, som han da kan gjøre mig mangen Nat sur og bitter nok." Men altid fik han Kraft til at jage Skruplerne paa Døren og hengive sig med Barnetro til sin „kjære Herre og Forløser." Hver Dag læste han i den hellige Skrift og bad lange inderlige Bønner. „Bønnen holder jeg for stærkere end Djævelen selv — hvorledes vilde det ellers for længe siden set ud med Luther?" Som ægte Frihedsmand havde

han al Samvittighedstvang og vilde paa ingen Maade tillade, at Evangeliets Sag blev fremmet ved verdslig Indblanding. „Ordet alene maa virke overalt, Ordet alene og ikke Magten. Jeg kan ikke med Magt drive nogen til Himlen eller jage ham der ind med Stokkeprygl.“

Endnu staar det gamle Avgustinerkloster, i hvis Bagbygning Luther boede. Det er, som Billedet udviser, en stor velholdt Bygning paa to Stokværk med et ottekantet Taarn. Det er med en forunderlig højtidelig Følelse, man træder ind i den Stue, hvor den store Læresader i saa mange Aar færdedes i Kredsen af Hustru, Børn og Venner. Værelset, der er uforandret fra hin Tid, er et stort firkantet Rum med Bjælkeloft og panelede Vægge. I det ene Hjørne staar en Træbænk, oven over samme hænger et Billede af Luther, og foran staar et firkantet Egebord, hvis Plade er skamskændet en Del, derved at nærgaaende Besøgere i Smug har afskaaret Splinter af det. I en Vinduesfordybning tæt ved staar en umalet Dobbeltstol, og i Stuens modsatte Hjørne staar en mægtig Kakkelovn med Billeder af Jesu Liv, udarbejdede efter Luthers egen Anvisning. Tæt ved hænger paa Væggen et Slags Skilderi med Luthers Vaabenmærke. Gulvet er det samme, som Luthers Fod daglig traadte paa.

Lutherstuen i Wittenberg.

Naar man ser nøje til, opdager man langs Væggene en svag Hulning, der skal være slidt af hans Sko, naar han — som han ofte gjorde — vandrede frem og tilbage i dybe Betragtninger. En Dør fører ind til et mindre Rum, hvor der findes et stort Billede af Luther, malet af Lukas Cranach, samt et stort ormstukket Fyrretræesskab, hvori opbevares en Del mindre Sager, der har tilhørt Luther, f. Ex. et Drikkeglas, et Trækrus med Sølvbeslag o. s. v.

Ude i Klostergaarden viser man den Plads, hvor han saa ofte i Aftenstunden sad „under det store Pæretræ“, hensunken i alvorlige Tanker eller samtalende med yngre og ældre Venner.

Katrine var efter Luthers eget Vidnesbyrd „den fortræffeligste Hustru og allerkjæreste Kone“. Hun maatte ofte sidde hos ham, naar han arbejdede, og tit spøgede de med hinanden. Deres Hus stod aabent for alle, som kom med Fred. Tusender søgte Raad hos Luther baade i aandelige og verdslige Sager; der var derfor et evigt Rykind af Studenter, Borgere, husvilde Munke og Nonner, Magistre og Doktorer, ja selv af fyrstelige Personer; men alle blev hjærtelig modtagne og fandt

Trøst, Raad og Opmuntring hos den gæve Lærer og Ven.

Naar Luther hvilede fra sin Reformatorgjerning, dukkede han sig med sin djærve, barnlige Aand i Huslivets Glæder, skæmtede med sin „Hr. Käthe“, red Ranke med Børnene og fortalte dem Historier. Ofte kunde han sidde med rørt Blik og betragte sine smaa. Da hans lille Datter Elisabet døde, hensmeltede han i Sorg, „han havde aldrig før troet, at Fædres Hjærter kunde blive saa bløde over for deres Børn“. Ogsaa ved Husflid hvilede Luther ud. I en fremrykket Alder fik han anskaffet sig et Drejelad, og ofte saa man ham arbejde ved dette. Stundum var han sysselsat med at plante og vande i Haven, og ikke sjældent deltog han med sine Husfolk og Venner i Keglespil og lignende. Musiken dyrkede han med stor Lyst og paastod, at det Menneske, der ikke kunde røres af Tonerne, var ikke meget mere end en Klods eller Sten. Selv spillede han flere Instrumenter og havde ofte nogle Venner samlet hos sig til flerstemmig Sang.

Hvilket Liv har der ikke rørt sig i disse Stuer for halvfjerde Hundred Aar siden! Hvilke rige, af Guds Aand befrugtede Tanker er ikke fødte inden for disse Mure, hvor mange dybe, alvorlige Samtaler om Livets helligste Anliggender har ikke disse Vægge været Vidne til ved Dag og ved Nat! Man behøver blot at huske paa de aandrige Bordsamtaler, der saa hyppigt førtes mellem Luther og hans lærde og gudfrygtige Venner: Melanchton, Dr. Jonas, Bugenhagen, Lukas Cranach o. fl. Her har Luther kæmpet med Sygdomme og Anfægtelser, grædt og raset, „naar“ — som han selv siger — „Djævelen gjorde Ridt igjennem hans Hoved.“ Men her har han ogsaa bedet sine brændende Bønner og sunget sine stærke Salmer. Her har hans kraftige Aand skudt Funker i heftige Vredesudbrud mod Pavetyranniet, i kjærnefulde Formaninger og i drøje Skjæmteord, der rystede baade hans egne og Venners Lunger.

Ikke langt fra Klosteret staar i Byens Hovedgade et andet gammelt Hus, der bærer den Indskrift: „Her levede og virkede Filip Melanchton til sin Død d. 19de April 1560.“ I dette Hus forevises denne berømte Mands Stue, saaledes som den henstaar fra hans Tid, dog uden andre Møbler end en gammel Kiste. Værelset ligner meget Luthers men er dog lidt smukkere udstyret, hvad Loft og Panelværk angaar. I Haven staar et rundt Stenbord, hvor Melanchton ofte sad med sine Venner.

Slotskirken, der ligger i Byens anden Ende, er meget uanselig baade ud- og indvendig; men naar man erindrer sig, at det var paa denne Kirkes Dør, at Luther Aftenen før Allehelgens Dag 1517 opslog sine 95 Thesis „til at forklare Afladens Kraft“, samt at hans kjærnefulde Prædikener har lydt fra denne Prædikestol, og endelig at hans Ben er hensmuldrede i denne Kirkes sandede Grund, da føler man en egen højtidelig Løftelse i Brystet ved at gjæste det uanselige Gudshus.

Som Luther var tarvelig i hele sit Liv, saaledes ogsaa hans Hvilested i denne Kirke. Under en lille Lem i Gulvet findes en Metalplade med hans Navn og Dødsaar — det er det hele. Tæt ved findes en lignende Lem og Metalplade, der betegner Melanchtons Grav. Men hvor tarvelige disse Hvilesteder end er udstyrede, kan næppe nogen alvorlig Discipel af Luther betragte dem uden at gjennemstrømmes af Ærefrygt for den store Reformators og hans trofaste Medarbejders Minde.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Det forefaldne Optrin havde den Gang gjort et højst modbydeligt og pinligt Indtryk paa Eline. Efter at have forladt Lønkammeret, var hun strax ilet til sit eget Værelse, hvor hun kastede sig paa Løjbænken og brast i hæftig Graad. Hun blev længe siddende saaledes, og da hendes Sind var blevet roligere, og Graaden var standset, gav hun sig til at overveje, hvorledes hun nu skulde forholde sig. Først tænkte hun paa at betro sin Moder alt; men efter nøjere Overvejelse besluttede hun dog at lade det være, for ikke at ængste sine Forældre til ingen Nytte. Hun var glad ved, at hun havde faaet Mod til at vise den skamløse Bejler saa kraftig tilbage, og hun forestillede sig, at han nu, efter det Svar, hun havde givet ham, selvfølgelig nok vilde lade hende være i Fred; det maatte altsaa være det rigtigste, at hun var ene om at bære den stygge Hemmelighed.

Men hun fik senere Aarsag til at forandre baade sin Beslutning og sin Mening om Lensmanden. Det gudfrygtige, stille og noget klosterlige Liv, der førtes i Bispegaarden, havde ført det med sig, at Rygtets Dom over Erik Grubbe hidtil saa godt som var gaaet hendes Øre forbi; men fra nu af blev hun mere lydhør i denne ene Retning og lyttede opmærksomt til de mange Røster, der med fuld Enstemmighed gav ham det Vidnesbyrd, at han var et lastefuldt, i Bund og Grund fordærvet, raat og yderst hævngjerrigt Menneske. Der maatte vel være i det mindste nogen Sandhed i denne almindelige Dom om Manden, og Eline skjalv, saa ofte hun saa ham, og undgik med Flid

enhver Lejlighed til, at han kunde mødes med hende i Enrum.

Skipper Ingeborg havde fri Adgang til Bispegaardens Køkken, hvor hun regelmæssig mødte et Par Gange om Ugen for at hente sig en Krukke Mad, og den Omstændighed, at Spaakvinden saa frit kunde gaa ind og ud i Bispegaarden, havde sikkert bidraget sit til den fordelagtige Mening, Almuen nærede om hende, „at hun var mere god end ond“. Folk vidste, at Jomfru Eline holdt meget af hende, og at Skipper Ingeborg hovedsagelig kunde takke den unge Pige for alt det gode, hun nød fra Biskoppens Hus. Det hed sig ogsaa, at Doktor Morten Madsen en Gang havde kaldt Hexen ind til sig i sit Lønkammer og „taget hende i Forhør“, det vil sige, forelagt hende en Række Spørgsmaal med Hensyn til hendes Saligheds Sag, og at Biskoppen ved denne Lejlighed var bleven fuldstændig overtydet om, at hun hverken havde frasvoret sig sin Daab og Kristendom eller sluttet Pagt med den onde.

Et Par Dage efter det nys beskrevne Optrin mellem Jomfru Eline og Ridderen, var Skipper Ingeborg kommen rokkende ind i Bispegaarden med Kjæppen i den ene Haand og Krukken i den anden; hun gik som sædvanlig ind i Køkkenet.

„Er Jomfru Eline tilstede?“ spurgte hun, efter at have sat Krukken fra sig paa Køkkenbordet.

„Ja,“ svarede en af Pigerne, „hun er da hjemme, om det er det, I mener; men I kan godt faa jeres Krukke fyldt, uden at ulejlige hende.“

„Godt nok, bitte Marte; men jeg lystes efter at se hendes kjære Ansigt og høre hendes rare, velsignede Røst, inden jeg gaar min Vej igjen; det er en synderlig Trøst og Glæde for mig at se og tale med den gode Jomfru en Stund imellem.“

Pigen fjærnede sig, og kort efter traadte Jomfru Eline ind i Køkkenet.

„Guds Fred og god Dag, Ingeborg!“ sagde hun venlig og rakte hende Haanden; „hvorlunde har I det?“

„Gud signe Jomfruen, jeg lider godt og vel og allerbedst, naar jeg skuer ind i eders klare Øjne; men jeg har ellers noget synderligt at tale med jer om i Dag. Hvor kan vi tales ved i Enrum?“

„Kom da med til mit Kammers,“ svarede Eline.

Spaakvinden satte Stokken op til Væggen, aftog sine Træskostøvler og satte dem paa Gulvet ved Siden af Stokken, hvorpaa hun i de bare Strømpefødder fulgte efter Jomfruen til dennes eget Værelse. Eline lukkede Døren efter dem, skikkede sin sælsomme Gjæst til Sæde paa Løjbænken, tog selv Plads ved Siden af hende og sagde: „Sig kun dristelig frem, hvad I har paa Hjærte, Ingeborg; her kan vi tale uforstyrret.“

„Ja, hos eder føler jeg mig altid tryg, Gud velsigne jer!“ sagde Spaakvinden. „Ræk mig eders Haand og lad mig tyde dens Linjer.“

„Fy, Ingeborg!“ udbrød den unge Pige uvillig og trak Haanden til sig. „Hvi vil I bedrøve mig med sligt Forlangende, da I ved, at jeg ingenlunde tror paa eders Spaakunst?“

„Ak, hjærte Jomfru, vredes ikke!“ svarede Hexen med angerfuld Mine; „men jeg er saa vant til at give mine Raad paa denne Vis, at Ordene slap mig ud af Munden helt uforvarendes — jeg forhuskede mig bare.“

„I tilstaar altsaa, at I ej kan spaa?“

„Ak ja! over for eder stryger jeg gjærne Flag og overgiver mig paa Naade og Unaade. Min Kunst, som man kalder det, er kun Tant og Gøgl; men den gemene Mængde tror mig bedst, naar jeg siger min Mening paa Spaakvindes Vis, frem for at tale lige ud, uden Tegns Udlæggelse og anden Hokus Pokus.“

„Ja, men saa bedrager I jo Folk?“

„Nej, min Hjærte, det gjør jeg min Tro ikke; for jeg følger altid Sandheden og taler aldrig, uden jeg er vis i min Sag. Jeg har oplevet meget i mine Dage og er bleven klog paa Menneskene og deres Færd, jeg har altid Øjne og Øren med mig og ser og hører mangt og meget, som de fleste ikke ænser, og ved at lægge det ene sammen med det andet faar jeg Indsigt i adskilligt, som er en lukket Bog for de uerfarne — der har I hele min Hemmelighed, hjærte Jomfru!“

„Ja, jeg tror, I mener det godt, og vil derfor ikke gaa i Rette med eder,“ svarede Eline; „men hvad har I ellers at sige mig?“

„Aleneste dette, Eline Mortensdatter, at I skal vogte jer for en rødskjægget Ridder!“

Eline skiftede Farve og saa hastig paa Spaakvinden. „Hvad ved I om det, I taler om?“ spurgte hun aandeløs.

„Han er en Pirat og fører falsk Flag,“ svarede Skipper Ingeborg, der under Tiden slog over i Sømandssproget, „og hans skammelige Blik lurer paa eder, ligervis som den grimmige Ulvs Øjne lurer paa det uskyldige Lam — det ved jeg, for det har jeg selv set, og derfor siger jeg: vogt eder!“

„I have Tak for eders Advarsel,“ sagde Eline alvorlig, i det hun foldede sine Hænder som i en Bøn. „I forstaar at læse Menneskenes Tanker ud af deres blotte Øjekast, skjønner jeg, og jeg begynder at fatte, at en Kvinde som I kan komme i Ry for Spaadomsgave.“

Spaakvinden nikkede.

„Hvor lider ellers eders kjære Forældre?“ spurgte hun.

„Tak, gode Ingeborg! De er begge ved Helsen og glade i Hu."

„Gud have Lov! End den gode Hr. Kristen, som kommer her saa jævnlig?"

Dette Spørgsmaal var Jomfru Eline helt uforberedt paa, og var hun før bleven bleg om Kind, da Hexen nævnede „den rødskjæggede Ridder", saa blev hun nu saa rød som en Rose og svarede helt forvirret: „Ikke ved jeg bedre, end at han lider vel!"

Skipper Ingeborg var snild nok til at lade, som om hun aldeles ikke lagde Mærke til den unge Piges Forvirring, og hun satte med Flid et helt enfoldigt Ansigt op, i det hun sagde: „Lutter gode Tidender, jeg hører af eders Mund, Jomfrulille! og det glæder mit gamle Hjærte. Men jeg snakker for længe og glemmer, at Tiden lider. I maa have Guds Fred og Farvel, Eline Mortensdatter, og tusend Tak for denne Sinde! Husk nu endelig min Advarsel!"

Med disse Ord stod hun op og forlod Kammerset.

Men da hun nogle Minutter senere rokkede ud fra Bispegaarden og hen ad Gaden med sin velfyldte Madkrukke i Haanden, nikkede hun gjentagende paa en særdeles tilfreds og udtryksfuld Maade med sit gamle kabudsklædte Hoved og mumlede for sig selv: „Ja, saadan skal det være! Eline Mortensdatter og den gode Magister! Et herligt Par i Sandhed, og jeg siger af Hjærtet Held og Lykke! Der fanger Magisteren en elskelig Hustru og Jomfruen en god og mandelig Ægteherre — Gud holde sin Haand over dem og lade den fæles Anslag blive til intet!"

Eline lagde sig den modtagne velmente Advarsel paa Sinde og undgik med den største Flid ethvert Forsøg paa Tilnærmelse fra Ridderens Side, og det lykkedes hende saa godt, at der hengik flere Maaneder, uden at han fandt Lejlighed til at være ene sammen med hende; men at han haabede paa og søgte en slig Lejlighed, var tydeligt nok for Eline. Han lod aldeles, som om ingen Ting var hændet, og vedblev som før at komme i Bispegaarden, ikke blot naar han havde Embedsforretninger at afgjøre med Doktor Morten, men mange Gange ogsaa under et eller andet tomt Paaskud. Det kunde altsaa ikke undgaas, at Eline jo nu og da traf sammen med ham, naar hendes Forældre eller andre var tilstede; men hans Nærværelse var hende i højeste Grad pinlig, og saa ofte deres Blik mødtes, kom hun uvilkaarlig til at tænke paa „den grimmige Ulvs graadige Øjne", som Skipper Ingeborg havde sagt, saa det var klart nok for hende, hvad han fremdeles førte i sit Skjold, og at hun havde Aarsag til at tage sig i Agt. Hun valgte da gjærne den Udvej at trække sig tilbage til sit eget Værelse, saa snart han lod sig til Syne; men da det havde gjentaget sig nogle Gange, og det blev ham klart, at hun undveg ham forsætlig, harmede det ham i højeste Grad, og han besluttede at tage sin Tilflugt til Svig for at overraske hende.

(Fortsættes.)

Ved Løvfaldstid.

Hvad er det for et Længselssuk,
der tungt sig suger over Vangen?
Forstummer nu hvert Fuglekluk?
Har Somren sunget Svanesangen?

— Ak ja, det hele jeg nu forstaar.
Naturen stunder mod mørke Kaar
og fanger Stemninger vemodtunge;
den muntre Lærke har glemt at sjunge;
og Blomstens Lig
snart smuldrer blandt Mos og Oktoberblade,
dens Gravsang lyder i Kragens Skrig
og i Uglernes Serenade.
— Ja alt herude er falmet — tyst
og aander Savn og sørgmodig Længsel.
Det Liv der fødtes en Vaarnat lys
i Lundens Sale ved Sø og Strande,
der fængsled med Farver og Sange nys
og diedes daglig af Solens Kys
er mærket med Dødens lønlige Vunde.

— Hver Længsel og hvert Solhaab, der i Vaar
kom flagrende med Vinden til mit Hjærte
og dryssed Balsam over Savn og Saar,
nu falmer under Vemod tyst og Smerte.

Min Sans, der ej af Somrens Liv blev mæt,
af Lundens Duft og Lærkens Melodier,
nu dysses hen af Stemning sorgfuld, træt;
det er som Glædens Aander om mig tier.

Jeg mærker nu, hvor Hjærtet barnlig klynger
sig til Naturen — lytter til dens Røst;
det deler Skovens Fryd, naar Vaaren synger,
men og dens Savn i gule Efterhøst.

— End Somren visner som en Vaarnatsdrøm,
mens Hjærtet mindes kjære, svundne Timer;
men let og livskjæk ruller Tankens Strøm,
naar Løvet dækkes til af Sneens Strimer.

Hans P. Lunde.

Brevvexling.

Snegom. Digtet henlægges og Nødden benyttes.

Kr. H. Tak! Smaatingene ved Lejlighed.

E. Kai . . . Takkes for indsendte, der vil blive benyttet.

J. H. i O. Takkes for den gode Hensigt, men Tryllekvadrater bruges ikke i Bladet eller Almanakken.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

II. Aargang. Nr. 7.

Søndagen den 18. November 1883.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

4. Det sidste Forsøg.

Imidlertid var Vinteren svunden, og Vaaren kommen, uden at der var hændet noget usædvanligt. I en Uges Tid havde Lensmanden imod Sædvane ikke været i Bispegaarden, og da Eline hørte sig om, erfarede hun, at han var rejst til Tjele og ventedes ikke tilbage førend om en Maaned, en Efterretning, hun hilsede med Glæde; nu kunde hun altsaa aande frit saa længe.

Saa var det en Dag, at Jomfru Eline var gaaet ud i Bispegaardens Have og havde sat sig ind i en Løvhytte med sin Luth, som hun sad og legede paa. Det var i Slutningen af Maj Maaned, Naturen havde nylig iført sig sin fagreste Vaardragt, Solen skinnede, og Fuglene sang og kvidrede i Træernes løvrige Kroner; alt var saa foraarsfriskt og velsignet, og medens Eline lod sine hvide Fingre løbe legende hen over Instrumentets Strænge, hensank hun i stille Tilbedelse af den algode Skaber, som havde frembragt al den Dejlighed, der omgav hende, til Glæde for Menneskenes Hjærter. Det var jo ogsaa et sandt Eden, hvori hun befandt sig. Hun havde for nogle Dage siden haft en lille venskabelig Ordstrid med Magister Kristen, der paastod, at der gaves intet Eden her paa Jorden uden Slange, det var en Regel, som altid holdt Stik, mente han, medens hun tvært imod forfægtede, at der gaves ingen Regel uden Undtagelse, og at Undtagelsen fra hans Regel om et jordisk Eden vel ogsaa maatte kunne findes, naar man altid var opmærksom derpaa — her var Undtagelsen, tænkte hun ved sig selv, Slangen var jo langt borte, og hun kunde uforstyrret nyde sit Eden — bare Magisteren vilde komme og dele det med hende; hun skulde da ikke glemme at drille ham, fordi han havde villet være klogere, end han virkelig var.

Saa vidt var hun kommen i sine Drømmerier, da Indgangen til Løvhytten pludselig formørkedes, og i det hun vendte sig om for at erfare Aarsagen, undslap der hende uvilkaarlig et Skrig; thi ikke den fromme Magister, men netop „Slangen" stod der for hende i Ridder Eriks forhadte Skikkelse.

Hun rejste sig hurtig og udbrød: „I her, Hr. Erik! Hvad vil I?"

„Ej, ej, Jomfru Eline!" svarede han med et underfundigt Smil; „I kan da vel fatte, at jeg ikke er kommen hid for at stjæle Blomster i Haven, fast I ser mig an, som var jeg en Skjælm og Røvere . . ."

„Hvad vil I mig?" gjentog Eline i stor Angest; thi han var bleven staaende i Indgangen til Løvhytten og hindrede hende i at komme bort.

„Jeg var inde for at tale med eders Fader, men traf ham ej," vedblev han, „og da jeg hørte Strængeleg i Abildgaarden, ilede jeg hid, dragen af Elskovs søde Anelser, og dobbelt maa jeg prise min Lykke, at jeg træffer eder alene."

Han gjorde Mine til at ville gribe hendes Haand; men hun slog ham over Fingrene med Strængelegen og raabte: „Rør mig ej, Ridder Erik, eller jeg skriger om Hjælp!"

„Nej, denne Sinde skal eders Knibskhed intet hjælpe eder, og I skal snart blive ved et andet Sind," svarede han, i det han sprang ind paa hende, slyngede Armen om hendes Liv og — holdt hende et lidet Sølv-Hovedvandsæg under Næsen. Denne Gang havde den overtroiske Ridder nemlig taget sin Tilflugt til en Slags Trolddom, som „en klog Mand" havde lært ham: paa sit bare Bryst bar han en Hugormebraad, gjemt i Hjærtet af en Hejre, sine Hænder havde han vædet med Saften af Jærnurt, Hovedvandsægget var fyldt med Ulvemarv, blandet med Aske af brændt Ambra og Løvetand, og naar han saa bare en Gang lod hende lugte til dette Tryllemiddel, havde Troldmanden sagt, og derefter tog et Kys fra hende, vilde Gjenstanden for hans Attraa ufejlbarlig skifte Sind og skjænke ham sin Elskov. Jomfru Eline blev, trods den Angest hun var i, højlig forbavset over Ridderens sære Adfærd og kunde ikke begribe, hvad Hovedvandsægget skulde gjøre godt for; men da han dernæst lagde sin Arm om hendes Hals og vilde aftvinge hende et Kys, tog hun igjen med ham, og han fornam snart, at den høje, slanke Pigeskikkelse var i Besiddelse af langt større legemlige Kræfter, end han havde gjort Regning paa. Hun kæmpede en fortvivlet Kamp med Ridderen, der dækkede hendes Mund med sin ene Haand for at hindre hende i at skrige, og uden at det en eneste Gang var lykkedes ham at berøre hendes Læber med sine, vristede hun sig til sidst ud af hans frække Favntag, hvorpaa hun med et lydeligt Skrig styrtede ud af Løvhytten, op ad Havegangen og ind i Huset.

Eline tøvede nu ikke med at betro sine Forældre, hvorledes det stod til med Lensmanden, og hvor æreløst og uforskammet han begge Gange havde opført sig imod hende. Ingen af dem havde haft fjærneste Anelse om, at noget saadant var paa Færde, eller at deres Datter kunde være udsat for slig brutal og fordømmelig Adfærd af en Mand som Ridder Erik, og de blev i højeste Grad bestyrtede ved at høre det forskræmte Barns Meddelelse. Biskoppen blev højlig forbitret paa den frække Æreskjænder. Han ilede strax ud i Haven, og da han ikke fandt Gjenstanden for sin billige Harme der, begav han sig paa staaende Fod om til Aarhusgaard, hvor han traf sammen med Lensmanden, og der fandt da et hæftigt Optrin Sted imellem de tvende høje Embedsmænd. Erik Grubbe var nemlig ikke den Mand, der vilde erkjende sin Uret, end sige gjøre Afbigt og love Bod og Bedring, dertil var en Adelsmand i hine Tider alt for stolt og stiv i Nakken. Den vrede Bisp forlod ham langt mere fortørnet, end han var kommen, og følte sig overtydet om, at den mægtige Lensmand fra nu af var hans og hans Families svorne Fjende.

Det ellers saa stille og fredelige Liv i Bispegaarden syntes helt forstyrret, skjønt ingen af dens brave og gudfrygtige Beboere følte sig trøstesløse eller mistvivlede om en lykkelig Udgang af denne Hjemsøgelse; de vidste, paa hvilken Side Uretten var, og satte trøstig deres Lid til ham, der kjender Menneskenes lønligste Planer og Veje, og som selv har sagt, de fromme til Haab og Trøst: „Kald paa mig i din Nød, jeg vil udfri dig, og du skal prise mig!"

Fra nu af følte Jomfru Eline sig mindre ængstet og mere tryg, siden hun havde betroet sig til sine Forældre — og til Magister Kristen Nielsen Bonde med, kan vi lige saa godt sige — og det blev hende lettere at undgaa Lensmandens Efterstræbelser, nu da hun ikke var ene over for den truende Fare, men havde flere til at hjælpe sig at staa paa Vagt og undgaa den. Magisteren havde nylig anholdt om hendes Haand, og efter at have „raadført sig med Gud i Himlen, dernæst med sit eget Hjærtelag, siden ogsaa med Slægt og Venner," gav hun ham sit Ja af et fuldt og lykkeligt Hjærte. Denne Trolovelse, der havde alle Parters fulde Samtykke, var en stor Glæde under Modgangen; men under de ellers for Haanden værende ugunstige Omstændigheder enedes alle vedkommende om at holde den hemmelig, indtil Bryllupet kunde blive holdt, for at undgaa at ægge den samvittighedsløse Vellystning til at benytte sig af en eller anden voldsom Fremgangsmaade. I vore Dage tager det sig lidt underligt ud, at man gik saa varsomt til Værks i en saa ærlig Sag; men i hine Tider kunde det vel ofte være nødvendigt nok, at den værgeløse „Due" holdtes under Laas og Lukke; thi mangen velbyrdig Mand var jo, som det hedder i Folkevisen, en rovgridsk „Høg", og de havde Magten. Som Følge af den nævnte Familiebeslutning var der altsaa ingen, og Lensmanden allermindst, der fik noget at vide om Magister Bondes og Jomfru Elines Trolovelse. En Undtagelse dannede Skipper Ingeborg, der med sit skarpe Blik havde gjennemtrængt Hemmelighedens Slør og set, hvad der var bag ved; men dermed var ingen Skade sket, og Læseren har jo allerede set en Prøve paa, til hvis Fordel hun nyttede sin Kundskab. Der var endnu en anden, som længere hen blev lige saa klog som Skipper Ingeborg; hvem denne anden var, har Læseren vel allerede gjættet. Ad hvilke Veje han var kommen til Kundskab om, hvad ingen havde meddelt ham, og paa hvad Maade han nyttede den, skal senere blive fortalt.

---

5. Klokkeren og Ridderen.

Tiden gik. Sommeren var forbi, det blev Efteraar og Vinter, Julen var kommen, og i al den Tid var Jomfru Eline bleven vogtet saa omhyggelig baade af sig selv og andre, at Lensmanden ikke havde fundet Lejlighed til at vexle saa meget som et Ord med hende, siden den mislykkede Troldomsprøve fandt Sted i Løvhytten.

Efter dette flygtige Overblik over det forløbne Aars Hændelser optager vi atter Traaden og skal nu aflægge et Besøg hos Klokker Hans Skaaning, der havde sin Bolig i det tidligere saakaldte Marianer Konvent paa Brobjærg, den nuværende Frederiksgade.

Hans Skaaning havde, siden 1617, været Klokker og nederste Kannik ved Domkirken, og med denne Stilling, hvori han aldrig havde vundet hverken sine foresattes eller andre Folks Agtelse, forbandt han et Slags Bogtrykkeri, fra hvilket der udgik en Del som oftest af ham selv skrevne satiriske Smaaskrifter, der alle var af en temmelig løgnagtig Karakter. Det bekjendteste af disse var et episk Skrift paa Vers: „Kattenes Rettergang med Musene", hvori Samtiden troede at finde Stiklerier imod Bispen og hans Familie. Hans literære Frembringelser blev senere af den lærde Peder Syv betegnede som „maadelige og umodne Skrifter, der røber en skjødesløs og unøjagtig Autor."

Klokkeren var en egennyttig og pengegridsk Mand, der nu gik i sit 63de Aar, og da han tidligere havde ført et meget omflakkende Liv og lidt megen Nød, var hans Retsfølelse, der aldrig havde været synderlig udviklet, bleven sløvet, og ikke saa sjældent skete det, at han gik paa Akkord med sin Samvittighed, naar han bare kunde se sin Fordel derved. Han tjente den, der betalte bedst, og var hensynsløs og hævngjerrig mod enhver, som stod ham i Vejen eller krydsede hans Planer.

Til Biskop Morten Madsen og Magister Bonde, der var hans gejstlige overordnede, og for hvem han stedse hyklede den dybeste Underdanighed og den oprigtigste Hengivenhed, var han for nogen Tid siden kommen i et temmelig spændt Forhold. Domkirkens Tag skulde istandsættes, og i den Anledning var en stor Mængde Bly bleven henlagt paa Kirkeloftet og betroet til Hans Skaanings Varetægt, da han tillige var Kapitlets Notarius. Ved et foretaget Eftersyn viste det sig imidlertid, at Blyet, hvis Værdi beløb sig til flere hundrede Mark Sølv, var forsvundet Rub og Stub, og da man mistænkte Klokkeren for at have solgt det og puttet Pengene i sin egen Lomme, blev der indledet Sag mod ham ved Provsteretten; men han befriede sig for Anklagen ved at aflægge Ed, saa at han ikke alene beholdt sit Embede, men blev ogsaa fri for at betale Skadeserstatning for de forsvundne kirkelige Ejendele.

Skjønt Mandens Samvittighed ikke var videre ømtaalig, mente han sig dog berettiget til at have en Slags Æresfølelse, og han følte sig højlig forbitret over den „Tort", der var overgaaet ham. Eden havde ingenlunde renset ham, hverken i hans foresattes eller andres Øjne, og navnlig Biskoppen og Magisteren røbede tydelig ved den Kulde, de stadig viste ham, at han for bestandig havde tabt deres Agtelse, og da det tilmed var disse hans overordnede, der havde sørget for, at Sagen var bleven indledet, var han fra den Tid yderlig hadefuld paa dem, og han pønsede stadig paa at hævne sig. Hidtil havde han forgjæves brudt sit Hoved med at udfinde, hvorledes han skulde tilfredsstille sin Hævnfølelse; men medens han under Froprædikenen i St. Klemens Domkirke sad og studerede Lensmandens Ansigt og iagttog de flammende Blikke, som denne ufravendt sendte Biskoppens Datter, var der pludselig gaaet et „Lys" op for ham, og der havde uformodet aabnet sig en Udsigt for ham til at gjennemføre sin skumle Hensigt. Hverken han eller nogen anden udenforstaaende havde erfaret det mindste om den Efterstræbelse, Jomfru Eline var Gjenstand for fra Lensmandens Side, eller hvad der var forefaldet imellem dem; men Klokkeren kjendte godt, at Erik Grubbe var en stor Velystning, det var ham lige saa vitterligt, hvor hensynsløs og haardnakket den mægtige Lensmand var, naar det kom an paa at tilfredsstille sine Tilbøjeligheder, og da han jo nu, som ved et „lykkeligt" Tilfælde, havde opdaget, hvilken Lidenskab der for Tiden beherskede ham, og hvem der var Gjenstand for hans Attraa, vil det altsaa kunne forstaas, med hvilken ond Glæde den hjærteløse Nidding skyndte sig at gribe det Middel til at gjennemføre sin Hævn, som Tilfældet syntes at have lagt lige for hans Fod.

Og medens Erik Grubbe sad pønsende og grublende i sit Lønkammer paa Havreballegaard, laa Hans Skaaning paa en gammel Løjbænk hjemme i sin Bolig, glad syselsat med atter og atter at betragte og undersøge den fuldvægtige Sølvkrone, som Lensmanden havde kastet til ham i Kirken.

„Det gik, det gik, ja det gik sandeligen!" mumlede han smilende med inderlig Tilfredshed, „og det skal gaa, blive ved at gaa og gaa godt fremdeles! Taaben er i min Haand, Stunden til at bruge ham kommer — og saa, Doktor Morten og Magister Kristen, skal I faa at fornemme, at Hans Skaaning endnu har en Braad! Ha, ha, ha! og jeg faar Penge oven i Kjøbet," vedblev han og betragtede Mønten med tindrende Øjne — „flere Penge af den forliebede Nar, mange Penge, hi, hi, hi!"

Han rejste sig og aabnede et gammelt udskaaret

Hængeskab, der havde Plads paa Væggen, fremtog af dette en fidtet Læderpung, hvori han gjemte Mønten, og efter at han derpaa omhyggelig havde tilsnøret Pungen og lagt den paa sin Plads igjen, aflaasede han Skabet, stak Nøglen i Lommen og tog atter Plads paa Løjbænken.

„Men," fortsatte han sin Enetale — „vil han komme? Vil han efter dette flygtige Vink fra en saa ubetydelig Person komme til mig her i min ringe Bolig? Det skulde gjærne være i Aften, da jeg tror mig i Stand til, hvis han lader sig lede af mig, at gyde en liden Draabe Olje til hans Flamme. Vel er det i saa Fald ikke første Gang, han har pløjet med min Kalv; men jeg fik ham jo ikke sagt, at han just skulde komme i Aften — jeg frygter sandeligen for, at han kommer ikke!"

Resultatet af denne dybsindige Overvejelse blev, at Klokkeren hen over Middag iførte sig en gammel luvslidt Rejsekappe og forlod Huset, og efter at han omhyggelig havde aflaaset Gadedøren, begav han sig paa Vandring syd paa igjennem Byen og tog Vejen til Havreballegaard.

Da han nærmede sig Jærnporten, lød der Hestetrampen, Hundeglam og Piskesmæld inde fra Borggaarden. Lensmandens Yndlingshest var bleven „forfangen" efter det hæftige Ridt fra Aarhus, og den skulde nu traves. Rideknægten førte den ved Grimen og løb i Kreds med den uden om det store Kastanjetræ, Ridder Erik selv stod oppe paa et af de murede Hundehuse inden for Indkjørselen, iført Pelsværkskappe og Kravestøvler, med den ene Haand i Siden og en Kjørepisk i den anden, med hvilken han uafladelig slog Smæld i Smæld for at fremskynde det syge Dyrs Løb, og Porthundene stod paa Spring yderst i Lænkerne og halsede saa voldsomt, at den gamle Klokker var nær ved at finde Koncerten utaalelig.

Medens han stod og ventede paa, at nogen skulde blive opmærksom paa ham og lukke ham ind, lød der Piskesmæld og Bjældeklang bag ved ham. Klokkeren sprang saa hurtig til Side, at han nær var falden omkuld. En prægtig Kane, hvis Karm var prydet med et adeligt Vaaben, kjørte for fuldt Firspring op efter Jærnporten, der nu aabnede sig som af sig selv, og Kanen svingede igjennem og kjørte for Døren, hvor Lensmanden, der hurtig havde forladt sit Stade paa Hundehuset, modtog sin Gjæst, en ældre adelig Herre, der ved en Tjeners Hjælp steg ud af Karmen og op ad Trappen. Hans Skaaning var smuttet ind i Borggaarden, inden Porten atter lukkedes. Han fulgte tøvende og med blottet Hoved i Kanens Spor hen efter „den store Dør" og nærmede sig Lensmanden, i det denne steg op ad Stentrappen efter sin Gjæst.

„Tilgiv, eders Naade!" begyndte Klokkeren og bøjede sig næsten til Jorden — „et Ord, eders Naade! blot et eneste Ord, hvis det er eders Naade belejligt . . ."

„Helvedes ubelejligt, Hans Skaaning," svarede Lensmanden og standsede; „men lige meget — hvad vil I mig?" vedblev han og steg ned ad Trappen igjen, saa at han kom til at staa Ansigt til Ansigt med Klokkeren; „er det noget, som angaar h e n d e?"

„Ja vel, eders Naade! og hvis jeg ydmygst turde vove at foreslaa, og det ellers var eders Højhed belejligt at komme til Byen i Aften, saa kunde jeg maaske bevise eders Naade en ringe Tjeneste."

„Faar jeg hende at se?"

„Ja vel! ja vel!"

„Jeg kommer!"

Med disse Ord vendte Lensmanden hurtig Klokkeren Ryggen og ilede skyndsomt op ad Trappen og ind i Huset.

„Ogsaa d e t gik godt!" mumlede Kanniken, i det han med en tilfreds Mine vendte sig om og gik tilbage hen over Gaardspladsen; „Taaben er fuldstændig i min Vold, og jeg kan svøbe ham om en Finger!"

En Tjener lukkede ham ud gjennem Porten, og i en oprømt Stemning forlod han Gaarden og traskede tilbage ad Vejen til Aarhus.

(Fortsættes.)

H. M. Stanleys Rejse
gjennem det mørke Fastland.
II.

(Sluttet.)

Den 23. December begyndte Regntiden for Alvor og dermed ogsaa Besværlighederne, det var derfor langt fra med noget let Hjærte at Stanley helligholdt Juledagen under sit Ophold i Zingeh. Han skrev paa denne Dag til en Ven: „. . . Da det regnede hele Dagen i Gaar, blev mit Telt opslaaet paa vaad Grund, som ved Tjenernes idelige Løben ind og ud snart blev optrampet til en tyk Lersøle, der alle Vegne har Spor af Tæer, Hæle og Skonagler samt af mine Hunde. Teltvæggene er vansirede af store opstænkede Lerklumper, og Teltets Hjørner hænger meningsløst og alt andet end smukt; ja selv den Maade, hvorpaa Teltet er opslaaet, er saa ynkelig og bedrøvelig, at det forøger min Elendighed, der var stor nok før ved Synet af den dejagtige, lerede Jordbund med sin Mudderpøl og sine forunderlige hioroglyfiske Indskæringer og Indtryk. . . . Det har regnet uafbrudt de sidste to eller tre Dage, og netop

Stanleys Rejsefølge gaar over en Flod.

nu har en endnu voldsommere Styrtregn ophørt at skylle ned. Den gjør os modløs, vaade og forfrosne, hvortil kommer, at vi er hungrige, thi paa denne Aarstid er der megen Mangel paa Næring, ja, Hungersnød er overalt almindelig, og vi kan derfor ikke give mere end halve Rationer . . . Jeg selv har ikke smagt Kjød i Løbet af ti Dage. Min Næring bestaar af kogt Ris, The og Kaffe, og inden kort Tid skal ogsaa jeg blive nødsaget til at nøjes med de indfødtes Melvælling ligesom mine Folk. Da jeg forlod Zanzibar, vejede jeg 180 Pd., men ved den Levemaade, jeg nu har været nødt til at finde mig i, er jeg bragt ned til 134 Pd., og det kun i Løbet af 38 Dage. Ogsaa de unge Englændere ser ynkelige ud, og hvis vi ikke snart naar et Land, der er bedre forsynet end det udsultede Ugogo, vil vi nødvendigvis blive blotte og bare Skeletter.

Foruden det forfærdelige Vejr og Mangelen paa Levnetsmidler, som vi lider under, er vi nødsagede til at underkaste os det yderst kjedelige og trættende Arbejde at prutte med indfødtes Høvdinger om Størrelsen af den ublu Afgift, de fordrer for at sikre os mod Udplyndring, og som vi maa betale. Vi er derfor, som du godt kan forstaa, nødsagede til at trække svære Vexler paa vor Klogskab og Taalmodighed, og uden disse Dyder vilde det under saa farlige Omstændigheder som de her beskrevne være saare forvovent at rejse gjennem Ugogo.

Ogsaa en anden af mine Hunde, Støveren Nero, er død. Ak! alle dø nok her!"

Fra Zingeh vandrede vore rejsende endnu et lille Stykke mod Vest, til de som før bemærket ved Mukondoku bøjede af mod Nord. Vanskelighederne steg nu i høj Grad. Der var stor Mangel paa Næringsmidler, Vejviserne deserterede ved gjentagne Lejligheder, og Stanley maatte tilsidst se selv at finde Vej saa godt han kunde. Det var langt fra noget let Arbejde, han der paatog sig, da de farbareste Veje mellem Landsbyerne som oftest kun bestaar i nogle svage Antydninger af Stier, der i Skovene er vanskelige at skjelne fra Elefant- og Rhenoserosvejene. Tilsidst for han da ogsaa vild i en Urskov under sin Søgen efter en nogenlunde farbar Vej. De flinkeste Folk blev sendt afsted i alle Retninger for at finde det rette Spor, men forgjæves. Lidende af Sult og Vandmangel maatte Expeditionen nu møjsommeligt bane sig Vej gjennem det sammenfiltrede Krat uden at have anden Vejviser end Stanleys Kompas. Dødsfald indtraadte, og de svagere Folk segnede under Vægten af deres Byrder. Først efter fire Dages Lidelser slap de ud af Vildnisset og slog Lejr, og da savnede de fem Mand, som sagtens var bukkede under for Anstrængelserne, de tre fandtes i alt Fald døde af de Mænd, der var udsendte for at lede efter dem, og de andre to fandt man ingen Spor af. Strax efter at have slaaet Lejr sendte Stanley 40 Mænd afsted til Landsbyen Suna (7 Mil borte) efter Korn, og han paalagde dem indtrængende at skynde sig, da deres Kvinders og Venners Liv afhang af deres Hurtighed. Selv gik han paa Jagt med nogle af sine bedste Jægere, men Udbyttet var kun to Løveunger, og da han kom tilbage til Lejren, fandt han Folkene saa nedslaaede, at han skriver derom: „Jeg kunde have grædt, hvis jeg ikke derved havde gjort mine Folk endnu mere modløse." For at stille deres nagende Sult tog han hele sin Beholdning af skotsk Havremel samt 4 Pd. Revalenta Arabica (Ærte- og Bønnemel), og af dette og 100 Potter Vand lavede han en Suppe til Næring for 220 Mand! Efter to Dages Forløb kom de udsendte Folk tilbage med Levnetsmidler, og derpaa fortsattes Rejsen, der snart gik gjennem befolkede og frugtbare Egne. Nu blev det lettere for Stanley at skaffe Levnetsmidler, men de indfødte blev vanskeligere at omgaas, og i Vinyata udartede Kævlerierne endelig til alvorlig Fjendtligheder. To af Stanleys Mænd blev myrdede, og i de paafølgende Kampe mistede han 25 Mand, og 3 blev saarede. Kort efter kom de ind i Usukumas frugtbare Højland, og paa Resten af Vandringen til Kagehyi havde de en venlig Befolkning for sig.

Den 27de Februar slog Stanley Lejr i Kagehyi ved Ukerewes sydlige Bred. Rejsen dertil havde kun varet 103 Dage, men den havde kostet ham 120 Mand, og blandt de døde var Englænderen Edvard Pocock (død den 17de Januar 1875).

Den sorte Død.

(Efter Folkesagn.)

Skjønt det nu er over 500 Aar siden at Pesten, den sorte Død, rasede her i Landet og bortrev hele Landsbyers Befolkning, har man endnu hist og her i mundtlige Overleveringer bevaret dunkle Minder om disse Rædselsaar. Om **Torning** Sogn fortælles der, at alle Folkene døde ud paa en Karl og en Pige nær, som lige til det sidste hjalp hinanden at jorde de døde. Men saa gik Karlen ogsaa bort, hvilket naturligvis gjorde Pigen dobbelt bedrøvet, thi nu var hun ganske alene. Hun læssede Karlen paa sin Trillebør og kjørte ham op paa Kirkegaarden, men just som hun vilde sænke ham ned i Graven, vaagnede han op igjen, thi han havde kun været skindød. De levede nu begge og giftede sig med hinanden, og fra dem er det, siger man, at Egnens senere Befolkning nedstammer.

I Landsbyen Vorbasse, beliggende i Nærheden af Randbølhede og velbekjendt for sine Markeder

(i gamle Dage tillige for en Helligkilde) havde Døden kun skaanet en gammel Enke og hendes Datter Ane. De to Kvinder holdt sig af Frygt for Smitten inden Døre, men Dag efter Dag var de fra Vinduerne Vidne til, hvorledes deres Naboer og Venner blev færre og færre, og til sidst var de, som sagt, alene tilbage. Datteren begyndte at fortvivle og ønskede sig den hurtige Pestdød fremfor langsomt at tæres hen af Hunger og Ensomhed; dog Moderen trøstede hende og bad hende gaa ud for at se, om der dog ikke et eller andet Sted skulde være et Menneske tilbage.

Ane gik ud, men hvor hun vendte sig hen, traf hendes Øje kun Lig, og hendes Øre mødte kun Dødens Stilhed. Sukkende vendte hun tilbage, og i Forening med Moderen bad hun til Gud om ikke at forlade dem i Nøden. Det blæste imidlertid op til en heftig Storm, og da den efter nogle Dages Forløb var til Ende, var Luften renset og befriet for de pestholdige Stoffer. En Morgen, da Solen havde sendt sine Straaler saa frisk og fornøjet ind i deres venlige Stue, gik de to Kvinder atter ud for at spejde, om der dog ikke i Nærheden skulde være et levende Menneske.

De var traadt hen under et gammelt skyggefuldt Træ i deres lille Have, da Ane fik Øje paa en fremmed Karl, der laa udstrakt paa Grønsværet. „En død til!" udbrød hun. Men i samme Øjeblik slog Karlen Øjnene op, og med et Jubelraab greb Datteren fat i Moderen.

Glad og forundret rejste Karlen sig op og betragtede Parret. Endelig fik han Munden op og fortalte, at han var langt nordfra. I hans Hjemegn havde Pesten revet alle bort paa ham nær. Med tungt Sind var han da gaaet bort og var bleven ved i sydlig Retning uden i flere Dage at træffe et Menneske. I Aftes var han kommen til dette Træ, og havde fortvivlet og udmattet lagt sig til Hvile med det stille Haab, at han aldrig maatte vaagne mere.

Den gamle venlige Kone bød ham nu indenfor, og medens han vederkvægede sig ved et styrkende Maaltid Mad, fortalte hun om sin og Datterens Skæbne. „Det er Vorherre," sagde hun til sidst, „der har ført os sammen, bliv hos os, saa hjælper vi hinanden at begrave de døde og faa lidt Jord under Ploven igjen."

Dette Tilbud modtog den fremmede Svend gjærne, og han stod nu trolig de to Kvinder bi med alt, saa at efter et Aars Forløb var deres Sager saa nogenlunde bragt paa Fode igjen. Da festligholdt Karlen og Ane deres Trolovelse, og fra dette Par, der havde fundet og hjulpet hinanden i Nødens Dage, siger Sagnet, at de gode Vorbassefolk nedstammer.

D. H.

Efteraarsstemning.

(Motiv fra Spejlberg Skov og Stavis Aa i Fyn) Septbr. 1883.

Hvilken Lysglans over Voven,
hvilken Duft af Blomster her,
hvilken Stjærnepragt foroven,
hvilken Stilhed fjærn og nær,
hvilken Klarhed der er lagt
over Løvets Farvepragt!

Dæmringsslørte Taager hvide
med en Køling mild og sval,
som en rolig Bølge glide
over Buske, Aa og Dal.
Rask forbi som lette Vind
iler Hjorten med sin Hind!

Hvilke mange klare Perler
Duggen har paa Græsset sat,
de som tusend blanke Stjærner
straale i den lyse Nat —
ak, Dugperlen i det fri
varsler: „Alt er snart forbi!"

Efteraarets Storme stiger,
al den lyse Skjønhed viger!

Ak, hvor ligner Livet ofte
slig en venlig Aften blid,
naar idyllisk Dage rinde
uden Sorger, Storm og Strid.

Men naar Duggens Perler straale
regnbufarvet, renest, klart,
minder de os dog tillige
at de briste, briste snart!

Anton Andersen.

Bognyt.

Under Korset. Under denne Fællestitel har Emanuel Henningsen nylig udgivet de to Fortællinger Hugenotterne og De hjemløse, som han for nogle Aar siden skrev til „Husvennen", ledsagede af en Række smukke Billeder. Disse smukke Fortællinger fra Religionskampenes Tid modtoges den Gang med megen Interesse af vore Læsere, og fortjente det ogsaa, da de ved deres livlige og spændende Indhold, smukke lette Sprog og det alvorlige religiøst-sædelige Indhold fremtraadte som baade fornøjelig og sund Folkelæsning, der med historisk Troskab satte Læserne godt ind i hine gamle Tiders Livsforhold. Skjønt Motiver og til Dels Personer er taget af et udenlandsk Skrift, har Forfatteren dog, efter Anmodning fra dette Blads Udgiver, i den Grad behandlet det fremmede, i sin oprindelige Form uheldige, Stof saaledes, at det endelige Arbejde i Sandhed kan siges at være Forfatterens eget, i det der i Retning af Handling og Dialog kun er yderst svage Spor af det fremmede Forbillede, hvilket kun i saare ringe Grad tilfredsstillede de Fordringer, man kan stille til en god Fortælling. „Under Korset" er særdeles smukt udstyret og egner sig derfor særdeles godt til at afgive en smuk og velkommen Festgave for Ungdommen, saa at vi paa det bedste kan anbefale den til vore Læsere. (Riemenschneiders Forlag. Pris 4 Kr. 25 Ø.)

Gamle Vaner, en Fortælling af Zakarias Nielsen. I denne ny udkomne Fortælling har Forfatteren ikke været bange for at give sig i Kast med en meget vanskelig Opgave, nemlig den moderne Vantros (Fritænkeriets) Forhold til Kristentroen, og han har haft ikke lidet Held med sig, i det han har faaet sit Stof udformet i en særdeles læseværdig Fortælling med smukt afsluttet, livlig Handling, gjennem hvilken det Resultat naas, som han tilsigter at fremvise: Kristendommens Kraft og Sejer over Fritænkeriets Trøstesløsded og Vanekristendommens ukristelige Aandløshed og Dødbideri.

Det er en Række prægtige lyslevende Skikkelser, der føres frem for Læserne i „Gamle Vaner". Den gamle, kjærnefriske Præst Kristensen staar som en Repræsentant for den levende, urokkelige Kristendom, og om end hans Menighed i Vestjylland er skildret temmelig ideal, som Modsætning til den vel ogsaa noget overdrevent malede Dødbidermeninghed paa Sjælland, saa nægter man dog ikke, at der er Træk fra Menighedslivet begge Steder, der er ægte. De to Ungdomsvenner, Præsten Pram og Lægen Heller, der som Bogens Hovedfigurer udkæmper Striden imellem Troen og Vantroen, er tegnede med friske Farver og staar som levende Mennesker, om end Præsten — der har den vanskelige Rolle: gjennem Vanekristendommens Sikkerhed at gaa til Fald, og gjennem en tung Tvivlens Kamptid at naa til Kristenlivets Kraft og Klarhed — flere Steder synes lidt svag i Skildringen i Forhold til Fritænkeren Heller, som Forfatteren, af Frygt for ikke at dele Sol og Vind lige, synes at have givet Broderparten af Mandens gode Egenskaber. Til Gjengjæld er Præstens Hustru, Pastor Kristensens Datter Karen, en sand og fortrinlig tegnet Kvindeskikkelse. Alle Bifigurerne staar ogsaa smukt i Fortællingen, som tagne ud af Livet, og da tilmed Handlingen er fast sammenbygget og smukt afrundet, gjør den i sin Helhed den yndede Forfatter Ære, som et godt og solidt Arbejde, udført med Alvor, Dygtighed og Flid. Bogen kan derfor paa det 'edste anbefales til alle alvorlige Læsere, og bør ikke savnes i nogen Sognebogsamling. (Schous Forlag, Pris 4 Kr. 25 Ø.)

Smaating.

En Trøst. En Pebermø ytrede sin store Frygt for det tredivte Aar, skjønt hun for længst havde overskredet denne Alder. „Trøst Dem, Frøken," sagde en medlidende Ven, „med hver Dag fjærner De Dem mere og mere fra denne ubehagelige Alder."

Bare rolig. En Herremand lod til Advarsel for sine undergivne opføre en Galge. En Dag saa han Arbejdet efter og skjændte paa Tømmermanden, fordi Tømmeret ikke syntes ham godt nok. „Hvor længe kan vel saadant et elendigt Sprinkelværk holde!" raabte han vredt. — „Vær bare rolig, Herre," svarede Tømmermanden, „det skal blive stærkt nok baade til Dem og Deres Børn og Børnebørn."

Den rigeste. Organisten i et Kloster var meget udsat for Munkenes Drillerier. „Gjør I kun Nar ad mig, saa meget I vil," sagde han en Dag til dem, „jeg er dog rigere, end I er alle til sammen." — „Hvordan det?" spurgtes der. — „Jo," sagde han, „I har i mig kun en Nar, men jeg har en hel Snes i eder."

God Anvisning. „Det er dog et frygteligt Ansigt, du sætter op, naar du sover," sagde en Mand til sin Kone. — „Ja, da skulde du bare se dig selv i Spejlet, naar du sover," svarede Konen fornærmet, „saa skulde du se et Fjæs, du laver!"

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnet og Tilnavnet paa en dansk Konge: en By i Jylland — en By i Holsten — en dansk Ø — en By i England — et bekjendt Fyrtaarn — en By i Holland — en Ø i Kattegattet — en By i Rusland.

A. R.

Firkantet Rød. Af 3 E, 3 K, 2 N, 2 O, 2 S, 2 T, 1 H og 1 I dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første villigt til Arbejd drager;
det andet nøje dit Ord gjentager;
det tredje Solen os monne tilføre;
det fjerde sanser du med dit Øre.

R. O.

Gaade.

Første op sig over meget hæver,
omvendt det om mange Sager spænder.
Andet finder man hos hver en Bæver,
omvendt taget, kan det vistnok hændes,
at du gjærne nød det. Hele finder
man i Jorden næsten alle Vegne.
Mon det ikke om en Grav dig minder,
som man snarest mulig burde hegne?

Tal- og Bogstavgaade.

Søg Else Else Else / 80 D X 1 S   9 9 V

Brevvexling.

En Holder af Husvennen. Som Svar paa Deres Spørgsmaal om, „hvor Delene til en Drejebænk kan faas, og hvor meget det vil kunne koste for en Drejebænk, som anvist i Vejledning til Landbohusflid", tjener, at de omspurgte Dele leveres fra Værktøjshandelen i Axelhus, Kjøbenhavn V., til følgende Priser: 1 Spindeldok med afdrejet Jærnsnorskive, 1 Pinoldok, 1 Forsætter, alt med tilhørende Skruer og Bolte, koster 31 Kr. Svingbue af Jærn med drejet Snorløb og drejet Jærnaxel koster 20 Kr.

En Abonnent. 1) Om Sognekort maa De henvende Dem til Matrikul-Kontoret, Kjøbenhavn K. 2) Boghandler Gad, Kjøbenhavn K.

—s—v—ff. R. P. D.— s—g—ff. — Tak!

— S—n (Rønne). Tak, skal blive anvendt. Gode „Smaating" modtages gjærne.

R. F. Aarhus. 1) Kikkertglas har været udsolgte siden April og paa Grund af Fabrikantens Fallit ikke været til at faa siden, men ventes paa Lager igjen i næste Maaned i Axelhus 2 B., Kjøbenhavn V. 2) Det vilde falde alt for vidtløftigt at give Vejledning til Glasslibning i „Husflidstidende".

J. M. S. Beskærknive som den i Haandgjerningsbogen Fig. 461 afbildede faas næppe i Handelen, og er heller ikke at anbefale uden i Mangel af bedre. En rigtig Beskærkniv med Skrue faas i Værktøjhandelen for 4 Kr.

Indhold.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hver Maaned medfølger gratis et Tillægsark, indeholdende Husflidsmeddelelser, samt ved Aargangens Slutning et Oljetryksbillede som Præmie. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa „Husvennen"s Hovedkontor, Jærnbanegade 5, Kjøbenhavn V.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

II. Aargang. Nr. 8

Søndagen den 25. November 1883.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Det er Aften. Hans Skaaning sidder hjemme i sin ensomme Bolig paa Brobjærg og venter. Stormen buldrer i Skorstenen og stryger susende langs Vinduerne, af hvis smaa blyindfattede Ruder enkelte sidder løse, saa at de klirrer og klaprer for de vexlende Vindpust, medens Flammen fra det søvnige Tællelys, der staar midt paa Bordet, flimrer og bøjer sig hid og did for Trækvinden, som de utætte Døre og Vinduer ikke formaar at holde ude. Klokkeren har en opslagen Bibel liggende foran sig paa det umalede Fyrretræs Bord; men det er kun for et Syns eller et Skins Skyld, at den ligger der; thi han læser ikke et Ord i den. Han sidder derimod og overvejer, hvorledes han heldigst skal spille sin Rolle, naar Lensmanden kommer. Rollen er ellers færdig og indstuderet for længe siden, og Klokkeren begynder at blive utaalmodig; thi Taarnuhret fra St. Klemens har meldt sex Slet, og endnu har den ventede Gjæst ikke indfundet sig.

Pludselig blev der banket stærkt paa Gadedøren, der indvendig var aflukket ved Hjælp af en kluntet Jærnstang.

„Jeg kommer, jeg kommer!" raabte Klokkeren og skyndte sig ud i den snævre Forstue — „vent blot et Øjeblik!"

„Luk op, i Djævels Skind og Ben!" lød en raa Stemme i en dæmpet, hartad hviskende Tone tæt udenfor Døren — „skynd jer! hvad i Helvede nøler I efter?"

Med rystende Hænder fratog Klokkeren Jærnstangen, aabnede varsomt Døren paa Klem og kiggede ud; men den utaalmodige Lensmand — for det var ganske rigtig ham — skubbede med Magt Døren op paa vidt Gab og traadte ind i Stuen, og da han havde overtydet sig om, at Klokkeren var alene, aftog han sin Kappe og slængte den fra sig paa en Træstol.

„Hvad Fanden skal det betyde, at I stænger mig ude — og det i sligt et Hundevejr?" begyndte han i en brummende Tone.

„Ak, eders Naade!" svarede Klokkeren og bukkede dybt, „det er bare en Forsigtighed, som jeg altid bruger. Jeg sidder aldrig for aabne Døre. Hvad skulde jeg værgeløse Stakkel gjøre, om en Røvere fik i Sinde at trænge ind til mig?"

„Aa!" sagde Ridderen med et foragteligt Skuldertræk, „jeres Grunker er saa godt dækkede med Pjalter og Spindelvæv, at Laas og Lukke er overflødige. Men føj for den lede Pestilentse!" vedblev han og saa sig om — „hvor kan I dog udholde at bo i dette skidne Hul, Hans Skaaning? Lader I aldrig gjøre rent hos jer?"

„Ak, eders Naade!" svarede den tiltalte med nok et krybende Buk, „Fattigmand maa tage Lejligheden, som den byder sig, og ringe har jeg Raad til at betale en Tvættekvinde."

„Der løj I, Hans Skaaning! Men I er en nærig Hund og vil ej af med Pengene; I ruger nok over Sølvtøjet som en Drage, mens Støv og Snavs er færdig at kvæle jer."

„Det er svare Beskyldninger, I rejser imod mig, højgunstige Velynder og strænge Hr. Ridder!" gjenmælede Klokkeren og gjorde et endnu dybere

Buk; „men eders Ord i Ære, og ej tør jeg driste mig til at disputere med saa højbaaren en Mand som jer. Hvormed formaar jeg ringe Mand ellers at gjengjælde Æren af dette smigrende Besøg af eders Naade?"

„Satan i Vold med Æren!" svarede Lensmanden barsk; „I kan vel ellers let gjætte mit Ærende, eftersom I selv har stævnet mig hid?"

Den snedige Klokker tøvede et Øjeblik, inden han svarede, som om det var nødvendigt først at tænke sig om. „Ja, det er sandt — nu husker jeg det!" sagde han endelig og slog sig for Panden med den flade Haand. „Tilgiv, eders Naade!" vedblev han med et fromt Blik paa den opslagne Bibel; „jeg havde i min Ensomhed saaledes fordybet mig i denne hellige Bog, at alt andet var gaaet mig ad Glemme; men nu, da eders Naade minder mig derom, staar alting atter klart for mig. Ak ja! Jeg er en gammel Mand og føler grant Alderens Tryk. Synet slaar mig fejl, og mit Hoved er ingenlunde saa klart som tidligere — ak nej!"

Begge tav en Stund. Der spillede et foragteligt Smil om Ridderens Mund, og han betragtede sin Modpart med et lurende Blik, medens Klokkeren ivrig gav sig i Færd med at brede et Klæde over den pjaltede Løjbænk. „Vil eders Naade ikke tage Plads?" sagde han; „det falder saa umagsomt at tale staaendes."

„Ej vil jeg røre ved saa meget som en Traad eller Trævl i dette forbandede Hundehul!" raabte Gjæsten utaalmodig — „til Sagen, Mand, og husk paa, hvad I lovede mig! Betalingen har I faaet, I skylder mig Vederlaget — og jeg vil have det!"

„Gid jeg var bleven hjemme og havde holdt min syndige Mund!" sagde Klokkeren. „Hør, hvor Stormen tuder, og Sneen pisker mod Ruderne! Afstaa fra eders Forsæt, ædle Herre! Det er silde, og Vejret er saare ugunstigt!"

„I er en Fabels Karl, Hans Skaaning!" fo'r Lensmanden op; „men det skal I vide, at eders Hals er forloren, om I vover at lege Gjæk med mig!"

„Ingenlunde har jeg været saa formastelig at vove sligt, eders Naade!" svarede Hykleren og satte et forskrækket Ansigt op; „eders Vilje er mig en Lov, og siden det ej kan være anderledes . . . Jeg lovede eder, at I skulde faa Skjønjomfruen at se?"

„Og jeg vil ved alle Djævle se hende!"

„Endnu i denne sildige Aftenstund? I dette Guds Vejr? Det kan ej opsættes til en belejligere og heldigere Tid?" sagde Hans Skaaning med et lurende Blik paa Ridderen.

„Ingen Udflugter, Mand!" raabte Erik Grubbe koldt. „Ej agter jeg at forlade eder, førend I har opfyldt, hvad I lovede mig!"

„Ja," sagde Klokkeren eftertænksom, „det er rigtignok en Hemmelighed, som jeg helst vilde være ene om; men jeg stoler trygt paa, at jeg intet vover ved at delagtiggjøre eders Naade i den. I maa da vide, at der gives et lønligt Skjul, hvor jeg selv har staaet saa mangen Aftenstund og iagttaget, hvad der foregik i Bispegaarden — alene ste til Tidsfordriv, forstaar sig! Det er rigtignok en farlig Vej og ingenlunde magsom for en saa højadelig Herre; men skjult vil den føre jer til at se Skjønjomfruen, endog i hendes eget Jomfrubur."

Erik Grubbes Øjne flammede.

„Hvor er det?" spurgte han hurtig.

„Hvor det er, eders Naade?" svarede Klokkeren med nok et lurende Blik. „Har I virkelig Mod til at vove Færden, paa denne Tid og i et saadant formaledidet Vejr, saa vil jeg aabenbare eder Stedet og beskrive eder Vejen ganske nøje?"

„Beskrive!" gjentog Ridderen hæftig og stampede i Gulvet; „nej, spar eders Beskrivelse, Hans Skaaning; følg selv med og vis mig Vejen, i Steden for at spilde Tiden med unyttig Snak!"

„Ak, eders Naade!" klynkede Kanniken, „spar mig for den Vandring og husk paa, hvor gammel og svag jeg est! Aldrig tilforn har jeg vovet mig did saa sent paa Aftenen eller i saa grueligt et Uvejr! Jeg vil laane jer Nøglerne og en Blændlygte, og I kan selv lukke jer ind i Domkirken . . ."

„Domkirken!" afbrød Ridderen ham forbavset og med en let Gysen, hvilket ikke undgik den snedige Klokkers Opmærksomhed — „skal vi ind i Domkirken?"

„Ja vel, eders Naade! og op paa Hvælvingerne — hvis Naadigherren da ikke ræddes . . ."

„Fordømte Klerk!" mumlede Lensmanden og var nu næsten til Sinds at opgive Æventyret; men den dulgte Spot, der laa i Klokkerens sidste Ord og Udsigten til at faa skjøn Eline at se, „endog i hendes eget Jomfrubur", som Klokkeren havde udtrykt sig, var alt for lokkende, og han besluttede at trodse sin „Spøgelsefrygt".

„Velan!" sagde han, i det han svøbte sin Kappe om sig og vendte sig til Klokkeren, „jeg følger jer til Helvede, om det skal være, og did skal I vel en Gang alligevel. Er I rede?"

„Ak, lad mig være fri for denne Færd, strænge Hr. Ridder, og gak heller alene! I kan ikke tage fejl af Vejen."

„I skal gaa med, jeg befaler det!" bød Lensmanden.

„Der er desuden en anden Ting, som eders Naade bør betænke," indvendte Hans Skaaning med hyklet Fromhed og korsede sig. „Som jeg vist allerede har bemærket, sad jeg just og læste i den hellige Skrift, lige som I kom, og det var min Agt at blive hjemme og anvende de højhellige Aften-

stunder paa en bedre Vis, nemlig til at afbede mine Synder og forlige mig med Gud, som det rettelig sømmer sig paa denne Aften for en god Kristen og ringe Kirkens Tjener."

„Kanske at Kirkeblyet tyngede for haardt paa eders usle Samvittighed?" spurgte Ridderen med skærende Haan; „nej, det Mummespil maa I helst lade fare over for mig — kom, Usling!"

Hentydningen til det forsvundne Kirkebly virkede svært paa Klokkeren; i det mindste gjorde han ikke flere Skinindvendinger, men hentede og iførte sig sin Rejsekappe, og efter at han derpaa havde fremtaget en Blændlygte og et stort Knippe Nøgler og gjemt disse Gjenstande i sine Lommer, forlod de tvende kappeklædte Forbundsfæller Huset og begav sig paa Vandring.

„Nordøsten", der havde rejst sig om Morgenen og pustet jævnt hele Dagen, var i Løbet af Aftenen gaaet over til en hylende Storm, der stadig tiltog i Styrke og Voldsomhed. Maanen skjulte sit Ansigt bag sorte, drivende Skyer, Natten var mørk, og Vandringsmændene, der havde Stormen imod sig, fik den faldende fine Frostsne pisket lige ind i Ansigtet, hvor den bed som tusende hvasse Naale. Ridderen, der var den skrappeste Fodgænger, bøjede sig for over og ilede afsted langt forud for Klokkeren, der kom travende bag efter. Forpustet og yderlig udaset naaede den gamle Mand endelig Hovedindgangen til Domkirken, hvor Ridder Erik stod og biede paa ham.

„Hvad nu?" spurgte Erik Grubbe dæmpet; „er det ogsaa nødvendigt at komme gjennem Kirken?"

„Giv Stunder, eders Naade!" svarede Hans Skaaning gispende — „sikket Herrens Vejr! Jeg har fast løbet Aanden fra mig. Ja, vel skal vi ind i Kirken; ellers faar vi ingen Ting at se."

„Skynd jer da og vis mig det Syn, I lovede mig!" hviskede Lensmanden med en kjendelig Skjælven i Stemmen; „ej vil jeg staa her og vente som en Gjæk!"

Opmuntret af denne venlige Tiltale hivede Klokkeren omsider Nøgleknippet frem af Kappelommen, stak Hovednøglen i Laasen og aabnede den tunge, jærnbundne Egetræesdør, hvorpaa de fulgtes ad ind i Vaabenhuset.

„I er da ikke bange, mandhaftige Hr. Ridder?" spurgte Klokkeren — „I tror da ikke paa Spøgelser og Gjengangere?"

„Ti stille med slig tosset Snak!" svarede Ridderen hastig og trykkede sig tæt op ad sin Ledsager.

„Tilgiv, eders Naade!" sagde Skjælmen; „det var ganske dumt af mig at spørge saaledes; jeg tænkte, at i Fald eders Naade endnu syntes bedre om at vende tilbage . . . ?"

„Nej, for hede . . . lad os komme fremad — skynd jer!"

Klokkeren tav og lukkede varsomt Døren efter dem, og efter at have tændt sin Blændlygte ved Hjælp af Fyrtøj og en Svovlpind, fandt han hurtig den rette Nøgle og aabnede Døren ind til Kirken. Da Blændlygten kastede sit Skjær ind i den høje hvælvede Kirkes store Skib og dunkelt belyste de gamle Epitafier, medens Stormen fo'r susende mod Vinduerne, og de vandrendes Fodtrin gav Gjenlyd under de mægtige Hvælvinger, blev den overtroiske Ridder højst uhyggelig til Mode; men han søgte at dølge sin lønlige Uro ved at sige:

„I gaar for tungvindt, Hans Skaaning! Vi maa skynde os! Hører I ej, at Taarnklokken alt slaar otte?"

Kanniken tav og førte sin Ledsager langs ad Kirkens Midtergang, drejede af til højre i Korskirken foran Indgangen til Koret og blev ved at gaa, indtil han havde naaet en liden Dør inden for Kirkens søndre Indgang; her standsede han, og efter at have stødt Døren op, traadte han til Side, som om han vilde indbyde Ridderen til at gaa først.

„Hvad er det for et Helvedes Hul, I fører mig ind i?" brummede Erik Grubbe, efter at have kigget ind i det snævre Rum og faaet Øje paa nogle løse Murbrokker og de ødelagte Trappetrin, der kun svagt belystes af Skinnet fra Lygten. „Skal vi didop?"

„Ja, vel skal vi didop, eders Naade; det fører op paa Hvælvingerne."

Ridderen gjorde tøvende et Par Skridt fremad, men standsede pludselig og traadte tilbage.

„Nej, gaa I hellere foran og vis mig Vejen," sagde han.

Klokkeren fulgte Opfordringen og begyndte at stige op ad Vindeltrappen, efterfulgt af Lensmanden. „Forpestede Hul!" bandede denne; „det er ogsaa usselt, som den Lygte lyser! Hvor mange Trin er der, Hans?"

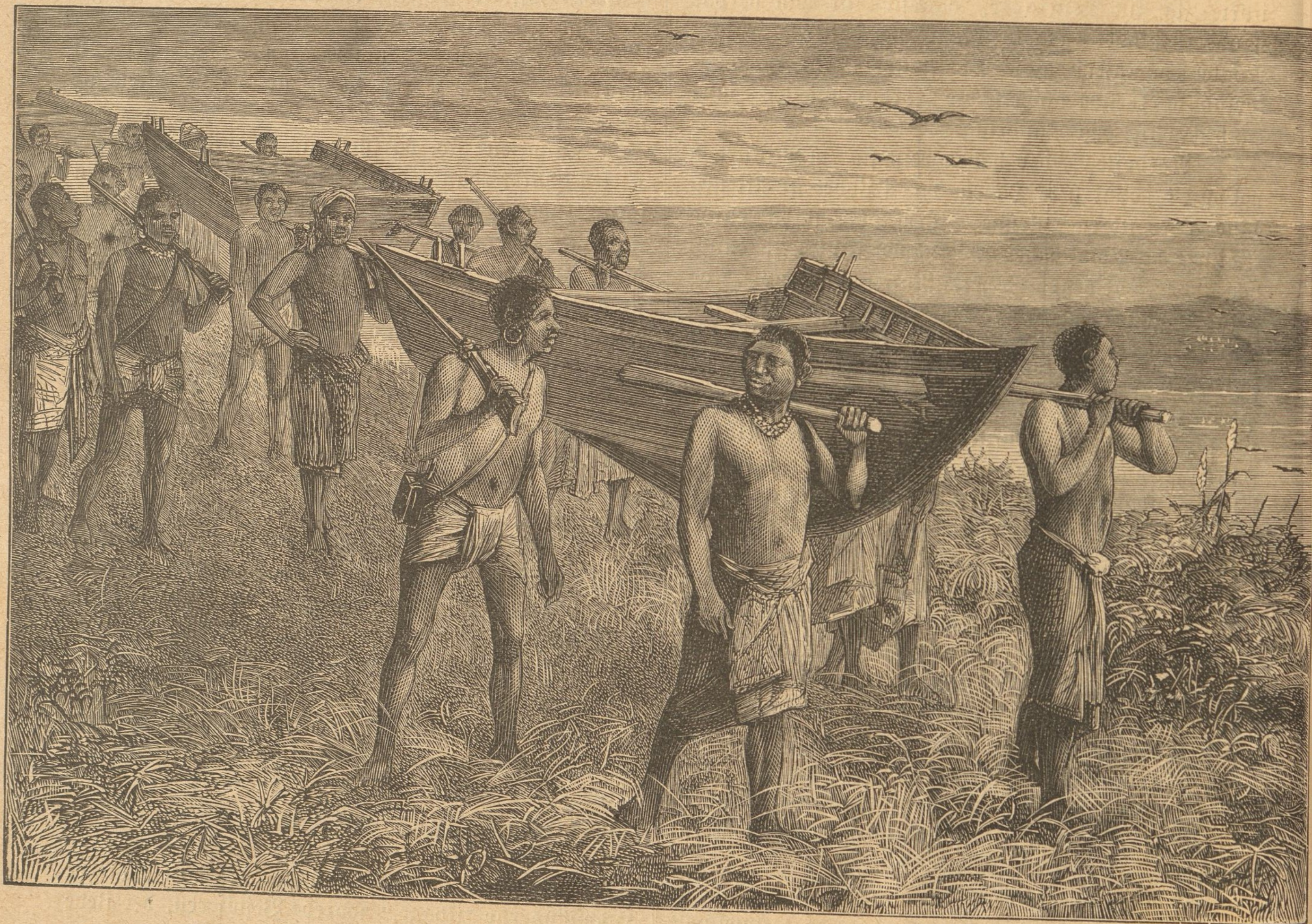
„Omtrent et halvt hundrede; men saa er Hvælvingerne tilbage," svarede Vejviseren, der ilede saa rask op ad den ham nøje bekjendte Trappegang, at Ridder Erik havde ondt ved at følge ham. Hvert Øjeblik fo'r han sammen og stirrede vildt omkring sig, og flere Gange gled han og faldt paa de halvt ødelagte, fugtige Trappetrin. Efter en møjsommelig Opstigning naaede de endelig Hvælvingerne, hvor de i nogen Frastand øjnede en aaben Luge, gjennem hvilken hæftige Vindstød trængte ind til dem og bragte friskere Luft. Hans Skaaning bukkede sig ned, og ved at bruge den ene Haand som en tredje Fod, medens han holdt Lygten i den anden, satte han sig strax i en kravlende Gang hen over de ujævne Hvælvinger, hvorimod Lensmanden, der

fulgte efter, troede at kunne gaa oprejst, naar han brugte sit Sværd som Støttestav; men han traadte snarlig fejl og snublede. I Faldet greb han frem for sig, fik derved fat i Klokkeren, der fik et hæftigt Ryk, lige som han var ved at krybe ned ad en af Hvælvingernes Skraaning, saa han tabte Fodfæstet og rullede med et stønnende Skrig ned i en af de Fordybninger, som adskiller den ene Hvælving fra den anden.

„Aa nej, aa nej!" jamrede Klokkeren under Nedfarten — „jeg . . . jeg . . . taber Lygten!" Den faldt i det samme og slukkedes øjeblikkelig. „Aa, aa, aa!"

„Hold dog jer Hals og skrig ej, som I var galen!" udbrød Ridderen skrækslagen med dæmpet Stemme; „men skynd jer at faa Lygten tændt igjen!"

„Aa, aa, aa, nej!" jamrede den gamle Kannik i en smertelig Tone, for han havde slaaet sig i Faldet. „Jeg har ikke flere Svovlpinde, og ej er det muligt at tænde Lygten ved Fyrtønderet alene.

„Lady Alices" Transport.

Hvad vilde vi ogsaa her oppe slig Tid Aftens, strænge Herre! Jeg tænkte det nok, at hellig Oluf vilde straffe os for vor ugudelige Færd! Aa, ja, ja!"

„Bliv mig fra Livet med jer hellig Oluf og jert gudelige Vaas!" svarede Lensmanden bistert, „og kom og vis Vej hen til Lugen, for jeg fatter nu helt vel, at det er der, I plejer at staa paa Lur. Op med jer!"

„Ve mig! Hvad skal jeg gjøre, jeg syndige Mand!" vedblev Klokkeren i en modløs, klynkende Tone; „jeg har saa vist forvredet mit ene Haandled og lammet mit højre Knæ! Naadige Herre! Ræk mig en Finger og hjælp mig op af dette Pinested!"

Ridderen kravlede varsomt ned ad Skraaningen og tog et forbitret haardt Tag i Klokkeren, der dog strax og med et nyt Smerteshyl sank sammen igjen og faldt tilbage.

„Bliv saa liggende, fordømte Skrighals!" snærrede Ridderen og vendte sig fra ham, hvorpaa

han, ledsaget af Kannikens Jamren, fortsatte sin besværlige Vandring hen over Hvælvingerne, indtil han havde naaet den omtalte Luge.

(Fortsættes.)

H. M. Stanleys Rejse gjennem det mørke Fastland.

III.

Inden vi følger Stanley videre paa hans Sejlads paa Ukereves Vande, maa vi gjøre en lille Afstikker til Siden for at se, hvad det var, der især knyttede Interessen til Undersøgelsen af denne Sø.

Ægypten er jo, som ethvert Skolebarn ved eller i alt Fald bør vide, et af Jordens frugtbareste Lande, men saa har det ikke altid været. For mange, mange Aartusender siden, hvor mange vides ikke, var det en øde Klippedal, i hvilken ej fandtes mindste Græsspire. Der lød hverken Fuglesang eller vilde Dyrs Skrig, og ikke saas i Dalen et eneste Menneske. Som et storslaaet træffende Billede paa Døden var den at skue. Men saa begyndte Nilfloden at gjennemstrømme den, og deri laa Spiren til en Forandring. Hvert Aar i Sep-

Hovedstaden i Aganda

tember Maaned oversvømmede denne mærkelige Flod sine Bredder og dækkede Klipperne med et tyndt Lag særdeles frugtbart Dynd, Græsset begyndte at pippe frem ved Flodbredderne, og til sidst dækkedes en stor Del af Dalen af et dejligt Græstæppe. Da varede det ikke længe, inden Mennesker og Dyr fandt Vej til den, og Ægypten blev et af Jordens Kornkamre. Endnu stadig gjøder og vander Nilen den ægyptiske Landmands Jord, hvilket ogsaa er aldeles nødvendigt for alt Liv der, da der i disse Egne kun falder Regn i Kystlandet. Tag Nilen bort, og Ægypten vil atter ligge øde og tom som for de mange Aartusender siden. „Ægypten er Nilens Gave.“ Men underligt nok vidste intet Menneske noget om, hvorfra Floden kom eller kjendte dens Udspring, det var alle en Gaade.

Det er en Selvfølge, at Nilens store Betydning, der jo er iøjnefaldende nok, vakte de gamle Ægypteres Opmærksomhed i højeste Grad, og da de i sin Tid var Jordens viseste Folk, var det især af dem, man i Oldtiden maatte vente Oplysning om denne mærkelige Flod. Det manglede heller ikke paa Forsøg fra deres Side paa at løse Nilgaaden. Da der ikke falder en eneste Regndraabe i Ægypten (Kystlandet undtaget), og da Nilen *ikke har noget Tilløb i de sidste 200 Mile* af sit Løb, maatte meget naturligt dette Spørgsmaal paatrænge sig: „Hvor kommer den uhyre Mængde

Vand fra, der i hver September Maaned bringer Floden til at stige over sine Bredder?" Mangfoldige var de lærdes Gisninger, men intet førte de til. Skulde Spørgsmaalet besvares, var der ikke andet for end at slaa ind paa Opdagelsesrejsernes Vej, for om muligt at finde Nilens Kilder. Mer end 600 Aar f. Kr. lod Ægypterkongen Psammetik Drenge opføde med Fisk for at vænne dem til dette Næringsmiddel, der skulde udgjøre deres Kost, naar de en Gang paa hans Bud skulde følge Nilen mod Syd, til de naaede dens Kilder. Alexander d. store og Cæsar interesserede sig for Spørgsmaalet, og den romerske Kejser Nero udsendte 200 Mand med Befaling om at finde Nilkilderne. Dette lykkedes dem ganske vist ikke, men de naaede dog frem til det store Sumpstrøg sydvest for Abessinien, som de ikke uden Grund antog for Nilens hidtil ukjendte Kildeland. Gjennem hele Middelalderen og den nyere Tid indtil Slutningen af forrige Aarhundrede foretoges der intet til Gaadens Løsning, men saa vakte Napoleons Tog til Ægypten paa en Gang hele den dannede Verdens Opmærksomhed for dette Land, og da begyndte man atter at søge efter Nilkilderne. Efter flere resultatløse Forsøg paa at trænge frem til dem fra Nord af, begyndte man endelig, belært af Kjendsgjerningerne, at søge dem fra et andet Udgangspunkt.

Den berømte Geograf Claudius Ptolemæus (fra Alexandria), der levede i det andet Aarhundrede efter Kristus, omtaler i et geografisk Værk to Nilsøer, som han kaldte „den østlige" og „den vestlige"; de skulde ligge syd for Ækvator og skulde modtage Snevand fra „Maanebjærgene". I omtrent 1700 Aar ansaas hans Beretning kun for en Fabel og forblev upaaagtet, men to rejsende, Rebmann og Krapf, henledte pludselig Opmærksomheden paa den, da de i 1848—49 opdagede de høje Snebjærge Kilimandjaro og Kenia lidt syd for Ækvator i en forholdsvis ringe Afstand fra Østkysten. De hørte ogsaa tale om et stort Indhav, der skulde findes længere mod Vest. I England modtoges disse Efterretninger med stor Mistro, og man søgte paa alle Maader at vække Tvivl om deres Rigtighed, men Sandheden maatte frem; Paalideligheden af de to Missionærers Udsagn blev fuldstændig godtgjort. Da Kaptejn Speke endelig i 1858 opdagede Ukerevesøen, som han strax erklærede for Nilens Hovedkildesø, begyndte det vel at gaa op for en Del, at Ptolemæus's Fortælling om „Maanebjærgene" og Nilsøerne maaske dog var noget mere end en Fabel. Paa en ny Rejse 1859—63 søgte Speke at godtgjøre Ukereves Sammenhæng med Nilen, men det lykkedes ham ikke fuldstændig, og hans Anskuelser fandt nu en Mængde Modstandere, mest Misundere, af hvilke hans tidligere Rejsekammerat Burton blev ham en farlig Fjende. Denne paastod, at Ukereve kun var en Gruppe Smaasøer, hvis Opdagelse var betydningsløs, hvorimod Tanganika skulde være Nilens Hovedkilde. Nu var endelig Stanley naaet frem til Ukereve for at gjøre en Ende paa denne Strid, og vi maa vel helst strax tilføje, at Speke blev retfærdiggjort for Mistanke om at have leveret løse Fantasibilleder i Stedet for møjsommeligt tilkæmpet Sandhed.

Det var med inderlig Glæde, at Stanley saa Ukereves mægtige Vandspejl, der tabte sig i det fjærne, og stor var hans Længsel efter at begynde paa Undersøgelsen af Kysterne. Fyrst Kaduma af Kagehyi lovede at ledsage ham, men det viste sig snart, at det gjærne kunde vare en halv Snes Aar, inden Løftet blev indfriet, hvis det i det hele taget nogen Sinde skete. Kaduma drak nemlig saa tæt som nogen evropæisk Svirebroder og var derfor uskikket til at deltage i noget som helst alvorligt Foretagende. Han var kun ædru nogle Minutter (ikke Timer) om Morgenen. Strax om Morgenen, naar han var staaet op, havde han Virkelyst, og da maatte der øjeblikkelig holdes en Shauri (Raadslagning). Alvorlige som Medlemmer af en Rigsdag indtog Høvdingerne deres Pladser, og Fyrsten aabnede derpaa Forhandlingerne med følgende vise Ord: „Kan en Mand vel arbejde, naar han er sulten, kan han tale, naar han er tørstig?" Naturligvis forstod alle saa godt, at „uden Mad og Drikke er Helten ingen Ting" og gav deres Bifald tilkjende ved et Nik. En Krukke skummende „Pombe" blev hentet, og deraf drak Fyrsten, til „han ikke kunde se en Flue paa Væggen". Kl. 3 om Eftermiddagen var han atter et fornuftigt Menneske, men saa gjorde to eller tre Potter „Pombe" ham atter til en drukken Idiot for Resten af Dagen. Den ene Dag var som den anden, saa han kunde aldrig faa Tid til at udrette noget, og Stanley maatte derfor hjælpe sig selv, saa godt han kunde. Han havde medbragt fra England Baaden „Lady Alice", i hvilken han vilde gjøre Rejsen langs Ukereves Kyster. Dens Transport den lange Vej over Land var kun bleven mulig derved, at den kunde skilles ad i smaa Afdelinger, der kunde bæres af fire Mand. I Løbet af en Uge blev den nu gjort færdig til den store Sørejse, og Ukereves Vande vuggede for første Gang et evropæisk Fartøj, men — Besætningen manglede. Stanley udbød Extrabelønninger til frivillige, men ingen meldte sig. Ved at høre Fyrst Kadumas og hans Folks overdrevne, overtroiske og taabelige Skildringer af Rejsens Størrelse og Farlighed, ved at høre Tale om Folk med Haler, grumme Menneskeædere, der foretrak Menneskekjød for al anden Kjødspise, og

som havde forfærdelig store og vilde Hunde, der var oplærte til Krigsbrug, var alle Wangwanaerne blevne forfærdede for dette efter deres Overbevisning umaadelige Foretagende. Ingen var derfor at bevæge til frivilligt at følge med. Da traadte Befalingsmand Manva Sera frem og sagde: „Herre! spørg ikke mere, men befal dine Mænd! Alle dine Folk er dine Børn, og de vil ikke være dig ulydige. Saa længe du beder dem gaa med dig, vil ingen tilbyde sig, men befal dem, og de vil alle adlyde.“ Dette Raad blev fulgt og viste sig at være godt. Efter at have anlagt en befæstet Lejr, givet Frank Pocock og Frederik Barker de nødvendige Befalinger og i det hele taget sørget saa godt som muligt for de tilbageblivende, gik Stanley om Bord (den 8de Marts) med 11 af sine bedste Mænd og lod styre mod Øst.

I mindre end en Maaned blev Søens østlige Halvdel omsejlet, skjønt Stanley lod det være sig magtpaaliggende saa vidt muligt at løbe ind i alle dens Bugter, men i Stedet for at opholde os ved de dermed forbundne Farer og Besværligheder, vil vi gjøre os lidt bekjendt med Kejserdømmet Uganda, som vor rejsende skulde besøge to Gange.

Uganda ligger ved den vestlige Halvdel af Ukereves nordlige Bred og grænser mod Øst til Viktorianilen. Af rejsende omtales det som et herligt Land, der ved Søen er særdeles frugtbart og vel skikket til Agerbrug. Dets brede Høje med de tætte Bananskove danner ofte særdeles maleriske Partier. Mod Nord hæver det sig til en betydelig Højde og er mindre rigt paa Skove, men egner sig godt for Kvægavl. Hovedstaden Rubaga, hvoraf vi bringer et Billede, ligger paa en Høj, hvorfra der haves en smuk og vid Udsigt, saa den med sine kegledannede Straahytter er synlig i det fjærne. Paa Højens Top knejser Kejserens store Hytter, der ved en Rørindhegning er skilt fra Omgivelserne. Uden om Indhegningen er der anlagt en Vej, hvorfra flere næsten et hundrede Fod brede Veje fører ned ad Højens Sider. Snævre Tværveje forbinder Byens forskjellige Dele. I Rubaga hersker stor Renlighed, hvilket er en Sjældenhed i afrikanske Byer, og Indbyggerne, som søger at efterligne deres Kejser, anser det for en Skam at vise sig nøgne og er blufærdige i deres Opførsel. Kejseren (Kabakaen) er uindskrænket Hersker og den mægtigste Fyrste i Ækvatorialafrika. Da Stanley besøgte ham, havde han en Krigsflaade paa 325 Kanoer, hvoraf de største var 72 Fod lange, 7 Fod brede og 4 Fod dybe, de mindste 18—30 Fod lange. Til et Landgangsforsøg kunde den rumme over 20,000 Mand. Hæren kunde bringes op til over 150,000 Krigere. Folket er for Resten mildt og barnligt, overtroisk og frygtsomt og slet ikke krigersk. Sært var det ikke, at venskabelige Fyrster opfordrede Stanley til at besøge dette Lands mægtige Monark, under hvis Beskyttelse han kunde sove trygt.

Efteraar.

Stormen suser og Regnen slaar
mod Ruden, Draaberne tunge
melder: nu er det Efteraar,
ej mere Fuglene sjunge.

Øde, tomme, Agrene staa,
kranset af Stubbene golde.
Hjord og Hyrde bag Gjærderne gaa
i Læ, for Regnbyger kolde.

Lystig danser hen over Vang
Løvet, paa Vindens Vinger;
Træet, som bladrigt stod en Gang,
de nøgne Grene nu svinger.

Kort bli'r Dagen, lang bliver Nat,
ad Vinter Tiden mon ile;
hele Naturen bereder brat
sig nu til den dybeste Hvile.

Kvidre dog kan endnu paa Tag
Spurven, som udi Skjærsommer.
End mangen dejlig Solskinsdag
vi glemmer, at Vint'ren kommer.

Lad kuns falde hvert Blad fra Kvist,
og varsle om Frostens Komme;
Sommer det bliver dog forvist,
naar Vinteren den er omme.

A. J—n.

Bognyt.

Bertel Elmgaard: Tobrud, Fortællinger og Friluftsstudier (Ejbe, 1883). Bogen indeholder sex Fortællinger og Skildringer. Den svageste af Fortællingerne er „Gunild“, der har et temmelig uvirkeligt Præg, navnlig i Rædselsscenerne i Slutningen. Skildringen Julesagn er noget ensformig i Anlæget og kun lidet ejendommelig i Form og Indhold. De andre Arbejder rager derimod op over det meste af, hvad der i Aarets Løb er indbjærget fra den fortællende Digtnings Urtegaard. „Husvennen“s Læsere vil erindre de fortræffelige Skildringer „En Høstudflugt“, der har været optaget her i Bladet, og „En Markedsdag“, der var trykt i „Husvennen“s Julebog for i Fjor. Om muligt endnu mere vellykkede er „En Sommerfest“ og navnlig „Et Stifbarn“, der med slaaende Sandhed opruller Billeder af et ulykkeligt, forhutlet Menneskeliv, der tørner saa længe mod de af Fattigdom og haarde Hjærter opstillede Skranker, at det til sidst gaar til Grunde. Endelig maa nævnes det lille fine „Oktoberbillede“, der med rene og skjønne Træk gjengiver Skovens alvorsfulde Efteraarspoesi

og ender med en let henkastet Tegning af en udslidt Arbejder, der forbereder sig paa at modtage Alderdommens bitre Vinterløn: Kulde og Elendighed. Forfatteren gjør Indtryk af at være lidt paa Kant med Livet. Han vælger med Forkjærlighed mørke Emner og langer med et vist Velbehag ud med Indignationens Pisk efter de Magter, der vil slaa Bom for Livets fri, lykkelige Udvikling. Hans Personer er tegnede med skarpe, levende Træk og spanker ikke om i laante Klæder. Naturskildringerne, der i Forbigaaende sagt breder sig lovlig meget, minder paa mange Steder stærkt om bekjendte Mønstre fra den ny Digterskole; men den Poesiens Kraft og Friskhed, der hviler over dem, er visselig ikke laant, sligt laaner man ikke. Forfatteren henter sine Farver fra sin egen Fantasies velforsynede Gjemmer og ikke fra fremmede Værksteder. Ganske vist ødsler han hist og her med en saadan Mylr af kunstigt sammensatte Egenskabsord og højpoetiske Billeder („Sollysets skyllende Guldbølger" o. lign.) at Læserens Tanker drukner i Farver og gaar Glip af det hele, samlende Indtryk; men til Gjengjæld er der paa mange andre Steder i hans Naturbilleder saa megen Varme og sand Følelse, saa megen ægte Forstaaelse af Aanden i Naturen, at man med Glæde følger hans Skildring. I det hele er „Tøbrud" en interessant og virkelig værdifuld lille Bog, der varsler godt om den unge Forfatters Fremtid. Vi skulle derfor ønske, at denne hans første samlede Bog maa finde den Paaskjønnelse, som den i Sandhed fortjener. (273 Sider, 3 Kroner).

Smaating.

Beskedenhed er en Ynglings skjønneste Dyd. „Kommer Storken saa i Dag til Moder, hvad Fader?" — „Ja, jeg tror det, lille Hans. Men hvad skal han nu helst bringe dig? En lille Søster eller en lille Broder?" – „Ja, hvis det er Mo'er lige meget, saa vilde jeg rigtignok helst have en lille Hest."

Sikken en dreven Rad. „Jo, ved De hvad, Hr. Prokurator, han er en rigtig Kjæltring. De kan bare tænke Dem, den ene Dag kjøber han Huset af den fattige Mand for ingen Verdens Ting, og Dagen efter gaar han og sælger det for det dobbelte."

Tobaksrygning er ikke tilladt. „Naar De vil ryge her," sagde en Opsynsmand i en Have til en spaserende Herre, „maa De behage enten at tage Cigaren af Munden eller ogsaa gaa et andet Sted hen."

En Forglemmelse. „Om Deres Kontrabas er færdig? Jo, vær saa artig; nu er den limet saadan, at den nok skal holde." — „Ja, men hvad er det; jeg synes, der er noget, der rasler i den." — „Noget der rasler! Aa, Død og Pine, nu har jeg glemt Limpotten inden i den!"

Beskedne Fordringer. „De Støvler maa da absolut være for smaa til Dem," sagde en Husholderske til en Pebersvend, hos hvem hun tjente. — „Aa hvad," svarede denne, „de kan jo altid være store nok for en enlig Person som mig."

Det kraftige Ekko. En rig Greve, der var noget efterladen i at betale sin Gjæld, lod bygge en Sal, bestemt til at holde offentlige Taler i. En Gang indfandt han sig for at se, hvorledes Arbejdet gik fra Haanden, og vilde med det samme gjøre sig bekjendt med, hvor kraftigt Lyden forplantede sig fra Talerstolen. Han bad da en af Haandværkerne gaa op paa denne og holde en lille Tale. Manden undskyldte sig med, at han ikke var nogen Taler, og at han ikke vidste, hvad han skulde sige. „Sig blot det første det bedste," sagde Greven. — „Nu vel," svarede Haandværkeren, „saa kan jeg gjærne gjøre det. — Han steg nu op paa Talerstolen og raabte med stærk Røst: „Hr. Greve! Nu har vi allerede arbejdet her i 3 Uger uden at have faaet en Skilling af Dem. Hvornaar vil det behage Dem at give os vor Arbejdsløn?" — „Det er nok!" afbrød Greven ham hastig. „Jeg kan ikke nægte, at alt, hvad De sagde, lød meget tydeligt, men Emnet for Deres Tale var ikke heldigt."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner et bekjendt dansk Forfatternavn: en Bjærgkjæde i Frankrig — en Verdensdel en By i Rusland — en Ø ved Syd-Amerika — en Ø ved Fyn.

A. H. P.

Firkantet Rød. Af 4 B, 4 I, 2 E, 2 R, 2 S, 1 G og 1 K dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første er en Fugl med Rovnatur,
der yderst sjælden fængsledes i Bur;
det andet er en velkjendt gammel By,
som staar i Kæmpevisen højt i Ry.
Tænk paa Ægypterfolkets Afgudsflok,
du uden Møje finder tredje nok
Var Drikken bleven fjerde, godt jeg ved,
man døjer med at faa den skyllet ned.

B

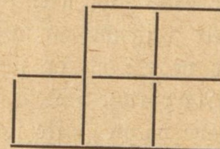
Gaade.

Hvis man ejer første to
og deri vil tredje sætte,
Indtægt god vist giver dette,
naar blot tredje godt kan gro.
Men i Fald det skulde hænde,
tredje ej blev til at kjende
for det hele, sikkert vilde
dette kun behage ilde.

L. E.

Opgave.

Læg 15 Tændstikker i fem Kvadrater som i nedenstaaende Figur. Tag derefter 3 bort, saa at der kun bliver tre Kvadrater tilbage.

Opløsninger fra Nr. 7.

paa den geografiske Gaade:

Viborg
Altona
Laaland
Dover
Eddystone
Maastricht
Anholt
Riga

paa den firkantede Rød:

HEST
EKKO
SKIN
TONE

paa Gaaden: Mergel.

paa Tal- og Bogstavgaaden: Oldtidens Undersøgelser foran Ninive.

Rettelse: I forrige Nr. er Emanuel Henningsens ny Bog ved en Fejltagelse blevet kaldt „Under Korset" i Steden for „**Korsets Stridsmænd**".

Brevvexling.

N. K - p S—th. Skal blive anvendt. Gode Anekdoter og mindre Stykker modtages gjærne, men Sproget maa være bedre end i de indsendte Stykker, der fuldstændig maatte omarbejdes. Bidrag til Bladet maa helst kun være skrevne paa den ene Side af Papiret.

Udgiverens Adresse er Lykkesholms Allé 4, Kjøbenhavn V.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

II. Aargang. Nr. 9.

Søndagen den 2. December 1883.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

arhus Domkirke er vel endnu den samme som den Gang; men dens Udseende og navnlig dens Omgivelser er i Tidens Løb undergaaet meget væsentlige Forandringer.

Paa Kirkens nordre Side, der hvor nu Raadhuset, Stiftsprovsteboligen og Sprøjtehusene ligger, laa den Gang en 3 Stokværk høj Bygning, nemlig den før nævnte saakaldte „Kongens Gaard“ eller „Aarhusgaard“, Lensmandens Embedsbolig. Vest for Kirken laa det gamle Raadhus, der for en Del Aar siden nedreves, hvorved saavel Domkirken som Storetorv har faaet et mere anseligt Udseende, medens tidligere Raadhusbygningen forhindrede, at Kirkens mægtige Facade og det den Gang 340 Alen høje Taarn traadte frem i al deres imponerende Storhed. Paa den søndre Side af Kirken laa en af tvende Stokværk bestaaende Bygning, der stedse har været de lutherske Biskoppers Embedsbolig, indtil nu, da den er nedreven. Og endelig øst for St. Klemens Kirke laa der en ligeledes forsvunden Bygning, Karthauser Klosteret, der havde været beboet af Brødrene af St. Brunov Ordenen, indtil de 1528, da Lutherdommen begyndte at vinde Indgang her, forlod Byen og Landet og drog til Köln. Dette Kloster har senere maattet vige Pladsen for Rektorboligen og Latinskolen.

Paa den omhandlede første Juledag om Aftenen fandt der en festlig Sammenkomst Sted i Biskoppens Hus. Vinduerne i Bispegaardens øverste Stokværk var stærkt oplyste, og der lød Salmesang ud paa Gaden. Inde i Værelserne var der Liv og Røre. Et stort Juletræ, behængt med en Mængde Julegaver og Smaalys, var anbragt midt paa Gulvet i den store Sal, og trindt om dette var en Skare voxne og Børn forsamlede.

Doktor Morten Madsen plejede regelmæssig hvert Aar paa denne Festaften at samle sine nærmeste og en Del af Byens fattige i Bispegaarden for at glæde dem alle ved Sammenkomsten og ved Gaver af forskjellig Art samt bidrage til Julens Festligholdelse for de mange, der ellers ikke havde megen Glæde.

Blandt de tilstedeværende voxne lægger vi først Mærke til Magister Kristen Nielsen Bonde og Eline Mortensdatter, der nu, medens hun sorgløs staar og støtter sig til sin Trolovedes Arm og glædestraalende iagttager alle de muntre, legende Børn, ganske synes at have glemt, at der er en Mand til, som hedder Erik Grubbe.

Doktor Morten, en Mand paa tæt ved de halvtreds, med et stort graat Skjæg og med regelrette, men storslaaede Ansigtstræk, gaar og samtaler med Latinskolens Rektor, Hr. Doktor Jakob Knudsen, en middelhøj Skikkelse med et ualmindelig smukt og mildt Ansigt.

Fru Kirsten Johansdatter, Biskoppens Hustru, gaar rolig omkring og taler med sine Gjæster; snart fører hun en af Smaapigerne, der maaske forekommer hende lidt frygtsom og undselig, hen til Juletræet og opmuntrer hende til at tage Del i Legen, og snart løfter hun en lille Dreng op for desbedre at kunne vise ham det store røde Flag med det hvide Kors, der smykker Træets Top. — Blandt Børnene, der var tilstede i en Alder af fra 6 til

15 Aar, er der især en Dreng, som vi ikke kan undgaa særlig at lægge Mærke til. Han er slank bygget, har store blaa, livlige Øjne, et stærkt kruset, blondt Haar og er iført en sort Fløjels Trøje med en nedfaldende bred, hvid Krave, der slutter tæt om Halsen. Hans Knæbenklæder, der er kantede med hvide Blonder, sidder i Folder til ned over Knæet, medens Benene for øvrigt er prydede med broderede Silkestrømper. Paa hans Sko glimrer et Par store Sølvspænder, som han hvert Øjeblik betragter med synlig Glæde, medens han muntert svinger rundt i „Kringel-Rosenkrans“ med tvende Smaapiger.

Denne Dreng er Elines yngste Broder; Oluf hedder han, og han er 3 Aar yngre end sin 17aarige Broder Martin, der baade i Sind og Skind er væsentlig forskjellig fra ham. Martin, der er bestemt for den gejstlige Stand, er en høj, kraftig Yngling med kulsort Haar og brune, drømmende Øjne; af Væsen er han ordknap, stille og meget alvorlig. Han gaar rolig omkring og søger at hjælpe de smaa til at nyde godt af Juletræets indbydende Frugter.

Efter dette flygtige Blik paa Bispefamilien og dens Julegjæster vender vi tilbage til Ridderen og Klokkeren.

Erik Grubbe var naaet helt frem til den aabne Kirkeluge. Fra den lige over for liggende Bispegaard skinnede Lysene ham i Møde, og Børnenes muntre Stemmer og højrøstede Latter naaede hans lyttende Øre; men forgjæves spejdede han efter at faa Øje paa skjøn Eline, skjønt han kunde se lige ned i Salen og alle de andre oplyste Værelser, hvis Vinduer vendte ud mod Kirken. Han spyede den ene afmægtige Forbandelse over imod Bispegaarden efter den anden, og da han paa den Maade havde givet sin oprørte Sindsstemning Luft i nogen Tid, vendte han sig om og kaldte paa Klokkeren. Hans Skaaning, der imidlertid var bleven klog paa, at hans ømme, værkende Lemmer hverken var forvredne eller i Stykker, havde allerede paa ny sat sig i en kravlende Bevægelse hen imod Lugen.

„Her er jeg, strænge Herre!“ svarede han klynkende, i det han langsomt og ikke uden Møje rejste sig og tog Plads bag ved Lensmanden; „men tag jer endelig i Agt for at styrte ud af Gabet! thi Muren er lidt skrøbelig her, og nogle af Murstenene, I staar paa, er løse. Ogsaa af en anden Grund er det uraadeligt at komme for langt frem; Lysskjæret falder stærkt paa jert Ansigt, og Folk paa Gaden kunde let faa Øje paa jer og gjenkjende eders Naade.“

Erik Grubbe trak sig et Skridt tilbage.

„Hvad betyder al den Staahej der ovre?“ spurgte han mørk.

„Der er Julegilde,“ svarede Hans Skaaning.

„Nej, Fanden heller! Det vidste jeg ej noget om. Hvem monstro der er med til det Gilde?“

„Lutter Fattigfolk og Børn, eders Naade! Biskoppen har jo altid haft en sær Lyst til at være rundhaandet mod de fattige og lefle med Pakket. Gud ved, hvor han faar Pengene fra? For han øser jo ud med baade Hænder.“

Det svarede Ridderen ikke paa; men efter et Øjebliks Tavshed, under hvilken han ufravendt havde stirret paa den legende, dansende Ungdom bag Salens oplyste Vinduer, spurgte han: „Var det ikkun denne Flok gjøglende Purke og Piger, I vilde vise mig, Hans Skaaning?“

Der klang noget truende i Lensmandens Ord.

„Taalmodighed, Herre! Barestens et Øjebliks Taalmodighed — hun kommer nok!“ svarede Klokkeren. „Hvad ødsles der ikke bort til sligt unyttigt Traktemente?“ vedblev han, forfølgende sin egen Tankegang. „Eders Naade ser kun en Del af Julegjæsterne. Der er fuldt Hus i den ganske Gaard, maa I vide, og medens der fjantes og hoppes hist ovre i Salen, sidder Mænd og Kvinder fra Fattighusene bænkede ved lange Borde neden under i Stegerset og Tyendets Værelser og stopper sig med Julegrød og søler i Juleøl. De unge har alt været til Bords og fyldt sig; derfor er de saa støjendes og aarker at bruge Benene saa gesvindt. Men ej kan jeg vide, om det baader stort, at de faar Vommen fyldt én Gang om Julen, naar Smalhans ellers er Køgemester det ganske Aar. Det vækker kun Begjær og avler sær Misundelse mod dem, der har nok at æde og drikke Aaret rundt, og derfor mener jeg: de Penge er skammelig spildte, ja mere end spildte! Det er som en Sæd, der lægges i en daarlig Ager og spirer til en ond Høst . . .“

„Fanden i Vold med jert Præk!“ afbrød Ridderen den skjønne Betragtning over menneskelig Godgjørenhed. „Bedre var det, I meldte mig, hvor Jomfruens Kammers er.“

„Der, eders Naade!“ svarede Kanniken og pegede paa et mørkt Vindue ved Siden af de oplyste Værelser; „men der bliver næppe tændt Lys førend Sengetid.“

„Da vil I og jeg tiere følges ad her op, Hans Skaaning!“ sagde Lensmanden tilfreds; „I kan jo ligge og hvile jer der inde paa Hvælvingerne, medens jeg tager Stade her. I Grunden er Vandringen ikke saa farlig, naar man først har prøvet den.“

„Og vi bare passer paa at holde Lygten tændt,“ indskød Klokkeren.

„Ja vel, Hans Skaaning! Næste Gang maa I forsyne jer bedre med Svovlpinde. Men det kunde være mig en Gammen at vide, om der virke-

lig er noget til af den Slags, som kaldes Kirke-vætter og Gjengangere? I er jo en gejstlig Mand og maa altsaa kjende det?"

„Lutter dum Overtro og Ammestuesnak og kun nyttig til at kyse den uvittige Mængde!" svarede Klokkeren, „og en mandhaftig Ridder som I haver ej Aarsag at kere jer om sligt . . . Men brug nu jeres Øjne, Herre!" sagde han pludselig afbrydende; „jert Syn er bedre end mit, men jeg fejler dog næppe i, at den høje, slanke Pigegestalt, der lige nu traadte ind i Salen, jo monne være Eline Mortensdatter!"

„Ha!" udbrød Lensmanden med funklende Øjne; „mener I, at sligt Syn er til at tage fejl af? Se, hvor let hun træder Dansen, og hvor stolt hun bærer sit skjønne Hoved! Aldrig saa jeg fagrere Mø end hende — og min skal hun ved alle Magter vorde, om saa al Verdens Sortkjoler sætter sig derimod!"

Denne hæftige Hjærteudgydelse var rigtig Vand paa Klokkerens Mølle; han gned sig fornøjet i Hænderne og sagde opmuntrende: „Ja, saa bør det være, og sikkert maa det og være Himlens Vilje! I og hun er ganske som skabte for hinanden, det er let nok at se. Hvem er det, der danser med hende?"

„Det er Jomfruens Broder Oluf Mortensen. Magister Bonde ser jeg ikke noget til, hvilket ogsaa er heldigt nok; thi der er noget ved den Sortkjole, som jeg ej kan fordrage, og Synet af ham er mig ganske imod."

„Og dette er sandelig ej uden Aarsag!" svarede Klokkeren ivrig; „men han maa sikkerlig være der, og vi skal tænkelig faa Øje paa ham om en liden Stund."

„Hun er borte!" udbrød Ridderen mut. „Nys slap hun sin Broders Haand og ilede ud af Salen!"

„Hun kommer vel igjen," trøstede Hans Skaaning, „og gjærne skulde I se, hvordan hun senere vil te sig."

Som om disse Ord havde tryllet hende frem, lod Eline sig næsten i samme Nu atter til Syne, i det hun traadte ind i sin Moders Bedekammer, der var oplyst af en Kandelaber med tre Lys i, og hvis Vindue ligeledes vendte ud mod Domkirken; men hun var ikke alene, Magisteren var hos hende, og ved Synet af ham udstødte Lensmanden et forbitret Raab, der lød som et dæmpet Brøl.

„Ser I dem, strænge Herre?" hviskede Klokkeren.

„Ja, jeg ser dem!" svarede Ridderen med hæs Røst.

(Fortsættes.)

H. M. Stanleys Rejse
gjennem det mørke Fastland.

IV.

Da Stanley nærmede sig Hovedstaden i Uganda, gjorde han med Vilje korte Dagsrejser, for at Kejser Mtesa i Tide kunde faa hans Ankomst at vide. Dette havde til Følge, at han den 3dje April om Morgenen, da han vilde forlade Landsbyen Kirodu, saa 6 smukke Kanoer fyldte med Krigere komme sig i Møde. I Begyndelsen troede han, det var Sørøvere, men snart viste det sig at være Kejserens Folk. Anføreren var en kraftig bygget ung Mand paa 20 Aar. Han var iført en skarlagenrød Kappe og havde et snehvidt Gedeskind hængende over Skuldrene. Hovedbedækningen var prydet med Hanefjer og Perler. Denne Mand, som hed Magassa, var udsendt af Mtesa for at ledsage den hvide Mand til Usavara. Med et kraftigt Spring satte han over i „Lady Alice", knælede for Stanley og overbragte sit Ærende med følgende Ord:

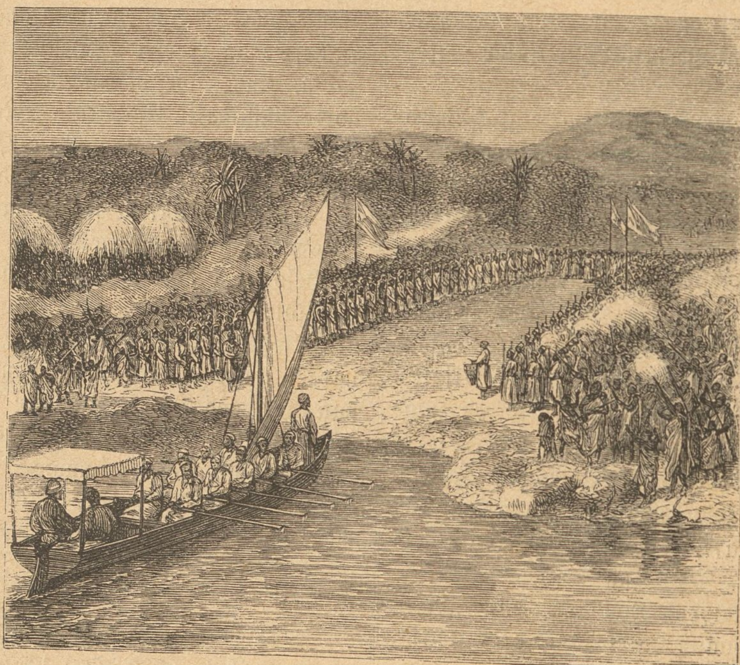
„Kabaka Mtesa sender mig til dig med mange Hilsner. Han nærer det Haab, at du vil aflægge ham et Besøg, og han har derfor slaaet Lejr i Usavara, at han kan være Søen nær, naar du kommer. Han ved ikke, fra hvilket Land du er kommen, men jeg har et hurtigt Sendebud, som ikke vil hvile, før han har meddelt Kabaka alle disse Nyheder. For nogle Nætter siden drømte hans Moder, at hun saa en hvid Mand komme i en Baad paa denne Sø. Næste Morgen fortalte hun Kabakaen Drømmen, og se! Nu er du kommen. Giv mig dit Svar, at jeg kan sende Budet. Twianzi-anzi-anzi (tak, tak, tak)!"

Magassa var Elskværdigheden selv mod Stanley og hans Folk, men det sved rigtignok til de indfødte, der formelig blev udplyndrede for de fremmedes Skyld, thi nu skulde det gaa til paa rigtig storslaaet afrikansk. „Bringer hid," bød Magassa, „Oxer, Faar, Geder, Mælk og Bananer og lad den hvide Mand føle Gjæstfriheden i Uganda. Skal en hvid Mand vise sig med en tom Mave for Kabakaen? Se, hvor han ser mager ud! Vi skulle rigtignok modtage ham anderledes end Hedningerne" (Magassa var Muhamedan). Hans Ordrer blev blindt adlydte, som var Kejseren selv til Stede, men de indfødte følte sig sikkert ikke lidet glade, da de tabte Magassas Flaade og de fremmedes underlige bevingede Baad af Syne i det fjærne.

Stor var Stanleys Forbavselse over den Modtagelse, der blev ham til Del, da han den 5te April gik i Land i Usavara. Tusender indfødte var, som det ses paa omstaaende Billede, opstillede i to lange, dybe Grupper paa en Skraaning ned mod

Søen. Længst borte stod adskillige velklædte Herrer, iførte snehvide, højrøde og sorte Dragter. Over den store Mængde vajede talrige Faner og Vimpler. Da han steg ud af Baaden, hilsedes han med en øresønderrivende Larm af Geværsalver, Trommehvirvler og høje Velkomstraab. Aldrig havde han tænkt sig Muligheden af en saa storartet Modtagelse paa dette Sted. Den fornemste af de mange høje Herrer, han her hilste paa, var Katekiroen eller Førsteministeren, Kejserens højre Haand, der anviste ham og Folkene deres Boliger, nogle af disse Egnes almindelige Straahytter.

En Overflod af Ugandas Frembringelser strømmede nu ind til Stanley. Kejserens Overskjænk og Skaffer fremstillede sig knælende for ham med følgende Hilsen fra sin Herre: „Kabakaen sender en Hilsen til sin Ven, der har rejst saa langt for at se ham. Kabakaen kan ikke se sin Vens Ansigt, førend han har spist og drukket, og sender sin Slave med disse Ubetydeligheder for at lade ham vide, at Kabakaen i den niende Time vil sende Bud efter sin Ven, naar han har udhvilet sig. Jeg har talt." De nævnte Ubetydeligheder var: 14 fede Oxer, 16 Geder og Faar, 100 Klaser Bananer, 3 Dusin Høns, 4 Kurve Kartofler, 50 Ax grøn Majs, 1 Kurv Ris, 20 friske Æg, 4 Krukker Mælk og 10 Potter Marambavin.

Stanley lander i Usavara.

Til den bestemte Tid blev Stanley ført til Avdiens hos Kejseren, som han fandt omgiven af en Mængde Høvdinger, Officerer, Kokke, Pager, Trommeslagere og Bødler („Herrer af Rebet"). Da han kom, rørtes Trommerne, og hele Forsamlingen rejste sig, da Kejseren gik ham i Møde og bød ham velkommen.

Mtesa var en høj, smækker ung Mand med meget forstandige og behagelige Træk. Læbernes Tykkelse mildnedes ved et sjældent Udtryk af Blidhed, parret med Værdighed, der var udbredt over hans Ansigt, som de store glansfulde Øjne gav en for hans Race ejendommelig forunderlig Skjønhed. Farven var mørkebrun. Han var klædt i en lang sort Dragt med Frakkesnit og bar om Livet et gyldent Bælte. Stanley følte sig snart overtydet om, at han var en forstandig og dygtig Fyrste, der ved i Tide at blive hjulpen af Menneskevenner vilde kunne udrette mere for Mellemafrika end 50 Aars Undervisning i Evangelium af Missionærerne. I Fyrster som Mtesa ser han en Mulighed for, at Livingstones Haab om disse Egnes Civilisation kan gaa i Opfyldelse. Da Speke og Grant besøgte Uganda i 1861, lærte de Mtesa at kjende som en ungdommelig, hjærteløs, forfængelig, blodtørstig og vellystig Tyran, et hedensk Uhyre, der væltede sig i Kvinders Blod. Den Gang passede denne Betegnelse utvivlsomt, men nu var det ikke længere Tilfældet. Han var bleven Muhamedan, hvilket havde fremkaldt en heldig Forandring. Da han gjærne hørte Tale om Europæernes Sæder og Skikke, benyttede Stanley sig snildt deraf til at fortælle ham om Kristus og hans Fortrin for Muhamed, og han var langt fra uheldig i sin Virksomhed som Missionær, thi derom skriver han saaledes: „Under en eneste Samtale med Kejseren smigrer jeg mig med at have rokket hans Tro, og bliver der nu blot oprettet en Missionsstation her, saa vil Mtesas og hans Hofs Omvendelse til Kristendommen blive fuldstændig. Jeg har undergravet Muhamedanismen i den Grad, at Mtesa har besluttet at holde saavel den kristne som den muhamedanske Hviledag hellig. Kejseren, der læser arabisk, har ladet de ti Mosebud, Fadervor og Frelserens gyldne Ord: „Du skal elske din Næste som dig selv", oversætte paa arabisk og nedskrive paa et Bræt, for at han daglig kan have de hellige Bud for Øje."

(Fortsættes.)

Den første filantropiske Folkeskole i Danmark.

(Af A. Rasmussen Søkilde.)

Nede i det sydlige Fyn i en af Landets skjønneste Egne, hvor Bakker og Dale afvexler med Skove og Søer, ligger Reventlowernes smukke Herresæde Brahetrolleborg. Her levede og virkede for hundrede Aar siden den ædle Greve Ludvig Rewentlow, en Broder til den bekjendte Statsminister Grev Christian Ditlev Reventlow, der stod som den stavnsbundne Bondes bedste Talsmand i Frederik den sjettes unge Dage*).

Ludvig Reventlow paa Brahetrolleborg virkede i samme Aand og i samme Retning for at skabe en fri, oplyst og selvstændig Bondestand og med Hensyn til Folkeoplysningen gik han endogsaa langt forud for Broderen. Et forbedret Skolevæsen i samme Aand og Art som de filantropiske Folkeskoler nede i Tyskland, en mønsterværdig Udskiftning, en fuldstændig Afløsning af Hoveriet og en frigiven Bondestand hører med til Ludvig Reventlows store og velsignelsesrige Foretagender. — Vi havde endnu den Gang hverken Skolelærer-Seminarium eller særlig uddannede Skolelærere. En udtjent Underofficer eller afdanket Tjener var i Regelen vel antaget til at holde Skole.

Den 100aarige Gjærup Skole paa Fyn.

Efter at de nævnte Brødre havde gjennemrejst flere af Evropas Lande og havde gjort sig bekjendt med de filantropiske (menneskevenlige) Skoler med den ny Undervisnings-Methode i Tyskland og et Seminarium var bleven oprettet i Kiel 1781, sendte Grev Ludvig Reventlow paa egen Bekostning en ung Mand fra Als derover, og da denne efter halvandet Aars Ophold kom tilbage fra Kiel, havde Greven, besjælet af de filantropiske Ideer, ladet opføre en ny grundmuret, lys og venlig Skolebygning i Gjærup, hvor hin Mand — Christian August Schmidt — den første danske Seminarist, indsattes til Lærer. Indvielsen af denne Skole, den første ægte Landsbyskole i Danmark, fandt Sted ved en to Dages Højtidelighed den 17de og 18de December 1783, og det er herfra Spiren er fremstaaet til vort nuværende Skolevæsen igjennem de forløbne hundrede Aar.

Gjærup Skole ligger en Fjerdingvej fra Brahetrolleborg, ikke langt fra Fleninge eller Arreskovs Sø, og denne hundredaarige Skolebygning staar endnu, i sin ydre Form, næsten uforandret, som den opførtes 1783, saaledes som ovenstaaende smukke Tegning af Skolen viser det.

Da vi allerede i et særegent Mindeskrift, der er udkommen i disse Dage, har skildret de Reventlowske Skolers Tilblivelse, Opførelse og Indvielse,

*) Se den store Udgave af „Folkets Almanak" for 1884, hvori H. Rasmussen har fortalt om Bondefrigjørelsen for 100 Aar siden.

skal vi ikke her gaa dybere ind paa Sagen, men blot fortælle enkelte Træk fra denne Skoles hundredaarige Tilværelse. Vi tager os da først den Frihed at meddele et lille Stykke af nævnte Skrift, saadan som det er fortalt fra Folkemunde:

„Allerede i Rughøsten 1783 nærmede den ny Skolebygning sig sin Fuldendelse. Murene var færdige, Taget var lagt, Bygningen forsynet med Loft og Gulv, Vinduer og Døre. Gangdøren var endnu ikke forsynet med Laas, og der var ingen Borde eller andet Materiel i Skolestuen. Der stod kun et Par Høvlebænke og lidt Snedkerværktøj. Det var en rummelig Stue, og her kunde man let faa sig en Svingom, naar man om Aftenen, henad Midnat, var færdig med at binde Rug. Jo, det var jo rart nok, mente Pigerne fra Omegnen, og saa arbejdede man det bedste man havde lært, blev færdig baade med Rugen og det gamle Øl; saa nærmede man sig den ny Skole for at indvie den med skjæmtsomme Lege og en gammel Vals til Sangens Toner. Jo nærmere man kom til Stedet, des mere blev Skjæmt og Latter til Tavshed, og til sidst blev hele den unge modige Flok ligesom lamslaaet af Frygt. Det var som der inde fra Skolen lød den dejligste Sang; man studsede og søgte snarest muligt hjem efter; man vidste nu, at Præstens Bønner ikke havde lydt forgjæves, og at Vorherre havde slaaet sin stærke Englevagt om Stedet.

Efter en anden Fortælling saa man om Aftenen den samme Eftersommer hele den ny Skolebygning gjennemstraalet af en himmelsk Klarhed. Det var Lysets Magt, der havde nedladt sig over Danmarks Folkeskoler, medens der nede ved Bækken, i den dybe sumpige Grund, var et Sted, hvor Mørkets Magt somme Tider vovede at drive sit Spil, endogsaa helt ind i vort oplyste Aarhundrede. Nu er det for længe siden forbi, som alt andet Spøgeri og Troldtøj, fordi de Folk er døde som saa sligt!"

Af de Mænd, som har beklædt Lærerposten ved denne Skole, vil vi først meddele lidt om den første Lærer — der tillige som anført var den nævnte første danske Seminarist — Schmidt. Han var født paa Als og higede allerede i sin tidlige Ungdom efter Bogen og efter atter at meddele andre, hvad han selv havde tilegnet sig ved Læsning. Det var den Gang ikke saa let som i vore Dage for en Landsbydreng at faa fat i passende Bøger. Latin og Tysk var de lærdes Literatur. Faa Bøger, med Undtagelse af vor pietistiske Literatur fra Kristian den sjettes Tid, var endnu skrevne paa dansk. Tyske Bøger maatte derfor i et stort Omfang erstatte de danske. Ved et ihærdigt Selvstudium i dette Sprog lykkedes det Schmidt, da han efter sin Konfirmation kom til at tjene en Præst paa Als, at faa Adgang til dennes Bogsamling, hvorved en hel ny Verden rullede sig op for ham, saadan at han, efter at have tjent som Soldat, selv paatog sig at holde Skole om Vinteren og opmaale Jorder om Sommeren, hvad han havde lært af sin Degn den Vinter han blev konfirmeret. I Foraaret 1782 blev han optaget paa Seminariet i Kiel, hvorfra han den 12te September 1783 blev dimitteret med Vidnesbyrd om en „gudfrygtig, ustraffelig og exemplarisk Vandel", for tre Maaneder senere at overtage Gjærup Skole hvor han snart erhvervede sig et agtet og æret Navn. Tre Aar senere forlod han Gjærup for at overtage den ny Skole ved Grønderup, der ligeledes opførtes af Grev Ludvig Reventlow, hvor han erhvervede sig Højagtelse baade af høje og lave. Han nød endogsaa den Ære, at **Kronprins Frederik** den 20de August 1789 besøgte hans Skole. Kronprins Frederik var særdeles vel fornøjet med den ny Undervisnings-Methode og tilkjendegav Schmidt sit naadige Bifald og hædrede ham siden med **Fortjenstmedaljen i Guld**.

Schmidt var 3 Gange gift og var Fader til 8 Børn. Han samlede sig en til de Tider ret anselig Formue, og han dannede mange unge Mænd — som han antog i Huset hos sig — til nyttige Borgere. Kirkebogen giver ham det Vidnesbyrd: „at han var i flere Henseender en exemplarisk Mand, hvis hele Forhold vidnede om Orden og Retsind. Under sine haarde Prøvelser bevarede han en Rolighed og Gudhengivenhed som faa. I tre Fjerdingaar var han sengeliggende. En Kræftskade paa den ene Fod var Aarsag i hans Død; først maatte han udstaa en pinlig Operation, og siden blev hans Ben afsat. Endelig gjorde Døden Ende paa hans Lidelser den 26de Juli 1807. En flad Ligsten dækker hans Grav paa Brahetrolleborg Kirkegaard.

Af Schmidts Eftermænd i Gjærup Skole var **Joh. H. Pade** (Seminarist fra Kiel) kun Lærer i to Aar, **H. Simonsen** (ligeledes Seminarist fra Kiel) i ti Aar og **J. Frederiksen** (Seminarist fra Bernstorfsminde) kun i to Aar, hvorimod **Peder Nikolaj Lagoni** (der var Seminarist fra Blaagaard) virkede her i Skolen i 47 Aar — fra den 26de Maj 1801 til sin Død i Foraaret 1848. Det var en dygtig og begavet Lærer, hvis fortjenstfulde Virksomhed i Skolens Tjeneste endnu staar mange af de ældre i taknemmelig Erindring. P. Lagonis ældste Søn, Agent Lagoni paa Stensgaard, R. af D., drev i mange Aar den største Korn- og Produkthandel i Faaborg. En anden Søn, Otto Lagoni, Dbmd., var i 31 Aar Lærer ved Grønderup Skole, hvor han døde den 6te Januar 1866. — **V. M. Simonsen** (Seminarist fra Skaarup) blev kort

efter Lagonis Død af Grev Ditlev Reventlow kaldet til Lærer ved Gjærup Skole, hvor han i 21 Aar virkede med Troskab og Nidkjærhed i sit Kald, indtil han efter flere Aars tiltagende Svagelighed afgik ved Døden den 8de December 1871, hvorefter M. Jørgensen Krogh af Salling Herreds Skolekommission blev kaldet til hans Efterfølger og er endnu Lærer ved Gjærup Skole.

Forunderlige Fisk.

Efter „All the yar round" ved N. K—p.

Det gamle Ordsprog: „Stum som en Fisk!" passer ikke over hele Verden, paa samme Maade som en Fisk ude af Vandet ikke altid ubetinget frembyder et Billede af gispende Hjælpeløshed. Vi ved alle, at Aborren er en sejlivet Fisk; den svømmer nær ved Overfladen, springer op i Luften efter Fluer, og kan uden Skade bæres i vaadt Græs fra en Dam til en anden; men Østens Aborrer overgaar dog deres Brødre i Evropa. En Discipel af Aristoteles, Theophrastus, fortæller om en Fisk, der gik i Land for at sove, om en lille Fisk i Indien, der forlod Floderne for at vandre paa Landet ligesom Frøer, og endelig om en tredje Fisk ved Babylon, som, naar Vandet faldt, forlod sit tørre Opholdssted og kravlede afsted ved Hjælp af sin Hale og sine Finner.

En Englænder, Yarrell, fortæller, at Aal, som blev holdt i en Dam i en Have, forlod Dammen, naar de skulde gaa til Søs for at kaste Rogn, og han fandt, at de altid bevægede sig øster efter, i Retning mod Søen. Man har ogsaa bemærket, at naar man lægger en nylig fanget Fisk paa et Sted, hvor den ikke kan se Vandet, kæmper den sig dog altid hen imod Vandet i sine Bestræbelser for at undslippe. Saaledes findes der i Carolina i Nordamerika en vandrende Ferskvandsfisk ved Navn Svampine (Sumpfisken), som, naar den bliver fanget og lagt paa Jorden, altid bevæger sig imod det nærmeste Vand, skjønt den ikke kan se det. Doras'en i Guyana er bleven fanget paa dens Rejse over tørt Land for at søge efter Vand, og det i en saadan Mængde, at Negrene fik hele Kurve fulde af Fisk. I Bagindien er der tre forskjellige Slags Fisk, der bevæger sig frem i det fugtige Græs, og den engelske Gesandt, Sir John Bowring, fortæller, at da han rejste op ad Meinam Floden til Bankok og tilbage igjen, morede det ham meget at se Fisk, der forlod Floden, kravlede op paa Landet og forsvandt imellem Træerne i det nærliggende Krat.

De Fisk, der er i Stand hertil, har almindeligvis de Ben, som ligger bag Munden, ved Svælget, ordnede i en Labyrinth af Plader og Celler, hvori Fisken i meget lang Tid kan opbevare Vandet, der langsomt siver ud og holder Gjællerne vaade.

Den bekjendteste Spaseregænger blandt Fiskene i Ceylon er en Art Aborre, der af de indfødte Singhaleser kaldes Kavay. Den er omtrent en halv Fod lang, med et rundt, skællet Hoved, med stærke Tænder helt hen til Gjælledækkerne. Forsynet med Vand i de fugtige Gjællelag bag sit Svælg, forlader denne lille rejsende sit Vandhul, og vandrer fremad om Natten eller tidlig om Morgenen, naar Duggen har vædet Græsset; men undertiden, naar det er paatrængende nødvendigt for den at komme videre, kan man se den gaa tværs over en hed og støvet Vej under Middagssolens brændende Straaler.

Hos alle disse rejsende Fisk skulle Ryghvirvlerne være overordentlig store. Paa Ceylon er det iøvrigt ikke alene denne Art Aborre, der rejser; Hr. Morris, Regeringsagent i Treincomale, saa endnu en anden Art, som efter en hæftig Regn, der afsluttede den tørre Aarstid, kæmpede sig frem gjennem Græsset i de Furer i Jorden, som Regnen havde dannet. De gjorde endog hurtige Fremskridt op ad Skraaningen af en temmelig stejl Høj, der havde en lille Vandpyt paa Toppen. En Pelikan, der havde stillet sig ved dette Vandhul, hvor Fiskene samlede sig alle Vegne fra, gjorde et rigt Bytte, og Hr. Morris's Ledsagere samlede to Skjæpper Fisk. Den samme rejsende fortæller, hvorledes Fiskene gjemmer sig i det tykke, blaalige Mudder, efterhaanden som Dammene bliver mindre og mindre, og naar Vandet endelig fordamper saa meget, at de øverste Fisk bliver tørre, kravler disse bort for at søge efter Vand. „Paa et Sted," siger han, „saa jeg Hundreder af dem, som bevægede sig i alle Retninger fra den Vandbeholdning, hvis Dyndleje de havde forladt, til en Afstand af halvtreds eller tredsindstyve Alen, og bestandig vedblev de at kravle fremad. For at komme saa langt bort, maa de for Resten have anvendt en Muskelkraft, der vilde være i Stand til at føre dem en halv Fjerdingvej frem paa et jævnt Strøg; thi paa dette Sted havde Kvæget og de vilde Dyr nylig været for at drikke, saa at Jorden overalt var mærket af Fodsporene, hvortil endnu kom de Revner, som Solen havde frembragt i Mudderet. Under deres Anstrængelse faldt Fiskene her ned, og i de dybe Revner, hvis Sider næsten var lodrette, blev de liggende og døde." Om Ceylons vandrende Fisk ogsaa kan fortjene Navnet af den klatrende Aborre, er tvivlsomt; men vist er det, at da man paa et singhalesisk Fiskested lagde Mærke til, at det af Pæle dannede Indelukke til at fange Fisken i var bedækket med Net, og da man spurgte om Grunden hertil, blev der svaret: „at nogle af Fiskene klavrede op ad Stokkene og slap over."

Bognyt.

De reventlovske Folkeskoler for 100 Aar siden er Navnet paa et Festskrift som den bekjendte Forfatter, Gaardejer N. Rasmussen Søkilde har udgivet til Minde om de udmærkede Forsøg paa Indrettelsen af et godt Skolevæsen til Almuens Oplysning, der foretoges af den ædle Greve Reventlov for hundrede Aar siden. De Skoler, han oprettede paa sit Gods var i højeste Grad mærkelige, thi de Ideer og Tanker der var ledende ved deres Grundlæggelse var i den Grad forud for deres Tid at de i næsten alle Stykker kunne godkjendes endnu i vor Tid — men man skal desværre i vor Tid lede forgjæves efter den højsindede Varme og Iver for at fremme Menigmands Oplysning, som prægede hin Mands velsignelsesrige Færd.

Det er et i høj Grad interessant Skrift, som Forfatteren har udarbejdet med taknemmelig Hu og betydelig Dygtighed i Bearbejdelsen og Fremstillingen af det flittigt samlede Stof. I det vi andet Sted i Bladet giver Forfatteren Ordet til en lille Skildring af den første Skoles Oprettelse — ledsaget af et smukt Billede af den nu 100 Aar gamle Skole — skal vi paa det bedste anbefale enhver Ven af Folkeoplysningen det lille fortrinlige Skrift, der er prydet med et fint udført Litografi af Grev L. Reventlov og nævnte Billede af Gjørup Skole. (Pris 1 Kr. 25 Øre, N. C. Roms Forlagsforretning).

Et Ægteskabs Historie af Vilhelm Østergaard (Schubothes Forlag 1883) Enhver, der har læst Forfatterens tidligere Smaafortællinger, navnlig hans lige saa velskrevne som interessante Fortælling „En Bragstump", vil sikkert føle Lyst til ogsaa at gjøre Bekjendtskab med hans ovennævnte Ægteskabshistorie, der saa vidt vides er hans første større Arbejde. Det er en omhyggelig udarbejdet og læseværdig Fortælling om et Par unge Ægtefolk, der er løbne sammen uden egentlig at have følt sig dragne ind imod hinanden af ægte Kjærligheds stærke Magt, og som paa Grund af den store Forskjel, der viser sig at være mellem deres Karakterer og Livssyn, fjærnes mere og mere fra hinanden og føres ind i Misnøje og Sønderrevethed. Manden, der er Kunstmaler, er en noget svag, blød Karakter og har i denne Retning sine ikke ubetydelige Fejl; men Grunden til, at han tidlig knækkes, maa dog væsentlig tilskrives hans forfejlede Ægteskab, i det den lunefulde, vredagtige Hustru er ham en Klods om Benet i Stedet for at være ham en Medhjælp og Støtte paa hans Kunstnerbane. Fremstillingen lider enkelte Steder af en vis Bredde, og paa enkelte Steder har Forfatteren gjort temmelig store Sidespring med Skildringer af Forhold, der ikke ret slutter an til Fortællingens Kjærne — saaledes hele den smithske Familiehistorie —, men til Gjengjæld møder man flere interessante og kvikt udarbejdede Skildringer baade fra Livet og Naturen. Sandt og gribende har Forfatteren saaledes skildret den Forstyrrelse og Angest, som Barnets pludselige Sygdomsanfald (S. 207—14) giver Anledning til i de ulykkelige Ægtefolks Hjem. Af Bipersonerne maa særlig fremhæves den gamle brave, men fattige og tilsidesatte Skibsportrætmaler, hvem Forf. har tegnet med levende og sympathetiske Træk. Sproget er paa faa Undtagelser nær korrekt og helt igjennem let flydende. Det skulde derfor glæde os om „Et Ægteskabs Historie" maatte finde venlig Modtagelse og god Udbredelse blandt Publikum. — N.

Smaating.

Hævnen er sød. En Matros var forbitret paa en Spækhøker, fordi denne ikke vilde give ham Brændevin paa Kredit, og besluttede at drille ham. En Morgen tidlig Kl. 3 bankede han derfor paa Spækhøkerens Dør, indtil Høkeren kom forskrækket farende og lukkede Døren op. „Hvad i Alverden er der paa Færde?" spurgte Manden — „Aa, det var kun, jeg vilde sige Dem," svarede Matrosen, „at jeg intet vil kjøbe i Dag"

Da en Tosse havde set en Smed spytte paa Jærn for at fornemme, om det endnu var hedt, spyttede han i sin Tallerken for at se, om Suppen ikke var for varm.

Firkantet Nød. Af 3 R, 2 A, 2 D, 2 E, 2 N, 2 O, 1 S, 1 T og 1 V dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Første slutter Landet inde;
andet vil om Old dig minde;
tredje, grum og blodbestænket,
fordum sad som fjerde bænket.

L.

Gaade.

Var tredje fuld af første to,
da næppe du den tømte.
Om Drager, Gift og første to
i Old man stadig drømte.
Den sidste søgte til din Mund;
forstaar sig, selv du tog den.
Fandt Hele du i Stuen din,
maaske, min Ven, du vog den.

Opløsninger fra Nr. 8.

paa den geografiske Gaade:

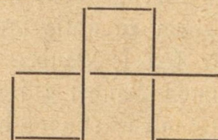
Cote d'or
Afrika
Reval
Ildlandet
Taasinge

paa Gaaden: Agerkaal

paa den firkantede Nød:

G R I B
R I B E
I B I S
B E S K

paa Opgaven:

Brevvexling.

A. og M. Skal blive brugt.

C. M. i Kristiania. Det underholdende Indhold af „Folkets Almanak" for 1883 og 1884 kan De faa frigjort tilsendt for 1 Kr 75 Ø, ved direkte Henvendelse til N. C. Roms Forlagsforretning, Jærnbanegade 5, Kjøbenhavn V.

Hermed følger et **Tillæg**, indeholdende: Fra Norge, af Inspektør K. Kjennerud. — Husflidskursus i Ramsing (Sydsalling). — Husflidsmøde i Jordløse ved Faaborg. — Husflidstræk — Tegneskole for Kvinder i Kjøbenhavn. — Opraab. — Et Jubilæum. — Træ til Husflidsarbejder. — Industrielle Tegninger. — Bekjendtgjørelse. — Dansk Husflidsselskab. — Husflidsarbejder.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

De trolovede havde stillet sig saaledes, at Lyset fra Kandelaberen faldt klart paa deres Ansigter, og den øverste Del af begges Skikkelser kunde ses med fuld Tydelighed af de tvende Spejdere i Kirkelugen. En Stund blev de staaende over for hinanden, som fordybede i en ivrig Samtale, under hvilken de samtidig benyttede sig af nok et Sprog, det nemlig, som en af vore Digtere senere har kaldt „Kragemaalet med Øjnene", og det var navnlig Samtalen i dette de elskendes udtryksfulde Tunge- eller egentlig Øjemaal, der harmede Ridderen, hvilket var rimeligt nok; for den kunde han følge med Øjnene, medens hans Øre selvfølgelig var ude af Stand til at opfange de Ord, der udtaltes med Læberne. Det var mest Eline, der førte Ordet i den mundtlige Del af Samtalen, saa det ud til; for hun bevægede Læberne uophørlig, medens Magisteren i Tavshed stod og hørte paa hende og kun indskød en kort Bemærkning eller et Spørgsmaal nu og da. Noget særdeles behageligt og interessant maatte det være, hun havde at sige ham; thi da hun omsider var færdig, slog han Hænderne sammen og brød ud i en hjærtelig Latter, medens hun, leende lige saa fornøjet, tilføjede endnu nogle Ord som en Slags munter Slutningsbemærkning. Erik Grubbe var færdig at briste af Harme! Men det blev dog værre endnu; thi Sammenkomsten endte med, at Magisteren lagde sin Arm om Jomfruens Liv og hun begge sine om hans Hals, og de kyssede hinanden nok saa hjærtelig som et Par rigtig forelskede og kjælne Duer, hvorpaa de fulgtes ad ud af Bedekammeret og kunde ikke mere ses af de spejdende.

Erik Grubbe udstødte nogle dybe, fraadende Brum og gjorde pludselig et Spring længere frem i Lugeaabningen.

„Hvad gjør I, Herre?" skreg Klokkeren og greb ham i Armen. „Har I da ganske glemt, hvor I er? eller vil I døde jer selv?"

Dette Tilraab bragte for saa vidt Ridderen til Besindelse, at han atter trak sig tilbage fra den farlige Aabning, men uden at sige et Ord, og i flere Minutter blev han staaende tavs og ubevægelig.

Klokkeren dristede sig omsider til at bryde Tavsheden.

„Eders Naade talede i Grunden alt for mildt," begyndte han, „da I for lidt siden sagde, at Synet af Magisteren var jer ganske imod; men havde I sagt, at I havde Grund til at hade ham af eders ganske Hjærte, saa var I kommen Sandheden nærmere. Ja, det er at undres over, at I taaler en saadan Adfærd af ham, den formastelige!"

„Taaler!" gjentog Lensmanden med indædt Forbitrelse — „hvem har sagt jer, at den skal taales? Men sig mig en Gang, Hans Skaaning! Har I ingen Sinde før set noget til den Slags Fjas mellem Jomfruen og . . . og . . . den forbandede Sortkjole?"

„Aa jo, eders Naade!" svarede Klokkeren med forstilt Troskyldighed, „det er saamænd ikke første Gang, at mine Øjne har maattet udholde dette . . . dejlige Syn!" lagde han til med en lille Latter, der skulde klinge ironisk.

„Hvi Fanden har I da ej sagt mig et eneste Ord derom?“ fo'r Lensmanden op.

„Er det muligt, eders Naade!“ udbrød Hans Skaaning med paatagen Forbavselse. „Hvor kunde jeg tænke, at eders Naade gik med Bind for Øjnene og ikke saa, hvad mine gamle Øjne har set saa længe? Jeg troede saa sandelig, at I var fuldt saa vidende som jeg, ellers skulde eders ringe Tjenere vel have taget Bladet fra Munden!“

„Aa, Fanden i Vold med jer, Hans Skaaning!“ snærrede Ridderen i en arrig Tone; „I lovede at være mig til Tjeneste, og i det Sted er jeg nær ved at tro, at I bare vilde plage og ærgre mig!“

„Ak nej, eders Naade! I gjør mig Uret, storlig Uret!“ indvendte Kanniken, højlig forbløffet; „det er tværtimod mit inderligste Ønske at være jer til Nytte, strænge Herre! og derfor vover jeg at tilbyde at hjælpe jer ud af Kviden og det netop paa den Vis, som eders Hjærte begjærer og inderligst attraar! Husk paa, Herre, at Magisteren har hende ingenlunde endnu, og at vi lettelig kan spille ham et Fandens Puds!“

Disse vel beregnede Ord fandt Gjenklang i Lensmandens Hjærte, saa han paa ny begyndte at fange Haab og vinde Tillid til den gamle Skaanings forslagne Hoved.

„Kanske at I hitter en Udvej?“ sagde han hurtig; „kan hænde, I har en Plan paa rede Haand?“

„Ja vel, eders Naade!“ svarede Klokkeren ivrig, „og hvis I værdiger mig at lytte til mit Raad . . .“

„Lad fare med Raad her — hellere tales ved om den Sag paa et andet og bedre Sted,“ afbrød Ridderen ham. „Jeg fryser allerede, saa det knager i alle mine Ledemod. Lad os komme bort herfra!“

„Ja, ogsaa jeg er saa forfrossen, som om Kolden var faret mig i Kroppen,“ sagde Hans Skaaning; „men for eders Naades Skyld taaler jeg gjærne alt, Kulde saa vel som anden Ulempe.“

De begyndte den besværlige Tilbagegang, dobbelt besværlig, fordi de nu maatte færdes hele Vejen i Bælgmørke, og der var ikke andet for, end at Lensmanden nu maatte følge Klokkerens Exempel og krybe „paa alle fire“; han holdt sig tæt i Hælene paa denne sin vejkjendte værdige Fører og Raadgiver, saa at han af og til kunde gribe ham i Foden og forvisse sig om, at de ikke kom fra hinanden, men fulgtes kjønt og broderligt ad. Efter en lang og møjsommelig Kravlen „op ad Bakker og ned i Dale“ naaede de endelig Trappen og stod snart i god Behold paa Kirkens Gulv.

En lille Stund senere træffer vi dem siddende over for hinanden i Lensmandens Lønkammer paa Aarhusgaard. En tændt Voxstabel, en Vinkande og tvende Sølvbægere stod paa det lille Bord, ved hvilket de havde taget Plads, Ridderen i en magelig højrygget Armstol paa den ene og Klokkeren paa et ringere Sæde lige over for paa den anden Side. Vinduesskodderne var skudte for, og en lystig Ild flammede i Kaminen — her var anderledes hyggeligt end oppe ved den aabne Kirkeluge.

Efter at have varmet og styrket sig med et Bæger god Vin, aabnede Lensmanden Forhandlingerne med at sige:

„Nu tale I rent ud, Hans Skaaning, og Fanden annamme jer, om I ej kommer med noget, der er Mening i!“

„Eders Ord i Ære, strænge Herre og højgunstige Velynder!“ svarede Kanniken med et listigt Smil til Ridderen og et ømt Blik til Vinkanden; „jeg vil da stile min Tale hen imod, at I annammer Jomfruen, inden hun ved Kirkens uløselige Baand knyttes til Magisteren, for at ikke den slemme Gejst, I nævnede, skal annamme mig syndige Stakkel, hi, hi, hi!“

„Til Sagen, Klerk, og kom med noget, som bedre forslaar!“ raabte Lensmanden; „der skal andet til end Talemaader og Omsvøb, om Knuden skal løses!“

„Vel, Hr. Ridder! Jeg mener heller ej, at Knuden skal løses, men at det er langt magsommere at hugge den over.“

Ridderen nikkede.

„Ej vil vi regne den Vanskelighed for meget,“ vedblev Klokkeren, „at Jomfru Eline har trolovet sig med Magisteren . . .“

„Gid han maa styrte og brække sin Hals, den Sortkjole!“ raabte Lensmanden hæftig og flyttede sig utaalmodig i Sædet.

„Næppelig vil saadant ske,“ sagde Raadgiveren; „men ej heller betyder det stort, om han styrter eller stander, og Doktor Morten formaar og ingenlunde at drive eders Naade tilbage, hvor det lyster eder at gange frem — saa liden Tue vælter næppelig Erik Grubbes Brudevogn! Ej skjønner jeg ligere, end at Fru Maren, eders Ægtehustru, er den slemmeste, men og i Grunden den eneste Hinder, som er værd at regne for noget.“

Lensmanden fo'r op. „Hvi Fanden sidder I der og spilder Tiden med at fortælle mig sligt, som ingen kjender bedre end jeg!“ raabte han.

„Taalmodighed, strænge Herre!“ vedblev Hans Skaaning. „Vi tvinges dog til at begynde med det, som er, om vi agter at naa frem til det, som skal vorde, og næppelig fejler jeg, naar jeg formoder, at eders Naade er til Sinds at gifte eder med den ædelige Jomfru, frem for at gjøre hende til eders Slegfredvis.“

„Hvi kalder I hende „ædelig“? I ved vel

ellers, at det er kun ringe bevendt med Slægtens Adelskab!" bemærkede Ridderen med et haanligt Smil.

„Ja vel, eders Naade! Jeg har ingenlunde glemt, at Jomfruen hedder kun slet og ret Eline Mortensdatter, hvilket klinger saare simpelt og borgerligt ved Siden af et saa højadeligt Navn som Erik Grubbe; men desværre har I kun liden Udsigt til at vinde Skjønjomfruen, naar ej I vil nedværdige jer til at ægte hende. Se, havde eders Naade nu været Hedning eller Tyrk og boet i et andet og mere frit Land, saa vilde Sagen have været lettere at gjennemføre; men da I tværtimod er en god Kristen og dansk Adelsmand, og baade Guds og Kongens Lov byder og forordner, at kun en Mand og en Kvinde . . ."

Et Blik paa Ridderen tvang den snaksomme Raadgiver til at holde inde. Erik Grubbe, der sad og kom i Tanker om, at Kanniken talte ironisk og vilde holde ham for Nar, var under den sidste Replik bleven blussende rød i Ansigtet, Aarerne i hans Pande svulmede, og Øjnene flammede vildt, saa at Hans Skaaning ordentlig blev bange og kom til at ryste.

„Er I galen!" raabte Lensmanden fnysende. „Dersom I ikke strax holder Kjæft med eders forbandede Udenomssladder og rykker ud med, hvad I mener, der skal gjøres — hvad der skal gjøres, forstaar I? — saa skal der times jer en Ulykke! Med Vielsesformularen behøver vi vel ej at tage det saa nøje, naar jeg blot vinder frem til Maalet, og Bruden vorder min," lagde han til med en haanlig Mine.

„Min ringe Mening er," skyndte Raadgiveren sig at sige, „at I bør sende Fru Maren bort fra Havreballegaard."

Denne Gang svarede Ridderen med et særdeles bifaldende Nik; thi Raadgiverens „Mening" faldt jo fuldstændig sammen med hans egen. Forbundsfællerne begyndte at forstaa hinanden.

„Og helst maa hun stikkes langt bort herfra — til Tjele for Exempel?"

Ved at høre disse Ord lagde der sig noget, der lignede et Smil, over Lensmandens Ansigt. Havde han ikke selv for et halvt Døgn siden undfanget just den selv samme Tanke og gjort Skridt til at gjennemføre den ved at tilkjendegive Fru Maren sit Ønske, at hun skulde gjøre sig rejsefærdig og hurtigst mulig drage til Tjele? Nu foreslog Klokkeren nøjagtig det samme, hans „Raad" maatte altsaa være det rigtige.

„I mener vist og, at der ej bør tøves med dette?" sagde Erik Grubbe, „men, at jo før hun kommer afsted, desto bedre?"

„Netop hvad jeg lige havde paa Munden og vilde have sagt til eders Naade," svarede Raadgiveren.

„Nu er der Mening i eders Snak, Hans Skaaning, og alt dette gaar jeg ind paa," sagde Lensmanden; „men hvad saa? End er vi endda lige vidt, tykkes mig?"

„Fru Maren er ikke stærk af Helsen," gjenmælede Klokkeren; „Folk vil vide, at hun skranter og hoster meget som et Menneske, der gaar og drages med Svindsot og lakker mod Gravsens Bred. Maaske er det Himlens Vilje, at Døden snart skal løse Baandet, som forener eder og hende, og da er eders Haand fri, Ridder Erik!"

Atter et særdeles bifaldende Nik fra Ridderen. Det var dog forunderligt, hvor nøje Raadgiverens Tanker faldt sammen med hans egne!

„Alligevel tør jeg ingenlunde tilraade, at vi bygger alt for fast paa en saadan Mulighed," vedblev Raadgiveren, „og ej maa vi glemme, at ingen af os ved, hvor snart Magisteren og Jomfru Eline bliver til Sinds at holde Bryllup."

Der begyndte paa ny at vise sig Rynker paa Lensmandens Pande. „Ha! Dertil maa det ingenlunde komme!" raabte han.

„Nej, ganske vist, eders Naade, dertil maa det aldrig komme!" svarede Raadgiveren ivrig; „og nu skal jeg sige eders Naade, hvorledes jeg har tænkt, at Tiden burde benyttes, medens Fru Maren er borte, og inden Magisteren bliver færdig til sin Brudefærd. Paa en fiffig Maade maa vi se at faa det maget saa, at I og ej Magisteren bliver Brudgommen."

Lensmanden var lutter Øre. „Hvorledes skulde det vel gaa til, Hans Skaaning?" spurgte han brat. „Tiden turde blive alt for kort til at iværksætte . . ."

„Der er langt til Tjele," afbrød den snedige Raadgiver, „men dog ingenlunde længer, end at der lettelig kan spørges Tidender derfra. Om de er sande eller falske, gjør mindre til Sagen, hver Mand tror dem alligevel; og saa saare det er blevet almindelig bekjendt, at Fru Maren er død — der er jo intet til Hinder for, at eders Naade foretager en Rejse og er borte en Tid — saa er det Tid at handle, og da kan en Bortførelse og en Præst gjøre Resten. Paa denne Vis snapper vi Brud og Brudeskammel bort fra Magisteren, ja betager ham ganske Lysten til at holde Bryllup med den stolte Bispetøs!"

„Dette Raad gefalder mig ganske," sagde Lensmanden vel tilfreds og skjænkede i Bægrene. „I er en snu Mand, Hans Skaaning, og ej fortryder det mig, at jeg indlod mig med eder. Skaal, Klerk! Vi drikker paa en heldig Gjennemførelse af eders Anslag!"

De stødte Bægrene mod hinanden og drak ud til Bunds.

„Men," sagde Lensmanden efter en lille Pavse, „det rinder mig dog i Hu, at vi vanskelig formaar nogen Præst til at forrette Vielsen ved et tvungent Giftermaal?"

„Ser I da ej den Mand, der sidder for eder?" svarede Kanniken.

„I, Hans Skaaning!" raabte Ridderen, „er I Præst og har Brev paa at smedde Folk til Hobe?"

„Hvad gjør det til Sagen, eders Naade, at Brevet mangler, naar jeg desuagtet forretter Vielsen og bruger de rette Ord?" svarede Kanniken. „Bag efter maa vi støtte os til, at sket er sket, og gjort Gjerning staar ej til at ændre. Vel er jeg den, der udsætter sig mest, og ingenlunde har jeg glemt, at jeg overskrider Grænsen for min Embedsmyndighed ved at udføre en slig kirkelig Handling; men jeg stoler paa, at I er en mægtig Mand, Herre, og vil holde eders beskyttende Haand over mig."

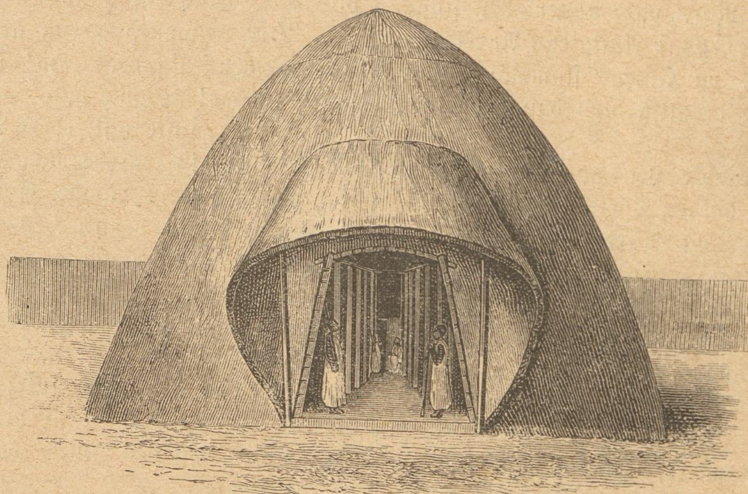
„Ja, det skal have gode Veje!" forsikrede Lensmanden; „ingen skal faa Lov at krumme et Haar paa eders Hoved, og tilmed skal I vorde rundt og rigelig belønnet, saafremt I kan sætte igjennem, hvad I har lovet."

Det, mente den snilde Raadgiver, vilde være en saare let Sag, og efter at de endnu en Stund havde siddet sammen og yderligere drøftet den lagte snedige Plan, skiltes Forbundsfællerne i gjensidig god Forstaaelse, i det Klokkeren tog Afsked og vandrede hjem til sin egen Bopæl i Morianer Konventet.

(Fortsættes.)

H. M. Stanleys Rejse
gjennem det mørke Fastland.
IV.
(Sluttet.)

Efter en kort Tids Ophold i Usavara, forlagde Kejseren Residensen til Hovedstaden Rubaga, der kun laa en halv Dagsrejse oppe i Landet, og Stanley fulgte med. Der vil vi nu aflægge et Besøg i hans rummelige Modtagelseshal, der ligger i en særlig dertil indrettet stor Bygning, af hvilken vi bringer et Billede. Længst inde i Rummet ser vi ved det Lys, der strømmer ind gjennem den store Indgang, en Mand, klædt i en broderet skarlagenrød Jakke og en hvid Skjorte, siddende paa en Stol og med en Vagt af et Par Spydbærere, og to, der fører Musketter, paa hver Side. Høvdingerne og de fornemme skynder sig gjennem Porten og bukker dybt for ham. Nogle kysser paa muhamedansk Vis Haandfladen og Bagen af hans højre Haand, andre holder paa den gamle Skik, kaster sig ned paa Jorden, strækker Hænderne ud og raaber, medens de knæler, Twyanzi, yanzi, hvorpaa enhver begiver sig til sit Sæde efter Rangen. To lange Rækker af siddende Mænd dannes derved langs Hyttens Rørvægge, saa Midtgangen staar tom til Adgang for fremmede og Ansøgere, til Afgjørelse af Forretninger, Retssager o. s. v.

Mtesas Modtagelseshal.

Som en med Forrettigheder forsynet Person tog Stanley Sæde paa højre Side tæt ved Katekiroen, hvorfra han i god Ro kunde iagttage Kejseren.

„Hans glatte, fine Træk uden en Rynke er en ung Mands i en Alder af mellem 25 og 35 Aar," skriver Stanley. „Hans Hoved er glatraget og bedækket med en Fez. Fødderne er bare og hviler paa en Leopardhud, paa Kanten af hvilken der ligger en poleret hvid Elefanttand, og ved Siden af den et Par røde tyrkiske Tøfler. Hans højre Haands lange Fingre griber om det gyldne Hæfte af en arabisk „Scimitar". Den venstre Haand hviler paa Knæet og minder en om Ramsesstøtten ved Theben. Den eneste Særegenhed, Naturen har udstyret ham med, er de store luende, urolige Øjne, der synes at overse alt med et Blik og adskiller hans Ansigt fra alle andres rundt om mig. Ansigtets Udtryk skifter imidlertid hurtigt. Naar

det er roligt, mangler det hverken Udtryk eller Værdighed, men eftersom Tankerne stiger op i hans Sjæl, knibes Læberne sammen, Øjnene udvider sig, og Øjestenene træder ud, hans Hænder sitrer krampagtigt, og den indfødte Hofmand begynder at frygte for et stormende Udbrud af Raseri. Er han derimod i godt Lune, synes Øjnene at trække sig ind og blive mindre, Læberne mister deres Haardhed, og det varer ikke længe, inden en hjærtelig Latter runger gjennem Salen."

Regeringsforretningerne begynder. En halv Snes Mænd kommer op ad Midtgangen, kaster sig ned for Kejseren og begynder gjennem en Ordfører at fortælle ham noget, som han besynderligt nok ikke synes at høre paa. Det er et Gesandtskab fra Kong Mirambo, der paa et Rygte om, at Mtesa vil sende en Hær paa 50,000 Mand mod ham, beder den mægtige Monark modtage Gaver til Bevis paa Venskab. Under Talen og Fremlæggelsen af Gaverne sidder Mtesa skjødesløst og taler med sine Høvdinger, men pludselig sender han Gesandtskabet et lynende Blik og siger hurtigt og bestemt: „Sig Mirambo fra mig, at jeg bryder mig ikke om hans Gaver, men jeg maa have Hovedet af den Mand,

Mtesa over sine Koner i Vaabenbrug.

som dræbte min Høvding Singiri for et Aar siden, da han var paa Tilbagevejen fra Zancibar til Uganda, eller ogsaa vil jeg komme over ham med flere Wagandaer, end der er Træer i hans Land. Gaa!"

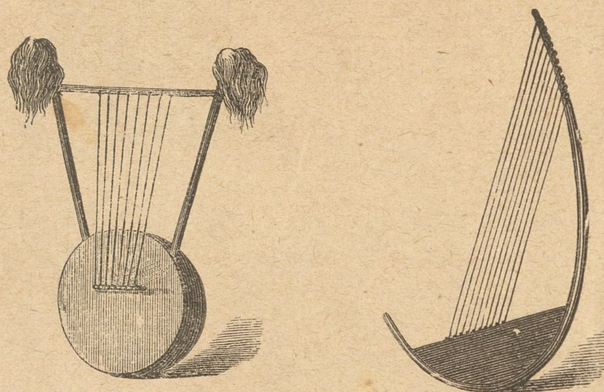
En anden Flok kommer. En Høvding er død, og de ønsker at vide, hvem af hans medbragte Sønner der skal være hans Efterfølger. Mtesa smiler og overlader sine Høvdinger Valget. Den lykkelige sværger Kejseren Huldskab og Troskab.

I samme Øjeblik kommer en lang Skare gamle og unge Kvinder til Syne. Kejseren rejser sig op, og alle følger hans Exempel, thi de indtrædende er Medlemmer af den kejserlige Familie. Eftersom „Damerne" nærmer sig Tæppet, hilser Mtesa enhver med et venligt Ord, og naar de har sat sig, gaar han rundt, sætter sig i deres Skjød og omfavner den ene efter den anden. Til Gjengjæld for de kejserlige Kjærtegn forærer de ham levende Fugle, som han maa modtage med egne Hænder og derefter give en Høvding at passe paa, for at det ikke skal se ud, som om han ringeagtede nogen af dem.

Handlingen skifter. Kejseren er netop denne

Morgen bleven forkølet, og de opmærksomme Høvdinger har opdaget dette lille Ildebefindende. Et halvt Dusin styrter frem, bøjer Knæ og tilbyder sine Hovedklæder, for at han kan bruge dem som Lommetørklæder og lette sin besværede Næse. Pludselig hører man et Steds i Salen en hostende Lyd; en af Høvdingerne er ogsaa forkølet, og Kejserens Øjne fæster sig strax paa Synderen. „Ud med ham!" raaber Høvdingerne opfyldte af Harme, og strax tager en halv Snes „Herrer af Rebet" (Bødler) fat paa den ulykkelige og kaster ham ud paa en noget ublid Maade.

Efter denne Afbrydelse hører man den nationale Harpers Toner. Kejseren kalder paa Skjalden

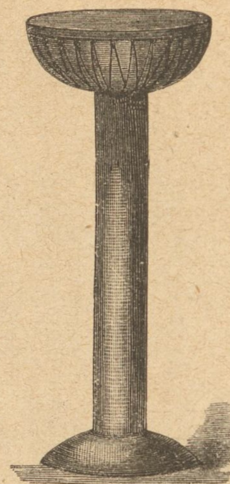

Aganda - Harper.

og byder ham at lade sig høre, men næppe har han begyndt at spille, før Forsamlingen opskræmmes ved det stærke Knald af et Gevær. Flere Høvdinger iler hen til Udgangen, men de behændige og ivrige „Herrer af Rebet" har alt Løkken om Forbryderens Hals og slæber ham halv kvalt ind for Kejseren, hvis Nerver er blevne en Smule angrebne af Knaldet. De fortæller knælende, at Manden har ladet sit Gevær falde, medens han havde Vagt, og spørger om, hvad de skulde gjøre med ham. „Giv ham 50 Stokkeslag," raaber den vrede Kejser, og den ulykkelige slæbes bort for at modtage en Straf, som vil gjøre ham vanfør i en hel Maaned.

Høvdingerne har atter taget Plads. En Mand melder, at Høvdingen Namionju har gjort Oprør. Da Kejseren hører dette Budskab, udbryder han med vidt opspilede, fremtrædende Øjne: „Hvad! Er alle Mænd døde i Nakaranga? Har jeg ingen Høvding, ingen Folk tilovers, siden Namionju behandler mig paa denne Maade?" Som et Lyn er hele Forsamlingen paa Benene. Høvdingerne styrter hen til Indgangen, griber deres Spyd eller Stokke og stiller sig støjende op i de drabeligste Stillinger, i det de beder Kejseren tælle sine Høvdinger. „Det er godt!" svarer den formildede Kejser, hvorpaa Høvdingerne lægger deres Vaaben og sætter sig. Mtesas Blik falder paa en fyrig ung Mand, der springer op, kaster sig i Støvet og siger: „Her er jeg, Kabaka!" — „Gaa, tag fem Watongoler (Oberster) og deres Folk med dig og æd Namionju op med hele hans Land!" Den udvalgte farer op, griber Spyd og Skjold, indtager en sejrende Helts Stilling og siger: „Se paa mig, Kejser! Kejseren befaler, og Namionju skal dø. Jeg vil æde hans Land rent op. Tak, Tak, Tak!"

Derpaa staar Kejseren op, Trommerne røres, alle de tilstedeværende rejser sig, og uden at sige et eneste Ord trækker Kejseren sig tilbage til de indre Værelser. Regeringsforretningerne er endte.

Aganda - Tromme.

Den, der vil vide mere om det Liv, Kejseren fører, maa gjennem en Mængde paapassende, mistænksomme Vagter, Pager og Bødler søge at faa Adgang til en Mængde forskjellige Hytter og indhegnede Gaardsrum. I et af disse kan man da lejlighedsvis faa at se, saaledes som omstaaende Billede viser, hvorledes Mtesa exercerer sine Hustruer. „De er allesammen smukke, brune, velskabte Kvinder, men hvad der slaar os mest, er Diciplinens Virkning. Deres Holdning og de ængstelige, aarvaagne Blikke, de kaster paa Herskeren, viser tydelig, at skjønt de nok er ham hengivne, har de dog oplevet andet end Kjærlighedsscener.

Skrædderens Giftermaal.

Fortalt af C. A. Thyregod.

Ved Alfarvejen, der fører nordpaa ud af Højrup By, staar Smedeboligen, og noget længer ned mod Bækken er selve Smedjen med det sodede Tegltag og med Aftryk af Hestesko indbrændt paa Dør og Dørstolper. Skraas over for paa den anden Side af Vejen er der et andet lille Hus, som ogsaa har et Slags Skilt; thi i et Lindetræ ved Hushjørnet er der indskaaret en Afridsning af Pressejærn og Sax. Dertil var en Dag kommen et nyt Mærke, i det der over Saxen var indskaaret Bogstaverne: „D. S.", hvilke Bogstaver var omgivne af et Hjærte.

„Hvem har tælget det ud?" spurgte Rasmus Smed sin Gjenbo.

„Det har jeg selv," svarede Gjenboen og brystede sig.

„Nu, ja Bogstaverne kan jeg nok forstaa; men hvad betyder Hjærtet? Vil du kanske have, at Folk skal kalde dig: Den hjærtens Daniel Skrædder?"

„He! Nej," svarede Daniel. „Hjærtet betyder Kjærlighed, Hjærtets ømme Følelser, du ved, og „S." skal slet ikke sige Skrædder."

„Aa, nu forstaar jeg!" tilstod Smeden. „S. skal sige Sidsel. Det er altsaa sandt, hvad der siges, at du skal giftes med Sidsel hos Sognefogdens."

„Hi, hi! Ja, jeg er jo gammel nok til at gifte mig, og da jeg nu har Hus og Hjem . . ."

„Ja vist. Kun undrer det mig, at du tør indlade dig med den arrigsindede Trold, der er dobbelt saa stor og svær som du. Hvad om hun faar i Sinde at banke dig!"

„Dobbelt saa stor og svær? Det er ikke sandt. Jeg vejer fem Lispund og elleve Pund, og hun vejer kun ni Lispund. Desuden er jeg stærkere, end jeg ser ud til, og jeg har Mod i Bringen. Det plejer Kvinderne at mangle."

„Somme Tider," sagde Rasmus tørt.

„Ja, din Kone er nu ikke saa forknyt," drillede Daniel.

„Det skal hun heller ikke være," svarede Smeden. „Jeg kan godt lide, at hun tør sige sin Mening. Kommer vi somme Tider til at mundhugges lidt, saa er det ikke ilde ment og har heller ikke noget videre at betyde."

„Da vil jeg rigtignok ikke taale Modsigelse af min Kone," erklærede Daniel. „Hun skal lystre mig uden at knurre."

„Saa vil jeg raade dig," sagde Rasmus, „at du ikke gifter dig med Sidsel, inden du faar at vide, hvem af jer der er stærkest."

Da Skrædderen havde forladt Smedjen tænkte han dog noget over Samtalen. Sidsel var en ganske kjøn Pige, der struttede af Sundhed og Kraft. Formedelst hendes Dygtighed som Tyende blev der hos Sognefogdens baaret over med hendes hæftige Sind; men fra tidligere Tjenester gik der Rygte om, at hun havde banket baade Madmoder og Medtyende. Efter at Daniel havde tilbragt en søvnløs Nat i urolige Tanker, blev han enig med sig selv om, at et Giftermaal med Sidsel maaske dog var for voveligt, og at han vel helst maatte slaa hende af sit Sind. Det skulde saa siges hende, og hen imod Middag opsøgte han hende paa en Grønning i hendes Husbonds Skov, hvor hun var ude at røgte Hø.

Han bød Goddag, og hun tilsmilte ham en Gjenhilsen; men da han holdt sig i ærbødig Afstand og ikke sagde noget videre, begyndte hun at rynke Panden. Hun snakkede dog frisk op og spurgte ham tilsidst om, hvor vidt han var med Forberedelserne til deres Bryllup.

„Ikke svar vidt, og jeg tænker . . ."

„Nu, hvad tænker du?"

„Jeg tænker næsten, vi gjorde klogest i at lade det være."

„Hvad for noget? Hvad Rakkeren skulde det smage af?"

„Jeg er kommen i Tanker om, at jeg er for ung; jeg maa helst gaa nogle Aar endnu, og kanske jeg bliver til Sinds, at jeg slet ikke vil giftes."

„For ung!" udbrød hun. „Du er for ung til at gifte dig, mener du; men du er gammel nok til at holde en skikkelig Pige for Nar — gjøre mig til Spot og Grin for al Verden — saadan en usselig Skrædderpjalt!" Og hun skjældte og græd og bandede, hvorimod han omsider vendte sig fra hende og begyndte at luske bort; men det tog en uventet Vending for den sølle Skrædder, som det følgende skal vise.

(Sluttes.)

Bognyt.

„**Bedstemoster**", Fortælling af **Knud Skytte**, (Schønbergs Forlag). Det er en meget vakker Historie, den yndede Forfatter her har fortalt. Den drejer sig væsentlig om en særdeles brav og veltænkende Bonde, der er bleven syg af Velleveet og Magelighed og foretager en Rejse for sin Sundheds Skyld. Paa Rejsen ledsages han af en Slægtning, en fire og tyveaarig Hjemmefødning, der næsten kunde antages for at nedstamme fra Niels Henningsen Studenstrup. En stor Del af Bogen handler om Hændelserne paa Rejsen. Blandt disse maa fremhæves Kandestøberiet i Kroen som i høj Grad morsomt og særdeles lysteligt at læse, om end næppe fuldt sandsynligt. I det hele skildres Rejsen meget interessant. Rejselivets Friskhed virker heldigt paa Gaardmandens Helbred, de Ærgrelser, den yngre Rejsefælles Nærighed og Dumhed voldte ham, bidrager ogsaa til at vække hans Livsaander, der er faldne i Døs under det dagligdags Velvære i Hjemmet. Han kommer karsk og glad tilbage. Den unge Lømmel volder sig selv adskillig Fortræd, men har dog til sidst Lykken med sig, i det han vinder en Brud, der vel ikke længer er ganske ung, og som derhos er noget skabagtig, men har tillige gode Egenskaber, da hun ikke blot er en smuk, men ogsaa en særdeles dygtig Kvinde og har en betydelig Evne til at indynde sig hos hvem hun vil, saa at hun endog strax tager den gamle vanskelige Bedstemoster med Storm. **Personen** „Bedstemoster" er en træffende Type paa en dygtig og myndig Husmoder fra vore Bedsteforældres Tid, da **Arbejde** og **Lydighed** var Løsenet i højere Grad end nu, og gamle Maren Møldrups er, trods al sin Hvashed, en ædel og sympathetisk Skikkelse. **Bogen** „Bedstemoster" er i det hele en fornøjelig Bog, der fra først til sidst bevæger sig i raske, livlige Skildringer af Mennesker og Forhold. Vi kan derfor paa det bedste anbefale „Bedstemoster" til enhver, som en let læselig Bog, der fra først til sidst holder Interessen fangen og ofte vil volde Læseren en hjærtelig Latter. Den vil derfor med sit rene og sædelige Indhold være aldeles selvskreven til enhver Sognebogsamling.

„Husvennen"s Julepræmie.

Ligesom de forrige Aar har dette Blads Udgiver atter i Aar samlet et Bind originale Fortællinger af yndede Forfattere, der under Fællestitlen **„Paa vilde Veje"** er bestemt til at afgive en værdifuld Julepræmie for de af Bladets Holdere, som mod Efterbetaling af **kun Tredjedelen** af Bogladeprisen (og Bogens virkelige Værdi) kunne ønske at komme i Besiddelse af en fortrinlig Morskabsbog med sund og sædelig underholdende Læsning. Denne Bog er endnu større (360 Sider) end i Fjor, og indeholder flere Fortællinger (ialt 7). Søofficeren Chr. Middelboe skildrer i Fortællingen **„To Kammerater"** særdeles smukt to Ungdomsvenners Hændelser, samt den enes Fald og Frelse ved Vennen. Medens denne Fortælling fører os viden om i Nutiden, sætter den næste Læseren tilbage i Fortidens Liv i Fred og Krig, i det Ingvor Bondesen (der tidligere har udgivet flere Bøger under Navnet „Henning Fox") i Fortællingen **„Hun skulde da være den eneste"** opruller et fortrinligt Billede af Livet i Borgen og i Felten fra Syvaarskrigens Tid. Den næste Fortælling giver atter en Modsætning, i det C. A. Thyregod under den fristende Titel **„Femten Tønder Guld"** bringer os et af sine sandru Billeder fra Bondelivet i Jylland i dette Aarhundredes første Halvdel. De lige saa karakteristiske som morsomme Forhold, der skildres i „Femten Tønder Guld", vil ofte aflokke Læseren en hjærtelig Latter. Dette tør vi ikke love os af den næste Fortælling af Anton Nielsen, **„Jens"**, der er mere skikket til at vække Alvor og Eftertanke ved sin „realistiske" Skildring fra Nutiden af Almuelivet paa Fyn. Man følger med største Deltagelse den fattige Gut baade i hans Fald og hans Oprejsning, saaledes som den fremkaldes af ægte Kjærligheds stærke Magt. Saa vexler Scenen atter og vi følger Emanuel Henningsen ind i en Røgkupé paa en Limfjordsdamper, og mens det gaar **„Op ad Fjorden"** — som Rejsemindet kaldes — faar vi ikke alene den mærkelige Historie om Frederik den syvendes Pibe og den store Guldklump at vide, men gjør Bekjendtskab med Rejsefæller, der er som grebne lige ud af Livet. Det samme kan siges om den kostelige Skitse, Jens Skytte har leveret i den følgende Skildring **„Fra Hverdagslivet"** i det sydlige Jylland, som det synes nær Nutiden. Det vil volde Læseren megen „Hovro" at gjøre Bekjendtskab baade med de tørre Jyder og de fugtige Jyder og at læse om, hvordan den ene Morten Nielsen gav den anden Morten Nielsen Skorpionolje. Sluttelig kommer „Erik Klokker" med en Virkelighedsskildring fra Nordsjælland: **„Gasse-Jens"**. Det er ikke forlorent Bondeliv, man her opvartes med — som det ikke saa sjældent hænder, naar vore realistiske Forfattere bevæger sig paa Landet — men fulde lyslevende Skikkelser, lige trukne frem fra Landsbylivet, og de skildrede Forhold og tildels snurrige Personer vil Læseren følge baade med Deltagelse og Fornøjelse.

Vi tør saaledes uden Ubeskedenhed indestaa vore Læsere for, at de i **„Paa vilde Veje"** vil finde en fortrinlig Folkebog, der vil blive til varig Glæde i hvert Hjem den kommer.

„Paa vilde Veje" er udstyret med et smukt Farvetrykomslag og faas i alle Boglader for 3 Kroner. Men med nærværende Numer følger en Præmiekupon, der for hver af Bladets Holdere bringer en Besparelse af 2 Kroner ved Bogens Kjøb.

Smaating.

Følgen af Ulydighed. Paa en Landsbykirkegaard findes et lille Trækors med følgende klassiske Indskrift:

Min Søn Mads Jokum Nero Skrødder
gik altid ud med bare Fødder,
skjønt jeg saa tit ham det forbød. —
Hvad sker? — En Dag, da det var sølet,
saa blev det lille Skidt forkølet,
og paa en Uge var han død.

En Student, som gav den sidste Tikroneseddel ud, skrev til Afsked bag paa samme:

Saa spring da! du sidste elektriske Gnist,
vor Afsked er trist,
jeg ærgrer mig fast til døde.
Bring Hilsen til Brødre i Danemarks Bank
at nu er jeg blank,
men stævner jer atter til Møde.

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to Øer i Vesterhavet: en Ø i Kattegattet — en Flod i Tyskland — en Indsø i Rusland — en By i Tyskland.

A. og M.

Firkantet Nød. Af 3 A, 3 S, 2 B, 2 E, 2 K, 2 L og 2 Y dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Første blev vejet og fundet for let,
da han sig stadig fra Herren bortvendte;
andet kan klæde en Pigelil net;
tredje man fordum som Fristed kjendte.
Fjerde paa jysk er en halvvoxen Kløv
som endnu ikke regnes for „fø'r".

A. H.

Opgave.

Hvis en Fodtur man sig tager paa,
maa man første, andet dygtig røre.
Vil man tredje Hele, vel, da maa
sine andet man til Falster føre.
Her det ligger aabenlyst for alle —
Gaaden heller næppe svær vil falde.

Opløsninger fra Nr. 9.

paa den firkantede Nød:
V A N D
A S E R
N E R O
D R O T

paa Gaaden: Edderkop.

Brevvexling.

H. K. H. — A. D. Bj. De sendte Digte kan ikke optages af Mangel paa Plads.

N. K—p. Tildels brugbart. Modtager gjærne mere.

Med dette Nr. af „Husvennen" følger et **Tillæg**, indeholdende en af Generalpostdirektoratet autoriseret Postanvisning til **N. C. Roms Forlagsforretning**, der ved Bestilling af ovennævnte Bog tages som Vederlag for dennes Bogladepris 3 Kr., naar 1 Kr. (og 4 Øre) indsendes kontant, hvortil nærmere Anvisning findes i Tillæget.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

II. Aargang. Nr. 11.

Søndagen den 16. December 1883

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

6.
Taarngjemmeren paa Tjele.

Tjele Hovedgaard, et Par Mil nordøst for Viborg, omtales allerede under Kristoffer af Bajern som tilhørende en Adelsmand ved Navn Eskild Ipsøn, der for øvrigt ikke er videre historisk bekjendt. Senere gik den over i Løvenbalk'ernes og Skram'ernes Besiddelse, og efter at Skipper Klements vilde Oprørsbander under Reformationsfejderne havde stukket Ild paa den, saa at den for en Del nedbrændte, lod Rigsraaden Jørgen Skram den atter opbygge, hvorom følgende Indskrift over Indgangsdøren til Hovedbygningen noksom vidner:

„Vi bygger Huse og store Fæste,
enddog vi er kun fremmede Gjæste;
Gud unde os saa at bygge og bo,
at vi kunde naa den evige Ro.

Anno 1585 lod Jørgen Skram til Tjele og hans Hustru Fru Hilleborg Daa opføre dette Hus."

Af den ældre Borggaard blev kun den søndre Længe tilbage, og det smukke, slanke Spir, som ragede højt op over de øvrige Bygninger og viste Vej til Borgens gjæstmilde Hal, er nu forsvundet og ombyttet med en Skorsten. Tjele Hovedgaard er den Dag i Dag et smukt Minde om middelalderlig Bygningskunst.

Efter at flere Slægtled af Skram'erne var døde bort, og det sidste uden at efterlade sig Arvinger, gik Gaard og Gods over til en Sidelinje, hvis Repræsentant var Henrik Belov til Spøttrup, og en Efterkommer af ham solgte i Aaret 1630 Gaard og Gods til Erik Grubbe, der i Forvejen var Ejer af Gammelgaard. Den ny Ejer søgte at samle det spredte Bøndergods saa meget som muligt, hvilket da ogsaa lykkedes saa vel for ham, at der 1641 hørte fire store Hovedgaarde under Tjele, nemlig Vigum, Vinge, Nørrebæk og Trinderup.

Der var for Tiden Fred i Landet. Adelsmændene paaførte ikke hverandre Fejder med Ild og Sværd for at afgjøre Ejendomstrætter og Æressager; thi dels havde de nok at gjøre med at oprette de Tab, som Wallensteins plyndrende Horder havde tilføjet dem paa deres Ejendomme, og dels kastede de sig med Iver over Dyrkningen af Herregaardsjorderne, som de udvidede ved at nedlægge Bøndergaarde og inddrage Jorden, og det var den Gand ikke ualmindeligt, at en Herremand kunde staldfodre 200 Par Stude og 30 Par Heste.

Under disse Forhold var der ingen Grund til hverken at befæste Tjele eller at have stort Folkehold paa Gaarden. Foruden det til Avlingens Drift fornødne Tyende beboedes Tjele Hovedgaard kun af Ridefogden Frands Mogensen, der udskrev Hoveri og Pligtarbejde, førte Regnskabet og bestemte Ægtkjørselen; Ladefogden Svend Hansen, der sørgede for Jordernes Drift; Skytten Claus Wenzel, hvis Bestilling var at passe Skovene og Vildtet; og Vægteren Kold, hvem det paalaa at vaage om Natten i Taarnkammeret, fra hvis Udkigshuller han vogtede Gaarden mod Overfald. Ridefogdens Kone Sidsel styrede det indre Husvæsen, hvortil hun havde Hjælp af en ung Bondepige ved Navn Karen.

Det var en Aften i Halvhelligdagene mellem Jul og Nytaar 1640. Vejret var barskt og uroligt. Stormen susede i Trætoppene og slængte de bøjede og halvt løsrevne Grene med voldsom Magt næsten helt ned til Jorden, Tagstenene paa Bygningerne løsreves og raslede ned i Gaardsrummet, Porte og Døre hvinede paa deres Hængsler, og heftige Vindstød fo'r som en Flok hylende Uaander ned igjennem Skorstenene og pustede Røgen ind i Værelserne. Af og til stillede Vejret af, men kun for et Øjeblik, og med fornyet Kraft fo'r Stormen atter hen over Gaarden og Omegnen, spredende Ødelæggelse til alle Sider.

Oppe i det lille firkantede Taarnkammer stod Vægteren Kold, en kraftig bygget ældre Mand, klædt i en Lammeskinds Pels, med en Bjørneskindshue paa Hovedet og et bredt med Jærnringe beslaaet Læderbælte om Livet. I Bæltet hang paa hans højre Hofte en blank, skarpsleben Øxe og paa venstre Side et stort Knippe Nøgler. Om Benene havde han viklet laadne Skind, der var fastbundne med Læderremme. Kold, der tidligere havde faret til Søs, var nu en Mand paa 50 Aar. De mange dybe Furer i Panden og en ofte tilbagevendende Krampetrækning ved Mundvigerne, der hver Gang afpressede ham et dæmpet Suk og gav hele Ansigtet et lidende Udtryk, samt det lange næsten kridhvide Haar og Skjæg vidnede tilsammen tydelig om, at Vægteren var en Mand, paa hvem Livets Kampe og haardt, legemligt Arbejde havde efterladt deres blivende Spor.

Paa en Bænk i Kammerset sad Sidsel Ridefogeds Hjælperske Karen, en ung Kvinde med kulsort Haar, mørkladen Hudfarve og store, mørke Øjne, der ofte funklede med en uhyggelig Glans. Hun støttede Hagen i den hule Haand, som en, der sidder og grubler over et eller andet, medens hun af og til ligesom vaagnede op af sine Grublerier og lod Blikket fare vildt omkring i Kammeret, og naar et voldsomt Vindstød ruskede i Taarnets Fløj og fo'r hylende langs Murene, knugede hun Hænderne mod Brystet og rejste sig nogle Gange hurtigt op, som om hun var til Sinds at udføre et eller andet fortvivlet Forsæt; men et Blik fra Kolds milde Øjne var hver Gang tilstrækkeligt til at tæmme hendes vilde Hæftighed, saa hun vendte tilbage til Bænken og satte sig igjen. De havde i Løbet af det sidste Kvarters Tid ikke vexlet et Ord, hver for sig var de sysselsatte med deres egne Tanker og Betragtninger. Vægteren stod med en stor Raaber i Haanden og kiggede ud igjennem Ruden.

Pludselig stod Karen op; Kold vendte sig om og saa' som før mildt og alvorligt paa hende; men denne Gang trodsede hun hans Blik, og i det hun greb ham haardt om Armen, sagde hun med vild Hæftighed:

„Ved I hvad, Kold? Jeg har Lyst til at brænde Tjele af i Aften!"

„Og hvorfor just i Aften, bitte Karen?" spurgte han rolig.

„Jo, for i Aften bruger Nordvesten sin store Blæsebælg, og vi behøver ej at puste til Ilden," svarede hun vildt. „Sikket Baal der vilde blive, naar Tjele Hovedgaard stod i Flammer! Ka' hænde sig, det vilde lovte*) saa højt, at den røde Ridder kunde skimte det helt til Aars!"

„Kommer du nu paa de Tanker igjen?" sagde han og rystede medlidende paa sit gamle Hoved. „Du taler i Vildelse, bitte Karen, og som du rent havde mistet Samlingen. Du lovede mig endda for en Tid siden, at du ej vilde tænke paa Hævn — har du rent glemt det?"

Det svarede hun ikke paa, men pressede Hænderne haardt mod Panden og mumlede for sig selv: „Han siger, jeg er fra min Samling!"

„Ja, for det er enhver, som gjemmer paa Hævntanker, andet mente jeg ikke," sagde gamle Kold, der fortrød, at hint Ord var sluppet ham ud af Munden. „Hævnslyst er ej andet end Oprør mod den kjære Gud; thi „Hævnen hører mig til, og jeg vil betale, siger Herren!" Raadeligst derfor, bitte Karen, at du lader de onde Tanker fare, at du ej ved ugudelig Trods skal nedkalde Himlens Vrede over dit eget Hoved. Nu skal jeg synge Aftensalmen for dig."

Og han sang med from og inderlig Andagt følgende gamle Salme udenad:

„Den lyse Dag forgangen er,
og Natten den hænger os paa,
o Jesu Christ, vor Herre kjær,
du altid hos os blive maa.
Glæde os Gud i Himmerig!

Du est det evige Guddoms-Lius,
det tro vi og bekjende,
kom til os i vort Hjærtes Hus,
med din Naade os optænde.
Glæde os Gud i Himmerig!

Du est vor Vægter tryg og tro,
du vil os aldrig undfalde,
paa dig saa ville vi bygge og bo,
i al vor Nød dig paakalde.
Glæde os Gud i Himmerig!

Dagen er skabt til Arbejd' og Umag,
det kan enhver hos sig mærke,
men Natten er skabt til Ro og Mag,
de trætte Lemmer at stærke.
Glæde os Gud i Himmerig!

---

*) Tage sig ud, fremtræde tydelig trods Afstanden.

Bevar os Gud i denne Nat
fra Djævelens listige Pile,
i alskens Fare du med os stat,
giv Rolighed og en god Hvile.
Glæde os Gud i Himmerig!

Vi befale os i Jesu Vold,
naar vi vore Øjne tillukke,
Gud være vort Værn, vor Klippe og Skjold
mod alt ondt, der os kan trykke.
Glæde os Gud i Himmerig!

Giv os en rolig Nat og god,
lad os i Synden ej sovne,
lad os ej gjøre det, dig er imod,
ej heller i Sorgen opvaagne.
Glæde os Gud i Himmerig!

Saa vil vi i Morgen love dig,
din Godhed gjærne bekjende,
og siden altid i Himmerig
dig prise foruden al Ende.
Glæde os Gud i Himmerig!"

Karens Adfærd under Salmesangen var højst besynderlig. Først rev hun sin Hue af og gav sig til at slaa sine lange, fyldige Haarlokker med Haanden, som om det var Hør, hun skjættede, hvor efter hun bandt det i Knude bag paa Hovedet, bandt atter Huen paa og gav sig til at hoppe rundt paa Gulvet i Strømpefødderne i en sælsom trippende Dans. Omsider gik hun atter hen og tog Plads paa Bænken, hvor hun sad og stirrede sært omkring sig, men uden, som det syntes, at høre et Ord af Sangen. Da Salmen var sungen til Ende, vendte Sangeren sig om imod hende og sagde med mild og kjærlig Røst:

„Gaa til dit Kammers, bitte Karen, og put dig i Sengen! Det er silde, og du trænger til Hvile. Gak, mit Barn, og befal dig Gud i Vold!"

Men hun blev siddende ubevægelig og uden at ænse hans Ord. Efter et Par Minutters Tavshed sagde hun trodsig:

„Hvi kommer I altid med jeres Skriftlærdom og Salmesang, naar jeg snakker om den røde Ridder og min Ret til at vedergjælde ham, den Djævelskrop? Eders Skriftsprog lyder i mine Ører som Spegloser, og min Hjertekvide er for stor til at synge bort. Intet nytter det at præke og synge for mig!"

Kold lagde Raaberen fra sig og gik hen og satte sig paa Bænken ved Siden af hende, og i det han tog hendes Haand og saa' hende kjærlig ind i Ansigtet, sagde han mildt:

„Du er jo rent af Lave i Aften, bitte Karen! Fortrøst dig ganske til mig og lad mig kjende Aarsagen til al din Ve og Kvide; det letter altid Sorgen noget at dele den med en oprigtig Ven."

Han kjendte godt hendes sørgelige Historie og havde ofte hørt den af hendes egen Mund; men han lod hende altid fortælle den paa ny, hver Gang Kummer og Fortvivlelse truede med at faa Overhaand hos hende; thi han vidste jo, „at det lettede."

„Hvor er det, du er fra, bitte Karen?" sagde han videre, da hun ikke syntes at agte paa hans Opfordring til hende om at fortælle.

„Fra Havreballe Skov," svarede hun; „det ved I jo godt, og det har jeg sagt jer saa tit."

„Ja, men det er saadan et svært Navn at huske, bitte Karen! Havreballe Skov siger du; i Udkanten af denne Skov ligger et bitte Hus, og i det er du og din Broder født — hvad er det nu, han hedder?"

„Min Broder? Han hedder Povl — hed, skulde jeg sige," tilføjede hun med et dybt Suk; „for han er vist død nu, saa vist jeg aldrig hører fra ham."

„Der var vist pænt ved dit Hjem — var der ikke?"

„Aak jo!" svarede hun med vaagnende Interesse, „især om Sommeren, naar Skoven var grøn og Havet blaat som den klare Himmel! Mens Povl og jeg var smaa, plejede vi om Vaaren at kappes om, hvem af os der kunde hitte den første grønne Bøgekvist; vi bar den saa hjem og stak den op ved Bjælken, for saa vidste vi, at Fader blev glad, naar han om Aftenen kom hjem fra Gaarden, hvor han gik paa Arbejde."

„Blev din Moder ikke ogsaa glad?"

„Min Moder? Hun døde jo samme Dag, som jeg blev født, og hende har jeg aldrig set — har I glemt det? Og jeg har endda sagt jer det saa tit."

„Ja, det er jo ogsaa sandt! Men din Fader? Han døde jo ogsaa fra dig?"

„Aak ja!" svarede hun grædende og med foldede Hænder. „Ridefogden blev gal paa ham en Dag og dømte ham til Træhesten, og det blev hans Død. Povl og jeg stod ved ham hele Dagen og græd saa saare og turde ikke hjælpe ham, og da det saa var blevet Aften, og de tog ham ned, kunde han hverken stø' eller staa. De bar ham saa hjem og lagde ham paa Sengen; men han rejste sig aldrig mere! Jeg var 10 Aar den Gang og Povl 12," tilføjede hun hulkgrædende.

„Græd kun, bitte Karen!" sagde Kold bevæget, „Graaden gjør godt. Hvordan gik det jer saa, I to sølle fader- og moderløse?"

„Det gik os saadan," vedblev hun og tørrede sine Øjne, „at vi var meget ulykkelige og følte os saa ganske forladte . . ."

„Ikke af Vorherre, ikke af den kjære Gud i Himlen!" afbrød Vægteren hende mildt.

„Nej, ikke af ham," indrømmede hun, „og heller ikke af gode Naboer og Jævnkristne. Vi fik Lov at blive i Hytten, og skikkelige Folk hjalp os, med hvad de evnede. Povl og jeg gjorde det Gavn, vi kunde, og saaledes voxede vi op, indtil . . . indtil jeg blev 18 Aar."

Her holdt hun inde, og et Udtryk af den dybeste Kummer lagde sig over hendes Ansigt.

(Fortsættes.)

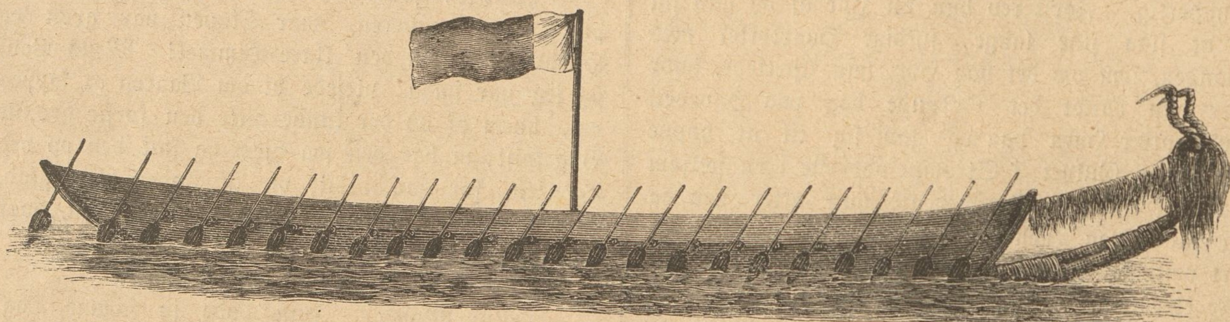
H. M. Stanleys Rejse
gjennem det mørke Fastland.

V.

Under sit første korte Ophold i Uganda vandt Stanley fuldstændig Kejserens Yndest; Mtesa lovede ham endog Kanoer, hvori han kunde føre sine Folk til Uganda, og gav Magassa de fornødne Befalinger i denne Retning.

Den 16de April forlod Stanley Rubaga for langs Ukereves Vestkyst at vende tilbage til Kagehyi, hvor han ventedes med Længsel. Magassa skulde ledsage ham med en Del Kanoer, men da de kom til Dumo, bad han Stanley rejse videre, medens han ventede paa nogle Kanoer, der var udeblevne, saa skulde han støde til ham siden. Dette maatte Stanley ogsaa gaa ind paa, men Følgen blev, at han maatte tilbagelægge Resten af Vejen ene. Mange var Æventyrene, som han bestod paa denne Del af Rejsen med sine 11 Mand, men et er der, som særlig er bleven bekjendt under Navn af „Bambirehblodbadet".

Ikke langt fra Søens vestlige Bred ligger en større Ø, Bambireh, hvor Stanley en Aften søgte Ly i en Bugt, hvor han opdagede Lys, der hidrørte fra nogle Fiskere, som nedsaltede Fisk. Stanleys forsultne Folk vilde tilegne sig Fisken, hvorover Ejermændende blev lidt forskrækkede, men Stanley holdt sine Folk tilbage og betalte Fiskerne rigelig

Krigskano fra Aganda.

for en Dags Levnetsmidler. Næste Morgen tidlig sejlede han videre langs Øens Østkyst, men da han efter tre Timers Sejlads kom til en Kyststrækning, som saa rigtig smilende ud, vilde han gaa i Land for at skaffe sig Levnetsmidler. En Mængde indfødte stimlede imidlertid sammen paa Kysten og opløftede Krigshyl, da de saa „Lady Alice" nærme sig, men Stanley mente, at gode Ord og Betaling skulde nok bringe dem til Fornuft, saa de gav ham og Folkene noget at spise, og han vedblev derfor at nærme sig Stranden, rede til at give Ild, om fornødent gjordes. Et kort Stykke fra Land standsede han og forhandlede med de vilde, der ogsaa til sidst blev fredeligere stemte, saa de almindelige Høflighedsbevifer blev udvexlede. Han belavede sig nu paa at lande, men aldrig saa snart var Baaden løbet paa Grund, før Hundreder af vilde løb til og i et Nu trak Baad og Besætning langt op paa Land. To Gange belavede Stanley sig paa at skyde, men hans Folk holdt ham tilbage, da de mente, alt vilde ende godt. Han satte sig da roligt ned i Baaden, men de vilde blev snart værre end bedre.

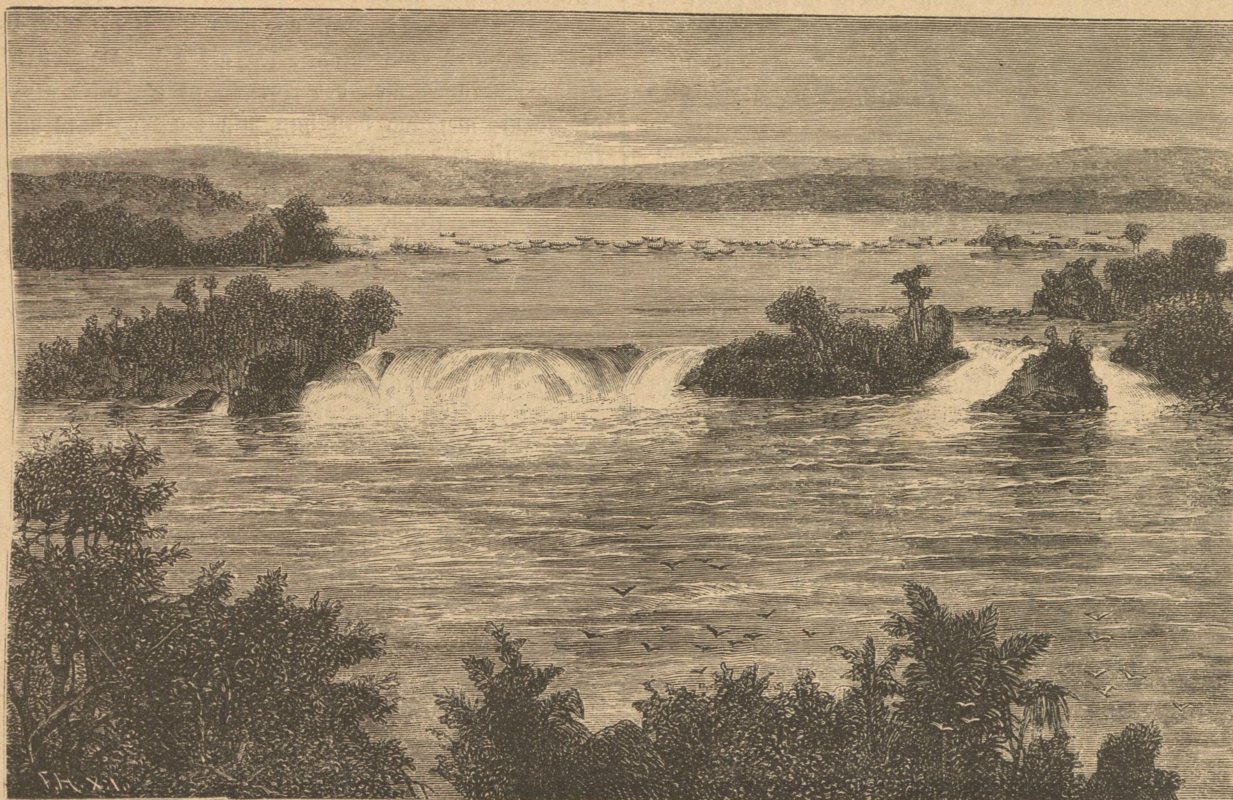
„Aldrig nogen Sinde i mit Liv har jeg set saadan en Flok rasende Mennesker," skriver han, „de skummede formelig af Arrigskab, skar Tænder, stampede i Jorden og sparkede til Baaden, men der flød intet Blod, thi deres Høvding Schekka holdt dem tilbage, sagtens til et belejligere Øjeblik."

Til sidst blev det dog Stanley klart, at en fredelig Løsning var umulig, og et Øjeblik, da de vilde havde fjærnet sig lidt, tog derfor han og Folkene alle som en fat paa „Lady Alice" og stødte den saa langt ud i Vandet som muligt, sprang om Bord og rev Tofterne op for at bruge dem i Stedet for Aarerne, som de vilde have bemægtiget sig. Rasende styrtede disse ned til deres Kanoer for at forfølge det undslupne Bytte, men Stanley gjorde saaledes lyst mellem dem med sin Elefantriffel og en dobbeltløbet Riffel, at de glemte at

bruge baade Spyd og Pile og tog Flugten. Da der siden blev sendt et Par stærkt bemandede Kanoer ud mod ham, skød han dem i Sænk med explo-derende Kugler. Den sidste Hilsen, de vilde sendte ham, var: „Sejl bort og dø i Nyanzaen!"

En Uges Tid senere, i Begyndelsen af Maj, naaede Stanley den befæstede Lejr i Kagehyi, hvor han modtog den nedslaaende Efterretning, at Frederik Barker var død, saa nu havde han kun en hvid Mand, Frank Pocock, tilbage.

Denne 250 Mil lange Sørejse langs Ukereves Bredder blev gjort i 57 Dage. Som oplysende om dens Besværlighed anføres, at Stanley ved Tilbagekomsten til Kagehyi kun vejede 115 Pd., og strax efter gjorde Feberen ham endnu 7 Pd. lettere. Hvad havde han nu naaet ved denne Rejse? Tre Spørgsmaal havde faaet en endelig Besvarelse. Speke sagde, at Ukereve var en eneste stor Sø, der var Nilens Hovedkilde og havde sit Afløb gjennem Viktorianilen. Livingstone og Burton be-rettede, at den udgjorde fem Smaasøer, som ikke stod i Forbindelse med Nilen. Nu havde Stanley godtgjort, at Ukereve er et „Indhav" af mere end 1300 □ Miles Udstrækning, og Speke har nu den

Ripon-Vandfaldene (Nilens Udløb af Tanganisøen).

uomtvistelige Ære at have opdaget, eller rettere fornyet vort Kjendskab til Afrikas største Indsø. Ligeledes fandt Stanley, at Speke har Ret, naar han angiver Viktorianilen som Søens Afløb, og han meddeler os tillige, at den er dens eneste Afløb, saa nu er det uden for al Tvivl, at Æren for Opdagelsen af Nilens Kilder tilkommer Old-tiden (Ptolemæus). „Nilgaaden", der fra den graa Oldtid af har sat Sindene i Bevægelse, fandt sin endelige Løsning ved Stanleys Rejse. Nu er det klart, at Nilens Oversvømmelser væsentlig beror paa de vældige Regnskyl, der i Regntiden sætter Egnene omkring Ukereve under Vand.

Da Stanley var kommen tilbage til Kagehyi ventede han i 14 Dage paa, at Magassa skulde komme med Kanoer for at føre Expeditionen over til Uganda, men der kom ingen Magassa, og han bestemte sig derfor til at rejse over Land. Han var netop lige færdig til at bryde op, da der ankom et Gesandtskab fra en mægtig Negerkonge, Rivoma, hvis Land han nødvendigvis skulde igjennem. Bud-skabet, det bragte ham, var: „Rivoma sender den hvide Mand sin Hilsen, men han trænger ikke til hans Tøjer eller Perler, og den hvide Mand maa ikke drage igjennem hans Land. Rivoma ønsker hverken at se ham eller nogen anden Mand med

langt rødt Haar ned til Skuldrene, med hvidt Ansigt og store røde Øjne. Rivoma er ikke bange for ham, men kommer den hvide Mand til hans Land, vil han angribe ham."

Dermed var denne Vej spærret, og Stanley altsaa henvist til selv at skaffe sig Kanoer, men dette var forbundet med adskillige Vanskeligheder. Endelig lykkedes det ham at bevæge Kong Lukongeh af Ukereve til at overlade ham en Del halv eller hel raadne Kanoer, og den 19de Juni stak han atter i Søen med „Lady Alice" i Spidsen for hele Flaaden. Nær var de daarligt istandsatte og overlæsede Baade blevne Rejsefølgets Ulykke, i det de ud paa Aftenen, da det var bælgmørkt, pludselig begyndte at synke. Kun ved næsten overmenneskelige Anstrængelser lykkedes det Stanley at indskrænke Tabet til en Del Korn, Patroner og 5 Geværer.

Atter skulde Stanley nu forbi Bambirehøen. Forskjellige diplomatiske Underhandlinger og Smaaexpeditioner lærte ham snart, at de indfødte var lige fjendtlige og ikke for nogen Pris vilde sælge ham Levnetsmidler. Da han endelig kom til Vished om, at Kamp ikke kunde undgaas, besluttede han sig til at skræmme dem ved et kraftigt Angreb, men inden han iværksatte sin Plan fik han en uventet Forstærkning. Den 28de Juli saa han en Flaade smukke brunmalede Kanoer nærme sig. Snart viste det sig, at de var fra Uganda. Anføreren Sabadu fortalte Stanley, at Magassa var kommen tilbage og havde fortalt, at enten var Stanley dræbt af de vilde, eller ogsaa var han druknet ude paa Søen. Derpaa var Sabadu bleven udsendt for at søge Efterretninger om ham og føre Araberen Sungora til Uganda. Med forenede Kræfter angreb Stanley og Sabadu nu de indfødte paa Bambireh og anrettede et stort Blodbad. Derpaa kunde de uhindrede fortsætte Rejsen. Den 12te August slog Expeditionen Lejr i Dumo, medens Stanley drog videre for at besøge Mtesa, hvis Hjælp han behøvede paa en Rejse til Muta Nzige, Nilens anden Hovedkildeø.

(Fortsættes.)

Skrædderens Giftermaal.

Fortalt af C. A. Thyregod.

(Sluttet.)

Skrædderens Forsøg paa at lufke bort fra sin Sidsel og fra sit Hjertes ømme Følelser fik et bedrøveligt Udfald, thi da Stillingen med et blev hende klar, kom der en fuldstændig Bersærkergang over Kvinden. I nogle faa Spring hentede hun ham ind, greb ham med den ene Haand i Nakken, medens hun med den anden rev en Egegren ud af en nærliggende Kvasbunke, og nu maatte han smage Riset, indtil han bad om Naade og lovede at gifte sig med hende, saa snart det paa nogen Maade var muligt. Saa gav hun ham et dygtigt Trykkys tillige med den Advarsel: „Du er evig ulykkelig, hvis du ikke staar ved, hvad du har lovet."

Dog nu var han ikke længer modig nok til at bryde med hende, og faa Dage efter bad han Rasmus Smed følge med til Præsten for at bestille Tillysning.

„Nu, saa skal det være Alvor med dig og Sidsel," sagde Smeden.

„Ja vel saa! Ja, du maa nu ikke tænke, at jeg ringeagtede dine Raad; jeg gik end ogsaa op til hende i Skoven med det Forsæt, at jeg vilde gjøre det forbi; men saa bad hun mig saa meget, ja hun tiggede til mig paa sine grædende Knæ, og saa — mellem os sagt — kom det til at gaa mere varmt til, end det skulde, for en er jo da ikke mere end et Menneske, og da saa det var sket, vilde jeg jo da ikke forlade hende."

„Nej, det forstaar sig. For mig maa du jo gjøre, som du vil. Jeg ønsker dig til Lykke og vil haabe, at alt maa gaa godt."

„Det gjør det nok. Sidsel bliver nok god. Nu ved jeg da ogsaa, hvem af os der er den stærkeste, for der oppe i Skoven kom vi til at rykkes lidt — bare for Løjer og i Kjærlighed, du ved, og da fornam jeg, hvem der havde flest Kræfter."

„Da var det vel ikke dig?" sagde Rasmus og saa ned ad sin lille spinkle Gjenbo.

„Hvorfor skulde det ikke være mig? En Mand er en Mand og behøver ikke et Par store Smedenæver for at kunne tage ordentlig fat."

Saa blev Daniel gift med den halvgale Sidsel, og medens Tiden gik, pralede han jævnlig af sin Kones Underdanighed og Føjelighed. Sidsel lod ham prale, men Naboerne havde mere end Mistanke om, at det stod helt anderledes til, saa han ikke saa ganske sjældent fik sig et Livfuld Hug inden lukte Døre.

En Dag stod Rasmus og var ved at beslaa et Vognhjul udenfor Smedjen, der laa i nogen Afstand fra hans Bolig. Smedekonen kom ud af Boligen og raabte: „Rasmus! Kom endelig hjem, der er sprungen en Gjord om min Vaskeballe, som jeg lige skulde til at bruge."

„Jeg har ikke Stunder," svarede han.

„Nu skal du komme, og det strax!" paastod hun.

„Nej," saa bandede han, „om jeg gjør, inden jeg er færdig med Hjulet her."

„Hør!" vedblev hun. „Du kunde vist trænge til at faa lidt Klø. Du skulde have en Kone, der

kunde tampe dig, ligesom Sidsel gjør ved sin Skrædder!"

Smedden slog en høj Latter op.

Konen lo ogsaa, i det hun vedblev: „Du skal slet ikke stole paa, at du er stor, og jeg er lille, for en lille Tue kan vælte et stort Læs. Men kom nu og gjør Baljen i Stand, lille Rasmus, for Vandet koger, og jeg kan ikke bruge den, som den er."

„Gid du nu bare vilde lukke din Bøtte i ti Minutter, saa skal jeg komme og lægge en Gjord om den."

„Er det Baljen eller min „Bøtte", du vil lægge en Gjord om?" spurgte hun leende.

„Begge Dele, hvis du ikke lader mig have Fred," svarede han.

Han blev færdig med Hjulet og fik ogsaa Vaskebaljen gjort i Stand, og da han saa atter var i Smedjen, kom Skrædderen. „Jeg hørte, og Sidsel hørte, hvad din Kone sagde om, at jeg fik Klø og Tamp og saadan noget, og det er vi meget fornærmede over."

„Aa pyt! Hvad vil du bryde dig om en Smeddekællings tossede Snak? Jeg hørte ellers ikke, at hun sagde noget fornærmeligt."

„Jo, det var da at forstaa, som om jeg plejede at faa Bank af min Kone, og det finder jeg meget ærekrænkende for os begge. Det er heller ikke sandt. Sidsel siger mig aldrig et Ord imod, og saa snart jeg bare ser vredt til hende, er hun færdig at krybe i et Musehul af Angest."

„Nej se! Ja, min Kone havde ikke haft behov at sige det saa aabenlyst; men Skade kan det vel ikke gjøre, for Rygtet har længe været ude i hele Nabolavet, at Sidsel er en arrig Kvind, og at du ikke har Hunds Ret ved hende. Det er kanske kjønt, at du vil dølge det, skjønt det kan vel ogsaa gaa for vidt."

„Dølge det? Ha! Nej, du skal faa at se, at det staar ikke saadan til, og at Rygtet lyver i Lispundevis."

Skrædderkonen var ikke altid utilgængelig for blidere Følelser, og Daniel greb et heldigt Øjeblik til at forestille hende, at deres Forhold var Gjenstand for Folkesnak, og at det var værd at prøve paa at standse de onde Tunger. Aa ja, det vilde hun ogsaa nok; thi hun vilde nok i fremmedes Omdømme gjælde for en skikkelig Kone og ikke for en saadan Havgasse, som hun virkelig var. Saa overlagde de, at de skulde indbyde nogle af deres Naboer en Søndag Eftermiddag og saa lade dem være Vidner til et rigtig godt Samliv — ikke som det fandt Sted hos Smeddens, hvor Manden jo vel var Mand, men hvor Konen ligefuldt var dygtig munddjærv. Nej, det skulde være en saadan Tilværelse, som Skrædderen fandt smukkest, i det Konen rystede og bævede for Mandens Blik. Sidsel lovede med Haand og Mund, at hun den ganske Eftermiddag skulde gjøre sig Umage for at forestille et saadant Mønster paa en Kone.

Dagen og Timen kom. Rasmus og hans Kone var indbudne, Stærke Klavs og Jørgen Jensen ligeledes med deres Koner. Samtlige Gjæster tog Plads. Skrædderen sad for Bordenden, og Sidsel, der gik og frembar Mad og Drikke, agtede paa hans mindste Ord og Vink. Han spillede den glubende Hustyran og hun den ydmyge og lydige Tjenerinde, og hun gjorde det saa godt, at han i sin Glæde skjænkede særdeles flittig i sit eget og sine Nabomænds Glas, der blev ikke mindre flittigt tømte. Det skottede Sidsel noget langligt til, og da Flasken vendte Bunden i Vejret, trak det op til Graavejr paa hendes Ansigt. Skrædderen agtede dog ikke paa Vejrmærkerne, men tilkastede hende et bydende Blik og fremviste den tomme Flaske. Uvejret var nu lige ved at bryde løs; men hun betvang sig i Tide og gik ud i Køkkenet. Daniel rejste sig med en stormægtig Mine og gik bag efter med Flasken.

Det var hans Agt at give gode Ord, naar de var i Enrum, men han fik ikke Tid dertil; thi Sidsel greb ham øjeblikkelig i Haaret og gav ham saa eftertrykkelige Tærsk, at hun derved tog mere end tilstrækkelig Fyldestgjørelse for sin hyklede Underdanighed. I sin Lidenskabs Hede glemte hun endog, at der var en Glasrude i den Dør, der fra Stuen førte ud i Køkkenet; men det saa Gjæsterne. De hørte ogsaa, at der foregik noget særegent, og snart var de henne ved Døren og skiftedes til at iagttage gjennem Ruden det Optrin af Festens alvorlige Del, som foregik derude. De saa, at hun omsider slap Manden, og at han paa sine Knæ bad hende om at bevare Skinnet og til en Begyndelse fylde Flasken. Det gjorde hun ogsaa nu, da hendes Galskab havde faaet Luft, og Gjæsterne skyndte sig tilbage til deres Pladser.

Da Manden kom ind, stod hans Øjne fulde af Vand, og hans Ansigt var blussende rødt. „Ih, jeg tror, du baade sveder og græder," sagde Stærke Klavs. „Hvor har du været saa længe?"

„He, he!" sagde han. „Det var Si — Sidsel. Hun fortalte mig den grinagtigste Historie. Jeg har lèt, saa jeg var færdig at sprække, og det er ikke sært, mine Øjne kom til at rinde, og at jeg er rød i Ansigtet. — I vilde kanske grinet lige saa meget, hvis I havde hørt Historien."

„Det kan du have Ret i," svarede Rasmus. „Vi havde ondt ved at bare os for at le, skjønt vi ikke hørte Historien, men blot saa den. Hun fortæller godt, gjør Sidsel."

Daniel kastede et hurtigt Blik hen til Døren. Ruden, som ogsaa han havde glemt, gav fuld For-

klaring over Smeddens Ord. Han blev betydelig slukøret og satte sig ikke imod, at Gjæsterne brød op og fjærnede sig uden at vente paa Kaffe, som dog var dem lovet.

Siden pralede Daniel Skrædder ikke af sin huslige Enevælde, og saa drillede Nabofolkene ham heller ikke videre med hans Ulykke, men vilde gjærne yde ham Trøst og Adspredelse. Derimod var især Konerne yderst forbitrede paa Sidsel og undlod ikke at lade hende mærke deres Uvilje. Smeddekonen sagde hende rent ud, at hun burde skamme sig over den Maade, hvorpaa hun omgikkes sin Mand, der jo dog var et meget skikkeligt og flittigt lille Menneske.

„Han er en Nar,“ paastod Sidsel bidsk.

„Det burde du have betænkt før, om saa er, og da du ikke har gjort det, bør du nu finde dig deri, og det kan du sagtens, da han ikke gjør en Kat Fortræd, men bare praler og lyver en lille Smule.“

„Hvad siger du? Beskylder du min Mand for at prale og lyve! Saa skal du da times en Ulykke!“ Havde Smeddekonen ikke skyndt sig bort, havde hun faaet Bank, da hun vel næppe kunde hamle op med Sidsel i Kræfter og desuden aldeles manglede Øvelse i Slagsmaal.

Men til sine Tider kunde Sidsel angre sin Galsindethed og klage over, at hun var saa venneløs, medens Daniel med al sin Skrøbelighed var vel lidt af alle. Efterhaanden kom hun da til at tænke sig om, saa hun søgte at betvinge sin Hæftighed og blive mere skikkelig. Det var dog for sent. Skrædderens Godmodighed var bleven sat paa for haard og langvarig Prøve. Han opgav Hus og Hjem og vandrede om og øvede sit Haandværk uden at have noget blivende Sted. Sidsel herskede i Huset og kjævledes og djævledes med Naboerne, indtil hun en Gang drev det saa vidt, at hun kvaltes i sin egen Galskab.

„Saadan gaar det arrige Kvinder,“ sagde Rasmus Smed.

„Ja vist,“ svarede hans Kone. „Men det er en stor Lykke for en arrig Kone at have en galsindet Mand, for saa kan det ene udjævne det andet.“

Bognyt.

„Mosgroede Minder“. Skildringer efter Tingbøger og Dagbøger, af C A Thyregod. (Emil Flensborgs Forlag). Der behøves gode Øjne for at kunne tyde de afblegede Skrifttræk i gamle Tingbøger, og i en anden Betydning behøves der gode Øjne for iblandt de Masser af ligegyldige Ting, som de tykke, støvede Folianter indeholder, at opdage Ting, der lader sig udforme til interessante Folkelivsbilleder. Det lader sig tænke, at Forfatterens Øjne i førstnævnte Henseende ikke er saa gode, som i hans unge Dage; men i den anden Retning — og det er jo derpaa det kommer an — ser han saa klart som nogen Sinde. Ovennævnte ny Bog er et nyt Vidnesbyrd derom. Til den første af Bogens to Fortællinger, „Salman Diævel“, er Emnet hentet fra vedkommende Herredsarkiv og andre samtidige Kilder, og den skildrer med Troskab Begivenheder og Tilstande for henved 200 Aar siden i en afsides Egn, blandt et udannet og haardt Folkefærd, hvor mørk Overtro spiller sin Rolle, og hvor selvraadige Lidenskaber kun daarligt holdes i Tømme af en mangelfuld Retspleje. Forf. har dog vidst at forme Stoffet til et interessant Tidsbillede. Det er jo ikke vor Tids Mennesker, der skildres. Det er muligt, man i vore Dage vilde finde den unge kjække Rytterske lidt ukvindelig, og det er vist, at baade den foregivne djævlebesatte Yngling og den snu Degn vilde være umulige i vore Dage, men under Datidens Opløsningsgrad og blandt en Befolkning af Skovtyve bliver disse Skikkelser mindre afstikkende. For Læsere, som ønsker at gjøre sig bekjendt med, hvordan Fortidens Almueliv til en bestemt Tid og under givne Forhold har kunnet arte sig, vil Fortællingen baade være underholdende og belærende.

Den anden Fortælling, „Et Rejseminde“, er egentlig et Slags Modstykke til den første. Det er en smuk og stemningsfuld lille Husflidsfortælling, greben ud af Livet i en Tid, der ikke ligger ret langt tilbage. — Begge Fortællinger er skrevne i en Aand og et Sprog, der er vel kjendt, og vi tør vel sige vel yndet blandt „Husvennen“s Læsere.

„Mosgroede Minder“ er forskjellig fra andre i den seneste Tid fremkomne Bøger derved, at den mere er anlagt paa at være prisbillig end at være flot udstyret. Vi tror at kunne gjætte Grunden. Thyregod har altid lagt an paa at skrive for den uformuende Del af Befolkningen, og Bogens lave Pris (2 Kr.) vil forhaabentlig gjøre, at mange vil anskaffe sig den, som trykke sig ved at kjøbe dyre Bøger. Vi skal derfor anbefale den som særdeles passende til Jule- og Nytaarsgave, ligesom der da heller ikke kan være nogen Betænkelighed ved at anskaffe en saa billig Bog til Sognebogsamlinger, for hvilke den lige som Thyregods tidligere Bøger vil være særdeles passende.

Smaating.

Forsonende. „Jeg ved, hvor der findes en anden Arm, der er lige saa nydelig som denne her,“ sagde en ung Medborger til sin smukke forlovede, i det han kneb hende i hendes smukke Arm. Den Stormsky, der hurtig trak sammen paa den unge Kvindes Pande, veg som Dug for Solen, da den unge Medborger kneb hende i den anden Arm og sagde: „Det er den der, kjære Ven.“

Opløsninger fra Nr. 10.

paa den geografiske Gaade:

S a m s **ø**
I n **n**
L a d o g **a**
Düsseldor **f**

paa den firkantede Nød

A K A B
K Y S E
A S Y L
B E L S

paa Opgaven: Gaabense.

Hermed følger et **Tillæg,** indeholdende: Mod Julen, af N. C. Rom. — Tidskort i Julen. — Ny Husflidsforening. — Husflidsarbejder. — Bekjendtgjørelse. — Titel og Indhold.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen.
Udgivet af N. C. Rom.
II. Aargang. Nr. 12.
Søndagen den 23. December 1883.

Den første Julenat.

Paa Bethlehems Marker Hyrderne laa
og skued mod Nattehimlen;
den var saa drømmende dunkelblaa,
og glansfuld var Stjærnevrimlen.

De Hyrder laa med tankefuldt Sind
og talte om henrundne Dage,
om Lykken, der vender sig snelt som en Vind,
saa Fryden vorder til Klage.

De talte om Davids og Salomons Tid,
da Israel bar Kronen blandt Lande;
nu Skæbnen var bleven saa haard og strid
som fordum ved Babylons Strande.

De sukked: „Herre, naar holder du Ord,
naar sender du atter den Konning,
der Spiret skal strække vidt over Jord,
saa Zion igjen vorder Dronning."

Saa Tankerne gik, saa Talen henflød
alt under den hvælvede Bue;
da aabned med Glans sig Himmelens Skjød,
da blegned Stjærnernes Lue.

Og i den himmelske Herligheds Lys
en Engel stod for dem paa Tilje;
igjennem Naturen gik Saligheds Gys,
dybt bøjed sig Rose og Lilje.

De Kilder risled med sagte Lyd,
de Fugle lytted paa Grene;
Alskabningens Hjærte bæved af Fryd,
det banked i haardeste Stene.

Men Hyrderne stode med hviden Kind,
de stode som ramte af Lynet;
de Synder svare randt dem i Sind,
blodrøde de gløded for Synet.

Da toned Engelens Stemme huld
— saa sødt ej Fuglene sjunge:
„O, frygter ikke, I Sønner af Muld,
men rører med Fryd eders Tunge!"

„Se, jeg udtaler et Glædesord,
det standser Slægternes Klage:
nedsteget er den stærke til Jord
som knuser Helvedes Drage.

Hiſtinde han hviler ydmygt paa Straa,
dog er han en Konning tilfulde!
ham var det, de hellige Seere saa,
naar Aanden sig svang over Mulde.

Til Bethlehem gaa, den liden By,
hvor David gik fordum med Staven:
der ligger i Svøb i Krybbens Ly
den Rose fra Paradishaven!"

Saa talte den Engel med smilende Kind,
da kom der saa lys en Skare,
og Sangen henstrømmed paa Nattens Vind
af himmelske Røster klare:

„I Højheden throner den evige Gud,
ham evig ske Pris og Ære!
Paa Jorden gjenlyder nu Fredens Bud,
og Gud kalder Støvet sin kjære.

Saa sang de og svandt for det stirrende Blik,
mat glimted nu Stjærnernes Lue;
men Hyrderne ind i Bethlehem gik
for der det største at skue.

Der hviled saa from en Kvinde paa Straa
med Barnet det underfulde,
i hvem det Guddomsliv slumrende laa,
der snarlig frembryde skulde.

De knælede ned med brændende Tro,
og da de vendte tilbage,
en Skat de førte til fattige Bo,
hvortil ej Rom havde Mage.

Forgangen er atten Hundrede Aar,
— for Gud som en Dag de henrinde —
der blomstred og falmed saa mangen Vaar,
men aldrig falmer hint Minde.

Hvor Palmen hæver sit hellige Ly,
end Julebudskabet klinger,
og under Nordens snetunge Sky
født Juleklokkerne ringer.

Og Englesangen lyder endnu
med Toner, himmelske, skære:
„Hvo grunder Guds Kjærligheds Under ud,
Muldslægten er kommen til Ære!"

J. Johansen.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Bliv kun ved, bitte Karen!" sagde den kjærlige gamle; „thi, som jeg sagde nyssen, det letter altid at tale ud til sin Ven og se Ulykken lige i Øjnene. Hvad saa mere?"

„Saa var det, at den røde Ridder blev Lensmand i Aarhus," fortsatte hun. „Han saa' mig — og siden den Stund har der ikke været Fred og Glæde i mit Sind! Jeg sagde min Broder, at den onde Ridder stadig forfulgte mig, og spurgte ham, om vi ikke skulde flygte langt bort med hinanden? Men han svarede, at jeg bare skulde være fast og vise ham af, saa blev han nok kjed af at forfølge mig og lod mig være i Fred. Det samme tænkte jeg saa ogsaa selv; vi var jo unge og uerfarne, Povl og jeg, og endskjønt vi havde hørt meget om Junkernes Vold og Ondskab, kjendte vi dog ingenlunde, hvor vidt de kunde gaa. En Aften kom der et Par grimme Karle til os i Hytten og begjærede, at jeg skulde følge med dem. Jeg sagde nej, og da de saa vilde føre mig bort med Magt, satte Povl og jeg os til Modværge; men vi var for svage og kunde ikke værge os. Povl blev slagen ubarmhjærtig og smidt ud af Hytten, og mig kneblede og bandt de og slæbte af Sted med mig! Jeg slog min Pande til Blods paa de grumme Karles Vaaben; men de grinede kun ad mig, og al min fortvivlede Modstand nyttede intet. De førte mig til Erik Grubbes Lønkammer paa Aarhusgaard, og der forlod de mig, og jeg var ene. Jeg vilde flygte; men Døren var lukket i Laas udvendig fra. Saa ilede jeg til Vinduet og sled i Skodden

for at faa den fra; men inden jeg blev færdig, greb et Par stærke Arme mig bag fra og drog mig bort fra Vinduet. Det var den røde Ridder, som var traadt ind ad en skjult Dør. Han sagde, at han havde ladet mig hente, fordi han holdt saa meget af mig, og forlangte, at jeg skulde holde af ham igjen. Jeg svarede med at slaa ham lige i Ansigtet med min Knytnæve, og jeg skreg, at jeg vilde bort og hjem til min stakkels Broder, som den røde Ridder og hans Haandlangere havde slagen til Døde, var jeg ræd for; men alt mit Raab og Skjælderi nyttede mig intet, ingen hørte mine angestfulde Veraab, ingen kom og frelste mig arme Pige, og . . ."

Hun standsede et Øjeblik, som om det kostede hende altfor megen Overvindelse at vedblive.

„Tal kun ud, bitte Karen!" tilskyndede den trofaste Ven og saa' deltagende paa hende med sine ærlige Øjne.

„Den Nat vilde jeg gjærne glemme, hvis jeg kunde," fortsatte hun omsider med stille Graad; „jeg har ogsaa prøvet derpaa saa mangen Gang, men jeg kan ikke, og jeg glemmer den aldrig, førend jeg lægges i den sorte Jord! I to Maaneder beholdt han mig hos sig — to Maaneder, der tykkedes mig lange som hundrede Aar; for Tiden lider kun langsomt for en stakkels Fange med kvidefuldt Hjærte. Før havde jeg været fro og glad og sunget omkap med de kvidrendes Fugle i Havreballe Skov; men nu blev mit Sind ondt og hævngjerrigt, min eneste Lise var de salte Taarer, og Graaden har siden hin Tid været min bedste Trøst og Tidskort i ensomme Stunder. Hvorlunde det siden er gaaet mig, at jeg blev sendt hid for at holdes skjult, at jeg nær havde mistet Forstanden, da der kom Tidende hertil om min Broders Død, og at jeg bragte et dødt Barn til Verden og nu arbejder som Trælkvinde under Sidsel Ridefogeds, det kjender I altsammen!"

Her overvældede Graaden hende, og hun bøjede sig hulkende til den gamle Mands Bryst.

Den stakkels Kvinde, som havde fortalt alt dette, var ellers til daglig ordknap og tavs, og Folkene var vante til at betragte hende som halvfjollet, skjønt hun ved sin Flid og ved at synge Kæmpeviser i Borgestuen, naar hun var i Lune dertil, havde erhvervet sig en vis Anseelse iblandt dem og var Gjenstand for deres Velvilje; men hendes ofte forstyrrede Udseende og hæftige, frastødende Væsen, i Forbindelse med de gaadefulde, smærtelige Udbrud, som Erindringen om den hende tilføjede himmelraabende Uret stundum aflokkede hende, havde paa den anden Side haft til Følge, at de stadig omgikkes hende med Sky og Ængstelse. Som sagt, Kold vidste god Besked om alt det, hun nys havde fortalt ham, og kjendte hendes Lidelseshistorie uden ad; men han vidste, at Gjenfortællingen deraf var den sikreste Vej til Graadens dulmende Kilde, saa ofte Fortvivlelsens Feberild flammede i hendes Øjne, og det bedste Middel til atter at gyde en lille Straale af Lys og Fred i hendes forpinte Hjærte, naar hun ravede i Mulm og Mørke, og Sorgen knugede hende i sin Jættefavn, medens forrykte Hævntanker gjennemkrydsede hendes sygelig ophidsede og febervilde Indbildningskraft, som lokkende Lygtemænd i en bælgmørk og vildsom Uvejrsnat.

„Ja, din Sorg er stor, bitte Karen!" sagde den faderlige Ven og klappede hende kjærlig paa Kinden, „og vel har du Aarsag til at græde; men Graaden plejer at lindre — har du det ikke lidt bedre, stakkels Barn?"

„Jo, nu har jeg det bedre," svarede hun og saa' taknemmelig paa ham; „det hjælper altid, naar jeg kan faa Mon til at græde ud. Aa, ja, sikken sølle Stakkel, jeg er! Men I har været mig en trofast Ven i det Par Aar, jeg har været her, det ved jeg vel og skjønner derpaa, og ej maa I vredes paa mig og tro, at jeg er en utaknemmelig og trodsig Skjælder, om ogsaa jeg er sær iblandt og taler eder til med umilde Ord. Aldrig skal jeg glemme det gode, I gjør mig!"

„Ak, mit hjærte Barn, tal intet om mig!" sagde han med from Ydmyghed. „Hvad er jeg andet end en unyttig Tjenere, der ikkun stræber at gjøre sin kristne Pligt og Skyldighed! Jeg forlanger ingen Tak, men kun, at du giver dig til Taals og lader de onde Hævntanker fare; for de er vederstyggelige for Herren, din Frelsere!"

„Ej skal jeg mere tænke paa Hævn," svarede hun.

„Og saa vilde jeg meget bede og inderlig ønske," vedblev han indtrængende, „at du kunde lære at slaa din Lid til Gud og lægge din Sag i hans alfaderlige Haand. Skulde han, som har set din Nedtrykkelse, ej ogsaa være til Sinds at løfte dig op i sin belejlige Tid?"

„Jeg har saa længe vandret i Fortvivlelse," sagde hun tvivlende, „at jeg hartad har forlist min Tro paa en almægtig og faderlig Gud, alligevel eders Ord om ham lyder godt i mit Øre og synes fulde af Trøst. Tror I, han vil forbarme sig over et Udskud som mig?"

„Ja, jeg tror! Han vil forvandle din Sorg til Glæde og give dig en lykkelig Udgang af al din Elende!"

„Tænker I?"

„Ja, jeg mere end tænker det; jeg tror det og er fuldelig forvisset derom!"

„Gud give, det var saa vel!" sagde hun og foldede Hænderne; „jeg vil da prøve paa at komme til Hvile i saadan Tro."

I det samme skingrede et Horn ude fra Vejen, og Kold ilede til Vinduet og kiggede ud. Natten var mørk, og han kunde intet se; men Lyden af en utaalmodig stampende Hest sagde ham, at der holdt en Rytter uden for Porten og ønskede at indlades.

Vægteren aabnede Vinduet, satte Raaberen for Munden og raabte ud i Natten: „Hvo er I? Og hvad Tidende bringer I i saadant Herrens Vejr?"

„Jeg er Ridder Eriks Svend," raabte Rytteren tilbage, „og hurtig maa I lade mig ind, al den Stund jeg bringer Tidende om, at Fru Maren, Lensmandens Hustru, ligger syg og vanmægtig i en liden ubeboet Hytte paa denne Side Vinge og kanske drages med Døden!"

„Porten skal flux vorde aabnet!" svarede Kold. „Sørgelig Tidende, den!" vedblev han, henvendt til Karen. „Skynd dig, Barn, at vare Ridefogden!"

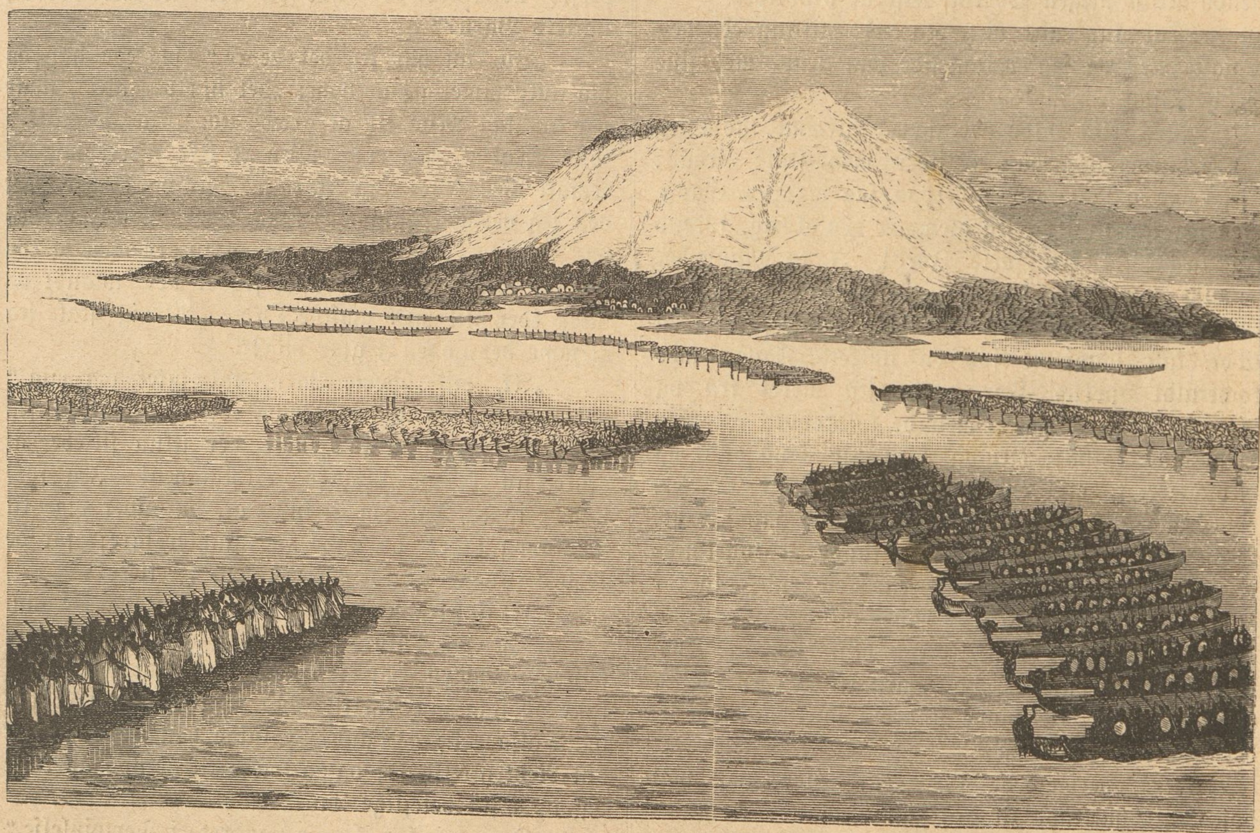
„Ej for intet bares det mig hele Tiden for, at vi i Aften vilde spørge sære Tidender!" mumlede hun, i det hun ilede ned ad Taarntrappen for at bringe Efterretningen videre.

---

7. Lensmandens Frue.

Erik Grubbe var altfor ridderlig en Herre til at fremkomme med Befalinger over for sin Hustru; han tilkjendegav hende kun sine Ønsker, og sin Lykønskning til hende Juledags Formiddag ledsagede han, under et eller andet Paaskud, med en Udtalelse af, at han særdeles meget ønskede, at hun ufortøvet begav sig paa Rejse til Tjele med sine Børn og Jomfruer. Hvad et Ønske i hans Mund betød for hende, var hun helt fortrolig med, og da hun var lige saa vant til uden ringeste Indvending at bøje sig for hans jærnhaarde Vilje som for en ufravigelig Lov, adlød hun som sædvanlig ogsaa ved denne Lejlighed med en Slavindes viljeløse Føjelighed sin Husbonds hensynsløse Befaling og var allerede samme Dags Eftermiddag rede til med sit lille Følge at tiltræde den besværlige og paa en saadan Aarstid farefulde Rejse. I tvende Døgn havde hun været paa Vejen; men den møjsommelige, anstrængende Rejse ad ubanede Veje i et barskt og stormfuldt Vejrlag havde været for meget for hendes i Forvejen nedbrudte Helbred. Hendes Kræfter udtømtes, og da hun naaede den omtalte Hytte mellem Vinge og Tjele, hvor Vejen paa ny spærredes af store Snedriver, kunde hun ikke mere, men segnede afmægtig om i Vognen, hvorefter hun med Varsomhed blev baaren ind i Hytten.

(Fortsættes.)

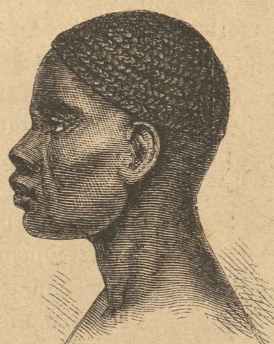
Mtesas største Søslag paa Akereve.

H. M. Stanleys Rejse
gjennem det mørke Fastland.
V.
(Fortsat.)

Den 23de Avgust ankom Stanley til Jinja, hvor Kejseren opholdt sig paa et Tog mod nogle Oprørere. Mtesa modtog ham paa det hjærteligste, men beklagede, at han ikke for Øjeblikket kunde hjælpe ham, da der var Krig med Oprørerne i Uvuma, som nægtede at betale Skat. Det var ikke Skik at lade fremmede fortsætte deres Rejse, naar der var Krig, men denne vilde ikke vare længe, og vilde Stanley vente til dens Ophør, skulde Høvdingen Sambuzi ledsage ham med en Hærafdeling til MutaNzige. Da Vejen til denne Sø gik gjennem Egne, der var fulde af Krigsurologheder, var der ikke andet for Stanley at gjøre end at vente, thi i Evropa vilde alle have anset det for Galskab at opgive denne Rejse nu, da han var naaet saa langt frem, og drage til Tanganika, Nilens formodede Hovedkilde.

Til Kampen mod Oprørerne fra Uvuma, Wavumaerne, og deres Forbundsfæller havde Mtesa samlet en Hær paa 150,000 Mand. Med Hæren fulgte 50,000 Kvinder og lige saa mange Børn og og Slaver, saa Lejren rummede i alt 250,000 Mennesker. Disse Tal maa ganske vist vække vor Forundring, men der er ingen Grund til at tvivle om deres Rigtighed, da Stanley nøjagtig opregner de forskjellige Landsdeles Bidrag til Hæren og Styrken af disses Underafdelinger. Sagen er, at Mtesa ikke kan slaas i Hartkorn med de almindelige Negerfyrster, der ofte kun hersker over et Par usle Landsbyer.

Krigen var for Resten for en stor Del en Søkrig, thi Oprørerne havde valgt Øen Ingira til Samlingsplads for deres Flaade, og Mtesas Plan gik derfor ud paa at erobre denne Ø, men Sejren skulde langt fra blive saa let at vinde, som han havde tænkt sig. Faa Dage efter Fjendtlighedernes Aabning sejrede 100 Uvumakanoer over en dobbelt saa stor Styrke af Mtesas Flaade. Det viste sig i det hele taget snart, at Wavumaerne var langt dygtigere Søfolk end Wagandaerne. Mtesa rasede, naar hans Folk kom slagne tilbage, men det nyttede intet. I sin Forlegenhed sendte han Bud efter sin Ven Stanley og sagde:

Ejendommelige Haarsæt fra Ækvatorialafrikas Indre.

„Hør, Stamli, kan du give mig et godt Raad. Alle hvide Mænd er saa kloge og synes at vide alt. Hvad tror du Enden vil blive paa denne Krig; tror du, at jeg vinder? Min Mening er, at vi maa være fiffige og lægge Hovederne i Blød for at indtage Ingira."

Stanley gav et undvigende Svar. Fiffighed kunde ikke ene gjøre Sagen klar; der maatte ogsaa Tapperhed til.

Kejseren tog da atter Ordet og sagde: „Jeg ved, at Wagandaerne ville ikke slaas godt paa Vandet; de er ikke vante dertil. Til Lands sejre de altid, men naar de komme i en Kano, er de bange for, at den skal kæntre, og største Delen af

mine Folk komme fra det indre af Landet og kunne ikke svømme, medens mine Fjender er Søfolk og svømme som Fiske. Kunde vi blot bringe Wagandaerne over til Øen uden Kanoer, saa var jeg sikker paa Sejren."

Stanley vidste, at Kanalen, de skulde over, var meget lavvandet, og sagde derfor: „Du har lige saa mange Mænd, Kvinder og Børn her i Lejren, som der gror Græs paa Marken. Befal hver af dem at kaste en Sten i Vandet, saa bliver det ikke saa dybt som nu, men om enhver kaster 50 Sten i Vandet om Dagen, saa vil jeg svare dig for, at du om nogle Dage vil kunne gaa over til Ingira."

Kejseren var henrykt over dette Raad og satte strax 40,000 Mand til at bygge Dæmningen. Nogle Timer senere gik Stanley ud for at se, hvordan det gik med Arbejdet, og han saa da Folkene i Færd med at bygge en 100 Fod bred Dæmning. Han raadede Førsteministeren til kun at gjøre Dæmningen 10 Fod bred og lade Arbejdet foregaa med en vis Orden. Denne var Elskværdigheden selv mod sin Herres Ven, men brød sig ikke en Smule om det gode Raad. Da Arbejdet havde tabt Nyhedens Interesse, gik det næsten helt i Staa; til sidst arbejdede kun 100 Mennesker paa Dæmningen.

Krigen fortsattes imidlertid med afvexlende Held, dog saaledes, at Wagandaerne lede flest Nederlag. En Dag havde de dog Held til at fange en af Fjendens fornemste Høvdinger. I sin Forbitrelse over, at Fjenden havde myrdet et Gesandtskab, vilde Mtesa lade Fangen myrde. Stanley gjorde Indsigelse derimod, men alle Forestillinger syntes frugtesløse. Da begyndte han at tale til Mtesa om Aandelandet, hvorfra den pletfri Præst Kintu, Ugandas første Konge, saa ned paa ham med Vrede og Bedrøvelse. Ligesom Kintu fordum drog bort opfyldt af Afsky over den megen Blodsudgydelse og de mange Grusomheder, Folket gjorde sig skyldig i, saaledes vilde nu ogsaa Stanley ryste Støvet af sine Fødder og forlade Landet for aldrig at vende tilbage.

For at Læseren skal kunne forstaa Stanleys Tale og dens Virkning maa vi i al Korthed omtale Kintu, om hvem der lever mærkelige Sagn i Folkets Mund. Kintu var den første Indvandrer og Stifter af Uganda. Han kom nord fra og fandt Landet aldeles ubeboet. Han var en mild, menneskekjærlig, dadelløs Mand. Da han kom til Uganda, var han kun ledsaget af sin Kone og havde med sig en Ko, en Ged, et Faar, en Kylling, en Bananrod og en Batate, men disse Egne skulde ikke være øde ret længe. Hans Kone var mærkværdig frugtbar. Hun fødte hvert Aar Firlinger, og Sønnerne var strax voxne og havde Skæg paa Hagen. Døtrene havde Børn, naar de var to Aar gamle, og disse fik ligeledes i en tidlig Alder Sønner og Døtre, indtil Landet blev fuldt af Folk. Koen, Geden, Faaret, Kyllingen osv. formerede sig paa samme vidunderlige Maade.

Som Præst havde Kintu stor Afsky for Blod være sig af Mennesker eller Dyr, men han gav ikke sine Efterkommere den Lære, at de skulde afholde sig fra at dræbe Dyr. Naar et saadant skulde slagtes til Føde, bestemte han, at det skulde føres langt bort fra det Sted, hvor hans Hus laa. Skulde en Mand henrettes for Mord, maatte det ikke ske i Nærheden af hans Hus eller Have, og ingen Blodmand maatte nogen Sinde komme Patriarken nær. Kunde den skyldige paa Vejen til Retterstedet opnaa at møde Kintu og røre ved hans Fødder eller Klæder, eller kom Patriarken blot til at kaste Øjnene paa ham, var han sikker paa at beholde Livet.

Medicinmand (Trolddoktor).

Da Kintu blev gammel, glemte hans Børn at følge hans fromme Exempel. De lærte Kunsten at lave stærke Drikke og fyldte sig dermed, saa de daglig blev drukne, opførte sig usømmeligt, brugte voldsomme Talemaader og blev forhærdede i Ugudelighed, ja, hvad værre var, truede endog med at afsætte og dræbe ham. Kintu taalte i lang Tid sine vanartede Børns Opførsel med Sagtmodighed og Bedrøvelse, dog advarede han dem om, at deres Ugudelighed og Voldsomhed en Gang vilde faa sin Straf, men de brød sig ikke om det, thi Vinen havde gjort dem gale.

Da han nogen Tid efter fandt sine Formaninger frugtesløse, sagde han til sin Kone: „Se mine Sønner, som jeg har bragt til Verden, er blevne ugudelige og haardhjærtede og true med at forjage og dræbe deres Fader, som de sige er bleven gammel og til ingen Nytte. De udgyde daglig sine Brødres Blod, og der høres intet andet end Drab og Blodsudgydelse, saa jeg er ganske syg af Blod. Det er paa Tide at rejse et andet Sted hen. Kom lad os gaa." Og om Natten rejste Kintu med sin Kone den oprindelige Ko, Ged,

Faar, Kylling, Bananrod og Batateplante, og han kom aldrig tilbage igjen.

Da Folket næste Morgen mærkede, at Kintu var borte, blev der Sorg over det hele Land. Det har stadig siden ventet paa, at Fader Kintu skulde komme tilbage, thi det tror, at han lever endnu, at han er udødelig. Næsten alle Kongerne har ledt efter ham, men alle Forsøg har været forgjæves. Den lykkelige Tid, da Folket havde Kintu i sin Midte, længes det tilbage til.

Denne Kintu var det, at Stanley nu mindede Mtesa om, og det havde en mægtig Indflydelse paa ham. Harmen gik pludselig over til Graad, og han sagde næppe hørligt: „Talte ikke Stamli om Aandelandet og sagde, at Suna (en af hans Formænd, som Stanley ogsaa havde nævnt) var vred paa mig? O, han talte kun alt for sandt! O, Fader tilgiv mig." Derpaa gik han hurtig bort. Høvdingen blev sparet.

Mtesa truede flere Gange sine Høvdinger med at riste dem levende, hvis de viste sig feje, og hver Gang kastede de sig næsegrus til Jorden for ham og svor at kæmpe som Helte, men alligevel havde Krigen nu varet over 6 Uger, og den kunde gjærne vare 6 til uden at faa Ende, men dermed var Stanley daarlig tjent, da han længtes efter at fortsætte sin Rejse.

Endelig fandt han paa et Middel, hvorved han bragte Mtesas Fjender til at underkaste sig i en Fart. Han byggede et stort flydende Fort, der bestod af tre store Kanoer, som dannede Underlaget for et 7 Fod højt for Pile og Spyd uigjennemtrængeligt Fletværk. Mellem Kanoerne indbyrdes var der saa stor Afstand, at Aarerne kunde bruges. I dette mærkelige Fartøj kunde over 200 Mand holde sig skjult.

Da alt var i Orden, blev der raabt over til Wavumaerne, at en forfærdelig Ting vilde nærme sig og brat lægge dem øde, hvis de ikke strax sluttede Fred. Derpaa kom Uhyret for en Dag. Aldrig før var der set noget lignende paa Ukereves Vande. Der var ikke et Menneske at se paa dette Fartøj, og ikke en Aare rørte sig. Hvad mon det dog var for noget? Mon det var en Aand, eller maaske indeholdt det alle Ugandas Tryllemidler? Dødsstilhed herskede mellem Wavumaerne, der stod i tætte Klynger paa Stranden. Fartøjet standsede nær ved Land, og en af Besætningen raabte med høj Røst: „Tal! Hvad vil I nu gjøre? Underkast eder, eller ogsaa bliver Øen ødelagt. Svar strax!" Slagne med Rædsel havde Wavumaerne iagttaget Uhyrets Bevægelser, saa Valget faldt dem ikke vanskeligt. Freden blev sluttet.

Fra Bornholm.

Af Georg Himmelstrup.

I. Dens Navn.

Skjønt jeg ikke har tænkt paa at „overlevere mine Landsmænd en fuldkommen Beskrivelse over den i Østersøen beliggende danske berømmelige Provins Bornholm", har jeg dog nok Lyst til at meddele „Husvennen"s Læsere nogle faa Rejseerindringer fra et Par Rejser derover. Og skjønt jeg ikke kan gaa saa vidt som de Thurah i sin „omstændelige og tilforladelige Beskrivelse" fra Aar 1756 over Bornholm, og i stærke Udtryk skildre den „blomstrende navnkundige Ø", saa skal jeg dog slet ikke lægge Skjul paa, at det er en herlig Plet, denne lille $10^3/_5$ □ Mil store Ø der øster ude i Østersøen.

Der har været megen Strid om, hvorfra Navnet Bornholm stammer og om, hvad man for et Par tusend Aar siden kaldte Øen, om den en Gang har hedt Boringholmia eller Beorsholm, om den er opkaldt efter en Mand, der hed Beor, eller efter en Kvinde, der hed Borgund; derom har de lærde som sagt været meget uenige, hvad ikke er saa underligt, thi det er nok „lige saa uvist, om Borgund har været til, som om Beor har været det". Og da „Husvennen"s Læsere rimeligvis kun vil finde det lidet tiltalende at faa pro og contra om denne Sag, og jeg selv just heller ikke sværmer for slige Undersøgelser, skal jeg ikke opholde mig videre derved. Men da det dog maaske kan more adskillige at kjende en gammel Beretning af Nicolaus Petræjus om Øens første Befolkning og Navnets Oprindelse, skal jeg kortelig meddele denne. Det var „Aar 2264 efter Verdens Skabelse, det er 607 Aar efter Syndfloden og 1684 Aar før Kristi Fødsel, at den skjønne og frugtbare Ø først blev funden af Thielvaro, en Søn af Guthio, de Cimbrers sjette Dommer, hvilken, da hans Undersaatters Antal aarligen mer og mer formeredes, udsendte en Del af de mandhaftigste og stærkeste for at opsøge andre Lande til deres Beboelse. Til disses Anfører beskikkede han sin Søn Thielvaro, som med sin Hær stødte an paa denne Ø. Efter at have taget den i Øjesyn, eragtede han den alt for liden og knap til at rumme den hele Hob, sejlede derudover med de fleste igjen derfra og ankom til en større og anseligere Ø, hvilken han efter sin Faders Navn kaldede Guthiland, nu Gulland; men i den første efterlod han en af hans bedste Mænd, nemlig Beor, med en Del af Folket, som skulde tage Øen i Besiddelse, bebo og dyrke den."

Denne Beretning synes jo at være meget „tilforladelig", den har da nok af bestemte Aarstal

og Navne, men „tilforladelig" er den nok ikke alligevel, den er nok, som Skougaard bemærker, „løjet ind i Historien". Enten det nu er saa eller saa, vist er det i alt Fald, at Øen, Holmen, har været et heldigt beliggende Sted for Nordens gamle Vikinger; her har rimeligvis været et Vikingebøl, det er en Sørøverbolig, og disse Vikinger — for at bruge det pæneste Navn — har vel saa bygget en Fæstning, Borg, paa Øen, og saa har man talt om Holmen med Borgen paa eller Borg-Holm, derfra og til Øens nuværende Navn Bornholm synes kun at være et kort Stykke.

Julesalme.

Mel.: Dejlig er Jorden.

Jomfru Maria
fødte Guds enbaarne,
som steg ned til os i Løn
Hellig tre Konger
i Faarestalden
gjæstede Himlens Kongesøn.

Bethlehemsstjærnen
ledte dem fra Østen
til Vorherre Jesus hen.
Gid vi blot kunde
lade os lede
og blive som Børn igjen.

Husk, hvad vi skylde
Jesus for det Offer,
han os bragte paa Korsets Fjæl,
Den Gang han gjorde
Fyldest for alle
og igjenløste faldnes Sjæl.

Lader os takke
Aanden, som bestandig
færdes iblandt os her paa Jord,
takke Messias,
der tusend Slægter
drog i sit lyse Kongespor.

Nu er jo atter
Tidens Fylde kommen,
smaa og store juble vi,
thi Kongetoget
vender tilbage,
Gud, lad det ej gaa Hus forbi!

Klokkerne ringer
Jubelsalmen klinger,
— vi har atter den kjære Fest;
som til Zachæus
Kongernes Konge
vil tage ind til os som Gjæst.

A. C. Langsted.

Bognyt.

Vers og Prosa, af Andreas Beiter. (Forlagt af den Milo'ske Boghandel). Forfatterens Navn vil være kjendt som flittig Bidragyder til Almanakker og Tidsskrifter — deriblandt ogsaa „Husvennen" — og den Læsekreds, han i Aarenes Løb har vundet sig, vil sikkert med Glæde modtage den foreliggende, smukt udstyrede lille Bog. Det er vel ikke nogen særlig ny eller original Poesi, den bringer, men de forskjellige Digte og Smaahistorier aander en saa ren og smuk Følelse, er velskrevne med saa megen Varme og Hjærtelighed og dertil saa vel formede, at de yder en særdeles fornøjelig Læsning. Vi ønsker derfor Bogen al den Udbredelse, som den vellykkede lille Samling „Vers og Prosa" formaar at finde, ikke mindst blandt Sogne- og Folkebogsamlinger.

Smaating.

Vi har Krig. I forrige Krig, paa den Tid Aarhus var besat af Soldaterne, vilde en fattig Kone kjøbe nogle Pund Smør af en Bonde paa Torvet. Denne forlangte 3 Mark for Pundet, og da Konen jamrede over, at det var alt for dyrt, svarede Manden ærgerlig: „Jeg sælger det ikke billigere, thi nu har vi jo Krig, og saa kan En jo tage hvad man vil." En sveden Kulsvier, der var indkvarteret i Byen, havde imidlertid staaet i Nærheden og hørt Underhandlingerne. Da nu Konen mistrøstet vilde gaa bort, saa tog han Smørbøtten fra Bonden og gav den hel og holden til Konen. „Naar man i Krig kan tage hvad man vil, saa tager jeg den," sagde han til den forbløffede Sælger.

Firkantet Nød. Af 4 A, 2 R, 1 K, 1 N og 1 S dannes tre Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Et Husgeraad det første er;
men vender man det om,
da bliver det et Udtryk for
en haard, ukjærlig Dom.
Det andet er et Kongenavn,
omvendt det er det samme;
det tredje bringer tvivlsomt Gavn,
omvendt det er til Skamme.

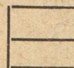
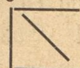
C. U

Bogstavgaade.

1. 2. som et Udraab lyder;
1. og 4. paa Latter tyder;
1. 2. 3. dig giver Ly
for de vilde Nordenvinde.
4. 5. gav Bøssens Bly
og om Kampen dig et Minde.
Bliver Vinen 3. 2. 5,
ej til 5. 2. 3. den frister.
Hele ej sig langsomt lister,
naar til Kamp han drager frem;
som en Stormvind skal han fare
frem mod Fjendens tætte Skare.

Opgave.

Læg 10 Tændstikker i to Figurer som nedenstaaende og tag 3 bort, saa der kun bliver en tilbage.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 13.

Søndagen den 30. December 1883.

„Den evige Jul".

Bag Juletræet som Dække
leged Fa'r med Drengen Skjul,
Barnet jublede henrykt:
„Aa, gid det altid var Jul!"

Da kyssede Fa'r den lille
og sagde: „Et Barn som du
kan ikke faa Jul bestandig
og glædes ved den som nu!

Thi saadan gaar det saa ofte,
at hvad vi dagligen faa
og hvad vi bestandig have,
det skjønner vi ikke paa.

Men naar du en Gang bli'r voxen
og bliver som Fa'r og Mo'r
saa skal du faa Jul bestandig,
om du paa Vorherre tror.

Saa vil du forstaa, at Jesus
skal fødes daglig i dig,
og Julen selv uden Gaver
vil forekomme dig rig.

Det skal du se, naar forgjæves
en Gang du søger mit Skjul,
at Livet er Adventstiden
kun for den evige Jul!"

A. C. Langsted.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Fru Maren Juel var omtrent 30 Aar gammel og havde i en kort Aarrække været Lensmandens Hustru. I sin Barndom havde hun oplevet og været Øjenvidne til en Begivenhed, der gjennemrystede hende saaledes, at den tilføjede hende et aandeligt Knæk og gav hende Tungsindets Byrde at drages med. Hendes Fader Niels Juel, af den mægtige Slægt Juel-Ryssensten og Herre til Kongstedlund, var i Aaret 1600 til Stede paa Pinsemarkedet i Aalborg, hvor han kom i Strid med sin Standsfælle, den raa og voldsomme Albert Skeel til Jungetgaard, og blev nedhugget af ham, inden han fik Tid at gribe til sit Værge. Synet deraf lammede hendes Tunge, saa hun blev stum i nogle Aar, og da denne Sygdom endelig hævedes, blev hendes Tale et Udtryk for det Tungsind og den Skyhed for Mennesker, som hin blodige Begivenhed havde fremkaldt, og som, paa en kort Afbrydelse nær, fulgte hende i hele hendes senere Liv.

I legemlig Henseende havde Naturen ikke været karrig imod Maren Juel. Hendes slanke Skikkelse, velformede Ansigtstræk og rige brunlige Haarfylde gjorde et vindende Indtryk paa enhver, som havde et aabent Blik for kvindelig Skjønhed, og da det tungsindige Udtryk blev afløst af Liv i hendes smukke, klare Øjne, stod hun i indtagende Ynde over de fleste. Denne heldige Forandring bragte hende atter sammen med hendes jævnlige, hun begyndte at blive som andre Datidens adelige Ungmøer, og da hendes tunge Skæbne var kjendt af alle, modtoges hun over alt, hvor hun traadte frem, med uskrømtet Venlighed og varm Deltagelse. Livets Lyssider og fornøjelige Idrætter frydede hendes Hjærte: hun jagede, sejlede, dansede og gav sig helt hen i Kæmpeviserne — dem hun sang og nynnede

paa baade ude og inde — og da hun var tre og tyve Aar gammel, gik Elskovens søde Anelser for første Gang igjennem hendes rene, jomfruelige Hjærte.

Paa Gammelgaard boede Hr. Laurids Grubbe, Erik Grubbes Fader. Han holdt mange Gilder og Fester, til hvilke Maren Juel og mange andre fribaarne Kvinder kom med. Erik var jo den Gang en yngre Mand, vel noget vild og raa i Sæder som de fleste af den Tids Adelsmænd, men paa den anden Side en Mand, der havde Bedrifter at opvise og en Række af ypperlige Ætmænd at rose sig af, hvortil kommer, at han stod i Ry for at besidde gode aandelige Evner. Indsmigrende i sin Tale, som altid drejede sig om livlige Æmner, høvisk i Adfærd og Væsen, naar han opholdt sig i en Riddersal, opmærksom mod Kvinder, som han vilde tækkes, og for øvrigt raadig over de sædvanlige daarende og lokkende Midler, der har været en Snare for saa mangen uerfaren Evadatter — saaledes var unge Erik Grubbe beskaffen, da han kaarede Maren Juel til sin Fæstemø. Hun var, som han, af en stor og anset Slægt, Synet af hendes fagre Skikkelse gjorde Indtryk paa ham, og han bejlede til hendes Haand. Den unge Pige gjorde sig ikke mange Betænkninger ved dette Forslag; thi hun elskede ham allerede, fulgte altsaa sit Hjærtes Tilskyndelse og gav ham sit Jaord — kun lidet anende, at hans senere Vandel skulde kaste hende tilbage i det Tungsindets Mørke, hvori hun var voxet op, og hvoraf hun for saa kort Tid siden var bleven udløst. Trods den heldige Forvandling, der var foregaaet med hendes hele sjælelige Tilstand, siden hun blev voxen, var hun fremdeles af Naturen lidt sky og ængstelig af sig; men da hendes varme og oprigtige Kjærlighed til den unge Ridder gav hende det Støttepunkt, hvortil hun trængte, gav hun sig fuldt og uden Forbehold hen til sin Fæstemand. Hendes Svaghed var i en vis Forstand hendes Styrke: med ham følte hun sig tryg og stærk; men svigtede Støtten, ja da vilde det være ude med hende. En Skuffelse i dette dyre Hjærteanliggende, som han var Aarsag i, kunde hun ikke bære, uden tillige at tabe Troen paa alt godt i Livet. Hos hende var Barnets Frejdighed og Glæde bleven ødelagt ved det knugende Indtryk, hendes Faders bratte og voldsomme Død lige for hendes Øjne havde efterladt, og skete det nu, at hendes første varme Kjærlighedsfølelse skulde ende i bitter Skuffelse, saa vilde dermed hele hendes Livs bedste Forhaabninger være knuste for stedse.

Med stor Pragt og Pomp blev Brylluppet fejret, Maren Juel blev Erik Grubbes Hustru — og dermed havde den stakkels godtroende Kvinde uigjenkaldelig viet sit Liv til Modgang og Sorger af den bitreste Art.

— I Udkanten af Vinge Mark, en halv Mils Vej fra Tjele, laa en liden af Ler sammenklinet Hytte, i hvis tynde Straa- eller Lyngtag Stormen havde dannet saa mange gabende Aabninger, at de ormædte Bøgerafter, der gjorde ud for Lægter, flere Steder kom til Syne. Inde i Hyttens yderst forfaldne og vinterkolde Stue, der kun sparsomt oplystes af en flimrende Lysepind (eller saakaldt „Lysklyne") hvilede en næsten bevidstløs Kvinde paa et Halmknippe og med et stort Skindtæppe bredt over sig. Tvende Smaapiger paa fire og tre Aar laa grædende og rystende af Kulde ved Siden af Moderens usle Leje, medens et Par voxne Piger var sysselsatte med at tildække deres afkræftede syge Frue og væde hendes Pande med Brændevin. Det var Erik Grubbes Hustru og Børn, Marie og Cæcilie, som vi træffer her i denne stormfulde Vinteraften, liggende henslængte paa et usselt Straaleje i et fattigt Lerskur og uden anden Beskyttelse end nogle raa, ufølsomme Lejesvende, som deres Herre havde medgivet hende til Ledsagelse. I disse sørgelige Omgivelser finder vi den mægtige og rige Lensmands Hustru kæmpende for Livet til det yderste, aandelig og legemlig mishandlet af ham, til hvem hun med hele sit rige Hjærtes fulde Hengivelse havde klynget sig med Haab og Tillid som den svage, bøjelige Ranke til den stærke Eg. Som hun ligger der, iført sin sorte med Marderskind kantede Fløjelskjole, det brune Haar opløst og i Uorden, Hænderne krampagtig knugede mod Barmen og stirrende stift hen for sig med et usigelig lidende Udtryk i Blik og Miner, er hun et rystende Billede paa et af Skuffelser, Tungsind og tærende Hjærtesorg ødelagt Menneskeliv — en skærende Parodi paa en „højadelig Ridders fribaarne Ægtehustru."

Natten sneg sig tungt og langsomt hen, og først hen paa Morgenen den følgende Dag var den syge Frue for saa vidt kommen til Kræfter, at hun kunde taale at flyttes og udholde den korte Rejse til Tjele, hvorhen hun og Børnene saa endelig naaede for at overgives til Karens og Sidsel Ridefogeds Pleje og Varetægt.

8. I Øltapperens Bod.

Vi vender atter tilbage til Aarhus.

I den saakaldte Fiskergyde, som forbinder Aagade med Fiskergade, laa der, paa den østre Side af Gyden, tre smaa Huse, og paa det midterste af disse var der over Indgangsdøren malet med store røde Bogstaver paa grøn Bund:

Troels Øltappers Bod.

Det lille Hus i Midten havde et pynteligere og mere velstaaende Udseende end dets tvende

nærmeste Naboer. Det var opført af solidt Bindingsværk, Væggestolperne var grønmalede, Vinduesruderne indfattede i Bly og Taget lagt med røde Teglsten.

Ejeren, Troels Øltapper, var ogsaa efter sin Tid en ret velstaaende Mand, der, ikke alene af den Grund, men ogsaa som Følge af sin Redelighed og krigerske Fortid, nød stor Anseelse blandt sine Medborgere. Han havde altid et godt Raad og en hjælpsom Haand at yde dem, der søgte hans Bistand, hvilket vel ogsaa gjorde sit til, at Kunderne gjærne strømmede til hans Bod, hvor Troels tappede Hamborger og Rostokker Øl, Viborg Skald, Randers Burøl, Mjød og sød Vin fra Kvæld til Sengetid, drak sine Gjæster helt villig til og tjente gode Penge.

Troels Øltappers Bod var delt i tvende Stuer, der vel ikke udmærkede sig ved deres Størrelse, men var dog saa rummelige, at der var Plads til en Snes Gjæster i hver. I det forreste af disse Værelser stod en Disk, bag hvilken Øl-, Mjød- og Vinankrene, forsynede med blanke Tinhaner, laa i Rad paa en lav Hylde næsten helt nede ved Gulvet, og i et gammelt udskaaret Hængeskab, der havde Plads paa Væggen over Ankrene, og om hvilket Troels med Stolthed fortalte, at det havde hængt i Kahytten i Kristian den fjerdes Skib „Viktor“, og at Kongen selv havde foræret ham det, stod Flasker og Glas opstillede i velordnede Rækker som Officerer og menige i en slagfærdig Hær. Dette Lokale var den egentlige Ølstue, hvor Stamgjæsterne sad samlede om Aftenen efter endt Dagværk, og hvor de jævne Borgere gik ind og ud til daglig Brug. Inden for denne Stue fandtes et andet og mere pynteligt Værelse, en Slags fredlyst Helligdom, hvor det ikke tillodes nogen af de dagligdags Kunder at komme, og hvis Dør kun aabnedes for mere fornemme Gjæster, undtagen paa Markedsdage og ved andre slige Lejligheder, naar Tallet af de besøgende nødvendiggjorde, at begge Stuerne toges i Brug.

Troels var Enkemand, og Tjenestepigen Mette, der ikke var nogen anden end Skipper Ingeborgs Datter, styrede hans Husvæsen og sørgede punktlig for, at Gjæsterne forlod Ølstuen til rette Sengetid, som Stadsretten bød. Fik en eller anden en Taar over Tørsten, hvad jo af og til hændte, fattedes Mette hverken Mod eller Kræfter til at sætte ham uden for Døren, ligesom hun heller ikke glemte at skose og skamfutte ham for hans Fylderi, naar han næste Gang indfandt sig i Ølboden. Denne Husskik og hurtige Retspleje fandt Kunderne sig i Reglen villig i, og almindelig havde de stor Respekt for Troels's haandfaste Husholderske, der holdt Huset og alt dets Tilbehør rent og pænt og stedse i paakommende Tilfælde havde et Krus tysk Øl at tylle i Bysvenden, saa at han lukkede Øjnene for en eller anden overstadig Borgers vel saftige og salige Tilstand.

En Aften hen imod Midten af Februar 1641 sad Troels i sin Ølstue omgiven af en Flok Stamgjæster, og medens Ølkrusene gik flittig rundt, førtes baade det ene og det andet paa Tale.

„Monstro at Lensmanden nu har i Sinde at gifte sig igjen?“ henkastede Værten og lod Blikket glide om i Kredsen med en Mine, som godt kunde betyde, at han vidste bedre Besked end nogen af de andre.

„Folk mener ja, og at han allerede har faaet Kig paa den, han vil fæste,“ sagde Morten Skriver, en ældre ugift Borgermand, der havde Plads ved Bordet lige over for Troels; „men var alle vore Ungmøer sindede som jeg, saa gav de ham Nej alle til Hobe, den Kvindebøddel han er!“

„Sindede som I, Morten Skriver!“ udbrød Mette Skippers, der havde Plads paa en Træstol inden for Disken; „I er da ikke saa uvittig at bilde jer ind, at Lensmanden kunde faa den Galenskab i Sinde at kaare jer til sin Brud?“

En skraldende Latter fra hele Selskabet, Morten Skriver undtagen, lønnede denne Vittighed.

„Ja ja, Morten!“ sagde Troels, stadig leende, „vi fatter jo vel jeres Mening, og den kan være god nok; men tag jer i Agt for Mette, for hun har mintro Ørerne med sig og skal nok snedløbe os, om vi ikke holder Tungen lige i Hovedet — ha, ha, ha!“

Morten Skriver tog sig en Slurk af Kruset, drejede sig langsomt om til Pigen og sagde: „Næsten skulde en tro, at du selv er forgabet i Ridder Erik, siden du tager dig hans Sag saa hæftig an? Men lyd mit Raad og sig plat ud nej, om han bejler! Han kunde blive kjed af dig og skikke dig til Tjele, at lade dig forkomme paa Vejen —“ hvorpaa Morten Skriver saa sig om i Kredsen med en tilfreds Mine, som om han vilde sige: var det for meget til hende?

„Den Tid den Sorg!“ svarede Mette Skippers og slog med Nakken; „men for Resten er jeg saadan til Sinds, at jeg hellere vilde være Lensmandens Plovhors end hans Fæstemø, om han saa vilde klæde mig i Silke og Damask og give mig en Guldkareth at kjøre i — og jeg er endda kun en ufri Kvinde.“

(Fortsættes.)

Granerne.

De var fødte paa Heden i svajende Blæst,
lærte tidlig at neje for Storm af Nordvest,
Sne og Storm og Kuld' kunne meget udrette
naar de fare vildt over ufredet Slette.

De prøve paa at gjøre hver Gran til Kujon,
bortvejre fra hver Spire dets Livs Illusion,
kue til Døden i disse stærke Kampe,
sætte baade Haabet og Væxten i Stampe.

Men det er Hedens Lykke, at gaa end mange ud,
saa levnes der dog altid en Del hærdede Skud;
og have de i Eje, saavel som de slanke,
Ungdommens Haab og Fortrøstningens Tanke.

Og sidder jeg paa Heden i Aftenens Fred,
naar Sommersolen daler bag Kratskoven ned,
saa er her saa stille, slet ingen bitter Klage,
kun Drømme og Bøn for de kommende Dage.

Jeg kjender hvad den beder, den spædeste Gran:
at voxe sig til Bjælkespir, i Fald den blot kan,
højnes til Ære alt under Kirkebue
og ned over Altar og Andagt at skue.

En anden, tidlig knuget af Vindenes Kast,
sig ønsker ud paa Havet, som Linjeskibsmast;
knejse stolt i Havn ved de fremmede Stæder,
bære sine Sejl under Flagdugens Hæder.

Den tredje, der er blegnet i Sneflokkens Dans,
kun ønsker sig at bære et Juletræs Glans,
fældes da og dø — men i Lyshavet straale
en eneste Gang — og saa Glemselen taale!

Bag Kæmpehøjen stander den grønneste Gran,
den ejer og et Ønske, i Fald det gik an:
„Maatte kun et Hegn vorde Kratskoven givet,
vilde for dette jeg gjærne ofre Livet."

Paa Lykkens gyldne Tinder den fæster ej sit Krav,
nøjes med at hugges en Gang til Gjærdestav,
Plads kun i Hegnet, var Maalet som den vilde,
Livet fik jo Værd — blev den aldrig saa lille.

De store Tanker fødes, svinde og forgaa,
de fleste ville høste, de færreste saa.
Satte vi kun Hegnet og stænged for Ufreden,
grønnedes vel flere af Granerne paa Heden.

M. Bonnez.

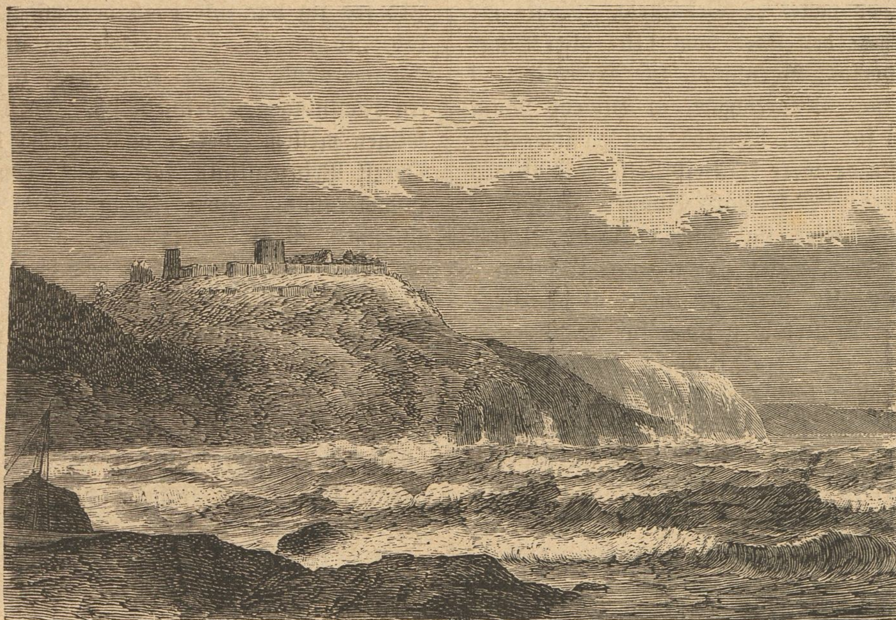

Fra Bornholm.

Af Georg Himmelstrup.

II. Hammershus.

Dens Navn lader altsaa til at skylde Vikinge- eller Sørøverlivet sin Oprindelse, og det synes derhos at være ganske naturligt, at noget af det seværdigste paa den er en gammel Borgruin. Denne ligger paa den nordligste Del af Øen paa et stærkt fremtrædende Punkt. Den aller nordligste Del af Øen er en fuldstændig klipperig Strækning, et Stenbjærg kan det godt kaldes, skjønt Højden ikke er saa betydelig; lige Syd derfor ligger en afsondret rundagtig Klippeknold, som rager 252 Fod op over Havet. Mod Syd og Nord hæver Klippevæggen sig lodret op fra de dybe, træbevoxede Dale, kun mod Øst er der betydelig Skraaning, men ud mod Søen, mod Vest, har de stejle Klipper særlig noget vildt og sønderrevet i deres Former. Saa det har ikke været saa fejl en Knold at lave Fæstning paa, og naar denne Fæstning var velforsynet med Vaaben og Mandskab, var den vanskelig for Fjenden at faa Fingre i. Nu ligger der deroppe paa den højeste Del af Slotsbakken — som Klippeknolden kaldes — Bornholms mærkeligste historiske Minde, Resterne af den forhen mægtige Fæstning Hammershus. Enten man ser Ruinerne i Frastand eller nær ved, saa faar man et stort Indtryk af dem, det er de stolteste Ruiner, vi har i Danmark.

Hammershus Fæstning.

Store Stykker af Murene rækker endnu nogle Snese Fod i Vejret, og det er ikke saa Levninger, der endnu er tilbage af Slottets indre og ydre Mure, og af Taarnene er det særlig det af Lybækkerne istandsatte Manteltaarn, som ved sin Masse er saa fremtrædende. Derfra herskede Bisperne ikke alene over deres Ærkebispedømme, men somme Tider over næsten hele Danmark. Og efter dem sad de Lybækker Krigshøvdinger der som en Trudsel mod hele Norden.

Ruinen er nu — siden 1822 — fredlyst af Regeringen; der er muret mægtige Stivere til den, for den er jo meget affældig, men 600 Aar er ogsaa en lang Tid for en Bygning at staa i, navnlig naar man saa vel i et hundred Aar har gjort, hvad man har kunnet baade ved offentlig og privat Hjælp for at ødelægge og bortføre af den. Og Naturen med Sol og Vind, Frost og Tø, har selvfølgelig ogsaa bidraget meget til Slottets Ødelæggelse, saa det vidner om Murenes ypperlige Sammensætning og Forbindelse, at der endnu er saa meget tilbage af dem, at de vækker Beundring. Selv en Tysker

siger om Ruinerne, at de ikke alene er de stolteste Ruiner i Danmark, men han indrømmer virkelig, at selv i det ruinrige Tyskland tror han ikke at have set skjønnere Ruiner. Det lader altsaa til, at vi er foran Tyskerne med én Ting, nemlig — en Ruin. Der er ogsaa en Svensker, som har skrevet om disse Ruiner, at han vidste nok, at de gode Ærkebisper i Lund havde forstaaet den Kunst at bygge sig en stærk Fæstning derovre paa Bornholm; men, siger han: „Vi hade oss ganska väl bekant, att bland alla de försvarsverk, hvilka Lunds erkebiskopar å sina umråden uppfört, Hamarhus var det anseligaste; men vi hade likväl ej kunnat föreställa oss, att lemningarne deraf skulle til den Grad väcka förvåning, som första aublicken å nära håll förorsakade — vi havde aldrig för skådat en så storarted slotsruin.“

Og Svenskeren har nok Ret i, at det er de lundske Ærkebisper, der her har været Bygherrer, thi derom har der været en Del Strid. Nogle har ment, at Valdemar den store, som 1157 blev Konge i Danmark, overlod Bornholm til Ærkebispen i Lund, men for saa at forebygge, at Bispens Magt ikke skulde blive for stor, byggede han Hammershus 1158, og den skulde være til Beskyttelse mod Bispen og mod Sørøvere. Valdemars Sønner, Knud den 6te og Valdemar Sejer, skal have overladt Slottet til Bispen i Lund, „hvilket Foretagende Udfaldet i Fremtiden visede ikke at have været af de allerbetænksomste, thi Slottet blev siden for de bispelige Rebellere en tryg og sikker Tilflugt.“ Men Valdemar den store har nok ikke bygget Slottet, det bliver nok rimeligst at lade den lundske Ærkebispestol have Æren derfor. Saa meget ved man bestemt, at Valdemar Sejers Søn Kristoffer tog Slottet 1259 fra Lunds myndige Ærkebisp Jakob Erlandsøn, og siden den Tid var den ofte et Stridens Æble mellem Kongen og de magtkjære Ærkebisper. Ikke sjældent søgte disse Hjælp mod Kongerne hos udenlandske Fyrster, og Erik Glipping maatte, strax han blev Konge, tage en alvorlig Kamp op mod Bispen og hans Forbundsfælle Fyrst Jarimar af Rygen. Ved denne Lejlighed tabtes atter Hammershus, og den kongelige Besætning blev næsten nedhugget af Fjenden. I „Erik Menveds Barndom“ har jo Ingemann fortalt, at Ærkebisp Jens Grand sad fangen paa Søborg, men blev Aar 1295 hjulpen derfra af Kokken Morten Madsvend, og at i Forvejen var der jo til Stranden udenfor Søborg kommen et Skib fra Bispens Borg Hammershus, hvortil Bispen i nogenlunde god Behold reddedes. Bispen rejste saa til Paven for at faa Dom over Kongen, og Paven „ansaa ham for en Guds Martyr, trøstede ham og sagde til sine Kardinaler og andre Prælater, at der var mange Helgener i Himmerig, der ikke havde lidt halv saa megen Plage for Guds Skyld som han.“ Saa det er jo let at forstaa, hvem der hos Paven vandt Sejer.

Femten Aar efter blev Slottet atter benyttet af Ærkebispen i Lund, Esger Jul, som sikkert Skjulested for den samme Konges Efterstræbelser, og under Broderen Kristoffer Pantsætter gik Slottet atter frem og tilbage mellem Kongen og Ærkebispen. Under Kristian den anden blev Slottet Aar 1522 atter frataget Kronen, denne Gang af Lybækkerne, da de var paa deres Røvertog herned for at ødelægge Kongens Plan om at ophjælpe den danske Handel. De ejede saa hele Bornholm i 50 Aar og mente vel sagtens at beholde den til evig Arv og Eje, thi de forstærkede Fæstningen betydelig. I Kristian den 4des første Kongeaar blev Fæstningen atter udbedret for at kunne tage en Tørn mod Svenskerne, med hvem den unge krigslystne Konge tørstede efter at faa Krig. Sidste Gang det gav Ild fra sig var nok 1645 den 26de Februar, thi da lod „to svenske Orlogsskibe sig atter se udenfor Hammershus, men da Kanonerne begyndte at spille fra Fæstningen, forføjede de sig strax bort.“ I Krigen mellem Sverige og Danmark 1668—60 boede Oberst Prinzenskjold som Øens Kommandant paa Hammershus. Som Fæstning tabte Hammershus nu snart aldeles Betydning, navnlig fra Kristian den 5tes Tid, da Fæstningen paa Kristiansø Aar 1684 blev anlagt. Og et hundred Aar efter at Kanonerne havde spillet mod de to svenske Orlogsmænd, var man rask i Færd med at rive ned af Murene for at benytte Stenene til Opførelsen af en ny Vagtbygning i Rønne. Fra den Tid og indtil 1822 gik det rask ned ad Bakke med Murene, Menneskehaand og Naturen hjalp hinanden med at faa den gamle berømte Fæstning ødelagt, indtil endelig i „gamle Frederiks“ Tid de ærværdige Rester blev tagne i Beskyttelse af Regeringen.

Da Hammershus havde tabt sin Betydning som Fæstning, blev den brugt som Statsfængsel for „adskillige store og smaa Folk“. De mærkeligste Fanger, der har siddet, er Korfits Ulfeldt og hans ædle Hustru Leonore Kristina, der sad fangne her fra sidst i Juli 1660 til September 1661. Det Taarn, hvori de sad fangne efter den mislykkede Flugt, er endnu saa godt bevaret, at man kan se, hvor de forskjellige Stokværk (Etager) har været, og Omviseren fortalte os, at nederst nede sad Korfits Ulfeldt; der nede saa ikke ud til, at Sol og Lys havde haft ret megen Magt. Oven over ham var Vagtstuen, og atter oven over den fandtes det snævre Kammer, hvori Kong Kristian den 4des kjæreste Datter sad fangen og adskilt fra sin Mand. For denne Mand blev der, som bekjendt, rejst en Skamstøtte i Kjøbenhavn, „men,“ siger Skovgaard,

„til evig Skjændsel for tredje Frederiks Hofkryb, Dronning, Kongen selv og kort sagt: for enhver af dem, der havde sammenrottet sig for at forfølge denne store, sin Tids største Mand." Slige Kraftord bruger Skovgaard i sin Bornholmsbeskrivelse, og han fortæller i ikke mindre kraftige Udtryk, at denne Mands Historie vil han ikke beskrive i sin Bog, „da det er en Beskrivelse over Bornholm og ej en Efterretning om de fornemmes Skurkestreger og Hofkabaler i Dronning Sofie Amalies Mands Tid, som fordres her." Skovgaard fik, som bekjendt, stor Straf for sine voldsomme Udtryk i denne Bog, og rimeligvis har disse Udtryk hørt til de strafbare. — Af de faa Træk, jeg her har draget frem af Hammershus's Historie, ses det let, at denne afsides Ø med sin Klippefæstning har haft ikke liden Betydning i vort Folks Historie.

En frygtelig Time.

En rejsende, som besøgte Afrika, fortæller følgende om en Udflugt, som han foretog i Forening med en god Ven og Rejsekammerat til Kongoflodens sumpige Egne.

Vi brød op — fortæller han — tidligt om Morgenen. Klokken var kun lidt over tre, det var endnu meget mørkt og Natteluften endogsaa bidende kold, som den mærkværdig nok kan være, selv paa de Steder af Jordkloden, som om Dagen beskinnes af Linjens brændende Sol. Med vore Rifler kastede over Nakken og med en Øxe i Haanden — et Værktøj, som er nødvendigt, hvor Skovene er lidet farbare og sammenfiltrede af Slyngplanter — begav vi os paa vor farefulde Vandring. Hvad der egentlig bevægede os dertil, vidste vi knapt selv; det var en taabelig Lyst efter Æventyr, som skulde komme os dyrt til at staa.

Efter flere Timers anstrængende Marsch skimtede vi endelig de første Straaler af den opgaaende Sol, og næsten i samme Nu begyndte et livligt Røre af tusende Fugle, som vaagnede op af deres Slummer i Buske og Trætoppe og nu søgte til de Steder, hvor deres Føde fandtes. Det var et yderst pragtfuldt Syn at se disse bevingede Sangere flyve om lig funklende Ædelstene, belyste af Solstraalerne. Kolibrierne fløj som en sammensmeltet Masse mangefarvede Ædelstene forbi den store Edderkops frygtelige Fangenet. De røde, gule og grønne Papegøjer flaxede med Vingerne og skreg saa øresønderrivende, at min Ven og jeg maatte holde os for Ørerne.

Alt var henrivende dejligt og dog saa uhyggeligt, thi meget ofte saa vi en stor Slange, opskræmmet af vore Skridt, hvislende at smutte bort imellem Buskene og Underskoven, medens afskyelige Firben, henved en halv Alen lange, søgte tilbage til deres Huler i ormstukne, frønnede Træer, krummende deres lange, smidige Haler.

Endelig naaede vi en udstrakt Mose, ved hvis Bredder vi besluttede at udhvile os, tilmed, da nogle bredbladede Træer frembød et naturligt, skyggende Tag. Vi tog Plads paa en omstyrtet Træstamme og var just i Færd med at begynde vort Maaltid, da min Ven pludselig pegede hen imod nogle overordentlig tætte Buske, og dæmpet udbrød: „Jeg skulde tage mærkeligt fejl, om det ikke er en Løve eller saadan en Knægt, som lusker om derinde."

Mit Blik fulgte øjeblikkelig den antydede Retning og bemærkede virkelig ogsaa en snigende Skabning, som forsigtig søgte at fjærne sig fra os.

„Du tager fejl," udbrød jeg, „det er ingen Løve, men en Leopard!"

„En Leopard!" udbrød min Ven og sprang op; den skal tilhøre mig inden ret længe. Det skal være den mindste Tigerart og flyr for Jægeren."

„Ganske rigtig," svarede jeg, „den flyr, naar den ikke angribes eller tirres, den er ogsaa mindre end Tigeren, men den er lige saa farlig; lad den derfor gaa i Fred; et Fejlskud kan bringe den i Raseri, og da er vi begge om en Hals."

„Fejlskud!" lo min Ven, „jeg skyder aldrig fejl! Desuden, skulde jeg fejle, har du jo dit Skud; — altsaa op, Bøssen i Haanden og efter det plettede Bestie."

Jeg gjorde endnu alvorlige Modforestillinger, men da jeg saa, at han beredte sig til i ethvert Tilfælde at gaa alene, stod jeg op, tog min Riffel og fulgte efter ham, der allerede var kommen et lille Stykke forud for mig.

Vi fik snart Øje paa Leoparden, som, ved at bemærke os, med et Spring satte ind i en Tykning, igjennem hvilken vi dog skimtede dens gulspættede Skind. Den forholdt sig aldeles rolig, med Undtagelse af et snærrende Brøl, der en Gang imellem lød fra dens opspærrede Gab, ligesom en Advarsel.

„Nu ser jeg dens Hoved!" hviskede min Ven, „hold dig nu færdig, dersom jeg skulde fejle!"

Med disse Ord løftede han Riflen til Kinden, tog nøje Sigte og gav Ild.

Leoparden udstødte et afskyeligt Brøl og tumlede til Jorden, men næsten i samme Øjeblik brasede den igjennem Tykningen med funklende Øjne og med de frygtelige Tandrækker vidt opspærrede.

„Skyd!" raabte min Ven; og hævede sin Bøsse, for under alle Omstændigheder at modtage den med Kolbeslag.

Jeg skjød — Kuglen knuste dens ene Forpote — og i samme Nu, ja hurtigere end jeg kunde tænke mig det, kastede den sig over min ulykkelige

Ven, rev ham med forfærdelig Kraft til Jorden og sønderflængede ham i den Grad med sine frygtelige Tænder og Kløer, at han livløs faldt tilbage. Skjønt han i den korte Kamp havde bibragt den grusomme Fjende flere Knivstik, medens jeg tilføjede den det ene Slag efter det andet med min tunge Bøssekolbe, maatte jeg til sidst, hvor nødigt jeg end vilde, søge min Tilflugt og Frelse i et Træ just som Leoparden, hylende af Raseri, vendte sig til et lignende frygteligt Angreb paa mig. Dens saarede Forben tillod den ikke at følge efter mig, men til min Rædsel bemærkede jeg, at den besluttet lagde sig ved Roden, slikkende sine Saar og med Øjnene fæstede paa mig.

Jeg vidste, at jeg var i en livsfarlig Stilling; thi Leoparden er en uforsonlig Fjende; jeg havde ikke Udsigt til Frelse, thi Ladestokken til min Bøsse havde jeg tabt, den var altsaa et aldeles unyttigt Redskab.

Flere Gange prøvede Leoparden paa at klatre op til mig, men forgjæves, indtil den omsider med en fortvivlet Kraftanstrængelse hug Kløerne fast i Stammen og begyndte at stige langsomt men sikkert til Vejrs. Forfærdet klatrede jeg ud paa de højeste Grene; den fulgte, og den vilde uden Tvivl have naaet mig, dersom ikke en Raslen i Buskene havde bragt det saarede Dyr til at vende sig lidt og derved tabe Ligevægten, saa den styrtede ned.

Kommen til Jorden søgte den at undfly, thi en Hob sorte Krigere trængte hylende frem fra flere Sider. En Regn af Pile og Spyd hvinede gjennem Luften, og Leoparden sank snart stendød til Jorden

De vilde betragtede forundrede min dræbte Ven, plyndrede ham fuldstændigt og tog Skindet af Leoparden, medens jeg sad stille i Trætoppen, vel vidende, at jeg uundgaaeligt vilde blive dræbt, dersom jeg gav min Nærværelse tilkjende; thi Leoparden og den vilde Neger er lige farlige for den hvide Mand.

Endelig gik disse frygtelige Fjender med min stakkels Vens Ejendele og den dræbte Leopards Skind, og jeg steg atter ned, gravede en Grav midt i den store Urskov, og jordede min ulykkelige Rejsekammerat langt fra hans Hjem!

Selv naaede jeg, angreben paa Sjæl og Legeme, tilbage til vort Udgangspunkt, fortsatte derfra Rejsen til Kysten, hvorfra jeg afgik til Hjemmet med en engelsk Bark, — men aldrig glemmer jeg hin frygtelige Time.

N. K. S.

Landpostbuddets Nytaar.

Dag paa Dag og Mil paa Mil
vandrer rastløs Postens Bud,
bringer Tasken uden Hvil
frem i Sol, i Sne og Slud.

Tarvelig kun er Lønnen ham lagt.
Tarvelig hytter den simple Dragt
mod Somrens Solbrand, mod Vintrens Is
— dog trofast han vandrer paa vante Vis.

Naar „glædeligt Nytaar" nu Landposten bringer,
glem da ej du hans mødige Fjed!
Haabet og Glæden hans Gang bevinger,
naar han Venners Erkjendtlighed glæder sig ved.

„Husvennen".

Smaating.

Der var Grund nok. „Men, kjære Ven, hvor du ser ulykkelig ud," sagde en Herre til en anden paa et Bal. — „Det er jeg ogsaa, bedste Ven" — „Men du er jo lige bleven forlovet og har din forlovede med her paa Ballet." — „Ja, det er just det, som er min Ulykke. Tænk dig: Tre Valse, to Polkaer og en Galop med min tilkommende Svigermoder! En Væddeløbshest vilde styrte for mindre."

Uventet Afgjørelse. En Del unge Herre. indtog for nylig en splendid Middag i en engelsk Restavration, og enhver paastod, at han vilde betale den. For endelig at komme til en Afgjørelse blev Opvarteren bunden for Øjnene, og den, han i Blinde traf, skulde betale Regningen. Men han traf ingen af dem. De var væk allesammen, da han atter fik Bindet fra.

Træffende Bemærkning. Ved Mønstringen af Sprøjterne i en lille By, luskede nogle af Mandskabet sig til at gaa ind til en Øltapper for at slukke Tørsten i Bajerskøl. Løjtnanten, som havde bemærket det, pilede efter dem og raabte forbitret, i det han traadte ind: „Kalder I det at sprøjte?" — „Nej, Hr. Løjtnant," blev der svaret, „det kalder vi at slukke."

Alt for korrekt. En Dreng spurgte sin Lærer om, hvem man med Ret kunde kalde lastefuld. „Den, som af Vane hengiver sig til Synd," svarede denne. „Kan man da saa kalde Selvmord for en Last?" spurgte Drengen videre. „Ja naturligvis," svarede Læreren, „naar det bliver til en Vane."

En vanskelig Opgave. I en Komedie, i hvilken der var en Mængde Soldater paa Scenen, opstod der Uorden blandt disse, da de skulde flygte for Fjenden. En af Statisterne blev saa forvirret, at han til sidst bøjede sig ned til Sufløren og spurgte: „Hvor Pokker skal jeg gaa hen?" — „Til alle Sider!" raabte Sufløren, efter at han havde kastet et Blik i Manuskriptet og der set, at Soldaterne skulde skilles paa den nævnte Maade.

Opløsninger fra Nr. 12.

paa den firkantede Nød:
K A R
A S A
R A N

paa Bogstavgaaden: Husar.

paa Opgaven: E N

Indhold.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 14.

Søndagen den 6. Januar 1884.

De vise fra Østerland.

Herodes sidder i gyldne Sal,
han troner paa Purpursæde;
han fejrer Fest i glimrende Hal,
men Hjærtet har liden Glæde.

Mens dybe Rynker paa Panden staar,
han tænker paa svundne Dage,
og fra hans blege Læber gaar
en bitter, en harmfuld Klage:

„Mig fryder ej mere Harpeklang,
ej Vinen i Guldpokalen;
mig glæder ej mere den smigrende Sang,
ej Kvindernes Dans i Salen.“

„Al Verdens Lyst jeg favnet har,
men Tomhed gav den mit Hjærte;
Forfængelighed det hele var,
jeg lærte, hvad Salomon lærte.“

„Kun et, min Kongekrone god,
er min Glæde nu, er min sidste;
jeg kjøbte den for et Hav af Blod,
den skal mig ingen fravriste.“

Da træde tre Mænd i Hallen ind,
tre Vismænd Konningen skuer
med ædle Aasyn, med brune Kind
og Øjne som Stjærneluer.

„Hil være dig, Drot,“ saa tale de brat
„du sige os det for sande,
hvor er det Kongebarns Vugge sat,
som herske skal over Lande.

„Fra Østerleden komme vi hid,
vi drog ad Vejene længe,
men trøstig vi fulgte en Stjærne blid
gjennem Ørk og Bjærgpasser strænge.

„Vi læse paa Himlen som i en Bog,
fuldskreven med flammende Runer,
og Nattens funklende Stjærnetog
den eviges Pris basuner.

„Vi hørte en Sang saa underfuld,
men ej vi den helt forstode;
en Stjærne vi skued, straalende, huld,
som en nyskabt Himmelklode.

„Du Israels Konnung, nu stande vi her,
og Foden snart træt er vorden;
du venligt sige, hvor Barnet er,
som herske skal over Jorden!“

Som Lynglimt det gjennem Kongen slog,
skrækslagen han blev i Sinde,
men mildelig dog til Orde han tog:
„Vi drage os ej til Minde

hvor Kongen skal fødes, hvis Stjærne I saa;
men hent de skriftlærde Svende!“
Og Præsterne kom for Kongen at staa,
de svarede ham behænde:

„I Davids Stad, i Bethlehems By,
som ligger i frugtbare Dale,
skal Kongen fødes med evigt Ry,
— saa lyder Profetens Tale!“

„Til Bethlehem gaa,“ lød Kongens Røst,
og finde I Barnet, det kjære,
saa fryd med den Tidende god mit Bryst,
jeg vil vise det stor Ære.“

Og atter paa Vejen de vise gik,
med Tro de saa i det høje
og mødte Stjærnens funklende Blik,
da glemte de al deres Møje.

Den ledte dem hen til Davids Stad,
og over en ringe Bolig,
omslynget af Roser og Rankens Blad,
den standsede mild og fortrolig.

De traadte ind i den fattige Vraa
og skued en Mand og en Kvinde;
ved Blikket fra hendes Øjne blaa
opvaagned hvert Paradisminde.

Et lidet Barn laa ved hendes Bryst
i slumrende Guddomsfylde:
det var den Konge fra Lysets Kyst,
Hvem Engleskarerne hylde.

De vise bøjed Hoved og Knæ,
og Glædestaarer randt klare;
saa tog de frem deres Liggendefæ
og deres Offer frembare.

I Slummer de sank, men i natlig Stund
kom Bud der fra Himmelsale;
der hviskedes til dem af Englemund:
„Drag bort fra Israels Dale!"

„Drag hastelig til eders eget Land,
ej Kongen Budskab I bringe!
Herodes er saa ond en Mand,
han agter Blodet kun ringe."

Og Englen talte til Josef i Drøm:
„Brat hen til det Land I drage.
hvor Nilen ruller sin brede Strøm,
snart kommer der bedre Dage."

Og strax adløde de Englens Bud:
de kjærligen Afsked tage
med Barnet og Josef og Himmelens Brud,
paa Langfærd atter de drage.

Gud førte dem trygt, han glemte dem ej,
og viet i de hellige Skare
de vandre den lyse Englevej
og skue Livssolen klare.

Men Josef kom til Ægyptens Egn,
hvor Nilens Bølger henflyde
og Menneskeaandens dunkle Tegn
et Barneblik kunde ham tyde.

I Pyramidernes Dødningelæ,
hvor Israel gik fordum i Lænke,
opvoxed Guds Søn som det Palmetræ,
der Livets Frugt skulde skjænke.

J. Johansen.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

„Det bæres mig næsten for nu," bemærkede en anden Gjæst, ved Navn Søren Lime, i en spøgefuld, men dog mæglende Tone, „at Morten Skriver og Mette Skippers er ved at blive enige; men," vedblev han mere alvorlig, „mon der ogsaa er Sandhed i den Tidende, at Maren Juel er død, og Lensmanden Enkemand? Der føres saa megen Klaffer og Bysnak, at én ej saa lige ved, hvad én skal tro."

„Jo, det kan I godt forlade jer paa," forsikrede unge Karsten Enevold, Bodsvend hos den rige Kjøbmand Hartvig i Studsgade; „jeg har hørt det af flere og nyssen af Klokker Hans Skaaning, der sagde, at det var visselig sandt. Klokkeren lod til at vide god Besked, og han fortalte ogsaa, at Ridder Erik, der for et Par Uger siden kom hjem fra en Rejse, havde været paa Tjele og faaet Fru Maren jordfæstet."

„Ja, saa maa det vel være sandt," sagde Værten, „endskjønt det godt kunde være Løgn, fordi Hans Skaaning, den Sprager og Æreskjælder, haver sagt det, og i saa Fald er det ej den første Gang, at han har mænget en løgnagtig Krønnike sammen og givet den ud for Sandhed; men hvad skulde bevæge Manden til at lyve Fru Maren død? Og naar jeg skal sige, hvad jeg mener, saa har ogsaa jeg erfaret Tidenden fra flere Sider — den maa være sand! Og derfor var det, jeg sagde før, om Ridder Erik snart skulde til at giftes igjen? For vi kjender jo alle, hvor kvindekjær og lidet sømmelig han er i sin Færd, skjønt Fanden og ikke jeg forstaar, hvordan han kan tænke paa Giftermaal saa rede, al den Stund at Fru Maren allenfals knap kan være kold i sin Grav endnu, og siden han jo selv . . ." Troels holdt inde et Øjeblik, medens han saa' sig forsigtig om til alle Sider — „siden han selv paa en Maade er Skyld i hendes Død!" lagde han til i en dæmpet, næsten hviskende Tone.

„Han er saa, det er rele nok," istemte Morten Skriver, der gjærne vilde give sig Mine af at være lige saa godt underrettet som Troels. „Hvad sagde jeg nyssen til Mette Skippers om at skikke Kvindfolk til Tjele? Kan I nu forstaa, hvor jeg havde mine Tanker?"

„Og hvorfor," sagde Mette Skippers, i det hun stod op fra sit Sæde og bøjede sig frem over Disken — „hvorfor kommer denne Tidende listende saa stilfærdig paa os, saa Folk ved knap, om de skal tro den eller ej? Kan nogen sige mig Grunden til det? For ellers kan jeg selv!"

Med disse Ord tog Husholdersken atter Plads paa Stolen og kneb Læberne sammen med en Mine, som om der nu var sat Laas for hendes hemmelige Tanker.

„Sagen er jo klar nok," tog Værten atter Ordet, „og jeg faar vel at sige rent ud, hvad Mette kun slog paa — mellem gode Venner og Kjendtfolk maatte Skam gaa med Laas for Munden! Ser I, Godtfolk: han har jo slaaet ihjel paa hende med Sorgs og Gjenvordigheds langsomt dræbendes Gift i alle de Aar, hun var hans Hustru, hvor over hun paa Sidstningen var bleven ynkelig blegsottig og overhaands skrantevorn om — og i saadan lidendes Forfatning faar han pludselig i Sinde mellem Jul og Nytaar at jage hende til Tjele

midt i den mest forrygendes Storm og Kulde. Og nu spørger jeg barestens," sluttede Øltapperen og bankede højtidelig i Bordet med tre Fingre, „naar saa den stakkels Frue lægger sig til at dø lige oven paa saadan en Rejse: hvad skal vi saa kalde det, Folkens?"

„Han fortjente ikke bedre end at klæde Hjul og Stejle, saadan et Rakkerens Bæst!" var den almindelige Mening.

„Jeg spørger barestens, hvad skal vi kalde det, Folkens?" spurgte Øltapperen endnu en Gang og saa' sig om i Kredsen med en ubarmhjærtig Dommers ubøjelige Strænghed i Blikket.

„Vel ved vi, hvad sligt bør kaldes, om det skal have sit rette Navn," svarede Morten Skriver; „men lidet nytter det, at vi sidder og prater; saadan Karl kan gjøre, hvad han vil — Erik Grubbe er en mægtig Mand."

Paa Væggen mellem Vinduerne hang der et godt kobberstukket Billede af Kongen i Glas og Ramme, og naar Øltapperen disputerede med sine Gjæster om saadanne Ting som Lov og Rettergang, forsømte han aldrig nu og da at blinke til denne sin kongelige Krigskammerat, som om han vilde sige: „Ikke sandt, eders Naade? Disse hersens Bodsvende, Skindere og Skrivere vil ogsaa have en Mening; men hvad forstaar de i Grunden?" og fjerde Kristian, hvis store kloge Øjne altid mødte Spørgerens med et strængt retfærdigt Blik, besvarede enhver saadan Henvendelse til ham — saaledes forekom det Øltapperen i det mindste — ved at nikke naadig bag sit Glas og sige i Pantomimens tavse Sprog: „Aa, lad dem bare snakke, min gode, brave Troels! Du og jeg forstaar os dog langt bedre paa de Dele!"

„I maa sige, hvad I vil, Morten Skriver!" svarede Værten med hævet Røst, efter at have raadført sig med det kongelige Orakel paa Væggen — „kommer Sagen frem paa rette Sted, og der bliver pirret rettelig op i den og adskilligt andet, saa gaar det min Sjæl og Tro Lensmanden ilde, nu kan I tro mig, om I vil!"

„Han har mægtige Venner i Rigens Raad," indvendte Morten og rystede paa Hovedet.

„Kan hænde sig, det hjælper ikke endda," fortsatte Troels. „Husker I, hvorlunde det gik Kristoffer Rosenkrands, der blev overbevist om Falsk? Og hvem var det, der overbeviste ham? Alle de andre var stærblinde til Hobe, men fjerde Kristians Øje var aabent som altid" — her blinkede Øltapperen og Kongen atter til hinanden — „og han opdagede Fiffet, da ingen anden kunde! Og gaar vi til Landsloven, hvad siger saa den? At Drab og Vold er halsløs Gjerning! Tilmed skal jeg sige jer en anden Ting, Folkens! Kongen er meget imod de adelige, som piner os Kjøbstadborgere saa skammelig ud. De vil have Magten, men det vil Kongen med, og det har han Ret til at forlange, efter mit Begreb. Jo, jeg har set og hørt adskilligt i mine Dage," vedblev han og saa' sig om i den lyttende Kreds med en stolt Mine, „og ej glemmer jeg saa rede, hvorlunde hans Naade talte de adelige til paa Herredagen i Kjøbenhavn, da de vilde lade haant om Ydernes Kæremaal. Det er elleve Aar siden, men jeg mindes grangivelig den Dag i Dag, at han gav dem godt ind at gumle paa."

„Og hvad hjalp det?" tillod Morten Skriver sig endnu at indvende.

„Hvad det hjalp?" raabte Øltapperen fortrydelig og blev rød i Hovedet — „begribeligvis ingen Ting . . . at sige den Gang. Men holder vi Borgere sammen, skal vi nok vinde Retten til Uddrag. Hvad det hjalp, siger I? Naa, det hjalp da saa meget, at vi fik at høre, at hans Naade var velmenendes med os Borgerfolk. De adelige Skalke og Bondeplagere!" vedblev han efter nok et Blik paa fjerde Kristian, „de har nu ogsaa altid gjort Landet Skam og Fortræd, melet deres egen Kage og væltet Byrderne over paa Borgere og Bønder. Øxenhandel og Sildefiskende tilholder de sig ganske alene, Ridder Erik skriver falske Toldsedler paa den Vin, han selv og hans adelige Makkere drikker sig svirendes i, og saadan kunde jeg blive ved at himle op til Sengetid og endda ikke komme Listen igjennem. Men hvordan i al Verden skal Konge og Rige holde Stand, naar slig Skamfærd uhæmmet skal have sin Gænge? Derfor siger jeg af Hjærtens Grund: til Rakkeren med dem, det højnæsede Kram! Gid hans Naade Kongen snart maatte faa Has paa dem og blandt andet give den røde Ridder paa Havreballe en saadan Kindhest, at han skulde glemme at sige: om igjen! Lad os tømme et Krus paa det, Folkens!"

Med en vis højtidelig Mine og et fortroligt Blink til fjerde Kristian førte den veltalende Øltapper Kruset til sine Læber og drak ud til sidste Draabe. Alle de andre fulgte Exemplet, samtlige Ølkruse „slog Gavlen i Vejret" og sattes atter paa Bordet med en fast, hamrende Lyd.

Efter denne vel udførte Bedrift paafulgte et Øjebliks højtidelig Tavshed, som Øltapperen benyttede til at lade Blikket vandre spørgende om fra Gjæst til Gjæst, og da de forstod ham lige godt, hvad enten han talte med Munden eller Øjnene, blev Følgen af denne Manøvre, at det ene Krus efter det andet langedes over paa Disken, hvorefter Mette Skippers skyndte sig at bringe dem skumfulde tilbage.

„Ja, siden vi nu," tog unge Karsten Enevold

Ordet, „har drukket paa hele Adelens Undergang, stævnet Lensmanden for Herredagen og dømt og hængt og stejlet ham, uden at det rimelig faar mere at betyde end det samme, monstro vi saa ikke helst maa tage fat igjen, hvor vi begyndte, og se at faa ham gift? Det blev vi nok ikke færdige med, saa vidt jeg mindes."

„Det er ogsaa sandt!" sagde Værten. „Vi stoppede Morten Skriver i Farten, da han var paa Veje til at sige os, hvem der skal være salig Fru Marens Efterfølgerske. Tal ikkuns rent ud af Posen, Morten! Vi er alle gode Venner og uden for denne Bod saa tætte som Jydepotter — naa?"

„Ja, ikke mine Ord igjen," svarede Morten

De hellige tre Konger.

med en vigtig Mine; „men der hviskes om, at Jomfru Eline, Doktor Mortens væne Datter, har fundet Naade for Lensmandens Øjne, og at hun skal være ganske villig."

Troels Øltapper vexlede hurtig et Blik med sin Husholderske og sagde derpaa i en noget forkrydelig Tone: „Aleneste dette at tale om slig utænkelig Tilhobeføjelse er hartad en Beklikkelse for en saa højagtet og dydsiret Jomfru! Hvilken Dyvel i Menneskelignelse har tudet jer den i Øret, Morten?"

„Saalunde har jeg hørt af Bysens Folk,"

svarede Skriveren, „og dermed faar I at lade jer nøje; en Skjælm maatte jeg være, om jeg gav mere ud, end jeg har."

„Saamænd, Morten, det kan der være Mening i; men jeres Krønnike om Lensmanden og Jomfru Eline er ganske forloren, det kan I godt be' den slemme ta'e jer ved Næsen paa! Jeg er nær ved at tro, at det maa være den hundsvottige Kimer, der sætter slig falsk Mønt i Omløb for at beklikke Bispen; for det er jo en kjendt Sag, at siden Doktor Morten gav ham det smeltede Kirkebly i den gale Hals, har Kimeren, den Lucifers Dækmantel, aldrig haft et godt Ord at sige hverken om Bispen eller hans Familie, men spraget og sprudet ad dem som en eddersprændt Snog. Nej, Bispedatteren skal jeg holde fri, og har I ikke andre paa Listen, Morten Skriver, saa vil vi knap faa Lensmanden gift hverken i Aften eller i Morgen Aften."

„Hæ, hæ, hæ!" lød det i det samme fra en umaadelig sværlemmet Øldrikker, der gik under Navnet „stærken Jørgen", og som havde Plads ved det ene Hjørne af Bordet med Ryggen mod Disken og hidtil ikke havde aabnet sin Mund, undtagen naar han drak.

Karavanetog paa Pampassletterne.

„Hvad griner I ad, stærken Jørgen?" sagde Mette Skippers og gav ham et Puf i Ryggen.

„Ho, ho, ho!" gjentog stærken Jørgen med hul Røst som fra en Tønde, men uden at agte hverken paa Spørgsmaalet eller det vækkende Puf, der ledsagede det.

„Dersom jeg ikke kjendte jer desbedre," sagde Husholdersken i en dadlende Tone, „maatte jeg næsten tro, at I sad og havde hele Selskabet til bedste!"

„Haa, haa, haa!"

„Giv Stunder, Mette!" sagde hendes Husbond, „og lad ham først blive færdig med at grine — det kommer nok, kjender jeg ellers Jørgen ret."

„Ha, ha, ha!" lo stærken Jørgen endnu en Gang og missede med sine smaa, dybt liggende Øjne. „Aa nej, aa nej! Det var ganske kuriøst, hvad I nyssen sagde, Troels, at vi ej blev færdige med at faa Lensmanden gift hverken i Aften eller i Morgen Aften, al den Stund I ventelig vil blive af en anden Mening, naar i Morgen Aften er gaaet — ha, ha, ha!"

(Fortsættes.

Gjennem Pampassletterne.

(Ved D. H.)

Det er til meget fjærne Steder, vi i Dag tager Læseren med, til en anden Verdensdel og til en Himmelegn, der er vidt forskjellig fra den, hvorunder vi lever, men kort eller langt har jo mindre at sige, hvor man benytter sig af saa hurtige Rejsemidler, som vi gjør. Naar Lyset er tændt, og Ilden sprager lystigt i Kakkelovnen, saa sætter vi os hen til Bordet med vort Blad eller vor Bog i Haanden, og vips! er vi i Grønland, i Afrika, i Sydamerika eller i — men lad os standse her, for det var netop til Sydamerika, vi skulde i Dag, Landet med de mægtige Floder og de rige Sølvaarer i Jorden, de uigjennemtrængelige Urskove og de vidstrakte Pampassletter. Det første lader vi rolig ligge. Saa vidt vi mindes har vi en Gang forhen besøgt baade Floderne og Urskovene, og maaske der ogsaa siden bliver Lejlighed til at gjentage Besøget. I Dag vil vi gjæste Pampaerne eller Pampassletterne.

Hvad er Pampaen for noget? spørger en og anden. Det er let besvaret. Pampaerne er Navnet paa et mægtigt Sletteland, der grænser til Andesbjærgene mod Vest og La Platafloden mod Øst. Af Landet ligger en Del i Mose og Sump, men ellers er det meste en umaadelig Græsmark, uden Byer eller Hegn, hvor store Skarer af Heste, Asler og andet Kvæg strejfer om til Dels i vild Tilstand.

Vi tiltræder vor Rejse gjennem Pampassletterne fra Byerne Montevideo og Buenos-Ayres, der ligger ved La Plataflodens Munding. Ingen indbildt Fare afskrækker os. Sletten har ingen glubende Rovdyr, der uden videre kræver Blodskat, og hvad Indianerne angaar, saa er de sjældne og langt fra saa farlige, som Ordet gaar. Et Stykke af Vejen rejser vi med Jærnbanen, en Postvogn kan besørge os videre, om vi vil, og foreløbig befinder vi os altsaa omtrent, som foretog vi en Rejse her hjemme i vort Fædreland. Først kaster vi et Blik om os i Montevideo, der har Ry for at være den smukkeste By i Sydamerika; Gaderne er lige og brede, Husene opførte i italiensk Stil, velholdte og malede, saa de ser ud som flunkende ny. Overalt er der et Mylr af Mennesker; hist staar en Gruppe af Kvinder i kostbare Dragter og af en Skjønhed, der kappes med deres rige Toiletter; hist gaar nogle Kjøbmænd for at falbyde deres Varer, her nogle der vil sælge Jordlodder, her en Flok Lotterikollektører, der falbyder intet mindre end selve Lykken. En Spaseretur i Stadens Omgivelser bør ikke forsømmes. Forstæderne Paso-Molino, Union o. fl. er at regne for en eneste stor Lystpark med de mest henrivende Beboelseslejligheder. Føjer vi hertil den dejlige altid blaa Himmel, et velgjørende Klima, frisk og overordentlig sund Luft, vil man forstaa, at Republikken Uruguays Hovedstad er en af de mest priste Byer paa Jorden. Vi dels sejler med Dampbaad ned ad La Platafloden, dels kjører med Jærnbaner, indtil vi naar Rosario, Hovedstationen paa den sydamerikanske Pacificbane, hvorfra to Linjer gaar ud, en mod Nordvest til Cordowa og en anden mod Sydvest til Villa Mercedes. Sidstnævnte fører paa en Strækning af halvandet Hundrede Mil gjennem Pampassletterne.

Dette mægtige Fladerum ligger nu udbredt for vort Blik, mere jævnt og glat end Verdenshavet paa en blikstille Sommerdag. Horisontlinjen er som trukken efter en Snor, ikke den mindste Forhøjning eller Nedsænkning ses. Smaa Vandløb snor sig hen gjennem Græsset og søger at finde Vej til en eller anden Hovedflod. Navnene, som disse Vandløb bærer, vidner om liden Fantasi hos dem, der har givet dem Navn. Der har vi Rio premoro (første Flod), secundo (den anden), tercero (den tredje) og saa fremdeles. Det er Numre i Steden for Navne. I Førstningen træffer vi jævnlig paa Smaastæder, men de fortaber sig snart i enkelte Gaarde og Huse, omgivne af smukke Haver med Pil og Myrtetræer, og snart har vi kun den endeløse Steppe eller Græsmark for os.

Det er næsten utænkelig, hvorledes Menneskene kan trives og føle sig tilfreds paa denne Slette. Hos dem, der kommer fra beboede Egne eller folkerige Stæder, sammenpresses Hjærtet ved den blotte Tanke om at skulle tilbringe sit Liv i en saadan Ørken. Men Smagen er jo saa højst forskjellig, og Vanen er den halve Natur. Elsker Grønlænderen ikke sit is- og snebedækkede Land, og tilbeder Gauchoen ikke sine Pampaer. Gauchos kaldes de Folk, i Reglen Kreolere, der lever som vilde, omvankende Hyrder paa Pampassletterne. Disse faar naturligvis et stærkt oplivende Præg af de talrige Hjorder af Heste, Asler og Hornkvæg, som græsser til alle Sider, Flok ved Flok, saa langt Øjet kan række. Omkring Sumpene, hvis stillestaaende Vand lyser og glitrer i Solskinnet, plasker Storke, Traner, Flamingoer og andre Vadefugle. Vi kjører videre og træffer snart en ny ikke mindre fængslende Side af Dyrelivet herude. Det er Præriehundens Kolonier, som „Husvennen“ allerede i sin anden Aargang bragte en udførlig Skildring af. Præriehunden lever i sit Jordhus i broderlig Samkvem med en Ugleart, der ogsaa har sit Hjem herude og har faaet Navn derefter. I det vi nærmer os, rejser Hunden sig paa to Ben, betragter os nysgjerrigt nogle Øjeblik og forsvinder derpaa i sin Jordhule. Uglerne viser mere Mod, eller skyldes det kanske deres svage Syn, at de ikke flygter for

os? Til venstre flyver en Flok Agerhøns op, og lidt efter rejser sig til venstre en Skare Storke, der forsvinder med Vindens Hastighed. Nogle Raadyr nærmer sig forsigtigt og betragter Toget med Forundring i deres store udtryksfulde Øjne, hvorpaa de farer afsted som en Pil.

Er vi heldige, kan vi maaske støde paa et Karavanetog, der, som vort Billede viser, afgiver et ejendommeligt og livligt Skue. I en lang Række følger plumpe tohjulede Kærrer efter hinanden, forspændte med to til tre Par Oxer. Pampaerne er at betragte som et mægtigt Forraadskammer, der daglig forsyner en stor Del af Menneskeheden med Huder og Kjød, og dette føres paa Karavaner fra Slagterierne ind til Byerne eller Jærnbanestationerne. Flere Ryttere ledsager Toget og iler fra det ene Spand til det andet for at holde Tingene i Orden, ligesom de ogsaa har til Opgave at beskytte Karavanen mod de græssende Hjorders Anfald. Paa vort Billede ser vi dem netop krydse et af Slettens mange Vandløb.

Pampassletten afgiver et af de største Jagtomraader i Verden og er at betragte som Jægerens forjættede Land. Ligesom Gauchoen begiver Jægeren sig ind i Ørkenen uden Kompas og gjennemstrejfer den uendelige Slette lige saa sikkert, som Ørnen kredser i Luften. De fleste Guachoer driver ved Siden af deres Hyrdebestilling tillige Jagt. Det fornemste Redskab er ikke, som du maaske tror, Bøssen, men derimod en Art Slynge, der gaar under Navn af Bola. Den bestaar af en 10—12 Fod lang Læderrem med en Kugle i hver Ende. Den ene Kugle holder Jægeren i sin Haand, medens han svinger den anden over sit Hoved. Naar Kuglen har faaet fuld Fart, kastes Slyngen mod Dyret, snor sig om dettes Ben eller Hals og holder det fast, indtil Jægeren kan komme af Hesten og give det Dødsstødet. Øvelsen i at benytte Bolaen er saa udviklet, at Gauchoen kan anvende den under det vildeste Ridt. Med Bolaen fanger Jægeren med Lethed Strudsen, Raadyret og Vildoxen. Dog er han ogsaa væbnet med Bøsse, men denne sparer han, til han møder en Fjende eller Medbejler. Den Tvekamp, som under slige Sammenstød opstaar, bliver som oftest Retfærdighedens Tjenere ubekjendt. Gauchoen spotter ad Politiets Forfølgelser, paa sin Hest og med Steppen foran sig er han næsten umulig at gribe.

Gauchoen har ligesom alle de uciviliserede Folkeslag sine Sangere til at opildne sit Mod og prise sine Bedrifter. Des værre er disse sidste, nærmest, hvad vi kalder for Voldshandlinger, men som saadanne anses de jo rigtignok ikke af deres Udøver. Tyveri betragtes som et uskyldigt Drilleri, et Dolkestød for en Smaating, og et Mord kun for en simpel Æresoprejsning. Der findes næppe en Gaucho, som ikke har Ansigtet fuldt af Skrammer. Hvilken Glæde er det ikke at stikke Øjet ud paa sin Fjende, skære Næse eller Øren af sin Rival eller i det mindste flænge ham i Ansigtet Utrættelig som Rytter kan Gauchoen i Maaneder leve paa Hesteryggen; han sover i Sadelen og tilbringer Natten under aaben Himmel. Hans Glæde er det at fare omkring paa Sletten, kaste et Blik paa sine Hjorder, ryge sine Cigaretter og nu og da gjæste de Smaakroer, som findes hist og her.

Hans Hjem — thi han har virkelig et saadant — besøger han sjælden. Det udgjøres af en Lerhytte med Halmtag. Husgeraadet er tarveligt, nogle Oxehuder og de faa Redskaber, der behøves til at lave en Steg og skære den i Stykker, er omtrent alt. Og lige saa simpel er hans Klædedragt, der udgjøres af en Slags Kjortel, et firkantet Stykke Tøj med et Hul paa Midten til at stikke Hovedet igjennem, en Slags vide Buxer af groft Tøj, et Læderbælte samt Støvler med store Sølvsporer.

Men Lokomotivet fortsætter uden Rast sin Fart. Fra Rio Cuarto, der fra en gammel Poststation er bleven forvandlet til en blomstrende Stad, kommer vi gjennem en stor Skov af Johannesbrødtræer og naar endelig Villa Mercedes, hvor vor Rejse slutter. En Skov i disse Egne er noget overordentlig sjældent, og er den ikke allerede forsvunden nu, vil den snart være det, thi alle hugger løs paa den.

Villa Mercedes, der er beliggende ved Rio Quinto, er nu at betragte som en Oase i Ørkenen, omgivet af Majsjorder og trærige Haver; store Alleer af Pil og Poppel findes i Forstaden. Her standser Jærnbanen, og skal vi nu videre, maa det ske med Postvogn. Men da den lange Kjøretur og de noget ensformige Udsigter har virket trættende, gjør vi bedst i at hvile ud her, især da et godt Hotel med solide Madborde venter paa os. Maaske vi saa siden kan fortsætte Rejsen.

Hvor længe lever jeg?

Det er ikke enhver, der gjør sig dette Spørgsmaal, navnlig er der vel kun faa Mennesker i den yngre Alder, der spørger om deres Livs Varighed; thi de fleste har paa Bunden af deres Hjærte en lønlig Fortrøstning til, at netop deres Liv vil blive ualmindelig langt. Noget sikkert Svar kan der jo fornuftigvis heller ikke gives paa et saadant Spørgsmaal; men ønsker man at kjende den sandsynlige Længde af sin Levetid, da kan man af Livsforsikringsselskaberne faa et saa paalideligt

Svar, som overhovedet kan gives af Mennesker. Disse Selskaber har nemlig for at sikre deres egen Levetid (Bestaaen) maattet udarbejde nøjagtige Tabeller over det sandsynlige Aaremaal, som Folk i forskjellige Aldere endnu har at leve i, og har til den Ende maattet indsamle Dødsexempler i Tusendvis og af disse uddrage Slutninger og Beregninger, hvorefter Størrelsen af Indskud og Forsikringssummer med fuld Tryghed har kunnet fastsættes.

Vi anfører nedenfor en af London Livsforsikringsselskabets Tabeller, der viser den gjennemsnitlige Længde af Levetiden for Personer i forskjellige Aldere. I første Række har vi Personens nuværende Alder og i den næste det Antal af Aar, som han, under Forudsætning af at være ved almindelig sundt Helbred, endnu har at leve i. Denne Tabel er Resultatet af en meget omhyggelig og paa lang Erfaring bygget Beregning, og er ogsaa en tro og paalidelig Rettesnor for Selskabet med Hensyn til dets storartede Pengevirksomhed. Naturligvis kan i mangt et Enkelttilfælde en uforuset hastig Død eller en ualmindelig sej Levedygtighed spotte Tabellens Angivelser, men i det hele og store har disse vist sig at holde fuldkommen Stik.

Alder.		Endnu at leve i.
1 Aar	......	39 Aar.
10 —	......	51 —
20 —	......	41 —
30 —	......	34 —
40 —	......	28 —
50 —	......	21 —
60 —	......	14 —
70 —	......	9 —
80 —	......	4 —

Læseren vil nu let selv ved at indordne sin egen Alder paa rette Plads i Tabellen kunne beregne, hvor mange Aar han endnu efter alt menneskeligt Skjøn har at leve i.

J—n.

Tanker ved Nytaarstid.

Tidens Bølge ruller, Verden gaar sin Gang;
Kamp og Strid og Bulder tit gjør Vejen trang.

Storm paa Storm udsynger vildt sin Klagerøst;
Vaar paa Vaar forynger atter Livets Lyst.

Modgangs stride Strømme krydser Livets Sti;
Fremtids gyldne Drømme flygtig gaar forbi.

Fremtids dunkle Gaade ingen løse kan;
bygt er paa Guds Naade alt i Støvets Land.

Ingen jordisk Stormagt maale kan sin Tid;
Gud, som alt har frembragt, sæt til ham din Lid!

Retfærds, Sandhedskjærne har sin Rod i Gud;
hver en jordisk Stjærne slukkes paa hans Bud.

Gud alene maaler Tid og Evighed,
fra hans Aasyn straaler Kjærlighed og Fred.

Anders Sjørup.

Smaating.

Ved en Examen blev et ungt Menneske spurgt om Forskjellen mellem Dyr og Mennesker. „Mennesket har Selvbevidsthed," svarede han, „men Dyret har ingen." Dette iøvrigt rigtige Svar blev det nu opgivet ham at forklare nøjere. „Naar et Menneske vælter sig i en Møddingpøl, og ikke kan sige til sig selv, at han er et Svin," svarede han derpaa, „saa er han et Svin; kan han derimod sige dette til sig selv, da er han et Menneske med Svinenatur."

Fra Sønderjylland. Lille Peder skal i Dag for første Gang i Skole. Han er rigtignok temmelig ung dertil, men hans Moder ønsker at have ham under Tilsyn, naar hun gaar paa Arbejde. Hun formaner nu Peter og siger: „Naar du kommer i Skolen, bør du blive staaende rolig ved Døren, til Læreren kommer, og saa svare rask og tydelig paa, hvad han spørger dig om." — Ankommen til Skolen stiller Peter sig altsaa op ved Døren og venter spændt paa, hvad der nu vil komme. Snart kommer Læreren ind og hilser Godmorgen, og da han bliver opmærksom paa Peter, retter han venlig det sædvanlige Spørgsmaal til ham: „Hvad er du da for en lille Karl?" Peter, der endnu erindrer, hvad Naboens Tjenestekarl for to Aar siden lærte ham, retter sig i sin fulde Højde, ser Læreren stift ind i Øjnene og svarer: „Æ er brav Karl, dansk te Lyv aa Sjæl, Hurra for Kresjan den niend!"

Firkantet Nød. Af 4 E, 2 A, 2 G, 2 N, 2 R, 2 V, 1 B og 1 I dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Første kan man let til andet sende,
om end Vejen over Havet gaar.
Tredje man i Skoven let vil kjende.
Vil man fast, saa kan det vel sig hænde,
at man Bugt med gammel fjerde faar.

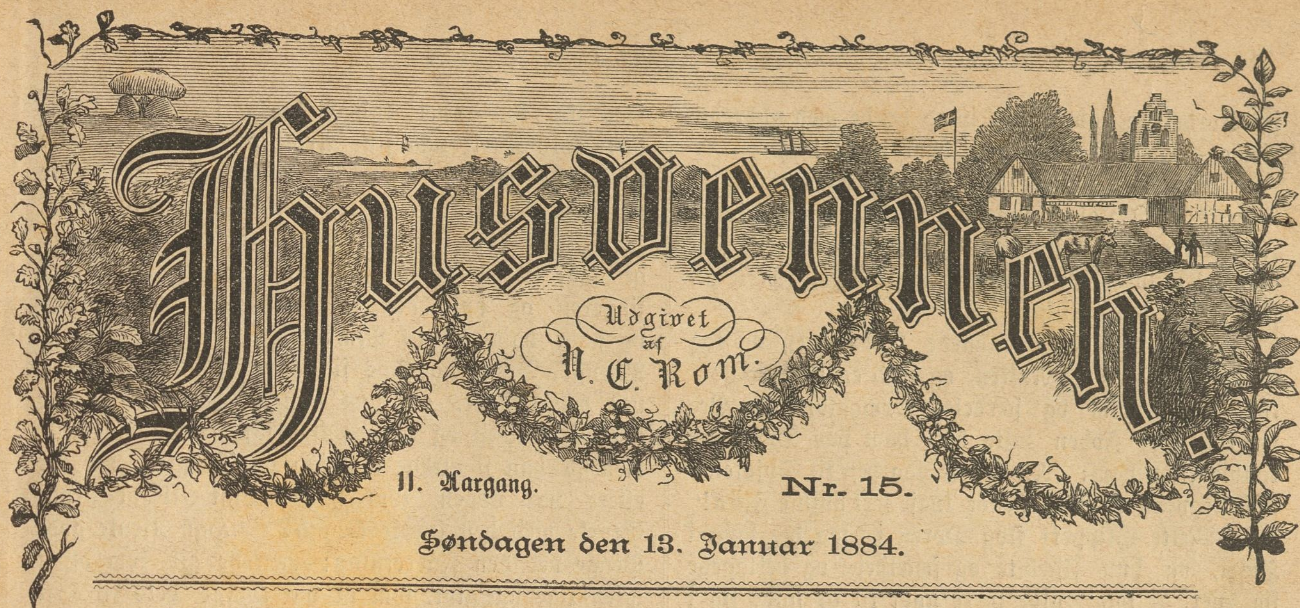
R. L.

Gaade.

Med det første du indbyder
Vennen til at give Møde,
andet midt i Fjorden skyder
op sin Kæmpesten, den røde.
Hele du i Huset inde
lettelig og nemt vil finde,
naar du tænker paa, at dette
hjælper dig med Mad til rette.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hver Maaned medfølger gratis et Tillægsark, indeholdende Husflidsmeddelelser, samt ved Aargangens Slutning et Oljetryksbillede som Præmie. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa „Husvennen"s Hovedkontor, Jærnbanegade 5, Kjøbenhavn V.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

II. Aargang. Nr. 15.

Søndagen den 13. Januar 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Den før saa tavse Gjæst, hvem hidtil ingen havde brudt sig det ringeste om, havde pludselig ved denne gaadefulde Profeti gjort sig til Gjenstand for hele Selskabets spændte Opmærksomhed.

„Hvorlunde er det at forstaa?" spurgte Værten; alle stirrede paa Profeten i tavs Forventning.

„Ja, det bliver min Sag og ikke jeres — førend bag efter!" svarede stærken Jørgen. „Hvad jeg ved, tør jeg ingenlunde sige, da jeg har svoret at holde ren Mund, indtil alt er overstaaet — maaske har jeg allerede sagt for meget," brummede han og kløede sig bag Øret med en betænkelig Mine.

Efter at have afgivet denne lidet tilfredsstillende Forklaring, faldt stærken Jørgen atter tilbage i sin forrige sløve Ro og stirrede udtryksløst frem for sig over Bordet.

„Har I sagt A, maa I og sige B," sagde Karsten Enevold; „ellers har I jo spændt os alle paa Pinebænken til ingen Nytte."

Denne Opfordring agtede stærken Jørgen ikke det ringeste paa, men vedblev at se saa tilknappet og dum ud som en Østers.

„Jeg giver en anden Omgang, hvis I da vil forbarme jer over os," sagde Morten Skriver med tykt Mæle; „der skal Smørelse til Vognen, ellers gaar den i Staa — Mett' Skippers, fyld os Krusene end en Gang!"

„Jert Øl kan I selv beholde og drikke det, om I har Lyst," svarede den gaadefulde Gjæst, uden at forandre en Mine. „Jeg siger ikke et Muk mere, end jeg alt har sagt, og hvis I ej lader af med jer dumme Fritten, saa gaar jeg min Vej."

„Fyld os Krusene, Mett' Skippers!" gjentog Morten Skriver og ravede op fra Stolen.

„Nej, stærken Jørgen har Ret," svarede Husholdersken i en afgjørende Tone; „I har alt faaet mere, end I vel kan taale, og desuden er det borgerlig Sengetid nu."

„Ja, det er nok bleven Sengetid," istemte Værten; „det havde jeg mintro nær glemt."

Dermed var Signalet givet til Opbrud, og da der ikke var Haab om at faa mere ud af stærken Jørgen, stod Gjæsterne op, betalte deres Fortæring og gik hver til sit.

Kun Morten Skriver var ikke saa hurtig til at komme afsted som de øvrige. Han satte sig op paa Kanten af Bordet og begyndte at synge en Vise, der begyndte saaledes:

„Naar hver bær' Ild og ingen Vand,
faar Ilden snarlig Overhand . . ."

Trods denne lovende Begyndelse fik Sangeren ikke Lov at fortsætte, men blev afbrudt af Mette Skippers, der, iført sin pæne blaastribede Hvergarns Kjole og skinnende hvide Lærreds Forklæde med Smække helt op til Halsen, stillede sig foran ham og bydende raabte:

„Er I da rent galen at skraale saaledes op slig Tid Aftens, naar Bysvendene er i Gyden! Gaa nu hjem, Morten Skriver, og kom i jer Seng; den passer jer bedst."

„Ja, vil du saa give mig et Godnatkys, min søde Snut?" sagde Morten, i det han dumpede ned

fra Bordet og ravede hen imod hende med udbredte Arme — „ellers bliver jeg, hvor jeg er!“

Men hun puffede ham fra sig og raabte fornærmet: „I skal ej umage jer, Morten Skriver! For hellere kysser jeg vor Naboes Gedebuk end slig gammel vindtør Penneslikker, som I est! Men nu skal I faa jert Traktemente!“

Med disse Ord aabnede hun Døren og tog dernæst Synderen i Nakken, og med en lidet kvindelig, men hurtig og særdeles formaalstjenlig Bevægelse med Foden satte hun ham paa Døren og raabte efter ham: „Nu kan I gaa hen til Spjatcilie i Rullegyden og lade hende kysse jert gustne Fjæs!“

Mette Skippers slog Døren i, saa det sang i Huset, og hun skjældte og smældede og beklagede sig over, at hun skulde være nødt til at finde sig i alt muligt uden ringeste Bistand af sin magelige Husbonde.

Troels havde imidlertid fordybet sig i en alvorlig Underholdning med det kongelige Orakel paa Væggen, og Slutningsscenen mellem Morten og Mette var fuldstændig undgaaet hans Opmærksomhed; men Husholderskens højrøstede Tiltale vækkede ham dog nu af hans Grublerier; han vendte sig om imod hende og sagde:

„Vi maa se at komme til Bunds i stærken Jørgen.“

„Ja, i Morgen,“ svarede hun; „men nu vil jeg sove.“

Med disse Ord forlod hun ham og gik ind i sit eget Sengekammer.

9. Stærken Jørgen.

Stærken Jørgen bar sit Tilnavn med Rette; thi han var en Kæmpe af Kræfter. Naar han opholdt sig i Aarhus, hvor han var barnefødt og hjemmehørende, boede han i et lille Værelse oven Trappen hos Troels Øltapper og fik tillige Kosten hos ham. Men det var kun sjælden, han var hjemme; thi han havde gjort en Næringsvej ud af sine Kæmpekræfter og tog sig ikke andet for end at drage omkring i Landet fra By til By, fra Marked til Marked og indgaa Væddemaal, der altid gik ud paa Styrkeprøver, og i hvilke han stadig var den vindende Part. Et lille Bord, ved hvilket en halv Snes Personer kunde sidde og drikke, kunde han gribe fat i Kanten med sine Tænder og bære omkring, uden at det lod til at anstrænge ham det mindste. At tage en Ko paa Nakken, som om det kun var en lille Slagtekalv, og bære den frem og tilbage over Markedspladsen, regnede han kun for en Smaating, og saadanne Kunster som f. Ex. at vride et Tinkrus sammen som en Karklud kaldte han ikke for andet end Børneværk. Han kunde bære tolv Karle paa sine Arme og Skuldre, trække til Væds med en Hest og udføre mange andre lignende Kunststykker; men der var dog intet Kunststykke, han holdt mere af at udføre end at tage en Sølvmønt mellem Tommel- og Pegefingeren og bøje den sammen som i en Filskrue, og naar han var til Marked, havde han altid en Mængde Sølvpenge hos sig, som han havde vundet paa den Maade, og som han gik og ringlede med i Trøjelommen og rettede lige igjen med Fingrene, medens han slentrede omkring og spurgte, „om der ellers var nogen, som havde Lyst til at prøve Styrke med den stærke Mand?“ Han tjente gode Penge ved den Forretning; men de gik som oftest igjen lige saa glat, som de var komne, dels til Drik — thi stærken Jørgen var en tørstig Sjæl — og dels ved Dobbel og Spil, hvori han ikke var nær saa heldig som med Kraftprøverne, da han var temmelig fattig paa Begreb og havde kun ringe Omløb i Hovedet, saa det var en let Sag at snyde ham. Af Sindelag var han saa enfoldig og fredelig som et Barn, i høj Grad godtroende og saa tjenstvillig, at han gjorde alt, hvad Folk forlangte af ham, især naar han kunde faa Betaling for det.

„Du maa se at komme til Bunds i stærken Jørgen,“ gjentog Troels Øltapper, da han og Mette Skippers den følgende Morgen mødtes i Dagligstuen; „det bæres mig for, at han har noget inde, som det vilde lønne sig at lirke ud af ham. Er han kommen op?“

„Nej, han ligger jo altid og snuer til midt op paa Formiddagen, det Murmeldyr!“ svarede Husholdersken vrippent, hun gik med Fjervingen og støvede ned, „og naar han er hjemme, skal jeg altid holde Øllebrødet varmt et Par Stunder længer for hans Skyld, fordi han ej kan staa op og spise Davre med andre Folk; men jeg skal nok faa ud af ham, hvad han sad og havde ondt af i Aftes.“

En Times Tid senere havde Kæmpen endelig faaet udsovet, hvor efter han stod op og kom i Klæderne og gik ned i Ølstuen, hvor Mette Skippers havde vasket Bord og Disk, fejet Gulv og strøet Sand, og nu stod Slagvinduet aabent, Øldunsterne strømmede ud og den friske Luft ind.

Stærken Jørgen tog Plads ved Bordet, paa hvilket Husholdersken fremsatte en stor Skaalfuld Øllebrød og en Spegesild, rengjort og skaaren i „Penger“, paa en brun Lertallerken, og Kæmpen gav sig til at holde Davre.

„Hubav, hvor her er koldt i denne Morgenstund!“ sagde han og gned sig i Hænderne.

„Fryser I, stærken Jørgen?“ spurgte hun.

„Jeg er nær ved det. Luk Vinduet, Mett' Skippers! Ej kan jeg taale saadan Træk.“

Deri føjede hun ham og satte sig saa med en Strikkestrømpe mellem Hænderne paa sin vante Plads inden for Skjænken.

„Ja, Frosten er haard i denne Tid," sagde hun; „men Brændselet er dyrt, og intet lønner det sig at fyre i Ovnen saa tidlig Dags, al den Stund vi aldrig faar siddendes Gjæster før om Aftenen."

Den Passiar brød Kæmpen sig ikke det mindste om, han passede sin Mad og mælede ikke et Ord.

„Skal I snart paa Farten igjen, stærken Jørgen?" spurgte hun efter et Par Minuters Tavshed.

„Aa nej," svarede han gumlende med Munden fuld; „du bliver mig ikke kvit førend om en anden Ugestid; der er ingen Markeder og ingen Kildedage forinden."

„Ja, mig lige meget, bliv kun, stærken Jørgen, saa længe I lyster," sagde hun. „Sankte Oluf maa vide, om det saa bliver til Alvor i Aften?"

„Hvad med?" spurgte han hurtig og vendte sig om imod hende. „Forsnakkede jeg mig i Aftes kanske?"

„Ikke det jeg hørte," svarede hun; „men det var ellersens Lensmanden, jeg tænkte paa, Lensmanden og . . ." vedblev Mette Skippers i den ligegyldigste Tone af Verden, men holdt pludselig inde og højede sig bedre ned over sit Bindetøj for at finde en Maske, hun havde tabt.

„Og Jomfru Eline?" fuldendte stærken Jørgen uvilkaarlig og saa' forskende paa hende.

„Ja, det var dem, jeg mente," svarede hun ligegyldig.

Kæmpen gav sig atter i Færd med Øllebrødet og Spegesilden og spiste med en Iver, saa Sveden stod ham i store Draaber paa hans lave Pande. Først da han var færdig og havde tømt baade Skaalen og Tallerkenen, vendte han sig atter om imod hende og spurgte i en urolig, ængstelig Tone:

„Hvad ved du, Mett' Skippers? Jeg frygter meget for, at jeg alligevel snakkede over mig i Aftes; jeg havde tømt adskillige Kruse, og du ved jo nok, hvordan det gaar imellem Stunder: naar Øllet gaar ind, saa gaar Viddet ud — det bæres mig visselig for, at der slap mig nogle Ord af Munden, som jeg helst burde have slaaet Laas for. Hvad sagde jeg, Mett' Skippers? Du kan ganske fortro dig til mig."

„Jeg svær' jer til ved Guds Moder!" raabte Pigen, der knap kunde holde sig for at le, „at I sagde plat ud intet, som nogen kunde blive klog paa."

„Hvordan ved du det saa?"

„Aa, stærken Jørgen! Tror I, at I er den eneste Person, der kan gjemme en Hemmelighed?" svarede hun med et skjælmsk Blink i Øjet.

Kæmpen vaandede sig og vidste aldrig, hvad han skulde tro.

„Men hvem har da sagt dig det?" raabte han utaalmodig.

„Jeg har det fra min Moder," svarede Pigen rolig, „og I ved jo, at hende kan Folk ingen Ting holde gedulgt for. Hun havde for Resten hørt det af . . . ja, hvem var det nu?" vedblev hun eftertænksom; „jeg tror, det var Kimeren."

„Hans Skaaning?"

„Ja, det var ham — nu husker jeg det grant."

„Den Fabels Karl!" udbrød stærken Jørgen og slog i Bordet; „han lod mig sværge en dyr Ed paa, at jeg vilde holde det hele ganske hemmeligt, indtil det var sket — og saa gaar han selv hen og bavler det ud til Skipper Ingeborg! Ved Troels noget?" vedblev han dæmpet og skottede til Dagligstuedøren, der stod paa Klem — „har du sagt ham det?"

„Nej, ikke et Ord! Han ved intet!"

„Sig ham saa heller intet, hverken i Dag eller i Aften; i Morgen maa du for min Skyld tie og tale, akkurat som dig lyster."

Mette Skippers nikkede og saa' paa sit Bindtøj for ikke at forraade, hvor højlig hans Meddelelser interesserede hende.

Stærken Jørgen lagde sin lave Pande i Rynker og gav sig til at overveje; men efter en tre-fire Minuters Tavshed, der forekom Mette Skippers at vare i lige saa mange Timer, tog han atter til Orde og sagde:

„Jeg sidder og kommer i Tanker om, at jeg kanske gjorde Kimeren Uskjel, da jeg for en Stund siden skjældte ham for en Bavler og Fabels Karl. Din Moder skal nemmelig paa en Maade være med i Spillet, jeg mener . . . hun skal i Grunden være udenfor det; men alligevel . . ."

„Jeg fatter helt vel jeres Mening," afbrød Skipper Ingeborgs Datter; „det kunde ikke saa godt undgaas at sige hende det?"

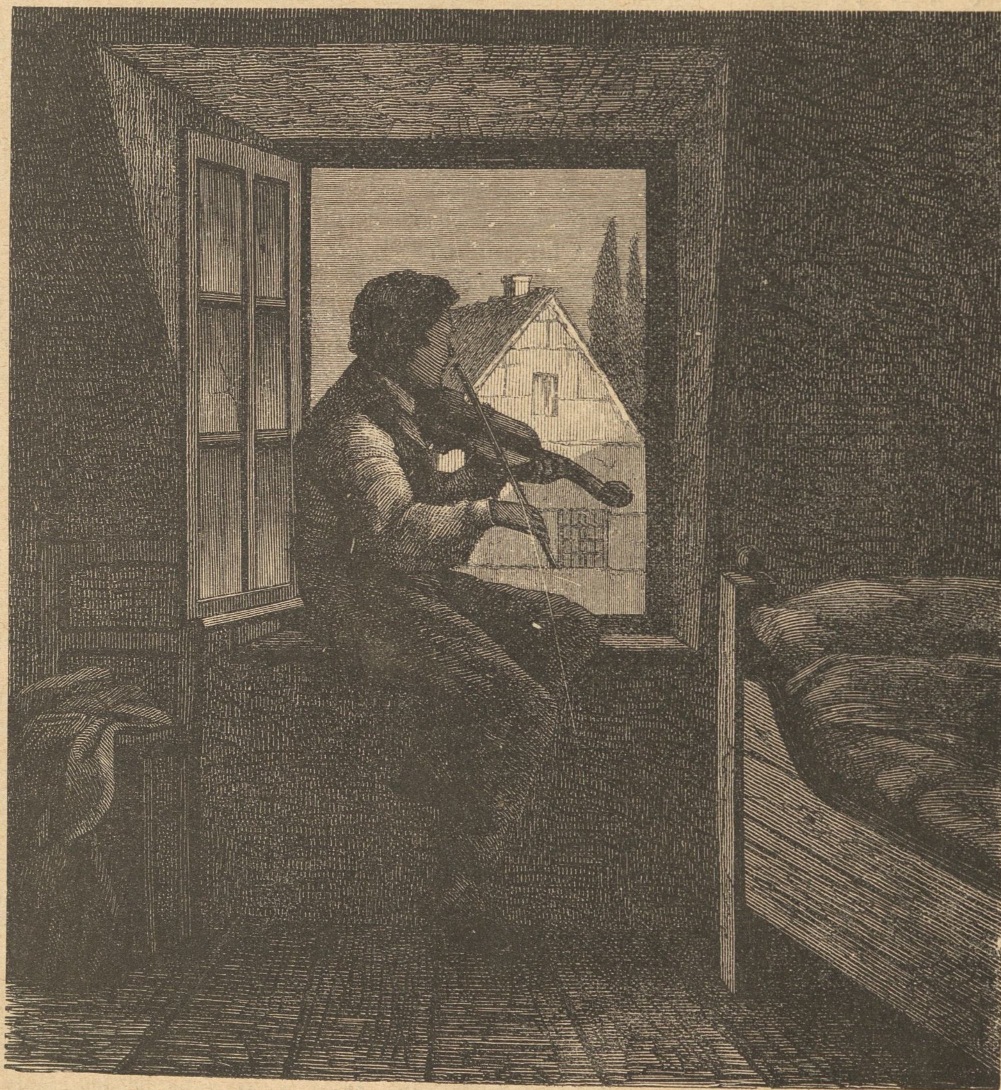
„Netop, hvad jeg mener, Mette Skippers, og naar vi ser os ret for, er der jo ingen Ting i Stykker, skjønt din Moder havde allenfals gjort lige saa klogt i at lade Sagen være uvitterlig for dig."

„Aa hvad? Hendes egen Datter?" sagde Husholdersken og satte et trofkyldigt Ansigt op.

„Ja, lige meget, bitte Mette, naar du barestens kan tie! For Resten maa jeg sige, at jeg ingenlunde vilde haft det mindste med Tingen at gjøre, dersom jeg ej havde været ganske vis paa, at Jomfruen holder af Lensmanden og er inderlig forliebet udi hannem — ja, for det er hun, saa kan Troels og alle de andre sige, hvad de vil! Kimeren er Lensmandens højre Haand i den Sag, kan du nok forstaa,

og han viste mig en hel Haandfuld Breve, som Jomfruen havde skrevet til Erik Grubbe, og som Ridderen havde laant ham — ventelig for at han desbedre kunde overtyde mig — og han læste da ogsaa et Par Stykker op for mig, og de var rene, kan du tro! Ak, du Guds Moder, hvor det Pigebarn er forliebet! Det var hende plat umuligt at vente, til Sørgeaaret var omme, og derfor foreslog hun Lensmanden, at han skulde bortføre hende, da hun var ræd for, at Bispen, hendes Fader, dersom de begjærede hans Samtykke med det gode, skulde modsætte sig Vielsen saa brat efter Fru Marens Død."

„Ja, for saa kan de jo bag efter trøste sig med, at sket er sket, og gjort Gjerning er halvt forsvaret?" indskød Mette Skippers. (Fortsættes.)

Efter Arbejdet.

Fra Arbejde kom den fattige Gut
og tog Violinen frem,
at spille sit Yndlingsstykke til Slut
og mindes et elsket Hjem,
hvor hans gamle Fader selv havde lært
ham paa Violin at spille,
og hvor er nu Instrumentet ham kjært!
— Frem skal det aarle og silde.

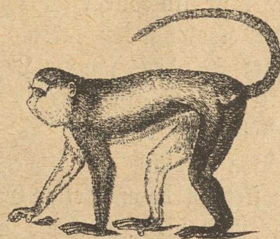
Hver Aften, før Gutten gaar i sin Seng,
han spiller den Melodi,
hans Moder nynned' saa tit for sin Dreng,
og som han saa godt kan li';
en Lise det er, fra den store By,
hvor han er kommet i Lære,
saadan hver Aften i Aanden at fly
hjem til Samliv med sine kjære.

A. C. Langsted.

Aberne.

De af eder, der har besøgt Dyregaarden i Kjøbenhavn, har vist ikke forsømt at gjæste Abehuset. Man kan staa i timevis og betragte de morsomme Dyr, som i deres Ydre har saa megen Lighed med Mennesker, at de er som uhyggelige Vrængbilleder af os; men man kan dog ikke lade være at more sig over deres snurrige Lader og kaade Narrestreger.

Aberne har Hænder baade paa For- og Baglemmerne; de er nemlig bestemte til at leve i Træerne, og de fire Hænder gjør dèr god Nytte, i det Aberne ved Hjælp af dem med stor Behændighed kan klatre fra Gren til Gren. Naar de springer fra et Træ til et andet, ser det næsten ud, som de flyver, i det de med Baglemmerne lige bag ud og med Halen strakt langt ud som et Ror saa hurtig som en Pil svinger sig gjennem Luften. Naar den Gren, som de griber fat i, gaar itu, snapper de under Faldet en anden; holder den heller ikke, griber de en ny, men selv om de falder, har dette dog intet at sige for dem. Hvad de ikke kan gribe med Forhaanden, griber de med Baghaanden. Derimod er de slette Fodgængere, deres naturligste Gang er paa alle fire, i det de støtter sig paa Knoerne af Forlemmerne og paa begge Haandflader af Baglemmerne. Den store Smidighed gjør, at nogle Arter kan bevæge sig paa Baglemmerne alene og i oprejst Stilling; det sker da ved Hjælp af en Stav, denne Maade at bevæge sig paa er ikke naturligt for dem.

En Marekat.

Brøl-Aben.

En Gorilla.

En Chimpanse.

Abernes Hjem er de varme Lande; saa vel i Asien som i Afrika findes store haleløse, menneskelignende Aber, saaledes Chimpanseen, Bavianen og Gorillaen i Afrika samt Orangutangen i Asien. I disse Verdensdele og i Amerika lever der flere andre Arter, som er forsynede med Hale, f. Ex. Marekatten, men de har ikke den ydre Lighed med Mennesket som de andre. Hos en Del af dem er Halen mærkværdig smidig og bevægelig; den kaldes da en Snohale og gjør Tjeneste paa mange Maader. Hængende ved Halen i Træerne kan Aben gynge sig frem og tilbage, og naar den vil op paa en Gren, benytter den Halen som Klatretov, i det den snor den om Grenen og tager fat i denne med Hænderne for at komme op. Det fortælles ogsaa, at Aberne tager sig en Middagslur, hængende i Halen, som er snoet om Grenene. Hos nogle Aber er Halen nøgen i Spidsen og meget følsom; den kan da bruges til at gribe med, i det Spidsen benyttes som en Finger.

Aberne er altædende Dyr, d. v. s. de henter deres Næring baade af Plante- og Dyreriget. Frugter, Rødder, Frø, Knopper, Blade og saftige Plantestængler er deres vigtigste Næring; men de æder ogsaa Orme og Insekter, og kan de faa fat i nogle Æg og unge Fugle, er disse Lækkerheder for dem. De gjør ofte stor Skade paa Marker og i Haver, og de kan i kort Tid ødelægge ti Gange saa meget, som de æder.

Hunnen føder i Reglen kun èn Unge ad Gangen og viser denne den største Kjærlighed og Omhu. Moderen taaler dog ingen Gjenstridighed af den, men straffer enhver Ulydighed med et Ørefigen, samt ved at knibe eller puffe den. Det er dog nok sjældent, det gaar saa strængt til, da Ungen som oftest er lydig, og det er derfor en Skam for Menneskebørnene, at de i den Retning kan trænge til at lære noget af Abeungerne. Men dette er nok ogsaa den eneste Dyd, man kan tillægge Aberne, thi ellers er de ondskabsfulde, falske, lumske og tyvagtige; de kan lære en Mængde forskjellige Kunster, saaledes at

gaa oprejst, at sidde ordentlig paa en Stol, at staa paa Vagt og hente forskjellige Ting, men de gjør kun dette, naar de er oplagte dertil, og fordærver tit Spøgen ved en ondskabsfuld Streg. I den yngre Alder træder de slette Sider ikke saa stærkt frem, og det er derfor i denne Alder, man let kan afrette Aberne til en Mængde forskjellige Ting ved Hjælp af deres store Lyst til at efterligne alt, hvad de ser Mennesket gjøre. Man kan saaledes lære dem at spise med Kniv og Gaffel, at drikke af et Glas, at klæde sig paa, dreje Stegespid, hente Vand o. s. v., men de udfører aldrig noget med Omhu; de gjør det kun modstræbende og flygtig, aldrig med den Lyst og Glæde, hvormed f. Ex. Hunden og flere andre Pattedyr udfører de Kunster, som man har lært dem.

En Sømand fortæller, at han om Bord i et Skib havde en lille Abe og en sort Puddelhund, der levede sammen som de bedste Venner af Verden og tilbragte Dagen med at lege. Men enten gjorde Aben Fortræd, eller den kom selv i Forlegenhed; snart havde den faaet Fingrene i Blækhuset nede i Kahytten, snart havde den brændt sig paa Grøden inde hos Kokken; den skulde rage i alt og helst fordærve alt. Undertiden kom den Tigerburet for nær og var lige ved at blive ædt, saa drillede den en arrig Papegøje, som til Gjengjæld hakkede den, og en lille Ged kunde aldrig være i Fred for den. Man blev til sidst nødt til at binde den ved en lang Snor, som blev sat fast et godt Stykke over Dækket. Herfra passede den nu nøje paa alt, hvad der foregik, men det var tydeligt at se, at den ærgrede sig, naar den saa sin gamle Legekammeret, Hunden, som havde sin Frihed. Naar denne drilagtig satte sig ned under Aben og gøede op mod den, vidste den ikke, hvorledes den skulde vise sin Foragt, og alle de mindre Ting, den kunde naa, kastede den ned i Hovedet paa den. Kom Hunden uforvarende gaaende forbi, sprang Aben ned paa dens Ryg, hvor den da red med en vigtig Mine og ruskede den i Orene. Saa snart Hunden var nær ved at ryste den af, sprang den atter tilbage og kastede nu et skadefro Blik ned til Hunden, som ikke kunde naa den. En Gang, da Aben i sin indbildte Sikkerhed gottede sig over Hundens flove Udseende, tog denne med Tænderne fat i Snoren og trak Aben ned paa Dækket, hvorpaa den sprang paa den, væltede den og hævnede sig i al Godmodighed paa den lille Spilopmager. Dette syntes Aben ikke om, og en anden Gang, da den havde faaet sin sædvanlige Ridetur paa Hundens Ryg, sprang den op, men trak Snoren efter sig. I Begyndelsen spejdede den ængstelig efter, om Midlet var godt nok, men da den saa, at Hundens Anstrængelser var forgjæves, viste den Tænder, peb og haanede Hunden paa alle Maader. —

Abernes Efterlignelsesdrift er fremstillet i følgende Fortælling: En Handelsmand, der rejste paa Kysten af Bengalen, lagde sig en Gang, udmattet af Rejsen, under et Træ for at hvile sig, i det han først tog en hvid Nathue ud af en af sine Kasser og trak den paa. Næppe var han sovet ind, saa kastede en Flok Aber sig over Kassen, der var fyldt med lutter Nathuer, og da han vaagnede, saa han til sin Forbavselse over tyve Aber sidde i Træerne, alle med hvide Nathuer paa. I Begyndelsen morede dette Syn ham, men da han havde tænkt sig lidt om, indsaa han, at han rimeligvis ikke vilde faa sine Huer igjen, og disse Tanker gjorde ham ilde til Mode. I det samme kom en af de indfødte forbi, og han vidste Raad. Kjøbmanden maatte kaste sin Hue efter ham, og han kastede den igjen til Kjøbmanden. Saa snart Aberne saa dette, begyndte de den samme Leg oppe i Træerne, og øjeblikkelig kom alle Huerne flyvende ned, som om det sneede med Nathuer. —

Paa Grund af Abernes ydre Lighed med Mennesket og de mærkelige Evner, de er i Besiddelse af, har man villet paastaa, at de er i Slægt med Mennesket, ja, at de endog er vore Stamfædre, og vi altsaa kun er meget udviklede Aber. Som Bevis paa Rigtigheden af denne Paastand, henviser man til de raa Naturmennesker, som lever i det indre Afrika, Mennesker, der næsten lever som Dyr, og hvis Sprog ikke staar synderlig over de umælendes. Det forholder sig nok hermed saaledes, at det er Mennesker, der er sunkne ned til denne dyriske Tilstand, og ikke omvendt. Missionærer i Afrika har i den nyeste Tid meddelt, at de ved at komme i Berøring med disse stakkels Mennesker har formaaet at faa nogen aandelig Indflydelse paa dem, saa de endog har begyndt at lytte til Vidnesbyrdet om en Frelser. Men hvor meget man end vil prædike for Aber, vedbliver de at være Aber. Kun Mennesket har Evne til at gjøre Fremskridt og gjør det bestandig mere og mere; kun hos Mennesket arver den ny Slægt, hvad alle de foregaaende Slægter har tilkæmpet sig, medens Aben stedse bliver staaende paa samme Trin ligesom andre Dyr. At Gud har givet Aben det laadne Skind er ogsaa et Bevis for, at den deler Kaar med de andre Dyr, som ikke selv er i Stand til at lave sig kunstig Beklædning. Mennesket udvikles med Aarene i aandelig Henseende, men Abens Udvikling gaar snarere den modsatte Vej, thi hos de unge Aber mærker man et noget livligere Sjæleliv end hos de ældre, hvis Ansigt efterhaanden faar et mere og mere dyrisk Udtryk, i det Panden træder tilbage og Kjæberne mere frem.

H. M. Stanleys Rejse
gjennem det mørke Fastland.

VI.

Midt under den i forrige Afsnit omtalte Krig havde Mtesa faaet en ny Ide, der beskjæftigede ham stærkt. Han vilde have Undervisning i de evropæiske Videnskaber, og Stanley skulde være hans Lærer: „Jeg vilde ikke nægte ham denne Fornøjelse,“ skriver Stanley, „og søgte derfor at forklare ham Naturens Hemmeligheder og Forsynets Gjerninger. Vi sladrede om Stenes og Metallers Egenskaber og mangeartede Anvendelse, som om, hvorledes Evropæerne har opfundet Fabrikationen af de mangeartede Gjenstande, hvorfor de er berømte. Med Øjnene vidt aabne og en alt opslugende Opmærksomhed sad den frygtede Despot og lyttede til. Da Høvdingene saa hans livlige Interesse, lod de, som om de var lige saa opmærksomme, men jeg tvivler ikke paa, at adskillige Gamlinger syntes, at det hele var noget tørt Kram. De mere slebne og høflige saa paa hinanden og gav deres Interesse tilkjende ved at sidde med aaben Mund og opspilede Øjne.“ Under sine Forelæsninger kom Stanley til at nævne Ordet Engle, og da Mtesa hørte det, skreg han af Glæde, og alle de ugandiske Partriarker udbrød i Kor: „Ah=ah=ah!“ som havde de hørt noget ualmindeligt godt. Da Stanley havde vist sig saa lærd, vovede han ikke at nedlade sig til at spørge om Betydningen af denne stormende Glæde, „men ventede klogelig, til de var færdig med at skrige og slaa sig paa Laarene.“

Da den første Storm havde lagt sig, sagde Mtesa: „Stamli! Jeg har altid sagt mine Høvdinger, at de hvide Mænd ved alt og forstaa sig paa alt. En stor Mængde Arabere, nogle Tyrker og fire hvide Mænd har besøgt mig; jeg har udspurgt dem alle og hørt deres Forklaringer, men de hvide Mænd overgaar alle i Visdom og Godhed. Hvorfor kommer Araberne og Tyrkerne til Uganda? Er det ikke for at kjøbe Slaver og Elfenben? Hvorfor kommer de hvide Mænd? Er det ikke for at se denne Sø, vore Floder og Bjærge? Araberne bringer Klæde, Perler og Traad for dermed at kjøbe Elfenben og Slaver. De bringer ogsaa Krudt og Geværer; men hvem gjør alt det, Araberne bringe hid til Salgs? Araberne sige selv, at de hvide Mænd gjør disse Ting, og jeg har endnu ikke set noget af alt, hvad Araberne har ført hid, som ikke de hvide Mænd har gjort. Derfor siger jeg: giv mig den hvide Mand, thi mangler du Kundskaber, kan du faa dem af ham. — Sig mig nu Stamli, hvad ved du om Engle?“

Spørgsmaalet var vanskeligt, og Stanleys Svar vilde maaske ikke have tilfredsstillet en Evropæer, men det tilfredsstillede og forbavsede Kejseren i højeste Grad. For at vise at han ikke talte uden Hjemmel, sendte Stanley Bud til Lejren efter Biblen og oversatte det, som Ezekiel og St. Johannes skriver om Engle.

Denne lille Hændelse havde vigtige Følger. Fra den Tid af glemtes Videnskaberne for større og mere ophøjede Spørgsmaal, som Skriften og Religionen gav Anledning til. Kejseren kastede begjærlige Blikke til Bibelen og den engelske Bønnebog, som Stanley førte med sig, og da denne mærkede dette, oversatte han og en Missionselev fra Zancibar, som hørte til Expeditionen, et Udtog af Bibelen paa Kiswahili, omfattende de vigtigste Begivenheder fra Skabelsen til Frelserens Korsfæstelse. Lukas Evangelium blev fuldstændig oversat som det, der gav den fuldstændigste Beskrivelse af Frelserens Liv.

Da denne forkortede Bibel var færdig, sammenkaldte Mtesa alle sine Høvdinger og Officerer ved Livvagten og holdt en lille Tale til dem. Efter at have skildret, hvordan han først havde været en vellystig og blodtørstig Hedning, derpaa var bleven Muhamedan, men maatte forkaste meget af, hvad der stod i Koranen, skjønt ingen i Uganda kunde give ham bedre Kundskaber, sagde han: „Nu er, Gud være lovet, en hvid Mand, „Stamli“, kommen til Uganda med en Bog, som er ældre end Muhameds Koran, og Stamli siger, at Muhamed var en Løgner, samt at meget af hans Bog er taget af denne. Denne Knøs (Missionseleven) og Idi har læst alt det for mig, som Stamli har læst for dem af denne Bog; desuden er den den første og ældste Bog. Moses skrev den en lang, lang Tid, før man hørte det mindste om Muhamed, og Bogen var færdig længe før Muhamed blev født. Ligesom Kintu, vor første Konge, var længe før mig, saaledes var Moses længe før Muhamed. Nu ønsker jeg, Høvdinger og Krigere, at I skulle sige mig, hvad vi bør gjøre. Skal vi tro paa Isa (Jesus) og Musa (Moses) eller paa Muhamed?“

En Høvding svarede: „Lad os vælge det bedste.“

„Vi vide ikke, hvad der er bedst,“ sagde Førsteministeren. „Araberne siger, at deres Bog er den bedste, og de hvide Mænd, at deres er det. Hvorledes kunne vi da vide, hvem der taler Sandhed?“

Kauta, den kejserlige Hushovmester, sagde: „Da Mtesa blev en Søn af Islam, underviste han mig, og jeg blev ogsaa en. Siger min Herre nu, efter at have faaet større Kundskaber, at han har lært mig galt, saa kan han nu lære mig ret. Jeg er rede til at høre hans Ord.“

Derpaa tog Mtesa atter Ordet og sagde: „... Katekiro spørger: „Hvorledes kan vi vide, hvad der er sandt?“ og jeg vil svare ham. Lyt nu til mine Ord! Araberne og de hvide Mænd opfører sig netop saaledes, som de har lært i deres Bøger; gjør de ikke? Araberne kommer hid efter Elfenben og Slaver, og vi har set, at de ikke altid er sanddru, at de kjøbe Mænd af deres egen Farve, at de behandler dem slet, lægger dem i Lænker og prygler dem. De hvide Mænd vil ikke modtage Slaver, naar de bliver dem tilbudte, men siger: „Skal vi gjøre vore Brødre til Slaver? Nej, vi er alle Guds Børn“. Jeg har endnu aldrig hørt en hvid Mand sige en Løgn. Naar jeg tænker paa, at Araberne og de hvide Mænd gjør, som de har lært, saa siger jeg, at de hvide Mænd staa langt over Araberne, og derfor siger jeg, at deres Bog maa være en bedre Bog end Muhameds. Af alt det, som Stamli har læst af sin Bog, finder jeg intet, som er vanskeligt at tro paa ... Jeg har lyttet til det med megen Tilfredshed, og nu spørger jeg eder: skal vi modtage denne Bog eller Muhameds som vor Ledetraad?“

„Vi vil modtage den hvide Mands Bog,“ svarede Tilhørerne, sagtens fordi de mærkede, hvad Mtesa ønskede.

Saaledes blev altsaa Mtesa omvendt til Kristendommen. Da Stanley forlod Uganda, blev Missionseleven, Dallington tilbage hos Kejseren for at udføre en Bibellærers Tjeneste, til der fra Evropa kunde blive sendt en Præst for at døbe ham og undervise ham i den kristelige Lære.

(Fortsættes.)

Bognyt.

Læsebog for Borneskolens Mellemklasser, udgivet af N. C. Rom. Ved Samlingen af dette Læseværk er der taget særlig Sigte paa at fremstille en for Barnet fornøjelig Bog, hvis Indhold er af den Art, at Børnene ikke let skulle blive kjede af at læse den Gang paa Gang, hvilket saa let sker over for de fleste Læsebøgers Indhold. Første Affnit udgjør derfor et Udvalg prægtige Fortællinger og Digte fra Barnelivet af Z. Topelius, Chr. Richardt, Elise Bredsdorff, J. Krohn, Chr. Winther, H. P. Sønderkøge, H. Wergeland, Mads Hansen, Hother Tolderlund, Anton Nielsen, H. C. Andersen, H. V. Kaalund o. fl. De følgende Affnit udgjøres af en udsøgt Samling Sagn og Æventyr efter vore bedste Samlere, en Række udsøgte Fortællinger samt Skildringer af Dyr, udarbejdede for Læsebogen, der sluttes med et Affnit Fortællinger fra Hjemmet med Bidrag af Thyregod, Bertel Elmgaard, Knud Skytte, Z. Nielsen, C. Henningsen, Elise Bredsdorff o. fl.

Ved sit udsøgte Indhold anbefaler denne Læsebog sig fremfor de fleste lignende Bøger, som en fortrinlig Børnebog for Hjemmet. De Forældre som vil vække deres Børns Læselyst samtidig med at gjøre dem en Glæde, vil næppe kunne gjøre dette paa nogen sundere og billigere Maade end ved at skjænke dem et Exemplar af ovennævnte Læsebog*), der kun koster **1 Kr. 40 Øre hæftet** og **1 Kr. 75 Øre indbundet** i et stærkt smukt Bind med Læderryg og forgyldt Titel. Bogen er 288 Sider i stort Format og prydet med ca. 70 smukke Billeder. (N. C. Roms Forlagsforretning).

*) Som Prøve paa Indholdet optager vi i dette Nr. et Stykke om Aberne (Side 117).

Smaating.

Taagede Begreber. En Landsbylærer bestræbte sig for at klare for sine Elever Forskjellen mellem Ret og Uret. Han spurgte en lille tykkindet Dreng: „Ved du, Kristian, hvilken Forskjel der er mellem Ret og Uret?“ — „Nej,“ svarede Kristian. — „Se nu her, Kristian; naar nu Ludvig faar et Stykke Smørrebrød af sin Moder, og du tager det fra ham, hvad gjør du saa?“ — „Jeg æder det,“ svarede Kristian.

Ogsaa en Rentier. Konen: „Nej, nu gaar det for tit paa, De kommer her jo stadig hver Uge for at tigge!“ — Tiggeren: „I Dag er det sidste Gang, for nu opgiver jeg Praxis'en og trækker mig tilbage til Privatlivet!“

Parreret. „Før Ægteskabet ønsker Kvinden sig ikke andet end en Mand, og naar hun saa har faaet ham, ønsker hun sig alt muligt andet,“ sagde en gammel Pebersvend. — „Ja, det er rigtignok noget ganske andet med I Mænd,“ svarede en Dame. „Naar en Mand har faaet sig en Hustru, slaar han sig tilfreds til Ro ved Bevidstheden om, at han har erhvervet sig den bedste Velsignelse, som Himlen kunde beskære ham!“

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to danske Konger: en By i Finland — et Kanton i Schweiz — en Flod i Tyskland — en By i Jylland — en Sø i Rusland — et Slot i Sverige. C. K.

Firkantet Rød. Af 4 A, 2 G, 2 I, 2 L, 2 R, 2 S, 1 E og 1 V dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første et nyttigt Husdyr er,
som Smaafolk paa Landet især har kjær.
Det andet bruges som Tillægsord
om Klasser i højere Skoler.
Det tredje er en Ø paa vor Jord,
som nær ved Ækvator sig soler.
Det fjerde gjør sjælden godt, hvor det rammer,
og ofte volder det Skrig og Jammer.

s—g—f.

Opløsninger fra Nr. 14.

paa den firkantede Rød:
B R E V
R I G A
E G E N
V A N E

paa Gaaden: Komfur.

Hermed følger et Tillæg.

Indhold. Den onde Lensmand, historisk Fortælling af Knud Skytte. — Efter Arbejdet, Digt af A. C. Langsted, med Billede — Aberne, med fire Billeder. — H. M. Stanleys Rejse. — Bognyt. — Smaating.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 16

Søndagen den 20. Januar 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Saadan hænger det sammen, bitte Mette, og Lensmanden faar de fleste Utak — om der vanker nogen — og han er Mand for at bære dem."

„Nu gjælder det om, at det bliver sat godt i Værk, at det ej skal mislykkes," henkastede Husholdersken.

„Jo, det tvivler jeg ingenlunde om," svarede han overlegent. „Hen imod Aften, naar det begynder at blive mørkt, skal der sendes Bud til Bispegaarden, om Jomfruen ikke vil komme ud og se til Skipper Ingeborg i Strandhytten, formedelst at hun ligger farlig syg og længes svarlig efter hende . . ."

Her faldt Mette pludselig ud af sin Rolle og raabte hæftig: „Saa skulde I ogsaa times en Ufærd, vil I lyve Moder krank, og hun er endda ganske sund og vel!"

„Saa meget des bedre for hende, da det kuns er et Paafund for at give Jomfruen noget at gaa efter," svarede Kæmpen lidt forundret.

„Naa, paa den Vis," mumlede Mette Skippers, glad over, at han ikke anede Uraad.

„Jomfru Eline begiver sig saa paa Vandring ned igjennem Byen og ud efter Hytten, og ved Lav hun kommer der, er det blevet ganske mørkt, og saa møder hun en — hvem tænker du vel?"

„Ridder Erik begribeligvis."

„Aa, Kvindfolk har da heller intet Hoved til at fatte nogen Ting! Nej, hun møder mig, Mett' Skippers!"

„Jer, stærken Jørgen?"

„Ja, det forstaar sig! Det er jo mig, der skal bortføre hende og bære hende til Havreballegaard, fordi jeg har Kræfter til 'et og kunde bære hende helt til Horsens, om det forlangtes, og for at hun bag efter kan sværge paa, at hun blev bortført med Magt! Kan du nu faa det i dit Kyllingehoved, Mett' Skippers? Og jeg skal have Penge, svære Penge for det Stykke Legearbejde."

„Og dem gjør i ogsaa Lige for; det vil blive svært at bære et voxent Menneske saa langt et Stykke Vej."

„Fra Strandhytten til Havreballegaard? Det er jo slet ikke langt, og den Smule Fjer kan jo aldrig tynge det mindste. Nu sidder jeg rigtignok og kommer i Tanker om, at Jomfruen kanske næppe bliver fri for Ledsagelse, da det er om Aftenen, hendes Brødre vil ventelig tilbyde at gaa med hende, og det kan hun ikke godt sige nej til; men lige meget! Jeg hitter vel paa Udvej."

„Hvad vil I hitte paa, stærken Jørgen?"

„Aa, jeg kan jo bare lade falde et Ord om, at jeg har noget at sige Jomfruen, som ingen maa høre, om de ikke vil gaa lidt afsides saa længe? Og dernæst snapper jeg Skjønjomfruen og kiler afsted med hende til Havreballegaard, hvor Præst og Brudgom venter."

„Nej, det Paahit duer ej, stærken Jørgen!" indvendte Husholdersken ivrig; „Drengene vil fatte Mistanke og ingenlunde tro jer!"

„Fanden i hvik'!" sagde Kæmpen og rejste sig; „saa giver jeg dem en bitte Lussing hver, saa de dratter og daaner en Kjende, og inden de faar den

tørret af sig igjen, er Jørgen borte og Fuglen fløjten."

„Ja, men I maa endelig passe paa, at I ej slaar for haardt. I kunde gaa hen og døde dem, saa stærk I er!"

„Aa, en bitte Dask paa Siden af Kassen dør de ingenlunde af," svarede Kæmpen; „jeg skal vel tage mig i Agt, at jeg ej slaar for haardt. Hvor er Troels?"

„Jeg ved det ej; men han er tænkelig gaaet i Byen, siden vi intet mærker til ham."

„Ja, lad ham være, hvor han vil, bareslen han intet faar at mærke — nu holder du ren Mund Mett' Skippers!"

„Aa, I kan da vel begribe, jeg er ingen Papegøje! Jeg tror, jeg kan tie lige saa godt som I, stærken Jørgen!"

Kæmpen var altfor tykhovedet til at fange Finten i hendes sidste Ord. Han sagde ikke mere, men forlod Værelset og gik op paa sit eget Kammer. Saa snart han var ude af Døren, faldt Strikketøjet ud af Hænderne paa Mette Skippers; hun drog et dybt, lettende Suk, knugede Hænderne i hinanden og udbrød for sig selv: „Du frelsenste Gud og Fader, hvad har jeg hørt! Det surrer og snurrer igjennem mit arme Hoved, saa jeg knap ved Rede paa mine Tanker!" Hun blev siddende ubevægelig og stirrede frem for sig, medens hun lyttede efter Kæmpens langsomme, slæbende Fjed op ad Trappen, hans tunge Trin paa Loftet over hendes Hoved og endelig Støjen af Kammerdøren, som han aabnede og igjen lukkede efter sig med et Bulder, saa det drønede i hele Huset.

Dagligstuedøren gik lydløst op, og Troels' røde Ansigt og skaldede Isse kom til Syne i Aabningen.

„Det var jo ham, der gik?" spurgte Øltapperen dæmpet.

„Jeg troede, I hørte Kanonskuddet, der mældte, at Elefanten var gangen i Bur," svarede Mette; „jeg har sagt ham det tit nok, at han skal drage Døren lempelig til og ej hugge den i, saa Kalken drysser fra Væggen — men lige meget hjælper det! Hørte I, hvad han fortalte?"

„Ja, hvert evige Ord, Mette! Jeg sad hele Tiden paa en Stol lige inden Døren, som jeg havde ladet staa paa Klem. Du er et knoppens Kvindemenneske, Mett' Skippers, og du lirkede det af ham, den Dromedarius, saa net og glat, som jeg henter en Styver op af min Buxelomme! Der kan vi se, et Menneskes Dumhed er stundum god for noget, og der kan imellem Stunder være Held ved at have utætte Kar i Huset. Nu er vi saa kloge, Mette, og noget maa der gjøres, men hvad? Jeg tror, jeg er Mand for at drikke ham saa fuld, at han triller paa Gulvet og hverken evner at gaa eller staa?"

„Nej, det kunde blive opdaget og en anden valgt i hans Sted," indvendte den snilde Husholderske efter et Øjebliks Overvejelse; „men jeg har en anden Plan i Hovedet, som er ganske simpel, men sikkerlig bedre end jeres: jeg vil gaa til Bispegaarden og advare Jomfruen, at hun skal holde sig hjemme i Aften, og dermed vil hele det skammelige Anslag være gjort til intet."

„Ja, hvis stærken Jørgen ej skal fatte Mistanke, naar du er borte, og fritte mig ud om, hvor du er henne?"

„Det Dovendyr!" udbrød hun foragtelig; „tror I, han har Vid til at fatte Mistanke eller til at fritte nogen ud? Og desuden er det jo hans Vane, saa tit han er hjemme, at ligge og række sig paa Sengen, saa lang Dagen er, og kun at komme ned til Maaltiderne — han vil min Tro aldrig savne mig!"

„Naa ja, det er da ogsaa sandt," sagde Troels; „gjør, som du vil, bitte Mette! Jeg er vis nok paa, at du ej render avet om."

---

10. Bortførelsen.

Et Par Timer over Middag tog Mette Skippers sin Kyse, sit store Vadmelssjal og sine Helligdagstøfler paa og gik, ikke til Bispegaarden, men ud til Strandhytten, da hun imidlertid var kommen i Tanker om, at hun helst maatte raadføre sig med sin Moder, inden hun tog sig for at handle paa egen Haand.

Store Ingeborg og bitte Ingeborg sad og underholdt hinanden med at „snakke efter Dyrene", da Mette traadte ind. Efter at have givet den lille et Par hjærtelige Kys fortalte hun i Hast, hvad stærken Jørgen i sin Tosseværnhed havde forraadt til hende — „og tykkes I nu ikke, det er bedst, Moder," sluttede hun, „at jeg gaar ind og fortæller Jomfruen det hele? Jeg vilde ikke gjøre det, inden jeg havde spurgt jer derom."

„Det var ellers en net Historie!" udbrød den gamle forbitret; „men det ligner dem godt nok, det lumpenhaftige Dyvelspak!"

„Ej nytter det, Moder, at spilde Tiden til Skjælderi!" sagde Datteren utaalmodig, „og langt bedre tykkes det mig at handle, og helst mens Tid er! Hvad skal jeg gjøre? Skal jeg gaa ind og tale med Bispedatteren?"

„Hvad du skal gjøre, min Pige? Ikke andet end kjønt gaa hjem igjen."

„Men saa vil I selv advare hende, Moder?"

„Mig derom," sagde den gamle. „Naar jeg

skal have med saadan noget at skjøtte, saa fortæller jeg ingen, ej en Gang min egen Datter, hvad jeg vil gjøre, eller hvad jeg ikke vil gjøre. Tag den bitte med dig og skynd dig hjem til Troels igjen. Tiden lider, og det kan snart begynde at lakke mod Aften."

Mette Skippers var ikke helt tilfreds med, at Moderen slet intet vilde sige hende om, hvad hun agtede at foretage sig; men hun kjendte hende jo og vidste, at det vilde være spildt Ulejlighed at fritte hende ud, og da hun var lige saa overtydet om, at den skjændige Plan nu nok skulde blive forpurret, saa vidt det stod i menneskelig Magt, var der altsaa ikke videre ved Sagen at gjøre for hendes Vedkommende.

„Gud ske Lov, jeg faar dig med, mit søde velsignede Lam!" sagde hun glad, i det hun svøbte sit varme Uldklæde om Barnet og løftede det op til sig. „Saa et bitte „Nys" til Moder og sig, at du kommer aldrig igjen mere."

„Hvad skal sølle Moder da blive til?" sagde Skipper Ingeborg og lod, som hun var grædefærdig.

Den lille saa' tvivlraadig fra den ene til den anden. „Mo'er ikke græde for bitt' Ingeborg!" trøstede hun; „bitt' Ingeborg ind til Troels at drikk' Mjød og spis' Sukker og saa tomm' hjem igjen med godt til rare Mo'er!"

„Aa, den søde Guds Engel du er!" sagde „rare Mo'er" og kyssede den lille Sladdermund. „Se saa, bitte Børn, nu maa I ikke tøve!"

Mette sagde Farvel, og med Barnet paa Armen skyndte hun sig tilbage til Ølboden i Fiskergyde.

Et Par Timer senere, ved Solbjærgslag, træffer vi stærken Jørgen i den nordre Udkant af Havreballe Skov, hvor han, skjult bag et stort Træ, staar og holder Øje med, hvem der færdes paa Vejen mellem Aarhus og Strandhytten.

Jorden var bar for Sne, men det frøs haardt, og Kulden øgedes af den bidende Nordenvind, der stod Kæmpen lige i Ansigtet og fik hans Lemmer til at ryste, medens Tænderne klaprede ham i Munden, som om hans Hoved var et tomt Hakkeværk, der holdtes i Gang af en skjult Mekanisme og ikke kunde standses. Da han forgjæves havde ventet en halv Times Tid, begyndte han at blive kjed af det. Der var saa godt som ingen Fodgængere paa Vejen den Aften, det var ikke Vejr at være ude i for Lyst, og hvem der ikke havde noget at færdes efter, foretrak at blive hjemme. Kun et Par enlige Skikkelser saa' han at vandre skyndsomt frem ad Vejen, den ene en fem Minuters Gang bag efter den anden; men de gik begge nord paa ad Aarhus til, og det var desuden Mandfolk. De svandt hurtig for hans stirrende Blik, og nu var der ikke et levende Væsen at øjne paa Vejen.

Solen sank bag de vestlige Højder, mørke Skyer trak op og dækkede Himlen, men endnu var det saa lyst, at han uden Vanskelighed kunde overse det Vejstykke, han holdt Øje med. Taarnurene fra St. Klemens og Frue Kirker meldte „fem Slet", de langsomme, dybe Malmtoner lød alvorsfuldt og højtideligt hen over Byen og dens nærmeste Omegn i den ellers saa tavse, frostkolde Vinteraften, og Vinden bar Klokketonerne over mod Skoven, saa at de ordentlig rungede i Kæmpens Øren; men der var den Fejl ved de samme Øren, at Øresundene ikke var aabne for **den** Slags Røster, og derfor svarede han St. Klemens og vor Frue med at udstøde en bister Ed, ledsaget af Ønsket om, at „Kimeren og alle hans forliebede Jomfruer sad . . .!" Han fik ikke Tid til at bestemme, **hvor** de skulde sidde; thi inden han naaede saa vidt, viste der sig et mørkt Punkt paa Vejen inde ved Byen, og det kom hurtig nærmere.

„Der har jeg hende endelig!" mumlede stærken Jørgen og bankede sine valne Hænder mod Kroppen ved at slaa Armene over Kors — „alligevel det **kunde** gjærne slaa fejl endnu, besynderlig da hun kommer saa sent og uden Ledsagelse. Det bæres mig for, at Bispens Datter ej havde faaet Lov at gaa alene til Strandhytten slig Tid Aftens; men nu vil det jo vise sig. En Kvinde er det da — med mindre det skulde være et skjørteklædt Karlfolk? Men hvi skulde et sligt Særsyn vise sig paa denne Vej og justement i Aften? Nu vil jeg dog bie og se, om hun gaar forbi eller ej; for er det den rigtige alligevel, saa kan jeg lige saa godt vente, til hun er færdig i Hytten og vil hjem igjen — — til Havreballe, skulde jeg sige. Der er et godt Flyttetøj under hende — se, hvor hun haler ud! Og hun er høj — og rank — og, saa vidt jeg kan se, er hun i fort Kaabe og har Kyse paa — det maa grangivelig være hende — hun kan jo godt have stjaalet sig afsted, endskjønt . . . ja, ved Samson og hans Asenkjæft, drejer hun ikke af og gaar ned til Hytten! Og nu gik hun ind ad Døren! Saa slog det dog lige til alligevel, og ej behøver jeg at staa her og gabe længer i slig en Hundekulde."

Han forlod sit Skjulested og fulgte Skovbrynet ned til Stranden, hvorfra han varsomt nærmede sig Hytten, der paa den Side, som vendte ud til Aarhusbugten, var forsynet med et lidet Vindue, gjennem hvilket en tændt Tællepraas sendte sit søvnige Lysskjær ud paa et forfaldent Jorddige, der dannede Hegnet om Skipper Ingeborgs lille Kaalhave. Stærken Jørgen vilde liste sig hen og kige ind ad de uklare Ruder for at prøve paa, om han kunde opdage, hvem der var i Stuen; men inden han kom nær nok, blev der hængt et Lagen for Vinduet, og nu kunde han ikke se andet end

det søvnige Lys, der aftegnede sig midt paa Lagnet som et stort gloende Øje. Kæmpen var ellers lidt ræd for „Hexen"; men da han „gik i sit lovlige Ærende", turde han vel nok gaa hen og staa paa Lur ved hendes Hus. Det gjorde han, og han dristede sig endogsaa til at lægge Øret tæt til Ruden og lytte. Der lød Stemmer der inde, men saa dæmpet, at han umulig kunde skjelne, hvor mange der var, eller hvad der blev sagt. Den Stilling blev han saa hurtig kjed af og gik om til Forsiden, hvor han stillede sig paa Post ved det ene Hushjørne og ventede. Mulmet rugede over Sø og Land, og det var næsten bælgmørkt. Aarhusbugten var tillagt og „jamrede" sig over den stærke Kulde, naar Isen bragede og slog lange Revner, der lød som dybe Hjærtesuk fra Havets isbundne Bryst. Stundum hørtes højt oppe i Luften hurtige, ilende Vingeslag fra en Flok Vildænder, der søgte ind i Landet for at finde aabent Vand i Bække og utilfrosne Vældgunger; Ræven skreg paa Marken, Ulven hylede dybt inde i Skoven, og stærken Jørgen stod ved Skipper Ingeborgs Hushjørne og frøs som en Hund.

(Fortsættes.)

Gamle John og hans Hund.

„Der staar gamle Johns Træ," sagde min Ven, den gamle Skolemester Klavsen, da vi en Majmorgen gik vor sædvanlige Spaseretur og var komne et Stykke udenfor den lille sønderjyske By. Med disse Ord pegede han med Pibespidsen paa en gammel Poppel ved Vejen med hængende Grene og bristefærdige Knopper.

„Gamle Johns Træ," gjentog jeg, „hvorfor hedder det saadan?"

„Jo, der sad gamle John hver Dag, fra Morgenstunden af indtil det begyndte at mørkne, at sige da, naar Vejret var nogenlunde. Han var blind og boede i den gamle Kasse ved Siden af Urtekræmmerens der inde i Byen. Men havde Vorherre taget hans Syn, Stakkel, saa havde han til Gjengjæld givet ham en Hund, der var saa klog som et Menneske og mere trofast end de fleste. Hver Morgen, naar gamle John havde faaet sit Øllebrød, meldte Hunden sig med Strikken om Halsen, John tog Strikken i den ene Haand, Stokken i den anden, og saa tridsede de af herud til deres vante Plads ved Alfarvej. John satte sig hist paa Brinken og rakte Huen frem, naar vejfarende kom forbi, og „Spadille" blev trofast hos ham, saa lang Dagen var."

Gamle John og hans Hund. (Tegning af T. Lundby.)

„Hvor havde han faaet Hunden fra?"

„Hvorfra? Ja, det er næsten en hel Historie, for Resten en kjøn Historie, en meget kjøn Historie, den fortjente at skrives op. Ser De, det var i Krigens Tid, 1812 eller 13, ved det Lag. En Dag var et Hus bleven skudt i Brand. Folk mente, at alting var reddet, da netop som Luerne for Alvor omspændte Taget og det hele, kom en Hund frem oppe i Loftsvinduet. Den led af Varmen, men turde ikke springe ud og peb nok saa ynkelig, i det den saa ned paa Folkene. Ingen var videre dristig ved at gaa op til den, men John faar fat i en Stige, og i et Øjeblik er han der oppe, har Hunden under Armen og kom da ogsaa ned igjen, blot en Smule sveden og forbrændt. Men hvem der var glad, det var Hunden, den bjæffede og slikkede sin Redningsmand i Ansigtet og paa Hænderne.

Husets Folk, der ejede Hunden, var væk, og John tog den saa med sig, af Officererne fik han Lov til at beholde den ved Regimentet, og den fulgte saa med fra det ene Sted til det andet og var nok med i flere Slag.

En Dag, da vore og Fjenden havde haft et heftigt Sammenstød, var John bleven saaret og maatte ligge ude i Kulde og Sne til langt hen paa Natten; han havde da ogsaa sagtens været frosset ihjel, hvis „Spadille" ikke havde været, men det var nu en klog Hund; den var bleven hos sin Ven og havde lagt sig tæt op til ham og holdt ham varm. John kom sig, men havde mistet sit Syn. Da han blev udskreven af Lazarethet, fik han Lov til at tage Hunden med sig hjem. Saa boede han, som sagt, i den gamle Rønne derinde lige til sin Dødsdag, og Hunden holdt ud med ham. Den fulgte ham, hvorhen han gik, enten det nu var et Ærende i Byen eller her hen under Poppeltræet, hvor den gamle Invalid havde sit Stade Vinter og Sommer.

Da han saa nu for to Aar siden gik bort, tog

vi os af Hunden der inde, for vi syntes, den fortjente det lidt godt paa sine gamle Dage. Men det var det samme, hvad vi bød den, den hylede og peb, saa lang Dagen var, og saa saare den saa Lejlighed, smuttede den ud og travede her hen til Træet, hvor den blev liggende og saa saa mindelig op paa alle dem, der kom forbi, som vilde den have dem til at sige sig, hvor gamle John var bleven af. En Maaneds Tid efter døde den. — Ja, det er saamænd hele Historien om John og hans Hund," sluttede Klavsen, „en rigtig flink Hund og en rigtig kjøn Historie, tykkes jeg."

E.

Kæmpetræer.

For nogle Aar siden saa man paa en Udstilling i San Francisko en Gjenstand af en højst mærkelig Art, og hvortil man kun sjælden finder Magen, om man saa ser sig om paa Alverdens Udstillinger. Den var desuden af en ualmindelig Interesse, i det den for alle Udstillingens Besøgende vidnede om den gamle og kæmpemæssige Skovvegetation i Amerikas Urskove. Gjenstanden var nemlig et af de meget omtalte Kæmpetræer, hvis Virkelighed mange drog i Tvivl. I Afdelingen for Skovkultur saa man den nederste Del af en mægtig Træstamme, opstillet saaledes, som man kunde tænke sig, at den var groet i Urskoven. Ved nøjere Eftersyn viste det sig snart, at Træet ikke længer var slet saa mægtigt som det havde været, thi det var kun den ydre Skal, Barken, som man i et Stykke havde berøvet Kæmpen; denne selv stod endnu paa sin Plads i Skoven. Barken dannede en hel Cylinder, og naar man stillede Stykket op, viste det altsaa Træets ydre naturlige Form.

Denne Barkcylinder tog sig ud omtrent som et lille Hus, og det Rum, som fandtes indvendig i den, kunde rumme et ikke saa ganske lille Antal Personer. En Dag samlede man 140 Børn derinde, og dog var der saa rummelig Plads, at de kunde bevæge sig frit. For øvrigt var Rummet udstyret med passende Møbler. Paa Verdensudstillingen i London 1855 saa man noget endnu mere storartet. Man saa nemlig i Krystalpaladset et Træ, der naaede helt op til Kæmpebygningens Tag. Lige saa lidt som det forrige var dette massivt. Det var dannet ved en kunstig Sammensætning af Barkstykker, som var tagne fra et i Kalifornien fældet Træ, men dog saaledes, at Barken viste Træets oprindelige Størrelse. Rummet inde i dette Træ var saa stort, at 31 Personer paa en Gang kunde sidde til Bords i det.

Kæmpetræer.

Træet, hvorfra Barken i begge hidrørte, gaar under Navn af det kaliforniske Kæmpetræ (Sequoia gigantea), et Træ, der i Størrelse og Omfang sikkert er det mægtigste paa Jorden. Opdagelsen af dette Træ skyldes en bekjendt Forsker G. Douglas. De Oplysninger, han meddelte, lød saa æventyrligt mærkværdige, at der snart paafulgte ny Undersøgelser, og allerede for over en Snes Aar siden stod disse Træer paa Dagsordenen i den videnskabelige Verden. I Aarenes Løb, efterhaanden som Opdyrkningen af hine fjærne Egne er skreden frem, er disse Træer blevne sjældne, i det de uden videre omhugges. For ikke lang Tid siden har imidlertid et engelsk Skrift bragt en Meddelelse om Opdagelsen af en umaadelig Skov af disse Kæmpetræer i nogle hidtil ubeboede kaliforniske Landskaber. Da Træet første Gang blev opdaget, antog man, det hørte til en ny Planteslægt, det gjaldt derfor om at finde paa et nyt og passende Navn. Til Ære for den engelske Helt kaldte Englænderne det for Wellingtonia, medens Amerikanerne, der sagtens var lidt ærgerlige over, at Opdagelsen var undgaaet dem, døbte det om efter deres Frihedshelt og kaldte det for Washing-

tonia. En østerrigsk Lærd, der særlig havde studeret Naaletræernes Gruppe, kom imidlertid til det Resultat, at Kæmpetræet henhører til Slægten Sequoia, og saaledes har Træet ligesom kjært Barn faaet mange Navne.

Paa det Sted, hvor Sequoia blev opdaget, talte man for 20 Aar siden ca. 100 af disse kæmpemæssige Træer, der dominerede alt, hvad der omgav dem. Stammerne var prydede med talrige Snylteplanter, alle Haande Græs- og Mosarter, der hang ned i lange Kvaster. Flere maalte over 300 Fod i Højden og omtrent 40 Fod i Omkreds et Par Alen over Jorden. Enkelte var dog, navnlig hvad Tykkelsen angaar, af langt større Udstrækning. Et af dem, der blev kaldt „det tykke Træ" maalte saaledes 95 Fod i Omfang. Skovens Ejer siges at være en flink Vejviser for de rejsende, bl. a. fortæller han, hvad Træerne hedder, thi en hel Del af dem har Navn, til Exempel: „Den gamle Eremit", „den gamle Pebersvend", „de tre Søstre", „Manden og Konen" og saa fremdeles. Tidligere fandtes en Gruppe, der førte Navn af „Familien", der bestod af „Fader, Moder og tre Børn" foruden hen ved en Snes nærbeslægtede. Da Faderen blev hugget om, maalte han ved Jorden i Omkreds 110 Fod. Højden beløb sig til ca. 400 Fod. I Aarenes Løb er flere Medlemmer af Familien bukkede under, og da der ikke kommer ny til, er den nu meget tynd ud ligesom Skoven i det hele. Disse Træers Ælde lader sig vel næppe udregne nøjagtig; men saa meget er sikkert, at de i Aartusender har skuet ned over deres myreagtige Omgivelser og har været Vidne til store Led i Plantelivets Udviklingshistorie.

Træet er nu indført i Evropa, og paa fine Steder er det smukke, altid grønne Træ temmelig hyppigt. I Boulogneskoven ved Paris kan man se meget smukke Exemplarer af det, der har en Højde af 40 à 50 Fod. I de første Aar skyder Træet hurtig til Vejrs, men naar det naar op mod den første Snes, bliver Væxten langsommere.

V.

H. M. Stanleys Rejse
gjennem det mørke Fastland.

VI.

(Fortsat.)

Da Stanley først i November tog Afsked med Mtesa, sagde denne: „Stamli, sig de hvide Mænd, naar du skriver til dem, at jeg er lig en Mand, der sidder i Mørke eller er blindfødt, og at alt, hvad jeg beder om, er, at jeg skal lære at se, og at jeg skal vedblive at være en Kristen hele min Livstid."

Mtesa glemte ikke sit Løfte om at lade en Hærafdeling føre Stanley til Muta Nzige. General Sambuzi fik Befaling til at ledsage ham med over 2000 Mand, og da Stanley havde 180 Mand, og der medfulgte omtrent 500 Kvinder og Børn, udgjorde de en anselig Styrke. Udbyttet af Rejsen kom dog ikke til at svare til de store Anstalter. Vel naaede de frem til en større Sø, som Stanley antog for Muta Nzige, som dog siden viste sig at være en helt anden Sø; men de indfødtes fjendtlige Holdning og Rygter om kolosale Rustninger skræmmede helt Wagandaerne. Hverken Forestillinger, Bønner eller Trusler formaaede noget, de vilde tilbage, og Stanley maatte da følge med, hvis han ikke vilde se sig forladt mellem Tusender af Fjender. I et Brev til Mtesa skildrede han Wagandaernes Fejhed og Troløshed. Kejseren blev meget forbitret og svor ved sin Fader Sunas Grav (en dyr Ed i Uganda) at lære Sambuzi, hvad det vilde sige at narre Kabakka. Efter at have udgydt sin Vrede, vendte han sig pludselig til Anføreren for Livvagten og sagde: „Gaa du, Saruti, tag Krigere og æd Sambuzis Land helt op, samt bring ham hid i Lænker." Derpaa maatte Dallington skrive til Stanley og bede ham forsøge Rejsen nok en Gang, saa skulde han faa 60,000, ja 100,000 Mand til sin Ledsagelse. Han turde dog ikke modtage det gode Tilbud, nu da han kjendte Wagandaernes Karakter, og derefter indrettede han sit Brev til Mtesa, der endte med en Taksigelse og et venligt Farvel for al hans Velvilje. „Med dette Brev endtes vort Samkvem med Ugandas mægtige Herre, og sluttedes vort Ophold i dette Bananernes og den fri Underholdnings Land," skriver Stanley. „Fra nu af skulde Expeditionen blive styret af en eneste Vilje og ledet af en enkelt Mand, der havde besluttet ikke at underordne sig eller sin Tid under nogen anden Mands Lune, Magt eller Gunst."

Den 7de April 1876 passeredes Vandskjellet mellem Tilløbene til Ukereve og Tilløbene til Tanganika, og Stanley maatte altsaa sige Farvel til Nilegnene, men han kunde med Glæde se tilbage paa, hvad der alt var udrettet. Han skriver derom: „Fra den 17de Januar 1875 til den 7de April 1876 havde vi været beskjæftiget med at opspore Nilens yderste sydlige Kilder fra de moseagtige Sletter og frugtbare Højlande, i hvilke den opstaar, og ned til det mægtige Bækken, der har faaet Navnet Viktoriasøen (Ukereve). Vi havde omsejlet den i hele dens Udstrækning, trængt ind i alle dens Bugter, Indløb og Vige, og havde gjort os bekjendt med næsten alle Afskygninger af vild menneskelig Natur, den milde og medgjørlige, den voldsomme og ustyrlig vilde, den forekommende og den ugjæstfri. Vi havde iagttaget dem i deres Krige og været

Vidne til, hvorledes de triumferende i vild Glæde dypper sine Hænder i hverandres Blod; vi havde fem Gange maattet lide under deres Tilbøjelighed til Krig og Drab samt tabt mange Folk paa Grund af deres lovløse Vildhed. Vi havde rejst Hundreder af Mile (engelske) frem og tilbage til Fods langs Søens Nordkyst og endelig undersøgt de mærkværdige Landskaber mellem Muta Nzige og Viktoriasøen, samt opnaaet at beskue en Arm af Søen, som jeg gav Navnet Beatricebugten, og smage dens søde Vand."

Nu rejste Stanley altsaa i Tanganikaegnene, men af Hensyn til Pladsen skal vi indskrænke os til at give en kort Skildring af hans Møde med disse Egnes mærkeligste Mand og springe over det øvrige vedrørende dette Afsnit. Den Mand, som her sigtes til, er Mirambo, „Afrikas Mars", som siden 1871 har gjort sit Navn frygtet saavel af indfødte som af fremmede, lige fra Usui til Urori, og fra Uvinza til Ugogo, en Strækning af over 90,000 engelske Flademile.

„Samme Dag, som vi kom til Urangwa," skriver Stanley, „hu! da kom der i stor Skynding, medens vi i al Gemytlighed slog en Sladder af, et Bud for at fortælle os, at Spøgelset, Busemanden, den skrækkelige, hvis Navn bringer Børnene i Unyamwezi og Usukuma til at tie og Kvindernes Hjærter til at skjælve af Frygt, at Mirambo selv var under Vejs, at han ikke var mere end to Lejre eller 20 Mile (engelsk Maal) borte, og at han havde en frygtelig Hær af Ruga-Rugaer (Banditter) med sig."

Serombohytter.

Der blev en ubeskrivelig Forfærdelse og Forvirring ved dette Budskab, men næste Dag drog Stanley videre uden at have mærket noget til Fjenden. Han ankom samme Dag til Serombo (5000 Indbyggere), hvis Konge var en Slægtning af Mirambo. Denne beroligede snart alle frygtsomme Gemytter, da han fortalte, at Mirambo blot kom for i al Venskabelighed at besøge sin Slægtning. Aftenen efter Stanleys Ankomst til Serombo (den 19de April) meldte Geværsalver, at Manden med det frygtede Navn var i Nærheden.

„I Tusmørket paabød Serombos store Trommer Tavshed, for at Udraabernrs Stemmer kunde høres, naar de efter en forudgaaende Lyd af Jærnklokker strox begyndte at raabe: „Lyt, o Mænd af Serombo! Mirambo, Ndigas Broder, kommer i Morgen tidlig. Vær derfor beredte, thi hans unge Mænd er hungrige. Send eders Kvinder ud for at grave Batater, grav Batater. Mirambo kommer, grav Batater, Batater, grav Batater til i Morgen"."

Den 21de April mødte tre unge Mænd, Ruga-Ruga, hos Stanley med følgende Budskab: „Mirambo sender den hvide Mand sin Salaam (Hilsen). Han haaber, at den hvide Mand er hans Ven og ikke deler Arabernes Fordomme eller tror, at Mirambo er et slet Menneske. Hvis det er den hvide Mand behageligt, vil han sende Fredens Ord til Mirambo."

Stanley udtalte naturligvis sin Længsel efter at slutte Venskab med Mirambo. Næste Dag kom denne. Da Stanley rystede hans Haand med Varme, sagde han smilende: „Den hvide Mand giver Haandtryk som en stærk Ven."

„Jeg blev aldeles indtagen i ham," skriver Stanley. „Han var en fuldkommen afrikansk Gentleman i sit Ydre, ganske forskjellig fra den Forestilling, jeg havde gjort mig om den skrækkelige Bandit, der havde slaaet sine navnkundige Slag blandt de indfødte Høvdinger som mellem Araberne med hele en Frederik den stores Hurtighed, da han var omringet af Fjender."

Om Aftenen gjengjældte Stanley Besøget, og ved denne Lejlighed maatte Manva Sera besegle deres Venskab ved at udføre Ceremonierne for Blodbroderskab mellem dem. Mirambo og Stanley satte sig ned paa et Straatæppe lige over for hinanden, derpaa gjorde Manwa Sera et Indsnit i deres højre Ben, hvoraf han trak Blod, som de skulde bytte, og udraabte: „Dersom nogen af eder bryder det Blodbroderskab, som I nu har indgaaet, skal Løven sluge ham, Slangen dræbe ham med sin Gift. Hans Mad skal være bedsk; hans Venner skulle forlade ham; hans Bøsse skal springe i hans Hænder og saare ham, og alt ondt skal komme over ham og skade ham indtil Døden." Derpaa gav de hinanden store Foræringer.

Nu skynder vi os til Tanganika. „Middagen den 27de Maj viste Tanganikas blaa Flade sig for os," skriver Stanley. „Jeg maatte standse en

Stund for at yde den min Beundring ligesom den Dag, jeg først fik den at se (i 1871). Kl. 3 om Eftermiddagen var vi i Ujiji. Der var ingen særdeles Forandringer med Undtagelse af Arabernes altid skiftende Dyndtember. Det Torv, hvor jeg mødte Livingstone i 1871, var nu besat med store Tember. Det Hus, i hvilket han og jeg havde boet, var for længe siden brændt, og paa Tomten fandtes kun nogle Brande og en vederstyggelig Tomhed . . . Søen laa udstrakt for vore Øjne i den samme storartede Skjønhed, og Gomas Bjærge paa den anden Side havde den samme mørkblaa Farve. Brændingen var lige urolig, Solen skinnede lige saa klart, Himlen var lige saa blaa og Palmerne lige smukke, men den store gamle Heros, hvis Nærværelse i Ujiji havde fyldt Stedet med en for mig alt andet opslugende Interesse, var borte."

Paa Egebjærg Banker (i Sydfyn).

Paa Egebjærg Banker man skuer saa vidt,
det lufter saa friskt og man aander saa frit;
smaa Blomster de nikker og dufter saa sødt,
og Kløverne danner et Leje saa blødt.

Man ser ned til Stranden, hvor Havfruen bor,
og bølgende Marker, hvor Toget sig snor;
man ser mellem Skove hvor Kirkerne staar
og Klangen man hører naar Klokkerne gaar.

Paa Egebjærg Banker maa Sorgerne fly,
de drager langt ud med den sejlende Sky;
thi hver Gang jeg staar paa det dejlige Sted,
vidt bæres min Tanke, selv løftes jeg med.

Paa Egebjærg Banker hvor er der dog smukt
om Aften, naar Fuglen sit Øje har lukt,
naar Himlen sig hvælver saa fredelig blaa,
naar Blomsterne smiler med Dugperler paa.

Og Lærkerne synger saa kjønt i det blaa
mens vi plukker Blomster og hører derpaa;
— jeg elsker det skjønne, det hjemlige Sted,
jeg elsker det Minde der knyttes her ved.

Kr. P.

Smaating.

Opdaget! Hr Frits var en saa stor Ynder af Frugt, at han ikke tog i Betænkning at stjæle den, hvor han saa Lejlighed dertil. Men Jack, som en Dag ventede hans Besøg, besluttede at gjøre ham bange og lagde et stegt Æble paa Kaminen i sit Værelse. Frits kommer; Pigen lukker ham ind i Værelset og beder ham vente, til hendes Herre kommer. Han opdager Æblet, hans Tænder løber i Vand, og givende efter for Fristelsen spiser han det. — Jack, der har givet sig gode Stunder, kommer, byder sin Ven en Cigar, de sætter dem i Sofaen og passiarer. Pludselig farer Jack op med forstilt Angest: „Død og Pine — mit Æble — mit Æble — som laa paa Kaminen! har nogen været saa uforsigtig at spise det, er han dødsens." — „Hvad er der i Vejen?" spørger Frits forskrækket — „Aa," svarede Jack, „jeg havde indbalsameret et stegt Æble med Rottekrudt, for siden at lægge det i Kjælderen; foreløbig havde jeg lagt det paa Kaminen; men nu er det borte" Frits kaster sig fortvivlet paa Gulvet, raaber og skriger, at han har hæftige Mavesmerter og allerede føler Døden nærme sig, og det varede længe, inden Jack fik ham beroliget. Fra den Dag stjal Frits aldrig Frugt.

Med Forbehold. Musiklæreren: „Kan De synge fra Bladet, Frøken?" — Frøkenen: „Ja — men ikke lige strax den første Gang."

Utidig Nysgjerrighed. En ældre Kokette: „Sig mig, Hr. Kancelliraad, hvorfor gaar De altid sortklædt? For hvem bærer De Sorg? — Herren: „For Deres Yndigheder, Frøken!"

Sprogprøver. Den Kone har jeg kjendt som Dreng. — „Sidder der endnu Gjæster ude i Haven?" „Jo, men de ligger under Bordet "

„Naa, kom nu med, jeg har Plads til Dem i min Vogn" „Ja, naar jeg kan komme til at kjøre, gaar jeg med."

Farlig Slutning. „Er tve ikke det samme som to?" spurgte den lille Peter sin Moder. — „Jo vist er det saa," svarede denne, „det forklarede jeg dig jo i Gaar, da vi talte om et tveægget Sværd og Svend Tveskjæg." — „Maa jeg saa ikke nok i Dag," sagde Peter, „bruge de to Øre, du gav mig til en Tvebak, til at kjøbe Tobak for?"

Firkantet Nød. Af 3 A, 2 I, 2 L, 1 D og 1 M dannes tre Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Skoven staar i første Brud;
mens det andet
gaar i Vandet
som i rette Element,
vil det være vel bekjendt,
tredje gaar i Vandet ud.

H. O. B. K.

Gaade.

Selv om Kort man har med Storken spillet,
selv om Sygdom har os pint og pillet,
har man første dog endnu af Navn.
Første hovedløs kan Føde yde,
første haleløs kan Vinden bryde;
andet som en Drik er os til Gavn.
Hele kan man finde under Taget
— Løsningen man har vel alt opdaget.

Opgave.

Af 26 Tændstikker dannes nedenstaaende Figurer. Ved at fjerne 8 danner man Navnet paa en By i Preussen. Hvilken?

Opløsninger fra Nr. 15.

paa den geografiske Gaade:

Helsingfors
Aargau
Rhinen
Aalborg
Ladoga
Drottningholm

paa den firkantede Nød:

GRIS
REAL
IAVA
SLAG

Indhold. Den onde Lensmand, historisk Fortælling af Knud Skytte. — Gamle John og hans Hund, med Billede. — Kæmpetræer, med Billede. — H. M. Stanleys Rejse, med Billede. — Paa Egebjærg Banker, Digt af Kr. P — Smaating.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

II. Aargang. Nr. 17.

Søndagen den 27. Januar 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Omsider aabnedes Døren, og Kæmpen, hvis Øjne jo nu havde vænnet sig til Mørket, kunde dunkelt skjelne Omridset af en sortklædt Kvindeskikkelse, der traadte ud og tøvende gik hen efter Landevejen.

„A'hem!“ sagde stærken Jørgen og begyndte at sætte sig i Bevægelse.

Den høje, mørke Skikkelse udstødte et dæmpet Skrig, standsede et Øjeblik og syntes først at ville komme ham i Møde; men pludselig betænkte den sig, vendte om og ilede, næsten flygtede ned ad Landevejen efter Aarhus, saa hurtig som mulig.

Kæmpen tog Kæmpeskridt, og i Løbet af nogle faa Sekunder havde han indhentet Flygtningen.

„Ej, ej, bitte Jomfru!“ sagde han og greb hende i Armen. „Did gaar ikke Vejen til Havreballegaard — eller fanger I kanske Griller i Afgjørelsens Stund og ræddes for at vove Springet? Inte forknyt, skjøn Jomfru! Men giv jer kun Gud i Vold og lad jer dumpe!“

Medens han sagde dette, havde han taget den skjønne Byrde i sine stærke Arme og begyndt sin Vandring ad Havreballegaard til. Hun havde en Hætte paa Hovedet, og den var trukken saa tæt for Ansigtet, at han ikke kunde have set et Glimt af dette, selv om det havde været højlys Dag; paa Hænderne havde hun fine Skindhandsker, og Kaaben, hun var iført, var blød at føle paa, som fint Klæde. Hun gjorde intet Forsøg paa at rive sig løs og slippe bort; men ud fra den tilsnørede Hætte hørtes en dæmpet klukkende Lyd, der lød som en kvalt Hulken.

Det eneste, Kæmpen undrede sig over, var Byrdens Tyngde — han havde aldrig tænkt sig, at den fine, ranke Ungmø kunde veje saa meget! Men lige meget: Vægten generede ham ikke det ringeste alligevel, og, som han havde sagt til Mette Skippers, han kunde have baaret hende lige til Horsens, i Fald det var blevet ham paalagt.

„Denne Klynken og Snøvsen huer mig kuns grumme ringe, skjøn Jomfru!“ sagde han formanende, medens han travede afsted med hende, „og ej begriber jeg, hvad I kan have at tude for, al den Stund det er eders egen Begjæring at komme til Havreballe og vorde forenet med Ridder Erik, eders Hjærtes udkaarne, i hvis mægtige Arme . . . mægtige paa en anden Vis end mine . . . I om en liden Stund skal hvile eder og glemme al eders Kvide og Hjærteve. Men kanske det er eders kjær' Moder og eders fromme Fader, I ræddes for? Saamænd, de vil kanske støje en Smule i Førstningen, og Doktor Morten vil ventelig holde en liden Prædiken for jer og spørge, om I alt haver glemt jeres Kattekismus? men dermed er det saa overstaaet, og de vil slaa sig til Taals og trøste sig med, at . . . Gjerningen er gjort og sket . . . og . . . sket er helt forsvaret . . . eller hvordan

det nu var, hun lagde det ud for mig, Mett' Skippers . . . hm! Sludder og Vrøvl, det var ikke det, jeg vilde sagt! Men ved I hvad, Jomfru Line? Det var kanske ingenlunde skadeligt, at I rev og sled lidt i mig og stødte og sparkede mig en Kjende; for det er allenfals godt at have Samvittigheden fri, og at baade I og jeg, om det forlanges, kan sværge paa, at I ej med eders gode Vilje lod jer bortføre, men at I gjorde al det Sprœl og den Modstand, I evnede. Skaan mig ikke, men brug kun jeres Pusselanker og jeres fine Jomfruhænder, saa godt I formaar — mig gjør I ingen Skade."

Den skjønne lod sig ikke dette sige to Gange — og atter fik Kæmpen Aarsag til at forundre sig; thi hun bearbejdede hans Ribben saa kraftig med Hænder og Hæle, at dersom det ikke heldigvis havde været Kæmperibben, vilde hun ufejlbarlig have knækket dem. Som det var, gjorde Puffene og Stødene vel temmelig ondt; men stærken Jørgen tog ellers ingen Skade, og han beholdt alle sine Ribben hele. Han klagede ikke, og om han saa havde været en Hest eller et Æsel, kunde han ikke med større Taalmod have fundet sig i sin Rytterskes Mishandlinger; for hun holdt ikke et Øjeblik op med at slaa og sparke ham, og dersom vi ikke vidste bedre, maatte vi næsten tro, at hun var utilfreds med Farten og kun havde til Hensigt at „spore" sin tobenede Ganger til at skridte bedre ud, hvilket han i hvert Fald gjorde, og det med saa god Vilje, at han, trods den skærende Kulde, til sidst kom til at dampe og pruste som en svedig Ganger.

Efter en halv Times travende Gang naaede han Havreballegaard, og Jærnporten aabnede sig for ham som af sig selv.

„Er det Jørgen?" spurgte en Stemme dæmpet.

„Vel, eders Naade!" svarede Kæmpen og satte sin levende Byrde fra sig paa Stenbroen.

„Og det er hende?"

„Vel, eders Naade, og uden Men eller Bræk — hun er ganske vel ved Magt."

Den formummede skjønne gav sig paa ny til at hulke og græde, men sagde ikke et Ord.

„Græd ej, min kjæreste Ven!" sagde Ridderen, „men fortro jer ganske til mig!"

Han bød hende Armen, og de begyndte at gaa hen imod Hovedtrappen.

„Æ'hem, æ'hem!" lød det fra Kæmpen, der fulgte efter dem.

„Aa, det er sandt, ham glemte jeg ganske!" udbrød Ridder Erik, i det han vendte sig om og stak stærken Jørgen en vægtig Pengepung i Næven, hvorover den godmodige Kæmpe blev saa blød om Hjærtet, at han gav sig til at fremstamme en ydmyg Taksigelse til Ridderen og en venlig Affkedshilsen til den tavse skjønne; men inden han vel fik begyndt, havde Parret vendt ham Ryg og forladt ham, og han stod ene tilbage paa Stenbroen.

„Held og Lykke med Brudevielsen og hele Værkeriet!" sagde Kæmpen med oprigtigt Alvor.

Med disse Ord, som ingen hørte, løftede han paa Hatten og forlod Gaarden, og Jærnporten lukkede sig efter ham.

Inden han naaede Aarhus, var stærken Jørgen bleven enig med sig selv om, at han vilde gjøre skjøn Eline en Tjeneste.

Han gik ikke først hjem, men lige til Bispegaarden og ind i Køkkenet.

„Jeg ønsker at stædes for Doktor Morten eller Fru Kirsten, dersom det lader sig gjøre slig Tid Aftens," sagde han til Pigerne; „jeg har en flittig Hilsen til dem fra en kjær Ven, som er i gode Hænder og lider vel."

„Den Hilsen kunde jeg kanske overbringe?" lød i det samme en munter Kvinderøst bag ved ham.

Kæmpen vendte sig om — og var nær sunken i Knæ! For det var Jomfru Eline selv, der var traadt ind ad Døren lige bag efter ham og nu stod for ham.

„Er I syg, stærken Jørgen?" sagde Jomfruen med et venligt Udtryk i sine smukke Øjne; „I ryster jo og skjælver, som Kolden havde Tag i jer, og jert Ansigt er saa hvidt som Væggen!"

Kæmpen stirrede paa Pigen som paa et Gjenfærd og trak sig længere og længere tilbage fra hende.

„Er . . . det . . . virkelig . . . jer selv . . . skjøn Jomfru?" stammede han skjælvende, medens den kolde Sved perlede ham paa Panden.

„Ej, ej, stærken Jørgen!" lo hun og blev staaende; „kjender I intet Bysens Folk? Sig mig, hvad jert Ærende er, eller hvad I ønsker?"

„Alleneste dette . . . skjøn Jomfru, at . . . I vil gaa fra Døren . . . og lade mig komme . . . ud!"

Hun slog en munter Latter op og traadte til Side, hvorpaa Kæmpen for ud ad Døren og ilede til sit Hjem i Fiskergyde, alt hvad hans Ben kunde føre ham.

Vi skynder os tilbage til Havreballegaard.

Ridderen førte sin Fange op ad Hovedtrappen til Vaaningshuset og ind i et stort Værelse, hvor tvende Vidner og Hans Skaaning med Alterbogen i Haanden stod og ventede. Værelset var kun sparsomt oplyst af et enkelt Voxlys, der stod paa et lille Bord midt i Salen. Den kaabe- og hætteklædte høje Kvindeskikkelse bøjede sig stærkt for over og fulgte kun modstræbende Ridderen ind i Lyskredsen, som Voxlyset dannede omkring det lille Bord, og hun græd og hulkede, som om hendes Hjærte skulde briste.

„Vredes ej, skjøn Jomfru!" sagde Ridder Erik med feberagtig Hast, „fordi min overvættes store Kjærlighed og eders egen Modstand haver nødsaget mig til at føre eder hid med Magt. Min Hustru er gangen af Live, som I vel har hørt, mit Hjertelag for eder kjender I, og hvis I nu vil som jeg, saa lader vi strax denne Kirkens Tjener forene os med Ægteskabets Baand?"

Skikkelsen svarede ikke, men vedblev at hulke.

„Den, der tier, samtykker!" sagde Ridderen med et flygtigt Blik paa Vidnerne og greb hendes Haand. „Træd frem, Hans Skaaning, og gjør jer Pligt!"

Klokkeren nærmede sig og tog Plads foran Parret, saaledes at kun det lille Bord var imellem dem og ham. Først kastede han et Blik paa Brudgommen, hvis Lemmer skjælvede, som om han havde Feber; men da han dernæst lod sine urolig spejdende Katteøjne glide over paa Bruden, og han saa hendes store behandskede Hænder, vaktes hans Mistanke. Han lagde Bogen fra sig, gik om til Brudgommen og sagde dæmpet:

„Førend vi skrider til at fuldbyrde Akten, strænge Hr. Ridder, vover jeg at foreslaa, at Bruden blotter sit Ansigt. Jeg frygter saare for, at vi ej har fanget den rette!"

„Klask!" sagde Brudens vægtige højre, der i det samme faldt saa eftertrykkelig paa Kimerens skindmagre Kjæve, at han tumlede langt tilbage og nær var falden omkuld.

„Ha, hvad er dette!" raabte Brudgommen. Med et voldsomt Ryk rev han Hætten af Brudens Hoved — og Skipper Ingeborgs gjennemborende kloge Øjne og gamle rynkede Ansigt kom til Syne!

Alle de andre stod som lynslagne; men „Hexen" tabte ikke et Øjeblik Fatningen.

„Kom, bitte Jerrik!" sagde hun, „og ræk mig eders højadelige Haand, at vi kan vorde tilhobeføjede, som I jo saa inderlig ønsker, og jeg intet mindre end I. Vi er jo ganske enige, og intet er til Hinder — for det skulde vel aldrig være en skammelig Løgn, at I er Enkemand, som I siger? Fra min Side er der allenfals intet i Vejen; jeg er en Ungmø paa fem og fyrre, frank og fri og raadig over min Person i alle Maader. Vel havde jeg besluttet at leve og dø i ugift Stand; men siden eders Naades Elskov til mig er saa overvættes stor, at I af pur Længsel efter mig lader mig voldelig bortføre og bringe hid, og der er gjort Anstalter til, at vi kan vorde ægteviede strax, saa . . . !"

„Rejs til Helvede, hvor I hører hjemme, skinbarlige Hundjævel!" hvæste Ridderen bleg om Kind.

„Hvad! begynder I alt at fortryde jert Ord, troløse Ridder?" vedblev hun tirrende; „godt saa, at Folk har hørt, hvad I sagde nyssen. Jeg kræver jer til Vidne," sagde hun og vendte sig til de tvende Mænd ved Døren, „at Ridder Erik har kaaret mig til sin Brud og lovet mig Ægteskab! Har I hørt det?"

„Grib hende, den fordømte Hex, og smid hende i Fangehullet!" raabte Ridderen rasende og pegede paa hende.

Ved at høre disse Ord trak Skipper Ingeborg ganske rolig Handskerne af og stak dem i Kaabelommen, smøgede Ærmerne op og knyttede Næverne.

„Lad dem bare komme an!" raabte hun; „prøv, om I tør røre mig, nogen af jer som her er tilstede, og jeg skal lade jer føle, hvad et Par ægte Sømandsnæver duer til! Jeg er „Karl" for at rydde hele Bulen og saa endda æde Grød til! Naa, har I Lyst, I lumperhaftige Kvinderøvere?"

Vidnerne, der begge var Lensmandens Svende, rørte sig ikke af Pletten, men stirrede paa hende i navnløs Rædsel. Havde de ikke nylig staaet og set paa, at den „rette" Brud var forsvunden for deres Øjne og „Hexen" traadt i hendes Sted? Nej, de skulde nok hytte sig!

„Og nu, bitte Jerrik, det lader til vi er færdige med hinanden for i Aften," sagde Spaakvinden og vendte sig til Ridderen; „for vel kan jeg skjønne, at I har fortrudt de fagre Ord, I nyssen sagde mig, og at der ikke bliver noget af Bryllupet denne Sinde — men gjemt er ej glemt, og vi kan jo siden tales ved, jeg har jo nu Vidner paa jer Mund. Og jer, Mester Hans, som staar der og hænger med Mulen som en sølle Svabergast, der nylig har faaet Kat, jer vil jeg give den Formaning, at I ej mænger jer i den Slags Sager saa rede igjen, nu har I set, hvordan I kommer fra 'et. Og hyt jer for Kirkelugen!" vedblev hun, i det hun ganske rolig tog sin Kyse paa og knyttede Baandet under Hagen. „I kunde gaa hen og falde ned og bryde jert Nakkeben. Fals slaar sin egen Herre paa Hals, og den, der vil gaa imellem Bark og Træ, faar let sin Næse i Klemme!"

Lensmanden og Klokkeren stirrede forbavsede paa hinanden, medens Spaakvinden, uden at værdige dem et Blik mere, rolig aabnede Døren og gik sin Vej. Hun vidste ogsaa Besked om Kirkelugen — var hun da alvidende?

(Fortsættes.)

To Dværge.

I gamle Dage vidste man meget at fortælle om Lande, der beboedes af lutter Dværge, samt, til Afvexling, om andre, der var befolkede med lutter Kæmper. Nu om Stunder ved man, at alle saadanne Fortællinger henhører under Fablernes Verden, thi nu er det tilstrækkeligt oplyst, at Slægtens Størrelse er saa nogenlunde ens hele Verden over. Ganske vist er enkelte Menneskeracer, der lever under haarde Naturforhold — som Eskimoerne og Beboerne af Ildlandet — gjennemgaaende lille af Vært, medens visse Folkeslag, som i flere Bjergegne, udvikles ualmindelig kraftigt og danner en storvoxen Slægt, men hele Folk af overordentlig smaa, eller overordentlig store Mennesker er der ikke fundet noget Sted paa Jordens vide Kreds. Saa meget mærkeligere er det naar der saare sjældent af og til forekommer Tilfælde af ganske smaa Mennesker, der kan blive staaende i Barnestørrelse hele deres Levetid. I Regelen er sygelige Forhold Aarsag hertil, og Dværgene udvikler sig da aandelig og legemligt uskjønne, med tykke Hoveder o. s. v.; men ofte lader der sig slet ingen Grund paavise til Værtstandsningen, og man kan da have det Særsyn at se gamle „velskabte" Mennesker, men saa smaa som store Dukker. Det er et saadant Par, Læseren ser paa hosstaaende Billede, der forestiller „General" Mite og Frøken Millie. Alle Dværge, der rejser om og lader sig se for Penge, kalder sig gjærne „General" eller „Admiral"; det er, som om Modsætningen imellem det store Navn og den lille Vært særlig tiltaler disse Smaafolk. De afbildede to Dværge er Amerikanere, der i Sommer er forevist i flere evropæiske Hovedstæder. De er i alle Maader velskabte nydelige Smaamennesker, hvis fuldkomne regelmæssige og sirlige Legemsbygning vækker alle Tilskuernes Beundring. Selve Størrelsen kan man bedømme af Billedet, der viser dem staaende paa et almindeligt Bord, og til Sammenligning har der, ved Fotograferingen, siddet en almindelig velvoxen Mand ved Bordet. Ikke sandt, det er et Par vidunderlig smaa Folk! „Generalen" er tyve Aar gammel og angives at være kun 22 Tommer høj og at veje kun 9 Pund. Den lille Dame er i sit sextende Aar og kun 20 Tommer høj med en Vægt af kun — 7 Pund! De skildres som elskværdige, velbegavede unge Mennesker, der baade synger net med deres spæde Stemmer, og udfører nydelige Smaadanse med hinanden.

To amerikanske Dværge.

— * —

Sølvminer i Kalifornien.

Kaliforniens, Colorados og Nevadas Rigdomme paa Mineralier er, som bekjendt, overordentlig stor. I en Menneskealder har de nu uophørlig lokket Folk did fra alle Verdens Kanter, fra Evropa og Asien, her mødes Folk fra Jyllands Heder med de smaa skjævøjede Kinesere, og saa snart en Sølv- eller Guldmine er tømt, fortæller Rygtet strax om en ny, der er opdaget. Og det hænder nok ikke sjælden, at i Følge Rygtet er den ny Mine endnu noget af det mest storartede, man har tænkt sig, end sige set, saa hvis det talte Sandhed, kunde hveranden af os om faa Aar have Udsigt til at blive Millionær. For ca. 10 Aar siden opdagedes den Sølvmine, som vi i Dag bringer et Billede af,

og den Gang som saa ofte gav Rygtet vist Løfter, som Tiden næppe har indfriet. Det hed sig i Bladene, at der med det aller første var Udsigt til en betydelig Tilvæxt af ædle Metaller, en Tilvæxt, som der hidtil ikke var kjendt Mage til. Det antoges, hed det, at den store Masse af Sølverts, som fortsættes i mægtige Lag gjennem Virginia-, Kalifornia- og Ofirminerne, ikke blot udvider sig i alle Retninger, men at tillige Ertsen forbedres, saa at de Skatte, der her kan bringes frem for Dagens Lys, vil blive af umaadelig Værdi. Og midt i disse uhyre Lag af Sølverts havde Kaliforniaminen pludselig faaet Forspringet og stillet selv de rigeste Miner i Skygge. Den viste sig som den rigeste ved Comstock, og end ikke Belcher- eller Crownminerne, hvorfra der i en eneste Maaned blev produceret Erts for over en Million Dollars, kunde maale sig med Kalifornia. Minekyndige, der havde undersøgt Forholdene der paa Stedet, anslog den derværende Erts til en Værdi fra 50 til 150 Dollars pr. Tons.

Bladet bringer i Dag et smukt og interessant Billede af Sølvbjærget og af Fremgangsmaaden ved de omtalte Minearbejder i disse saa rige Bjærgdistrikter. Det viser til begge Sider mægtige Klipper, som, hvis man saa et Gjennemsnit af deres Indre, vilde vise sig som en Uendelighed af vandrette og lodrette Gange eller Gallerier, der fra Tid til anden blev mer og mer talrige. Det er de ufortrødne, haardføre og udholdende Guldgravere, der her borer sig ind dybere og dybere i den metalhaarde Klippemasse og stadig forøger Antallet af disse Gange i alle mulige Retninger for at finde den bedste og kostbareste Erts, og derved Guld og store Rigdomme. De mange Indgange, som Billedet viser langs op ad Bjærgets Side, vidner om den tilstedeværende Metalrigdom. Minearbejderen begynder med at udhugge sig en saadan Indgang paa et Sted, hvor han venter at finde den bedste Erts. Det er saa at sige Døren til hans Hus, men Huset er hele det mægtige Bjærgs Indre. Til venstre paa Billedet ses en Arbejder skyde sin belæssede Karre ud af Minen, og i Midten ses tre Arbejdere i gemytlig Passiar, den ene af dem viser sine Kammerater en stor Klump Sølv eller Guld, som han har fundet, et ret interessant Syn, der nok er en lille Passiar værd.

Sølvminer i Kalifornien.

Hvor overraskende de nævnte Beretninger om Minefundet i Kalifornien end lød, saa maa man dog ikke tro, at det er noget enestaaende, tvært imod, paa samme Tid kom der fra en hel anden Kant en Beretning, der ikke lød mindre æventyrlig. En Dag i Aaret 1868 fandt en Mand ved Navn Rogers fra Newburg paa sine Vandringer omkring Byen nogle Stene, der forekom ham at have et ejendommeligt metallignende Udseende, navnlig naar Solen skinnede paa dem. Han tog nogle af de bedste Exemplarer med sig, og i Forening med en Ven lod han i al Hemmelighed og saa godt det lod sig gjøre, disse Stene undersøge, og efter flere Prøver kom de til det Resultat, at de for værdiløse betragtede Stene indeholdt et ikke ringe Kvantum Sølv foruden en Del Bly. For den ringe Sum af 350 Dollars kjøbte Rogers 12 Acres Land paa det Sted, hvor han havde gjort sit Fund, og Undersøgelserne fik nu større Omfang. Resultaterne var særdeles tilfredsstillende og holdtes derfor hemmeligt. Først da man havde indkjøbt et endnu større Areal, blev Sagen almindelig bekjendt. Arbejderne begyndte med Udhugningen af en Skakt i en Dybde af kun 10 Fod. Allerede da stødte man paa den rene Metalaare, der foroven havde en Bredde af 3 Fod. Man gik dybere ned, indtil 25 Fod, og Aaren blev efterhaanden bredere samt rigere paa Guld og Sølv. Her stødte man paa en mærkelig Ting, nemlig en Aflejring af de forskjellige Lag, som sjælden findes. Stedet, hvor man

arbejdede sig frem, saa ud til at være en Klippekløft eller Jordrevne, der kunde være opstaaet ved et eller andet vulkansk Udbrud i Jordens Indre. Mod Nord havde man det interessante Syn af en lodret, mægtig Klippevæg, der sagtens strakte sig i en umaadelig Dybde. En lignende fandtes mod Syd, og imellem dem, i den ved de to Vægge dannede Kløft, laa denne mærkværdige Metalaare. Man tiltroede den vulkansk Oprindelse. Jordens mægtige Kræfter havde en Gang sprængt Jordskorpen paa dette Sted, og bag efter har de sørget for at fylde Revnen med ædle Metaller. Jo dybere man kom ned, jo rigere og renere blev Metallet. Dette hejstes simpelt hen op gjennem Skaktens Aabning en Gang i Døgnet. Kun fire Mand var sysselsatte dermed og afløstes hver tolvte Time, saaledes at Arbejdet fortsattes uafbrudt Dag og Nat. For hver Tons Erts, der hejstes op, betaltes 1 Dollars til Arbejderne, men dette Kvantum Erts indeholdt i Følge de foretagne Undersøgelser Sølv for 90 Dollars, Bly for 70 Dollars og Guld for 11 Dollars, altsaa ialt 171 Dollars. Omkostningerne ved Smeltning og de øvrige Arbejder angives til 20 Dollars pr. Tons, hvoraf altsaa fremgaar, at Nettoudbyttet bliver omtrent 150 Dollars for hver Tons (2000 Pd.), der bringes op af Jordens Skjød. Dette Udbytte overgik langt, hvad de da kjendte Miner indbragte, og der er næppe siden funden nogen, der kan maale sig dermed.

En Udflugt til de dansk-frisiske Øer.

Af Holger Poulsen

I. Fanø.

„Fanø, o Fanø, ak hvor er du skjøn!
Hvid er din Strandbred, din Bølge saa grøn!"

For de af mine Landsmænd, der er saa lykkelige at bo paa de danske Øer eller Jyllands Østkyst med de frugtbare Marker og skovkransede Fjorde, i hvilke Egne Landsby ligger ved Landsby i et smilende Landskab, er Jyllands Midte — med langt fra hinanden liggende Huse paa de mørke Lyngheder — et trist og øde Hjem, som de takker Gud for, de ikke skulle bo paa. Dog ogsaa Heden har sin Poesi, hvad den jyske Digter Sten Blicher tilstrækkelig har vist os. De mægtige Klitter langs Jyllands Vestkyst og særlig Øerne i Vesterhavet har tidligere været et ukjendt Land for de fleste. Det er først i vore Dage — efter Anlæget af den udmærkede Havn ved Esbjerg og den sydjyske Tværbane — at Danmarks „Far-West" regnes med til de civiliserede Egne af vort lille Fædreland, som man nu hurtig kan naa hen til. Rejser man f. Ex. fra Kjøbenhavn om Morgenen Kl. 7, kan man være paa Fanø Kl. 6 Eftermiddag.

For hvem, der kun kjender det smilende Øresund eller den rolige Østersø, er det en hel Forandring at komme over til det mægtige Vesterhav, der under en vestlig (Paalands-) Storm ret viser sig i sin Majestæt. Tænk dig, kjære Læser, at du i saadant Vejr naar med Jærnvejen til Esbjærg — denne Danmarks San Francisko, der i Løbet af ca. 15 Aar er voxet op paa bar Bund til en By paa omtrent 1700 Indbyggere — og kommer om Bord paa den lille Færgedamper „Fanø", der i Løbet af et Kvarter fører dig over til den lille mærkelige Ø Fanø.

„Hold dig fast! Skibet ruller; bliv ikke bange og tænk ikke paa den slemme Søsyge. Det varer ikke ret længe." Man skulde ikke tro, at det en Fjerdingvej brede Farvand kunde være saa uroligt. Snart lægger Damperen til ved Broen i Nordby, det bekjendte Badested, og vi stiger i Land i den lille venlige Skipperby. Det gjælder om, mens det stormer, at komme ud til selve „Vestervovvov", den vældige Kæmpe, der under Stormens Indflydelse vælter sine fraadende Bølger ind mod Landet, der saa ofte er blevet krystet i det mægtige Favntag; Aar efter Aar er det blevet beskaaret af sin graadige Nabo, der har krævet saa mange Ofre. Vi vandrer lige mod Vinden, og du maa bøje dig forover for Ligevægtens Skyld. Den rullende og buldrende Lyd fra Havet er saa mægtig, at du knap kan høre, hvad din Sidemand taler til dig. Efterhaanden som vi skrider gjennem Klitterne, bliver disse mere nøgne, hvorfor Vinden bedre kan tumle med det lette Sand, der hvirvles rundt og pisker dig i Ansigtet. Det trænger ind alle Vegne, og snart mærker du, at dine Øjne, Ører og Næsen er blevne forsynede med en større Mængde af dette flygtige Væsen, end du synes om. Paa de yderste Klitter er Luften aldeles opfyldt af Sand, og man maa holde et Lommetørklæde for Næse og Mund for ej at kvæles af det. Bevæger man Tænderne, mærker man en knasende Lyd, som er et Vidnesbyrd om, at Sandet ogsaa har fundet Vej ind i Munden.

Nu staar vi ved Maalet! En storartet Udsigt! Foran os ligger det stolte, mægtige Hav, der bruser og stønner, medens Vinden pisker Vandet i Fraade, som flyver os i Ansigtet. Vældige Bølger — den ene efter den anden — taarner sig længere ude og vælter sig med Larm mod den flade Strandbred. Det buldrende og tordnende Hav truer med at opsluge alt. Sorte, tunge Skyer i Horisonten hænger tæt nede ved de skummende Bølger og vil snart udgyde sin Rigdom af Væde i disse. Kysten er meget flad her; længere nord paa er den stejlere, og der

er „Søerne“ (Bølgerne) derfor meget større. De stakkels Sømænd, der i saadant Vejr kommer Kysten for nær! De maa ofte lade deres Liv. Ud for Graadyb ligger en Sandbanke („Barre“), hvorpaa Søen rigtig brydes. Naar Stormene melder sig, søger de talrige tyske Fiskefartøjer ind paa de sikre Ankerpladser bag Fanø og Skallingen. De smaa Baade fra Kysten vil gjærne have deres Fiskeredskaber („Line“) med. Det gjælder om at bruge sig; ellers maa det blive staaende og gaar da som oftest tabt. En lille Fiskebaad fra Esbjærg („Ægа“) forliste totalt den 30te April 1882. Den kom i Land ved Blaavand med klodsrebede Sejl og Bunden i Vejret. Tre raske Fiskere tilsatte Livet. Søen er en troløs Ven og bringer mange Taarer til at rinde. Enkerne og de faderløse smaa kan tale med derom. Sømandslivet er langt fra idel Herlighed. Slutningen bliver ofte meget tragisk.

Men kom herud til Vesterhavet en stille Sommeraften, naar Solens gyldne Straaler spejler sig i den uendelige blaa Havflade, og du vil indrømme, at Scenen er bleven fuldstændig forandret. Havet ligger rolig for din Fod; ikke en eneste lille Bølge kruser dens Overflade, det skulde da være en Smule Dønning. Her er en Stilhed og Ro, som er forbavsende. Er det derimod midt paa Dagen, naar Solen staar højt paa Himlen og sender sine brændende Straaler ned over Land og Hav, mærker man et flimrende Skin fra det hede Sand; det er Glimmerbladene i Klitsandet, som Solstraalerne brydes mod. Sandet gløder under Fødderne, og vi søger forgjæves efter Skygge under løvrige Træer. Ser man om efter Blaavandshuk, tror man undertiden at skue store Bygninger og de saa haardt savnede skyggefulde Træer i et smukt og yndigt Landskab. Det er heldigt, at man ikke kan løbe over Graadyb, thi man vilde blive højlig skuffet — som saa ofte i denne Verden. Det er en Luftspejling, „Fata Morgana“, der her — som ude paa Heden og i Saharas Sandørken — driver sit Spil og forgjøgler en Herlighed, som desværre slet ikke er til.

Lad os nu forlade Havet en Stund og se lidt paa Øen. Fanø danner en Overgang fra Klit- til Marskdannelsen. Den største Del af Øen er dækket med Klitter („Bjærgene“ kalder Fanøboerne dem), som flere Steder er smukt formede og klædte i mørkegrøn Farve, der hidrører fra Klittaget („Helme“), hvis meget lange Rødder med utallige fine Trevler holder Flyvesandet fast. Det er et Bjærglandskab — om end kun »en miniature«. Klitterne danner i Almindelighed tre Rækker, mellem hvilke der ligger smaa Engstrækninger og lidt Agerland, som flittige Hænder bearbejder saa godt, at det, naar Sommeren ikke er alt for tør, ofte bærer meget godt Korn.

Paa Østsiden af Øen findes frugtbare Marker og Marskenge, som man i de senere Aar har søgt at udvide meget betydeligt ved omfattende Engindvindingsforetagender. Medens „Floden“ paa Vestsiden af Øen afsætter Sand, bringer den paa Østsiden „Slik“ (Blaaler), hvoraf Marsken dannes. Øens Længde er lidt over 2 Mil, Gjennemsnitsbredden knap en halv Mil. Omkredsen er ca. $5^3/_4$ Mil, og Størrelsen ca. 1 Kvadratmil. Befolkningen udgjør 35—3600 Mennesker, hvoraf over 2500 bor paa Nordenden af Øen (Nordby), Resten paa Sydenden (i Sønderho).

Nordby Kirke, der er rummelig, men uden Taarn, er bygget 1786 og kan altsaa snart fejre sin 100 Aars Fest. Den ejer en sjælden Døbefond, en historisk Mærkværdighed, der ifølge Sagnet skal være skjænket af Dronning Dagmar; den er støbt af Metal og „har“ — ifølge „Liber Daticus Fanoensis“ — „den Egenskab, at den bevarer Vandet fra Forraadnelse“. Kirkens Orgel er i Aaret 1842 skjænket af Kong Kristian den ottende, der da besøgte Øen. Prædikestolen staar, ligesom i Vartov Kirke, lige over Alteret, der er prydet med en smuk Altertavle, malet af Roed (Jesu Samtale med den samaritanske Kvinde).

De nyere Bygninger er af samme Art paa Fanø som andensteds og ligner almindelige Kjøbstadbygninger. De ældre Huse, der altid er byggede i Øst og Vest og med lodrette, grøntmalede Trægavle, forsvinder efterhaanden. I disse Huse var Værelserne i Almindelighed beklædte med smaa Fajancefliser, hentede fra Holland, med hvilket Land Fanø i ældre Tid stod i livlig Forbindelse ad Søvejen. Disse Fliser, der er prydede med forskjellige Billeder, er særlig hjemmehørende paa Vesterhavsøerne. Øen har Mangel paa Brændsel og Hø. Dens vigtigste Næringsvej er Sejlskibsfarten, der for en Del Aar siden var en lønnende Næringsvej, men nu, da Dampskibene har bemægtiget sig Trafiken, særlig paa det atlantiske Hav og Havene ved Evropa, kun giver et som oftest tarveligt Udbytte, og det er kun i oversøisk Fart, at der endnu er noget at tjene. Skibsbyggeriet var tidligere meget vigtigt, men er aftaget stærkt i de senere Aar. Øen har en meget betydelig Handelsflaade (130 større Skibe med henimod 16,000 Register Tons), der vistnok er den største i Danmark næst efter Kjøbenhavns.

(Fortsættes.)

En Kvæld ved Havet.

Det slumrer bag Skoven der ude i Vest,
og Skyernes Guldfarver falme.
Jeg sidder ved Kysten en sommerlig Kvæld
paa Tangdyngens Rest.
Jeg kom for at kvæge mit Sind og min Sjæl
ved Bølgernes dæmpede Aftensalme.

Jeg kom for at møde en henrunden Tid
med solfulde, dæmrende Minder.
Jeg kom for at leve et Liv om igjen
og glemme min Strid
ved min store, min trofaste Barndomsven,
der vugger med Smil i de bløde Kinder.

Og medens min Tanke af Mindernes Guld
Lysbilleder former og støber,
der vaagner et Liv for min undrende Sans;
der voxer et Kuld
af Barndomsbekjendte i Vaardagens Glans
i Løn for mit Øje — dem Majsolen døber.

Smaapigerne løbe med opkiltret Skjørt,
hvor Vandet er lavt, uden Fare.
Og Drengene springe i Baadene ind.
Se, Frederik styrt!
Han rejser sig atter med dryppende Kind. —
Og selv er jeg med i den jublende Skare.

Lars Sandmand er hjemme; vi tager en Tur
derud paa de blaagrønne Bølger.
Og Sejlene spændes; vi fare afsted;
men hist ved sit Skur
staar Lars og mumler i Skjægget lidt vred:
„For Fanden!" og gnavent hans Øje os følger.

„De Unger de er da nu ogsaa paa Spil
hver evige eneste Time!
Saa faare jeg sætter „Hansine" til Pæl,
saa stimler de til;
og sove til Middag for Løjer og Spræl,
det kan jeg s'gu lige saa lidt som at rime.

Saa bytter han Skraaen, den buskede Knark.
Han var ej saa slem i Grunden.
Men naar han imellem os „lettede op"
af den ranede „Bark",
da for der en Skjælven i Lemmer og Krop;
vi længtes i Angest mod Befrielsesstunden.

Lars Sandmand er borte, han ligger i Fred
der oppe bag Kirkegaardsmuren.
Og alle de andre? — De prøver vel end
at fare afsted
med Sejl over Skuden som modige Mænd;
men nu er det Alvor; nu gjælder den, Turen.

Den viger for Synet den brogede Flok
og synker i Dybet derude.
Jeg sanser kun Voverness hviskende Kor;
mit Hjærte har nok;
det glemmer sin Smerte, det haaber og tror
og øjner sit Maal gjennem Livshaabets Rude.

Hans P. Lunde.

Smaating.

Stærke Tobaksrøgere. „Tobaksrøgning," sagde en rejsende, „er saa almindelig i Holland, at det er aldeles umuligt at skjelne det ene Menneske fra det andet i et Værelse, som er fuldt af røgende." — „Men naar man nu ønsker at tale med en bestemt Person," bemærkede en af Tilhørerne, „hvorledes finder man ham saa?" — „Jo, i saa Tilfælde gaar en af Opvarterne rundt med en Puster og puster Røgen bort fra hver enkelts Ansigt, indtil han finder den Person, man vil tale med."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa en bekjendt tysk Forfatter og hans sidste Værk: en By i Tyskland — en Fæstning ved Dniester — en Flod i Spanien — en By i Frankrig — en Flod sammesteds. F. C. S.

Firkantet Nød. Af 3 E, 2 D, 2 L, 2 O, 2 R, 2 V, 1 A, 1 P og 1 S dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Andet modtager, hvad første bereder
Vej i Jorden, den frugtbare, sorte.
Tredje sin Strøm imod Østersø leder,
fjerde i Lænke Ordene smedder
om de end klinger, som Lænken var borte.

N. N.

Opløsninger fra Nr. 16.

paa den firkantede Nød: M A I / A A L / I L D

paa Gaaden: Lægte.

paa Opgaven: MEMEL

Brevvexling.

L. C. — C. A. Sc. P. — L. R. Tak for Tilsendelsen, som skal blive anvendt.

H. O. K. Gaaden: ja. Nødden: Skal uden Kjærne.

„Hindbær". Tak. Skal blive anvendt.

A. Hansen, Council Bluffs. Tak for de amerikanske Nødder, som skal blive anvendt.

Nic. S. Tak. Skal blive anvendt. Eddystone tidligere optaget.

„Niz". En god Beskærekniv kan faas for 4 Kr. og en tilhørende Beskærepresse for 4 Kr. 50 Øre à 5 Kr. En Værktøjsprisliste kan De komme i Besiddelse af ved at skrive derom til C. Th. Rom & Co., Kjøbenhavn V, hvorefter De faar den frit tilsendt. Det ny tilkomne i Haandgjerningsbogen vil Tid efter anden blive optaget i Husflidstillægget, der følger med „Husvennen" hver Maaned.

Chr. P. i B. pr. H. Gode Dværg-Æble- og Pæretræer faas til forskjellige Priser hos de fleste Gartnere, særligt fra Mathiesens Planteskole ved Korsør. Venligst Tak for Brevet!

Hermed følger et **Tillæg**, indeholdende: Hvad vil „Dansk Husflidsselskab"? — Dansk Husflidsselskabs Bestyrelsesmøde den 16de Januar 1884. — Husflidsforeninger og Husflidskoler. — Dansk Husflidsselskabs Foreningsmedlemmer. — Kongelig Husflid. — Krølhaars Fabrikation af Svinebørster. — Om Gibs og Gibsstøbning. — Spindelvævsletning. — Boghylden. — Haandgjerningsbogen. — Husflidssang, af P. A. Ravnholdt. — Fra Husflidsudstillingen i Aalborg. — Husflidsarbejder. — Husflidstegninger.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 18.

Søndagen den 3. Februar 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Kort efter at Mette Skippers havde sagt sin Moder Farvel og var gaaet hjem, forlod den gamle ligeledes Hytten og gik til Bispegaarden. Jomfru Eline blev højlig overrasket ved Synet af Spaakvinden, thi hun havde nylig faaet Bud om, at Ingeborg laa farlig syg, og hun og hendes Brødre stod just i Begreb med at spasere ud til Strandhytten for at se til Patienten, da denne i det samme kom rokkende ind i Gaarden og saa baade sund og frisk ud. Ingeborg fortalte saa Jomfruen, hvem der havde „spundet den Ende", bad hende indstændig om at blive hjemme og laante en Kaabe, en Hætte og et Par gamle Skindhandsker af hende, og iført disse Klædningsstykker vandrede „Hexen" saa i Skumringen tilbage til Strandhytten. Da hun nok kunde vide, at Kæmpen stod paa Lur et eller andet Sted og iagttog hende, søgte hun end yderligere at skuffe ham ved at rette sig rank i Vejret og, saa godt hun kunde, at efterligne den unge Piges lette, svævende Gang. Saa snart hun var kommen hjem, skyndte hun sig at faa tændt Lys og Lagnet hængt for Vinduet, og kort efter, at hun var bleven færdig med disse Forberedelser, hørte hun Kæmpen bumre mod Væggen, i det han lagde Øret til Ruden for at lytte. Der var ingen andre i Stuen end hun; men hun skuffede Lureren ved at lade Munden gaa, saa at det lød, som om nogen samtalede med hende. Resten kjender Læseren.

Skipper Ingeborg besad en Egenskab, som ellers paastaas at være sjælden blandt hendes Kjøn: hun forstod til Gavns at tie. Sine Øjne og Øren brugte hun godt; men hvad hun saa og hørte, gjemte hun omhyggelig hos sig selv — til Brug ved Lejlighed. At tie og tale i rette Tid var hendes Grundsætning, og den overholdt hun med stor Strænghed. Som Følge deraf omtalte hun ikke til et eneste Menneske, undtagen Jomfru Eline, hvad hun havde oplevet paa Havreballegaard, den Aften hun lod sig bortføre i Jomfruens Sted, og Mette Skippers og Troels Øltapper fik ikke at vide før længe efter, hvorledes hun havde baaret sig ad med at tilintetgjøre den skammelige Plan.

Men hvordan det nu kan være: en Begivenhed som den ovenfor skildrede er det næsten en Umulighed helt at skjule. Skipper Ingeborg og Bispefamilien sladrede ikke af Skole, Lensmanden og Klokkeren tav selvfølgelig ogsaa og det af gode Grunde, og de tvende Vidner, hvem deres Herre havde truet med gruelige Pinsler, i Fald de sagde saa meget som et Muk, var villige til at sværge paa, at de havde været saa tavse som Graven, saa man skulde jo synes, at Tingen var saa forsvarlig gjemt som en Fange bag Laas og tykke Mure; men desuagtet sprængte Hemmeligheden baade Laasen og de tykke Mure og ilede til Aarhus paa Rygtets Vinger, hvor den i de nærmest følgende Dage gik

fra Mund til Mund blandt de gode Borgere, ikke i sin sande Skikkelse, men under de sælsomste og mest fantastiske Forklædninger. Snart hed det sig, at Fru Marens Gjenfærd var kommen til Havreballegaard og havde i de strængeste Udtryk foreholdt Ridderen hans Utroskab og øvrige slette Opførsel imod hende, mens hun levede, hvilket — paastod somme — havde gjort et saa skrækkeligt Indtryk paa ham, „at han næppe blev Menneske mere". Saa hed det igjen fra anden Side, at det ikke var Fru Marens lyse Aand, men „den lede Djævel", der havde aflagt Lensmanden et Besøg for at minde ham om en Pagt, de havde indgaaet med hinanden, og som ikke var bleven holdt punktlig nok fra Ridderens Side. Klokkeren havde strevet Kontrakten, men udeladt nogle Ord i den, for hvilket Snyderi Fanden havde straffet ham ved at give ham en Kindhest og sparke ham med sin Hestefod. Andre paastod derimod, at der ikke var et sandt Ord i alt dette, men at den gaadefulde besøgende var en Dommer, som Kongen havde sendt fra Kjøbenhavn for i al Hemmelighed at hjælpe Lensmanden at holde Forhør over Klokkeren angaaende det forsvundne Kirkebly, og at den snilde Kjøbenhavner endelig havde afnødt ham en Tilstaaelse, hvorefter Erik Grubbe, da han hørte, at Hans Skaaning dog altsaa var skyldig alligevel, skulde være bleven saa rasende opbragt, at han havde grebet Synderen i Nakken og kastet ham paa Døren med de Ord: „Til Helvede med jer, Hans Skaaning! I er en Ærkeskjælm og lumpen Gavtyv, og ingen Sinde mere vil jeg stole paa jer i nogen Handel!" Ja, det var sælsomme Rygter, der var i Omløb, men i hvor meget de end modsagde hinanden, stemmede de dog alle overens deri, at disse Ord var blevne udtalte med Lensmandens Røst omtrent Klokken otte om Aftenen, og at flere af Gaardens Folk havde hørt dem. Hermed stemmede ogsaa godt nok et andet Rygte, som fortalte, at den følgende Dags Morgen i Dagningen skulde Klokkeren være bleven set at komme traskende ind til Byen fra Aarhus Mark, træt og forkommen, og man mente da, at han var faret vild, da han om Aftenen vilde gaa hjem fra Havreballegaard, og at han, pint og jaget af sin onde Samvittighed, havde gaaet og vandret omkring hele Natten, indtil Dagskjæret kom, saa han kunde finde sig til Rette og se, hvor han var. Saa meget ansaas i hvert Fald for afgjort, at hin gaadefulde Begivenhed havde været uheldsvanger for Kimeren, og at han var falden i Unaade hos Lensmanden, hvilket man undte ham hjærtelig godt, da han var Gjenstand for de flestes Uvilje og næppe afholdt af et eneste Menneske. For Lensmandens Vedkommende vedblev Rygterne fremdeles at være modsigende, undtagen for saa vidt, at Snakken om Gjenfærdet omsider forstummede, da der nemlig kom aldeles tilforladelig Efterretning fra Tjele om, at Fru Maren fremdeles var i Live.

Stærken Jørgen kunde have klaret Gaaden, i Fald han havde villet; men det vilde han netop ikke, og for ikke at falde i Hænderne paa den snedige Husholderske nok en Gang, forlod han Byen og Egnen Morgenen efter Æventyret og vendte ikke tilbage igjen før om Efteraaret. Næst efter ham var Troels og Mette Skippers dem, der vidste bedst Besked om den rette Sammenhæng; men de forraadte ikke, hvad de vidste, og talte kun aabent om Sagen med hinanden, naar de var ene.

For øvrigt var Begivenheden en ren Indtægtskilde for Troels Øltapper, thi den trak Kunderne til Huset med magnetisk Kraft, og medens Rygterne fortaltes, drøftedes og prøvedes med alle rimelige og urimelige Grunde baade for og imod, flød Øllet i Strømme, Værten tjente Penge, og Troels var fremdeles den samme gemytlige, brave, gamle Fyr med det overlegne Smil, der underholdt sine Gjæster paa den fornøjeligste Maade, blinkede til fjerde Kristian og vidste bedre Besked end nogen af de andre.

---

11. Mødet i Skoven.

Naar man gaar ud af Mindeport i Aarhus og følger Vejen forbi den saakaldte „Jægergaard", som ligger paa højre Haand, kommer man til en paa samme Side beliggende temmelig høj Bakke. Nu har denne vel for en væsentlig Del mistet sit daværende Udseende; men den vil dog sikkert falde de vejfarende i Øje, og har man Tid til at undersøge den nøjere, vil man finde Spor af, at den i tidligere Dage har været befæstet. Under Trediveaarskrigen brød Wallenstein med sine Horder ind i Jylland, indtog uden synderlig Modstand saa godt som hele Halvøen og anlagde Fæstningsværker paa flere Steder. Paa den omtalte Bakke blev der opkastet en Forskandsning, fra hvilken Wallenstein agtede at beskyde de Krigsskibe, der mulig søgte ind i Aarhus Havn. Store Volde blev opkastede, Løbegrave anlagte og Kanoner opstillede; men den kejserlige General fik ikke Lejlighed til at udrette synderligt her, og snart maatte han drage bort igjen fra sine mange til ingen Nytte anlagte Fæstningsværker og atter forlade den jyske Halvø.

Ved Foden af denne Bakke begyndte den store Ladegaardsskov, der hørte til Havreballegaard, og strakte sig omtrent en Mil mod Syd til hen imod Skumstrup By. Ladegaardsskoven, som man den Gang kaldte den, var i hine Tider en meget gammel

og tæt sammenvoxet Skov, fuldstændig urørt af Forstmandens plejende Haand. Den var et lunt Hjem for vilde Dyr, af hvilke denne saa vel som andre Skove husede en talrig Mængde, deriblandt ogsaa Vildsvin og Ulve. Det var kun sjældent, at der færdedes Mennesker her, undtagen i Skovhugstens Tid; thi da Skoven paa de fleste Steder var ufremkommelig, og de enkelte Vejspor, som førte igjennem den, næsten var udslettede og overgroede, valgte Folk, der skulde til eller fra Aarhus, hellere at følge den almindelige, men noget længere Landevej, der øst for Skoven løb langs med Havstranden.

I Slutningen af September Maaned 1641 havde Ladegaardsskoven paa flere Steder faaet et andet Udseende, og der sporedes Liv og travl Virksomhed i den. Øxen fældede det ene Træ efter det andet, Smaapurlet blev ryddet bort, og hist og her banede Solstraalerne sig Vej til Skovbunden og kyssede Liv i tusende Smaaplanter, der kæmpende for Livet havde sukket efter Lys og Varme under de store Ege- og Bøgetræers løvtætte, mægtige Kroner.

Skovhuggerne færdedes i Skovens østlige Del; nogle fældede Træer, andre raserede Underskoven, og atter andre var sysselsatte med at planere og anlægge Stier og Veje, alt under Ledelse og Tilsyn af Ridefogden paa Havreballegaard, Rasmus Duus, der spankede prynsk omkring med en Stav i den ene og en Hundepisk i den anden Haand. I hans Bælte stak en stor Rytterpistol, over Skulderen bar han en Jagtbøsse, og et Par glubske Hunde fulgte ham i Hælene. Saaledes udrustet kunde han baade regere Arbejderne og værge sig mod de vilde Dyr, hvis de skulde vove at anfalde ham.

For Øjeblikket var Folkene dog fri for hans vakre Selskab; han var gaaet hjem paa Gaarden for at spise Mellemmad, medens de havde lejret sig paa Skovbunden og holdt Maaltid i Ly af et Par store bredkronede Bøgetræer. Kosten var simpel og tarvelig, kun Ost og Brød og tyndt Øl; men Sulten krydrede den, Hvilen var sød og kvægende, og — frem for alt — Ridefogden var ikke tilstede. Selskabet befandt sig altsaa „efter Omstændighederne" særdeles vel.

Skytten var kommen til og stod og passiarede med dem. Det var en „tør", men sjælden godmodig gammel Fyr, venlig og omgængelig over for alle, og derfor i høj Grad vel lidt af Bønderne, hvem slige Herregaardstjenere ellers i Reglen var vante til at ringeagte og se ned paa med Haan og Foragt. Han var væbnet med en stor Jagtkniv i Skede og en dobbeltløbet Flintbøsse, der hang i en Rem over Skulderen.

De fleste af Arbejderne var færdige med at spise. Den sidste Mundfuld skyllede de ned med en Slurk Porseøl af Dunken, lukkede Madskræppen i med et Smæk og strækkede sig paa Ryggen hen ad den med vissent Løv blødt dækkede Skovbund, i det stille Haab, at Ras Duus vilde blive borte en god Stund endnu.

Povl Brok, en ung kraftig Bondegut, var af en mere livlig Natur end de fleste og vilde nytte Fritiden til noget mere fornøjeligt end at ligge og række sig i Løvet.

Han rejste sig op med en jævn Haandsten i Næven og sagde til Anders Skytte:

„Har I noget i Skyderen?"

„Ja, hvad nyttede det ellers at gaa med den?" svarede Anders; „der er Rævehagl i det ene Løb og Harehagl i det andet."

„Kan I ramme denne Sten i Luften, naar jeg smider den op?" spurgte Povl.

„Ellers maatte jeg være en daarlig Skytte!"

„Aa, lad os se da!"

Povl lagde sig tilbage og slyngede Stenen med Kraft hen over Toppene paa en Klynge Risbøge, saa den fløj bort som en Fugl.

Skytten snappede Bøssen fra Skulderen, lagde den til Kinden og pegede, men lod den strax synke igjen uden at have rørt ved Aftrækkeren.

„Jeg fik den ej i Sigte," sagde han med et tørt Smil.

Den anden, tredje, og fjerde Sten fløj over Risbøgene, men stadig med samme Udfald. Skytten pegede, men kunde ikke faa dem i Sigte.

Gamle Bent, som vi kjender fra en tidligere Lejlighed, var ogsaa tilstede. Han vilde have sig „et bitte Sug" oven paa Mellemmaden og sad og stoppede sin korte Kridtpibe af en stor „Rulledaase", som han havde syet sig af et Stykke Brokskind, og medens han stoppede og tændte, morede han sig med at give Agt paa Legen mellem Povl og Skytten. Da han var færdig, rejste han sig og sagde:

„Da var det bansat! Lad saa mig prøve en Gang at smide min Daase*) op!"

Som sagt saa gjort, og Daasen røg samme Vej som Haandstenene.

Men det var just gamle Bents Tobaksdaase, Skytten hele Tiden havde haft et lumsk Øje til, og som var Skyld i, at han ikke kunde ramme Stenene; men den kunde han faa i Sigte. I en Fart fik han Geværet til Kinden og gav den først det ene og derpaa det andet Løb, saa den blev hængende i Laser og Pjalter oppe i Toppen af Risbøgene.

(Fortsættes.)

*) En Tobakspung hedder i jysk Landsmaal altid „en Daase".

En kinesisk Kæmpe.

Efter at Læserne i forrige Numer har gjort Bekjendtskab med de amerikanske Dværge, vil det vistnok kunne interessere strax efter at tage den kinesiske Kæmpe i Øjesyn, som vi herved har „den Fornøjelse at forestille" for dem. Medens Billedet i vort forrige Numer viser Naturens lunefulde Spil i sin mindste Lidenhed, er det her gaaet til den modsatte Yderlighed og frembragt en Menneskeskikkelse af formelig uhyggelig Størrelse. Kæmpen, som i Sommer blev fremvist i Berlins Panoptikum, er nemlig ikke mindre end fire Alen og fire Tommer høj, af tilsvarende stærk Legemsbygning og Drøjde. Den samme almindelig velvoxne Mand, der var afbildet ved Siden af Dværgene, har paa vort Billede i Dag ladet sig fotografere sammen med Kæmpen, hvilket giver det bedste Begreb om den uhyre Forskjel paa Størrelsen af den største og den mindste Menneskeskikkelse. Og saa kan det endda være, at baade Dværgenes og Kæmpens Forældre har været Folk af almindelig Størrelse, i det i hvert Fald Kineserne i Reglen ikke er store af Vært. Kunde Kina stille en Hær af saadanne Elefantmennesker i Marken mod Franskmændene, var de maaske ikke saa bange for at aabne en Krig mod dem, som de nu synes at være.

En kinesisk Kæmpe.

En Udflugt til de dansk-frisiske Øer.

Af Holger Poulsen.

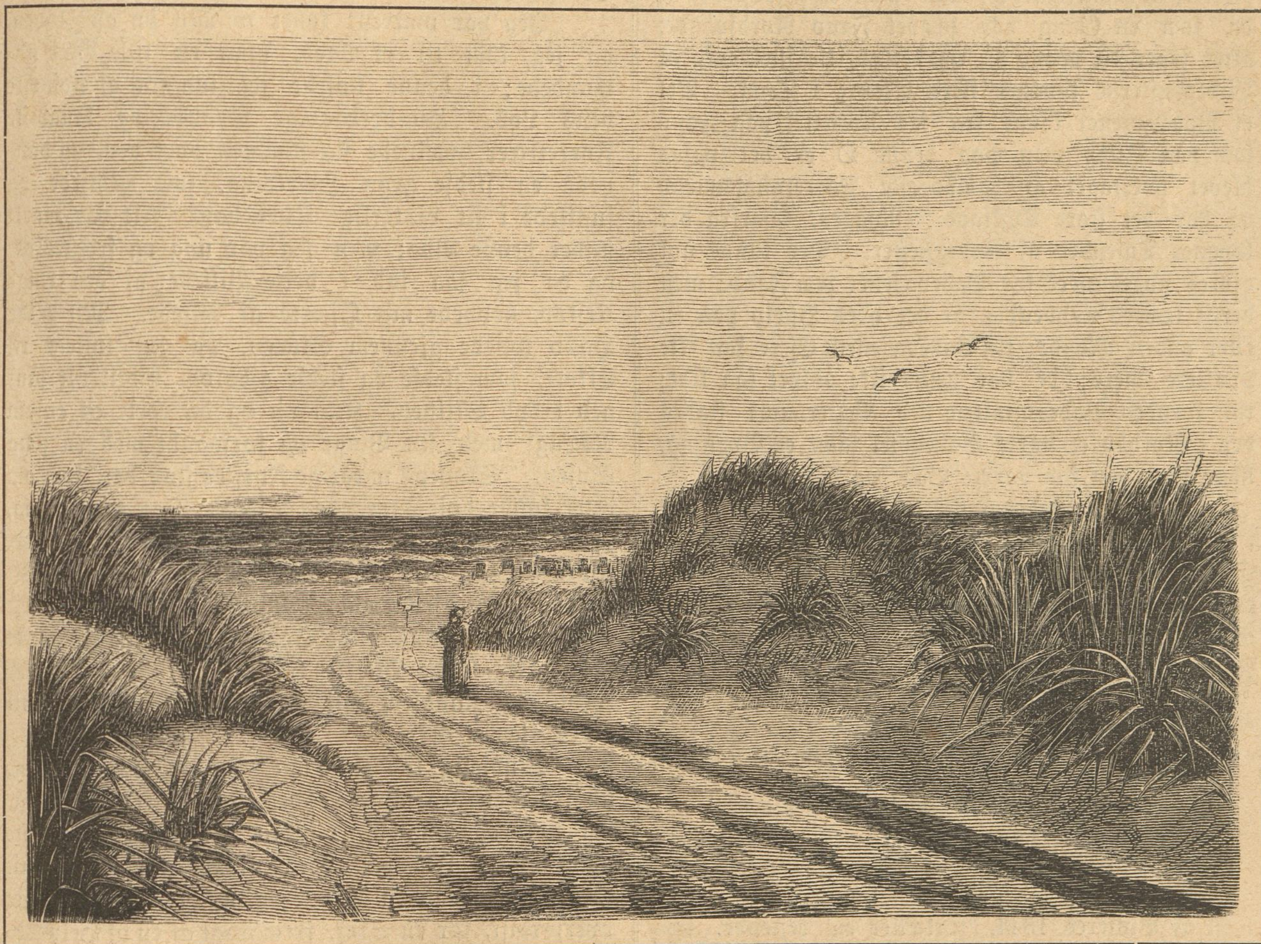
I. Fanø.

(Sluttet.)

I de senere Aar har man, som i gamle Dage, atter taget fat paa Fiskeriet, hvis Udbytte forsendes i fersk Tilstand til Hamborg. Kvinderne paa Fanø har, ligesom Amagerinderne, en særegen Dragt, der vistnok stammer fra Holland, og som bestaar af Trøje (til Stads med Sølv- eller Ravknapper), Skjørter og en Del Tørklæder, hvoraf det om Hovedet bindes i en Knude med to Flipper („Pjagger" hedder de i Fannikesproget). Dragten er ganske klædelig og passende til Klimaet; den er ofte meget kostbar. Naar der arbejdes i fri Luft, bærer Fanøkvinderne for Ansigtet en sort Maske, som kaldes „Strude", og som beskytter Ansigtet mod Vejrligets Paavirkninger. Det er en fuldstændig Maske; man kan kun se Øjnene, og for fremmede er det aldeles umuligt at kjende de saaledes maskerede Kvinder fra hverandre, medens Fannikerne strax er paa det rene med, hvem de taler med. Fanøboerne holder med Forkjærlighed fast ved de gamle Skikke, og det er først i de senere Aar, at enkelte Kvinder har begyndt at klæde sig i „Fastlandsdragten". Til Ejendommelighederne paa Øen hører ogsaa to Nationaldanse: „Fannikedansen" og „Sønderhoningen".

Det, som i de senere Aar har gjort Fanø

bekjendt, er dens ypperlige Nordsøbade. Allerede i mange Aar har enkelte Badegjæster søgt til Øen og badet i Havnen ved Nordby; men først i de senere Aar er Badevæsenet ret kommet til at svare til sit Navn: „Fanø Nordsøbad", i det der er bleven iværksat Badning efter en større Maalestok ude i selve Vesterhavet, medens der i de yderste Klitter er bygget en større, rummelig Badepavillon. Et stort Antal fremmede, henhørende til alle Stænder, søger nu hvert Aar til Fanø, hvor det derfor i Badetiden er meget livligt. Fra Nordby ud til Vesterhavet er der $^3/_8$ Mil. Vejen gaar gjennem Klitterne, et ejendommeligt, romantisk Landskab, og jo nærmere man kommer Vesterhavet, desmere mærker man den bløde, rene og friske Søluft, særlig naar Vinden er vestlig. Forstranden er bred og meget jævn, og ved Strandbredden er den saa haard som et Logulv. Havbunden bestaar her alene af Sand; der findes ikke saa meget som en lille Sten, man kan skære Foden paa. Vandet, der er saa kraftigt og styrkende, er meget saltholdigt ($3^3/_{10}$ pCt.). Særlig naar det blæser lidt, er

Klitter ved Fanø Vesterhavsbad.

(Efter Originaltegning af Thomas Schmidt.)

Badene fortræffelige, i det de badende da bliver overskyllede og oversprøjtede af de skummende Bølger („Søerne"), og et saadant Bad er særdeles forfriskende; det kan ret styrke baade Sjæl og Legeme. Man behøver ikke at være bange for Søerne, da Kysten er saa flad, og disse desuden brydes af Revlerne. Bølgeslaget er netop som det skal være: tilstrækkeligt uden at være farligt. Efter en Dukkert, naar Blodet ruller rask gjennem Aarerne og bringer Varme i Legemet, er det dejligt at spasere langs Stranden, nydende den friske Luft og spejde ud over Havet efter Sejlerne og Damperne, som søger ud og ind ad Graadyb.

Fra Begyndelsen af Juni Maaned til ind i September, men særlig i Ferietiden, er der et usædvanligt Liv og Røre paa den ellers saa stille og øde Kyst. 20 Badevogne — delte i 2 Afdelinger: en „for Herrer" og en „for Damer" — er i uafladelig Bevægelse. En Hest kjører dem ud i Søen, og de badende kan da ganske mageligt fra

Badevognens Trappe træde ned i Vandet. De mere modige, og de, som kjender Forholdene, vover sig længere ud, hvor de lystigt boltrer sig mellem Søerne, der skyller hen over dem. Det er hændet flere Gange, at over 200 Gjæster har badet paa en Dag. Badning i Vesterhavet, som meget anbefales af Lægerne, er, foruden at være styrkende og oplivende for anstrængte og trætte Mennesker, særdeles gavnlig for Folk, der er kjertel- eller nervesvage; baade Luften og Vandet virker gavnligt. Naar hertil føjes de mærkelige Naturforhold og særegne Folkeejendommeligheder, kan man nok forstaa, at de, som en Gang har prøvet Fanø Nordsøbade, atter søger til denne Ø, og det er ikke sjældent, at Badegjæsterne kommer flere Somre i Træk. Vel er Badevæsenet langt fra saa storartet paa Fanø som paa Sild; men paa denne Ø er det ogsaa blevet overtaget af hamborgske Forretningsmænd og har det store Tyskland i Ryggen, hvorfra der kommer Tusender af Badegjæster. Der kunde nok gjøres noget mere for Badevæsenet paa Fanø; men dertil kræves nødvendig, at der ydes Hjælp paa en eller anden Maade; thi Badevæsenets Ejere kan ikke præstere mere; de har heller ikke udført saa lidt; thi foruden Badeanstalten ved Vesterhavet findes der i Nordby et større Badehotel samt en Bygning, hvor man kan faa varme Bade og Styrtebade.

Dels paa Badehotellet, dels hos private Folk i Byen bor Badegjæsterne, som i Regelen tilbringer Eftermiddagen — om Formiddagen er de gjærne paa Stranden for at bade — med at spasere eller at sejle og ro paa Farvandet mellem Fanø og Fastlandet.

Et Væddeløb med Ulve.

(Ved N. K—p.)

I Vinteren 1844, fortæller en rejsende, opholdt jeg mig i den nordlige Del af Maine (i Nordamerika), og havde Frihed nok til at kunne anvende en stor Del af min Tid til Omstrejfen i dette endnu saa lidet bebyggede Landstrøgs vilde Natur. Ingen Fornøjelse tiltrak mig mere end Skøjteløb. Denne nordlige Stats ensomme dybe Søer, som ved den derværende Vinters strænge Kulde bliver fuldstændig tilfrosne mange Maaneder igjennem, tilbyder Ynderen af hin Idræt en stor Tumleplads. Ofte bandt jeg mine slebne Skøjter paa og fløj hen ad den blinkende Strøm, saa at min Puls bankede endnu højere i den fulde Nydelse af denne mandige Fornøjelse. Paa en af disse Udflugter hændtes der mig imidlertid et Æventyr, som jeg endnu den Dag i Dag tænker tilbage paa med Gru.

Jeg havde netop ved Skumringens Indtrædelse forladt min Vens Hus for at løbe en kort Strækning op ad den herlige Kennebeck, som løber tæt forbi Døren. Aftenen var smuk og klar. Fuldmaanen skuede ned fra sit luftige Sæde og kastede sine Straaler paa de kolde Fyrretræer, som indfattede Flodbredden. Det var et sandt Febillede. Den hele Natur laa udstrakt i hin dybe Stilhed, som den undertiden kan hensynke i; Vand, Jord og Luft syntes nedsænket i den dybeste Ro.

Jeg var omtrent løbet to Mil op ad Floden, da jeg kom til et Sted, hvor en lille Bæk udmundede; i denne bøjede jeg ind for at udforske dens Løb. Hundredaarige Graner og kanadiske Fyrretræer hvælvede sig sammen over den, og dannede en stedse grøn Hvælving, som glinsede og funklede i sit vinterlige Klædebon. Alt var mørkt under denne Bue; men jeg var ung og frygtesløs, og da jeg saa ind i dette Billede af den evige Urskov, hoppede mit Hjærte af Glæde. Mit vilde Hallo tonede gjennem Skoven, og jeg lyttede til Ekkoet, som stedse og stedse gjenlød, indtil alt sank ned i dyb Stilhed. Kun nu og da rørte en ensom Natfugl med sin Vinge og forsvandt med en svag Susen. Skovens mægtige Fyrster stod der, som om intet kunde bøje dem uden Tiden. Jeg tænkte paa, hvor ofte vel den indianske Jæger havde kunnet skjule sig bag ved disse Træer, hvor ofte hans Pil kunde have gjennemboret Hjorten ved denne Bæk, og hvor ofte hans vilde Sejersskrig kunde have lydt her. Jeg lagde Mærke til Uglerne, som flagrede forbi, og standsede mit Aandedræt for at lytte til deres fjærne Skrig.

Pludselig lød en Tone, som syntes at komme ud fra Isen ved mine Fødder, først fjærnt og svagt, saa højt og frygteligt, indtil det endte i et eneste langt Hyl. Jeg blegnede; aldrig før havde mit Øre hørt saadan en Lyd; jeg holdt det for noget overjordisk, for en Støj, frembragt af en af Helvedes Iboere — saa unævnelig vild syntes den mig i denne dybe Ensomhed. Nu hørte jeg Grenene paa Strandbredden knage, som af et Dyrs Trin; Blodet for mig til Hovedet saa heftigt, at Kinderne glødede, og jeg følte i det mindste den Lettelse, at jeg havde med Ting af jordisk Oprindelse at gjøre og ikke med Spøgelser, som jeg først havde indbildt mig. Min Energi vendte tilbage, og jeg saa mig om efter et Tilflugtssted. Maanen skinnede gjennem den Aabning, gjennem hvilken jeg var traadt ind i den mørke Skov, og hist syntes mig at være den bedste Udvej til Flugt, skød jeg som en Pil ud derfra; men da jeg vendte mine Øjne til Flodbredden, kunde jeg øjne to mørke Gjenstande, som for afsted gjen-

nem Underskoven med en Hurtighed, som overtraf min. Paa den store Hurtighed og de korte Hyl, som de af og til udstødte, bemærkede jeg strax, at det var to af de saa meget frygtede graa Ulve.

Aldrig før var jeg truffet sammen med et af disse Bæster, men efter den Beskrivelse, som man havde givet mig af dem, følte jeg ingen Lyst til at gjøre deres nærmere Bekjendtskab. Deres morderiske Vildhed og den utrættelige Kraft, som syntes at være en Del af deres Natur, gjør dem frygtelige for de rejsende, som bliver anfaldne af dem om Natten. Med deres lange, smidige Spring forfølger de deres Bytte, som intet uden Døden kan stille dem fra. Buskene, som indfattede Flodbredden, for mig forbi med Lynets Hurtighed, som jeg skød frem paa min Flugt. Jeg havde næsten naaet Løvhvælvingens Udgang, endnu et Øjeblik, og jeg vilde forholdsmæssig have været i Sikkerhed, da mine Forfølgere kom til Syne umiddelbart over mig paa Flodbredden, som omtrent hævede sig til en Højde af ti Fod. Der var ingen Tid til Overvejelse; jeg bøjede mit Hoved ned og jog fremad med forøget Fart. Ulvene sprang, men de havde forregnet sig, min Hurtighed var større, end de antog, og Byttet, som de troede at gribe, gled pilsnart ud paa Strømmens Flade paa Vejen hjemad. De lette Sneflokke hvirvlede bort paa Isen under mine Skøjter, og jeg var nu noget forud for mine Forfølgere; men deres vilde Hyl sagde mig, at de ikke havde opgivet Jagten og var beredte. Jeg saa mig ikke om, jeg følte hverken Frygt eller Glæde; kun en Tanke paa Hjemmet, paa de glade Ansigter, som ventede min Tilbagekomst, paa deres Taarer, naar de aldrig skulde se mig igjen, gjennemfor mig, og da spændte jeg min Aands og Legemes Energi for at gjøre alt til min Frelse. Jeg var Gudskelov fuldstændig hjemme paa Isen. Mangen en Dag havde jeg tilbragt paa Skøjterne, men aldrig havde jeg tænkt paa, at det en Gang skulde blive det eneste Middel til min Frelse. Hvert halve Minut sagde mine Forfølgeres Hylen mig, at de var tæt i Hælene paa mig. De kom nærmere; jeg hørte Trinene af deres Fødder paa Isen, og troede tillige allerede at kunne høre deres dybe Aandedræt. Hver Nerve og hver Muskel i min hele Krop var spændt til det aller yderste.

Træerne langs Flodbredden syntes at danse i det uvisse Lys, og det begyndte næsten at løbe rundt i min Hjærne; Hidsjagten blev utaalelig, mine Forfølgeres Hyl var gruopvækkende, da en Plet paa Isen uvilkaarlig bragte mig til at gjøre en brat Vending ud af min lige Retning. Ulvene, tæt bag ved mig, var ude af Stand til at standse eller at vende, gled bort, faldt i Vendingen og rutschede endnu et godt Stykke videre. Deres Tunger hang dem langt ud af det blodrøde Gab, deres hvide Tænder funklede, deres mørke plettede Bryst var bedækket med Skum, og da de gled forbi mig, gnistrede deres Øjne og de udstødte et Hyl af Raseri og Arrighed. I samme Nu opstod den Tanke i mig at benytte denne tilfældige Begivenhed til at undgaa dem, ved vedvarende at dreje af, hver Gang de vilde komme mig nær, i det det selvfølgelig var Udyrene umuligt at løbe med fuld Fart uden i lige Linje paa den spejlblanke Is.

Strax handlede jeg efter denne Plan. Saa snart Ulvene igjen var blevne Herrer over deres Fødder, vendte de sig atter efter mig. Jagten blev igjen fornyet paa en Strækning af flere hundrede Fod ned ad Strømmen. De var mig strax igjen tæt i Ryggen, da jeg brat beskrev en Bue og lod mine Forfølgere passere forbi. Et vildt Hyl hilsede min Svingning, og Ulvene gled for anden Gang bort paa deres Bagben, et fuldstændigt Billede paa Hjælpeløshed og afmægtigt Raseri. Saaledes vandt jeg næsten tre hundrede Fod ved hver Vending. To eller tre Gange gjentog jeg Manøvren, og med hvert Øjeblik blev Ulvene mere rasende, men tillige mere udmattede. Jeg var reddet. Jeg befandt mig nu lige over for Huset, og et Kobbel Jagthunde, som var blevne gjorte opmærksomme ved Støjen, styrtede rasende ud af deres Huse. Ulvene standsede deres fortvivlede Løb og kastede sig, efter kort Overlæg, paa Flugt. Jeg saa efter dem, indtil deres mørke Skikkelser forsvandt over en nærliggende Høj. Da tog jeg mine Skøjter af og gik til Huset med Følelser, som man bedre kan forestille sig end beskrive.

Saaledes lød den fuldstændig troværdige Beretning af en rejsende, som har tilbragt en stor Del af sit Liv i Amerikas Urskove.

Et Ord af Runeberg.

Af Andreas Beiter.

Runeberg, den ædle finske Digter,
en af Aandens mægtige og store,
han, hvis Navn paa Poesiens Himmel
straaler evigt blandt de høje Stjærner,
var ej blot en sjælden Digterheros,
men et sjældent Menneske tillige:
Ej han blændedes af Straaleglansen,
der omgav hans Navn, til Skyen baaret,
aldrig Virakduften ham berused,
thi hans Hjærte ærligt var og ydmygt!
aldrig, som saa mangen, Knæ han bøjed
for sig selv, men kun for Himlens Herre.

Hør et Ord, som han en Gang har talet,
mere værd end klare Ædelstene,
gyldne Æbler lig i Sølverskaale!

En Gang sad i Vennekreds fortrolig
Runeberg, da, greben af Begejstring,
en af Vennerne tog saa til Orde:
„O, hvor det maa være stort og herligt,
hvor dog den kan lykkelig sig prise,
der til Lod fik Sangens ædle Gave,
fik det Kald at tolke Hjærtets Længsler,
at udtale hvad i Folket lever!
Bedre kan ej tænkes her paa Jorden,
mere herlig Lod kan ikke findes!"

Brat da talte Runeberg og sagde:
„Ak, hvad er det alt? Hvad er en Digter,
hvad den store, som er vidt navnkundig?
— Bondevioliner er vi alle!
men en Gang imellem tager Herren,
Mesteren, som bor i Skjønheds Rige,
en af os og rører Hjærtets Strænge.
Klang der kommer da i Instrumentet,
til en dejlig, kostbar Kremoneser
bliver det, naar Mesteren det rører.
Da kan Tonen lyde skjønt og kraftigt,
thi fra Harmoniens evigskjønne Rige
bruser gjennem Strængen Himlens Toner.
Men naar Mesteren igjen sit Redskab
lægger bort — da duer det ikke mere,
— det er atter Bondeviolinen!"

Smaating.

Gamle Vejrspaadomme.

Er Julen grøn — jeg sandt vist spaar —
bli'r Paasken hvid, mens Jorden staar.

Tæt Myggesværm i Januar
ej lover godt for Sommer og Vaar.

Kan Povl i Solen sadle sin Hest,
det tjener den fattige Bonde bedst. (25de Januar).

Saa længe Lærken før Kyndelmis slær,
saa længe bag efter tier hun kvær. (2den Febr.)

Halvt Korn paa Loft, halvt Foder i Lo,
vil Kyndelmis ha', det er Gammelmands Tro.

En dyr Kone. „Hr. Gnav, her bringer jeg Dem Regningen angaaende Deres salig Kones Begravelse. Omkostningerne beløber sig i det hele til 80 Kr. 20 Øre." — Gnav: „Hvad for noget! — 80 Kr. 20 Øre! Saa vilde jeg næsten have ønsket, at hun ikke var død!"

En opvakt Dame. Herren: „Min Frøken! Tillad mig at gjøre Dem min Kompliment for Deres smagfulde Toilette! De røde Baand paa den hvide Kjole! Det er nationalt, det er patriotisk!" — Damen: „Nej, det ved Gud i Himmelen, det ikke er — det er Sommermousselin.

Herskabelig Mælk. I Segefeld ved Spandau er, ifølge offentlige Bekjendtgjørelser, den herskabelige Mælk at faa i Forpagtning.

Et træffende Svar. En bomstærk Officer raabte overmodig til en lille Mand, med hvem han var kommen i en lille Tvist: „Vil De tie stille, eller jeg putter Dem i min Lomme." — „Gjør De det," svarede den lille; „saa har De dog en lille Smule Forstand i Deres Lomme."

Utaknemlighed. „Det er dog utaknemligt af den Mand der! Han hilser ikke, uagtet jeg dog forrige Aar reddede hans Liv." — „Var han da ved at drukne?" — „Nej — det var paa Jagten, jeg kom af Vanvare til at skyde ham en Rendekugle gjennem Hatten. En Tomme lavere — og han havde været kaput."

Den forbudne Frugt. „Men hvad er det — en Pibe! Ryger du allerede Tobak? — Hvorledes kommer ellers den Pibe i din Lomme? Hvad! — „Jo — Hr. Lærer — jeg vil forære den bort! — Det er — det er — min Moders — Fødselsdag i Morgen."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnet paa en By i Jylland: en By i Bayern — en Landsdel i Nordafrika — en Fæstning i Livadien — et Stræde i det indiske Ocean — en Provins i Nederlandene — en Sundhedsbrønd i Sverige — en Stat i Forindien. s—v—s.

Firkantet Nød. Af 3 G, 3 R, 2 A, 2 N, 2 O, 2 E, 1 T og 1 S dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første langs Stranden findes let,
og i din Seng maaske gjemmes det.
Det andet yder dit Arbejde Løn;
det tredje var en forvorpen Søn.
Med fjerde man hyppig et Antal nævner,
som nær mod halvandet Hundrede stævner.

B.

Stavelsegaade.

Hvis du giver sidste til mit Ord,
første enig blive vi, jeg tror;
thi med det man meget tit bekræfter.
Hvis man altid første, hvad man vil,
— gammel Tale siger, det slaar til —
gjaldt det jo kun egentlig: at ville.
Kjender du en Hele, om hvis Snille
vidnes af Historiebogens Hæfter?
Saxo hed han — dog nu er jeg bange,
Gaadens Nøgle du for let vil fange.

x

Opløsninger fra Nr. 17.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
Elberfeld	P L O V
Bender	L A D E
Ebro	O D E R
Rochefort	V E R S
Seine	

Brevvexling.

x — Fedtpletterne paa Frakkekraver, hidrørende fra Haaret, fjærnes ved Indbørstning med Benzin (eller lidt fortyndet Salmiakspiritus) og omhyggelig Afvaskning med en Svamp, hvorefter Kraven tørres og presses med et hedt Strygejærn.

C. M. Dersom Opgaven duer kan den bruges — ellers ikke.

T — Tage i B. — Frands O. — C. J. — Tak, skal blive anvendt.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hver Maaned medfølger gratis et Tillægsark, indeholdende Husflidsmeddelelser, samt ved Aargangens Slutning et Oljetryksbillede som Præmie. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa „Husvennen"s Hovedkontor, Jærnbanegade 5, Kjøbenhavn V.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

11. Aargang. Nr. 19.

Søndagen den 10. Februar 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Hele Forsamlingen brød ud i en rungende Latter — aa ja, hvor det var morsomt!

Gamle Bent kunde heller ikke bare sig for at stemme i med, men kløede sig dog med en lidt betænkelig Mine under Kabudsen, i det han sagde: „Da skal jeg love for, I lavede mig den til, Anders Skytte! Det værste er, at nu har jeg ingen Daase mere!"

„Ja ja, Bent!" svarede Skytten leende; „men nu maa I heller ikke græde for saa lidt, I skaffede jo dog jere Kammerater en sund og munter Latter oven paa Mellemmaden, og en Stump Grævlingskind bliver der vel Raad til igjen."

„Det skal I have Tak for, Anders!" sagde Bent; „I har altid været nem at komme til Rette med."

Skytten var imidlertid bleven færdig med at komme frisk Ladning i Løbene, og med et venligt „Gud i Vold, Folkens!" slængte han atter Bøssen over Skulderen og gik sin Vej.

„En gjæv Mand, den Anders Skytte," sagde en af Arbejderne; „gid alle Herregaardsfolk var som han, da fik Bønderne kronede Dage!"

„Aa ja, vel maa du sige det," istemte en anden; „men det er, Gud bedre det, langt ifra, og gaar vi nu til Ras Duus, vil jeg sige, saa er der jo en Adskjel, bitte Børn, som mellem Dag og Nat. Han gumler ellers længe paa Mellemmaden i Dag?"

„Længes du kanske efter ham?" spurgte Bent.

„Gud fri os, nej!" lød Svaret; „du mener da vel ej, at jeg er bleven smaataavlig? Intet skulde jeg have imod, at han fik Mellemmaden i den gale Hals og blev kvalt paa Stedet — om det ellers var Guds naadige Vilje," lagde han til.

„Den Djævelskrop!" udbrød Povl Brok, der nu havde slængt sig paa Jorden hos de øvrige; „at æde og drikke sig ihjel vilde være alt for god en Død til ham, der intet bedre er værd end at sparkes for Panden og dø som en Hund!"

„Du bliver altid gal i Koppen, Povl," sagde Bent, „saa saare der er Snak om, hvorlunde Ras Duus burde dø; uraadeligt tykkes det mig, om du selv har i Sinde at døde ham?"

„Jeg siger ingen Ting," svarede Povl mørk; „men vel kunde jeg have Aarsag til sligt, om saa var!"

Her blev Samtalen afbrudt; thi nu kom Fogden, og han var høj i Kammen.

„Naar jen snakker om Fanden, er han altid nærmest," sagde Arbejderne dæmpet til hverandre, i det de rejste sig.

„Hej, herop med jer, og det i en flyvendes Fart, I Grødhoveder!" raabte Rasmus Duus og smældede med Hundepisken; „det er rivegalt, saa længe I bliver liggende! Hvem var det, der skød hernede?"

„Det var Anders Skytte," blev der svaret; „men han lod Fuglen blive hængende oppe i Toppen af Risbøgene."

„Hvad er det for en Fugl?" spurgte Fogden

og gloede dumt i den betegnede Retning, medens Bønderne gottede sig og lo i Skjægget.

„Naar jeg skal sige Sandhed,“ sagde Bent, „saa er det ingen Fugl, men min Tobaksdaase, som Anders skød til Maals efter.“

Rasmus Duus begreb nu, at de havde haft ham til bedste, og derover blev han opbragt. „Gaa op og hent den!“ befalede han Bent i en arrig Tone.

„Aa, lad mig være fri for den Rejse, bitte Rasmus!“ bad den gamle Mand; „jeg er for stiv i Rygstykkerne nu til at klavre i Risbøgene efter saadant Narreværk, og jeg kunde gaa hen og falde ned.“

„Gaa og hent den!“ gjentog Fogden truende; „jeg vil se, hvad det er!“

Der lød en dæmpet Knurren fra Forsamlingen.

„Ja, det er rigtig nok haardt!“ sukkede Bent; „men der er vel intet andet for.“

Han spyttede i Næverne og gav sig til at entre op ad en smækker Risbøg.

„Er I da galen, Bent!“ udbrød Povl Brok, „at sætte jert Helbred og kanske jert Liv i Vove for sligt taavligt Paahits Skyld? Det er harmeligt, at vi skal taale sligt!“

„Va'r din Mund, din næsvise Bondekøter!“ raabte Fogden glubsk og knaldede med Hundepisken lige for Næsen af ham.

Derpaa gik han nærmere hen til Risbøgen, og med Munden opspilet paa vidt Gab stod han og gloede op efter Bent. Denne naaede endelig Maalet for sin besværlige Rejse, og medens han forsigtig tog Fodfæste paa et Par tynde Kviste og holdt fast om Stammen med venstre Haand, langede han ud med den højre og fik fat paa Daasen, som han derpaa kastede ned; men uheldigvis tog han ikke Sigte — eller han sigtede kanske alt for godt? Nok er det, den pjaltede Daase ramte Fogden lige i hans glubske røde Fjæs, og Resterne af Tobaksmullet trængte ind i hans Sanseredskaber, saa at det sved i hans Øjne, og han nyste og spyttede og spragede, som om han rent skulde blive borte i det.

Dersom Folkene nu havde ladet sig lede af Klogskabshensyn, var de gaaet deres Vej og havde taget fat paa Arbejdet igjen, med hvilket det desuden hastede; thi det gjaldt om inden Aften at blive færdig med Gjennemhugningerne og faa Vejene banede og Gange og Stier gjort ryddelige, da der skulde være stor Jagt i Skoven næste Dag; men i „Trælletiden“ var Folk anderledes sindede end nu om Stunder, da gjaldt det frem for alt om at benytte enhver Lejlighed, selv den ubetydeligste, til at skulke fra Arbejdet saa meget som muligt, og noget saa urimeligt som at tage Hensyn til Herremandens eller hans tyranniske Fogeds Ønsker, var der selvfølgelig hverken Tanke eller Tale om.

Som Følge af denne herskende Tænkemaade gik Folkene ved nærværende Lejlighed ikke af Vejen for det næste Udbrud, men blev rolig staaende og morede sig kostelig over Mandens pudsige Krumninger og Vridninger under hans Kraftanstrængelser for at blive færdig med den voldsomme „Pris“, han havde faaet. Bent var for længe siden og i god Behold kommen ned af Træet, og ikke en Gang han gik sin Vej, men blev staaende hos de øvrige.

„Hvor blev Daasen af?“ spurgte Rasmus Duus, da han omsider var kommen saa vidt, at han kunde tale nogenlunde forstaaelig.

Bent tog den op og holdt den frem. „Her er den, strænge Foged!“ sagde han, „og sølle ser den ud, maa jeg bekjende — den duer aldrig mer.“

„Fanden hvilket!“ snærrede Rasmus og snappede den fra ham. „Hvorfor smed du den i Hovedet paa mig? Svar, din elendige Træl!“

„Ak, strænge Hr. Foged!“ sagde den gamle Mand ydmyg, „vredes ikke paa mig, jeg gjorde det ikke med Vilje.“

„Det er Løgn i din Hals, din Rævepels!“ raabte Fogden bister, „og du kan være vis paa Hundehullet for den Komedie! Men hvad!“ vedblev han, i det han nøje betragtede de pjaltede Rester af Daasen — „det er jo Grævlingeskind, hvor har du faaet det fra?“

„Anders Skytte har givet mig det,“ svarede den gamle nok saa frit.

„Ja, bild mig det ind, om du kan!“ sagde Fogden med et uhyggeligt Grin og løftede Pisken. „Nej, nu skal jeg sige dig, hvor du har faaet det fra — du har stjaalet det, tyvstjaalet baade Skindet og hele Dyret! Bekjend, din Hund!“

„I skulde nødig tyvte en ærlig Mand, Ras Duus!“ raabte Bent med hævet Røst og rettede sin gamle Ryg.

„I gjør ham visselig Uret,“ tog en af de andre Arbejdere Ordet; „Bent og Anders er gode Venner, og Skytten lovede ham Skind til en ny Daase, i Steden for denne, som blev skamferet — det kan vi alle bevidne.“

„Aa, hold du din Kjæve, til du bliver spurgt!“ brølede Fogden, der vilde have sin Krig frem og stadig blev mere hidsig; „Djævelen i jer Hals, I Rakkerhunde! Nogle Helvedes Løgnhalse er I alle til Hobe! Og du, Bent!“ vedblev han og vendte sig til den gamle, hvem han især var opbragt paa, „du har gjort Nar ad din Foged, og nu skal du faa Vederlag for din kostelige Fugl!“

Med disse Ord løftede han Pisken og gav sig til at prygle ubarmhjærtig løs paa den gamle Mands Ryg.

De andre Arbejdere, der stod i en Kreds omkring dem, saa' til hverandre og knyttede uvilkaarlig

Næverne, men ingen havde Mod til at komme deres betrængte Kammerat til Hjælp. Den, der snarest skulde vove det, var Povl Brok, den stærkeste og modigste i hele Flokken; men det skulde komme vidt, inden Mandsmodet, selv hos den djærveste, brød Trællesjælens Forkuethed, og Arbejderne ventede forgjæves paa Signalet fra deres unge Høvding. At det kogte i Povl, var dog let at se; uden maaske selv at vide det traadte han stadig nærmere, de andre fulgte efter, og Kredsen blev snart saa trang, at Fogden ikke havde Plads til at svinge Pisken.

„Af Vejen, Pak!" brølede han — „hvad skal den Opførsel betyde?"

„Aa, kan det ikke snart være nok med det Bødleri?" svarede Povl, bleg og dirrende af Harme.

Et saadant Sprog var alt for utilgivelig dristigt af en Trælbonde over for en Ridefoged, og Rasmus Duus vendte sig nu med hele sin fraadende Forbitrelse mod Povl.

„Uforskammede Bæst!" hvæsede han — „Søn af en Hund, der kreperede paa Træhesten! Broder til en forløben Rakkertøs . . .!" og han gav Knøsen et hæftigt Slag med Pisken tværs over Ansigtet.

Povl gjorde et Spring til Siden for at undgaa det næste Slag, og Fogden snurrede rundt som en Top; men Modparten var ham for hurtig og uberegnelig i sine smidige, snilde Bevægelser, og inden Rasmus Duus blev færdig med Vendingen, fornam han et hæftigt Ryk i Skulderen, Bøsseremmen sprang, og da han fik gjort helt omkring, stod den unge Bonde, der var sprungen et Par Skridt tilbage, med hans Skyder i Haanden og spændte Hanen.

Fogden blev staaende som en Støtte og gloede forstenet paa ham, maalløs af indædt Forbitrelse.

Povl havde, trods den Medfart, han havde lidt, endnu ikke helt mistet Samlingen, men tænkte paa, at han vilde gaa for vidt, og at Følgerne vilde ramme ham selv paa det føleligste, i Fald han gav efter for sin billige Harme og forgreb sig paa sin Bøddel af foresatte.

„Det bliver vist til en hel Krig nu, bitte Rasmus!" sagde han mørk, men med tilkæmpet Fatning; „vi er begge to forsvarlig væbnede, I med Svøben og Pistolen, og jeg med Bøssen, men denne her er dog den bedste," tilføjede han og klappede paa Geværløbet. „Skal vi snart begynde?"

Fogden stirrede paa ham, men uden at sige et Ord.

„I svarer intet," vedblev Povl; „men jeg tykkes, det staar at læse i jert Fjæs, at I holder mest af Fred lige for Tiden; det gjør jeg . . . i Grunden ikke over for jer! Men vil I være skikkelig og ikke mere slaa gamle Bent, saa skal I allyvl*) faa Lov at slippe — den Gang."

Han tog Musfedonneren i venstre Haand, holdt den i Vejret og nærmede sig Fogden, som om han vilde give ham den; men i det Rasmus Duus rakte Haanden ud efter Bøssen, skød Povl den af i Luften og snappede i samme Nu Pistolen fra hans Bælte og affkød ogsaa den.

„Der har I nu begge jeres Skydere," sagde han og smed dem for Fødderne af ham; „lige paa Stunden gjør de ingen Ulykker."

Men denne ny Forhaanelse af den fogedlige Værdighed var alt for grov, til at den kunde gaa ustraffet hen, og nu, da Modstanderen ikke længer var væbnet, var Duus atter Krigsmand, og det lige ud i Fingerspidserne. Endnu havde han baade Pisken og Hundene, der ved Lyden af Skuddene kom halsende frem af Buskene og saa' deres Herre spørgende op i Øjnene, medens Modstanderen ikke havde andre Vaaben end de bare Næver.

„Storm! Holdfast! Puds ham, puds ham!" raabte Duus og pegede paa Karlen, og de glubske Dyr fo'r rasende ind paa ham; men en resolut Kammerat svang sin Spade og knuste med et velrettet Slag Panden paa den ene Hund, Povl selv greb med et vældigt Tag den anden i Struben, og i det han raabte: „Da skulde Dælen regere jer, Ras Bøddel! var det saadan ment!" slyngede han med voldsom Kraft det glubende Bæst i Hovedet paa Ridefogden, saa at han tumlede over Ende og udstødte et rædeligt Vræl, medens Hunden gispede og hostede, som om den havde faaet Knøsens store Næve i den gale Hals.

Gamle Bent gik hen til Povl Brok, lagde Haanden paa hans skjælvende Arm og sagde mildt: „Jeg tror, at alting vil i Hovedet paa Ras Duus i Dag; men lad ham nu være fri for den Gang og forgrib dig ikke!"

„Jeg gi'er ham Fanden, den Hund!" svarede Knøsen mørk og knyttede Næverne. „Lad ham bare hytte sig! Mit Blod er i Kog nu, og ret nu sparer jeg ingen Ting!"

Ridefogden var atter kravlet op og stod og stirrede vildt omkring sig.

Bent var bange for, at Harmen skulde føre hans unge Kammerat for vidt og forlede ham til at begaa en voldsom Udaad, der vilde føre Ulykke baade over ham selv og de andre, i Fald Striden ikke blev bilagt. Han gik derfor hen til Fogden og sagde:

„Hør et Alvorsord af en gammel Mand, strænge Foged! Vi er kommen lidt tværs paa hinanden i Dag, og vi spilder Tiden med Skjælderi

*) alligevel.

og Slagsmaal i Steden for at passe vort Arbejde; men lad det nu være jævnet, at der ej skal ske Ting, som vi hardelig vil angre, og som ingen af os kan gjøre ugjort! Hører I, strænge Foged! styr jert Sind og lad os gaa til vort Arbejde!"

Men Fogden, der var bleven helt tummelumsk efter det voldsomme Fald, havde nu endelig faaet Kig paa sin Modstander.

„Naa, der staar du og glor, din Rakkerunge!" raabte han i sin ustyrlige Harme, i det han skubbede Bent til Side og fo'r ind paa Povl med Pisken løftet til Slag — det faldt med et Svirp lige i Knøsens Ansigt.

„Aa Gud naade os!" jamrede Bent, „nu sker der saa sandt en Ulykke!"

Ja, det maatte de nok sige!

Med et hæst Hyl satte Povl ind paa sin grusomme Modstander, greb ham i Kværken med den ene Haand og i Underlivet med den anden, løftede ham højt over sit Hoved og raabte: „Ryk nu i Rebet, Rasmus! ellers droner Katten!" *) hvorpaa han med Kæmpekraft kastede ham til Jorden, saa at han blev liggende ubevægelig, og Blodet flød ham ud af Munden.

De andre Bønder, som havde været Vidner til Optrinet, slog Kors for sig og ønskede, at dette aldrig var sket, og Forfærdelse stod malet i alles Ansigter, medens de i uhyggelig Tavshed stirrede paa Ridefogden, der laa som død for sin Overvinders Fødder. Straffen, der uundgaalig vilde følge, var Døden eller, hvad der var endnu værre, det forfærdelige Ridt paa Træhesten og andre ulidelige Pinsler af lignende Art. Intet Under derfor, at de gruede for Følgerne af det skete og vred deres Hænder i Fortvivlelse.

(Fortsættes.)

*) Jysk Talemaade, som betyder: „Tag dig i Agt! Der er Fare paa Færde!" Droner ɔ: drukner.

Ved Stenten.

Den fulde, skinnende Mælkespand
sætter hun over sit blonde Haar
og træder ad græsbløde Stier mod Hjemmet.
Rank og støt som Prinsessen hun gaar.
Haanden er fast imod Byrden stemmet,
brunet som Kinden i Solens Brand.
Listig sniger en Mælkedug
sig op af Spanden i Luften den varme,
og drypper blødt som et Blomsterfnug
ned over Landsbyprinsessens Arme.

Under det tætte, solbrændte Løv
venter han, hvilende i en Drøm,
mismodig tænker: hun kommer vist næppe.
— Sollyset lægger en gulhvid Søm
hen over Kratbundens blomstrede Tæppe,
drysser i Bladene gyldent Støv.
Kommer hun? — ja, det er soleklart!
Let gjennem Krattet han Spanden vil bære;
den Tjeneste, ved han, vil lønnes snart
med et Kys af hans Pige den kjære.

Hans P. Lunde.

Ved Stenten.

H. M. Stanleys Rejse gjennem det mørke Fastland.

VII.

Søen Tanganika, der blev opdaget af Speke og Burton 1858, er af forholdsvis ringe Bredde, men har en Længde af omtrent 100 Mile. At denne umaadelige Vandflade maatte have et Afløb til den ene eller anden Side, havde man altid troet, men man var uvis om, hvor dette Afløb skulde søges. Burton og mange andre troede, det maatte være ved Søens nordlige Ende, hvor Rusidjifloden sagdes at have sit Udspring. Denne Rusidji tænkte man sig i Forbindelse med Muta Nzige og Tanganika saaledes som Nilens sydligste og største Kildesø. Men i 1871 undersøgte Livingstone og Stanley Søens Nordende, og de fandt ikke det formodede Udløb men et lukket Bækken, hvori smaa Fjældbække udmundede, som Speke havde angivet det. Rusidji løb ikke ud af men ind i Søen. En følgende rejsende, Gessi, har godtgjort, at Muta Nzige ikke modtager nogen Flod syd fra, men Forbindelsen mellem denne Sø og Tanganika var ikke

længere tænkelig, og Tanganika kunde altsaa umulig høre til Nilsystemet. Endelig i 1874 meddelte Cameron, at han havde gjort den overmaade vigtige Opdagelse, at Tanganika havde et Afløb, Lukuga, mod Vest og maatte regnes med til Kongosystemet. Burtons Anskuelser om Tanganika som Nilens Hovedkilde havde saaledes lidt et fuldstændigt Nederlag. Stanley var nu naaet frem til Søen for at bringe Undersøgelserne til en sikker Afslutning.

Den 11te Juni 1876 var „Lady Alice" sat i Vandet og færdig til en ny Sejlads. „Den snilde engelskbyggede Baad, som havde gjort Bekjendtskab med alle Bugter og Veje i Ukereve, som paa stærke Mænds Skuldre var bleven baaren over Unyoros Sletter og gjennem dets Bjærgkløfter, som havde standset paa Randen af Klippen over Beatricebugten, stukket sin Bov ind blandt Papyrussivene ved Alexandranilen (Ukereves største Tilløb) . . . flød nu paa Tanganikas mørkeblaa Vande." Paa den skulde Stanley undersøge de Bjærgskranker, som omgiver Søen, for deri maaske at opdage en eller anden Aabning, der kunde være Udløb for Overskuddet af det Vand, som Floderne tilfører den fra alle Kanter.

Paa Tanganikasøen.

Inden Stanley begyndte sin Sejlads, havde Araberne imidlertid bragt ham paa den Tanke, at Søen var uden Afløb, thi de udtalte meget bestemt, at Lukuga ikke var dens Afløb, saaledes som Cameron havde meddelt det i 1874; alle Araberne og de indfødte udtalte enstemmigt, at den kun var en Bugt, i hvilken der næsten ikke var nogen Strømning, og de var ligeledes enige om, at der ikke fandtes noget andet Afløb. Stanley blev meget bestyrket i Rigtigheden af sin Formodning ved at iagttage, at Søen var i Stigning, hvilket de indfødte ogsaa havde bemærket; „Tanganika æder Landet," sagde de. Dette gjorde, at Stanley med Spænding imødesaa Udfaldet af sin Søreise; han ventede nu at skulle kuldkaste Camerons Anskuelse om Tanganika som Kongos største Kildesø.

Fra Ujiji sejlede Stanley syd paa langs Søens Østkyst. Paa denne Rejse traf han vel af og til paa fjendtlige Kystbeboere, men han undgik dog Sammenstød med dem. Værst var de vilde „Ruga-Rugas" fra Nderen, til hvem Araberne, Wajijierne, Wangwanaerne o. s. v. staar i en ubetalelig Hævngjæld for det Blod, de har udgydt.

Den 19de Juni kom vore rejsende i Sigte af en stor Landsby, Kiwesa, men medens de nærmede sig Kysten, forekom det dem underligt, at der herskede en fuldstændig Dødsstilhed inde paa Land, og endnu mere forbavsede blev de ved at se en Flok Bøfler gaa og græsse nær Byen.

Baadførerne erklærede, at de for blot fem Uger siden havde været der og handlet med Ponda, Høvdingen, og de kunde — da de to Baade under Sejl maatte tiltrække sig de indfødtes Opmærksomhed — ikke forstaa, hvorfor Pondas Folk ikke viste sig paa Stranden.

„Vi vovede os da ind for at opdage Aarsagen," skriver Stanley. „Dødsstilhed herskede over alt. Mængder af Lerkar, hele og tilsyneladende ubrugte, laa strøet omkring paa Stranden og blandt Sivet ved den Vej, som fører til Landsbyen; desuden laa der Stave, Koste, hule Græskar o. s. v. Dette saa styg ud. Sandsynligvis var en Fælde eller Snare af en eller anden Slags lagt for os. Vi trak os derfor hurtigt tilbage til Baadene og bevæbnede 30 Mand. Paa denne Maade bedre forberedte mod de vildes List rykkede vi igjen forsigtigt frem mod Landsbyen.

„I det vi steg op ad det høje Jordsmon, paa hvilket Byen var bygget, mødtes vort Blik af et Syn, som bragte Blodet til at stivne — Liget af en gammel Mand, næsten forraadnet, med et bredt Spydstik i Brystet og med meget størknet Blod ved Siden. Han havde antagelig været død i fem eller sex Dage.

Nogle faa Alen længere henne saa vi det hovedløse Lig af en anden Mand, og omtrent ti Fod længere borte Ligene af tre Mænd og en Kvinde, et af dem sønderlemmet.

Vi kom til Byen. Forsvarsværkerne var nedrevne og brændte. Omtrent 50 Hytter stod endnu uskadte af Ilden, men alle de øvrige var nedbrændte. Nogle forkullede Rester af Bananstammer stod som Vidner om Ildens Rasen. Men trods den mørke Ødelæggelse og de forkullede Brande, som i stor Mængde bedækkede Jorden, var der tydelige Beviser for, at Flugten havde været hurtig og nødtvungen, thi alle saadanne Gjenstande, som danner afrikanske Familiers Bohave, laa spredte om i saadant Antal, at et afrikansk Musæum kunde blevet fuldstændig fyldt dermed. . . . Ødelæggelsen var sket nylig, thi nogle Trærækker røg endnu, og de døde var endnu ikke forraadnede. En kulsort Kat styrtede ud fra et af de tilbagestaaende Huse, og denne pludselige Bevægelse paa dette Dødens og Hævnens Sted bragte os alle til at fare sammen."

Voldsmændene mentes at have været Røverne fra Ndereh. Udenfor Pondas Bolig stod opstillet 30 afblegede Hjærneskaller, der vidnede om, at han selv ikke havde afholdt sig fra at gaa til samme Yderligheder, som de hans Fjender nu havde anvendt for at ødelægge ham. „Det er den samme Historie over hele Afrika."

Den 3dje Juli naaede Stanley Søens Sydspids uden at have fundet andet end Tilløb. Nu sejlede han nord paa langs Vestkysten, og der maatte Afløbet findes, hvis der var noget, men den 15de Juli naaede han Lukuga, omtrent paa Midten af Vestkysten, uden at have fundet et saadant og uden i det hele taget at have oplevet noget mærkværdigt. Det eneste, der fortjener at nævnes i en kortfattet Skildring som nærværende, er Bjærgenes mærkværdige taarnagtige Skikkelse, som omstaaende Tegning, et Parti fra Søens Sydende, giver en Forestilling om.

I Tiden fra den 15de til den 17de Juli var Stanley nu optaget af at undersøge Lukuga, og det viste sig da, at de indfødte havde Ret, naar de beskrev den som en fjordlignende Bugt, der næsten var uden Strømning, og som ved Sandrevler var skilt fra Søen. Camerons Meddelelser om den var altsaa ikke rigtige. Men der fandtes ogsaa en Flod ved Navn Lukuga, der flød mod Vest og udmundede i den store Flod Lualaba, og der var næsten ikke noget Vandskjel mellem den og Bugten.

Fra Lukuga fortsatte Stanley Rejsen nord paa til den Del af Kysten ved Søens Nordende, som han sammen med Livingstone havde undersøgt i 1871, derpaa satte han over Søen og vendte tilbage til Ujiji langs Østkysten. Den 31te Juli ankom han til Lejren i Ujiji. Resultatet af Rejsen var, at Tanganika var uden Afløb, men naar dens Vand steg endnu tre Fod, vilde det bane sig Vej gjennem Lukuga til Lualabafloden, og saa vilde Tanganika være denne Flods største Kildesø.

(Fortsættes.)

Forglemmigej.

Skitse af Anton Andersen.

Enhver af mine Læsere kjender formodentlig meget godt Navnet „Forglemmigej" eller „Kjærminde" og ved, at det betegner en lille beskeden Eng- eller Sumpplante. Forglemmigejen kan ikke smigre sig med at høre til de gamles berømte Planter. Den besynges ikke af Oldtidens Klassikere og findes ikke omtalt i Plinii store »Historia mundi«, saaledes som saa mange andre af vore „poetiske Planter", f. Ex. Roser og Liljer.

Men derimod er den blevet besunget af næsten alle danske Poeter, baade de store og de smaa. Selve Planten, der vel tør anses for almindelig bekjendt, forekommer sædvanlig paa Enge og i fugtige Grøfter og kaldes derfor gjærne Eng-Forglemmigej (Myosotis palustris With.). Slægten Myosotis hører til de rubladedes Familie og tæller for øvrigt flere danske Arter, hvoriblandt Skov-Forglemmigej (M. silvatica, Hoffm.) er bekjendt ved sine smukke blaa Blomster, der kunne antage alle Farvenuancer af blaat, blegrødt og hvidt. Naar Digterne imidlertid taler om Kjærminder, da menes i Regelen den førstnævnte.

Denne har en krybende Rodstok, der opsender flere Stængler med haarede og ru Blade. Blom-

sten er smukt himmelblaa med fem gule Prikker eller Skjæl. Af Almuen paa Landet benævnes den almindelig „Katteøjne“, hvad der stemmer godt med dens islandske Navn „Kattarauga“. Hyppig saavel i Bøger, som blandt Befolkningen, kan man dog ogsaa høre den benævnt „Forgjetmigej“, der endogsaa nu og da gaar over til en saadan Germanisme som „Vergessmirnicht“.

Oprindelsen til det saa romantiske Navn kjender jeg ikke; sandsynligvis stammer det fra Tyskland. Professor Kielsen kalder den allerede i sin Naturhistorie af 1812 „Forgjetmigej“, og det er, siger han, et „trivielt Navn“. Jeg mindes at have læst et Digt, der, støttende sig til et gammelt Sagn, fortalte, at en Aften gik to elskende unge Mennesker over en Eng. Uforvarende sank Elskeren imidlertid i Hængedynd, og da han mærkede, at al Redning var umulig, afrev han i sin Fortvivlelse en lille blaa Blomst, der voxede i den sumpede Jordbund, kastede den som en sidste Hilsen til den elskende med de Ord: „O, forglem mig ej!“ Dette gav da Anledning til Navnet. Jeg maa tilstaa, at hvor kjønt dette end klinger, saa maa dets Oprindelse dog snarere søges i en romantisk Digters Hjærne end i Sagnets Verden.

Skjønt Planten allerede nævnes i Kyllings »Viridarium Danicum«, Hafniæ 1688, saa vel som i den Fortegnelse, han forfattede over Gyldenlunds, nu Charlottenlunds Planter, saa er den dog egentlig først bleven ret bekjendt i en forholdsvis nyere Tid. Professor Viborg anstillede i Forening med Rafn Forsøg med den paa Veterinærskolen, hvorved de beviste, at den ikke, saaledes som man havde beskyldt den for, besad giftige Egenskaber og derfor især var skadelig for Faarene.

Kjærminden er hos os blevet opfattet som Symbolet paa Troskab, hvorfor den ogsaa tit af Digterne sammenstilles med Rosen, Symbolet paa Kjærlighed, saaledes i efterfølgende Linjer:

„og indflet med Rosen en Kjærminde
i den Krans du fik af Elskovs Haand.“

Endnu den Dag i Dag bruges Planten som Troskabs Tegn og lønligt Bud mellem elskende Hjærter. Den er fortrinsvis en nordisk Plante, og da Troskaben og særlig den trofaste Kjærlighed er et Særkjende for den nordiske Kvinde, fremfor hos Sydens mere lidenskabelige, men ogsaa mere ustadige Mø, saa er det i god Overensstemmelse hermed, at man har opfattet det blaa Øje som betegnende dette og derfor synger om

„Kjærmindeøjet blaa.“

Chr. Winther lader endog Kjærminden være et Billede af den elskede selv:

„O lyseblaa Kjærminde, o Elskovs Rose rød,
i Mulm jeg kan dig finde, din Duft er stærk og sød.“

eller

„Op! grib dit Bæger flink, lad Tanken gaa
did, hvor din Glemmigej, din Rose staa.“

Her ser man tillige den allerede omtalte Sammenstilling af Rosen og Forglemmigejen, som saa ofte kommer igjen hos vore Digtere. Ofte har vistnok Forglemmigejen, saavel som Rosen, været gjemt som det tavse Minde om en kjær Ven eller Veninde, og skjønt vel ofte en saadan lille visnet Blomst har fremkaldt Erindringen om lykkelige Tider, saa har den vist ogsaa tit været den vemodige Fortæller af den gamle Historie om Skuffelse og Forglemmelse! Det gaar med Blomsterne i den Henseende som med deres Farver: i Dag smukke og straalende, i Morgen afblegede og matte!

„Ingen Blomster i min Hat,
Blomsterne kun lyver,
blaa og røde Blomster lyver
deres Farve falmer brat,“

synger P. Hansen. Og dog er det netop tit paa Grund af denne Plantens særegne Anvendelse og Symbolik, at den har stemt Digterne til Sang. Det smukkeste Kvad til den lille Forglemmigejs Ære er uden Tvivl Vilhelm Gregersens, hvoraf første Vers lyder saaledes:

„Forglemmigej — en lille Blomst paa Jord
og dog en Blomst, som gjemmer tusend Minder.
Forglemmigej — et simpelt Ord
og dog et Ord, som Hjærterne forbinder.“

Men hvor ofte og hvor smukt der end er sunget om den som Troskabens Pant, saa er det dog i en anden Retning, den er blevet mest besunget.

Den er uadskillelig knyttet til vor hjemlige danske Natur og er blandt de urteagtige Planter vor Nationalitets særegne Yndlingsblomst, ligesom Bøgen blandt de træagtige Former. Det er Grundtvig, der har givet den denne Hædersplads i sit bekjendte Digt: „Langt højere Bjærge saa vide paa Jord“, hvor det saa betegnende hedder:

„Men Dansken har hjemme, hvor Bøgene gro
ved Strand med den fagre Kjærminde.“

Næsten alle vore Digtere har fulgt dette Spor og anvendt den som et ægte dansk Kjendetegn.

I „Fiskerkonens Aftensang“ synger Oehlenschläger:

„hver Vaar deri en Drossel slaar,
naar smaa Kjærminder blaane.“

Ganske i Særdeleshed er den dog blevet besunget af Grundtvig; den maa have været hans Yndlingsblomst, og han nævner den overordentlig tit og bruger mange Lignelser af den som „Kjærmindeøjne“ og flere. Han er ogsaa den, der fortrinsvis har givet den Plads ved Siden af Rosen og Liljen, medens ellers den gamle Sammenstilling er: Roser,

Liljer og Violer, der som et uadskilleligt Trekløver besynges af en Mængde Digtere.

I Digtet om „Isted-Slaget“ har Grundtvig imidlertid en anden Sammenstilling:

„for de blege Kinder,
for de danske Kvinder,
for de Liljer, Roser og Kjærminder!“

Efter hans Digt at dømme skulde man tro, at den var langt mere almindelig, end den er. Navnlig hedder det et Sted:

„saa født som dejligst Vang og Vænge,
hvor Kjærminder gro som Græs i Enge.“

Og at Grundtvig ligefrem betragter den som uadskillelig fra vort danske Fædreland, fremgaar tydeligt af den smukke Sætning i Digtet „Fædreneland ved den bølgende Strand“, hvor det hedder:

„Midt i Bølgerne blaa
skal du blomstrende staa
med din Maj og med dine Kjærminder!“

Han maa ligefrem have haft en ejendommelig Forkjærlighed for Ordet Kjærminde; thi undertiden bruger han det ikke om Planten, men om vore kjære, danske Minder. Dette er saaledes Tilfældet i det for Grundtvig saa karakteriske Digt: „Byg og Bøg og Dannekvinder“, hvor sidste Vers lyder:

„Da, mens Timeglasset rinder
varer Danmarks Herlighed,
Hjærtets Engel let forbinder
med Livbaandet af Kjærminder,
Ætten god af Dannekvinder
klarer alt med Kjærlighed.“

Et andet Sted taler han om „Kjæden af Kjærminder“. Efter ham er det særlig Folkedigteren Mads Hansen, der har taget denne Forkjærlighed i Arv; ogsaa i hans danske Naturbeskrivelser hører Kjærminden nødvendigvis med.

„Og hist ved Dammen Kjærminder gro
imellem Klokker og vilde Roser.“

I hans bekjendte Digt om Grundlovsdagen hedder det ret naivt, at

„Skovens Fugl, Markens blaa Kjærminde
fejrer den.“

I et særdeles smukt, men vist kun lidet kjendt Digt af Lærer Korck, hedder det saa poetisk:

„Og fagre smaa Kjærminder
i Duggens Solbad staa
som Børn med røde Kinder
og Øjne klare blaa.“

Den lille Plante, der jo er meget søgt til Buketter, lader sig meget vel indplante i Haven og trives fortræffelig, naar den ikke staar for tørt og udsat for den stærke Sol. Den er endogsaa meget taknemlig, da den blomstrer næsten hele Sommeren til langt ud paa Efteraaret. Med Hensyn til Navnet „Kjærminde“ skal jeg bemærke, at dette ogsaa anvendes for en anden dansk Plante, den i Haver almindelige Vaar Forglemmigej (Omphalodes verna), der vel hører til samme Familie, men ej til samme Slægt.

Hermed vil vi for denne Gang slutte, hvad vi har at sige om den lille bly Forglemmigej; men hver Gang vi ser den, drager den frem for os en hel Række af kjendte og glemte Minder, som Vilh. Gregersen siger i det ovenfor nævnte Digt:

„Og derfor naar jeg gaar i Eng og Lund
og ser Kjærminder blomstre om en Kilde,
de le til mig fra Breddens friske Grund
som tusend Øjne kjærlige og milde.

De trylle i min Sjæl et Morgengry,
et Morgengry af mine skjønne Minder,
og som i Drømme skuer jeg paany
en elsket Kreds af Venner og Veninder!“

Smaating.

En Undskyldning. Da en meget undselig ung Mand første Gang viste sig i Selskabslivet, var han saa uheldig at gjøre sig skyldig i nogle Forsyndelser mod den gode Tone. Han blev mere og mere forvirret og forlod til sidst Stuen, i det han aldeles fortvivlet sagde: „Mine Damer, hvis jeg har sagt noget, som syntes at betyde noget, saa beder jeg Dem undskylde.“

En galant Bogtrykker udbragte fornylig ved en festlig Lejlighed følgende Skaal: „Damerne skulle leve! De er Skabningens skjønneste Værk, og da Oplaget er meget betydeligt, burde ingen forsømme at anskaffe sig et Exemplar deraf!“ — „Manden kan sagtens snakke,“ bemærkede en af Gjæsterne sagte til en anden; „de hæftede Exemplarer er for uanselige, og de i Pragtbind og med Guldsnit er forbandet dyre.“

Oplosninger fra Nr. 18.

paa den geografiske Gaade:

Augsbur**g**
Algie**r**
Lepant**o**
Bab el Mande**b**
Overyss**el**
Ramløs**a**
Golkond**a**

paa den firkantede Nød:

T A N G
A G E R
N E R O
G R O S

paa Stavelsegaaden: Kannik.

Brevvexling.

N. C. P. — Forraad i nævnte Retning haves for lang Tid. Antallet er ca. 10,000.

A. B. De industrielle Tegninger for Snedkere og Billedskærere kan De faa ved Henvendelse til Udgiveren, Hr. Arkitekturmaler Chr. Hetsch, Schønbergsgade 15, Kjøbenhavn V., hvor ogsaa Prisen paa de enkelte Dele kan faas opgivet.

J. P. J. i T. Venligst Tak til Sønnen! Skal til Dels blive anvendt.

L. i H. De to Bøger kan De faa gjennem enhver Boghandel.

N. K. S. Tak. Skal blive anvendt ved Lejlighed.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 20.

Søndagen den 17. Februar 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Adelsmændene, og altsaa ogsaa Lensmændene, havde den saakaldte „Hals- og Haandsret" over Bønderne, der som oftest blev behandlede ligere Dyr end Mennesker, og der gaves ingen Instants, til hvilken de kunde klage over de utrolige Uretfærdigheder og Mishandlinger, som deres Herrer øvede imod dem; i hvert Fald var Adgangen til at forebringe Klage og Kæremaal for højere Myndigheder end Fogden saa besværlig, at den stakkels vornede var saa godt som ude af Stand til at benytte den. Bønderne følte deres egen Afmagt, og de følte den dobbelt, fordi de vidste, at ikke en Gang Kongen selv kunde værne dem mod Overgreb. Det var derfor ingenlunde sjældent, at de i deres Nød greb til den Udvej at tage sig selv til Rette, og som oftest gik da Forbitrelsen ud over de samvittighedsløse Haandlangere, der dannede Mellemleddet mellem Herremanden og Bonden. Dennes værste Fjende og Avindsmand var Ridefogden, ikke alene fordi han pinte den sidste Skilling ud af Bøndernes Lommer, eller fordi han saa jævnlig hjalp dem til Bekjendtskab med Datidens Torturredskaber, men navnlig ogsaa fordi han — udgaaet af deres egen Midte, ved Smiger, ved at være Herremandens Spion og ved i alle Maader at stille sig paa dennes Side — var bleven Forræder mod sin egen Stand.

Blandt de ved den omhandlede Lejlighed tilstedeværende Trælbønder var der flere, som ofte havde maattet finde sig i Rasmus Ridefogeds tyranniske Mishandlinger, og længe havde de luret paa en Lejlighed til at tilfredsstille deres indgroede Had til ham; men nu, da han, bevidstløs og blodig laa henslængt paa den nybanede ujævne Vej, glemte de Hadet og Hævntørsten og tænkte kun paa Straffen. Den ene saa' til den anden; raadvilde stod de der med deres Spader og Hakker i Hænderne, medens Efteraarssolen tittede ned paa Kamppladsen gjennem Træernes tætte Bladhang og nedlod sig endogsaa til at lade en af sine lyseste Straaler kysse Rasmus Duus midt paa hans tykke knudrede Pande.

„Gud naade os! hvad skal Enden blive?" klagede de stakkels vornede.

Povl Brok var vel anset blandt de andre Bønder, dels fordi han var en brav Kammerat og tro Hjælper, der ved flere Lejligheder med Held havde beskyttet sine jævnlige mod Lensmandens og hans Ridefogeds grusomme Adfærd, dels ogsaa fordi han havde lært mere end sine Standsfæller, og dels endelig paa Grund af, at hans store mandige Skikkelse med sit vederhæftige Præg uvilkaarlig indgød Tillid og vakte deres Beundring.

„Hvad skal vi nu gjøre?" spurgte omsider gamle Bent, rystende og bævende, og vendte sig til Povl, paa hvem alles Øjne vogtede.

Povl drog et dybt Suk og rettede sig i Vejret.

„Det er mig næsten lige kjært, hvordan det gaar," sagde han, „og ingenlunde fortryder jeg, hvad jeg har gjort. Ham der kjender vi alle, men næppelig har han ramt nogen af jer saa haardt som mig. Det var ham, der med sin Hundepisk lemlæstede min Fader, da han sidste Gang var til Hove, og bag efter lod ham ride sig til Døde paa

Træhesten — husker I det, Folkens? For jeg glemmer det aldrig!"

„Ja, vel husker vi det," svarede gamle Bent sagtmodig; „men alligevel, Povl, det er en farlig Sag at tage sig selv til Rette! Hvad i Himlens Navn skal vi gribe til nu? Jeg ved aldrig mit levende Raad!"

„Og det var endelig ogsaa ham," vedblev Povl med stigende Forbitrelse, uden at agte paa sin gamle Vens modløse Klage, „det var ogsaa ham, siger jeg, som i Forening med en anden Bøddelknægt overfaldt min stakkels Søster Karen og mig i vort fattige Hjem og bragte hende i Lensmandens Vold. Ha!" vedblev han og fremviste sine stærke Arme, „havde jeg den Gang haft Marv i Knoklerne, som jeg nu har, da skulde jeg vel have værget os og kanske været Mand for dem begge; men jeg var for grøn, de slog mig neder og slæbte afsted med min ulykkelige Søster lige for mine Øjne! Hvordan det er gaaet hende, eller hvor hun holdes i Skjul — om hun ellers lever — har jeg aldrig været i Stand til at opspørge; men Hævn har jeg svoret de skjændige Uslinger, der bragte al den Ulykke og Vanære over mig og min Slægt!"

Hans Stemme dirrede af Harme og Bevægelse, og hans Øjne stod fulde af Taarer.

„Men jeg vil være ene om Skylden og Straffen," vedblev han, „og ej skal I se paa, at jeg dræber ham og kaster hans Aadsel i Ulvemosen hist henne — gaa jeres Vej saa længe!"

Bønderne blev staaende og rørte ikke en Fod. Aldrig havde de set Povl saaledes, og de vovede ikke at modsige ham; thi hans Ord var bestemte, og de vidste, at hans Vilje var urokkelig; men gaa deres Vej og lade deres Kammerat, hvem Vreden og Ophidselsen næsten havde gjort afsindig, blive ene tilbage med sit ulykkelige Offer, forbød deres Samvittighed dem. Gamle Bent, der var den ældste og sindigste i Flokken, vilde atter til at prøve, hvad et godt og forsonligt Ord kunde udrette, men fik det ikke udtalt, thi i det samme lød der Piskesmæld og Hestetrav, Bønderne vendte sig om og udbrød i Munden paa hverandre: „Lensmanden kommer!" hvorpaa de skyndsomt trak sig bort fra Skuepladsen for den voldsomme Scene, de havde været Vidne til, og gav sig ivrig i Færd med deres Arbejde. —

Erik Grubbe var samme Dag vendt tilbage til Havreballegaard, efter et Par Ugers Fraværelse paa Tjele, og var just gaaet ud i Haven for at se efter, hvor vidt Podemesteren var kommen med at klippe Hækker og rive Gange, da der pludselig drønede et Skud, efterfulgt af et mindre lydeligt Knald. „Hvad nu!" udbrød han studsende — „det kunde ligne Ridefogdens Bøsse og Pistol! Skulde Pakket have vovet at angribe ham?"

Som en Stormvind fo'r han om i Gaarden og udraabte sine Ordrer, og ti Minutter senere sprængte han og sex væbnede Svende ud igjennem Porten og ad Skoven til.

Da de andre Bønder gav sig i Færd med Arbejdet, blev Povl Brok staaende ubevægelig og stirrede vildt og trodsigt paa Lensmanden, der kom galoperende hid i Spidsen for sine ridende Svende.

Et Blik paa Karlens forstyrrede Udseende og den dødlignende Skikkelse, der laa ved hans Fødder, var tilstrækkeligt til at sige Erik Grubbe, at hans Anelse havde været rigtig.

„Har din Djævels Karl vovet at lægge Haand paa min Foged?" raabte han og drog sit Sværd.

„Det kan I vel se!" svarede Karlen med fortvivlet Trods. „Hvad har I gjort med min Søster Karen?"

„I Jærn med den vanvittige Hund!" tordnede Lensmanden og vendte sig til sine Ryttere. „I Hullet med ham og til Aarhus med de andre!"

„Naade, Naade, strænge Hr. Lensmand!" raabte Bønderne i Kor; „Fogden var uretfærdig og pryglede Bent og Povl uden skjellig Aarsag — Naade!"

Men Ridderen sad som en Støtte og ænsede ikke deres Klageraab.

De sex Svende omringede Povl, der havde grebet Ridefogdens Bøsse og brugte den som en Kølle; men efter en fortvivlet Kamp maatte han omsider bukke under for Overmagten, hvorefter han blev afvæbnet og fastbunden mellem tvende Heste. En af Svendene havde stukket ham i Armen med sin Lanse, og Saaret blødte stærkt. Blodtabet og den hidsige Kamp i Forbindelse med den voldsomme Sindsbevægelse, han saa længe havde været i, havde nu udtømt hans Kræfter, han slingrede frem og tilbage og vilde upaatvivlelig være segnet om, dersom ikke hans Hænder havde været bundne til Sadelremmene. De tvende Ryttere svang sig i Sadlen og sprængte afsted, og det var en Ynk at se, hvorledes den stakkels saarede og udmattede Knøs maatte bruge Ben og følge med over Stok og Sten i flyvende Fart.

Lensmanden blev tilbage med de fire andre Ryttere og fik Forklaring over, hvad der var forefalden. Ridefogden, der imidlertid havde givet Livstegn fra sig ved at rejse sig over Ende, blev lagt i en Vogn, som hans Herre havde ladet hente til dette Brug, og derefter kjørt hjem til Havreballegaard, medens Arbejderne, hvem Lensmanden havde mistænkt for Andel i Overfaldet paa Fogden, blev sammenkoblede og drevne foran de fire Ryttere til Aarhusgaard for at indespærres i Fangehullerne, og for at de siden kunde blive forhørte og afstraffede.

---

12. Gildet paa Havreballegaard.

Den følgende Dag var der Klapjagt i Ladegaardsskoven, hvortil Lensmanden havde indbudt en stor Del af sine Standsfæller, og der anrettedes et blodigt Nederlag paa Vildtet, som jo den Gang var tilstede i langt rigeligere Mængde end nu om Stunder.

Det var Aften, Jagten var endt, og Jægerne var dragne til Havreballegaard, hvor der skulde være Gilde oven paa de Farer og Anstrængelser, Dagen havde ført med sig.

Jagtfølget holdt indenfor Indkjørselen til Gaarden, og Jagtudbyttet laa henslængt paa Vejen og i Vejgrøfterne. De mange Bønder, som havde deltaget i Jagten som Klappere, stod i Klynge omkring de ridende Jægere og ventede paa faa at vide, om de skulde møde igjen næste Dag. Nogle var iførte en hvid og andre en blaagraa Vadmelstrøje med store Knapper, Benklæderne var af ufarvet Skjætteblaars Lærred, og Hovedtøjet var bredskyggede opkrampede Filthatte eller uldne Huer, dels strikkede og dels syede af Vadmel. Bønderne trællede alle under Lensmanden, og da det ofte hændte, at de maatte møde til Klapjagt flere Dage i Rad, turde de ikke gaa hjem til deres eget, inden Ordren var given. De, der havde en lang Vej hjem, foretrak da ved slige Lejligheder at blive Natten over. Kunde de faa Lov til det af Ladefogden, eller de uden Tilladelse kunde snige sig dertil, saa sov de paa Høstænget, i Laden eller i en tom Kobaas; men det kunde ogsaa hænde, at de maatte tage til Takke med et Natteleje i en lun og tør Grøft eller under et Træ i Skoven, hvor de saa laa og fortærede deres medbragte tarvelige og haarde Tørkost, inden de faldt i Søvn. Man kan altsaa tænke sig, hvor glad overraskede de blev ved nærværende Lejlighed, da Lensmanden med et Glimt af Velvilje vendte sig til dem og sagde:

„Der skal ikke jages mere denne Gang, og I er fri; men i Aften er her Gilde i Gaarde, og inden I gaar hjem, kan I gaa ned i Borgestuen og sætte jer et Livfuld Øl og Mad, og glem saa ikke at tømme et Krus paa eders Husbonds Held og Lykke!"

„Tusend Tak, mangfoldig Tak, Naadigherre!" svarede de forsultne Klappere i Munden paa hverandre.

„Og nu, ædle Riddere," sagde Ridder Erik og vendte sig til Jagtfølget — „Vinen og Maden venter os!"

Dermed sprængte han og de øvrige Herrer op til Hovedindgangen, medens Bønderne gav sig i Færd med under deres Ven Anders Skyttes Tilsyn at indbære de skudte Dyr, hvorefter de gik ind i Borgestuen og spiste og drak, saa længe de aarkede. Det var Gilde for dem, de Stakler, og de befandt sig saa vel derved, at de først hen ad Midnat blev færdige med at „drikke Skaaler" og til at forlade Borgestuen og begive sig paa Vandring til deres eget fattige Hjem.

I den store og vel vedligeholdte Sal paa Havreballegaard var der dækket lange Borde til Herrerne, og da de havde taget Sæde, kom Retterne frem. Erik Grubbe var en Mand, der forstod at dække et Bord, som kunde tilfredsstille den Tids Overdaadighed, og det var derfor ganske naturligt, at han ikke havde vanskeligt ved at finde Gjæster; men disse var rigtignok i Regelen kun Folk, som i Ætstorhed stod langt tilbage for deres Vært. Denne Aftens Gjæster var alle yngre Mænd, der ikke kunde rose sig af det bedste Rygte. Hans Rosborg fra Haraldsmark, Ejler Bjelke fra Kjærbygaard, Svend Podevald fra Lyngbygaard og Peder Lykke fra Stadsgaard var alle bekjendte for at spille, jage og svire og for at drive allehaande Udskejelser; men netop saadanne Folk søgte Lensmanden paa Havreballegaard Omgang med.

Maden kom ind i flere Anretninger, og Retterne bestod af Vinsuppe, Postejer, Stege — deriblandt to stegte Grise med Frugter i Munden — flere Slags Fisk, baade kogte og stegte, dernæst Bagværk, forestillende alle Haande Dyrefskikkelser, og endelig dertil Øl og Vin og andre stærke Drikkevarer.

„Velkommen, I Herrer!" bød Lensmanden, da Gjæsterne havde taget Plads — „I kan nu tilfredsstille jeres tomme Maver og tørre Struber; men først vælger vi en Mand, der kan sætte Bødegjæld for dem, som kigger dybest i Kruset og formedelst slig Nidkjærhed maa kastes paa Løjbænken. Jeg mener, vi vælger Hans Rosborg."

„Han er for nidkjær, Lensmand!" sagde en tykmavet, rødkindet Jæger med skidengraat, stridt og studset Haar, „allenfals naar det gjælder Kruset, og jeg holder for, at den, der skal sætte Bødegjæld for andre, maa ej selv ligge under først. Hans Rosborg er ej Mand for at staa sig mod mig eller de fleste andre ædle Riddere, som her er bænkede. Tilmed har han i den sidste Tid jaget svært efter de Orumgaards Piger, og det tager paa Kræfterne."

Hele Selskabet slog en høj Latter op; men Hans Rosborg rejste sig brat og slog i Bordet, saa den kogte Lever fløj ud af et stort gabende Gjeddehoved, i det han raabte:

„Der fo'r du med Løgn, dit fidtede Vinfad, og jeg skal vise, at jeg er Mand for at drikke til Maals med jer alle! Og nu, Lensmand, en Skaal med jer og siden med hele Selskabet, den ene efter den anden hele Bordet rundt, om det saa skal være med selve Røveren fra Boller!" tilføjede han grinende og pegede paa den lille tykke Jæger.

De stødte Bæger mod Bæger og tømte dem til Bunds, og derefter tog Værten atter Ordet og sagde i en spørgende, men dog afgjørende Tone:

„Altsaa er det afgjort, at Hans Rosborg er kaaret til Dommer?“

„Ja, ja!“ raabte alle undtagen den tykke.

„Men sig mig en Gang,“ vedblev Erik Grubbe, henvendt til Dommeren, „hvifor I kaldte vor trivelige Ven der Røveren fra Boller?“

(Fortsættes)

Hans og Grethe.

Grethe hun strikked paa Strømpen sin
og Hans hørte op at feje:
Fly mig nu Æventyrbogen din! —
I Dag vil vi ikke lege,
i Dag skal vi læse, ja lad mig se,
skal det være et, hvoraf vi kan le,
eller et om Gjenfærd og Jætter,
som Skræk i Livet os sætter? — —

Hør Grethe! Nu skal du bare se,
som Bogen jeg gjennemledte,
finder jeg et, nej nu maa jeg le,
for det hedder: „Hans og Grethe“.

Han læste da højt for sin Søsterlil
om Børnene, som i Skoven fo'r vild
og kom til en Hex af en Kælling;
— den gamle, bekjendte Fortælling.

Det Æmne synes de begge om,
dog mest det Sted dem betager,
hvor Hans og Grethe i Skoven kom
til Huset af Pandekager,
men den Gang de skulde i Ovnen ind,
da blev deres Navner helt mod i Sind;
men til Glæde Kummeren vendes,
da i Stedet Kællingen brændes.

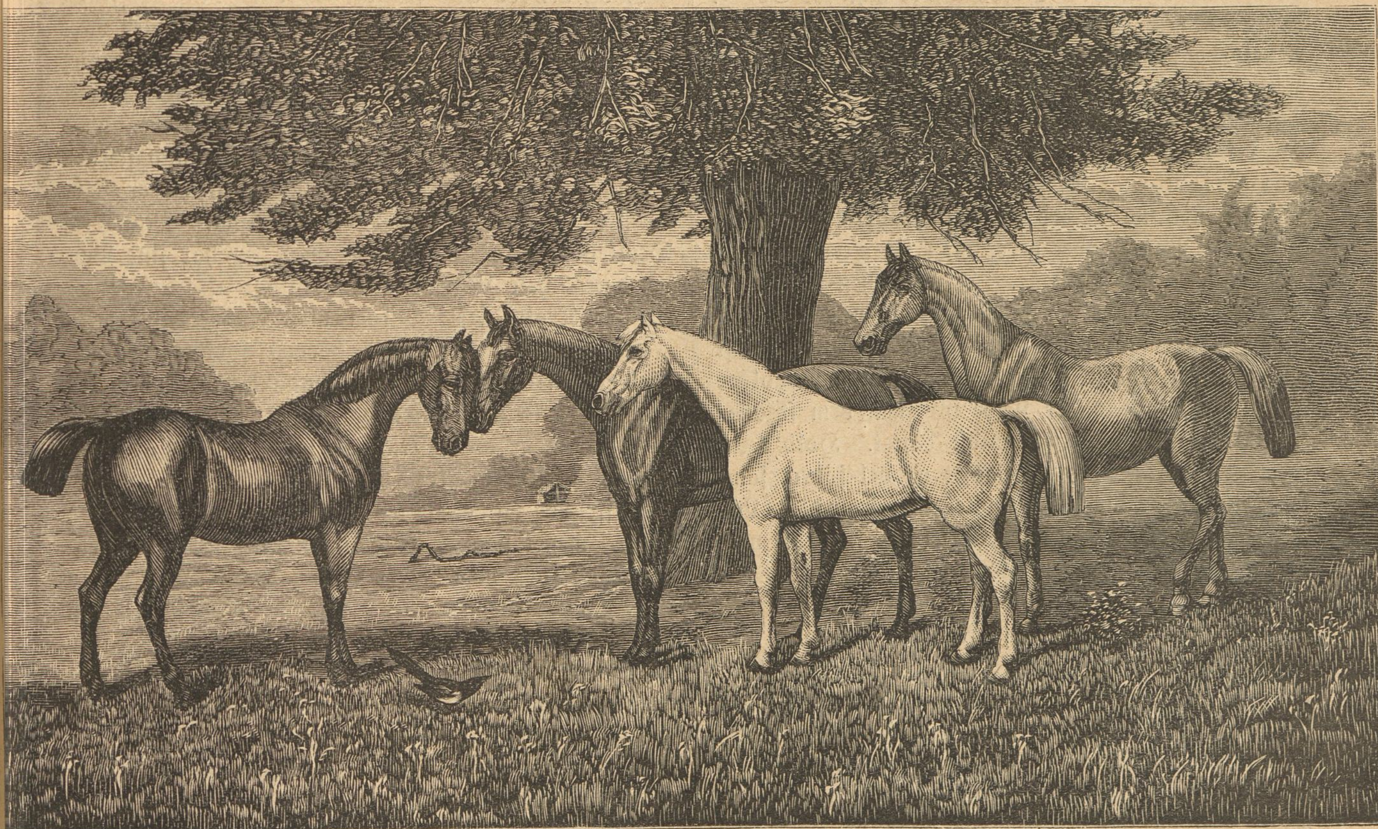
A. C. Langsted.

Vore Heste.

Der er vistnok ikke mange af dem, der færdes meget paa vore Gader og Veje, og som overhovedet har Øje for det Liv, der rører sig paa disse, som ikke har lagt Mærke til Hestenes højst ulige Vilkaar. Paa Højdepunktet ser vi den smukke Luxushest med den knejsende Hals og de spillende Muskler, med de livlige Øjne og den elastiske Gang, vel fodret og vel plejet, fuld af Livslyst og Livsmod. Paa Lavpunktet møder vi som Modsætning et stakkels Trældyr med ludende Hoved og slappe Muskler, med matte, halvt udslukte Øjne og slæbende Gang, usselt fodret og usselt plejet, træt af Slidbet og træt af Livet. Mellem disse Yderpunkter findes mange Mellemstadier af Hestens Vilkaar, men det sørgelige er, at for de fleste Hestes Vedkommende i Hovedstaden er vistnok Gangen fra det første til det sidste Punkt den almindelige.

Det börjar med ståt,
och det ändas med gråt,

gjælder for Hestens som for alt levendes Livslyst, men det er dog et Spørgsmaal, om det behøver at ende saa tungt, som det i Regelen ender for den

Fire Heste, hvis samlede Alder udgjør 100 Aar.

store Bys Lasthest, og om vi ikke kunde i det mindste noget mildne dens Tilværelses sidste Dage.

Hestens Barndom og første Ungdom, dens første to til tre Aar er saa lyse og lykkelige, baade naar den som Føl følger sin Moder og som ung Plag tumler sig paa Græsmarken; men hvor skjønt dette Syn end er, kan jeg dog aldrig se det, uden at Tanken om Slutningen trænger sig ind paa mig og forstyrrer min Glæde over Dyrets Lykke. Bliver dette imidlertid ude paa Landet, saa vil dets Skæbne vistnok i de fleste Tilfælde blive god eller dog taalelig god. Arbejde eller kæmpe for Livets Ophold maa jo saa mange Dyr. Selv Skabningens Herre maa tit nok trælle surt for sit Brød, og det Arbejde, som Landbefolkningen fordrer af Hesten, er som Regel heller ikke for stort; det er i Landmandens egen Interesse at fodre og passe den godt, og mange er de, der ikke sælger den gamle, udslidte Hest, men beholder den til dens Død. Ganske vist ved jeg, at ikke altid er Forholdet saa gunstigt for Landhesten, og at mangen en Vognmands-, Diligence-, Fragt-, Pranger- og Teglværkshest har tunge Vilkaar, ofte lige saa ublide som de, der kan træffe Lasthesten i den store By; men paa Landet træffer

den haarde Lod dog kun et forholdsvis langt mindre Antal Heste, end Tilfældet er i Storbyen. For alle Heste, der kommer til denne, er der strax en Plage, som ikke kan afhjælpes, og det er Brolægningen. Stenbroen er saa haard for Hestehoven, og er den tillige affleben og glat, da kan den glatte Sten og Jærnskoen aldrig strax hæfte nøje sammen under Gangen eller Løbet, men giver altid Glidningen et lille Spillerum, baade naar Foden sættes til og stødes fra, navnlig naar Hestens Sko er lidt slidt og glat, hvad den jo hurtig bliver. Kraften til at modvirke denne Glidning maa da udgaa fra Hestens Ben, hvor det saa navnlig gaar ud over Leddeforbindelserne. Vil man have Syn for Sagen, behøver man kun at betragte vore Droske- og Arbejdshestes Ben, af hvilke saa stort et Antal viser mere eller mindre misformede Led, navnlig paa Forbenene. Vistnok træffer denne Lod især Heste, der i for ung Alder kommer her til Byen og strax maa gjøre strængt Arbejde, men ogsaa senere kan Lidelsen udvikle sig ved Overanstrængelse af Dyrets Kræfter. Paa Landet giver man sig mere Ro, og Hesten faar bedre Dage. I Storbyen vil man frem: Tid er Penge, og Penge vil man først og fremmest have fat i, thi de aabner Vejen til Magt og Nydelse. Man slæber selv, men man holder ogsaa af at lade andre slæbe for sig; dem skaaner man ikke og selvfølgelig mindst Dyret. Holdes nu dette godt, bliver det vel passet og vel fodret samt faar sin nødvendige Nattehvile, saa kan dets Lod jo nok blive at arbejde haardt, selv for haardt, men det er der ogsaa mange Mennesker, der maa, og dets Lod kan dog ikke kaldes for haard, saa længe dets Legemskraft slaar til. Anderledes bliver derimod Forholdet, naar dette ikke mere er Tilfældet, naar der kommer det øjensynligste Misforhold mellem Kraften og Byrden, og dette ser vi desværre alt for tit, navnlig ved Droske- og Arbejdsheste.

Hvad de første angaar, da vil man faa det bedste Blik paa disse Dyr, ikke naar de løber for Drosken, hidsede af Piskeslag og Frygt for disse eller af Opstramning af Mundbiddet, men naar man betragter dem paa deres Holdeplads. Medens der nok findes en Del slet fodrede Heste imellem dem, er dog den største Del i taalelig god Foderstand; men et ikke ringe Antal af dem lider af den omtalte Leddeskade paa Forbenene, og det er ikke usædvanligt at se dem løfte saa et, saa et andet Ben i Vejret med et øjensynligt Udtryk af, at det er ømt eller smertende. Livlighed eller Friskhed i Holdning og Øjets Udtryk ser man kun undtagelsesvis hos enkelte Heste, der enten er nykomne i Tjenesten, eller som har en sjælden god Natur og en god Kusk. At Droskehesten i det hele maa have en ualmindelig haard Stilling, ligger i Sagens Natur og kan næppe let ændres. Hele Dagen og næsten den halve Nat skal den, spændt i Selen, staa paa Holdepladsen eller løbe med Vognen. I ondt og godt Vejr maa den være paa sin Post eller ved sit Arbejde, og Sommerens Sol, Foraarets og Efteraarets Slud og Blæst og Vinterens Kulde er lige ubarmhjærtige mod den. Hvor den staar, er der ikke Læ eller Skygge og sjældent nok Hvile for de ømme Fødder ved et blødt Underlag under disse. Hvile og Søvn er knapt tilmaalte, og Føden faar den kun med Besvær, thi Muleposen, saaledes som den hænger stramt ned om Snuden og spærrer for Luft gjennem Næseborene, er et daarligt Anretningsfad, og alt for ofte ser vi den lille Buk, der skulde tjene til Støtte for den, ligge væltet eller være skubbet til Side, saa at Dyret for at faa Smuler af Føden, ved et eget Kast med Hovedet maa smække Bunden af Posen i Vejret for saa at gribe, hvad der paa denne Maade kan falde indefor Tandgjærdet. Men den største Plage for Droskehesten er selve Drosken, der er for stor og for tung. Mange af Droskehestene er temmelig smaa og har fine Ben, og deres hele Legemsbygning staar ikke i Forhold til den Kraftudvikling, som man fordrer af dem.

Arbejdshesten — og herved forstaar jeg ikke Selvejer-Arbejdshesten, thi denne holdes i Regelen i god Stand og passes og kjøres i Regelen ogsaa godt —, men de Heste, der lejes ud til at slæbe Læs af forskjellig Art, er selvfølgelig af forskjellig Beskaffenhed og behandles forskjelligt, men naar man færdes meget paa de Veje, hvor man ser dem slæbe de tunge Læs med Jord, Grus, Sand, Kalk, Sten o. s. v., da ser man kun alt for ofte — ja, jeg kan sige saa ofte, at man ikke kan gaa en af de Gader eller Veje, hvor denne Færdsel finder Sted, igjennem uden at møde dette Syn — Heste, hvis Ben er i den ynkeligste Forfatning, hvis Foderstand er ussel, og hvis Kræfter staar i skærende Modsætning til den Kraftudvikling, som man fordrer af dem; thi det er vistnok næppe til at nægte, at disse Dyr alt for ofte belæsses for stærkt. Dertil kommer, at man stadig tvinger dem til at trække i Trav (en Gangart, som det med deres stive Ben og svage Kræfter for det tunge Læs næsten er dem umuligt at præstere), enten fordi man skal have udført for meget Arbejde i for kort Tid, eller fordi Kusken har smølet Tiden hen i Værtshus og nu maa skynde sig for at faa det paalagte Arbejde udført. Pisken, denne ubarmhjærtige Pisk, der ret kan blive til en Forbandelse i et raat og haardhjærtet Menneskes Haand, svæver uafladelig over Dyrenes Hoveder og snærter dem med udsøgt Ondskab paa de ømfindtligste Steder, navnlig ofte i Ansigtet og under Bugen, og der er en usigelig Jammer i de fortvivlede, stødvise Hop, hvormed de forslidte og udasede Dyr søger at yde

mere, end deres Kraft tillader dem, for derved at undgaa deres Marterredskab. Mange af dem har øjensynlig været ædle Dyr, mange af dem har kjendt de bedste Dage, men er med Alderen og de svigtende Kræfter sunkne ned i den Elendighed, hvorunder de nu stønner, og som det er en Ynk at se paa; ja, en Ynk og en Sorg, thi gaar man her i vor gode Hovedstad og navnlig i dens smukke Omgivelser, glæder man sig ved Lyset, ved Solen, ved Søen, ved Træerne og det friske Liv, der færdes om en, da møder man uundgaalig dette sørgelige Syn, og for mit Vedkommende maa jeg tilstaa, at det da er, som blev der draget et Slør over den Glæde, som jeg følte. Paa Grund af min Stilling er det faldet i min Lod at se megen Sorg, Nød og Elendighed, og mangt et tungt Øjeblik har jeg som enhver Læge haft, naar man følte hele Tyngden af sin Hjælpeløshed over for den lidende eller sin Mangel paa Evne til at trøste de sørgende; men jeg kan ikke nægte, at en lignende Følelse griber mig, naar jeg møder den usigelige Træthed og Sørgmodighed, som kan ligge i det Blik, som af og til en forpint og udaset Hest med ludende Hoved sender mig fra sit trætte Øje. Jeg kjender dette Blik fra visse forpinte, elendige, langvarig syge Mennesker, men disse kan dog ledsage det med Ord, kan dog klage deres Smerte, og i Ord kan man dog prøve paa at bringe dem Trøst. Over for Dyrets maalløse Smerte bliver Følelsen af min Hjælpeløshed yderligere forbitret ved Tanken om, at denne Smerte dog i det mindste delvis burde og maatte kunne lindres.

Der gives vistnok Bestemmelser for, hvor stærkt man tør belæsse en Vogn, men det er vanskeligt i Forbifarten at afgjøre, om den er for tungt belæsset. Meget vilde her være vundet, naar der jævnlig paa Bygge- og Oplagspladser kunde være Eftersyn med, at Vognene ikke blev overlæssede; men især vilde det være et stort Gode, naar det blev forbudt tungt belæssede Arbejdsvogne at kjøre i Trav, thi der igjennem vilde baade Hestene blive fri for Overanstrængelse og Kuskene blive mindre fristede til ved Pisken at drive dem over i en Gangart, der yderligere forøger Misforholdet mellem Dyrenes Kræfter og Læssets Størrelse. Hvad vore Kolosser af Flytteomnibusser angaar, da er vistnok de fleste, men ingenlunde alle, forspændte med gode Heste, men Misforholdet mellem Byrde og Hestekraft er dog her saa stort, at det synes at være et simpelt Billighedsforlangende, om det var paabudt, at de i læsset Tilstand skulde være forspændte med tre eller fire Heste.

Hvad endelig Kuskene angaar, da er der jo givet disse en Magt over deres Heste, som det efter hele Forholdets Natur er forbundet med store Vanskeligheder at kontrollere. Den grove Mishandling kan man vel komme til Livs, men den daglige pinende og plagende Mishandling er det ganske anderledes vanskeligt at faa Haand i Hanke med. Desto vigtigere er det at have sin Opmærksomhed henvendt paa Kuskenes Rekrutering. Nogen Kjøreprøve forlanges jo ikke, og saa vidt mig bekjendt kan enhver Knægt, der har fyldt sit sextende Aar, faa betroet baade Droske og andre Kjøretøjer. Her er vistnok en Mangel, der kunde og burde rettes. Hvis det unge Menneske var født og opdraget ude paa Landet og fra sin Barndom vant til at omgaas med Heste, da vilde han uvilkaarlig lidt efter lidt have faaet i det mindste noget Greb paa at kjøre pleje og passe dem samt vurdere deres Trækkeevne, og dette gjælder selvfølgelig i højere Grad for dem, der i endnu ældre Alder kommer fra Landet her til Byen og bliver Kuske. Men desværre udgaar en stor Del Kuske vistnok ikke af denne Klasse, men rekruteres fra kjøbenhavnske Drenge, der har lige saa lidt Ide om at kjøre Heste forsvarlig, som de forstaar sig paa deres Røgt, Pleje og Behandling eller kunne vurdere Dyrenes Trækkeevne. Naar nu dertil kommer, at slige Kuske kun alt for ofte udretter deres Dont opstrammede ved Nydelsen af spirituøse Drikke, saa vil man let kunne slutte sig til, hvorledes de dem betroede Hestes Lod maa blive; og hvem af os ser ikke daglig, hvorledes Dyr, der til det yderste gjør deres Pligt, dog idelig og idelig overdænges med Piskeslag, der ofte i Ondskab, men ogsaa ofte, som det synes, næsten af Vane bibringes dem. At tit en ubarmhjærtig Hesteejer ved at forlange af Kusken, at der skal præsteres for meget Arbejde, har sin Del i, at Kusken overanstrænger og mishandler sine Heste, maa dog ogsaa anføres som Undskyldning for denne.

Jeg har ovenfor nævnt nogle af de Maader, hvorpaa man kunde tænke sig en Lettelse i de alt for tunge Byrder, som vi tit læsser paa vore Heste, og jeg kan ikke tro andet, end at de af mig paapegede Omordninger uden for store Vanskeligheder maatte kunne gjennemføres; men jeg ved fuldt ud, hvor hjælpeløs jeg selv er til at bringe dem i Stand. Disse Linjer sender jeg derfor til dem, der baade har Hjærter, Magt og Vilje dertil. Der findes dog saa mange gode Mennesker i Hovedstaden, som ikke med Vilje vil gjøre et Dyr Fortræd. Dem beder jeg læse disse mine Bemærkninger med et velvilligt Sind, dem beder jeg at mindes det skjønne Bibelord: „Den retfærdige forbarmer sig over Dyret“ og saa at handle derefter og sætte deres Kraft og Magt ind paa Løsningen af Spørgsmaalet. Men først og fremmest beder jeg om Kvindernes Hjælp, om alles, lige fra den højest til den lavest stillede. Som Læge ved jeg, at Kvinden frem for Manden kan være stærk og udholdende, og her beder jeg

eder: værer stærke og udholdende for denne gode Sags Skyld, tal med eders Mænd og Sønner, eders Brødre og Venner, bed dem om at være gode og barmhjærtige mod Hestene, og mind dem, naar de har Magt og Indflydelse, atter og atter om at gjøre deres Pligt og være retfærdige mod det gode og kloge Dyr, der saa trofast og taalmodig drager vore Byrder, og som vi kun alt for ofte lønner saa slet.

Dan. Cold.

Bognyt.

Dyrevennen, Nordisk illustreret Maanedsskrift, udgivet af J. Chr. Lembcke, er trykt paa smukt Papir og udkommer i 16-spaltede Ark, stort Format. Bladet, der redigeres med megen Dygtighed og Omtanke, indeholder Afhandlinger, Digte, Fortællinger etc. ledsagede af fortrinlige Illustrationer — alt i det Øjemed at belyse Dyrenes Liv og deres Forhold til Menneskene, deres Vilkaar og Bestemmelse, Træk af deres Sjæleliv, og frembyder saaledes indenfor den givne Ramme meget belærende, afvexlende og underholdende Stof. Vi anbefale dette prisbillige Maanedsblad (2 Kr. for hele Aargangen) til alle „Husvennen"s Holdere som i Øvrigt til alle Landboere, der jo idelig færdes med Dyrene, og for hvem disses Røgt og rette Pleje er af saa stor Betydning; — navnlig er „Dyrevennen" et Blad, som ikke bør savnes i nogen Folkestue, saa sandt som det er af største Vigtighed for Husbonden, at hans Folk indpodes Kjærlighed til Husdyrene og rettelig lære at forstaa deres Pligter imod samme.

Som Prøve paa Bladets Indhold er det os en Fornøjelse at optage foranstaaende Artikel om vore Heste fra Hr. Justitsraad Dr. med. Dan. Cold, der indtrængende lægger Læseren paa Sinde at virke efter yderste Evne for at skaffe Hesten en mere samvittighedsfuld Behandling end den, der saa hyppig bliver dette ædle og for Mennesket uundværlige Dyr til Del. Hr. Dr. Cold har i Sandhed talt et Ord i rette Tid, og vi vil derfor gjøre vort til, at hans smukke Hensigt kan blive naaet, i det vi aftrykke den paagjældende Artikel i lidt forkortet Skikkelse. Vel er det nærmest Hovedstadens Heste han har for Øje, men vi tro dog at mangen en Ungersvend paa Landet vil kunne have særlig godt af at læse den og lægge sig dens varme Slutningsord paa Sinde.

Som et Billede, der danner en levende Modsætning til Skildringen af Hestens Trældomskaar i større Stæder optager vi efter samme Nr. af „Dyrevennen" en smuk Tegning, der fremstiller en tro Gjengivelse af fire gamle Heste fra et engelsk Herresæde, der trods deres høje Alder dog synes at befinde sig i bedste Velgaaende. Det er dog Gud ske Lov ikke alle gamle Heste, der ubarmhjærtig udleveres til Rakkertjeneste paa deres gamle Dage, og lignende Exempler turde vel heller ikke være helt sjældne paa Landet hos os.

Smaating.

Bedstemoderen: „Du er nu allerede for stor, kjære Anna, til længere at lege med Drenge." — Anna: „Det tror jeg ikke, kjære Bedstemoder; thi jo større jeg bliver, jo mere holder jeg af at lege med dem."

En Mand, som behandlede sin Kone meget slet, talte i et Selskab i en meget sentimental Tone om ægteskabelig Kjærlighed og Troskab. „Den Mand," udbrød han i Talens Løb, „som mishandler sin Kone, fortjente, at hans Hus brændte over hans Hoved." — „Saa vil jeg haabe," svarede en af Selskabet tørt, „at De har godt assureret."

Firkantet Rod Af 2 E, 2 G, 2 Ø, 1 B, 1 D og 1 R dannes tre Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Første højt med Himlen hæver
op sin stolte grønne Krone.
Gjennem andet Vejen finder
Fuglesangens glade Tone.
Tredje fordringsløs os yder
Mælk, som Barnet gjærne nyder.

R.

Udgravningsarbejde.

I nedenstaaende Vers er, foruden Grævlingen, 10 Pattedyr skjulte (et Dyr i hver Linje). Hvilke er de?

Solen stiger i Østen op,
Bladet bæver i Træets Top;
Grævlingen maa sig for Jægeren skjule,
og glad er den ved at den har en Hule.
Sæden voxer, og Smaafugle kvæde,
saa gjærne de med deres Sang vil os glæde,
og snart deres Unger vil øve sig i
at flyve, og svinge sig ud i det fri,
thi saa kan ingen Rovfugl dem naa,
og let de da faar deres Føde, de smaa.

Frands Olsen.

Brevvexling.

En mangeaarig Abonnent. At give de ønskede Arbejdstegninger og Arbejdsbeskrivelser i „Husflidstidenden" er des værre uoverkommeligt baade med Hensyn til Pladsen og af Hensyn til de yderst faa Abonnenter, der kan have Nytte deraf. Foretag selv Opmaaling og Afridsning af vedkommende Bohave, og arbejd der efter!

P. H. — N. K. S. — M. M. S. Tak, skal blive brugt.

Jp. Pladsen i denne Retning desværre optaget for lang Tid.

En gammel Holder. 1. Lammeskind til Pelse garves ved at henligge i, og valkes med, en passende stærk Allunopløsning, hvorefter følger Tørring under jævnlig Strækning og Gnidning af Skindet, saa det bliver blødt. 2. „En praktisk Hovedregnebog til Øvelse i ledige Timer" vil De finde i „Hovedregningsskole" af Jens Kirkegaard, 2det og 3dje Hæfte (à 25 Øre) med Facitlister (til lignende Pris) som De kan faa i enhver Boglade. 3. Udførlig Prisfortegnelse med Afbildninger af en Mængde Værktøjer kan De faa gratis tilsendt fra C. Th. Rom & Co. i Axelhus, Kjøbenhavn V., naar De indsender skriftlig Begjæring derom til nævnte Firma.

En Husflidsdyrker. Uægte Bladguld kan ikke bruges til Forgylding af Bogryggе. Prisen paa Forgylderredskaber og ægte Bogguld vil De se opgivet i ovennævnte Prisfortegnelse.

En Husflidsven. Lammeskind til Bogbinderbrug kan kun brungarves hos en Garver (med Bark). „Paa vilde Veje" er fuldstændig udsolgt, men De kan undtagelsesvis faa en anden Bog. „Den lille Paparbejder" koster 1 Kr. 50 Øre.

Hermed følger et **Tillæg,** indeholdende: Legetøj-Lars, Husflidshistorie af Bertrand. — Husflidsforeninger og Husflidsskoler. — Dansk Husflidsselskab. — Husflidskursus i Sommerferien. — Gibsstøbning, II. — Boghylden. — Bekjendtgjørelse fra Aarup Husflidsforening. — Dansk Husflidsselskab. — Husflidsarbejder m. m.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen. Udgivet af N. C. Rom.

11. Aargang. Nr. 21.

Søndagen den 24. Februar 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Ej taler vi om slig kilden Sag nu," svarede Hans Rosborg med et polisk Grin; „men skal I en Gang paa Pigejagt, Lensmand, da kan I sikkert stole paa Iver Lindenov; thi han . . ."

„Om I taler ud!" afbrød Iver ham, glødende af Vin og Harme, „da gjælder det eders Liv, Hans Rosborg!"

„Ej, ej!" raabte Ejler Bjælke, en høj, sværlemmet Karl med rødt Skjæg og tæt afskaaret Haar, „tør ej Hans tale ud, da tør ved alle Helvedes Ildkugler jeg! Ser I, hæderlige Mænd og berømmelige Riddere, da hans Naade Kongen havde givet Fru Kirsten Munk sin naadige Velsignelse og bedet hende drage tusend Djævler i Vold og skikket hende til Boller, saa hændte det, at vor sprænglærde Bisp i Aars sendte sin Datter, den underskjønne Jomfru Eline, ud at besøge hende. Jomfruen opholdt sig der i nogle Uger, og enten det nu var Fru Kirsten Munk eller Bispedatteren, der var Skyld deri, saa er det vist, at mange Snushaner fik travlt med at luske omkring dem. Ja, jeg var selv med, trods mine Dyder og strænge Sæder, som I alle kjender, og derfor kan jeg tale af Erfaring; men min Lykke var kuns tynd. I kjender kanske Bispedatteren?" henvendte han sig med et smørret Grin til Lensmanden; „hun er saare fager, maa jeg sige . . ."

„Kun videre," sagde Lensmanden hurtig.

„Nuvel!" fortsatte Ejler leende — „vor tykke Ven Hr. Iver havde ej Lykken med sig heller; thi slig overskaaren Kæmpe faldt ej i Jomfruens Smag. Da han saa ej kunde faa sin Vilje med det gode, brød han om Natten ind til Tøsen, bandt et tykt Klæde for hendes Rosenmund, for at hindre hende i at skrige, og skulde just til at bortføre det yndige Lamsel, da Fru Kirsten, der imidlertid havde mærket Uraad, kom til med nogle Svende, udfriede Jomfruen af Røverens Vold og lod ham prygle ganske artig af. Se, der har I Aarsagen, hvifor vi kalder Tykkerten Røveren fra Boller. Men det grinagtigste ved Historien er ellers, at det var Skjønjomfruens Terne og ingenlunde hende selv, han bortførte! Ha, ha, ha!"

Under Forsamlingens stormende Latter sprang Iver op og styrtede ind paa Ejler, men fik af Svend Podevald et Krus Øl i Ansigtet, hvilket havde til Følge, at han ravede, tumlede, faldt og blev derpaa udbaaren af et Par Kjærtesvende.

Under al denne Larm og Støj saa' ingen det rasende Udtryk, der gjennemglødede Værtens røde Ansigt, da Spotteren sluttede med Historien om den bortførte Terne.

Spisningen var endt, men Drikkeriet fortsattes, Lystigheden blev stadig vildere, og den store Sal gjenlød af støjende Latter, smudsige Vittigheder og alle Haande kaade Ytringer.

„Peder Lykke!" raabte Værten, „I plejer at kunne fortælle Historier, og I har jo i eders yngre Dage været længe ved Hove og maa kunne mindes adskilligt fra den Tid."

Den tiltalte, en halvgammel Mand med et ret jovialt Ansigt og ikke blottet for ridderlig Holdning, rettede sig i Sædet og tog til Orde:

„Som I vil, Herre, og jeg skal da fortælle jer en Historie om eders egen Slægtning, Hr. Sigvard Grubbe, der samtidig med mig var Hoffinde hos hans Naade Kongen. I kjender jo alle Hr. Enevold Kruse, der for nogle Aaringer siden var Kongens Skatmester?"

„Ja, ja!" svarede de alle.

„Det vil sige, vi har kjendt ham, for nu er han død," bemærkede Ejler Bjelke; „Fanden tog ham, efter hvad der siges; thi han holdt saa godt Hus med Kongens Midler, at der til sidst ej var Mønt i Skatkammeret til at betale Arbejdsløn med."

„Der lyver I ham paa," gjenmælede Peder Lykke, „om jeg ellers kjendte ham ret. Men lige meget: samme Skatmester forstod allenfals at drikke hans Naade godt til, som I nu skal høre. En Aften holdt han Drikkegilde, Sigvard Grubbe, jeg og nogle andre var i hans Naade Kongens Følge tilstede hos ham, hans Naade drak saa vældig, som om han vilde drikke Enevold læns, og da vi gik, laa ogsaa Skatmesteren under Bordet, medens Kongen, Sigvard og jeg knap kunde staa paa Benene. Da vi kom til Højbro, spurgte hans Naade: „Hvor bor du, Sigvard? For vi har i Sinde at besøge dig i dit Hjem og se, om du har en smuk Værtinde og kjønne Piger i Huset."

„Aa," svarede Sigvard, „min Værtinde er saa runken som et hengjemt Vinteræble; men Pigebørnene er som Roser, der nylig har udfoldet Bladene. Og desuden har jeg i Huset en ganske herlig Drik, eders Naade, som kaldes Rose di sole."

„Hille Død!" raabte Kongen — „den maa vi smage."

Vi fulgtes da ad op til Sigvards, Værtinden skjældede for al den Støj, vi gjorde, men Bægrene kom frem, og vi drak, som vi var galne.

„Det smager godt," sagde Kongen. „Det er ej Akvavit, men en Drik, som maa være brygget af Solgudinden selv. Din Hilleborgs Skaal, Sigvard!"

Vi drak da, saa længe vi kunde se. Først tumlede jeg under Bordet og derefter Sigvard; men hans Naade Kongen var ingenlunde ringere, end at han baade kunde gaa og staa, og han tumlede ud af Døren og hjem; men da han kom forbi Kristen Barnekows Hus, fik han i Sinde at besøge ham. Døren var lukket, hans Naade slog da en Rude ind og vilde krybe ind ad Vinduet, som han aabnede; men Sigvards Vin var gangen ham til Hovedet, han tabte Ligevægten og faldt ud paa Gaden igjen og hentede sig en stor Skramme over Øjet. Da han kom hjem, fik han en artig Gardinprøken af hendes Naade, der skjældede paa ham og siden ogsaa gav Hilleborg en ganske varm Kindhest, i det hun sagde: „Din Sigvard skal faa Skam for, som han haver trakteret min Herre!""

Et Rabalder ved Bordenden afbrød Fortællingen — det var Svend Podevald, der faldt af Stolen ned paa Gulvet, hvor han blev liggende og snorksov.

„Tyve Mark Sølv i Bøde!" raabte Hans Rosborg — „herut med ham!"

Tjenerne bar den beruşede Ridder ud af Salen, og han ledsagedes af Bægerklang, højrøstet Latter og Samtale fra de tilbageblivende halvdrukne Gjæster, der ikke lagde Mærke til, at en lille Mand i en lang sort Kjole var traadt ind og havde taget Plads inden for Døren. Da han saa', at ingen iagttog ham, sneg han sig hen til Lensmanden; men i det samme blev Ejler Bjelke ham va'r og raabte:

„Ved Helvedes Skytspatron, har vi ikke der den grinagtige Klokker fra Aars — ham med Kirkeblyhatten! Ha, ha, ha!"

Hele Selskabet fik nu Øje paa Hans Skaaning, der følte sig synlig forlegen over alle de forbavsede Blikke, der stirrede ham i Møde.

„Ak, naadige Herre og højgunstige Velynder!" tog han til Orde og krummede sin Ryg — „I regne mig det intet til onde, at jeg vovede at komme hid i denne . . . !"

Længere kom han ikke; thi Jægerne slog en Latter op og udslyngede allehaande spottende Bemærkninger over Klokkerens ynkelige Skikkelse.

„I ser ud, som havde i nylig søbet af Fad sammen med en Hex!" raabte Hans Rosborg.

„Og I puster, som om I havde redet Kapløb paa en Vildorne!" skraldede Ejler Bjelke.

„Kom, skal I faa en Dans!" trallede Mogens Galt, en lystig ung Fyr, der med disse Ord tog den forbløffede Klokker om Livet og svingede rundt med ham, indtil han fik ham rigtig i Slyng — saa slap han pludselig, og den gamle Mand faldt om og rullede hen ad Gulvet. Tilskuerne lo, saa det rystede.

Den stolle Klokker rejste sig med Besvær og nærmede sig atter Erik Grubbe.

„Det er en skjønne Omgængelse, jeg faar hos eder, Hr. Lensmand!" sagde han dirrende af Harme og sendte Mogens Galt et giftigt Blik. „I skulde dog ingenlunde forglemme, ædle Riddere!" vedblev han med mere Fatning og gjorde et mislykket Forsøg paa at optræde med Værdighed, „at jeg er en gejstlig Mand og Herrens Tjenere, og at jeg haver Magt til at forbande som til at velsigne!"

„Hvad vil I, Hans Skaaning?" sagde Lensmanden barsk. „Jeg vidste ellers ej bedre, end at I og jeg var ganske færdige med hinanden? Har I glemt, hvad jeg sagde jer sidst?"

„Ak nej, højgunstige Velynder og strænge Herre!" begyndte Klokkeren og gjorde det ene Buk

dybere end det andet; „men brændendes Nidkjærhed for eders Naades Vel tillod ikke, at jeg slog mig ganske til Ro, og derfor vovede jeg mig hid, skjønt . . . der er saa mange tilstede, Hr. Ridder, og dersom I gunstigst vilde tillade . . ."

„Ej rører jeg mig af Flækken for eders Skyld!" afbrød Lensmanden ham utaalmodig og blev siddende, „og I kan intet have at sige mig, som disse ædle Riddere ej maa høre paa; men er I kommen for at give mig nye Raad i den Sag, I ved nok, da vil jeg ej høre et Ord, for eders Raad duer plat ud intet!"

„Nej, intet Raad, eders Naade, men kuns en Efterretning," svarede Hans Skaaning og tilføjede i en dæmpet, næsten hviskende Tone, i det han nærmede sin Mund til Lensmandens Øre: „Det er det yderste Øjeblik, naadige Herre! De har brat holdt Bryllup i Dag, jeg gik som i Feber og kunde ej fatte hvifor der intet skete fra eders Naades Side, og derfor . . ."

„Hille Kronedød, har de haft Bryllup!" udbrød Ridderen højt og skød Stolen hæftig tilbage; men han fattede sig hurtig, lagde Ansigtet i smilende Folder og sagde i en paatagen rolig Tone til Klokkeren: „Og I er altsaa gaaet her ud af Enkom for at sige mig denne Nyhed! Ja, ja, det kan jeg godt lide, og kanske at I alligevel er mig tro og mener mig det godt?"

„Hvor er der Bryllup?" spurgte flere af Gjæsterne i Munden paa hverandre og fniste — „dog vel aldrig hos den fromme Bispefader i Aars?"

„Jo, det slaar lige til!" raabte Svend Podevald og blinkede til de andre; „den lange Magister har holdt Bryllup i Dag med Jomfru Eline, vi nyssen talede om, og, som det lader, er vor ædelige Vært ej ganske tilfreds med, at de har glemt at indbyde ham."

Skjønt tilsyneladende rolig og fattet, befandt Erik Grubbe sig i den største Ophidselse og ænsede næppe, at han var Gjenstand for sine Gjæsters skadefro og lystige Bemærkninger. Som før bemærket havde han været borte paa Tjele i et Par Ugers Tid, var nylig vendt tilbage den foregaaende Dag og havde siden Hjemkomsten haft Hovedet fuldt af ganske andre Ting — Brylluppet i Bispegaarden havde han hidtil ikke erfaret det mindste om.

„Men hvorfor har I tiet med dette indtil nu?" spurgte han Klokkeren i en barsk Tone og rynkede Panden.

„Ak, højgunstige Velynder!" svarede Hans Skaaning; „jeg har været her daglig i den sidste Tid, men uden at træffe jer hjemme."

„Ha, det er sandt!" mumlede Ridderen og stampede; thi skjønt han forfulgte sin egen Tankegang og ikke hørte efter Jægernes mundkaade Ytringer, skjønnede han dog nok, at han var „opdaget", og at han forgjæves gjorde sig Flid for at skjule sin sande Stemning for dem.

„Jeg var her ogsaa i Gaar," vedblev Klokkeren; „da erfarede jeg, at I var hjemkommen, men det blev mig sagt, at I havde saa meget at tage vare, og at jeg desaarsag ej kunde faa eders Naade i Tale. „Ja, ja!" tænkte jeg saa, „hans Højhed er saa uden al Tvivl vidende om, hvad der forestaar, og siden han er vendt tilbage, maa det sikkert være hans Agt at bruge den belejlige Tid . . ."

„Den Munkeprat bliver for lang!" raabte Hans Rosborg, „og hellere lyster det mig at høre, Hr. Ridder, om I har Mod til at byde jer selv til Bryllup endnu i Aften — skjønt I tænkelig ej er saa forvoven som Iver Lindenov, der brød ind og fangede Ternen, ha, ha, ha!"

„Og tænkelig ræddes han for at dele Iver Lindenovs Vanskæbne!" lo Ejler Bjelke.

„Hvo vover at skjælde mig for at ræddes for noget?" raabte Ridder Erik og sendte Spottefuglen et lynende Blik. Men pludselig gjennemfo'r en dristig Tanke hans Hoved, hans Ansigt skiftede Udtryk, og han saa' sig smilende om i den drukne Kreds, i det han vedblev: „Tag mig paa Ordet, ædle Riddere, og lad det komme an paa en Prøve, om jeg ræddes og holder mig tilbage, naar det kommer an paa Udførelsen af et galant lidet Eventyr! Velan, jeg byder mig selv til Gjæst i Bispegaarden endnu i Aften, og kun det betinger jeg mig, at I alle er med, og ræddes I intet for at se til og staa mig bi, saa vil jeg være Mand for at snappe Bruden ud lige for Magisterens Næse!"

„Ja, ja, ja!" brølede den drukne Hob, „I har kun at befale over os! Afsted til Aars! Det skal blive bansatte Løjer!"

Den eneste, der gjorde Indvendinger, var Peder Lykke fra Stadsgaard, den mindst overstadige i hele Selskabet, maaske med Undtagelse af Værten; men da han overstemtes af alle de øvrige Kumpaner, havde han dog ingen Lyst til at gaa ene mod Strømmen.

„Det er altsaa besluttet," sagde Erik Grubbe oprømt. „Og nu ingen Krogveje mere, intet Maksammen af kortsynede Munke, dumme Gøglere og snedige Hexe! Nej, lige frem ad Landevejen og med mit gode Sværd i Haand vil jeg vinde det unge skjønne Liv, og jeg lover eder dyre, at det denne Gang skal blive hende selv og ej hendes Terne! Men Tiden lider, ædle Riddere!" tilføjede han sluttelig. „Jeg mener ellers, om vi ej skulde prøve Tærningerne, inden vi bryder op?"

Tærningerne kom frem.

„Begynd kun Spillet, I Herrer!" sagde Lens-

manden; „den, der faar højest Øjne, skal binde Magisteren!"

„Saa bliver det mig!" raabte Hans Rosborg og fremviste tolv Øjne.

Atter rullede Tærningerne.

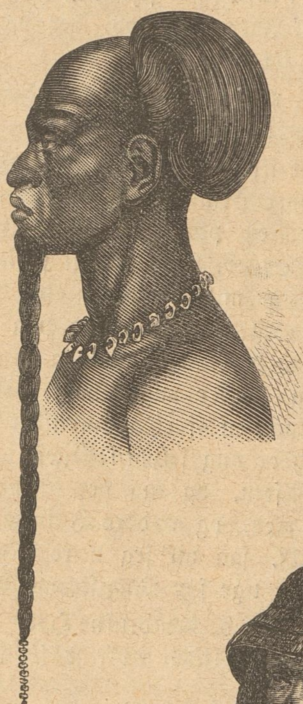
„Jeg bryder Halsen paa Klokkeren!" brummede Ejler Bjelke og fremviste, hvor mange Øjne han havde slaaet.

„Det kan I lige saa godt besørge strax!" skogrede Mogens Galt; „men I kan jo oven i Kjøbet kildre Bispen en Smule med Odden af jert gode Sværd!"

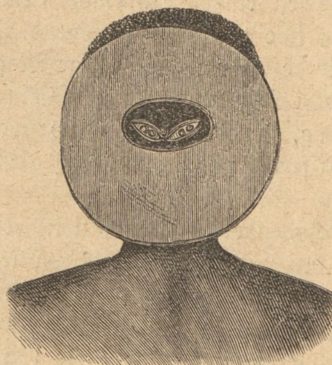
„Velan, og jeg skal omfavne den ærværdige Fader saa vel, at han skal vorde tyndere end det helvedes Stegespid, som staar der!" raabte Ejler og pegede paa Hans Skaaning, som ængstelig havde søgt Ly bag Lensmandens Ryg.

Saaledes fortsattes Spillet, indtil enhver havde faaet sin Mand. Lystigheden gik over til Vildhed, Bægere og Kruse stødtes voldsomt mod hinanden og kastedes til sidst halvt tømte hen ad Gulvet, og de drukne Kumpaner skiftedes til at danse trallende omkring med Klokkeren paa det tilsølede Gulv mellem Ølkruse og Vinbægere, over hvilke Hindringer de nu og da snublede, medens Klokkeren kæmpede Fortvivlelsens Kamp for at vikle sig løs af de ublide Favntag.

(Fortsættes.)

Haarsæt hos Manyemaerne.

H. M. Stanleys Rejse
gjennem det mørke Fastland.
VII.
(Fortsat.)

Da Stanley landede i Ujiji den 31te Juli, var Himlen blaa uden en eneste Sky, og den slumrende Sø afspejlede med Troskab dens herlige Farve, thi ikke en Vind rørte sig, men i Folkenes Ansigter var der Skyer nok at iagttage. Blandt Araberne og deres Slaver var der udbrudt en Koppeepidemi, hvoraf heller ikke Stanleys Folk var blevne uberørte, da flere havde undladt at lade sig vaccinere. Ved hans Ankomst havde Smaakopperne bortrevet 5 Mand og 6 led af samme Sygdom. Der var en Forfærdelse, Jammer og Elendighed uden Lige. 50—70 Mennesker døde daglig af en Befolkning paa 3000. For at undgaa Epidemien skyndte Stanley sig at fortsætte Rejsen mod Vest til Nyangve, det yderste bekjendte Punkt ved Lualaba.

Om Morgenen den 25de Avgust gav Tromme og Horn Signal til Rejsens Fortsættelse, men lidet lysteligt var det for Stanley at holde Mandtal over sin lille Skare Soldater og Bærere, thi 38 Mand vare løbne deres Vej, og Resten (132) havde største Lyst til at følge Exemplet. De var alle frygtelig bange for Menneskeæderne fra Manyema (den vestlige Del af Landet mellem Tanganika og Lualaba), som de havde hørt forfærdelige Historier om. Denne Troløshed og Frygt var det, som havde forhindret Livingstone og Cameron i at undersøge disse Egne. Stanley maatte tage kraftige Forholdsregler, hvis han skulde undgaa disses Skæbne. 32 Mand blev fængslede til Afrejsen kunde gaa for sig, og derpaa førte om Bord paa Baadene for til Søs at transporteres til Kap Kaboga, hvor Stanley satte over til Søens Vestside for at begynde den ny Vandring.

Det viste sig snart, at Fortællingerne om Folkenes Vildhed for største Delen var opdigtede. Den 10de Oktober havde Stanley set 20 Landsbyer og omtrent 4000 indfødte, og disse havde i Reglen været særdeles venlige mod de fremmede. Hos Manyemaerne findes der adskillige ganske mærkelige Særegenheder. Deres Vaaben er korte Sværd i Træskeder og et let, udmærket balanceret Spyd. Til Dækning har de Træskjolde saa store som Døre. Et smalt Forklæde af Antilopeskind eller fint Græstøj udgjør hele deres Dragt. De havde, som det ses af medfølgende Billeder, en ganske mærkværdig Maade ot behandle Haaret paa. Mændene bærer i Haaret Kugler, Kegler, Horn og Klatter af Ler,

Stanley og Frank Pocock slaar Plat og Krone om de skulle gaa mod Nord eller Syd.

og de ærgjerrige bedække ofte deres Hoveder med Lerkroner. Paa et af de medfølgende Billeder ser vi en Mand, der har Haar og Skjæg rullet sammen med Ler til to store Kugler, og Haaret paa Baghovedet bærer en stor Mængde Lerklatter. Kvinderne er forsynede med en Overflødighed af Haar, som de indvæver med lette Rør, saa det danner en huelignende Hovedbedækning, hvorfra Baghaaret hænger ned til Livet i Masser af Krøller. Mange af Folkene gjorde et meget tiltalende Indtryk paa Stanley, men han traf ogsaa paa nogen af de lavestſtaaende Negerstammer, man finder i disse Egne. I Uhombo saa han en i høj Grad lavtstaaende Negerstamme. Naar han lod Øjnene løbe rundt fra Ansigt til Ansigt, maatte han sige ved sig selv: styg, styggere, styggest. Naar han betragtede de nøgne, smudsige Legemer var et „Rædsomt" Totalsummen af, hvad han med Sømmelighed kunde sige, „men det var i Virkeligheden ogsaa tilstrækkelig betegnende".

„Jeg stræber efter at interessere mig for mine klodsede og klumpede Søskende," skriver han. „I det jeg næsten brister i Latter over det efter ydre Indtryk fornuftstridige i Tingen, vender jeg mod et Væsen, hvis Alder betegner ham som en, der har Krav paa Agtelse, og jeg siger efter den sædvanlige Hilsen til ham: „Broder, sæt dig med mig paa denne Maatte og lad os være venskabelige og hyggelige," og i det jeg siger dette, stikker jeg 20 Kaurier (Muslingeskaller), Landets almindelige Mynt, ind i hans store aabne Næve. I det mit Blik faldt paa hans Haand, da han rakte den frem, kunde jeg ikke

lade være med at tænke, at jeg selv maatte kunne udskære en smukkere Haand af en Rhinoceroshud. Medens jeg taler, ser jeg paa hans Ansigt, der ligner en hæslig, forvrænget Maske, klodset forarbejdet af et eller andet forunderligt mørkebrunt graat Materiale. Læberne viser, hvilket tykt Skind Naturen har givet ham, og den Haardnakkethed med hvilken de vægrer sig ved at mødes, forhindrer, at Mundens Form med Bestemthed kan afgjøres, skjønt det ses, at den er stor og forsynet med sin fulde Besætning af vel bevarede Tænder. Hans Næse var saa flad, at jeg i fuldstændig god Troskyldighed spurgte om Aarsagen dertil.

„Aa," sagde han med et polisk Grin, „det kommer af, at min Moder, da jeg var lille, bandt mig for fast ind til sin Ryg."

Haaret var opsat saaledes, at Hovedet fik megen Lighed med Landdannelsen ved Uhombo. Men hvor haarde, store og grove Trækkene end var, havde Ansigtet dog et Udtryk af meget tørt Lune. Legemet var overmalet med Okkerfarve, hvorigjennem mangen forunderlig Tattovering kom til Syne. Fødderne var uformelige Vanskabninger med Saaler saa haarde som Horn, og Benene var dækkede med forskjellige Lag Smuds helt op til Knæene. Lændeklædet var formelig rædselsfuldt. Den mest lasede engelske Tigger eller neapolitanske Lazzaron var fyrstelig klædt i Sammenligning med denne „Konge" af Uhombo.

Paa Vejen til Nyangve, der skulde være Udgangspunktet for en Rejse i Egne, som aldrig havde været betraadt af nogen Evropæers Fod, mødtes Stanley med Camerons Ledsager, Araberen Tippu-Tib. Ved at adspørge ham og de indfødte blev det Stanley klart, at et af de vigtigste Spørgsmaal angaaende Afrikas Geografi var ubesvaret; ingen vidste, hvorhen den store Flod Lualaba flød, om den vedblev at løbe mod Nord, eller om den bøjede af mod Vest. Baade Stanley og Frank havde Lyst til at løse denne Opgave, men de kunde ikke skjule for sig selv, at der vilde møde dem Farer paa en Sejlads ned ad Floden, som var vanskeligere at overvinde, end alt hvad der hidtil havde mødt dem. De kunde ikke rigtig bestemme sig, thi det kunde ogsaa være rart nok at undersøge Egnene mod Syd, og der vilde Farerne maaske ikke være saa store. Endelig foreslog Frank, at de skulde slaa Plat og Krone om det; Krone for Norden og Lualaba, Plat for Syden og Katanga, og to Gange af tre skulde afgjøre Sagen. To Gange slog han Plat, skjønt de begge ønskede Krone. Derpaa trak de Straa, men ogsaa det gik dem imod. Saa sagde Stanley: „Det nytter ikke, Frank. Vi vil gaa vor Skæbne i Møde trods Mønter og Halmstraa. Med din Hjælp, min kjære Ven, vil jeg følge Floden."

„Her er min Haand," sagde Frank, „du skal aldrig faa Anledning til at tvivle paa mig."

„Godt, saa vil jeg drage videre," var Stanleys Ord, og dermed var Sagen afgjort.

Pranger og Ridder.

I.

Den gode Hr. Johan Hville,
han red en Dag i Vaar
med Væbneren, Niels Stangeberg,
af Porten paa Abildgaard *).

Til Vennen da ved sin Side
den Ridder sin Mund oplod:
Mig glæder ej mer min faste Borg,
og ej min Ganger god.

Paa Gram den slemme Greve
— han er mig nu saa vred —
han pletter mig mit gode Skjold,
det lader mig ingen Fred.

Han siger, min Fader var Kræmmer
— saa skjæmmes vor Ridderstand —
og jeg, et Æble af Træet,
er Pranger, ej Adelsmand.

Da mælte den kloge Væbner,
først grunded han lidt derpaa:
I trøste jer, gode Hr. Ridder,
til Ribe By I gaa.

Der lade I eder bevidne,
I tage derpaa et Brev,
eders Fader var der som en Ridder,
han Kjøbmandsskab ej drev.

I lade dem eder bevidne,
kun til sit Bord, sin Gaard,
han kjøbte det, som han brugte,
som en Ridder det sig anstaar.

*) J. Trap: Slesvig, Side 89, hedder det ved Beskrivelsen af Højrup Sogn, Hviding Herred: Paa Abildgaardskjær mod Øst ved Gjeds-Aa findes Grundvolden af en gammel Herregaard Abildgaard. Dette Abildgaard er ment her.
Forfatteren.

Saa lukkes vel Munden paa Greven
og paa hans hele Slæng,
I glædes igjen ved jert Abildgaard,
dets Aa og dets grønne Eng.

Den gode Hr. Johan Hville,
han lyttede til sin Ven,
saa spored han glad sin Ganger
og traved ad Vejen hen,

og roste med Smil paa Kinden,
imens saa fornøjet han red,
sin Ven: Det er, som jeg siger,
du Raad imod alting ved.

II.

En dejlig Foraarsmorgen
laa over Land og By,
med Jubel fra den grønne Jord
svang Lærken sig mod Sky.

I Enemark hos Bonden
der var man ogsaa glad,
der Mand og Viv og Børnene
for Gaarden stod i Rad.

De mored sig ved Kræet,
der lystigt for dem sprang,
i Dag det bytted Staldens Bur
med Markens frie Vang.

I Haanden klapped Drengen,
og saa hans Søsterlil,
og Manden og hans Mo'er, de stod
og smilede dertil.

Da kom de tvende Herrer
forbi i muntert Ridt,
Hr. Hville saa paa Køerne
og sagtned Hestens Skridt.

Hvad koster saa hans Stude,
Jes Pedersen? — det lød —
To til jeg kunde vel græsse
og lide endda ej Nød.

Saa sælges de ad Aare,
det Græs bliver godt betalt —
og uden at vente Svaret
var han af Sadlen alt.

Han saa paa Bondens Stude
med ægte Kjenderblik,
bød, prutted og slog ham i Haanden
alt efter Handelsskik.

Men da han saa sad paa Hesten
og atter ad Vejen red hen,
da mælte — lidt Skalk i Øjet —
til ham hans snilde Ven:

Vi talte, ædle Ridder,
om Grevens den slemme Snak,
et Raad har jeg eder givet,
I vidste mig derfor Tak.

Et er der dog tilbage:
eders Fader i Ribe var kjendt,
men I, hvem skal for eder vidne,
at Handel jer ej har skjændt?

Undskyld mig, gode Ridder,
jeg mener, hvem har I tænkt?
— Hr. Hville sad tavs i Sadlen
med Øjelaaget sænkt.

Brat tænkte han paa sin Handel,
Samvittigheden ham bed:
Ja, hvem skulde for ham vidne,
hvem var vel dertil bered!

III.

Den gode Hr. Johan Hville
og saa hans Ven, de holdt
paa en Gang stille paa Vejen,
det havde et Skrig forvoldt.

Det kom fra de Enemark Gaarde;
da vendte de om i en Fart,
i Firspring gik det tilbage,
et Nu, saa var alt dem klart.

Foran for Gaarden stod Tyren,
og Pladsen var ryddet, kun en,
kun Bondens Barn var tilbage,
en Pige, til Flugt for sen.

Og Skriget det kom fra Barnet,
dets Moder fra Vinduet skreg,
mens Tyren den bøjed sin Nakke
til en vild gruvækkende Leg.

Den gode Hr. Johan Hville,
han var den Dag ikke sen,
i et Nu var han ude af Sadlen,
og rask imod Dyret tren.

Da vendte det sig fra Barnet,
der søgte til Døren i Hast,
som en Storm gik det hen mod den Ridder,
han stod som et Træ saa fast.

Sin Jagtkniv havde han draget,
nu Tyren den kom, da et Stød
som et Lyn mellem Hals og Nakke,
der laa ved hans Fod den død.

Den gode Hr. Johan Hville,
han tørred sin Pande for Sved,
saa vendte han sig til Bonden:
Ja, saadan Kamp gjør lidt hed.

Nu takke vi vil vor Frue!
Kun Skade, hans gode Tyr!
Men Livet er mere end Penge,
et Barn er mer end et Dyr.

Da Ridderen naaede Vennen
saa glad, beskeden og god,
var Væbneren kommen af Sadlen,
med Ridderens Hest han stod.

Og for den forundrede Ridder
han smilende Stigbøjlen holdt
og mælte — halvt Taarer i Øjet —:
I er jo en Ridder stolt!

I behøver ej Breve fra Ribe,
ej heller fra nogen Mand!
Jeg Vidne og Brev vil være,
I skjæmmer ej eders Stand.

Thi hvem der, som I, kan vove,
for et Bondebarn vove sit Blod,
kan gjærne lidt prutte og prange,
han er dog en Adelsmand god.

Nic. C. A.

Smaating.

En gammel Ansøgning.

En allerunderdanigst Bøn
til Christian den Godes Søn!

Ach! efter at jeg som Skolemester,
i Laaland under tvende Præster,
i otte Aar og noget over,
har læst for Børn, som ofte sover,
saa har jeg maattet kapitulere,
for om jeg kunde den Død fixere,
som i min Krop har faret sig ind,
og sat sig fast, som en Kilepind.
Men at jeg arme og usle Stymper,
som Armod og Læsning sammenkrymper,
maa lide Nød og Armods Plage,
med Børn og Viv i sidste Dage,
hvis Frederik min Konge og Fader,
ej allernaadigst og frit tillader:
at jeg og Hustru, Dorthea Wandel,
maa drive i Rasted en liden Handel
med alskens Vare, haardt, tykt og tyndt,
med Saalelæder og Hovedpynt.
Til Fonden for dem, som have misted
Forældre, Børn eller ere qvæsted,
jeg gjærne da, om De befaler,
indsender aarlig ti Rigsdaler.
Men om jeg maa kun det tynde have,
for her at qvæge den Bondemave,
jeg gjærne lægger til hine ti,
to Gange fem efter fuldendt Krig.
Med denne min Bøn belagt med Attester
fra Seidelin, Krag og flere Præster,
fra Lægen Viskopf og Buchhave,
som tidt har lappet paa min Mave.
Med Barn og Viv, ja sorgfuld Kone
jeg kaster mig for Kongens Throne,
og haaber trygt at høre Ordet:
„Det søgte ske — hav Handelsbordet!"
Laalands Rasted udi Maj Maaned,
det Aar da Villemoes hendaaned,
paa Orlogsskib „Prins Christian"
for røveragtig Engelskmand.

Efter Prædikenen. „Aa, Moder! Du skulde lige se, Karoline var i Kirke med sin ny Kjæreste — og hun havde en grøn Silkekjole med Blonder og Fløjels Besætning og ganske ny Matroshat og rødt Slør og — „Aa ja Moder — og saa havde han rødt Skjæg og Briller!" — „Men, Præsten, Børn — hvad sagde han?" — „Præsten! Uf — han var saa gammel og styg."

Fiffigt. „Har du nu været oppe at slaas igjen, din Slubbert," sagde en Skomager til sin Læredreng, da han kom hjem med et stort Hul i Panden. — „Nej," sagde Drengen, „jeg kom til at bide mig selv af Vanvare." — „I Panden, din Løgnhals, hvor kunde du naa at bide dig der? Jeg skal tage Maal af dig med Spandremmen, kan du tro." — Aa, aa Mester, det er virkelig sandt; jeg var krøbet op paa en Stol."

Selvbekjendelse. „Ja, mine Herrer, der er Dyr, som er lige saa kloge som Mennesket. Saadan er for Exempel mangen en Hund eller Hest klogere end dens Herre, ikke sandt Hr. Vært? — Værten: „Det har De saamænd Ret i, det kan jeg bevidne — jeg har selv en Gang haft saadan en Hund.

En rar lille Søn. „Hvorfor holder du saadan dine Hænder over Ilden? Vejret er jo slet ikke koldt?" sagde Faderen til sin lille Søn, som svarede: „Jeg prøver heller ikke paa at varme Vejret, Fader; jeg varmer mine Hænder."

Erfaring gjør klog. En fem Aars gammel Dreng stod forleden og saa paa, hvorledes hans ganske lille Broder gjorde et forfærdeligt Spektakel, da man vilde vaske hans Ansigt Den lille femaarige tabte til sidst Taalmodigheden og stampede i Gulvet, i det han udbrød: „Du tror nu, du har det saa frygtelig slemt, og det kjender du dog slet ikke noget til endnu. Vent, til du bliver stor nok til at faa en Dragt Prygl, saa skal du faa noget andet andet at vide — ikke sandt, Moder?"

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to danske Konger: en By i Sjælland — et Alpeland i Forindien — en By ved Donau — en Flod i Rusland — en By i Tyskland — en Flod sammesteds — en By i Jylland — en Del af Storbrittanien — en By i Norge — en Flod i Tyskland — en By i Brasilien — en By i Preussen ved Østersøen.

R. P. D.

Firkantet Nød. Af 4 E, 3 L, 2 B, 2 D, 2 O, 1 N, 1 V og 1 Æ dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første i Haven saa hyppig man fandt,
det andet uskyldigt saa ofte randt.
Hvis tredje man holder, det er os til Pris;
det fjerde er Navn paa et Paradis.

E.

Gaade.

Sig mig dog, hvem er den Mand,
der bedst kan Kulden taale,
som stundum med en Kæmpe kan
snart med en Dværg sig maale?
Som nogen Sommer ej har set,
som Ilden ikke tænder;
thi gjør man ham det alt for hedt
da snarlig bort han render.

Opløsninger fra Nr. 20.

paa den firkantede Nød:
B Ø G
Ø R E
G E D

paa Udgravningsarbejdet:
Solen s(**tiger**) i Østen op,
Bladet (**bæver**) i Træets Top;
G(**ræv**)lingen maa sig for Jægeren skjule,
og glad er den ved at den (**har e**)n Hule.
Sæden v(**oxe**)r, og Smaafugle kvæde,
saa gjærne de med deres Sang vi(**l os**) glæde,
og snart deres Unger vi(**l ove**) sig i
at flyve, og (**svin**)ge sig ud i det fri,
thi saa (**kan in**)gen Rovfugl dem naa,
og let de da (**faar**) deres Føde, de smaa.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

II. Aargang. Nr. 22

Søndagen den 2. Marts 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

13. Voldsdaaden.

Udenfor paa Gaardspladsen holdt Staldrengene med de opsadlede Heste, ventende paa de adelige Herrer, der drev deres Uvæsen i Salen, hvor Gaardens Piger til Slut var blevne indkaldte for at lade sig kysse af Ridderne og deltage i den vilde Dans.

Bønderne var ikke færdige med deres Gilde endnu, men for Øjeblikket havde de alle forladt Borgestuen og samlet sig i en Klynge udenfor Jærngitteret, hvor de stod og udtømte sig i Gjætninger over, hvad i al Verden der dog skulde gaa for sig i denne smukke Aftenstund; thi det laa ligesom i Luften, at der vilde ske noget usædvanligt.

Omsider traadte Lensmanden og hans Gjæster ud, alle iførte lange Kapper og Staalhuer med nedslagne Gitre, og under Eder og Støj svang de sig ravende i Sadlerne.

„Nu bringer vi Magisteren i Aars vor Brudehilsen!" mumlede Lensmanden.

Rytterskaren susede afsted ned ad Bivejen til Aarhus og var snart forsvunden.

Bønderne gik ind og satte sig til Bords igjen, og de tømte mangt et Krus paa Ønsket om „Held og Lykke for det naadige Herskab!" inden de brød op og gik hjem.

Vi vil nu med Rytterne forlade Havreballegaard; men vi iler forud for dem og skal i Korthed berette, hvorledes det imidlertid stod til i Bispegaarden.

Paa Sancte Michaels Dag i Aaret 1641 — samme Dag som den store Jagt holdtes i Havreballeskov — var hele Aarhus By kommen i Bevægelse; thi Biskoppens Datter, den skjønne og almenelskede Jomfru Eline, fejrede den Dag sit Bryllup med sin Fæstemand, Magister Kristen Nielsen Bonde.

Brud og Brudgom med Følge var i Kirken, og medens Vielsen fandt Sted, ventede en talrig Mængde af Byens Borgere og Borgerinder udenfor Domkirken for endnu en Gang at hilse det unge Brudepar og det anselige Følge, som ledsagede det. Til Brudefærden var der indbudt mange ansete Riddersmænd og Prælater med deres Fruer, der nu, naar de Par og Par forlod Kirken, nøje skulde tages i Øjesyn af den forsamlede Mængde, som begyndte at blive utaalmodig, fordi det varede den for længe.

Endelig bruste Orgelets Toner og blandede sig med Trompeters og Basuners Lyd, og der blev Røre og Trængsel blandt Mængden, da Brudefølget nærmede sig Udgangsdøren.

Forrest i det lange Tog kom Magister Kristen Nielsen Bonde i Ornat og med sin unge Brud ved Haanden, ledsagede af tolv hvidklædte Brudemøer. Dernæst fulgte en middelhøj Mand med store kloge Øjne, og hvis Underansigt var prydet med et stort Skjæg, som næsten dækkede den store Pibekrave. Denne Mand, der førte Brudens Moder, var Sjællands Biskop, den navnkundige Doktor Jesper Brochmand, Biskop Morten Madsens Ordens-

broder. Brudens Fader gik Side om Side med en Mand, hvis Ydre vidnede om høj Stand og ædel Byrd. Han havde en Ridders Holdning og var iført en sort Fløjelsjakke med brede Guldbræmmer; en stor, bred Krave, kantet med kostbare Kniplinger, faldt ud over hans Skuldre, og en massiv Ordenskjæde hang i gyldne Led omkring hans Hals; et kort Sværd med Guldhæfte, besporede Støvler med nedhængende Kraver og et Par sorte Silkebenklæder fuldendte Paaklædningen. Denne Mand, der med et alvorligt, næsten lidende Udtryk skred frem ved Bispens Side, var den for sin Lærdom og sit Retsind højagtede Holger Rosenkrands til Rosenholm. Skjønt han ikke var nogen gejstlig viet Mand, og hans religiøse Retning var afgjort asketisk, og uagtet han ikke var langt fra at dele den romersk katholske Tro paa egne gode Gjerninger, blev han dog paa den Tid agtet som Kirkens frivillige Tilsynsmand. I Brudefølget saa' man fremdeles Fyns Bisp, Doktor Hans Mikkelsen, Aalborg Bisp, Doktor Anders Andersen, og Viborg Bisp, Magister Frands Rosenberg; endvidere Brudens unge Brødre, den alvorlige Martin og den livlige Oluf, Latinskolens Rektor, Doktor Jakob Knudsen, øverste Kapellan, Magister Svend Hansen Arrebo med sin Hustru Helle Jensdatter, Amanuensis hos Bispen Magister Niels Nielsen Krag, Konrektor Magister Kristen Melkiorsen Borchgreving, nederste Kapellan Johan Hansen Lønborg med sin Hustru Kristence Jensdatter, Byens Borgmester og Raad og endelig Klokker Hans Skaaning, efterfulgt af flere Kanniker.

Klokken var 5 om Eftermiddagen, da Følget modtoges i Bispegaardens store Sal, der allerede var stærkt oplyst, hvilket fremhævede Virkningen af det rige Flor af Blomster og Grønt, som dækkede de med flamske Tapeter overtrukne Vægge, der tillige var prydede med Flag og allegoriske Billeder, af hvilke det største forestillede den hellige Nikolaus, Aarhus Bys Skytspatron.

Den unge Brud ved Siden af den alvorlige, men lykkelige Brudgom var et tiltalende Syn, der fremkaldte Beundring hos alle, ikke alene fordi de var et ualmindelig smukt Brudepar, men ogsaa og især fordi det maatte være klart for enhver, som iagttog dem, om end kun nok saa flygtig, at det var gjensidig Kjærlighed, der forenede dem, og at de holdt inderlig meget af hinanden.

Bruden var iført en hvid Atlaskes Kjole, nedringet og sluttende tæt om Livet, hvorved hendes ranke Figur og yppige Former traadte end mere frem; hendes rige blonde Haar hang skjønt sammenslynget ned ad Nakken, og paa Hovedet bar hun efter hin Tids Mode et Guldbrokades Sæt, der bidrog til at give hendes statelige Skikkelse et mere imponerende, næsten majestætisk Udseende. De øvrige gifte Kvinder bar Hovedsæt af indtil 1½ Alens Højde og om Halsen store opstaaende Pibekraver. Præsterne var alle i Ornat, og de enkelte Adelsmænd, som var tilstede, glimrede i pragtfulde Dragter, hvortil den klædelige og brugelige Krave, som vi altid ser paa Billeder af Kong Kristian den fjerde, passede særdeles vel.

Efterhaanden som Følget kom ned i Værelserne, blandede Gjæsterne sig mellem hverandre og førte livlig Samtale.

I en af Stuerne stod der en massiv saakaldt Brudebænk af Egetræ, dækket af et grønt broderet Silketæppe. Paa denne stod de talrige og værdifulde Brudegaver, der bestod dels af Sølvkander, Sølvskaale og Guldmønter samt vævede Sølv- og Guldmorstæpper og Forhæng. En stor vægtig sølvforgyldt syvarmet Lysestage, i hvilken Lysene var tændte, tildrog sig særlig alles Opmærksomhed. Paa hver sin Side af denne Stage var Bruds og Brudgoms Navnetræk indgraverede og midt imellem et Lam med en Fane til Tegn paa Fred og Fromhed. Denne Stage var en Gave fra Hr. Holger Rosenkrands og skulde være en Efterligning af den syvarmede Guldlysestage i Jerusalems Tempel. Ved Siden af den laa en stor i Fløjel indbunden Bønnebog, i hvis Hjørner Hovederne af de fire Evangelister var anbragte i Sølv og i Midten et gyldent Kors. Den var Jesper Brochmands Brudeskjænk. En rig Samling af mindre Sølvgjenstande samt Guldpenge, saasom Rosenobler, Portugalesere, Pistoletter o. s. v. dækkede Brudebænken.

I den ene Ende af Værelset stod Hans Skaaning med Kannikerne og kastede nidske Blikke hen til den rigt besatte Bænk og harmede sig over al den rige Pragt, der herskede.

„Det strider ganske imod hans Naade Kongens Ordinans at føre slig Overdaadighed,“ mumlede han dæmpet til sin Sidemand, en ung Kannik — „hvad mener I?“

„Ej tilkommer det os at dømme om sligt,“ svarede Kanniken.

„Ja, da er jeg i Mening om, at det hører Djævelens Væsen og Gjerninger til,“ vedblev Klokkeren, „og at det sker Gud den almægtige til megen Bespottelse; men hvad staar der skrevet? „Farer ikke vild! Gud lader sig ikke spotte; thi hvad et Menneske saar, skal han og høste.“ I skal se, at dette vil ende med Forfærdelse.“

„Hvad mener I dermed, Hans Skaaning?“ spurgte Kanniken højt og vendte sig hastig om imod ham.

„Tys!“ hviskede Klokkeren, „jeg mener ikkun dette, at Vorherre har sine Øjne overalt, og at Synden . . .“

Her blev Samtalen afbrudt, i det Døren lukkedes op paa vidt Gab, og Gjæsterne med Spillemændene foran parvis gik ind i Spisesalen, hvor Bordet bugnede under Vægten af allehaande kostelige Retter. Da de havde taget Plads, tav Musikken, og efter at en af Kannikerne havde fremsagt en kort Bordbøn, begyndte Spisningen. Samtalen kom atter i Gang, og alle hengav sig til den glade Stemning, der herskede. Midt for Bordet og under en sølvbroderet Tronhimmel af Fløjel havde Brudeparret Plads, og lige over for dem sad Doktor Jesper Brochmand og Fru Kirsten, Doktor Morten og Holger Rosenkrands og saaledes fremdeles, de ældre Bisper øverst, de yngre næstefter og efter dem igjen de underordnede Prælater, Ridderne og Aarhus Bys Borgmester og Raad. Jesper Brochmand slog til Lyd, hvorpaa han rejste sig og ønskede Brud og Brudgom en god og lykkelig Fremtid samt formanede dem til Troskab mod Guds hellige Ord og mod Kirken og Kongen, og efter at hele Selskabet havde rejst sig, nedbad han Himlens Velsignelse over de nys formælede. Den alvorsfulde og højtidelige Andagt, hvormed dette skete, gjorde et dybt Indtryk paa alle og fjærnede for nogle Øjeblikke den glade Lystighed, som ellers herskede, saa at der blev helt stille i Salen. Men de afbrudte Samtaler kom snart i Gang igjen, og efterhaanden kom der Liv i Gjæsterne. De blankpolerede Sølvkruse fyldtes, og trods Nærværelsen af de tvende høje gejstlige Herrer fra Sjælland og Rosenholm, der begge var i Ry for stræng Afholdenhed, tog de andre gejstlige saa vel som alle de øvrige Gjæster helt flittig til Kruse og Kander, og de højrøstede Samtaler og de muntre Latterudbrud, der hørtes længere nede ved Bordet, vidnede tilfulde om, at Vinen ikke var uden Virkning paa Gjæsternes Stemning. Efter endt Maaltid rejste Byens Borgmester, en lille uanselig Mand, sig og frembar paa Raadets og Borgernes Vegne sin Lykønskning, hvorpaa Musikanterne istemte en Marsch, under hvilken Gjæsterne stod fra Bords; de yngre gik ned i Salen igjen, hvor der imidlertid var gjort ryddelig til Dans, medens de ældre fordelte sig i andre Værelser og forslog Tiden med Brætspil og Samtale. Musikken spillede op, Dansen begyndte, og den gik hel muntert.

Holger Rosenkrands og den fynske Bisp Hans Mikkelsen sad i et tilstødende Værelse og legede Skaktavl, medens Bisperne fra Aalborg og Viborg fordybede sig i Samtale. Helle Jensdatter, Christence Jensdatter og flere ældre Kvinder havde taget Plads inde i Salen, hvor de sad og saa' paa Dansen, Doktor Morten og hans Ven Doktor Jakob Knudsen stod i en Vinduesfordybning og samtalede ivrig om et eller andet videnskabeligt Æmne, medens Fru Kirsten sad og underholdt sig med Sjællands lærde Bisp. Samtlige Kanniker havde gjort deres Reverens for de høje gejstlige for i rette Tid at møde efter Ordenens Regler i Kannikegaardene. Den eneste af dem, der blev tilbage, var Hans Skaaning, som gik og luskede omkring, dels for at opfange en eller anden Ytring, som han ved Lejlighed kunde benytte sig af, og dels for at vogte paa Brudeparret, og alt imellem kastede han stjaalne Blikke ned i Gaarden og ud paa Gaden, som om han stadig, men forgjæves, ventede paa nogen. Det var blevet mørkt ude, og da Uret fra Domkirkens Taarn havde mældt 8 Slet, kom der pludselig en travl Uro over ham; thi hurtig nærmede han sig Bispen og bød god Nat, og efter at han dernæst paa samme skyndsomme Maade havde bukket for Brudeparret og ønsket dem god Nat, forlod han ilsomt Salen.

„Lagde du Mærke til, med hvilken Hast Klokkeren gik sin Vej?“ spurgte Eline sin Husbond, da de efter en Dans stod og samtalede i en Vinduesfordybning.

„Den Karl huer mig kun lidet,“ svarede han og rystede paa Hovedet, „og kunde han tilføje os noget ondt, saa gjorde han det visselig; men nu kan han da ikke mere skille os, skjønt han sikkert har umaget sig dermed.“

„Du gjør mig ganske bange!“ svarede hans unge Hustru frygtsomt og klyngede sig til ham — „hvad skulde han vel gjøre og foretage sig mod os? Jeg ved da, at min kjære Fader, og at du, min hjærte Husbond, har gjort ham meget godt, ja endog været overbærende mod ham i Henseende til hans uredelige Omgang med Kirkens Ejendele.“

„Netop derfor, min elskede Hustru,“ svarede Præsten, „vil han aller snarest være til Sinds at gjøre os Fortræd. Hans Skaaning er et slet Menneske af den Slags, der forhærder sig og bliver vore Fjender, naar vi gjør dem godt. Men ej videre derom i Aften, min Hjærte!“ vedblev han og trykkede et Kys paa hendes Pande; „lad Hans Skaaning være den, han vil, og ej vil vi ræddes for den gamle Snog. Vi har megen Aarsag til at være glade og føle os lykkelige.“

„Ja, det har vi — og nu er han jo ogsaa borte,“ sagde hun og stirrede tankefuldt frem for sig, „og dog tykkes det mig, at jeg alle Vegne møder hans lurende Blik. Sært nok for Resten, at jeg, der ellers ser alt fra den lyseste Side, skal plages af slige Tanker den lykkeligste Dag i mit Liv!“

„Min kjære Veninde!“ sagde han og drog hende ind til sig, „saaledes plejer du jo ikke at være. Tro paa Lykken, du har i Hænde, og ræddes intet for den Trold, som ikkun er et Gjøglebillede af din egen Indbildning. Kom og lad os træde en Dans med hinanden!“

(Fortsættes.)

Ved Kejserens Kiste.

Den arme Henrik den fjerde,
forfulgt i Liv og i Død,
var næppe stedet til Hvile
med Hæder i Kryptens Skjød,
før Paven, der ikke undte
sin Fjende saa megen Stads,
beordrede Kisten flytted'
derfra til en Ø i Maas.

Der blev den sat i Kapellet
i Skoven ved Flodens Bred,
hvis nøgne, kalkede Vægge
dog hused en hellig Fred;
hver Morgen og Aften knæler
en Munk der ved Kisten blot,
og synger da Sjælemesser
for den usalige Drot.

Den Sol, der paa Kisten skinner,
har set ham Gang efter Gang,
ej blot da fra Magtens Tinder
han Jærnscepteret svang,
men ogsaa i Sæk og Aske
den Gang han slaaet til Jord
ydmyged sig i Canossa
paa Knæ for Pave Gregor.

Har set ham rejse sig atter
og bukke under paany,
og saa af Banstraalen truffet,
fredløs, ja husvild at fly,
forhadt og forladt af alle,
ja selv af sin egen Slægt,
har set ham vakle og falde
til Jord under Byrdens Vægt.

Hans Liv, der kun var en Kjæde
af Lidelser uden Tal,
indskærper den gyldne Lære:
„Hoffærdighed staar for Fald";
men husk, naar vi andre dømme,
at vore Tanker har Brøst, —
det at Guds ikke er vore,
er netop de faldnes Trøst!

A. C. Langsted.

H. M. Stanleys Rejse
gjennem det mørke Fastland.

VIII.

Stanley havde altsaa besluttet sig til at følge Lualaba til dens Munding, men hvordan skulde give Folkene Mod til at gjøre Begyndelsen. Araberen gjorde først Vanskeligheder, men da Stanley bød ham 5,000 Dollars, lod han sig overtale; tabte han Modet og vendte om, inden de 60 Dagsrejser var til Ende, skulde han have tabt Retten til Betaling.

Den 27de Oktober 1876 ankom Rejsefølget til Nyangve, men Opholdet der varede kun en halv

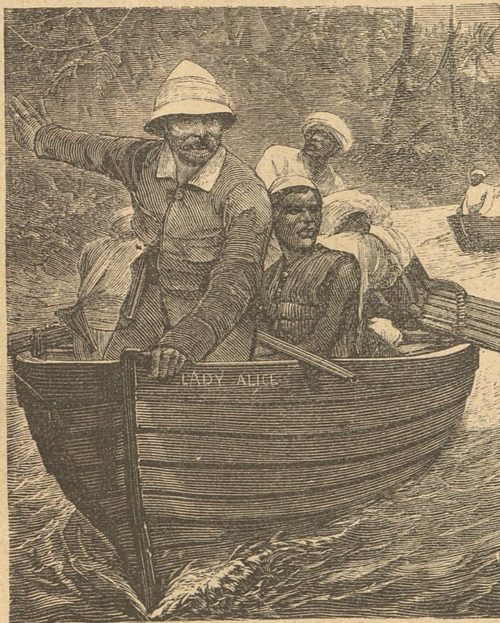

I Menneskeæderne Land.

En Menneskeæder.

han faa Folkene til at ledsage sig paa denne Færd? Da de var meget bange for dette store Foretagende, var Spørgsmaalet ikke saa meget let at besvare, saa meget mere som det var at vente, at Araberne i Nyangve næppe vilde styrke deres Mod. Efter nogen Overvejelse troede Stanley endelig at have fundet paa Raad, og sagde til Frank: „Jeg tror bestemt, jeg vil være i Stand til at gjøre Mænd af Folkene, dersom vi kunde forlade Nyangve med Expeditionen i fuld Orden og lægge en bred Strækning vildt Land mellem vor Afdeling og det arabiske Opholdssted. Der er godt Stof og heltemodige Egenskaber i dem, men vi maa bort fra Araberne, ellers bliver de fordærvede.“ Han underhandlede derfor med Tippu-Tib om at faa ham til at ledsage Expeditionen paa 60 Dagsrejser eller Lejre (omtrent 120 Mil) med sine Folk, thi dette vilde

Ned ad den ukjendte Flod.

Snes Dage. Den 2den November overraskede Tippu-Tib Stanley ved at møde med 700 Soldater, thi saa stor en Styrke havde denne ikke gjort sig Tanker om at faa til sin Ledsagelse. 300 Mand var rigtignok bestemte til et Land, som hed Tatta, men saa var der endda 400 Mand tilbage, og da Folkene saa, at de skulde have denne store Styrke til at ledsage dem, fik de nyt Mod og var alle rede til at følge deres dristige Fører.

Den 5te November havde Expeditionen Nyangve bag sig. Fra en høj græsklædt Aas saa Stanley mod Nord en vældig Urskov lig en sort Mur stænge for Udsigten. Hvor mørk, kold og fjendtlig saa ikke den tætte Skov ud, som mod Nord steg op foran ham og Folkene! Og vendte de saa Blikket mod Syd til Nyangve, de nylig havde forladt, hvor tiltalende og livlig saa den da ikke ud, som den laa

der paa Kanten af en af de lange græsklædte Højder ved Bredden af den graabrune Lualaba! Men hvor truende det ubekjendte end saa ud, skulde de dog nu fremad, for at en klart lysende Fakkel kunde blive tændt over det mørke Afrikas vestlige Halvdel, der i en Strækning af over 900 danske Mile var fuldstændig ukjendt.

For første Gang vandrede hvide Mænd i Skovene nord for Nyangve. De kæmpemæssige Stammers Kroner var saa tæt sammenflettede, at der var helt Tusmørke under dem, saa Stanley kunde ikke se, hvad han skrev i sin Dagbog. 5 Alen høj Kratskov hindrede Marschen, Slyngplanter forenede Stammerne, og Dug dryppede ned fra Løvet og opblødte Jorden, der snart optrampedes til en sej, klæbrig og slibrig Søle. Luften var særdeles trykkende, saa den mindste Anstrængelse drev Sveden ud af alle Porer; men det værste var, at Befolkningen var meget talrig og fjendtlig. Ja, det Foretagende, de der havde begyndt, kunde Stanley med Sandhed kalde dumdristigt, men den, som ikke har været med paa et lignende, kan kun have et svagt Begreb om den dermed forbundne Møje og Fare.

Den 16de November tabte Tippu=Tib Modet. „Det nytter ikke," sagde han til Stanley, „at tale med to Tunger. Betragt Sagen, hvordan du vil, saa vil de 60 Lejre, saaledes som vi nu rejser, tage os over et Aar, og lige saa lang Tid vil udkræves tilbage. Jeg har aldrig været i denne Skov før og havde intet Begreb om, at der gaves saadanne Steder i Verden, men Luften dræber mine Folk, og det er ikke til at holde ud. Du vil myrde dine egne Folk, om du drager videre. De knurrer hver Dag mere og mere. Dette Land er ikke skabt til at rejse i; det passer bare for afskyelige Hedninger, Abekatte og vilde Dyr. Jeg kan ikke være med længere."

Først efter to Timers Forhandling fik Stanley ham til at love at følge med endnu 20 Dagsrejser for en Sum af 2,600 Dollars.

Næste Dag kom vore rejsende til en Landsby, som de fandt smykket med 186 Dødningehoveder, der var opstillede paa Gaden i to Rader, som stod 10 Fod fra hinanden. Det forekom Stanley, at de maatte have tilhørt Mennesker, men han kom ikke til nogen Vished derom. Da han spurgte Høvdingen om, hvad det var, han pyntede sin By med, svarede denne: „Nyama" (Kjød), og forklarede endvidere, at det var af et Væsen fra Skoven, der lignede et Menneske, og som de spiste.

To af Hjærneskallerne blev sendte til England og forevifte en Professor Huxley, der paastod, at de maatte have tilhørt Negere, og at Folkene i den omtalte Landsby maatte være Menneskeædere.

Den 19de November blev „Lady Alice" sat ud paa Lualaba, og Stanley sejlede ned ad Floden med 33 Mand, medens Tippu=Tib og Landtroppen efter Overenskomst skulde rykke frem langs Flodbredden, til de naaede en By, hvor de kunde kjøbe Levnetsmidler. Fra nu af rejste Stanley stadig til Søs, naar ikke Vandfald hindrede ham deri.

Det var et lidet trøsteligt Syn for ham at se, hvordan de indfødte overalt flygtede uden at ville indlade sig paa en venskabelig Forhandling. Overalt var de fjendske, og han havde alt været Gjenstand for flere Angreb, da han den 18de December gik i Land paa en tom Markedsplads for at vente paa Landtroppen, der var noget tilbage. De vildes Holdning havde lært ham at bruge Forsigtighed, og han lod derfor sine Folk befæste Lejren saa godt, som det var gjørligt i Løbet af en Times Tid samt rydde en større Plads udenfor den. Forsigtigheden var ogsaa paa sin rette Plads der, thi de var næppe blevne færdige med Lejrens Dannelse, før de blev Gjenstand for et voldsomt Angreb af flere Hundrede vilde. Kampen varede i to Timer. Mere end en Gang var Wangwanaerne paa Vejen til Flugt, men Frank og Høvedsmanden Uledi drev dem tilbage mod Fjenden med Bøssekolberne. Da det begyndte at mørknes, trak Fjenden sig tilbage, og kun enkelte Pile fore med en ildevarslende Hvislen hen over Lejren uden at gjøre Skade.

Næste Dag opdagede Stanley, da han sejlede et Stykke ned ad Floden, en temmelig stor By med en Rigdom af Palme= og Bananplantninger, der viste, at Landet maatte være frugtbart og folkerigt. Byen stod aldeles tom for Mennesker, da alle Indbyggerne var borte i Anledning af den omtalte Kamp. Heraf benyttede Stanley sig til i en Fart at sætte sig i Besiddelse af den, da han der kunde vente paa Landtroppen med større Sikkerhed, kunde faa sine syge under Tag og skaffe Folkene Føde. De sorte havde naturligvis ikke i Sinde at lade dem være i uanfægtet Besiddelse af Byen ret længe. Da de havde summet sig lidt paa den Overraskelse at se deres Rede besat af fremmede Fugle, gjorde de et fortvivlet Forsøg paa at tage den tilbage. Men Stanley havde i en Fart faaet Byen befæstet ved at spærre Adgangene med Træer, der fældedes i dette Øjemed, saa han var lige færdig til at tage mod dem. Ved Middagstid blev Negrene fuldstændig fordrevne fra Nabolaget, saa der var Fred Resten af Dagen. Denne Tid benyttede Stanley til yderligere at befæste Byen. Næste Dag gjorde Fjenden et nyt Angreb. En Flaade af Kanoer, der var bemandet med omtrent 800 Mennesker, angreb fra Flodsiden af, og samtidig blev det atter levende i Skoven, hvor flere Hundrede sorte holdt sig skjult. Nu forstod Wangwanaerne, at Faren

var overhængende, og enhver anstrængte sig derfor til det yderste. Selv den fejeste havde faaet Mod ved at overvære de mange heldige Kampe, deres Førere kunde pege tilbage paa. Men skjønt enhver gjorde sit bedste, og der ligefrem var en Kappestrid om, hvem der kunde udmærke sig mest, var det dog uvist, hvordan Enden vilde være bleven, var ikke Tippu-Tib kommen til med Landtroppen og havde strømmet Fjenden. Den fjendtlige Flaade trak sig tilbage til en Ø, der laa 2500 Alen ude i Floden. Om Natten foretog Stanley et Tog over til Øen, der lykkedes saa godt, at han kom i Besiddelse af hele den fjendtlige Flaade, 38 til Dels meget store Kanoer, saa de indfødte sad ligesom i en Fælde, hvoraf de ingen Udgang øjnede. For at slippe ud af denne Knibe maatte de indgaa paa Fred og Blodbroderskab, hvorpaa Stanley kjøbte 23 af de bedste Kanoer, i hvilke han agtede at føre hele Expeditionen ned ad Floden. Resten af Flaaden blev tilbageleveret.

Tippu-Tib havde nu helt tabt Modet. Han vilde ikke for nogen Pris drage videre, men vendte tilbage til Nyangve ad en anden Vej. Stanley stillede det til Folkenes frie Valg, enten de vilde følge ham videre ned ad Floden eller vende tilbage med Tippu-Tib; de valgte at blive ved Stanley og Rejsen kunde altsaa fortsættes; men da de den 28de December sagde Farvel til Tippu-Tib og hans Følge og sejlede længere ind i det ubekjendte, var de næsten alle overvældede af Bedrøvelse; hulkende og modløse sad de forover bøjede Skikkelser i Baadene.

De ny Molbohistorier.

Tre Mænd rejste fra Vendsyssel til Thy; her haves ingen Jærnbaner, og da de saaledes maatte foretage Rejsen i Postvognen, blev den noget kjedsommelig. Hør, siger da den ene, lad hver af os fortælle en Molbohistorie, og den, der da fortæller den bedste, skal have fri Fortæring i den næste Kro, men det maa ikke være nogen af de bekjendte Molbohistorier; derom blev de enige, og saa begyndte Nr. 1:

I Fjor var fire Molboer i Vendsyssel; da de rejste tilbage og kom til Nørre-Sundby, var Limfjorden tillagt med Is. Lad os nu gaa paa Isen til Aalborg, siger den ene, saa sparer vi hver 6 Øre, som det jo koster for at gaa paa Broen; derom blev de strax enige, og da de kommer til Aalborg, siger den anden: nu har vi tjent hver 6 Øre, ialt 24 Øre; frem og tilbage er lige langt, vi maa altsaa ogsaa kunne tjene 24 Øre ved at gaa samme Vej tilbage; dette kunde de andre strax indse, og de begav sig da alle 4 tilbage paa Isen til Nørre-Sundby; paa den Maade tjener vi jo mange Penge, mente de alle, og de blev nu ved hele Dagen at gaa paa Isen frem og tilbage mellem Nørre-Sundby og Aalborg, inderlig glade over, da Aftenen kom, at have anvendt Dagen saa vel.

Nr. 2 begynder: To Molboer havde kjøbt nogle Flasker Brændevin, som de havde faaet Tilladelse til at udsælge Snapsevis paa et Marked. De blev enige om at tage 5 Øre for hver Snaps, men da der ingen Kjøber melder sig, siger den ene: jeg har netop 5 Øre i min Lomme; skjænk mig en Snaps, saa betaler jeg dig den med de 5 Øre. Vel, siger den anden; han skjænker Snapsen til sin Kammerat og modtager de 5 Øre. Hør nu, siger saa kort efter den anden, jeg har ogsaa Lyst til en Snaps, skjænk mig en, jeg har jo nu de 5 Øre, saa jeg kan betale dig kontant. Han faar Snapsen og betaler de 5 Øre. Da der imidlertid ingen Lysthavere melder sig, forlanger den første atter en Snaps, som han ligeledes betaler med de modtagne 5 Øre, og saaledes blev de ved, indtil Brændevinen var drukken, inderlig glade over at have solgt det hele og faaet kontant Betaling for hver Snaps, de udskjænkede.

Saa begynder Nr. 3: En Molbo drev Værtshushold i en Kjøbstad, og solgte blandt andet Smaasnapse og Smaakager. En Matros kommer en Dag ind til ham og forlanger 6 Smaakager; hvad er Prisen, spørger han; 5 Øre Stykket, svarer Værten. Vel, siger Matrosen, hvad tager De for en Snaps? Det er ogsaa 5 Øre, svarer Værten. Saa kan jeg vel betale en Snaps med en af disse Smaakager? Meget gjærne. Matrosen faar Snapsen og tilbageleverer den ene Kage. Den smagte godt, siger han, lad mig faa en til; han fik den, og betalte ogsaa den med en Kage; han drak ialt 6 Snapse, og da han havde derfor tilbageleveret de 6 Smaakager, tager han sin Hat og byder Farvel. Farvel siger Værten, men bi lidt, De glemte at betale de 6 Snapse. Hvad behager, siger Matrosen, jeg gav jo en Kage for hver Snaps, og det, sagde De, var Prisen. Aa, meget rigtig, siger Værten, undskyld mig; men — alligevel — jeg synes dog jeg skulde have nogle Penge — ah, nu kommer jeg efter det. De glemte at betale de 6 Smaakager. De 6 Smaakager, siger Matrosen, dem har De jo faaet tilbage hver en, saa dem skal jeg da vel ikke betale! Rigtig, rigtig, siger Molboen, ja undskyld jeg var lidt forvirret i Hovedet. Og dermed lod han Matrosen gaa.

Hvem af de 3 rejsende mon der fik fri Fortæring, da de kom til Kroen?

Smaating.

Blot til Lyst. Landsbypræsten: „Men, Kathrine, skammer du dig ikke ved at træde frem for Alteret med en Brudgom, som er aldeles drukken." — „Ak, Hr. Pastor," svarede Kathrine, „hvis han var ædru, gik han saamæn ikke med her hen."

— Dommeren spurgte en ung Pige, der var anklaget for Tyveri: „Hvor har du faaet den falske Nøgle fra?" — „Det er et Minde om min salig Fader," svarede Pigen.

— Paa en Rejse i Jylland kom Frederik den sjette ind i en Landsbyskole, hvor han bl. a. spurgte Drengene om, hvem der var Danmarks største Konger. Drengene raabte som med en Mund: „Knud den store, Valdemar Atterdag og Kristian den fjerde." En af Drengene, som Læreren havde hvisket til, hævede Fingeren. Kongen spurgte ham: „Kjender du endnu en?" — „Ja, Frederik den sjette." — „Hvad stort har han da udrettet?" Drengen tav forlegen, men fremstammede endelig: „Det ved jeg ikke." — „Trøst dig, min Dreng," sagde Kongen smilende, „jeg ved det heller ikke."

— „Naa, det glæder mig at høre, at De har læst mine Digte. Hvad mener De saa om den lille Bog?" — „Jeg mener, at enhver med Fornøjelse vil lægge den Bog fra sig."

Smaa Gryder. „Du ved ikke, hvor det glæder mig at se dig, kjære Klara!" — „Jo, jeg ved; lille Frederik fortalte mig, at du havde sagt, at du vilde ønske mig mange Mile borte."

Tag det med Ro. En Mand, der boede paa Landet, fandt, at der var et forbavsende Svind i hans Beholdning af Brænde, og holdt sig derfor en Nat vaagen for om muligt at erholde en Løsning paa denne Gaade. Paa en Tid, da alle skikkelige Folk burde være i deres Seng, hørte han nogen rumstere i Gaarden. Han lukkede forsigtig sit Vindue op og saa nu en for sin Dovenskab bekjendt Nabo baxe med at faa et stort Stykke Favnebrænde op i en Trillebør. „Naa, De er saamænd en kjøn Fyr," sagde Ejeren, „saaledes at komme her og stjæle mit Brænde, medens jeg sover!" — „Ja," svarede Tyven, „og De kunde vist gjærne blive liggende rolig deroppe og se mig brække Rygraden med at løfte Træet, før De skulde tilbyde at komme ned og hjælpe mig!"

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to Riger i Evropa: en By i Danmark — et Kanton i Svejts — en By i Spanien — en By i England — en By i Tyskland — en By i Palæstina — en By i Skotland.

E. K.

Firkantet Nød. Af 4 A, 4 N, 2 E, 2 K, 2 O, 1 B og 1 V dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første til os stiller mangt et Krav,
men omvendt læst du faar en Gud deraf.
Det andet var en Tyv i Israel,
dog blev hans Tyveri ham ej til Held.
Det tredje gjærne bor os meget nær,
og fjerde (omvendt) har vel mest du kjær.

S.

Opløsninger fra Nr. 21

paa den geografiske Gaade:

K j ø g **e**
N e p a **l**
U l **m**
D w i n **a**
D a n z i **g**
E l b e **n**
N i b **e**
S k o t l a n **d**
T r o n d h j e **m**
O d e **r**
R i o J a n e i r **o**
E l b i n **g**

paa den firkantede Nød:

ÆBLE
BLOD
LOVE
EDEN

paa Gaaden: Snemand.

Til Husvennens Læsere.

Da jeg i denne Tid forbereder Udgivelsen af et Hæfte Arbejdstegninger til Udførelsen af Husflidsgjenstande udskaaret i Almuestil, er det mig meget om at gjøre at komme i Besiddelse af forskjellige gamle Husflidsarbejder, udførte i denne Stil, der fortjener at gjenoplives i Nutidens Husflid. Der findes mangfoldige Steder omkring i Landet gamle udskaarne Mangletræer, Banketærskler, Smaaskrin o. s. v., som ikke mere bruges, og som man ikke sætter videre Pris paa, saa at de ofte henslænges blandt andet Skrammel, eller endogsaa helt ødelægges, uden at komme nogen til Nytte. Naar en større Del saadanne Gjenstande imidlertid bliver samlede og de derpaa udskaarne Figurer nøje sammenholdt med hinanden og undersøgte med kyndige Øjne, vilde der, ved Sammenstilling af de gamle Mønstre, kunne dannes smukke og nationale Tegninger for mangehaande ny Gjenstande til Prydelse og Nytte i Hjemmet; det gode gamle vilde blive reddet til Nytte for Husflidssagens Fremme og til megen Glæde for mange Husflidsdyrkere, der igjennem saadanne smagfuldt udførte Tegninger i national Stil vilde faa Lyst til Udførelsen af mangt et smukt let Udskæringsarbejde.

Jeg beder derfor mine mange Venner blandt Husvennens Læsere om at staa mig bi til dette Arbejdes Gjennemførelse, ved at oplede for mig, og om muligt tilsende mig af ovennævnte gamle Gjenstande, hvad de kan finde, eller faa af Venner og Frænder, som vil afse dem til nævnte Anvendelse. Alle gamle udskaarne Gjenstande, selv om de er nok saa ormædte og brøstfældige, vil være velkomne, da de hver for sig dog ofte kan afgive et eller andet karakteristisk Træk til Sammensætningen af smukke Mønstre i ægte gammel Stil. Alle de indsendte Gjenstande vil blive opbevarede, og i sin Tid, for saa vidt de har noget Værd og egner sig dertil, blive skjænkede til offentlige Samlinger for Folkeminders Bevaring, saa at Fædrenes Husflid fra svundne Tider saaledes ikke vil gaa tabt eller ubemærket hen.

Som Vederlag for Ulejligheden, eller for Gjenstanden, skal det være mig kjært at tilstille hver Indsender en god eller en nyttig Bog, samt senere et Hæfte af Tegningerne, naar de udkommer. Gjenstandene bedes sendt mig ufrigjort med Posten under nedenstaaende Adresse.

Lykkesholms Allé 4. Kjøbenhavn V.

N. C. Rom.

Brevvexling.

N. Holmg. Tak, skal blive benyttet, naar Pladsen tillader det.

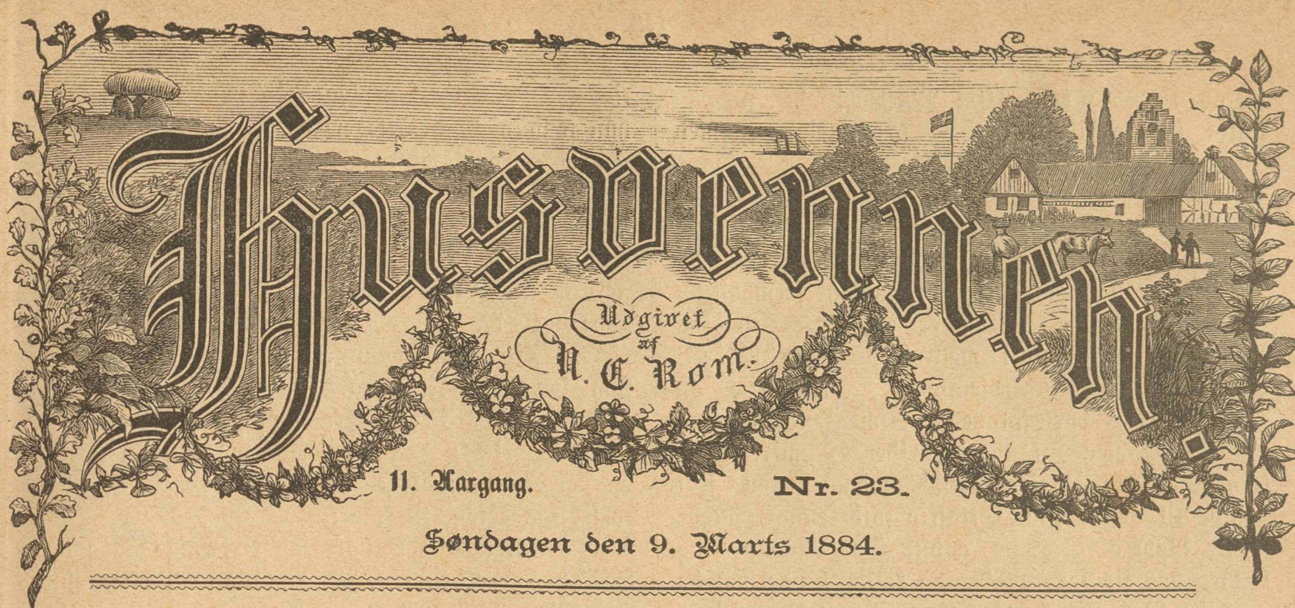
S. N. i H. — Saafremt det er Udgiveren muligt, skal den ønskede Vejledning blive meddelt; men for det første kan det i hvert Fald ikke ske.

En Stevnsbo. „Skattegraveren", der gjengiver hidtil utrykte Minder fra Folkemunde, faar De frit tilsendt Aaret rundt hver 14de Dag ved at indsende 3 Kroner til Højskolelærer Chr. Bågø i Testrup over Aarhus, med Anmodning om at optages som Medlem af Selskabet, der udgiver Bladet.

Marcus J. Deres Ønske om fuldstændig Vejledning til Beredning af lodne Skind skal blive imødekommet i Husflidstillægget for Marts.

N. K. S. i L. Takker for tilsendte Smaating, som gjærne skal blive anvendte.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 23.

Søndagen den 9. Marts 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Dansen gik stadig med Liv og Munterhed; snart var det en stiv Menuet, hvori ogsaa de ældre deltog, og snart en lystig, overgiven Runddans, der opførtes, og Tiden led fornøjeligt, den ene Time efter den anden.

Der skete et lidet Ophold. Jesper Brochmand og Holger Rosenkrands tog nemlig Afsked og fulgtes til Dørs af Doktor Morten og flere andre gejstlige Herrer; en gammeldags Karosse, forspændt med fire vælige Heste, holdt for Døren, i den steg de op og kjørte til Rosenholm, hvor den lærde Bisp vilde slaa sig til Ro i nogle Dage.

Trompeter, Fløjter og Violiner kaldte atter til Dans, en ung Ridder traadte frem og bød Fru Eline op til en Menuet, og i det hun lagde sin Arm i hans, sagde Magisteren spøgende til ham: „Ja, i eders Haand er hun tryg, Hr. Ridder! men pas dog vel paa, at ingen tager hende fra mig!“

Fru Eline traadte Menuetten med sin ridderlige Kavaller, hvis gyldne Sporer klirrede, for hvert Trin han tog. Musikken lød stærkt og livligt; thi Spillemændene vidste, at denne Dans skulde være den sidste for Aftenen, og derover var de glade, medens de unge, der snarere var bedrøvede derover, færdedes paa Gulvet med et Liv og en Udholdenhed, som om de aldrig kunde trættes, men vilde nyde Dansens Glæde lige til det sidste. De eneste, der begyndte at blive søvnige, var Lysene, af hvilke flere var brændt ned i Stagerne og nu kun mægtede at kaste et mat Skjær hen over Salen og de dansende.

Man havde just begyndt paa den sidste Tur af Menuetten, da en af Tjenerne kom farende ind i Salen og hæsblæsende sagde til Magisteren: „Der kommer nogle sære fremmede hen over Gaardspladsen, og de stævner vist lige hid . . .“

Han havde endnu ikke faaet udtalt, da Døren pludselig reves op og flere kappeklædte Mænd stormede ind med Sværd i Haand og gjorde Skinangreb paa de studsende Gjæster. Den forreste af de formummede Skikkelser saa' sig ivrig omkring, men fik aldrig saa snart Øje paa Bruden, førend han uden videre banede sig Vej hen til hende. Den unge Ridder havde draget sit Sværd og vilde værge sin Dame; men de fleste af de kappeklædte trængte ind paa ham og Eline, medens Resten i et Nu slukkede alle Lysene og derpaa fo'r tumlende omkring mellem Bryllupsgjæsterne, saa at der opstod en forfærdelig Støj med Raaben og Skrigen. Ridderen, der ikke ret turde bruge sit Sværd i Blinde, gjorde et Forsøg paa at gjennembryde de angribendes Kreds; men en af dem, der var bag ved, spændte i det samme begge sine Hænder om hans Hals og holdt ham saa fast som i en Skrue, det svimlede for ham, tusende Ildgnister fo'r ham ud af Øjnene, og han fornam, at hans Arm lammedes, at Bruden gled fra ham, og . . . og . . .

Med Raabet: „Tilbage, frække Røver!“ var Magister Bonde i Mørket tumlet mod en af Voldsmændene, men fik et saa voldsomt Slag i Hovedet af Modstanderens Knytnæve, at han styrtede san-

fesløs til Gulvet. Doktor Morten raabte, at man skulde spærre Udgangene og tænde Lysene; men Støjen og Kvindernes Skrig overdøvede hans Stemme, og da der endelig kom Lys, var der ikke en eneste af de formummede Skikkelser tilbage i Salen, og — Bruden var ogsaa forsvunden!

Den nylig saa festlige Bryllupssal frembød nu et sørgeligt Skue. Blomster og Grankviste laa henslængte paa Gulvet mellem splintrede Møbler, Lysstumper og andre Gjenstande. Fru Kirsten og flere Kvinder var faldne i Afmagt, og Biskop Morten Madsen gik hændervridende omkring og klagede: „Hvilken uhørt Niddingsdaad! Gud se i Naade til os og lade Straffen falde tungt paa de frække Røvere!" Hans ældste Søn Martin stod ligbleg hos sin syge Moder og kaldte hende med de ømmeste Navne for at vække hende til Bevidsthed, medens den hæftigste Forbitrelse stod at læse i Broderen Olufs kjække Aasyn, og han stod paa Spring ud af Døren, men holdtes tilbage af Faderen. Den unge Adelsmand, som sidst havde danset med Bruden, var hurtig kommen paa Benene igjen, og han og de øvrige tilstedeværende Riddere var med Sværd i Haand ilet ud af Værelset for at forfølge Voldsmændene; men da disse havde faaet for langt et Forspring, og Forfølgerne alle var fortumlede og raadvilde og næppe havde Anelse om, hvem Hovedmanden for Kvinderanet og hans Hjælpere havde været, kunde der ikke være synderligt Haab om, at deres Bestræbelser vilde krones med Held. Magister Bonde rejste sig vaklende op og stirrede vildt omkring sig, medens han støttede sig til Doktor Jakob Knudsen og Bispen fra Aalborg, der begge var ilet ham til Hjælp, og paa hvis Ansigter Forfærdelse og den dybeste Harme stod malet.

„Hvor er min Hustru?" spurgte Brudgommen i den pinligste Uro og saa' bønlig fra den ene til den anden. „Gud naade mig, hvor er Eline? Ak, nu husker jeg det hele!" vedblev han og pressede Hænderne mod Panden; „det var Niddingen fra Havreballegaard og hans Stalbrødre — de har bortført hende!"

Med disse Ord paa Læberne rev han sig løs og styrtede ud af Døren, og efter at have snappet en Kappe og den første den bedste Hat i Gangen ilede han afsted ned i Gaarden og ud igjennem Porten.

Magisteren var ikke et Øjeblik i Tvivl om, hvad Vej han skulde tage.

14. Mellem Haab og Frygt.

Skipper Ingeborg havde „været med" hele Dagen, først blandt Mængden, der var stimlet sammen paa Gaden mellem Bispegaarden og Domkirken for at se paa Brudefærden, og siden havde hun opholdt sig i Stegerset og nydt Gildelevninger sammen med Piger og Tjenere. Under Dansen var hun uden videre gaaet hen og havde taget Plads i Døren til Salen for at se paa de dansende; de fremmede havde i Førstningen set forbavset paa den sære Skikkelse med Kabuds, Mandstrøje og Skjørter paa; men da de saa', hvor venligt Bruden tiltalte hende, skjønnede de nok, at det maatte være én, som havde sit Frisprog, og ingen brød sig saa videre om den kæmpestore Mandinde. Ogsaa hun lagde Mærke til den Uro, der var over Klokkeren, og da han skyndsomt forlod Salen og gik hende forbi, sagde hun til ham:

„Sikket Jav det har med jer, Hans Skaaning! I skal da vel aldrig hen og vie et Par saa silde Aftens?"

„Nej, gode Ingeborg!" svarede han med foldede Hænder og fromme Øjne; „jeg gaar hjem til min ensomme Bolig for at opsende nogle Bønner for de nyformæledes Fremtidslykke."

„Det er skamfærd Løgn i hans Hals, det skinhellige Bæst!" mumlede Spaakvinden, „og jeg vil snarere tro, at han har en eller anden lumperhaftig Gavtyvestreg for."

Hun gjorde sig allehaande Tanker om Klokkerens paafaldende Adfærd.

Ved Sengetid nikkede hun god Nat til sin kjære unge Frue og forlod derefter Bispegaarden for at gaa hjem.

I det hun nærmede sig Udkanten af Byen, mødte hun en lille Skare mørke Skikkelser til Hest, der red hende forbi i skarpt Trav, og da dette kom hende noget underligt for, vendte hun om og gik tilbage; men inden hun naaede Bispegaarden, mødte hun atter de kappeklædte Ryttere, der nu fo'r afsted i susende Galop i den modsatte Retning. Ingen af dem mælede et Ord, og deres hele Færd havde noget fordægtigt ved sig. Hun blev staaende et Øjeblik og overvejede, hvad hun skulde gjøre, men bestemte sig hurtig for at ile bag efter Rytterne. Inden hun var naaet ret langt, blev hun indhentet af en Fodgænger, der kom farende efter hende i Retning af Mindeport.

„Hvem er I? og hvad render I saadan efter slig Tid Aftens?" spurgte hun.

„Gud hjælpe mig naadig og vel!" svarede Fodgængeren forpustet; „er nogen kommen jer forbi, gode Ingeborg?"

„Er det jer, Magister Kristen?" udbrød hun forbavset. „Ja, der red en Flok sorte Spøgelser forbi lige nyssen. Er der sket noget?"

„Ja, en svar Ulykke! Ridder Erik brød ind i Salen med sine Svende, eller hvem det var, og ranede min unge Brud!"

„Saa gid ogsaa Djævelen annamme ham!" udbrød Spaakvinden forbitret og skridtede ud ved Siden af Magisteren. „Var jeg endda bleven et Øjeblik længer, at jeg kunde have værget det uskyldige Lam! Men lad os nu se! Vi faar ham kanske i Tale i Aften endnu en Gang, og saa skal han se sig vel for, om han kan hytte sig, den røde Hund!"

De naaede Havreballegaard. „Luk op!" raabte Skipper Ingeborg og bankede paa Jærnporten med sin tunge Vandringsstav.

Der var mørkt i Hovedbygningen; men der færdedes Folk med Lygte i Staldene, og en Mand kom gaaende hen over den brolagte Gaardsplads inden for Gitteret. Det var Ladefogden.

„Hvem der?" raabte han.

„Det er Magister Bonde fra Aars," svarede Præsten. „Skynd jer at faa Porten aabnet! Jeg maa strax tale med Lensmanden."

„Hans Naade er ikke hjemme," sagde Ladefogden.

„Hvad kan det nytte at staa her og prate med saadan en Løgnehals!" mumlede Spaakvinden utaalmodig. „Jeg ser, der er Lys i Skyttens Kammer endnu; lad os gaa over og adspørge ham, han er det eneste Menneske her paa Gaarden, som der er Sandhed skabt i!"

Hun skraaede over Pladsen til den østre Bygning og bankede paa en Dør, medens Præsten holdt sig lidt tilbage. Døren var aflaaset; men Anders Skytte, der havde været med til Sviren med Bønderne og nu lige var ved at gaa i Seng, hørte Støjen, aabnede Vinduet og spurgte: „Er der nogen ved Døren?"

„Ja, det er saamænd ikke andre end mig, bitte Anders," sagde Skipper Ingeborg og traadte nærmere. „Jeg skal nødvendig snakke med Lensmanden, og nu siger Ladefogden, den Løgnehals, at han ikke er hjemme. Sig mig Sanden, bitte Anders! I lyver ikke, og jer kan jeg stole paa."

„Han er ikke hjemme, saa vidt jeg ved," svarede Skytten.

„Da var det bansat! Hvor mon han da lander?"

„Ja, det er mere, end jeg kan sige jer, Ingeborg. For en god Stund siden red han af Gaarde med de fremmede Skytter, som var med paa Jagten i Dag. De er kommen tilbage og er kanske gaaet i Seng; men Naadigherren var ikke med."

„Det var en kyssom Streg i Regningen," sagde hun til Magisteren; „hvor Fanden kan han da være bleven af, det rødskjæggede Bæst? Han skulde da vel aldrig være bleven paa Aarhusgaard, medens de andre Kumpaner red hid for at lede os paa Vildspor?"

Magisteren vred sine Hænder og stønnede fortvivlet.

„Vi maa vist lige saa godt vende tilbage til Aars, Magister Kristen," vedblev hans energiske Ledsagerske, „eller det er kanske bedre, at I gaar alene, mens jeg bliver her og passer paa, om Spøgelset vender tilbage? Noget maa der gjøres, og ej nytter det at spilde Tiden med Klynkeri!"

De fulgtes ad ud fra Gaarden; for Skipper Ingeborg var ikke paa det rene med, om hun skulde blive eller gaa med til Aarhus.

„Gud i Himmerig hjælpe os og lade os vælge den rette Vej!" sukkede Magisteren og knugede Hænderne i hinanden. „Lensmanden er snu som en Ræv, og jeg frygter saare for, at vi ej kan hitte Sporet, saa vel har han skjult sine Veje for os!"

„Den Klagen og Klynken huer mig kun ringe!" sagde Spaakvinden, der kun tænkte paa „det uskyldige Lam" og var nær ved at være harm paa Magisteren, fordi han ej havde værget hende bedre. „I ved jo da godt," vedblev hun, „at der aldrig er den saa klog, der er jo den der er klogere. Men hvorfor slog I ikke fra jer, mens Tid var, bitte Fa'r, og lærte ham at holde sine Fingre hos sig selv? Havde jeg bare været tilstede, jeg skulde have givet ham en Trykfexten ind for Hjærtekulen, saa han skuld' ha' skvat' som en Sild . . . !"

„Tys!" raabte Magisteren, der næppe havde hørt et Ord, af hvad hun sagde — „jeg hørte sandelig en Hest, der prustede!"

Et Par Bøsseskud neden for Gaarden løb der en Ensporvej fra til venstre, medens den egentlige Vej blev ved lige ud til Aarhus. Til dette Sted var de komne, da Magisteren troede at høre den prustende Hest.

Skipper Ingeborg tog sin Kabuds af, lagde Øret til Jorden og lyttede.

„Ja, der kommer en Rytter i Skridtgang ad Viby-Vejen," sagde hun og rejste sig, „og ventelig er det ham, vi søger. Lad os træde lidt til Side og skjule os bag Træerne og ikke give os til Kjende, førend vi ser, hvem det er, og om han er alene paa Hesten."

Magisteren blev staaende; men Skipper Ingeborg tog ham ved Armen og trak ham med sig om bag den nærmeste Busk.

Rytteren nærmede sig, stadig i Skridtgang, og de hørte tydelig Hestens taktrette Hovslag paa Vejen. Maanen stod ren og klar lige over Aabningen, som Vejen dannede, og de kunde skimte Rytterens Skikkelse mellem Træerne, et Stykke førend han naaede Stedet, hvor de havde skjult sig. Det var ganske rigtig Lensmanden, og han var helt alene. Den mørke Kappe havde han endnu om sig; men Staalhuen hang ved Sadelknappen, og han var let kjendelig paa Fløjelsbaretten og det røde Mundskjæg.

Da Rytteren var kommen saa nær, at de kunde se, hvem det var, holdt Spaakvinden igjen med

Præsten, der strax var rede til at gaa lige løs paa Fjenden. „Vær endelig stille, Fa'r!" hviskede hun ivrig og rykkede ham i Armen; „bliv her og lad mig gaa ud og snakke lidt med ham — I fordærver Spillet!" Men han sled sig fra hende, sprang frem og stillede sig midt paa Vejen, og Skipper Ingeborg fulgte med, nu da hun saa', at „Spillet" alligevel var ødelagt.

„Hvor har I gjort af min Hustru, Ridder Erik?" raabte Præsten med dirrende Harme.

„Ja, sig os, hvor I har gjemt hende, bitte Jerrik! ellers faar I med mig at bestille!" istemte „Hexen" og løftede Stokken højt over sit Hoved.

De havde nær kyst Livet baade af Hest og Rytter. Hesten stejlede og gik baglængs, og Rytteren blev saa forskrækket, især ved Synet af „Hexen", at han satte Sporerne i Gangerens Sider og satte ind mellem Træerne for ad en Omvej at komme forbi, og den eneste Hævn, de fik over ham, var, at Skipper Ingeborg gav Hesten et saadant Rap over Bagdelen med sin vægtige Stok, at den slog bagud og nær havde kastet Ridderen af. De hørte det knase i Løvet og rasle mellem Buskene, han kom ud paa Vejen igjen lidt længere oppe, og et Øjeblik senere hørte de ham galopere ind i Gaarden, som om en Ulykke var i Hælene paa ham.

„Vi maa efter ham, inden Porten bliver lukket!" udbrød Magisteren ivrig og begyndte at gaa.

„Det nytter intet," sagde Skipper Ingeborg og blev staaende, „og det er ej ad den Kant, vi nu skal søge efter Eline Mortensdatter — han maa have gjemt hende et Steds mellem her og Aars. Kom, bitte Magister! vi maa hen og se, om vi kan hitte hende; Spøgelset har jo selv vist os, hvad Vej vi skal søge."

Med disse Ord vendte hun sig om og begyndte at skridte ud hen ad Vejen, som Lensmanden nylig var kommen, og Magisteren, der havde Tillid til hendes Kløgt, betænkte sig ikke længe paa at følge hende.

(Fortsættes.)

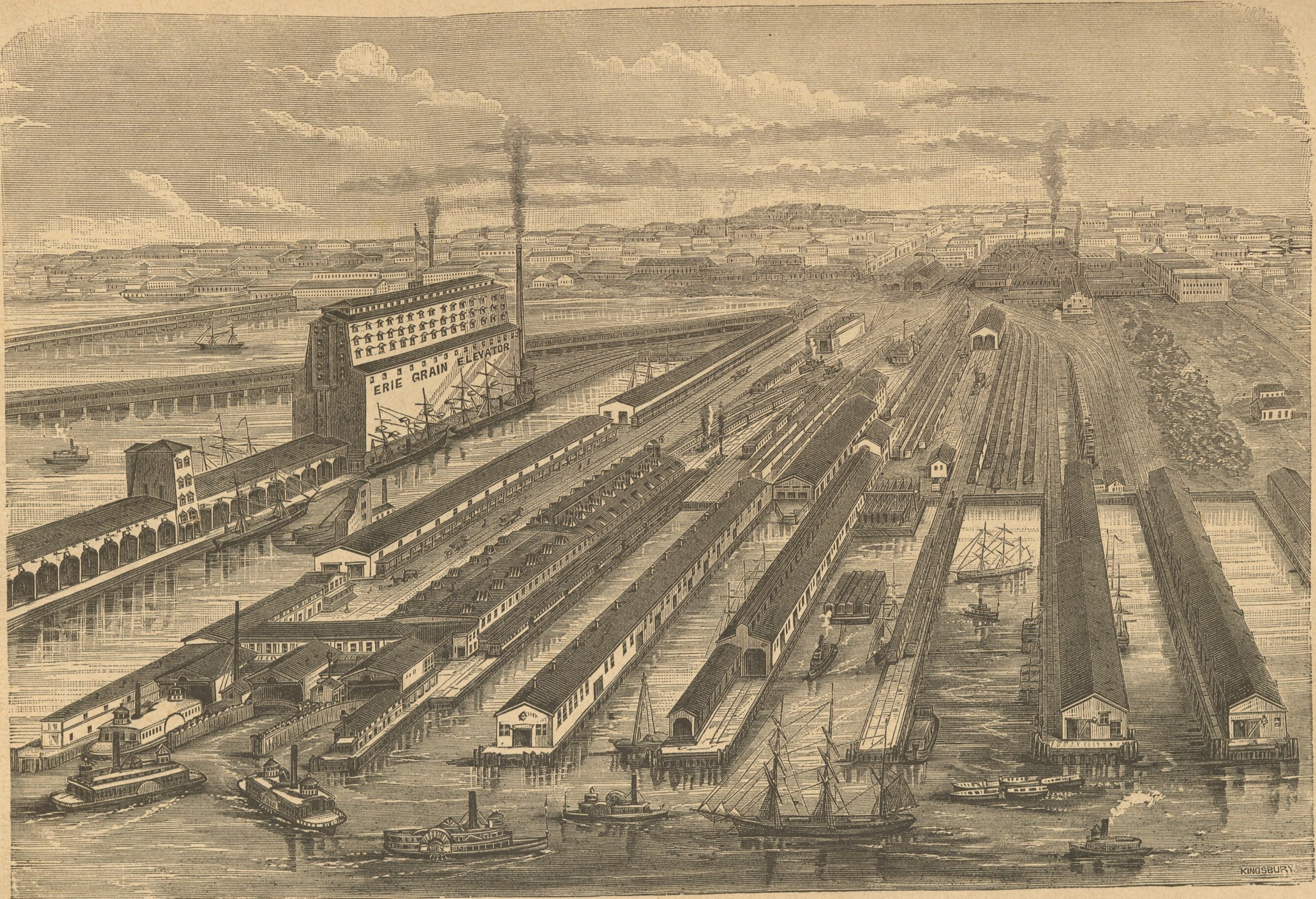
Et Vinterbillede.

Sollyset rødmer bag Sky.
Jægeren løfter sin Bøsse ned,
tager sin Taske og slentrer afsted
ud af den drømmende By.
Rimfnuget pudrer hans Skjæg og Haar,
mens spejdende hen over Sneen han gaar.

Han nærmer sig Skovgjærdets lokkede Krans.
Natten i Valdragt har Bøgene smykt
og tusende smaa bitte Snehytter bygt.
Sølvstjærner myldre paa Kviste i Glans,
bæver, drysser og slukner.
— Der knalder et Skud,
et Dødens Bud;
et Raadyr styrter i Smerte ud
over Hegnet, og blodsprængt i Sneen det drukner.

Sollyset breder sin Flod. —
Her i den høje, slumrende Skov,
hvor Sneen er mærket af Raadyrets Hov
og nyligt dampende Blod,
myldrer saa meget for Tanken frem:
Lysglimt og Skygger fra Fortidens Gjem. —
Ja, Skoven har Magt uden Hornets Klang,
uden Juniaftenens Hvisken
og Fuglenes Elskovssang
og Bækkens Mumlen og Tisken.
Den hvælver rolig i Vintertjæld
sit Tag og køler de kaade Væld:
Ungdommens Majnatsdrømme
og aabner lønligt i Sind og Sjæl
Alvorstankernes Strømme.
Den sænker haabløse . . . men hvad ser
jeg hist bag det gamle Spang:
lysgrønne Straa, der i Sneen ler
i gulbrune Bregners Fang
og Brombærrankernes visne Hang.
— Dejlige Foraar med Løfter og Lys,
og Længslernes unge Fylde,
du drømmer bag Sne og bag Kuldegys;
ja dig maa vort Hjærte hylde!

Hans P. Lunde.

Parti af „Dokkerne" ved New York.

Fra New Yorks Havn.

Hvem der ikke har besøgt en stor Søstad, gjør sig vanskeligt et Begreb om det forunderlig travle Liv, der rører sig i en saadan Stads Havn, om det brogede Skue af alle Folkeslags Søfolk der her mødes, og om de umaadelige Havnemoler (Kajer), Pakhuse og Vareskure, der er opført med utrolig Møje og Bekostning for at lette og sikre Skibenes Losning og Ladning. Baade, Pramme, Sejlskibe og Dampskibe fare frem og tilbage eller ligger fortøjede ved Bryggen, og ufattelige Vareværdier kommer og gaar i en uophørlig Skiften. Det er Billedet af en saadan Verdensstads Dokker, eller Anlægsplads for Fragtskibe, vi i Dag fremviser for vore Læsere. Vi ser det ene Havnehoved skyde ud ved Siden af det andet, omsluttende saa dybe Kanaler, at de største Kæmpedampere kunne lægge tæt ind til Bredden for at losse og lade lige ind i de uhyre store og lange Vareskure, gjennem hvilke atter Sporene fra Amerikas vidt forgrenede Jærnbanenæt strækker sig. Alle Vegne findes kæmpestærke Dampkraner, der svinger de tungeste Byrder ud og ind i Skibene, alle Vegne stærke Mænd og haardt Slid. „Tid er Penge" gjælder frem for alt for Fragtskibere. Det gjælder om ikke at ligge stille, men om hurtigt at faa deres uhyre Buge tømt og atter fyldt for at de kan give Plads for ny ankomne.

For Tydeligheds Skyld er „Dokkerne" tegnede temmelig tomme for Skibe. Men forestil dig Bredderne overalt tæt pakkede med en vrimlende Skov af Master og med Dampskorstene saa store, at man kunde kjøre det største Hølæs igjennem dem, om de laa ned paa Jorden — saa vil du se Billedet, som det i Virkeligheden viser sig paa Stedet for den fremmedes undrende Øje. For hurtig og let Ladning er der gjort alt, hvad menneskelig Snille kan opfinde. Se den en halv Snes Etager høje Kæmpebygning paa Billedet til venstre. Det er en „Korn-Elevator": et uhyre Kornmagasin uden „Lofter", indvendig bestaaende af vældige rørformede Rum, der gaar lodret gjennem hele Bygningens Højde. Ind under Bygningen løber de store Korntog fra det fjærne Vesten. Ved Hjælp af en Dampmaskine paa mange hundrede Hestes Kraft, der bevæger Baand uden Ende, hvortil er fæstet Bægre saa store som Skæppemaal, det ene bag det andet, er hele Togets Tusender Tønder Hvede eller Majs tømt i kortere Tid end en Møller tømmer sin Vogn, uden at en Menneskehaand behøver at bevæge en Skuffe, eller en Drager behøver at bære en Sæk op. „Elevatoren" haler det løse Korn op i sine Bægre saa let som var det Avner, og styrter det af øverst i et af de vældige lodrette Rør, gjennem hele Bygningens Højde. Det luftes ordentligt, Kornet, ved dette Styrtebad. Efterhaanden fyldes Røret til det øverste og her ligger nu Kornet vel forvaret for baade Rotter og Mus, for Tyvehaand og Fordærvelse, indtil det skal afskibes. Saa lægger en Atlanterhavsfarer an ved Bolværket lige op ad Elevatoren, vældige Sejldugsslanger bringes fra en Rørbeholders nederste Del ud over Skibenes Lugekarm, store Skodder trækkes, nu bruser Hvede- eller Majsstrømmen lige ned i Lasten og — den vældige Atlanterdamper er fyldt hurtigere end vi her hjemme laster en Pæreskude.

Ikke sandt! Vi forstaar nu lidt af det rastløse Liv, der rører sig hinsides Atlanterhavet i Kæmpestaden, hvor der findes saa meget ondt, men hvor dog ogsaa saa mange gode Kræfter har frit Rum til at røre sig og hvor alt det store er voxet frem alene i det sidste Hundredaar! R.

En Udflugt til de dansk-frisiske Øer.

Af Holger Poulsen.

II. Manø.

Er der noget Sted i Danmark, der er ukjendt for Almenheden, er det sikkert nok Manø, hvilket hidrører fra, at det er saa besværligt at komme over til Øen, da det brede Farvand mellem Øen og Fastlandet (V. Vedsted) har saa ringe en Dybde, at der ikke er Tale om Sejlads; man vader eller kjører gjennem Vandet, hvilket ikke er uden Fare, da den Strøm, Tidevandet foraarsager, danner Huller, snart et Sted, snart et andet. For den almindelige Bevidsthed er Manø ikke andet end en Sandbanke, hvilket er en højst urigtig Antagelse.

Paa vor Udflugt naaede vi Manø paa en behageligere Maade. Fra Sønderho sejlede vi til Øen paa en klar, smuk Sommereftermiddag. Tilfældigvis blev Rejseselskabet temmelig stort. En Skibsfører og hans Familie, som jeg rejste med, traf sammen med nogle Turister: en Præst og hans tre Svogre, en Cand. jur., Sagførerfuldmægtig, en Lærer og en Student, der ligeledes skulde til Manø, og vi foretog da Rejsen i Fællesskab. Afstanden fra Sønderho til Manø i lige Linje er ikke ret stor, og paa Lavvande (Ebbe) er der ikke ret langt at sejle; men saa meget mere maa man saa tage sin Tilflugt til Apostlenes Befordring over den store, vidtstrakte Forstrand, der har en Bredde af over en halv Mil, maaske nærmere en Mil. Paa Højvande (Flod) staar disse udstrakte Sandflader under Vand (Forskjellen paa Ebbe og Flod er her mindst 6 Fod), og man kan da sejle meget nærmere til Land; men det er da en løjerlig Sejlads, som den, der ikke er fortrolig med de ejendommelige Strømforhold og krogede Løb mellem Sandbankerne her,

vanskelig kan forstaa, hvorfor ogsaa de Sømænd, der ikke fra Barnsben af har sejlet i disse Farvande eller i længere Tid har lært dem at kjende, ikke uden Vanskelighed færdes i disse særegne Forhold. Snart sejler man i en Retning, der er modsat Maalet for ens Rejse, saa i en anden og endelig i en tredje; men man kan trygt stole paa de herboende, praktiske Sømænd, der af Erfaring ved, naar de skal gaa gjennem de forskjellige Løb for at have Strømmen med, hvilket har til Følge, at Sejladsen gaar hurtig og let.

Tiden blev ikke lang om Bord; med Kikkerten for Øjet spejdede man efter den lille Ø, der var Maalet for vor Rejse; snart rettedes den mod Øst, mod Jylland, hvor Ribe Domkirkes Taarn som en vældig Kæmpe rager op over det flade Landskab. Vor brave Baadfører gav et Glas til bedste, og det løsnede Tungens Baand; snart lød Tonerne af en smuk Duet hen over Søen. Det var de bekjendte Melodier af Gunnar Wennerbergs „Gluntarne", som her ved Nordsøens øde Kyst lød smukt og kraftigt om end ikke saa kunstnerisk udført, som naar de svenske „Nattergale" i Upsala lader de evigunge Melodier klinge i Fyrreskovens Gange.

Vi nærmer os rask til Manø, hvis Klitter ser ud som en stærk Fæstningsvold, og lægger til Kysten inde i et smalt Løb, efter at Baaden har tilbagelagt en trekantet Vej uden om det store, Øst for Sønderho beliggende „Kjelsand". Langt inde mod Land kommer en Vogn kjørende — dog ikke følgende den gamle geometriske Læresætning, at „en lige Linje er den korteste Vej mellem to Punkter". I det bløde, af Muslingskaller dækkede Sand gaar det ikke an at kjøre; det gjælder om at finde de faste Sandrevler. Der er en saare lang Vej ud til det faldende Vand, og vi faar Lov at vente en god Stund. Endelig er vi paa Vognen og tager hjærtelig Afsked med vor Baadfører. Medens vi langsomt bevæger os hen over denne store Sandørken, daler Solen ned i Vest, hvor dens gyldne Straaler spejler sig i den blanke Havflade langt, langt borte, vel et Par Mil, hvorfor der fra Manø er lige saa langt til Havet mod Vest som til Ribe mod Øst. Imellem Øen og Havet ligger nemlig en uhyre stor Sandbanke, „Koresand" kaldet. Ved at se paa disse store Sandflader stemmes Sindet vemodigt, som naar man vandrer paa en Kirkegaard eller mellem Ruiner. Koresand og den uhyre Forstrand mod Nord ned til Knuddyb skal i gamle Dage — fortalte man — have udgjort den største Del af Øen Manø, og der fandtes da her tre Byer — nogle mener endog Kirkesogne — nemlig Knudby mod Øst, Vesterho lige over for Sønderho paa Fanø og Koreby paa Sandet af samme Navn.

Da kom den frygtelige Stormflod Natten mellem den 10de og 11te Oktober 1634 — altsaa for halvtredje Hundrede Aar siden — og de nævnte tre Byer, ligesom den store Nordstrand, forsvandt i Havets Dyb — kun Sandbankerne blev tilbage. Paa Nordstrand druknede 6,400 Mennesker ved denne Lejlighed.

Endelig er vi tæt oppe ved de høje Klitter, foran hvilke der voxer frodigt Græs. Nu maa vi et Stykke Nord paa for at komme uden om Klitterne, gjennem hvilke der ikke gaar nogen Vej. Vi opdager nu, at Øen bestaar af to Dele: Gammel Manø og Ny-Manø, hvorimellem der gaar en Fordybning, som er tør i Ebbetiden. Gammel-Manø bestaar af store, udstrakte Marskenge, hvor der kan findes Klæglag af en Tykkelse paa indtil 3 Alen, og hvorover Havet skyller sine fraadende Bølger, naar Stormfloderne vælter ind mod den flade Kyst. Denne Del af Øen har ikke altid været ubeboet som nu; man har her opgravet tilhugne Egebjælker med Aarstal paa. Efter at vi har passeret nogle Græsgange, naar vi endelig en indgrøftet Vej, der fører op til den lille venlige By, der ligger lunt paa Vestsiden af Øen bag de faa, men temmelig store og faste, halvmaaneformede og karakteristiske Klitter, hvis Indhold, Sandet, holdes godt i Ave af den frodige Plantevæxt, der drager Næring af den i Sandet værende Glimmer. Vejen, der bestaar af tørret Ler (Klæg) uden Spor af Grus, var haard og jævn som et Logulv, men maa ikke være naadig at passere om Vinteren, naar den er opblødt. Regner man den uhyre brede Forstrand med, er Øen et af de største Sogne i Danmark, men bestaar ellers af ca. 1500 Tdr. Land lavt liggende Ager og Eng, begge meget frugtbare. Af de store Græssletter, der dels benyttes til Græsning, dels til Høavl, vilde med Fordel over 300 Tdr. Land kunne bringes under Ploven og dyrkes, naar Havvandet under Stormfloder kunde holdes ude. Beboerne har derfor dannet et Digelag med det Formaal at rejse et Værn mod Havet, og naar det lykkes Beboerne at bevæge Regering og Rigsdag til at yde et i nogle Aar rentefrit Laan, vil der strax blive taget fat paa Arbejdet, som omfattes med megen Interesse, hvorfor man ogsaa er meget villig til at ofre Arbejde og Kapital paa dets Gjennemførelse. Da Antallet af Skibsførere paa Grund af Sejlskibsfartens Indskrænkning aftager Aar for Aar, søger man mere og mere Indtægten af Jorden i Steden for tidligere paa Søen, og da Øen ej kan nyde godt af Havne eller Jærnvejsanlæg, mener Beboerne at have et billigt Krav paa at faa Hjælp af Statskassen til deres Digelag. Øen er for nylig bleven udskiftet, hvilket Beboerne er godt fornøjede med.

(Sluttes.)

Bognyt.

Vejledning for udskrevne Værnepligtige (henhørende til Hæren), er Navnet paa en lille Bog, der i disse Dage er udgivet af Intendant og Fuldmægtig i Krigsministeriet A. P. Møller Den indeholder en kort Fremstilling af de ved Love, Reglementer m. v. hjemlede Bestemmelser, som kunne antages fortrinsvis at have Interesse for de indkaldte, for at afhjælpe den Mangel paa Kjendskab til de militære Forhold, der sikkert ikke er ualmindelig hos de Værnepligtige som aarlig udskrives til Hæren, og som saaledes bereder sig til at forlade Hjemmet for som Rekruter at træde i aktiv Tjeneste. Den i alle Maader klare og paalidelige Vejledning indeholder – foruden en lille Indledning om Hærens Styrke og Bestanddele — vel valgte sagkyndige Oplysninger om 1) den udskrevne Værnepligtiges Indkaldelse, Indrejse til og Møde ved Afdelingen, 2) Uddannelsens Varighed og almindelige Beskaffenhed, 3) den Meniges Forplejningsforhold og andre personlige Forhold, 4) den Meniges Kassation, 5) den Meniges Hjemsendelse og Forhold efter Hjemsendelsen og 6) senere Indkaldelser og Værnepligtens Varighed. Vi kan paa det bedste anbefale denne lille nyttige Bog til de indkaldte Værnepligtige, som i mange Retninger kunne have Nytte af den forinden Afrejsen fra Hjemmet. Den faas i alle Boglader for 35 Øre. (N. C. Roms Forlagsforretning.)

Amerika, set fra et Landbostandpunkt. Udgivet af H. Andreasen, fhv. Gaardejer, Red. af „Centralbladet". (C. A. Topps Boghandel.) Af Subskriptionsindbydelsen skal vi anføre, at dette Værk vil indeholde en Mængde for det meste paa personlige Jagttagelser støttede Optegnelser med Illustrationer fra næsten alle de nordamerikanske Stater. Med 1ste Hæfte følger 3 større Billeder og blandt de talrige i Texten trykte Illustrationer i de senere Hæfter fremhæves navnlig en Række Billeder i 4de—5te Hæfte fra New-Mexiko af de derværende Indianerbyer, samt fra Kalifornien. Formaalet med Bogen er hovedsagelig at give Oplysninger om Landbrugsforholdene i Amerika med særligt Hensyn til den Del, der omfatter Emigrationen, som Bogens Titel udviser, altsaa nærmest det, der berører Livet paa Prærien og paa Farmene, medens Forfatteren tillige har fundet det fornødent at medtage forskjelligt, der kommer dette Omraade nær. Værket udkommer i 6 à 7 Hæfter med ca. 3 Ugers Mellemrum til en Pris af 1 Krone pr. Hæfte. Subskriptionen kan tegnes i alle Nordens Boglader. Bogen, som vi nærmere skal omtale naar flere Hæfter foreligger, er smukt udstyret. Som Prøve paa de større Billeder gjengiver vi omstaaende et Parti af Dokkerne ved New York.

Optegnelser om Snesere Sogn (i de to sidste Aarhundreder) af Peter Jensen, Lærer ved Smidstrup Skole. Denne Bog er et nyt Bidrag til vor stedlige Historie og Topografi. Den afviger noget i Form og Fremstilling fra Rasmussens Bog om Gisselfeld, Brasch Vemmetofte og Petersen Vallø og Omegn og nærmer sig mere Fr. Carlsens Bøger om Rønnebæk og Gammelkjøgegaard, men medens disse Forfattere ved Hjælp af Rigsarkiverne, gamle Tingbøger o. s. v. giver os Meddelelser om vedkommende Egne langt tilbage i Tiden, gaar Lærer Jensens Optegnelser om Snesere Sogn, naar de trykte Uddrag ikke regnes med, som Titlen viser, kun et Par Hundrede Aar tilbage i Tiden. Ikke desto mindre har han ved en saa meget mere flittig Brug af Herregaards- og Præste-Arkiverne der i Egnen, fremdraget mange Ting, mange Uddrag af Afskrifter, som ikke alene vil være meget interessante for Egnens Beboere, men ogsaa kunne afbenyttes som Kilde for kommende Forskere. Forfatteren, der fortæller godt og livligt, har især sin Styrke i at gjengive de mundtlige Fortællinger i en let tilgængelig Form. Selv i de tørre „godshistoriske Forhold" med de mange Jordebøger og Skifteregistre, har han forstaaet at indsprænge livlige Fortællinger om Godsejere, Rytter-Institutionen, Fæsteforholdene, Hoveriet, Fællesskabet og Kvægsygen, der ligesom en Del ypperlige Sagn om Svend Gynge, om Englændernes Landgang, om Nisser og Trolde, der saa vel som hvad der er fortalt om Præster og Degne, om Sæder og Skikke, om Boliger og Klædedragt o. s. v. ret er skikket til at fængsle Læsernes Opmærksomhed, hvorfor vi paa det bedste kan anbefale den særdeles smukt udstyrede Bog til enhver Ven af Minder fra en svunden Tid, men særlig dog til Landets Læseforeninger og Sognebiblitheker, hvor de historiske Topografier aldrig bør savnes.

For dem, der mulig vil afbenytte P. Jensens Bog som Kildeskrift, skal vi ikke undlade at pege paa, at hvad der (Side 19) er meddelt om Kaj Lykkes Fald (efter Rasmussens Bog om Gisselfeld) for flere Aar siden er berigtiget af den fynske Forfatter N. Rasmussen Søkilde i et særegent Skrift om „Kaj Lykkes Fald." Side 277 omtales Jens Hestegilder, med Bemærkning om, at det sagtens var Sognets Dyrlæge, hvilket næppe er saa, thi trods de gjentagne Lovbestemmelser holdt man endnu den Gang fast ved den gamle Fordom, at Rakkere, Natmænd, Skorstensfejere, Hestegildere og Svinesnidere var uærlige. Jfr. Rasmussen Søkildes Bog om Hillerslev og Østerhæsinge Sogne i Fyn, Dyrlund om Taterne og flere andre Skrifter.

Opløsninger fra Nr. 22

paa den geografiske Gaade:

Ringste**d**
Unterwalde**n**
Salamank**a**
Liwerpoo**l**
Augsbur**g**
N a i **n**
Dunde**e**

paa den firkantede Nød:

V A N E
A K A N
N A B O
E N O K

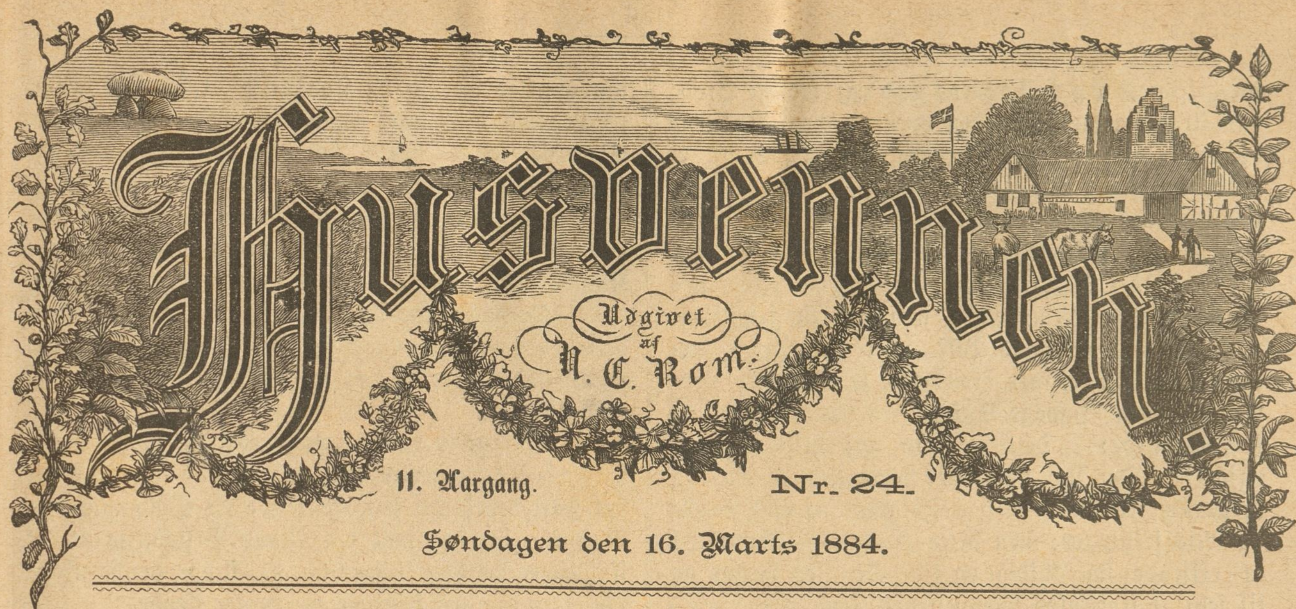
Brevvexling.

En Husven. Den ønskede Vejledning kan De finde i Hr. Etatsraad N. E. Hofman (Bangs) fortrinlige „Vejledning til Behandling af Dværg-Æble- og Pæretræer", der er forsynet med en Mængde Afbildninger og kun koster 50 Øre. Den udmærkede lille Bog er nemlig ikke blot af Interesse for Ejerne af Dværgfrugttræer, men for enhver Lærer, Gaardmand eller Husmand, der har en Plet Havejord, hvorpaa der gror, eller kan plantes Frugttræer. Dværgtræerne kan godt dyrkes uden kunstlet Behandling og udmærker sig ved at tage saare ringe Plads op og ved forbavsende hurtigt, ofte Aaret efter Plantningen, at bære store Frugter. Udgiveren har i sin Have ganske smaa, f. A. plantede Pære- og Æbletræer, der sidste Aar bar nydelig Frugt uden synderlig Pasning. Et saadant lille blomstrende og bærende Dværgtræ er et vakkert Syn i en Have, og de kan nu faas i gode podede Exemplarer hos enhver ordentlig Handelsgartner.

Vald O. — Tak! Skal blive brugt ved Lejlighed.

Frands O. — Med nogen Forandring kan maaske lidt af det indsendte bruges ved Lejlighed.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 24.

Søndagen den 16. Marts 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

15. Nød og Frelse.

Saa snart det under Tumulten i Bryllupssalen var lykkedes Erik Grubbe at bemægtige sig den ulykkelige Brud, bar han hende ved sine Haandlangeres Hjælp ned i Gaarden, og efter at have hyllet hende ind i en stor Kappe og navnlig indpakket hendes Hoved saaledes, at hun ikke kunde skrige, førte de hende udenfor Porten, hvor et Par Rideknægte ventede med Hestene; de løftede hende op paa Lensmandens Hest, i et Nu var alle Mand i Sadlen, og som en Stormvind fo'r de igjennem Gaderne og ud af Byen, medens Bryllupsgjæsterne endnu ravede skrigende og raabende omkring imellem hverandre i den mørke Sal, og Forvirringen der var paa sit højeste.

Det kunde ikke godt falde hverken Magisteren eller Skipper Ingeborg ind, at Lensmanden, for at skuffe og vildlede sine Forfølgere, i Fald han havde saadanne efter sig, var reden ad Skanderborgvejen om ad Landsbyen Viby, medens han lod sine Hjælpere blive ved lige frem ad Vejen til Havreballegaard.

Under det voldsomme Ridt havde Kappen løsnet sig og var falden til Jorden, og den unge Brud hvilede bevidstløs og ligbleg i sin Bøddels Arme, uden anden Paaklædning end den prægtige Brudedragt. Først da han naaede Ladegaardsskovens vestlige Udkant med hende, kom hun til sig selv og slog Øjnene op. Hun strakte Hænderne op mod den stjærnesaaede Himmel som i en tavs og inderlig Bøn. Med Bevidstheden vendte Selvopholdelsesdriften og til Dels Kræfterne tilbage, og hun kæmpede fortvivlet for at slide sig løs af den Jærnarm, der ubarmhjærtig spændte sig om hende og holdt hende fast. Hun vilde skrige om Hjælp; men saa ofte hun forsøgte derpaa, holdt han hende Haanden for Munden og tvang hende paa den Maade til at være tavs. Bevidstløsheden begyndte atter at indtræde, just da det vælige Dyr, der bar dem, skræmmet af en Hjort, som lynsnar fo'r hen over Vejen, gjorde et hæftigt Sidespring; derved vaagnede hun op af den begyndende Dvale, og med et fortvivlet Ryk sled hun sig ud af Rytterens Arm, styrtede med et lydeligt Skrig ned paa den haarde Vej og blev liggende. Erik Grubbe sprang af Hesten; med Tøjlen paa Armen knælede han ned ved den stakkels lidende Kvindes Side, og medens han tavs iagttog hende, gik der, for første Gang i lange Tider, en Følelse af Anger igjennem hans ellers saa haarde og ubeltagende Hjærte. Det var en stille, maaneklar Efteraarsnat, og den skjønne unge Frue laa med opadvendt Aasyn, lukkede Øjne, bleg og ubevægelig som en Dødning. I Førstningen frygtede han virkelig for, at hun havde slaaet sig ihjel i Faldet; men ved at lægge Haanden paa hendes Hjærte, fornam han, at det slog stærkt og hurtigt. Hun havde slaaet sig et lidet Saar i Panden, fra hvilket Blodet piblede frem og randt ned over hendes Ansigt. Lensmanden rejste sig omsider op fra den knælende Stilling og stod som forstenet, stirrende raadvild frem for sig. Der

foregik en Kamp i Mandens raa og trodsige Sind; han strøg sig med Haanden over Panden, Læberne bevægede sig, og de stirrende graa Øjne fik et mildere Udtryk, der forjog fra hans Ansigt det Grumhedens Præg, som ellers virkede saa frastødende og afskrækkende. Den dybe Fred og Ro, der herskede i Naturen, forfærdede ham, og Samvittigheden ængstede ham; han saa' sig frygtsomt omkring, og da hans Blik atter faldt paa den ulykkelige Kvinde, der fremdeles laa stille og ubevægelig, steg et svagt Suk op fra hans Bryst, og han mumlede: „Dette maatte nok hellere været ugjort!“ Der skal imidlertid mere end et Suk og et Ønske til at bøde paa Følgerne af éns Brøde og Misgjerninger; men dette „mere“ — Modet til at erkjende sig skyldig og lide Straffen derfor og til selv at fremkalde Menneskenes Dom over sig — besad Erik Grubbe ikke, og den Stemme, der i dette Øjeblik tilhviskede ham et „vend om!“ hverken kunde eller vilde han følge.

Han knælede atter ned ved Siden af Eline. Hendes Læber bevægede sig, hun sukkede og trak Vejret dybt, og lidt efter aabnede hun Øjnene, rejste sig op i en siddende Stilling og stirrede forundret omkring sig; men i det hendes Blik faldt paa Erik Grubbes forhadte Ansigt, stod alt igjen klart for hende, og hun gjorde en forfærdet Bevægelse med Haanden.

„Eline Mortensdatter!“ hviskede Lensmanden, „vær ej ræd, men rejs eder, om I kan; jeg skal hjælpe eder og føre eder did, hvor I kan være tryg, og der skal omhyggelig Pleje og, om fornødent, Badskærens Kunst snart styrke eder.“

Med disse Ord løftede han hende op paa sine Arme, og, trækkende Hesten efter sig ved Bidselet, bar han hende til Bents Skovhytte, der laa et lille Stykke fra Vejen i Udkanten af Skoven. Han sparkede haardt paa Døren med sin Fod og raabte „luk op!“ og et Øjeblik efter kom Bent tumlende søvndrukken ud af Hytten; men ved et kraftigt Tag af Lensmandens Haand blev han snart fuldstændig vaagen.

„Her er en syg Kvinde,“ sagde Erik Grubbe, „hende maa du yde Husly og Pleje, indtil hun atter vorder karsk; men intet Menneske uden du og din Kælling maa se hende eller tale med hende, forstaar du? og om I lader hende slippe fra jer uden mit Vidende, skal det koste jert Liv! Hold ved min Hest, medens jeg hjælper hende indenfor!“

Fru Eline fangede Haab ved at høre, at hun foreløbig skulde holdes fangen i Hytten, og for at han ikke skulde forandre denne ny Beslutning, anstillede hun sig ringere, end hun virkelig var, og lod, som om hun atter skulde til at besvime. Bents Hustru Inger havde imidlertid kastet nogle Klædningsstykker om sig og skyndt sig at faa Lys tændt, og Lensmanden bar sin Fange ind i den fattige Stue og lagde hende varsomt paa en stor Slagbænk. Eline lukkede Øjnene og rørte ikke et Lem.

Den skikkelige gamle Kone slog Hænderne sammen i Forfærdelse og stirrede paa den syge Kvinde, men uden at forraade, at hun kjendte hende.

„Forbarmende Guds Moder!“ mumlede hun deltagende og lagde en Pude under den syges Hoved; „hun bløder, Stakkel, og ser ud, som hun skulde til at dø!“

„Du skjøter hende omhyggelig og plejer hende vel,“ sagde Lensmanden, „og ej skal du gjøre det for intet,“ vedblev han og lagde en Sølvmønt paa Bordet; „jeg har sagt din Mand Besked, og at det skal være halsløs Gjerning at slippe hende ud af Huset, inden jeg kommer og henter hende!“

Med disse Ord gik han ud og satte sig til Hest. „Nu ved du, hvad du har at rette dig efter!“ sagde han barsk til Bent, i det han red bort.

Bent var alt andet end vel glad ved den modtagne Ordre; men at gjøre Indvendinger var aldrig at tænke paa, og der var ikke andet for end at tie og lyde.

Da han kom ind i Stuen og havde kastet et Blik paa den skjønne saarede Kvinde, der laa paa Slagbænken, udbrød han forbavset: „Jeg er nær ved at tro, at det er Bispens Datter af Aars!“

I det samme rejste Eline sig og sagde:

„Ja, I har Ret, jeg er Bisp Morten Madsens Datter, og ej er det med min gode Vilje, at jeg befinder mig her, det maa I visselig tro, I gode Mennesker, al den Stund jeg har haft Bryllup med Magister Kristen Nielsen i Dag, og I ser, at jeg end har Brudedragten paa!“

„Du frelsenste Gud!“ udbrød Inger og foldede Hænderne, „hænger det saadan sammen. Ja, jeg tænkte det nok — Ridder Erik er en grum Mand!“

„Er han borte?“ spurgte Eline — „han kommer da ikke tilbage?“

„Han red bort ad Vejen til Havreballegaard,“ svarede Bent, „og ej er det rimeligt, at han kommer her mere i Nat.“

„Jeg hørte hvert Ord, han talede til jer begge,“ vedblev hun; „men I kan da ej bringe det over jert Sind at holde mig tilbage med Magt? og jeg bønfalder eder om at lade mig vende tilbage til min Fæstemand og mine kjære Forældre?“

Bent saa' til sin Kone; hun satte sig ned paa Sengekanten og gav sig til at græde.

„Vi er Lensmandens Trælle,“ sagde Manden, „og I hørte jo, hvad han lovede os, i Fald vi forsømmer at adlyde ham.“

Inger tog Forklædet fra Ansigtet, saa' med taarefyldte Øjne paa Eline og sagde:

„I er jo desuden syg og daarlig, stakkels Frue, og kan ikke holde ud at gaa til Aars i Nat — bliv hellere til i Morgen tidlig!“

„Nej, nej!“ udbrød Eline ivrig, „jeg maa afsted strax, og jeg føler mig helt vel, siden jeg er sluppen ud af den onde Lensmands Vold!“

Hun havde rejst sig og nærmede sig Døren.

„Og jeres stakkels Pande bløder,“ vedblev den godlidende Kone; „lad mig gaa ud til Brønden og hente en Skaal Vand, at I kan faa jert Ansigt toet.“

„O, det betyder intet,“ svarede Fangen og tørrede med sit Lommetørklæde det størknede Blod af sin saarede Pande, der nu havde holdt op at bløde.

„Ved du, hvad jeg tykkes, bitte Bent?“ sagde Inger. „Det vilde være skammeligt at holde hende tilbage og hjælpe Lensmanden med det, han har for! Gud fri os for alt det, som ondt er!“

„Ja, jeg sidder og tænker paa, bitte Mo'r,“ svarede Manden, „om vi ikke skulde rømme Hytten med hverandre alle tre og følges ad til Aars, al den Stund vi kan ikke lade Fruen gaa alene saadan midt om Natten. Bispen tager nok godt imod os . . .“

„O ja, det gjør han!“ udbrød Fangen bevæget og trykkede den ærlige Mands Haand — „ja, det gjør han sandelig! Han vil aldrig glemme det, men lønne jer derfor til eders Dødsdag!“

„Men det er en daarlig Mus, der ikkun har et Hul,“ vedblev Bent med et godmodigt Smil; „vi kan siden gaa til Hr. Holger paa Rosenholm og fortælle ham, hvorlunde det har sig med os, han tager os nok i sit Brød, og med ham tør Lensmanden næppelig fejde.“

„I Guds Navn, Bent,“ svarede Konen, der allerede havde givet sig i Færd med at pakke deres saa Ejendele sammen, „lad os saa komme afsted, saa saare vi kan. En god Gjerning lønner Vorherre altid, og det bæres mig for, at vi vilde faa daarlig Løn af Lensmanden, om vi blev og gjorde, som han bød os.“

„Hun mener, at han vilde gjøre det slemme ved os,“ bemærkede Bent til Fangen, der atter havde taget Plads paa Slagbænken, medens Ægtefolkene gjorde sig færdige.

„Vilde han slaa jer, I gamle Staller?“ spurgte hun deltagende.

„Værre end det, bitte Frue! Hug er ikkun jævn Hverdagskost for os; men til dem, der er ham i Vejen, og som han vil lukke Munden paa, for at de ej skal optræde som Vidner imod ham — til saadanne har han andre Retter, som nok skal faa dem til at glemme at snakke over sig.“

„De stakkels Bønder!“ sagde den unge Frue og foldede sine Hænder.

„Ja, nu er jeg færdig, og der er alt, hvad vi ejer,“ sagde Inger og lagde en stor Tværsæk fyldt med Tøj paa Gulvet.

„I Guds Navn, lad os saa komme afsted!“ sagde Bent, i det han smed Tværsækken over Skulderen og tog sin Langøxe paa Armen.

Den unge Frue stod med Haanden paa Klinken; men Inger blev et Øjeblik staaende midt paa Gulvet og saa' sig om med et bedrøvet Blik.

„Det er alligevel saa sært,“ sagde hun, i det hun aabnede Døren, og de alle tre forlod Hytten sammen; „her har vi boet, Bent og jeg, i tyve Aar og delt godt og ondt med hinanden i Kjærlighed og Enighed — og nu er det sidste Gang, vi ser vort fattige Hjem! Jeg kan ikke gjøre for det, men jeg tykkes, at vi er ligesom et Par gamle Træer, der styrtes om af Stormen og brat vil gaa ud, fordi vi ej kan taale at flyttes!“

Hun tørrede sine Øjne.

„Græd ej, gamle Mo'r!“ trøstede Eline og klappede hende venlig paa Kinden. „Det er for min Skyld, at I gjør dette, og saa vidt det staar i Menneskers Magt, skal I aldrig komme til at angre det, men faa et Hjem, som er langt bedre, og blive plejet og hæget paa jeres gamle Dage.“

De fulgtes ad Arm i Arm bag efter Bent, der gik foran med Tværsækken over Skulderen og Langøxen paa Armen.

„Tænk paa Lots Hustru, bitte Inger!“ sagde Manden dæmpet; „se dig ej tilbage og brug ej heller Knævveren for højt, men husk paa, hvad det gjælder for os alle tre!“

De vedblev at gaa fremad, og en Stund var der ingen, der sagde noget.

„Dette Stykke Vej er det værste,“ mumlede Bent dæmpet for sig selv, „og maa vi bare være i Fred et bitte Kvarter, saa tænker jeg, vi er ved Skovstien, der løber ud til Skanderborgvejen, og saa kan Lensmanden komme, naar han har Lyst; for paa den snævre Sti skal han nok lade være at følge os, i Fald han er til Hest, og kommer han gaaende, saa er jeg ikke saa ræd for ham endda!“

Saaledes vedblev den gamle Skovhugger at smaasnakke med sig selv hele Tiden; Kvinderne kunde ikke høre eller opfatte, hvad han sagde, men deres Tanker gik omtrent i samme Retning som hans; thi de trende Flygtninge havde alle en lønlig Frygt for, at Lensmanden kunde komme over dem og hindre dem i Flugten — og deres Anelse bedrog dem ikke.

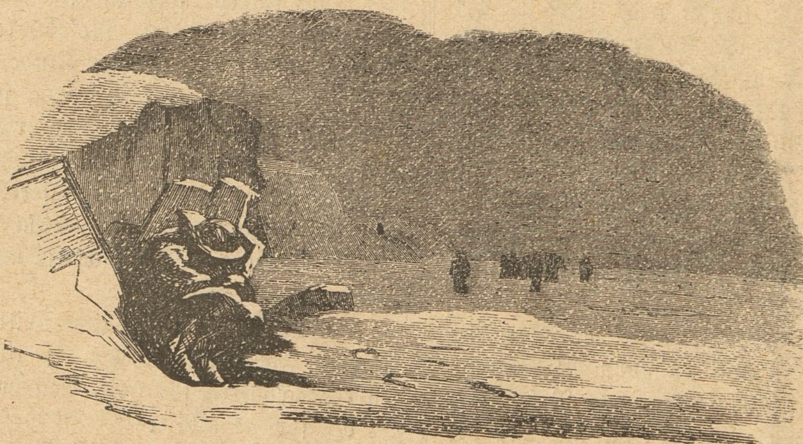
Efter det foran meddelte uventede Møde med Skipper Ingeborg og Magisteren, galoperede Erik Grubbe op for Hovedtrappen og steg af Hesten, men faldt i Tanker og blev staaende med Tøjlen i Haanden; Svenden, der var ilet hid for at trække

Dyret i Stalden, blev ogsaa staaende og ventede paa, at hans Herre skulde give Tøjlen fra sig; men det skete ikke, og i Steden derfor bød Lensmanden omsider: „Luk Porten op igjen og gaa ikke i Seng, inden jeg kommer tilbage!“

Med disse Ord svang han sig atter i Sadlen og fo'r som en Stormvind ud af Gaarden igjen.

Det var nemlig faldet ham ind, at Magisteren og den snu Skipper Ingeborg, der jo havde set, fra hvilken Kant han kom, nu rimeligvis vilde fortsætte deres Søgen ad Vibyvejen, og da denne Vej næsten gik tæt forbi Bents Hus, hvor der sandsynlig endnu var Lys tændt, kunde det noget nær med Vished forudses, at de vilde opdage, hvor han havde skjult sin Fange, og derefter var det endnu mere afgjort, at de vilde udfri hende og føre hende tilbage til Aarhus — det maatte forhindres, og det for enhver Pris!

For ikke endnu en Gang at støde sammen med Magisteren og hans skrækkelige Ledsagerske, valgte han en anden og noget længere Vej; men da han var til Hest og fo'r frem i Galop, haabede han alligevel at komme dem i Forkjøbet.

Forladt paa Isen.

Fra Huset og ned til den af Bent omtalte Skovsti var der, især for en saa daarlig Fodgængerske som Inger Bentes, mindst en ti Minutters Gang, og hun skyndte sig, alt hvad hun aarkede, for at de kunde naa den. De var nu ikke mere end et Par Bøsseskud fra Stien, og Bent gik og mumlede den ene Gang efter den anden: „Nu er vi snart hytt'!“ da den unge Frue, hvis Hørelse var skarpere end de andres, pludselig fo'r sammen og udbrød: „Det bæres mig for, at der lyder Trampen efter os!“

De standsede alle tre og lyttede.

Tramp-stamp, tramp-stamp! lød det ganske tydeligt et Stykke bag efter dem.

„Hovslag af en Rytters Hest er det ikke,“ sagde Bent og rystede paa Hovedet, „men snarere ligner det en Mands tunge Fodskifte; i hvilket som, lad os skynde os at komme afsted, det er det klogeste, vi kan gjøre!“

Men de havde aldrig saa snart sat sig i Gang paa ny, førend en lydelig Stemme raabte efter dem:

„Halløj, der henne! Er det Kjendtfolk, saa tøv en Kjende og lad os snakkes ved!“

„Det er Ingeborg, min gode Ingeborg!“ udbrød Fru Eline glad overrasket og ilede tilbage. Bent og Inger fulgte tøvende efter hende.

Men der ventede den unge Frue en ny og langt glædeligere Overraskelse. Spaakvinden var ikke alene, men ledsagedes af en høj ung Mand med et mørkt Skjæg, og Eline kjendte ham ved første Øjekast; hun udstødte et højt Glædesskrig og ilede i hans aabne Favn: Mand og Hustru havde gjenfundet hinanden.

(Fortsættes.)

Forladt paa Isen.

Langt, langt bort fra Hjemmet føres Læseren i dette Billede, helt til Nord-Amerika, til Labradors Ismarker, hvor den bidende Frost næsten isner Blodet, og den truende Vinterhimmels Sne kun lurer paa Lejlighed til at begrave alt levende under sit Dække. Som bekjendt er de nordlige Egne af Amerika meget kolde og dækkes en stor Del af Aaret af Is og Sne. Nain i Labrador, der ikke ligger nordligere end Skagen, er næppe beboelig paa Grund af Kulde, og ved de kanadiske Søer, der ligger paa samme Bredde som det sydlige Frankrig, er man ofte plaget af en meget stræng Vinter.

Det er derfor en dobbelt Ulykke for Søfolk at lide Skibbrud paa Labradors Kyster, hvad dog ikke sjælden hændes for Hvalfangere, som især færdes i disse Egne. Omtumlet af Storm og Uvejr kommer de i Land paa en saa nøgen og ugjæstmild Kyst, som tænkes kan. Folk bor der jo nok hist og her, men det er kun nogle fattige Eskimostammer, der lever i elendige Jordhytter og ernærer sig af en Smule Jagt og Fiskeri, og som ikke kan være de skibbrudne til nogen synderlig Hjælp. For disse er der ikke andet at gjøre end at forsyne sig med Skydevaaben og paa den Maade skaffe sig lidt til

Stanley i Kamp med indfødte, medens Baadene slæbes forbi Stanleyfaldene.

Føden, undertiden kan det være vanskelig nok, og ofte maa Kjødet spises raat, da man ikke kan gjøre Ild paa.

Paa vort Billede ser vi en Mand sunken sammen i Sneen. Rimeligvis har han været ude for at søge Vildt til sig og sine Fæller, men har saa forvildet sig i den umaadelige Sneørken, og overvældet af Træthed og Kulde har han sat sig i en stor Snedrive, hvor han sagtens er slumret ind. Men bag denne Slummer staar Døden paa Lur, og Manden vil næppe nogen Sinde vaagne op igjen, hvis hans Kammerater, der ses at nærme sig, ikke kommer tidsnok til at faa ham vækket; vi vil haabe det.

Hungeren er dog ikke den eneste Fare, som truer den fremmede i disse Egne, men Skjørbug og andre Sygdomme opstaar ogsaa let paa Grund af den slette Føde og den utaalelige Kulde. Har man først døjet den tunge Skæbne at blive kastet i Land her, tøver man helst ikke længe paa Stedet, men bygger sig nogle Slæder og styrer syd paa indtil man naar mildere Egne. Geværet føres i Haanden, for at man kan være parat til at nedlægge det Vildt, der viser sig, og paa Slæden fører man hele Bagagen med sig. Men Vejen er lang, og hundreder Farer truer, før Maalet naas.

H. M. Stanleys Rejse
gjennem det mørke Fastland.

IX.

Vore rejsende var altsaa overladt til sig selv. Tunge var de om Hjærtet, og end mere tunge blev de ved stadig at have de mørke og, som det syntes, endeløse Urskove for Øje.

Disse Skove er ikke blot mærkelige ved deres Størrelse. Man hører saa tit Tale om „Skovens Tavshed", men denne Tale passer, i Følge Stanley, ikke paa Afrikas Urskove. Hundreder Insektslægters Summen gjør det livligt i Halvmørket under de urgamle Træers Kroner. En Mængde forunderlige Lyde rammer Vandrerens Øren. Millioner Insekter gnave, kæmpe eller flyve opskræmmede omkring. Grenene knække, knage og knirke, og uafladelig hører man Blade, Bær og Nødder falde til Jorden. Selv den blinde maa gjennem Hørelsen overbevises om, at der i den ægte tropiske Urskov udfoldes en uhyre Virksomhed. Den, der har Øren at høre med, kan ikke andet end komme i en ham hidtil ukjendt forunderlig Stemning i Træernes Skygge, naar han hører den stærke Storms Susen i Trætoppene eller den sagte Vinds Hvisken, i det den lister sig ind mellem Bladene og læmpelig vugger dem frem og tilbage, naar han hører Grenene knække og knirke og utallige Smaalegemer falde til Jorden, da bliver Skoven som levende. I den tropiske Urskov er der aldrig stille.

Mørk og skummel saa Skoven ud, men dens Udseende blev endnu mere truende ved Tanken om, at den skjulte Hundreder rovgriske vilde for de rejsendes Blikke. Uafladelig gjenlød den af Trommeslag og Krigsraab. Allerede Dagen efter Afskeden med Tippu-Tib maatte Expeditionen bestaa en Dyst med Menneskeæderne i en By ved Navn Kisanga-Sanga. Fra den højre Bred, hvor Byen laa, lød en forfærdelig Larm af Trommer og Krigshorn, og de vilde Beboere skyndte sig truende ud mod de fremmede Mænd, der vovede at sejle paa deres Flod. Kanoerne drives saa hurtigt frem, at de syntes at fare over Vandet som Flyvefisk, og Folkene udsendte allerede paa en Afstand af omtrent 100 Alen en Regn af Spyd mod vore rejsende, i det de raabte: „Kjød! Kjød! Ah-ha! Nu skal vi faa meget Kjød! Bo-bo bo-o-o!"

„Vrede paa disse rasende Menneskeædere kunde vi ikke være," skriver Stanley. „Det forekom mig saa fornuftstridigt at føle Vrede mod Folk, der alene betragtede en paa samme Maade som en Lækkermund en fed Kapun. Undertiden for der ogsaa igjennem mig ligesom en Tanke om, at alt dette var kun en fæl Drøm. Hvorfor skulde jeg nu plages med dette, at der var menneskelige Væsener, som i mig og mine Kammerater ikke saa andet end Kjød? Kjød! Vi? Gode Himmel! Kjød! Kjød!"

„Der var i en Kano en fedladen Slyngel, som var kommen mig paa Kastevidde, og som, medens han svingede sit Spyd med en Kraft, der var alt andet end opmuntrende for den, som var inden for dets Rækkevidde, skelede hen paa mig med et saa grinende hæsligt Udtryk i sit Ansigt, at jeg om han havde været mig nær nok, sikkerlig skulde have givet ham et Dask i Ryggen og sagt: „Bravo, gamle Dreng! Du gjør det udmærket!"

„Men da jeg ikke kunde naa ham, blev jeg ligesom fortryllet af ham. De hurtige svingende Bevægelser med Spydet, det stadige gabende Grin, de store brede Tænder, Hovedet hældende til den den ene Side med en øvet Spydkasters tillidsfulde Holdning, den lave og brede Pande, det korte, tykke Haar — skal jeg nogen Sinde glemme dette? Det synes mig, at Spydet havde samme grusomme Udseende som den vilde. Til sidst saa jeg ham trække sin højre Arm tilbage, bøje Legemet bagover, altid med det samme Grin paa Ansigtet, og jeg følte, at jeg selv begyndte at tælle en, to, tre, fire og — whizz! Spydet susede over mit Hoved, faldt plaskende ned i Vandet, og Fortryllelsen var forbi."

Det tog kun nogle faa Minutter med at rydde Floden.

Dette Raab om Kjød, der mødte dem her, blev de hilste med af de fleste Stammer, de stødte paa, det lød ogsaa til dem den 4de Januar 1877 saa kraftigt, at det fuldstændig overdøvede Drønet af det første Vandfald i Stanleyfossernes Række, som vore rejsende paa denne Dag opdagede omtrent under Ækvator. „Vi stod nu," skriver Stanley, „lige over for den bydende Nødvendighed at bringe i Udførelse den Beslutning, vi havde fattet, før vi drog ud paa denne æventyrlige Rejse — nemlig at sejre eller dø!" Hvad skulde vi gjøre? Skulde vi vende os imod de vilde Menneskeædere, hvis afskyelige Hyl overdøvede endog Fossernes højtidelige Brusen, eller skulde vi sige: „Vor Skæbne staar i Guds Haand", og prøve Fossen med dens Rædsler! Vi glide langsomt ned ad mod vor Undergang, og en Beslutning maa derfor øjeblikkelig tages. Gud skal vide, at jeg og mine Ledsagere helst lod være, da det maaske blot er Valget mellem Dødsmaader, enten ved den grusomme Kniv — eller Drukning. Vælge vi ikke Knivene, som allerede er skærpede til vore Halse, saa er Døden ved Drukning os vis. Staaende saaledes Ansigt til Ansigt med det uundgaaelige vende vi os til højre mod de vilde."

De havde ogsaa Held til at forjage disse og saaledes skaffe sig Fred for Natten, og først næste Morgen Kl. 8 blev de atter forstyrrede og maatte gribe til Vaaben paa ny.

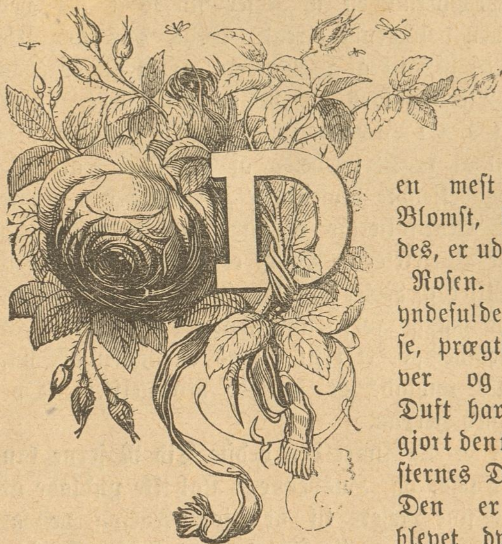
Stanley begyndte derpaa at undersøge Floden, og det viste sig da, at der i alt fandtes 7 Vandfald i denne Egn paa en temmelig kort Strækning af Floden. I tre Uger var Folkene beskjæftigede med at slæbe Baadene over Land forbi disse Fald, der under et, efter deres Opdager, kaldes Stanleyfaldene.

Det var en utrolig møjsom Færd, ikke alene med selve Arbejdet med at slæbe de tunge uhandlelige Kanoer gjennem den uvejsomme Urskov paa de ubanede Flodbredder, men Vanskelighederne forøgedes i højeste Grad ved de uophørlige Anfald af de blodtørstige, rasende vilde Negere, der stadig angreb dem pludselig paa de værste Steder og lod Spyd og Pile hagle ned over den rejsende Skare, indtil Ilden fra Riflerne og Stanleys modige Angreb igjen for en Tid slog dem tilbage. Det er netop en saadan Kamp vi ser afbildet paa omstaaende Billede, hvor vi ser, hvorledes de indfødtes Spyd i Massevis er efterladte, som de var kastede, i det Fjenden lige saa hurtigt har maattet vige, som han er faret frem.

Denne Fart forbi Stanleyfosserne var tilvisse en af de mest fortvivlede, der nogen Sinde er foretagen.

(Fortsættes.)

Roserne.

Den mest yndede Blomst, der findes, er uden Tvivl Rosen. Dens yndefulde Skikkelse, prægtige Farver og herlige Duft har overalt gjort den til Blomsternes Dronning. Den er derfor blevet dyrket og forædlet med en Omhu, som kun er blevet saa andre Blomster til Del, og der findes for Øjeblikket 5 à 6000 forskjellige Arter Roser, lige fra smaabitte som et Kirsebær, til kæmpestore paa over en Kvart Alen i Gjennemsnit, hvide, gule og røde i alle Afskygninger fra det fineste Lysrødt til hen imod Sort, fra ganske enkelte med fem fine Blade, til tæt fyldte som et lille Kaalhoved. Medens den almindelige Rose kun blomstrer en Gang om Aaret, har man blandt de forædlede Roser en Masse, som blomstrer hele Sommeren og Efteraaret igjennem (remonterende), saa at man kan plukke Roser i sin Have lige til Sneen og Frosten kommer. Der er derfor næppe nogen anden Blomst, man kan have mere Glæde af end et smukt Rosenbed i sin Have med et lille godt Udvalg af forædlede, eller rodægte Rosentræer- og Buske. De koster ganske vist lidt at anskaffe, men kunde da ogsaa vare i en Aarrække, og naar man først har noget godt at begynde med, kan man snart uden Udgift forøge sin Rosenbestand ved at indplante vilde Hyben og okulere ægte Roser paa Stokken, hvilket er et lige saa let som fornøjeligt Arbejde.

Der findes her i Landet ikke faa Rosengartnerier, af hvilke vi her skal omtale det største lidt nærmere. Enhver, som kommer til Helsingør i Juli og August Maaneder for at glæde sig ved den henrivende Natur i Byens Omegn, burde ikke forsømme at besøge det i en længere Aarrække for sin Rosenkultur bekjendte Handelsgartneri, som i en Del Aar har været ejet af Handelsgartner Zeiner Lassen og som fra 1ste Januar d. A. drives under Firma „Zeiner Lassen & Dichmann". Gartneriet er saa meget lettere at komme til, som det ligger næsten umiddelbart ved Jærnbanestationen. Firmaet

har desuden længere borte store Arealer, som benyttes til Opelskning af Frugttræer, Roser etc., men Hoveddyrkningen af Roser findes i det ved Jærnbanen beliggende Areal. Man har her ikke alene Lejlighed til at se Massekultur af Roser (paa enkelte Tider findes ca. 30 à 40,000 Exemplarer paa en Gang i Blomst), men man har tillige Lejlighed til at se Størstedelen af de indtil Dato tiltrukne og bekjendte Rosensorter, lige fra den gamle bekjendte Centifolierose og lige til de nyeste og sjældneste Varieteter. Da vi er overbeviste om, at enhver Elsker af Roser her kan faa, hvad han søger, og da de mange forskjellige Former og Farver af Roser frembringer et i sit Slags enestaaende Syn, vil vi ikke undlade at henlede Rosenelskeres Opmærksomhed herpaa.

Det er nu snart den bedste Tid Roserne kan udplantes paa, og „Husvennen" skal ikke undlade at opmuntre sine Læsere til at gjøre Forsøg ved at kjøbe og plante et lille Antal af de bedste Sorter. Vi kan i denne Retning trygt henvende sig til ovennævnte store Gartneri, hvor man kan stole fuldstændig paa at faa paalidelige og smukke Planter til billige Priser, især naar man overlader Valget af Sorterne til Hr. Zeiner Lassen selv.

Smaating.

Venlige Mennesker. En ung Kommis blev sendt ud i Byen for at indkassere en Del Regninger. Da han kom tilbage om Aftenen med alle Regningerne ubetalte, bemærkede han meget veltilfreds, at Folk i Byen bestemt maatte synes rigtig godt om ham, thi de havde alle bedt ham om at komme igjen.

Samvittighedens Magt. Fra en rig Planter i Amerika blev der en Gang stjaalet nogle Skeer, som laa paa Bordet i et Lysthus, medens Planterens Familie opholdt sig i den tilstødende Havestue. Da ingen uden Slaverne var gaaede forbi, Lysthuset, saa maatte altsaa en af disse have taget Skeerne. Men hvorledes skulde man finde den skyldige, thi de sorte er listige og forslagne. Men Planteren var ogsaa snu. Den næste Morgen lod han alle sine Slaver kalde frem og fortalte dem, hvilket Tyveri der var bleven begaaet, og befalede dem at holde Hænderne nede, „thi," føjede han til, „jeg drømte i Nat, at jeg kunde kjende Tyven paa, at der vilde sidde en hvid Fjeder paa hans Næse" Alle Slaverne holdt rolig deres Hænder nede; kun en af dem rørte ængstelig ved Næsen, just da Herren omtalte den hvide Fjeder. Tyven var saaledes øjeblikkelig opdaget. Ved en Undersøgelse fandtes Skeerne skjulte i hans Hængekøje, hvorpaa han fik sin velfortjente Straf.

Ægteskabelig Kjærlighed. Kunde ægteskabelig Kjærlighed lægges stærkere for Dagen end i nedenstaaende Exempel? Manden sagde til Huslægen: „De mener altsaa, Doktor, at min Kone vil komme sig?" — „Jeg er vis paa det, hvis De kan faa hende til at tage denne Dosis." — „Doktor!" udbrød nu Manden, „hun skal tage den, om jeg saa skal knække hvert eneste Ribben i hende!"

En norsk Molbohistorie. Der var en Gang tre Finner, som skulde paa Bjørnejagt. Langt om længe fandt de et Hi, men det var saa sent paa Kvælden, at de maatte vente til næste Dag med at skyde Bjørnen. Dagen efter kom de til Hiet, og de blev enige om, at en af dem skulde krybe ind og holde fast i Bjørnen. Naar han saa sparkede, skulde de andre drage ham og Bjørnen ud igjen efter Benene. Ja, han krøb ind, og da han var kommen hen til Bjørnen, gav han sig ganske forskrækkelig til at sparke og sprælle. De to udenfor trak ham strax ud; men da han kom frem havde han ikke Hovedet paa. De to saa paa hinanden en Stund. Derpaa sagde den ene: „Kjære Bro'r, saa du om han Ole havde Hovedet paa, da han krøb ind?" — „Nej, om jeg saa efter det jeg," svarede den anden, „men det ved jeg dog bestemt, at han havde det, da han aad Grøden i Kvæld."

Smørret. Nogle unge Mennesker havde en hel Del at udsætte paa det Smør, der blev sat paa Bordet i deres Kosthus. Da Værtinden spurgte dem, hvad der var i Vejen med det, svarede en af dem: „Spørg De det selv om det; det er gammelt nok til at svare for sig selv."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to danske Digtere: en Biflod til Donau — et Kongerige i Evropa — et Kanton i Sveits — en Flod i Tyskland — en Flod i Frankrig — en By i Indien — en Flod i Rusland — en By i Rusland.

E. K.

Firkantet Nød. Af 4 A, 4 R, 2 G, 2 L, 1 E, 1 I, 1 M og 1 U dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første strømmer ud i Verdens største Sø;
det andet i Rusland man vil skue;
det tredje findes rundt om paa Danmarks gamle Ø,
det fjerde kan en Trommehinde true.

A. K.

Bogstavgaade

1. 2. 3.
Sundhed kan man der sig hente,
naar kun Skæbnen dette vil.
1. 2. 3. 4.
Hvis du deltog i et Spil
Kort, du vistnok dette kjendte.
2. 3. 1.
Ogsaa dette, nok jeg tror.
2. 3. 4.
Altid det indeslutter tvende.
2. 3. 4. 5.
Fuld af Vand den er, kan hænde,
eller og en Have stor.
5. 4. 3. 2.
Farvestoffet Planten yder.
4. 3. 2.
Av! ved denne man udbryder.
4. 3. 2. 1.
Olje man af denne fanger.
1. 2. 3. 4. 5.
Giver hele dig din Ganger,
naar du op paa den vil stige.,
vil du næppe Tak den sige.

Brevvexling.

En Ven af Husvennen. Deres venlige Tilbud modtages og skal det sendte blive tilbageleveret efter Ønske.

Ole R. i V. Det sendte (ikke Digtet) skal maaske blive anvendt en Gang.

Hermed følger et **Tillæg,** indeholdende: Husflidskursus. — Dansk Husflidsselskab. — Husflidsforeninger og Husflidsskoler. — Kurvepil. — Gibsstøbning, III. — Beredning af Pelsskind. — Almennyttigt. — Husflidssange. — Erindringsliste. — Tombola. — Husflidsværktøj. — Husflidsarbejder m. m.

Indhold.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 25.

Søndagen den 23. Marts 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Gud Fader være lovet og priset for sin miskundelige Naade i al Evighed! Amen!" udbrød Præsten, rørt til Taarer, og krystede sin unge Brud i sine stærke Arme.

„Min hjærte Ven! min hjærte elskede Husbond!" jublede hun og kyssede ham den ene Gang efter den anden. „Hvilken Angest og Hjærtekvide har jeg ikke maattet udstaa! Men nu har jeg dig igjen, og med Guds og Jesu Hjælp skal vi aldrig mere skilles!"

Pludselig rev hun sig løs og vendte sig om.

„Jeg har ham, jeg har ham! jeg har gjenfundet min Husbond!" raabte hun jublende til Bent og Inger, der i det samme kom til. „Det er disse brave Folk, der har frelst mig," forklarede hun sin Mand og klyngede sig atter til ham. „Lensmanden lukkede mig inde i deres Hus og bød dem under Trusel af deres Livs Fortabelse at vogte mig som en Fange; men de vovede deres Liv og flygtede sammen med mig!"

Bent tog til Kabudsen og vilde just til at udtale sin hjærtelige Lykønskning til Brudeparret, da Magisteren pludselig udbrød:

„Tys! Der gaar nogen inde i Skoven! Jeg hører det knase i Løvet!"

„Og der lyder Hovslag henne paa Vejen — det er kanske værre!" sagde Skipper Ingeborg, der sad paa en Vindfælle med begge Hænder om sin Vandringsstav.

Næppe havde hun sagt disse Ord, førend en Rytter kom til Syne paa Vejen oppe ved Huset og nærmede sig i susende Galop.

Eline blegnede. „Kom, lad os fly!" sagde hun og trak sin Mand med sig ind under Træerne, og den gamle Kone fulgte dem, medens Bent og Skipper Ingeborg blev staaende og stillede sig Side om Side midt paa Vejen. Men Rytteren var allerede saa nær, at han havde set og gjenkjendt de flygtende.

„Stands, eller det koster Livet!" raabte han med tordnende Stemme.

„Ja, gaar det paa Livet løs, saa er jeg til Sinds at sælge mit saa dyre som muligt, Naadigherre!" svarede Bent og hævede Øxen.

„Vi stander jo, alt hvad vi kan, bitte Jerrik!" sagde Skipper Ingeborg, „og hvad saa mere? I er saa bansat kolhøgen i Aften!"

Men denne Gang trodsede han „Hexen", hans Forbitrelse mod den stakkels Livegne, der havde været ham ulydig og ladet Fangen undslippe, var uden Grænser og beherskede ham ganske.

„Dit elendige Trældyr!" brølte han skummende; „jeg skal . . . !" Raseriet i hans Indre var saa stærkt, at det næsten gjorde ham maalløs, og han talte ikke ud.

I et Nu var han af Hesten, kastede Tøjlen over en Tjørnebusk og fo'r med draget Sværd løs paa den ulykkelige Trælbonde. Selv Skipper Ingeborg syntes, at nu saa' det farligt ud; hun slog Lensmanden over venstre Arm med sin Kjæp og raabte til ham: „Dersom I døder ham, skal hans

Blod komme over jert eget Hoved!" Han ænsede dog hverken Stokken eller Truselen, men huggede i Blinde løs paa sin formastelige Modstander, der værgede for sig med Øxen, saa godt han kunde. Magisteren var nu ogsaa ilet til og slog efter Lensmanden med en afbrudt Bøgegren; men hvad formaaede vel slige Vaaben mod et Slagsværd i en kraftig og øvet Fægters Haand? Erik Grubbe var sine Modstandere altfor overlegen i Vaabenfærdighed. „Saa dø, din Hund!" raabte han og hævede Sværdet til et dræbende Hug. Bent holdt sit Værge i Vejret for at afbøde Hugget, og Sværdet ramte Skaftet, saa at Øxen fløj ham ud af Haanden; men i det samme greb han sig med begge Hænder til Hovedet, som det tunge Slagsværd ogsaa havde ramt, og med Udraabet: „Gud naade mig, Inger! nu dør jeg!" ravede han og sank til Jorden.

Efter denne ridderlige Bedrift vendte Erik Grubbe sig mod Magisteren for at give ham samme Bekomst; men pludselig raslede det mellem Buskene, en høj, svær Karl sprang frem og kastede sig med en Tigers Vildhed over Lensmanden, og inden denne kunde frigjøre sig for den uventede Angribers kraftige Tag, havde Karlen vristet ham Sværdet ud af Haanden.

„Kjender I mig, Lensmand?" sagde den ny Modstander med ildevarslende Ro; „mit Navn er ellers Povl Brok, om I mindes det, og jeg har taget mig den Frihed at bryde ud af jert fordømte Hundehul for at give jer en Tak for sidst — der har I den!"

Med disse Ord løftede han Sværdet for at hugge ham ned; men Skipper Ingeborg greb ham i Armen og raabte: „Hvad gjør du, Povl! Ved du ej, at det er halsløs Gjerning at bære Vaaben mod værgeløs Mand og helst mod din lovlige Øvrighed?"

„I har Ret, Ingeborg! Men sine tørre Hug har han fortjent, og dem skal han ha'e!" sagde Karlen og kastede Sværdet fra sig; med et Spring satte han ind paa Lensmanden og hug ham i Jorden, kastede sig over ham med hele sin Vægt og bearbejdede ham saaledes med de bare Næver, at han vrælede og skreg i vilden Sky. Til sidst rev han ham Dolken ud af Bæltet og raabte:

„Nu sige I mig flux, hvor I har skjælet min Søster Karen, eller jeg skal kildre jer saa længe med denne her, til I lukker Munden op!"

„Søg hende . . . paa . . . Tjele!" gispede Lensmanden med mat Stemme.

„Godt! nu begynder I at komme til Meningen!" sagde den frygtelige Modstander, i det han rejste sig op og slyngede Dolken ind i Buskene. Derpaa løste han sine Strømpebaand af og bandt dermed Lensmandens Hænder og Fødder, hvilket ikke var nogen vanskelig Sag; thi den overvundne var saa forslaaet og følte sig saa lammet, at kun nogle halvkvalte Eder og Forbandelser røbede, at der endnu var Liv i ham. „Se saa, Lensmand, nu er I tøjret til Gavns!" vedblev Povl Brok og tog sin Fjende om Livet, bar ham bort fra Vejen og ind imellem Træerne og smed ham ind i et tæt Brombærkrat, der overalt dækkede Skovbunden.

„Lig nu der!" sagde Karlen — „kan være, at Lejet er et bitte Korn umageligt for saa højsindet og fin en Herre som jer; men frisk Luft har I da nok af; den jeg maatte savne i jert forpestede Fangehul!"

Erik Grubbe gjorde en fortvivlet Anstrængelse for at sønderslide sine Baand; men det lykkedes ikke, og han stønnede med indædt Forbitrelse:

„Jeg skal lade dig levende radbrække, din Hund, naar vi næste Gang mødes!"

„Lykkeligt Gjensyn det!" svarede Povl; „men lad os nu sætte ved: om vi lever saa længe? Kan hænde sig, at I vil faa Besøg af sultne Gjæster, inden Natten er omme. Men det er bedst, I faar Laas for Munden, at I ej skal ligge og vræle for meget; I kunde let blive trangbrystet, og ej er det værd at fortælle Ulvene, hvor I ligger, saa længe der er Liv i jert Aadsel!"

Medens han sagde dette, havde han aftaget sit Halstørklæde; han sprang ind til Fangen og viklede det om en Stump Bøgegren af passende Tykkelse. Efter at have givet Lensmanden denne Knevl i Munden og bundet den fast i hans Nakke, forlod han ham og vendte tilbage til Kamppladsen for at se til sin saarede Ven.

Bent var langt borte — „i det evige Land", paastod han siden — men var nu paa Hjemrejsen derfra. Han havde en Slags dunkel Bevidsthed om, at han dog til Dels havde afpareret det dræbende Hug, at den laadne Kabuds ogsaa havde hjulpet til at skjærme hans Hoved som en Læderhjælm, og at hans Saar ikke var livsfarligt — eller var der kanske nogen, der hviskede ham disse Tanker i Øret? Det hele stod i Taage for ham. Var der nogen, der puslede med ham, løftede hans Hoved op, vaskede og forbandt det? Var det Drøm eller Virkelighed, at hans Hustru Inger sad og græd over ham, og at hendes varme Taarer vædede hans Ansigt? Han greb og greb efter et vist ubestemmeligt „noget", men uden at kunne naa det; der var som en Skal, et Puppehylster, han anstrængte sig for at sønderbryde, for at komme ud i den virkelige Verden, men han mægtede det ikke. Til sidst var han nær ved at tro, at han var et lille Barn endnu, at han var svøbt og laa i sin Vugge, og at hans Moder sad hos ham og vuggede ham —

nej, det var ikke til at tage fejl af, han fornam jo tydelig den gyngende Bevægelse, og at Gængerne slog imod Lergulvet, som Vuggen gik: rokke—rok! rokke—rok! Bevægelsen oplivnede ham, og ved en umaadelig Kraftanstrængelse lykkedes det ham at aabne sine Øjne — Puppehylsteret var sprængt! Han saa' Himlens klare Stjærner titte ned igjennem Skovens tætte Bladhang over hans Hoved, der var tungt som Bly og gjennemkrydsedes af en Mængde forvirrede, uklare Tanker og Forestillinger, og den vuggende Bevægelse vedblev: rokke—rok! rokke—rok!

„Jeg tror, han kommer til Live; han rører sig!"

Disse Ord, som han hørte helt tydelig, gav ham et vældigt Skub ind i Virkelighedens Verden; han saa', at det ikke var en Vugge, men Skipper Ingeborgs stærke Arme, han hvilede i, og at hun bar ham ned ad Skovstien, der førte ud af Tykningen til Skanderborgvejen.

„Kom og løs mig af, Povl Brok!" sagde hun og standsede; „for vi maa skynde os at komme ud paa fri Mark, hvor der er klart, at vi kan se, hvordan han har det."

Den saarede fornam, at han slap ud af Skipper Ingeborgs Arme og over i Povls, og videre gik det: rokke—rok! rokke—rok!

„Hvor er Inger?" gispede Bent med mat, næsten uhørlig Stemme.

„Hun er her lige bag efter os, Bent! Vi er her alle sammen — dine Venner!"

Rokke—rok! rokke—rok!

„Sagde han noget?" lød det med Ingers graadkvalte Stemme lidt tilbage paa Stien.

„Ja, han spurgte efter jer — han lever!"

„Gud ha'e Lov og Tak!"

„Amen!" lød det med Magisterens dybe, alvorlige Stemme.

Nu svandt den sidste Rest af Skoven, og de havde den aabne Mark for sig.

„Lad nu mig ta'e Tørn igjen," sagde Skipper Ingeborg.

„Snarere falder det mig til," tilbrød Præsten og nærmede sig.

Men Spaakvinden havde allerede den saarede paa sine Arme. „I aarker for lidt, bitte Magister!" svarede hun og rokkede videre. „Lad kun Povl og mig om 'et, vi skiftes jo til."

Inger gik nu ved Siden af hende og holdt sin Mands Haand i sin.

„Gud ske Lov og evig Tak, at han skjærmede dit Liv!" sagde hun. „Det gjør vel meget ondt?"

„Ja, det svier slemt oven i mit Hoved, og jeg er lidt tørstig; men jeg er meget bedre nu. Hvad er det for en fin Kappe, jeg har paa?"

„Det er Magisterens! Han tog den af og svøbte den saamænd selv om dig."

„Aa, hvor Gud er god — og Menneskene med!" hviskede den stakkels saarede Mand med inderlig Taknemlighed. Han laa og saa' paa sin Kone, der gjorde sit bedste for at holde Skridt med den kvindelige Drager. Bag efter dem gik Brudeparret Arm i Arm, og allerbagest kom Povl Brok med Tværsækken paa Nakken og sluttede Troppen.

Da de havde naaet Landevejen, satte Skipper Ingeborg varsomt sin levende Byrde fra sig paa Grøftekanten, men tog selv Plads ved hans Side for at støtte ham; Inger satte sig ogsaa ned, og han lagde sit ømme Hoved i hendes Skjød.

„Hvor bringer I mig hen?" spurgte han.

Denne Gang var det Fru Eline, der svarede. Hun knælede ned og saa' ham med taknemlig og inderlig Deltagelse ind i Ansigtet, i det hun sagde: „Give Gud, at I kan udholde at bæres til Aars, til mit Hjem — did agter vi at føre jer, min gode, brave Redningsmand, hvem jeg skylder min Frihed og kanske mit Liv!"

„Aa, hvor Menneskene er gode!" gjentog Bent. „Men hvad blev der af Naadigherren?" spurgte han.

„Ham har jeg tøjret saadan inde i Skoven," svarede Povl haardt, „at han ingen Brask skal gjøre mere i Nat!"

„Saa har du vel slaaet ham ihjel?" sagde Bent med mat Stemme. „Ønskeligt da for ham, at du har gjort det til Gavns; for i hvor strængt det er at dø, det er næsten strængere at komme til Live igjen, skjønt jeg takker min Gud og Skabere, at jeg lever!"

„Der kommer en Vogn fra Viby," sagde Magisteren, „og den kjører ventelig til Aars."

Povl Brok stod op paa Vejen, og da Befordringen var kommen nær nok, raabte han: „God Aften, Landsmand! Hvem er I, og hvor agter I jer hen?"

„Mit Navn er Troels Øltapper, bosiddendes Borger i Aars," svarede Manden paa Vognen; „jeg har været i Skanderborg og er paa Vejen hjem — ønsker I at kjøre med?"

„Nej, ikke jeg, men en saaret Kammerat af mig, som sidder hist henne paa Vejkanten, kunde haardt trænge til at age; vi maa ellers bære ham hele Vejen herfra og til Aars."

„Hvem er den saarede Mand, og hvordan er han kommen for Skade at blive saaret?"

„Det er Bent Skovhugger fra Havreballe Skov, om I kjender den Mand," svarede Povl, „og Lensmanden har hugget ham i Hovedet med sit Sværd."

„Atter Lensmanden!" mumlede Troels, i det han stod af Vognen og bandt Tømmen; „men I Bønderfolk er ogsaa alt for taalmodige, I skulde mælde sligt til Kongen! Fjerde Kristian skulde snart lære goden Lensmand, at hvo som drager Sværdet,

skal selv omkomme ved Sværd! Ja, kom kun med jeres saarede Kammerat; der er Plads for ham og flere til."

Den tomme Kasse havde kun et Agebræt, der benyttedes af Øltapperen selv. Inger stod da først op og satte sig baglængs paa Bunden af Vognen og med Ryggen mod Troels, og derefter hjalp Skipper Ingeborg og Povl hinanden at løfte Bent op, der sattes saaledes, at han kunde hvile sit Hoved i Konens Skjød.

„Ja, I er nok en hel Flok," sagde Troels, der atter havde løst Tømmen og sat sig til Vogns igjen, „og der er næppelig Plads til jer alle; men en af jer kunde kanske klemme sig op ved Siden af mig . . . for Exempel den unge Jomfru der? Jeg ser ikke grandt om Aftenen; men . . . er det ikke . . . jeg havde nær sagt? . . . og Magisteren! Er det virkelig Magister Kristen, som havde Bryllup i Dag, og den unge Jomfru . . . ? Jeg kjørte af By i Morges og har ikke været hjemme siden . . ."

„God Aften, Troels!" sagde Magisteren. „Jo, det er ganske rigtig mig og min Hustru, og I har rimelig Aarsag til at undre jer over at træffe os her saa sent om Natten efter vor Bryllupsdag. Men det er en vidtløftig Historie, som I vel siden faar Rede paa. Kjør kun! vi andre følger helst efter til Fods."

„Ja, nu er I jo alle bytt'," sagde Skipper Ingeborg, da Kjøretøjet havde sat sig i Bevægelse, „og jeg vil sige jer god Nat."

„Tager I ikke med til Aars?" spurgte Fru Eline.

„Nej, jeg gjør ikke, Frue lille," svarede hun; „nu gaar jeg hjem og faar mig en bitte Søvn. God Nat, mit Lam, og Gud i Vold! God Nat, Magister!"

„God Nat, Ingeborg!" sagde Præsten og rakte hende Haanden. „I have mangfoldig Tak fra min Hustru og mig for god Ledsagelse og Bistand i denne uforglemmelige Nat! Vi skal aldrig glemme, hvor hengiven I er os!"

Fru Eline var saa bevæget, at hun ikke kunde fremføre et Ord. Hun slyngede sine Arme om „Hexens" Hals og kyssede hende hjærtelig; efter denne stumme, men udtryksfulde Afskedshilsen tørrede hun sine Øjne og tog sin Husbonds Arm, og det unge Ægtepar fulgte rask efter Vognen, der allerede var noget borte.

Skipper Ingeborg plantede sin Vandringsstav i Jorden, lagde begge sine Hænder paa den og blev længe staaende saaledes, medens hun ufravendt stirrede efter de nygiftes høje, ranke Skikkelser.

„Et nysseligt Par! et prægtigt Par!" mumlede hun nikkende, „og de bedste Mennesker, der er Liv og Blod i! Jeg er nær ved at tro ligesom Bent, at Menneskene er gode — bare de havde Frihed til at være det!"

Efter denne korte Enetale vendte hun sig om og gik tilbage over Marken og op ad Skovstien.

(Fortsættes.)

Fiskerliv i Lofoten.

Mod Nord, flere hundrede Mile mod Nord, gaar den norske Kystlinje, maaske den mærkeligste i Verden, bugtende sig ud og ind, med en Bræmme af utallige Klippeøer, fremskærende Næs og dybe Fjorde, der som vældige Klipperevner skyder sig milevidt ind i Landet. Hvor vilde du ikke studse, om du en smuk klar Sommerdag stod paa Dækket af en Nordlandsdamper og gled mod Nord paa det mægtige Atlanterhavs nu saa rolige Bølger. Fjærnt mod Øst har vi set gamle Norges snedækte Fjælde dukke frem over Synskredsen som svage Skybanker, der bliver tydeligere og mørkere, naar Skibet paa sin Fart kommer nærmere Land. Luften er stille, og kun den glatte Havflades langstrakte Dønning lader Tilskueren ane, at Sejladsen her ikke altid er blid. De glatslebne Klipper, Fastlandets Forposter mod Vest, som hist og her dukker deres skaldede Kuller mere eller mindre højt op af Havet, taler med tavs, men gribende Alvor om Atlanterhavets Vælde. Men rejser Stormen sig, da er Tavsheden forbi. Brølende og skummende vælter det store Hav sine mægtige Bølger fremad, indtil de knuses ved Stenkæmpernes Fod. Ej, hvor vilde vi faa Øjnene op ved at se den vilde Dans, hvortil Storm og Hav giver Musikken, en alt overdøvende Musik, naar Bølge paa Bølge, med Millioner Tønder Vands Vægt rammer Skjæret og Klippens Fod, for i det næste Øjeblik som susende Vandspring at sprøjte højt op i Luften og atter i næste Nu som tordnende Vandfald at styrte tilbage i Havet. Snehvide Skumkranse omgiver da hvert Skjær og hver Klippeø, og ve den ulykkelige søfarende, som kastes ind over denne Krans. For ham bliver den en hvid Ligkrans om den knuste Tinding.

„Saa er da disse Egne øde og folketomme, skyede af Mennesker?" tænker maaske Læseren. Ja, øde er de, og vilde og farlige er de, men folketomme? — Lad os se.

Vi staar en klar Vintermorgen paa en af de Klippeøer, som i Tusendvis danner den mægtige Øflok vest for det nordlige Norge, som kaldes Lofoten. Det indtil 10 Mil brede Hav vi ser for os, begrænset mod Øst af de norske Klipper, er Vestfjorden. Bag os har vi Lofotøernes umaade-

Fiskevær i Lofoten.

lige Bjærgmasser, der lig en vældig Klippefæstning hæver sig, ofte i ubestigelig Stejlhed 2—3000 Fod over Havet med deres graasorte Masser. Overalt nøgen Stenklippe uden en Tomme Muld, uden en Busk, ja uden et Græsstraa, som kan forsone Øjet med den vilde Natur. Men i den lyse dæmrende Vintermorgen, længe før Solen viser sig, ser vi hist et Sejl komme frem i den lette Brise, her stikker nok et frem fra et Klippesund mellem Øerne, og i Løbet af en halv Time stikker den ene store Baad frem efter den anden, indtil hele Havet, saa langt Øjet kan række, er dækket med Sejlere. Det pludselig fremmylrende Menneskeliv har med et forsonet Øjet med de øde Klipper, — men hvad har saaledes formaaet at samle Tusender og atter Tusender Søfolk i disse øde Egne?

Vi iler ned til Havet for at faa Svar paa vort Spørgsmaal. Om Bord paa en af de sidste Nordlandsbaade — der med sin flade Bygning, sine højt opad bøjede Stavne og sit store Raasejl, det eneste Baaden fører, ser mærkværdig oldtidsmæssig ud — naar vi snart ind i Fjorden. Sejlet stryges og en Garnbøje, en „Dubl", hales ind. Vi er nu med i den uendelige Række Baade, der har begyndt deres Dagværk, at indtage Garnene, de har sat forrige Dag. Vi er nemlig paa rige Fiskebanker, hvor paa 40—50 Favne Vands Dybde talløse Masser af „Skrej", store Fiske af Torskeslægten, indfinder sig i Begyndelsen af Aaret. Ophalingen af Garnet begynder, men vi maa ikke være kuldskære af os, om vi skulle tage fat med, især om Søen er bevæget. Det er da et besværligt Arbejde, da Baaden hugger op og ned, medens de vældige Torsk, der ofte i Mængde hænger i Garnet, med Hovedet og Gjællerne gjennem Maskerne, med voldsomme Slag forsøger at frigjøre sig for den nedrige Behandling, de er underkastede. Men op maa de; Fiskerne har været dem for snilde. Livligt og muntert hales Garnet ind med Byttet, indtil Baaden er fuld, eller Garnlænken oppe. Jo tungere det er, des fornøjeligere gaar Arbejdet fra Haandeu, skjønt vi maa sande, at det rigtignok ikke er noget Morskabsarbejde saaledes stundum Timer i Træk, naar Havet er uroligt, at haandtere de sjaskende Garn i den bidende Vintervind, saa Vandet ofte siver gjennem Klæderne til Skindet, og den ene „Vasker" efter den anden fra Bølgekastene rasler over Hovedet paa de ufortrødne Gutter, naar Baaden hugger for Garnet. Dog, det siger intet. Den haarde Skole har gjort dem lidt ligegyldige med det vaade. Kulden bider ikke saa let paa de hærdede Kroppe. Vi forstaar, at de Gutter, der opfostres i denne Færd, maa blive „de bedste Sømænd i Verden", som Nordmændene med rette have Æren af at være. Snart hejses Raasejlet igjen, og de tungt ladede fortrinlige Sejlbaade skummer rask ind mod „Fiskeværet", de midlertidige Søboder for Fiskerne, som har hjemme trindt omkring paa Norges Kyst og kun er samlede her i nogle Vintermaaneder. Naar Baaden er landet, og Fangsten bragt i Land, opskaaren og hængt til Tørre eller solgt til Nedsaltning i Lasten paa en af de mange Smaaskuder, som følger Fiskerne, ser vi ofte disse endrægtig vandre op til Handelsmanden i Fiskeværets Krambod, hver med en stor Torsk i Haanden, som de slænger paa Disken som kontant Betaling for en Dram og en Kringle. Den kommer maaske blandt de bedste og smukkeste Fiske, der, tilberedte som Klipfisk, Stokfisk eller Bergfisk, forsendes til Spanien, Italien og andre sydlige Lande, hvor de afgiver den uundværlige Fastespise for Katholikerne i Fastetiderne, da det er forment dem at spise Kjød. R.

En Udflugt til de dansk-frisiske Øer.

Af Holger Poulsen.

II. Manø.

(Sluttet.)

Østen for Øen er et kjøbenhavnsk Selskab i fuld Virksomhed med Engindvinding, og Foretagendet skal være meget lovende. Lodsejerne faar 50 Alen udenfor deres Enge. Nogle Hamborgere prøvede et lignende Foretagende oppe ved V. Vedsted; men det mislykkedes aldeles. Man rammede Pæle ned til Dæmninger; men den første Stormflod tog det hele. Sagen var den, at det var ikke praktiske Folk, men Projektmagere, der havde med Foretagendet at gjøre.

Den smukkeste Bygning paa Øen er Præstegaarden, der er meget hyggelig indrettet, hvilket ogsaa nok kan gjøres nødig, da det — særlig om Vinteren — maa være trist at bo paa den lille Ø. Præsten er tillige Lærer. Foruden ham findes der ikke andre Embedsmænd paa Øen end en Krydstoldassistent og — Jordemoderen. Kirken er kun lille, men Menigheden er heller ikke ret stor, lidt over 300 Sjæle, hvoraf en Del — det unge Mandskab — endog er fraværende til Søs.

Øen har daglig gaaende Post — ogsaa om Vinteren, naar da ikke Is lægger Hindringer i Vejen — til V. Vedsted paa Fastlandet, hvortil der er en god Mil. For en aarlig Betaling af 700 Kr. maa Postbudet hver Dag vade den lange Vej gjennem Vandet. Om Vinteren — særlig i taaget Vejr og i korte Dage — kniber det at finde Vej. En saadan Vintereftermiddag var Postmanden kun ca. 10 Minutters Gang fra Øen, da en tæt Taage

væltede hen over den og skjulte den aldeles. Han turde ikke stole paa sit Kompas, men gik for nordlig udenom Øen og standsede først efter en uhyre lang Marsch ude ved Dybet, ved selve Vesterhavet; han vendte om og naaede endelig Hjemmet Kl. 4 om Morgenen, efter i 16 Timer at have vadet i Vandet uden Hvile. Øen savner meget haardt en Læge. Bliver nogen syg, maa der gaaende Bud til Ribe, derefter Kjørsel til og fra Øen og derefter Bud til Apotheket i Ribe efter Medicin. Omkostningerne ved en saadan Tur kan løbe op til henimod 30 Kr., hvoraf det offentlige dog udreder en Del; men det kniber naturligvis for fattige Folk at faa Lægehjælp, eller ogsaa kommer den for silde, i det man vil afvente, om ikke Naturen kan hjælpe sig selv. I vore Dage, da der er saa mange Læger, skulde man synes, det ikke kunde være umuligt, naar Staten traadte hjælpende til, at faa en Læge til at nedsætte sig paa Øen. Denne gaar fremad og bliver større Aar for Aar, saa Befolkningen naturligvis ogsaa vil tiltage; en undersøisk Telegrafledning til Sønderho hører ogsaa til de fromme Ønsker, der næres hos Øens Befolkning; dog den Dag kommer vel nok, da dette bliver opfyldt.

Øens Drikkevand et mere end slet; vi saa noget, der meget lignede tynd The eller tyndt Øl. Artesiske eller amerikanske Brøndboringer trænges der haardt til for at tilvejebringe drikkeligt Vand. Det, der nu bruges, maa foraarsage megen Sygdom.

Man fortæller paa Manø, at ingen tidligere turde gaa paa Øen med bare Fødder, da Jorden skulde være giftig paa Grund af, at der ingen Frøer findes paa Øen, lige saa lidt som Muldvarpe, saa Jorden ikke blev renset. Sagnet forklarer det paa en anden Maade. En Havfru strandede en Gang paa Øen og forgiftede Jorden til Straf for, at Beboerne tog hende til Fange. Et ældre Sagn beretter, at den folkekjære Dronning Dagmar ved sin Ankomst her til Riget landede paa Øen, hvorfra hun drog til Slottet Riberhus for at holde Bryllup med Valdemar Sejer.

Fra Øens høje Klitter kan man se vide omkring: Fanø mod Nord, Romø og Sild mod Syd, Fastlandet (Sønderjylland) mod Øst og langt borte mod Vest — Nordsøen, der i de Dage, vi gjæstede Vesterhavsøerne, mod Sædvane var tavs og stille, men ellers nok kan være gram i Hu, en farlig og højrøstet Nabo. Før vi gik til Ro i den stille, lune, noget mørke Sommeraften, besteg vi endnu en Gang Klitterne. Mod Syd — ak desværre i fremmed Land! — saa's de tvende Fyr, der vejleder Søfolkene og viser dem Vej om Natten gjennem Listerdyb mellem Romø og Sild, at blinke og glimte, medens der længere Syd paa, men omtrent over et med de nævnte Fyr glimtede et andet, som er anbragt paa Vestsiden af Sild (røde Klif).

Næste Morgen var det øsende Regnvejr, saa Rejsen til Romø maatte opsættes nogle Timer. Op ad Dagen bedagedes Vejret, og vi gik derfor om Bord for at sætte Kursen efter Romø.

Et vakkert Svar.

For længe, længe siden traadte en Gang ind i en Skole en from Munk, hvis djærve, ligefremme Væsen gjorde et dybt Indtryk paa Børnene.

Skolelæreren rejste sig strax og bukkede, men Munken sagde med et venligt Smil:

„De ved, jeg interesserer mig for Ungdommen og at det fornøjer mig en Gang imellem at høre, hvor langt de er komne. Tillader De, at jeg gjør dem nogle Spørgsmaal?“

Læreren bukkede atter og Munken tog op af Lommen en blank Dukat.

„Sig mig, Børn, til hvilket Rige hører denne?“ spurgte han og holdt Mynten op.

„Til Mineralriget!“ svarede Børnene med en Mund.

„Rigtig, og dette?“ fortsatte han og viste dem et smukt Æble.

„Til Planteriget!“ svarede Børnene.

„Det var Ret,“ vedblev Munken, — „men sig mig nu: til hvilket Rige hører jeg?“

Børnene saa forlegne paa hverandre, thi ingen vilde sige: „Til Dyreriget“, blot en liden Pige rejste sig og hviskede halvhøjt: „Til Himmeriget!“

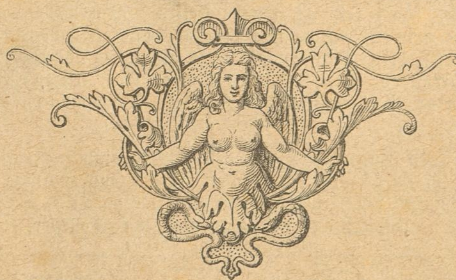
Taarerne kom Munken i Øjnene ved dette Svar; han tog den lille Pige i sin Favn, kyssede hende inderligt og sagde:

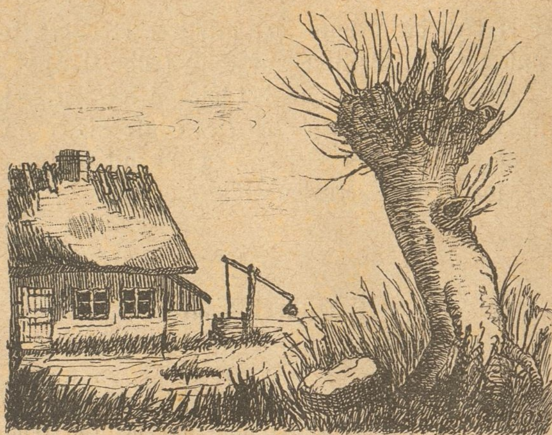
„Vi hører alle til Himmeriget, saafremt vi gjør, hvad Gud har befalet os.“

Men Æblet og Dukaten gav han Barnet og lovede aldrig at glemme hende.

Derpaa gik han rørt bort, men kort efter lød hans Røst gjennem Verden som en Torden, og han prædikede om Himmeriget. Munkens Navn var

Morten Luther.

Det gamle Piletræ.

Den gamle Pil jeg har saa kjær,
som staar ved Hytten der hjemme,
thi hver Gang jeg nu den kommer nær
jeg tænker paa Barndommens muntre Færd,
som aldrig gaar mig af Glemme.

Og naar jeg vogted min Faders Ko
jeg laa under Pilen og snitted,
jeg byggede Huse med Lade og Lo
og plantede Træer, som skulde gro;
paa tusend Kunster jeg hitted.

Der leved jeg Barndommens Tid saa glad
i de lyse Sommerdage,
der sad jeg skjult mellem Pilens Blad
og tit jeg omkap med Lærken kvad
kun Minderne har jeg tilbage.

Frans —n.

Smaating.

Saadan kan det gaa! „En Gang," fortalte Kaptajn H., „skulde jeg gaa til London med Havre. Jeg havde ogsaa en Mængde Æg med, som jeg lod lægge lagvis i Havren. Da vi kom over og aabnede Lasterummets Luger, hvad tror I da, vi fik se? Jo, i Steden for Havre og Æg vrimlede der af Kyllinger, som ved Varmen af Havren var bleven udklækkede og under Rejsen havde ædt op al Havren."

„Skomager, bliv ved din Læst". Dette bekjendte Mundheld skal stamme fra Apelles, den berømte Maler i Oldtiden i Grækenland. Han havde nemlig for Skik, naar hans Malerier var offentlig stillede til Skue, at skjule sig bag ved dem for at høre de Ytringer, der faldt om dem. En Gang da han havde udstillet et Billede af en ung Pige, hørte han saaledes en Skomager udsætte noget paa hendes Fodtøj. Kunstneren skjønnede, at Manden havde ret, og rettede Fejlen. Den næste Dag kom Skomageren igjen, og da han saa, at Maleren havde godkjendt hans Dadel, blev han kry og fandt nu ogsaa noget at udsætte paa Figurens ene Ben. Apelles kom da frem fra sit Skjul og raabte vredt til den indbildske Kritiker: „Skomager, bliv ved din Læst!"

En skotsk Baron, som var ved et Sognemøde, fremsatte en Mængde Forslag, som en Bonde gjorde Indvendinger imod. „Du glemmer vist," sagde Baronen til Bonden, „at jeg har været ved to Universiteter og gjennemgaaet to Kolleger ved hvert af dem?" — „Vel, Sir," svarede Bonden, „hvad saa? Jeg havde en Kalv, som pattede to Køer, men det viste sig, at jo mere den pattede, jo større Stud blev den."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to danske Øer: en By paa Sjælland — en Verdensdel — en Flod i Asien — en Flod i Afrika — en Provins i Italien — en Provins i Portugal — en By i Rusland. P. C. H.

Firkantet Nød. Af 3 D, 3 E, 3 N, 2 I, 2 K, 2 O og 1 L dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Fra den gamle Gudetro
kjender godt man første to.
Af og til det kunde hænde,
første blev det andets Fjende.
Tredje har man hver en Tid,
rød og frisk, hvad eller hvid.
Fjerde let nu finder man,
„Nødden" har det nu paa Stand.

L. E.

Gaade.

Det første i Balle,
det andet i Alle,
det tredje i By,
det fjerde i Sky,
det femte i Stole,
det sjette i Skole,
det syvende findes et Steds i Fyen
og i ham, som regered, det hele, Byen,
der findes Øst for Atlanterhavet
og var en Tid baade død og begravet.

Sinus.

Opløsninger fra Nr. 24.

paa den geografiske Gaade:

I n **n**
N o r g **e**
G l a r u **s**
E j d e **r**
M a r n **e**
A h m e d a b a **d**
N j æ m e **n**
N a r v **a**

paa den firkantede Nød:

URAL
RIGA
AGER
LARM

paa Bogstavgaaden: Spark (Spa—Spar—Pas—Par—Park—Krap—Rap — Raps).

Brevvexling.

Snegom. Modtaget, opdaget, anvendt. En Gaadefabrikant maa jo kunne tyde Gaader selv!

N. K. S. For Modtagelsen kvitteres. Vil blive anvendt naar Pladsen tillader det.

En Abonnent i S. Til at fæste Insekter paa i en Samling bruger man ikke almindelige Knappenaale, der er for tykke, men fine lange og stive Naale, som man til dette Brug kan kjøbe hos Naalemagerne.

C. C. Deres Spørgsmaal: „Maa en Guldring, som angives at holde 18 Karat, vedblivende ansætte sort paa Fingeren?" kan kun besvares med Nej. Guld, der bliver sort i Luften eller ansætter sort, er af en meget slet Kvalitet. Enhver Guldsmed vil kunne sige dem, om Guldet i Ringen er forfalsket i Forhold til Stemplet.

Indhold.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, U. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

II. Aargang. Nr. 26.

Søndagen den 30. Marts 1884.

Forfatteren Ingvor Bondesen.

Skildring af Z. N.

Naar Grundtvig gjennem sit lange Liv talte og virkede saa kraftigt for den historiske Oplysning, da var dette i god Overensstemmelse med vort Folks særegne Naturanlæg; thi der er ikke Spørgsmaal om, at det danske Folk som Helhed har fra Fædrene arvet en levende Forkjærlighed for alt historisk, en særlig Trang til at fordybe sig i Fortidens Liv og deraf hente Næring for sit eget Liv. Deraf denne lyttende Opmærksomhed, naar Historiens store Billeder oprulles for Eleverne paa vore Højskoler, deraf den Begejstring, hvormed Ingemanns historiske Romaner i sin Tid blev modtagne, og den seje Udholdenhed, hvormed vor Almue endnu holder fast paa disse Bøger, til Trods for at Tiden ellers paa alle Omraader synes at være bort fra alt, hvad der hedder romantisk-historisk. En Forfatter, der forstaar at leve sig ind i Historiens Aand og evner at give dens store Skikkelser, dens spændende Begivenheder Liv og Farve, kan derfor være sikker paa at finde et talrigt og taknemmeligt Publikum for sine Bøger, navnlig fra de jævnere Samfundslag, hvor Tradition og Naturanlæg bevares med større Troskab end i de højere Kredse, hvor Modens Paavirkninger fra de toneangivende Kulturlande krydser hverandre og udvisker det ejendommelig hjemlige.

Blandt de historiske Forfattere, som i vor Tid

har gjort sig fortjente til vort Folks Tak og Paaskjønnelse, maa nævnes en Mand, der hidtil beskedent har gjemt sig bag Pseudonymitetens Skjul, men som nu har navngivet sig — Ingvor Bondesen. Vel har denne Forfatter endnu ikke nogen lang eller frodig Digtervirksomhed at se tilbage paa; men hvad han har ydet er godt, og hans seneste Arbejde — den i Slutningen af forrige Aar udkomne Roman „Hersen paa Stejnarstad“ — betegner et saa betydeligt Fremskridt, at man er berettiget til at vente sig noget mere end almindeligt af ham i Fremtiden.

For en Forfatter, der henter sit Stof fra Nutiden, ligger det ydre Materiale forholdsvis let for Haanden. Ikke saaledes for den historiske Forfatter. Han har i denne Henseende store Vanskeligheder at overvinde, naar han da vil tage sig sin Opgave alvorligt. Man kræver i vore Dage ikke blot Troskab mod den ydre Historie, man kræver tillige et indgaaende Kjendskab til den Tid, der behandles, dens Sæder og Skikke, dens Tænke- og Udtryksmaade, man kræver et nøje Kjendskab til Boligernes Indretning, Klædedragt, Vaaben o. s. v. En Forfatter, der vil dyrke den historiske Roman, maa derfor grundig studere det Tidsrum, i hvilket hans Digtning spiller, og ikke lade sig nøje med den Indklædning, som hans egen Indbildningskraft maatte kunne skabe. Der er sikkert kun faa, der aner, hvilke omfattende Studier Ingvor Bondesen saaledes har maattet gjøre for at kunne skrive en Bog som den ovennævnte Roman, der foregaar paa Hellig Olavs Tid. I Maaneder, maaske i Aar, har han maattet fordybe sig i de gamle oldnordiske Sagaer, maattet gjennempløje historiske og geografiske Afhandlinger, søge Oplysninger hos Videnskabsmænd, støve om paa vore Bogsamlinger og gjøre Notitser i det uendelige — altsammen for at komme saaledes ind i hine Tiders Kulturforhold, at han var i Stand til at give sine Personers Liv og Færd det rette Virkelighedspræg og bringe Samklang mellem Stilen og Æmnet. Men er end Forberedelserne ved en saadan Bogs Tilblivelse drøje nok at komme igjennem, saa vil en Forfatter dog aldrig fortryde at have ofret Kraft, Tid og Penge paa at gjøre sin Digtning saa virkelighedstro som mulig, og hvad særlig den her omtalte Bog angaar, da kan Forfatteren have dobbelt Grund til at glæde sig over sin Udholdenhed, thi det er lykkedes ham at frembringe et Arbejde, der i Retning af paalidelig Indklædning staar iblandt det bedste, vor historiske Romanliteratur har at opvise.

Ingvor Andreas Nikolaj Bondesen fødtes i Illebølle Skole paa Langeland den 26de December 1844. Slægten Bondesen stammer fra Halland og indvandrede med Eskild Bondesen, hvis Søn, Jakob, var Præst i Sønderjylland. Af dennes mange Sønner blev den yngste, Mathias Nikolaj, Landinspektør, dennes yngste Søn igjen, der hed Peter Nikolaj, var Skolelærer i Illebølle og blev Fader til Ingvor Bondesen, Forfatteren*). Paa Mødrenesíde nedstammer denne fra en indvandret fransk Slægt.

I den langelandske Bondeby levede Ingvor Bondesen sit lyse og lykkelige Barndomsliv. Faderen, der var en ualmindelig kundskabsrig og livlig Mand, tog sig med stor Omhu af Drengens boglige Oplærelse og underviste ham endog i Begyndelsesgrundene i Latin. Ferierne tilbragtes gjærne i Rudkjøbing, hvor Drengens Mødreneæt — en stor Slægt af Skippere og Sømænd — boede. Her tumlede han sig med jævnaldrende Drenge ved Havnen og paa Skibene, manøvrerede med Pramme og Joller, fangede Krabber og Vandmænd, byggede Skibe og klistrede Drager. Hjemme var Fritiden ikke tilmaalt knapt, men her gik Interesserne nærmest i Retning af frie boglige Sysler. Tidlig røbede den evnerige og med en livlig Indbildningskraft begavede Dreng, at der stak en Forfatter i ham, men en slem Hindring for hans frodige Produktivitet var — Mangelen paa Papir. Gamle Protokoller og Regnskabsbøger maatte i knappe Tider ofre deres sidste ubeskrevne Blade, alt, hvad der kunde skrives paa, alt, hvad der paa nogen Maade kunde kludres sammen til et Skrivehæfte, blev nyttet. Ved enkelte højtidelige Lejligheder ofredes et Par Firskillinger til en halv Bog tyndt og slet Papir, og nu gik det løs. Snart løb en ny Geografi af Stabelen, snart „udkom“ en ny Naturlære og snart igjen endog en ny latinsk Grammatik — naturligvis Udtog af Badens — ingen Videnskab gik Ram forbi, ogsaa Hæfter med selvdigtede Fortællinger og Æventyr, forsynede med talrige kolorerede Billeder, saa nu og da Lyset i den unge Forfatters Kammer. Fra 13—14 Aars Alderen blev det dog mere og mere Historien, der fængslede hans Interesse. Foruden en Verdenshistorie udarbejdede han, paa Grundlag dels af Bibelen, dels af tyske rationalistiske Værker, en meget stor Bibelhistorie med vidtløftige kronologiske Undersøgelser, Studier over Ypperstepræsterækken og lange Stamtavler. Dette

---

*) Peter Nikolaj Bondesens Mødreneslægt kan forfølges tilbage til Ambrosius Gorticius, der 1502 var Borgemester i Wittenberg. Hans Datter Magdalene blev gift med Dr. Christian Beyer, der som Kantsler hos Kurfyrst Johan den standhaftige var den, der paa Rigsdagen i Avgsburg den 25de Juni 1530 oplæste den avgsburgske Konfession „saa højt og tydeligt, at man ikke alene i og udenfor det kejserlige Gemak kunde høre alle Ordene, men ogsaa i Slotsgaarden Pfalz, ligesom han ogsaa havde den Ære egenhændig at overrække Kejser Karl V. Troesbekjendelsen.

Arbejde efterfulgtes af en endnu større Danmarkshistorie, der imidlertid blev henlagt som ufuldført, da han et halvt Aars Tid efter sin Konfirmation maatte drage bort fra Hjemmet for at deltage i et toaarigt Kursus i praktisk Skolegjerning, der varede til hans Optagelse paa Seminariet i Skaarup 1861.

Hans Flid paa Lærerskolen var nok ikke synderlig stor. At fordybe sig i en Bog med det Formaal at samle Kundskaber til en Examen kunde han ikke med; han havde i Hjemmet aldrig kjendt synderligt til Lektier, men havde haft Lov til at studere paa sin egen fri Maade. Denne Tilegnelsesmaade huede ham ogsaa bedst paa Seminariet; de foresatte Pensa fik derfor kun en højst skjødesløs Overhaling, medens Tiden iøvrigt anvendtes til fri Forskning, navnlig paa Kultur- og Literaturhistoriens Omraader. 1864 dimitteredes han med første Karakter, vendte tilbage til Illebølle og blev Hjælpelærer hos Faderen. Atter tog han i Besiddelse det lille hyggelige Loftskammer med det store Grantræ uden for Vinduerne og de store Reoler med Faderens mange gamle Bøger. 1870 blev han kaldet til Lærer ved Naarup Skole paa Fyn, hvor han endnu virker.

Der hengik dog adskillige Aar efter hans Ansættelse, før det rigtig blev til Alvor med hans Forfatterskab. I Følelsen af, at det paa Lærerskolen erhvervede Kundskabsforraad i flere Henseender var temmelig mangelfuldt, arbejdede han ihærdigt videre paa sin Uddannelse og lagde sig navnlig efter Sprog. Under Navnet Alfred Svarte optraadte han endelig første Gang offentlig som Forfatter med et Eventyr „Prinsessens Bejlere“ i Ugebladet „Nær og Fjærn“. En rum Tid derefter var han sysselsat med Granskning i Nordens Historie, særlig Tidsrummet omkring Knud Lavard. Frugten af disse Studier blev hans første historiske Roman „Styrismanden og hans Brud“, der udkom 1877. Hermed havde han for Alvor slaaet ind paa Forfattervejen, i det han dog beskedent holdt sit virkelige Navn skjult og skrev under det paatagne Navn Henning Fox. 1878 mødte han frem med en ny historisk Fortælling „Kongsbrydens Fostersøn“ og allerede Aaret efter udkom det vercifiserede Drama „Sven“, der vel i Støbning og Tone minder lovlig stærkt om Forbilleder fra Romantikkens Tidsalder, men dog indeholder mange tankevægtige Strofer og smukke lyriske Digte, saa at vi ikke kunne være enige med Forfatteren, naar han udtaler en ubetinget Fordømmelsesdom over dette „umodne Forsøg“. Endelig har han, som allerede omtalt, fornylig beriget vor historiske Romanliteratur med den fortrinlige Fortælling „Hersen paa Stejnarstad“. Desuden har han skrevet en Del Smaafortællinger og Digte i forskjellige Blade og Tidsskrifter.

Den varme Interesse, som Ingvor Bondesen allerede i Drengealderen følte for Nordens Historie, har fulgt ham ind i Manddomsalderen. Naar man ved, at han allerede i sin tidlige Ungdom fordybede sig i Folkenes Levevis og skrev Kulturhistorie om Jøder, Franker og Germaner, før han endnu havde nogen klar Forestilling om, hvad Kulturhistorie var, kan man forstaa den Trang, der bestandig har ulmet i ham til at levendegjøre Historien ogsaa for andre. Alle hans Romaner bærer Præg af denne Trang. Iøvrigt er Ideen i de to første at vise, hvorledes den enkelte Karakter i sin Udvikling bestemmes af sin Tid. Styrismanden og Fostersønnen lever i en historisk Vanmagtstid, den første med stærke Anlæg, den sidste med svage. Den første kæmper, da han først ved sin Kjærlighed til Malfrid er vakt, med sine Uffekræfter mod Tidens Sløvheds- og Slapheds-aand og bæres frem til Sejer af den gryende Valdemarstid; den sidste svajer raadvild hid og did og evner kun ved sin Død at sone sin Pjaltethed. Den første er en Art Modsætning til sin Tid, den anden et Barn af sin — vaklende og svajende som den, hvor selv en Mand som Valdemar Knudsen gaar fra det ene Parti til det andet, fra Svend Eriksens til Knud Mogensens. Vil man sammenligne de to Romaners indre Værd, bærer den sidste ubetinget Prisen. Ikke blot er Tidsbilledet i denne mere tro, ogsaa Stilen er kvikkere, Handlingen og Karaktertegningen sikrere gjennemført. Man glemmer ikke let igjen en Person som Helga, denne prægtige, stolte Kvindetype, eller Fru Gyda, dette fortræffelige, konfuse Pjattehoved, eller den skrydende „Dryllegjæst“ Salomon.

Forfatterens sidste Arbejde „Hersen paa Stejnarstad“ er utvivlsomt hans dygtigste, mest modne Arbejde. Man behøver ikke at læse mange Sider af denne Bog for at opdage, at man her har en ejendommelig, fuldt udviklet Forfatterpersonlighed for sig. I et klangfuldt og kraftigt Sprog, frit for alle afdankede Romanvendinger og al vissen Blomsterpynt fører han en Række helstøbte Sagaskikkelser frem for Læseren og lader dem udfægte deres Kampe for og imod Kristendommen i det endnu næsten fuldstændigt hedenske Klippeland. Som øverste Forkæmper for den ny Tro staar Kong Olaf Haraldsen, halv Viking, halv Apostel, og som Repræsentant for den gamle, endnu seje og daadkraftige Asatro Bondehøvdingen paa Gaarden Stejnarstad. Kampen drager en Række af spændende Optrin ind i sin Hvirvel, indtil den graanede Herse omsider maa bøje sin Nakke for den alt besejrende kristne Statsvælde. De indflettede Kjærlighedshistorier giver Bogen forhøjet Interesse, men Hovedtanken er dog at vise Brydningerne i Samfundets større og mindre Kredse, de offentlige som de private, i

det Kristendommen med en hel ny Kultur i Følge, med et helt nyt Livssyn mødes med den gamle Asatro. Man kunde bebrejde Forfatteren, at han ikke har taget Hersen typisk, gjort ham til en stærk, vild, raa Gubbe, der raser med Fortvivlelsens Kæmpekræfter mod den ny Tid, men det har uden Tvivl ogsaa sin Berettigelse, at han er taget som han er; upartisk set vil der altid falde et stærkt Skjær af Vemod over det hæderlige gamles frugtesløse Kamp mod Tidens ny Ideer. Det ny kommer stedse stormende frem i Ungdoms Kraft og støder hensynsløst det gamle til Side. Saaledes ogsaa Olav Haraldsen; han er en udmærket Type paa Bæreren af den ny Tid, som gaar frem, gaar paa med lukkede Øjne i Troens Forvisning om Sejer. Over for Kongens Halsstarrighed, Vikingeaand og Barnetro staar den blide, modne, veltalende Gubbe, i hvem en vis Snuhed parrer sig med virkelig Høvdingestorhed, og hvis Karakter dog undertiden glimter af Godegrumhed, saaledes i Offerscenen. Det mæglende Led mellem disse to Kæmper er den unge kristne Kvinde; hun alene kan — i Kraft af den rige kvindelige Følelse — have det højere Syn, der kan bringe Forligelse. Men de ydre Begivenheder maa alligevel føre til Hersens Død, for at vi kan se Kongens Ensidighed, Ufordrageligbad og Halsstarrighad i et stærkere og sandere Lys. Bogen er helt igjennem fængslende, om end enkelte Partier er lidt vel vidtløftigt behandlede. Forfatteren har forstaaet at øse af det rige Væld af Kraft og Poesi, som rummes i de gamle Sagaer, og det kan med Sandhed siges, at det er lykkedes ham at male en Række friske, stemningsrige Billeder af Livet i hine fjærne Tider. Naar man undtager ganske enkelte Steder, hvor Nutidskulturen har spillet ham et lille Puds ved at stikke Hovedet frem mellem de ærværdige Sagntidsomgivelser, er Sagatonen og den hele oldtidshistoriske Kolorit gjennemført med en kunstnerisk Dygtighed, der hæver sig ikke lidet over, hvad man ellers er vant til i Bøger af den Art. Ligesom Grundplanen er lagt med sikker Haand, saaledes er ogsaa de enkelte Personer, selv de ubetydeligste Bipersoner, skildrede med Liv og Anskuelighed. Astrid Kongedatter, Snefrid Guttormsdatter, Tore Sæl, Skjæbne-Brand — man husker dem alle, naar man en Gang har stiftet Bekjendtskab med dem. Vi benytter Lejligheden til paa det bedste at anbefale dette Forfatterens nyeste Arbejde til „Husvennen"s Læsere, ligesom vi tilraader alle Læseforeninger og Sognebogsamlinger snarest at anskaffe den, hvor man ikke allerede har den.

Et af de Omraader, paa hvilke Ingvor Bondesen særlig har sin Styrke, er Karakterskildringen. Han forstaar at særtegne sine Personer, saa man faar fat paa dem og bevarer dem i Erindringen, som om det var Folk, man selv havde forhandlet med. Ikke at han just ødsler med indgaaende Beskrivelser af, hvorledes den og den Person er, men han forstaar at tumle med sine Folk saaledes, at de ved deres egen Optræden, ved deres Ord og Handlinger klart lader deres Karakter lyse frem. Hvem, der har læst den sidst omtalte Bog, vil saaledes klart erindre, hvor grundigt Tore Sæl blotter sin grænseløse Ærgjerrighed og stinkende Selvgodhed ved enhver af sine vammelt-beskedne Udtalelser om sig selv og sin „ringe Slægt". Man erindre sig ved Siden heraf en Kvinde som Helga i „Kongsbrydens Fostersøn". Hendes Udbrud Side 148: „Vi bliver for mange om ham!" og videre Side 186: „Det er vist Løgn!" er sprungne lige ud af Sjælen og viser os hendes kjække, ærlige Karakter saa levende, at vi igjennem disse Par Udbrud faar langt bedre fat paa hende, end vi vilde faa ved en udtværet Beskrivelse af hendes Følelser og Tankeslyngninger ved de givne Lejligheder. Hvor Lidenskaben bryder over sine Dæmninger, maler Forfatteren kraftigst og sandest; de elskovshede Ordudvexlinger mellem Mand og Kvinde er han ikke altid fuldt Herre over, men i de stormende Optrin, hvor Blodet koger og Ordene falder slagtunge — der kan man være sikker paa, at hans Indbildningskraft er paalidelig og hans Penselføring sikker.

Der er rundt om i Bondesens Bøger indstrøet en Rigdom af malende Udtryk og smaa poetiske Billeder, der gjør Stilen overordentlig tiltrækkende. Saaledes i „Hersen paa Stejnarstad". Man hører bløde, tonende Harpeslag sitre gjennem Luften, ser Glimt af Huskarlenes sølvblanke Ringbrynjer og Solblink af vælske Hjælme og staalblanke Øxer. Levende indprænter sig i Læserens Indbildningskraft disse ypperlige Billeder af de gulnende Birkelunde, de mørke Naaletræskove med de hvide Lier, de flammende, harpixagtige Brandes Skin i Skoven ved Nattetid o. s. v. I det hele maa man beundre den Finhed, hvormed han forstaar at udpensle sine Naturbilleder. Vi skal som Exempel nævne det lille Natstykke Side 195 i „Kongsbrydens Fostersøn", endvidere de fortrinlige Vinterbilleder i „Hersen paa Stejnerstad", hvor Slædefarten til Upsal skildres. „Bjælderne ringede, Solen lyste, og Snefnug fra Sporet føg og hvislede hen over den blanke Mark. Tavse og tunge stod Træer og Buske i deres blinkende Ispanser, frosne, graaklare Draaber hang paa Brombærrankernes Buer og skød røde og gulgrønne Lyn ud mellem de skallede Kæmpestene og Bregnernes visne Dynger. Men forude i Synskredsen laa Landskabet som en Taagebræm af skiftende Toner i blygraat og vandblaat med Kinnakullens mørke Klippetop synlig gjennem Disen."

Den historiske Fortælling, som Ingvor Bondesen dyrker, er hos os stærkt bearbejdet i Forvejen (Ingemann, H. F. Ewald o. fl.), men han har i Modsætning til disse Forfattere opsøgt en længere bortliggende Tidsalder, fra hvilken han opruller sine Billeder. Han har derved betraadt et hidtil udyrket Felt og har ved de her omtalte Skrifter, særlig det sidste, vist, at der endnu er meget Guld i Oldtidens og Middelalderens Agre. Gid han faa Kraft og Lykke til at grave flittigt og finde nye rige Aarer!

H. M. Stanleys Rejse
gjennem det mørke Fastland.

X.

Medens Stanley med sit Følge passerede de mægtige Fossefald, vi omtalte i sidste Stykke, var der nær sket en større Ulykke, der maa omtales lidt nærmere som et af de mærkeligste Eventyr, vore rejsende bestod paa den store Flod.

Den 14de Januar vilde de bringe Baadene ned gjennem stærkt fossende Vand. 6 Baade blev bragt velbeholdne ned. Om Bord paa den syvende var Murscati, Uledi Muscati og Høvdingen Zaidi. Muscati, der styrede, tabte Fatningen og kæntrede Baaden. Han og Uledi svømmede til Ntunduøen, hvor de blev reddede af den ottende Baad, men Zaidi troede uheldigvis, han var sikker, naar han holdt sig til Baaden. Denne førtes hurtig forbi Lejren, som det syntes lige mod Tilintetgjørelsen. „Men det algode Forsyn standsede for denne Gang Zaidi ved Indgangen til de dødes Rige.“ Baaden dreves med saadan Kraft hen mod en enlig spids Klippe, at den knustes, men Stykker af den borede sig ind mellem Stenene og rejste sig i Vejret. Hertil klyngede den næsten druknede Mand sig, i det han stod paa Klippen med Vandet skyllende op til Anklerne. Til venstre for ham, naar han saa op ad, var der 70 til 80 Alen heftigt fossende Vand, til højre var der en lige saa lang Strækning hurtigt strømmende brune Bølger, og lige bag ved ham styrtede Vandet 6—8 Fod lige ned gjennem et bredt Gab mellem den Klippespids, han stod paa, og en anden Klippe, nærmere Flodbredden.

Mellem Liv og Død.

„Da hans grædende Venner kaldte mig ned til Skuepladsen fra mine Arbejder længere oppe,“

skriver Stanley, „kunde jeg næppe tro mine egne Øjne eller fatte det forunderlige Tilfælde, som havde sat ham der, og i Sandhed, en farligere Stilling end den stakkels Fyrs kan næppe tænkes. Aldrig kunde nogen med større Ret sige: „Der er kun et Skridt mellem mig og Graven". Men den enlige Mand paa hint spidse Klippestykke var tilsyneladende roligere end nogen af os, skjønt Vandet ofte skyllede op til hans Knæer."

„Da vi havde sundet os lidt, begyndte vi at tænke paa Midler til hans Frelse." De forsøgte at fire en Kano ned til ham, men aldrig saa snart var den ham nær, før Strømmens Heftighed blev for stor, saa Tovet brast som Seglgarn; Baaden for forbi ham som en Pil, droges ned i Vandet, sønderbrødes og maledes til smaa Stumper. Andre Forsøg gjordes med samme Uheld. Efter nogen ængstelig Overvejelse bad Stanley om en ny Baad, til hvilken han fastgjorde tre stærke Tov. Derpaa bad han tre frivillige melde sig for at styre den over mod Zaidi, medens Mændene i Land fastholdt den ved Tovene. Ingen mælede. Der blev budt Belønninger, men ingen meldte sig til den vovelige Fart. Da begyndte Stanley at forestille Folkene, hvordan de vilde være til Mode, hvis de befandt sig i en lignende Stilling, og ingen af deres Venner tilbød at ville hjælpe til deres Frelse. Det hjalp. „Nok, Herre!" sagde Høvedsmanden Uledi, „jeg vil gaa. Min Skæbne er i Guds Haand," og han begyndte strax at gjøre sig i Stand. Nu var flere villige, og han fik saa sin Ven Marzouk med.

De roede tværs over Strømmen: og kom til sidst Zaidi 15 Alen nær, og Uledi var da saa heldig at faa Enden af et Tov, der var fastgjort til Baaden over til ham. Zaidi fik lige Tid til at gribe Tovet, inden han af Strømmen blev ført ned i Kløften neden for. Først 30 Sekunder efter kom hans Hoved atter til Syne over Vandet, og da befaledes der øjeblikkelig: „hal væk!" men pludselig sprang Tovene, og Baaden førtes, som det syntes, ned mod den sikre Undergang. Men lige med et saa de forfærdede Tilskuere paa Flodbredden den standse; det var Zaidi, der tjente som Varpanker og bragte Baaden hen til den før omtalte Klippeø, i det han vedblev at holde fast i sit Tov. Uledi og Marzouk sprang i en Fart i Land og fik Zaidi trukket op paa det tørre.

„Men skjønt vi raabte Hurra og var overordentlig glade," skriver Stanley, „var deres Stilling kun en kort Frist fra Døden. Der var mellem dem og Redningen endnu 75 Alen vilde Bølger og uimodstaaelig strid Strøm."

Hvorledes vi skulde komme til den lille Ø, var et Spørgsmaal, der satte mig i stor Forlegenhed. Vi bandt en Sten til en omtrent 150 Alen Line, og efter det tyvende Forsøg fik Folkene paa Øen fat i den. De bandt nu til Enden af Linen det Telttov som før var sprunget; vi trak det over til os, fæstede dertil et stærkt Rottingtov, som de igjen trak stivt til sig og fæstede paa Klippen. Saaledes naaede de at slaa Bro over Strømmen, men Natten nærmede sig, og videre Forsøg maatte derfor opsættes til næste Morgen.

Næste Morgen blev flere stærke Tov paa samme Maade ført over til Øen og fastgjorte, da et enkelt Tov ikke var stærkt nok, og Mændene fik lette Tove, som de fastgjorde om Livet. Stanley gav derpaa Tegn til Uledi, at han skulde gjøre Begyndelsen, medens ti Mand tog fat i det Tov, han havde om Livet. „Vi saa Uledi strække sine Arme op mod Himlen, vinke til os med Haanden og derpaa styrte sig i den vilde Strøm, gribende Brotovet, i det han faldt. Snart kom han op og halede sig frem Haand for Haand, medens Bølgerne skyllede ham i Ansigtet og undertiden slog over hans Hoved, saa vi syntes, han maatte kvæles, men han kastede af og til med fortvivlede Ryk sit Legeme opad, hvorved han undgik Drukning. Snart grebes den halvkvalte Mand af Hænder i Snesevis og haledes i Land." Zaidi kom ogsaa velbeholden i Land. Marzouk var den yngste og den sidste, og alle holdt Aandedrættet tilbage, medens den kjække Gut kæmpede sig bort fra Dødens vilde Greb. Da han endnu var midtvejs, blev Strømmens Styrke ham for svær; han slap to af Tovene, saa at Folkene skreg af Forfærdelse, i det de frygtede, han i Fortvivlelse skulde slippe Taget, men Stanley raabte barskt til ham: „Hold fast, din Torsk, vær en Mand," hvorpaa han i tre Tag kom os saa nær, at de villige Arme kunde naa ham, omfavne og kjærtegne ham. De Jubelraab, vi opsendte, var saa høje og hjærtelige, at de menneskeædende Wane-Mukwaer, trods Vandenes Brusen, maa have vidst, at vi havde gjennemgaaet en stor og spændende Oplevelse."

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

„Bare jeg nu kan hitte ham," mumlede hun, i det hun naaede Pladsen, hvor Kampen havde staaet; „hans Bæst er væk, ser jeg — han skulde da vel aldrig . . . ?"

I det samme lød der en Vrinsken til venstre fra Vejen, og ved at gaa efter Lyden fandt hun snart Hesten. Det tro Dyr havde revet sig løs og fundet sin Herre og stod og snusede til ham, som

om det vilde opfordre ham til at rejse sig og stige op paa dets Ryg, og da „Hexen“ nærmede sig, gjentog det kaldende sit „Hohoho! Hohoho!“

„Jeg tror saa rele, at Øget vilde hjælpe ham, hvis det kunde,“ mumlede Spaakvinden, „og Mennisken maa da ej staa tilbage for det umælende. Bare der nu er Liv i ham, Spøgelset; jeg tykkes, han ligger saa rolig.“

Hun bøjede sig ned over ham og rørte ved hans Ansigt — han vrikkede med Hovedet og sparkede i Løvet med sine bundne Fødder

„Hvor lider I, bitte Kjæreste?“ sagde hun og tog Knevlen af hans Mund; „det er nok skidt med jer i Aften?“

„Hjælp, din Satan!“ gispede han.

„Ja, det er just derfor, jeg er kommen — i Nøden skal jen kjende Venner, ved I nok. Lov mig nu, at I her efter vil lade Bispedatteren i Fred og ej mere forfølge hende med jer taabelige Elskov, det uskyldige Lam! Hvis ej, da sværger jeg eder dyre til, at jeg skal lade jer ligge, knevlet og bunden, som et Aadsel for Ulve og Ræve! Naa, hvad siger I saa?“

„Rejs ad Helvede til, din lede Troldkvind!“ hvæsede han næppe hørlig.

„Nej, lad nu den fæle Banden være, bitte Jerrik, og hør et fornuftigt Ord af én, der er klogere end I,“ vedblev hun rolig. „I skulde have fulgt mit Raad, da jeg advarede jer og sagde, at Ventes Blod vilde komme over jert eget Hoved — havde jeg ej Ret monstro? Og hvad fik I andet for jer vilde Fremfusenhed end en mørbanket Krop og en Mile i Munden?“

„Forbarm jer over mig, Ingeborg!“

„Sludder og Vrøvl! Svar mig, paa hvad jeg forlanger — ja eller nej?“

„Jeg vil give jer Penge, svære Penge — løs mig bare!“

„Pyt med jeres Penge, dem jeg intet trænger til! Fred for Bispedatteren er det eneste Vilkaar, og nu ingen Prutten længer! Vil I, eller vil I ej?“

Hun havde begyndt at pusle ved hans Haandled, der snurrede og sov og var næsten følesløse. Nu slap hun dem og rejste sig som for at gaa.

„Velan da,“ sagde han, „det være som I vil!“

„Sværg mig det til ved eders ridderlige Ære?“

„Jeg sværger!“

„Godt, at vi da endelig blev enige!“ sagde hun og løste hans Baand. „Se saa, bitte Jerrik!“ vedblev hun, „nu er I atter en fri Mand, og jeg har vist, at jeg intet er bange for jer — det er anden Gang i Aften, at jeg har frelst jert Liv, bare I nu vil skjønne paa det! Nu skal jeg oven i Kjøbet hjælpe jer hjem — monstro I har Kræfter til at holde jer paa Hesten?“

„Der sidder en Flaske Vin i mit Saddelhylster, hent mig den!“ stønnede Ridderen.

Hun bragte ham Flasken og lettede paa hans Hoved, medens han drak.

„Aa, hvor det gjorde godt!“ sagde han.

„Tag jer en anden bitte Taar, men levn lidt til mig!“

Hun holdt ham atter Flasken for Munden, og efter at have taget sig endnu et Par vældige Drag stod han op og gav sig til at række og strække sine mødige Lemmer.

„Skaal, bitte Jerrik, og Lykke med Handelen!“ sagde Skipper Ingeborg og tømte Flasken. „Ja, det har I min Tro Ret i,“ vedblev hun, i det hun atter stak Flasken i Saddelhylsteret, „det styrker og kvæger! Men det er sandelig ogsaa en Drikkelse, som det er værd at bøje sin Nakke tilbage for. Kan I selv stige til Hest?“

Han prøvede derpaa; men Krop og Lemmer var endnu for stive af Pryglene og det lange tvungne Leje i de hvasse Torne, og hun maatte hjælpe ham med at lette i hans ene Ben og sætte Fødderne til Rette i Stigbøjlerne.

„Hjælp mig nu ud paa Vejen,“ sagde han.

Hun gik frem og bøjede Grene og Buske til Side, og han naaede Vejen i god Behold.

„Der kan I se,“ sagde hun, „naar I og jeg holder sammen og hjælpes ad, saa gaar det! Vi er som skabte for hinanden!“

„Mit Sværd og min Dolk?“ sagde han pludselig og gjorde Holdt.

„Aa, lad det Rageri blive liggende til i Morgen,“ svarede hun; „det kan vi ej ligge og rode efter i Aften.“

Det fandt han sig saa modvillig i og red videre.

„Det er sært, at I ej spørger, hvorlunde det gik med stakkels Bent?“ sagde Spaakvinden.

„Han døde vel?“

„Nej, han kom til Live igjen.“

„Jeg lader ham jage ud af Hytten!“ raabte Lensmanden med opblussende Vrede, „og de skal faa et Ridt paa Træhesten, baade han og hans lede Kvind!“

„Saa er I da og en forhærdet Synder!“ udbrød hun fortrydelig, „og fast angrer det mig nu, at jeg ej lod jer ligge; men næppelig faar I Ram til Vent og Inger tiere; for de er rømt deres Vej og hytter sig vel for at komme til Havreballe mere.“

„Og Povl Brok, den Djævels Hund, fulgte med dem, kan jeg tænke? Hvor rejste de hen?“

En haanlig Latter var Svaret.

Han tav en Stund, og derpaa spurgte han

dæmpet: „End Bispedatteren og hendes lange Magister — hvor er de?"

„I Aarhus Bispegaard, tænker jeg; hvor skulde de ellers være?"

Fra nu af var Lensmanden tavs.

Hun fulgte ham helt til Havreballegaard, og da Jærnporten havde aabnet sig for ham, greb hun fat i Bidselet og standsede Hesten, mens hun sagde: „Lad mig nu se, I staar ved Aftalen; for ellers kan jeg ej blive ved at holde Haanden over jer. Og lad mig saa give jer endnu et godt Raad: hyt jer for Hans Skaaning, det Utusk, hvem Fanden vel kommer og ta'er med det første — hyt jer for ham, bitte Jerrik, mens Tid er, at I ej kommer til at gjøre ham Selskab paa den Rejse!"

„Til Helvede med hom, den sorte Hund!" mumlede Lensmanden med indædt Forbitrelse og red ind i Gaarden.

„Hans ridderlige Æresord!" sagde Spaakvinden halvhøjt til sig selv, i det hun vendte sig om og gik ned ad Vejen ad Strandhytten til — „jo, han er en net Herre med sit ridderlige Æresord, er han! Og jeg maatte jo være dum som en Torsk, om jeg stolede paa det! Men lad os nu se; jeg har da ventelig jaget ham en gavnlig Skræk i Livet, saa han hytter sig vel for det første, og allensfals har jeg gjort Povl Brok en Tjeneste. Hans Hals havde været ganske forloren, om hans mægtige Avindsmand var bleven liggende, og Ulvene havde faaet Snus paa ham — det kan være galt nok med Tærskene, han gav ham! Men dem putter Jerrik i Lommen, tænker jeg, og tier med hvad han har faaet!"

„Turr!" raabte Troels Øltapper og gjorde Holdt neden for Brobjærg. „Tys!" sagde han og lyttede. „Hvad Skam kan der være paa Færde, siden alle de Mennesker er oppe saa silde Aftens? Immervad og Lilletorv er jo myldrende sort af Mennesker, og der er en Summen og Brummen som til et Marked?"

„Det er vist ikkun fredelige Borgere," mente Magisteren; „kjør kun videre."

„Hvem der?" raabte en kjendt Stemme, da Vognen havde passeret Frederiksbro.

„God Aften, Søren Lime!" sagde Øltapperen, i det han atter gjorde Holdt. „Hvad betyder al den Staahej saa sent paa Natten?"

„Naa, er det jer, Troels? Og I har været af By i Dag? Ja, saa ved I intet om, hvad her er sket. Ved Lav Klokken 9 brød Lensmanden med en Flok Drabanter ind i Bryllupssalen hos Bispens og bortførte Bruden; Magisteren satte efter dem, og han er ogsaa borte . . ."

„I snakker for længe, Søren Lime!" afbrød Øltapperen, „der gaar Brud og Brudgom med hinanden under Armen."

„Hvor?" raabte Søren Lime og snurrede rundt som en Top.

„Hist henne langs Husene! Nu drejede de Hjørnet forbi om efter Borgport. Jeg traf sammen med dem ude ved Viby, og vi fulgtes ad her ind til Byen."

„Naa, I vil nok fixere mig, Troels, endda Sagen er alvorlig nok; men hvad jeg vilde fortælle: Forbitrelsen i Byen er stor, og Borgerne tilbød strax Doktor Morten at væbne sig og drage til Havreballegaard og hente Fru Eline tilbage, for did maa Erik Grubbe rimeligvis have ført hende; men Bispen afslog Tilbudet, eftersom slig væbnet Optræden var et Brud paa Landsloven og kunde drage svare Følger efter sig, baade for Bispefamilien og hele Byen, og . . . men hvad er det for et Raab omme fra Storetorv? Skulde I have Ret alligevel . . .?"

(Fortsættes.)

Smaating.

Fra Skolen. Læreren bestræber sig for at forklare Børnene, hvad man forstaar ved en ond Samvittighed, og vedbliver derpaa: „Hvad plager altsaa et Menneske, som intet Sted finder Ro, og som end ikke kan sove om Natten, men vender og drejer sig fra den ene Side til den anden paa sit Lej.?" Almindelig Tavshed. Endelig række dog en lille Pige Haanden i Vejret. Læreren: „Det var ret, lille Marie. Saa sig du os det da?" Marie: „En Loppe."

Opløsninger fra Nr. 25.

paa den geografiske Gaade:

Frederikssun**d**
A s i e **n**
L e n **a**
Senega**l**
Toskan**a**
Estremadur **a**
R e v a **l**

paa den firkantede Nød:

L O K E
O D I N
K I N D
E N D E

paa Gaaden: Babylon.

Brevvexling.

A. L. i H. Støbningen af Kautschukstempler er en vanskelig Sag der kræver kostbare Apparater og betydelig Sagkundskab, saa at Vejledning deri umulig kan gives skriftlig. Kautschuk blødgjøres ved Tilsætning i Svovlkulstof eller Nafta.

J. J. O. Frimærker modtages ikke gjærne i Steden for Penge, da disses Indsendelse ved Postanvisning nu er saa nem og billig. — Der er flere Bøger om Krigen 1848—50. Forhør hos en Boghandler.

L. A. B. Farvet Skind til Lommebøger kjøbes under Navn af spaltede Skind, eller uægte Chagrin, i flere mørke temmelig ægte Farver. Faas fra C. Th. Rom & Co., Kjøbenhavn V. Chagrin og Safian skal paasættes tørt og maa ikke blødes saaledes som det brungarvede Skind. Se i øvrigt Haandgjerningsbogens Anvisning.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 27.

Søndagen den 6. April 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Han stak i Rend ned ad Immervad og igjennem Snævringen. Hele Storetorv var broget af Mennesker, og de raabte med tusendfoldig Røst: „Længe leve Magister Kristen Nielsen Bonde og Hustru! Hurra! Hurra! Hurra'a'a'a'a!"

„Her kommer en Mand kjørende, og det er Troels Øltapper!" raabte én. „Spænd fra, Troels, og laan os jeres Vogn til Æreskjørsel med Brudeparret!"

Dette Forslag modtoges med Begejstring, og atter lød Jubelraabet hen over Torvet.

„Der er bare det i Vejen, Karsten Enevold!" indvendte Troels, „at Vognen er for ringe, og at jeg kjører med en saaret Mand og hans Kone — en Mand, der nær var bleven slaaet ihjel i Kampen for at værge Fru Eline."

„Hurra!" „Lad ham beholde sin Plads!" „Hvad hedder den Hædersmand?" „Han leve!" „Hurra'a'a'a'!" lød det i et forvirret Kor fra Mængden, der havde trængt sig sammen og dannet et levende Gjærde omkring Brudeparret og Vognen.

„Der staar en Karet inde i Apothekerens Gaard, den laaner vi saa længe!"

„Ja ve'e'e'l!"

I en Fart blev Kareten hentet frem, Magister Kristen og Fru Eline maatte, enten de vilde eller ej, stige op og tage Plads, nogle unge Mennesker tog fat i Stjært og Hamle, og afsted gik Triumftoget — hen over Torvet og om i Bispegaarden under den begejstrede Mængdes tordnende Jubelraab.

Her var den lykkelige Tidende, baaren hid af Jubelen og Hurraraabene fra det nærliggende Torv, allerede gaaet i Forvejen og havde bragt Glæde og Trøst til de bedrøvede og jaget Sorgen paa Flugt.

Dette var altsaa Brudeparrets andet Indtog i Bryllupsgaarden i samme Døgn, og det er et Spørgsmaal, om ikke det sidste var det lykkeligste; det var i hvert Fald det mest gribende: en ubeskrivelig Scene med Kys og Favntag, Smil og Taarer, Raaben og Kalden, Spørgsmaal og Svar — nøjagtig som man kan se det paa Theatret, men kun med den Forskjel, at intet af det hele var „kunstigt", det var alt sammen „virkeligt".

Mængden fyldte Gaden mellem Bispegaarden og Domkirken og ventede taalmodig paa „Slutningsakten", som det jo vilde hedde i Nutidssproget. Omsider viste Brud og Brudgom sig i et aabent Vindue, omgivne af hele den bispelige Familie, Doktor Morten holdt en Tale, der gik ud paa, „at hvad ugudelige Mennesker havde tænkt til det onde, havde Gud den almægtige vendt til det gode, og at alt nu var lykkeligt og vel!" hvilket de henrykte Borgere besvarede med brusende Hurra- og Leveraab. Brudeparret trak sig tilbage, Vinduet lukkedes, Mængden spredte sig og gik hver til sit, og alt blev stille i Gaderne.

Povl Brok tog hjem med Troels Øltapper og opslog foreløbig sin Bo i stærken Jørgens Værelse, der stod tomt for Tiden, da Kæmpen ikke var hjemme; men Bent og Inger blev i Bispegaarden, hvor de fik et eget Værelse at bo i, og under den kjærlige og omhyggelige Pleje, der vistes

Redningsmanden, ikke alene af hans Hustru, men ogsaa af Bruden selv og hendes Moder, bedredes han Dag for Dag og var snart uden al Fare.

Nogle Dage efter Brylluppet flyttede de nygifte ind i deres egen Bolig, som var bleven møbleret og udstyret af Slægtninge og Venner, vel paa en Maade, som efter Nutidens Smag vilde blevet kaldt tarvelig, men som fuldt tilfredsstillede Datidens mere nøjsomme Krav til Hygge og Bekvemmelighed. En Skare Borgere ledsagede dem i Procession fra Bispegaarden til deres ny Hjem, og saaledes vedblev de brave Borgere paa flere Maader at lægge for Dagen, med hvilken Deltagelse og Hengivenhed de omfattede det saa haardt forurettede unge elskelige Ægtepar.

Den eneste, som var højst utilfreds med Begivenhedernes Gang, var Klokker Hans Skaaning; han saa' med onde Øjne paa det unge Pars Glæde og Lykke og var nær ved at ærgre sig sort over den mislykkede Bortførelse.

---

16. Krydsede Planer.

Om Morgenen den følgende Dag saas en væbnet Rytter at komme ridende hen over Storetorv i Aarhus og tage Vejen nord paa ad Volden og Studsgade. Ved Studsgades Port gjorde han Holdt, og efter at have vist Pas og betalt Portskat red han ud igjennem den paa Kampestenssokler hvilende hvælvede Portbygning og videre op ad Randers-Landevejen. Rytteren var Povl Brok. Han havde klaget sin Nød for Doktor Morten og fortalt ham, at hans Søster holdtes fangen paa Tjele, og at det var hans Agt at drage did for at faa hende udfriet. Bispen havde billiget hans Forsæt og skaffet ham et Pas samt forsynet ham med Klæder og Penge. Hos Sværdfegeren eller Vaabensmedden havde han tilkjøbt sig Sværd, Daggert, Panser og Staalhue, og Hesten, han red paa, var Fru Elines Skjænk til sin Husbonds Redningsmand og Lensmandens Overvinder. Det var en lang Vej, han havde at ride, og Rejsen var ikke uden Farer; men han stolede paa sin kraftige, rapfodede Ganger og sine gode Vaaben. Det var ham om at gjøre at naa sit Bestemmelsessted saa hurtig som mulig; thi Troels havde fortalt ham, at ved Daggry havde en af Lensmandens Svende gjort Holdt udenfor Ølboden og forlangt et Krus Øl, og, paa Mette Skippers Spørgsmaal derom, havde han fortalt, at han skulde til Tjele. Denne Meddelelse havde vakt Uro hos Povl; det anede ham, at Svendens Sendelse maatte være foranlediget ved den Tilstaaelse, Lensmanden nødtvungen havde afgivet om Karen Broks Opholdssted, og han frygtede for, at der atter forestod hans Søster noget ondt. Derfor higede han saa stærkt; thi det gjaldt jo om at komme først til Maalet, skjønt Svenden havde en god Times Forspring.

Povl rastede ikke mere, end hvad der var højst nødvendigt for Hestens Skyld, og selv nøjedes han med nu og da at tage sig en Slurk af sin Flaske og en Mundfuld Brød af sin Madpose.

Efter et langt, anstrængende Ridt, der varede det meste af Dagen, passerede han ud paa Eftermiddagen Broen over Nørre-Aa — en Arm af Gudenaaen, som den Gang dannede den naturlige Grænse mellem Sønderlyng- og Middelsom Herreder — og gjorde Holdt udenfor Vejrum Brohus, hvor der skulde betales Bropenge.

I Brohuset holdt Brovagten Udskjænk og prajede stedse de rejsende for at træde indenfor og unde ham en Skillings Fortjeneste. Povl havde imidlertid ingen Lyst til at efterkomme denne Opfordring; men i det han vilde ride videre, blev han opmærksom paa en støjende Røst, som lød der inde fra:

„Nok et Slag, og saa maa jeg affted; der er endnu et godt Stykke Vej til Tjele!“

Nu steg Povl af Hesten og førte den til Vandtruget, og efter at have givet den et Par Stykker Brød og bundet den ved Hullet i Hjørnestolpen, gik han ind i Huset, hvor tre Karle sad og drak og spillede Tærninger. Han forlangte et Krus Øl, satte sig hen i en Krog, tog et Stykke Brød frem af sin Taske og gav sig til at spise Mellemmad, uden at blande sig i Samtalen mellem de trende Svire- og Spillebrødre.

„Hejda, Kammerat!“ raabte den af Karlene, hvis Stemme Povl havde hørt udenfor — „her hid til Bordet, at du kan faa et Slag med!“

„Jeg sidder godt nok her,“ svarede Povl og blev siddende.

„Aa, Fanden i hvik'!“ vedblev Karlen — „har du Mønt paa Fikken, skal du intet være saa umags; kom kuns hid!“

„Jeg har andet at bruge mine Penge til end at doble dem væk,“ var Povls Svar.

„Det klæder ilde at være saa krus for Hovedet, især paa fremmed Sted!“ raabte den anden og gjorde et Kast med Tærningerne. — „Hvis Ærind rider du?“

„Mit eget.“

„Det maa være Fanden til højbaaren Herre, den Fyr staar i Sold hos, siden hans Tjener har Raad til at løfte Næsen saa højt!“ sagde Karlen med et haanligt Grin til sine medspillende; „endda tør jeg nok bande paa, at min Herre er større end hans; men jeg kan lige godt omgaas mine Jævn-

kristne i Skikkelighed og stikke Fingeren i Jorden og lugte, hvor jeg er."

„Hvem tjener du hos, og hvad hedder du?" spurgte den ene af dem.

„Min Husbonds Navn er Erik Grubbe, Lensmand paa Havreballe og Aarhusgaard," svarede Svenden og stod op, „og mit eget Døbenavn er Palle — Palle Sørensen, om ellers nogen bryder sig om at vide det."

Dermed tømte han sit Krus, sagde Farvel til sine Kammerater og forlod Huset.

Povl var nu ogsaa færdig og fulgte efter ham.

„Skal du ad Viborg til?" spurgte Palle, der kom ud ad Stalddøren med sin Hest ved Haanden.

„Nej, jeg skal til Tjele," svarede Povl og steg til Hest.

„Bravt nok det!" sagde Palle, i det han ligeledes svang sig i Sadlen; „jeg skal nemlig samme Vej, og det er ingen Skade at være to i Følge over Viskum Hede." Han slingrede svært i Sædet og havde ondt ved at sidde fast.

De tvende Ryttere fulgtes ad hen igjennem Vejrum By, op over Bakkerne og fremdeles nord paa efter Tjele.

Da de var kommen et godt Stykke ud i Heden, spurgte Povl blandt andet: „Hvad Budskab har du at bringe til Tjele?"

„Aa Smaating, Kammerat, Smaating!" svarede Palle undvigende og skottede til sin Ledsager.

„Ja, for noget skal vi jo have at snakke om," sagde Povl med en ligegyldig Mine.

„Smaating," vedblev den anden med tykt Mæle, „barestens et bitte Pigebarn, der skal flyttes; Hr. Erik har mange Bure, og der er Duer i dem alle!"

„Ja, han skal være en meget ærbar Herre!"

„Ærbar? Ja, det har I mintro Ret i, ha, ha, ha! Ridder Erik ærbar, hi, hi, hi!"

„Hvad mener du med, at hun skal flyttes?"

„Du er nu ogsaa bansat nysgjerrig!" grinede Palle og skottede atter til sin Rejsefælle.

„Aa, vi skal jo sludre om noget," gjenmælede Povl Brok, saa rolig og ligegyldig, som han kunde.

„Ja, det kan saamænd ogsaa være mig lige meget," fortsatte Svenden uopfordret, „da jeg skal være udenfor det hele. Jeg har bare at bringe Skytten Bud om, hvad der skal ske, og saa besørger han det hele."

„Da skal hun vel aldrig . . . forsvinde?" spurgte Povl og knugede Haanden om Sværdfæstet.

„Ingen Fritten, Kammerat!" raabte Karlen, der nu begyndte at blive ædru, „og dersom du ikke holder Kjæft med dine nysgjerrige Spørgsmaal, saa bliver jeg gal i Skallen. Hvem er du ellers?" vedblev han med nok et mønstrende Blik paa Povl — „jeg synes næsten, jeg skulde kjende dig?"

„Er det kanske Klæderne, der gjør mig ukjendelig i Dag?" raabte Povl i en helt anden Tone end hidtil; „men er jeg end forklædt, ej farer jeg dog i Niddingsfærd som du, din elendige lejede Stimand, du est! Træk fra Læderet, Palle Sørensen, og forsvar dig, om du kan, thi kun den ene af os kommer levende her fra Stedet!"

„Povl Brok!" udbrød Svenden studsende; men han fattede sig hurtig og vedblev i en hoverende Tone: „Ho, ho, bitte Povl! saa du er bleven Vaabensvend i Dag og vil standse mig i mit lovlige Ærind? Det er Stadsen, kan jeg tænke, der gjør dig saa kry i Kammen; men tøv lidt, jeg skal snart ta'e Pippet fra dig!"

Med disse Ord fo'r han løs paa sin Modstander, der var ham langt underlegen i Vaabenfærdighed og allerede ved det første Sammenstød fik et Par Buler i Staalhuen; men Povl var yngre, hurtigere, smidigere og langt stærkere end Modparten, og den saa længe underkuede Forbitrelse øgede hans Kræfter til det dobbelte. Det regnede med vældige Stød og Slag mod alle Fægtekunstens Regler ned over den ulykkelige Palle, der endnu ikke ganske havde forvundet sin Rus, og han havde ondt ved at værge sig mod det rasende Angreb. Hans Hest blev saaret i Hovedet; Dyret gjorde et vældigt Sidespring og stejlede, Rytteren vaklede i Sadlen, og . . .

„Det er fra min Søster Karen!" raabte Povl og huggede sin Modstander oven i Hovedet med en saadan Kraft, at Randen af Hjælmen sank dybt ned i Panden. Med et Brøl styrtede Rytteren til Jorden, medens Blodet strømmede ned over hans Pande og Ansigt. Povl stod af Hesten og undersøgte den overvundnes Saar, der var alvorligt nok til at overtyde ham om, at Svenden foreløbig havde faaet mere end nok. Han tog Hjælmen af hans saarede Hoved, bandt ham et Tørklæde om Panden og lod ham saa, bevidstløs som han var, blive liggende, medens han selv steg til Hest igjen og red videre.

Det var imidlertid blevet Aften, og Maanen spejlede sig i Langsøens blanke Vandspejl, da han nærmede sig Tjele. Kold var paa sin Plads og raabte ham strax an fra Taarnet; men da Povl foregav, at han bragte Budskab fra Lensmanden, blev Porten strax aabnet for ham, og han red ind i Borggaarden. Vægteren kom ned for at høre hans Ærinde.

„Det Budskab, jeg har at bringe," sagde Povl, „gjælder egentlig Naadigfruen, og dersom det er gjørligt, ønsker jeg strax at blive stædet for hende."

„Naadigfruen!" udbrød den gamle Mand og studsede. „Stakkels Fru Maren! Hun lider ilde og har Ord for at være forhexet, og det er allenfals ugjørligt at faa hende i Tale."

Povl forundrede sig her over; men da Kold havde meddelt ham, hvor folkesky og lidende den naadige Frue var, indsaa' han nok, at fra hende havde han ingen Bistand at vente, hvilket han dog havde gjort Regning paa.

„Men det blev mig ogsaa paalagt af Lensmanden,“ sagde han saa, „at jeg skulde forhøre mig om en Pige, som nok opholder sig her paa Gaarden, hun hedder Karen . . . Karen Brok?“

„Hvad hun?“

„Jo, Lensmanden paalagde mig at føre hende til Aarhus.“

Den gamle Mand studsede ved at høre dette og sendte Karlen et langt forskende Blik. Efter en kort Overvejelse sagde han:

„Ej tror jeg, du taler Sanden, naar du foregiver at ride Lensmandens Ærinde — det kan jeg se paa dig! Men vil du Karen vel, saa fortro dig kun ganske til mig, al den Stund jeg er hendes fuldtro Ven og har, det lidet jeg evnede, holdt hendes Mod oppe, i al den Tid hun har været paa Tjele.“

Kold saa' ud til at være en ærlig Mand, og der var noget trofast i hans vemodige dybe Røst, der gik lige til Hjærtet. Povl fattede Tillid til den gamle Vægter og betroede sig ganske til ham.

(Fortsættes.)

Pigen og Andemo'er.

(Af P. Hansen Sønderkoges Æventyr og Digte.)

Pigen: Hør, Andemo'er, det kan jeg ikke forstaa,
du passer jo slet ikke paa dine smaa!
De løber omkring her i Vandet og søle,
og saadanne Fyre kan let sig forkøle,
ja, en kunde drukne i samme Nu,
og hvem var saa Skyld i det andre end du!

Anden: Nej, saa maatte Lærken da først blive svimmel
og styrte her ned fra den hvælvede Himmel;
og saa maatte Fisken først Vandskræk faa,
før det skulde hænde en af mine smaa!
— Men hvorfor gaar du her og sopper, min kjære,
du er ingen And — nej, en Gaas maa du være!

H. M. Stanleys Rejse
gjennem det mørke Fastland.

XI.

Ved Slutningen af Januar Maaned 1877 befandt Expeditionen sig ved Ækvator — omtrent 65 Mile fra Nyangwe — hvor Floden, efter at have forladt Vandfaldsegnene, blev en, paa sine Steder indtil over 2 danske Mile bred roligt flydende Strøm, der af og til var saa opfyldt med Øer, at man midt ude paa Strømmen ikke kunde se Flodbredderne. Men var end Fossefaldenes Farer foreløbig endte, saa begyndte til Gjengjæld en Række større Søkampe med de talrige blodtørstige vilde. Læseren vil faa en Forestilling om den største af disse ved at betragte hosstaaende Billede. Langs Flodbredden voxer der meget store Træer, af hvis Stammer de indfødte med stor Omhu tildanner deres Krigs- og Handelskanoer. De første forfærdiges i Almindelighed af Teaktræ; de er 50—90 Fod lange, 2—5 Fod brede og udhules af en enkelt Stamme. I Særdeleshed paa den Strækning af Floden, der danner en Bue nord for Ækvator, modtager Lualaba flere meget betydelige Bifloder, og ved en af disse leverede de indfødte Stanley en større Træfning. Da han en Morgen, efter hele Natten at have hørt de sortes Krigsskrig og Krigstromme lyde, forlod en Lejr, som han efter Sædvane havde slaaet op paa en Ø for at være sikret mod de vildes Angreb, lagde han Mærke til, at der herskede usædvanligt Liv og Røre langs Kysten. Smaa Kanoer, bemandede med kun to Mand hver, roede ud mellem Øerne som for at lokke Stanley til at følge efter. Negrene svingede deres Lanser, men flygtede strax, naar der blev sendt en Kano afsted efter dem. Op ad Dagen blev to af Stanleys Folk saarede i en mindre Fægtning, inden han havde ladet det komme til alvorlig Kamp; men da han om Eftermiddagen fik en Flaade paa 63 Krigskanoer i Sigte, indsaa han, at der maatte leveres en afgjørende Kamp. Da den store

Flaade styrede hen imod hans Kanoer, tog to af disse Flugten, men de blev hurtigt indhentede, og Stanley ankrede sine Kanoer op i to Rækker. „Lady Alice" var ikke til Ankers, da han selv vilde være rede til at gribe ind, hvor det skulde gjøres fornødent, og hans Ven Pocock laa med sin Kano „Ocean", der var bemandet med gode Skytter, paa den mest udsatte Fløj. Stanley fortæller, at det var et helt stolt Syn at se Krigskanoerne komme roende; den største og forreste af dem var prydet med en lang Haardusk eller Manke paa Forstavnen, 80 Rorkarle drev Kanoen hurtigt fremad; ti med Fjerbuske prydede Spyddragere stod forude i den og svingede deres Vaaben, medens nogle Høvdinge gik frem og tilbage midt i Kanoen, som ialt var bemandet med 120 Mand. Majestætisk gled denne afrikanske Krigsmaskine forbi „Lady Alice", men da Fjenden havde kastet de første Spyd, gav Stanley Signal til at aabne Ilden med Bagladevaabnene, som i Løbet af fem Minutter bragte ham en afgjørende Sejer, i det hele Kanoflaaden flygtede. Stanleys Kanoer forfulgte Fjenden, og Sagen endte med, at hans Folk plyndrede nogle Landsbyer, hvor der blev gjort et betydeligt Bytte af Fødemidler og Elfenben, som man i disse Egne brugte til de simpleste Husgeraad.

Stanleys Flodkamp med Menneskeæderne.

En Udflugt til de dansk-frisiske Øer.

Af Holger Poulsen.

III. Romø.

Det var med en ejendommelig, vemodig Følelse, vi passerede Farvandet mellem Manø og Romø; thi samtidig overskred vi Grænsen mellem Danmark og Tykland, endskjønt vi sejlede fra den ene danske Ø til den anden. Grænseskjellet er her draget gjennem det danske Folkelegeme, hvoraf en Del paa en voldsom Maade er bortskaaret fra det øvrige, fra Stamme og Rod. Befolkningen paa Romø, der er bekjendt for sin Gjæstfrihed, er saa dansk i Sind og Skind som noget Sted i Kongeriget. Ved Fredslutningen 1864 var der paa Øen

kun en eneste Mand, der nærede svage tyske Sympathier; nu er der enkelte, der — tvungne af Forholdene — bære Kappen paa begge Skuldre og erklære, at de hverken slutte sig til de Danske eller Tyske.

Da vi naaede Romø Strand, stiftede vi strax Bekjendtskab med det tyske Embedsvæsen, i det en Mand fra den tyske Toldkutter mødte for at efterse vort Rejsegods. Den lange tyske Paaskrift paa Huen fortalte strax, under hvis Vinger vi nu var komne. For øvrigt er det tyske Toldvæsen meget forekommende og skal, efter sigende, endog overgaa det danske, hvad høflig Optræden angaar.

Paa Vogn maatte vi atter kjøre over en uhyre bred Forstrand, før vi naaede op til græsrige Enge og til de af frodige Marker omgivne, spredt liggende Huse. Øen, der i danske Geografier angives at have en Størrelse af 1 □ Mil, er sikkert noget større, vel hen imod 2 □ Mil, tildels begrundet paa betydelige Landindvindinger. Befolkningen er derimod taget stærkt af i de sidste 17 Aar. Ved Fredslutningen havde Øen 16 à 1700 Indbyggere, medens den nu kun har ca. 1100, hvilken stærke Nedgang hidrører fra, at baade hele Familier, men navnlig det unge værnepligtige Mandskab, forlade Øen og enten bosætte sig i Danmark eller udvandre til Amerika, skjønt Øboerne, særlig de, som bo her ude, nødig forlade deres Fødestavn for at udvandre; kun et Par unge Mænd har haft Pikkelhuen paa. Den særegne Romødragt bæres nu kun af gamle Kvinder; de unge bære i de fleste Tilfælde almindelig Dragt.

Klitter og Lyngheder, Mark og Eng ligge spredte mellem hinanden. I Forhold til Øens Størrelse findes der store Engstrækninger og Græsgange, Klæg findes næsten over alt; mange Steder i en Dybde af flere Alen. Paa den vestlige og sydvestlige Del af Øen var der tidligere store Græsgange med Klægunderlag. Imidlertid fik Vinden fat i det fra Havet paa Kysten opdrevne, fine Klitsand, som, saa snart det blæste af Vest, kom dansende hen over den over ½ Mil brede Forstrand, føg ind over og bedækkede Græsset og Klæget. Det urolige Sand, der ligner de fineste Fiskeskæl, og ikke de runde Sandskorn fra Heden, er en farlig Nabo; dog er det ogsaa villigt til selv at medvirke til at opføre et Værn mod dets egne Ødelæggelser. Den danske Regering — fortalte man — vilde ikke hjælpe til at dæmpe Sandflugten; Preuserne, der benytte alle Midler for at blive yndede, var strax villige, og i Aaret 1869 tog man fat paa Arbejdet, der har kostet ca. 100,000 Rmk. Den bekjendte Grev Baudisin, der nu er død, og som i sin Tid vakte Opmærksomhed ved sit Projekt om en Dæmning fra Fastlandet til Romø og Havneanlæg ved denne Ø, ledede Arbejdet. I 10 Aar gav Staten 7000 Rmk. aarlig, medens Beboerne ydede Arbejde til en Værdi af ca. 3000 Rmk.; men Udbyttet er ogsaa meget stort. Arbejdet begyndte med, at man ude ved Strandbredden nedgravede en stor Mængde en Alen lange Halmviske, som plantedes i Rækker, der stod i en Afstand fra hinanden af 1 Alen, medens der mellem Viskene i samme Række var ca. 1 Fod, Rækkernes Antal var 6—8. Naar Sandet saa kom fygende ind imod Land, lejrede det sig om Halmviskenes Toppe. I denne Sandmile blev der saa strax plantet Klittag og Marehalm (Helm), der voxede frodigt og snart bandt Sandet fast med de lange Rødder, hvorfra der udgaar utallige fine Trævler, der omklamrer Sanddelene. Udenfor Sanddiget blev der saa paany nedsat Halmviske, og Arbejdet begyndte forfra. Jo stærkere Sandet føg sammen om Helmen, des kraftigere voxede den. Nu ligger der en beskjærmende Vold paa omtrent en Mils Længde, henimod 100 Fod bred og 15 à 20 Fod høj. Paa denne Maade er der indvunden flere Tusende Tdr. Land, der ligger som en frodig Oase mellem den ydre Sandvold og de gamle Klitter. Klæget arbejder sig op, Sandet ned. Det indvundne Land bruges nu alene til Græsning og Høavl, men vil vistnok med Tiden blive dyrket. Naar undtages Sandklitterne er Romø en dejlig, frugtbar Ø med en velhavende, opvakt Befolkning; de her hjemmehørende, djærve Sømænd har hentet Rigdomme fra fremmede Lande. Mærkelig nok er det, at medens de særdeles talrige Sømænd paa Fanø særlig sejler fra Hamborg og støttes af hamborgske Forretningsfolk, er Romøerne næsten alle dragne til Kjøbenhavn, hvor en Del har Ansættelse om Bord paa Dampskibsselskabet „Carl"s Skibe, hvilket Selskab har faaet Navn efter dets Direktør, den dygtige og energiske Skibsfører L. H. Carl, der er født og opdraget paa Romø under meget jævne Kaar, men senere har arbejdet sig op til at blive en formuende og betydelig Forretningsmand, hvad forøvrigt ikke er noget enestaaende — om end det mest fremtrædende Exempel.

Husene ligger ingen Steder paa Øen samlede i Byer, hvoraf der dog er en hel Mængde, i det 3—4 eller flere af de over hele Øen spredte Boliger kaldes en By. Begynder vi Nord fra og vandrer mod Syd, træffer vi følgende Byer, der alle har gode danske Navne: Juvre, Toftum, Bolilmark, Rødtvemark, Tvemark, Kongsmark, Tagholm, Krogmose, Kirkeby, Nørrehede, Østerhede, Vesterhede, Mølleby, Sønderby, Vraa, Østerby, Duhnby, Vestergaard (3 Huse) og Havnby, hvorfra der er Færgefart til Bellum i Sønderjylland; Afstanden er ca. en Mil. Færgeriet, der ikke er privilegeret,

har Hjemsted i Ballum. Fra den nordlige Del af Øen er der $1\frac{1}{2}$ Mil til det saakaldte Brohoved ved Skjærbæk Aa. Paa enkelte Huse var der opslaaet Jærnplader med tysk Indskrift, hvoraf man blandt andet erfarede, at Øen hører under Visby Herredsfogderi, „Tondern“ Kreds og 84 Batailon. Alt hvad der i Preussen smager — om end kun en lille Smule — af Embeds- eller Bestillingsmand, er uniformeret, og Uniformen bæres altid. Om det saa var Landposten mødte han med den grimme flade Kaskjet og Uniformsfrakke. Forøvrigt mærker man ikke meget til det tyske Regimente paa Øen, da der kun findes faa Embedsmænd og ingen Gendarmer. Lægen er fra Pommern og kan ikke tale dansk, hvorfor det er nødvendigt, at en ældre Sømand maa agere Tolk, naar han skal forklare for den danske Moder, hvorledes f. Ex. hendes syge Barn skal behandles. Toldkontroløren er ligeledes en indfødt Tysker, der ikke kjender noget til det danske Sprog, hvilket derimod er Tilfældet med Præsten og Lærerne.

Kirken, der har flere Udbygninger, ligger paa den sydlige Del af Øen. Medens Øen hørte under Danmark, deltes den i „Nørreland“, der mærkværdig nok hørte under Haderslev Amt og havde slesvigsk Lovgivning, og „Sønderland“, der hørte under Ribe Amt (Enklaverne) og havde dansk Lovgivning. Nu findes der tre Kommuner paa Øen, hver med sin Kommuneforstander, der vælges af Beboerne (Valget skal dog stadfæstes af Avtoriteterne) og er lønnet, og som dels udfører kommunale Forretninger, dels agerer en Slags Underøvrighed; han holder f. Ex. Avktioner. I den danske Tid hed Øens Bedstemand Landfoged.

En yndet Sport baade paa Manø og Romø er Sælhundejagten, der endog har kunnet foraarsage nogle Stridigheder mellem Beboerne om Grænsen ude paa Sandbankerne mellem Danmark og Tyskland. Der skydes mange Sælhunde ved disse Kyster, og Jagten er ret lønnende og meget interessant — for Lysthavende. Skindet koster flere Kroner, Spækket indsmeltes til Tran, og af Kjødet skal der kunne laves en udmærket Bøf. Naar Jægerne vil jage Sælerne paa Landjorden, maa de klæde sig i Oljetøj og vandre ud paa Sandbankerne i Ebbetiden, hvor de saa ligger henstrakte timevis paa Sandet og ved deres Bevægelser søger at efterligne de Hop, hvormed Sælerne bevæger sig fremad, naar de ikke færdes i deres rette Element. Det gjælder at lokke Sælen saa nær, at man er den „paa Skud“. En dygtig Skytte kan nok nedlægge en 20 à 30 Stykker om Aaret. Der er dog ogsaa Fare forbunden med denne Jagt. Forbliver Jægeren for længe paa Sandbankerne ude i Havet, kan Flodbølgen, der kommer hurtig og sikker, let afskære ham Forbindelsen med Øerne, og han er da udsat for at blive skyllet bort af Havet. Den samme Fare udsætter Fodgængere sig for, naar de spaserer over de milebrede „Sande“ og ikke i rette Tid naar Maalet, eller som ikke har en Baad i Beredskab til at ro dem over de smalle Sunde, der skiller Sandene fra Øerne.

Det er meget besværligt at komme til og fra Romø. Overfarten er ubestemt, og til Ballum fører hverken Jærnbane eller Post nord fra. Man maa se at komme i Forbindelse med Dagvognen, der gaar fra Tønder til Ribe. Heldigt vilde det være, om den vestslesvigske Bane snart maatte blive anlagt. Den frugtbare Marskegn skal nok skabe Trafik. Tilfældigvis traf jeg en Baad, der med ca. 130 Gjæs, hvoraf der findes en Mængde paa Romø, og nogle Faar skulde sejle til Skjærbæk. Jeg tog med Baaden, der i en Times Tid, mens den urolige Last støjede af al Magt, førte os op i de særdeles frugtbare Marskenge ved Skjærbæk, hvor Ungkvæget — Farven var i Almindelighed rød — gik i Fennerne, to og to lænkede sammen. Kvægopdrættet er her den vigtigste Næringsvej; Beboerne klagede over, at de paa Grund af Forbuddet mod Kvægudførselen til Danmark ikke kunde sende deres Fedekvæg den nærmeste Vej — over Esbjærg — til England. Det vedholdende Regnvejr havde opblødt Marsken meget, og det var næsten forbunden med Livsfare at kjøre paa de sølede Marskveje, hvorpaa man maatte krydse mellem de bundløse Huller, hvis man vilde undgaa at vælte. Da jeg naaede den fortrinlige Landevej mellem Tønder og Ribe, gik det lettere. Snart passerede jeg de preussiske Grænsepæle med den graadige Ørn og jeg havnede i den gode, gamle Stiftsstad Ribe, hvis prægtige Domkirke, der for Tiden underkastes en omfattende Reparation, var indhegnet, og Taarnet — lige til den øverste Rand — omgiven paa alle Sider af et vældigt Næt, et storartet Stillads, der er henimod 80 Alen højt og har kostet ca. 5,000 Kr. Det er et omfattende Arbejde her er begyndt, og det vil tage Tid, før det bliver færdigt.

* * *

Hermed er jeg færdig med Udflugten til disse temmelig ukjendte, men meget ejendommelige Egne. Det skulde glæde mig meget, om min — det føler jeg selv — ufuldkomne Skildring kunde bevæge nogle af mine ærede Læsere til at besøge dem i Sommer. De er lige saa interessante og ejendommelige som mange af de Egne, man saa ofte ser beskrevne og rosende omtalt.

Smaating.

Et rigtigt galt Svar. En Provst i Sønderjylland holdt for et Par Aar siden en Visitats, ved hvilken han selv prøvede Børnene i Kristendomskundskab. Han talte med dem om Edens Betydning og spurgte, om de kunde nævne flere Slags Ed. Jo! Provsten: „Nævn mig et Slags Ed." — Børnene: „Vidne-Ed." — P.: „Meget rigtig. Og videre?" — B.: „Værgemaals-Ed." — P.: „Men findes der endnu ikke flere Slags?" — Almindelig Tavshed. „Naa Børn. Til Exempel jeg, eders Provst, og Pastoren her; vi har ogsaa svoret en Ed. Hvad kan det vel være for en?" — Alle Børnene i Kor: „Mened!"

Snedigt. En Droskekusk i en fransk Kjøbstad ejede en Hest, som havde den slemme Fejl at blive stædig, hver Gang den skulde op ad en Bakke, og Manden saa sig omsider nødsaget til at sælge den for en Spotpris. Kjøberen — en anden Droskekusk — spændte den strax for en Droske og svor paa, at han nok skulde faa den til at lystre. Han kjørte til en Bakke; men Hesten var og blev, som forhen, stædig. Nu sprang Kusken ned fra Bukken, lukkede Vogndøren op og smækkede den haardt i; formodentlig maa Hesten have troet derved at være bleven befriet for Passagererne, thi denne List lykkedes over al Forventning og blev gjentaget, hver Gang man kom til Foden af en Bakke. Men en skjønne Dag, just i det Øjeblik Kusken spiller Hesten det sædvanlige Puds, ser denne sig tilbage og opdager derved, at den bliver narret; igjen blev den stædig og vilde ikke op ad Bakken. Den følgende Dag blev Hesten forsynet med større Skyklapper, saa at den ikke kunde se sig tilbage, og nu nøjedes Kusken ikke med at smække med Vogndøren, men han lod samtidig nogle Pengestykker klingre i Haanden, i det han sagde højt: „Farvel, og mange Tak!" Et saa storartet Bedrag fra Kuskens Side har Hesten næppe tænkt sig; thi fra den Dag gik den, — efter at Kusken havde gjentaget sin List, — villig op ad enhver Bakke. Dette beundringsværdige Kjøretøj skal endnu existere, og denne Fejl hos Hesten har i Tidernes Løb været en Art Guldmine for Ejeren, i det Publikum næsten løber Storm efter den berømte Droske og stundum betaler meget høje Priser for ved en Køretur at kunne more sig over saavel Hestens vedholdende Stædighed, som Kuskens aldrig svigtende Taalmodighed.

En praktisk Mand. „Men hvorfor er din Hund hver Dag saa blodig paa Ører og Hale?" spurgte en Mand sin Nabo. „Jo, det skal jeg sige dig: jeg vilde gjærne have den kortøret og stumphalet; men da jeg ikke kan nænne at volde Hunden saa megen Smerte ved at skære det hele af paa en Gang, saa tager jeg et lille Stykke bort ad Gangen."

Aandsfraværende. En Amerikaner havde en Kusk, der var saa aandsfraværende, at han en Dag spændte sig selv for Vognen og ikke mærkede Fejltagelsen, før han skulde vrinske.

Betænkeligt. En lille Dreng kom forleden hen til sin Moder og sagde: „Hvis jeg virkelig var lavet af Støv, saa maatte jeg jo blive helt mudret indeni, naar jeg drikker Vand!"

Vare rolig! „Gift dig ikke med en Enkemand," sagde den gamle Dame. „En fuld færdig Familie er som en Tallerken kold Fisk." — „Aa, jeg skal snart faa den opvarmet," svarede den unge Pige, og det gjorde hun ogsaa.

Et heldigt Svar. En Kone beklagede sig for Sultan Soliman II over, at Janitscharerne havde stjaalet alt, hvad hun ejede, om Natten, medens hun sov. „Kvinde," sagde Soliman, „du maa have sovet meget haardt, naar du ikke en Gang kunde høre, at man plyndrede dit Hus." „Ja Herre," svarede Konen, „jeg sov meget trygt, i Tillid til, at du, de troendes Behersker, vaagede for dine Undersaatters Sikkerhed." Sultanen fandt Behag i Svaret og erstattede Konen hendes Tab.

Løjtnanten til sin Oppasser: „Hent mig et Pund Tobak, men bedre end det sidste, — den smagte mig ikke." „Næ, — de æ rigtigt, Hr. Løjtenant, for den smagte heller ikke mej."

Gjengjæld. Gjæsten: „Øllet er slet i Dag, man kan jo næppe drikke det!" — Værten: „Luk blot Øjnene i skyl det ned." — (Ti Minutter efter.) Værten (til Gjæsten, der kun har betalt for et halvt Krus Øl): „Hø! Det er jo for lidt!" — Gjæsten: „Aa, luk blot Øjnene i og put dem i Kassen."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to Byer i Jylland: en By i Jylland — en Flod i Tyskland — en By i Jylland — en dansk Ø — en By i Hannover — en Flod i Rusland — en By i Sjælland.

P. C. H.

Firkantet Rod. Af 7 E, 4 N, 4 R, 2 L, 2 B, 2 D, 2 V, 1 A og 1 Ø dannes fem Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Første sig bugter i tykke Lande;
fra andet Insekterne stamme.
Om tredje sættes gjærne en Ramme,
besøges flittigt af Spande.
Fjerde gives Mand og Kvinde
om end i forskjelligt Maal,
man ved dem kan Sejre vinde
og trodse Brand og Baal.
Femte læres i Geografien,
ja, det er sagt om og bæres af Rhinen.

J. T.

Gaade.

Alle narres naar jeg kan;
paa den Kunst fra først jeg driver.
Række kan jeg til hver Mand,
i hvor saa hans Hjemstavn bliver;
lave, høje, arme, rige
ere indenfor mit Dige,
lige meget af hvad Stand.
Længe dog min Magt ej staar,
end kun lidet Tal af Uger;
rask min Eftermand han gaar
frem, og da mit Scepter bruger.
Af hvad Navn jeg gaar og gjælder,
alt det hele Digtet melder
ramset op af det du faar.
Efter god Soldaterskik
maa jo Linjen være lige,
alle Bogstavstegn de fik
alt det Fortrin, saa at sige,
nyde Fløjmands Rang og Ære.
Efter dem kan du saa lære
da det Navn hvormed jeg gik.

Snegom

Brevvexling.

En Amerikafarer. De tilraades ubetinget at tage med det danske Dampskibsselskabs „Thingvallas" Skibe. „Gejser" med Kapt Schjerbeck afgaar den 16de April, „Thingvalla" med Kapt. Laub den 30te April og „Hekla", Kapt. Thomsen, den 14de Maj. Vi skal om kort Tid, efter personlige Jagttagelser, meddele lidt om Behandlingen om Bord. Oplysning faas fra Generalagenten N. P. Frederiksen, St. Anna Plads 24, Kjøbenhavn.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hver Maaned medfølger gratis et Tillægsark, indeholdende Husflidsmeddelelser, samt ved Aargangens Slutning et Ofsettrykbillede som Præmie. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa „Husvennen"s Hovedkontor, Jærnbanegade 5, Kjøbenhavn V.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

11. Aargang. Nr. 28.

Søndagen den 13. April 1884.

Ved Frelserens Grav.

Jesus Krist var lagt i Graven,
og ved Døren var sat Vagt,
og hans Fjender jubled glade:
„Ude er det med hans Magt!“
Venner grubled tavst i Smerte,
ikkun Kvinden, from og stærk,
sysled endnu, midt i Sorgen,
med et Kjærlighedens Værk.

Og da Sol randt Søndagmorgen,
vandred de til Graven hen,
for endnu en Gang at skue
ham, den tabte, elskte Ven,
for den kolde Haand at væde
med de hede Taarers Strøm,
for af Hjærtet ud at græde
ved den skjønne, svundne Drøm.

Rundtom sang de muntre Fugle,
Duft der steg fra Blomstervang;
gjennem Palmeskovens Toppe
Livets Morgenhilsen klang.
Solens varme Straaler vakte
alt til Liv og Livets Lyst,
men i deres Blik var Taarer,
Suk der steg fra deres Bryst.

Thi den Sol, som mest de elsked,
Herrens Øje, slukket var,
og den Røst, som var dem liflig
mer end Fuglesangen klar,
var forstummet med det sidste
Raab fra Korsets høje Træ;
aldrig mer de skulde samles
i hans Ømheds milde Læ.

„Korset, Graven, er det Enden
paa hans lyse Sejersvej!
Han, som tit har tvunget Døden,
kan han mer den tvinge ej?
Salven, som vi hid nu bringe
til det dunkle Gravens Slot,
skal med den vi ikkun salve
Israels grufuldt dræbte Drot!“

Nu ved Graven staa de. Stille
er der trindt i dunkle Lund.
Vinden tier, ingen Trille
lyder mer fra Fuglens Mund.
Al Naturen henrykt lytter
til det Glædesbud der gaar
med en Englerøst fra Graven,
og som alle Tider naar:

Bud om Liv bag Gravens Mørke,
Bud om Sejren over Død,
Bud, at Slangens Braad ej mere
stikke skal til Sjælenød.
Ordet, som fra Korset toned,
Smertens Raab: „Det er fuldbragt!“
lyder her med Frydestemme.
Sluttet er den nye Pagt!

Og de fromme, som til Graven
kom med hede Taareblik,
vandred bort med Jubelsange,
hjem med Livets Bud de gik.
Svundet var Langfredagssorgen
med sit Mørke og sin Kval:
aldrig før saa lys en Morgen
straaled over Bjærg og Dal.

Men den Paaskeglans, der tændtes
i hin gyldne Morgenstund,
straaler for hver Kristens Øje,
naar sig nærmer Dødens Stund.
Han, som gik fra Gravens Mørke,
den opstandne Frelsermand,
fører sine Børn da kjærligt
ind i Livets lyse Land.

J. Johansen.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

„Det var din Lighed med Karen, som forraadte dig," sagde Kold; „men tal kun frit ud til mig, og ej skal du faa Aarsag til at angre det. Sørg nu allerførst for din Hest, og gaa saa ned i Borgestuen, men nævn ej for nogen, for hvis Skyld du er kommen, og vogt dig især for Klaus Wenzel, Skytten her paa Gaarden. Han er Lensmandens haandgangne Mand og let kjendelig — for han ligner mere en Djævel end et Menneske."

„Klaus Wenzel, den tyske Lejesvend!" udbrød Povl, ubehagelig overrasket — „ham kjender jeg helt vel fra Havreballegaard; er han nu her paa Gaarden, da ser det kun ilde ud for mig."

„Derfor skal du dog ingenlunde tabe Modet," trøstede Kold; „men gjør nu, som jeg har sagt, saa skal jeg imidlertid sige Karen, at du er her. Hun har altid troet dig død, og saa' hun dig nu pludselig, saa kunde hun let komme for Skade og røbe dig, og da var du om en Hals. Vi maa være snilde, og hvad jeg kan hjælpe jer, det skal jeg."

Efter at have sagt dette, gik Kold op i Taarnet igjen, og Povl trak sin trætte Ganger til Stalden.

Maanen skinnede klart, og da han, mismodig over de Tidender, han havde hørt af Kold, kom ud af Stalden igjen og vilde gaa hen over Gaardspladsen, var han saa fordybet i sine egne lidet glædelige Betragtninger, at han næppe lagde Mærke til en Mand, der stod lænet op til Væggen nogle faa Skridt fra ham og betragtede ham meget nøje. Povl standsede et Øjeblik og tog Hjælmen af Hovedet, medens han kløede sig bag Øret og purrede op i sit tætte brune Haar; han udstødte et dybt Suk og satte Hjælmen paa Hovedet igjen, hvorpaa han gik videre op over Gaarden i Retning af Borgestuen.

„Ha, ha! Velkommen til Tjele, Povl Brok!" mumlede Manden for sig selv, i det han knyttede Haanden og truede ad ham; „men se dig nu vel for, hvordan du kommer herfra igjen!"

Manden blev staaende nogle Øjeblikke og stirrede efter Povl; derpaa vendte han sig om og drev af hen ad Stenbroen i den modsatte Retning.

17. Broder og Søster.

Det, der især havde gjort et saa nedslaaende Indtryk paa Povl Brok, var Efterretningen om, at Klaus Wenzel var paa Tjele, og at der ikke kunde ventes nogen Bistand af Fru Maren Juel. Doktor Morten Madsen havde givet ham det Raad at forebringe sit Kæremaal for hende, og det var især paa Naadigfruens Mellemkomst, at den brave Svend havde bygget sit Haab om et heldigt Udfald af sin Rejse. Nu var dette Haab saa godt som tilintetgjort, og Udsigten syntes ham helt fortvivlet.

Erik Grubbes Hustru havde nu i henved et Aar boet paa Tjele. Hendes Ophold her mildnede noget de bitre Lidelser, hun ellers daglig maatte udholde; thi dels var hun i denne sin Forvisning fri for det stadige Tyranni, hendes troløse Ægtemand aldrig trættedes af at øve imod hende, og dels var hun jo her langt borte fra den egentlige Tumleplads for hans skamløse Færd. Men den Skuffelse i hendes Fremtidsforhaabninger, som han havde tilføjet hende, spredte et Mørke i hendes Sind, som intet kunde forjage, og hun følte, at Sorgen Dag for Dag tærede paa hendes Livskraft og snart vilde lægge hende i Graven. Hun var fuldstændig paa det rene med, at hun intet godt havde at vente mere i denne Verden, hun havde opgjort sit Regnskab med den og imødesaa nu, træt paa Legeme og Sjæl, den store Opgjørelsesdag. End ikke sine Børns Fremtid bekymrede hun sig synderligt om; thi hun ængstedes ved Tanken om at indpode dem de Begreber, som hun gjennem sin bitre Livserfaring selv havde dannet sig om Livet og Menneskene. Hun havde mistet sit eget Holdepunkt; da det tyktes hende stærkt og fast, glippede det fuldstændigt for hende, og hun styrtede dybt ned i Skuffelsernes hvirvlende Malstrøm — hvorledes skulde hun da kunne give sine Børn holdbare Støttepunkter for Livet? Selv kjendte hun intet saadant! I den Tid, hun havde boet paa Tjele, havde hun ikke været udenfor Borgens nærmeste Omgivelser. Hun undgik saa vidt muligt ethvert Møde med andre Mennesker og talte saa godt som med ingen, og de faa Befalinger, hun udstædte, gav hun saa korte som mulig igjennem en af sine Jomfruer og holdt sig næsten altid indesluttet paa sine Værelser i Gaardens østre Fløj, der var indrettet til hendes Beboelse, og hvor hun henlevede Tiden ene og stille, død for alt, hvad der rørte sig omkring hende. Gaardens øvrige Beboere kjendte hun ikke, og Folkene kunde ikke forstaa hendes Adfærd paa anden Maade, end at hun maatte være behersket af en eller anden oversanselig Magt, „at hun var forhexet", som Kold havde udtrykt det. I denne Anskuelse bestyrkedes de af den Omstændighed, at der Natten igjennem skinnede Lys ud fra hendes Værelse, og at hun stundum, naar ellers alt laa begravet i Søvnens Arme, kunde gaa ned i Borggaarden og vandre rastløs frem og tilbage over den brolagte Gaardsplads — hvilket Kold saa ofte havde iagttaget fra sin Udkigspost i Taarnet. Om Dagen kunde hun ligeledes i Time-

vis spasere frem og tilbage i sit Værelse, som om hun stadig længtes efter Ro, men uden at kunne finde den. Hendes fordums saa ranke og slanke Skikkelse var holdningsløs, Ansigtet blegt og indfaldent og Haaret hvidt. Den sorte Dragt, rigt besat med Kniplinger og Perler, som hun altid bar, tydede paa, at hun ogsaa i sit Ydre bar Enkesorg over sin tabte ægteskabelige Kjærlighedslykke. De Rettigheder, hun som Lensmandens Hustru kunde gjøre Krav paa at udøve, tænkte hun aldrig paa, ja det faldt hende overhovedet ikke ind, at hun havde Rettigheder. Som Følge deraf var hun uvidende om næsten alt, hvad der foregik paa Tjele, og Ridefogden, Ladefogden og Skytten, der var de styrende paa Gaarden, lod hende skjøtte sig selv ja handlede som tidligere kun i Overensstemmelse med de Ordrer, de havde modtaget og fremdeles nu og da modtog fra deres fælles Herre paa Aarhusgaard.

Den gamle Vægter havde Ret i, at det aldrig kunde nytte Povl at tænke paa at henvende sig til „stakkels Fru Maren“!

Skytten Klaus Wenzel, som nu boede paa Tjele, havde tidligere opholdt sig paa Havreballegaard, og han var højt betroet hos Lensmanden, især naar det gjaldt Udførelsen af en eller anden Daad, som ikke saa lige taalte Dagens Lys. Da Karen Brok blev ført fra Aarhusgaard til Tjele, havde Erik Grubbe overdraget Skytten at ledsage hende did samt at blive der og indestaa ham for, at hun ikke løb sin Vej. Det var ganske rigtigt, som Kold havde sagt, at Klaus Wenzel mere lignede en Djævel end et Menneske. Han havde et blodrødt koparret Bulbiderfjæs, et rustfarvet tjavset Skjæg og et Par fremstaaende svømmende Øjne, der altid skulede, og hvis Blik udtrykte Ondskab og Underfundighed. Hans store krumme Næse med den blaarøde haarde Tip var fuld af Vorter og Knyster, og de tykke sanselig-glubske Læber passede godt til de øvrige sjældne Omgivelser. Manden var omtrent et halvt Hundrede Aar gammel og havde, førend han kom i Lensmandens Tjeneste, staaet som hvervet Lanseknægt ved Wallensteins af alskens forsorent Pak sammenskrabede røveriske Hær, der i 1627 gjorde Indfald i Jylland. Her forsaa han sig mod Krigstugten, og den kejserlige Generals bekjendte korte Dødsdom, „Klyng ham op, den Hund“! var allerede udtalt over ham, da han, begunstiget af Tilfældet eller maaske hjulpen af en eller anden venlig sindet Kammerat, var saa heldig at slippe bort og redde sig ved Flugten, hvorefter han i længere Tid flakkede om i Jyllands forskjellige Egne og kom endelig i Lensmandens Brød. Det var denne Mand, der havde iagttaget Povl, da han traadte ud ad Stalddøren; han kjendte Knøsen fra sit Ophold paa Havreballegaard og havde strax gjættet Hensigten med hans Komme.

Imidlertid var Karen, uden Anelse om at hendes Broder var paa Tjele, gaaet op i Taarnet med Nadver til Kold. Hun satte Madfadet fra sig paa Bordet og tog Plads paa Bænken, men uden at mæle et Ord.

„Er du forknyt i Aften, bitte Karen?“ sagde Kold og gav sig i Færd med Mælkegrøden.

Hun svarede ikke, men stirrede vildt og aandsfraværende frem for sig, og Kold fortsatte sit Maaltid i Tavshed. Først da han var færdig med at spise og havde stukket Skeen ned ved Vindueskarmen, tog han atter Ordet.

„I Aften skal du være glad, mit Barn!“ sagde han; „jeg har godt nyt at fortælle dig!“

„Hvad er det da?“ spurgte hun og saa' tvivlende paa ham.

Kold betænkte sig; han var kommen i Tanker om, at det ikke gik an at meddele hende Nyheden alt for pludselig.

„I tier og har altsaa intet at sige mig,“ vedblev hun bittert; „den Lykke, I har fablet om saa længe, er nok intet mig beskaaren, og det har ikkuns været jer Hensigt at snakke for mig, som en snakker for Børn — det har jeg alt længe været klog paa!“

„Karen!“

„Nej, nej!“ raabte hun vildt; „det nytter intet at tale til mig mere paa den Vis, og jeg ved kun alt for vel, hvad Skjæbne der venter mig baade her og hisset, slig vanæret elendig Kvinde jeg er! Jeg mærker for vist, at jeg er forskudt baade af Gud og Menniskén!“

„Karen!“

Denne Gang vendte hun sig til ham, deres Øjne mødtes, og den gamles milde, kjærlige Blik havde strox en dæmpende Virkning paa hendes oprørte Indre. Hun fortrød sin vilde Hæftighed mod sin faderlige Ven og sagde med Taarer: „Jeg er en elendig Skabning, og det onde har en svar Magt over mig! Men I, Fa'er Kold, er lig en Helgen og kan vente at komme i Himmerig — gid jeg var som I!“

„Ak, mit Barn!“ sukkede han og foldede sine Hænder; „du fejler storlig paa dobbelt Vis og ved intet, hvad du siger; thi baade er jeg en arm Syndere som du og haaber alene ste ved Gud den almægtiges faderlige Naade at frelses som en Brand ud af Ilden, og desligeste er og ingenlunde du forskudt hverken af Gud eller Menniskén. Tvært imod tør jeg tro for vist, at Gud har begyndt at lade sin Naades Sol oprinde over dig, og til Bevis kan jeg fortælle dig, at din Broder Povl, hvem du saa længe troede død . . .“

Han holdt inde og saa' forskende paa hende.

„Min kjære, min eneste Broder!" udbrød hun spændt og knugede Hænderne i hinanden — „hvad har I hørt om ham?"

„Han lever!"

„O Gud være takket og priset!" raabte hun bevæget, medens Taarerne trillede ned ad hendes Kinder; „hvor er han, den kjære Dreng? Er I ogsaa vis paa, hvad I siger?"

„Han er her paa Gaarden — jeg har talt med ham, og han er kommen for at fri dig ud af din Elendighed!"

(Fortsættes.)

Foraarsbillede.

Det kvidrer dæmpet blandt Hedens Straa;
krydret er Luftbølgen, solsvanger, blaa.
Saa vide det gaar,
at nu er det Vaar
med Sollys og Sang over Hedens Hytter,
med Blomsterskud over Gjærde og Vang;
— sprudlende Livsmod og Friluftstrang.
Haabet til Vaaren lytter;
Haabet, der vaagner som Hornets Toner
hist under Lundens festsmykkede Kroner
og gror om Kap med den brede Dag,
stedse med voxende Vingeslag.
Ja, Lærkens Spaadom ved Vintertid
ej skuffed; endt er nu Vaarens Strid.

Det blomstrer om Bakkernes Stendysser graa,
og Lysstraaler blinker i hver en Vraa.
Og Bonden er glad;
han tøjrer paa Rad
sit kraftige Kvæg i de grønne Agre.
— Det hele er som et Æventyr;
det Livet i Menneskets Bryst forny'r
Tankerne lyse flagre,
flyve som Svalen og Morgenvinden,
mens Glæden tænder sit Fyr paa Kinden,
og Vintren tø'r under Kofter graa.
Men Ungdommens Længsler komme og gaa;
de glimte som Blus over Bøgetjæld
en taaget, dæmrende Valborgkvæld.

Til Skoven! Til Skoven! For nu er den grøn;
Kilden blandt Brudelys klukker i Løn.
Fra Græslejet blødt
end dufter det sødt
og vexler med gule og røde Farver.
Løvmassen vugger for Vindens Sus;
det toner gjennem det grønne Hus:
brudt er nu alle Larver;
de vingedes just paa en dugget Morgen
i Menneskets Sind og i Muld forborgen;
de pusle frem i hver fattig Vraa;
som Solskinstanker i Vaar de gaa,
men helst ad Lundens grønnende Sti.
— Solkjære Foraar bliv sent forbi!

Hans P. Lunde.

En Begravelse.

Skitse fra Sydsjælland.

Det var et farligt Rykind, der paa en smuk Sommerdag var i Bakkeløse. Det ene Kjøretøj rullede ind i Byen efter det andet, alle propfulde af Mennesker. Fra Huse og Gaarde strømmede Folk ud, iførte deres bedste Stads, Mændene i deres bedste Vadmelsfrakke, Kvinderne med snehvide Hovedlin eller Gyldenstykkes Huer. Hele Strømmen af kjørende og gaaende søgte hen i en af Gaardene, hvis aabne Port gjæstfri modtog dem alle. I den rentfejede Gaard er der pyntet op med Blomster og Grønt; det er tydeligt nok, at her i Dag fejres en Fest.

Heri tager vi ikke fejl; men det er en Sørgefest. Gamle Mo'rfader, som nu sover den sidste Søvn derinde i Øverstestuen, skal i Dag føres til sit sidste Hvilested.

Inde i Dagligstuen træffer vi en talrig Forsamling, bænket omkring det lange, hvide Bord. Det er Mændene, som her har slaaet sig ned, medens der er dækket til Kvinderne i det tilstødende Sovekammer. Bordet bugner formelig af Madvarer: store Stabler af Brød og „Kager" (ɔ: Hvedebrød), taarnhøje Pyramider af Smør paa røde Lerfade, vældige Partier af Flæsk. Jo, her er fuldt op. Man har gjort Regning paa, at alle Gjæster medbringer god Appetit, og i saa Henseende bliver man aldrig skuffet. En Mængde Opvartere med hvide Forklæder staa parate til at bringe ny Forsyning, saa ofte det behøves. Gjæsterne gjør brave Indhug, særlig paa Flæsket. En Gang imellem vederkvæger man sig med en Slurk Brændevin; men de almindelige Snapseglas har endnu ikke alle Vegne vundet Indgang. Ved slige højtidelige Lejligheder ynder man meget mere at drikke Brændevin af store Pægleglas, og disse gaar rundt fra Mand til Mand, ligesom Mjødhornet i gamle Dage. Det er, som om man i alt dette mærkede en Luftning fra Oldtidens Dage. De gamle nordiske Kæmper kunde jo ikke drømme sig en lifligere Tilværelse end at sidde bænket i Valhal og spise Flæsk, mens Mjødhornet gik omkring og flittig blev tømt. Saa er da Sjællands Bonde i den Henseende en værdig Ætling af de gamle Kæmper; kun er Valhals Mjød bleven til dansk Kornbrændevin.

Efter at en solid Frokost saaledes er indtagen, serveres der Kaffe, i Reglen med en Tilsætning af Rom eller Punsch-Extrakt, hvorefter Tobakspiberne kommer i Gang, og snart er alt indhyllet i tætte blaa Skyer, gjennem hvilke lyder højrøstet Tale og Latter til Vidnesbyrd om, at man er rigtig i sit Es.

Nu indtræder en pludselig Standsning i Munterheden. Byens Skolelærer er kommen og skal nu indlede Festens alvorlige Del. Latteren forstummer, man rejser sig fra Bordet og samler sig sammen til at være højtidelig. Efter at et Par Salmer er sungne ved den afdødes Kiste, og Kisten er slaaet til, bæres den ud; men i Gaarden sættes den atter ned, og alle blotter deres Hoveder og læser i Stilhed en Bøn for den døde. Derpaa løftes Kisten paa Vognen, og nu sætter Sørgetoget sig i Bevægelse fra Hjemmet til Kirken. Den Vogn, hvorpaa Liget er, tør for ingen Pris standse under Vejs; det er en almindelig Tro, at der ellers snart vil indtræffe endnu et Dødsfald i den afdødes Hjem. Skulde der være en eller anden gammel Mand, som bliver træt under Vejs og gjærne vil sidde hos Kusken, maa han hjælpes op under Kjørselen, hvilket ofte kan være besværligt nok. Indtræffer der et eller andet Uheld, som nødvendiggjør en Standsning, betragtes det som et meget daarligt Varsel, og man fortaber sig i mørke Anelser om snart at spørge et brat Dødsfald.

Ved Kirken.

Byens unge Karle faar fri Fortæring den Dag for at besørge Ringningen, tilkaste Graven

o. s. v., og under Kirkeklokkens højtidelige Klang drager Sørgetoget ind i Kirkebyen. Selv for den, der aldrig er kommen i nærmere Berøring med den afdøde, er det et højtideligt Øjeblik, og uvilkaarlig gribes han af den Stemning, som en Digter, hvis Barndomshjem var i denne Egn, har givet et saa skjønt Udtryk i det bekjendte Vers:

„Kirkeklokke! naar tilsidst du lyder
for mit Støv, skjønt det dig hører ej,
meld da mine kjære, saa det fryder:
Han sov hen, som Sol i Høst gaar ned."

Efter Kirkefærden samles Følget atter i Sørgehuset, og hele den alvorlige Del af Festen er endt. Forunderlig nok, hvor hurtig Stemningerne vexle paa saadan en Dag. Festen har ogsaa en munter Del. Er det maaske Glæden over, at en træt Vandrer har fundet Hvile, der nu giver sig Luft, eller maaske snarere den Omstændighed, at man, da man nu skal være forsamlet et Par Dage, ganske vist i Længden vilde finde det for kjedeligt at vedblive at være højtidelig? Jeg skal ikke dømme derom, men kun notere Kjendsgjerningen: at et Begravelsesgilde paa Landet i Regelen er en meget mere munter Fest end et Barselgilde eller Bryllupsgilde.

Under munter Samtale sætter man sig til Bords. Første Ret er Risengrød paa store Lerfade; en vældig Indsø af smeltet Smør har Plads i Midten af Fadet, og den fornyes stadig af de flinke Opvartere, hver Gang den truer med at udtørres. Man langer tappert til Fadene og gjør god Besked. Derefter fremsættes anden Ret: Klipfisk. Er der nogen, hvis Appetit endnu ikke er tilfredsstillet, da forefindes der saa store Stabler af Brød og saa vældige Pyramider af Smør, at selv den mest glubende Appetit tilsidst maa erklære sig fallit overfor dem. For den uindviede er det en Gaade, baade hvorfra al den Mængde Smør kommer, og hvorfor det bliver sat paa Bordet, da maaske en Tiendedel deraf paa almindelige menneskelige Smørskaale, i Steden for paa de store røde Lerfade, vilde være mere end tilstrækkeligt. Lad mig da løse Gaaden. Smørret er paa ingen Maade fremsat, for at det altsammen skal fortæres, men er til Dels en Skueret. I de nærmeste Dage før Gildet har vor brave Vært og Værtinde fra Slægtninge og Naboer modtaget det som „Faaen", og det vilde være et Brud paa Sømmelighed og god Tone, om det nu ikke kom til at paradere paa Bordet altsammen, saa maaske en eller anden af vedkommende ikke gjensaa sit Stykke Smør. Værtinden har samvittighedsfuldt vogtet sig for at begaa et saadant Underslæb; men efter Gildet kan hun med god Samvittighed sælge Smør i Lispundevis. Det hjælper saa rart til at dække Udgifterne.

Nu er man færdig med den „splendide Middag"; Udtrykket kan med fuld Ret passere, naar Smørtaarnene regnes med. Resten af Dagen tilbringes med Kortspil. — Spille Kort paa en Begravelsesdag! Ja, man tager det ikke saa nøje herude paa Landet. Maaske mener man, at denne Adspredelse er mere uskyldig, end om man af bare Kjedsomhed gav sig til at bagtale sin fraværende Næste.

Den i tætte Røgskyer af Tobak indhyllede Forsamling, der under Latter og høje Raab trumfer i Bordet, ligner nu mindst af alt den andægtige Forsamling, der stod ved Graven i Formiddags. Om Aftenen kommer Punschebollerne frem, og Stemningen bliver nu let „animeret".

I Storstuen, hvor man om Formiddagen var forsamlet i Bøn og Salmesang ved den hensovedes Baare, — der tumler nu Børnene og den grønne Ungdom sig i Leg og Dans til deres egen Sang. De savner kun en Spillemand; han hører nu en Gang ikke med til en Begravelse; men de hjælper sig ret godt foruden ham, og navnlig gaar Dansen flink til den bekjendte Sang:

„Ser I, hvem der kommer her!
Nu ej Tid der er,
til at sørge mer.
Frisk Mod, Liv og Lystighed" o. s. v

De stakkels glade Rollinger aner ikke, hvilken blodig Ironi over den hele Begravelsesfærd der ligger i de Ord. Den glade Nutid nyder Livet og dvæler ikke længe ved de vemodsfulde Minder om Fortiden.

Ud paa Aftenen rejser man sig endelig fra Spillebordet og siger Farvel og Tak, hvorpaa hver især faar en Indbydelse af Værten til at komme igjen næste Dag, noget, som heller ingen forsømmer. Man møder da igjen næste Formiddag. Risengrøden er nu bleven til Øllegrød og Klipfisken til „Plukfisk"; men naar man er naaet til Kortspillet og Punschen, bliver Stemningen snart lige saa livlig som den første Dag.

Værten kan nu være tilfreds. Han har givet den kjære hensovede „en anstændig og kristelig Begravelse efter Skik og Brug", som der staar i Aftægtskontrakten.

K—n.

Lidt fra gamle Dage.

(Efter P. Jensens Optegnelser om Snesere Sogn i det sydlige Sjælland.)

1. Hans Pedersen til Engelholm.

Medens man i Fyn har flere Exempler paa, at Sønner af fattige Husmænd og Hovbønder af en indre uimodstaaelig Drift har søgt de lærde Skoler, hvorfra de senere er fremstaaet som berømte

danske Mænd, saa har vi i Sjælland og Jylland Exempler paa, at Fattigfolks Børn er flygtede bort fra Hjemmet, for enten i selve Hovedstaden eller andre Steder at søge den Lykke, der bragte dem til Ære og Værdighed. Vi ved ikke bestemt, hvor H. Pedersen til Engelholm er født, men det ved vi, at han som en fattig Dreng før sin Konfirmation kom i Tjeneste som Svinedreng paa Store Skovbygaard, hvor han drømte, at han paa Stedet, hvor han laa og sov, en Gang skulde bygge en Herregaard. Hvorledes denne Drøm bogstavelig gik i Opfyldelse, vil vi nu lade Lærer P. Jensen fortælle af hans ovenfor nævnte Optegnelser:

Da Hans Petersens Husbond var en meget streng Mand, vankede der ofte en mere ublid Behandling, end den opvakte og kjække Dreng vel kunde finde sig i. Oftere havde han spurgt den Slagter fra Kjøbenhavn, som kjøbte hans Husbonds Lam, om han ikke kunde komme i Slagterlære hos ham, hvortil Slagteren, der syntes godt om Drengen, nok var villig, men forestillede ham dog, at han det første Aar ikke vilde faa bedre Vilkaar hos ham, da han skulde vogte de indkjøbte store Flokke Lam paa Fælleden ved Kjøbenhavn. Da dette ikke huede Hans stort, gik Sommeren hen, og han forblev i sin Tjeneste; men da skete det, at han tillige med Drengen fra Nabogaarden — Lille Skovbygaard — Juleaften i Mørkningen blev sendt ud i Skoven med Avnepose til Svinene; dette syntes ham for ubilligt, og han overtalte den anden Dreng til at flygte med sig til Kjøbenhavn. Da de imidlertid var komne et godt Stykke fra Hjemmet, blev den anden Dreng bange og vendte om, men Hans blev sin Beslutning tro og kom tredje Juledags Morgen til Kjøbenhavn, hvor han paa Vesterbro møder sin kjendte Slagtermester, der nu tog ham i sin Tjeneste, og da han som stavnsbunden eftersøgtes som Rømningsmand, kjøbte Mesteren ham fri for 100 Rigsdaler, saa han blev „fri Mand“. Han lærte nu lidt af Slagteriet den Vinter, gik til Præsten, og da han var en flink og opvakt Dreng konfirmeredes han næste Paaske i Frue Kirke; vogtede næste Sommer Lammene paa Fælleden, men lærte derpaa Haandværket til Gavns og blev en meget dygtig Svend. Navnlig var han stærkt oplagt til Handelen, hvorfor hans Mester betroede ham at rejse omkring paa Landet for at opkjøbe Kreaturer. Da Mesteren døde bestyrede han i flere Aar den store Forretning for Enken, som blandt andet ogsaa havde Leverance til Enkedronning Juliane Marie.

Paa sine Rejser som Landhandler logerede H. Petersen, naar han kom til Vordingborg-Egnen, hos Møller Malling i Nygaards Mølle, hvor han i flere Aar havde været en Ven af Huset. Imidlertid blev den gamle Malling syg, og da H. Petersen besøgte Huset i hans Sygdom, siger Mølleren i Spøg: „Du skal ha'e vor Mo'er, naar jeg døer, Hans!“ Konen, som var tilstede, udbryder da: „Aa, sikken nogen Snak du kommer med, Fa'er!“ Imidlertid, da gamle Bendix Malling er død (1772), frier Hans Petersen til Enken, faar Ja, og gifter sig Aaret efter med hende. Herved kom han til megen Formue, og da Ryttergodset Aaret efter stilledes til Auktion, kjøbte han Engelholm, den Gang Skovbygaarde, med underliggende Bøndergods ialt omtrent 116 Tdr. Hartkorn for 30,120 Rdlr. dansk Kourant, til stor Forbavselse for de fornemme lysthavende. Petersen begyndte strax Opførelsen af Ladegaarden, som fuldendtes 1781, og dernæst Hovedbygningen, som han opførte i nyere Stil fra 1781—83. Ligeledes tog han strax fat paa Ordningen af de Hovedgaarden tildelte Jorder, som han fra 1774—1784 inddelte i 12 Marker, og lod omsætte med Stengjærder, ligesom han lod Moserne udgrave og ryddede megen Skov. Som Godsejer skal han have været særdeles dygtig og human. Han forpligtede Bønderne ved Fæsteledighed at anlægge varige Hegn, at udgrave Moser og aflede skadeligt Vand, paabød dem andre Forbedringer, men omgikkes dem iøvrigt paa en familiær Maade og modtog ofte deres Besøg. I sin Klædedragt gik han heller ikke meget forud for sine Bønder.

Proprietær Petersen udvidede dels ved Kjøb og dels ved Mageløg sine Besiddelser meget betydelig; saaledes kjøbte han 1778 **Stensby Mølle** med **Vestenbæk** og **Brangsgaarde** i Kallehave Sogn for 18,000 Rdlr. 1796 kjøbte han Oremandsgaard for 50,400 Rdlr. dansk Kour. Endvidere oprettede han Avlsgaarden Peterslund — den Gang med 95 Tdr. Land — i Baarse Sogn. Denne virksomme og dygtige Mand døde efter et kort Sygeleje den 20de Februar 1803, 69 Aar gammel, og blev begravet i den ved Engelholm beliggende „**Haveskov**“, hvortil han havde erhvervet sig Kanceliets Tilladelse. Sammesteds har ogsaa hans Hustru og en Søn, Kancellisekretær Petersen, funden Hvile. Fra gamle Hans Pedersen, der giftede sig med Møller Mallings Enke i Nygaarde Mølle, nedstammer foruden andre berømte Mænd, Brødrene Kirkehistorikeren Holger Fr. Nørdam, Sognepræst til Brendekilde og Bellinge, og den bekjendte aandfulde Taler Thomas Skat Nørdam, Sognepræst ved Helligaands Kirke i Kjøbenhavn.

Paaske.

Naar glade Paaskefest oprinder,
Langfredags bitre Sorg forsvinder,
hver kristen Sjæl sig fryder da;
paa hvert et Ansigt Smilet lyser,
i mørke Hule Døden gyser,
thi Jesus drog med Sejr derfra.

„Ej mere her I Jesus finder!"
lød Ordet til de trende Kvinder,
som grædende ved Graven stod.
„Han er opstanden!" Ordet klinger
hver Gang naar Paaskeklokken ringer
for Frelseren, saa mild og god.

Ved Fattigdom, ved Sorg og Trængsel,
ved Tornekronen, Baand og Fængsel,
ved Golgathas den sidste Nød,
ved Pilgrimsgang til Dødens Lande,
ved levende igjen opstande,
har Kristus friet os fra Død.

Derfor skal hilses Paaskemorgen,
som Dagen, der kan mildne Sorgen,
der trykker os paa denne Jord;
vor Sorg ved syndefulde Længsler,
ved Verdens mange, haarde Trængsler.
ved Hjærtets Tvivl paa Herrens Ord.

Thi juble Paaske vi i Møde,
og Frelseren, som for os døde,
vi bringe Tak med Salmesang;
af Paaskeglæde Hjærtet bæver,
mens Takkesang fra Jord sig hæver
til Himlen, under Klokkeklang.

A. Isaksen.

Bognyt.

Grev Reventlow og Bondens Frigjørelse. Udgiven som Hundredaarsminde af H. Rasmussen. Som bekjendt udkom der i Slutningen af forrige Aar et smukt udstyret Mindeskrift om de Reventlowske Skoler for hundrede Aar siden, med et fint udført Lithografi af Grev Ludvig Reventlow til Brahetrolleborg og et vel udført Træsnit af den hundredaarige Gjærup Skole. Denne interessante Bog, der er skreven af den fynske Bonde N. Rasmussen Søkilde, har nu faaet et værdigt Sidestykke i en af den sjællandske Lærer H. Rasmussen i Helsingør under ovenstaaende Titel udgivne Bog om den anden Broder Grev Christian Ditlev Fr. Reventlow og Bondestandens Frigjørelse for hundrede Aar siden. Som bekjendt er det i Morgen den 14de April hundrede Aar siden Kronprins Frederik traadte i Spidsen for Regeringen og afskedigede det Guldbergske Ministerium. Iblandt dem, der saaledes, til Landets Held, var medvirkende til denne Begivenhed, indtager Grev Reventlow en fremragende Plads. Han var den, der igjennem lange Tider stod som Folkefrihedens og Oplysningens bedste Talsmand ved Tronens Side. Grev Reventlows levende Interesse for Bondestandens Frigjørelse, hans Personlighed og ædle Karakter er skildret med Liv og Varme i den foreliggende lille Bog. Forfatteren, der tidligere har leveret flere interessante Skildringer, navnlig ogsaa en Skildring af Grev Reventlow i indeværende Aargang af „Folkets Almanak", har med Afbenyttelse af Bergsøes kronede Prisskrift om Statsminister Grev Chr. D. Fr. Reventlow, Wegeners: Liden Krønike om Kong Frederik den sjette, og flere andre trykte og skrevne Kilder, navnlig Grevens efterladte Breve, formet os en rigtig god og interessant Folkebog for det store Flertal af danske Læsere. Den vil saaledes være selvskreven til ethvert Sogne- og Skolebibliothek og enhver privat Bogsamling paa Landet. Bogen er 154 Sider stor og forsynet med et smukt Lystryk af Grev Reventlow. (Andr. Schous Forlag).

Smaating.

Gammel Kjærlighed ruster ikke. Den hollandske Admiral Bombell var, førend han kom til Holland, Gaardskarl hos en Godsejer Bombell i Slesvig. Han blev Uvenner med sin Herre og løb sin Vej, og det varede ikke længe, før han havde gjort sin Lykke i den hollandske Marine. Saa skrev han følgende Brev til en fattig Tjenestepige, han havde tjent sammen med paa Godset: „Kjære Grete! Hvis du endnu er lige saadan til Sinds, som da vi tjente sammen hos Bombells, saa kom til mig i Haag og bliv min Kone. Jeg er nu hollandsk Admiral. Nil de Bombell, forhen Nis Ipsen. Din tro Brudgom." Pigen pakkede sammen i en Fart, rejste til Haag og blev Admiralinde.

Ubegribeligt. „De maa pleje Deres Heste meget bedre. De ser jo, hvor mager den er, og hvorledes Benene stikker frem allevegne." — „Ja, jeg begriber saamænd heller ikke, hvor det Dyr faar alle de Ben fra!"

I Balsalen. „Puh!" — stønnede den tykke Lassen, — jeg sveder som en Hest, og det samme gjør nok De, lille Frøken." „Nej, Hr. Petersen! Jeg hører heldigvis ikke til Deres Dyreklasse."

Opløsninger fra Nr. 27

paa den geografiske Gaade:

Horsen**s**
Ode**r**
Rib**e**
Sjællan**d**
Emde**n**
Nev**a**
Skjelskø**r**

paa den firkantede Nød:

E L B E N
L A R V E
B R Ø N D
E V N E R
N E D R E

paa Gaaden:

Paa Digtets første og venstre Kant,
naar intet Bogstav der bliver skaanet,
i lige Linje du sikkert fandt
staar skrevet: April eller Faaremaaned.

Brevveksling.

A. O. Tryllekvadrater bruges ikke. De andre Smaating vil til Dels blive anvendte ved Lejlighed.

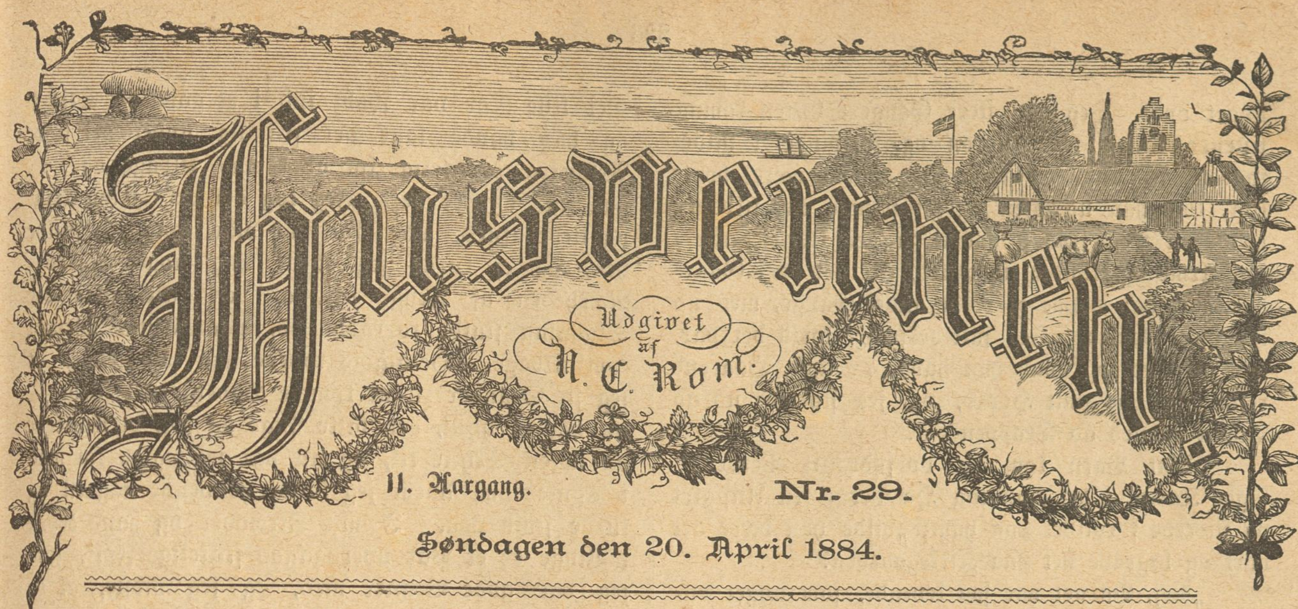
L. K. L. i B. Den gamle Æske modtages gjærne, dersom den er smykket med Almueudskæring.

P. C. A. i T—g. takkes for Tilsendelsen.

L—sen. A. o. B. Tak, skal delvis blive benyttet ved Lejlighed.

Jens Jensen. Deres Ønske skal blive opfyldt.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

II. Aargang. Nr. 29.

Søndagen den 20. April 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Hun udstødte et højt Glædesskrig og ilede til Døren; men Kold greb hende fat i Armen og holdt hende tilbage.

„Vær ej for hastig, mit Barn!" advarede han; „vi maa gaa frem med Varsomhed, om alt skal lykkes — husk paa, at det ej er lutter Venner, du og din Broder har om jer her. Husk Klaus Wenzel!"

„Ja, I har Ret!" sagde hun forskrækket. „Jeg har alt længe mærket, at Skytten vil fæste mig til sin Hustru, og i Dag har han sagt mig det; jeg ræddedes for ham og kaldte ham et Bæst, hvor over han blev ganske rasende. Dersom Klaus Wenzel faar Povl at se, vil han visselig skade ham, og mig vil han tvinge!"

„Derover skal du dog ej tabe Modet," svarede Vægteren; „jeg har alt varet din Broder, og for at du kan være rede til at møde, hvad der maaske kan komme, saa tag denne — gjem den godt og brug den, om det behøves."

Med disse Ord overrakte han hende en lille skarpsleben Dolk i Læderskede; hun trak den ud og betragtede den med et sælsomt Smil, hvorpaa hun atter stak den i Skeden og gjemte den ved sin Barm.

„Og nu, bitte Karen!" fortsatte han, „skal jeg sige dig endnu et større Bevis paa, at du ej er forladt hverken af Gud eller Mennisken. Det er en Ting, som jeg hidtil har skjult for dig, fordi at jeg ej turde sige dig det; men naar du nu har hørt, hvad det er, vil du blive saa glad og lykkelig til Mode, som du ej har været i lange Tider."

Karen stirrede paa ham med store Øjne.

„Du husker jo nok," vedblev den gamle Vægter, „at det var Klaus Wenzel, der bragte dig hid, og at han i Førstningen passede paa dig som paa en Fange, hvilket du jo ogsaa var — ja, det kan jo være, at du, syg og forknyt som du var, slet ikke lagde Mærke til, at han vogtede dig saa nøje; men jeg saa' det og gjorde mig allehaande Tanker derom. Da Tiden saa kom, at du blev syg . . ."

„O, ti med denne skrækkelige Aften!" afbrød hun ham og sank skrækslagen sammen, „ej kan det glæde mig at høre jer fortælle om den ulykkeligste Stund i mit Liv!"

„Jo, du skal høre mig til Ende," sagde han kjærlig; „du kjender ej alt, hvad der skete, og jeg lover dig, at du skal blive glad, inden jeg er færdig."

Hun havde sat sig paa Bænken med Albuerne paa Bordkanten og Hænderne for Ansigtet; Kold tog Plads ved Siden af hende, lagde Armen om hendes Skulder og vedblev:

„Da du saa blev syg, var det Klaus Wenzel, der sørgede for, at Signe-Bolette, den fæle Hex fra Føvlum, kom til at betjene dig. Jeg stod her oppe i Taarnet, det var en klar Maaneskinsaften ligesom nu, jeg tænkte hele Tiden paa dig, mit Lam, og glemte rent at holde Øje med Vejen, medens jeg ikke kunde faa mit Ansigt fra Ruden ud til Gaardsiden, og hvordan det nu kunde være, bares det mig hele Tiden for, at der forestod dig

noget ondt. Jeg saa' flere Gange Skytten komme listende langs med Muren og forsvinde i Ridefogdens Forstue, og naar han havde været borte lidt, kom han ud igjen og gik samme Vej tilbage; men den sidste Gang havde han en liden Pakke i sine Arme og skyndte sig afsted, ikke ned over Gaarden, som han havde gjort de andre Gange, men ud igjennem Porten! Jeg fattede strax, hvad det var, han gik med, og hvad han havde i Sinde, Haarene rejste sig paa mit Hoved, og jeg styrtede ud ad Døren og ned ad Trappen . . ."

„Mit Barn kom jo dødfødt til Verden?" sagde Karen, i det hun tog Hænderne fra Ansigtet og stirrede forvildet paa ham; „vilde han bære det bort og begrave det paa Kirkegaarden?"

„Nej, Barnet var saa levende, som noget nyfødt Barn kan være," svarede Kold alvorlig; „men overhaands syg og daarlig som du var, saa' du vel ikke, hvad der den Gang foregik omkring dig, og bag efter bildte de dig ind, at din lille Pige var dødfødt."

Ved at høre dette, gik der et skrækkeligt Lys op for den stakkels Kvinde. Hun sprang op fra Bænken og holdt Hænderne frem for sig, som om hun vilde værge sig mod at høre, hvad der paafulgte. „Mit Barn, mit lille uskyldige Barn!" skreg hun forfærdet.

„Trøst dig, bitte Karen! end lever dit Barn og lider vel," sagde hendes trofaste Ven og drog hende ind til sig; hun skjælvede som et Espeløv.

„Hvorledes kunde dette gaa til?" raabte hun hæftig — „du sagde jo, at han . . . myrdede det?"

„Tænkelig havde han det i Sinde," svarede Kold, „især naar vi skal dømme efter hans Adfærd, og vi saa husker paa, at han er en raa og grum Karl, der her gaar og praler af, at han i Tyskland har baaret levende Børn paa Spydsodden; men lad mig nu fortælle videre, hvorlunde det gik til, at han ved Guds alnaadige Beskjærmelse blev hindret i at udføre sit skjændige Forsæt. Da jeg var kommen ned ad Trappen og stod paa Spring ud ad den aabne Dør, gled i det samme Claus Wenzels grimme Skikkelse forbi, og jeg standsede, til han var borte, saa at han ej fik mig at se. Pakken havde han ikke med sig nu, han snarere løb end gik over efter Ridefogdens igjen, og det kunde ligne efter, at han vilde hente et eller andet, som han havde glemt; men saa saare han var forsvunden inden Forstuedøren, forlod jeg mit Skjul og skyndte mig ud igjennem Porten — og der stod jeg saa og vred mine Hænder! Hvorhen skulde jeg vende mig? til hvad Side skulde jeg gaa? Jeg sukkede til min Gud og Skabere, og jeg tror, han hørte mig; for i det samme lød der et bitte spæd Klynk næsten tæt ved mig, og nu fandt jeg snart, hvad jeg søgte. Det lille Nor var svøbt ind i et gammelt Skjørt, og han havde lagt det fra sig under det store Ælmetræ, ventelig for at komme tilbage og . . . gaa sin Vej med det. Jeg tog det op i mine Arme og ilede afsted, uden først at vide, hvor jeg skulde hen, og ej turde jeg skjule mig noget Steds i Nærheden af Frygt for, at den lille hjælpeløse Skabning skulde forraade os, naar Claus Wenzel kom tilbage. Heldigvis tøvede han saa længe, at jeg fik Stunder til at komme Havehjørnet forbi — nu var vi hytt', den bitte Pige og jeg, vi mærkede da ingen Skytte til, og nu var jeg ogsaa kommen i Tanker om, hvem jeg kunde henvende mig til og turde stole paa. Johan Skrædder og hans Kone i Vinge er et Par overhaands skikkelige Folk, som jeg var gode Venner med, og jeg vidste, at de havde mistet deres yngste Barn for et Par Dage siden, og at de var meget forknytte derover. Dem vilde jeg saa gaa til og give dem dit Barn i Steden for deres eget, som Vorherre havde taget. Der var langt til Vinge, og det værste var, at jeg var uøvet i at bære Børn; men jeg tog saa læmpelig paa hende, som jeg kunde, og befalede os begge Gud i Vold. Det var jo om Sommeren, og Vejret var mildt og godt; men da jeg alligevel var ræd for, at hun skulde fryse, det bitte Lam, tog jeg min Trøje af og gav hende paa foruden Skjørtet, og selv rendte jeg med de bare Skjorteærmer og i Strømpefødderne. Vi kom godt over det altsammen og mødte ikke en Sjæl under Vejs, der kunde forraade os, og da jeg bankede paa hos Skrædder Johans, aabnede Døren sig villig nok og Hjærterne med, skulde jeg sige. Vi smuttede ind i Huset, uden at saa meget som en Hund gøede ad os, og Ann' Skrædders, den gode Sjæl, tændte Lys og lagde Glutten til sit Bryst — og nu var hun hytt' for det første, den bitte Guds Engel!"

Kold var bleven bevæget af sin egen Fortælling og holdt inde et Øjeblik, medens han tørrede sine Øjne, og Karen sad og stirrede paa ham i den største Spænding.

„Du min Gud og Skabere!" sukkede hun i vild Bevægelse med Hænderne knugede i hinanden. „Hvad saa mere? Blev hun saa hos disse gode Mennesker og er der endnu?"

„Nej, hun er ikke, bitte Karen!" svarede Vægteren; „men videre. Jeg maatte jo skynde mig tilbage, og førend jeg gik, betroede jeg Skrædderen og hans Kone den ganske Hemmelighed, men fik dem til at love, hvilket de gjorde hellere end gjærne, ej at forraade til nogen Moders Sjæl, hvis Barn det var, og hvorlunde de havde faaet det; for jeg kjendte dem saa nøje, at jeg vidste, at naar jeg barestens havde deres Ord for 'et, saa behøvede jeg ikke mere. Men det var ligefrem et Herrens Mi-

rakel, saa heldig jeg var den Aften — jeg havde jo vovet min Plads, og mere end det, ved at forlade min Post ved Nattetid og være borte saa længe, og var der i midler god Lav kommen nogen til Porten og havde raabt paa Vægteren, saa var min Fraværelse ventelig bleven opdaget, og jeg havde været om en Hals; men der skete intet saadant, Vorherre holdt sin Haand over mig! Da jeg naaede Porten, var den som altid ved Nattetide lukket inden paa; men Nøglen til den lille Portlaage havde jeg i Lommen, jeg lukkede mig selv ind og kravlede op i Taarnet, og jeg mærkede siden ikke til, at nogen havde savnet mig. Jeg var mest ræd for, at Skytten havde fattet Mistanke til mig; men om saa var, vilde han have søgt mig paa min Plads i Taarnet, mens jeg var borte, og saa var der blevet en Allarm om Morgenen; men han saa' aldrig til den Side, jeg var ved, da vi mødtes, og til mig var der ingen, der nævnede Barnet med et Ord."

„Der gik en Uges Tid eller vel snarere to," fortsatte gamle Kold. „Saa var det en Morgen et Par Stunder over Midnat, at én raabte mig an ude fra Vejen. Jeg aabnede Vinduet og kiggede ud. „Er det dig, Johan?" spurgte jeg; for det bares mig for, at Røsten lignede hans. „Ja," svarede han stille, „kom ned til mig." Jeg skyndte mig ned og ud til ham. „Er den lille bleven syg?" spurgte jeg. Nej, hun var ikke; men Skytten havde været inde hos Skrædderens om Eftermiddagen og spurgt dem ud om, hvad det var for et Barn, de havde faaet, for han vidste jo, at deres eget var baade død og begravet. De havde ingen Ting røbet, men sagt, som sandt var, at det var et Slegfredbarn, som de havde modtaget i Pleje; „men," havde saa Ann' Skrædders føjet til for at gjøre ham tryg — „vi kan saamænd ikke have det, hverken for lidt eller meget, men vil af med det igjen, jo før jo hellere!" Dermed havde han saa ladet sig nøje og var gaaet sin Vej; men de frygtede saare for, at han vantænkte dem, og at Barnets Liv var i Fare, i Fald det ej blev bragt i Sikkerhed et andet Sted. Det samme var jeg selv ræd for. Jeg tror dog ingenlunde, at Naadigherren havde givet Klaus Wenzel nogen Befaling om at undlive Barnet, men snarere var det Skyttens eget grumme Paahit, fordi han kanske mente at gjøre sin Herre en Tjeneste dermed, og det bares mig for, at det maaske var klogest at skikke Bud til Barnets Fader, da det jo nærmest faldt ham til at sørge for dets Sikkerhed; men saa tænkte jeg igjen, at Sagen dog havde sine store Vanskeligheder. Hvad vilde Naadigherren sige, naar jeg, hans ringe Tjenere, vovede at sende ham slig Hilsen? Var det sikkert, at han vilde hjælpe? Hvor fik jeg et villigt og paalideligt Bud fra til den lange Rejse? Turde jeg udsætte Barnet for Fare i alle de Dage, der vilde hengaa, inden Buddet kom tilbage fra Aars med Svar? Og tilsidst spurgte jeg mig selv: Dersom Stunden nu var for Haanden, at jeg turde sige Karen Hemmeligheden, saa at det stod til hende selv at sørge for Barnets Tryghed — mon hun da vilde ty til Erik Grubbe om Hjælp?"

„Nej, nej!" raabte hun med Rædsel — „aldrig i Verden kunde jeg gjøre dette, og ingen Sinde, om det staar til mig, skal han faa at vide, at Barnet lever, eller faa mindste Raadighed over det!"

„Det er jeg glad ved at høre," svarede Kold, „og jeg er ganske af samme Mening som du; for det vil baade dit Barn bedst, at du beholder det for dig selv alene og opdrager det til Nøjsomhed og Gudsfrygt. Men lad mig nu skynde mig at blive færdig. Der maatte gjøres en Udvej og sørges for Barnets Tryghed enten paa den ene eller den anden Maade. Først og sidst drejede mine Tanker sig om det, som den snilde Ann' Skrædders havde sagt, at de vilde af med den lille Stakkel, saa saare de kunde; Skytten vilde saa ventelig i de første Dage gaa og lure paa, om det vendte tilbage til Tjele, i den Tid maatte der handles, og — kort at fortælle — inden Johan gik fra mig, var vi blevne enige om, at naar han kom hjem, skulde han og hans Kone faa en Nabokone til at tage sig af deres egne Børn i nogle Dage, og derefter skulde de begge to give sig paa Vandring med dit bitte Barn og blive ved, til de naaede Aars. Der skulde de spørge efter en gammel Pige, som jeg kjender, og hvis Navn jeg sagde ham, og naar de havde fundet hende, skulde de hilse fra Kold paa Tjele og bede hende om at tage imod Barnet og passe og pleje det vel indtil videre; men de maatte paa ingen Vis røbe for hende, hvem Barnets Forældre var; de skulde bare sige, at Kold havde forbudt dem at omtale det, og at hun ikke maatte prøve paa at udforske Hemmeligheden, der nok en Gang skulde blive opklaret, naar blot hun kunde bie og tie. I en hel Uge var de borte, og jeg gik i en Spænding og Uro i alle de Dage, der tyktes mig lange som lige saa mange Aar. Men saa kom Johan igjen en Morgenstund, før nogen var opstaaet, og kaldte paa mig, og vi havde nok en Samtale uden for Porten. Alt var gaaet lykkeligt og vel, de havde fundet Ingeborg . . ."

„Ingeborg!" afbrød Karen ham aandeløs — „hun bor i et lille Hus uden for Byen ved Stranden? Skipper Ingeborg . . .?"

„Ja, jeg tror nok, at de kalder hende saaledes."

„Og . . . hun tog imod mit Barn . . . og beholdt det hos sig?"

„Ja, hun tog helt vel imod det og lovede at

gjøre imod det som sit eget Barn. Jeg havde sendt hende Bud, at hun skulde kalde det Ingeborg Koldsdatter og sørge for at faa det kristendøbt, og det lovede hun ogsaa. Vilde du haft noget imod det Navn?"

„Nej, nej!" raabte hun ivrig og trykkede hans Haand mellem begge sine; „I har jo været en Fader baade mod mig og Barnet, Ingeborg har været dets Moder, og kjærere Navn end Ingeborg Koldsdatter kunde I ej have givet det. Ingeborg i Strandhytten er en brav Kvinde; jeg kjender hende helt vel og har altid holdt meget af hende. Men I, Fa'er Kold, hvor har I lært at kjende Skipper Ingeborg?"

„Ja, nu skal du høre, hvad „Helgen" jeg har været i min Ungdom," svarede han med et vemodigt Smil — „Ingeborgs voxne Datter er ogsaa . . . min Datter."

„Hvad hører jeg!" raabte Pigen forbavset og slog Hænderne sammen.

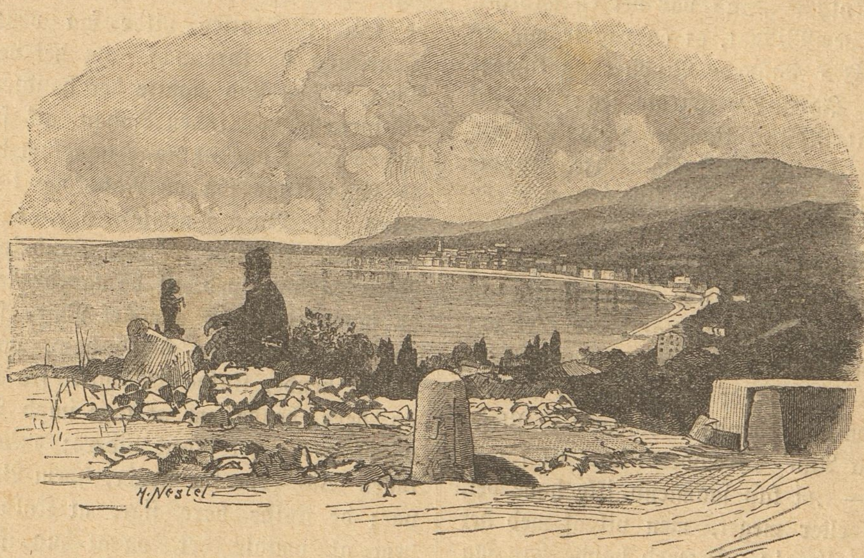
(Fortsættes.)

En Udflugt til Monaco.

Af G. Lundstrøm. Ved J. Sk.

Monaco*) er en fortryllende Plet, skjønnere end Sorrentos Klipper og Citronlunde, yndigere og yppigere end Amalfis og Salernos**) Vindrue- og Orange- glødende Terrasser. Stockholms Naturskjønhed, prægtig i dens Vaarfriskhed, er i Sammenligning med Monacos forsvindende; det samme turde maaske endog være Tilfældet med Lissabons ved Verdenshavet og Konstantinopels mellem trende Verdensdele. Selv Neapel blegner og holder sig kun oppe paa sin Navnkundigheds Højde ved sine storslagne Former, sine Samlinger, sit Folkeliv og det rygende Vesuv. Og Monacos Nabo, Nizza, især dens halv parisiske, gulgraa, nymodens Boulevarder, er ved Siden af det et intet.

Og af dette Monaco, som Gud har dannet til et Paradis, har Menneskene gjort et Helvede, et

Mentona, set fra den italienske Grænse.

Spillehelvede, gjort det mest storartede, yndigste, fredeligste Tilflugtssted til en Tumleplads for de laveste, lumpneste og mest smaasindede af alle menneskelige Lidenskaber.

I den tidlige Morgenstund kjørte vi fra Genova. Kl. 5—6 om Eftermiddagen kom vi til Ventimiglia, Monacos østre Nabo, Grænsestationen mellem det skjønne Italien og det behagelig Frankrigs Drivhus, Provence. Vi havde, stadig i kun faa Favnes Afstand fra Middelhavsstranden, suset igjennem Voltri, Savona og andre Byer og Søstæder i Tylvtevis med Minder fra Oldtid og Middelalder. En Gang maatte vi stige ud af Toget. Bølgerne havde underhulet Banen. Vi — en broget lystrejsende Skare — nødsagedes til ved Hjælp af et halvt Hundrede unge, friske, muskelstærke, halvnøgne Fiskere at tage vort Rejsetøj paa Nakken og fortsætte et Stykke af Vejen til Fods for at møde det vestfra kommende Tog, der skulde føre os videre i Retningen, hvorfra det kom.

Det af Bjærge omgivne Ventimiglia var mere

*) Monaco, med sin berygtede Spillebank, ligger ved Middelhavets Kyst tæt ved Italiens Grænse.

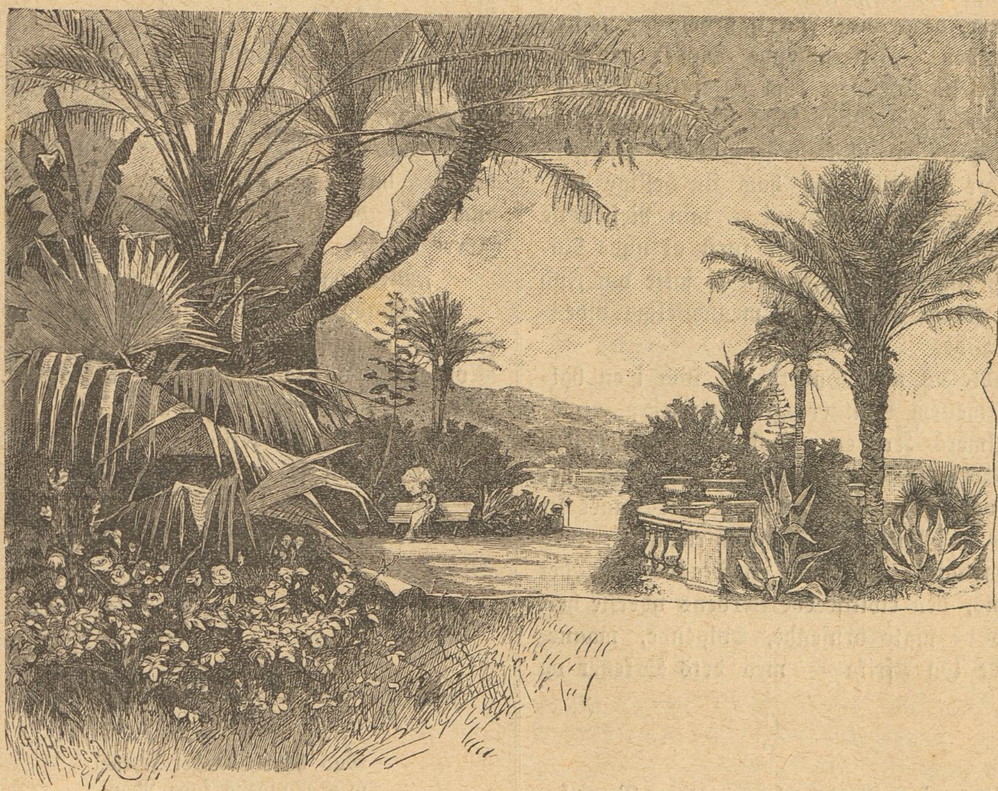
**) Sorrento, Amalfi og Salerno, Kyststæder ved Middelhavet i det sydlige Italien, berømte for deres skjønne Beliggenhed.

malerisk end skjønt, som det laa der gammelt og graat ved Middelhavet, dels paa Stranden, dels optaarnet paa høje, fantastisk formede Klipper. Det vrimler der af høflige men mistænksomme franske og italienske Toldembedsmænd, statelige Karabinierer og Gensdarmer i broderlig Endrægtighed.

Maanen stod op. Vaaren duftede. Bølgerne brusede. Bjærgets Skygger laa hen over Staden. Millioner Frøer opførte en højrøstet Naturkoncert.

Endelig kom Toget. Vi fo'r i Maaneskinnet langs Bølgebruset forbi Mentone med flere Badesteder. Vejen bøjer sig omkring de skjønneste, mest uregelmæssige Klippestrandbredder. Lysene fra en lille Søstad, hængende over Middelhavet, fredelig, malerisk opstablet paa Næs og Skrænter, tindrende fra Klippen ned i de dybblaa Middelhavsvande. Skibe til Ankers vuggede sig paa Voverne. Maanen glitrede i rigeste Sølvpragt over de omgivende Bjærge, saa vi trods den milde sommervarme Luft en Tid lang antog dem for snedækte.

Vi holdt ved en meget lille Station, hvor Fyrsten af Monacos Embedsmand, Politimester eller Foged, en fin, ung Herre i civil Dragt med sølvbroderet Uniformshue, optegnede vore Navne —

Udsigt ved Monte Carlo.

formodentlig af Hensyn til Hertugdømmets Nattero. Han stavede dem: Monsieur et madame Loundshyfwel — hvilket hverken var smukt eller rigtigt.

Med vort Rejsetøj paa Nakken entrede vi op ad en høj, glat, bred, elegant Jærn- og Marmortrappe. Da vi naaede op, udbrød vi i et Forundringsraab. Vi stod paa Monte-Carlos Højslette, i Spillebankens Park. Thi selve Banken hedder ikke Monaco, ligger ikke i Staden Monaco; den hedder og ligger paa Bjærget Carlo.

Og ikke uden Grund havde vi opløftet vort Henrykkelsesraab. Thi skjøn er Monte-Carlos Beliggenhed, med sin tropiske Frugtbarhed, Palmer og Kaktus, og fantastisk nye Bygninger, dobbelt skjøn i Lyset af et klart og fortryllende Maanelys, et italiensk, et Middelhavs-Maaneskin.

Monte-Carlo er en lille Højslette, der hæver sig brat op fra Middelhavets Strand og skraaner jævnt opad, omgiven af Tværdyb. Den favnes af høje Bjærgvægge, grønklædte, men hvidtskinnende i Maane- og Sølvlys, ja endog i Graavejr, — og stigende amfitheatralsk, til de gaar over i Søalpernes Snemarker; Liguriens udmærkede Egenskaber, saa vel med Hensyn til Vejrlig som Naturskjønhed, samler sig i det knap en Kvadratmil store Monaco og naar deres Højdepunkt paa Monte-Carlos Højslette.

Bjærgene omgiver den lille, næsten fritstaaende Højslette i en Halvkreds, med Næs bag Næs til begge Sider, skiftende i Farve, fra mørkegrønt til lysegrønt, fra lysegrønt til mørkeblaat, fra mørkeblaat til forsvindende lyseblaat. Det er de italienske Bjærges sædvanlige, smukke Tone.

Paa Højsletten ligger en Koloni: Spillehuset med samt dets Koncertsal, Kaffeer, Butikker, en halv Tylvt første Klasses Hoteller — alt i en Park, en Lysthave, aaben, farveskiftende, yppig, fantastisk. Det vrimlede i det klare Maanelys af næsten al Verdens Folkeslag, en kosmopolitisk Sværm af Tyrker, Grækere, Jøder, Italienere, Franskmænd, Tyskere, Polakker, Ungarer, Engelskmænd, men især Russere og Amerikanere, begge disse Yderligheder, der næsten berører hinanden. Silkeraslende Damer trippede ind i Spillesalen. Derefter kom en italiensk Landpræst. En tyveaarig Bondeknøs i Nationaldragt stod ved Trappen; han blottede sit Hoved. Præsten, der gik ind for at spille, gav ham sin hellige Velsignelse med Salvelse. Men vi — min Rejsefælle og jeg — bøjede til Siden for først at nyde Naturens paradisiske Skjønhed, inden vi satte vor Fod i Salen og skuede ned i de menneskelige Lidenskabers Afgrunde.

Vi vendte os mod Havet. Vi stod i en balsamisk Duft, mellem Statuer og Vandspring, under viftende Palmers Kroner. Højslettens Linje skar Himlen. Havet brusede under os, men vi saa det ikke. Det var, som Verden havde her naaet sit yderste, med en Naturens Kraftanstrængelse, med et jordisk Paradis. Og paa en Maade var det ogsaa Verdens, den civiliserede Verdens yderste her. Thi hinsides de sagte brusende, bølgende, maanebelyste Vande laa Afrika — med dets Ørkener og dets vilde.

Først søgte vi os Natteherberg. Ledige Værelser var i Monaco lige saa sjældne som i Stockholm, det vil sige sjældnere end noget andet Steds — dog var de ikke saa kostbare som i nævnte nordiske Hovedstad, nu om Stunder vist nok den civiliserede Verdens dyreste Bo- og Levested, næst efter London og St. Petersborg.

Mit Selskab modtoges i et fransk første Klasses Hotel. Jeg fandt Tilflugt i et lille, net, uhyre billigt og ærligt tredje Klasses do. med en svejtsisk Værtinde. Heldet var forbavsende stort: en blid Skæbnes Belønning, fordi jeg nys i Forvejen med retfærdig Foragt havde afslaaet det Værelse, man tilbød mig i et engelsk Hotel for 20 Francs om Natten. En Amerikaner tog det strax i Besiddelse. Disse tre Værelser var de sidste, som denne Nat fandtes tilgængelige paa Monte-Carlo. Et Par unge Engelskmænd, som kort efter kom vandrende med Ransel paa Ryggen fra Søalperne, nødsagedes til at vælge mellem at drage ned til Monaco eller lejre sig i Parken.

Undskyld at jeg et Øjeblik, blot et eneste, taler om os selv. Min Rejsefælle vilde spille — derfor var hun rejst hid. Det stod paa hendes Program. Naar hun tabte 100 Francs — hvis hun tabte — vilde hun holde op. Hendes aldrende Værtinde saa velvilligt, næsten medlidende paa hende.

„Skal Monsieur og Madame spille?" spurgte hun endelig.

Monsieur ikke, thi hans Letsindighed bøjede ikke til den Side; men Madame skulde det, vilde det — for første og sidste Gang.

„Madame," sagde den gamle Kvinde næsten med Taare i Øjet, „gjør det ikke! Her kommer mange unge og glade som De, men ingen vinder uden Banken, i det mindste i Længden. Jeg ved det, jeg har været her i tyve Aar. (Suk). Stundum la'r de en vinde, og det bli'r det næsten værre af."

„Men bare en eneste Gang."

„Saadan siger de alle," sagde den gamle Frue; „men saa vender de forstyrrede hjem om Morgenen, og saa spiller de næste Nat. Mange rejser, men de kommer tilbage. Jeg har ogsaa set dem, som slet ikke rejste. Ak! Men De vil selv faa det hele at se i Salen."

Det var just ingen Opmuntring.

Men vi nærmede os til Banken.

(Sluttes.)

Den milde Vind.

Gud havde kvæget Israel
med Naadens søde Regn,
han havde talt til Folket
ved Syner og ved Tegn.
Paa Karmels Bjærg slog Flammen
i Altrets Offerved,
og Folket, som det skued,
tilbedende sank ned.

Dog snarlig det sig vendte,
omsnoet af Løgnens Spind,
til døde Hedningguder
af ganske Sjæl og Sind.
Paa Højene man ofred
igjen med Dans og Sang!
Da flygtede Elias
med Gru fra Israels Vang.

I fyrretyve Dage
han vandred paa Guds Bud,
til gjennem Ørkensandet
han kom til Horeb ud,

til Bjærget hen, hvor Moses
med Hyrdestaven gik,
og hvor han gjennem Flammer
Guds Aabenbaring fik.

I Bjærgets dybe Hule
han lagde træt sig ned
og sukkede til Herren
om Lys i Sind — og Fred.
Saa slumred ind han rolig
som Barn paa Moders Skjød,
Til Solen over Ørknen
sig hæved purpurrød.

Da toned der en Stemme:
„Gak ud og Herren mød!"
Og ud fra Hulens Mørke
han gik i Solens Glød.
Fra Bjærget vidt han skued
ud over øde Egn,
der laa i Morgenlyset,
som vented den Guds Tegn.

Da rejste sig en Stormvind,
med Vælde frem den fo'r,
og Bjærgets faste Klipper
nedstyrted i dens Spor;
men skjønt Orkanen mægtigt
med Tordenstemme sang,
ej Herrens Røst igjennem
de stærke Toner klang.

Og lyttende Profeten
ved Hulens Indgang stod,
da mærked han, at Jorden
sig rørte under Fod
som Havets vilde Bølger,
der gynge ned og op,
saa Dale blev til Høje,
til Dal blev Klippetop.

Dog ej i Jordskjælvslarmen
han kjendte Herrens Røst,
og Verdensundergangen
ham skjænked ingen Trøst.
I Rædsel sank til Jorden
han med tildækket Blik
og ventede paa Døden,
der tæt forbi ham gik.

Da blev der tyst, og lifligt
der kom en sagte Vind,
saa frisk som Rosers Aande,
saa duftende og lind,
og dybere Profeten
sit Hoved bøjed ned:
Det var, som skulde synke
han hen i salig Fred.

Da talte Herren til ham
igjennem Vindens Lyd,
langt sødere var Røsten
end Harpetoners Fryd:
„Stat op, trofaste Tjener,
vær glad i Sind og Hu,
tag atter op din Gjerning,
ej mere frygte du!"

„Mæl stærke Ord lig Stormen,
der styrter Klipper om,
lad Talen klinge vældigt
om Syndens Straf og Dom,
men lad saa Ordet atter
husvale mildelig
lig Himlens Vind den bløde,
der nu omsuser dig."

„I Israel er en Kjærne
endnu dog af mit Folk,
den klare Himmelstjærne
vis dem som Naadens Tolk!
En liden Stund hernede
iblandt dem end du gaa;
den Dag vil snarlig komme,
du skal herlig Sejer faa!"

J. Johansen.

Lidt fra gamle Dage.

(Efter P. Jensens Optegnelser om Snesere Sogn i det sydlige Sjælland.)

2. Svend Poulsen eller „Gyngehøvdingen"
under Karl Gustavs Indfald i Sjælland.

Svenskerne var komne til Kundskab om, at Svend Gynge skulde føre en stor Skat til Kjøbenhavn, og besluttede derfor at overfalde ham i hans Gaard i Snesere og bemægtige sig den; men Svend, som havde faaet Nys herom ved sine Spejdere, samlede sine Folk i de nederste Gaarde i Byen og satte „Lyttere" udenfor sin Gaard i den „tørre Ask" med Befaling til, saa snart de hørte Svenskerne komme, at give Signal, hvorpaa nogle af hans Mænd da strax skulde stikke Ild paa Gaarden. Imidlertid vilde han selv med nogle andre Folk bringe Skatten i Sikkerhed tilligemed sin Hustru Ane Oremands. Da Svenskerne nu kom, gav Lytterne det aftalte Signal, hvorpaa 4 af Svends Mænd stak Ild paa Gaarden; men da Svenskerne saa, at Gaarden brændte, skyndte de sig til Stedet, sprang af Hestene og begyndte at gjennemsøge Huset for at finde Skatten, inden Luerne fortærede den. Men nu brød de øvrige af Svends Mænd frem af deres Skjulesteder, lukkede Porten og drev Svenskerne, som mærkede Uraad, igjennem Døre og Vinduer ind i Gaarden igjen og indebrændte dem allesammen.

En anden Gang drev han en Flok Svenskere ud i Gynge eller Gjøngemosen ved Bredeshave, og de druknede alle i det derværende Mudder og Dynd. Ved Gravning af en stor Grøft fandt man 1832 en stor Del Menneskeben, som man mente kan skrive sig fra de der druknede Svenskere.

Efter Freden fik Svend Poulsen 1666 for de mod Landet udviste Tjenester tilskjødet Lundbygaard

og Gods for 1303 Rdlr. 3 Mk., men da han døde uden at efterlade sig Børn, kom Gaard og Gods igjen tilbage til Kronen.

3. Fra Englændernes Landgang 1807.

I de ulykkelige Septemberdage 1807, da Englænderne var landede paa Sjælland, beherskedes disse „Albions Sønner“ af en ubetvingelig Kjørelyst. Med Magtsprog tilvendte de sig derfor en stor Mængde Kjøretøjer. Saaledes fandt de i Snesere værende Englændere for godt at aflægge et kjørende Besøg i Aaside By, men saa snart dette rygtedes, kom der stor Forskrækkelse over de gode Aasidefolk, der fik travlt med at redde hvad reddes kunde. Man proppede i en Fart Penge og Værdisager i gamle Kister, for at bringe dem af Vejen. Det lykkedes ogsaa godt de fleste Steder, men i en Gaard var man ikke kommen længer end i Køkkenet med den uaflaasede Kiste, da Englænderne traadte ind, og de forhindrede strax videre Bortførelse. Kvinderne skreg, Dragonerne bandede, men Enden blev at de bemægtigede sig de gyldne Dynger. Dog blev disse for Størstedelen tilbagegivet Ejeren ved Officerernes Mellemkomst, men med Formaning om en anden Gang at lade al Ting forblive paa sin Plads, da skulde intet blive røvet, men ellers tog de det uden videre. Paa en anden Gaard var derimod alt som fejet og blæst bort — ikke saa meget som en Toskilling var at finde. Da blev Sergeanten som kommanderede Belægningen der paa Gaarden frygtelig forbitret, for ind paa vor Fa'er og førte ham omkring i Gaarden ved Haaret og truede ham med Halshugning, hvad der dog ikke blev udført, og denne modige Mand beholdt sine Penge og Værdisager.

Haandværkerbladet.

Under dette Navn udgiver fra 1ste April d. A. Redaktør og Bogtrykker Konrad Jørgensen i Kolding et nyt Blad, hvis Ledelse overtages af exam. polyt. H. Jessen Hansen. Det fremkommer efter Tilskyndelse fra Haandværkere i flere Byer og har til Hensigt at varetage Haandværkernes Tarv paa de forskjellige Omraader paa samme Maade som t. Ex. de mange Landbrugsblade alt længe har virket i Landbrugets Tjeneste. Bladet vil bringe Artikler om Haandværksstandens sociale Forhold — Lærlingevæsen, Rejsekasser, Svendehjem, tekniske Skoler, Foreningsvæsen m. m. — og vil staa aabent for de forskjellige Anskuelser paa dette Omraade, kun at de fremføres paa en dygtig og værdig Maade og under Navn. Det vil derhos bringe saa fyldige Oplysninger som muligt om tekniske Forhold, lejlighedsvis ledsagede af Billeder af ny Opfindelser udmærkede Frembringelser af danske og fremmede Haandværkere, Portrætter af fortjente Mænd paa Haandværkets og den lille Industris Omraade m. m. Bladet vil foreløbig udgaa en Gang ugentlig.

Smaating.

Høg over Høg. En gemytlig Præst, som jævnlig blev budt til Middagsselskab hos en Godsejer i Sognet, havde lagt Mærke til, at der stadig blev serveret en bedre Rødvin for Værten end for de andre Gjæster. En Middag siger Præsten derfor til Tjeneren: „Aa, lad mig faa af den Flaske,“ i det han pegede paa den han saa at Værten blev skjænket af. Tjeneren bragte Flasken, og for at skjule sin Forlegenhed truede Baronen spøgende med Pegefingeren ad Præsten og sagde: „Tag Dem i Agt! Den er lumsk!“ — „Gjør ingen Ting, Hr. Baron,“ svarede Præsten med et svedent Smil, „for jeg skal sige Dem at jeg er meget lumskere!“ Siden den Dag kom der altid ens god Vin paa Bordet naar Baronen havde Middagsselskab.

Sergeanten (der læser med Rekruterne): „Kan Rekrut Nr. 49 sige mig, hvoraf man laver Krudt.“ — Rekruten: „Af Trækul, Svovl og — — —.“ — Sergeanten: „Og — og — Naa! hvad mere? Svar!“ — Rekruten: „Vent lidt — det er noget med Peter — nu har jeg det — Petersille!“

Den Ene og den Anden. A.: „Lad nu bare ikke, som du ikke kjender mig, gamle! Vi var jo Skolekammerater. Den Ene delte sit Smørrebrød med den Anden, sin sidste Skilling . . .“ — B.: „Ja, nu husker jeg det. Men desværre var jeg altid den Ene!“

Et probat Middel. En rig Englænder indsendte fem Shillings til et Firma i Birmingham, som averterede et Middel til at undgaa uhyggelige Drømme. Han modtog en Strimmel Papir, hvorpaa der var trykt: „Lad være at sove.“

Fra Skolen. Læreren: „Mennesket har to Hænder. Hvortil?“ — Isaak: „Den ene er til at tage med, den anden til at beholde med.“

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa et Land i Evropa og en berømt Hersker i dette Land: en By i Jylland — en By i Italien — en By i Spanien — en By i Italien — en By i Ægypten — en Bjærgkjæde i Mellemevropa — en Ø ved Italien — en Elv i Sverige.

F. E. S.

Firkantet Rod. Af 4 R, 3 E, 2 A, 2 G, 2 S, 1 B, 1 T og 1 U dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første kan os tit forskrække
og brat os op af Søvne vække;
det andet er en snedig Hytte,
som bringer Fiskermanden Bytte.
Om tredje Sagnhistorien melder,
og smukt den mangen Gang fortæller.
Om fjerde end var snild og modig,
hans Magtlyst blev dog hævnet blodig.

x.

Et Regnestykke.

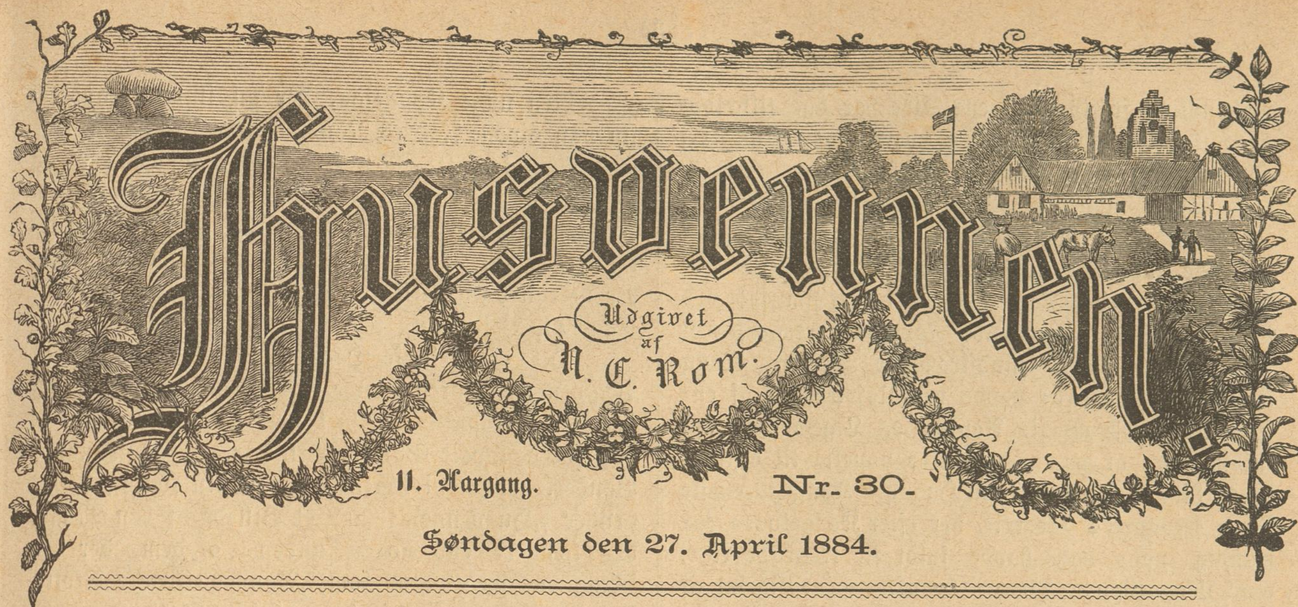
To Mænd kom trækkende med deres Faar og mødte hinanden undervejs. Hør, sagde den første, giv mig et af dine Faar, saa har jeg dobbelt saa mange som du. Nej, svarede den anden, giv mig saa hellere et af dine, saa har vi lige mange. Hvor mange havde hver?

A. O.

Hermed følger et **Tillæg,** indeholdende: Dansk Husflidsselskabs Sølvmedaille. — Fra en Husflidsrejse i Sydfyn, af Peter Eriksen. — Husflidsforeninger og Husflidsskoler. — Boghylden. — Anmodning til Husflidsvenner. — Dansk Husflidsselskab. — Dansk Husflidsselskabs Kursus. — Erindringsliste. — Husflidstegninger. — Husflidsarbejder m. m.

Indhold.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 30.

Søndagen den 27. April 1884.

For hundred Aar siden.

Ved A. Rasmussen Sokilde.

Hofrevolutionen 1784 og Statsministeren Grev Reventlow.

For hundrede Aar siden var Bønderne endnu de fleste Steder i Landet stavnsbundne, fattige og forkuede Fæstebønder, der ikke havde det stort bedre end Oldtidens Trælle. De var udsatte, efter Herremandens Godtbefindende, for en mangeaarig Krigstjeneste og derefter nødt til enten at modtage en øde og forfalden Fæstegaard, eller for anden Gang at „danse med den røde Trøje" under Officerernes ofte raa og barbariske Medfart. At „springe Soldat" var en lige saa utaalelig Tanke som at være Hovbonde under en vilkaarlig Godsejer og en raa, ubarmhjærtig Ridefoged. Hoveriet havde udviklet sig til en ren Trældom og havde frembragt en doven, drikfældig og drilagtig Bondestand, der lidet ænsede de opstillede Skrækkebilleder: Træhesten og Hundepisken, der stod til Afbenyttelse efter Ridefogdens Luner og Lyster. Fra saadanne Godser:

„Hvor Hoveri med Træhest blomstred fromt
og Bondejorden var en nedtraadt Tomt",

fandt Rømninger derfor meget ofte Sted. Man vogtede og varede paa Bønderne som paa Fæstningsslaverne inden for Stadens Volde; men det nyttede ikke stort. Rømningsmandens Flugt var hellig, enhver Bonde tog ham i Forvaring til Flugten ud over Landets Grænser kunde fortsættes.

Det var som oftest til liden eller ingen Nytte for Bonden at fremføre Klage over sine foresattes Forurettelser, thi Loven befalede Bonden at være sin Husbond hørig og lydig. Ad Rettens Vej var ikke stort at vente, og at drage til Kongen for at klage sin Nød kunde let opfattes som en oprørsk Demonstration. Derfor fandt de ulykkelige sig som oftest i at tie og taale, men ikke desto mindre at drille og trodse den som oftest strænge og tyranniske Ridefoged. Selv den bedste

Behandling fra Godsejerens Side var dog tilfældig og vilkaarlig, saalænge den hverken var grundet i Sæderne eller Lovgivningen. Nu blev det anderledes.

Det Guldbergske Ministerium havde regeret Landet siden Struenses Fald 1772, men det havde ikke Øje eller Øre for Bondens Nød, derfor har man stemplet den Tid, dette Ministerium sad ved Styret, med det betegnende Navn „Herremændenes Tidsalder". Den uindskrænkede Hersker Kong Kristian den syvende havde ved Udsvævelser af enhver Art nedbrudt sin Aands- og Legemskraft saa fuldstændig, at han var aldeles uduelig til at føre de to Rigers Scepter i sin Haand. Kongens eneste Søn, Kronprins Frederik, der efter Kongeloven var myndig, naar han havde fyldt sit trettende Aar, var flere Gange bleven krænket og tilsidesat af Magthaverne, tog derfor ikke i Betænkning efter sin Konfirmation at træde i Spidsen for Regeringen. Men forinden havde han sikret sig trofaste Hjælpere, Mænd, paa hvis Ord han trygt kunde stole. Den uovertræffelige Statsmand Andr. Peter Bernstorff, der kun fjærnet i Struenses Tid, havde baade før og efter, ydet Regeringen sin Tjeneste og vundet et udødeligt Navn som Diplomat og Udenrigsminister, fik desuagtet sin Afsked i Efteraaret 1780. Hans Anskuelser faldt i alt væsentligt sammen med de unge Reventlowers: Brødrene Kristian Ditlev Frederik til Kristiansæde og Johan Ludvig Reventlow til Brahetrolleborg, og det var ogsaa dem, den unge Kongesøn nærmest havde sluttet sig til. Endvidere blev Huth, Schimmelmann, Tholl, Schack-Rathlou og Stampe vundne for Sagen. Der var allerede ført Brevvexlinger med Bernstorff, som havde trukket sig tilbage til sine Godser i Mecklenborg, og Ludvig Reventlow rejste selv derned for at træffe mundtlig Aftale med ham, og da Bernstorff strax gik ind paa Tanken, var alle Forberedelser trufne til at iværksætte Planen strax efter Kronprinsens Konfirmation i Foraaret 1784. Og Planen lykkedes over al Forventning ved Hofrevolutionen den 14de April.

Kronprinsen, der om Eftermiddagen samme Dag første Gang havde Sæde i Gehejmestatsraadet, fik derefter, trods Arveprinsens Indsigelse, Kongens Underskrift paa Udnævnelsen af et nyt Ministerium (Rosenkrantz, Bernstorff, Huth og Stampe), og saa snart Udnævnelsen var underskreven af Kongen, stak Kronprinsen Papiret i Lommen. Arveprinsen vilde rigtignok bemægtige sig det, men maatte vige. Nu blev der Støj paa Slottet: Enkedronningen skjældte Reventlow ud, og Kronprinsen fik ikke blidere Medfart. Men Sejren var vunden og dens nærmeste Følger: Bondestandens Frigjørelse, blev til Velsignelse for det hele Land.

Den unge Kongesøn, der nu styrede Landet i sin aandssvage Faders Navn, allierede sig fremdeles med sine trofaste Mænd, navnlig Reventlow og Bernstorff. Den første vedblev sin beskedne, men dog indflydelsesrige Stilling som Deputeret i Rentekamret, men han var tillige med Broderen paa Brahetrolleborg altid rede til at yde sine erfarne Raad og Vejledning i Fædrelandets Tjeneste.

Det er i disse Dage hundrede Aar siden de Begivenheder foregik inde i Kjøbenhavn, der fik en saa stor Betydning for det hele Land, men særlig dog for de lavere Samfundsklasser, de stavnsbundne Bønder. Naar vi derfor i denne Anledning i Dag pryder „Husvennen" med et Billede af den Mand, der længere end nogen anden „af dem, der den Gang var med", stod som „Bondens bedste Støtte, som Folkets og Frihedens bedste Talsmand ved Thronens Side", da kan vi ikke undlade tillige at meddele et Par biografiske Notiver om denne „ægte Bondeven", som vi dog af Hensyn til det nylig udgivne Mindeskrift om „Grev Reventlow og Bondens Frigjørelse" kunne fatte meget kort.*)

Kristian Ditlev Frederik Greve af Reventlow blev født paa Kristianshavn den 11te Marts 1748. Hans Fader var Gehejmekonferentsraad og Ridder af Elefanten, Greve Kristian Ditlew Reventlow til Reventlow, Kristiansæde og Brahetrolleborg. Den unge Reventlow blev opdragen i sine Forældres Hus, til han 15 Aar gammel blev optaget paa Gymnasiet i Altona, hvor han til en Tid higede efter at betræde den militære Løbebane, „men til Danmarks Held" — siger Bergsøe — „forandrede han sine Anskuelser og forlod Altona efter halvandet Aars Forløb, for tilligemed sin yngre Broder, Johan Ludvig, under deres fælles Lærer Dr. Wendt at fortsætte Studeringen paa det ridderlige Akademi i Sorø. Her opholdt han sig i tre Aar, hvorefter begge de nævnte Brødre, ledsagede af deres Huslærer, begav sig til Universitetet i Leipzig og siden paa en Rundrejse igjennem flere af Evropas Lande, særlig Tyskland, Schweitz, det nordlige Italien, Frankrig og England, for endelig til Slutning at foretage en Rejse i Norge og Sverige.

Reventlow medbragte fra disse Rejser „en Aand, der var modnet ved Videnskabernes alvorlige Dyrkning", men tillige en Aand, der var vakt for den opvaagnende Frihedstanke og ved de Erfaringer, han havde samlet i Livets praktiske Skole, og saaledes stod han rede til Fædrelandets Tjeneste, hvor man netop havde Brug for ham. Under det Guldbergske Ministerium kunde Reventlow imidlertid ikke udrette stort — dertil var Magthaverne for kon-

*) Se mere i Rasmussens Bog: „Grev Reventlow og Bondens Frigjørelse", hvoraf flere Smaastykker her er laante.

servative, men da disse var fjærnede, blev hans Indflydelse saa meget desto større. Bondens Frigjørelse og Landets Vel var hans første Livsopgave, og hans Glæde over ethvert Fremskridt i denne Retning giver sig til Kjende i flere af de fra hans Haand endnu opbevarede Breve. Saaledes skriver han under 14de Juli 1786, da det var bestemt at den store Landbokommission skulde nedsættes: „. . . Lovet være Gud! Frihedsbudskabet er kommet. Der ligger Udplyndringen, Lænken, Aaget, de lange Piske, Træhesten, den spanske Kappe, borte er de. Hurra! Hurra! Hurra! Raab og skrig mig det i Møde, at vore Stemmer kunne krydse sig der, hvor de store Herrer med de blaa Baand sidder og korser sig over de vidunderlige Ting. Men den der vil tage den tunge Handske op, skal føle den centnertunge Vægt af min Haand paa sine Skuldre, selv om de er smykkede med det blaa Baand. Hvem der siger et eneste Ord mod Frederik VI., ham skulle Drengene haane paa Gaderne. Hurra, Hurra! Der ligger Udplyndringssystemet, jeg har revet det i Stykker med Tænderne, med Hænder og Fødder; jeg vil brænde det og kaste Asken i Havet. . . . Hvad Frederik IV. ønskede at være, det er Frederik VI., og hverken Legem eller Sjæl skal hvile, før det hele Værk er fuldbragt, før Undertrykkelsens Tempel er nedrevet og Frihedens er opbygget . . .“

Den Begejstring, som Reventlow saaledes følte for Folkets og Frihedens Sag, gik over i hele Folket ved Stavnsbaandets Løsning. Lærer Rasmussen siger saaledes i sin Bog om Reventlow: „Det er ikke muligt at beskrive den Jubel, der herskede over Stavnsbaandets Løsning; den kom frem overalt i Tale og Sang, i Blade, Skrifter og private Samtaler. Naar Reventlow gik til Rentekammeret, var hans Vandring der op efter ofte som et Triumftog mellem det begejstrede Folk. Det er i saadanne Øjeblikke at Nationens Førere kunne føle sig som Guds udvalgte Redskaber, og det var en saadan Følelse der lagde ham disse Ord paa Tungen: „Jeg har ofte i Rentekammeret følt mig til Mode, som var jeg i Herrens Tempel.“

Reventlows Hjem var et af de rigest velsignede i Danmark, rigt paa Gudsfrygt og indbyrdes Kjærlighed, og rigest ved den Kreds af udmærkede og ædle Mænd og Kvinder, som samledes der, omkring det ædle Ægtepar. Blandt Husets Venner maa først og fremmest nævnes Andr. P. Bernstorff og Ernst Schimmelmann, disse to, af hvilke den første er vor største Udenrigsminister siden Griffenfeld, den anden ganske vist større som Menneske end som Statsmand; men begge dannede de med Reventlow et Trekløver, hvis Lige Danmark næppe før har set, med Hensyn til inderligt Venskab. Bondens varme Ven, Chr. Colbjørnsen, var ogsaa en hyppig Gjæst i Reventlows Hus, og det er bekjendt, at Jens Baggesen fandt et særligt Tilholdssted baade paa Kristianssæde og paa Brahetrolleborg. Men foruden disse kom der endnu mange andre højt fortjente Mænd i Reventlows Hus, og blandt dem, vi ikke skulle glemme at nævne, var hans egen Svoger, Digteren Grev Stolberg, og hans Broder Ludvig Reventlow paa Brahetrolleborg.

Efter en lang og velsignelsesrig Virksomhed og efter i 30 Aar at have været Statsminister døde Reventlow paa Kristianssæde den 11te Oktober 1827 i sit 80de Aar. Den 16de Oktober blev han jordet paa Horslunde Kirkegaard imellem hans Hustrues og hans Søsters Grave. „Grevskabets 300 Bønder fulgte og bare med oprigtige Taarer deres elskede Velgjørers Lig til hans sidste Hvilested.“

Vi vil slutte disse korte Træk om den ædle Reventlow med de Ord, hvormed Bergsøe slutter sin Skildring: „— men han staar klart for det hele Folks Ihukommelse som Frihedens, Arbejdsflidens og Oplysningens Talsmand ved Thronens Side. Som saadan vil han erindres af de kommende Slægter, og selv naar Historiens Beretning om Landalmuens Trældomstid en Gang næsten er bleven til en Saga, vil Bondestanden erkjendtligen nævne hans Navn ved Siden af den Konges, som den stedse vil omtale med Taknemlighed og Velsignelse.

En Udflugt til Monaco.

Af G. Lundström. Ved J. Sk.

(Sluttet.)

Fyrsten af Monaco selv lever mest i Paris. Men sit Rige har han forpagtet bort til Monsieur Blanc, Spillehusværten. Dog, Hertugen er ikke saa daarlig en Landsfader, som man skulde tro. Thi hans Undersaatter er skattefri. Hr. Blanc lønner alle de fyrstelige Embedsmænd, begge Gendarmerne iberegnede, som i skinnende Uniformer patrouillerer i Monte-Carlos Park. Endvidere har Monacos Fyrster fra Arilds Tid forbudt deres Undersaatter al Deltagelse i Spillet. Forhen var Straffen Bastonade, nu er det Landsforvisning. Jeg ved ikke, om dette er konstitutionelt, men det er i det mindste rationelt.

Vi steg op ad Spillehusets Trappe og modtoges af Tjenere i rigt Liberi. Fire udmærkede Orkestre underholdt skiftevis stadig Gjæsterne i Spillehusets Stueetage.

Vi tittede ind i Koncertsalen, hvor Publikum var talrigt, velklædt og verdensblandet. Men vi

var jo ikke komne til Monte-Carlo for at høre Musik. Vi gik videre op ad Trapperne. Paa Væggene stod at læse — paa fransk, tysk, engelsk og italiensk — at vi skulde selv tage Vare paa vore Lommer. Det var en ejendommelig Opmærksomhed mod Monsieur Blancs Publikum, sandsynligvis bygget paa nøjagtige Studier. Spillesalene var glimrende, store nok, dog mindre, end jeg havde ventet, myldrende fulde af Kunder og ragede, livreklædte Tjenere, store, stærke Karle, som nok kunde tage sin Mand i Kraven. Kroupiererne sad paa deres Plads med langskaftede Ragere i Hænderne. Der fandtes ikke et eneste fransk, endnu mindre et italiensk Hoved iblandt dem; alles Ansigtstræk bar tysk Præg. De lignede paa en Prik en Samling hamborgske Prøverhyttere.

Banknoter og funklende Guldbunker laa paa Spillebordene. Guldtørst funklede i alles Øjne. Kun paa et Bord i den forreste Sal modtoges Femfrancstykker af Sølv som Indsats. Det var Pøbelens, den mindre elegante Pøbels Bord.

Salonens øvrige Gjæster — lad os tage dem i Øjesyn. De færreste er Italienere — blot en og anden Yngling —, faa Engelskmænd og forbavsede, skræmte Englænderinder, en Del Franskmænd og Franskmandinder, de fleste af disse Boulevardkaffeernes Stamgjæster, elegant sortklædte, sminkede Synderske. Etablissementets Stamgjæster

Monaco med Monte Carlo.

udgjordes af en Skare Prøverhytter-lignende Herrer med lette Wienerdamer, smukke, fyldige, smagløst klædte, og dets Kjærnetrop udgjordes af Russere og Amerikanere med begge disse Nationers emanciperede Damer, øjensynlig for Størstedelen tilhørende de rigere, om ikke de dannede Kredse.

Aldrig noget Steds har jeg set en saadan Samling lidet tiltalende Ansigter, og heller aldrig saa tvetydige Klædedragter inden for saa gyldne Vægge.

Der gaar en Herre, tyk, fed, sortsmudset, raget, klædt i snusbrun Kavaj, saa hermetisk tilknappet, som vilde et Skimt af Linned uundgaalig paadrage ham Tugthusstraf paa Livstid. Men en tyk gylden Kjæde blinker braskende uden paa den tæt knappede Frakke. En gul Kjæde, saa fristende udhængt i Stedet for skjult under den tilknappede Frakke, har altid vakt min Mistro, og hvem ved, om den ikke hos Lommetyvene vækker en lignende Tvivl om Metallets Værd og Urets Tilstedeværelse.

Der gaar en anden Herre af et tvetydigt Udseende, en Herre, jeg temmelig sikkert vilde antage for, men ikke anbefale som tjenstgjørende Betjent.

Der gaar en barnagtig Englænderinde Arm i Arm med en Medsøster. Aldrig tilforn har jeg fundet den rejsende Englænderindes [Forbavselse, Forskrækkelse, foragtelige Mine saa godt paa sin Plads som her. For første Gang følte jeg Sympathi for hende.

Der en bleg Amerikanerinde, en majestætisk

Ungarinde, en kortklippet Russerinde støttende til en Gentlemans Arm af hendes eget Folkefærd.

Der en Græker med hængende Kindskjæg, kort, slikket Polkahaar under den i Panden nedtrukne Fes.

Al Verdens „fine Verden" har nu i de senere Aar sat hinanden Stævne her til Rædsel og Forargelse for de indfødte. Intet kan sammenlignes med den uforskammede, nærgaaende Mine, hvormed de mønstrer de nys komne Damer, som øjensynlig mere end de selv tilhøre Familielivet.

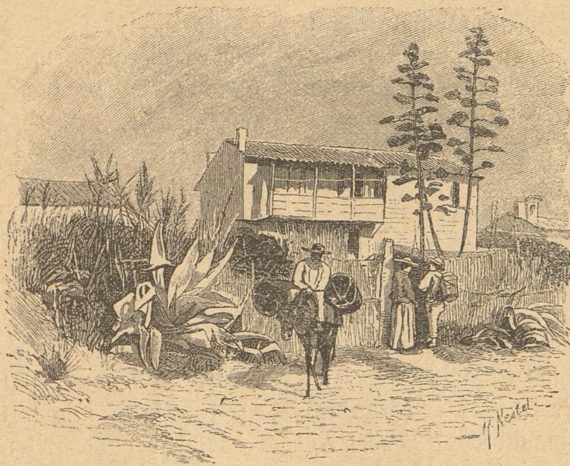
„Han er jo Franskmand, men hun Nordamerikanerinde," sagde de hel højt om os, „hvordan er de kommet sammen; — ah! — de er Russere . . . og maaske gifte!"

Og fra samme Øjeblik ventede man aabenbart af os, vi skulde vise os som Storspillere — dog heldigvis forgjæves.

Kroupierernes Raab lød. Deres Rager sankede Guldet i Dynger. Udtrykket i de spillendes Aasyn vexlede med Spillebordets Mekanik. Man saa Ynglinger, som med Angestens Sved paa Panden saa deres — eller troligere ikke en Gang deres eget — Guld forsvinde under den ubarmhjærtige Rage.

Der bad en Søster forgjæves en Broder om at holde op.

En tyk Dame spillede lidenskabeligt. En ung, smuk Dame hviskede bedende i hendes Øre — om at slutte, troede vi. Ikke et Træk rørte sig i Moderens Aasyn. Datteren blev ved med sine Bønner. Pludselig, uden et eneste Ord, kun med en utaalmodig Bevægelse, tog Moderen en Haandfuld Guld af Bunken foran sig og gav Datteren. Glad ilede den unge Dame til et andet Spillebord.

Bondegaard i Monaco.

En elegant, midaldrende Amerikanerinde, som havde tabt uhyre, hængte ved sin Mands Arm. Hun tiggede, bad, truede. Han vedblev med dybeste Sindsro sin Samtale med en yngre Landsmand. Han var aabenbart døv paa det Øre, han vendte mod sin Ægtehalvdel.

Den interessanteste Skikkelse var en ung Kvinde, tretiaarig, fuldendt smuk, erfaren, ikke af Aar men i Lidenskaber. En krampagtig Bevægelse i de skjønne, blege Træk, et Øjekast af Fortvivlelse, af undertrykt Raseri lynede mod Kroupiererne, hver Gang hun tabte. Og tabte gjorde hun hele Tiden. Hun flyttede fra Guldstykkernes Bord til Sølv-Femfrancstykkernes. Forgjæves. Hun tog hvert Guldstykke i Haanden, vejede det et Øjeblik, sukkede, vexlede det saa i 2 eller 4 Sølvstykker, satte det ud med en Mine, der sagde: „Dette er det sidste!" tabte, satte ud paa ny, tabte igjen — til Pungen var tom. Da bed hun sig i de fine Læber og sad stirrende med det ene Øje paa det grønne Bordklæde og de funklende Gulddynger, og det andet ud i Rummet. Lidenskaben fordrejede hendes skjønne Træk. Saaledes havde hun siddet mange, mange Nætter i flere Aar, siden hun første Gang kom til Monaco.

Hendes Mand havde forladt hende efter tre Maaneders Samvær.

Vi led næsten med hende.

„Naa, skal du ikke spille?" spurgte jeg min Rejsefælle.

„Nej," svarede hun.

„Men du skulde jo tabe 100 Francs?" sagde jeg.

„Hvad skulde det gavne?" svarede hun.

Og deri havde hun Ret.

Spillet hørte op.

Tæppet bredtes over Bordene; Gjæsterne begyndte at „troppe af". Bankens Vinding samledes i store Læderposer, Banknoter i en, Guld i en anden, Sølv i en tredje. De livreklædte Tjenere vaklede under Byrden.

Da knalder et Skud i den yderste Sal. Raab af Rædsel blandet med Haanlatter. Folk strømmer til. Jeg kunde kun med Møje trænge mig frem at se, hvad det var.

Det var bare en Ubetydelighed: en ung Mand paa et Par og tyve Aar havde skudt sig. Det var en smuk, sydlandsk Yngling, simpelt men sirligt klædt, slank, middelhøj, med lokket Haar og endnu skjægløst Ansigt. Hele Baghovedet var knust. Han havde ikke tabt fulde to Tusende Francs.

Med en let Gysen tog min Ledsagerinde min Arm. Vi havde faaet nok.

Udenfor var der endnu lige dejligt. Men det vilde Liv, som nu flyttedes fra Spillesalen til „den fine Verdens" Balplads der ude, rasede hele Natten.

Den følgende Dag, næsten lige saa skjøn i sit Guldgliter som den foregaaende Nat i sit Sølver-

lys, forlod vi Monte-Carlo og Monaco og tog over Nizza og Toulon til Marseille for at begynde vore Fodvandringer i Provences minderige Floddale og paa dets æbleblomstrende Kalksletter.

Vi havde faaet nok, ikke af Paradiset, men af Spillehelvedet.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Der er Trøst i fælles Modgang, siger Ordsproget, og Karen var i Øjeblikket nær ved at glemme sine egne Sorger og Glæder af lutter Deltagelse for Vennen i hans tidligere Skæbne.

„Ja, det er en lidet glædelig Historie om stakket Lyst og lang Anger," vedblev hendes gamle Ven; „men da jeg kan se paa dig, at du gjærne vil høre den, saa vil jeg ogsaa fortælle dig den, inden vi skilles. Du rejser jo nu med Guds Hjælp til Aarhus og gjenser din Datter og hendes Plejemoder — det er bedst, du faar alting at vide om Ingeborg og mig . . . hvem ved, hvad det kan være godt for?"

Han holdt inde nogle Øjeblikke og drog et dybt Suk; Pigen stirrede paa ham med store spørgende Øjne.

„Du ved jo, at jeg har været Sømand," fortalte Vægter Kold, „og du har vel ogsaa hørt, at Ingeborg forklædte sig og fo'r til Søs i nogle Aar. Det var paa Søen, vi lærte hinanden at kjende, og til Orlogs gjorde vi Tjeneste om Bord paa samme Skib. Jeg opdagede hændelsesvis, at hun var Kvinde og ikke Mand, men tav med min Opdagelse undtagen for hende, og Enden blev, at vi . . . fattede Godhed for hinanden. Da hun saa blev i de Omstændigheder, at hun maatte afskediges som utjenstdygtig, fattede jeg det feje Forsæt at unddrage mig Følgerne af mit Fejltrin ved at forlade hende . . ."

„Aak Gud, Fa'er Kold! Hvordan kunde I det?" udbrød Karen i en mildt bebrejdende Tone.

„Ja, hvordan kunde jeg, mit Barn! Letsindighed og Ungdomsdaarskab. Men hør kuns videre. Paa en Maade var vi jo nødte til at forlade hinanden og leve adskilte for en Tid: jeg forblev i Tjenesten, medens hun fik Rejsepas og maatte hale Skuden paa Land, som vi Sømænd kalder det; men jeg lovede at lade høre fra mig og om muligt besøge hende for at yde hende Støtte, og for at vi kunde tales ved om vor Fremtid, og hvordan vi skulde komme til Hobe. Det Løfte holdt jeg ikke! Hun skikkede mig Bud paa Bud og den ene Hilsen efter den anden, hun lod mig vide, at vort Barn var født, og at hun somme Tider savnede det tørre Brød; men jeg gjorde mig haard og svarede hende ikke — jeg sveg hende, da det aller haardest kneb!"

„Det var skammelig Synd, og det havde jeg aldrig troet om jer, Fa'er Kold!" sagde Karen stille; „men I angrede vel?"

„Ja, det var en stor Synd og en svar Uret," vedblev han, „og haardt har jeg maattet bøde for den. I hele to Aar hørte hun ikke det ringeste fra mig, men maatte bære Byrden ganske alene og tilmed den tunge Vanskæbne at være forladt af sin eneste Ven i Verden! Men saa lige paa en Gang vaagnede Angeren i mit Bryst . . ."

„Gud ske Lov!" udbrød Karen.

„En Tid prøvede jeg paa at kue Røsten i mit Indre," vedblev Fortælleren; „men i det Sted tog den rent Magten fra mig, saa at jeg tilsidst ej kunde udholde det længer — en mægtig Længsel efter at se min Ven og mit Barn og efter at vinde Tilgivelse for min store Uret drog mig til Aarhus med en Magt, som jeg hverken kunde eller vilde modstaa. Men hvad der ventede mig, kunde jeg umulig vide. I det sidste halve Aars Tid havde jeg hverken faaet Bud eller Hilsen fra Ingeborg — jeg vidste jo hverken, om hun eller Barnet levede endnu, eller hvordan hun var til Sinds imod mig, i Fald hun var i Live, og det var i stor Spænding og Uro, jeg nærmede mig Strandhytten og bankede paa.

Dog, Gud have Lov, min Frygt for, at det værste kunde være sket, viste sig at være ugrundet, og jeg følte mig lettet for en svar Byrde, da jeg traadte over Tærskelen og saa' dem baade i Live og ved god Helsen.

Men det var ellers et saare bedrøveligt Møde, vi havde, og haardt maatte jeg bøde for min Utroskab! Ingeborg er noget hæftig af Sind, og da hun, formedelst min lange Tavshed og hele svigagtige Færd imod hende, jo heller ikke godt kunde tro andet, end at jeg var en bundfalsk og troløs Person, saa havde jeg aldrig saa saare vist mig for hende, førend hendes Blod kom i Kog. Hun vilde nu hverken eje eller have mig og plat ud ikke høre et Ord, men viste mig Døren med de haardeste Haansord og truede med at rejse bort og skjule sig i en anden Egn, hvis jeg nogen Sinde mere prøvede paa at nærme mig til hende.

Med et tungt Hjærte sagde jeg hende saa Farvel og forlod Hytten; thi jeg kjendte hende saa godt, at jeg vidste, at det intet kunde nytte at prøve paa at overtale eller omstemme hende. Hun havde for stedse tabt Tilliden til mig, og der var ej andet for end at gaa min Vej og lade hende have sin Vilje; men midt under denne min tunge Modgang følte jeg dog et lønligt Haab om, at Tiden skulde mildne

hendes Harm, og at jeg paa en eller anden Vis skulde faa Held til at overtyde hende om, at hun havde dømt mig for haardt og gjort mig Uret — men mange Aar er siden henrundne, og det er ikke sket endnu!

Jeg var Lensmandens vornede, hos ham maatte jeg melde mig, da jeg var færdig med Orlogstjenesten, han gav mig denne Plads som Taarngjemmer, og her lever jeg endnu som en gammel ensom Fugl udi Bur og ønsker aleneste, at Herren, den alforbarmende, snart vilde løse op for mig. Dog vilde jeg inderlig gjærne, at det igjen kunde blive godt mellem Ingeborg og mig, inden jeg gaar til min sidste Hvile.

Tit og ofte har jeg paa en og anden Vis sendt hende Bud og givet hende en Mindelse om hendes gamle Ven; men hun har med fuldt Maal gjort Gjengjæld for min Tavshed i fordums Dage og ikke med et eneste Tegn eller Gjenbudskab ladet mig fornemme, at hun var bleven omstindet eller vilde modtage den fremrakte Haand. Mit sidste Skridt til Forsoning var dit Barn, som jeg sendte hende — jeg vidste i min Nød ingen anden at henvende mig til; men jeg haabede da ogsaa for vist, at hun vilde modtage den lille, fordi hun lige godt er ejegod af Hjærtelag, ser du, og har altid holdt meget af Smaabørn, skjønt jeg skal aldrig fragaa, at jeg jo var sær urolig for den lille Glut, indtil Johan Skrædder vendte tilbage. Jeg blev glad ved ham, da han kom og fortalte mig, hvordan det var gaaet, og jeg tænkte da ogsaa, det var et godt Tegn for mig, at hun havde modtaget Barnet og lovet at give det mit Navn i Daaben; men det var tillige en Drøvelse for mig, at hun ikke lod medfølge et eneste Ord som Gjenhilsen til mig. Dog bæres mig for, at hun nu kunde mødes med mig uden Vrede, og det staar for mig, at hvis jeg ej var saa bunden, som jeg er, men kunde gaa til hende og tale med hende, da skulde jeg lettelig overbevise hende om, at jeg ingenlunde var falsk og svigefuld i saa fuldt et Maal, som hun troede.

Se, saadan har min Lod og Lykke været i Verden," sluttede gamle Kold, „og den kan jo tilvisse kaldes tynd nok; men jeg takker min Gud og Skabere, der har tugtet mig med Kjærlighedens Ris og saalunde lært mig at søge Fred og Lise i hans det evige Livs Ord."

Karen var saa bevæget, over hvad hun havde hørt, at hun knap kunde fremstamme: „Hvor jeg er ringe og elendig ved Siden af jer, Fa'er Kold! I har baaret eders Kors med kristelig Taalmod, medens jeg altid har støjet og harmet mig — bedre Menneske end jer gives der ikke i Verden, og det skal jeg nok sige Skipper Ingeborg!"

„Ja, sig hende, at jeg mindes hende i Kjærlighed," svarede han; „men ellers er det intet værd, at du rører nærmere ved den Sag — Herren styrer nok alt for os til det bedste, og hans Stund og Time er den belejligste. For Resten vil jeg svare til det, du sagde før, at i mine unge Aar var ogsaa jeg utaalmodig og klagede ofte, saa jeg har intet at rose mig af, undtagen af mine Skrøbeligheder. Men gaa nu, mit Barn! Jeg er ræd for, at Sidsel Ridefogeds savner dig og undrer sig over, hvor du bliver af. Ser du din Broder, maa du helst lade, som han er dig ganske fremmed og uvedkommende. Hvad jeg kan gjøre for at hjælpe jer bort, ved jeg ej endnu; med Guds Hjælp føjer det sig vel; men førend efter Sengetid er der intet at gjøre, og indtil da maa I endelig være varsomme."

„Aa, jeg skal være saa snild, saa snild!" sagde hun og tog til Døren. „Men sig mig blot et endnu," vedblev hun og tøvede. „Hvi har I tøvet saa længe, med hvad I først har sagt mig i Aften om mit Barn og min Broder? Havde jeg vidst, at de baade levede, vilde jeg for længe siden have stjaalet mig bort og gaaet min Vej."

„Ja, hvor vilde du have gaaet hen, ene og uden Ledsagelse og besat, som du en Tid lang var, af onde Aander? Nej, nej, det kunde aldrig gaaet godt! At din Broder var i Live, vidste jeg heller intet om, førend han selv kom og sagde mig det. Som det hidtil er gaaet, var det sikkerlig bedst — og begynder du ej at fatte, at Gud har været med dig?"

„Jo, nu er jeg vaagnet af min Døs, og jeg skal takke ham for hans Naade, saa længe jeg lever!" svarede hun bevæget og skyndte sig bort.

Da hun kom over til Sidsel, spurgte hun ikke om den fremmede Svend, men teede sig i det hele, som om intet nyt var hændet hende. Af en Samtale mellem Ridefogden og hans Kone erfarede hun, at Svenden imod Sædvane skulde ligge i Taarnfløjen. Dette undrede hende; thi Lejesvende og andre Karle, der kom i Lensmandens Ærinde til Tjele, plejede ellers at faa Natteleje hos Folkene, og det anede hende derfor strax, at en eller anden bestemt Hensigt laa til Grund for denne Afvigelse fra Reglen. Ved Sengetid gik hun til sit Kammer; men i Steden for at gaa i Seng, gav hun sig til at sammenpakke det bedste af sit Tøj for at være rede til Flugten.

(Fortsættes.)

En Drøm.

En Aftenstund sildig da Fuldmaanen bleg
bag Skyernes kulsorte Skygger sig sneg,
som vilde den Glansen fordølge,
jeg laa paa mit Leje af Træthed saa blødt,
paa Puden den hvide jeg hvilte saa sødt,
mens alt i Naturen var stille og dødt,
kun Hjærtet slog tungt som en Bølge

Jeg syntes jeg kom til et underligt Land,
med Bakker og Skove, med Sø og med Strand,
med Bjærge og frodige Dale,
hvor Bækken den risled, og Fuglen den sang,
i løvgrønne Lunde paa græsklædte Vang,
mens Harpens de reneste Toner gav Klang,
før de svandt mod de himmelblaa Sale.

En Stemme fremtoned, den kaldte paa mig,
og Røsten den lød: hvor tør du vel dig
indvove i Paradis Have;
jeg spejded omkring mig — da svandt alt mit Mod,
paa en Kirkegaard ene og forladt jeg nu stod,
mellem duftende Roser jeg satte min Fod,
og skued de blomstrende Grave.

Da var det som Himlen oplukkedes brat,
og ned imod Jorden der dalede mat,
Guds Engel med straalende Vinger;
saa dejligt de sang mens de svævende for,
over Menneskets Grave over isdækte Jord;
de sang: vi hos Herren langt hellere bor!
De Ord endnu for mig klinger.

Og Englene kaldte mig kjærligst ved Navn,
de sagde: følg med os til Himmerigs Havn,
der kjendes ej Frygt eller Smerte;
men Herren os skænker den evige Fred,
naar ham vi vil lyde og ham høre ved,
kom Menneske, kom nu vi drager afsted,
mod Livets den lysende Kjærte.

A. P. Raunstrup.

Smaating.

Kineserindernes smaa Fødder. Herom skriver den vidtberejste Fru Ida Pfeifer følgende: „Paa en Rejse igiennem det „himmelske Rige“ besluttede jeg at gjøre mig bekjendt med Kineserindernes lige saa mærkelige som barbariske Skik — at presse Fødderne sammen, saa de bliver saa smaa som muligt eller næsten mindre, og da jeg ved en Missionærs Hustrus Hjælp opnaaede at faa flere Kineserinders Fødder at se, blev jeg i højeste Grad overrasket. De fire Tæer bøjes ind under Fodsaalen og voxer i Tidens Løb sammen med denne, medens den store Taa forbliver fri. Fodens forreste Del sammensnøres med Jærnbaand, saaledes, at den kun kan voxe i Højden, og hele Foden bliver da en Klump, knap fire Tommer lang og halvanden Tomme bred. Foden indsvøbes i hvidt Lærred eller Silke, og Kineserinderne bruger smaa Tøfler med meget høje Hæle. Trods denne barbariske Omdannelse af Fødderne kan de dog gaa ret hurtig, men de vralter omtrent som Gæs. Rige Piger har altid saadanne smaa Fødder, medens hos de fattige i Reglen kun den ældste Datter bliver underkastet denne Behandling. Jo mindre Fødder den kinesiske Pige har, desto lettere bliver hun gift.

En god Doktor. I Kina er det Skik, at Lægerne har lige saa mange Lygter hængende udenfor deres Hus, som de i deres Praxis har haft døde Patienter. En Dag sender en syg sin Tjener ud for at hente en Læge, med den Besked, kun at bringe den, som har de færreste Lygter. Efter at have søgt i længere Tid, finder han endelig en, hvis Hus kun er smykket med en eneste Lygte. Glædestraalende følger han ham tilbage til sin Herre. „Herre,“ raaber den lykkelige Tjener, „her har jeg medbragt en Læge, hvis Hus kun har en Lygte.“ Da Lægen, efter at have taget den syge under Behandling, atter vilde fjærne sig, spurgte denne, hvor længe han havde praktiseret som Læge. — „Siden i Gaar,“ lød Svaret

Drengen (til Kokkepigen): „Men Stine, hørte du ikke, Fader sagde, han ikke vilde have død Fisk, og nu staar du og skærer Halsen over paa Torsken!“

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to Hovedstæder i Evropa: en By i Norge — en Flod i Spanien — en By i Sjælland — en Hovedstad i Sydevropa — en By i Japan — en By i Italien.

T.

Firkantet Nød. Af 5 E, 2 A, 2 L, 2 S, 2 V, 1 B, 1 R og 1 P dannes fem Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Af første findes der kun en paa Jorden;
det andet var en Konge her i Norden;
det tredje kan man i en Sangbog finde,
og fjerde Navnet er paa mangen Kvinde.

F. O.

Bogstavgaade.

1. 2. 3. 4. 5.
En baade stærk og gnaven Fyr,
ej lystelig at møde,
anfalder baade Folk og Dyr
og lægger tit dem øde
1. 3. 4. 5.
For disse ret en Skræk og Gru,
hvis den for dem sig viser,
og faar ej Hjælp de i et Nu,
da sikkert den dem spiser.
3. 4. 5.
Et Rovdyr af en anden Slags,
men glubsk nok dog i Sinde,
langt borte den opdager strax,
hvor den kan Bytte finde.

L. E.

Opløsninger fra Nr. 29.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
Frederikshav**n**	
Reggi**o**	
Alicant**e**	BRAG
Neape**l**	RUSE
Kair**o**	ASER
Rauhe Al**p**	GERT
Ischi**a**	
Gøtaelve**n**	

paa Regnestykket: Den første havde syv og den anden fem; gik det nu efter den førstes Forlangende, saa fik han jo otte og den anden det halve, nemlig fire; men gik det efter den andens Vilje saa fik de lige mange, nemlig sex hver.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 31.

Søndagen den 4. Maj 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

18. Flugten.

laus Wenzel havde længe været optændt af et hæftigt Begjær til Povl Broks smukke Søster, men da han ej turde forlange hende af Lensmanden, havde den Beslutning omsider modnet sig hos ham, at han vilde bortføre hende — med eller mod hendes Vilje, det kom ham noget nær ud paa et — og han lurede nu kun paa en gunstig Lejlighed til at kunne iværksætte sin Flugt med Pigen, til Tyskland eller hvor som helst, blot der fandtes et sikkert Tilflugtssted, som gav rimelig Udsigt til at kunne naas uden alt for stor Fare for Opdagelse under Rejsen. Med et saadant Maal for Øje var det ham altsaa en slem Streg i Regningen, at Povl saa uformodet viste sig paa Skuepladsen, og Tyskeren blev hurtig enig med sig selv om, at Broderen paa en eller anden Maade skulde skaffes af Vejen, for at han ej skulde hindre ham i Udførelsen af den skumle Plan med Søsteren. Derfor havde han faaet det ordnet saaledes, at Povl kom til at sove i det nederste Taarnkammer, som var et meget afsides Sted, hvor intet Menneske var i Nærheden, Kold undtagen; men denne havde jo sin Vægterstue øverst oppe i Taarnet og vilde næppe kunne høre, hvad der foregik saa langt nede.

En god Stund efter almindelig Sengetid, da alt var tyst og stille, og da det ikke kunde antages, at nogen mere var oven Senge, sneg Skytten og et Par af Borgsvendene sig langs Muren og hen efter Taarnfløjen; de naaede Taarnet og vilde just til at træde ind, da Døren til Vindeltrappen pludselig aabnedes, og Kold stod for dem med sin Øxe i Haanden. Tyskeren, der var forrest, studsede, yderlig forbløffet over dette uventede Møde; men han fattede sig hurtig og sagde i en brøsig Tone:

„Du passer kun daarlig din Post, Vægter!"

„Det lade du være min Sag," svarede Vægteren rolig; „men hvad gjør du her med Svende og Vaaben saa silde Aftens?"

„Jeg har Lensmandens Bud at fængsle en Stimand, som i Aften har sneget sig ind i Gaarden," svarede han frækt, „og du skal komme til at undgjælde for, at du har lukket ham ind!"

„Jeg lukker ind enhver, som bringer Bud fra Lensmanden," sagde Kold; „Karlen red i lovligt Ærinde og er alt borte igjen, og din Ulejlighed med at fængsle ham kan du gjærne spare."

„Du lyver, gamle Salmebræger!" raabte Tyskeren opbragt, i det han rev Døren op og fo'r ind i Kammeret — Buret var tomt og Fuglen fløjten! Som en forrykt støvede han omkring der inde med Dolken i Haanden, smed Dynerne paa Gulvet og gjennemborede Sengehalmen; men al Søgen var forgjæves. „Han maa dog være her et Steds — følg mig, Karle, til Vægterstuen!" skreg han og styrtede løs paa Kold for at trænge ham til Side og ile op ad Trappen; men den gamle stillede sig i Vejen for ham.

„Tilbage med dig, forløbne Spydkarl og Djævels Hund, du est!" raabte han truende; „kun Ulykke har du bragt med dig, siden du kom hid, og din Herre har du sveget paa alle Maader! Hører I, Karle!" vedblev han og vendte sig til de studsende Svende, „den fremmede Svend, som kom til Gaarde

i Kvæld og havde Lensmandens Bud at føre Karen til Aars, ham vil Klaus Wenzel omkomme, for at han selv kan beholde Pigebarnet!"

„Hænger det saaledes sammen?" grinede Karlene og saa' til Skytten, der stod og gloede, saa gal som en uvan Tyr — „pas kun saa dine egne Sager, bitte Klaus, og lad os være udenfor Spillet!"

„Løgn til Hobe!" brølede Tyskeren og fo'r løs paa Vægteren for at støde ham ned; men den gamle havde haft Øjnene med sig og sprang tids nok til Side, saa at han undgik Dolkestødet.

„Lig da paa dine Gjerninger, dit Utyske!" raabte han og slog efter ham med Bagen af Øxen. Tyskeren dukkede sig, og Slaget mistede derved noget af sin Kraft; men Øxen strejfede dog hans Tinding saa haardt, at han tumlede til Gulvet med et dumpt Brøl. „I har set, Karle," sagde Kold til Svendene, „at Klaus først bar Vaaben paa mig!"

„Ja, det skal vi aldrig fragaa," svarede de; „men hvad skal vi gjøre med Utusket der? Han lader til at være daanet en Kjende."

„I maa helst bære ham over i hans eget Kammer og lægge ham paa Sengen," svarede Kold; „og kanske var det bedst, at I blev hos ham en Stunds Tid, om han skulde trænge til Hjælp, naar han vaagner."

Karlene løftede Skytten op, den ene tog ham ved Skuldrene og den anden ved Benene, og saaledes hæflede de afsted med ham.

Da Povl Brok var bleven vist ind i Taarnkammeret, satte han sig et Øjeblik paa Sengekanten for at overveje, hvorledes han han skulde bære sig ad for at træffe sammen med sin Søster, og han var just bleven enig med sig selv om at gaa ud for at prøve paa at finde hende, da han pludselig blev opmærksom paa, at nogen puslede uden for Døren. Han aabnede den, og en Kvinde traadte ind med en Pakke under Armen.

„Povl! er det dig, kjære store Povl?" hviskede hun og lagde Pakken fra sig.

Han kjendte hende paa Røsten. „Ja, det er mig, bitte Karen!" svarede han og knystede hende i sin Favn. Hans Stemme skjælvede, saa at han knap kunde tale, og Karen hulkede.

Søsteren var dog den første, der lagde Baand paa sine Følelser og erindrede sig, at Øjeblikkene var kostbare. „Kom, kjære Broder!" hviskede hun og rev sig løs — „kom og lad os fly tilsammen! men først op ad Trappen til gamle Kold!"

Da de var kommen halvvejs op, hørte de Døren til Vægterstuen blive aabnet, og der lød Trin ned ad Trappen oven over dem. De standsede, til Fodtrinene kom nærmere.

„Er det jer, Fa'er Kold?" hviskede Karen; thi der var bælgmørkt, saa at de ikke kunde se hinanden.

„Ja, det er mig, mit Barn!" svarede han; „er du alene?"

„Nej, vi er her begge to."

„Gaa saa op, til jeg kommer tilbage," sagde han; „jeg vil ned og se, om alt er stille i Gaarden."

De skubbede sig forbi hverandre paa den snævre Vindeltrappe; de blev ved opad, medens han gik ned, og han kom just tids nok til at mødes med Skytten og forpurre hans Plan.

Og medens Sammenstødet fandt Sted neden under ved Indgangen til Taarnet, sad Søskendeparret med Armen om hinanden oppe i Vægterstuen og ventede i den største Spænding paa, at deres gamle Ven og Forbundsfælle skulde vende tilbage.

Endelig kom han.

„Nu, Børn!" sagde han, „nu er Vejen klar, og nu afsted, saa hurtig I kan!"

Karen græd. Hun slyngede sine Arme om hans Hals og kyssede ham; selv var han meget bevæget; men der var ikke Tid til nogen lang og rørende Afskedsscene. Han gik med dem ned ad Trappen og førte dem ud igjennem den lille Portlaage, som han havde aabnet for dem.

„Men min gode Hest!" sagde Povl — „hvordan faar vi fat i den?"

Kold slog sig med Haanden for Panden. „Gamle Dosmer, jeg er!" udbrød han dæmpet — „Hesten har jeg slet ikke tænkt paa, og den kan I jo ikke undvære!"

„Og selv om vi kunde, vilde jeg nødig miste den," sagde Povl; „jeg har faaet den i Gave af Fru Eline!"

Der var ikke andet for, end at han selv maatte hente den; thi der var mange Heste i Stalden, og Kold vidste jo ikke, hvilken der var den rette, eller hvor Saddeltøjet var gjemt. Efter Kolds Raad fulgtes de alle tre ad om til Ladegaardsporten, der sædvanlig stod aaben og var nærmere ved Stalden end Borgporten, hvis tunge Fløje ikke kunde aabnes uden en hvinende Larm af de tørre Hængsler. Vægteren og Karen blev ved at gaa ud ad Vejen, medens Povl forsvandt gjennem Porten.

Lænkehundene vaagnede og gøede voldsomt ad ham; men det fik ikke at hjælpe, fremad maatte han jo. Han naaede uhindret Stalden og gav sig til at lægge Saddel og Bidsel paa Hesten.

Døren til Karlekammeret aabnedes, og en Stemme spurgte søvndrukken: „Er der nogen her?"

„Ja, det er mig!"

„Hvad for en for mig?"

„Jeg er fra Aars og har været her med Bud fra Lensmanden.

„Saa er det vel dit, det fremmede Bæst?"

„Ja vel, og nu skal jeg til Dasken igjen."

„Lykke paa Rejsen!" svarede Stemmen, og Døren lukkedes atter.

Povl trak Dyret ud paa Stenbroen og svang sig hurtig i Sadlen, og det var paa den høje Tid. Der kom en travrendende ned over Gaarden, og Klaus Wenzels Stemme raabte: „Stands, din Hund, eller du er dødsens!" Povl satte afsted i Galop hen ad Stenbroen; der lød et Skud; men Kuglen ramte ikke, den slog mod Muren lige bag ved Rytteren, ligesom han fo'r ud igjennem Porten. Han naaede uhindret Søsteren, der imidlertid havde svævet i en gruelig Angest for ham og var bleven end yderligere forskrækket ved Lyden af det drønende Skud. „Vi maa skynde os, Karen!" sagde han og tog hendes fremrakte Haand, og ved hans og Kolds forenede Hjælp kom hun hurtig til Sæde paa Hesten foran Broderen.

„Gud i Vold, Børn!" sagde Kold og skyndte paa dem.

Et Haandtryk og et kort, men bevæget og hjærteligt Farvel til den gamle trofaste Ven og Hjælper i Nøden, og derpaa afsted i susende Fart! Povl styrede med den ene Haand, og med den anden støttede han Søsteren, der holdt ham fast omfavnet med begge sine Arme og lænede sit Hoved op til hans Bryst.

Ude i Heden førte deres Vej dem over en dyb og bred Dal, og da de havde naaet Dalbunden, og det begyndte at blive opad igjen, kom en Rytter til Syne oppe paa Bakken foran dem. Den Del af Dalbunden, hvor de i dette Øjeblik befandt sig, laa stærkt i Skygge for en fremspringende Bakkeknude, medens Rytterskikkelsen var udsat for Maanens fulde Straaler og aftegnede sig skarpt paa Himlens lyse Baggrund. De drejede hurtig af til venstre og red op i en Sidedal, hvor de blev holdende i Skjul, medens Rytteren passerede; thi Povl var vis paa, at det var den væbnede Svend fra Havreballegaard, som han havde efterladt saaret paa Vejen, men som altsaa nu maatte være kommen til Kræfter igjen og fortsatte Ridtet til Tjele. Det varede ikke længe, inden han atter kunde ses op ad den modsatte Bakke, og da han var kommen helt op, faldt Maanelyset saa klart paa ham, at de tydelig kunde skjelne Spidsen eller Toppen paa hans Staalhue, saa at der næppe var Tvivl om, at det jo maatte være ham. Flygtningene vilde give sig Stunder, indtil han var kommen dem helt af Syne. De kunde nu ikke se mere af ham end Hovedet; men lige med et holdt det stille, der viste sig tvende andre Hoveder ved Siden af hans, og der hørtes højrøstede Stemmer der oppe fra. Det maatte være Forfølgere fra Tjele, han var stødt sammen med. Karen skjælvede og hviskede til Broderen, at nu var det ude med dem. „Tys!" sagde Povl og holdt Aandedrættet tilbage. „Den snedige Hund!" lød det helt tydeligt med Klaus Wenzels opbragte Stemme — „er han ej kommen her forbi, maa han være reden ad Ørumvejen, og vi kan snubbe ham endnu!" I det samme skiltes Rytterne, de to kom tydeligere frem paa Bakkekammen og galoperede mod Øst, medens den tredje — den saarede Svend med Staalhuen — langsomt forsvandt i nordlig Retning.

„Tænkelig nu, at Vejen til Vejrumbro er den sikreste for os," sagde Povl, da han endelig vovede sig frem af sit Skjul og red videre; „den saarede Svend har uvitterlig været vor Frelser!"

Et Par Timer senere kom Klaus Wenzels Ledsager tilbage til Tjele med en ledig Hest ved Haanden og meldte, at Hesten under det rasende Ridt var styrtet med Skytten, og at han havde brækket sin Hals. Karlen havde ikke bekymret sig mere om ham, end at han havde ladet ham ligge, hvor han faldt — et Steds nede under Velds Bakker — medens han red tilbage med Hestene og hentede en Vogn, og da han og et Par andre Karle endelig kom med Vognen, laa han endnu ubevægelig paa samme Sted, død, kold og stiv!

Og medens Karen og hendes Broder uhindret fortsatte deres Rejse ad Aarhus til, anede det dem mindst, at deres samvittighedsløse Forfølger, der havde svoret dem Død og Undergang, blev kjørt tilbage til Tjele som en død Mand.

(Fortsættes.)

Vaar.

Var Eftervintren stræng og lang,
den maatte vige dog en Gang.

Nu synger Lærken højt i Sky
om Vaaren, som blev født paany.

Hver lille Blomst, paa Marken staar,
bær' Vidne om den unge Vaar.

Hvor før var Kulde, Stivhed, Død,
der aander Liv i Solens Glød.

Kom, Sol, opvarm vort Hjærte du
med Vaarens Liv i Sind og Hu!

Andreas Beiter.

En Tur med „Thingvalla".

(Af Adg.)

Det havde oftere været mit Ønske at betragte Udvandrerlivet paa nært Hold om Bord i et af de store Skibe, der fører vore Landsmænd til „det fjærne Vesten". Der sidder mange trindtom i Landet, som næsten i Blinde giver sig paa Farten med det første det bedste Udvandrerskib, hvad enten det bliver over Hamborg, England eller Kjøbenhavn, og jeg tænkte mig, at en lille Skildring af Forholdene om Bord paa et af vore egne Skibe kunde have stor Interesse for mange af „Husvennen"s Læsere, ikke alene dem, der tænker paa at udvandre, men ogsaa for dem, der med kjærlig Tanke følger Slægtninge eller Venner paa Vej.

Men Arbejdet vilde aldrig tillade mig at tage den fornødne Tid til den længe ønskede lille Jagttagelsestur. Saa lød imidlertid Huslægens Ordre i Fjor paa et Sommerophold ved et norsk Sundhedsbad, og Bestemmelsen blev da at tage med Udvandrerskibet „Thingvalla" til Kristionia. —

Saa en smuk Dag sidst i Maj stod jeg med min Hustru beredt til Afgangen med Skibet fra „Larsens Plads" ud for Amalienborg. Et broget Liv rørte sig paa Pladsen, hvor flere hundrede Udvandrere fra Danmark og Sverige travlede med at faa deres Sager i Orden og om Bord, medens Slægt og Venner, eller ørkesløse Tilskuere øgede Forvirringen i den travle Hob. At komme om Bord paa „Thingvalla" var ikke saa let, som de fleste troede, thi Politiet holdt nøje Vagt ved Landgangsbroen og hindrede enhver i at komme ud paa Skibet, før de medbragte Attest om forinden at være synede af Lægen. Denne befandt sig med sine Medhjælpere i et tæt ved liggende Hus, hvor enhver maatte fremstille sig personlig, for at Lægen kunde forvisse sig om, at ingen led af smitsom Hududslet eller havde Tegn paa anden smitsom Sygdom, som Mæslinger, Skarlagensfeber eller sligt. En stakkels Familie, i hvis Børneflok fandtes et, der var sygt og havde Tegn til en af de sidste Sygdomme, blev stoppet, og var meget fortvivlet over at skulle blive tilbage i den fremmede By lige ved Rejsens Begyndelse, især da Slægtninge ventede deres Ankomst med „Thingvalla"; men i hvor haardt det end var for dem, maatte de dog blive tilbage, da Hensynet til de manges Sundhedstilstand om Bord paa den lange Rejse var af større Vigtighed end den enkelte Families Fremkomst i rette Tid. Jeg hørte senere af Kaptajnen, at en saadan ulykkelig Familie altid finder kjærlig Støtte af Selskabets Agent under det forlængede Ophold i Kjøbenhavn, saa at det ikke bliver forbundet med noget som helst Tab, andet end af Tiden, indtil næste Dampskib gaar.

Det er over den bestemte Afgangstid, men endnu er en Del af Udvandrerne ikke komne om Bord, og endnu arbejder Mandskabet ivrigt paa at faa Resten af de mangfoldige Kister, Kasser og Ejendele bragt ud paa Skibet. Det viser sig stadig, at Udvandrerne har ondt ved at skjælne mellem hvad det er nødvendigt, eller ikke nødvendigt at tage med paa den lange Færd. Selv om det ikke altid gaar saa galt, som en Gang med en norsk Bondemand, der slæbte en vældig Slibesten med i sin Kiste, saa tages dog ofte Ting med, der kun volder Udvandreren Møje og Fortrædelighed nok. Medens vi stod paa det høje Dæk og saa paa „Mudderet", blev der saaledes hevet en ny Fyrretræs Kasse op ad Skibssiden, men inden den kom op skiltes den ad paa Midten, og Indholdet — en hel Del store runde Rugbrød og nogle røgede Skinker — plumpede i Vandet, til stor Morskab for de fleste Tilskuere, men til sand Fortvivlelse for den svenske Bondekone, hvis Madforraad gik til Fiskeføde. Hun havde imidlertid ikke haft nødig at græmme sig, for, hvad der end ventede paa „Thingvalla" — Sult blev det i hvert Fald ikke!

Endelig er alt inden Borde. Skibsklokken lyder for sidste Gang og den hæse Dampibe brøler, medens „Thingvalla" langsomt svajer fra Land og stille damper ud af Havnen. Der lyder nogle svage Hurraraab, men Sindet er vist nedtrykt hos de fleste af de mange, der nu har betraadt Fædrelandets Jord for sidste Gang i deres Liv.

Saa damper „Thingvalla" støt og roligt ud paa Rheden, som var det hele kun en Lystfærd. Det herlige Syn, som omgiver os til alle Sider, er vel skikket til at drage Tanken bort fra Afskedens Smerte. Der ligger Danmarks prægtige Hovedstad bag Havnen med de mangfoldige Skibe og sin travle Færden. Hele Rheden er opfyldt af store og smaa Sejlere, der i det stille Vejr ligger med hængende Sejl. Her kommer vi forbi en stor Brig. Til den ene Side ligger en sirlig Jagt, til den anden et svært Barkskib, med sine slanke Spir ragende højt op i Luften. Der vender en Fiskerbaad hjem med sin Fangst. Aaren maa ud, thi Luftningen kjendes knap i Sejlet. Robaade kommer os forbi med Kaptajnerne fra Skibene paa Rheden, som skal ind til Toldboden. Hist piler en let Sunddamper ud af Havnen nord paa. Trekroner er passeret og Staden med sine mange Taarne og Spir taber sig mere og mere i det fjærne, medens den smukke Kyst mere og mere drager Opmærksomheden til sig, med sine Fabrikker og Mylder af vakre Landsteder. Det hele er et herligt Syn — og det vil vist staa præntet med uudslettelige Træk for mange, der nu ser det baade for første og sidste Gang.

(Fortsættes.)

Paa Kjøbenhavns Rhed.

Hvorfor den gamle Kirkegaard ikke blev pløjet.

t Steds i vort kjære Nordslesvig, omtrent midt i Landet, hvor Vandskjellet er, ligger et Bjærg. Jeg elsker dette Bjærg, thi jeg har fra Barns Ben kjendt det og havt det for Øje, som det i en halv Mils Afstand fra mit Hjem aftegner sig mod Horisonten med sine bløde Linjer. Paa Sydsiden er det dyrket, og om Sommeren, naar Boghveden blomstrer og Rugen gulnes, medens Havren endnu er grøn, er det som bedækket med et broget, stribet Tæppe; men paa Nordsiden er det bevoxet med Lyng og ser især ved graat Vejr mørkt og truende ud. Men oppe paa Bjærget, midt paa Agrene, er der en firkantet lille Plet, bevoxet med Græs som Agrene rundt omkring den og indhegnet af en lav, lille, næppe kjendelig Vold. Det er Sct. Mikkels gamle Kirkegaard, thi her har Sct. Mikkels Kirke staaet i den katholske Tid og endnu lidt derefter. Til sidst blev den ganske brøstfældig, og da saa en Gang Præsten var død, rev man Kirken ned, efter at man havde begravet Præsten som den sidste paa Kirkegaarden. Men Præstens Epitafium opstillede man i den Kirke, som Sognet nu henlagtes til, for at hans Sognebørn kunde have det for Øje, og der kan det ses endnu. Det er en stor Ligsten, der er indmuret i Væggen. Paa den er han udhuggen i fuld Legemsstørrelse, og da man har malet Stenen, har han en sort Kjole, et rødt Ansigt og en stor hvid Paryk med mange Krøller.

Neden under Kirkegaarden ligger en Gaard. Til den hører Kirkegaarden, og paa Gaarden bor Familien Berg. Oprindelig kaldtes de „under Bjærget", Jes under Bjærget, Nis under Bjærget o. s. v.; men da saa ved Aarhundredets Begyndelse Folk skulde vælge sig et Stammenavn, valgte de Navnet Berg, og saaledes hedder de endnu. For en Række af Aar siden var der en Gang tre Berger paa Gaarden, Bedstefader, Fader og Søn. Faderen var Ejeren og drev Gaarden. Men Sønnen var lige voxen, og med Begynderens Fyrighed vilde han, at alt skulde gaa for Kraft og nye Skikke skulde prøves. Saa kom han da ogsaa en Dag til at tænke paa, hvorfor den gamle Kirkegaard ikke kunde nyttes bedre. Da den aldrig kom under Ploven, blev Græsset paa den tørt og sparsomt, saa Køerne slet ikke gad bukke sig efter det, men alene Faarene tog til Takke dermed. Hvorfor kunde denne Plet ikke lige saa godt som den øvrige Mark pløjes, gjødes, tilsaas og skiftevis bære Korn og saftigt Græs? Han meddelte sin Fader disse sine Tanker, og ham syntes de ogsaa at være indlysende. Men han var vant til, før han foretog sig noget, først at raadføre sig med Bedstefader. Denne blev derfor kaldt til. Han kom, en Mand, der endnu gik klædt i hvide Strømper, Skindbuxer og rød Lue. Han hørte paa deres Forslag, tog sin Kridtpibe ud af Munden, bankede den ud og lagde den til Side, som han altid gjorde, naar han i Mag vilde foretage sig noget vigtigt. Derpaa sagde han: Jeg vil fortælle eder en Historie.

Det var den Gang, da Fællesjorden blev udskiftet, og min Fader blandt andre Jorder ogsaa fik den gamle Kirkegaard til Ejendom. Da vilde han ogsaa nytte den. Men den Gang var endnu de enkelte Grave synlige, skjønt de var overgroede med Græs. Da traf det sig saaledes, at medens han pløjede den første Omgang paa Kirkegaarden, kom Præsten forbi. Guds Fred og god Dag, Jes, sagde han, men det Arbejde, han der har for, maa han hellere lade være. Hvorfor det? mente Fa'r; Grunden var dog hans lovlige Ejendom.

Det kunde nok være, sagde Præsten; men de døde skulde man lade sove i Fred.

De døde kunde nok sove i Fred, fordi han nyttede Jorden over deres Hoved.

Men Præsten blev ved sit, de døde skulde man lade sove i Fred.

Samme Nat hændtes der min Fader noget. Han drømte, at den gamle Præst oppe fra Kirkegaarden, hvis Billede han kjendte fra Kirken, stod for hans Seng. Han saa' saa alvorlig paa ham med sit store røde Ansigt, Parykkens hvide Lokker bølgede ham om Hovedet, han hævede sin Finger og, skjønt han ikke sagde noget, syntes Fa'r dog at høre ham sige alvorlig og truende: de døde skal man lade sove i Fred! Fa'r vilde vende sig om i Sengen, men han kunde ikke. Den gamle Præst bøjede sig ned over ham, greb ham som med Jærnhaand, holdt ham fast og vedblev at se paa ham med sit store røde Ansigt. Min Fader sprak Sveden ud af alle Porer, han vilde skrige, men kunde ikke. Pludselig sagde en Stemme ved Siden af ham: „Husbond, den grimede kælver," og dermed var Trylleriet til Ende; thi Karlen, der havde vækket ham, stod ved hans Seng, den gamle Præsts Skikkelse veg mere og mere tilbage. Nu var Fader ganske vaagen og saa', at Maanens fulde Skive saa' ind igjennem Ruderne, medens et løst hvidt Gardin bølgede foran et aabent Vindu. Den næste

Morgen lo han ad den Drøm, han havde havt, det Mareridt, der havde plaget ham, og han pløjede Kirkegaarden til Trods for Præstens Indsigelse.

Efter at Kirkegaarden havde ligget brak et Aar, skulde der næste Aar saas Boghvede i den. Men da Karlen i dette Øjemed pløjede den, stødte han paa nogle Træstumper og nogle Ben. Da han ikke vidste, hvad han skulde gjøre med disse Levninger, tilkaldte han Fader, og han saa' da, at det var Benene af et Barnelig, der ikke var blevet gravet dybt ned. De gjorde da en lille Grav, som de lagde Benene ned i, og Ploven gik saa igjen hen over Stedet. Men kort derefter døde Naboens lille Dreng, og da de ved Begravelsen stod paa Kirkegaarden omkring den aabne Grav og sang Verset:

„Nu lade vi hannem sove i Fred
og gaa nu hver hjem til sit Sted" o. s. v.,

da faldt det ham saa ejendommeligt paa Sinde. Om Natten drømte han, at der stod en lille Dreng for ham i Ligskjorte; han holdt med den ene Haand om Laaret og med den anden om Hovedet, som om det værkede i alle hans Lemmer. Og, mens han saa indtrængende og bedrøvet saa' paa Fader, sang han med klagende Stemme atter og atter det ene Vers: Nu lade vi hannem sove i Fred. Fa'r vaagnede ganske angest. Men hver Gang han senere ved Ligfærd var paa Kirkegaarden, og de sang Verset: Nu lade vi hannem sove i Fred, stod altid den lille Drengs ynkelige Skikkelse for ham og saa' saa bedrøvet paa ham. Fa'r var ganske kjed deraf, han havde gjærne givet hele Kirkegaardens Boghvedehøst for at blive fri for dette Syn; men saa haabede han igjen, det skulde give sig, og han vilde heller ikke være en Kujon, der gav efter for saadanne Griller.

Saa kom det tredje Aar. Da havde han Rug paa Kirkegaarden, og aldrig havde han havt saadan Rug, som den, der stod paa Kirkegaardsageren. Den stod saa tæt som en Børste, og han maalte Straaets Længde, det naaede ham over Brystet. Den lille Drengs ynkelige Skikkelse og klagende Sang spøgede heller ikke mere i hans Hoved, og han var vel fornøjet. En Søndag Aften i Kornhøsten stod han og røg sin Pibe og talte med Karlen om, at de næste Morgen skulde begynde at høste Rugen paa Kirkegaardsageren. Karlen spurgte ham, hvad han mente til Vejret, thi det lynede i Østen; men Fa'r tænkte, det havde ikke noget at betyde. Men om Natten vaktes han ved et Tordenskrald. Han satte sig op i Sengen. Naturen var i fuldstændigt Oprør: Skyerne jagede hen over Himlen, Vinden peb om Gaardens Hjørner, det lynede og tordnede. Da faldt, uden at han vidste hvorledes, tredje Gang den gamle Kirkegaard, den gamle Præst og den lille Dreng ham paa Sinde. Der laa Kirkegaarden for hans Blik oppe paa Bjærget, og alt var der oppe i en uophørlig Bevægelse. Stormen piskede Kornet op og ned, og imens drev de mørke Skyer saa lavt hen over Himmelen, at de ligesom berørte det bølgende Korn. Det var, som om en Hær af Skygger myldrede frem fra neden og steg ned fra oven og forenede sig til en spøgelseagtig Runddans. Imens kom Tordenvejret altid nærmere og nærmere. Da maatte min Fader tænke: Hvem ved, nu kommer de døde tredje Gang, ikke mere for at advare, men for at hente dig, for at drage dig ind i deres Skyggedans. Mellemrummet mellem Lynilden og Tordenen blev altid kortere; til sidst kom der et Lyn og et Skrald paa en Gang, og Skraldet var saa stærkt, at min Fader sank i Knæ. Han tænkte ikke andet, end at det havde slaaet ned. Men der var intet sket. Snart slog de første tunge Regndraaber mod Ruden, der fulgte en Skylregn, Stormen sagtnede, Mellemrummet mellem Lynilden og Tordenen blev større, og til sidst hørte man kun Regnens rolige Strømmen.

Men den næste Morgen behøvede de ikke at høste Kirkegaardsageren, der var baade mejet og tærsket, ikke et Straa var uknækket, ikke en Vippe havde sine Kjærner. Siden den Tid dyrkede Fa'r ikke Kirkegaarden mere, siden den Tid har den ikke været under Ploven, men i de tre Aar, han dyrkede den, var det, at de enkelte Grave forsvandt, saa at nu kun den lave Vold er tilbage og minder om, hvad for et Sted der før har været.

Saaledes fortalte den gamle. Derpaa gik han hen, stoppede sin Kridtpibe, lagde en Gløð paa den fra Fyrfadet og sagde: Nu maa Rasmus selv vide, om han vil give sig i Lag med at pløje Kirkegaarden.

Men dertil havde Rasmus ikke Lyst, og hans Efterkommere har heller ikke havt det.

N. C. N.

En nyttig Husholdningsgjenstand.

Som saadan kan vi betegne en **ny amerikansk Kjødhakkemaskine,** som er patenteret i Fjor. Alle tidligere Maskiner til Findeling af Kjødet for Husholdninger har haft saadanne Ufuldkommenheder i forskjellig Retning, at Husmoderen i Regelen hurtig er blevet kjed af dem, men dette kan man med Bestemthed sige aldrig vil blive Tilfældet med den foreliggende, som i en Tid er blevet anvendt i Udgiverens Hus til Husmoderens udelte Tilfredshed. Den er særdeles let at behandle og at holde fuldstændig ren. Kjød med Sener og Hinder, som ellers er aldeles uanvendelig til Fars, findeler den paa den fuldkomneste Maade, som om der var anvendt det bedste, skæreste Kjød. Den arbejder meget hurtigt, i det den i Løbet af 5 Minutter lader et Pund Kjød gaa fem Gange igjennem saa det er fuldstændig findelt. Da Maskinen er meget holdbart forarbejdet af galvaniseret Jærn, er den tilsyneladende uopslidelig

og overordentlig let at rense ved Afskylning i varmt Vand, da den tilmed i dette Øjemed er let at skille ad. Det bedste ved Maskinen er imidlertid, at den ikke indeholder Knive, der skulle slibes, i det det snilde skærende Apparat sliber sig selv under Gangen og derfor stadig ved flittig Brug holder sig fuldstændig skarpt. Vi kan derfor anbefale dette Apparat paa det bedste til enhver Husmoder, som navnlig i Slagtetiden vil have særdeles Fordel ved at anvende det til Pølselavningen. Det er dog ikke alene brugbart til Kjød, men er fortrinligt til Mosning af Kartofler, Peberrod o. lign., ja endog til at lave „Riveost" med o. lign

Denne Kjødhakkemaskine faas i Danmark kun hos C. Th. Rom & Co. i Axelhus, Kjøbenhavn V. Prisen for en Maskine til Husholdningsbrug er 12 Kroner. Til Brug for Slagtere og til større Husholdninger kan paa Bestilling faas større Maskiner til 16½, 25 og 42 Kroner Stykket.

Amerikansk Kjødhakkemaskine.

Bognyt.

En Ishavsfart er Navnet paa en fortællende Bog, som er udgivet af N. Juel-Hansen paa den Gyldendalske Boghandels Forlag. Forfatteren har tidligere udgivet et Par lignende Skrifter, nemlig „Erik Sjøblads Hændelser" og „Over Stepperne", med det særlige Formaal: at meddele Ungdommen en Del Kundskaber om fremmede Lande under en saa let læselig underholdende Form, at Bogen med Fornøjelse nydes som Morskabslæsning, uden at Læseren noget Steds tynges eller besværes af det belærende Stof, der overalt uformærket bydes. En Gjennembladning af Ishavsfarten vil vise, at Forfatteren har løst sin Opgave — der ingenlunde er let — paa en heldig Maade. I en livlig fortællende Form føres Læseren paa Kabliaufangst ved Newfoundlands-Bankerne, paa Hvalfangst og paa Æventyr i Grønland, hvor man gjør godt Bekjendtskab saavel med Landet som med Eskimoerne. Man er med paa Fuglebjærgene og paa Hvalrosjagt, rejser baade i Kajak og i Konebaad og tilbringer den maanedlange Polarnat indefrossen. Samtidig faar Forfatteren Lejlighed til at fortælle baade om Jøkler og Snesfred (Laviner), saa at Læseren har faaet ikke lidt Viden, naar han er kommet igjennem sin Morskabsbog. Den er forsynet med en Del gode Billeder og smukt udstyret, saa at Prisen (3 Kr.) maa kaldes meget billig. Det er ikke alene en god Bog for Ungdommen, men burde være selvskrevet til alle Sognebogsamlinger.

Smaating.

Hvordan Smedden trækker Tænder ud. Der var en Gang en Smed, som var bekjendt for at være et godt Hoved og en lystig Krabat. Til ham kom der en Dag en stakkels enfoldig Mand og spurgte, om han ikke kunde trække ham en løs Tand ud, for han havde saadan en forfærdelig Tandpine.

„Ja, jeg kan jo prøve paa det!" sagde Smedden, „men jeg bruger rigtignok min egen Maade, og det maa du finde dig i!"

Saa undersøgte Smedden den daarlige Tand og bandt en stærk Risp om den. Derpaa tog han Manden med ud og bandt Rispen fast i den Jærnring, hvori man ellers plejede at binde Hestene, der skulde beslaas, og saa sagde han, at der maatte han blive roligt staaende et Øjeblik, han skulde strax komme igjen. Smedden gik nu ind i Smedjen og lagde en tyk Jærnstang i Essen. Da den var bleven rigtig gloende, tog han den og ilede ud imod Stakkelen, stak ham den henimod Ansigtet og raabte: „Gab nu!" Manden, som troede, at han skulde have den gloende Jærnstang i Munden, blev saa forfærdet, at han gav et højt Skrig og for tilbage; han glemte rent, at han var bunden. „Knak!" sagde det, og saa var han fri.

„Naa, gik den?" sagde Smedden.

„Javel, gik den!" svarede Manden og spyttede Blod, „jeg mærkede det ikke en Gang; men væk er den, det er vist, og der hænger den nok saa net i Rispen!"

„Ja, ser du!" sagde Smedden, „man kan trække Tænder ud paa mange Maader, og saadan bærer jeg mig nu ad. Skyl saa Munden ud, her er Vand!"

En Triumf. En daarlig Skuespiller pralede af sine Triumfer i et Selskab og omtalte blandt andet, at han i Byen S. blev aldeles overdænget med Blomster. En af de tilstedeværende bemærkede: „Ja, jeg var netop tilstede, og jeg kan bevidne, at Henrykkelsen endog gik endnu et Skridt videre. Man lod sig nemlig ikke nøje med at kaste Blomster paa ham, man kastede endog overmodne Frugter."

En Oplysning. Ved en Begravelse i London var Præsten kommen til Ordene: Vor hensovede (Broder eller Søster); men da han ikke kunde huske, om det var en Mand eller Kvinde, han var ved at begrave, vendte han sig til en af de sørgende og spurgte: „Broder eller Søster?" — „Ingen af Delene, Deres Velærværdighed, vi var slet ikke i Familie."

Fra Gaden. „Nej, se god Dag Petersen, hvor De dog har forandret Dem siden sidst vi saas" — „Jeg hedder ikke Petersen." — „Hvad for noget! ikke en Gang Navnet har De beholdt!"

Opløsninger fra Nr. 30

paa den geografiske Gaade:

Berge**n**
Ebr**o**
Ringste**d**
Lissabo**n**
Idd**o**
Neape**l**

paa den firkantede Nød:

P A V E
A B E L
V E R S
E L S E

paa Bogstavgaaden: Bjørn.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, U. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen.
Udgivet af N. C. Rom.
11. Aargang. Nr. 32.
Søndagen den 11. Maj 1884.

Paa Tyveaarsdagen for Helgolandskampen.

Ved Jørg. Stub.

Paa Kunstudstillingen i Kjøbenhavn forrige Foraar fandtes et Maleri, der forestillede en højtstaaende Søofficer i Legemsstørrelse, staaende paa Kommandobroen af et i Røg og Damp indhyllet Skib, seende frem for sig med et roligt, energisk Blik, der syntes at tyde paa en levende Forvisning om, at hans tapre og trofaste Gutter, som neden under ham var travlt optagne af Kampens Sysler, nok skulde vide at gjøre det af med Fjenden. Man slog op i Katalogen og fik den Oplysning, at det var Orlogskaptajn E. Suenson, Sejerherren fra Helgoland. En Trængsel af Mennesker var stadig forsamlet foran Maleriet og gav deres Sympathi og Begejstring Luft i lydelige Udbrud. Der var i Virkeligheden ogsaa noget ved dette Billede, der mægtigt maatte gribe Beskueren og sætte hans Indbildningskraft i Bevægelse. Det var, som flyttedes man midt ind i Kampens Hvirvel, fornam Krudtslammen, hørte Skytsets Dundren, Kuglernes Hvin og Gutternes Hurraraab. En og anden Tilskuer — der iblandt den, der skriver disse Linjer — skilte sig ud fra Trængslen, satte sig hen paa en Plads, hvorfra Billedets øverste Halvdel var synlig, og sad og stirrede saa længe paa det herlige Stykke, at en Taare til sidst listede sig ned over Kinden. Var det en Smertens eller en Begejstringens Taare? Man vidste det knap selv — der var vel noget af begge Dele i de Følelser, der kaldte Taaren frem; thi hvor kunde man betragte dette Billede uden at mindes hin ulykkelige Krigs Rædsler og Tab, og hvor kunde man paa den anden Side sidde og se op paa denne graanende Helteskikkelse uden at fornemme noget af den Løftelse, der midt i hine Ydmygelsens Dage greb vort Folk ved Efterretningen om Helgolandssejren.

Det er i disse Dage (den 9de Maj) netop tyve Aar, siden Orlogskaptajn Suenson stod paa den Plads i Kampen, hvor Kunstneren har stillet ham paa Lærredet, og vi har ment, at det kunde være smukt i den Anledning at opfriske Mindet om Kampen og samtidig bringe nogle spredte Træk af den modige Førers Liv.

Edvard Suenson*) er en Kjøbenhavner (født den 13de April 1805). Han er af en gammel Sømandsæt, i det han er en Dattersøn af Admiral Otto Lütken, hvis Familie i flere Slægtled har tjent i det danske Søværn. Allerede da han var 18 Aar gammel blev han, fra Søkadetkorpset, udnævnt til Sekondløjtnant, men da han stundede til større Virksomhed, end der kunde frembyde sig for ham her hjemme, søgte han en Ansættelse ved den franske Marine, hvilken han modtog i Aaret 1826, og nu uddannedes han i flere Aar med Iver under den udmærkede Søofficer Admiral Turpin. Sin første „Ilddaab" fik han i Slaget ved Navarino (1827), og at han allerede her har udmærket sig, kan man slutte af, at han trods sin Ungdom blev udnævnt til Ridder af Æreslegionen. I Aaret 1830 var han Deltager i et Tog mod Algier. Omsider længtes han hjemefter og tog Afsked fra den franske Tjeneste, vel rustet til at indtræde i sit Fædrelands. Som dansk Søofficer var han med paa Fregatten „Bellonas" Togt til Sydhavet og tjente sig senere op, saa at han i Krigen 1848—50 var Chef for det bekjendte første Orlogsdampskib „Hekla", der

*) Udtales Svenson.

udførte den eneste Bedrift i denne Krig ved at ødelægge den tyske Dampkanonbaad „von der Tann" i Bugten ved Neüstadt.

Saa gik Tiden i flittig fredelig Virken, indtil den skæbnesvangre Krig udbrød 1864 og kaldte ham til kraftig Virken til Fædrelandets Forsvar.

Det gjaldt om under Krigen at skade den tyske Handel saa meget som muligt, og med dette Formaal afgik en dansk Escadre — bestaaende af Fregatten „Niels Juel", Korvetten „Hejmdal" og senere Korvetten „Dagmar" — anført af Orlogskaptajn E. Suenson til Nordsøen og tog foreløbig Station i Elbmundingen, hvorfra den dog hen imod Midten af April drog Nord paa og søgte „at holde det gaaende" mellem den jyske og den norske Kyst. Imidlertid nærmede sig en østerrigsk Flaadeafdeling, der havde til Formaal at holde Nordsøen ryddelig, og som i den Anledning forenede sig med en Deling prøjsiske Kanonbaade. I Stedet for „Dagmar", som Suenson efter højere Ordre havde maattet bortsende, modtog han nu Fregatten „Jylland" til Forstærkning og gik den 6te Maj „Sønder i, med sin Stander hejst i „Niels Juel", for at krydse paa Helgolandsbugten," som det hedder i den tjenstlige Beretning. Saa vel Marineministeriet som Escadrens Fører var af den Formening, at vi var Fjenden jævnbyrdig, og paa Suensons Melding om, at han vilde gaa Fjenden paa Livet, hvis ikke en ny østerrigsk Afdeling havde sluttet sig til den første, fik han til Svar: „Lykkelig Rejse!" Uheldigvis sprang en af „Hejmdals" Kjedler læk under Farten, men Skaden lod sig dog afhjælpe, uden at Skibet behøvede at ty ind til Land.

Den 8de Maj om Formiddagen fik man igjennem den engelske Dampfregat „Avrora" Nys om, at den østerrigsk-prøjsiske Escadre ikke var langt borte, og den 9de om Morgenen tidlig stod den danske Escadre under Sejl Sydvest hen imod Helgoland for at møde Fjenden. Hen imod Middag fik man Øje paa de fjendtlige Skibe, der holdt ind imod vore. Suenson gav nu Signal: „Damp op!" „Beslaa Sejl!" og „Følger den kommanderende i tætsluttet Kjølvandsorden!"

Først kom „Niels Juel" under Kapt. Gotlieb, saa „Jylland", Kapt. Holm, og endelig „Hejmdal" med Kapt. Lund. Escadrens Chef Kapt. Suenson ledede Bevægelserne fra „Niels Juel", fra hvis Komandobro han med sin ualmindelige kraftige Stemme tilraabte Mandskabet de mindeværdige Ord: „**Der kommer Østerrigerne! Folk, lad os nu slaas lige saa godt som vore tapre Brødre paa Dybbøl!**" Vi kan forstaa, hvilken betagende Magt der for alle har ligget i disse af den mægtige Stemme udtordnede simple Ord, der efter Bladenes Beretninger, tydelig hørtes af hver Mand paa den hele Flaade.

Den østrrigske Fregat „Schwarzenberg", der fulgtes af „Radetzky" og de prøjsiske Kanonbaade, aabnede Ilden og modtog det første Svar fra vore Skibe i en Afstand af 15—1800 Alen. En af de første fjendtlige Granater, der traf, ramte i Styrbords Faldereb Kadetten Grev Tramp og knuste hans højre Ben. Klokken hen imod 2 var Kampen almindelig. Vore Skibe søgte at dreje ind mellem de østerrigske Fregatter og de prøjsiske Kanonbaade, hvilke sidste under hele Kampen holdt sig i betydelig Afstand. Ved de Bevægelser, som de fjendtlige Skibe herved nødsagedes til at gjøre, lykkedes det os at give „Schwarzenberg" og „Radetzky" flere velrettede Lag forind. De to Escadrer løb nu en Stund javnsides Vester i, i det „Niels Juel" holdt Kampen gaaende med „Schwarzenberg", medens vore to andre Skibe kæmpede med „Radetzky". Afstanden var bleven mindsket til 6 à 900 Alen, og Skydningen var stærk fra begge Sider. Fra Komandobroen paa „Niels Juel" ledede Kaptajn Suenson den hidsige Kamp med den overlegne, opmærksomme Ro, som Kunstneren saa udmærket har foreviget paa sit Hædersmaleri, som vi omstaaende bringer en Gjengivelse af. Ved hans Side stod Løjtnant Irminger, i hvis Haand Raaberen blev knust af en Granatstump, men Chefen stod rolig som var det i en farefri Manøvre. Og aldeles ypperlig blev i Sandhed den danske Flotille manøvreret af ham. Efter at Kampen havde raset i omtrent 7 Kvarter, opdagedes Kl. $3^1/_2$ Ild i „Schwarzenberg"s Forre-Mærssejl, og samtidig saas en tyk Røg vælte ud af dens Batteriporte. En halv Time efter stod hele det stolte Skibs Forrejsning fra under Merset og opefter i voldsom Brand. For fuld Fart og mesterlig dækket af „Radetzky" maatte det brændende Skib dreje op imod det søndre Indløb ved Helgoland. Under denne Manøvre lykkedes det os at beskyde de fjendtlige Skibe fra vore Bredsider langskibs agter ind med stor Virkning, og Ilden fortsattes, indtil Fjenden var naaet ind paa nevtral Grund. „Schwarzenberg" og „Radetzky" ankrede under Sydenden af Helgoland, og vore tapre Gutter havde den Tilfredsstillelse at se det førstnævnte Skibs hele Forrejsning styrte sammen.

Efter hvad der er berettet af et Øjenvidne, som ved Helgoland var om Bord paa de østerrigske Skibe, havde „Schwarzenberg" alene 150 døde og saarede, medens hele vort Mandtab kun var 14 døde og 54 saarede.

Vi har her dvælet ved et af de faa lyse Minder, vi har fra 1864. Vel formaar hin Sejer ikke at forsone os med de bitre Ydmygelser, som Krigen

ellers bragte; men ligesom Efterretningen om Kampens lykkelige Udfald blev modtaget med Jubel og Tak af alle her hjemme, saaledes skal ogsaa Heltene fra Helgoland og frem for alle den modige og tapre Edvard Suenson leve i det danske Folks taknemmelige Erindring til sene Tider.

Efter Hjemkomsten fra Helgolandskampen udnævnte Kongen Sejerherren til Storkors af Danebroge. Den gamle Helt lever endnu, rask og rørig og vil sikkert i Dag. da „Husvennen"s Læsere faar dette Blad i Hænde, modtage mange Beviser baade paa Folkets og Kongens varme Sympathi.

En Tur med „Thingvalla".

(Af Adg.)

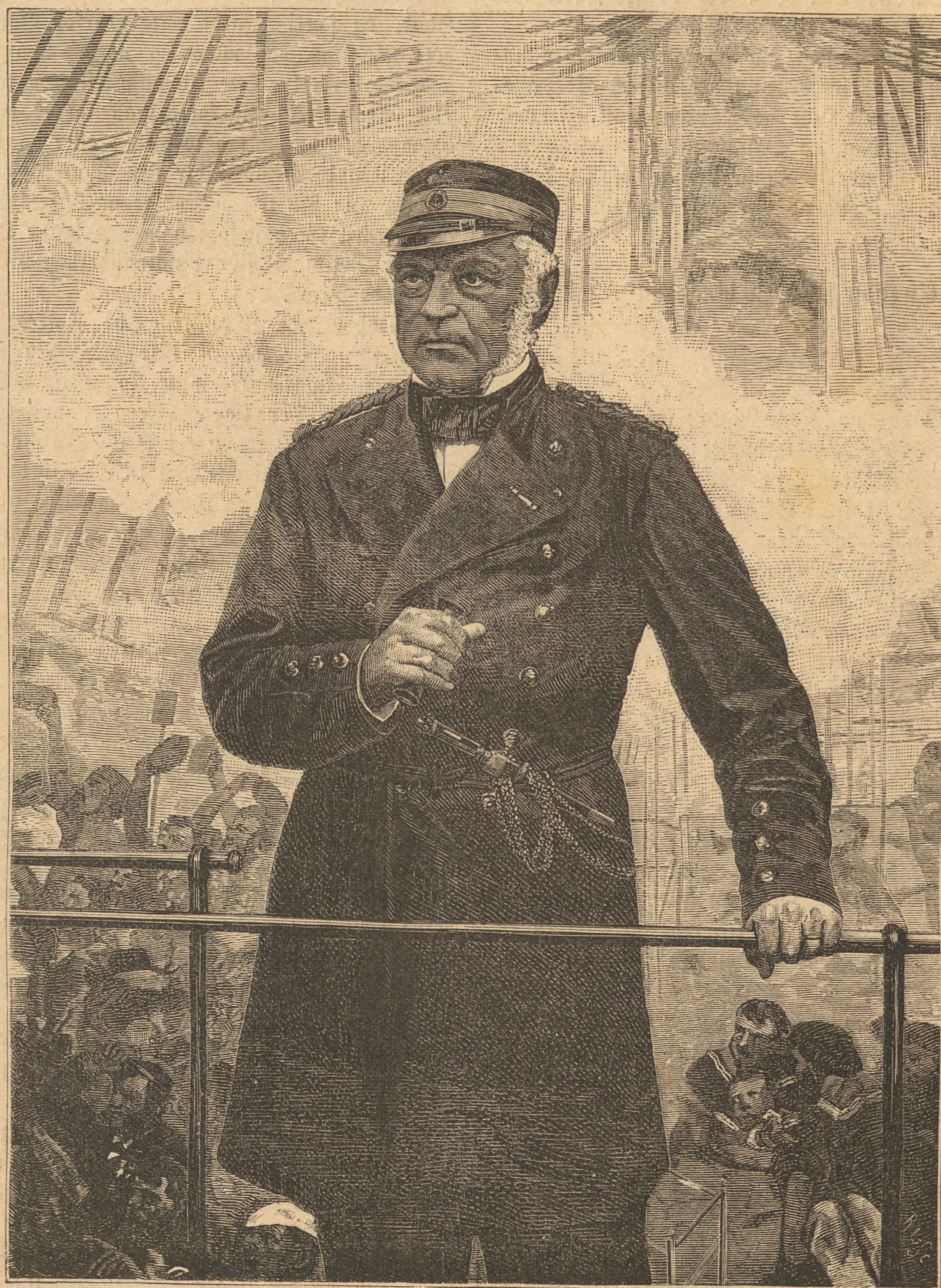
(Fortsat.)

Om Bord paa „Thingvalla" spaar alt en god og behagelig Rejse. Alt Godset er snart stuvet af Vejen og Orden hersker overalt paa Dækket. Støt og rolig skær det store Skib gjennem Vandet. Der mærkes ikke mindste Sitren i Skibet af Maskinens Gang eller Skruens Bevægelse. Dersom ikke den vigende Kyst talte om det modsatte, vilde man være aldeles vis paa, at Skibet slet ikke var i Gang, saa rolig er dets Fart. Den fredelige Scene gjør nu ogsaa sin Indflydelse gjældende. Udvandrernes første Forbavselse og ængstelige Uro begynder at tabe sig; de er øjensynlig saa smaat i Færd med at gjøre sig fortrolige med Opholdet i deres Hjem for de første Par Uger. Det er omtrent udelukkende danske og svenske Udvandrere, mest Landboere. Dog findes ogsaa adskillige, der øjensynlig er Haandværkere, samt en Del Tjenestepiger. Alle de „løse og ledige" Folk synes nu allerede at have glemt deres første Beklemmelse. Det hele synes jo ogsaa for dem en Lystfærd. Anderledes er det med de ældre og med Familierne, hvor den talrige Børneflok slutter sig om Fader og Moder. Og af saadanne er der mange, thi der vrimler paa Dækket af Rollinger i alle Aldere. Enkelte Mødre samler forknyt deres smaa om sig; de skulle over til Fader, som er i det fjærne Land og endelig har evnet at sende Rejsepenge hjem til de kjære. Hvilken Glæde naar de samles — men der er endnu meget at gjennemgaa for den enlige ængstelige Hustru inden det sker, og Tanken derom gjør hende forknyt nok. En enkelt Mand fra Laaland staar paa Dækket med syv Rollinger om sig. Det er hans Børn. Moderen er død; saa blev han kjed af at være hjemme, solgte alt og stævner nu mod det ukjendte fremmede for at søge Glemsel for sig og Lykke for sine. Det er drøjt nok for ham, siger han, for de mindste er jo saa smaa. Han behøver dog næppe at frygte for Overfarten med dem, thi inden vi forlod Skibet havde vi Lejlighed nok til at se, at der ikke manglede paa gjensidig kjærlig Hjælpsomhed og Tjenstagtighed indbyrdes mellem Udvandrerne. De, der stod ene, hjalp saa gjærne de andre til Rette efter Evne, og særlig gjaldt dette overfor Børnene. I det hele var det mærkelig at se, hvor gjennemgaaende hæderlig hele Udvandrerflokken tog sig ud. Det var næsten alle hvad man kalder pæne Folk, og man saa meget faa forfaldne eller daarlige Krabater iblandt dem. Var der blandt Pigerne adskillige, som saa lidt letsindige og lige-glade ud, saa var der til Gjengjæld saa mange brave Landboere, at hele Selskabet fik et ualmindelig paalideligt og tiltalende Præg.

Under vor Mønstring af Folkene er Omgivelserne gaaet os af Glemme. Nu ser vi os om, men kan slet ikke blive klog paa, hvorledes vi er stillet, thi der ligger Hveen bag os til venstre, og „Thingvalla" stævner lige ad Malmø til. Det var just ikke den ligeste Vej til Amerika! Nu drejer vi længer syd paa og Turen gaar lige ad Kjøbenhavn til. Saa svinger vi igjen rundt med Stævnen stik mod Sjællands Kyst. Det var en løjerlig Sejlads, som vi dog strax faar Forklaringen af, thi Skibet er ved at faa sine Kompasser prøvede og derfor maa gjøre forskjellige Slag mod alle Verdenshjørner. Om Bord i et stort Jærnskib, som „Thingvalla", er de magnetiske Kompasnaale nemlig undergivne forskjellige uheldige Paavirkninger, saa længe Skibet ligger i Havn i samme Stilling i længere Tid, og Forstanderen for Navigationsskolen i Kjøbenhavn er derfor om Bord med sine Normalkompasser for at Skibets kan blive undersøgte, saa at det trygt og roligt kan sejle efter deres Vejledning, uden Frygt for uberegnelig Misvisning. Ja, der er mange Ting at iagttage om Bord, for at Farten kan gaa sikkert og godt, men de færreste har nogen Anelse om, hvor vigtigt det er at det, selv de mest tilsyneladende Smaating, er i fuld Orden. Dette kan man trygt stole paa i „Thingvalla".

Saa gaar Farten igjen lige Nord paa langs den dejlige Kyst. Det er en mageløs Tur i det herlige Sommervejr. Sundet ligger spejlblankt, næsten uden en Krusning. For ude stiger det prægtige Kronborgs Taarne mere og mere frem. Vi passerer Helsingør, og der ligger Slottet med sine mægtige, skjønt formede Masser paa Pynten. Det hele danner et Billede af fredelig ophøjet Storhed, omrammet af det blanke Sund med sine mange ubevægelige Sejlere. Kun de enkelte Dampere giver Liv og Bevægelse i Billedet, som vi optage i os og gjengiver for vore Læsere i omstaaende Tegning.

(Sluttes.)

Orlogskaptajn Suenson leder Kampen ved Helgoland.

Efter Maleri af Professor Otto Bache.

Øresund ved Kronborg.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

19. Hævnplaner.

De Saar og Stød, Lensmanden havde faaet i Kampen med Povl Brok, fængslede ham i flere Uger til Sygelejet og standsede ham foreløbig i Udførelsen af de skumle Planer, han nu var opfyldt af. Det sidste mislykkede Forsøg paa at bringe Eline i sin Vold havde bevirket en fuldstændig Omvæltning i hans Indre, saa at det ikke mere var det rasende Begjær efter at være forenet med hende, men Had og Tørst efter Hævn, der nu gjærede i ham. I de ensomme Timer, han maatte tilbringe paa Sygelejet, gjorde Samvittigheden vel af og til sin Ret gjældende, og i saadanne Øjeblikke følte han Rædsel for sig selv og sine onde Gjerninger; men hans Natur var slet og hans Sind forhærdet, og Hævnfølelsen, hvis Stemme raabte højest i hans Bryst, overdøvede hurtig Samvittighedens Paamindelser.

Imidlertid ansaa han det dog for raadeligst at gaa varsomt til Værks, og han oversaa ingenlunde, hvilke farlige Følger hans røveriske Færd mulig kunde medføre for ham selv; den havde i hvert Fald haft for mange Vidner, til at han lige strax turde træde angribende op mod Bispefamilien og de Personer, der havde hjulpet Eline paa Flugten.

Men kort Tid efter, at han var bleven rask igjen, skete der noget, som fremskyndede Gjennemførelsen af hans Hævnplaner.

Erik Grubbe havde mægtige Venner ved Hove, og gjennem flere af disse modtog han Meddelelser om, at Biskoppen strax havde indgivet en hæftig Klage over ham baade til Kongen og Rigsraadet. Her over tabte han vel ingenlunde Modet. Han stolede paa, at han var Mand for at trodse Faren, og det var ingen løs Grund, han byggede denne sin Tillid paa; thi han hørte jo til Danmarks mægtigste Rigsstand; han kunde ikke fængsles, før han var overbevist, og Beviserne mod ham skulde føres for Rigsraadet — saaledes foreskrev Haandfæstningen om Adelsmænd, der sigtedes for Lovbrud, som kunde medføre Livsstraf eller Ærestab. Men skjønt der saaledes ikke var nogen Grund til at ængstes, da Rigsraadet jo som bekjendt udelukkende bestod af adelige, blandt hvilke han talte mange Venner, og der, selv om Klagen blev tagen til Følge, rimeligvis vilde hengaa baade Aar og Dag, inden han kunde stævnes til Tinge, saa gjaldt det dog nu paa den anden Side om at komme Biskoppen i Forkjøbet og om mulig at faa denne sin Modstander bragt i Klemme paa en saadan Maade, at ikke alene Klagen kunde blive gjort virkningsløs, men at det hævnende Sværd ogsaa kunde ramme Eline og hendes Mand.

Lensmanden tyede nu igjen til Bispens Avindsmand. De mødtes atter, og af Klokkerens Ord vil vi erfare, hvilke Anslag der blev smeddet.

„Som I ved, strænge Herre,“ sagde han, „var det i Følge hans Naade Kongens udtrykkelig tilkjendegivne Vilje, at Magister Bonde, der jo før var Sognepræst ved vor Frue Kirke, blev forflyttet til sit nuværende Embede som Sognepræst ved Domkirken. Jeg kan tænke, at Doktor Morten, der har været Fru Eleonore Kristine Ulfeldts Lærer, har tryglet om denne Gunst for sin tilkommende Svigersøn.“

Erik Grubbe gjorde en utaalmodig Bevægelse.

„Nu kommer det, højgunstige Velynder!“ fortsætter Klokkeren. „Medens Magisteren altsaa var Sognepræst ved vor Frue Kirke, var han tillige Kirkens Værge og oppebar paa dennes Vegne store Pengesummer; Doktor Morten, ved I, har altid været rundhaandet mod de fattige og haft en sær Lyst til at lefle med Smaafolk, og skjønt han nyder stor Landgilde og rigelig Tiende, var han dog Tid efter anden kommen svært tilbage og nød ej mere som tilforn Kredit hos Byens Folk, saa siges der. Da nu Bispen pintes svarlig for Penge, og Hr. Kristen saa' sin vordende Svigerfaders store Kvide, tilbød han paa kort Tid at laane ham nogle hundrede Mark Sølv af Kirkens Midler. Dette Tilbud tog Bispen imod og fik Pengene. Imidlertid blev Magisteren forflyttet til Sancte Klemens Domsogn og skulde aflægge Regnskab til vor Frue Kirke samt aflevere Kapitlets Penge. Bispen kunde ej betale; men som Stiftets og Kapitlets gejstlige Overhoved var det ham ej vanskeligt at faa Sagen jævnet med Hr. Svend Hansen Lønborg, Magister Kristen Nielsens Eftermand. I hvert Fald — Pengene skal ej være vederlagte endnu.“

„Og dermed har I tiet saa længe!“ raabte Erik Grubbe i heftig Sindsbevægelse — „nu skal baade Bispen og den lange Præst faa varmet et Bad, der skal svide i deres Skind!“

Følgen af denne Samtale var, at Lensmanden lod rejse Anklage mod Magisteren for uredelig Embedsførelse og mod Biskoppen som hans medskyldige, og Sagen blev undersøgt; men Resultatet blev, at Sigtelsen viste sig at være aldeles grundløs.

Hensigten var altsaa for saa vidt forfejlet. Bispen og hans Svigersøn slap ej alene for „at staa aabenbar Skrifte“, men blev fuldstændig frifundne. Magisteren tog sig derfor ikke Sagen videre nær. Han og hans elskede Hustru levede endnu i „Hvedebrødsdagene“, desuden er det jo

Ungdommens lykkelige Forret at se Livet fra den lyseste Side, og under saa gunstige Forhold er en uforskyldt Krænkelse som den, der var bleven ham tilføjet, kun et ringe Saar, som hurtig læges. Derimod ramte Slaget Biskoppen langt føleligere, og han græmmede sig i Stilhed over et saa ondskabsfuldt og lumpent Bevis paa den mægtige Lensmands nedrige Sindelag imod ham og hans Familie.

Men dette var kun en Begyndelse og for intet at regne med den beske Skaal, som han dernæst maatte tømme.

Ved Hans Skaanings Bistand og — som det hedder i Domsakten — ved Hjælp af „60 Vidner, som var tiltruede, fangne og overtalede", udspredtes der i Byen og Omegnen det skammelige Rygte, at Magisteren havde „ublu Omgængelse" med sin Svigermoder, Bispinden, og der sørgedes for, at de Vedkommende punktlig underrettedes om, hvad Sladderen havde faaet at løbe med. Beskyldningen ramte de ulykkelige som et Lyn fra den klare Himmel, og de følte sig saa godt som værgeløse over for en saa djævelsk Ondskab.

Bispen prøvede vel paa at rejse Hovedet og ride Stormen af, og da han ikke var i Tvivl om, hvem det var, der stod bag ved det hele, begav han sig en Dag til Havreballegaard, og der fandt et voldsomt Optrin Sted mellem ham og Lensmanden. Doktor Morten gik lige løs paa Sagen og sagde sin Avindsmand de drøjeste Sandheder af den Slags, som svier og gaar til Marv og Ben, og skjønt Erik Grubbe blev yderlig forbitret over den haarde og myndige Tiltale af „en borgerlig", beherskede han sig dog i Førstningen og svarede med et haanligt Skuldertræk, ledsaget af et giftigt Blik paa Bispen, at, „han ej havde lavet det fatale Rygte, men at det vel var kommet ham for Øre, og at han havde Grund til at tro, at det var sandt!" Under Ordskiftet blev han dog mere og mere hidsig og busede til sidst ud med, at Hans Skaaning havde „set Forargelsen" fra Lugen over Kirkehvælvingerne og havde tilbudt at ville aflægge Ed derpaa. Bispen kaldte harmglødende Gud til Vidne paa, at Beskyldningen var lige saa „falsk og løgnagtig som nederdrægtig fræk ondskabsfuld!" og truede med at rejse Anklage, hvortil Lensmanden svarede med at vise ham Døren!

Saa fattede Doktor Morten det Forsæt at rejse til Kjøbenhavn for personlig at forebringe sit Klagemaal for Kongen — et Forsæt, hvori han enstemmig støttedes af hele sin Familie — og var dette sket, havde Sagen vel faaet en anden Gænge; men Sorg og Græmmelse over den store Uret, der var overgaaet Familien — hvortil kom, at Landsdommeren i Jylland lagde væsentlige Hindringer i Vejen for ham med Hensyn til Klagen over Lensmanden i Anledning af Bortførelsen — havde nedbrudt hans legemlige Kraft, og inden han kunde bringe sin Beslutning i Udførelse, blev han kastet paa Sygelejet, hvorfra han aldrig mere rejste sig. Under Sygdommen nød han den kjærligste og mest opofrende Pleje af sine nærmeste, og saa længe han laa syg, var Familien saa ganske optagen af Sorg og Bekymring for den elskede Fader og Svigerfader, at ingen kunde tænke paa at foretage noget Skridt til at værge sig mod „Ondskabens Hær"; men som Tiden led, forværredes Sygdommen, det blev mere og mere kjendeligt, at han var mærket af Døden, og hverken Lægekunst eller hans elskedes Taarer og Bønner formaaede at holde ham tilbage. Kun i to Aar overlevede han Skandalen, og han døde den 16de Oktober 1643, ikkun 48 Aar gammel. En Historieskriver op imod den Tid siger, at han „tog sig den Blame" — ɔ: Beskyldningen mod hans Hustru og Svigersøn — „saa nær, at han baade paa Sind og Legeme heftig blev angreben af en besynderlig Sygdom og stærk Melankoli, som i Sorg og Græmmelse gjorde Ende paa hans Liv."

Nogle Dage senere saas et anseligt Ligtog at bevæge sig fra Aarhus Bispegaard til Domkirkens Hovedindgang.

Det var de jordiske Levninger af Biskop Doktor theologiæ Morten Madsen, der nu skulde stødes til Hvile i Kirkens rolige Skjød, og som i al Højtidelighed blev baarne bort fra et Hjem, hvor nu kun Sorg og Elendighed herskede.

I det store Ligfølge saas den afdødes Embedsbrødre, flere adelige Herrer, Byens fornemste Magistratspersoner og en Mængde Borgere. Skaren bevægede sig langsomt fremad i dyb og alvorsfuld Tavshed, og i alle Ansigter stod at læse den oprigtigste Sorg over den afdødes bratte Bortgang og inderlig Deltagelse for hans efterladte. Erik Grubbe og Hans Skaaning var ikke med i Følget; men der var heller ingen, der savnede dem.

Den hedengangnes Embedsbroder, Biskoppen fra Viborg, forrettede Jordpaakastelsen. Magister Frants Rosenberg var en høj og kraftig Mand af et djærvt og frimodigt Ydre, der ved denne Lejlighed tydelig var præget af, at han i sit Inderste følte sig oprørt over de frække Beskyldninger, man havde vovet at rejse mod Fru Kirsten og hendes Svigersøn og derved fremskyndet hendes Husbonds tidlige Død. I sin lange gribende Tale gav han først en historisk Udsigt over den fromme Tilsynsmands korte, men virksomme og velsignelsesrige Liv og gik dernæst over til at omtale hans grundige Lærdom og hans utrættelige Nidkjærhed i den lutherske Kirkes Tjeneste, hans elskelige Personlighed og brave, højmodige Karakter, og sluttelig

dvælede han især udførlig ved den exempelløse og uforskyldte Hjemsøgelse, der i de senere Aar saa uformodet havde ramt Biskop Madsen og øjensynlig forkortet hans Dage! — Havde Biskop Rosenberg haft den katholske Kirkes Ritus at støtte sig til, vilde han sikkert have udslynget et »Anathema« over de „fule Bagvaskere og Ærekjændere"; nu nøjedes han med at paakalde den guddommelige Retfærdighed og udtale som sit sikre Haab, at Herren vilde kalde frem for Lyset, hvad der var skjult i Mørket, og lade Gjengjældelsen ramme de skyldige.

Kisten nedsænkedes i Graven, Orgelet sendte sit sidste vemodige Farvel til den hensovede, og Følget forlod Kirken og skiltes ad i Stilhed, medens Biskop Rosenberg med den afdødes efterladte og nogle faa nære Slægtninge vendte tilbage til Bispegaarden, hvor Fru Kirsten laa syg og i Febervildelse.

(Fortsættes.)

Det aabne Vindue.

Af H. W. Longfellow. Ved J. Sk.

Det gamle Hus under Linden
i Løvmørket ligger saa stille;
hen ad den gruslagte Fodsti
ses Lyset og Skyggerne spille.

Og Børnekammerets Vindve
vidaaben mod Luften hænger;
men Børnenes straagule Hoveder
de er der ikke længer.

Ved Døren den krøllede Hushund
saa trofast spejder og venter,
om ikke hans vævre smaa Fæller
ham snarlig til Legen henter.

De færdes ej under Linden,
ej heller bag Værelsets Ruder;
kun Skygge og tyngende Tavshed
sig ned over Huset luder.

I Haven Smaafuglene kvidre
med klingre, hjemlige Toner;
men Børnenes søde Stemmer
kun høres i Drømme-Zoner.

Og Barnet, der gik ved min Side,
saa op med spørgende Blikke;
hvi jeg krysted hans varme, bløde
Haand, det fatted han ikke.

Smaating.

Gamle Vejrspaadomme.

Tør Marts og Væde i April
er det, som gammel Bonde vil.

Er Dimmelugen med Væde vaad,
det volder saa mangen Suk og Graad.

Stol ej paa Lykkens Rænkespil
og ej paa Vejret i April.

Den Spire Thor (Marts) dig venlig gav,
tit i April faar brat sin Grav.

Naar Frøen kvækker før Jørgensdag,
den tier fuldt saa længe ibag. (23. April.)

Naar Voldborgsdag med Regnen staar,
forslaar ej Væde for dette Aar. (1. Maj.)

Maj vaad og kold — det er gammel Tro —
gjør Gulvet varm i Bondens Lo.

Betingelsesvis. Da en ung Dame i Chikago skulde vies, og Præsten spurgte hende: „Vil De elske, ære og adlyde denne Mand som Deres Ægtefælle og være ham en trofast Hustru?" Da svarede hun ligefrem: „Ja, hvis han holder, hvad han har lovet i Retning af Finanserne!"

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa et Land i Evropa og en By i samme Land: en By i Syrien — en Provins i Afrika — en By i Danmark — en By i Spanien — en By i Rusland — en anden By sammesteds — en By i Sverige. A. H. P.

Firkantet Nød. Af 4 E, 4 R, 2 A, 2 D, 2 V, 1 M og 1 S dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Første i hvert Træ man finder;
andet os om Oldtid minder;
men hvis tredje bort man river,
fjerde vist dens Ejer bliver.

U. H.

Gaade.

Sig mig en Gang, hvem er den Mand,
som bedst kan Kulden taale,
som stundum med en Kæmpe kan,
snart med en Dværg sig maale.
Han har slet ingen Sommer set,
ham Ilden aldrig tænder;
thi gjør man ham det alt for hedt,
da snarlig bort han render.

V. O.

Brevvexling.

Jens K. R—n. i T. Tak for de sendte Gjenstande, som var kjærkomne, da der netop af mindre Ting ikke er indkommet meget.

Hr. R. P. Thomsen! Til alle Postabonnenter i hele Landet, altsaa ogsaa til Dem, afsendes „Husvennen" bestemt med Aftentoget fra Kjøbenhavn hver Torsdag. Naar De derfor først faar Bladet Mandag, Tirsdag eller Onsdag, maa det vist have erhvervet sig nogle Frilæsere undervejs. Landposten medbringer bestemt „Husvennen" paa sin Tur fra Postexpeditionen om Fredagen eller senest om Lørdagen, saa at alle kan have den i Hænde om Søndagen.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 33.

Søndagen den 18. Maj 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

20. Hexeprøven.

De haarde, men sande Ord, som Erik Grubbe havde maattet høre af Doktor Morten under deres sidste Sammenkomst, havde efterladt en Braad, der sad og stak og borede, og mod hvis Saar han ikke vidste andet Middel end at lade Vreden og Forbitrelsen raade og fare fort i sin Forfølgelse mod hans efterladte. Og saa havde Bispen truet med „Anklage for Kongens Trone", et Ord, der havde en ilde Klang i Lensmandens Øre; thi han vidste godt, hvad han havde forbrudt, dersom der blev kæret paa rette Sted, og vel var Bispen nu baade død og borte; men der kunde vel næppe være Tvivl om, at han jo havde ladet Sagen gaa i Arv til sine efterladte, og at Magisteren vilde iværksætte, hvad Doktor Morten ikke levede længe nok til at faa gjennemført. Dertil maatte det ingenlunde komme, og her var altsaa en Grund mere for Lensmanden til at gaa angrebsvis til Værks: det var ikke alene Lyst til Hævn, der drev ham; men Selvopholdelsen bød ham simpelt hen at komme sin Modpart i Forkjøbet med en Anklage, at tilintetgjøre sin Modpart for at værge sig selv.

Hertil passede det godt, at heller ikke Hans Skaaning endnu havde faaet Hævn nok. Disse to værdige Stalbrødre „udfyldte gjensidig hinanden", i det den ene „støbte Kuglerne, og den anden skjød dem ud".

Klokkeren sad hjemme i sin skumle Bolig paa Brobjærg og rugede over et nyt Anslag, og saa snart han havde Planen færdig, begav han sig en Aften til Havreballegaard og udlagde den for sin „højgunstige Velynder".

Det var ham vel bekjendt, at der blev talt en Del om Bispens bratte Endeligt, og at Rygtet havde travlt med „den besynderlige Sygdom", der havde voldt hans Død. Ved at lytte til dette tusendtungede Rygte havde Kimeren undfanget Ideen til en ny Forfølgelse mod de efterlevende. Hvad om man beskyldte og lod Bispinden anklage for, at hun havde forhexet sin Mand? I vore Øren lyder en saadan Beskyldning ganske vist kun latterlig; men den passede ganske vel til de gængse Meninger og Forestillinger i hin overtroiske Tidsalder, da næsten alle uden Undtagelse troede paa Trolddom og Hexeri, og da Hexeprocesser hørte til Dagens Orden. Hans Skaaning var en af de faa, som ikke delte Tidens Overtro, og han vidste bedre end nogen anden, at Fru Kirsten var uskyldig i sin Mands Død; men det var et Punkt, som han saare let kom over, og for ham var det af en langt mere afgjørende Betydning, at en Hexeproces, hvori Bispinden var den anklagede Part, aldeles ikke vilde tage sig underlig ud selv i de højere og mere oplyste Samfundslag, og at den i højeste Grad vilde interessere „den uvittige Mængde". Sagen forberedte han ved at sætte et nyt, vældigt Rygte i Omløb, og her kom det ham vel tilpas, at Skipper Ingeborg saa godt som daglig havde haft og fremdeles havde sin Gang i Bispegaarden. Vel vidste han, at Hoben snarere elskede og agtede end frygtede den „gode" Spaakvinde; men det var ham lige saa

vitterligt, at ingen tvivlede om, at hun kunde hexe og trolde som den bedste, naar og hvor hun vilde. Dermed var den Vanskelighed bortryddet. Den næste var, at Lensmanden var bange for „Hexen“ og altid havde foretrukket at gaa af Vejen for hende og lade hende være i Fred; men hans Betænkeligheder var ikke vanskelige at faa Bugt med, saa meget mindre som han hadede hende og inderlig ønskede at blive „Hexen“ kvit, og Planen for øvrigt vandt hans fuldeste Bifald. Lensmanden troede ikke paa nogen Gud, hvorimod han nok troede, at der var en Djævel til, og at denne havde sine mægtige svorne Haandlangere her i Verden; men hans Tro paa dette Væsens Tilværelse var dog ikke stærkere, end at den snilde Klokker fik ham til at slippe den ved at holde et lille Foredrag for ham om, at Tro og Overtro var lige taabelige, at Vantro var det eneste fornuftige, og at man over Hovedet ikke skulde tro paa andet, end hvad man kunde tage og føle paa eller se for sine Øjne. Den ny Felttogsplan blev altsaa vedtagen og dens Gjennemførelse besluttet.

Det første Udfald gjaldt Skipper Ingeborg, i det man nemlig ansaa det for rigtigst allerførst at foretage en Hexeprøve med hende for uigjendrivelig at kunne bevise, hvad det var for en Person, Fru Kirsten og hendes Datter plejede Omgang med. At Prøven vilde give et ønskeligt Resultat, tvivlede man ikke et Øjeblik om, og naar det paa den Maade var godtgjort, at Skipper Ingeborg var en arg Troldkvinde, der stod i Pagt med Djævelen, vilde hun aldrig komme paa fri Fod mere. Lensmanden vilde saa lade rejse Anklage imod hende; ved Hjælp af allehaande Pinsler lykkedes det nok at faa hende til at bekjende sine Misgjerninger og deriblandt navnlig den, at hun og Fru Kirsten havde hjulpet hinanden at forhexe Bispen, og saa skulde hun „efter Loven dømmes til at kastes levende paa Ilden“. Efter denne nødvendige Forberedelse vilde man dernæst, grundet paa Rygtets Dom og Skipper Ingeborgs Bekjendelse, ligeledes rejse Anklage mod Bispinden; om hun skulde lide samme Skæbne som hendes Medskyldige, eller man maaske kunde nøjes med at lade hende staa aabenbar Skrifte, vilde alt komme an paa Størrelsen af hendes Andel i Brøden.

Dagen før Alle Helgens Dag 1643 lod Lensmanden Trommen røre paa Aarhus Gader og Udraaberen bekjendtgjøre, hvilket Skuespil der skulde opføres paa Aarhusbugten ud for Strandhytten, og da Mængden nysgjerrig strømmede til, lod han sine Svende og Karle omringe Hytten for at paagribe „Hexen“. At det først blev bekjendtgjort saa sent, var en Forholdsregel, man havde taget for at holde Spaakvinden i Uvidenhed om, hvad der forestod; thi det gjaldt om at tage hende med Overrumpling og hindre hende i at redde sig ved Flugt.

Spaakvinden var ikke alene, da Overfaldet skete. Efter sin heldige Flugt fra Tjele havde Karen Brok nemlig skyndt sig med at banke paa hos sit Barns brave Plejemoder, sagt hende, at hun var dets Moder, og hvem der havde sendt det, og efter at have modtaget disse Meddelelser havde Skipper Ingeborg beredvillig tilbudt hende Husly hos sig i Strandhytten, indtil hendes Brøde kunde skaffe hende et andet og bedre Hjem.

Paa den nævnte Dag sad de tvende voxne Kvinder og Barnet hos hverandre i den lille fattige Stue, og ingen af dem havde fjærneste Anelse om det truende Uvejr, der nærmede sig. Karen spandt og nynnede paa en Kæmpevise, Skipper Ingeborg bødte Fiskergarn, medens hun lyttede til Sangen, og Barnet sad paa sine Knæ omme paa Bænken under Vinduet og morede sig med et gammelt Spil Kort, som hun havde bredt ud paa Bordet foran sig. Pludselig sagde den lille:

„Mo'er og Bedstemo'er! Hvad mon det er for Mænd, der kommer? Mon de vil ind til os?“ Siden den rette Moder var kommen, kaldte hun Ingeborg Bedstemoder.

Begge de tiltalte holdt op med deres Arbejde og gik til Vinduet.

„Ej ved jeg, hvad de har i Sinde, mit Lam!“ sagde Ingeborg; „men det er jo ham selv og hans Svende, og Klokkeren, det skimlede Bæst, er ogsaa med — det huer mig allerringest.“

„De stævner lige hid!“ udbrød Karen, der allerede begyndte at blive bange — „ej se, hvor Folk kommer strømmende her ud fra Byen! Hvad mon alt dette betyder?“

„Aa, vi blæser dem et Stykke!“ sagde Skipper Ingeborg; „lad dem bare komme an!“

Beregningen havde været rigtig: Erik Grubbe og Klokkeren kom først, og i den mægtige Lensmands Paasyn vovede ingen af de hidstrømmende Tilskuere at komme „Hexen“ til Undsætning. Svendene havde fra først af ikke haft synderligt Mod paa det Stykke Arbejde, de skulde udføre; thi de kjendte Skipper Ingeborg og nærede stor Respekt ikke alene for hendes overnaturlige Kræfter, men ogsaa for hendes legemlige; men førend de drog af Gaarde, gav Lensmanden dem nogle Kander Brændevin at styrke sig paa, og da Klokkeren, der ledede Expeditionen, begyndte Angrebet med en kraftig Besværgelse mod „Hexen“ og hendes usynlige Forbundsfælle, var der ingen Ting i Vejen, og de gik løs paa Hytten med Dødsforagt. Erik Grubbe fulgte ikke med helt ned til Huset, men blev holdende til Hest i nogen Afstand paa et højt Punkt, hvorfra han havde fri Udsigt over Skuepladsen og den

nærmeste Del af Aarhusbugten. Et Par store fladbundede Baade med Aarerne lagt til Rette laa rede ude i Sølandingen. Angriberne nærmede sig i sluttet Trop og slog Kreds om Hytten; nogle holdt Øje med Døren, andre med Vinduerne, og atter andre stirrede op i Vejret, som om de ventede, at „Hexen“ kunde faa i Sinde at fare bort igjennem Skorstenen. Hans Skaaning havde som en klog General, der paa en Gang forstod at lede og at sørge for sin egen Sikkerhed, stillet sig bag ved Hæren i nogle Favnes Afstand fra Huset, hvor han stod og svingede sin Stok som en Kommandostav og tilraabte de menige, at de skulde gaa mandig frem og tage Skansen med Storm. En tre, fire Stykker af de modigste gav sig til at bumre paa Døren med de bare Næver — thi andre Vaaben var det forbudt at bruge — men ingen gik ind, hvorimod Skipper Ingeborg, der indtil dette Øjeblik endnu ikke havde Anelse om, hvilken „Prøve“, der ventede hende, kom ud og syntes rede til at sætte Magt imod Magt og prøve paa at slaa Fjenden tilbage. Lensmanden var for langt borte til at kunne høre den levende Krydsild af Skjældsord, der vexledes mellem Belejrerne og den belejrede, hvorimod han tydelig saa Skipper Ingeborg smøge Ærmerne op over Albuerne og true med sine knyttede Næver paa den mest udfordrende Maade. Den overlegne Fjende stormede løs paa hende, og der opstod en rasende Kamp. En Stund holdt hun sig tappert; hendes bare Arme gik som Trommestikker paa Mændenes Hoveder, og flere af Modstanderne sank i Knæ for hendes kraftige Næveslag; men der var altfor mange om hende, og efter en fortvivlet Modstand blev hun overmandet, bundet paa Hænder og Fødder og slæbt ned i den ene af Baadene, hvor de bandt hende et langt Stykke Reb om Livet. Mandskabet fordelte sig i Baadene, som derefter begge stødte fra Land og lagde et Par hundrede Favne ud i Bugten. Den fangne blev hivet over Bord, en Mand stod rede med Kniven i Haanden og overskar i Hast Baandene, der sammenholdt hendes Hænder og Fødder, medens en anden Mand holdt sig parat med en Haandspage, for at hindre hende i at gribe fat i Rælingen og prøve paa at kæntre Baaden; men Skipper Ingeborg, der her var i sit rette Element, syntes slet ikke at have noget saadant i Sinde. Medens Baadene lagde fra hinanden for at stramme Rebet, der omtrent var lige langt til begge Sider, og af hvilket en Mand i hver Baad havde fat i en Ende, gjorde hun først nogle kraftige Svømmetag ind efter; men pludselig standsede hun, sank ned i staaende Stilling og „traadte Vande“, saa at det grangivelig saa' ud, som om hun stod paa Havbunden og hvilede sig med Hovedet over Vandet, medens ingen kunde se, at hun med Hænderne skjulte under Vandfladen smøgede Trøje og Yderskjørt af sig, med samt Rebet, der var bundet derom.

„Hun flyder, hun flyder! Se til Hexen, hun er ej i Stand til at synke!“ raabte Hans Skaaning fra den ene Baad, medens Mandskabet halede ud fra begge Sider; men lige med et forsvandt hun under Vandet og blev borte saa længe, at flere af Mændene begyndte at blive hede om Ørene og sende truende Øjekast til Klokkeren, der raabte i et væk: „Hal ud, for Djævelen! Træk paa Aarerne! Stram Rebet!“ Baadene standsede pludselig med et Ryk, hele den lange Rebline laa strammet hen ad Vandfladen; men ved Rebet hang kun Ingeborgs Yderklæder, „Hexen“ var forsvunden.

Svendene knurrede, og en af dem raabte: Saa gid Djævelen annamme jer, Hans Kimer, der har faaet os med paa den Forretning! Har vi nu ikke der gaaet hen og myrdet et uskyldigt Menneske — for uskyldig maa hun jo være, om ellers Prøven har noget at betyde!“

„Hej! Der er hun igjen!“ udbrød en af de øvrige og pegede ind efter.

Alles Øjne fulgte Retningen af Karlens fremstrakte Arm, og ganske rigtig: Skipper Ingeborgs Hoved var atter blevet synligt over Havfladen en halv Snes Favne længere inde, og hun svømmede hurtig ind imod Land, men i en noget sydligere Retning end Huset, som om hun havde i Sinde at gaa i Land omme under Skoven.

„Kan I se, hun flyder!“ raabte Klokkeren — „efter hende, Gutter! Vi maa hale hende ind!“

„Ja, god Dag, min Nathue!“ sagde Svenden, der først havde talt; „Skipper Ingeborg kan naturligvis flyde og dukke, ligesom det bedst gefalder hende; hun er jo en gammel befaren Sømand, og ved I hvad, Kammerater, hun klarer sig min Sæl som en Karl!“

Stemningen blandt Svendene havde pludselig vendt sig til Gunst for Spaakvinden; af Frygt for Lensmanden turde de dog ikke lade være at sætte efter hende; men det gik helt forvirret med Vendingen og Farten. Det var kun for et Syns Skyld, at der blev trukket paa Aarerne af alle Kræfter, og det halve Antal Aarer skoddede*) lige saa meget som de roede. Flygtningen havde derfor stadig Forspringet; inden Hans Skaaning og hans uvillige Hjælpere fik Mon til at indhente hende, havde hun naaet Kysten. „Hexen“ var sluppen fra dem og i Land, og et Øjeblik efter var hun forsvunden i Skovens Tykning.

Grunden til, at hun valgte denne Landgang,

*) roede bag ad.

var Frygt for, at Lensmanden maaske havde lagt en Del af sin Styrke i Baghold, og hun vilde først undersøge Terrænet, inden hun turde nærme sig Huset.

Vi vender tilbage til Karen Brok, der var forbleven hos Barnet i Stuen, hvorfra hun med Angest og Bæven var Vidne til det brutale Overfald paa stakkels Ingeborg. Hun havde ikke Mod til at forlade Hytten, saa længe Kampen stod paa; men saa snart den var endt, og hele Sværmen havde begivet sig ned til Stranden, tog hun sin lille Pige ved Haanden og ilede ud og afsted, saa hurtig hun kunde,

Kæmpehøjen.

ind efter Aarhus. Hun var dog ikke kommen ret langt, inden hun mødte Mette Skippers og stærken Jørgen; Troels kom pustende et Stykke bag efter.

„Er det sandt?" raabte Mette, længe førend de mødtes.

„Ja, du fredsenste Gud, Mette!" svarede Karen og vendte om; „de har bundet hende og trukket hende ned til Vandet, og jeg er ræd for, de underliver hende! Hvor bliver I ogsaa af? Jeg saa' ingen af jer blandt Hoben, og ingen af de andre rørte en Haand for at hjælpe hende!"

„Vi hørte det lige nyssen," svarede Skipper Ingeborgs Datter og ilede afsted; hun var bleg som et Lig og saa' helt forvildet ud. „Trommen var ej i Fiskergyden, og det bæres mig for, at det skete forsætlig for at holde det skjult for os! Ak,

du min Gud og Frelsere, om vi kommer for sent til at hjælpe hende!"

Hun og stærken Jørgen næsten travrendte, saa at hverken Troels Øltapper eller Karen kunde følge dem.

Stærken Jørgen ragede Hoben til Side, og han og Mette gik helt ud til Vandet.

(Fortsættes.)

Kæmpehøjen.

Paa Marken hæver sig en Kæmpegrav,
hvorfra man skuer vide over Hav,
men hvo der hviler i dens dunkle Gjemme,
derom ej taler mere nogen Stemme.

Den store Sten er sunken halvt i Jord,
en Brombærranke omkring den sig snor.
Hver Minderune Tidens Haand har slettet,
og han, den rejstes for, er længst forgjættet.

Om Dagen Højen staar saa tavs og rolig,
med Blomster smykket smiler Dødens Bolig;
i Høst har Hyrdedrengen der sit Sæde
og plukker Rankens sorte Bær med Glæde.

Men naar i Sommernatten alt er stille,
og Stjærnerne med dæmpet Klarhed spille,
da skjælver Højen, op dens Stendør springer,
og i dens Dyb som Sværd paa Skjold det klinger.

Da træder Kæmpen frem med Sværd ved Siden,
fuldtrustet, som han fordum gik til Striden,
og ved hans Side svæver let en Kvinde,
hvis lyse Lokker gaa for Nattens Vinde.

Paa Stenen sætte de sig ned og stirre
ud over Havet vidt, hvis Bølger dirre
i Stjærneglans, mens svag en Bølgebrusen
til Øret naar med Nattevindens Susen.

Og Kæmpen taler om sin Ungdoms Dage,
det klinger, som naar Kampens Lurer brage;
han taler om sin stærke Olds Bedrifter,
som de staa tegnet op i gamle Skrifter.

Som Fortids Skjalde sjunge for vort Øre,
en Saga, underfuld og stor at høre,
beretter han, om Krig, om Sydens Blommer,
om Hjemkomst atter til den danske Sommer.

Men Kvinden hæver nu sin milde Stemme
og taler om, hvad hun kan aldrig glemme,
sin Barndomsleg i Danmarks grønne Dale,
sit Jomfruliv i sine Fædres Sale;

sin Kjærlighed til Helten, til den bolde,
hvis Stemme nylig klang som Sværd paa Skjolde,
sin Glæde, hver Gang Skjaldene ham priste,
sin Smerte, da han lagdes i sin Kiste.

Saa sidde her de ved hinandens Side
og se, hvor sagtelig de Timer skride,
men naar i Øst det røde Lys fremdukker,
i Højen gaa de ind, dens Dør sig lukker.

I Solens Straaler staar den tavs og rolig,
med Blomster smykket smiler Dødens Bolig;
paa Stenen tager Hyrdedrengen Sæde
og synger over Grav om Livets Glæde.

J. Johansen.

H. M. Stanleys Rejse
gjennem det mørke Fastland.

XII.

Da Stanley havde passeret de 7 Stanley-vandfald og set Lualaba tage en vestlig Retning, var han sikker paa, at den var den samme som Kongo, men det var dog med inderlig Glæde han hørte den for første Gang blive kaldt Kongo af de indfødte i Rubaga, ikke langt fra Flodens nordligste Punkt; endnu større blev Glæden, da han der fandt de første Spor til en Handelsforbindelse med Vestkysten: tre gamle portugisiske Geværer.

Kongen af Chumbiri.

Lidt længere borte bøjede Floden mod Sydvest, og nu fandt han flere og flere Tegn paa en Forbindelse med de evropæiske Kolonier ved Guineabugten. Dette vakte naturligvis almindelig Glæde, og Modet begyndte at hæve sig, men fra nu af voxede Vanskelighederne, thi nu var de indfødte i alt Fald delvis forsynede med Geværer og kunde altsaa kæmpe med større Eftertryk. Havde ikke Floden været saa bred og opfyldt af Smaaøer, at det var muligt at komme temmelig ubemærket frem, vilde Stanley vist aldrig faaet Atlanterhavet at se mere.

Da vore rejsende var komne gjennem Chumbiri, havde de ikke længere noget at frygte af de indfødte, der nu var mere menneskelige, men der maatte Stanley ogsaa føre Folkene til den 32te Kamp. Om Kongen af Chumbiri, hvem vi bringer et Billede af, skriver Stanley: „Skjønt jeg har set 500 afrikanske Høvdinger, tager jeg ikke i Betænkning her at sige, at jeg anser Kongen af Chumbiri med sin blide Stemme for den mest hykleriske Slyngel i hele Afrika.“ Hans Hustruer var nok værd at se. De var smukke, velskabte, af en dyb brun Farve og havde store Øjne. Sex Tiendedele af dem bar 2 Tommer tykke Messinghalsbaand, tre Tiendedele havde dem af 2½ Tommes Tykkelse,

Dronning fra Chumbiri.

Prins fra Chumbiri.

og Resten besværedes af 3 Tommer tykke Ringe. „Tænk, at gaa med 30 Pund Messing fastloddet om Halsen! Og dog var disse stærkest betyngede Kvinder Kongens Yndlingshustruer! Og de var stolte af deres Byrde!“ Ved et løst Overslag fandt Stanley, at Kongens 40 Hustruer vandrede med 800 Pund Messing om Halsen og hans Yndlingsslaver med 200 Pund. „Lægger man hertil for hver Kone og Datter 6 Pund i Arme- og Benprydelser, saa vil man komme til det forbavsende Resultat, at Chumbiris Konge havde et vandrende Forraad af 1400 Pund Messing.“

Stanley spurgte Kongen om, hvad han gjorde ved det Messing, der sad om Halsen paa en afdød Kone. Kongen smilede og saa velvilligt paa mig, som beundrede han mig for dette Spørgsmaal. Med et listigt Smil drog han derpaa Fingeren tværs over sin Hals. Det var Svaret.

(Sluttes.)

Bugtalerkunsten.

I.

Det er en Kunst, men ingen Hexekunst, som nogle kanske kunde være tilbøjelige til at tro. Alle mine Læsere har naturligvis hørt Tale om Bugtaleri, og de fleste har sagtens ved Gjøglerforestillinger i Kjøbstæderne eller paa Landsbymarkeder haft Lejlighed til at høre Forsøg deri af „vidtberømte“ Bugtalere, der lod et helt Selskab af Dukker marschere op og med hver sin Stemme føre en Faddersladder, saa det summede om Ørene. Men trods Plakatens Løfter og det slaaende i de mange Stemmer, tør jeg dog ikke indestaa for, at det er mere end et Forsøg i den ædle Butalerkunst, du har hørt, og maaske næppe nok det. Thi de virkelige Bugtalere er nu til Dags saare faa i Antal og har i Reglen fuldt op at gjøre med at tjene Penge i de store Verdensbyer, og endelig er dette at kunne lade en Del Dukker tale med hver sin Stemme eller at kunne gjengive en lille dramatiskformet Historie med forskjellige Røster slet ikke Bugtalerkunst. Nej Bugtaler er den, som ikke blot uden synlig at bevæge Munden kan frembringe alle Haande Stemmer, Lyde, Fløjtetoner o. s. v., men ogsaa — og det er Hovedsagen — faa dem til at lyde fra et hvilket som helst Sted man vil, baade oven og under Jorden, uden Hensyn til Stedet, hvor Taleren selv staar.

Navnet hidrører fra den urigtige Forudsætning, at Stemmen dannedes i Bugen. Tillige var det i ældre Tid en fast antaget Mening, at Bugtalerkunsten krævede særegent udviklede Stemmeorganer, en Slags Naturgave, som kun faa var i Besiddelse af, og at altsaa ikke alle kunde blive Bugtalere. Dette er nu ikke ganske rigtigt, tværtimod, det er temmelig sikkert, at saa godt som alle, det vil sige alle med naturligt smidige og sunde Stemmemidler og et godt Gehør, kan lære at blive Bugtalere. Men de skal lære det. Lang Øvelse,

en gradvis Prøven sig frem skal der til, om Mesterskabet skal naas. Som sagt, Talen kommer ikke fra Bugen, men fra de sædvanlige Stemmeorganer, navnlig tages Strubeknudens og Ganens Muskler til Hjælp, og for den, der vil øve sig i Kunsten, gjælder det derfor om, at han kjender disse. En Mand af Faget har som Ledetraad til at finde den rigtige „Bugtaler-Tone" meddelt følgende: Efter at have rømmet sig godt, saa der ikke er Slim i Halsen, aander man Lungerne fulde af Luft og gjør et Tilløb til at hoste. Men i Steden for virkelig at gjøre det, udpresser man en langtrukken Lyd i den nedre Del af Halsen, hvilken kræver en Del Anstrængelse og ikke just fremkalder nogen behagelig Bevægelse. Er man i Tvivl, om det er den rigtige Bugtalerstemme, anvender man følgende Maade for at opnaa Vished. Man stiller sig med blottet Hals foran et Spejl, saaledes at man tydeligt kan iagttage „Adamsæblet". Dette forandrer nemlig Stilling ved de forskjellige Lyde, hæver sig ved højere Toner og sænker sig ved dybere. Naar man nu med sin sædvanlige Stemme gjør det omtalte Tilløb til Hoste, vil man se, at Adamsæblet gaar til Vejrs, medens det sænker sig, saa fremt man træffer den rigtige Bugtaler-Lyd. Vil man udtrykke sig kort kan man ogsaa sige, at Kunsten bestaar deri at indaande dybt og derpaa udaande langsomt og gradvis, samt dæmpe Stemmens Tone ved Hjælp af Strubehovedets og Ganens Muskler. Jeg siger nok, at Kunsten bestaar deri, men selv om man saaledes kan frembringe den rigtige Lyd, hører der dog adskilligt mere til. Først og fremmest, som kortelig nævnt, et fint udviklet Øre for de mange smaa Toneforskjelle. De menneskelige Stemmer, Hundebjæffen, Hestevrinsken, Banken, Fodtrin, Hønsekaglen og saa fremdeles maa man nøje indprente sig og derpaa omhyggelig skjelne mellem de fine Betoninger, mellem Lydene, enten de opstaar nærved eller længere borte eller meget fjærnt. At efterligne alt dette, sker kun ved lang Tids Øvelse. Vi kjender jo alle sammen Mennesker, der kan efterligne andres Røst, gale som en Hane, bjæffe som en Hund. Af denne Efterlignelsesevne har vi vel ogsaa alle en større eller mindre Del, som det gjælder om at faa bragt til Fuldkommenhed.

Foruden alt dette har Bugtaleren en betydelig Hjælp i Skuffelsen hos sine Tilhørere. Ingen af Sanserne bedrager lettere end Hørelsen. Man synes altid at høre Lydene komme fra det Sted eller endog fra den bestemte Gjenstand, hvor man forud er beredt paa at høre den fra, selv om de i Virkeligheden kommer fra en ganske anden Side. Vor man t. Ex. paa et Sted, i Nærheden af hvilket en Ugle har sit Tilhold, og hører en Lyd, der ligner og antages for Ugleskrig, ja saa er man ogsaa overbevist om at have hørt den i Retning af Uglens Tilholdssted. En Mand sidder alene en Aften paa sit Værelse og hører pludselig noget rasle ved Vinduet, han lytter, det piller og rasler igjen, han rejser sig og ser efter, men der er ingen Ting. Efter et Kvarters Forløb begynder det igjen, akkurat som naar Kittet pilles fra Vinduessprosserne. Skulde det være Tyve, det er sent, og Stedet ensomt beliggende. Manden begynder at mærke noget, der ligner Angest, men endnu en Gang vil han dog forvisse sig om, at Lyden ogsaa kommer fra Vinduet. Og, Hørelsen siger ham det atter og atter, men ikke des mindre modtager han næste Dag den Oplysning af andre der i Huset, at det var Musene, der puslede henne over Kakkelovnen. Den Skuffelse, som Hørelsen saa let kan fremkalde, er Bugtaleren til stor Nytte.

Bugtalerkunsten har været øvet og dyrket saa langt tilbage i Tiden, som de historiske Efterretninger gaar. I Bibelen forekommer flere Steder Hentydninger, som kun kan sigte til denne Idræt, saaledes hos Profeten Jesais, der nævner en Bugtaler. Ligeledes har de ældste græske Forfattere kjendt denne Maade at tale paa og deler halvvejs med deres Samtid den Opfattelse, at Bugtalerne stod i Forbindelse med Aander, fra hvem de i et eller andet Øjemed havde modtaget den gaadefulde Gave. Man er temmelig sikker paa, at Bugtalerkunsten fandt Anvendelse baade i de ægyptiske Templer og i de græske Orakler, ligesom den ogsaa i Aarhundreder senere er benyttet til mange Haande Gjøgl og til at fremkalde overtroiske Forestillinger.

Nu om Tide har Kunsten ikke mange Dyrkere, i hvert Fald ikke mange fremragende, trods det at den som Forretning ikke er daarlig. Som naturligt er, har Bugsproget givet Anledning til en Mængde pudsige, ofte i høj Grad morsomme Optrin, som jeg næste Gang skal meddele et lille Udvalg af.

D. H.

„Hertuginden af Genève".

Den fuldstændige Titel lyder „Hertuginde den tiende af Genève", og det ædle Væsens Historie er lige saa mærkværdig som underholdende. Hertugindens Stamregister kan føres langt tilbage, fra Slægtled til Slægtled gjennem flere Aarhundreder, og det turde vel være, hvad man med Billighed kan forlange af en Hertuginde, der dog trods baade Stamtavle og høje Titel altid vil vedblive at være et Kvæg.

En Mr. Bates i England kjøbte i Begyndelsen af dette Aarhundrede, paa offentlig Auktion den

unge og smukke Hertuginde, senere kaldet den første, for 183 Guineer (næsten 3,400 Kroner). Et ældre Medlem af samme Slægt kostede 1,000 Guineer. Fra denne to Aars Kvie stammer i lige Linje paa Mødrene Side alle de senere Hertuginder, der til forskjellige Tider vandt Prisen ved de store Dyrskuer. Den prægtige, senere opvoxede Slægt skyldes Mr. Bates i stor Maalestok anvendte Ikke-Krydsning blandt Racerne.

I Aaret 1853 solgtes ved Avktion en Hertuginde til den nette Sum af over 13,000 Kr. Hun kom til Amerika, hvor hendes Afkom er kommet paa flere Hænder. I 1873 kjøbtes Hertuginden den tiende, hvoraf vi bringer et Portræt, til den næsten

utrolige Pris af 140,000 Kr. Hun var Moder til 3 Børn: Hertug den tredje af Oneida, Hertug den sjette af Oneida, og Hertuginde den ottende af Oneida, hvilken sidste blev solgt samtidig med Moderen for 60,000 Kr. til samme Kjøber. I England, hvor den gamle Hertuginde nu føres til, har hun sat flere ny Børn i Verden, der alle slægter hende paa. Hun afgik ved Døden i Januar Maaned 1878.

V.

Smaating.

Meget beklageligt. En Dame mødte en bekjendt, som var sørgeklædt, og udbrød: „Men hvad ser jeg, Henriette! Du er sørgeklædt!“ — „Ja, min Bedstemoder er død.“ — „Det sorte klæder dig. Jeg sværmer ogsaa for sort, men jeg har desværre saa sjælden Sorg.“

Natlig Forstyrrelse. Husfruen: „Hvorledes har De sovet i Nat?“ — Gjæsten: „Daarligt, meget daarligt!“ — Husfruen: „Hvorledes da?“ — Gjæsten: „Der var en syg Loppe i min Seng, og da alle dens Naboer kom for at besøge den, kunde jeg ikke faa Ro.“

En utrolig Højde. I Missouri findes der nogle Træer, som er saa høje, at der behøves to Mand og en Dreng til at se op til Toppen af dem. Den ene ser saa længe han kan holde ud, og saa begynder den anden at se, hvor den første slap!

En Amerikaner forstaar paa en saa skuffende Maade at efterligne en Hanes Galen, at Solen et Par Gange har ladet sig narre og er staaet op et Par Timer, før den plejer.

Bidende. En Dame plejede, naar hun paa Gaden kaldte paa sin lille Hund, at sige: „Kom her, Herre!“ En ung Laps, der en Dag gik efter hende, vilde være vittig og gik derfor hen til hende og sagde: „Var det mig, Fruen kaldte paa?“ — „Nej, Højstærede,“ svarede Damen, „det var den anden Hvalp, jeg talte til.“

Fra Skolen. „Hvad kaldes de første Tænder, man faar, lille Peter?“ — „Mælketænderne.“ — „Rigtig! Og de sidste?“ — „Forlorne Tænder!“

Rygende. „Kjære Kristian,“ sagde en Hustru til sin Mand et Par Dage efter, at de var blevne gifte, „du har været ærlig nok til at sige mig, at Kakkelovnen i dit Hus røg, men hvorfor har du ikke sagt mig, at du selv ryger?“

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste fra oven og nedad, danner Navnene paa to danske Admiraler: en By i Tyskland — en Verdensdel — et Stræde ved Afrika — et bekjendt Fyrtaarn — en By i Italien.

U. P. L.

Firkantet Nød. Af 5 M, 5 A, 3 D, 2 E og 1 S dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Den førstes Slag gjenlyder vidt
i By og rundt over Land.
Smaabørn det andet nævner tit,
saa snart de stamme kan.
Det tredje er et Kvindenavn,
som vist du hørte mangen Gang;
tit fjerde, naar det var til Gavn,
lovpriset blev i Sang.

A. H. U. S. i Amerika.

Tegn- og Bogstavgaade.

÷ Kat tt = V 1

Opløsninger fra Nr. 32

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
Damaskus	MARV
Algier	ASER
Nibe	REDE
Madrid	VRED
Astrahan	
Riga	
Kalmar	

paa Gaaden: Snemanden.

Brevvexling.

A. B. Passer mindre for Bladet. Røber ret net lille Talent for Vers, men denne almindelige Evne er desværre af de temmelig brødløse, da Produktionen i denne Retning er mange Gange større end Forbruget.

C. P. Der findes i Kbh. flere dygtige Ørelæger, men om Deres Tunghørighed kan helbredes, kan ikke siges med Sikkerhed. At give tilstrækkelig Vejledning i „Husvennen“ til Bogbinding vil tage for megen Plads, og er ogsaa mindre nødvendigt, da enhver i Udgiverens Haandgjerningsbog (eller i den lille Paparbejder) vil finde udførlig Vejledning.

L. C. Larsen takkes venligst for den tilsendte Gjenstand.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, U. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 34.

Søndagen den 25. Maj 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

De kom just i det Øjeblik, da Prøven gik for sig der ude. Mette, der kjendte sin Moders Færdighed i Svømmekunsten, nærede et lønligt Haab om, at hun nok skulde redde sig. Pigen havde gode Øjne; hun stod med sammenknugede Hænder og stirrede ud over Bugten, medens hun kun halvt laante Øre til de nærmest staaendes Forklaring om, hvorledes det hele var gaaet til. Hele den talrige Tilskuerskare ventede i stor Spænding paa Udfaldet af Hexeprøven, alle nærede Deltagelse for Skipper Ingeborg, og skjønt deres Tro paa hendes Uoverviindelighed var bleven rokket, da de saa' hende bukke under i Nævekampen, delte de fleste dog endnu Mette Skippers Forventning om, at deres Yndling, „den gode Spaakvinde", til Uddrag nok skulde klare sig.

Pludselig udbrød Mette: „Der er hun, der er hun, Guds Moder ske Pris og Tak! Sikken Fart, hun skyder, og de kan ikke naa hende! hun er frelst!"

En lydelig Bifaldsmumlen gik igjennem Forsamlingen, der ellers forholdt sig rolig og tavs; flere af de nærmeste Tilskuere tyssede paa Mette og bad hende ikke at raabe saa højt, da Lensmanden maaske kunde høre det, og de holdt hende tilbage, da hun stod paa Spring og vilde have ilet Moderen i Møde omme under Skoven. „Vær endelig stille og lad som ingen Ting," sagde de; „Skipper Ingeborg hytter sig bedst, naar hun raader sig selv."

Hun fulgte Raadet, der blev givet i den gode Mening, saa længe som muligt at holde Spaakvindens Undvigelse skjult for Erik Grubbe, hvis Syn ikke var det skarpeste, saa at han næppe havde kunnet opdage det lille mørke svømmende Punkt mellem Baadene og Kysten, og nærmere inde under Land dækkedes Flygtningen tilsidst af en lille skovbevoxet Odde, der skød sig ud i Søen.

Mængden blev staaende ganske rolig og ventede, til Baadene kom nærmere og stævnede mod Land. Klokkeren stod i Forstavnen og saa meget ilde ud.

Ved Synet af Hans Skaaning kom Blodet vældig i Kog paa Mette Skippers. „Er han ogsaa med, det hjælmede Spøgelse!" udbrød hun opbragt; „da er det ej at undres over, at Djævelen er løs! Han skulde rigtig nok have Kløø, skulde han!"

„Lad mig klemme ham lidt," sagde stærken Jørgen; „Kimeren og jeg har en liden Høne at plukke sammen for den skammelige Løgn, han bandt mig paa Ærmet for at forlede mig."

„Aa ja, stærken Jørgen!" lød det ivrig fra alle Sider — „pin ham! klin ham! nap ham! klap ham! giv ham dygtig og skaan ham ej, den visne Bandskrop! Lad ham faa baade for Bispen og stakkels Ingeborg!"

Nu stødte den forreste Baad mod Sandgrunden, en af Svendene gik udenbords og tog Hans Skaaning paa Ryggen og vadede til Land med ham.

„Hvad har I gjort ved Skipper Ingeborg?" sagde stærken Jørgen i en truende Tone.

Hans Skaaning sendte Spørgeren et hurtigt, lurende Øjekast, i det han svarede: „Hun flyede fra os, den forbandede Hex!" og han trængte paa og vilde bort igjennem Mængden.

„Hvad! kalder I min skikkelige Moder en Hex?" raabe Mette Skippers og truede ad ham — „saa gid Djævelen lamme jer bjæffendes Tunge!"

Stærken Jørgen tog det mere praktisk, og i det han kastede begge sine Kæmpenæver i den sprællende Klokker, sagde han i en rolig, næsten gemytlig Tone: „Nu skal Kimeren til Hexeprøve, at vi kan se, om han flyder eller synker — hvist!" Med disse Ord gav han ham først et lille Kast ind efter for at faa ham i Slyng, og hivede ham saa fra sig til den modsatte Side med en saadan Kraft, at Klokkeren fløj som en Kæmpefugl mange Alen ud i Bugten og faldt i Vandet med et vældigt Plask.

Tilskuerne undte ham hjærtelig godt denne vældige Dukkert; til et saadant Optrin, der faldt saa ganske i deres Smag, kunde de ikke holde sig tavse, og medens Hans Skaaning kravlede op og vadede i Land, hilsedes han med et saa stormende Latterbrøl, at det gav Gjenlyd i Skoven.

„Lensmanden!" lød det pludselig. Latteren forstummede, og alle vendte sig om.

Erik Grubbe, der havde set Baadene lægge til Land og var spændt paa at erfare Udfaldet af Hexeprøven, nærmede sig i Pasgang og standsede nu tæt bag ved Folkehoben. Han kom tids nok til at se Hans Skaaning pjaske i Land efter sit ufrivillige Bad, og han følte ikke større Deltagelse for denne sin Raadgiver og Stalbroder, end at han trak paa Smilebaandet og gottede sig over hans ynkelige Udseende.

„Kom hid, Hans Klokker," bød han, „og sig mig, hvorlunde det gik. Hvor er Hexen bleven af?" vedblev han og saa' sig om blandt Tilskuerne; „I var alle Vidne til, at hun flød og ej kunde synke — ikke sandt?"

Men inden nogen kunde svare, traadte den savnede ud af Skoven, og Tilskuerne udbrød i Munden paa hinanden: „Der er Skipper Ingeborg!"

Lensmanden fulgte Retningen af Mængdens Blik; han vendte Hesten med en saadan Fart, at den næsten stejlede, og — „Hexens" frygtede Skikkelse stod for ham og stirrede ham op i Ansigtet med en jaget Ulvindes flammende Øjne. Sin laadne Kabuds havde hun tabt i Kampen med Svendene, hendes tykke graasprængte Haar hang hende ned ad Ryggen i lange vaade Tjavser, og Vandet dryppede fra hendes drivvaade Klæder. Lensmanden blegnede og blev saa forfærdet ved Synet af „Hexen", at Haaret rejste sig paa hans Hoved, medens hun traadte tæt hen foran Hesten og greb fat i Bidslet og raabte saa højt, at alle kunde høre det:

„I er en Satans Soldknægt, Jerrik Grubbe, og fortjente ej bedre end at sparkes i Rakkerkulen som en skabet Hund! Men den Voldsdaad, I har øvet mod mig i Dag, skal komme tifold over jert eget syndige Hoved! I skal leve den Dag, da al Verden vender jer Ryggen med Væmmelse og Foragt, og for al den Skamfærd, I øver, skal Forbandelse ramme baade jer og jert Afkom! Eders Alderdom skal vorde æreløs, og ingen Taare skal væde jert Leje, naar I som et Aadsel paa Møddingen ligger i den sidste Strid! Eders Eftermæle skal blive ringere end den usseligste Træls, og eders undergivne skal trampe og danse paa eders Grav og juble af Glæde over, at den Satans Haandlanger Grubbe endelig er gangen af Live! Ve, Ve — ja tifold Ve over den røde Ridder paa Havreballe!"

Efter at have sagt dette vendte hun sig fra ham og gik ned til Strandhytten, medens han en Stund som forstenet blev holdende ubevægelig og stirrede efter hende med den udtalte Forbandelse rungende i sine Øren.

Klokkeren nærmede sig og sagde med rystende Stemme: „Giv dog Befaling, strænge Herre, at de griber hende atter, død eller levendes!" Han var saa forfrossen, og Tænderne klaprede ham i Munden, saa at han næsten ikke kunde tale forstaaeligt.

Lensmanden fo'r op. „Rejs ad Helvede til, elendige Klerkepjalt!" hvæsede han — „hvi Fanden lod I hende slippe, da I havde hende?"

„Ak, strænge Hr. Lensmand! Hun gjorde sig løs og svømmede fra os," stammede Klokkeren.

„Sov I da saa længe, elendige Fjog?"

„Nej, Hr. Ridder!" tog en af Svendene Ordet; „men hun dukkede ned under Vandet og smøgede Tøjret af sig."

„Dukkede!" raabte Erik Grubbe; det var jo det, de skulde have hindret hende i! Svendens troskyldige Tilstaaelse gjorde Lensmanden rasende.

„Ja, hun var nede længe," tilføjede Svenden; „vi frygtede næsten for, at hun var druknet."

Der gik en knurrende Mumlen gjennem Hoben. „Skipper Ingeborg er uskyldig, og det er bevist mere end nok!" lød det dæmpet fra Mund til Mund, og Troels Øltapper sagde højt: „Hans Naade Kongen vilde hue det ilde, dette her, om han vidste det!"

„Hvo vover at mukke!" tordnede Erik Grubbe og tog til sit Værge.

„Jeg mukker ingenlunde, strænge Hr. Lensmand!" gjenmælede Troels; „men fjerde Kristian kjender jeg helt vel og ved, at han er en retfærdig Herre. Det vil I vel heller ikke nægte!"

Erik Grubbe bed sig i Læben og tvang sin opblussende Vrede. Spillet var i hvert Fald tabt, han havde Mængdens Dom imod sig, og Sagen kunde maaske faa ubehagelige Følger, om der blev køret derover for Kongen. Efter et Øjebliks Overvejelse vendte han Hesten og red sin Vej uden at mæle et Ord mere.

„Skuespillet" var endt og det paa en Maade,

der var yderst tilfredsstillende for de talrige Tilskuere, som nu hurtig opløste sig og vandrede hjem i Smaagrupper, ivrig samtalende om hvad de alle havde set og hørt.

Tre Personer havde vundet i Anseelse ved Dagens Begivenhed. Den første var naturligvis Skipper Ingeborg, der ej alene var gaaet sejrende ud af Vandprøven, men som til Slut i flere hundrede Menneskers Paahør ustraffet havde kusket Lensmanden saa eftertrykkelig, at Mund og Mæle forgik ham. I Mængdens Øjne var hun fra nu af en uovervindelig Heltinde, og mange var af den Mening, at det kun var paa Skrømt, hun bukkede under i Nævekampen, for at hun kunde faa Lejlighed til at vinde sig en endnu herligere Sejerskrans. Den anden var Troels Øltapper, der havde slaaet Erik Grubbe af Marken med „fjerde Kristian". Og endelig havde stærken Jørgen ved at „dyppe" Klokkeren vasket det Vanry af sig, han var kommen i ved Bortførelseshistorien.

Klokkeren derimod var ved sin virksomme Andel i Hexeprøven sunken end dybere i Mængdens Omdømme; alle foragtede og afskyede ham som et nedrigt Menneske. Da han mærkede, at Lensmanden ikke vilde have „Hexen" fængslet, luskede han af og gik hjem, uden at nogen lagde Mærke dertil. Brobjerg naaede han, men i en yderst forkommen og elendig Tilstand; han blev syg oven paa den Tur og maatte holde Sengen i flere Dage.

Skipper Ingeborg derimod slap nemmere over det. Saa snart hun var kommen hjem, drak „den gamle befarne Sømand" allerførst en halv Pægel Brændevin; saa afførte hun sig det vaade Tøj, gik i Seng og faldt i Søvn, og da hun vaagnede igjen, beroligede hun Karen Brok med den Forsikring, at hun var „saa kvik som en Fisk!"

Der gik en Uges Tid, Hans Skaaning var kommen paa Benene igjen og havde atter begyndt at gruble paa sine Hævnplaner.

En Aften silde — der var stille og tomt i Gaderne, thi det var alt over borgerlig Sengetid — kom en af Bysvendene, der var ude at gjøre sin Runde, vandrende op ad Vestergade med Sværd ved Siden og en tændt Lygte i Haanden. Da han gik over Storetorv, blev han opmærksom paa en mørk Skikkelse, der stod op ad Muren paa den gamle Raadstuebygning og, uden at sige et Ord eller forraade sin Nærværelse ved en eneste Lyd, bevægede sig i de sælsomste Bugter og Vridninger. Bysvenden holdt sin Lygte i Vejret, saa at dens Lys faldt paa Skikkelsens Ansigt, og gjenkjendte til sin store Forbavselse Klokkeren, der stod i Gabestokken med Jærnbøjlen om Halsen, Hænderne bundne paa Ryggen og en Knevl i Munden.

„Det maa vel være paa Borgemesterens Befaling, at I er bleven stillet der, Hans Skaaning?" sagde Svenden med et skadefro Grin og gjorde Mine til at ville gaa videre.

Klokkeren stampede i Brostenene og vrikkede ivrig med Hovedet. Svenden nærmede sig atter med Lygten og opdagede nu, at der ikke var Laas, men kun en Pind for Bøjlen, og dette var Bevis nok for, at Fængslingen ikke var sket paa Øvrighedens Bud; den fangne maatte altsaa løslades. Først befriede han ham for Knevlen, og medens han løste hans Hænder, spurgte han: „Hvem har gjort det, Hans Skaaning?"

„Aa! Det har Skipper Ingeborg, den fordømte Hex!" stønnede Klokkeren; „hun overfaldt og knevlede mig, inden jeg kunde raabe om Hjælp; men jeg skal tage Hævn, gyselig Hævn over hende, den bansatiske Troldkvind!"

„Ja, det har jeg intet imod, naar bare I kan faa den," sagde Svenden tørt; „se saa, nu har I atter Labberne fri og kan selv tage Halstøjet af, og skynd jer saa at komme hjem; det er langt over borgerlig Sengetid."

Med disse Ord tog Svenden sin Lygte igjen og gik sin Vej.

Hans Skaaning rev det rustne Halsjærn af sig og skyndte sig om til Borgemesterens Gaard; men Porten var lukket, og hvor ivrig han end bankede og kaldte, kom ingen og lukkede op; Lensmanden kunde han heller ikke vente at faa i Tale saa sent paa Aftenen, saa at der ikke var andet at gjøre for Øjeblikket end at følge Bysvendens gode Raad; han gik altsaa hjem og lagde sig til Hvile med en Hævntanke mere i Hovedet.

Tidlig den næste Morgen gik han til Havreballegaard og forebragte mundtlig sin Klage for Lensmanden. Erik Grubbe medgav ham fire af sine væbnede Svende, der fik Ordre til at fængsle „Hexen", og med dette drabelige Følge skyndte Klokkeren sig til Strandhytten — Døren stod aaben, men Hytten var tom, og denne Expedition endte endnu mere frugtesløs end den forrige.

Skipper Ingeborg havde forladt baade Huset og Egnen. Hvor opholdt hun sig? Ingen vidste det, og trods al sin ivrige Spejden og Spørgen var Klokkeren ikke i Stand til at finde hendes Spor.

Først længe efter erfarede man, at Skipper Ingeborg, Karen Brok og hendes lille Pige opholdt sig paa Rosenholm, hvor den ædle Holger Rosenkrants havde givet dem Husly og taget dem under sin Beskyttelse. Under Hr. Holgers Vinger var Spaakvinden betrygget baade mod Lensmandens og Klokkerens Efterstræbelser.

---

21. Ondskabens Sejr.

Efter den for Lensmanden saa uheldige Hexeprøve besluttede han at opgive Sigtelsen mod Fru Kirsten for Hexeri; thi der skulde jo dog en nogenlunde rimelig Grund til at rejse den paa, og hverken han eller Klokkeren kunde finde nogen ny i Steden for den paatænkte, der var glippet for dem.

Men ikke desto mindre stod han fast paa at faa hele Bispefamilien lagt øde, og nu skulde den anden Beskyldning — mod Bispinden og hendes Svigersøn — benyttes for fuldt Alvor saa meget og des kraftigere.

Den 17de November 1643 var Lensmanden ved sit falske Kæremaal naaet saa vidt, at han havde erhvervet sig en kongelig Ordre til at fængsle Magister Bonde, og efter at Bispen i Viborg i Følge kongelig Befaling havde forbudt Magisteren Prædikestolen, lod Erik Grubbe ham under stærk Bevogtning føre til Kjøbenhavn, hvor han blev indsat i Blaataarn; men da man ikke der kunde faa nogen egentlig Oplysning om Sagen, og Magisteren stadig paaberaabte sig sin Uskyldighed, sendtes han kort efter tilbage igjen og indespærredes i Havreballegaards Fængsler; thi det var nu Lensmandens Hensigt ved langvarige Pinsler at forkorte den

Stanley bygger Baade.

ulykkelige Fanges Liv. Den 16de December lod han ogsaa Bispinden fængsle og bevogte „ved en bestilt Vagt;“ men hun løslodes dog atter en Maaned efter, nemlig den 16de Januar 1644, „da de Svenske kom til Aarhus.“

Den mægtige Lensmand nød dog ikke sine Triumfer med ublandet Glæde. Kongen havde nemlig begyndt at tage sig af Sagen paa en Maade, som lod ane, at han var bleven paavirket til Gunst for de anklagede. Allerede den 2den December 1643 modtog Erik Grubbe en kongelig Befaling til „at erklære sig over, hvorfor han strax havde skikket Mester Kristen Nielsen til Kjøbenhavn, uagtet han havde tilbudet sig at stille Borgen“, og to Dage senere erholdt han Meddelelse om, at Landsdommerne i Jylland, „Erik Juel og Mogens Høg, var befalede at begive sig til Havreballegaard for at forhøre Mester Kristen Nielsen,“ samt at „Bisperne i Aalborg og Viborg havde faaet Befatil at kjende paa de Sager, der af Kommissionen, Mester Kristen Nielsen anlangende, blev dem forelagte.“ 18de December: „Da Kristen Nielsen beklager sig, at efter at han er kommen hjem, holdes han saa strængt, at han ej tør tale med nogen, saa befales Erik Grubbe at lade ham tale, med hvem han vil, kun at det sker i nogens Paahør, som han

(Erik Grubbe) selv dertil forordner. Item da Bispinden havde beklaget sig, at der var ingen i Byen, som turde paatage sig hendes Sag at forsvare af Frygt for Lensmanden, saa befales denne, at han ikke maa hindre nogen i at tale hendes Sag, hvem hun dertil begjærer og kan formaa dertil."

Disse kongelige Ordrer kom Erik Grubbe meget ubelejligt og gav ham adskilligt at bide paa. At han havde en hemmelig Modstander, der modarbejdede ham ved Hove, kunde der næppe være Tvivl om; men hvem var denne Modstander eller Fjende? Det kunde han ikke begribe. Imidlertid: „fjerde Kristian" havde talt, hans Ord krævede ubetinget Lydighed, og Lensmanden skyndte sig at efterkomme hans Bud. Det harmede ham allermest, at Magisteren, trods den strænge Bevogtning, havde set sig i Stand til at naa Majestætens Øre med sine Klager; men for at betage ham Aarsagen til at gjentage dem, gav han nødtvungen Ordre til, at hans Fangenskab skulde formildes.

Den hemmelige Modstander, der modarbejdede Erik Grubbe, var ingen anden end Fru Eline, Magisterens Hustru. Da Sagen mod Bispinden og hendes Svigersøn var bleven anlagt og Magisteren fængslet, rejste den unge Frue uopholdelig med sin

Forbi Livingstonefaldene

Broder Oluf til Kjøbenhavn, nærmest i den Hensigt at undgaa sin Fjendes Efterstræbelser, der sikkert ikke vilde udeblive. Hertil havde hendes Mand ogsaa bestemt opfordret hende, medens han selv med mandig Ro gik sin tunge Skæbne i Møde. Ingen af dem havde ved Skilsmissen Anelse om, at han som Fange skulde følge hende saa at sige i Hælene; men ikkun to Dage efter sin Ankomst til Hovedstaden erfarede Fru Eline gjennem en af sine fornemme Slægtninge, at hendes Mand i det sidste Døgn havde siddet indespærret i Blaataarn.

(Sluttes.)

H. M. Stanleys Rejse
gjennem det mørke Fastland.

XIII.

(Sidste Stykke.)

Den 12te Marts opdagede Stanley i en Afstand af 75 Mile fra Atlanterhavet det første af 32 Vandfald, som har faaet Navn efter Livingstone og findes paa en kun 50 Mile lang Flodstrækning, den vildeste Stanley nogen Sinde havde set. „Man forestille sig et Stykke af Verdenshavet, en Mil langt og en Fjerdingvej bredt, pisket til

Skum af en Orkan, saa faar man et ret godt Begreb om Bølgedannelsen her. Nogle Bølgedale var halvandet hundrede Alen lange, og den afsindige Flod væltede sig afsted fra den ene til den anden. Først styrtede den skummende Flod ned i en vældig Dal med en saadan Kraft, at Vandmassen derpaa rejste sig 20—30 Fod i Vejret, inden den rullede videre ned i den næste Bølgedal."

Det var et forfærdelig anstrængende Arbejde, der her optog Folkene. Paa den lange Sejlads var mange af Kanoerne blevne ubrugelige, og andre var gaaede til Grunde i Vandfaldene, saa det var nu bleven nødvendigt at bygge ny, ved at fælde og udhule Urskovens mægtige Stammer, og dermed ser vi dem beskjæftigede paa omstaaende Billede. En af de nybyggede Kanoer var 54 Fod lang og blev kaldt Livingstone. Baadene maatte af Folkene slæbes op over Bjærgene forbi Vandfaldene, saa det gik meget langsomt fremad. Men værre end det strænge Arbejde var det, at Fødemidler næsten ikke var til at opdrive, da de indfødte ikke brød sig om deres Varer. Nøden blev da ogsaa til sidst saa stor, at endogsaa Uledi, der frelste 13 Menneskeliv paa denne Rejse med Fare for sit eget og altid havde været et lysende Exempel til Efterfølgelse, ikke kunde afholde sig fra at rapse.

Den 31te Juli var Baadene bragte forbi 28 af Faldene, men da var Folkene næsten ogsaa rene Skeletter, og Stanley besluttede sig derfor til at forlade Floden, nu da han havde set, at den virkelig var den samme som Kongo. Budskabet om, at han vilde føre Folkene over Land til den nærmeste evropæiske Koloni, modtoges med Henrykkelse af den forsagte Skare. Vandfaldene havde ogsaa krævet saa mange Ofre, at Glæden var let forstaalig. Mest nedslaaende havde det virket, at Frank Pocock, den sidste af de tre Englændere, den 3dje Juni var bleven et af disse Ofre. Med en Dødsforagt, der maatte vække enhvers Beundring, styrtede Uledi sig i det brusende Vand for at frelse Frank, men uden Held.

Den 4de August var Expeditionen naaet til Landsbyen Nsanda, men da var ogsaa næsten alle helt afkræftede. Hungrige var de til Hobe, thi de indfødte nægtede bestemt at give dem Mad for ders Tøjer og Perler, og de havde derfor den bedste Udsigt til at dø af Sult, kun nogle faa Mil fra den nærmeste evropæiske Koloni.

Næste Dag sendte Stanley Uledi, Kacheche og en Dreng samt to indfødte Vejvisere afsted til Embomma, der laa en halv Snes Mil længere mod Vest, for om muligt at skaffe Hjælp fra de der boende Evropæere. Ved Sendebudenes Hurtighed lykkedes det ogsaa at faa Hjælpen i rette Tid. Den 9de August 1877 naaede vore rejsende Embomma, og snart gled de ned ad Kongo til Atlanterhavet, „Civilisationens blaa Rige".

Efter at have besøgt Kabinda og Loanda, fulgte Stanley sine tro Ledsagere til Zancibar ad Søvejen sønden om Afrika. Den 26de November naaede de hjem, 108 Mænd, Kvinder og Børn, efter tre Aars Fraværelse. Af Expeditionen havde 114 Mennesker mistet Livet, og Hjælpetropperne havde mistet 59, saa Rejsen kostede ialt 173 Mennesker Livet.

Stanley havde saaledes gjort en af de mærkeligste Rejser, som Tiden efter Kolumbus har at opvise. I 999 Dage havde han rejst henved 1550 Mile. Han havde naaet sit Maal: „at tænde en klart lysende Fakkel over den vestlige Halvdel af det mørke Fastland", han havde forenet den afrikanske Forsknings adskilte Dele og bragt tusendaarige, iherdige Bestræbelser til en bestemt Afslutning.

Men i vor Beundring for Føreren maa vi ikke glemme hans trofaste Følge, der ogsaa tilkommer sin Del af Æren. Uden Mænd som Uledi, Manva Sera og de andre trofaste og modige sorte, havde Rejsen været uudførlig. Heller ikke maa vi glemme, hvad denne Rejse kostede, ikke i Penge men i Menneskeliv. Ingen af de tre modige, trofaste hvide Ledsagere havde den Glæde at se Rejsen fuldført, og hvor mange sorte maatte ikke lægge deres Ben i det mørke Fastlands Indre!

Bugtalerkunsten.

II.

En Bugtaler, der var paa Rejse i Tyskland, kom en Aftenstund ind i en Landsbykro, der var vrimlende fuld af Gjæster, mest fra Omegnen. Den fremmede, hvis Udseende strax tydede paa, at han var langvejs fra, tog Plads ved et Bord og kom snart i Samtale med nogle af de tilstedeværende. Han talte væsentlig om sine Rejser, og hvad han havde oplevet i andre Lande, og vakte derved især to Mænds Misundelse, som ikke taalte, at nogen var klogere og mere erfaren end de. Den ene, en svær, tyk Mand, var Mølleren Martin, som i Løbet af en Snes Aar ved ikke altid ærlige Midler var bleven en hovedrig Mand. Den anden, hans Fætter Steffen, var en stor Slyngel til Hestehandler, der mangen Gang havde solgt gamle og daarlige Heste for unge og fejlfri Dyr. Begge havde blandt deres Sognefolk gjort sig forhadte ved deres utaalelige Indbildskhed, som den fremmede Bugtaler snart fik at føle i Form af alle Haande Spotterier.

Bugtaleren fandt det under sin Værdighed at mundhugges med disse Mennesker, men forespurgte sig hemmeligt om deres Stilling og lagde sin Plan

derefter. Et Par Timers Tid efter var de fleste Gjæster borte, kun enkelte, deriblandt de to Fættere, var endnu til Stede.

Martin, der havde faaet en lille Knude i Kakkelovnen, var ved at falde i Søvn, og Steffen var nok heller ikke langt fra det samme. Den fremmede gik op og ned i Stuen med langsomme Skridt, ligesom for ikke at forstyrre Søvnens gode Aander.

Pludselig hørtes en Stemme, der lignede Steffens, raabe:

„Halløj, Fætter! Hvorfor sover du? Du har nok ordentlig slaaet til Søren i Aften."

Steffen blev yderst forskrækket ved at høre sig selv tale, da han dog ikke havde aabnet Munden. Ogsaa Martin fo'r op, pludselig vaagen.

„Hvad siger du?" udbrød han ivrig.

„Jeg? Ikke et Ord!" svarede Hesteprangeren.

„Kom nu bare ikke med Løgn," vedblev Mølleren, „jeg hørte nok din Stikpille, din Brøvlebøtte!"

Saaledes kjævledes de en Stund og begyndte saa at nikke igjen.

„Halløj, Steffen!" raabte da en Stemme, der klang som Martins, „hvor mange gamle Krikker har du snydt Folk med i Dag?"

Begge Fættere blev pludselig vaagne og stirrede paa hinanden.

„Din Mølleræsel!" skjældte Prangeren, „hold du hellere dine Grovheder ved dig selv!"

Nu blev Striden først for Alvor hæftig. Først vedblev det en Stund at gaa løs med grove Ord, saa kom det til Ørefigen, og til sidst fik de hinanden i Haarene, væltede sig paa Gulvet og bankede hinanden dygtig af til stor Fornøjelse for de tilstedeværende.

Som enhver jo let kan tænke sig, var det Bugtaleren, der havde talt snart med den enes, snart med den andens Røst.

En af de berømteste nulevende Bugtalere er Irlænderen Maccabe. Han har som Anledning til, at han for Alvor lagde sig efter Bugtalerkunsten angivet følgende: „Jeg var den Gang en Dreng paa omtrent fjorten Aar. En Aften havde der været Selskab hjemme, og jeg havde da underholdt Gjæsterne med mine Forsøg i Bugtalerkunsten. Om Natten laa jeg en lang Stund uden at kunne falde i Søvn, og pludselig hører jeg Lyd af listende Fodtrin i de andre Stuer. Trods det at jeg ikke var ganske modig, listede jeg mig dog ned for at se efter, og gjorde den ubehagelige Opdagelse, at der var Indbrudstyve i Huset. Paa en Gang faar jeg den heldige Ide at bruge min Kunst og gjør et farlig Spektakkel ved at tale med alle de Stemmer, jeg kan. „Denne Vej!" raabte jeg, „kom med Lys, men i en Fart!" . . . „Tag Bøssen, skyd kun væk!" . . . „Pas paa, de vil ud af Vinduet!" Det lød jo, som der var en fem, sex Mennesker paa Færde for at gribe Tyvene, der naturligvis slap Kosterne og sørgede for at komme bort saa hurtig som muligt. Af denne lille Begivenhed lærte jeg, at Bugtalerkunsten kan have sin praktiske Nytte."

Det fortælles, at en Gang da Maccabe var paa en Fodvandring, mødte han en Bonde, som kom trækkende med et Æsel. Bugtaleren gav sig i Snak med Bonden, og falder da i Samtalens Løb paa at spørge om, hvor gammelt Æselet er. „Det gaar i sit fjerde Aar," svarede Bonden. Maccabe ser paa Dyret og siger med et Æsels skrydende Røst: „Det er Løgn, jeg gaar i mit tyvende!" hvorpaa han forfærdet sprang tilbage. Bonden stod som rædselsslagen: „Ih, men du store Gud, kan Æslet snakke!" Hvis Maccabe ikke har oplyst ham om Sagens rette Sammenhæng, har han næppe nogen Sinde anet den, men stedse siden gaaet i den Tro, at hans Æsel kunde snakke.

En anden morsom Historie er følgende: En Gang kom en Bugtaler tillige med sin Hund ind i en Kro og forlangte noget at spise. Smørrebrød sattes frem, og medens Bugtaleren, hvem vel at mærke ingen i Kroen kjendte, tog til sig af Maden, lægger hans Hund sine Forpoter op paa hans Knæ, og en Stemme, der tilsyneladende kom fra Hunden, lyder: „Jeg er ogsaa sulten, giv mig et Stykke med!"

„Snak, Karo," svarede Bugtaleren med sin sædvanlige Røst, „du maa vente, til du kommer hjem, ved du nok."

„Det er godt nok," lød den Stemme, som syntes at komme fra Hunden, helt sørgmodig; „men naar vi kommer hjem, faar jeg heller ingen Ting."

Kromanden stod, som var han dumpet lige ned fra Himlen, thi hvor mange Gjæster der end saa havde været under hans Tag, en talende Hund havde han dog aldrig truffet paa før. Han bød strax den fremmede tredive Daler for Hunden, men da han ikke kunde faa den til den Pris, lagde han til, indtil han naaede hundrede, saa slog Bugtaleren til. Hunden, der havde lagt sig ned paa Gulvet, saa op paa sin forrige Herre, og det lød som den spurgte: „Hvad er det, du har gjort ved mig?"

„Jeg har solgt dig," svarede Bugtaleren med egen Stemme.

„Ja, saa siger jeg heller aldrig et Ord mere i mine Dage," lød det igjen fra Hunden.

Dette gjorde den gode Kromand en Smule misstemt, og da det viste sig, at alle hans venlige Opfordringer til Hunden om at passiare lidt med ham, var frugtesløse, solgte han den atter til Bugtaleren, men med betydeligt Tab.

En Hotelvært i Sevilla, som havde kjøbt nogle Træstammer ved Jerezporten, sendte sin Karl

derhen for at kløve nogle af disse til Husbrug. Han havde just begyndt paa dette Arbejde, da der hørtes en jamrende Klage fra det indvendige af Stammen, hvori han huggede; men da han, med Undtagelse af et Menneske, som i nogen Afstand røg sin Cigar, ikke bemærkede nogen, troede han, at han var bleven skuffet af en fjærn Larm. Han gjorde derfor atter et Hug i Stammen, men denne Gang hørtes et heftigt Skrig, der bønfaldt Karlen om Barmhjærtighed. Den stakkels Mand vilde have besvimet af Forskrækkelse, dersom ikke flere forbigaaende, hvem han i usammenhængende Ord forsøgte at fortælle den overnaturlige Tildragelse, var komne ham til Hjælp. Enhver lo over Karlens formodede Drukkenskab, da paa en Gang den forrige Stemme trængte frem af Stammen og hulkende bad, at man vilde høre den. Nu fortalte den usynlige, at han var en Søn af en Licentiat fra Salamanka og netop for 50 Aar siden, som Følge af en Trætte med en Troldmand, af denne var bleven manet ind i en Træstamme og dømt til at blive i denne saa længe indtil Træet blev fældet og var kommet under Tag. Efterhaanden som den fortryllede vedblev at fortælle, fjærnede de forskrækkede Tilhørere sig lidt efter lidt og udbredte Beretningen af denne Tildragelse i Staden, saa næsten ingen vovede at nærme sig Jerezporten henimod Aften. Tusende Formodninger og Rygter herom krydsede hverandre i alle Selskaber, og Borgmesteren og Raadet selv havde til Hensigt, den følgende Dag at raadslaa om denne Sag, da Gjæringen blandt Publikum pludselig lagde sig. Ved Middagstid læste man nemlig paa Torvet følgende Bekjendtgjørelse: „Den hæderlige bekjendte franske Bugtaler, Hr. Tangier, som i Gaar Middags i Nærheden af Jerezporten aflagde et lille Bevis paa sin Færdighed, vil have den Ære, i Morgen Eftermiddag Kl. 4, i det herværende Skuespilhus's store Sal at give en offentlig Forestilling."

En engelsk Bugtaler opholdt sig paa en Gjennemrejse i en Landsbykro, hvor en Bjørnetrækker netop var i Færd med at lade sit stakkels Dyr gjøre sine sædvanlige Kunster for Byens Lediggængere. Bugtaleren gik ned i Gaarden og gav sig i Snak med Bjørnetrækkeren. „Det var jo et prægtigt Dyr, De der har, hvad kan den?" — „Hvad den kan?" svarede Bjørnetrækkeren gnaven, „den kan danse, som De ser." — „Kan den ogsaa snakke?" — „De kan jo spørge den ad," svarede Bjørnetrækkeren brutal. Bugtaleren lod sig ikke det sige to Gange, men tog høflig til Hatten og spurgte: „Maa jeg have den Ære, Hr. Bjørn, at spørge, hvad Landsmand De er?" — „Jeg er en Schwejtzer," brummede Bjørnen. Man tænke sig Tilskuernes og Bjørnetrækkerens Forbavselse. „Tænkte jeg det ikke nok," sagde Bugtaleren, „han er høfligere end sin Herre. Han taler ogsaa godt engelsk, men man hører dog strax Udlændingen. Hvordan har De det ellers, Hr. Bjørn?" vedblev han derpaa henvendt til Bjørnen, „er Deres Herre god imod Dem, faar De nok at æde?" — „Min Herre er den nedrigste Dyrplager og Tyran, som har sultefødet mig, saa længe jeg har trællet for ham, men jeg skal nok hævne mig," svarede Bjørnen. — „Hvad vil De da hævne Dem med, gode Hr. Bjørn?" — „Jeg har netop bestemt at æde ham til Frokost i Morgen tidlig!" raabte Bjørnen bister. Ved disse Ord tog baade Bjørnetrækker og Tilskuere Flugten, og det lykkedes kun med største Møje at overbevise den første om, at det hele var Spøg.

Smaating.

En fiffig Kontorist. Principalen (til en Kontorist): „Hvad er det for et Brev der?" — Kontoristen: „Det er et Brev, jeg er ved at skrive til Hr. T. for at underrette ham om, at man ikke kan efterkomme hans Ordre, da han ikke har opgivet sin Adresse." — Principalen: „Og hvorhen vil De saa adressere Brevet?" — Kontoristen raadfører sig tankefuld med Loftet.

En Fisker. Lille Johan gik ud at fiske uden at bede sine Forældre om Tilladelse dertil. Den næste Morgen spurgte en af hans Kammerater ham: „Naa, Johan, fik du saa noget i Gaar?" — „Ikke før jeg kom hjem," svarede Johan i en nedslaaet Tone.

Baade for varmt og for koldt. En ung Pige blev en Gang paagreben som Brandstifterske. Hun rendte ud i en Bæk for at drukne sig. Da Vandet naaede hende til Halsen, blev hun staaende Man spurgte hende da, hvorfor hun ikke gjorde Alvor af det. „Uh nej, Vandet er saa koldt," svarede hun og traskede derpaa i Land igjen.

En træffende Lignelse. En Mand skulde forklare en anden Telegrafens Indretning. Da han længe havde anstrængt sig forgjæves, udbrød han: „Forestil dig, at Telegrafen er en forfærdelig lang Hund, som har Hovedet i Chikago og Halen i New-York Naar du træder paa Halen i New-York, saa hyler Hovedet i Chikago. Forstaar du det saa?"

Opløsninger fra Nr. 33.

paa den geografiske Gaade:

Regensbur**g**
Amerik**a**
Bab el Mande**b**
Eddyston**e**
Neape**l**

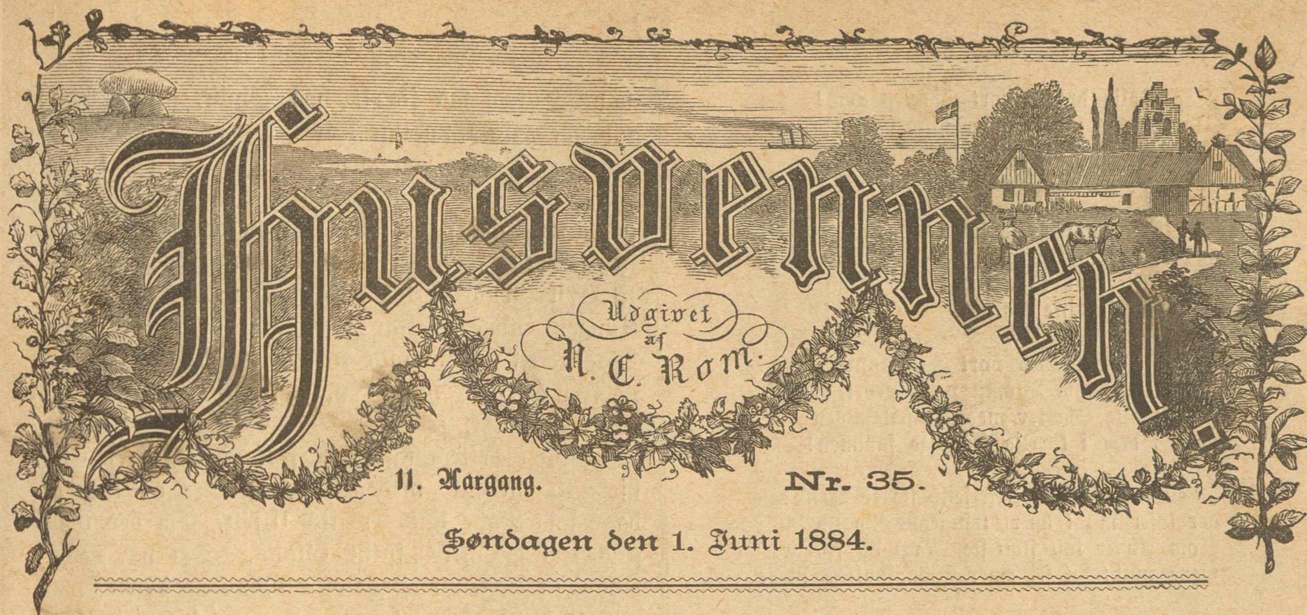
paa den firkantede Nød:

S M E D
M A M A
E M M A
D A A D

paa Tegn- og Bogstavgaaden: Min uskatterlige Ven.

Hermed følger et **Tillæg**, indeholdende: Dansk Husflidsselskabs Feriekursus. — Foredrag om Sløjdsagen. — Husflidsforeninger og Husflidsskoler. — Tag fat! Af en Husflidsven. — Mælk som Næringsmiddel. — Erindringsliste. — Præmiebreve til Udstillingerne. — Dansk Husflidsselskab. — Medlemsbidraget for 1884. — Husflidsarbejder. — Husflidstegninger.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 35.

Søndagen den 1. Juni 1884.

Paa Pinsemorgen.

„Velkommen!“ Du straalende Pinsedag!
Du hilses af tusend' viftende Flag:
hvert lysegrønt Løv, der i Skov udspringer,
en Hilsen smilende til dig bringer.

Hver Blomsterklokke i Skovens Bund
har Velkomstord paa sin spæde Mund,
og tusend Lærker mod Himlen fare
med Velkomsttoner, jublende, klare.

„Velkommen! Du signede Pinsefred!
paa Solstraaler daler du til os ned,
du kommer som før med flammende Lue,
med Kraft og Vælde og dog som en Due.

Tag Bolig dybt i vort Hjærtes Hus!
Udrens det med Aandens stormende Sus!
Og tænd saa dit Pinseblus, det klare,
en Flamme, der kan i Evighed vare!

„Velkommen!“ Kjærligheds hellige Aand,
der klæder med Roser hver tornefuld Vaand!
Det skilte samler du under din Vinge
og agter jordiske Straaler kun ringe!

Spred Vingen over vort Fædreland,
der gynger som Blomst paa oprørt Vand!
Smelt alle Hjærter med Pinseflammen
og bøj dem i kjærlig Enighed sammen!

„Velkommen!“ Befrielsens stærke Aand!
der løser mildt hvert tvingende Baand.
Som Avner kan stolteste Magt du sprede,
mens mildt du skjærmer Smaafuglens Rede.

Du Retfærds stærke, hellige Aand,
for dig er stolteste Kongsspir en Vaand!
Du vældigt udfører de evige Domme,
og hvisker: for Troen skal Sejren komme!

„Velkommen!“ Du Haabets jublende Fest!
med Solsmil om Munden du kommer som Gjæst,
bekranset med Jordens flygtige Blommer,
men med et Bud om den evige Sommer.

J. Johansen.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Sluttet.)

I sin Bestyrtelse og Angest her over prøvede hun først paa at faa Adgang til ham i Fængslet for ved sin Nærværelse at trøste og styrke ham; men da alle hendes Anstrængelser i den Retning var frugtesløse, forestillede hun sig til sidst, at han maatte være dømt til livsvarigt Fængsel eller maaske Døden, og hun gik i en Vaande og Spænding, saa at hun var nær ved at fortvivle.

Omsider lykkedes det hende at skaffe sig Adgang til Fru Eleonore Ulfelt, for hvem hendes Fader i sin Tid havde været Lærer, og vinde hendes Deltagelse for Sagen. Fru Eleonore talte først med sin Mand, Rigshofmester Korfits Ulfelt, og bad ham give Ordre til, at Fru Eline maatte se og tale med sin Mand i Fængslet, saa længe han var der, samt sørge for, at han blev behandlet saa mildt som muligt; men hun fik til Svar, at Magisteren allerede var sendt tilbage igjen for at holdes fængslet i Aarhus, da man formente, at Undersøgelsen retteligst burde fremmes der. For øvrigt havde Rigshofmesteren saa meget andet at tage vare og vilde helst være fri for at blande sig i Sagen til Gunst for Præsten; men da den laa hans Hustru saa stærkt paa Sinde, kunde hun jo tale med sin kongelige Fader derom. Dette gjorde hun og det med saa megen Varme, at det lykkedes hende at vække Kong Kristians Interesse for Bispinden og Magisteren, og Følgen deraf var, at der, som allerede fortalt, indløb den ene kongelige Ordre til Erik Grubbe efter den anden; til sidst befalede Kongen endogsaa, at Lensmanden skulde frigive Magisteren og modtage to Mænds Borgen for ham og Fru Kirsten, indtil Sagen kunde blive undersøgt og paabegyndt.

Efter dette gunstige Resultat ilede Fru Eline hjem til Aarhus, medens hendes Broder blev tilbage som Page hos Korfits Ulfelt, som den Gang stod i sin Lykkes fulde Glans. Det var hendes Haab, at Sagen mod hendes Mand og Moder snart maatte blive afsluttet, naar de nu fik en lovlig beskikket Forsvarer, og det vilde vel ogsaa være sket, dersom Kongen havde vedblevet at skynde paa for at faa den tilendebragt; men han fik fra nu af andre og større Ting at tænke paa og tabte derved de ulykkelige af Syne, og Fru Elines og hendes Families lyse Haab endte for en lang Tid i bitter Skuffelse.

I Evropa rasede Trediveaarskrigen, den trængte ogsaa ind over Danmarks ubeskyttede Grænser og kaldte enhver vaabenfør Mand til Daad og Værge for det betrængte Fædreland. Navnlig i Jylland føltes Virkningerne haardt under den svenske General Torstensons Hærjen og Plyndren over saa godt som hele Halvøen. Alt og alle led, Familiebaand sønderreves, og tidligere velstaaende Borgere bragtes i Nød og Elendighed ved Krigens Rædsler. Efter Bispindens Paastand var hendes Bo, „der ved total Forsømmelse af alle vedkommende var bleven spoleret og forrykket, af Værdi over 30,000 Rdlr.“, og en Mand ved Navn Augustinus Miller vidnede siden, at han var med, da Sølvet blev udtaget af Dr. Mortens Bo til de „tu Regimenters indkvarterede Ryttere, nemlig Polakken og Pensen.“ Dette er kun et enkelt Exempel, og saaledes gik det alle Vegne. Landets Pengevæsen forkvakledes, og Rettergang og Domstole virkede ikke; thi Dommere og Retsbetjente tabte Hovedet og lagde al Virksomhed til Side under den almindelige Forvirring. Krigen var vel ikke langvarig for Danmarks Vedkommende, og Freden sluttedes den 23de Avgust 1645; men den havde kostet umaadeligt og udtømt Landets Hjælpekilder, og Efterveerne føltes i lang Tid efter.

Intet Under derfor, at det under disse forvirrede og sørgelige Forhold trak i Langdrag med Rettergangssagen mod Fru Kirsten og hendes Svigersøn, og fra Lensmandens Side blev der heller ikke hastet med at faa den paakjendt, fordi

det tilfredsstillede hans Hævnfølelse at lade dem svæve i denne pinlige Uvished saa længe som muligt. Men gjemt var ikke glemt; den 19de August 1647 lyste Erik Grubbes Ridefoged paa Aarhus Bything Fru Kirsten Johansdatter „fuld Kettersche Sag til for letfærdig Leyermaal og Blodscham med hindis Datters Mand," og samme Aar blev Magisteren ved Dom affat fra sit Embede som Sognepræst.

Der blev nu atter gjort Forsøg paa gjennem Fru Eleonore Ulfelt at bevæge Kongen til at tage sig af de forfulgte, men denne Gang uden Held. Den gamle Konge var nedbøjet, ikke alene af Alderdom og Anstrængelser under den sidste sørgelige Krig, men ogsaa og især som Følge af den store Fattigdom og Nød, den bragte Landet i, og de mange Ærgrelser, som Rigsraadet voldte ham i hans sidste Regeringsaar ved dets Ulyst til at gjøre noget for Landets Opkomst. I Foraaret 1648 døde den kongelige Helt fra „Kolbergerhejde", Budskabet derom fo'r som en Løbeild over Landet, og Sorgen lagde sig med knugende Vægt over Folket. Tidenden ramte maaske dog ingen føleligere end Bispinden og hendes Børn; thi med fjerde Kristians Død syntes alt Haab om Oprejsning for den saa forurettede og haardt prøvede Familie udslukt for stedse.

Endelig besluttede Enken at rejse til Kjøbenhavn og gjøre Knæfald for Kong Frederik den tredje, af hvem hun udbad sig, at Akterne i hendes Sag maatte blive reviderede. Dette tillod Kongen, og Sagen blev atter foretagen og Vidner indstævnede.

---

22. Oprejsning og Gjengjældelse.

Denne Gang kom Sagen i en anden Gænge. Den 24de Juni 1649 faldt Herredagsdommen, der lød paa fuldstændig Frifindelse baade for Doktor Morten Madsens Enke og Magister Kristen Nielsen Bonde. Af Voteringen anføres følgende:

„Efter de forhørte Documenter kan Landsdommers Dom*), funderet paa Sandmænds Tou**) og Vidnesbyrdene, icke vedgaas, men hun bør fri at være."

„Hende er sket meget stor Uret og bør billigen at absolveres."

„Uforsvarligt med hende procederet, och Vidnerne tiltruet, och offuer talet till at vinde (ɔ: vidne) paa hende."

„Hun er uskyldig medhandlet forkyndet paa Prædikestolen om hendes Ære."

*) ɔ: den i 1647 faldne Dom.

**) Tousmænds Udsagn. „Tousmænd" var alle de, som inden Tinge „opkrævedes at dømme eller skjelne." (Chr. Ostersøns juridiske Glossarium.)

„Dom: Landsdommers Dom, Vidnerne angaaende och Tou'ens Confirmation, bør icke at komme Kirsten Doctors paa Liff eller Ære til Skade i nogen Maade, men derfor fri at være i alle Maader.

Mester Kristen Cit. Erik Juel och Mogens Høg for Vidner de haffuer ved Mact kjendt og derpaa Ræffning for Kjætterie paa hannem gjort er huilcken han formener och ganske mactesløst at være.

Vota & Sententia

Ingen siger der imod."

Samme Aar blev Erik Grubbe afskediget som Lensmand.

Hans Skaaning var nær ved at gaa fra Vid og Samling over denne sluttelige Udgang paa hans og hans „højgunstige Velynders" saa ihærdige og langvarige Forfølgelse mod Bispefamilien. Som et Skumpelskud gik han og tossede omkring i noget over et Aars Tid derefter, og Folk vidste ikke rigtig, „om han var klog eller gal." Som et Symptom paa begyndende Vanvid maatte det vel kaldes, at han Nætter ud kunde kravle om paa Kirkehvælvingerne eller staa i Lugen og stirre over mod Bispegaarden, uagtet han vel vidste, at de Personer, hvis Liv og Færd han vilde udspejde, ikke mere boede der.

Det var en bidende kold November Nat i Aaret 1650. „Døren var lukt, og Lyset var slukt", og Klokkeren var gaaet i Seng, men kunde ikke falde i Søvn. Taarnuret paa Sancte Klemens slog 3 Kvarter til 12, og den dybe rungende Lyd naaede Klokkerens Øre og vækkede ham af en urolig Slummer. „Jeg kommer, jeg kommer!" raabte han og sprang op. Medens han med feberagtig Hast klædte sig paa, var der nogen der puslede ved Gadedøren. „Jeg kommer, jeg kommer!" gjentog han og kastede Slængkappen om sig, tog Nøgleknippet i Haanden og forlod skyndsomt Huset. „Hvor blev I af, højgunstige Velynder?" spurgte han og saa' sig om; det var meget mørkt, men det forekom ham, at han dunkelt kunde skimte en Skikkelse, der trykkede sig op i Krogen bag Hjørnet af Nabobygningen, som gik lidt længere frem i Gaden. „Kom, naadige Herre!" vedblev Klokkeren og ilede afsted; „sidst vi fulgtes ad paa denne Færd, rendte I fra mig; men prøv, om I kan gjøre det i Aften! Hu, hvor det er koldt, og jeg fryser til Marv og Ben; men det nytter intet at klage, strænge Hr. Lensmand! Fremad maa vi, fremad, fremad, til Maalet er naaet!"

Under denne forstyrrede Enetale havde han naaet Domkirken. I det han standsede for at lukke op, forekom det ham, at han hørte snigende Fodtrin efter sig hen over Torvet.

„Kom, kom, Naadigherre!" kaldte Klokkeren dæmpet — „hvi nøler I saa længe? Nu gaar jeg foran og lader Døren staa aaben!"

Der var en sælsom higende Uro over ham, som om en usynlig Ixttemagt havde ham fat og tumlede afsted med ham. Frem ilede han ad den kjendte Vej: ind igjennem Kirken, op ad Trappen og hen over Hvælvingerne, og snart stod han paa sin vante Lurepost ved den aabne Luge.

„End er der mørkt der ovre," mumlede han; „men der kommer vel Lys, og jeg skal kige dem udi Kortene, det lumperhaftige Bispekram! Doktor Morten fik vi Has paa, og han ligger forlængst med Næsen i Vejret der ude paa Kirkegaarden og sover den evige Søvn. Det var noget, men ikke nok, og Maalet skal vorde fuldt! Den knibske Bispetøs skal give sig til sidst, om hun end snor og vender sig nok saa snildt, Bispinden skal staa aabenbar Skrifte og den lange Præst vorde hængt — saa er Lensmandens Vilje, og han gjør, hvad han vil! Er I der igjen, Doktor Morten?" raabte han pludselig — „hvi stirrer I saalunde paa mig med disse brustne, glasagtige Øjne? Ej var det mig, men Lensmanden, der drev paa Forfølgelsen, og jeg var ikkun hans viljeløse Tjenere. Vig fra mig, du luftige Gespenst!" skreg han i den højeste Rædsel og slog vildt omkring sig. „Naade, Doktor Morten!" vedblev han hylende og sank paa Knæ for den indbildte Gjenganger — „Naade, Naade, Naade! Jeg tilbagekalder mine usande Ord til Lensmanden, at der er ingen Gud — jeg tror, han er til, og at han kjender grandt alle vore Veje! Ak, du min Gud og Skabere, for dig vil jeg bekjende, at jeg er ikkun en arm elendig Syndere og hjemfalden til evig Fortabelse, hvis ej du naadelig vil forbarme dig over mig uværdige . . .! Ha, hvad er dette?" udbrød han studsende og rejste sig; thi der var noget, der puslede paa Hvælvingen lige bag ved ham — „er det eder, højgunstige Velynder? Kom da og værg mig ulykkelige, som I saa ofte har lovet . . . Hj—ælp!"

I det samme følte han sig greben om Halsen af en usynlig Haand, der holdt ham saa fast som i en Skrue, saa at han var nær ved at kvæles; en anden usynlig Haand puttede ham en Knevl i Munden, hvorpaa Grebet om Halsen løsnedes, og en hæs, uhyggelig Røst hviskede ham lige ind i Øret:

„Nej, gamle Kjæltring! Det er ikke Lensmanden, men mig, mig, forstaar I? hvem I lejede til at vidne og sværge falskelig for Retten imod Fru Kirsten og Magisteren! I snød mig for Betalingen, og da jeg vilde hævne mig paa jer elendige Usling ved at give jer et Livfuld Hug, angav I mig for Borgemesteren og Lensmanden, Bysvendene piskede mig offentlig, mens I gladelig stod og saa til, og jeg blev smidt i Hullet, hvor jeg nu har kreperet udi tre samfulde Aar! Men ligefuldt er jeg her i denne Stund for at tage hvad mit er, og give jer Vederlag for al eders Niddingsfærd imod mig!"

Klokkeren sprællede og kæmpede som en rasende for at værge sig; men den langt stærkere Modstander kastede ham over Ende og udplyndrede ham næsten til Skindet, hvorpaa han med en hartad djævelsk Koldblodighed slæbte ham ud i Lugens Aabning, og med det dæmpede Udraab: „Vi er kvit, Hans Skaaning, paa dette Spark nær!" styrtede han ham ned.

Tidlig næste Morgen fandt en forbigaaende Klokkerens skrækkelig lemlæstede og næsten ukjendelige Lig paa Gaden udenfor Domkirken. Rygtet om hans ulykkelige Endeligt spredte sig hurtig over Byen, og alle gyste over for den fuldbyrdede frygtelige „Gudsdom".

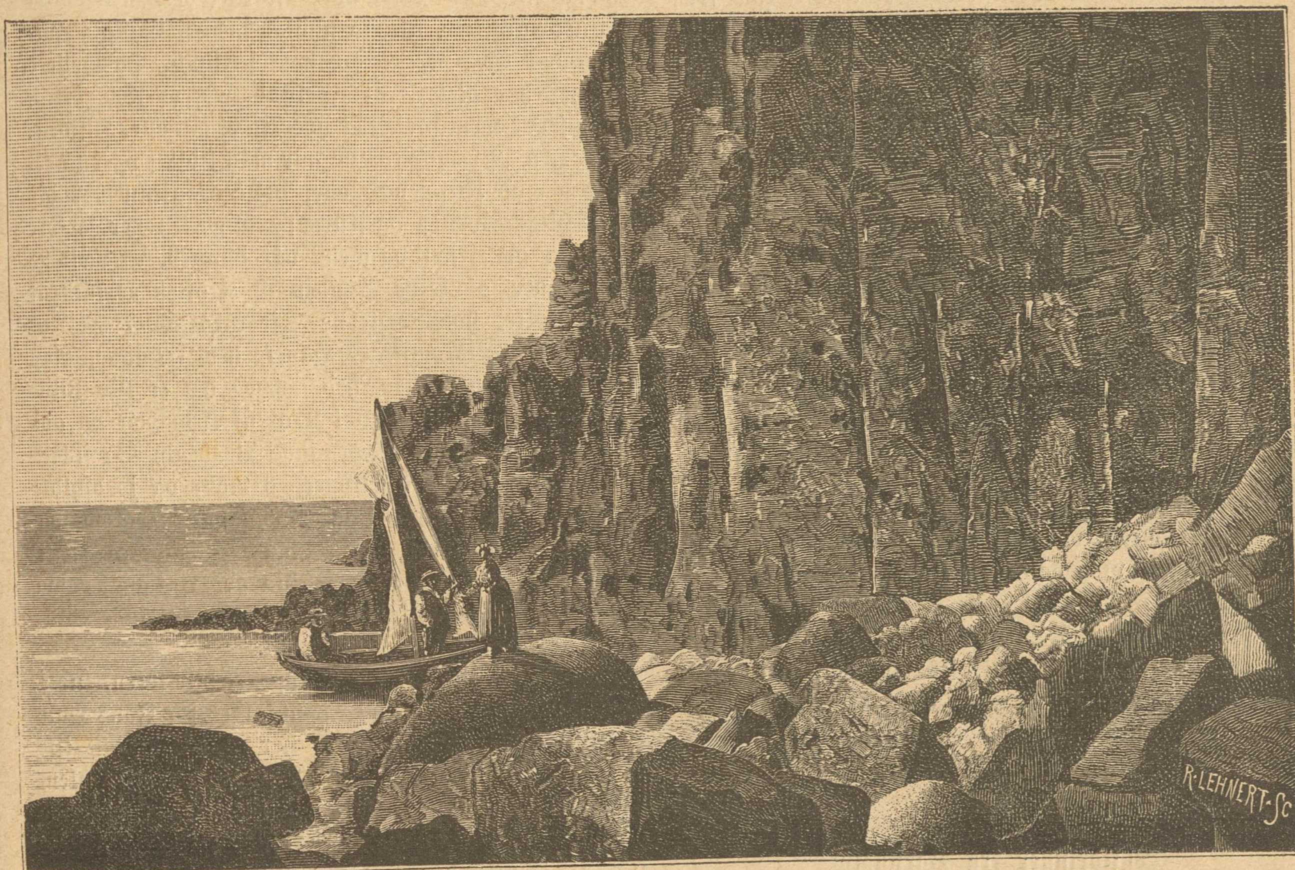
I Førstningen troede man, at Nedstyrtningen maatte være sket ved et Uheld, et Fejltrin, skjønt det paa den anden Side var ufatteligt, hvorfor den ulykkeliges Lig var saa godt som nøgent; men snart kom der Lys i Sagen. Trommen gik i Gaderne, og Politiet lod efterlyse en ilde berygtet og oftere straffet Person ved Navn Richard Hertz, der samme Nat var brudt ud af Aarhusgaards Fængsel, og da Rettens Betjente op ad Formiddagen begav sig til Hans Skaanings Bolig paa Brobjærg for at registrere Boet, fandt de hans Gjemmer opbrudte, alle hans i saa mange Aar sammenpugede Penge og andre rørlige Værdigjenstande bortranede og Kirkenøglerne henslængte paa Gaden. Det var altsaa klart, at der forelaa en Dobbeltbrøde: Mord og Ran, og at den undvegne Fange var Gjerningsmanden; men alle Anstrængelser for at faa ham opsporet mislykkedes fuldstændig. Richard Hertz hverken hørte eller saa' man siden noget til i Aarhus, og hvor han havde forstukket sig, eller hvad der var bleven af ham, erfaredes aldrig.

To Aar efter at Herredagsdommen var falden, modtog Magister Bonde en Lærerplads, et saakaldt „Lektorat", i Kristiania. Did hen drog han med sin Hustru og hendes Moder, efter at de havde solgt og gjort i rede Penge, alt hvad de ejede, hvilket ikke var stort, da Processen havde slugt meget, og store Værdier var gaaet tabte for dem under de Svenskes Indfald og Plyndren i Aarhus.

Efter at Fru Elines Broder Oluf var traadt ud af Pagernes Række, erholdt han en Ansættelse ved Hæren som Kornet og kom derved ind paa en Bane, som bedst stemmede med hans Hjærtes Ønske

om at være sit Fædreland til Tjeneste, og da Krigen var endt, glimrede Guldsporen paa hans Hæl, medens den saakaldte „Kristian den fjerdes Krave“ bredte sig klædelig over hans pyntelige Fændriks Uniform. Baade han og Broderen Martin var tilstede ved Forkyndelsen af Herredagsdommen, der gav deres Moder og Svoger fuld Oprejsning for al den Tort, der saa uforskyldt var bleven dem tilføjet, og de var ogsaa tilstede og blev delagtige i de Æresbevisninger, hvormed Borgerne i Aarhus paa flere Maader lagde for Dagen deres Hengivenhed for den gamle Bispefrue og hendes Børn, da de alle for stedse drog bort fra en By, hvor de vel i nogen Tid havde oplevet meget glædeligt og velsignelsesrigt, men hvor Familien ogsaa i mange Aar var bleven hjemsøgt af en Række hadefulde Forfølgelser og deraf flydende Ulykker og tunge Sorger.

Martin blev ikke Præst, som fra først af bestemt. Han var allerede godt inde paa den videnskabelige Bane og drog nogle Aar senere til Paris for yderligere at uddanne sig i Astronomien, som

Ved Bornholms Klippekyst.

hans Hu stod til, og som var en Videnskab, der med den berømte Tyge Brahe som Banebryder, paa den Tid var i Opkomst her i Landet.

I en gammel Beretning hedder det om Fru Kirsten, at hun fra nu af „havde stor Berømmelse for sin Dyd og Fromhed og levede agtet og æret af alle til sin Død, som indtraf 1672, samme Aar som hendes Svigersøn Biskop Köning (i Aalborg) døde. Hendes anden Svigersøn, Magister Kristen Bonde . . . levede længe i Kristiania og var i Embedet endnu i Aaret 1676 . . . Det gik og hendes andre Børn vel.“

„Men den guddommelige Hævn ytrede sig meget kjendelig paa hendes Fjender. Den poetiske Klokker, Mester Hans Skaaning . . . faldt ned igjennem det foregivne Hul paa Domkirkens Taarn, hvor igjennem han løgnagtig vidnede at have set den skammelige Gjerning, og brækkede sin Hals. Erik Grubbe døde i stor Foragt, og ikke bedre gik det hans Døtre. Den ene blev halshugget i Kjøbenhavn“ (fordi hun havde forgivet sin egen Mand). En anden Datter, den bekjendte Marie Grubbe, blev gift med Frederik den tredjes uægte Søn, den smukke og begavede Ulrik Frederik Gyldenløve.

Han blev dog snart kjed af den letfærdige Tøjte, men opnaaede først at blive skilt fra hende, da hans Halvbroder Kristian den femte kom paa Tronen. Hun blev siden gift med Adelsmanden Palle Dyre til Sindinggaard; men ham forlod hun og løb bort med Kusken Søren Møller, som hun saa blev gift med, og med hvem hun i nogle Aar flakkede omkring som Harpespillerske. Tilsidst boede de i Borrehuset ved Grønsund, hvor de holdt Kro. 1711 boede Holberg nogen Tid hos Marie Grubbe, da han var dragen bort fra Kjøbenhavn for Pestens Skyld, hvilket han omtaler i et af sine Skrifter. Den Gang var Manden dog ikke tilstede, saa som han var „i Kongens Tjeneste“, det vil sige, han var i Slaveriet (paa Bremerholm), fordi han havde slaaet en Skipper ihjel.

En Lykke for Fru Maren Juel maa det vel kaldes, at hun ikke oplevede at se Begyndelsen til sine Børns uhæderlige Vandel og sørgelige Skæbne. Hun var død allerede 1647.

Som ovenfor bemærket blev Erik Grubbe afskediget som Lensmand i Aarhus. Vel fik han derefter det ubetydelige Len Lund paa Mors; men dette mistede han igjen efter kun 2 Aars Forløb, og senere erholdt han aldrig nogen Tillidspost. Han døde Aar 1692 i en meget høj Alder, men, som det i samtlige Beretninger hedder, „foragtet af alle“.

Der er endnu adskilligt at fortælle om de Hovedpersoner i vor Fortælling, som vi har faaet kjær. Men vi maa nu slutte i „Husvennen“ for denne Gang, og de af Læserne, som yderligere vil følge vore Venners Livsskæbne i denne Fortælling — som er grundet paa virkelige Tildragelser — kan faa deres Ønske opfyldt, naar den, fuldfærdig fra Forfatterens Haand, om kort Tid foreligger i Boghandelen.

Skildringer fra Bornholm.

Af Georg Simmelstrup.

III. Jons Kapel.

Foruden det historisk mærkelige Sted Hammershus, har Bornholm mange seværdige Steder. Jeg skal nu fortælle lidt om nogle af Øens mærkeligste Punkter og vælger til en Begyndelse: Jons Kapel.

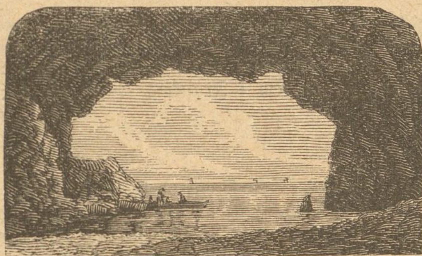
Syd for Hammershus over den 292 Fod høje Store-Ringebakke gaar man ad en Fodsti mod Stranden. Ved Klippens Rand ser man pludselig en 5 Alen bred Trappe, hvis øverste Ende er 130 Fod over Havet; den gaar ned i en dyb Fjældrevne mod Havet. Paa begge Sider af denne Trappe er stejle Fjældvægge; Væggen paa venstre Side fortsætter sig ikke saa langt som den paa modsatte Side, men en uhyre Mængde større og mindre Klippestykker danner som en Fortsættelse af Fjældvæggen. Nede i Kløften lige ud mod Havet staar en enlig Klippe, og den bærer Navnet Jons Prædikestol; hele Kløften gaar i daglig Tale under Navn af Jons Kapel. „Prædikestolen“ rager ikke saa højt op som Fjældvæggen bagved, men en anselig Højde har den dog. Havet ruller sine Bølger op omkring den; nogle simple Trin fører op mod det øverste af Klippen; den er spaltet foroven, og fra Spaltningen skal Prædikantens Ord nok have lydt ud til den lyttende Mængde. Det er under storartede, men vilde Naturomgivelser, at Bornholmerne en Gang i Fortiden har hørt Kristendommen forkyndt, hvis ellers Sagnet har Ret i, at Forkyndelsen er sket herfra, thi nøjere derom fortæller hverken Sagn eller Historie.

Fra „Prædikestolen“ har man Udsigt over Havet og ind mod Klippevæggene, disse er gjennembrudte af utallige Revner og Furer; mange Steder ser det ud, som om Fjældvæggene var dannede af vældige Søjlerader, og selve Bunden af Kløften er fuld af Fjældblokke, hvis afslebne Sider fortæller os, at den store Slibemaskine, Havet, her i mange Aar har udøvet sin Virksomhed. Dog det er ikke Vildhed altsammen, thi et tæt Krat af Brombær og adskillige krogede Hyldetræer, samt Vedbend, har slaaet deres Rødder ind i Klippernes mos- og jordfyldte Revner; forskjellige Slags Smaabuske og mange dejlige Blomster hjælper ogsaa til baade at dække over de nøgne Klipper, men hjælper rigtignok ogsaa samtidig til, hvor Klipperne er nøgne, at lade Vildheden træde stærkere frem.

Lidt til venstre for Klippeprædikestolen, ind i en Klippe, findes en Hule som kaldes for Jons Hule eller Hus. Har Jon boet her, har han just ikke været en Frossenpind; thi Mundingen af Hulen, som næppe kan have haft nogen Dør, vender lige ud mod det aabne Hav. Der findes forøvrigt flere lignende Huler baade der tæt ved og flere Steder ved Kysten.

De mærkeligste af de bornholmske Klippeovne er aabenbart den vaade Ovn under Hammershus, samt den vaade og tørre Ovn omme paa Østsiden af Øen ved Rø. Disse tre Ovne har hver sin Ejendommelighed. Den ved Hammershus gaar henved 150 Fod ind, har i Mundingen Vidde nok, saa en lille Baad kan roes derind. De fuldstændig nøgne Klippevægge støder sammen en 20—30 Fod over ens Hoved, og med Fantasien til Hjælp kan man nok bilde sig selv ind, at den prægtige Spidsbuestil (den gotiske) her er anvendt af Bygmesteren. Det er fornøjeligt i stille Vejr at sejle derind, man kan komme omtrent ind til det inderste. Det drypper rigtignok ned fra Hvælvingerne; maaske ikke de er

rigtig sikre i deres Sammensætninger? Dog det er vistnok ikke Bygmesterens Fejl, der her gjør sig gjældende, heller ikke er det Tiden, der har gnavet saaledes paa Værket, at det er bleven utæt i sine Sammenføjninger, det er nok det fugtige Gulv, der sætter sine Vanddampe rundt paa Vægge og Loft, saa Stuen bliver grønlig farvet af al den Fugtighed. Eller maaske det er Taarer, der flyder, fordi Stormene med de frygtelige Bølgegange har frit Lov til at fare ud og ind af denne gotiske Hal. Solen kan ogsaa somme Tider pippe indenfor, og Dagslyset kan trænge ind til det allerinderste, saa det er langt fra at der derinde er mørkt og skummelt; nej, man føler meget mere Lyst til at blive derinde, vugge sig i sin Baad, lade Blikke løbe ind til det inderste, ned i Dybet, for at se den klare Bund, som er oversaaet af større og mindre Stene, og ud i Sollyset, ud over den aabne glatte Havflade. Man fortryder ikke at have afset nogle Timer paa en Tur derind, naar ellers Vejr og Vind samt godt Solskin vil være til behagelig Afbenyttelse.

Roovnen.

Men ovre paa den anden Side af „Landet"*) ved Rø, „hvor den bornholmske Klippenatur naar nogle af sine ejendommeligste Former", der findes ogsaa et Par „Ovne". Den ene af dem, den vaade, kan man ro ind i; den har ikke nogen stor Dybde, men en Bredde af en Snes Fod. Skovgaard siger om den, at den er „mokfen som en hvælvet Kjælder", og at Bornholmerne kalder den Røovnen (udtales rounjin). Af denne bringer vi her et lille Billede. „Sønden derfra er et andet tørt Hul, kaldet den sorte Ovn (svårte un), hvori man efter nogles Mening kan gaa lige til Slottet, skjønt ingen tør forsøge derpaa." Det er vistnok den dybe, mørke „Ovn", som gaar en 74 Fod ind i Klippelandet med kun en Brede af 2—6 Fod, som Skovgaard her sigter til. Ingen af disse to Ovne ved Rø kan maale sig med den omtalte vaade Ovn ved Hammershus. I den lange, dybe Ovn ved Rø er der saa fælt mørkt og saa snevert, at man nu og da har vanskelig ved at komme frem i nogenlunde ordentlig Tilstand, og der maa man nøjes med den kummerlige Belysning, som man med Tændstikker og Papir kan skaffe sig. Nej, det er fornøjeligere at vugge sig paa det gyngende Gulv i god Belysning inde i Klipperne ved den gamle mærkelige Bisperede Hammershus.

(Fortsættes.)

*) Bornholmerne holder af at følge de gamle Konger i at sige „vort Land Bornholm" og ikke tale om Øen; det lyder maaske bedre, og at det vidner om meget mer, maa indrømmes.

Bognyt.

Dyrerigets Naturhistorie til Brug ved den første Undervisning. Med talrige Billeder. Pris 85 Øre.

I Skoletidende anmeldes denne Bog paa følgende Maade:

For nylig er udkommet: „Dyrerigets Naturhistorie" til Brug ved den første Undervisning, med mange Billeder, besørget udgivet af N. C. Rom (Pris: 85 Ø.), hvilken lille Bog fortjener at anbefales til Skolernes og Skoleautoriteternes Opmærksomhed som særdeles vel skikket til Brug ved den indledende naturhistoriske Undervisning. — Af elementære zoologiske Læremidler er Lütkens „Allerførste Begyndelsesgrunde" uden Tvivl den Bog, der i Skolerne endnu bestandig benyttes i størst Udstrækning. Ikke desto mindre er vistnok de fleste Lærere enige om, at denne Bog (til Pris 2 Kr. 50 Ø.) stillet for store Fordringer til Børnene paa det første Undervisningstrin. Den er, hvad den systematiske Side af Stoffet angaar, for bredt og detailleret anlagt, og derhos er Fremstillingen præget af en Tørhed, som i høj Grad betager Børnene Lyst til paa egen Haand at sysle med Indholdet. — For nogle Aar siden udkom Ersleys og Feddersens „Naturhistorisk Lærebog for Almueskolen og Begyndere," i hvilken Bog Dyreriget kun udgjør 54 Sider. Denne lille Bog blev i Følge Forordet skreven til Brug for Kjøbenhavns offentlige Almueskoler og benyttes vistnok kun lidet uden for disse. Den gaar utvivlsomt ogsaa alt for vidt i sin Begrænsning af Stoffet, i det der kun er tildelt Pattedyrene (Billederne iberegnede) 22 Sider af Bogen, Fuglene kun 9 Sider, Krybdyrene og Padderne $3^1/_2$, Fiskene 5, Insekterne 7 Sider o s. fr. Tillige gjør Bogen, til Trods for Udgivernes Motto, at „Lysten driver Værket", et i det mindste lige saa tørt og kjedeligt Indtryk, som Lütkens Bøger. Exempelvis kan fra de første Blade anføres, at Barnet om Løven kun faar at vide, at „den er ensfarvet," „har en Haardusk i Enden af Halen" og kaldes „Dyrenes Konge," om Kongetigeren, at den har „Tværstriber," om Lossen, at den har „kort Hale og Haardusk i Enden af Ørene" o. s. fr., hvilke Beskrivelser just ikke kunne siges at gjøre Stoffet livligt og tiltrækkende. Efter at en Haand er løselig omtalt, Tænderne ligesaa, hedder det (Side 4): „Mennesket skjælner sig særlig fra dets nærmeste Slægtninge (Aberne) ved den oprejste Gang og den svage Haarklædning. Hertil kommer dets udviklede Forstand og dets Taleevne," og der fortælles saa intet videre om Mennesket, før vi igjen træffe det som det (Side 49) sidst omhandlede Pattedyr. At Krybdyrenes Forplantning ikke omtales med et Ord o. a. m., hører vel til de „med Vilje og af pædagogiske Hensyn indførte Urigtigheder og Fejl i videnskabelig Henseende," som Forordet mærkværdig ærlig antyder Tilstedeværelsen af; men den Slags Fejl blive dog alt andet end en Anbefaling for Bogen.

Den paa N. C. Roms Forlag udkomne Naturhistorie omfatter kun Dyreriget, som her udgjør 92 Sider, altsaa 38 Sider mere end hos Erslev og Feddersen. Af de 92 Sider falde 45

paa Mennesket og Pattedyrene, 16 paa Fuglene, 7 paa Krybdyrene og Padderne, 7 paa Fiskene, 8 paa Insekterne o. s. v, saa at Hovedvægten altsaa afgjørende er lagt paa de højere Dyr. Ved at gjøre sig nærmere bekjendt med Bogen, der er ulige smukkere og bedre udstyret end E. & F.s Bog, vil man finde, at Indholdet udmærker sig ved Paalidelighed og god Begrænsning, og at Fremstillingen er i høj Grad fattelig og tiltrækkende for Barnet, da Bogen ved Behandlingen af de højere Dyreformer, og da navnlig af Pattedyrene, indeholder mange kvikke Smaaskildringer (f. Ex. af Aberne, Flaggermusene, Løven, Tigeren, Ræven, Ulven, Land- og Isbjørnen, Bæveren, Haren, Kamelen, Elefanten, Hvalen o. s. v.), samt gjennemgaaende en

En Vampyr.
Prøve af Billederne i Dyrerigets Naturhistorie.

Mangfoldighed af karakteristiske Træk, der let fæste sig i Barnets Erindring og gjøre Tilegnelsen af Stoffet til en kjær Beskjæftigelse for det. Hvor man allerede nu har indført eller kan indføre Naturhistorie som selvstændigt Undervisningsfag i Skolen, vil Hr. Roms Bog være en ypperlig og tiltalende Lærebog for Barnet at eje, og i andre Skoler, hvor Faget endnu maa nøjes med den hele eller halve Times Tid, der imellem kan falde af til det, vil Bogen som Læsebog (ved Siden af andre Læsebøger) være Lærere og Børn en fortrinlig Støtte, ved hvis Brug der utvivlsomt vil blive virkelig Grund til at mindes Ordet: „Lysten driver Værket."

Lærere, som ønske at indføre Bogen i deres Skoler, kunne erholde et Prøveexemplar frit tilsendt.

Illustreret Katalog over Mark- og Haveredskaber m. m. fra C. Th. Rom & Co., Kjøbenhavn V., er udkommet og tilsendes paa Forlangende enhver frit. Det smukt udstyrede Katalog er forsynet med mange oplysende Afbildinger af Nutidens bedste Mark- og Haveredskaber og danner en særdeles god Vejledning ved Kjøbet af disse, baade med Hensyn til Redskabernes Form og Pris.

Smaating.

Den første Tanke. Løjtnant v. A.: „Tænk dig, Kammerat, jeg har vundet 30,000 Kr. i Lotteriet." — Løjtnant v. B.: „Det var som Pokker! Du lykkelige, saa behøver du slet ikke at gifte dig for at kunne leve!"

Viljens Frihed. Jokum: „Du kan slet ikke gjøre dig noget Begreb om, Paul, hvad den Frands er for en Slyngel. Jeg har solgt ham et Par Buxeseler, som desværre gik for hurtig itu. Da jeg i Dag mødte ham, vilde han give mig to Øresigen!" — Paul: „Hvoraf ved du, at han vilde give dig to Øresigen?" — Jokum: „Hvad vil det sige? Hvis han ikke havde villet, havde han naturligvis ikke givet mig dem!"

Ogsaa et Spørgsmaal. En Præst kom en Gang paa en Rejse igjennem en By, og Drengene løb da og slog Kolbøtter for at vække de rejsendes Opmærksomhed og muligvis paa den Maade komme til en lille Skilling. Præsten kalder da paa en Dreng og spørger ham ad, om han var lige saa flink i Skolen som til at slaa Kolbøtter. Jo, det mente han da nok. Saa spørger Præsten ham da om, hvad vore første Forældre hed. Ja, det var da let, det var jo Adam og Eva. Men om han nu maatte give Præsten et Spørgsmaal? Jo, det maatte han da nok. Naa, hvad hedder saa mine Forældre? Men der blev Præsten Svaret skyldig.

En Mand var en Gang kjørende til Vejle med Slæde. Da han nu skulde hjemad, fik han en gammel Kone, der gik og trak med en lille Bjørn, op at age paa et Knippe Halm bag i Slæden. Det varede ikke længe, inden Konen faldt i Søvn. Manden kjører nu lidt rask til, og Halmknippet skyder sig længere og længere tilbage, og da der ingen Bagsmække var, endelig ud af Slæden, uden at hverken Manden bemærkede det eller Konen vaagnede. Manden kjører videre og Konen sover paa Halmknippet i Ro og Mag midt paa Landevejen. Imidlertid kommer der en Mand kørende fra den samme By. Han raaber da til Konen paa Halmknippet, om hun vil kjøre med. Konen vaagnede nu, og i den Tro, at hun endnu befandt sig paa Slæden, siger hun: „Nej, ejsen Tak, a ager mej Terkel."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to Byer i Fyn: en By i Frankrig — en By i Belgien — en By paa Fyn — en By i Frankrig — en By i Jylland — en Flod i Afrika.

—s—g—ff.

Firkantet Rod. Af 6 E, 2 D, 2 H, 2 R, 2 U, 1 J og 1 T dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første var Navnet paa en Mand,
der en Gang var Høvding i Israels Land.
Tag aldrig unyttigt det andet i Mund;
det tredje ejer saa gold en Grund,
dog maa end mange der Livet friste.
Ak, naar kun bare den Kunst man vidste,
altid fjerde at sætte paa Grund.

P.

Gaade.

Jeg hentet blev fra Jordens Skjød,
blev trampet, stampet, gjort til Grød,
blev formet, støbt, fik Skabelon,
blev en fordrukken snavs Person.
Og atter blev jeg sænket ned
i Jordens Dyb, jeg græd derved.
Men naar jeg allerynksomst græder
jeg høster ej Medlidenhed,
man tvært imod derved sig glæder.
Lad se, om man mig kjendes ved.

J. H. S.

Brevvexling.

Chr. B. i H—p. P. C. J. i T—e. Karl J. i K— Venligst Tak!

H. F. i K. Lader sig næppe gjøre.

Indhold. Paa Pinsemorgen, Digt af J. Johansen, med Billede. — Den onde Lensmand, historisk Fortælling af Knud Skytte. — Skildringer fra Bornholm, af Georg Himmelstrup, med 2 Billeder. — Bognyt. — Smaating. — Brevvexling.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

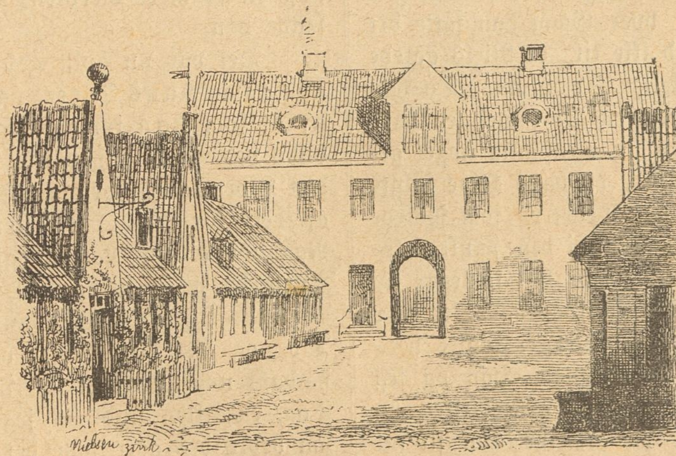
11. Aargang. Nr. 36.

Søndagen den 8. Juni 1884.

Ved en halv Bayer.

Skitse af Emanuel Henningsen.

Det var en Dag, da jeg gik op ad vor nærmeste Kjøbstads Hovedgade, at jeg saa en Mand med et Træben foran mig styrte hen ad Stenbroen, saa lang han var, medens Stokken, han havde støttet sig til, fløj en fire, fem Alen hen ad Gaden. I den Tanke, at der var sket en Ulykke, skyndte jeg mig hen til den faldne, der imens havde faaet drejet sig om paa Ryggen, og nu stirrede Niels Uglerups Ansigt mig gemytlig i Møde.

„Hvad! er det Dem!" udbrød han nok saa fornøjet. „Saa De er kommen til Byen i Dag? Ja ja, se se! Naa, hive—høj" — han rejste sig op i en siddende Stilling og saa ned ad sig selv, „tænkte jeg ikke nok, jeg havde brækket mit Ben!"

„Nej, de har dog vel ikke!" sagde jeg forskrækket.

„Jo, Døneme har jeg . . . lige klink midt over! Det var dog balstyrendes, det . . . lige klink midt over! Jeg saa jo nok i Morges, at det var revnet, men jeg tænkte dog, det kunde have holdt Turen ud en Tid endnu. Jeg har selv lavet det, saa jeg ved, jeg kan stole paa det . . . men der nede i Svinget ved Torvet mødte jeg en balstyrendes Slagterhund, som var mig saa nærgaaende, at jeg sparkede til den, saa den fløj over en Trillevogn og rullede ned i Langbergs Kjælderhals . . . det Spark har det ikke kunnet taale, og nu ligger det der . . . lige klink midt over."

Jeg mærkede nu til min Beroligelse, at han talte om sit Træben, og ved at lade Blikket glide ned paa dette Lem, saa jeg da ogsaa, at han havde Ret, Benet var virkelig brækket.

„Se se," vedblev Niels Uglerup og langede ud efter den afbrækkede Stump, „det er lige godt ikke saa galt, som det kunde have været, det er ikke Rentbræk, dette her. Vil De nu hjælpe mig paa Benene og lirke mig hen til Porten der, saa skal vi snart blive klar paa den."

Jeg halede ham op, saa godt jeg kunde, og Niels humpede endda ikke saa helt galt afsted, da han først havde faaet mig under Armen og Stokken i Haanden. Jeg ytrede noget til ham i den Anledning, og han slog forvovent ud med Stokken.

„Aa haa!" sagde han, „jeg har været i værre Sittevationer end denne her . . . Nej, den Gang de savede mig Benet fra . . . det var en balstyrendes Sittevation, den, ligefrem kreperlig! . . . Hvad

for noget, har jeg aldrig fortalt Dem, hvordan det gik til? . . . Se se, ja, saa skal De da ogsaa, Gud han hjælpe mig, faa Historien, for er der noget, jeg i mine livskaftens Dage aldrig glemmer, saa er det den . . . Men stop nu et bitte Korn, lad os nu først se at faa reppereret Skaden."

Han stillede sig op til Muren inde i Porten, halede en Del Hyssingbaand op af Buxelommen og gav sig til at surre den afbrækkede Stump af Træbenet fast til dets anden Del, hvad der ogsaa med nogen Besvær lykkedes for ham. Det var aabenbart ikke første Gang, han befandt sig i den „Sittevation". Da Operationen lykkelig var fuldbyrdet, og han ved at stampe et Par Gange i Brostenene havde overbevist sig om, at Forbindingen var nogenlunde paalidelig, sagde han vel fornøjet:

„Se saa, nu klemmer vi paa igjen, og nu skal De faa hele Historien, om De vil følge et bitte Stød med op ad Gaden."

„Hvad siger De til, om De styrkede Dem med en halv Bayer?"

„Tak, som byder," svarede Niels Uglerup og lod Bagen af Haanden glide hen over Munden, „ja, lad os saa se at vinde ned i Kjælderen til Kristen Gaardskarl."

„Vist ikke, vi gaar op i Hotellet naturligvis."

Dette Forslag vandt aabenbart ikke i nogen høj Grad Niels Uglerups Bifald, men han fulgte mig dog ind i Gjæstestuen i det nærliggende Hotel uden at gjøre videre Indvendinger. Træbenet gav en klagende Lyd fra sig, hver Gang han satte det til Jorden, men det lod ikke til, at Niels agtede videre paa dette betænkelige Symptom. Da han var kommen til Sæde paa en Stol med en halv Bayer foran sig, følte han sig øjensynlig noget generet af de flotte Omgivelser, og hans Øjne fulgte en Tidlang den kjolеklædte Opvarter, som syslede med forskjellige Flasker og Glas i den smukt dekorerede Skjænk. Saa kigede han lidt forlegen ud ad Vinduet i den solbeskinnede Gaard. Den var ganske tom, og de gamle Sidelænger syntes hensunkne i en fredelig Middagssøvn. Han og jeg var øjensynlig de eneste Gjæster i Øjeblikket, og det varede da heller ikke længe, før han fik sin Fripostighed tilbage. Efter at han paa en snedig Maade ved Hjælp af sin hule Haand havde praktiseret et Stykke Skraatobak fra sin venstre Kind ned i den højre Vestelomme, tog han paa ny saaledes til Orde:

„Det er nu ikke for det, at det jo er en pæn Forretning, denne her, men den kan nu rigtignok ikke maale sig med den, som jeg var Opvagter i, den Gang jeg var i Hovedstaden. Ok, ok! den var nu da ogsaa saa gjennemtærskendes fin igjen, saa det var grusselig."

„Hvad for noget, Niels Uglerup, har De været Opvarter?"

„Om jeg har været Opvagter?" svarede Niels og saa stift frem for sig, som han plejede, naar han var i Færd med at kalde sin livlige Fantasi til Hjælp. „Ja, det kan De ellers godt tro, jeg har! Det var paa en af de fineste Beværtninger i Kjøbenhavn, og der var femten Opvagtere foruden mig . . . alle sammen havde vi Hænderne fulde fra Morgen til Aften . . . sikken en Omsætning! Der var en tysk Greve, han drak ikke andet end Skampanje . . . han havde Penge, den Karl. „Muss jeg bitte um en Flasj Skampanje!" — „Værs'go, Hr. Greve!" — „Dakke myet!" . . . To Kroner i Drikkepenge! Det smed knusendes af sig!"

Niels Uglerup fæstede sit Blik stift paa en Stok, der stod i et Hjørne af Gjæstestuen, nippede til sit Øl og daskede sig med Hænderne paa sine Ben. Derefter vedblev han:

„Fanden forstaar det, hvordan det gik til, men altid vilde Gjæsterne have fat i mig. Der var en Raaben efter mig, saa det var rent balstyrendes, og selv om de bestilte deres Mad og Drikke hos andre Opvagtere, saa vilde de dog stadig betale mig for deres Fortæring, og jeg havde derfor en myrderlig Hoben Penge hver Aften, mange flere end alle de andre Opvagtere tilsammen.

„Dig kan jeg bruge, Uglerup," sagde min Husbond, „du forstaar dine Sager," sagde han, „og du er mere værd end alle de andre tilsammen," sagde han.

Det var nu godt nok alt dette, men jeg forstod ogsaa hans Sager, og jeg kunde jo med Lethed se, at som han førte Forretningen, kunde det ikke blive ved. Det kunde ikke svare sig i Længden med den Levemaade, forstaar De . . . og jeg var kjed af det, for han var ellers en skjønne Husbond. Naa, hvad jeg har at gjøre, jeg stikker jo hver Aften de halve Penge til Side og giver kun ham de andre halve. Saadan gik det et halvt Aars Tid, og det blev værre og værre med Vexler og saadant noget, og det saa sort ud for min Husbond. Naa, en Aftenstund, da jeg mærker, at nu var det saa brølendes galt som det kunde blive, stopper jeg alle Pengene til mig og gaar ind paa Kantoret til ham. Der sidder han med en stor Pistol foran sig og ser ud som den sorte Jord. „Naa," tænker jeg, „det var nok lige paa Tiden, jeg kom." Han vilde jo have skudt sig, forstaar De.

„God Aften, Husbond," siger jeg. „Hvordan staar det sig saa med hele Remedien?" siger jeg.

„Ja, hvordan staar det sig," siger han, „skidt er det paa alle Leder, og i Morgen lukker de Kramkisten for mig," siger han.

„Det er de her Vexler," siger jeg til ham.

„Ja, gu' er det Vexlerne," siger han. „Jeg skulde aldrig i mine livskaftens Dage have gaaet paa dem, Uglerup," siger han, „for det er nogle Helvedes Papirer, som en ikke kan være tjent med at røre ved. Og nu er det saadan og saadan," siger han, „jeg kan ikke betale, og saa lukker de for mig i Morgen."

„Nej, de gjør ikke, Husbond," siger jeg.

„Ok jo," siger han, „der er ingen Raad . . . Og min Kone og mine Børn," siger han, „hvad skal der blive af dem, naar jeg nu bliver sat i Hullet og . . ."

(„Sat i Hullet!" afbrød jeg her Fortælleren. „Nej, hør nu, Niels Uglerup, den begynder at blive mig temmelig grovkornet! Der er ingen, der bliver kastet i Fængsel, fordi han ikke kan betale en Vexel!")

Niels stirrede stift paa en grøn Flaske henne i Skjænken.

„Men naar Vexlerne nu var falske?" sagde han lidt efter.

(„Falske! Naa ja, det var en anden Sag.")

„De var falske hver en," vedblev Niels Uglerup med uforstyrret Ro, „det vidste jeg godt. Min Husbond havde efterskrevet hele Nationalbankens Navn, og han vilde aldrig kunne undgaa Slaveriet, om han ikke kunde betale Vexlerne. Derfor var det, han vilde skyde sig, forstaar De! Naa, jeg siger til mig selv: „Det skal blive Løgn, dette her!" og saa siger jeg til min Husbond:

„Det er altsaa ikke andet end Penge, De mangler?"

„Gud velsigne Dem, Niels Uglerup," siger han, „havde jeg bare Penge, saa skidt med det andet!"

„Ja, saadan gaar det, Husbond, naar en slaar for stort paa," siger jeg. „De har lejet en Loge i Theatret, og hvert Øjeblik, naar Deres Kvindfolk skulde i Byen, har De taget Droske til dem. Saadan noget løber op i Længden og kan ikke svare sig," siger jeg.

„Det er sandt," siger han, „men jeg har jo maattet gjøre det for min Datters Skyld. De ved jo, at den tyske Greve, ham, som altid drikker Skampanje, har lagt groft an paa hende . . . og kunde hun bare bleven gift med ham," siger han, „saa Fanden med det hele."

„Elsker hun ham?" siger jeg og ser stift paa ham.

„Saa nederdrægtig!" siger han. „Hun er, li'som hun er tosset efter ham . . . stakkels Pige."

„Saa skal hun ogsaa faa ham," siger jeg. „For hvad Pengene anbelanger," siger jeg, „saa skal vi snart faa Redelighed paa dem, er der bare ikke andet i Vejen!"

Og saa begynder jeg at tage fat paa mine Vestelommer og tømme dem ud paa Bordet for ham. (Her kom Niels Uglerups Hænder i en livlig Bevægelse, i det han for at gjøre sin Fortælling mere anskuelig gav sig til med begge Hænder at rage i Vestelommerne og lægge et indbildt Pengebeløb paa Bordet foran mig) — Der var Tokroner, Kronestykker og Fem-og-tyve-Øre mellem hverandre.

„Hvad skal det betyde?" siger min Husbond helt forbavset.

„Det gi'er sig altsammen," siger jeg og tog fat paa Buxelommerne. — (Niels stak skiftevis Hænderne dybt ned i disse Gjemmer og dyngede Nævefulde af indbildte Kapitaler op paa Bordet). — Nu begyndte det at klodse noget, for der var baade Ti- og Tyvekroner imellem. Min Husbond saa mere og mere forbavset paa mig.

„Hør, Niels," siger han li' saa ivrig, „hvis er dog alle de mange Penge?"

„Mange Penge!" siger jeg. „Nej, lad os nu bare aldrig tale om de Par Skillinger! Nu skal vi først til at begynde at snakke om Penge!"

(Talerens Næver fordybede sig rastløs i hans Frakkes Baglommer og kastede indbildte Masser af Penge ud paa den polerede Bordplade).

„Se, her er Penge," siger jeg og dynger Sedler og Guldpenge op foran ham, „nu begynder det at kunne mærkes."

Og jeg bliver ved at hale op den ene Nævefuld efter den anden.

„Niels . . . Niels!" siger min Husbond og bliver lige saa hvid i Ansigtet som en kalket Væg, „hvis De laaner mig de Penge, er jeg frelst!"

„Laane!" siger jeg. „Nej, en laaner ikke sine egne Penge. Hver Skilling er Deres Ejendom, Husbond, hver eneste Øre!"

Men da skulde De have set ham! Aa, Gud naadig bevars, han sprang op som en gal Mand, tog mig om Halsen, og sang og dansede hen ad Gulvet. Han var rent balstyrendes vild. Saa sagde han:

„Lad os tælle! Lad os tælle!"

„Nej!" siger jeg. „Sæt Dem nu barestens rolig ned, vi er ikke færdige med hinanden endnu . . . Se saa," siger jeg, da han havde sat sig ned og saa paa mig med store runde Øjne, „træk mig nu den Støvle af!"

(Her strakte Taleren pludselig sit Træben op imod mig og holdt det svævende i denne Stilling en rum Tid).

Min Husbond troede rimeligvis, jeg var bleven gal, men han føjede mig og trak til sig af al Magt. Det var langskaftede Støvler, jeg havde paa, og da jeg nu vendte op og ned paa den Støvle, han havde trukket af mig, flagrede der Sedler ud af den og spredte sig over hele Gulvet. Jeg havde jo stoppet den godt, forstaar De.

Naa, han stod jo, som han var slaaet med en Tyrkølle i Hovedet, og gloede paa dette her.

„Træk mig den af med!" siger jeg og rækker det andet Ben hen til ham.

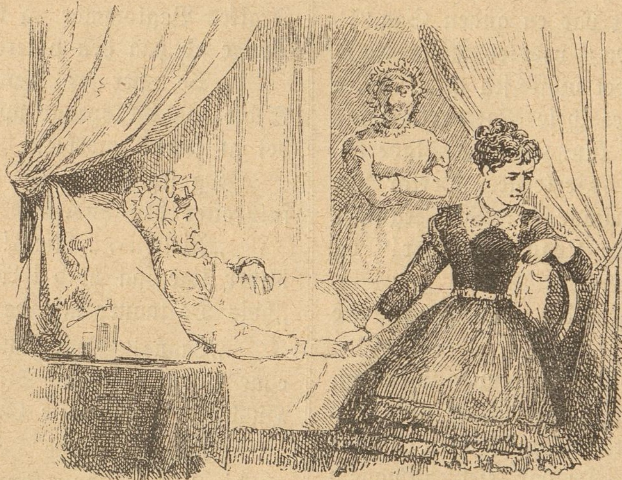
(Talerens andet Ben afløste Træbenet i dets Stilling).

Han trak til sig uden at sige et Ord mere, saadan var han slaaet af Sittevationen. Naa, jeg vender jo ogsaa op og ned paa den Støvle ogsaa, og saa var hele Gulvet saadan dækket, at en ikke kunde finde et Sted at staa paa, hvor der ikke laa Sedler.

„Lad os nu tælle!" siger jeg og giver mig til at samle Pengene op. Og kan De saa gætte, hvor mange der var i alt? Fem og tredive tusend, ni hundrede og tre og halvfjersindstyve Kroner og syv og halvtredsindstyve Øre . . . samlet paa et halvt Aar, uden at han vidste det. Saa kan De jo nok tænke Dem, hvordan det var gaaet til i den Forretning!"

(„Hvor mange, siger De?" udbrød jeg med pligtskyldig Forbavselse).

„Fem og tredive tusend, sex hundrede og syv og halvfemsindstyve Kroner og ni og halvfjerdsindstyve Øre!" svarede Niels Uglerup med Vægt. „Saa fortalte jeg jo min Husbond, hvordan det var gaaet til, og sagde ham, at skulde han sopstere, saa skulde han anderledes se Opvagterne paa Fingrene, og det gav han mig Ret i, og han græd af Rørelse og tog mig om Halsen og sagde mange pæne Ord til mig.

„Nu kan jeg klare de værste Vexler," siger han, „nu er jeg ovenpaa!"

„Ja, hvad Vexlerne anbelanger," siger jeg, „saa skal De aldrig tænke paa dem — (her fordybede Talerens Haand sig til Albuen i Frakkens indre Brystlomme og halede en indbildt Tegnebog frem) — for her er de alle sammen, jeg har indløst dem hver en."

Dermed rakte jeg ham dem, og da han havde set, at de var der alle sammen, bliver han li'som et galt Menneske og tager Pistolen og kyler den ud igjennem Vinduet.

„Fanden skulde skyde sig nu!" siger han.

Men det var nu egentlig mærkeligt med den Pistol," vedblev Niels Uglerup med et stift Blik paa et Billede, der hang paa Gjæstestuens Væg, „den fløj lige ned i Hovedet paa en Polletibetjent, saa han faldt om paa Gaden, og Skuddet gik af, og Kuglen for igjennem Vinduet paa en Slagterbutik og slog Benet over paa en Grævlingehund, der lige havde stjaalet en Pølse fra Disken. Og da de samlede Polletibetjenten op og han kom til sig selv igjen, bekjendte han, at han for et Aar siden havde slaaet en Pige ihjel, som han havde været Kjæreste med. Saa hvis Pistolen ikke var bleven kastet, saa var den Historie kanske aldrig bleven opdaget, og Polletibetjenten havde gaaet fri for Slaveriet. Men nu var han jo ør i Hovedet af Slaget og saa fo'r Tilstaaelsen ham ud af Munden."

„Ja, Skæbnens Veje er undertiden mærkelige," sagde jeg. „Men jeg kan dog ikke igjen glemme den Masse Penge, De havde faaet skrabet sammen. Hvor mange, var det nu, De sagde?"

„Syv og tredive tusend, otte hundrede og sex og fyrretyve Kroner og ni og halvtredsindstyve Øre," svarede Niels Uglerup med stor Sikkerhed. „Jeg husker lige saa tydelig Summen, som om det var i Dag, jeg havde talt den op, saa det er rele nok . . . Nej, men da saa min Husbond har smidt Pistolen ud af Vinduet, tager han mig ved Haanden og trækker mig med sig i en flyvendes Fart ind i Sovekammeret, hvor Madammen laa i Sengen og var syg, og Datteren sad og holdt hende i Haanden og saa forskrækkelig klejn ud i Humøret. Og henne ved Døren ud til Køkkenet stod den gamle Tante, som var der i Huset, og hun saa nu heller ikke saa lystelig ud.

(Sluttes.)

En Tur med „Thingvalla".

(Af Adg.)

Den første Nat paa Udvandrerskibet er næppe behagelig for nogen „Mellemdækspassager. Medens „første Kahyts" rejsende for den tilsvarende dyre Overfartsbetaling har bekvemme Smaakahytter til Soverum, maa den mindre bemidlede Udvandrer nøjes med Lejligheden som den kan blive i Skibets store Lasterum, der er omdannede til store Sovesale, hvor der ikke er højt til Loftet og hvor paa begge Sider er dannet Soverum i to Højder, paa Gulvet og paa en bred opslaaet Brix, dækket med Madratser. De rejsende er sonderede i tre Partier. Alle Ungkarlene og enlige Mandfolk har Plads i Forrummet. Alle Piger og enlige Kvinder har en anden Afdeling alene for sig, og alle Familier med og uden Børn har Plads for sig i de største Rum midtskibs. Saa snart vi har tabt Sjællands Kyst af Sigte kvælder Dagen, og Udvandrerne travle nu med at komme i Ro paa deres anviste Pladser. I Familierummet er det lettere sagt end gjort, thi det er ikke let at finde sig til Rette den første Aften i de saa

Paa Mellemdækket.

uvante Omgivelser, hvor Pladsen er knapt tilmaalt og saa mange skal bo sammen. Vi kigger derned og faar at se et Syn omtrent som det, vi har vist paa hosstaaende Billede. Faderen med Børneflokken er krøbet op i sin Afdeling, hvor han søger at stille sine smaa til Freds og faa dem til Ro. Han ser lidt trist ud ved den Bestilling, der falder ham saa fremmed i disse Omgivelser. I Køjen ved Siden af ser vi en gammel Kone fra Vensyssel med sin Datter og hendes lille Barn. De skal over til Faderen, der er draget forud og har sat sig ind i Forholdene før han tog Familien derover. Det er forsigtigt; men han har haft Held med at kjøbe sig en Farm i det fjærne udyrkede Vesten, der efter aarelangt strængt Slid nok en Gang kan forsørge Familien. Den gamle ser imidlertid grumme forknyt ud. Det er ikke let at forlade Fædrelandet naar Haaret er graanet. Foran dem staar en velklædt Kone med sine to Smaapiger. Hun staar fortvivlet og forfærdet, thi hun er aabenbart aldeles ude af Stand til at finde sig til Rette paa et Sted, som dette. Dragten og Udseendet viser ogsaa, at hun og hendes smaa hidtil kun har været vant til at færdes i et elegant Hjem og med

Opvartning paa hver Finger. En stor Ulykke maa aabenbart have ramt og nedstyrtet en rig Familie i Armod og Elendighed. Hvordan vil det dog gaa hende i disse for hende frygtelige Omgivelser og blandt disse „simple Folk“, som hun aldrig har haft Tanke om at færdes iblandt? Maaske hun dog blandt „de simple“ vil finde mere kjærlig Hjælp og hjærtelig Deltagelse end blandt tidligere Venner, som hun maaske i Rigdommens Hovmod har gjort Hjærtet koldt paa. Men vi blev slet ikke færdige, om vi skulde tage alle de omgivende Grupper i nærmere Betragtning og gruble over deres Skæbne eller Følelser. Mange tager det ogsaa med Ro, om end ikke saa ligegyldigt som de to Skibsdrenge, der har været med at stuve det sidste Gods ned i Underlasten, og som i bedste Lune søger at finde den gemytlige Side ved alle de omgivende Optrin.

Kl. 10 er alt roligt om Bord i det alle til den Tid skal være til Køjs.

Ligesom Udvandrerne om Aftenen har faaet et godt og rigeligt Maaltid bestaaende af Brød, Smør og Te, saaledes bydes der nu et lignende til Frokost. Skafferne gaar omkring med store Bakker fulde af Smør, Brød og Sukker, hvoraf enhver kan tage saa meget han vil til sin Te, og det var ganske morsomt at se hvilke Masser, der blev brugt særligt af den sidste Vare, hvoraf der tages for sig i Spiseskefuldvis. I det Hele var det en Fornøjelse at se af hvilken fortrinlig Beskaffenhed Fødemidlerne var, samt den Rundelighed, hvormed de frembødes. Der var ikke tale om, som i mange udenlandske Udvandrerskibe, at hver fik tilmaalt sin bestemte knappe Portion, men enhver kunde, ogsaa om Middagen, faa saa meget Søbemad, Kjød eller Flæsk osv., som ønskedes og kunde fortæres. Det blev ogsaa sagt, at mangen en fattig Familie fra Landet tyktes det var som var de til Gilde hver Dag.

Om Formiddagen næste Dag var det samme smukke Sommervejr som forrige Dag. Kattegattet laa blank som et Spejl, med fine Krusninger af en hendøende Brise hist og her. Uden mindste Giring eller Sitren skød „Tingvalla“ sin støtte Fart gjennem Vandet. Det kunde ikke nægtes at Farten var begyndt under gode Varsler, og der var ikke forekommet et eneste Tilfælde af Søsyge endnu. Alle de rejsende var ogsaa paa Dækket og rigtig vel til Mode. Man flokkedes i smaa samtalende Grupper, eller gassede sig i Solen henstrakte paa Bænke eller Tovruller. Karlene og Pigerne begyndte at blive kjendt, saa at muntre Udraab og Latter gjenlød fra alle Sider, medens Børnene allerede halvt hjemvante kravlede rundt over alt, fulgt af de ængstelige Mødres aarvaagne Blikke. Snart skingrede en Harmonikas Toner frem og det varede ikke længe førend den skar en Dansemelodi igjennem; inden man vidste et Ord af det var der et helt lille Danseparti i Gang paa den ene Side af Dækket. Pigernes Ansigter skinnede Fornøjelse, og særlig enkelte „Flottenhejmere“ blandt Ungkarlene dansede saa de skinnede af Sved. En Violin var nu kommet frem paa den anden Side af Dækket, hvor snart et nyt Danseparti kom i Gang, og det var overordentligt morsomt fra Kommandodækket at se ned paa det fornøjelige Skuespil paa begge Sider. Pladsen var lidt trang, da de talrige Tilskuere trængte sig frem, men man var vant til at bevæge sig i snævre Cirkler, og de flotte Fyre „skar 'en forkert“ til deres Damers største Tilfredshed. Uhyre morsomt lød fra den ene Side en Vals og fra den anden Side en Hopsa fra Violinen og Harmonikaen, hvis Toner forvirret og med skærende Falskhed vred sig mellem hinanden i en om Dyrehavsbakken mindende Disharmoni. Men det er blot for os „højere stillede“ Tilskuere det lød saaledes. Nede paa Dækkene hørte hvert Parti kun sin Musik og morede sig fortræffeligt til denne i al Fordringsløshed indtil man omsider blev træt for denne Dag. Blandt Dansene opførtes en mærkelig svensk Folkedans til en underlig vemodig Melodi, som gjorde et ejendommeligt Indtryk.

Naar Vejret er roligt forløber Tiden saaledes godt og muntert om Bord paa Udvandrerskibet. I Regelen gaar alt i Venlighed indbyrdes; især forliges de danske og svenske Udvandrere meget godt. Derimod skal den norske Almue afgive mere urolige Elementer med mere stiv, kantet og fordringsfuld Optræden, der stundum kan sætte Officerernes og Lægens Taalmodighed lidt paa Prøve. Men mulig dette ogsaa kan ligge noget i, at de norske Udvandrere, flere hundrede i Tallet, kommer om Bord sidst, efter at de forrige Mellemdækspassagerer allerede er lidt skibsvante, og for en stor Del har optaget Pladsen.

Der fortælles saa ofte om den raa Tone, der hersker til Søs, og det var derfor dobbelt velgjørende at være Vidne til den høflige og dannede Tone, der herskede, ikke alene mellem Officererne og Mandskabet indbyrdes, men ogsaa over for Udvandrerne, der paa den venligste og mest forekommende Maade blev hjulpne til Rette. Denne smukke Tone udgik især fra Skibets Fører, Kaptajn Laub, der øjensynlig var ualmindelig yndet og afholdt af enhver, der kom i Berøring med ham. En lille Prøve paa hans smukke Maade at ordne en Forlegenhed paa, fik jeg, i det en af de danske Udvandrere, som jeg gav mig i Samtale med, viste sig at være højst ulykkelig over at have mistet sin Overfartsbillet. En Mand, der skulde besørge hans

Tøj om Bord, havde faaet den, og i Afgangens Tummel ikke faaet den tilbageleveret til Ejermanden. Denne, en Husmand fra Vensyssel var nu i høj Grad forknyt af Frygt for at komme til at betale nok en Gang, og blev meget taknemmelig da jeg lovede at søge Sagen ordnet hos Kaptajnen. En Samtale med denne bragte hurtig Sagen i Orden. Kaptajnen fulgte selv med hen til Manden for at faa hans Forklaring og tilsagde ham, at hans Ord skulde staa til troende, saa at han intet Tab skulde lide; „men," tilføjede han venligt, „pas endelig paa, naar De kommer i Land, saa at De ikke forkommer Deres Jærnbanebillet ved at lade fremmede faa Fingre i den, saa faar De saamæn ikke Tabet oprettet uden ved at betale en ny!"

Om Eftermiddagen Kl. 4, efter at have passeret den dejlige Kristiansfjord med sine klippefulde Omgivelser, kastede vi endelig Anker ved Norges Hovedstad og tog Afsked fra „Thingvalla" og dens elskværdige Fører, efter at have foretaget en af de behageligste Sørejser jeg kan mindes.

Hajfisken.

For nogle Aar siden fulgte jeg med et Krigsskib paa dets Togt til Amerika; vi havde haft Regn og Storm, Solskin og frisk Brise, saa fik vi ogsaa Vindstille og Bagerovnshede. Den, som ikke har været om Bord paa et Skib, som ligger i Vindstille under Linjen, gjør sig ingen Forestilling om, hvor hedt det kan være. Der rører sig ikke et Vindpust, der findes ingen Lindring hverken oppe eller nede. Solens Straaler falder lodret ned paa dig, under Dækket er det som i en Ovn, paa Dækket som i en flammende Lue, — ja, jeg kan huske, at jeg med Længsel tænkte paa den Kulde, som Sælfangerne maa udstaa, naar de er paa Fangst, — det maatte være bedre, tænkte jeg, end denne forskrækkelige Hede.

Det var ud paa Eftermiddagen paa en af disse „stille" Dage, at jeg var gaaet op paa Dækket for at se, om vi ikke snart skulde faa lidt Vind. Da viste en af Officererne mig en trekanket Finne, som skar gjennem Vandet lig en Ragekniv.

„Hvad er det?" spurgte jeg.

„En Menneskeæder," var Svaret.

„En Haj?"

„Ja, en rigtig en, sine 20 Fod tænker jeg. Den har nu fulgt os længe og svømmer roligt omkring, men lad først en Mand falde over Bord, saa vil den have slugt ham i et Nu."

Den trekantede Finne skar gjennem Vandet frem og tilbage, vist mere end en Time, og opvakte Mandskabets højeste Vrede og Harme, thi de kjendte Dyret og vidste hvad det søgte. Blandt Matroserne var der, som paa ethvert større Skib, dem, som havde faret Verden rundt og været udsatte for alle de Farer, som Skibbrud, Storm, Skjær, Hajer og vilde og halvvilde Folk fører med sig.

Matroserne begyndte at stikke Hovederne sammen, og efter nogen Snak kom en af dem agterud og spurgte, om de kunde faa Lov til at fange Hajen. Kaptajnen gav sit Samtykke, thi ogsaa han syntes vel, at det kunde være godt at faa lidt Afvexling i det ensformige Liv. Det varede ikke længe, førend Fiskeredskaberne, hvormed Menneskeæderen skulde fanges, var i Stand. Det var et langt forsvarligt Tov, hvortil der befæstedes en nogle Favne lang, smækker Jærnkjætting. Til denne fastgjordes en stor Hajkrog, og paa denne blev sat omtrent tre Pund Flæsk. Krogen og Maddingen kastedes over Bord, og vi iagttog, hvorledes dette vilde gaa.

Det svømmende Rovdyr havde strax set, hvad der foregik; det store hvide Flæskestykke skinnede saa fristende i det klare, blaa Vand, og lokkede Hajen til sig. Den svømmede sagte derhen, den rørte næsten ved Tovet, da den med en omtrent umærkelig Bevægelse med Halen gled hen mod Flæsket. Endelig syntes den at være bleven tillidsfuld, eller dens Madlyst æggedes ved Synet af Flæsket; thi pludselig gjorde den et Kast, vendte sig paa Ryggen og slugte Flæsk, Krog og Jærnkjætting, svømmede saa bort, som om det intet var, eller som om saadanne Jærnsager var dens almindelige Kost. Et Øjeblik efter strammedes Tovet, den skarpe Krog gik tværs igjennem dens Kjæbe, saa at Spidsen viste sig paa Udsiden. Rasende af Smerte begyndte Hajen at svømme og sprælle og forsøgte paa at bide Jærnkjættingen af, den sprang helt op af Vandet, som den piskede med Halen — men det hjalp ikke. Efter at den ved nogle Minutters rasende Anstrængelse havde udmattet sig noget, tog Mandskabet med villige Hænder fat paa Tovet og halede ind. Da den var bragt op til Siden, blev en Rendelykke kastet over dens Hale, og saaledes hejsede man den om Bord. Den var da forholdsvis magtesløs saa længe den hang i Luften, men næppe rørte den ved Dækket, før Dansen begyndte. Den slog i Dækket med Halen og kastede sig, saa at det dundrede i Dækket, men længere kunde den nu heller ikke komme. Den faldt ned igjen for atter at slaa omkring sig. Da en Matros holdt en Haandspage hen til den, sled den Haandspagen ud af Haanden paa ham og satte store Mærker i den med sine frygtelige Tænder.

Endelig blev den dog hugget og stukket ihjel, men det var ikke godt at komme den for nær, thi et Slag af dens Hale kunde slaa en Mand ihjel.

Vi aabnede dens Mave for at se, hvad den indeholdt, men fandt intet; den var tom, saa det var vel længe siden den havde faaet en Mundfuld.

I Hajernes Maver kan man for Resten ofte finde sjældne Ting. Saaledes fandt man i en et Syskrin med fuldt Tilbehør af Naale og Sax; hvad der er blevet af Ejerinden, ved ingen. I en anden fandt man en Slavehandlers Papirer; de var maaske kastede over Bord, for at man skulde undgaa at blive taget af en Krydser. I en Haj, som fangedes i Themsen, fandt man et Lommeuhr. Det viste sig at tilhøre en ung Mand, som var faldet over Bord fra et Skib, der nylig var afgaaet.

Saa blev „Menneskeæderen" kogt og stegt og tillavet paa forskjellige Maader, men jeg maa tilstaa, at man skal have været meget længe paa Saltmad for at finde Smag i den. Om den end ikke er god at spise, saa kan den dog bruges til mangehaande. Dens Finner og dens Tænder sælges som Nariteter, den Rygrad forarbejdes til Spaserestokke o. s. v.

N. K—p S—th.

Smaating.

Beskedent Tilbageblik. En Mand havde en So, der havde faaet et Kuld Grise. Da han den første Dag derefter kom ind i Stalden og blev betaget af de smaa Grises Ubehjælpsomhed, udbrød han: „Aa ja! Sikke novne vi en Gang ha vaaen!"

Ogsaa et Svar. Da en Præst en Gang examinerede Skolebørnene, gav han en Dreng det Spørgsmaal: „Hvor mange Hovedstykker har du?" Ja, Drengen havde kun to, men hans Fader havde syv. „Naa, hvad er det saa for syv?" spørger Præsten smilende. Ja, det var da hans Nathue, Silkehat, gamle Hat og hans nye Hat, hans nye Kaskjet, hans Søndagskaskjet og hans daglige Hue.

For Fugleelskere. Embedsmændene i en Jærnbane-Postvogn har for nogen Tid siden haft en underlig Rejse fra Hamborg til Berlin. En af de vedkommende meddeler: „Der var henimod 60 Fugle i vor Vogn, deriblandt en Samling Papegøjer, som var affendt af en bekjendt stor Dyrehandler i Hamburg og var bestemt til Udstillingen i „Ornis" i Berlin. Jeg blev pludselig opskræmmet fra mit Arbejde ved et lydeligt Raab: „Se til, du beholder Næsen lige i Ansigtet, min Ven!" Stemmen kom fra en af de graa Papegøjer, og de begyndte nu alle som en at følge Exemplet. „Du er en Nilhest." — „Godmorgen, Hr. Petersen." — „Kom herhid." — „Fatter vil sove." — „Hvad siger Hunden," hvilket sidste Spørgsmaal iøvrigt blev trolig besvaret ved voldsom Gøen af de andre Fugle. — „Ja, ja, saadan gaar det i Verden, ih, ih!" — „Luk op, luk op!" — „Maden er færdig." — „Fy for Pokker." Mest gav en gultoppet en mig at bestille; den talte uafbrudt fra 1 til 15 og skreg saa derimellem: „Fejl, fejl." Imellem disse Talere blandede sig udmærkede Fløjtere med Melodierne: „De røde Roser og de Øjne blaa", „Skjøn Jomfru, luk dit Vindue op". Andre skingrede saa umusikalsk, at mit gode Humør var ved at slippe op ved den utaalelige Larm, der endnu blev forhøjet ved nogle virkelige Sangere, hvis ikke den graa Trøster fra Tid til anden havde raabt til mig: „Se til at beholde Næsen lige i Ansigtet, min Ven!"

Klage uden Grund. En Forbryder, der førtes til Retterstedet i et øsende Regnvejr, beklagede sig herover for Fængselsdirektøren, som ledsagede ham: „Vær du glad til," svarede denne, „du slipper med at gaa Vejen en Gang; jeg derimod skal ogsaa gaa tilbage i Regnen!"

En uopsættelig Nødvendighed. En rig Frue kom til at skære sig lidt i en Finger, og sendte strax Bud efter Lægen. Da denne var ankommen og havde set Saaret, befalede han, at der hurtigst muligt skulde hentes et Plaster. En Tjener blev nu over Hals og Hoved sendt til Apotheket for at hente Plasteret, og medens han var fraværende, spurgte hun jamrende Lægen, om Saaret da var saa farligt. „Nej, ingenlunde," svarede denne, „men dersom han ikke skynder sig, er der Fare for, at Saaret vil være lægt inden Plasteret kommer!"

Et underligt Forlangende. Ladegaardslemmet: „Aa — go'e Frøken — tillader De inte, at jeg gaar med under Deres Paraply — jeg er saa vaad, at jeg ikke kan blive vaadere."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Navnene paa to Kongeriger i Evropa: en By i Skotland — en Ø ved Afrika — en By i Kina — en By paa Ærø — en By i Sønderjylland — en Flod i Tyskland — en By i Norge.

C. A. S. P.

Firkantet Nød. Af 4 K, 4 D, 2 E, 2 L, 2 O og 2 U dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Første alle Sprog kan tale,
hyle, fløjte, pibe, gale,
skrige, græde, le og sjunge,
og dog har det ingen Tunge.
Tredje nok et Hul kan dække,
fjerde ud i Hav sig strække,
paa det ser man Fyret lyse.
Andet faar os til at fryse.

P.

Stavelsegaade.

Det første er en Flod i Syd,
hvis Løb i Havet ender;
et Tal er andet og en Lyd,
der en Befaling sender.
Det tredje er en Ven fuldgod,
paa hvem man trygt kan lide.
Det hele nær ved Tronen stod
i længst henfarne Tide.

Anton J.

Tal- og Bogstavgaade.

Mus 1 K XVIII

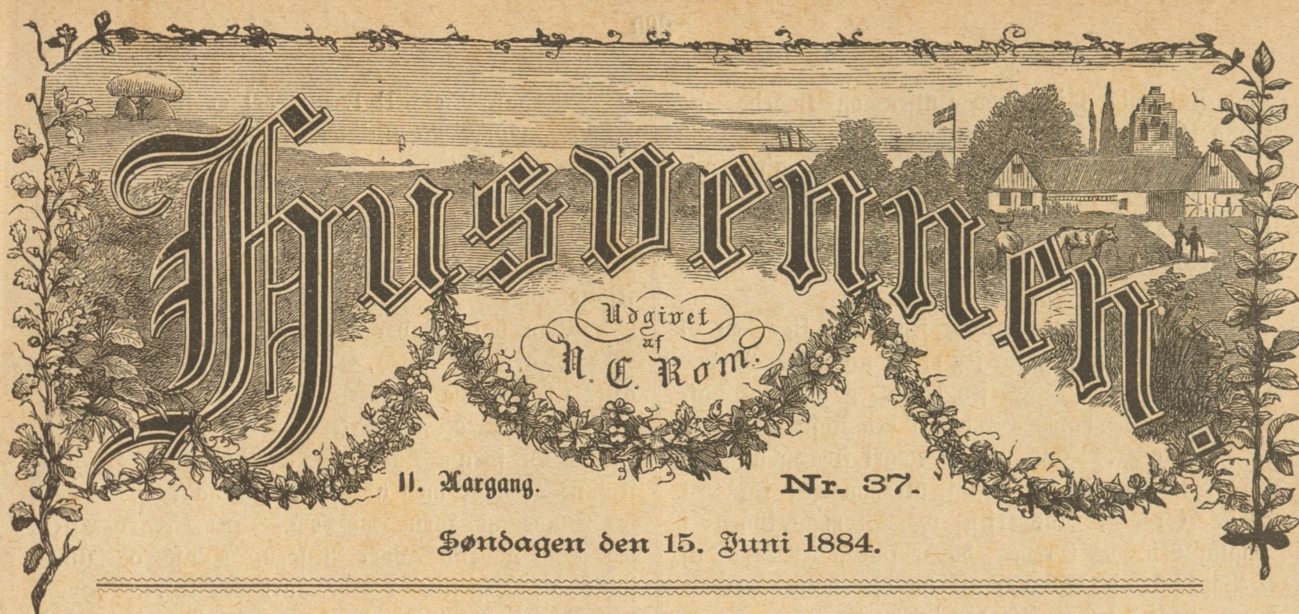
Opløsninger fra Nr. 35.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
Nante**s**	
Yper**n**	J E H U
Bogens**e**	E D E R
Orlean**s**	H E D E
Rander**s**	U R E T
Gambi**a**	

paa Gaaden: Et Drænrør.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hver Maaned medfølger gratis et Tillægsark, indeholdende Husflidsmeddelelser, samt ved Aargangens Slutning et Olietrykbillede som Præmie. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa „Husvennen"s Hovedkontor, Jærnbanegade 5, Kjøbenhavn V.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

Husvennen.
Udgivet af N. C. Rom.
II. Aargang. Nr. 37.
Søndagen den 15. Juni 1884.

Ved en halv Bayer.

Skitse af Emanuel Henningsen.

(Sluttet.)

Da vi kom ind i saadan en Fart, troede de jo, der var sket en hel Ulleke, men han fortæller dem jo, hvad der var sket, og saa skulde De have set! Farer ikke baade Tanten og Jomfruen mig lige lukt om Halsen, som de var gale, og kysser og klapper mig, saa det var en Gru! Jeg vil være en Kamel alle mine Dage, om jeg ikke fældede Taarer ved det, saa rørt var jeg. Naa, kort at fortælle, jeg fatter mig da, det bedste jeg kan, og saa siger jeg til Datteren:

„Hør nu, Jomfru," siger jeg til hende, „er det sandt, at De elsker Greven, som kommer og drikker Skampanje hos os? For jeg vil nu sige Dem," siger jeg, „at jeg elsker Dem ogsaa, og vel har jeg frelst Deres Fader fra Bankerutter," siger jeg, „men elsker De Greven," siger jeg, „saa skal De have ham . . . det skal jeg være Mand for!"

„Des værre," siger Madammen, „min Datter har betroet mig i dette Øjeblik, at hun elsker ham rent rasendes. Og De ved jo nok, Uglerup," siger hun, „at det nytter ikke noget at stride imod sit eget Hjærte."

„Lige meget derom," siger min Husbond, „elsker De min Datter, saa skal der min Sæl ingen anden have hende end De."

„Snak om en Ting!" siger jeg. „Tror De kanske, jeg vil have et Kvindfolk, som bærer en anden i sit Hjærte? Ikke for aldrig det! Altsaa, Jomfru, elsker De Greven?" siger jeg til hende, for jeg vilde dog nok have rigtig Klaring paa Tingen.

Hun trykkede sig jo noget ved at komme ud med Sproget, men endelig kom det dog ud, at det havde sin Rigtighed alt sammen, som Moderen sagde, og at hun ikke kunde leve Greven foruden.

„Saa skal De ogsaa faa ham," siger jeg, og

hun fløj mig igjen om Halsen og kyssede mig mange Gange.

Naa, hvad jeg har at gjøre, jeg giver mig strax paa Vej til Grevens Bolig. Han boede den Gang i Hotel „Fingaro“ . . . det er den fineste Beværtning i hele Byen, forstaar De. Nej, han var ikke hjemme.

Hvad jeg har at gjøre, jeg styrer lige hen til Skomager Jaspersen, for jeg vidste nok, hvor Ræven havde sin Gang; Jaspersen havde en nysselig Datter, og hende havde Greven i den sidste Tid lagt sig svært efter. Han var jo noget flygtig af sig.

Det var meget rigtig alt sammen; jeg traf baade Greven, Jaspersen og Skomagerkonen i Dagligstuen, og Greven havde lige faaet Maal af et Par lakerede Støvler til 35 Rigsdaler. Jomfruen var derimod ikke der inde. Skomagerkonen saa lidt surt til mig, men jeg gaar lige til Sagen og siger:

„Jeg maa tale med Dem under fire Øjne, Greve!“

„Er det saa hemmeligt?“ siger han saadan paa sit Tyske.

„Ja voll!“ siger jeg, og han tridser da af med mig.

„Hvad er Deres Hensigter med vores Jomfru, Greve?“ siger jeg, da han havde budt Farvel, og vi var komne ud paa Gaden.

„Hvat?“ siger han og ser paa mig, som om han vilde æde mig.

„Ja,“ siger jeg, „disse Dikkedarier nytter ikke noget, saadan og saadan staar det til,“ siger jeg, „og hvis De ikke vil gifte hende, saa vil jeg bare bede Dem om at asserere Deres Arme og Ben snarest mulig og Deres Kallun med . . . hvisommenstid De ellers har nogle Arvinger, De vil se til gode. For jeg splitter Dem, Dænneme, ad, det vil jeg sige Dem uden Fornærmelse!“

Saa tog han jo imod Rasun, forstaar De, og jeg listede ham hjem til vort og fik det bragt i Rigtighed alt sammen. Der blev løst Kongebrev, og Brylluppet stod otte Dage efter. Se, saadan endte den Historie,“ sluttede Niels Uglerup og tømte Resten af sit Øl. Han lettede paa sig, prøvede Træbenets Styrke og blev pludselig staaende med opspilede Øjne og Blikket ufravendt fæstet paa en Nissefigur, som i et Rum i Skjænken sad over Skrævs over en lille Tønde med et Glas i Haanden.

„Hva' . . . hva' er det!“ udbrød han i en halvdæmpet Tone, der ikke var langt fra at forraade en vis Ængstelse.

„Det? Det er jo en Julenisse, som rider paa et Anker Gammel-Øl.“

„Er han levendes?“

„Snak, Niels Uglerup; det er jo kun en død Figur. Eller har De maaske nogen Sinde set en levende Nisse?“

„Set en levende Nisse! Ja, det kan De dristig bande paa, hvisommenstid De ellers har Lyst til det! Jeg har set mere til det Troldtøj, end jeg skjøtter om.“

„En halv Bayer til, Niels Uglerup?“

„Tak, som byder,“ svarede Niels og satte sig atter til rette paa Stolen. „Ja, ser De nu vel,“ vedblev han, da Opvarteren paa ny havde sat en Flaske Øl foran ham, „disse Nisser er slet ikke skjønne at have med at gjøre, sær naar en kommer for Skade at fornærme dem. Det var en Aften, jeg kom gaaende over Villerup Mose og skulde spille til Legestue i Klovmark Mølle . . . Hvad! har De ikke hørt mig spille Fiol? Jo, den trakterer jeg nu saa brølendes fint; jeg kan faa den til at skrige som en Gris, gø som en Hund og snurre som en Brems . . . det er ikke mulig for et almindeligt Menneske at høre Forskjel. Som jeg nu allerbedst gaar, bliver begge mine Træsko siddende fast i Mosen . . .“

„Er det længe siden, Niels Uglerup?“

„Længe siden! Nej, det er saa Pas ved fire Aar nu til Efteraaret . . .“

„Gaar De da med Træsko paa Deres Træben?“

„Hæ! Gaar med Træsko . . . Har De kanske nogen Tidsens set en gaa med Træsko paa et Træben?“

„Nej.“

„Naa, ja jeg har heller ikke . . . jeg havde naturligvis mit rigtige Ben den Gang, forstaar sig . . . Naa, Træskoene bliver altsaa stikkende i Pladderet, og jeg var som groet fast i Jorden. Lige med det samme staar der en Pusling med langt graat Skjæg og Toplue paa Hovedet og siger nok saa kvinkt til mig: „God Aften, Niels Uglerup,“ siger han, „saadan og saadan er det,“ siger han, „vi har Gilde hos os i Nat, og vi vil have dig til at spille for os.“ — „Jeg vil spille jer Fanden, vil jeg,“ siger jeg til ham, „jeg er bestilt til at komme til Klovmark Mølle og spille til Legestue.“ For jeg vidste jo ikke, hvad Karl jeg havde for mig, ellers skulde jeg nok have hyttet min Mund. Men han vilde ikke lade mig slippe, og saa til sidst tager jeg da og giver ham en Senkeduse, saa Luen ryger af ham langt ud i Mosen. Han bag efter den og raaber, at det skulde jeg faa betalt, saa jeg aldrig skulde glemme det, og sandt var det i alle Maader, hvad han lovede mig, for saadan som det gik mig siden efter, det glemmer jeg aldrig i mine Dage.“

Her tog Niels Uglerup sig et forsvarligt Drag

af Ølglasset, fæstede sit Øje stift paa Flasken foran sig og vedblev derpaa:

„Hvor Puslingen blev af, ved jeg ikke, for i det samme fik jeg Held til at faa Træskoene op af Pladderet, og afsted drog jeg da til Klovmark Mølle. Her spillede jeg saa til Lystighed til Klokken to og gav mig saa hjem efter igjen. Naa, da jeg saa kommer ud paa Villerup Mose, ligger der lige saa livagtig et Hus foran mig, som jeg aldrig tilforn havde set. Jeg stejler jo noget over dette her og tænker, om jeg vel skulde have gaaet vildt, saa lige med det samme smækker Døren op paa vid Gab, og med det samme begynder mine Træsko at danse ind i Stuen, saa det dundrede efter i Gulvet. Det vil sige, jeg stak jo i Træskoene, forstaar De, og jeg maatte danse, enten saa jeg vilde eller ej; det hjalp ikke, hvor meget jeg strittede imod, danse maatte jeg.

„Dette her hænger aldrig rigtig sammen," tænkte jeg, og det gjorde det nu heller ikke, for med det samme myldrer det med Nisser rundt om mig, og flere og flere kom der ned ad en Trappe, som førte op til Loftet. Der stod en graa Grinebider foran mig med en Flaske Brændevin og et Glas i Haanden, og han grinte og skjænkede og drak og og grinte og skjænkede og drak.

„Skaal, Niels Uglerup!" sagde han og grinte og drak.

„Ja, jeg skal skaale dig," sagde jeg, for da jeg mærkede, der var ingen Raad til at holde mine Ben stille, var jeg jo bleven knusendes gal. Og saa gav jeg mig til at spille en Dans, jeg lærte af min Gammelfa'er . . . saa skulde De have set Nisserne! De sprang omkring, som de var blevne rent skruptaavelige, de hujede og hvinede, tog hinanden i Hænderne og snurrede rundt som en Topløber, og henne i en Krog af Stuen stod en af dem paa Hovedet, strakte alle fire fra sig og vrælede som om han havde en Kniv i Halsen. Da det havde varet en god Stund, begyndte ham med Flasken at skrige: „Hold op, Niels Uglerup, hold op!" — „Nej Tak, bitte Folkens," tænkte jeg, „skal jeg danse for jer, saa skal I, Katten kanøfle mig, gjøre mig Selskab!" Og jeg spillede løs, det bedste jeg havde lært, og de dansede, hoppede og skreg, saa det rungede efter, og jeg dansede med, fordi jeg var nødt til det. De forbandede Træsko var jo ikke til at styre.

Naa, efterhaanden blev jeg jo træt af den megen Hoppen, og Nisserne da med, kan jeg tro. Han, der stod og drejede rundt paa Hovedet henne i Krogen, var bleven helt figolet i Ansigtet og strakte Tungen en halv Alen ud af Munden. Jeg vidste ingen levende Raad for hvad jeg skulde fange an, men til sidst fik jeg en Tanke: jeg lod Fiolen gale som en Hane. Første Gang, den galede, gav det et Sæt i alle Nisserne, anden Gang gav de et forfærdeligt Vræl op, men da jeg lod den gale tredje Gang, gav det et Skrald, som om hele Verden skulde forgaa, og med det samme var Huset og Nisserne borte, og jeg stod midt ude paa Mosen med Benene i Tørvecælte til Knæerne og dryppende vaad af Sved."

„Det var en mærkelig Historie, Niels Uglerup," sagde jeg, da han tav og skyllede Resten af sit Øl ned i Halsen. „Er De nu ogsaa vis paa, at den er sand?"

„Sand!" gjentog Niels og rejste sig, „ja, hvis den ikke er pur Sandhed fra Ende til anden, saa . . ."

„Ja, men Historien om Benet? Den fik jeg ikke."

„Hvad for et Ben?"

„Det Ben, De mistede, naturligvis!"

„Mistede! Jeg har aldrig mistet noget Ben."

„Nej, hør nu, Niels Uglerup! Vil De da paastaa, at De har to Ben ligesom jeg?"

„To Ben! Vorherre bevare min Mund fra at lyve! . . . Nej, men ser De, jeg blev født enbenet, deri ligger det."

Dermed bød Niels mig Farvel, og før jeg var kommen mig efter den Forbavselse, hans sidste

Oplysning havde fyldt mig med, havde han forladt Gjæstestuen og lukket Døren i efter sig.

Da jeg om Aftenen kjørte hjem fra Byen, kom en Vogn rullende i fuld Fart uden om min Befordring. Bag i denne Vogn laa Niels Uglerup henstrakt paa et Knippe Halm og raabte Hurra, medens han svingede sit Træben over sit Hoved.

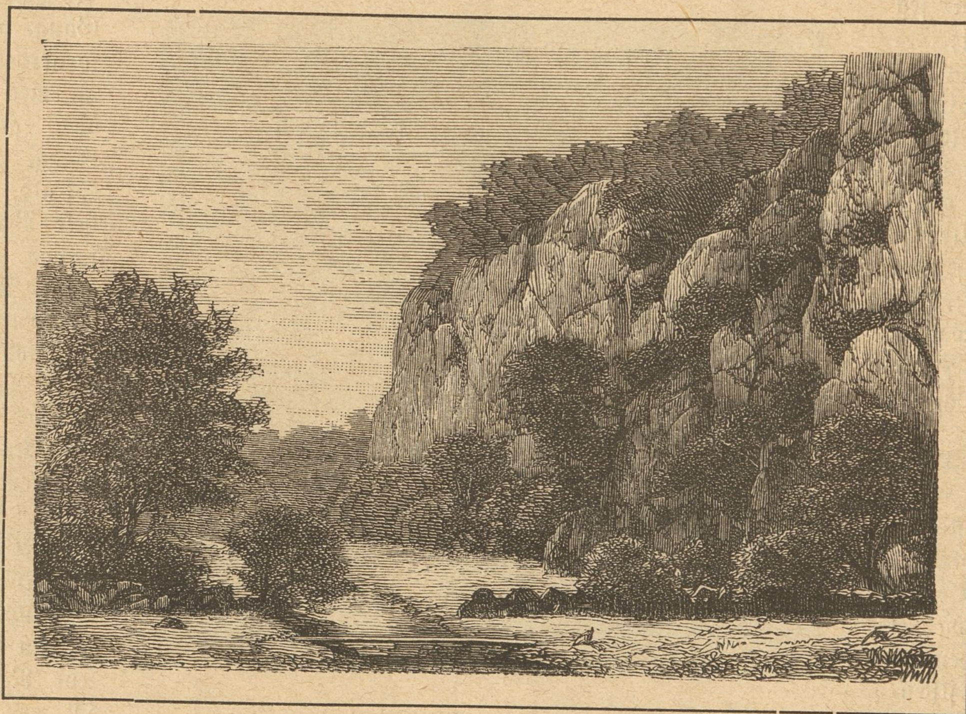
Skildringer fra Bornholm.

Af Georg Simmelstrup.

(Fortsat.)

Ved Rø findes flere Mærkværdigheder. I Pontoppidans danske Atlas fortælles der, at „ved Tejn ses ikke uden Forundring trende krumme og temmelig store Indhulinger i Klippen. De kaldes Saltovne, fordi deres Underdel nogenlunde ligner runde Bagerovne, endskjønt de oventil er aabne. De er ikke murede eller opsatte med Kunst, men naturligvis*) i Stenklippen. Oprindelsen til det Navn Saltovne vides ikke, thi at man i Østersøen, hvor Vandet holder saa lidt Salt, skulde have brugt Ovne eller Gruber til Saltsyderi, er ikke rimeligt.“ Nej, det har han nok Ret i.

Saa faar vi kikke indenfor i „Gaaserenden“; det er en lang, smal Klipperevne, som gaar tværs igjennem Landet, og ud igjen under Hammershus, — saadan paastaas der da i et gammelt Sagn. Som Bevis paa Sandheden af det gamle Sagn,

Kodalen paa Bornholm.

skal jeg fortælle om de to Karle, som en Gang indgik et Væddemaal med hinanden om, hvem af dem der først kunde komme fra Hammershus til den hellige Kilde ved Rø. Den ene skulde løbe gjennem Gangen under Jorden, den anden ovenover. Man fortalte rigtignok, at lige midt under Slottet boede Fanden selv, og at han i en gruelig fæl Hule sad og spillede Kort ved et Stenbord, hvor han samtidig kunde passe paa, at ingen skulde slippe helskindet forbi ham. Men saadan en gammel Historie brød Karlen sig ikke om; var der nogen Sandhed i den, saa vidste han, at han var „Karl for sin Hat“, saa han skulde nok klare den Sag, og affsted gik det. Nøjere om, hvorledes han slap igjennem, fortæller Historien ikke, men allerbedst var det ikke; thi da den anden, der jo skulde løbe ovenpaa Jorden, kom til Røkilde, saa han nok, at han var kommen bagefter, thi hans Kammerat sad der allerede, men han var rigtignok stendød, saa han kunde ingen videre Forklaring give om sin underjordiske Fart. Og Væddemaalet vandt den tabende. En anden Gang vilde nogle drille Fanden, og de drev derfor en Gaas ind i Renden ved Hammershus; det blev den underjordiske Herre meget fornærmet over, og

*) paa naturlig Maade ɔ: Naturdannelser.

til Skræk og Advarsel hængte han Gaasen op i Østenden af Gangen, men i en afpillet Tilstand, og der hænger den endnu — saa der maa da være noget om Snakken. Forøvrigt er der kloge Folk, som er saa selvkloge, at de slet ikke tror paa slige Historier, men vil bilde os ind, at det er en ganske almindelig smal Klipperevne, kun en 80 Fod ind, og at Gaasen, som hænger derinde, kun er den hvide Drypsten, som har affat sig i en gaaselignende Figur. Nu faar jo saa enhver at mene derom, hvad han vil.

Hele Klippepartiet ved Rø kaldes for „Helligdommen". Dette Navn er rimeligvis opstaaet af en Kilde, Røkilden, som i den katholske Tid havde mirakkelgjørende Kraft eller rettere sagt, man troede, at Kildens Vand kunde udrette forunderlige Ting. I „Helligdommen" findes „Lyseklippen". Da man troede paa „Helligdommen" var der 2 „Lys", nu er Troen og det ene Lys slukt; det andet Lys peger endnu omtrent 60 Fod opad og faar adskillige til at valfarte til sig; skjønt det just ikke er „lige ud ad Landevejen" at naa til den, og naar man saa endelig har naaet den, ja saa er Fornøjelsen den, at man har naaet den, thi der er ikke noget særligt ved den at se. Det er vel sagtens den faldne Lyseklippe, som Pontoppidan i danske Atlas fortæller om, at den „forestiller øverst nogenledes Ligheden af et Menneskes Forhoved med Pande, Næse og Hage, særdeles naar den ses fra Vandsiden; og da Overdelen just er begroet med noget lidet Buskvæxt, saa giver det Anseelse af et Hovedhaar, som er en ret artig lusus naturæ." Det tilbagestaaende „Lys" kan denne Beskrivelse ikke passe paa.

Men det „helligste", i det mindste det smukkeste paa denne Strækning er aabenbart Dyndalen med sit Vandfald. Fra „Amtmandsstenen" føres Blikket ud over den smukke skovbevoxede Dal, der munder ud i Havet. Man staar saa højt, at man ser hen over Trætoppene, og Toppenes Bølgen frem og tilbage, samt den mer eller mindre stærke grønne Farve, som de forskjellige Løvtræer har, kan ikke andet end frembringe et godt Indtryk. Man maa ikke forsømme at komme ned i selve Dyndalen. De stejle Fjældsider er beklædte med fyldige Rosenbuske, der har deres Rødder i Klipperevnerne; friske tykstammede Vedbend slynger sig som Slanger omkring Rosenbuskene og hjælper til at dække Fjældvæggen. Ogsaa Træer vil hjælpe til at „dække vor Moders Bryst"; gamle Birke og Elme ser man hænge fast i Revnerne, og de ser ofte ud, som om de var behængte med lange nedhængende Baand; det er Vedbenden, der skal hænge paa alle Vegne.

Tidlig om Foraaret er Dyndalevandfaldet værd at besøge; der er naturligvis ikke Tale om nogen stor Højde, godt en halv Snes Fod; men imellem nedhængende grønne Træer og Klippestykker falder Vandet smukt ned i Dalen. Og naar der er nogenlunde rigt med Vand, ser det saa spillevende ud.

Bornholms Stolthed er Klipperne og Dalene; Landets Skjønhed findes særlig i dets mange Smaadale. Dyndalen bærer Prisen, men Kodalen kommer næst efter. Denne skal findes under Rytterknægten og har lodrette Klippevægge paa en 30—40 ja indtil 70 Fod over den lave Engbund. Man har foretaget en officiel Forfinelse med Navnet Kodalen og kaldt den for Ekodalen*) eller endnu skrevet finere Echodalen, vel sagtens fordi man syntes, det andet Navn lød saa simpelt, men da Navnet efter Skovgaard stammer fra, „at mange Køer, som græsser ovenpaa Klipperne, styrter ud over Brinkerne og slaas ganske i Stykker ved Faldet ned i Dalen," saa lader det til, at Kodalen, i hvor simpelt det end lyder, dog bliver det rigtigste Navn. Klippevæggene er, som foranstaaende Billede viser, tildels skovklædte, og da selve Dalen er aaben med frodig Engbund, tager dette Dalparti sig godt ud.

Randkløveskaaret.

Endnu et Klippeparti maa jeg omtale, og det er ikke det mindst storslaaede, vi sidst kommer til; det er Randkløve, jeg sigter til. Dette Klippeparti ligger mod Syd omtrent midtvejs mellem Gudhjem og Svaneke. Den vildeste Uorden hersker her mellem de store Klippeblokke; det ser ud, som om en Jætte havde raset her. Men det stolteste er selve Randkløveskaaret. Det er en 16 Fod bred Kløft imellem lodrette Klippevægge, som i 36 Fods Højde — maalt fra Klippestykkerne paa Bunden — gaar langs med Kysten. Kløften deler sig snart i to mindre Kløfter, hvoraf den største er 4—8 Fod bred og 100 Fod i Længde; den mindste lidt smallere og kun et Par og tredive Fod i Længden; den er atter nær ved at være delt i to, thi en vældig Granitblok er kommen i Klemme mellem Kløftens Sidevægge.

*) Nyrop: Sprogets vilde Skud, Side 94.

Klippernes Højde over Havet er 70 Fod. Paa omstaaende Billede ses selve Skaaret; her foran paa de flade Sten skyller Havet ofte ind over. Bagved og til venstre er selve Landet. Det kan nok lade sig gjøre at springe over Klippekløften; min Rejsekammerat foretog dette Spring. Afstanden er jo ikke stor, men da det ikke er et videre heldigt Sted at foretage Springet fra og lovlig lidt jævn Plads paa den modsatte Klippe paa den Plet, hvor Springet skal ende, samt den mindre behagelige Dybde, er et Spring derover just ikke at anbefale, selv om det ikke kan siges at være videre farligt.

Jeg haaber hermed at have vist, at „den i Østersøen liggende under det kongelige danske Herredømme blomstrende, navnkundige Ø, Bornholm“ har mange naturskjønne Punkter. Og selv om vi villig vil indrømme, at „i Danmark knejser intet Fjæld“ eller endnu mindre „stolte Bjærge“, saa har Danmark dog paa Bornholm Klippepartier, som det rigt lønner sig at se, men helst inden man har stiftet for nøje Kjendskab med de fremmede Landes Fjælde — og man maa endelig ikke sammenligne Bornholm med de rigtige Bjærglande, thi saa vil Folk, der er kjendt paa saadanne Steder, le af vort Bjærglands Højder. Vi kan jo kun tælle til Hundreder af Fod, naar vi kommer til 3—400 Fod, saa naar vi ikke stort højere op, og hvad er det mod 8—10,000 Fod, ja endnu højere som i Norge eller Alperne.

„Langt skjønnere Egne, vil gjærne vi tro,
kan fremmede udenlands finde;
men Dansken har hjemme, hvor Bøgene gro
ved Strand med den fagre Kjærminde;
og bejligst vi finde ved Vugge og Grav,
den blomstrende Mark i det bølgende Hav!“

En engelsk Tordenskjold.

Som bekjendt har England i lang Tid baaret Navn af „Havets Dronning“, og lige saa mægtig og anselig en Flaade Landet har, lige saa berømt er dets Søkrigshistorie. Mangt et Æventyr, mangt et Vovestykke er udført af engelske Fartøjer, og mangen en glimrende Sejer er tilkæmpet af den engelske Marine. Det er navnlig Krigene mod Amerika og Frankrig i Slutningen af forrige og i Begyndelsen af dette Aarhundrede, der har en Række af tapre Krigere og dygtige, snarraadige Officerer at opvise. Vi danske kjender alle Navnet paa en Mand, Lord Nelson nemlig, mod hvem vore Søgutter maatte holde en Tørn paa Kongedybet 2den April 1801. Det er dog ikke om ham, men om en af hans Fæller, Lord Cochrane, vi i Dag skal meddele et lille Træk.

Cochrane tilhørte en skotsk Slægt, der har frembragt flere fortjente og udmærkede Mænd. Allerede som Barn droges han af en ubetvingelig Lyst mod Søen, og alt hvad Faderen foretog for at pille disse Nykker ud af Drengens Hoved, var uden Resultat, skjønt hverken Prygl eller Overtalelser blev sparet. Den lille Cochrane gjorde imidlertid sin karakterfaste Slægt Ære: han blev ved sit, og sytten Aar gammel fik han omsider ogsaa Lov til at gaa om Bord. Det var under Krigene med den store Napoleon, for hvem det fri England bestandig var en Torn i Øjet. Den unge Cochrane fik snart sit eget lille Fartøj „Speedy“ („Hurtig“), og med dette tumlede han sig nu ret af Hjærtens Lyst og udførte det ene Vovestykke efter det andet. I det korte Tidsrum af lidt over et Aar erobrede han 50 Skibe med 122 Kanoner og tog 534 Fanger.

En Gang var han uforvarende kommen i Nærheden af tre store fjendtlige Skibe, som han strax saa, det vilde være for dumdristigt at give sig i Kast med, hvorfor han selvfølgelig ønskede at faa dem paa Afstand. Imidlertid: flygtede han uden videre, kunde det gjærne vække Fjendens Mistanke, og han vilde blive forfulgt. Hvad gjør han saa? Han tænker som saa, det er bedst at give Franskmændene lidt store Tanker om min Magt; maaske han lader sig kyse bort! Og til den Ende lod han i en Fart alle de Tov, hvormed Sejlene var fastgjorte, overskære, og i et Nu rullede alle Sejlene ned af Masterne. Fjenden havde ganske rigtig lagt Mærke til denne Begivenhed og mente deraf at skjønne, at Engelskmanden havde en talrig og veløvet Besætning om Bord. Alle som en skyndte de sig derfor at komme bort fra den farlige Nabo.

I Krigen stod Spanien paa Frankrigs Side. En Gang havde Cochrane vovet sig i Lag med en spansk Fregat „El Gamo“, der i Styrke var hans lille Fartøj betydelig overlegen. Fregatten var nemlig paa 32 Kanoner og med 319 Mands Besætning, medens „Speedy“ kun havde 14 lette Kanoner og 54 Mands Besætning. Spanierne betragtede naturligvis „Speedy“ som et let Bytte, og i det Skibene nu nærmede sig hinanden affyrede han et Kanonskud og hejste det spanske Flag. Afstanden var i dette Øjeblik højst farlig for „Speedy“, thi „El Gamo“ kunde ved at give det glatte Lag, næsten søndre det lille Fartøj med det samme. For at vildlede sin Modstander hejste Cochrane det amerikanske Flag, hvad vel ikke tør kaldes ganske ærligt, især da han ligefuldt vedblev at styre løs mod Spanieren, men i den overhængende Fare har Cochrane vel tænkt, alle Kneb gjælder. Først da han var kommen Fjenden saa nær han ønskede, tonede han engelsk Flag, og nu tøvede „El Gamo“

heller ikke med at fyre løs, men „Speedy“ var kommen den for nær ind paa Livet, og alle Kuglerne fløj oven over Skibet.

Cochrane vedblev at styre løs mod Fregatten, og først da han var den saa nær, at han løb sit Bovspryd ind i dens Takkelage, lod han Kanonerne rette højt og sendte en ordentlig Salve hen over Spanierens Dæk, hvor der opstod en uhyre Skræk og Forvirring. Chefen og Højbaadsmanden faldt, og Mandskabet syntes hverken at vide ud eller ind.

Spanierne gjorde et Forsøg paa at entre, men Cochrane, der strax forstod Meningen, trak sig just i det belejlige Øjeblik tilbage, dog ikke længere end at hans Folk kunde naa Modstanderne med deres Haandskydevaaben og samtidig give ham det glatte Lag med Kanonerne. Gjentagne Forsøg fra Spaniernes Side paa at entre mislykkedes; saa tog de atter fat paa Skydningen og naaede omsider at splintre „Speedy“s Takkelage, men da Kuglerne stadig gik oven over Dækket, gjorde de ikke Mandskabet synderlig Skade. Efter en hel Times Kamp havde Engelskmanden kun to døde og fire saarede.

Cochrane indsaa dog, at i Længden vilde han komme til at give tabt, og han raabte derfor til sine Folk, at nu maatte de vælge mellem to Ting: enten at overgive sig til Fjenden, og det var i saa Fald tvivlsomt, om der ventede dem andet end Døden, eller at entre „El Gamo“ og paa den Maade faa en hurtig Ende paa Legen.

Ingen af de modige og prøvede Gutter, som Cochrane havde om Bord, følte nogen egentlig Lyst til at overgive sig, derimod havde ingen noget imod under deres tapre Førers Ledelse at foretage en Entring, og denne var dermed besluttet. Skibet blev lagt klods op til „El Gamo“, og faa Sekunder efter var Cochrane og hans Folk om Bord paa Spanieren.

Cochrane benyttede sig imidlertid atter her af en List. Han vidste, at Spanierne var meget overtroiske, og havde derfor ladet en Del af sit Mandskab sværte i Ansigtet. Disse Folk fik til Opgave at entre Forstavnen, og Sværten viste sig af ypperlig Virkning. Den spanske Besætning, der stod rede til at afværge Entringsforsøget, blev som forstenet af Rædsel, da den saa disse sorte Kammerater med kamplynende Blik sætte ind over Rælingen. Nogle Minutters hæftige Kamp opstod, hvorunder de langt overtallige Spaniere trængtes sammen midt paa Skibet, medens Englænderne angreb dem fra alle Sider. Formedelst hines Overtal kunde det dog endnu have set galt nok ud for Cochrane og hans trofaste Skare, hvis han ikke atter havde forstaaet at benytte sig af en snild List. Han saa det spanske Flag vaje fra Gaffelen og gav ufortøvet en af sit Mandskab Ordre til at stryge det. Spanierne troede imidlertid, at det var en af dets egne Officerer, der havde givet Befalingen, hvorfor de strax lystrede, strakte Vaaben og overgav sig.

Men dermed var Faren dog ingenlunde forbi. Der var endnu over halvtredje Hundrede usaarede paa „El Gamo“, medens der kun var 40 Englændere. Hvordan var det muligt, at de første, naar de indsaa Fejltagelsen, skulde lade sig binde eller i alt Fald tage til Fange af en Haandfuld Modstandere. Cochrane gav dem imidlertid ikke lang Betænkningstid. Han kommanderede strax Spanierne ned i Lastrummet, Kanonerne blev stillede ved Lugekarmene med Mundingerne rettede ned efter. 30 Englændere blev om Bord paa Skibet, og alle Sejl sattes nu til for at bringe det rige Bytte i Sikkerhed. Spanske Kanonbaade befandt sig i Nærheden, og flere havde paa Afstand været Vidne til Kampen, men ingen af dem turde komme deres Landsmænd til Hjælp, skjønt det kunde have svedet slemt til Cochrane, hvis de havde prøvet derpaa, tilmed da Fangerne ogsaa var en Del urolige. Som sagt, Kanonbaadene holdt sig for sig selv, og de truende Kanonmundinger lagde en Dæmper paa de fangne Spanieres Uro. Cochrane kom vel holden i Sikkerhed med sin Prise.

Nogen Tid efter udbad „El Gamo“s Næstkommanderende, der havde taget Befalingen efter Chefens Fald, sig et Bevis for at have gjort sin Skyldighed. Cochrane gav ham et saadant, hvorpaa der stod: „Don . . . har opført sig som en ægte Spanier“. Dermed var Officeren tilfreds, og Cochrane tog sig en billig Latter. D. H.

Vuggevise.

Efter det svenske*) ved Erik Klokker.

Ude blæser Sommervind,
Droslen slaar i højen Lind;
Mo'er hun gaar paa grønne Eng,
reder Barnet Blomsterseng;
der skal det saa hvile,
drømme sødt og smile.

Engen staar saa gul og grøn,
Solen sænker Guld i Løn;
mellem Ask og El og Pil
rinder Bækken uden Il;
Bro'r i Bækken vader,
leger at han bader.

*) Digtets Forfatter, Hedborn, var bondefødt og døde, saa vidt mig bekjendt, som Præst i Østergøthland. En berømt svensk Kritiker, Dr. Sturzenbecker („Orvar Odd“), kalder ham en Lyriker med et varmt Hjærte og uskyldigt, smilende Træk. Landlig Munterhed og Glæde malede han fint og yndigt. „Hans lille ypperlige Vuggevise er i sit Slags næsten uovertræffelig.“ E. K.

Søster fejer Stuen net,
hun er flittig og adret;
hen ad Gulvet skal hun saa
Liljer og Konvaller smaa,
Roser fine, røde,
duftende og søde.

Skibet med sit Sejl, sin Mast
gynger let trods Bølgekast,
sejler saa til fremmed Land
henter Barnet Perlebaand,
Silkekjol' med Lomme
og en dejlig Tromme.

Lille, gule Gæsling ung,
blød li'som en Silkepung,
med sin Mo'er blandt Siv den ror,
piller Vingen, pænt sig tor.
Faarehyrden sidder
ved sit Hus og snitter.

Blød som Fløjel, hvid og pæn,
Lindorm soler sig paa Sten,
vil i Barnets Vugge,
skal derhen dog aldrig naa:
han skal blive bunden
lig'som Lænkehunden.

Trolden sidder ved sin Væg
kæmmer ud sit Sølverskjæg;
hør han synger: „Lille Ven,
kom i Aften til mig hen,
jeg dig sikkert lover
Seng med Guldtag over!"

Fa'er han gjorder om sit Liv
Bæltet med sin blanke Kniv,
sporer Gang'ren rask og kjæk,
rider over Eng og Bæk,
Trolden vil han kløve,
som vil Barnet røve.

Snart er lidet Barn en Mand,
Hesten graa da sadler han,
tager Brynje, Sværd og Spjud,
og i Kamp han rider ud,
spænder kjækt sit Bælte,
strider mellem Helte.

Smaating.

Nobelt Bekjendtskab. Da en rejsende i et Jærnbanetog en Gang gjorde den Bemærkning, at han kom fra Texas, spurgte en anden: „Kommer De fra det vestlige Texas?" — „Ja." — „Maaske fra Tom Green County?" — „Ganske rigtig." — „Ved Carton?" — „Netop!" — „Saa kjender De maaske min Broder William Henry Trevannion?" — „Ræk mig Deres Haand!" raabte Manden glad, „ham kjender jeg rigtignok. I Nat før jeg rejste, har jeg hjulpen til med at hænge ham. Han var en brillant Hestetyv."

Svar paa Tiltale. En verdensberømt Mathematiker traf en Gang i et Selskab sammen med en vindig ung Herre, som spottende spurgte ham: „Hvortil nytter Dem egentlig Deres Mathematik?" — „Den lærer mig at maale tomme Hjærner, veje Dumhoveder og tælle Narre!" svarede Mathematikeren tørt.

En solid Høker. Kjøberen: „Aa — en prægtig Skinke — udmærket! — den tager jeg og vilde ønske, at der var en til af det Svin." — Høkeren: Ih — ikke andet? — jeg har saamæn 6 Skinker endnu af den samme Gris!"

Lige for lige. „Du har saa mange Bøger," sagde en Nabo til en lærd ældre Ven, „jeg kan vel laane nogle af dem hos dig?" — „Nej, jeg laaner ikke mine Bøger ud, men du kan komme op til mig, saa maa du læse i dem hele Dagen," svarede han. Næste Morgen sendte den lærde Bud ind til Naboen, om han ikke vilde laane ham sin Puster, da Ilden ikke vilde brænde i hans Kakkelovn. „Hils min Ven," svarede den yngre, „at jeg laaner ikke min Puster ud, men vil han komme ind til mig, maa han med Fornøjelse puste med den hele Dagen."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Navnene paa to Byer i Frankrig: en By i Bagindien — en Ø ved Italien — en By i Palæstina — en By i Holsten — en By i Sønderjylland — en By i Persien.
L. K.

Firkantet Nød. Af 5 A, 1 B, 2 D, 4 E, 1 L, 2 R og 1 V dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første, som flyder paa Vandet,
benyttes omvendt rundt om i Landet.
Til første benyttes det andet;
men er ej til Nytte paa Landet.
Paa tredje man pænt maa vente
til Tiden det byder at hente,
og kan man saa ikke den hele faa,
man smukt med fjerde sig nøje maa.

—s—g—ff.

Opløsninger fra Nr. 36.

paa den geografiske Gaade:

Dunde**e**
Ascentio**n**
Nankin**g**
Marsta**l**
Aabenra**a**
Rhine**n**
Kristiansan**d**

paa den firkantede Nød:

EKKO
KULD
KLUD
ODDE

paa Stavelsegaaden: Potifar.

paa Tal- og Bogstavgaaden: Katten efter Musen.

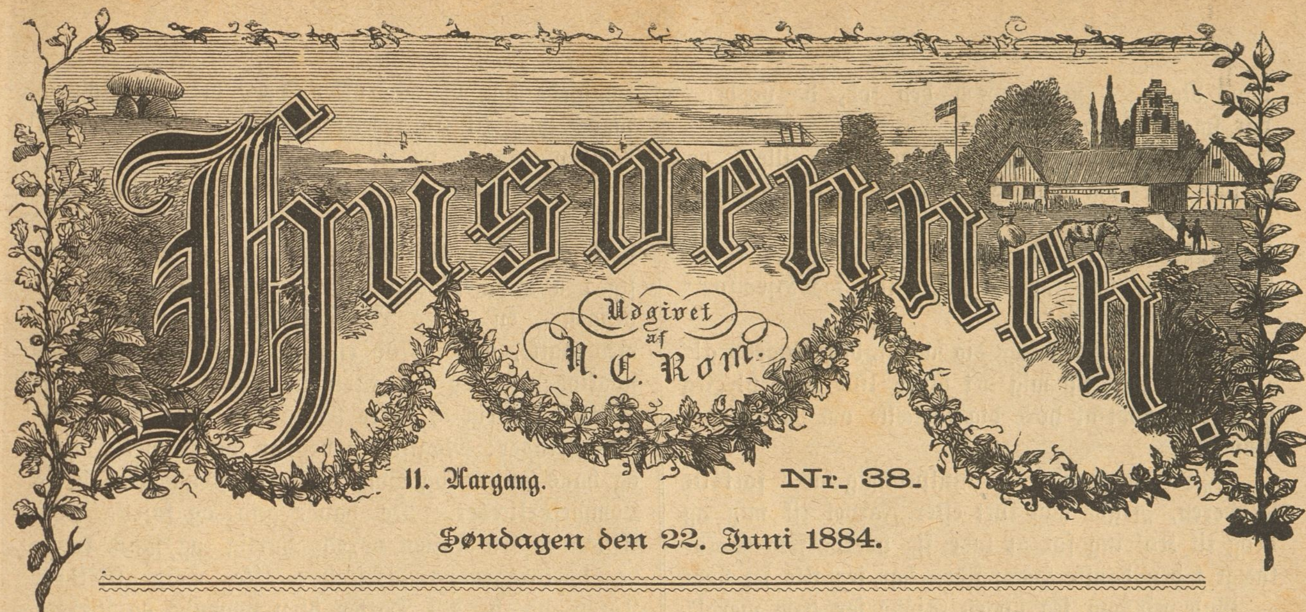
Brevvexling.

Den onde Lensmand. Denne Fortælling blev af Forfatteren afsluttet i „Husvennen", fordi der fra Læsere af Bladet jævnlig indløb Forespørgsel, om denne lange Fortælling dog ikke snart var sluttet, da man snart til Afvexling ønskede nogle kortere muntre Historier. Men det viser sig nu, at det ikke er godt at gjøre alle til Pas, da flere Holdere nu anker lige saa stærkt over, at de ikke faar Fortællingen helt til Ende. Da dette kun kan glæde baade Udgiver og Forfatter, som Vidnesbyrd om, at „Den onde Lensmand" har vundet Bifald, saa har vi nu bestemt at optage Restkapitlerne for at imødekomme de Læsere, der gjærne vilde have Slutningen med i Bladet, i det vi ved denne forandrede Bestemmelse bede de af vore Læsere, der synes at denne ene Fortælling tog Plads for længe, have Taalmodighed endnu en lille Tid. „Den onde Lensmand" begynder saaledes igjen i næste Numer.

A. H. P. Skal blive optaget.

N. Larsen i N . . . Som tiltrædende Holder i Juli Kvartal kan De godt faa alle de tre foregaaende Kvartaler af Aargangen (à 1 Kr.) ved skriftlig Henvendelse til „Husvennen"s Kontor: Jærnbanegade 5, Kjøbenhavn V.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, R. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 38.

Søndagen den 22. Juni 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

23. Skipper Ingeborg vandrer til Tjele.

Erik Grubbes Afskedigelse var en Begivenhed, som vakte glædelig Opsigt og hilsedes med almindelig Jubel blandt Lenets Beboere. Der var ingen, der tænkte paa at hædre ham med Æresbevisninger ved hans Afrejse. Han forsvandt saa at sige ubemærket, og hele Egnen drog ligesom et dybt, lettende Suk, da han var borte.

Saa snart som det var blevet almindelig bekjendt, at det nu var forbi med „den onde Lensmands" tyranniske Herredømme i Aarhusgaards Len, og at han var borte for stedse, vendte Skipper Ingeborg tilbage igjen og tog Bolig i Strandhytten, og „den gode Spaakvinde" færdedes atter uhindret i Aarhus og Omegn ligesom forhen. Med hende vendte ogsaa Karen Brok og hendes lille Datter tilbage, og Skipper Ingeborg havde fremdeles baade Hus- og Hjærterum for dem begge.

Det var en Morgen i Forsommeren 1651. Bispefamiliens Afrejse skulde just finde Sted den Dag. Et Fartøj laa for Anker i Aarhus Havn, rede til at tage Magister Kristen, hans Hustru og Svigermoder om Bord og overføre dem til deres fremtidige Hjem i Kristiania, og Skipper Ingeborg var gaaet ind til Aarhus for at tage Afsked med dem. Karen Brok var ikke med at deltage i denne Afskedsfest, men hun og hendes Datter sad alene hjemme i den fattige Stue i Strandhytten; thi dels var Karen overhovedet aldrig kommen i nogen nær Berørelse med Bispefamilien, og dels havde den store Modgang, hun havde lidt, givet hende et uudsletteligt Præg af Menneskeskyhed og Tungsind, saa at hun altid foretrak Ensomhed og helst undgik at komme saadanne Steder, hvor mange var forsamlede.

Vejret var solvarmt og smukt, Hyttedøren stod aaben, den friske Vaarluft strømmede ind i Stuen, og Fuglene sang og kvidrede derude i de græsgrønne Vange og den nys udsprungne Skov, medens Aarhusbugtens let krusede Vover rullede sagte mod Stranden nedenfor Hytten og blandede deres dæmpede Mumlen med Fuglenes jublende Sang.

Ingeborg Koldsdatter, der jo nu „var en stor Pige", sad og strikkede paa en Strømpe, medens hendes Moder traadte Spinderokken og nynnede nogle Vers af en gammel Salme:

> „Ak, levende Gud, jeg bekjender for dig,
> at jeg haver levet ugudelig!
> Ak, hvor uværdig en Synder jeg er,
> det klager jeg for dig, min Herre kjær.
>
> Intet Menneske tør jeg se op paa,
> det gjør min Synd, mig trykker saa,
> jeg haver syndet mod Himmel og Jord
> og imod dine hellige Bud og Ord."

Hun drog et dybt Suk og holdt inde med Sangen, og medens hun lod Hjulet snurre og flittig brugte Fingrene, henfaldt hun i dybe Tanker og der lagde sig et sørgmodigt drømmende Udtryk over hendes alvorlige Ansigt.

„Hvad tænker du paa, Mo'er?" spurgte Datteren, der stadig iagttog hende med barnlig Deltagelse.

„Aa, det er knap, jeg ved Rede paa det, mit Barn," svarede Moderen; „men det bares mig for, jeg var hos min Broder Povl, og at jeg hørte

hans Røst — saadan som den lød, da vi begge var smaa," lagde hun til.

„Morbroder Povl!" udbrød den lille; „aa, fortæl noget om ham! Hvorfor kommer han aldrig og besøger os?"

„Det kan han jo ikke, mit Lam! Vejen er alt for lang, og han kan vel heller ikke faa Hjemlov."

„Hvorfor ikke?"

„Det har jeg jo sagt dig saa tit, bitte Ingeborg!"

„Ja, men sig mig det igjen, lille Moder! Jeg hover saa godt at høre dig fortælle om Morbroder Povl."

„Da han havde . . . hjulpet mig hid," fortalte Moderen, „sagde han kort efter Farvel til mig og drog til Kolding for at lade sig hverve som Soldknægt i den danske Hær; siden har jeg ikke set ham — Gud ved, om jeg nogen Sinde ser ham mere!" lagde hun sørgmodig til.

„Hvorfor vilde han være Krigsmand?" spurgte Barnet efter et Øjebliks Tavshed.

„Fordi hans Hu stod til Ledingsfærd og Vaabenleg," svarede Moderen — „og des foruden kunde han kanske næppelig være tryg her."

„Hvifor ikke? Hvem vilde gjøre ham Men?"

„Det vilde . . . de store og mægtige."

„Den onde Lensmand? Men nu er den grimme Mand jo for længst borte — hvifor kommer Morbroder saa ikke hjem igjen?"

Der kom altid en pinlig Uro over den stakkels Kvinde, hver Gang hun af Barnets Mund — hans og hendes Barn! — maatte høre den gængse Benævnelse paa den afsatte Lensmand. Hun stirrede paa Datteren med et næsten forvildet Udtryk og svarede hastig: „En Soldknægt kan ej saadan løbe af Tjenesten, naar han har Lyst, men maa blive og tjene sin Tid ud. Morbroder kommer nok, saa saare han kan, og Gud ved, at ingen længes haardere efter ham end jeg! Men ej kan det nytte at spørge mere, bitte Ingeborg, al den Stund jeg alt har sagt dig det lidet jeg ved."

Den lille blev næsten forskrækket over Moderens paafaldende, hæftige Adfærd; hun spurgte saa ikke mere, men sad og saa' paa hende i Tavshed, medens Karen dæmpet nynnede videre paa Salmen:

„Hvor skal jeg da henvende mig?
Hvem vil over mig forbarme sig?
Saa stor er da min Synd og Daad,
hos intet Menneske finder jeg Raad.

Hos dig alene søger jeg med Skjel
Trøst, Raad og Hjælp for min arme Sjæl,
dit Kreatur og Billede vist
foragter du ej, Herre Jesu Krist!"

Saaledes vedblev hun med vemodig Stemme at nynne hele den lange Salme til Ende. Derpaa standsede hun Spinderokken, og i det hun stod op, sagde hun til Datteren: „Kom, bitte Ingeborg! Skal vi gaa ud og se paa Skibet?"

Da de kom udenfor, saa' de, at Fartøjet allerede havde lettet Anker og stod for fulde Sejl ud i Bugten. En stor Skare Mennesker havde samlet sig paa Havnepladsen for at bringe de kjære bortdragende en sidste Affkedshilsen. Der svingedes med Hatte, og der lød rungende Leveraab fra Forsamlingen — og fra Fartøjets Dæk saas tre enlige Skikkelser ivrig at svare paa Mængdens Hengivenhedsytringer: Magisteren ved at svinge med Hatten og hans Hustru og Svigermoder viftende med deres Lommetørklæder. De havde god og føjelig Bør, Afstanden fra Kysten voxede hurtig, og snart kunde de bortdragendes Skikkelser ikke mere skjelnes. Karen og hendes Datter blev staaende og stirrede efter Fartøjet, der blev mindre og mindre, indtil det tilsidst forsvandt i Havdisen i Retning af Samsø.

„Gud give dem en lykkelig Overrejse!" sagde Karen stille, i det hun vendte sig om og med sin Datter ved Haanden atter gik ind i Huset.

Kort efter vendte Skipper Ingeborg tilbage, ledsaget af Bent og hans Kone.

De saa' alle helt bevægede ud, især den gode Spaakvinde, hvis gamle ærlige Ansigt var lutter Graad og Smil.

„Velkommen, begge to!" sagde hun til Bent og Inger; „sæt jer paa Bænken og hvil jer lidt, inden I skal til Dasken igjen; I har lang Vej hjem."

„Du var ikke i Aars at sige Farvel til de gode Bispefolk?" sagde Inger Bentes til Karen.

„Nej, bitte Ingeborg og jeg skulde blive hjemme og passe Huset," svarede hun med et tvungent Smil; „men vi saa' deres Henfart, da Skuden stod ud af Bugten."

„Og Mo'er bad en Bøn til Gud, at han vilde give dem en lykkelig Rejse," sagde Barnet — „jeg hørte det godt."

„Amen!" sagde Skipper Ingeborg og tørrede sine Øjne. „Ja, den Bøn er der mange, der har bedt i Dag, og han hører den visselig, den kjære Herre Gud; for det er jo grangiveligt nok, at han har endt deres Modgangsdage og begyndt at lade sit milde Aasyn lyse over dem, de kjære, velsignede Mennesker!"

„Ja, det er tungt nok, at vi næppelig ser dem mere her i Verden," sagde Bent; „men ellers tykkes alt jo nu vendt til det gode baade for dem og os andre."

„Nej, vi ser dem aldrig mere," tog Spaakvinden atter Ordet, „og du har Ret i, Bent, at det er tungt, og vi vil komme til at længes svarlig efter dem, hvilket ikke er mere, end de ærlig har fortjent; for bedre Mennesker gives der ikke i Verden.

Du kan tænke dig, Karen, de tilbød saamænd at lade mig drage med dem til Norge, og Magisteren lovede at give mig Naadsens Brød, saa længe jeg levede, naar blot jeg vilde føje dem i deres Begjæring."

„Et kjønt Tilbud, i Sandhed! Men I sagde altsaa nej?"

„Ja, jeg gjorde, Børn lille! Jeg har saamænd ikke aabnet min Mund om det til nogen Moders Sjæl, førend nu de er borte; for Fristelsen var jo stor, og jeg var tit i Hving*), om jeg skulde hid eller did; men jeg holder af mit Hjem, hvor fattigt det er, det bares mig ogsaa hele Tiden for, at jeg endnu havde mere at udrette her i Jylland — og nu, da Loddet er kastet, takker jeg min Gud og Skabere, at Hjemkjærligheden vandt Sejer over Lysten til at være hos Fru Eline, Gud velsigne og bevare hende!"

„Da er vi ikke mindre taknemlige, bitte Ingeborg og jeg," sagde Karen; „hvad skulde vi blevet til, om Bedstemo'er var rejst sin Vej fra os?"

„Saa kunde vel en anden Dør have aabnet sig for jer," mente Bent, „og sært skulde det være, om ej du var kommen i Tanker om, hvor Inger og jeg nu bor; hvor der er Plads til to, er der ogsaa Rum for tre — og den fjerde med," vedblev han, i det han tog fat paa Ingeborg Koldsdatter og drog hende kjærlig ind til sig, „og saa havde vi kanske faaet, hvad vi altid har savnet: en knøv lille Datter, en gjæveste bitte Pige, og nu og da et bitte „Nys" oven i Kjøbet" — her kyssede han hende — „og hvad siger saa bitte Ingeborg til det?"

„Jeg vil helst være hos Mo'er og Bedstemo'er," svarede Barnet.

„Din slemme Tøs! Men du vil da komme og besøge os?"

„Ja, det vil jeg gjærne; hvor er det, I bor?"

„Ved Rosenholm — du har jo været hos os før! Husker du ikke, at du og din Moder en Tid boede hos Bent Skovfoged og Inger Skovfogeds?"

„Jo, det kan jeg godt huske, det var bare Navnet, jeg havde glemt — Rosenholm, Rosenholm, Ro . . . sen . . . holm! Nu skal jeg nok huske det. Mo'er og Bedstemo'er, maa jeg saa gaa med til Rosenholm og besøge Bent og Inger Ventes?"

„Er du allerede rejsefærdig?" sagde Mo'er og Bedstemo'er i Munden paa hinanden.

„Aa, ved I hvad, Børn lille!" sagde Inger; „gjør nu ingen Indvendinger, men und bare Tøsen og os den bitte Fornøjelse, siden I hører, at Lysten er lige stor paa begge Sider. Vi skal saamænd nok passe paa hende, og en af jer kan jo komme over og hente hende, naar I ikke kan undvære hende længer."

*) Tvivl. „Hvingelhovedet" kaldes en Person, der er ved mange Sind.

Inden nogen af de tiltalte fik Tid til at svare, aabnedes Døren, og en fremmed bondeklædt Mand traadte ind; han var barfodet, havde Stok i Haanden og sine Strømper og Træsko i en Bylt under Armen.

(Fortsættes.)

Paa Arbejdsmarken.

Solen varmer; der er Sommer
frisk i Gjøgens Morgenkukken,
over Engens gule Blommer
og i Bækkens Bølgeklukken,
over Markens Kløverpuder,
under Bøgekroners Buer
— Sommer bag de grønne Ruder
i de lave Smaamænds-Stuer.

Støt og sindig Bonden pløjer
mellem Korn og Kæmpegrave.
I sit stille Sind fornøjer
han sig over Somrens Gave;
hvorhen end han Blikket vender,
faar det Indtryk sommervarme
— møder tit det rappe Hænder,
brune Kinder, brune Arme.

Og som der han ensom vanker
mellem Sæd og Sø og Skove,
faar han ogsaa Sommertanker,
Bud fra Lykkens Væld og Vove.
End han ser med Smil paa Læben
Sønnen komme hist fra Engen;
snart de to har fælles Stræben;
Ploven styres nu af Drengen.

End den lilles Kinder gløde,
mens bag Ploven glad han træder;
han maa øves for at møde
frem en Gang til Landets Hæder —
frem som Mand med Mod paa Dagen,
ikke som den dovne, dvaske —
frem til Arbejd, det er Sagen,
det gjør Folk i Sindet raske.

Ej vi skabtes til at døse
Livet hen i blege Drømme.
Skal vi her i Verden øse
lidt af Lykkens Kildestrømme,
da, ja da maa Haand og Tanke
øves, virke efter Evne.
Den, som kun vil Drømme sanke,
duer ej her i Livets Stævne.

Hans P. Lunde.

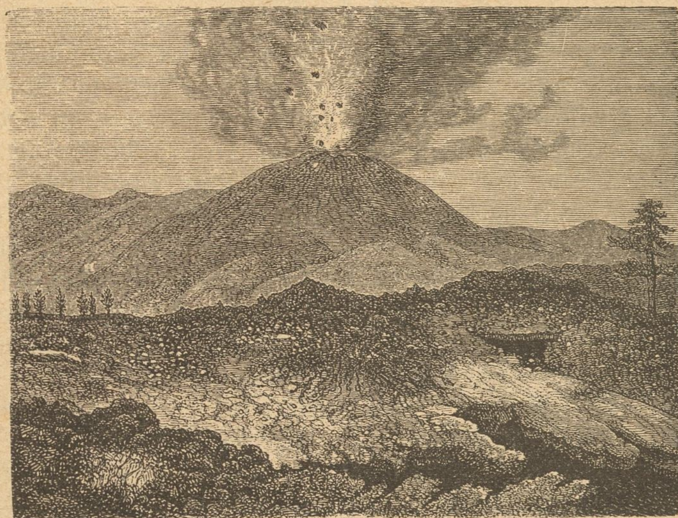

Fader og Søn.

Om Jordens Indre og Vulkaner.

(Ved C. B.)

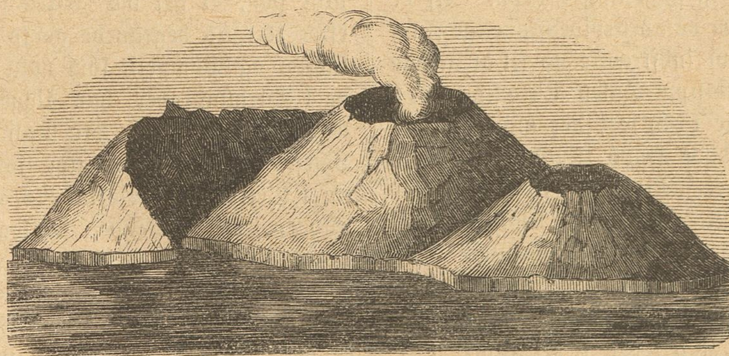
Naar du, min kjære Læser, en varm Sommerdag vandrer hen over en frodig Kløvermark, hvor Græs og Blomster danner et dejligt, blødt Tæppe, naar du i milevid Omkreds øjner en bølgende Slette, hvor gulhvide Kornmarker skifter med grønne Græsagre og Enge, hvor venligt smilende Landsbyer afvexler med Skov- og Kratstrækninger, da tænker du næppe paa, hvilket Indre denne skjønne Overflade dækker, hvilken Modsætning, der her er til Stede mellem Kjærnen og Skallen. Thi som bekjendt bestaar Jorden saa at sige af en Kjærne og en Skal, og i Aviser eller Foredrag har du naturligvis ofte stødt paa Henthydninger til, at Kjærnen, det vil sige Jordens mægtige Indre, skulde bestaa af en stor Ildmasse, og at denne saa omgives af en forholdsvis tynd Skorpe. Men det kan vist næppe fejle, at du har befundet dig i Tvivl om dette Udsagns Rigtighed, hvad de lærde naturligvis til en Tid ogsaa har, og du har spurgt dig selv, hvordan har de kloge Hoveder nu fundet paa det, hvormed vil de bevise, at Jordkuglens Indre er som en mægtig Glød, og at vi hver Dag vandrer over et mægtigt Ildsvælg. Thi du slutter naturligvis (hvad ogsaa er ganske rigtigt), at hvor dybtgaaende de lærde end er i deres Undersøgelser, saa er de dog endnu ikke trængte helt igjennem den tynde Skorpe, paa hvis Overflade vi bo, og har ej med egne Øjne set Jordklodens Ildovn.

Ætna under et Udbrud.

Dette er imidlertid heller ikke nødvendigt; der gives visse Forbindelsesled mellem Jordens Indre og dens Overflade, og der gives hist og her paa Jordkloden særegne Fremtoninger, ved hvis Hjælp Geologerne, ɔ: de Videnskabsmænd, der sysselsætter sig med Jorddannelsen, er saa godt som naaet til Paalideligheden for det nævnte Udsagn.

Du ved jo, at den Varme, der findes i Jordoverfladen, skyldes Solen, og derfor skifter efter de forskjellige Tider paa Døgnet og Aarstiden, ligesom den ogsaa er større eller mindre eftersom man nærmer eller fjerner sig fra Sollinjen. Exempelvis kan nævnes, at i Saharas Ørken naar Sandet en Varme af 60 Grader R., hvorimod Polens Ismarker ofte afkøles til 40 Grader under Frysepunktet. Altsaa en betydelig Forskjel; men denne udslettes, naar man graver sig ned i Jorden, og i en vis Dybde er Varmegraden en og den samme hele Aaret rundt. Kommer man endnu dybere, tiltager Varmen atter, omtrent med 1 Grad R. for hver 100 Fod, man stiger ned. Herpaa har man alt fra gammel Tid haft Opmærksomheden henvendt i Bjærgværkerne, men man antog, at denne stigende Varme skyldtes Arbejderne og Grubelysene.

Øen Volcano.

Imidlertid faldt man en skjøn Dag paa Tanken om en selvstændig indre Jordvarme, og nu fik man travlt med at søge dybere ned, og jo dybere man kom, jo højere steg Temperaturen. Man regnede da ud, at ved 10,000 Fods Dybde maatte der være kogende Vands Varme, og i 5 Mils Dybde maatte der være en Hede stærk nok

til at smelte Støbestaal i. Man er ikke naaet saa langt, men den udtalte Formodning har al Sandsynlighed for sig, og om den end fra forskjellige Sider har mødt Indvendinger, hyldes den dog af de fleste Lærde.

Af Fremtoninger paa Jordens Overflade, der tyder paa, at dens Indre befinder sig i smeltet Tilstand, skal først nævnes de Hævninger og Sænkninger af Landjorden, der undertiden finder Sted, vel ofte i Forbindelse med Jordskjælv, men dog ogsaa uden at nogen som helst Jordrystelse foregaar. Der gives baade pludselige og langsomme Hævninger. Som et Exempel paa de første kan nævnes den skandinaviske Halvø, der i forrige Jordperiode sandsynligvis har hævet sig betydelig, i det man i en Højde af 600 Fod har fundet Skaller af Dyrearter, som endnu lever i Havet. I Slutningen af forrige Aarhundrede hed det sig, at Vandet sank i den bothniske Bugt, og Videnskabsmænd, som fik til Opgave at undersøge Sagen, sagde Ja og Amen dertil, men da man i vort Aarhundrede paany lod foretage Undersøgelser, blev det gjort gjældende, at det var Landet, der hævede sig, omtrent 3 Fod i Aarhundredet. Denne Antagelse vandt snart Tilslutning som den eneste fornuftige. Her foregaar Hævningen altsaa meget langsom, ja saa langsom, at man næppe ved at den er til Ende eller vedbliver endnu den Dag i Dag. Paa Vestkysten af Chile (i Sydamerika) har vi talende Exempler paa de pludselige Hævninger. I Følge videnskabelige Undersøgelser skal store Strækninger af dette Land have hævet sig dels i Midten af forrige Aarhundrede dels i Aarene 1822, 35 og 37. Ligeledes er Vulkanen Jorullo i Mexiko fremkommen ved en pludselig Hævning i 1759. Af de mange Sænkninger, som de naturvidenskabelige Aarbøger melder om, skal vi indskrænke os til at nævne Sænkningerne i Missisippi-Dalen i Aarene 1811 og 12 og Sænkningerne i Syrien, der blandt andet har bidraget til det døde Havs Udvidelse og lagt det ca. 1200 Fod under Middelhavets Overflade. Men, spørger man nu, hvorledes beviser disse Tilsyneladelser, at Jordens Indre er glødende? Det gjør de heller ikke. De beviser kun, at der maa være visse hinanden modvirkende Kræfter i Jordens Ydre og Indre, og at Kræfterne i det indre maa være af en flydende eller gjærende Natur, siden de saaledes paa flere Hundrede Kvadratmiles Omraade kan bringe Jordoverfladen til at hæve eller sænke sig. Vi ved endnu kun, at Jordkjærnen er en bevægelig og mægtig Kraft; men om den er af Ild, eller hvilke Egenskaber den besidder, maa vi se at komme til Kundskab om ad anden Vej.

Vi kommer nu til Vulkanerne eller de ildsprudende Bjærge, som de ogsaa kaldes. Ved Ordet Vulkan forstaas den Kanal eller Forbindelsesled, der findes mellem Jordens Indre og dens Overflade. Gjennem denne Kanal føres højtspændte Dampe og Luftarter og mange Slags faste, flydende ellr smeltede Stoffer frem paa Overfladen; de flydende Stoffer størkner og danner i Forbindelse med de faste en haard Masse, der lejrer sig omkring Aabningsstedet, og saaledes opstaar da Bjærgkeglen, der altid betegner Vulkanen. Denne Udspyning fra Jordens Indre finder Sted til højst forskjellige Tider, undertiden med Minutters eller Timers Mellemrum, til andre Tider med Aars eller Aarhundreders Mellemrum. Nogle Vulkaner forsvinder strax efter deres første Virksomhed, andre arbejder kraftigt en Række af Aar og udslukkes saa pludselig. Højden af de vulkanske Bjærge er yderst forskjellig, Aconcagua i Chile er 21,500 Fod, medens nogle næppe rager op over Havets Overflade. Man ser let, om en Vulkan er virksom, i det den i saa Fald udstøder store Dampmasser, der som Skyer svæver om Bjærgets Top. Saa længe den imidlertid indskrænker sin Virksomhed hertil, kan man trygt bestige Bjærget, og Egnens Folk er stundum saa fortrolige med den, at de bor og bygger ved dens Fod. Men den kan snart forvandle sig til en farlig Nabo. En skjøn Dag hedder det, at et Udbrud truer. Et saadant tilkjendegives i Reglen en Tid i Forvejen ved en dump Rullen i Bjærgets Indre og flere eller færre Jordrystelser, og begynder derpaa med, at Dampe og uhyre Askemasser bølger op fra Bjærgets Svælg og under et Uvejrs Torden og Bragen indhylles Egnen i en tæt Taage. Den udstødte Aske kan være af en næsten fabelagtig Mængde; man husker blot paa, at det var Asken fra Vesuv, der Aar 79 efter Kristus begravede de to italienske Byer Herculanum og Pompeji, som man i vore Dage, efter at de i Aarhundreder har ligget begravne og glemte under Asken, atter har begyndt at drage frem for Lyset. Som en mægtig sort Søjle løfter Asken sig i Vejret over Vulkanens Top, og snart følger Lavaen, en glødende, brølende Ildmasse efter og kaster et flammerødt Skjær paa Askesøjlen. Lavaen baner sig Vej over Kraterets Rand eller, dersom Bjærget ikke er stærkt nok til at modstaa dens Tryk, bryder den ud gjennem dets Sider og skyller nu som en forfærdelig glødende Ildstrøm ud over Omgivelserne, svidende eller ædende alt bort, thi Lavaens Hede er uimodstaalig. Hurtigheden, hvormed den udbreder sig, er højst forskjellig, da det retter sig efter Jordbundens Fald og Lavamassens mere eller mindre flydende Tilstand. Den Maalestok for Dybets Varmegrad, som den afgiver i Udbrudsøjeblikket, er selvfølgelig ikke ladet unyttet, og man har fundet, at dens Varme gjennemsnitlig

kan anslaas til ca. 1300 Grader. Lavastrømmens Overflade afkøles hurtig i Luften og danner en haard Skorpe, medens de indre derimod kan holde sig glødende i flere Maaneder ja stundum i Aar.

Vulkanerne er som sagt meget forskjellige i deres Virkemaade. Paa Stromboli, en af de liparíske Øer, findes en Vulkan, der uafbrudt er i Virksomhed, Ætna og Vesuv t. Ex. udstøder Askeregn og Lava kun en Gang imellem, ofte med lange Aarrækkers Afbrydelse, og andre Steder, saaledes i Frankrig, findes talrige Exempler paa helt udslukte Vulkaner.

Den glødende Lava, som gjennem Vulkanen slynges op fra Afgrunden, er et af de vægtigste Beviser for, at Jordens Indre befinder sig i en ildflydende Tilstand. Imidlertid er der dog fra anden Side gjort en herfra højst afvigende Theori gjældende om Vulkanernes Oprindelse. Man har nemlig lagt Mærke til, at alle Vulkaner ligger tæt ved Kysten, hvis de da ikke ligger ude i Havet, og man har da ment, at vulkanske Udbrud fremkom ved, at Havvandet trængte ind gjennem en Revne i Jordskorpen og kom her under Paavirkning af en saa høj Varmegrad, at det forvandledes til Dampmasser, som med Vold og Magt sprængte alt for at bane sig Vej til Oververdenen. Efter denne Anskuelse skulde hver Vulkan altsaa have sit særegne Arnested, hvor tillige ved en Række kemiske Processer den voldsomme Hede bragtes til Veje, som smeltede Lavaen. At slige Processer foregaar i hver Vulkans Indre er sikkert nok, og lige saa rigtigt er det uden Tvivl, at Søvandet spiller en virksom Rolle ved Vulkanudbruddene. Men dermed er den ældre Opfattelse af Jordens Indre som en glødende Masse, hvorom Skorpen kun danner en forholdsvis tynd Skal, og at det er med denne Ildkjærne, at Vulkanerne staar i umiddelbar Forbindelse, langt fra gjendrevet.

Til Slutning kommer vi til Jordskjælvene, der ogsaa kun lader sig forklare ved en flydende Masse, der kommer i Uro og frembringer Rystelse eller en gyngende Bevægelse paa Jordoverfladen. Da „Husvennen" forhen har bragt en udførlig Skildring af et enkelt Jordskjælv, skal vi her fatte os kort. Medens de mindre Jordskjælv nok lader sig forklare af Sammenstyrtninger i Jordens Indre, fremkaldte ved Vandets Udhulinger, saa er saa godt som alle enige i, at de betydeligere Jordskjælv maa have helt andre Forudsætninger, nemlig de ovenfor antydede i en Uro eller Bevægelse i den egentlige Jordkjærne. Vulkanske Udbrud ledsages altid af Jordskjælv. Naturligvis medfører de store Jordskjælv altid betydelig Fare; hele Byer kan ødelægges, Jorden hæves og sænkes, saa der fremkommer ny Terrænforhold, Havet kommer i Oprør o. s. v. Udstrækningen kan være meget forskjellig ligesom Varigheden. Man har Exempler paa Jordskjælv, der i lang Tid, Maaneder, ja Aar, er vedblevne med en uafbrudt Rysten, medens andre i Løbet af nogle Minutter har frembragt frygtelige Virkninger. Saaledes Jordskjælvet i Lissabon 1755, der i faa Minutter ødelagde Byen og begravede 60,000 Mennesker under de sammenstyrtede Mure. Dets Udstrækning var umaadelig, i det det spores i tre Verdensdele: Nordafrika, Europa, lige op til Åbo i Finland, og til Amerikas Østkyst.

Aldeles fyldestgjørende Beviser for, at Jordens Indre er en mægtig Ildmasse, haves vel ikke, men denne Paastand har dog i alt det, vi her har fremdraget, saa faste Støttepunkter, at vi trygt kan holde paa den. De talrige mærkelige Fremtoninger, Hævninger og Sænkninger, Vulkaner og Jordskjælv og saa fremdeles lader sig kun forklare af en indre Ildmasse, der jævnlig ligger i Strid med den omsluttende Skorpe.

Det første af de to foranstaaende Billeder viser os Ætna paa Sicilien under et begyndende Udbrud. Røg, Lava og store Sten hvirvles i en mægtig Søjle op af Krateret. Det næste Billede forestiller en af de lipariske Øer (ved Sicilien), som bestaar af en samlet Vulkanmasse. I Aaret 1775 udgød den en vældig Lavastrøm; kort efter saa godt som sluktes den og befinder sig nu i en meget svag Virksomhed.

En mærkelig Maade at fange Skildpadder paa.

I Havet omkring Øen **Kuba** findes en mærkelig Fisk, **Remova** eller Sugfisken, der paa Hovedet har en ovaldannet Skive, hvis Overflade er gjennemkrydset af bruskagtige Plader, stillede som Listerne i et venetiansk Rullegardin. Paa den underste Flade af disse Plader findes nogle fremstaaende Kroge, ved hvilke Pladerne er forbundne med Hjærneskallen og Rygbenet, medens den øverste Flade er forsynet med en af fine Tænder besat Rand, der ser ud som en Sav. Ved Hjælp af dette ejendommelige Apparat er Fisken i Stand til at hæfte sig fast til Klipper, Skibe, Drivtømmer eller andre Fiske.

De indfødte paa Kuba bruger Sugfisken til Skildpaddefangst paa følgende Maade. Fiskeren forskaffer sig en Del Sugfisk, som han, naar han i sin Baad drager ud paa Søen, opbevarer i en Balle. En Ring bliver fastgjort ved Fiskens Hale og i Ringen bindes igjen en Line, flettet af Trevler af Palmebark. Saa snart Fiskeren opdager en Skildpadde i Havet, bliver en Line med en Sugfisk

kastet ud. Næppe har Fisken opdaget Skildpadden, før den farer løs paa den og hager sig fast ved den med en saadan Kraft, at den før lader sig rive i Stumper og Stykker end den skulde slippe sit Bytte. Fiskeren trækker Skildpadden til sig og hiver den ind i Baaden, hvor nu Fisken ved en passende Behandling bringes til at slippe sit Tag.

J — n.

Smaating.

En uartig Dreng. Fru Kvist rejste forleden Aften med sin lille Søn paa Jærnbanen. Hun havde et bekymret Udseende; mange af Drengens Spørgsmaal besvaredes kun med et Suk. — „Mo'r, den gamle Mand der ligner et Pattebarn, gjør han ikke?" spurgte Drengen og pegede paa en skaldet Mand, som sad lige over for dem i Vognen. — „Hys!" — „Hvorfor skal jeg tie?" — Efter nogle Øjeblikkes Tavshed: „Mo'r, hvad fejler den Mand i Hovedet?" — „Stille. Han er skaldet." — „Skaldet? Hvad vil det sige?" — „Han har ikke Haar paa Hovedet." — „Er Haaret faldet af?" — „Rimeligvis." — „Vil mit ogsaa falde af?" — „Maaske med Tiden." — „Da bliver jeg ogsaa skaldet, ikke sandt?" — „Jo." — „Bli'r du saa bedrøvet, Mo'r?" — „Spørg ikke saa meget." — „Mo'r, se Fluen paa Mandens Hoved." — „Hvis du ikke tier, faar du Bank, naar vi kommer hjem." — „Der kommer en Flue til. Se, Mo'r, nu slaas de." — „Min Frue," sagde den fremmede Herre og saa op fra sin Avis. „Deres Søn er meget daarlig opdraget." — Den stakkels Fru Kvist blev rød helt op i Tindingen, stammede og strøg Drengens Haar til Side. — „En Flue, to Fluer, tre Fluer," sagde Drengen og tittede paa den fremmedes Maane — „Hør nu, Dreng," ytrede den skaldede, „hvis du ikke tier, skal jeg bede Konduktøren sætte dig af ved næste Station." — Fru Kvist, som ikke vidste, hvad hun skulde tage sig til, gav Drengen et Par vældige Ørefigen og derefter Rosiner og Mandler, for at han ikke skulde skrige. — „Mo'r, er mine Øren røde?" — „Jeg skal give dig flere Ørefigen, hvis du ikke tier." — „Hør nu," sagde Drengen efter en kort Tavshed, „gjør det ondt at være skaldet?" — „Min Dreng," sagde den fremmede, „hvis du vil være stille, skal jeg give dig 25 Øre." — Drengen lovede det og fik Pengene. Den skaldede Herre tog atter fat paa Avisen og vedblev at læse. — „Dette her er mine skaldede Penge," sagde Drengen. „Naar jeg bliver skaldet, skal jeg give alle Drenge 25 Øre Har alle skaldede Mennesker godt med Penge?" — Nu var den skaldedes Taalmodighed forbi. Han kastede Bladet, rejste sig op og skreg: „Gud ske Lov, at jeg snart er hjemme. Naar De næste Gang giver Dem ud paa Rejse, Frue, saa lad den Abekat blive hjemme. Kan jeg ikke faa anden Plads, vil jeg hellere kjøre i Godsvognen end i Deres Selskab." — „Den skaldede Mand er gaaet," sagde Drengen; Moderen lænede sit Hoved imod Væggen og drog et dybt Suk.

Bevis nok. En Landsbykone gik hen til Byens Præst og beklagede sig over, at at hun og hendes Mand ikke kunde enes. Præsten sluttede sine Formaninger til hende med de Ord: „Husk vel paa, at Mand og Hustru skulle leve sammen som en Person!" — „Ja, Hr. Pastor!" svarede Konen, det er godt nok; men vil De en Aftenstund liste Dem hen ved vore Vinduer, saa skal De høre, at det er, som om vi var en hel Snes Mennesker derinde."

En mild Vinter. Ved Vinterens Begyndelse sagde Jørgensen en Dag til sin gode Ven: „Jeg forudser, at vi vil faa en god Vinter " — „Hvorfor det?" — „Min Hustru og hendes Moder er rejste til Italien og bliver der til Foraaret!"

Ogsaa en Sygdom. I et Selskab ventede man en Digter, men i det sidste Øjeblik sendte han Afbud og lod tillige vide, at han var bleven syg. „Hvad mon der kan fejle ham?" ytrede Værtinden. — „O," bemærkede en af Gjæsterne, „han har vel faaet Digteritis!"

Læreren: „Hør, Peter, kan du saa nævne mig en Fugl, som altid opholder sig her." — Peter tier. — Læreren vred: „Naa da, hvem kan?" — En Dreng fra den nederste Bænk raaber da alt hvad han kan: „Sommerfuglen."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Navnene paa en dansk Digter og et af hans poetiske Arbejder: en By i Serbien — en Del af Sydamerika — en Biflod til Amazonfloden — en Flod i Afrika — en Ø i Øresund - en af de kanadiske Øer — en Ø i Østersøen — en By i Preussen — en By i Palæstina — en Provins af Frankrig — en Flod i Spanien — en By i Nordpreussen — en By i Westphalen — en By paa Bornholm — en By i Palæstina — en Provins i Sverige. N. K. S.

Firkantet Nød. Af 4 A, 2 E, 2 N, 2 R, 2 S, 2 T, 1 G og 1 P dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første er paa Ofre rig,
naar hærjende om Land det gaar;
det andet (omvendt) øved Svig
mod Drotten, som fik Ulivssaar.
Til tredje lytted man, jeg tror,
mens end man sad ved Skolebord.
Det fjerde end man maa benytte
som Lys i Eskimoens Hytte.

A. H. N. S. i Amerika.

Gaade.

Da en Gang en Mand fornemmer,
Kulden rystede hans Lemmer,
han om første tvende be'r.
Men hvad sker,
strax sig hæved mange Stemmer:
„Ønsk dog ikke sligt, saa vilde
megen Morskab gaa til Spilde,
det var ilde!
Og saa Vejen — nu saa rar —
mer ej de tre første var!
Men du ønsked ogsaa bare
for at kunne hele spare."

L. C.

Tal- og Bogstavgaade.

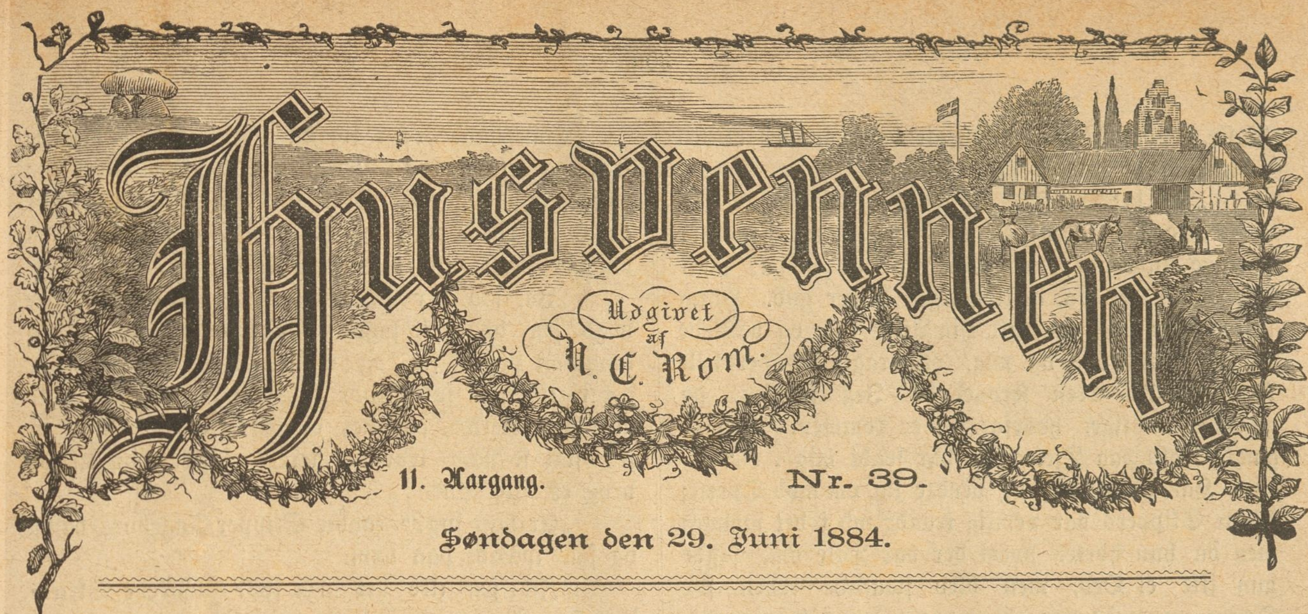
1
2 L D Val TTT

Opløsninger fra Nr. 37

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
R a n g u n	
E l b a	R A A D
N a j n	A A R E
N e u s t a d t	A R V E
E c k e r n f ø r d e	D E E L
S j i r a s	

Hermed følger et **Tillæg**, indeholdende: Dansk Husflidsselskab. — Foredrag om Sløjdundervisning. — Sløjdsagen og Husflidssagen. — Husflidsforeninger. - Erindringsliste — Husflidsarbejder. — Husflidstegninger.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 39.

Søndagen den 29. Juni 1884.

Profeten Elisa og Børnene.

Igjennem Palmeskove
Elisa tankefuld
gik op til Staden Bethel,
der laa i Aftnens Guld.

Han grundede paa Herrens
de underfulde Ord,
da kom der ud fra Staden
saa vildt et Drengekor.

Og da de saa Profeten,
med Spot de haaned ham;
det lød igjennem Skoven
som vilde Hundeglam.

Da vrededes Elisa,
og harmfuld brød han ud:
„Forvendte Slægt, hvor Barnet
ej mere frygter Gud!"

„Dog over dig vil Herren
snart holde rædsom Dom!"
Da som endnu han talte
fra Skov to Bjørne kom.

De fo'r mod Drengeskaren
og myrded' ned for Fod;
men bort Profeten vandred'
med sorrigfulde Mod.

Børnelæber skulde sige
ikkun milde Fredens Ord!
Billed af Guds Englerige
ere jo de smaa paa Jord.

Bring dem da til ham, der tog dem
kjærligt i sin Frelserfavn!
ak, saa ofte Synden drog dem,
kun hos ham der findes Havn.

J. Johansen.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

„Guds Fred og god Dag! Det er jo her, Ingeborg . . . Skipper Ingeborg bor?" begyndte den fremmede med en Udtale, som røbede, at han ikke var fra Aarhusegnen.

„Ja, det er mig," svarede Spaakvinden; „hvem er du? og hvort kommer du ifraa?"

„Mit Navn er Johan Skrædder, jeg kommer fra Vinge, hvor jeg har hjemme, og mit Ærinde er at bringe Hilsen og Budskab fra . . ."

Han holdt inde og saa' spørgende fra den ene til den anden, som om han var i Tvivl, om det var rigtigt at komme frem med sit Ærinde, saa længe der var saa mange tilstede.

„Tal kun frit ud, Johan Skrædder," sagde Skipper Ingeborg, „de er alle mine Venner, som her er tilstede; men kom først fra Døren og sid ned. Vi to har set hinanden en Gang før, og der staar Glutten, du bragte mig."

„Er det hende, den kjære Guds Engel!" sagde Skrædderen med et kjærligt Blik paa Barnet, i det han tog Plads paa Bænken. „Ja, jeg har tænkt paa hende hver evige Dag siden, det kjære Lam! Aa, hvor hun er voxet og bleven stor! Er det

kanske hendes Moder?" spurgte han saa med et Nik i Retning af Karen.

„Ja, det er."

„Aa ja! Der sker meget i Verden, som er sært og underligt; men Gud ske Lov endda, naar han mager det saa, at Udgangen bliver god. Hvem skulde have sagt, da Kold hin Aften kom og bankede os op, min Kone og mig, og bragte os det lille Nor . . . .? Men Kronedød! Jeg snakker, og glemmer at sige, hvorfor jeg er kommen. Det er gamle Kold paa Tjele, der har sendt mig . . ."

Han holdt inde og vendte sig om mod Døren; Mette Skippers var nemlig traadt ind i det samme; men da hun hørte, hvem der var Tale om, sagde hun ikke et Ord, men blev staaende inden for Døren, ventende paa, hvad mere der vilde komme.

„Hvad vil Kold?" sagde Skipper Ingeborg og kneb Læberne sammen, medens hun sendte Skrædderen et næsten hvast Blik.

„Hans Hilsen og Begjæring er, at du vilde komme og se til ham," svarede Sendebuddet i en bønlig Tone.

„Nej, jeg vil ikke, bitte Johan!" sagde Spaakvinden i en fast og afgjørende Tone. „Du kan hilse ham fra mig og sige nej! Jeg gaar nok ikke min Fod lang til Tjele for at besøge ham, den . . . Fyr!"

„Mo'er!" sagde Datteren og saa' bønlig paa hende.

„Ja, du kan sige „Mo'er!" saa meget du vil!" vedblev Spaakvinden; „men hvad jeg har sagt, det staar fast! Der er, naar det kommer til Stykket, ikke et Menneske i Verden, jeg er saa arg paa som paa Kold, og det er slet ikke noget at byde mig, at jeg skulde besøge ham! Ved I nu det!"

Mette Skippers stod op ad Dørstolpen med nedslagne Øjne og saa rød, at hun blussede; alle de andre stirrede forbavset paa Skipper Ingeborg.

„Du overdriver vist og mener det kanske næppe saa slemt, som du siger," mente Johan Skrædder; „for ellers havde du ikke, blot paa et Ord fra ham, taget imod den lille Pige, som staar der."

„Det gjorde jeg for Barnets egen og ikke for for hans Skyld!" paastod Spaakvinden. „Ja, ja, ja, kjæreste Børnlille!" vedblev hun; „bittert har jeg bødet, fordi jeg fæstede min Lid til ham! Jeg har gaaet som et Skumpelskud blandt Menneskene indtil denne Dag, og ingen uden Gud i Himlen har set, hvad jeg led! Og nu forlanger han, der var Skyld i min Modgang, og hvem jeg ikke har set eller villet se i alle de mange, lange Aar — nu sender han mig Bud og Hilsen, at jeg skal komme til ham, se og tale med ham! Det vover han at byde mig!"

Hun havde rejst sig og gik i stærk Bevægelse frem og tilbage paa Lergulvet; hendes ellers saa rolige, dybt liggende Øjne skjød Flammer under de graa, buskede Bryn, og det brede, hvælvede Bryst bølgede stærkt under Vadmelskoften.

„Ja, saa har jeg nok gaaet forgjæves, efter hvad jeg hører," sagde Sendebuddet, i det han langsomt rejste sig og vilde gaa; „men tungt er det rigtig nok for Alvor at komme hjem til Kold med den Besked, om det ellers er Guds Vilje, at jeg skal se ham levende mere," lagde han til og drog et lille Suk.

„Er han syg?" raabte Skipper Ingeborg hastig og saa' spændt paa ham.

„Fik jeg ikke det sagt før?" svarede Skrædderen. „Ja mænd, er han baade syg og sengeliggende og lider svarligen, og da han nu troede, at det kanske blev hans Helsot, og han længtes hardt efter at faa snakket med dig . . ."

„Og han er ene blandt lutter fremmede, haardhjærtede Mennesker paa dette skrækkelige Sted!" udbrød Karen grædende. „Jeg vil følge med jer tilbage, Johan, og passe og pleje ham, den kjære, gamle Ven . . .!"

„Har du glemt, hvem der er Herre paa Tjele?" afbrød Skipper Ingeborg hende — „eller lystes du kanske efter at mødes med ham?"

„Du milde Gud og Fader, nej!" sagde hun forskrækket og foldede Hænderne, „ham glemte jeg ganske . . . det kan jo slet ikke lade sig gjøre, des værre!"

„Ja, saa vil jeg gaa!" sagde Mette Skippers, i det hun kjækt løftede Hovedet og saa' sig om i Kredsen med taareblændede Øjne; „nødig skulde han dø i den Tro, at vi har Stenhjærter alle til Hobe!"

Men Skipper Ingeborg var pludselig bleven omstemt og ligesom helt forvandlet. Efterretningen om, at hendes Barns Fader laa syg og maaske for Døden, havde i et Nu henvejret og fuldstændig bortblæst det indbildte eller virkelige Lag af Vrede og Bitterhed, hun skjult havde gaaet og gjemt paa i saa mange Aar, og derunder fandtes, dybt paa Bunden af hendes varme, gode Hjærte, et rigt Væld af trofast Kjærlighed til Vennen fra de lykkelige Ungdomsdage — det var nu frigjort, Dæmningen var brudt og sprængt, og Ungdomsminderne krævede, hvad deres var, med Kjærlighedens uafviselige Ret.

„Nej, det er mig, der er Bud efter, og det er mig, der maa afsted!" sagde hun ivrig. „Du, min Frelser og Gjenløsere!" fortsatte hun i en Slags Enetale, i det hun vedblivende rokkede omkring paa Gulvet i det lille snævre Rum — „hvad er dog et Menneskes Vrede, at han tør vove at gaa i Rette med Herren sin Gud! Forlad os vor

Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere! Ja, Gud naade mig, Skylden var min og ikke hans alene, som jeg hidtil i min Stærblindhed har gaaet og indbildt mig selv! Men nu ser jeg tydelig Guds Finger i dette — og havde jeg ikke nok en Anelse om, at der var mere for mig at udrette her endnu, og at det just var fra den Kant, der maaske vilde blive kaldt paa mig? Ja, kjære Kold, jeg kommer, og ej skal du forgjæves kalde paa din Ingeborg, især i Nødens Stund! Gud have Lov, at jeg ej rejste bort, men blev og modtog denne Tidende, der nu baade ængster og glæder mig!"

Hun tørrede sine Øjne og vendte sig til Johan Skrædder:

„Det er bedst, vi følges ad, saasom jeg ikke er vejkjendt; men du er vel baade sulten og træt?"

„Ja, sulten er jeg rigtig nok til Gavns," svarede han, „men ikke mere træt, end at jeg nok kan gaa en tre, fire Mil endnu i Dag, naar jeg først kan faa en god Unnen."

„Ja, den har du ærlig fortjent, og den skal du give ham, Mette! Saa lægger vi Vejen om ad Fiskergyden — for her er kun Smalhans til Huse — men du, Karen, tør du saa være ene i Hytten med bitte Ingeborg, ingen af os ved, hvor længe?"

Nej, det turde hun ikke. Men nu tog Inger Bentes Ordet.

„Karen er ræd og bange af sig," sagde hun, „det er noget, enhver kan se; men derfor kan du trygt tage til Tjele, Ingeborg; for hun og den lille kan jo følge med Bent og mig og bo hos os i Skovfogedhuset, saa længe de lyster — er det ikke sært, at vi just sad og snakkede om at faa Barnet med os, lige før den fremmede Mand kom?"

Saaledes blev det. Hele Selskabet forlod samtidig Hytten og fulgtes ad ind til Byen. Ved Mindebro sagde Bent og hans Kone samt Karen Brok og lille Ingeborg Farvel og begav sig paa Vandring ad Rosenholm til, medens de andre tre lagde Vejen om ad Øltapperboden i Fiskergyde, hvor Mette Skippers, med Troels's Samtykke, sørgede for, at Johan Skrædder og hendes Moder „fik lidt at staa imod med," inden de tiltraadte den lange Fodrejse.

Mette Skippers fulgte sin Moder et Stykke paa Veje.

„Lad mig nu endelig se, Mo'er," sagde hun til hende, „at I ikke lader det gamle Sindelag faa Magten igjen, men taler kjærligt med ham, den gode Fader, hvem jeg aldrig har set! Det er heller ikke sagt, han kunde taale det, om der blev rippet op i de gamle Sager — bare han endda kunde komme sig igjen!"

„Ja, ja, ja! Det var 'et, det var 'et!" svarede Spaakvinden og skridtede ud — „al den gamle Regning betyder ingen Ting nu, den er reven i Stykker; men give Gud, at jeg maa komme tids nok! For jeg bliver aldrig Menneske mere, om han er gaaet bort, uden at jeg har faaet snakket med ham, det er vist og sandt! At det ogsaa aldrig før er faldet mig ind, at saadant kunde ske — hvor mon jeg har haft mine Tanker i alle de mange Aar, vi har været skilte? Ja, vi maa nok sige det, lille, at steds' kommer Sorg og slukker anden. I Morges var jeg forknyt over, at jeg altid skulde skilles fra Fru Eline, nu har jeg faaet en ny Bekymring at bære paa — og den er hundrede Gange tungere end den anden! Aa ja, Gud hjælpe os arme Stakler!"

„Nu vil jeg dog sige jer, Moder," sagde Datteren, „hvad der var mit Ærende hos jer i Dag, og det fik jeg jo ikke forrettet. Karsten Enevold har bejlet, og jeg har givet ham mit Jaord og det med et glad Hjærte; thi Karsten er den gjæveste Svend, jeg kjender, og nødig vilde jeg have fæstet mig til nogen anden end ham."

„Jeg ved det, mit Barn, jeg ved det og har vidst det længe."

„Nej, nej, Moderlille, nu snakker I over jer!" udbrød Datteren forundret — „ingen har vidst det, for det har været i al Løndom."

„Jo, mine Øjne har sagt mig det, og de plejer ikke at tage fejl," sagde Moderen og blev ved at gaa.

Datteren maatte se til hende to Gange: at kunne gjennemskue den Hemmelighed havde hun netop ikke troet den gamle i Stand til.

„Vi har jo rigtignok ikke meget at slaa frem med, Karsten og jeg," vedblev hun; „men lidt har vi da lagt til Side begge to, han er en brav og dygtig Svend, vi holder saa meget af hinanden, og naar vi hjælpes ad, faar vi vel det Brød, vi skal æde. Det er vor Agt at holde Bryllup, saa snart vi faar Tag over Hovedet — hvis I ej har noget imod det?"

„Nej, ikke det mindste, og jeg siger ogsaa, det er godt og glædeligt alt sammen, hvad du der har sagt mig," svarede Moderen; „men jeg synes, at du gjærne kunde have gjemt det til en anden Gang — du ved, at jeg har faaet andet at tænke paa end Brudefærd og Bryllupsstads."

„Kjære Moderlille!" sagde Mette og tog hendes Arm; „eders Sorg er visselig ogsaa min Sorg; men jeg haaber til Gud, at Sorgen skal blive forvandlet til Glæde, og det var egentlig for at sige jer det, at jeg tog Bladet fra Munden just nu — maaske kan ogsaa I fange Haab, hvortil I visselig trænger, naar I har hørt, hvorlunde jeg ser paa Sagen. Jeg vidste, det vilde blive et slemt

Skaar i min Lykke, naar jeg selv var gift og hjemfaren, at mine gamle Forældre skulde leve adskilte og hver for sig i deres Ensomhed, og jeg vidste aldrig mit levende Raad for, hvordan jeg skulde føre jer til Hobe; men lige som jeg allerbedst gaar og grubler over det, kommer Tidenden om Faders Sygdom, og nu er I allerede paa Vejen til ham! I maa tro, det er Himlens Vilje, at han skal leve, og at I skal vorde til Hobe føjede og leve sammen i Kjærlighed, indtil Døden adskiller jer. Ja, give Gud, at det maatte blive Udgangen paa denne eders lange Skilsmisse, ingen skulde da juble og være gladere end jeg! Men sæt nu ogsaa, at Fader er til Sinds at byde Haanden til — vil I da holde eder tilbage?"

„Nej, nej! Jeg vil alt, hvad han vil — bare det ikke er for sent!" svarede Spaakvinden ivrig.

„Sig endelig ikke det, Kjærmoder, men lad os bede og haabe til Gud, at han naadig vil styre det saa, som vi nu alle ønsker og attraar!"

„Tak, bitte Mette!" sluttede Moderen Samtalen — „Tak for alle de gode Ord, du har givet mig. Nu føler jeg mig trøstet og styrket, og det bæres mig for, at jeg om en Stund skal fange Glæde for Hjærtesorg."

Dermed sagde de hinanden Farvel og skiltes. Mette Skippers vendte tilbage til Fiskergyden, og Skipper Ingeborg og hendes Ledsager fortsatte Vandringen nord paa ad Vejen til Randers.

Det viste sig snart, at hun var den skrappeste Fodgænger, og imellem Stunder maatte Skrædderen næsten travrende for at følge hende; men det var jo ogsaa anden Gang, han maalte Vejen ud i et Træk, medens hun gav sig paa Farten med friske Kræfter. Det hjalp, at Mette Skippers havde udrustet dem med en forsvarlig Madpose, og saa ofte de blev sultne og begyndte at føle sig matte, tog de Sæde paa Vejkanten og holdt Maaltid, og saa kunde de holde ud igjen. Johan Skrædder slap ikke med „en 3, 4 Mil" den Dag, som han havde sagt; thi Skipper Ingeborg blev ved at rokke afsted, først saa lang Dagen var, og dernæst det meste af Natten med, saa at de allerede den følgende Morgen hen i Dagningen var i Vinge; men nu var hendes Ledsager ogsaa saa overkjørt, at han maatte i Seng og faldt strax i Søvn. Spaakvinden vilde derimod ikke høre Tale om Hvile, hun kunde ikke sove, forsikrede hun, men nød blot en Skaal Mælk og et Stykke Brød, og efter at Skrædderens Kone havde sagt hende, hvad Vej hun skulde tage, fortsatte hun alene Vandringen til Tjele.

Men Overanstrængelsen havde været for stor. Da hun havde gaaet saa langt, at der ikke var mere end en lille Fjerdingvej tilbage, maatte hun hvile sig endnu en Gang, hun satte sig op til en lynggroet Kæmpehøj i den Tanke, at hun kun vilde hvile i nogle faa Minutter; men Trætheden overvældede hende, og førend hun vidste af, faldt de tunge Øjenlaage i, hun faldt i en dyb og tryg Søvn og sov uafbrudt i flere Timer.

Omsider vaagnede hun, rejste sig over Ende, gniggede sig i Øjnene og saa' efter Solen — den stod højt paa Himlen.

„Ej, ej!" mumlede hun, i det hun stod op og traadte ud paa Vejen; „det var nok ingen bitte Morgenlur, jeg der tog mig; men Søvnen har styrket mig, og bedre evner jeg nu at tage en Dyst med Jerrik, i Fald jeg træffer ham paa Tjele."

Hun var endnu lidt fortumlet og tung i Hovedet efter Søvnen. Var det Drøm eller Virkelighed, at hun havde hørt en dundrende Lyd som af en forbitravende Hest? Et Øjeblik blev hun staaende og skyggede med Haanden for Øjnene, medens hun saa' sig spejdende om i alle Retninger, og det varede ikke længe, inden hun fik Øje paa en velbekjendt Rytterskikkelse, der maatte være kommen forbi uden at opdage eller gjenkjende hende, og som i skarpt Trav fortsatte sit Ridt ad den Kant, hvorfra hun nylig var kommen.

„Saamænd," vedblev hun sin Enetale, i det hun vendte sig om og gik videre ad Tjele til, „det var Jerrik selv og ingen anden, og han er altsaa for Tiden paa Tjele; men lige meget — den Karl ræddes jeg ikke for, og kanske er det netop bedst, at vi mødes."

(Fortsættes.)

En Sommerdag.

Skitse af Hans P. Lunde.

Kjældstrup, den gamle mosgede Bondeby, som dukker sig nede ved Foden af en Bakkelynge, laa paa en varm, drømmetung Middag i Høst som uddød og syntes at fordybe sig i sig selv.

Kun en Dues baskende Vingeslag, naar den gjorde et Sving ud over de grønne Toftskrænter og gulhvide Kornagre — en Kats Mjaven eller en udlysten Kalvs Brølen inde i den lune Kostald, gjorde Vold paa den blundende Stilhed.

Gadekjærets Andeflok flød om i sløv Selvforglemmelse inde under de løvfrodige, hængende Vildbuske, hvis Billeder skimtedes i det graagrønne Vand.

Inde mellem Træernes tørre, solbrændte Blade, som drejede sig dovent paa Stilkene, sad Havesangeren og tog sig en lille Lur. Den ændsede ikke de drilagtige Bræmser, der svirrede rastløse om i Haven og en Gang imellem hvirvlede ind mod

en gardindækket Rude — ret som for at drille de sovende indenfor og faa dem til at skære Ansigter og vende deres trætte Lemmer i Dynerne; den sad stille med lukkede Øjne inde i Træets dæmrende Bladmørke, træt efter de mange Koncerter.

Nede ved en lille Pilelund i Udkanten af Byen holdt en Skærslibertrop Hvil. Et magert Øg stampede om mellem Træerne og kunde ikke faa en ordentlig Mundfuld Græs for bare Skræpper og Skarntyder. En fyldig, sorthaaret Pige i falmet Fløjlsdragt laa i Vognskyggen og morede sig med at kaste smaa Græstotter hen i Nakken paa en stor Dreng, der sov med Ansigtet i Solen. Et stort Glimtsmil lyste op i Pigens natmørke Øjne,

En glædelig Meddelelse.

naar hun fik Drengen til at røre sig. Under en bred Rødpil sad et svært Kvindfolk paa Hug og stak Smaaris til Kaffeilden. Røgen fra Kjedlen gik i store, blaa Skruer op mellem Bladene.

Resten af Selskabet, en ældre Mand og nogle Børn, sov i en Klump paa Kanten af et Dige.

En varm, hvidlig Tone dirrede over Egnen. Men ude i Horisontens Rand voxede mørkeblaa Skyer op, dyngede sig sammen og bredte sig derefter i stadig skiftende Formationer.

Paa Stien, der løber paa Vestsiden af Kjældstrup og smidig som et Bækkeløb slynger sig til Siden for de mange Træstenter i Markskjællene, kom en lille net klædt Kone gaaende. Det var

Mette Lars Povls eller Brød-Mette, som hun sædvanlig blev kaldt af Folk, fordi hun gik omkring og solgte Hvedebrød.

Rask og vævert nyslede hun hen ad Stien og saa sig jævnlig om med en spejdende, fornøjet Mine. Ud for Sognefogdens Have standsede hun sin rappe Gang og strakte sig i Vejret for bedre at kunne se over Ligustrumhækken. Et Smil glimtede frem i hendes smaa, glade Øjne og Munden aabnede sig som til et Forundringsudbrud.

Hvad der fik hende til at smile?

Hun øjnede nemlig et jordbærrødt Hattebaand og en matbrun, velrundet Pigearm, som bevægede sig inde bag Lysthusets Løvvægge.

Den lille vimse Brødsælgerske gik nogle Skridt tilbage, hoppede let som en Spurv op paa en Sten og stak Hovedet frem over Hækken.

„Er det dig, Katrine?“ kaldte hun med lav Stemme.

Det jordbærrøde Baand og den matbrune Arm bevægede sig stærkere. Lidt efter kom et lyslokket Hoved frem — et skjønt Hoved var det; men dets dunkelgraa Øjne saa alt andet end glade ud. De finttrukne Ansigtslinjer syntes at være dyssede til Ro ved Sorgens stille Klagesang. Men Sognefogdens Katrine havde nu ogsaa sin ejendommelige Historie, som ikke skal opredes her. Vi faar nøjes med et Blad af den.

„Herre Gud, saa lad mig dog komme ind til Katrine. Kom hen og hjælp mig over,“ klynkede Brød-Mette og smaalo.

„Naa, det er dig, Mette,“ sagde Katrine og lagde Bogen, hun nylig sad fordybet i, ind paa Bænken i Lysthuset, hvorefter hun skyndte sig hen til den ventende, som fik den forønskede Haandsrækning.

„Tak, min Pige . . . Pyh, hvor det er stegende varmt; vi faar bestemt Torden . . . Men Pige dog! du ser jo ud, som du lige har læst i Cyprianus . . . Jøs, hvad er der?“

„Hvad der er — aa, ikke noget saadant,“ lød det noget uvillige Svar.

Rynkerne i Brød-Mettes Ansigt trak sig sammen og i hendes brune Øjne blinkede en dristig Skjælm.

„Noget saadant . . . Ah, Brød-Mette er nu ikke saa tosset som hun drejer avet om til . . . Ti, he . . . Lad mig se din Tunge, min Pige.“

„Aa, du er en lojerlig en, Mette.“ Katrine smilede ved dette Udbrud og rødmede helt op til sit tykke, korngule Pandehaar.

„Ti, he, he, he . . . Men Gud frels! de sover vel. Vi kan da heller aldrig forsnakke os værre end med Munden. Ti, he.“

„Kom med ind, saa faar du en Skaal Kaffe, Mette, men du maa gaa stille, ellers vaagner mine Forældre.“

„Jøs, hvordan ellers!“

De listede sig ind i Køkkenet, hvor Katrines Bedstemoder sad og smaablundede i en Halmstol. Brød-Mette satte sig paa den yderste Kant af Tørvekassen og kastede hede Kjærlighedsblikke hen til den funklende Kobberkjedel, der sydede paa Komfuret.

Da Katrine lettede „Madam Brun“ og lod en dampende Straalebue strømme ned i en rødblomstret Spølkum, formaaede Mette ikke at skjule sin Henrykkelse længer. Hun udbrød i en sentimental Tone:

„Aa, den Kaffe! Havde vi ikke den, saa . . . saa . . .“

„Hys—s—s!“ hviskede Katrine.

Den gamle Kone i Halmstolen vaagnede op med et „Aa jamme mig“, stirrede med søvnsløret Blik paa den fremmede og faldt atter i Slummer.

Det begyndte at smælde og rasle ude i Haven. Tordenbygens friske Væld skyllede kort efter ned i rige Strømme og bøjede Markernes vippetunge Grøde mod Jorden. De soltørrede Blomster og Blade videde sig ud i Velbehag og indsugede Regnens hoppende, sprællende Draaber.

Da Katrine og Brød-Mette var færdige med Kaffen, vaagnede den gamle Kone og forlod Stuen. Brød-Mette kaldte Pigen hen til sig.

„Du længes vel efter . . . Oluf?“

„Hm, hvorfor spørger du saadan?“

„Ti, he . . . Hør nu et lille Korn, hvad Brød-Mette har paa Sinde, saa dages det nok for dig. I Aftes sidder jeg og Rasmus, min Mand, og piller Kartofler til vor Nadver . . . Sølle Rasmus, han kan nok trænge til noget . . . maa slide og slæbe al Tid . . . Herre Gud! . . . Sidste Vinter sad han og slog Sten paa sin Ende til Landevejen i Regn og Blæst . . . Hvor han saa ud, naar han kom hjem om Aftenen, men det gav Skillinger, du . . . har det slet ikke saa ringe endda . . .“

„Var det saadan noget, du vilde sige mig,“ sagde Katrine ærgerlig og trak sig tilbage.

„Slet ikke det, men noget helt andet. Kom nu her hen en Gang til . . . Saadan—ne. Naa, som vi sidder og piller Kartofler, stikker Lumpe-Margrethe Næbet ind ad Døren. „Nu er Oluf kommen hjem fra Kjøbenhavn,“ begynder hun og rager Haaret bort fra sit brede Uglehoved; „han kom for to Timer siden, og det kan nok være hænde sig, at han var bleven en Fyr, som var værd at se paa. Sikke Klæder han havde paa . . . s'gu ti Gange kjønnere end det Sjaskeri, som Præsten gaar med. Hvad mon Katrine siger til dette hersens, tænkte jeg, for deres Kjæresteri var nok ved at gaa i Stykker, før han rejste. Men som jeg saadan

sidder i Mads Tankes Flødebøtte og kigger efter Oluf, faar han Øje paa mig og kommer hen og siger God Dag. God Dag, siger jeg, naa, du er kommen paa Egnen igjen. Ja, det var han da — om jeg vilde besørge et Brev op til Sognefogdens Katrine. Jeg studsede, for jeg havde nu ingen Lyst til at mørkne den tykke Sognefogeds Døre, men jeg tager for en Høfligheds Skyld mod Brevet. Da han sagde Farvel, gav han mig sin Haand; den var s'gu saa blød som Bomuld. Det kan være, du vil gaa op med Brevet, Mette?" — „Jo, det skal jeg. — Kan du tænke dig, Katrine: jeg har Brev fra Oluf til dig."

„Kom med det, Mette . . . Skynd dig dog," sagde Katrine i største Utaalmodighed.

Hun fik Brevet, løb ind paa sit Kammer og aabnede Konvolutten med rystende Haand.

Om det var et glædeligt Brev?

Det sandt i det mindste dets Læserinde. Hun læste — underlig bevæget — at Oluf bitterlig fortrød sin tidligere Adfærd mod hende, at hun endelig maatte tilgive ham og blive hans igjen.

Han følte, hvor Mindet om en begaaet Uret mod en ædel, brav Pige kunde smerte, hvilken Brøde han havde øvet, da han lod hende høre, at hun havde saa grumme lidt Dannelse og samtidig drog hendes Ærlighed en Kjende i Tvivl . . . Nu skjønnede han, at hun i Finfølelse langt overgik ham, at hendes Tænkemaade var af en bedre Art end hans egen . . . Glemme . . . glemme skulde, maatte hun endelig . . . Nu var han bleven Student, men følte ikke Spor af Glæde over sin Examen, bare fordi Minderne om . . .

Katrine saa op fra Brevet med taarelyse Øjne.

„Oluf," udbrød hun i dæmpet, vuggende Tone, „du skal finde mig endnu som før . . . som . . ."

„Ti he, nu gaar jeg," lød det i Døraabningen. Brød-Mette vimsede bort med kisteglade Miner og en Holdning som en Borgmesterfrue.

I Slutningen af Brevet læste Katrine: „Paa Søndag venter jeg at se dig ude ved Fa'rbroder Ludvig; jeg ønsker ikke at komme i dit Hjem, før vi har mødt hinanden . . ." Store, blanke Taarer dryppede ned paa hendes Arm; Sollyset luede i dem.

Sollyset — ja Tordenbygen var ovre.

Høstfolkene brød op, og Daglivets mange Lyde forlod deres skjulte Sovesteder. Katrine tog sine Høstærmer paa og gik ud i Marken. Træer og Buske stod med vaadt, drivende Løv i deres lyse Solskinsdragt. Lærken rystede Regnen af sine Slagfjer og fløj op fra det fugtige Græs med en klokkeren Kvidren. Havesangeren slog og sprællede i Grenene, som havde den lige faaet Unger. Skærsliberfolkenes Befordring rullede op gjennem Gaden med en Allarm, som bragte Ænderne i Kjæret til at fare sammen med en skingrende Skræppen. Bag efter Vognen kom en sortsmudset Skærsliber med Børen, syngende en bøhmisk Folkevise.

Da Katrine gik ind mellem de gule Kornstakke, følte hun noget friskt, ungdomsfuldt bølge gjennem Sindet — noget i Slægt med Tonerne fra Naturens lykkevarslende Profeter.

Men naar Tordenskyen — naar Sorgen og Tvivlen forsvinder, og Troen paa Kjærligheden og Lykken gjenvindes, lyser Foraaret ud fra hver en Lønkrog.

Overfald af Pirater.

Som bekjendt er det nu kun i de kinesiske Farvande, at man behøver at frygte for Sørøvere. De mangfoldige Djunker, som ligger paa Kystfart, driver næsten altid lidt Sørøveri ved Siden, og man har jo i de senere Aar flere Gange læst i Aviserne, at større Skibe er tagne. Hvad jeg nu vil fortælle, tildrog sig for flere Aar tilbage, og jeg deltog selv i Kampen mod Piraterne.

Jeg var forhyret med det amerikanske Klipperskib „Anna Decatur"; der var to danske til om Bord. Den hele Besætning var 23 Mand. Den 9de August om Eftermiddagen gik vi fra Hongkong, men da Vinden var svag, kom vi ikke langt. Ud paa Morgenstunden stillede det af, og vi laa nu og drev. Kl. 5½ fik vi Øje paa 10—12 Djunker, som kom roende ud til os. En Engelskmand, som hed John Merty, mente, at det kun var almindelige Baade, men da de kom saaledes styrende lige paa os, og da de ikke havde nogen Dækslast, fattede vi Mistanke og underrettede Kaptajnen derom. Han kom op med sin Kikkert og sagde, at han ogsaa troede, at det var Sørøvere. Der blev nu givet Ordre til at lade Kanonerne. Vi havde nemlig fire 8-pundige Kanoner om Bord. Der blev uddelt Vaaben til Mandskabet. Hver Mand fik Gevær og Sabel, og nogle ogsaa en Pistol. Kaptajnen og begge Styrmændene tog hver sit Par Revolvere, sit Gevær og sin Sabel. Derpaa forsamlede Kaptajnen os agterude, hvor han holdt en Tale og opmuntrede os til at holde sammen og forsvare os modigt og endte med, at hvis han faldt, skulde vi lyde Styrmandens Befalinger.

Imidlertid var der gaaet en Times Tid, og Baadene var ikke langt fra os. Da de var paa Praje-Holds Afstand, raabte Kaptajnen, som kunde kinesisk, til dem, at hvis de kom nærmere, saa blev de modtagne som Fjender. De vedblev at ro; vi skød et Skud, som blev besvaret med en Kugle, der strejfede Kaptajnens Hoved, men ingen Skade gjorde

ham. Vi fyrede da friskt væk, for at gjøre dem saa megen Skade som muligt, før det kom til Entring. Det var 10 Djunker med 100 Mands Besætning, og det vilde være et Under, om vi slap godt fra det. Klokken 7 var de os paa 150 Alen nær. Vi begyndte at skyde med Geværerne, og da vort Forraad paa Kanonkugler var sluppet op, ladede vi Kanonerne med Jærnstykker og deslige, hvilket anrettede et overordentligt Nederlag imellem dem; men Sørøverne kom lige paa Siden af os og begyndte at klatre op med Karabinen over Skulderen og en lang Kniv eller en Øxe i Haanden.

Det lykkedes dem at komme om Bord forude, og der opstod et hæftigt Haandgemæng paa Bakken. De blev slaaede tilbage her, men imidlertid var mange komne op midtskibs, og vi maatte nu hjælpe der. Det kom igjen til en voldsom Kamp. Kaptajnen og Andenstyrmand stod ved Siden af hinanden. Tre Stykker kom imod dem. Den ene faldt for en Kugle fra Kaptajnens Revolver. Den anden løb mod Styrmanden, som sprang til Side, saa Kineseren faldt over en af Kanonerne. Jeg løb da til og stødte ham en Dolk, som jeg havde taget fra en af de andre Pirater, i Halsen. Den tredje løb Kaptajnen ind paa Livet. En Brydekamp opstod, hvori Kaptajnen bukkede under. Kineseren satte sin Fod paa hans Bryst og hævede Kniven for at støde ham den i Hjærtet, da jeg huggede ham i det højre Ben, saa at han faldt over Ende. Han fik i det samme et Hug over Ansigtet, som endte hans Liv.

Imidlertid var det øvrige Mandskab overmandet. Jeg fik en Kugle i den højre Arm, et Slag i Ansigtet og faldt over Ende. Jeg følte, at jeg blev bunden paa Hænder og Fødder og baaret op paa Kahyttaget, hvor jeg blev lagt ned. Her faldt jeg i Afmagt og vaagnede først efter et Kvarters Forløb. Imidlertid var vort Mandskab overmandet, bundet og lagt ved Siden af hinanden oppe paa Kahytstaget.

Kineserne var derpaa nede i Kahytten for at høste Frugterne af deres Sejer. De havde imidlertid ikke lagt Mærke til en amerikansk Fregat, før den var dem temmelig nær. Da jeg kom til mig selv af min Afmagt, hørte jeg den amerikanske Fregatkaptajn raabe noget paa kinesisk til de bestyrtede Sørøvere, som, skjønt de saa, det var til Unytte, dog gik i Baadene og forsøgte at flygte. Et Øjeblik efter var Fregatten paa Siden af os. Den sendte to Mand om Bord for at løse os, og lagde selv efter Sørøverne, som den kom tilbage med efter kort Tid. Jeg og en anden gik med Fregatten tilbage til Hongkong, for at Forhør kunde blive optaget. „Anna Decatur" kom i god Behold til New-York. Tre Dage efter blev Sørøverne hængte. Jeg kom til England med et dansk Fartøj og derfra med Dampskib hertil, hvor jeg ofte mindes mit uhyggelige Æventyr.

Denne Fortælling er sand og oplevet af Gjengiverens Broder. N. K. S—h.

Smaating.

Sikkert Kjendetegn. Den blinde Digter Milton var bleven gift for tredje Gang. Lord Bussingham sagde en Dag til ham, at hans Hustru var en Rose. „Paa hendes Farve kan jeg ikke kjende det," svarede Digteren, „thi jeg er blind; men paa Tornene føler jeg, at De har Ret!"

En rar Meddelelse. I en Avis stod fornylig følgende Meddelelse: „I Gaar blev hele Byen sat i Bevægelse over en gal Hund. Forinden man kunde faa det rasende Dyr dræbt, havde det desværre allerede bidt Politimesteren, Politibetjenten og flere andre Hunde.

En forbavsende Opdagelse. Da en Neger fra det indre Afrika for første Gang i sit Liv saa Havet, udbrød han forundret: „Nej, nu har jeg aldrig set Mage til Land, det er jo det bare Vand."

Opløsninger fra Nr. 38.

paa den geografiske Gaade:

B e l g r a **d**
E c u a d e **r**
R i o N e g r **o**
N i l e **n**
H v e e **n**
A n t i c o s t **i**
R y g e **n**
D a n z i **g**
J e r u s a l e **m**
N i z z **a**
G u a d a l k v i v i **r**
E l b i n **g**
M ü n s t e **r**
A l l i n g **e**
N a z a r e **t**
N e r i k **e**

paa den firkantede Nød:

P E S T
E N A R
S A G A
T R A N

paa Gaaden: Tørv.

paa Tal- og Bogstavgaaden:
En Overtoldforvalter.

Præmiebilledet.

Med Slutningen af næste Kvartal modtager hver Holder af „Husvennen"s indeværende Aargang som sædvanlig gratis **et smukt Oljetrykbillede**, der denne Gang bliver en Gjengivelse efter Professor Otto Baches Maleri

Tordenskjold og den svenske Kommandant.

Tiltrædende Holdere kan erholde de tre afsluttede Kvartaler à 1 Krone ved Henvendelse til Bladets Hovedkontor i Jærnbanegade Nr. 5, Kjøbenhavn V.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 40.

Søndagen den 6. Juli 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

24. Gjensynet.

Da Skipper Ingeborg kom rokkende ind ad Tjele Ladegaardsport, var der for Øjeblikket ikke andre tilstede, som hun kunde henvende sig til, end en gammel Røgter, der kom trillende med en Hjulbør hen over Gaardspladsen; men i det hun nærmede sig, veg hun ræd tilbage for den sære Skikkelse, og det var kun med Nød og næppe, hun fik ham til at give sig den Underretning, hun ønskede; omsider fik hun dog ud af ham, at Vægteren endnu var i Live, og at han havde sit Sygeleje i et af de nederste Kamre i Taarnfløjen. Didhen styrede hun saa med bankende Hjærte sine Fjed og gav sig til at lede sig frem fra det ene Kammer til det andet; thi den gamle Røgter havde ikke været at formaa til at ledsage hende og vise hende Vej.

Endelig fandt hun den rette Dør og traadte ind i et lidet kvalmt Rum, hvor der stod en elendig Seng — et Straaleje med nogle pjaltede Dyner og Puder — og i Sengen laa hendes syge Ven.

Igjennem et højtsiddende Gittervindue, hvis smaa Ruder var indfattede i Bly, faldt Lyset lige paa den syges Ansigt. Det var meget blegt og indfaldent; hans lange graa Haar laa i fugtige Tjavser ned over den furede Pande, og hele Underansigtet var dækket af et vældigt Skjæg, der stak sælsomt af mod de gustne Kinder, dybtliggende matte Øjne og fremstaaende Kindben, og gav ham et i alle Henseender yderlig forsømt, vildmandsagtigt Udseende.

Han var vaagen, da hun kom, og deres Øjne mødtes, i det hun traadte ind i Kammeret; thi han laa saaledes, at han vendte Ansigtet mod Døren.

Saaledes var „Kjæresteparrets" første Møde efter en Skilsmisse, der havde varet i 30 Aar.

Den ellers saa mandhaftige og stærke Kvinde blev i den Grad overvældet, at hun strax ikke kunde fremføre et Ord, men brast i hæftig Graad, medens Kold ikke havde Kræfter til at udtrykke sin Bevægelse tydeligere end ved nogle næsten umærkelige Trækninger i Ansigtsmusklerne og en forhøjet Glans i Øjnene, der dog hurtig forsvandt igjen.

Skipper Ingeborg tog sin Kabuds af og hængte den paa Sengestolpen, og derpaa gik hun hen og lagde sig paa Knæ ved Siden af Sengen, strøg Haaret fra hans Pande og kyssede ham gjentagende, medens hun trykkede hans Haand og sagde med graadkvalt Stemme:

„Kold, stakkels hjærtekjære Kold! kan du kjende mig igjen? Det er din gamle Ven, din egen Ingeborg, der er kommen for at se til dig i din svare Nød og fri dig ud fra dette Pinested, om det saa er Himlens miskundelige Vilje — og for at trygle om din Tilgivelse for al min begangne Uret og Haardhed imod dig . . ."

„Nej, det var mig . . . der begik Uret . . . hele Skylden var . . . paa min Side," gispede han næppe hørligt og gjengjældte hendes Haandtryk.

„Aa, dit sølle, ejegode, syge Skind!" fortsatte hun grædende og kyssede ham atter, „du har altsaa givet mig til og er ej vred for al den Uskjel og Modgang, du har lidt for min Skyld? Saa være Gud i Himlen da priset og takket for dette Møde, i hvor bedrøveligt det end ellers monne

være! for nu dør jeg glad og gjærne med dig og kan vandre heden med Fred i min Sjæl, siden vi har gjenfundet hinanden og er bleven forligte."

Han gjorde en sagte Bevægelse med Hovedet om imod hende, og hun fornam et svagt Tryk af hans Haand.

„Tal ej om at dø, for nu bliver jeg nok karsk igjen, siden du er kommen," hviskede han; „jeg er heller ingenlunde saa maadelig, som jeg var for nogle Dage siden; da troede jeg . . ."

„Hvad troede du, hjærte Ven?" sagde hun og lagde Øret tæt til hans Mund — „at du skulde have været affted?"

„Ja," svarede han; „men saa traf det sig, at Johan fra Vinge kom og saa' til mig; han lovede at gaa til Aars, og siden jeg fangede Haab om at faa dig at se, har mine Pinsler været mindre."

Disse Ord rørte hende saa dybt, at hun ikke kunde sige et Ord. Hun satte sig op paa Sengekanten med bøjet Hoved og foldede Hænder og græd i Stilhed, medens allehaande Tanker gjennemfo'r hendes i Forvejen saa fortumlede Hoved.

Da hun atter vendte sig om mod den syge, laa han med lukkede Øjne og trak Vejret hurtigt og med en afbrudt, sagte Stønnen; han var falden i en let, urolig Slummer.

„Gud have Lov, han sover!" mumlede hun, medens hun blev siddende og saa' paa ham med den inderligste Deltagelse. „Aa, ja, ja, ja! bitte Kold, bitte Kold! Jeg fatter ej, hvordan jeg kunde være dig saa gram i alle de mange Aar — dig, som frem for nogen anden dog altid var mig usigelig kjær! Men stiv og stind i Nakken har jeg alle Dage været og haft ondt ved at glemme og tilgive. Jeg har lidt og stridt, slæbt og stræbt for dem, som vel var det værd, men dog langt ifra fortjente det saa meget som du, min Ungdoms Hjærtensven, hvem jeg forskød i vansindig Vrede og Uforstand og opførte mig imod, som var du min arge Fjende! Men nu er Angeren vaagnet, og Gud have Lov, at det ej er ganske for silde. Aa, ja, ja, ja! Hm, hm! Nu ligger han mere stille og trækker Aanden dybere. Hvor dog Søvnen er en velsignet Ting, hartad den bedste Part af vort Livets Skaal! Sov sødt, Vennen min, sov i Guds og Jesu Navn!"

Der stod en gammel ormædt højrygget Lænestol med pjaltet Læderbetræk op til Væggen; den gik hun til sidst hen og satte sig i, lænede Hovedet tilbage og lod Tankerne have frit Løb.

Der gik et Par Timer saaledes; saa vaagnede Kold, vederkvæget og styrket af den gode Søvn. Hun var strax hos ham, saa snart han begyndte at røre sig paa Lejet.

„Hvordan har du det, hjærte Ven?" spurgte hun med kjærlig Deltagelse; „du har sovet saa velsignet."

„Ja," svarede han og saa' kjærligt paa hende, „jeg har sovet og er nu meget bedre end før; men jeg er bleven tørstig — vil du hente mig en Taar Vand?"

Ja, det vilde hun selvfølgelig hellere end gjærne.

Paa den udvendige Sengeskjæl var der fastslaaet et lidet firkantet, uhøvlet Brædt, der tjente den syge som Bord, og paa dette stod en tom Lerkrukke. Skipper Ingeborg satte sin Kabuds paa Hovedet, tog Lerkrukken i Haanden og forlod Kammeret.

Det var nu Middagstid, og de øvrige Gaardens Folk var kommen hjem af Mark og Enge. Den gamle Røgter havde samlet dem om sig paa Stenbroen udenfor Taarnet, hvor de stod og lyttede til hans Beretning om den sære Gjæst, der havde indfundet sig og var forsvunden i Taarnets Indre. Hvem eller hvad hun var? Ja, det var mere, end han var Mand for at sige eller forklare dem. Han troede snarest, at hun maatte være en ond Hex, der var kommen for at gjøre Ulykker; men det kunde ogsaa godt ligne efter, at hun ikke var noget „rigtigt" Menneske med virkeligt Kjød og Blod, men kun et „Syn" ved højlys Dag, et „Varsel" for stakkels Kold, der kanske nu laa der inde og alt havde draget sit sidste Suk, skjønt hvad det angik at gaa ind og se, om det forholdt sig saaledes, skulde han (Røgteren) nok lade være at prøve paa noget saa dumdristigt . . .

Pludselig traadte „Varselet", med en Lerkrukke i Haanden, ud af Taarndøren og nærmede sig Flokken.

„Der er hun!" hviskede de dæmpet til hinanden og veg hurtig nogle Skridt tilbage.

„Hør, bitte Venner, I skal ej være rædde for mig!" sagde Skipper Ingeborg med en Udtale, der lød lidt fremmed der paa Egnen; „men kan I vise mig, hvor Brønden er?"

„Hun spørger efter Brønden!" hviskede somme, medens alle gloede paa hende.

Ridefogden, der ogsaa var tilstede, slog Kors for sig og dristede sig til at sige:

„Er du et Menneske, saa tal! men er du Satan, saa vig!"

„Jeg har jo talt, dit Fløs, om du ellers har Øren at høre med!" raabte Skipper Ingeborg barsk, „men hvad er du selv for et Torskehoved, der kan spørge saa ærkedumt? Hvor er Gaardens Brønd, I Skabhalse! Det var det, jeg spurgte om!"

Denne kraftige Røst kunde næppe tilhøre et luftigt Varsel — hun maatte altsaa være en Hex, hvilket hendes Paaklædning og hele Udseende da ogsaa nærmest tydede paa.

Ingen svarede hende; men indbyrdes gjorde de dæmpet Aftale med hinanden om, at dersom

Hexen prøvede paa at nærme sig Brønden, maatte de nødvendig vove en Dyst med hende for at drive hende bort derfra, da det aabenbart var hendes Hensigt at fordærve Vandet; de begyndte allerede at se sig om efter Haandsten og andre deslige Vaaben.

„Hvad i Djævels Skind og Ben har I i Sinde, Tosser?“ raabte Spaakvinden og gik dristig løs paa Flokken; „vil I spærre mig Vejen og nægte jeres syge Medtjener en Drik Vand? Til Side, eller det skal komme jer dyrt at staa!“

Hun satte Krukken fra sig og begyndte at smøge sine Ærmer op.

I det samme hørtes Lyden af klaprende Hestesko ind igjennem Ladegaardsporten.

„Der har vi Naadigherren!“ sagde Ridefogden i en Tone, som naar en General vilde sige: der kommer Kongen.

Ridefogden havde en Kaarde ved Siden, en trekantet Hat paa Hovedet og under Hatten et meget glubsk Ansigt, og hans i det hele krigerske Udseende svarede saaledes godt nok til Stillingens Alvor og det Mandemod, der for Tiden besjælede ham.

Han tog Plads i Spidsen for Mandskabet, lagde Haanden paa Kaardefæstet, drejede Hovedet til Siden og sagde over Skulderen: „Bliv kun, til han kommer! Han maa helst se, at vi alle er paa vor Post.“

Medens Ridderen nærmede sig i Pasgang, holdt Folkene trolig Udkig med Hexen og gav nøje Agt paa alle hendes Bevægelser; enhver af dem langede hende et Par Øjne, hvori der tydelig stod at læse: Hvordan tror du nu, det vil gaa dig? Ja, du havde kanske bedst Lyst til at smøre Haser — hvis du kunde!

Men til deres store Forundring røbede den fremmede Mandkvinde hverken Frygt eller Lyst til at flygte; tvært imod blev hun staaende ganske rolig med den tomme Krukke i Haanden, indtil Ridderen havde faaet Øje paa hende — da steg Forundringen til den højeste Forbavselse; thi hun løftede Hovedet kjækt i Vejret og raabte med lydelig Røst:

„God Dag, bitte Fæstemand! Saa mødes vi da endnu en Gang — det havde I kanske næppe ventet?“

Men det blev galere endnu, og de troede alle som en, at hun havde forhexet Naadigherren; thi ved Lyden af denne Stemme, som han kjendte saa godt, var han pludselig standset som ved Synet af et Gjenfærd, og nu sad han der og stirrede paa hende med et Ansigt, der syntes forstenet af Rædsel.

„Det er nogle skjønne Folk, I har her paa Gaarden, bitte Jerrik,“ tog Spaakvinden atter til Orde — „de under ej en Gang en syg Kammerat en bitte Taar koldt Vand.“

At Ridder Erik altid havde næret en vis overtroisk Respekt for Hexen, har vi oftere set Bevis paa i det foregaaende; saa tit han havde prøvet paa at feje hende til Side, var han altid kommen galt derfra, hvorimod hun hver Gang havde vist, at hun til Gavns kunde kuske ham, hans Frygt for hende var med Aarene snarere tagen til end af, og efter det grundige Nederlag, hun havde tilføjet ham ved Hexeprøven, opgav han fuldstændig Ævret; han var træt af Kampen med „sin Overmand“, og under den Ydmygelse, som det vel maatte være for ham, da han blev afskediget som Lensmand, var han ikke fri for at finde en Smule Trøst i den Omstændighed, at han nu kom saa langt bort fra Hexen, at hun ikke mere kunde naa ham.

Og nu viste hun sig pludselig paa Tjele! Han var bleven saa rystet ved dette uventede Møde med sin skrækkelige Modpart, at han hidtil knap havde lagt Mærke til Ridefogden og hans Svende; men Spaakvindens sidste Ord vækkede ham for saa vidt, at han tilkastede dem et flygtigt Blik og gav dem et Vink, hvorpaa de tøvende fjærnede sig, men ikke længere, end at de kunde høre hvert Ord, der faldt mellem Naadigherren og hans „Fæstemø“.

„Hvad har I at bestille her paa Gaarden, fule Kvind?“ sagde han med en Stemme, som dirrede af undertrykt Forbitrelse; „vil I da forfølge mig til min Dødedag og aldrig lade mig i Fred?“

„Aa nej,“ svarede hun, „denne Sinde vil jeg i Grunden ikke jer noget, naar I bare vil være skikkelig, og kan det fornøje jer, saa er det slet ikke for jeres Skyld, jeg er kommen; men I har en Vægter her paa Tjele, som hedder Kold, og som er trængende til Røgt og Pleje . . .“

„Ja, han ligger syg for Tiden,“ afbrød Ridderen hende i en Tone, som røbede, at han begyndte at føle sig lettet — „hvad vil I ham?“

„Jo, jeg skal sige jer, bitte Jerrik,“ vedblev hun, „at i vore Ungdomsdage har Kold og jeg pløjet den høje Sø og bestaaet mangen Dyst til Hobe, og da jeg nu paa en Maade, som vilde tykkes eder sælsom, blev vidende om, at han var krank og led ilde, saa begav jeg mig hid for at se til min gamle Ven og Krigskammerat. Se, det er mit Ærinde her, bitte Jerrik, og nu begjærer jeg to Ting af jer: at I uhindret lader mig gaa ind og ud paa Tjele og under mig Kosten, saa længe Kold er krank og sengeliggendes, og at I, saa snare han atter vorder karsk, giver ham Afsked og under ham fri og uhindret Bortgang her fra Gaarden — siger I ja til det, og holder I, hvad I lover, da er det rimeligt, at jeg aldrig mere skal mørkne eders Veje, men lade eder i Fred, saa længe I lever. Naa, hvad siger I, bitte Jerrik? I ved, jeg er lige parat til Krig og Fred, som det bedst gefalder eder, og hover I Krigen bedst . . .“

Hun holdt inde og afventede rolig Svaret.

(Fortsættes.)

Ved Havet.

Dejlig er Havets den blaanende Flade,
lunefuldt kruset af Sommerens Vind,
Bølgerne tumle sig lette og glade,
lege „Tagfat", snart ud og snart ind.

Baaden sig vugger saa lydløst og stille,
næppe sig løfter det skinnende Sejl;
Solstraalen skinner saa klart, som den vilde
søge sig selv i det blinkende Spejl.

Alt dog forandres; før man det venter
Himlen bli'r mørk, Vindens vækkende Sus
Ekkoet nede fra Havbunden henter,
Fiskeren selv søger skyndsomst i Hus.

Stormfuglen høres, dens mægtige Vinge
strøjfer det skumklædte, graagrønne Vand.
Brændingers Hvirvel vil Sejlene twinge,
Baaden knap naar til det frelsende Land.

Viser da Havet et Billed paa Livet,
snart er det stille, snart rusker det vildt,
dog er i Stormen et Anker os givet,
han som ved Ordet har Vandene stilt.

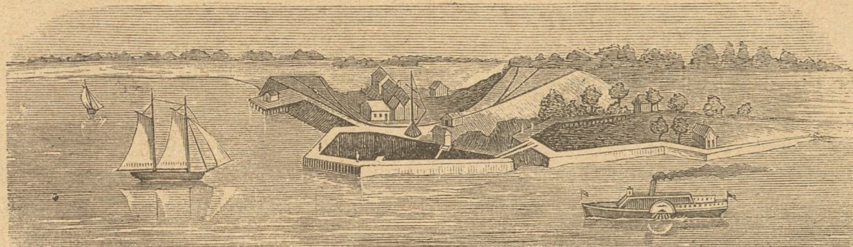
Truer dig Skibbrud, se trøstig mod oven,
Jesus dig sender Guds Engel om Bord.
Frejdigt da styrer du Vej over Voven,
Kjærlighed vogter paa Mast og paa Roer.

Chr.

Undersøisk Sprængning.

Skibsfarten til New York City langs Long-Island-Sundet har altid frembudt Vanskeligheder, derved at et Klippeparti paa Long-Island strækker sig langt ud i Farvandet; nogle mindre Klipper i Nærheden har end ydermere lagt Sejladsen Hindringer i Vejen. Den mellem disse Klippepartier indsnævrede Kanal med dens rivende Strøm har faaet Navn af „Hele Gate" (Helvedes Vejen).

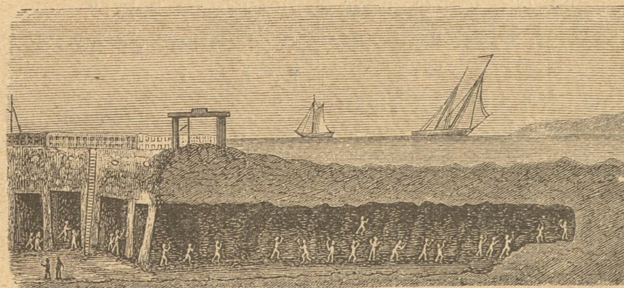
For godt og vel en tredive Aar siden fremkom nogle Forslag med den Hensigt at foretage storartede Sprængninger for at fjærne disse Hindringer for Sejladsen. Men Udførelsen af undersøiske Sprængninger var den Gang lidet udviklet, og Resultaterne blev der efter. Fremgangsmaaden, som man den Gang anvendte, bestod væsentligst deri, at man nedsænkede Tønder, fyldte med Krudt, mod de undersøiske Klipper, hvorpaa Sprængningen frembragtes ved Hjælp af en elektrisk Ledning. Kongressen i Washington bevilgede i Aaret 1852 20,000 Dollars til at faa Hell-Gateklipperne fjærnede; men Arbejdet førte ikke til noget egentlig Udbytte. Omtrent hele Summen gik med til Sprængningen af en af de mindre Grunde, hvorved der paa et enkelt Sted opnaaedes et Par Fods større Dybde.

De opførte Dæmninger ved „Hell-Gate" Revene.

Saa i Aaret 1868 blev der atter taget fat paa Sagen, og det overdroges en General Newton at foretage de nødvendige Undersøgelser af Grundene. I August 1869 tog det egentlige Sprængningsarbejde sin Begyndelse. Fremgangsmaaden, man brugte, var højst simpel, og enhver af vore Læsere vil let kunne forstaa den i dens Hovedtræk. Tænk Dem blot midt ude i Søen en anselig Klippeblok, som det er Opgaven at fjærne, for at gjøre Skibsfarten mere bekvem og mindre farlig. Troen alene flytter imidlertid ikke denne Blok, men naar man tager en vis Mængde Dynamit eller andet Sprængstof til Hjælp gaar det. Man begyndte med rundt omkring Klippemassen at opføre en Dæmning mod det omgivende Vand, dette blev pumpet bort, saaledes at der blev et tørt Leje mellem Dæmningen og Klippepartiet. Nu gravedes en dyb Brønd eller Skakt for at komme neden under Klippegrunden. Vort første Billede giver en Fremstilling af denne Situation; til venstre ses Søen, i Midten og til højre Dæmningerne, indenfor hvilke man arbejder sig ind gjennem den nævnte Skakt. Fra Begyndelsen af November Maaned 1869 til Juni 1870 fortsattes Arbejdet med Kraft, men da maatte det paa Mangel af de fornødne Pengemidler standses. Efter en Maaneds Hvile tog man imidlertid rask fat igjen, og Brønden førtes nu ned til en Dybde af 33 Fod under almindelig Lavvande der paa Stedet. Fra Bunden begyndtes nu paa horisontale Miner eller Gange i forskjellige Retninger ned under Klippemassen, som herved blev fuldstændig udhulet.

Storartede Summer medgik til dette Foretagende. For Aaret 1871 bevilgedes der 225,000 Dollars, hvad dog kun var Halvdelen af den af Newton forlangte Sum. Aaret efter krævede han 600,000 Dollars, men fik atter kun Halvdelen, hvilket havde til Følge, at Arbejdet aldeles standsede i November 1873. Det optoges dog snart igjen, thi Amerikanerne har ikke for Skik at opgive noget paa Halvvejen, og i 1874 maalte de mange hinanden krydsende Tunneler under Klippen i alt en Længde af 6—700 Fod. Paa vort næste Billede faar man en Forestilling om de underjordiske Gange, der snor sig om mellem hele Søjlerækker og krydser hinanden i det uendelige. En af dem forestilles i Gjennemsnit, saaledes at vi ser de travlt sysselsatte Arbejdere færdes der inde. Disse Arbejdere befinder sig som sagt ca. 30 Fod under Lavvande; oven over dem ser man Søen med Sejlere, og

Skakten og Minegangene ved „Hell-Gate" Revene.

mellem Vandet og Tunnelen en Del af den Klippemasse, som det hele gaar ud paa at sprænge. Det var Newtons Plan at gjennembore et tilstrækkeligt Antal af Pillerne, lade disse Udboringer med Dynamit og saaledes ødelægge Pillerne. De forskjellige Ledninger skulde forbindes, saaledes at Antændelsen af det hele kunde ske ved en elektrisk Ledning. Vi skal nu næste Gang se, hvorledes denne Plan blev virkeliggjort.

Kjærlighedens Diplomati.

Stockholmshistorie af August Blanche.

En Dag kom der Bud til en af Hovedstadens Præster med Bøn om at besøge en til hans Menighed hørende Enkegrevinde W**. Præsten indfandt sig og blev modtaget af Grevinden, en statelig midaldrende Dame, som med et uroligt og bedrøvet Udseende førte Sjælesørgeren til sit Kabinet.

„Undskyld, kjære Hr. Pastor, at jeg forulejliger Dem," begyndte Grevinden, „men De kan ikke forestille Dem, hvor ilde det staar til her i Huset . . . Min Datter . . ."

„Frøken Alma," faldt Præsten ind med et uroligt Anstrøg, „der skulde da vel aldrig være tilstødt mit smukke og elskværdige Skriftebarn nogen Ulykke?"

„Den største Ulykke, som har kunnet tilstøde hende," svarede Grevinden; „ak, den velsignede Kjærlighed! . . . Kjærligheden er jo selve Ulykken, Hr. Pastor."

„Naa, saaledes," ytrede den gejstlige lidt roligere, „uden den Ulykke var sikkerligen hverken Jord eller Himmel til."

„Det kan gjærne være, men tænk Dem, kjære Hr. Pastor, den tossede Pige er gaaet hen og har forelsket sig i en Skolemester . . . Min Datter, mit eneste Barn, forelsket i en Skolemester!"

„Hvad hedder den Skolemester?"

„Østerberg eller Østergren, noget paa berg eller gren var det da."

„Mon det skulde være Magister Østerberg, den unge Vikarius i Borgerskolen?"

„Ja saaledes var det . . . De kjender ham altsaa?"

„Ja vel, Magister Østerberg er en særdeles agtet ung Mand med et godt Hoved og gode Kundskaber," oplyste Præsten, „han er, som Grevinden maaske ved, en meget dygtig Prædikant."

„Gud naade os, ja des værre!" udbrød Grevinden.

„Saa er han tillige Poet," vedblev Præsten, „og han har for ganske nylig vundet det svenske Akademies Prisbelønning."

„Ja saa, han er Poet, det vil jeg tro," raabte Grevinden med en vis Fortvivlelse, „men hvad er det da, han har skrevet, det ulykkelige Menneske?"

„Et Digt om Polhem, som røber de bedste Anlæg."

„Polhem, hvad er det for en?"

„Den store Mekaniker, som i Begyndelsen af det attende Aarhundrede . . ."

„Ah, jeg ved det," afbrød Grevinden, „ham, som lavede Polhemslaasen. Udsætter man da Præmier for Digte over Klejnsmede . . . Men af hvad Familie er da denne Magister?"

„Hans Fader er en gammel flittig Kirkegænger, og, saa vidt jeg ved, Skrædder af Profession."

„Skrædder!" skreg Grevinden og sprang op fra Divanen, „det manglede bare for at være komplet."

„Men hvorledes er Magister Østerberg bleven bekjendt i Herskabets Hus?"

„Bekjendt . . . Nej, saa uforskammet at sætte sin Fod her, har han da ikke været endnu."

„Altsaa har han endnu ikke friet?"

„Friet! nej det skulde han blot prøve paa!"

„Men hvorledes er Frøken Alma da bleven kjendt med ham?"

„Hun har hørt ham prædike og desuden truffen ham nogle Gange hos Sekretær Kullbergs."

„Naa, men hvad kan jeg nu udrette i den Sag?"

„De maa baade i Egenskab af Sjælesørger og Ven redde min Familie fra den Mesalliance, som truer den."

„Min naadigste Grevinde," sagde Præsten, i det han rejste sig og tog sin Hat, „De maa undskylde mig, men jeg kjender ingen anden Mesalliance end den mellem det onde og det gode, mellem Dyden og Lasten."

„De vil altsaa aldeles overlade mig til min Skæbne!" udbrød Grevinden og vred sine Hænder i Fortvivlelse.

„At kæmpe mod Kjærligheden, det er at brydes med Gud," forsikrede den gejstlige, „og er det dertil en Kjærlighed mellem uskyldige, ædle og hverandre fuldkommen værdige Mennesker, da har man oven i Kjøbet ogsaa Guds Velsignelse imod sig. Jeg kan umulig blande mig i dette her."

„Men er det da nødvendigt, at han prædiker saa ofte?" spurgte Grevinden.

„Menigheden synes, at han ikke prædiker ofte nok," svarede Præsten.

„De kunde dog bede ham om, ikke at gaa daglig her forbi og se op til Vinduerne og bestandig hilse paa min Datter . . . Alma selv mener, at naar hun ikke saa ham saa ofte, vilde hun maaske kunne glemme ham."

Dette i det mindste lovede Præsten og gik. Han lod siden Magister Østerberg hente og fortalte ham, hvad Grevinde W** havde sagt.

Magister Østerberg, en velvoxen og ædel Skikkelse med et paa en Gang alvorligt og mildt Ansigt, stod ligesom nedfalden fra Skyerne. Rigtignok kjendte han saa meget til Frøken W**, som nogle Aar tidligere for første Gang havde gaaet til Skrifte i den Kirke, hvor han plejede at prædike, at han nok kunde hilse paa hende, naar han mødte hende i Kirken eller andet Steds; men han havde aldrig talt med den unge Dame eller truffen sammen med hende i noget Selskab, og allermindst kunde dette have været Tilfældet hos Sekretær Kullbergs, i hvis Hus han aldrig havde været inviteret, og følgeligen heller aldrig havde været.

„Men De har jo da daglig gaaet forbi det Hus, hun bor i?" udbrød den forbavsede Præst.

„Jeg ved ikke en Gang, hvor den grevelige Familie bor," forsikrede Magisteren.

Præsten nævnede Adressen.

„Ja, saa gaar jeg rigtignok daglig der forbi, thi jeg bor i Nabolaget," svarede Magisteren, „men det er ogsaa det hele."

„Saa er vi begge Gjenstand for en Mystifikation," mente Præsten; „men da de nu, kjære Hr. Magister, hidtil hverken har set eller hilst derop, saa lad det ogsaa være for Fremtiden. De kan jo gaa om ad en anden Gade."

„Men," bemærkede Magister Østerberg helt oprigtig, „at gaa Krogveje ene og alene for ikke at se og hilse paa en ung smuk Pige, som man tillige ved, interesserer sig for en, det er temmelig meget forlangt."

„Ja det kan nok være," indrømmede Præsten, „men naar man ved at gaa nogle Skridt længere paa sin Vej kan fremme et godt Forhold mellem en Moder og hendes Barn, saa er det jo en Dyd, som anstaar sig ethvert Menneske og i Særdeleshed en Præst."

Men det er lettere at paapege Dyden end at øve den. I nogle Dage gik Østerberg rigtignok Omvejen; men en Dag, maaske af gammel Vane, gik han atter den korteste Vej, og imod Sædvane kom han til at kaste et Blik op til den grevelige Boligs Vinduer. Men at se op uden at hilse, vilde være uhøfligt. Følgelig hilste han, og hans Hilsen besvaredes af et ungt smukt Ansigt, der smilede saa yndigt og rødmede endnu yndigere. At gaa forbi efter den Tid uden at hilse vilde vist i høj Grad have været uopdragent. Man kan nok være filosofisk Magister uden derfor at bære sig ad som en Bogorm.

Men da man nu i nogle Maaneder kun havde set og hilst paa hinanden, følte man en uimodstaa-Trang til at tale sammen. Blikket behøver ofte ligesom Musikken en Text for bedre at kunne forstaas. Men hvor skulde de mødes? Heldigvis erindrede Østerberg Vinket om Sekretær Kullberg, og da dennes Hus den Gang stod aabent for alt, hvad Hovedstaden ejede af Kunst og Videnskab, var det en let Sag for Østerberg at blive præsenteret og modtaget der. Ganske efter Forventning traf han her Frøken W** — og saa blev der sat Text til Musikken.

Der var atter forløbet nogle Maaneder, da Præsten en skjøn Dag fik Besøg af Grevinde W**.

„Ak, Hr. Pastor," begyndte Grevinden, „det staar meget værre til nu."

„Det tænkte jeg nok," sagde Præsten, „jo mere Regn man fremkalder, desto bedre trives Kjærlighedens Blomster, netop som deres smaa Søskende paa Marken."

„Min Datter har mystificeret mig, og jeg atter Dem, kjære Hr. Pastor. Hun slægter Diplomaterne i min Familie alt for meget paa. Hvad der før kun var Skygge er nu bleven Virkelighed. Alma lider imidlertid meget og sygner hen . . . Jeg er den ulykkeligste Moder paa Jorden."

„De behøver blot at sige et eneste Ord, og De bliver den lykkeligste."

„De mener da, at jeg bør give efter, men det er umuligt . . . Havde det velsignede Menneske endda haft et andet Navn!"

„Jeg synes, Navnet Østerberg er ganske kjønt, det er sammensat af Østen, som betegner Solens Opgang, og Berg, hvorpaa dens første Straaler falde; dog indrømmer jeg, at Solfjæld havde været bedre, skjønt det betyder det samme."

„Og saa den Skrædder, Manden med Saxen!" sukkede Grevinden.

„Men, min naadige Grevinde, saa vidt jeg mindes, har De jo en Sax i Deres eget grevelige Vaaben."

„Det er en Rævesax, Hr. Pastor," forklarede Grevinden, „thi vor Familiës Stamfader var en vældig Jæger."

„Da skulde jeg dog tro, at en Sax, der fanger Mennesker, er mindst lige saa god som en, der fanger Ræve," mente Præsten smilende.

„Hvis den Karl ikke havde været, saa havde

Alma nu været gift med sin Fætter, Eskadronchefen ved Dragonerne," klagede Grevinden.

„Man kan jo gjøre Østerberg til Eskadronspræst — det smager dog af Fugl — eller til Regimentspræst, saa faar han Eskadronchefs Rang," foreslog Præsten, „og bliver han kongelig Hofpræst, saa faar han Majors."

„Hofpræsterne bærer jo Silkeornat?" udbrød Grevinden ligesom snappende efter Halmstraaet.

„Ja vel saa, og bliver han Biskop, saa er han endog højere af Rang end selve Obersten og faar sikkert langt større Indkomster, og desuden bliver hans Døtre adelige Frøkeners Lige."

Følgen af disse vigtige Oplysninger blev, at Grevinden kjørte beroliget hjem, og paa hendes Ro fulgte Frøken Almas og Magister, snart Hofpræst, Østerbergs. Denne anmodedes dog om at sætte et „h" i Slutningen af sit Navn, og da dette snarere var en Forøgelse end en Opofrelse, bekvemmede han sig ogsaa tilsidst dertil.

Hvad iøvrigt Kjærlighedens Diplomati angaar, saa findes det nok, uden at man behøver at stamme fra virkelige Diplomater. Østerbergh havde imidlertid det at takke for at han blev en lykkelig og misundelsesværdig Ægtemand og fik et godt Embede.

Men mange Mennesker forbliver evig uvidende om den Kjærlighed, de har vakt i en Kvindes Hjærte, forlader derfor Værket ufuldendt og gaar følgelig deres Lykke forbi.

Smaating.

Ondskabsfuldt. Den mest ondskabsfulde Kvinde, man endnu har hørt Tale om, var en Dame, som ilede hen til en Veninde, hun mødte paa Gaden, og udbrød: „Ja, De har naturligvis hørt Tale om Skandalen i Kirken! Var det ikke forfærdeligt? O, der er min Sporvogn." Og saa hoppede hun op i Sporvognen, uden at have sagt et Ord om, hvori Skandalen bestod, og dog kjendte Veninden ikke det allermindste til den!

Fiffigt. En ung Moder, der mistvivlede om, at det nogen Sinde vilde lykkes hende at lære hendes lille dovne fireaarige Datter Bogstaverne, og troede, at Barnet maaske, naar alt kom til alt, kunde mere, end hun vilde lade sig mærke med, sagde en Dag til hende: „I Dag vil jeg ikke prøve paa at lære dig noget, Kathinka; i Dag skal du være Mo'er og lære mig at læse." — „Maa jeg ogsaa virkelig være Mo'er?" sagde den lille. — „Ja, lille Ven." — „Ja, lad os saa begynde strax. Du har været en rigtig god lille Pige i Dag, og derfor maa du have en hel Fridag!" Og leende lukkede hun Bogen i og løb ud af Stuen.

Lægetrøst. Konen: „Hr. Doktor, mener De, at Østers er sunde?" — Lægen: „Ja, Frue. Jeg i det mindste har i min lange Praxis endnu ikke haft en eneste under Behandling."

Tvetydig Dadel. Institutbestyrerinden (til en Elev): „Jakobine, du er saa doven, at dersom du en Gang for Alvor tog fat paa dine Studier, vilde du bestemt være for doven til at høre op igjen!"

Tilstrækkelig Grund. Gjæsten: „Det er en ussel, plumret, farvet Bordeauxvin – de, der drikker den, er nogle Dumrianer!" — Opvarteren: „Derfor bliver der ogsaa drukket mest af den Sort!"

Ogsaa en Læser. En Mand havde en saa slet Hukommelse, at han næsten ikke vidste, hvad han læste. En af hans Venner, der kjendte denne Svaghed, laante ham den samme Bog til Gjennemlæsning syv forskjellige Gange, og da han senere spurgte den anden, hvorledes han syntes om den, svarede han: „Jo, det er virkelig en fortrinlig Bog, kun forekommer det mig, at Forfatteren undertiden gjør sig skyldig i Gjentagelser."

Selverkjendelse. Drengen (til Faderen, da de passere en Flok Pattegrise: „Fa'er! Saadanne smaa Puslinger har du og jeg nok ogsaa en Gang været."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navnene paa to Byer i Norge: en By i Sveits — en Verdensdel — et Rige i Evropa — en Bugt i Afrika — en Provins i Spanien — en By i England.

C. J.

Firkantet Nød. Af 3 O, 2 A, 2 E, 2 N, 2 P, 2 R, 2 T og 1 K dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første bruges af hver en Mand;
det andet var Kejser i Romas Land;
det tredje (omvendt) nævner en Kvinde;
det fjerde vil man hos Katten finde.

J. H. S.

Stavelsegaade.

Første tolker Tanker, naar
man forstaar den ret at føre;
andet (omvendt) gjærne staar
grønnende til sent i Vaar;
begge minder os om Øre.
For dem begge tredje har man,
af det tredje begge ta'er man,
hele er det tredje, men
omvendt ikke altid, Ven.

s—g—ss.

Bogstavgaade.

M Sahara Skjoldungerne Hviderne

Brevverling.

C— J—. Amerikansk Nøddetræ og Ahorntræ er det bedste til Løvsavarbejde. Det kjøbes skaaret i Plader af forskjellig Tykkelse til forskjellig Pris pr. Kvadratfod, hvorover De kan faa Prisfortegnelse frit tilsendt ved Henvendelse til C. Th. Rom & Co., Axelhus Kjøbenhavn V.

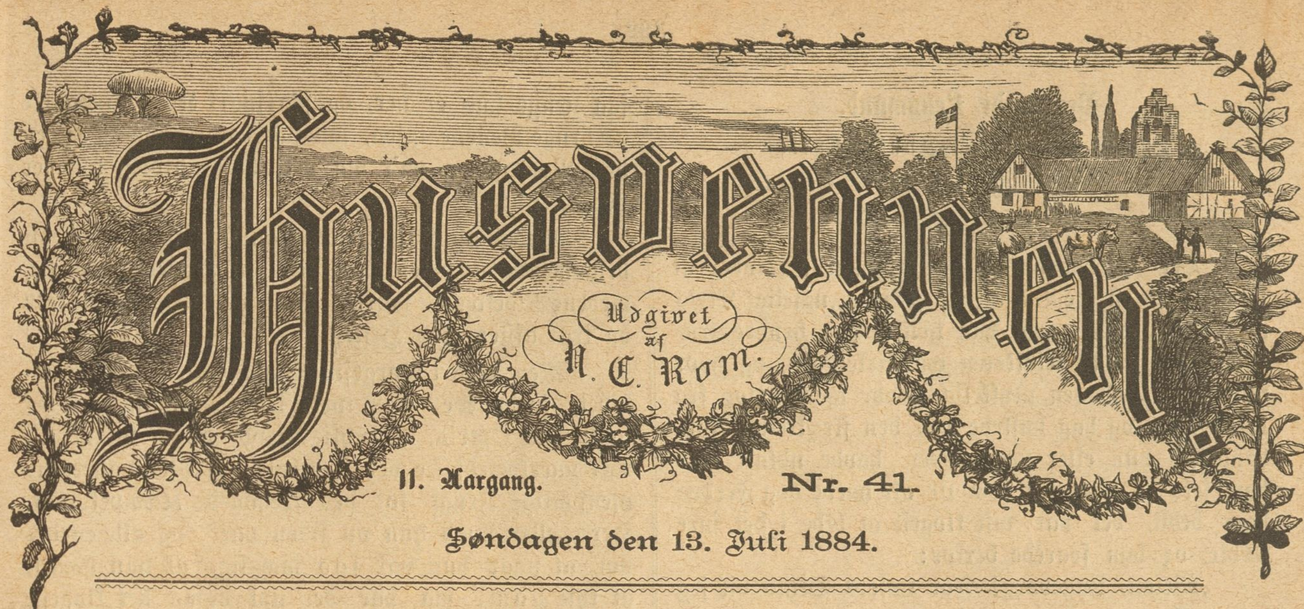
N. K. S. Tak! Skal blive optaget.

Rettelse. I Løsningen af den firkantede Nød findes i Nr. 38 som første Bogstav et R i Steden for et **B.**

Indhold.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hver Maaned medfølger gratis et Tillægsark, indeholdende Husflidsmeddelelser, samt ved Aargangens Slutning et Oljetryksbillede som Præmie. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa „Husvennen"s Hovedkontor, Jærnbanegade 5, Kjøbenhavn V.

Kjøbenhavn. — Trykt hos J. H. Schultz.

11. Aargang. Nr. 41.

Søndagen den 13. Juli 1884.

Kong Belsazars Fest.

Kong Belsazar sidder i Højenloftssal,
han drikker Vinen af Guldpokal.

Han lader de hellige Kar frembære,
der brugtes i Templet, Herren til Ære.

Han prise de Guder af Sølv og Guld,
han drømmer ej om, at han snart er Muld.

Han vover at spotte med Mennesketunge
den Gud, hvis Lovsang Englene sjunge.

Da glimter det gjennem Hallen som Lyn,
og Kongen skuer et underfuldt Syn.

En Haand sig lader paa Væg til Skue,
der rister Tegn med flammende Lue.

Dog ingen af alle de vises Kor
for Kongen kan tolke de sælsomme Ord.

Skjønt Guld og Purpur han monne dem love,
de skjælve som Løvet for Vind i Skove.

Da henter man Gudsprofeten ind
med funklende Øjne, med Blus paa Kind.

I Seerens Sind det bruser og lyner,
Guds Aand ham tolker de flammende Syner.

Til Babylons Drot han vender sig brat:
„O, Konge, din Storhed synker i Nat!

Guldrigets Vælde er snart kun en Sage,
for længst har Herren talt dine Dage!

Paa Retfærds Skaal blev vejet: for let
han fandt dig, Konge, med samt din Æt!

Til Persernes Drot han giver dit Rige,
din stolte Trone skal Cyrus bestige!"

Og samme Nat i sin gyldne Pragt
blev Belsazar slagen af Persernes Magt.

Saa styrter den Vælde, der ej vil sig bøje
for Kongernes Konge hist i det høje!

J. Johansen.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Det var haardt for den højbaarne Ridder at lade sig foreskrive Vilkaar af et saa „usseligt Kreatur" som Hexen; men han tænkte paa hendes truende Advarsel til Klokkeren om Kirkelugen, og hvor ynkelig en Død den ulykkelige havde faaet netop fra dette Sted, og han huskede paa den skrækkelige Forbandelse, hun efter Hexeprøven havde udtalt over ham selv — naar alt kom til alt huede dog Freden ham bedst, det var vist klogest at bide i det sure Æble, og han svarede derfor:

„Velan, Ingeborg! For Løjers Skyld vil jeg da en Gang prøve at føje eder; men jo før I baade kommer bort herfra, desto bedre."

„Som I vil, bitte Jerrik!" sagde Spaakvinden, „saa blev vi altsaa enige om den Ting — et Ord er et Ord, og en Mand er en Mand. Vil I saa sige til Krammet der, at I og jeg er gode Venner, og at de gjør klogest i at hytte sig!"

Efter at have sagt disse Ord som Slut paa Overenskomsten, vendte Skipper Ingeborg sig fra Ridderen og gik nu uhindret ned i Gaarden, hvor hun selv fandt Brønden og fyldte sin Krukke, og gamle Kold fik saa endelig sin Tørst slukket.

Saa snart Erik Grubbe var færdig med Hexen, vendte han flux sin Ganger og raabte bistert, henvendt til „Krammet":

„Hvad i Djævels Skind og Ben staar I der og glor efter? Ind til Grødfadet med jer! Affted øjeblikkelig!"

Dette Sprog forstod de; i et Nu var Flokken fejet bort som Løv for Efteraarsblæsten.

Kun Ridefogden var bleven staaende; han nærmede sig ærbødig og med blottet Hoved. Naadigherren svang sig af Sadlen og gav ham Tøjlen.

„Træk Hesten i Stald!" befalede Ridder Erik kort og i en glubende Tone, i det han smed Ridepisken til ham og nær havde givet ham den lige i Ansigtet.

„Ja vel, Naadigherre!" sagde Fogden ydmyg; „vredes ej, Hr. Ridder!" vedblev han tøvende, „om eders ringe Tjenere har gjort jer til Utykke ved at ville værge Gaarden og os mod denne . . . Kabudskjælling; havde vi vidst, hvem hun er . . ."

„Hvem hun er!" gjentog Ridderen barsk og afbrød ham — „hun er Fandens Oldemo'r, om intet værre, og gid hun sad paa Bloksbjærg, den lede Hex! Men lige meget: er hun aleneste kommen for at pleje Vægteren, maa ingen derudi hindre hende. Lad din Kælling give hende Mad og Drikke, saa længe hun er her, og saa snart Kold kan aarke at bruge Benene igjen, faa saa baade ham og Hexen paa Porten, og va'r dig vel, at de aldrig kommer her mere!"

Med disse Ord vendte han sig fra ham og gik brummende sin Vej i Retning af Hovedindgangen, medens Ridefogden svarede: „vel, vel, strænge Herre!" og trak affted med Hesten.

Men inde i Borgestuen sad Folkene ved Grødfadet, fordybede i en ivrig Underholdning om det sælsomme Optrin, de nylig havde været Vidne til. Det mærkværdigste ved det hele var Naadigherrens øjensynlige Frygt for den fremmede Kæmpekvinde, Hex, „eller hvad hun nu siden var", og alle enedes om, at naar hun var saa mægtig, at hun evnede at kyse ham, saa var det nok ogsaa det klogeste for dem at gaa af Vejen for hende og lade hende skjøtte sig selv, især saa længe hun ikke kom nogen af dem for nær. Det blev altsaa Udslaget af denne interessante Samtale, og førend den var endt, indfandt Ridefogden sig og meddelte dem Naadigherrens udtrykkelige Ordre, hvorved de altsaa yderligere styrkedes i deres fredelige Forsætter.

Endnu samme Eftermiddag forlod Lensmanden Tjele og drog til Mors — han og „Hexen" havde set hinanden for sidste Gang.

Alt havde saaledes føjet sig heldigt for Skipper Ingeborg, der fra nu af i længere Tid blev en stadig Gjæst paa Tjele, hvor hun uhindret kunde udføre sit Hverv: at passe og pleje sin syge Ven. Ingen vovede oftere at antaste eller fornærme hende, og Sidsel Ridefogeds var Føjeligheden selv og ydede hende punktlig, alt hvad hun ønskede og forlangte.

Under disse for saa vidt gunstige Forhold bedredes Patientens Kaar betydelig. Skipper Ingeborg sørgede for, at han fik et bedre og renligere Leje, saa at han kunde ligge blødt og godt. Hun holdt Kammeret rent og sørgede ogsaa for, at der altid var god og frisk Luft; thi vel var Huslighed ikke hendes stærke Side; men hun var vant til at færdes i det frie og befandt sig bedst, hvor hun kunde aande let og frit, og hendes gode Forstand sagde hende, at frisk Luft vel maatte være lige saa nødvendig og vederkvægende for den syge som for den sunde.

I et andet Kammer ved Siden af Kolds havde hun redt et Leje til sig selv, og der sov hun om Natten. Om Dagen opholdt hun sig i Sygekammeret, hvor hun vogtede paa den syges mindste Vink, lettede under hans Hoved og puslede ved hans Leje og gjorde alt, hvad en kjærlig, øm og opofrende Sygeplejerske er i Stand til at optænke for at lindre Smerterne for en stakkels lidende, der

staar hendes Hjærte nær, og hvis Helbredelse hun inderlig ønsker.

Kold befandt sig vel under denne kjærlige Pleje og skjønnede derpaa, og han sagde hende mange Gange om Dagen, at hun havde reddet hans Liv, og at saaledes var han aldrig bleven plejet, siden han var et lille Barn og blev plejet af sin Moder.

Han bedredes ogsaa i Dagetal, og efter et Par Ugers Forløb var han allerede saa rask, at han kunde være oppe nogle Timer daglig og sidde i Lænestolen. Skipper Ingeborg veg alligevel aldrig fra ham, men holdt trolig ud og forkortede ham de lange Timer ved at fortælle om sine Bedrifter i Aarhusegnen og ved Skildringer af, hvorledes deres Datter Mette, Karen Brok og lille Ingeborg havde det. Kold havde jo ogsaa til Gjengjæld meget at fortælle, og gjensidig gjorde de hinanden god Rede for, hvad der havde tildraget sig med dem under den mangeaarige Skilsmisse. Det var et langt og alvorligt Opgjør, der fandt Sted imellem dem, der blev intet gjemt og intet glemt, og under de daglige Samtaler følte de begge, at skjønt Foreningsbaandet havde „braget", var det dog aldrig „bristet", og at det nu nok skulde holde, indtil Døden overskar det.

Den syges Kræfter vendte lidt efter lidt tilbage, og omsider var han kommen sig saa vidt, at han kunde taale at komme ud af Fængselet nogle Timer daglig, naar Vejret var godt og mildt; men ene kunde han ikke gaa, og det var et Syn, som nok var værd at se, hvorledes det gamle, trofaste Par gik og rokkede omkring med hinanden under Armen, den svage Mand støttende sig til den stærke, mandhaftige Kvinde, og begge med Kjærlighedens milde Glans i Øjet og altid med hjærtelige, milde Ord paa Læben. Folkene, der daglig var Vidne til dette Syn, lærte nu først at kjende, „hvad og hvem" den fremmede Kvinde var, og at indse, hvor uretfærdige de havde været i deres første haarde Dom om hende. Vægteren havde altid været almindelig afholdt af sine medtjenende. At han og hun var Ungdomsvenner, var let at skjønne, og det gjorde Indtryk paa Tjelefolkene, at hun var ham tro under de graa Haar og kom og besøgte ham i Nøden. Skipper Ingeborg havde kort sagt vundet deres fulde Agtelse. Det havde begyndt med, at alle frygtede og afskyede hende, og det endte med, at de kappedes om paa allehaande Maader at lægge for Dagen, hvor grundig de havde forandret deres Mening til hendes Fordel.

Om det saa var den glubske Ridefoged, hvis eneste Leveregel dog ellers var at lystre Ordre, saa kunde han ikke lade være at give sin Velvilje Udtryk ved nu og da at lægge sit Bulbiderfjæs i smilende Folder og sende Spaakvinden et taknemligt Nik, noget, der for øvrigt ikke var frit for at klæde den gode Mand en Smule komisk.

Moder Natur var Vægter Kolds Livlæge — han havde jo ikke Raad til at lade sig behandle af andre — og ved denne Mirakeldoktors ufortrødne Omsorg, støttet af Skipper Ingeborgs aldrig svigtende Pleje, gjenvandt Patienten omsider sit fulde Helbred. Hen ad Høsten følte han sig stærk nok til at foretage en længere Vandring, og en skjøn Dag fremstillede han sig for Ridefogden og tilkjendegav denne sit Ønske om at blive afskediget af Tjenesten og erholde Tilladelse til at rejse, hvorhen han vilde.

Vægteren var forberedt paa intet mindre end et bestemt Afslag, og Skipper Ingeborg havde allerede overvejet, hvorledes hun heldigst kunde gjennemføre deres fælles Ønske ved at iværsætte en natlig Flugt og saaledes til Slut bortføre sin Hjærtenskjær, trods alle Hindringer og Forbud; men til deres glade Overraskelse var Ønsket aldrig saa snart udtalt, før det ogsaa var tilstaaet, og Ridefogden tilkjendegav dem „Naadigherrens naadige Vilje" om Afsked og uhindret Bortgang for Vægter Kold, hvad Øjeblik denne fremsatte Begjæring derom. At „Naadigherren" havde formuleret sin „naadige Vilje" med andre og mindre kjønne Ord, var en lille Biomstændighed, som Fogden tog paa sin Kappe at lade vedkommende være uvidende om, og at han fulgte det øvrige Tjenerskabs Exempel og venlig trykkede de bortdragendes Haand til Afsked, i Steden for at „jage dem paa Porten", som Ordren jo havde lydt — et større Bevis paa sit gode og velvillige Sindelag kunde en Mand som Ridefogden i Følge sin Stilling umulig give.

Den gamle Vægter samlede sine Pakkenilliker — det var ikke mere, end de kunde hjælpe hinanden at bære — og han og Skipper Ingeborg sagde Tjele Farvel og begav sig paa Vandring. Det var ingen vemodig Afsked, Kold tog med et Sted, hvor han havde tilbragt saa mange Aar af sit Liv, men hvortil der desuagtet ikke knyttede sig et eneste lyst og varmende Minde, og de var derfor begge glade og frejdige i Hu. Det var Forsoningen og Gjenforeningen, der fyldte dem med gjensidig Glæde og Tilfredshed. Fremtiden, det korte Spand af Tid, der endnu var tilbage, viste sig for dem i et mildt og venligt Aftenskjær, den de haabede at tilbringe i kjærlig Fred og Enighed i den fattige Strandhytte, der nu, da Livets Prøvelser, Storme og Kampe syntes endte for dem begge, efter Bestemmelsen skulde være deres fælles Hjem, indtil Døden adskilte dem.

Først gik de til Vinge og tog en hjærtelig Afsked med deres Venner, det brave Ægtepar Johan

Skrædder og hans Kone, der begge var helt bevægede ved Tanken om, at det var sidste Gang, de saa' „Fader Kold".

Andre Venner eller bekjendte havde de ikke under Vejs, og Kost og Nattely maatte de tigge sig til hos Bønderne, hvor de kom frem; thi det gik kun smaat med Farten: et Par Mil eller tre om Dagen, mere aarkede Kold ikke, og først efter tre Dages Vandring naaede de endelig Aarhus og tog ind i Øltapperboden i Fiskergyde, hvor de modtoges med aabne Arme af Mette Skippers og med et hjærteligt Velkommen af gamle Troels Øltapper.

25. Par og Par.

Paa Sancte Michaels Dag 1651 var der Dobbeltbryllup hos Troels Øltapper i Fiskergyden, og Brudeparrene var: Ungkarl, forhenværende helbefaren Kold Albrektsen og Pige Ingeborg Hansdatter samt Ungkarl, Krambodsvend Karsten Enevold Simonsen og Pige Mette Kirstine Koldsdatter. Det var i Følge den ældre Bruds udtrykkelige Ønske, at just denne Dag var bleven valgt, fordi hun mente, at de derved paa den smukkeste Maade kunde mindes deres kjære fraværende Venner, Magister Kristen Nielsen og hans Hustru Eline Mortensdatter, der for 10 Aar siden havde holdt Bryllup paa den samme Dag.

I et Punkt, og just det allervigtigste, var der en Lighed mellem Bryllupet 1641 og Dobbeltbryllupet 1651; thi ligesom det da var gjensidig Kjærlighed, der havde ført Brudeparret sammen, saaledes manglede heller ikke det bedste her, den ægte, trofaste Kjærlighed, der tilmed for det ældre

Sprængningen.

Pars Vedkommende var haardt prøvet igjennem en mangeaarig Skilsmisses og Modgangs lutrende Ild det var den, der sammenføjede Hjærterne, og det var den, der bredte sit Gyldenskjær over Festligheden og kastede Højtidsglans over Dagen. Men her ophørte ogsaa Ligheden; thi Dobbeltbryllupet fejredes i al Stilhed og Tarvelighed, og Brudeskaren, der ledsagede Parrene til og fra Kirken, var kun ringe og uanselig i Sammenligning med den, der havde hidlokket saa mange Tilskuere ved Brudefærden paa Sancte Michaels Dag for ti Aar siden, skjønt Tilskuere manglede der ingenlunde; thi Skipper Ingeborg havde, som vi jo ved, mange Venner baade i By og paa Land, og det var ingen ringe Skare, som havde samlet sig i Kirken for at se det gamle haardt prøvede og paa deres Vis navnkundige Par lægge deres Hænder i hinanden for Herrens Alter og saaledes vorde til Hobe føjede for Resten af deres Dage. Men ellers blev der ingen „Stads" gjort: kun Kirkefærden, og saa bag efter et lille Gilde hjemme i Troels's bedste Stue, det var det hele.

Bryllupsgjæsterne var kun faa, en lille udvalgt Kreds af Venner og bekjendte, blandt hvilke særlig skal nævnes Skovfoged Bent og hans Kone fra Rosenholm samt Karen Brok og Ingeborg Koldsdatter, og blandt de øvrige Morten Skriver, Søren Lime og stærken Jørgen. Desværre savnedes Povl Brok, der jo vilde have været en kjær Gjæst ved Festen, og hvis Fraværelse alle beklagede, men ingen mere end hans stille, tungsindige Søster. Povl tjente fremdeles i Kongens Hær, og at faa ham

hjemkaldt i Dagens Anledning havde ikke været at tænke paa.

Paa sin Vis var maaske ingen i Selskabet gladere eller i bedre Humør end Værten selv, den gamle gemytlige Troels. Fjerde Kristians Billede var blevet flyttet fra Skjænkeboden ind i Bryllupsstuen. Troels havde med egen Haand hængt det op midt paa den Væg, langs hvilken Brudeparrene sad bænkede, og selv havde han taget Plads ved den udvendige Side af Bordet, saaledes at han og Kongen bekvemt kunde sidde og blinke til hinanden.

Den brave Øltapper var, som altid, ogsaa ved denne Lejlighed meget snaksom og underholdende.

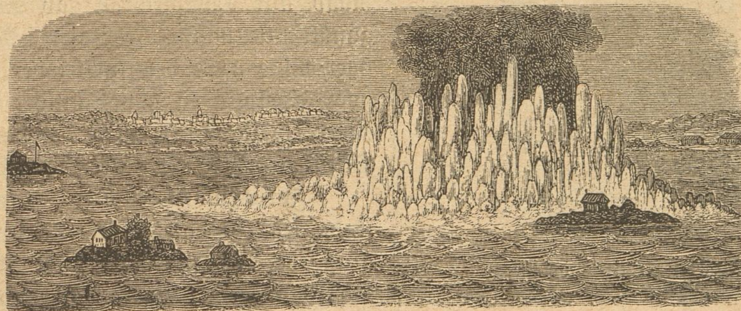
„Ja, I maa vide, Venner," sagde han blandt andet, „at det er min Datters Bryllup, jeg gjør; for vel er det hendes Fader og Moder, som sidder der ved Siden af hende og Karsten — det ved vi jo nok — men jeg vil ogsaa have Lov til at kalde hende min Datter. Mette er en god Pige . . ."

„Du mener kanske Kone?" afbrød Morten Skriver ham og kvalte et lille Suk i en Slurk Øl.

„Mette har altid været en god Pige," rettede Øltapperen, i det han for øvrigt lod, som han slet ikke havde hørt Afbrydelsen, „og jeg tror knap, jeg kunde holdt mere af hende, om jeg saa havde været hendes kjødelige Fader. Og er det ikke ogsaa mærkværdigt, Venner, hvorlunde alting har føjet sig efter mine Ønsker! For det er ingenlunde for at smøre nogen om Munden med gjækkelig Gammenstale, men mit ramme Alvor og visselig sandt, at blandt alle de Ungersvende, jeg kjendte, var der ingen, der huede mig bedre end Karsten, og just som jeg gik og lurede paa, om de ikke kunde komme i Tanker om at vende sig kjønt til hinanden, saa kommer hun og fortæller mig, at alt er klappet og klart imellem dem. Mon jeg skulde have snakket over mig i en Rus og paa den Vis givet dig Kjending paa, hvad Kurs jeg helst ønskede, du skulde styre, bitte Mette? Ellers fatter jeg vanskelig, hvorlunde du kunde falde paa at slaa til Veds med justement den samme goden Svend, som jeg havde i Kikkerten?"

„Tror I kanske, at jeg har bejlet til Karsten?" lo Mette Skippers og blev rød; „nej, tøv lidt! Jeg lod ham nok selv om, hvorvidt han vilde lukke Munden op og forlange mig — eller helt lade være!"

„Naa saadan! Ja, det er jo da ogsaa rimeligt nok, aa ja! Men lige meget, hvem der begyndte Bejleriet, du eller han, godt var det, at I blev kontente, for det var just det, I skulde være.

Vandsøjler.

Naa, men hvad jeg vilde sige, Venner — i samme god Lav som jeg fejrer min Datters Bryllup, gjør jeg tillige Afskedsgilde for mig selv, slaar to Fluer med et Smæk, som Ordet gaar . . ."

„Hvad? Vil du rejse fra os, Troels?" lød det fra alle Sider.

„Grumme nødig vilde jeg indlade mig paa sligt, Venner!" vedblev Øltapperen med en yderst alvorsfuld og højtidelig Mine, i det han lod Blikket hvile paa fjerde Kristian; „nej, ingenlunde har jeg i Sinde at forlade denne gode, rolige Ankerplads og vove mig ud i rum Sø paa mine gamle Dage — saa var ej heller Meningen; men — ja, det ved Mette og hendes hjærtens Ven god Besked om, men I skal alle vide det, Venner — at saa saare vi kan faa det nødvendige ordnet med Magistraten, saa trækker jeg mig tilbage og overlader Hus og Forretning og samt til . . . til min Svigersøn, og fra den Dag af er det ikke længer gamle Troels, men Karsten Enevold, der er Vært . . ."

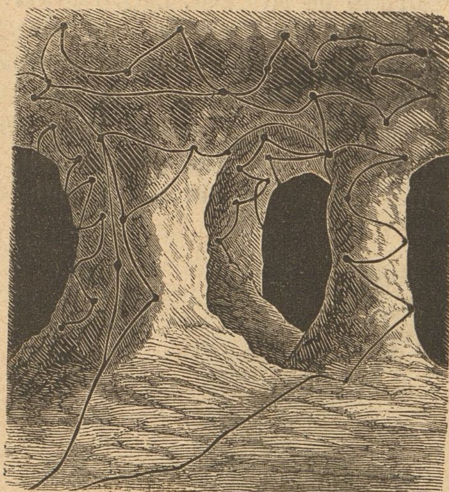
Her blev Taleren et Øjeblik afbrudt, i det Søren Lime sprang op og greb sit Ølkrus; men Troels standsede de Ord, der svævede ham paa Læberne, og vedblev:

(Fortsættes.)

Sprængningen af „Hell-Gate"-Klipperne.

Efter at vi i det foregaaende Nr. af „Husvennen" har omtalt Forberedelserne til Sprængningen, skal vi i Dag meddele lidt om denne, i det medfølgende Billeder oplyser Texten.

For at gjøre Sprængningen sikker og for at undgaa sørgelige Følger, valgte man Flodtiden til det Tidspunkt, den skulde foregaa, og Udgravningen fyldtes fuldstændig med Vand, hvilket foregik gjennem Rør og varede ca. 30 Timer. Ladningerne var anbragte i Tinhylstre og indsatte i ikke mindre end 4,462 Huller, borede i Pillerne. Meningen var jo nemlig den, at sprænge hele Klippen i smaa Stykker, som siden kunde føres bort. 100,000 Fod Telegraftraad brugtes til at forbinde alle disse Ladninger med hinanden, saa at man var sikker paa en fuldstændig Sprængning. Paa hosstaaende Billede ser vi de underjordiske eller undersøiske Søjler, tæt omviklede med Traadledningerne, der forbinder Borehullerne hvori Dynamitpatronerne var anbragt. Foretagendets Styrer, General Newton, havde to meget ubehagelige Pligter at opfylde i de sidste Dage før Explosionen; han maatte holde

Underjordiske Piller med elektriske Ledninger.

den Del af sine Medmennesker, hvis Nysgjerrighed var større end deres Frygt, borte fra Minen, og han maatte berolige dem, hvis Frygt var større end deres Nysgjerrighed. Der blev omhyggelig holdt Vagt, og ingen fik Lov til at nærme sig Minen paa en Afstand af 600 Fod. Til de frygtsommes Trøst udstedte Generalen en Kundgjørelse, hvori han indestod for, at der ingen Fare var paa Færde, og beskrev, hvordan det hele vilde gaa til, samt raadede Folk til at forlade Husene og lade Døre og Vinduer staa aabne.

Paa den berammede Dag, en Søndag, var Jærnvejstogene og Dampskibene til og fra New-York om Morgenen aldeles overfyldte med Mennesker, der enten ønskede at komme Minen saa nær som mulig eller saa fjærn som mulig; hine udgjorde imidlertid det langt overvejende Flertal, og den Mængde Tilskuere, der om Eftermiddagen stod parat til at overvære Sprængningen, var umaadelig. For at undgaa Ulykkestilfælde ved en Forsinkelse, var det ordnet saaledes, at Explosionen skulde gaa for sig ved det første Højvande, efter at Minen var ladt og fyldt med Vand. Dette Højvande indtraf mellem Kl. 2 og 3 Søndag Eftermiddag den 24de September 1876.

Minen blev antændt af Generalens lille tiaarige Datter; Faderen holdt hende op foran det elektriske Apparat, som det ses paa omstaaende Billede. Et lille Tryk af Barnets ene Finger paa Nøglen sluttede den elektriske Strøm og frembragte øjeblikkelig den mægtige Explosion. Øjenvidner fortæller, at Tømmeret i Dæmningen, som forener Klippen med Land, strax forsvandt under Vandet, og da hævede der sig fra Revets yderste Spids en Række Vandsøjler til en Højde af 12 à 15 Fod. Disse Søjler forplantede sig hurtig hen imod Revets Midte og voxede efterhaanden i Højde, til de blev en tæt samlet Vandmasse, der slyngedes over 70 Fod i Luften og derpaa atter styrtede ned med en dump Brusen. Samtidig opstod en Jordrystelse, og pludselig skød en Flodbølge tværs over Floden og løb flere Fod op paa den modsatte Bred. Det hele varede kun nogle faa Sekunder, saa det egentlig var forbi, da Folk rigtig begyndte at spærre Øjnene op. Da hævede der sig et gjennemtrængende Raab, alle Dampskibene gav Signal og med et begyndte alle mindre Fartøjer i Nærheden at kappes; hver vilde være den første, der sejlede over Stedet, hvor Explosionen havde fundet Sted. Folkemassen adspredte sig snart, men det varede nogen Tid før Trafiken paa Floden atter var i sin sædvanlige Gang.

Før Explosionen blev der løsnet et Par Signalskud, dels for at advare Vagtposterne og dels for at forberede Tilskuerne. Knaldet af disse Skud hørtes meget længere bort end selve Explosionen; denne hørtes ikke 5 Mil borte, i hvilken Afstand Skuddene tydelig hørtes. Explosionen bortryddede og sønderbrød omtrent 43,000 Kubik-Yards Gnejsklippe til en Vægt af 90,000 Tons. De Lodninger, som man næste Dag foretog, viste til General Newtons Tilfredshed, at Explosionen var foregaaet overalt og havde sprængt Revet fuldstændigt. Der var nu fra 18 til 22 Fod dybt Vand i Kanalen; men endnu stod tilbage at fjærne de løsrevne Klippestykker, hvilket naturligvis vilde gjøre Farvandet endnu dybere. Efter at det var sket, var der overalt en Dybde af 26 Fod, og det befærdede Løb var sejlbar for de største Skibe, som nu dobbelt hurtig og sikkert passere Porten til New-York.

Fra Krigens Tid.

Skitse af Hans P. Lunde.

„Thomsen, Thomsen! . . . at du dog ikke kan holde Styr paa din Mund; Løjtnanten kan maaske høre det. Du maa virkelig ogsaa tage dig en Smule i Agt; du ved jo dog, hvad for Mennesker vi har om os.“

„Bæh!“ Proprietær Thomsen, der hidtil havde hvilet sine trætte Ben i Sofaen og nydt sin Middagspibe, skubbede sin bredbyggede Krop ind til Bordkanten, plirrede med Øjnene og saa hen paa sin lille, pyntelige Kone, som nys havde standset hans vrede Udgydelser mod Tyskerne.

„Ja, du ser paa mig, Thomsen,“ vedblev hun og gjorde et karakterfast Nik med Hovedet, „men det er mit ramme Alvor: du er saa aabenmundet.“

„Hæ, hæ!“ gryntede den uforbederlige Ægtemage, begravede atter sin brede Ryg i Sofaens Trøstere og pustede tykke Damphvirvler op mod det blaamalede Loft. Hans røde Ansigt spejlede lutter Fred og Godmodighed, medens hans Blik flakkede fra en Gjenstand i Stuen til en anden, først hen til det dunkeltskinnende Fortepiano og de mange Nodehæfter, saa til Billedet af hans afdøde Fader og videre fort: til Maleriet med Skibet i Havsnød, til Vaser, Nips og Blomster og endelig til den grønne Kæmpeurtepotte, hvis frodige Skud hang som en Guirlande om Portrættet af en ung Pige, hans Halvdel, netop som hun saa ud, den Gang de vexlede Forlovelsesring — Aa, saa grumme meget havde hun ikke forandret sig! . . . lidt Rynker ved Øjnene, men ellers . . . Han holdt ikke saa lidt af hende, og deres Samliv var gjennemgaaende lyst. En enkelt Knude i Ny og Næ; nu den fik i Reglen en let Løsning.

Hun sad henne ved Vinduet med sit Sytøj og saa ofte ud i Gaarden, hvor en Flok tyske Soldater stod opstillede til Renlighedsparade. Det var nemlig i hin tunge, uforglemmelige Tid — 64, og et Stykke ind i Maj Maaned. Fjenden laa indkvarteret i Jylland, og Proprietær Thomsen havde ogsaa faaet sin Part: en ung Officer et Par Korporaler og en Del Menige.

„Hvad synes du om Løjnanten?“ spurgte Madam Thomsen (hun blev senere kaldt Frue) og sendte et stjaalent Strejfblik hen til sin Mand.

„Øhm, Vindmager,“ lød det op fra det dampindhyllede Sofadyb.

„Jeg tror bestemt, han har et godt Øje til Johanne; du ved vel, han er af grevelig Stand?“

„Men er du tosset, Helmine!“ — Thomsen arbejdede sig atter ind til Bordkanten — „jeg tror s'gu, du ønsker, at vor Johanne skal have en Tysker! . . Grevelig Stand! pyt! . . . Nej, Helmine, nu er det s'gu dig, der snakker for vidt.“

„Tag ikke saadan paa Vej, du kan vel nok vide“ . . . Stemmen dirrede lidt, og hun blev pludselig rød. Regnvejrsdagens triste Graastemning mørknede hendes Ansigt.

Thomsen saa ængstelig paa hende.

„Maatte . . . jeg ikke have sagt saadan?“ kom det noget vagmælt.

Hun svarede ikke, men duvede sin harmglødende Pande dybere ned mod Sytøjet.

Luften blev ham for lummer. „Johanne! Johanne!“ raabte han.

En ung lyshaaret Pige med store, solblanke Øjne, fulde af overstrømmende Livsglæde, stak Hovedet ind ad Døren.

„Hvad vil du, Fa'er?“

„Sig til Terkel, at han lægger Sadlen paa den hjælmede; jeg vil ud at ride.“

Johanne pilede ned i Stalden og aflagde Ordren.

En Stund efter red Thomsen ud af Gaarden med et temmelig surt Ansigt. Han plejede at besøge sin gamle Ven, Skovfoged Storm, naar det gik til Agters med Humoren, og vendte efter en Sammenkomst med denne som oftest hjem med solbeskinnet Ansigt og blev modtaget af et straalende ditto; ja, de to Proprietærfolk havde nu deres Maade at leve paa.

Saa red han da hen ad den grusdybe Vej med Hegn paa begge Sider, hvor Slaaentornens mælkehvide Blomsterpudder lyste op mellem det foraarsfrodige Vildnis af Tørstetræ, Humlesilke og Gyldenris. Det bakkede, vaarklædte Landskab badede sig i det varme Middagslys, medens Draaber af den nys faldne Regn glimrede paa Græsset og de spæde Kornblade.

Fuglene fløjtede og sang i Grenenes skyggefulde Indelukke, Insekterne hvirvlede sig legende hen over Engens Blomstergrøde, af og til flængede Vandspejlet i den gamle, krusede Aa, der sivede langsomt afsted med Billeder af nysløvede Elle og vajende Piletræer i sit sølvklare Dyb.

En mildere Stemning fyldte den brede Rytter. Det duftfulde, lysdrikkende Vaarliv gjorde snart Indtryk, saa stærkt Indtrykt paa hans af Naturen glade Sind, at han udbrød: „Synd og Skam, hvis al denne Herlighed skal ødelægges af Krigen; gid den snart var forbi!“

Skovfogdens Bolig laa i en Udkant af Skoven. Dens hvidkalkede Vægge og grønmalede Vinduer straalede Hygge ud til Omgivelserne. En Flok brogede Duer væltede sig i det bløde Tagmos og løb kurrende om mellem Kragetræerne. Lunt og velgjemt laa den lille Vaaning. Livet om den

fløj afsted paa Sangens Vinger og drog Næring af Glædens dybe, styrkende Naturvæld.

Krigens Rædselsbud væltede ikke buldrende ind ad de rødmalede Døre; de tabte noget af Øjeblikkets Fængstof paa Farten til den afsides Skovidyl. Kun faa oppe i Landsbyen følte Lyst til at løbe derud med Nyheder.

Men man sov ikke bag de grønne Vinduer; og man var heller ikke uvidende om, hvad der gik for sig længere mod Syd. Ængstelse og Længsel stjal ofte en enkelt af Beboernes Nattesøvn og sugede Farven af Kindens friske Roser.

Skovfoged Storm, en høj, skjægget Mand med storskaarne Ansigtstræk og Sindighed i de kloge Øjne, stod omme ved Husgavlen, da hans Ven, Thomsen fra Enggaard, kom ridende.

„Er du der!“ sagde Storm i en gemytlig Tone.

„He, det er jo noget du kan se, men giv den hjælmede lidt oven paa Turen, du,“ svarede den ankommende og skrævede tungt af Hesten.

Hesten blev tøjret inde i Skoven, og de to Mænd gik ind i Stuen, hvor alt vidnede om Smag og Ordenssans. Hvidt, nystrøet Sand skinnede paa Gulvet, Kakkelovnens Kobber funklede i sin Krog, og Luften var frisk og krydret med Duften fra det tætte Blomsterværk, som bredte sig foran de blanktskinnende Ruder; Skiven paa det gamle Bornholmeruhr var ikke mindre velpudset.

Madam Storm og hendes Datter spandt. Man taler, eller snakker om „smukke Skovpiger“, og noget er der vel i det, thi en smukkere Pige end Skovfoged Storms Thora, skulde der ledes noget efter. Hendes klare Ansigtshud og sorte, blanke Haar gav hende et eget fint Udseende, som ikke plejer at være særegent for Landsbypigen.

Nu, de to Familiefædre bænkede eller rettere stolede sig og drøftede Tidens Begivenheder. Thomsen kaldte stadig Tyskerne det værste Tyvepak, han havde kjendt. „Stjæle, se det er de Mestre i; tænk dig, Storm: den Smule Havre, jeg havde liggende paa Loftet, har de rapset til deres forsultne Kameler . . . F— havde dem.“

„Naa,“ brummede Storm, „vi maa nu heller ikke sværte dem sortere end de er; maaske „vore“ er lige saa slemme.“

„Slemme!“ fo'r Proprietæren op, „bliver s'gu snart tyskfindet ligesom min Kone . . . He, den Klipfisk til Løjtnant vi har hjemme — et Fæ for Resten — er lige frem forelsket i Johanne, og hendes Moder . . . det er sandt, Thora, kommer du ikke snart over til Johanne; det er længe siden, du har været der.“

„Vi har nylig været sammen,“ svarede hun uden at se op fra sit Arbejde.

„Har du nylig hørt noget fra Sønnen?“ spurgte Storm.

„Fra Knud? Jo, sidst vi fik Brev fra ham, havde han det godt nok; han er bleven Sergent, den Knægt . . . han er en Vovehals, og det er underligt, at det har gaaet ham saa godt.“

Thora saa hen paa den talende, et Suk undslap hende, og hun bøjede sig atter ned over sit Arbejde og — sine Tanker.

(Sluttes.)

Smaating.

William Penn, der grundlagde Pensylvanien i Nordamerika, var Kvæker. Medlemmerne af denne Sekt skulle sige „du“ til alle Mennesker og maa ikke tage Hatten af for nogen. En Dag havde han Avdiens hos Kong Karl II. af England. Han beholdt naturligvis Hatten paa, men Kongen tog sin af. „Jeg beder dig,“ sagde Penn, „sæt dog paa Hovedet.“ — „Nej, gode Ven,“ sagde Kongen, „det gaar ikke an. I Kongens Sal maa efter Hofreglementet kun en beholde Hatten paa, og for denne Gang kan det jo blive dig.“

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Navnene paa en europæisk Hovedstad og en Flod i Italien: en By i Rusland — en Biflod til Donau — en Fabrikby i Tyskland — et Bjærg ved Palæstina. T.

Firkantet Nød. Af 3 E, 3 L, 2 A, 2 M, 2 S, 2 T, 1 H og 1 P dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Første lette kan dig Vejens Møje,
for den anden maatte Thor sig bøje;
fjerde tredje være kan at døje.

P. L.

Opløsninger fra Nr. 40.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
B a s e l	
E v r o p a	K N A P
R u s l a n d	N E R O
G u i n e a b u g t e n	A R O T
E s t r e m a d u r a	P O T E
N o t t i n g h a m	

paa Stavelsegaaden: Pengepung.
paa Bogstavgaaden: Mørke Nætter.

Brevvexling.

L. — sen A. V. Tak! Vil blive gjemt til delvis Optagelse ved Lejlighed.

Husflidsforeningen i V. Imod Indsendelse af Aarsbidraget, 2 Kr., til „Dansk Husflidsselskab“, Kjøbenhavn V., optages De som Medlem af Selskabet og faar tilsendt Medlemsbladet.

Hermed følger et **Tillæg**, indeholdende: Stil og System. — Husflidsforeninger og Husflidsskoler. — Erindringsliste. — Dansk Husflidsselskab. — Husflidsarbejder.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 42.

Søndagen den 20. Juli 1884.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Tøv en Kjende, Søren, og hør mig ud. Der er nemlig et, jeg vil have mig forbeholden, og det er, at Skiltet skal blive siddende, som det er, uforandret i alle Maader: Troels Øltappers Bod staar der skrevet over Døren, det skal blive staaende, og Boden skal fremdeles hedde Troels Øltappers Bod, saa længe jeg er i Live. Saadan er min sidste Vilje, dertil er I, hver og en, mine Vidner, og gid det maa blive os alle til Glæde og Kontentement i alle Maader!"

Søren Lime, der var bleven staaende med Kruset i Haanden, tog nu Ordet.

„Ja, du har alle Dage været en god og brav Mand, Troels," begyndte han, „og at du er det i Sandhed, derpaa tydede just de Ord, du nylig talede — ikke i den Forstand, at vi er glade ved, at du vil ophøre at være vor Vært, tvært imod! Det var os en vemodig Mindelse om, at Tiden skrider, og at vi alle bliver gammelagtige — men det er imod det unge Par, som sidder der og lyder til, at du beviser din store Godhed; og at de ej er utaknemmelige, men skjønner derpaa, det læser vi tydelig af deres blussendes Kinder og deres skinnendes Øjne. Ja, de har Aarsag at være glade, du er selv glad og tilfreds, Troels — det kan jeg se paa dig — og vi er alle glade og gode enige Venner, og vil jeg da nu i eget og Selskabets Navn sige dig Tak for godt Værtskab i alle de forgangne Aar! Sundhed og Helsen tilønsker jeg dig! Gid du leve længe, og at vi maa samles med dig endnu saa mangen god Gang her i dette Hus og drikke paa dit Velgaaende! Det er mit Ønske, og at det maa vorde opfyldt, derpaa tømmer vi et Krus til Bunds!"

„Tak, Tak, Søren! Tak, mine Venner!" svarede Troels bevæget. Kvinderne blev siddende og nippede til Øllet, medens alle Mændene rejste sig, stødte Krusene mod hinanden og drak ud.

Medens Drikkekarrene atter fyldtes og bares frem, laa Morten Skriver lænet tilbage i Sædet og med lukkede Øjne, som om han var falden i Søvn, men at dette dog ikke var Tilfældet, forraadtes ved, at han sad og trommede med Fingrene paa Kanten af Bordet. Omsider aabnede han Øjnene og lod Blikket løbe rundt i Kredsen, hvorpaa han langsomt rejste sig og greb sit Krus.

„Ja, bitte Mette!" begyndte han og drog et dybt Suk; „ingenlunde havde jeg tænkt, at jeg skulde komme til at drikke din Skaal paa din Bryllupsdag; men saa er stundum Verdens Løb, at det, som vi mindst formoder, det allersnarest sker, og har det da nu vendt sig saaledes, at du fra i Dag af skal hedde Mette Karstens, et Navn, der for øvrigt ingenlunde har en ilde Klang. Ja, du ler ad mig, din Skjælm! Og du ser til Karsten, og han ser til dig, og I trykker hinandens Haand . . . Men hvad i al Verden ler I da af alle sammen?" udbrød han og saa' fra den ene til den anden.

Alle havde siddet med Smil paa Læben; men ved Synet af Mortens forvirrede Miner brød hele Selskabet ud i en hjærtelig Latter. Under dette Munterhedsudbrud vidste Morten intet bedre end

at sætte sig ned; men med et Sæt rejste han sig igjen, og da Latteren var forstummet, tilføjede han:

„Ja, nu har I forstyrret mig i min Tale, og den bedste Del deraf har jeg glemt, hvilket er eders Skyld; men saa vil jeg da slutte med et hjærteligt Ønske for vort kjære unge Brudepar — de leve længe! Held og Lykke følge dem alle deres Dage! Og gid Karsten maa blive lige saa flink en Vært, som hans Forgænger har været!"

„Tak, Morten! Det var kjønt sagt, og bedre Ønsker kunde ingen have udtalt for os," sagde Karsten Enevold.

Krusene stødtes mod hinanden, tømtes og fyldtes igjen ligesom før.

Efter et lille Ophold rejste Troels sig, men satte sig strax ned igjen og begyndte saaledes:

„Jeg kan vel gjærne blive siddende, saasom det falder mig saa umags at bruge Snakketøjet standende — det er jeg uvant med, og Ordene kan vel ogsaa være lige kraftige. Naa, men hvad jeg skulde sige for godt: der er sket en Fejler, i det vi nemlig har faaet begyndt fra den urette Ende. Vi burde have begyndt med Brudefolkene: først Kold og Ingeborg, fordi de er de ældste, saa Karsten og min Datter, og var der saa endelig en, der vilde have givet mig et bitte Mundsvejr, saa havde det været godt, og hvis ikke, saa havde det ogsaa været godt — jeg er ikke æresyg, som I ved. Men nu vil jeg se, om jeg kan bøde lidt paa det forsømte og give vore gamle Venner der, hvad der med Rette tilkommer dem . . ."

„Aa, det kan saamænd være det samme, bitte Troels," afbrød Skipper Ingeborg ham; „Kold og jeg kan godt undvære den Slags Æresbevisninger."

„Naa, du mener kanske, at I har nok i Kjærligheden?" svarede Troels; „saamænd, det er ogsaa en god Ting, den samme; men derfor kan I jo da gjærne lægge Øre til og lyde paa, hvad jeg har at fortælle jer, siden jeg nu en Gang er kommen i Sludrehjørnet. Jeg vil da begynde med, at da du foreslog Sancte Michaels Dag, Ingeborg, var jeg først til Sinds at sige nej — rent ud nej, forstaar I, Venner! — fordi det bares mig for, at det ikke var nogen lykkelig Dag, ihukommende, hvad der skete paa Sancte Michaels Dag om Aftenen for et Decennium siden, da der var Bryllup i Bispegaarden, hvorlunde Ridder Erik og hans Kumpaner brød ind i Bryllupshuset og bortførte Bruden, saa at Brudgommen, den gode Magister Kristen, maatte ved Nattetid vanke hændervridendes omkring i Havreballe Skov, søgende efter sin ranede Hustru, indtil han ved Guds og gode Menneskers Hjælp var saa lykkelig at gjenfinde hende og faa hende udrevet af Røvernes Kløer — se, alt dette randt mig i Hu, da der blev Tale om at holde Bryllup igjen paa den samme Dag og denne Gang i mit eget Hus, og jeg var nær ved at ræddes for, at det skulde blive et ondt Varsel; men saa tænkte jeg: er Ingeborg, som er en Kvinde, ikke ræd for Dagen, saa bør du, som er Mand, heller ikke lade dig mærke med noget, jeg holdt altsaa Tand for Tunge og slog til, og saaledes har det da føjet sig, at det er paa Sancte Michaels Dag vi sidder bænkede her ved Brudebordet sammen med tvende lykkelige Brudepar. Gid det da og maa føje sig saa, at vi faar Aarsag til at prise os lykkelige ved Valget af Dagen, at ingen Kvinderøvere skal bryde ind og rane Brudene fra os, men at Dagen maa ende lige saa frydelig, som den begyndte og har været indtil denne Stund, og at den maa efterfølges af mange, mange lige saa glade og lykkelige Dage for Brud og Brudgom — at det maa ske, det skal være mit Ønske for Kold og Ingeborg!"

Med disse Ord stod Troels og alle de mandlige Gjæster atter op og tømte deres Kruse paa Ønskets Opfyldelse.

„Ej er det rimeligt, at Kvinderøvere gjør sig Ulejlighed for at bortføre mig mere," sagde Skipper Ingeborg; „men lad dem bare komme an, om nogen har Lyst! Intet behøver vi at ræddes for sligt."

„Ja, lad dem bare komme," istemte stærken Jørgen, der maaske fornam, at der skjulte sig en Hentydning i hendes Ord.

„Saamænd," sagde Troels og lod Blikket vandre fra det kongelige Orakel til Spaakvinden, „det ved vi alle, Ingeborg, at du er en brav og mandhaftig Kvinde, som altid har Hjærtet paa rette Sted, og at det fornemmelig var dig, der stod Magisteren bi hin Aften, da han og den onde Lensmand paa Liv og Død legede Snipsnap om Bruden . . ."

„Nej, det var vi flere om," afbrød Skipper Ingeborg ham, „og han, der gjorde Udslaget, er ikke til Stede her i Dag."

Disse Ord pressede Vandet af Karens Øjne, og uden at sige et Ord stod hun op og forlod Værelset.

„Povl Brok, ja, det er sandt," sagde Øltapperen dæmpet og saa' efter Døren, gjennem hvilken hun var forsvunden. „Hm, hm, stakkels Karen! Hun har altid nemt til Vands, som ej er at undres over, efter al den forsmædelige Modgang, hun har lidt. Men hvad jeg vilde sige: ej er det vel rimeligt, at vi har mere Ufred i Vente fra den Kant; Lensmanden er jo langt borte, Kimeren er baade død og begravet, og det bæres mig for, at vi her efter skal nyde Fred og gode Dage. Hvad mener du, Kold Albrektsen? Du sidder og siger ingen Ting."

„Jeg haaber og tror, at den almægtige Gud

i Himlen vil naadig beskytte og skjærme os, naar vi tryggelig sætter alt i hans alfaderlige Haand," svarede Vægteren.

„Det var et godt Ord, Kold, og talt, som det sømmede sig en ægte Sømand," sagde Troels; „du og din Hustru har i hans Navn pløjet den høje Sø, ej alene til Vands, men til Lands med paa en Maade, og det sidste vistnok frem for nogen af os andre. At I i denne Stund sidder tryggelig her som Mand og Hustru ved hinandens Side, er et soleklart Bevis for, at han har staaet til Nors og ført eders Livsskude uskadt gjennem alle Brændinger og forbi alle Klipper og Skjær til Aarhusbugtens fredelige Strandbred, hvor eders Hytte staar. Gid I da der maa finde en god og sikker Ankergrund for Resten af eders Lives Dage! Jeg er rigtig glad ved, at I endelig er kommen i Havn saa nær hos Mette og mig. Vi tre gamle Sømænd skal her efter flittig besøge hinanden og have megen Gammen af at opfriske Minderne fra vor Ungdoms Dage, da vi tumlede os paa Søen i sejrrig Kamp mod Fjenden, førte af ham, den kongelige Helt, hvis Billede hænger der paa Væggen, og hvis Øje skuer ned paa os saa grangivelig levende, at man næsten skulde tro, han ogsaa kan høre hvert Ord, vi taler om ham."

„Ja, Gud have Lov for al sin Naade og Miskundhed imod os," sagde Kold; „men da Maaltidet nu er til Ende, som jeg ser, skal vi saa ikke med hinanden synge en Salme, inden vi staar fra Bords?"

Dette hørte Karen fra Værelset ved Siden af, Døren gik lydløst op, og hun vendte tavs og stille tilbage og indtog sin Plads ved Bordet.

De sang Salmen:

„Guds Godhed ville vi prise,
vi Kristne store og smaa,"

og da den var sungen til Ende, gjentog de endnu to Gange Slutningsstroferne af sidste Vers:

„I Jesu Kristi Navn
vi bede dig saa saare,
giv os et fredeligt Aare,
dig til Ære og os til Gavn!"

hvorpaa de alle stod fra Bords og sagde Tak for Mad.

Kold og Ingeborg fulgtes ad ud i Byen og gjorde en lille Vandring om forbi Bispegaarden, samtalende med hinanden om Fru Eline og Magisteren, hvem Spaakvinden stadig tænkte paa.

Da de om Aftenen havde sagt Farvel til de andre og vandrede sammen ud efter Strandhytten, sagde Kold:

„Hvad siger du nu, hjærteste Hustru min? Har vi nu ikke Aarsag til at være tilfredse og lykkelige?"

„Jo," svarede hun, „det har vi. Det eneste, jeg synes, der mangler, er, at vi ikke blev viede af Magister Bonde; men alligevel, jeg takker af Hjærtens Grund min Gud og Skabere!"

26. Slutning.

Det var en yndig stille Sommermorgen i Aaret 1660. Solen var lige staaet op og havde gydt sine Lysstrømme ud over Aarhusbugtens let krusede Vandspejl, der glimrede som lutter Guld og Diamanter.

En gammel Tigger, klædt i en tæt tilknappet, sid og pjaltet Vadmelskappe, der naaede ham helt ned til Anklerne, og med en falmet, bredskygget Filthat til Hovedtøj, kom vandrende syd fra ad den tidligere omtalte Landevej, der snoede sig ned igjennem Havreballe Skov og løb langs med Strandkanten ind til Aarhus Mindeport. Et stort hvidt Skjæg dækkede hele hans Underansigt og hang ham ned paa Brystet, og Hatten havde han trukket saa dybt ned over Øjnene, at han maatte bøje Hovedet lidt tilbage for at kunne se frem for sig under Kanten af dens nedhængende Skygge.

Udtrykket i den gamle Mands paafaldende klare og levende Øjne var meget alvorligt, spændt og eftertænksomt. Han havde en Pose paa Ryggen samt en Kjæp i hver Haand og vandrede kun langsomt afsted, og han betragtede opmærksomt alle Gjenstande, som mødte hans Øje baade fra nær og fjærn, stundum tilnikkende dem et venligt god Morgen, som var de kjære gamle bekjendte, han længe ikke havde set.

„Aa ja," mumlede han halv højt, i det han gik videre, „det er alligevel skjønt og vederkvægende for ens Sind atter at gjense sin Barndoms Hjemstavn, og tykkes det mig næsten, at ethvert Træ, enhver Bygning, enhver Krumning af Vejen har sin liden Krønnike at fortælle mig, nogle vel meget sørgelige og af den Art, at man gjærne vilde glemme dem, hvis man kunde, men andre ogsaa baade muntre og glædelige. Se, der ligger nu Strandhytten med sine skjæve, klinede Lervægge og sit mosgroede Straatag, akkurat som i gamle Dage," vedblev Stodderen, i det han, efter at have passeret en Bugtning af Vejen, pludselig standsede, som om han ikke var fuldt bestemt paa, om han skulde gaa videre. „Jeg kunde gaa raskere til, banke paa og kanske faa alt at vide i et Nu — men hvad vilde jeg fra at vide? Kanske det, som vilde fylde mit Sind med bitter Sorg og atter drive mig bort paa ny, langt bort til fremmede Egne . . . og i saa Fald er det rimeligt, at jeg har set denne skjønne Plet for sidste Gang!"

Han blev længe staaende i dybe Tanker og

som i Uvished med sig selv om, hvad han skulde foretage sig. Omsider forlod han Vejen og gik op paa en liden Høj, paa hvis Top han satte sig og holdt Øje med Strandhytten, medens han dog ogsaa stundum vendte Ansigtet mod Øst og stirrede tankefuldt ud over Bugten.

Der gik Sejlere derude, og Betleren lod mekanisk Blikket vandre fra den ene til den anden, som om han havde ganske andre Maal for sine Tanker og Betragtninger. Omsider faldt hans Øje paa en liden Baad, som satte Kurs imod Land, omtrent i Retning af det Punkt, hvor han befandt sig, og han vedblev at følge dens Fart, i Førstningen ligegyldig; men da den ikke forandrede Kurs, og stadig kom nærmere, blev han efterhaanden mere opmærksom.

„Skulde det være Skipper Ingeborg, som har været ude at røgte Garn?“ tænkte han; „men der er to i Baaden, og hun plejede altid at være ene? Give Gud, at det var saa vel, som jeg haaber!“

Baaden nærmede sig for kraftige Aareslag og lagde omsider til Land ud for Strandhytten. Aarerne toges ind, og de tvende Skikkelser gik fra Borde og hjalp hinanden at hale Baaden bedre op paa Sandet.

„En Mand og en Kvinde!“ mumlede Jagttageren og rystede paa Hovedet, som om han følte sig skuffet. Afstanden var for stor, til at han kunde skjelne deres Ansigtstræk; men at begge var af et ældre Udseende, var tydeligt nok. Hvad Størrelse og øvrige Legemsbygning angik, havde Kvindemennesket vel en paafaldende Lighed med Skipper Ingeborg; men hun var iført en ganske almindelig Kvindedragt, han savnede Kabudsen og Vadmelskoften — og hvem var den gamle Graaskjæg, der hjalp hende?

Den høje Kvindeskikkelse hivede Fiskekurven ud af Baaden, løftede den paa Skuldrene og gik op til Hytten, inden for hvis lave Yderdør hun snart var forsvunden, medens Manden blev ene tilbage og gav sig i Færd med at udbrede Fiskegarnet til Tørring.

Den gamle skjæggede Tigger rejste sig og gik ned til ham.

I det han nærmede sig, rettede Fiskeren sin krummede Ryg og saa' et Øjeblik vist paa den pjaltede Skikkelse, men bukkede sig derpaa atter ned og vedblev at passe sin Dont.

„Guds Fred og god Morgen!“ sagde Stodderen.

„Tak, og dig desligest!“ svarede gamle Kold — thi ham var det — i det han, ved Lyden af den fremmedes Stemme rettede sig helt i Vejret og stirrede forskende paa ham. „Har vi to set hinanden før?“ tilføjede han.

„Det kan være,“ sagde Tiggeren; „men det er lange Tider, siden jeg gjæstede denne Egn, jeg har faret viden om imens og kommer lang Vejs fra.“

Kold saa' og saa'. Røsten syntes han at skulle kjende, men Skikkelsen var ham ubekjendt.

„I gaar vel i Guds Navn?“ sagde han; „Penge har jeg ej at give jer, men vil I gaa med mig hjem, saa skal I faa en stegt Fisk og en Skive Brød til Davre.“

„Tak, som byder,“ svarede Stodderen; „men jeg har og et andet Ærinde, nemlig at bringe Hilsen og Budskab fra en god bekjendt af jer — Povl Brok er hans Navn.“

„Povl Brok!“ gjentog Kold med levende Interesse — „har I talt med Povl Brok for nylig? Ja, vel er han en god Ven og nær bekjendt af mig! Hvor lider han, den gode Svend?“

„Han lider godt og vel og agter snart at gjæste sin Hjemstavn; men mit Ærinde gjælder da ellers fornemmelig en anden — om hun end er i Live og kanske endnu er til Huse i Hytten der?“ sagde den fremmede og saa' paa Kold, som om han skulde stirre sig Øjnene ud af Hovedet.

„Hans Søster Karen?“ svarede Kold; „jo, hun lever end og lider vel, er hun end lidt tung af Sind og stundum plaget af sære Tanker . . .“

Inden han fik Tid at tale ud, foregik der en sælsom Forvandling med Stodderens Holdning og Adfærd. Han snappede begge Stokkene til sig og stak dem under Armen, og saa gjorde han omkring og gik, næsten løb med lette, ilende Skridt op efter Hytten.

Kold bag efter.

Han kom lige tids nok til at se en endnu mere paafaldende Forvandling med Stodderen.

(Sluttes.)

Fra Krigens Tid.

Skitse af Hans P. Lunde.

(Sluttet.)

Imidlertid kom Madam Storm ind med frisktappet Øl og Smaakager til Gjæsten. Da hun hørte, at Talen var om Knud, blev hendes Ansigt alvorligt, hun strøg Haanden frem og tilbage paa Bordkanten og saa hen paa Datteren, saa tog hun til Orde i en lav, tankefuld Tone:

„Ja, vi længes alle sammen efter Knud, Thomsen, der er nu hende der“ — hun pegede paa Thora — „hun længes nok mest. Ja, du maa ikke blive vred, Thomsen, men jeg har nu ikke godt ved at tie i den Sag . . . Se, Knud og Thora gik jo hen og blev . . . Kjærestefolk sidste Efteraar . . . Stakkels Pige, hun har ikke haft det for godt i den sidste Tid.“

En ubehagelig Overraskelse.

Thora var allerede ude i Køkkenet, hvor hun stod og rystede som en skræmmet Hind.

Thomsen sad og stirrede ud for sig med Flintglans i Blikket.

„Er . . . er det saadan at forstaa, naa, det hænger saadan sammen . . . saa—aa!“ Disse Ord kom i en kold Tone.

„Gaar det dig saa nær?“ lød Storms dybe Basstemme, i det han vendte sig mod sin brede Sidemand med et skarpt borende Blik.

„Nej, det vil jeg just ikke sige, men . . .“

En mørk Glød bredte sig over Storms Ansigt.

„Knud skulde maaske have fanget sig en finere, en rigere Kjæreste, hvad?“

Thomsen saa noget forbløffet paa Kammeraten.

„Ja, men Knud har jo ikke spurgt . . . jeg ved ikke . . .“

„Kom nu ikke med Krøniker, Thomsen,“ fortsatte Storm i højere Tone; „du ved jo meget godt, at de unge er gode Venner . . . Knud har ikke sagt det til dig; naa, det er vel fordi han har været undselig, men din Datter har sagt dig det . . . Naa, naa Thomsen, du var nok lidt ubillig i din Dom. „Knud kunde tids nok komme i Smaafolks Stand“; var det ikke saadan du sagde?“

Thomsen sprang op; han var glødrød over hele Ansigtet. „Jeg . . . jeg har ikke . . . mere at skaffe i dette Hus, og nu . . . nu vil jeg hjem . . . vil jeg.“ Han snappede sin Hat og stormede ud. Skovfogden blev rolig siddende; han angrede ikke, skjøttede heller ikke om at beholde en Ven, der lod nedsættende Ytringer falde om ham eller rettere hans Stand — som ikke kunde taale at høre Sandheden.

Madam Storm løb grædende ud i Køkkenet og fortrød bitterlig sine Ord.

Faa Minutter efter viste Thomsen sig atter i Døren, denne Gang med et nyt Ansigt.

„Maa jeg bede om Forladelse, gamle Ven?“ — hans Blik fugtedes — „jeg indrømmer, at jeg har handlet usselt overfor jer . . . tilgiv mig.“

„Tak, fordi du kom tilbage,“ mumlede Storm og klemte Vennens Haand. Han maatte vende sig lidt til Siden for at skjule Øjnenes stærke Glippen.

Madam Storm kom ind med et Ansigt saa straalende mildt som Skovrosens efter Regnbygen.

„Ha, ha! I hænger nu sammen som Ærtehalm,“ udbrød hun og strøg Folderne paa sit rødstribede Forklæde.

„Hm, ja, saa var det de to Glas Punsch, vi glemte før, Mo'er,“ sagde Storm og kneb det ene Øje til.

Da Thomsen kom hjem, omfavnede han sin Kone og gav hende et Kys; saa var Knuden fra om Middagen løst.

„Tænk dig, lille Mine, Knud og Storms Thora er Kjærestefolk.“

„Ja, det siger Johanne,“ vridsede hun, „men jeg synes nu . . .“

„Du synes ingen Ting,“ afbrød han hende og kyssede hende paany, „du synes bare, som vi alle gjør, at Knud og Thora passer sammen — at vi slet ikke gjør Vrøvl, men bare . . .“

„Lad det saa være saadan,“ sagde hun smilende, „Gud bevare ham, hvor han er.“

En varm Eftermiddag nogen Tid efter tog Thora Storm sin Sommerhat paa og gik ud for at samle Blomster ind, dels til at sætte i Glas, dels til Gravkranse. Luften var mild og lysdæmpet inde under de brede, vuggende Løvkupler, og Fuglesangen tonede i al sin Vaarfriskhed oppe i Bladskumringen. Solblinkene smuttede ned gjennem Revner og Flænger i Løvtaget, gjød sig i skjælvende, kviksølvskinnende Strimer ned ad Træstammerne og hoppede hen over Skovbundens duftende Dække.

Hun vadede i en Rigdom af Gjøgeurter, Skovbyg og Bregner. Nu og da holdt hun op med Arbejdet og lod det sorgstemte Blik vandre ind mellem askelyse, løvhængte Søjler, til det fæstede sig omme ved et Buskads, ved en halvraadden Træbænk. Ud fra disse Steder kom Minder, Kjærlighedsminder fra en lykkelig Tid; de fløj ind paa hende som viltre Børn, saa hun blev helt underlig til Mode. Ved disse grønne Buske boede Minderne om hendes Lønmøder med Knud. Hvor hun længtes efter ham! Hvorfor skulde hun vente saa længe paa Brev? Rigtignok havde der ikke staaet noget Slag i den sidste Tid, men kunde han ikke godt være bleven skudt alligevel?

Det raslede tæt ved hende . . . Hvad for noget? Oppe ved et Plankeværk viste sig to grinende Pikkelhuer. Hun skyndte sig forskrækket hjem. Tyskerne raabte efter hende i et noget blandet Sprog:

„Tøven Sie lidt lieberste Mädchen, vir ist ikke so slimme; lassen os dale sammen . . . Vergessen Sie mesner nicht, ich werde Ihrer stets gedenken.“

Fuld af Angest styrtede hun ind i Stuen og faldt lige i Armene paa Johanne.

„Men kjæreste, hvad er der?“

„Aa, jeg blev saa bange, der staar to Tyskere omme ved Plankeværket; hvis de nu kommer ind, uh!“

„Er det noget at hyle saadan for, de lader dig nok gaa,“ sagde Johanne; hun saa forøvrigt anstrængt ud den Dag. „Bare de ikke skal indkvarteres; aa, se ud efter dem, Fa'er.“

Skovfogden tog sine Briller af og lagde Avisen til Side, hvorefter han smaabrummende gik ud.

„De er væk for længe siden,“ sagde han ved Tilbagekomsten.

Pigerne satte sig ud paa en Bænk ved Gavlen.

„Thora, jeg har noget at fortælle dig," sagde Johanne i en lavstemt Tone.

„Det er da ikke noget slemt? Aa! skynd dig!" Thora blev næsten overvældet.

Johannes Øjne lyste i Taarer. „Jeg har faaet Brev fra en af Knuds bekjendte, Skolelærerens Søn i Tofteby. Han fortæller, at en Aften, da hans Kompagni stillede til Appel, kom de kjørende med en død. Kusken sagde i Forbikjørslen, at det var en Underofficer af . . . Bataillon, Thomsen hed han. Da Apellen var forbi, vilde han løbe efter ham, men Vognen var da langt borte. Der kunde jo godt være to ved den Bataillon af samme Navn, og han tror heller ikke for sikkert, at det var Knud, men han undrer sig over, at han ikke faar Svar paa det sidste Brev, han skrev til Knud . . . Vi andre har jo ogsaa savnet Brev en Tid . . . Men græd da ikke saa voldsomt, Thora!"

Men den lille Skovpige var rent utrøstelig. „Jeg . . . har anet det . . . længe," stammede hun gjennem Graaden.

Johannes lægende Ord slog omsider an i hendes opløste Sind og hun kom i en roligere Tilstand; men de følgende Dage tog Saaret atter til at bløde. Hun kunde ikke slaa sig til Ro med, at han muligvis levede; det maatte absolut være ham, der blev kjørt bort som død. Skoven fortalte kun en Historie for hende, og den handlede om Skuffelse og visne Vaardrømme.

Skovfogden sad en Søndag i Skumringen og læste Avisen højt. Døren gik op og Proprietær Thomsens runde Ansigt viste sig.

„Hold op med den Avislæsen, Storm, jeg har Ordet!" raabte han muntert.

Skovfogden tog i al Sindighed sine Briller af, lagde dem i Paphylstret og saa en Kjende forundret paa den brede, straalende glade Proprietær.

„Brug saa Ordet!" sagde Storm med et Nik.

„Ser I nu," begyndte Gjæsten, „jeg har faaet et Brev . . . udmærket Brev, det er fra Knud; han har ligget syg en Tid, men nu er han frisk som en Fisk . . . Sagde du noget, Thora? hi, hi!"

Et stort Solsmil laa over den unge Piges Træk, i det hun udbrød: „Saa er han da levende . . . aa, hvor jeg . . ."

„Levende! — tænkte s'gu nok, at det var noget Kisteprœk, hvad Skolelærerens Henrik leverede os; naa, det kan være, han ikke vidste bedre . . . Jo, Knud er lyslevende, min Pige, og kommer nok snart hjem."

Madam Storm gik hen og kyssede sin Datter.

„Kan du nu være glad da," hviskede hun.

Thora gik hen til Thomsen og trykkede hans Haand.

„Naa . . . naa . . . Tak min Pige! . . . det er godt, at du er glad, gid vi snart kan blive færdige med den Krigshistorie."

„Ja, det var sandt," sagde Storm og klappede Thora paa Skuldren.

Der blev lavet Punsch til Mændene. De satte Damp op — fin Cigardamp — og lod Dagens „brændende" Spørgsmaal passere Revue. Noget større Felt strakte deres aandelige Interesser sig ikke over, men de ejede begge Varme for den danske Sag. Som de nu sad fordybede i Damp og Politik, sprang Dørklinken op og Johanne strøg ind.

„Aa! har da allerede været her med Nyheden, Fa'er!" raabte hun og forsvandt i Køkkenet, hvor man ikke havde det mindre muntert end i Dagligstuen. De unge Piger omfavnede hinanden under Smil og Jubel.

„Det bedste er tilbage," hviskede Johanne og stak Veninden et Brev i Haanden; det var fra Knud . . .

Ud paa Aftenen tog Selskabet den Beslutning at gjøre Følgeskab et Stykke Vej. Latter og Skjæmt fløj ud i den lune, lyttende Sommernat, da de gik ned ad Rugmarkens halv lukkede Sti. Mark og Skov hvilte i Duft og Drømme.

Thora kastede et Blik mod Syd; det forekom hende, at der hang en stor, graa Skybanke ude over det Sted, hvor hun havde tænkt sig, at Knud maatte være . . . Den fæle Sky! . . . Hun blev alvorlig og tog Venindens Arm.

„Bare vi ikke glæder os for tidlig, Johanne?"

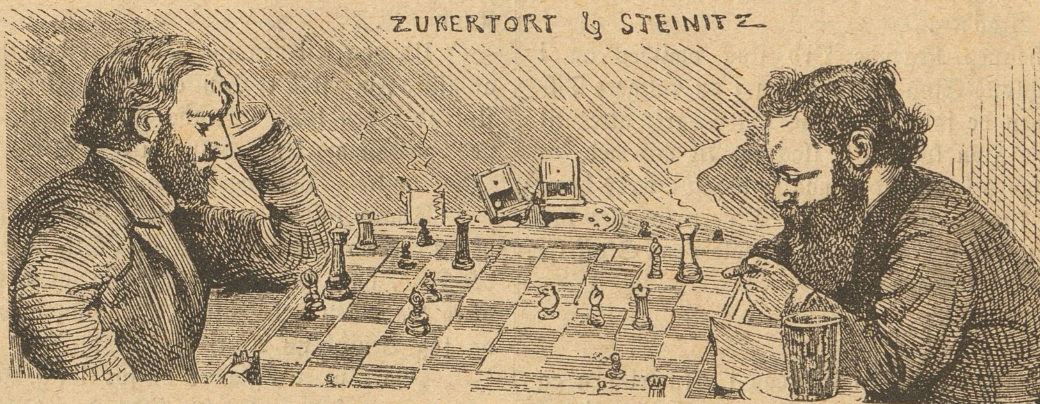
„Bag efter er det for silde, den Erfaring har jeg gjort," lød det stilfærdige Svar.

Et Par Skakkonger.

Vi forestille her for vore Læsere to Mænd, der strides om Kongedømmet i den Del af Aandens Rige, der er indviet til Skakspillet og befolket af Skakspillere. Dog vilde de kæmpende selv rimeligvis fremstille Sagen lidt anderledes; Stenitz vilde vel sige, at her er en Prins, der søger at støde sin Herre og Konge fra Thronen, og Zukertort, at her er en retmæssig Thronarving, der kæmper for at fortrænge en Usurpator. I Virkeligheden er de kæmpende de to anerkjendt bedste Skakspillere, der for Tiden existere, begge af jødisk Oprindelse og boende i London, hvor de leve — og vistnok leve godt — af Skakspillet, til Dels ved at „rejse paa Professionen"; de er saaledes for Tiden begge i Amerika, hvis Skakspillere lader sig banke af dem og betaler Pryglene med klingende Dollars. Steinitz

— en lille, næsten dværgagtig Figur, har hidtil, dels ved de aarlige store Skakkampe mellem Spillere fra alle Lande, og dels ved Enekamp mellem ham og Zukertort hævdet Stillingen som den første; men paa den store Skak-Turnering i London i Fjor, hvorfra Billedet er taget, gik Zukertort et langt Stykke foran Steinitz, hvilket indbragte den første, foruden Æren, en Præmie paa 300 Lst., (5,400 Kr.), som var den højeste af 7, der var udsatte; Steinitz fik kun den 2den. Senere har han forgjæves udfordret Zukertort til en Enekamp om en lignende Sum, for at det kan blive slaaet fast, hvem af dem der skal beklæde Thronen; de har hidtil ikke kunnet enes om Betingelserne, hvortil vel ogsaa bidrager, at de ikke alene er Fjender ved Skakbrættet og Rivaler i Kunsten, men ogsaa personligt og professionelt Fjender og Rivaler. De repræsenterer den højeste Top af den Kunst, Skakspillet for Tiden er drevet til; men de er samtidigt et Bevis paa, at dette Spil, som ubetinget er det aandrigste og ædleste af alle, ikke bør drives som Levevej, men kun tjene til Opmuntring og Adspredelse, i hvilken Henseende det baade burde og kunde optage en alvorlig Kamp med Kortspillet, der i alle Retninger staar langt under Skakspillet, ikke mindst ved den Begjærlighed efter Pengevinding, som Kortene saa let og saa tit giver Anledning til, men som er udelukket fra Skakspillet af den gode Grund, at dette, naar der ses bort fra Levebrødsspillerne, aldrig spilles om Penge. Faar en lidenskabelig Kortspiller først lært at spille Skak, vil han i de fleste Tilfælde finde en baade behageligere og mere værdig Adspredelse heri.

„Men det er saa svært at lære," siger mange. Det kommer dog an paa, hvor langt man vil. At spille som Zukertort eller Steinitz, naar rigtignok kun faa Mennesker til, selv om de vilde anvende hele deres Liv derpaa; men, for at tage en Sammenligning fra et helt andet Omraade: der er ogsaa kun faa, der kan komme til at spille Violin som de største Kunstnere heri; de fleste ved dog, at man

kan nøjes med langt mindre og alligevel glæde baade sig selv og andre med hvad man kan. Det gaar ganske paa samme Maade med Skakspillet. At dette er saa lidt dyrket i Danmark, kommer vist i det mindste for en Del deraf, at der hidtil ikke paa dansk har foreligget nogen tilstrækkelig letfattelig, billig og dog saa vidt mulig udførlig, trykt Anvisning til at lære Spillet. I denne Tid er der imidlertid udkommet 2den Udgave af en „Skak-Haandbog", der har søgt at afhjælpe dette Savn, hvilken lille Bog vi paa det bedste anbefale til dem, der ønsker at erhverve sig Kjendskab til Spillet og derved et nyt Middel til morende Adspredelse, der for mange om kort Tid vil vise sig at være blandt de bedste, de hidtil har kjendt. Bogen, der er fortrinlig letfattelig, er til Fremme for det ædle Skakspil udgivet gjennem N. C. Roms Forlagsforretning og koster kun 1 Krone.

Smaating.

Et Husraad. Læreren: „Naa, det var altsaa om druknedes Gjenoplivelse men hvorledes behandler man en ihjelfrossen?" — Drengen: „Man lægger ham i en Bagerovn og fyrer dygtig under."

Et heldigt Indfald. Marschallen af Sachsen havde en Gang dømt en Soldat til Døden for Tyveri. Det, han havde stjaalet, var ikke en Krone værdt. Paa Vejen til Galgen mødte Marschallen Synderen. „Din Nar," raabte han til ham, „hvor kunde du saadan sætte dit Liv paa Spil for saa lidt?" — „Hvorfor ikke det, Hr. Marschal," svarede Soldaten, „jeg sætter det jo hver Dag paa Spil for mindre endnu." Marschallen syntes saa godt om Svaret, at han benaadede ham.

Opløsninger fra Nr. 41.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
W i l n a	H E S T
I s a r	E L L A
E s s e n	S L E M
N e b o	T A M P

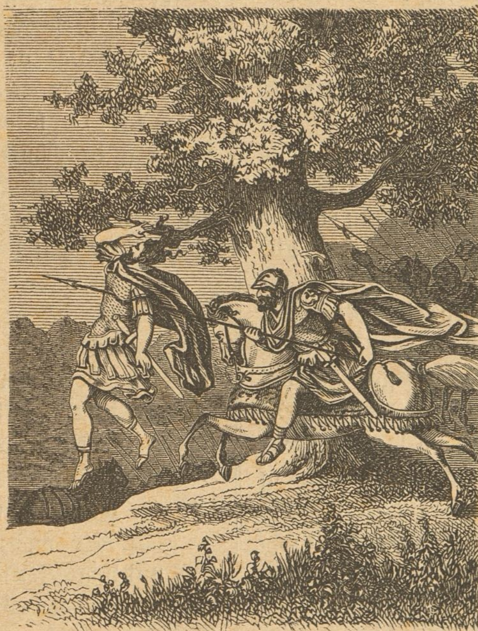
Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

Husvennen.
Udgivet af N. C. Rom.
II. Aargang. Nr. 43.
Søndagen den 27. Juli 1884.

Absalons Straf og Davids Sorg.

Med Graad sad Israels Konning,
med Suk og Sorg,
af Sønnen frækt bortjaget
fra Kongeborg;
men ydmyg han sig bøjed
for Himlens Tugt
og hvisked: „Bittert smager
nu Syndens Frugt!"

Og dog han elsked denne
fortabte Søn,
og varmt fra Faderhjærtet
steg for ham Bøn:
„Lad ej ham falde, Herre,
paa blodig Val,
lad heller mig nedstige
til Dødens Dal!"

Ud drager Krigerskaren
i Morgenstund;
vildt Krigstrompeten klinger
igjennem Lund
Der holder Dødens Engel
en blodig Høst,
der hænger Kongesønnen
med Spyd i Bryst.

Nu David hjem kan drage
med Sejerssang,
men Sorgen trykker Hjærtet,
gjør Barmen trang.
Ej Kronens Glans kan trøste,
og Harpens Guld
til Klagesangen toner
saa vemodsfuld.

J. Johansen.

Den onde Lensmand.

Historisk Fortælling af Knud Skytte.

(Sluttet.)

Skipper Ingeborg var i Køkkenet, sysselsat med at gjøre Fisk rene; men inde i Stuen stod Karen over for den fremmede, paa hvem hun stirrede i den største Spænding. Det var gaaet hende som Kold: Røsten kjendte hun, men ikke Personen.

Men lige som Kold traadte ind, rev Stodderen sin bredskyggede Hat af — og en blankpoleret Staalhjælm kom til Syne; dernæst befriede han sig for det lange forlorne Gubbeskjæg og kastede den pjaltede Vadmelskappe — og den gamle affældige Stodder var forvandlet til en statelig, stærkt skjægget, solbrændt Krigsmand i Læderkollert, med Hjælm paa Hovedet og Sværd ved Siden.

„Kjære, hjærte Søster, kjender du mig nu?" sagde Krigsmanden med bevæget Røst og udbredte sine Arme imod hende.

Hun udstødte et Skrig og kastede sig i hans Favn.

„Ja, Gud have Lov, nu kjender jeg dig, min

egen kjære Broder Povl!" sagde hun med Øjnene fulde af Glædestaarer.

Gamle Kold gik med foldede Hænder frem og tilbage paa Gulvet.

„Og Gud have Lov, at du har hørt vore Bønner og ført ham sund og karsk hjem igjen!" mumlede han for sig selv.

Han aabnede Døren og kaldte ud i Kokkenet: „Kom ind, Ingeborg, og se Herrens store Miskundhed imod os!"

Der skulde meget til at overraske Skipper Ingeborg; men hun standsede uvilkaarlig og slog Hænderne sammen, inden hun vel var kommen over Dørtærskelen, og vel maatte hun gjøre store Øjne; thi henne paa Bænken sad en fremmed Soldknægt, og ved hans Side den ellers saa alvorlige og tungsindige Karen med hans Haand i sin og med et Ansigt saa glædestraalende, at det ordentlig lyste.

„God Morgen, Ingeborg!" sagde Krigsmanden og rejste sig. „I ser paa mig, som I ej kunde kjende mig — har mit store Skjæg og mit vejrbidte Ansigt da gjort mig saa ganske ukjendelig, at I ej kan se, hvem det er, der staar for eder?"

„I Guds og Jesu Navn — det er da virkelig Povl Brok og ingen anden!" udbrød Spaakvinden og trykkede hans Haand. „Ja, vel er du bleven helt ukjendelig, som ej er at undres over, efter alle de mange Aar, der er gaaet, siden sidst vi saas — og saa denne statelige Vaabendragt! Men stor Glæde skaffer du os atter ved at lade dig se iblandt os med sunde Kinder og ved god Helsen! Hvordan har du ellers haft det i al den lange Tid?"

„Aa, det har været baade saa og saa," svarede Povl, i det han atter tog Plads ved Siden af Søsteren. „Mangen Dyst har jeg udstaaet i Kamp med de svenske Soldknægte, som har røvet og plyndret her i vort Land; men altid har jeg kæmpet for Konge og Fædreland efter bedste Evne, har den end stundum været ringe nok, og hist og her har jeg da hentet mig en net liden Skramme; dog har Gud den almægtige ført mig gjennem det alt sammen og bevaret mig Førlighed og hele Lemmer. Mangt og meget har jeg oplevet, hvorom jeg siden skal fortælle, det skal være vort Tidskort i ledige Stunder, naar jeg om lidt er kommen i Ro og har hørt, hvordan I alle har det; for nu har jeg for stedse sagt Farvel til Krigshaandværket og agter at søge mig en Stilling og tjene mit Brød her i min Hjemstavn, siden Gud har undt mig den store Lykke at finde dig i Live og ved god Helsen, min kjære Søsterlil!" vedblev han, i det han vendte sig til Karen og lagde Armen om hendes Liv. „Hvorlunde har du haft det i den lange Tid? Jeg ser, at den ingenlunde har skaanet dig, at den har furet din Pande og bleget din Kind, og dit Haar begynder alt at graanes — har du haft Modgang og Hjærtesorg?"

„Jeg har længtes saa meget efter dig," svarede hun og saa' paa ham med et Blik, fuldt af den inderligste Kjærlighed.

„Og jeg i lige Maade efter dig," sagde han; „men nu vil vi aldrig mere skilles."

„Nej, aldrig!" gjentog hun, „og det var ogsaa den eneste Lykke, jeg begjærede her i Verden, den jeg daglig har bedt om, lige siden du rejste."

„Hvad er det for Tøj, der ligger?" spurgte Skipper Ingeborg og pegede paa Mummedragten, som Povl havde afført sig.

„Det er hans," sagde Kold. „Du maa vide, han kom til mig nede ved Søen, forklædt i Stakkelsdragt og med Tiggerpose paa Ryggen, og begyndte med at bringe Hilsen og Budskab fra sig selv."

„Hvad skulde det Mummespil betyde?" spurgte Skipper Ingeborg.

„I disse Tider," sagde Povl, „kan det vel være raadeligt at dølge, hvem man er, især naar man betræder en Jordbund, hvor man kan være udsat for at blive hidset og jaget som en Hund, selv om der hverken hænger Lak eller Men ved ens Navn; men I ved, for hvis Skyld jeg fandt det klogest at rømme, og næppelig tør jeg vente, at han har skiftet Sind, mens jeg var borte?"

„Den onde Lensmand!" udbrød Skipper Ingeborg; „men det er sandt, du ved jo intet, om hvad der har tildraget sig, siden du rejste —" og hun meddelte ham derpaa i Korthed, hvad Læseren allerede kjender: Udfaldet af Herredagssagen, Klokkerens skrækkelige Død og Erik Grubbes Afskedigelse.

Povl lyttede opmærksomt til hendes Fortælling, og da hun var færdig, udbrød han:

„Store og vigtige Tidender, jeg der hører! De uskyldige frikjendte og de skyldige faldne i den Grav, som de med ond Vilje vilde grave for andre. Gud have Tak og Lov, at jeg atter tør færdes og frit drage Aande i min kjære Hjemstavn! Lensmandens Efterfølger kjender mig næppelig, og sært skulde det gaa til, om jeg strax gav ham Aarsag til at vorde mig gram."

„Den gode Hr. Niels Krag er en retfærdig Mand og gjør ingen Fortræd," oplyste Kold; „han har givet os frit Forlov at bo i Strandhytten og bjærge vor Føde paa lovlig Vis."

„Og derfor lønne ham Gud miskundelig!" sagde Povl med oprigtig Alvor. „Men jeg blev ej færdig med at sige, hvorfor jeg havde forstukket mig i Stakkelsdragten," vedblev han, „og næppelig havde jeg skjult mig alene for at undgaa at blive gjenkjendt af den onde Lensmand, mod hvem jeg nu nok turde have vovet en Vaabendyst, ifald han vilde gaa mig paa Livet; men jeg har i den sidste

Tid været sær plaget af onde Drømme og mørke Anelser om min kjære Søster" — her gav han hende et Kys paa Panden og lagde Armen fastere om hendes Liv — „og jo mere jeg nærmede mig Aarhus, desto vissere blev jeg paa, at der ventede mig onde Tidender om hende, at hun enten var død, eller at den tunge Vanskæbne, der overgik hende i vor Ungdom, atter havde ramt hende med en eller anden sørgelig Tildragelse . . ."

Karen afbrød ham. „Det var fordi du holdt saa meget af mig," sagde hun mildt og stille og trykkede hans Haand, „mit Sind var lige saa plaget af Ængstelse og Bekymring for din Lod og Lykke i Verden, hjærte Broder!"

„Kjære lille Vennen min!" sagde han og gjengjældte varmt hendes Haandtryk. „Men kan I nu begynde at fatte, hvifor jeg ej vilde give mig til Kjende strax? Havde Karen været død og lagt under Mulde eller . . . jeg ved ej hvad, saa havde I, Fa'r Kold, aldrig faaet at vide, hvem den graaskjæggede Gubbe var — jeg havde vendt mig og gaaet igjen med min Sorg, hvorhen min gode eller onde Stjærne vilde have ført mig. Dog Gud have evig Lov, at mine onde Anelser bedrog mig! Men hvorlunde gaar det ellers til, Fa'r Kold," vedblev han, henvendt til den gamle, „at jeg træffer jer her i Dag? Sidst vi saas, var I Taarngjemmer paa Tjele."

De fortalte ham, hvorledes Vægteren, ved Skipper Ingeborgs Bistand, var bleven udfriet af Tjenesten, om deres tidligere Forhold til hinanden og om Dobbeltbryllupet i Fiskergyden for ni Aar siden.

Fremdeles lutter gode Tidender! Den hjemvendte Krigsmand blev for hver Meddelelse, han modtog, mere tilfreds og glad i Hu.

„Men hvor er lille Ingeborg Koldsdatter?" spurgte han til sidst og saa' sig om; „ej maa I tro, at jeg først savner hende nu; hun har været mig i Tanke, siden jeg kom; men jeg troede, at hun omsider vilde komme smuttende ind og vise sig for mig."

„Min lille Navne er ingen Gærdesmutte længer, men en rankvoxen Ungmø," lo Skipper Ingeborg; „hun har faaet Mettes tidligere Plads og er alt paa tredje Aar Skænketærne i Troels Øltappers Bod."

„Da forlænges jeg sandeligen efter at se hende!" raabte Povl Brok og sprang op, „og vel er jeg ganske fastende og saa sulten som en Stork . . ."

„Aa, det er ogsaa skammeligt af mig," udbrød Skipper Ingeborg og rejste sig, „jeg sidder her og snakker og har hverken budt dig vaadt eller tørt!"

„Ja, jeg lovede Stakkelsmanden stegte Fisk til Davre," sagde gamle Kold med det ham egne tørre Smil, der altid kom frem, naar han var i godt Lune og glad i Hu; „men siden Stodderen har skudt Ham og forvandlet sig til en hjemvendt sejrrig Krigshelt, synes jeg næsten, at den Kost er for simpel til ham."

Og kort at fortælle, der vilde ogsaa gaa for lang Tid hen, inden Husmoderen fik Stegepanden til at snurre, og paa Kolds Forslag blev de fangne Fisk baarne ned til Stranden igjen og gjemte i Hyttefadet, hvorpaa de fire glade Mennesker fulgtes ad ind til Byen og om i Fiskergyden for at berede Vennerne der en glædelig Overraskelse og lade sig beværte af Mette Skippers.

Og sikken Glæde, der blev i Ølboden!

„Det er Morbroder Povl!" udbrød „den rankvoxne Skænketærne," førend den hjælmsmykkede Krigerskikkelse vel var kommen indenfor Døren — at det maatte være ham, havde hun strax gjættet af hans Udseende, men især af sin Moders straalende glade Ansigt. Hun og gamle Troels — der endnu var rask og rørig — Mette og Karsten, alle ilede til for at trykke hans Haand til Velkomst og overbyde hinanden i at lægge deres overvættes Glæde over Gjensynet for Dagen. Om det saa var Mettes og Karstens tvende raske Smaarollinger — en Dreng og en Pige — vilde de være med lige saa vel som de andre, og Povl løftede dem op til sig, kyssede og klappede dem — han næsten overvældedes af al den Kjærlighed og Glæde, der mødte ham fra alle Sider, det var noget andet end at sidde ude paa Højen og drømme om, at hans Søster var død, og at han maaske var ganske forladt og venneløs i hele den vide Verden!

Og det gamle Ægtepars Forventning om, at deres velstaaende Datter ved en saa sjælden og højtidelig Lejlighed nok skulde vise sig i sin fulde husmoderlige Glans og komme frem med en Anretning, som i alle Maader svarede til, hvad en hjemvendt tapper Fædrelandsforsvarer og længe savnet kjær Ven med Rette kunde gjøre Krav paa, blev ingenlunde skuffet.

I en Haandevending blev der rettet an i Bedstestuen, og medens Troels Øltapper, der fremdeles fungerer som Vært — Karsten kan endnu ikke gjøre det saa godt som han — skikker sine Gjæster til Sæde ved det dækkede Bord, vil vi tage Afsked med det lykkelige Selskab og overlade til Læseren selv at udmale sig, med hvilke Ord den gamle veltalende Vært udbringer Skaalen for Hædersgjæsten, og hvilke Samtaler, der under Maaltidet føres af dette trofaste, hjærtelige Vennelag, som er det sidste, vi ser samlet i „Troels Øltappers Bod."

Den følgende Dag gik Povl Brok til Havreballegaard for at melde sig hos den ny Lensmand.

Han bankede paa Jærnporten, der strax aabnede sig for ham, og han traadte ind i Borggaarden.

„Den gode Hr. Niels Krag", som han kaldtes i Modsætning til sin Forgænger, „den onde Lensmand", var en høj, svær Herre med et fedt glinsende, godmodigt Ansigt og en stærkt purlet fyldig Haarvæxt.

Han sad med bart Hoved og i bare Skjorteærmer paa en Bænk under det store Kastanjetræ og havde en fyldt Ølkande paa Bænken ved Siden af sig.

Povl havde pudset sig omhyggelig og navnlig poleret sin Staalhjælm saa blank, at den skinnede.

Han nærmede sig med raske Skridt og standsede foran Lensmanden med rank militær Holdning.

Lensmandens Øjne hvilede først med Velbehag paa den statelige Krigerskikkelse; men da Povl blev staaende ubevægelig, medens han begyndte at fremføre sit Ærende med at sige, hvem han var, lagde den mægtige Mands Pande sig i truende Rynker, og han standsede ham brat ved at udbryde i en barsk og myndig Tone:

„Naa, saa der har vi dig endelig, Povl Brok! Troede du kanske, at du var glemt her i Lenet? Det var dig, der voldelig overfaldt og skjændig mishandlede min Formand, den ædle og højbaarne Ridder Erik?"

„Det var kun simpelt Nødværge, eders Naade!" svarede Povl.

„Du er altsaa lige stiv i Nakken og kommer ej for at bede om Pardon?" vedblev Lensmanden i en Tone, der i Povls Øren klang som et Vink om, at „Pardon" kunde han faa, hvis han begjærede den.

Efter et Øjebliks Kamp med sin Stolthed bøjede Povl sit ene Knæ til Jorden og blev siddende med ydmygt nedslagne Øjne. For sin Søsters og sin egen Fremtids Skyld kunde han gjøre det over for Niels Krag, over for Erik Grubbe havde det været ham umuligt.

„Godt, godt — det er nok, min Søn!" udbrød Lensmanden i en mild og venlig Tone, „staa kun op igjen!"

Povl rejste sig og indtog sin forrige Holdning.

„Du har været Soldat?" begyndte Niels Krag paa ny, i det han tørrede Sveden af sin Pande med Skjorteærmet og tog sin en Slurk af Ølkanden.

„Ja, eders Naade! I nitten Aar har jeg tjent i hans Majestæts Hær og de to sidste Aar som Korporal."

„Du har altsaa været med at vise Karl Gustav og hans fordømte Soldknægte Vintervejen?"

„Ja, efter ringe Evne, eders Naade!" svarede Povl, og paa Lensmandens Opfordring fortalte han, stadig staaende, sine Oplevelser under Krigene og skildrede navnlig udførlig sin og sine nærmeste Vaabenfællers Andel i det heltemodige Forsvar af Kjøbenhavn under de svenskes Belejring 1658—59 og de danske Vaabens endelige Sejer.

Lensmanden lyttede tavs og opmærksomt til hans Fortælling, og da Povl var færdig og holdt inde, lod han en Tjener bringe tvende Sølvbægere, til Randen fyldte med skummende Vin, greb selv det ene og bød Povl tage det andet, og derpaa sagde han:

„Du er en brav Svend, Povl Brok, og du har fornøjet mig meget med din Beskrivelse af Krigen og dens Gang, for saa vidt du har set og selv deltaget i den. Jeg vil tømme dette Bæger med dig, Korporal, og takke dig for din Andel i Fædrelandets tapre Forsvar. En Skaal til Bunds for vort kjære gamle Danmark!"

De tømte Bægrene og satte dem fra sig paa Bænken, hvorpaa Korporalen rettede sig og gjenindtog sin tidligere Stilling.

„Du er altsaa en af mine, Korporal," fortsatte Lensmanden — „hvad har du nu i Sinde, hvis du selv maa raade?"

„At fortjene mit Brød paa ærlig Vis," svarede Povl.

„Godt! Vil du tjene mig?"

„Ja, det vil jeg gjærne."

„Meget vel!" sluttede den gode Hr. Niels Krag; „du har rendt Hornene af dig og har lært at være lydig og føjelig, kan jeg skjønne. Vi finder saa vel en Plads, som kan være dig tjenlig, og har du en tro Haand og en tavs Mund, saa kommer vi nok til Rette med hinanden."

Saaledes endte dette Møde, og glad i Hu skyndte Povl sig ned til Strandhytten og meddelte sin Søster, hvilke gode Udsigter han havde faaet.

„Hvilken Lykke for os to fattige, hjemløse Stakler!" udbrød Karen et Par Dage senere, da hendes Broder atter, og denne Gang „efter Ordre", havde været oppe paa Gaarden. Lensmanden havde givet Povl en Plads som Skovløber i Havreballe Skov og Fæste paa et gammelt Hus med lidt Avling og Græsning til en Ko, og denne „naadige Gave" havde Povl med Tak modtaget. De havde nu altsaa Tag over Hovedet og Udsigt til dagligt Brød, og det var store Ting for Fattigfolk i de Tider, især under et mildt og „naadigt" Herskab.

Men der var desuden en Omstændighed, som gav det fremtidige Hjem et uskatterligt Værd og et eget Trylleri i Søskendeparrets fremfor i andres Øjne. Huset var nemlig det samme, som deres Forældre havde beboet, og hvor de selv var fødte og havde tilbragt deres første lykkelige Barndomsaar.

Karen græd Glædestaarer, da hun med Bro-

deren flyttede ind i den gamle kjære Vraa, hun tog ham om Halsen, kyssede ham og sagde, inderlig bevæget:

„Gud have evig Tak, at vi fik Lov at henleve vore Dage her paa dette velsignede Sted! Her vil vi bygge og bo sammen og trolig hjælpes ad i gode og onde Dage!“

„Ja, indtil Døden adskiller os!“ svarede Povl og sluttede hende i sin trofaste Broderfavn.

Markedet i Nischni-Nowgorod.

(Efter forskjellige Kilder ved D. H.)

Den russiske By Nischni-Nowgorod egner sig bedre end de fleste andre Pladser paa Jorden til Trivsel for en storartet Handel, i det den er beliggende paa Grænsen mellem to store Folkegrupper: Russerne i Vest og Tartarerne samt forskjellige tschudiske Folkeslag i Øst. Desuden forener to mægtige Floder sig ved Nischni-Nowgorod, nemlig den brede og sejlbare Oka og „Kongen for Evropas

Nischni-Nowgorod.

Floder, Pulsaaren for Ruslands Handelsliv“, den majestætiske Wolga. Paa Grund af det Kanalnet, som forbinder Øst-Evropas mange Vandløb med hverandre, kan Staden forsende sine Handelsprodukter endog til de mest afsidesliggende Steder, til Havnene ved det sorte og kaspiske Hav, til det indre af Asien og til Ishavets Kyster. Med Vest-Evropa staar Byen i Forbindelse gjennem et vidt forgrenet Jærnbanenet. Allerede forholdsvis tidlig var der opstaaet en livlig Handel mellem Evropas og Asiens Folkeslag ved Wolgas mellemste Løb. I Begyndelsen var Kasan Samlingsstedet for de to Verdensdeles Kjøbmænd, men da Tartarerne søgte at lægge Hindringer i Vejen for Russerne, lagde den russiske Regering sig imellem og forbød sine Undersaatter at drive Handel paa Kasan. Derefter fremkom en ny Handelsplads inden for den russiske Grænse ved den lille Stad Makarjew i Guvernementet Nischegorod ved Wolga. Ligesom Mekka, hvis Handelsliv udelukkende betinges af de aarlig tilstrømmende Pilgrimme, saaledes havde Makarjew sin Skytshelgen Macarius at takke for sin livlige Vareomsætning. Paa den Tid af Aaret, da de troende Skarer indfandt sig for at bevidne den hellige Macarius deres Hyldest, kom der en hel Slump Kjøbmænd til Bys, som i „Tempeltiden“ gjorde ypperlige

Affærer. Da dette rygtedes videre, strømmede handlende fra fjærnere Egne baade af Rusland og Asien til, og trods sin mindre gunstige Beliggenhed var Makarjew i Begyndelsen af dette Aarhundrede en ganske betydelig Handelsplads. I Aaret 1810 ødelagdes Byen af en Ildsvaade; af denne Begivenhed benyttede Regeringen sig til at henlægge Markedet til et mere bekvemt Sted, og Valget faldt paa Nischni-Nowgorod.

Tresindstyve store Stenbygninger opførtes mellem Wolgas højre og Okas venstre Bred, med udelukkende dette Formaal at tjene til Handelslokaler. En bred, beplantet Boulevard adskilte de mægtige Bygninger i to Dele, indeholdende ikke mindre end 2,500 Butikker. De Sider af Markedspladsen, som ikke vendte ud mod Floderne, begrænsedes af Kanaler, saa det hele dannede en Ø. Nu er der langs Kanaler bygget Butikker for grovere Varer, saa nu regner man, at der ialt findes henimod 5,000 Lokaler.

Paa den ene Side af Boulevarden er Pelsværk, Frembringelser af den russiske Industri og deslige udstillet til Salg. Ud mod Kanalen ligger den saakaldte „kinesiske Linje", og langs Wolga den sibiriske. Paa disse „Linjer" træffer man usædvanlig store Masser Bomuld, Kurvarbejde, Snitteværk o. s. v., som venter paa Kjøbere vest fra. Paa Floden gynger et Utal af Fartøjer, lastede med Mel og Korn fra de kornrige Egne i Rusland. Markedet tager sin Begyndelse i Juli. Saa snart Floderne bliver isfri, ankommer de rigt lastede Skibe. I Følge kejserlig Befaling aabnes Markedet den 15de Juli, russisk Stil (efter vor Regning er det den 2den samme Maaned), med Gudstjeneste og Klokkeringning. Markedet varer derpaa i 40 Dage, til den 24de Avgust, da det aflyses. Den egentlige Storhandel tager dog først sin Begyndelse den 10de Avgust, da Aarets Leveringspriser saa først bestemmes. Forinden dette sker, agter Kjøbmanden sig vel for at afslutte nogen større Handel.

En Tur omkring i den store Handelsby paa en af de sidste Markedsdage er nok værd for det ejendommelige Folkelivs Skyld. Der skrider en Pope (Præst) i sin sorte Kaftan og høje laadne Kabuds frem gjennem den bølgende Folkemængde. Fra alle Butikker raabes der: „Se her, her, Fa'erlil', vær saa god at træde ind, vi har Huer, Buxer, Veste o. s. v." Uden for den egentlige Markedsplads vrimler en broget Folkemasse omkring elendige Forfriskningssteder, og den ene skriger værre end den anden paa Te og Brændevin.

Man skulde tro, at et Verdensmarked, som det, hvorom her er Tale, skulde frembyde et fængslende Prøvekort paa alle Jordens Folkedragter, men det er ikke Tilfældet. Man ser i Nischni-Nowgorod slet ikke flere Nationaldragter end i Marseille, Triest eller andre af de større Søstæder ved Middelhavets Kyster. Markedet besøges næsten alene af russiske Undersaatter, og, skjønt over tresindstyve Nationaliteter styres af Selvherskeren, kommer de mere fjærntboende dog kun undtagelsesvis dertil. Hele den asiatiske Handel, især Handelen med Te, er i Armenernes Hænder, og derfor ser man heller ingen Sydasiater her.

De Varer, som afsættes i Nischni-Nowgorod, kan med Hensyn til Produktionsstedet inddeles i tre Hovedklasser: russiske, vesteuropæiske og asiatiske. Evropa sender til Nischni: Silke, Klæde, Bomuldstøj, Kolonialvarer og Vin, især Champagne, som ikke blot er en Nødvendighedsartikel paa de riges Bord i Rusland, men i flere Guvernementer ved festlige Lejligheder ogsaa drikkes under de jævnt velstaaendes Tag. Kina leverer aarlig Te for mellem syv og ni Millioner Kroner. Som bekjendt er Te bleven Russernes Nationaldrik baade blandt høje og lave. Khiwa og Bokara sender Pelsværk samt raa og forarbejdet Bomuld. Fra det egentlige Rusland kommer Naturprodukter og Manufakturvarer. Overordentlig betydelig er Tilførselen af vævede Sager fra Omegnen af Moskwa, af Katun og Bomuldstøj fra Murum, samt af Hamp og grovere Linnedtøjer fra den store Sejldugsfabrik ved Koselsk i Guvernementet Kaluga. Den finere Linnedindustri har derimod sit Sæde i Staden Jaroslaw ved Wolga. Silke- og Uldfabrikationerne er ogsaa stærkt repræsenterede.

Næst efter Beklædningsstoffer, udgjør Metaller, raa eller forarbejdede, den anseligste Del af Ruslands Bidrag til Nowgorodsmarkedet. De berømte Staalfabriker i Tula sender udsøgte Vaaben og herfra forsynes hele Rusland med de saakaldte „Samovarer", en meget praktisk Slags Temaskiner. De to smaa Byer Pawlow og Wosna i Guvernementet Nischgorod forsyner Markedet med Knivarbejder. Efter Isenkramvarer indtager Pelsværk og Læder en betydelig Plads. Til de finere Lædervarer hører de ikke ubekjendte „Kosaktøfler", der paa Markedet alene repræsenterer en Kapitalværdi af 13 pCt. af hele Omsætningssummen. Foruden de franske Vine kommer der Vin fra Krim og Kaukasus. Fisk faar man fra Don og flere andre Floder. Hele Omsætningssummen paa Markedet i Nischni-Nowgorod anslaas i Almindelighed til en Størrelse af 160 Millioner Sølvrubler.

Man har med god Grund kaldt Nischni-Nowgorod-Markedet for et Verdensmarked. Det er af den største Betydning ikke alene for de evropæiske, asiatiske og fornemmelig russiske Varer, men tillige for den Handelsforbindelse, som derved tilvejebringes mellem Evropa og de inderste Dele af

Asien. Overhovedet er de store Handelsveje til og fra Nischni-Novgorod tre: den første over Perm, Sibirien til Kina, den anden over Orenburg og derfra med Karavaner til Persien og Khiva; den tredje fører gjennem Kirgisernes Stepper til Aral-søen og videre til det indre af Asien, en Vej, som fra Aar til Aar stedse bliver af større Vigtighed og væsentlig bidrager til at forøge Ruslands Indflydelse i Asien.

I Middagsstunden.

I Dynens Fjer, i svale Lo
de nyde Middagsstundens Ro;
der er saa tyst bag Bondegaardens Mure.
Mon nu de blunde hver og en?
Vi titte gjennem Havens Bladebure
og svajer lidt en løvfuld Gren
— nej se, et Vindu staar paa Klem;
et lokket Hoved kommer frem.
to mørke Øjne spejde
om der er Fred og sikkert Lejde.

Vi kroge nok en lille Gren.
Mon ogsaa nu hun venter en?
Aa, det maa være Posten, der skal komme.
Ej, se, hun syr paa fine Sko
mens Kinden rødmer som en Rosenblomme.
For hvert Minut, ja, — maaske to
hun maaler Gyden med sit Blik
mens Bien brummer sin Musik
og lyse Solskinspletter
Guldstjerner over Barmen sætter.

Nu bjæffer Gaardens Lænkehund.
Der ler et Smil om Pigens Mund;
hun hører Laagen knirke paa sin Hængsel.
Hun gjemmer flux den kjære Sko,
hvor svulmer hendes Kind dog nu af Længsel!
— Det gamle Postbud dronter fro
afsted. „Hør Jens du har i Dag
et Brev;" han stanser, gjør et Tag
i Taskens dybe Gjemme. —
„Nej Karen," lyder tungt hans Stemme.

Og Rosen dør paa Karens Kind,
og Sorgen fylder hendes Sind;
der kom et Led til Skuffelsernes Kjæde.
Hun vented Brev i Aar og Dag
fra ham, hvis Fremtidsliv hun vilde glæde.
End bær hun Haabets Blomstervaar
i Hjærtets Dyb, men hver en Kvæld
da rinder Taarens salte Væld;
hun vil ham fast forglemme,
men disse Sko: — hun kan ej nemme.

Han havde flakket vidt omkring
og prøvet mange sære Ting
desværre i den store, nye Verden.
Men Sygdom blev til sidst hans Mand,
og han var færdig med sin travle Færden.
Han tænkte paa sit Fædreland
og paa sin Pige, trofast, huld,
og Breve gik med Tankens Guld,
men Svaret saa han ikke,
— han fik saa mørke Alvorsblikke.

Det er en anden Pinsedag —
just i det lune Middagslag:
vi titte over Bondens Havegjærde.
Mon Posten kommer? — Laagen gik:
Ej, ej! En skjægget Ungersvend paa Færde!
Han møder Karens tunge Blik,
der spejder gjennem Ruden ud.
„Men er det ham? — du store Gud!"
„Min egen lille Karen:
hvor har du været ilde faren —".

En Sommeraften ved Nørre Sø.

Af Joh. C. Christensen.

Vi kjender jo alle, i det mindste af Omtale, det sydlige Fyns Skjønheder. Vi ved, at Svendborg og nærmeste Omgivelser kappes med det skjønneste i Danmarks dejlige Natur. Men ogsaa andre Punkter har sine Skjønheder, hvor Bakker og Dale, hvor Søer og Skove, hvor bølgende Kornagre og græsrige Vange afvexler med hinanden. Vi har maaske hørt to Punkter omtalte som særdeles tiltrækkende, har maaske ogsaa haft Lejlighed til at se dem — Holstenshus og Brahetrolleborg. Det er dog ikke til disse stolte Herresæder midt i de dejlige Have- og Parkanlæg, jeg i Dag vil føre Læserne hen. Det er ude i den dejlige Skov ude i den tavse dybe Stilhed, hvor den idylliske Ro rækker Naturens Skjønhed Haanden.

Et saadant Sted finder vi en halv Fjerding Vej øst for Brahetrolleborg ved den dejlige Nørre Sø, en Sø, der gjemmer sig i de tætte Bøgeskove som afsondret fra den urolige Verden. At besøge Nørre Sø paa en stille solklar Sommerdag, helst om Eftermiddagen, lidt før Solen synker, er næsten fortryllende og vil aldrig fortrydes af den, der har Øje for Naturens Skjønheder. Gjennem Skovens, Lammehavens, Kirkeskovens og Rantzausholms grønne Bøge dukker Søens klare Vande pludselig frem. Det er et dejligt Billede, Naturen her fremviser. Der ligger Baade ved Landet, og Lysten til at gjøre en Tur over til Baggesens Ø paa den stille spejlblanke Søflade, trænger sig frem hos os. „En bekjendt Mand" tilbyder sin Tjeneste og snart farer vi ud over den smukke Søflade, der næsten helt omgives af skovklædte Kyster og minder os stærkt om det yndige Svendborg Sund, naar ikke den dybe Stilhed, som er karakteristisk her, forraadte dette. Vi sejler nu langs med Lammehavens bølgeformede skovklædte Kyster, indtil vi lander ved en dejlig

skovbevoxet Ø, Baggesens Ø eller Lucieøen. Paa denne Ø var det, vor bekjendte Digter Jens Baggesen sammen med Grev Ludvig Reventlov og hans aaandrige Hustru Sybille Schubart tilbragte mange Timer. Det er let at forestille sig, hvorledes de henrivende Omgivelser har virket paa den begejstrende Digter, hvorledes Sangen her har sprudlet frem og hvorledes han med det ædle Par ved sin Side har følt sig henrykt som intet andet Sted i Danmark. Lad os gjøre Landgang her, for nøjere at betragte denne minderige Ø. Vi møder da først et vældigt sprudlende Kildevæld, hvor det dejligste klare Kildevand strømmer os i Møde og indbyder os at nyde en forfriskende Drik. Ser vi os om efter en Hvileplads, da har vi ikke langt fra flere større Stene, hvor man ret godt kan indtage Sæde. Det er disse Stene, som for hundrede Aar siden afgav Sæde for den højtfortjente Digter og det ædle grevelige Par. Her hvor Digteren optoges af den højeste Begejstring for Stedets fortryllende Skjønhed, fik han af Greven det Løfte, naar han vilde blive i Danmark, at han da her vilde anlægge ham et Bogtrykkeri for hans Værker. Naar vi nu har dvælet ved disse Minder fra Baggesens og Ludvig Reventlovs Dage, saa gaar vi atter om Bord, og sagte glider vi tilbage over det blanke Vandspejl.

Vi lægger nu Vejen forbi en anden Ø, der ligeledes er overgroet med Træer, hvis Kroner rager ud over Vandfloden. Vi sejler denne Gang langs Kirkeskovens bugtende Bredder, medens vi lige for os har den største af de i Søen værende Øer, Rantzausholm, hvor efter Sagnet det gamle Holmekloster skal have staaet. Øen eller Holmen er tæt besat med Bøgetræer, der staar og falder uden at yde anden Fordel, end den, at de fremviser deres naturlige Skjønhed.

Efter at vi nu har gjort os bekjendt med Enkelthederne ved den dejlige Sø, lad os da kaste et Blik hen over det hele af Naturen saa rigt udstyrede Parti, hvor Solen nærmer sig sin Nedgang, medens dens sidste Straaler synes at forgylde Træernes Toppe, der atter spejler sig i den blanke Sø. Det er som et dejligt Maleri, men dog det virkelige i Naturen, som Menneskehænder ikke kan frembringe, om end den dygtigste Mester vilde gjengive det med sin Pensel. De skjønne Indtryk af en saadan Tur kan ikke i sin Helhed beskrives, lige saa lidt som Naturskjønhederne fuldt ud kan gjengives ved Malerens Pensel, men den venlig smilende, men dog saa fredelige, dybe og tavse Natur virker opløftende paa Sindsstemningen og fremkalder ædle Tanker og Følelser.

Smaating.

Galt i Byen. For nogle Aar siden ankom der over 100,000 Breve til en Mand ved Navn „Lechamp, Kjøbmand i Cesson pr. Rennes", en Mand som slet ikke var til. Det er ved en snurrig Fejltagelse at disse Breve adresseres til ham. Sagen var, at det franske Postvæsen, for at lære Folk at paategne Adresserne rigtig paa sine Breve, gjennem Postkontorerne lod uddele en Mængde Brevkonvolutter, hvoraf man kunde se, hvorledes en Paaskrift skulde være, naar den hurtigt og sikkert skulde naa rette vedkommende. Og da et Navn og en Adresse maatte vælges til Exempel, valgte Postbestyreren den nævnte Lechamp o. s. v. Dette misforstod en Mængde uvidende Folk, og de har naturligvis ment, at deres Breve maatte være sikre paa at blive besørget til rette vedkommende, naar de adresserede dem til „Lechamp, Kjøbmand i Cesson pr. Rennes".

En snu rejsende. En rejsende, som havde redet hele Dagen i Slud og Blæst, kom om Aftenen, gjennemblødt til Skindet og næsten stivfrossen, til et Værtshus. Da han traadte ind i Gjæstestuen, fandt han denne propfuld af Mennesker, saa at det var umuligt at komme i Nærheden af den varme Kakkelovn. Han fandt da paa en List. „Vil De bringe min Hest et Dusin Østers!" raabte han til Værten saa højt, at man kunde høre det i hele Stuen. „Østers til Deres Hest?" udbrød Værten; „tror De, at den vil æde dem?" — „Gjør De kun hvad jeg paalægger Dem," svarede den fremmede, „saa vil De faa det at se." Værten forlod da Værelset, og hele Selskabet begav sig med ham ud i Stalden for at se, hvorledes en Hest aad Østers. Imidlertid satte den fremmede sig magelig ved den varme Kakkelovn og tørrede sine gjennemvaade Klæder. Kort Tid efter traadte Værten igjen ind i Værelset med Østersfadet og sagde: „Jeg vilde gjærne have sat mit Hoved i Pant paa, at Deres Hest ikke aad Østers." — „Nu, naar den ingen vil have," svarede den rejsende muntert, „saa vil jeg spise dem; her ved den varme Ovn vil de smage mig udmærket." Men hele Selskabet morede sig kosteligt over den fremmedes List og undte ham gjærne hans varme Plads.

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navn og Tilnavn paa en dansk Konge: en By i Jylland — en Ø ved Sjælland — en By i Italien — en By i Nederlandene — en Provins i Preussen — en dansk Ø — en Flod i Italien — en By i Sjælland.

H. O. K.

Firkantet Rod. Af 4 A, 4 E, 2 L, 2 R, 1 B, 1 D, 1 N og 1 S dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første nævner en Kvinde,
og Navnet betyder Fyrstinde.
Det andet blev dræbt af sin Broder;
i tredje ses Fader og Moder
beskyttende Yngelens Mængde.
Det fjerde betegner en Længde.

P.

Gaade.

Der er slet ingen, som af hele holder,
thi Uro, Smerte, Pine det kun volder;
men vil man bort det sidste Bogstav tage
vil Resten maaske mangen en behage.
For fra og bag fra læst det er det samme,
paa tvende Hjul man ser det fremad rulle.
Helt underligt, om nu man ikke skulde
med megen Lethed Gaadens Løsning ramme.

L. C.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, R. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

II. Aargang. Nr. 44.

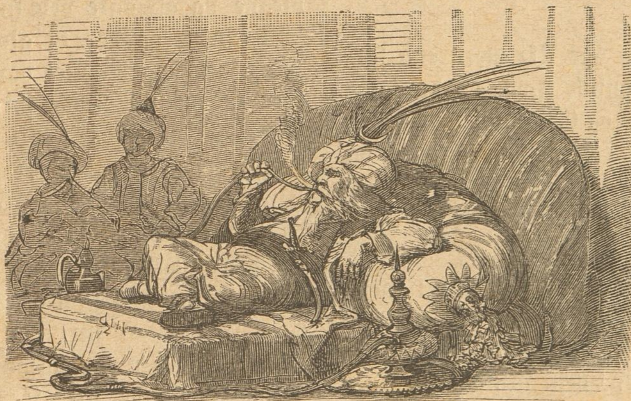
Søndagen den 3. August 1884.

Paschaen som Hyrde.

Tyrkisk Fortælling.

Der var en Gang i Bagdad en Pascha (Statholder), som var meget yndet af Sultanen, men meget hadet af sine Undersaatter. Ali, saaledes hed vor Mand, var en rettroende Muselmand og en Tyrk af den gamle Skole.

Saa snart Dagskæret tillod ham at skælne en sort Traad fra en hvid, udbredte han en Maatte paa Jorden og forrettede sin Morgenandagt med Ansigtet vendt imod Mekka. Naar han havde sluttet sine Andagtsøvelser, frembar sorte Slaver, klædte i skarlagenrøde Klæder, Piben og Kaffen. Ali nedlod sig nu med korslagte Ben paa en Divan og forblev der den hele lange Dag. At nippe til den arabiske Kaffe, skarp, besk og kogende, at suge langsomt af den lange Pibe, stoppet med Tobak fra Smyrna, at sove, at gjøre Ingenting og at tænke endnu mindre, var hans Maade at regere paa. Hver Maaned, det er sandt, paalagde en Befaling fra Stambul (Konstantinopel, Tyrkiets Hovedstad) ham at sende det kejserlige Skatkammer en Million Pjastre, Statholderskabets Skat. Denne Dag udrev Ali fra den daglige Orden og Ro. Han lod tilkalde et Par af Bagdads rigeste Kjøbmænd og forlangte høfligt to Millioner Pjastre af dem.

De arme Mennesker opløftede deres Hænder til Himlen, slog sig for Brystet, rev Skjægget af sig og svor grædende, at de ejede ikke en Para (Skilling), og de anraabte Paschaens Medlidenhed og Sultanens Barmhjærtighed. Uden at skille sig fra sin Kaffe og sin Pibe, lod Ali dem give en Portion Bastonnade (Stokkeslag under Fodsaalerne) indtil man afleverede de to Millioner, som ikke fandtes, men som man dog endte med at faa Fingre i et eller andet Sted.

Naar Summen blev optalt, skikkede den tro Statholder Sultanen Halvdelen, men nedlagde den anden Halvdel i sine egne Kister; saa satte han sig til at ryge igjen. Stundum kunde han vel i disse Dage beklage sig over den Bekymring og Besværlighed, som fulgte med Højhed og Magt; men Andendagen tænkte han ikke videre derpaa, og den følgende Maaned hævede han Skatten med samme Ro og samme Uegennytte. Han var et Mønster for Paschaer.

Det Ali elskede mest, næst Piben og Kaffen, var hans Datter Øjenlyst. Og han havde ogsaa

Grund til at holde af hende, thi i hende saa Ali sig selv med alle sine Dyder, ligesom i et skjønt levende Spejl.

Lige saa lad som smuk, kunde Øjenlyst ikke tage et Trin uden at have tre Kammerpiger om sig, rede til at tjene hende. En hvid Slavinde holdt Spejlet for hende, eller kølede hende med Viften, og en sort morede hende med sine Grimasser og modtog hendes Kjærtegn og Slag.

Hver Morgen kjørte Paschaens Datter ud i en stor Karre, trukken af Oxer; tre Timer tilbragte hun i Badet og den øvrige Tid med at gjøre Visitter, spise rosenduftende Sukkergodt, drikke Sorbet af Granatæbler, se paa Dans og skjæmte med sine Veninder.

Efter en saa vel anvendt Dag vendte hun tilbage til Paladset, omfavnede sin Fader og sov uden at drømme. At tænke, læse, spille, brodere, se det var Anstrængelser, som Øjenlyst overlod til sine Terner. Naar man er ung, smuk, rig og en Paschas Datter, hvad kan saa være mere fornøjeligt, mere ærefuldt end at gjøre Ingenting? Saaledes ræsonere Tyrkerne — og hvor mange Kristne er ikke Tyrker i denne Retning?

Her nede findes imidlertid ingen Lykke som ikke forstyrres, ingen Roser uden Torne; ellers kom Jorden let til at glemme Himlen. Ali skulde faa et Bevis derpaa. En Skattedag kom den driftige Pascha, mindre opmærksom end sædvanlig, ved et Uheld til at piske en rig græsk Raja, som nød Englands Beskyttelse.

Den slagne skreg, det var ikke mere end billigt; men den engelske Konsul, som havde sovet daarligt, skreg endnu højere, og England, som aldrig sover, skreg endnu højere end baade Rajaen og Konsulen. Man skraalede i Aviserne, man viste Tænder i Parlamentet og man viste knyttede Næver i Konstantinopel.

Saa meget Væsen for en saadan Ubetydelighed, mente Sultanen; men da han ikke kunde befri sig for Englænderne, som han frygtede, vilde han i det mindste befri sig for Paschaen, den uskyldige Aarsag til saa megen Alarm. I første Øjeblik tænkte han paa at lade sin gamle Ven kvæle, men han betænkte, at en Muselmands Dødsdom vilde vække for megen Hovmod og Glæde hos de kristne Hunde, som altid gjø. De rettroendes Behersker nøjedes derfor i sin uudtømmelige Mildhed med, at Paschaen skulde udsættes paa en øde Kyst for at dø der af Hunger.

Til Lykke for Ali var hans Efterfølger og Dommer en gammel Mand, hos hvem Alderen mildnede Nidkjærheden, og som af Erfaring vidste, at Sultanens Vilje, endogsaa i Skatternes Indkrævning, er uforanderlig. Han tænkte som saa, at hans Højhed mulig en Dag kunde savne sin gamle Ven og at han da skulde være taknemlig for en Mildhed, som intet kostede. Han lod derfor i al Hemmelighed Ali og hans Datter føre til sig, iklæde Trælleklæder og give nogle Pjastre med den Besked, at hvis man traf dem næste Dag eller nogen Sinde senere paa Paschaens Grund, skulde de blive hængte eller halshuggede, ganske som de behagede. Ali takkede for saa megen Godhed og rejste inden en Times Forløb med en Karavane til Syrien. Samme Aften kundgjordes under almindelig Jubel paa Bagdads Gader Paschaens Fald og Forvisning; overalt pristes Sultanens uudtømmelige Retfærdighed og aldrig trættende Aarvaagenhed og Omtanke for Undersaatternes Vel. Og den følgende Maaned, da den ny Pascha forlangte to og en halv Million, betalte Bagdads gode Folk dem uden et Muk, lykkelige over at være blevne befriede for ham, som i saa mange Aar ustraffet havde plyndret dem.

At redde sin Hals er en god Ting, men man maa ogsaa have noget at putte i den, man maa leve; og det er en temmelig slem Opgave for en Mand, som er vant til at leve af andres Arbejde og Penge.

Ankommen til Damaskus, saa Ali sig uden Udkomme. Ukjendt, uden Venner, uden Slægt, havde han Hungersdøden for Øjnene; men som Fader var det ham endnu tungere at se sin Datter blegne og afmagre ved sin Side.

Hvad er der at gjøre i den yderste Elendighed? At tigge? Det var uværdigt for en Person, som endnu faa Dage forud havde et Folk for sine Fødder. Arbejde? Ali havde altid levet nobelt, han forstod ikke at gjøre nogen Ting. Det eneste han kunde, var at lade Folk piske naar han trængte til Penge, men for i Ro at udøve denne agtværdige Industri maa man være Pascha og have Privilegium af Sultanen. At udøve denne Haandtering paa egen Haand har sin Risiko og sine Farer, man udsætter sig for at blive hængt som en Røver, Paschaerne ynder ikke Konkurensen.

En Dag, da han havde savnet Føde, og den af Fasten udmattede Øjenlyst ikke kunde forlade Maatten, som hun laa paa, og som han, lig en hungrig Ulv, strøg gjennem Damaskus Gader, blev han opmærksom paa Mænd, som løftede store Oljekruse paa Skuldrene og bar dem til et nærliggende Oplag. Ved Indgangen til dette stod en Regnskabsfører og betalte hver Bærer en Para for hver Byrde. Synet af den lille Kobbermynt fik Paschaen til at bæve. Han stillede sig i Rækken, og stigende op ad en trang Trappe fik han en uhyre stor Krukke Olje, som han havde meget ondt ved at

holde i Ligevægt, paa Skulderen, skjønt han holdt ned med begge Hænder.

Med Halsen bøjet, Skuldrene skudt op og Panden fremstrakt steg Ali ned Trin for Trin; men ved det tredje Trin følte han sin Byrde vakle fremad. For at tilvejebringe Ligevægten bøjede han sig tilbage, men snublede og rullede ned ad Trappen, fulgt af Krukkens knuste Stumper og overskyllet af Olje. Der laa hans Højhed. Skamfuld rejste han sin ømme Krop, men følte sig strax taget i Kraven af Regnskabsføreren.

„Tømmel!" brølte han, „betal mig strax halvtredsindstyve Pjaster for Oljekruset og gaa saa Pokker i Vold! Naar man ikke forstaar sit Arbejde skal man holde sig derfra."

„Halvhundred Pjastre!" udbrød Ali med et forfærdet Ansigt," hvor vil I at jeg skal tage dem fra, jeg som ikke har en Para."

„Kan du ikke betale med din Pung, skal du betale med dit Skind;" raabte den forbitrede Opsynsmand og paa et Vink af denne blev Ali greben af stærke Arme, kastet til Jorden og Fødderne bundne op ad med et Reb. Og i en Stilling han kun alt for ofte havde besørget andre, erholdt han paa Fodsaalerne halvtresindstyve Spanskrørsslag, saa rask og ordentligt uddelte som om en Pascha havde ledet Afstraffelsen.

Han rejste sig blødende, indsvøbte sine flængede Fødder i nogle Laser og slæbte sig haltende og stønnende til sin Bolig.

„Allah er stor," mumlede han. „Det er retfærdigt at jeg prøver, hvad jeg har ladet andre lide. Men Bagdads Kjøbmænd, som jeg har ladet piske, var lykkeligere end jeg; de havde Venner, som hjalp dem; jeg dør af Hunger, og har min Bastonnade oven i Kjøbet."

Han tog dog fejl. En god Kvinde, som ved Nysgjerrighed eller ved et Tilfælde var kommet til at kjende hans Ulykke, følte Medlidenhed med ham. Hun gav ham Olje til Saarene og en lille Pose Mel og nogle Bønner at leve af medens de mishandlede Fødder lægtes, og denne Aften kunde Ali for første Gang efter sit Fald sove ind uden Bekymring for Dagen i Morgen.

Intet skærper Eftertanken mere end Sygdom og Ensomhed. Under sin tvungne Ro fik Ali en glimrende Ide. „Jeg var en Nar at jeg vilde vælge en Bærers Bestilling," tænkte han; „hertil har en Pacha for liden Styrke, og denne Ære kan man overlade Oxer. Hvad der udmærker Folk af mit Slags er dog kun Finhed og Behændighed; jeg var en udmærket Inkasserer. Fremdeles ved jeg, hvorledes man smigrer og bedrager; jeg har jo været Pascha; jeg vil vælge mig en Stand, som tillader mig at forbavse Verden igjen med disse glimrende Egenskaber og let forhverver mig et anstændigt Udkomme."

I Følge disse Betragtninger blev Ali Barber.

De første Dage gik alt vel. Den ny Barbers Husbond lod ham bære Vand, vaske Gulv og sy Maatter, samt opvarte Kunderne med Kaffe og Piber. Det klarede han meget godt. Om man hændelsesvis betroede ham en Dragers Hoved gik vel Ragekniven oftest noget paa tværs, men saadanne Folk havde en tyk Hud, det gik ikke saa nøje til.

Men en Morgen da Husbonden var fraværende, indtraadte en stor Personlighed i Boden, hans blotte Aasyn fik den stakkels Ali til at ryste. Det var Paschaens Nar, en grumme lille Mand med en Pukkel paa Ryggen, med Hoved mere lig en Hund end et Menneske, urolige Øjne og Tænder som en Abe, samt med lange lodne Hænder. Medens en hel Braadsø af vellugtende Sæbeskum udgjødes over hans Hoved, morede Narren paa Divanen sig med at knibe den ny Barber, grine ham i Ansigtet og række Tunge ad ham. To Gange fik han ham til at tabe Sæbekoppen, hvilket begge Gange satte ham i en saadan Munterhed, at han kastede fire Para til Ali. Denne tabte imidlertid intet af sin Alvor og førte ængstelig Ragekniven saa let som muligt paa det dyrebare Hoved; men pludselig gjorde Narren en saa fæl Grimace og udstødte et saa højt Brøl, at den forskrækkede Ali drog Haanden til sig i en saadan Fart, at Ragekniven tog et halvt Øre med sig.

Men nu brølte Narren for ramme Alvor. At overfalde den ulykkelige Barber med knyttede Næver og gribe ham i Struben var et Øjebliks Sag, medens han brølede paa Mordere; men den Strøm af Blod, som løb af Ørestumpen, gav ham snart andet at tænke paa, og Ali var ikke sen med at benytte sig af Lejligheden til at tage Benene paa Nakken. Med en Fart, som den der ved, at bliver han grebet, bliver han hængt, fo'r han ud. Efter mange Omveje gjemte han sig til Aften i en gammel Kjælder og vovede først ud paa Natten at vende hjem til sin Bolig. At blive i Damaskus ovenpaa denne Historie var en sikker Død; han havde ingen Besvær med at gjøre sin Datter begribelig, at de maatte rejse og det paa Øjeblikket.

Deres Ejendele besværede dem ikke, og før Morgen havde de naaet Bjærgene. Tre hele Dage vandrede de uden at standse og havde ikke andet at leve af end nogle Figen, som de rapsede af Træer ved Vejen, samt lidt Vand, som de med Møje fandt paa Bunden af udtørrede Regnbække. Men hvor Elendighed kan have sine Goder; det er virkelig sandt, at hverken Paschaen eller hans Datter nogen Sinde i deres lykkelige Dage havde spist med en saa god Appetit som nu.

Paa den sidste Hvileplads blev Flygtningene modtagne af en brav Bonde, som gavmild udøvede Gjæstfrihedens hellige Bud. Efter Aftensmaaltidet samtalede han med Ali, og da han saa ham blottet for alt, tilbød han ham at blive Hyrde hos sig. At føre en Snes Geder og et halvhundrede Faar paa Græs i Bjærgene, var ikke noget vanskeligt Haandværk, især da de to gode Hyrdehunde overtog det meste og besværligste Arbejde. Ej heller løb man Fare for at faa Stryg for sin Ubehændighed og havde Ost og Mælk efter Behag. Skjønt Husbonden ikke gav dem en Para i Løn tillod han dog Øjenlyst at tage saa megen Uld hun behøvede for at lave Klæder til sig og sin Fader. Ali, som ellers havde Valget mellem at dø af Sult eller blive hængt, bestemte sig til at føre en Patriarks Liv. Fra den følgende Dag fordybede han sig imellem Bjærgene med sin Datter og sin Hjord.

Ali havde atter gjenfundet sin forrige trygge Ro. Liggende paa Ryggen i det fine Græs røgte han sin Pibe og tilbragte Tiden med at betragte Fuglene, som fløj i Luften. Den stakkels Øjenlyst var mindre taalmodig; hun tænkte paa Bagdad og paa den fordums dejlige Uvirksomhed.

„Min Fader," sagde hun ofte, „hvad nytter Livet, naar det er en uafbrudt Elendighed? Var det ikke bedre at ende det brat, end at dø ved en sagte Ild?"

„Allah er stor, min Datter," svarede den vise Hyrde. „Hvad Gud gjør er vel gjort. Jeg har Hvile, som i mine Aar er det vigtigste Gode, og du ser at jeg underkaster mig Skæbnen. Ak! om jeg endda havde lært et Haandværk! Du har Ungdom og Haab; du kan vente Lykkens Gjenkomst; hvilken Trøst maa dette ikke være for dig."

„Jeg underkaster mig, Fader," sagde Øjenlyst sukkende. Men hun havde saa meget mere ondt ved det, som hun endnu haabede.

Et Aar havde Ali ført dette lykkelige Liv i Ensomheden, da Paschaens Søn i Damaskus en Morgen gik paa Jagt i Bjærgene. Ved at forfølge en saaret Fugl forvildede han sig, og alene, skilt fra sit Følge, søgte han at gjenfinde Vejen ved at følge Løbet af en lille Bæk. Ved dennes Bugtning om en Klippe blev han en ung Kvinde va'r, som sad paa Græsset med Fødderne i Vandet. Ved Synet af dette smukke Væsen udstødte Jussuf et Raab. Øjenlyst løftede Hovedet, og skræmt ved at se en fremmed ung Mand, flyede hun til sin Fader og forsvandt i et Nu for Prinsens Øjne.

„Hvad," tænkte Jussuf: „Blomsten paa Bjærget er friskere end Rosen i vore Urtegaarde; denne Ørkenens Datter er skjønnere end vore Sultaninder. Saadan en Kvinde har jeg drømt mig."

Han ilede i den ukjendtes Spor, saa hurtig Stenene, som hindrede hans Løb, tillod det, og fandt endelig Øjenlyst sysselsat med at malke sin Faders Faar, medens Ali kaldte paa Hundene, hvis voldsomme Gjøen tilkjendegav en fremmeds Ankomst. Jussuf klagede over at han var faret vild og var ved at dø af Tørst. Øjenlyst bød ham strax Mælk af en stor Lerkrukke; han drak langsomt; uden at sige noget betragtede han nøje Faderen og Datteren og spurgte saa om Vejen. Ali, fulgt af Hundene, ledsagede Jægeren ud fra Bjærget, og kom helt rystende tilbage. Den fremmede havde givet ham en Guldmynt; han var saaledes en af Sultanens Høvdinge, maaske en Pascha. For Ali, som dømte efter sine egne Erindringer, var en Pascha en Mand, som ikke kunde gjøre andet end Fortræd, og hvis Venskab var lige saa meget at frygte som hans Had.

(Sluttes.)

En Lysttur til „Slottet" *).

Af Glistrup.

Det lille Dampskib, som befarer Bornholms Østkyst, har bragt en Mængde Lystrejsende fra de østbornholmske Havne i Land i Allinge, hvorfra Turen til „Slottet" for de flestes Vedkommende maa foretages til Fods, hvilket i en Varme af 20 Grader ej kan regnes som blot til Lyst; — dog kan saadant ogsaa have sin gode Side, i det man da gjærne giver sig god Tid til at se sig om . . . Foreløbig er der dog ikke meget at se; men er man først passeret igjennem Øens nordligste og Danmarks mindste Kjøbstad, Sandvig, saa udfolder sig snart et af vore største Klippepartier, nemlig Hammerens. De nøgne Klippemasser danner en underlig Kontrast til det venlige, bølgeformige danske Landskab paa Vejens modsatte Side. Den lille men dybe Hammersø danner lidt længere fremme Grænsen mellem disse Modsætninger. Nogle Smaalunde optager næsten hele Vejen Udsigten til „Slottet", ved hvilken Benævnelse paa Bornholm kun forstaas Hammershus' Slotsruiner. Det er ganske vist et øde, tagløst Slot, men dog ved Beliggenhed og Ruinernes Udstrækning noget af det første i sin Art som Norden har at opvise. En Turist — med aabent Øje for en storslaaet Natur og Sans for vore Fortidsmindesmærker — som for første Gang besøger dette „Slot", vil derfor ogsaa se sine dristigste Forventninger overtrufne. Hvad der navnlig gjør et overvældende Indtryk er Be-

*) Skjønt vi for en Tid siden har bragt en lille Omtale af Hammershus, tro vi dog ikke, at Læserne ville være kjede af atter at gjæste den gamle Borg under en ny Belysning.

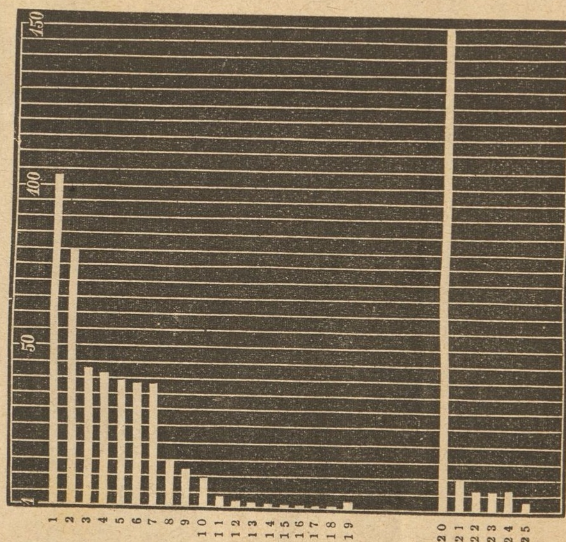
Ved Slotsruinerne af Hammershus.

liggenheden. Havde jeg din naturskildrende Pen, du mit Hjemlands vemodige Sanger, da var jeg vel i Stand til at anskueliggjøre denne Beliggenhed. Vi maa nemlig søge Jyllands største Bakkepartier, som ved Vejle, Silkeborg, Hald eller Limfjordskysterne, for at finde noget tilnærmelsesvis lignende i vort Fædreland. Man tænker sig en tildels grønklædt Klippebanke paa nogle Hundrede Fods Højde med bratte Fjældvægge ud mod Havet, og stejle af skovkranste Dale omgivne Skraaninger ind ad Landet, saa kan maaske, ved Billedets Hjælp, dannes en Forestilling om den overordentlig interessante Plet, hvorpaa Slotsruinerne ligger. Nordefter, hvor Banken falder noget brattere af end mod de øvrige Landsider, ses ud over Dalsænkningen og den lille Havbugt, Sanebugten, Omridset af Hammerens mægtige Forbjærg, med sit Fyrtaarn paa en af dets højeste Klipper; — mod Syd nyder man langs Kysten en prægtig Udsigt til nogle høje Klippepynter. Omkring Banken snor sig ind efter Landet til den dybe Skovdal, paa hvis sydlige Side Slotslyngens kun tildels gran- og lyngdækte Klipper flimrer og glittrer i Sollyset. Følger man Stien, der slynger sig fra Kystsiden ned i Dalen, da vexler Udsigten idelig, indtil man nede fra Skoven skuer Ruinernes Mure og Taarne, ligesom hængende paa Bankens Tinder. Nattergalen og Droslen synger hernede Sommeren ind saa frejdigt, som rasede der aldrig en Efteraarsstorm mod den nære vilde Klippekyst, der da er de søfarendes Skræk. Rundt om Bakkens rummelige Top løber — flankeret af enkelte Taarne — den favnetykke Ringmur, som i Aarhundreder har staaet der paa den yderste, for det meste stejle Rand. Hvidtjørnen og den vilde Rose blomstre nu frodig omkring og paa disse Mure. Kunsten har i de senere Aar bidraget sit til at forskjønne Omgivelserne og frede om Ruinerne. Ny Træer er plantede, Stier, Broer og Trapper anlagte, og de brøstfældigste af de vidtløftige Bygnings- og Taarnmure med deres Kjælderpartier, støttede ved Undermuring. I lange Tider var alt her overladt til Ødelæggelse, saa man næsten maa undre sig over at dog saa betydelige Rester staa tilbage af den gamle Borgs Ruiner.

Gjennem en Udfaldsport i Muren, som omgiver Slotshaven, fører en Sti, man ved første Ojekast viger tilbage fra; den fører nemlig ned ad de stejle Skrænter mod Havet. Ved lidt nøjere Eftersyn, viser Stien sig dog anlagt saaledes at den nok tør følges; — og der nede indbyder en Baad, med Dannebrog paa Top, de besøgende paa en Tur til den vaade Ovn — en sejlbar Klippegrotte ved Kysten. Dog nu spiller Hornmusiken, som vi havde med fra Skibet, Melodien til „Dannevang ved grønne Bred". Tonerne løfte sig smukt nede fra Dalbunden, de lokke os ned mellem de grønne Træer; og snart er vi efter en kort Hvil ved Hotellet paa den anden Side Dalen, med Musiken i Spidsen, paa Farten igjen til Allinge.

Om Hvedens Dyrkning.

Hveden er som bekjendt en af vore vigtigere Kornsorter, dog som et Blik paa hosstaaende Figur vil vise langt fra saa vigtig eller betydelig her til Lands som i flere andre Lande. Ved en særegen Dyrkning og Behandling er der i Tidens Løb opstaaet flere Hvedearter, som man ved Hjælp af Axet dog let skjelner fra hinanden. Axet kan være af forskjellig Længde og Farve, kort eller langt, hvidt, gult eller brunligt, glat eller haaret. Alle Arter trives langt fra lige godt i samme Jordbund. Den hvide eller engelske Hvede har den største og vægtigste Kjærne, men mislykkes ofte i vort barske Klima, hvorfor de mørkere Sorter ogsaa er hyppigst her til Lands.

De bedste Hvedeegne her i Landet er Lolland, Falster, Langeland, de sydlige Egne af Fyn og Sjælland. Der gives baade Vaar- og Vinterhvede. Den første saas i Reglen i April, den sidste i September Maaned. Udbredelsen af Hvedens Dyrkning er som antydet meget forskjellig, i det den retter sig efter Jordbund og Klima. Paa hosstaaende Figur er det gjennemsnitlige Forhold mellem de hvededyrkende Stater anskueliggjort ved de brede hvide Streger.

1) Frankrig. 2) Rusland. 3) Tyskland. 4) Spanien. 5) Italien. 6) Østerrig-Ungarn. 7) 8) Tyrkiet. 9) Rumænien. 10) Belgien. 11)

Portugal. 12) Nederlandene. 13) Grækenland. 14) Serbien. 15) Danmark. 16) Sverige. 17) Schweitz. 18) Norge. 19) de øvrige Lande i Evropa. 20) Forenede Stater. 21) Algier. 22) Canada. 23) Avstralien. 24) Ægypten. 25) øvrige Stater. J.

Tuskhandel.

(Af Fr. Reuter).

Min Morbroder Mathias havde en særegen Maade, hvorpaa han tog sig af min Opdragelse. Naar jeg havde gjort en Tossestreg, plejede han at fortælle mig en Historie, der kunde være tjenlig til at gjøre mig min Dumhed indlysende, bag efter gav han mig saa et eller to dygtige Ørefigen, for at jeg ikke skulde glemme Lærdommen. Historierne fandt jeg ret morsomme, men Tilgiften maatte han gjærne have beholdt.

Som mange andre Drenge vilde jeg gjærne gjøre Byttehandeler og blev da ofte narret, især af vor Nabos Frederik, der altid var færdig til at handle med mig. En Gang havde jeg en Kanin, som Frederik fik Lyst til, og som han fik mig snakket til at overlade sig, i det han gav mig i Bytte noget Snavs, der ikke var værd at tage op paa en Vej. Lidt efter kaldte min Morbroder ad mig og lod mig sætte mig hos sig under Æbletræet. Her begyndte han at fortælle:

„Mens jeg var Sergent, havde vi en Kaptajn, der altid havde Lyst til nyt, altid vilde bytte og handle, og da han var rig, blev han ordentlig plukket af sine Kammerater, som lo ham ud bag efter. — En Gang fik nogen ham bildt ind, at den største Fornøjelse i Verden var at sidde i en Glaskaret med fire Heste for og kjøre frem og tilbage ad Landevejen. Kaptajnen fik sig strax anskaffet et saadant Stykke Bohave, og han kjørte og kjørte i tre Dage — saa var han kjed af det. Obersten, og endnu mere hans Kone havde ogsaa nok Lyst til en slig Karet, men havde kun haft Raad til at skaffe sig en tosædet Vogn med to Heste for, hvoraf den ene havde Kuller. Obersten forestillede Kaptajnen, hvor rart det var at have en saadan let Vogn, som man selv kunde kjøre, og da her var, hvad der hører til en rigtig Tuskhandel nemlig en klog og en dum, saa kom Ombytningen i Stand. Obersten fik Kareten, og den anden fik Vognen, og glade ved Byttet var de begge.

Saa fik Kaptajnen Pisk og Tømme i Haanden og kjørte op og ned ad Gaden, og saa kjørte han Vognstangen og den Kulrede lige ind i Oberstens Vindu. Adjutanten kom ud for at bede ham vælge en mere banet Kjørevej. De kom i Snak, og Snakken førte til en Byttehandel. Kaptajnen fik Adjutantens Ridehest og overlod ham til Gjengjæld sin Vogn og dens Tospand.

Graaskimmelen, han fik, kjendte jeg godt, og var der en tosset Nykke i Kjøreheftene, saa var der ti saadanne i Skimmelen, der ikke var til nogen Ting uden til at staa i Stalden, æde Havre og slaa Benene i Stykker paa Staldfolkene. Nu kom Kaptajnen op at ride, han rider ud af Byen og Graaskimmelens ti Nykker ride med i al Stilhed og vaagne først da de ude paa Vejen møde en Jæger og hans Hund. Hesten lader da, som den vil blive bange, Rytteren vil tvinge den, og saa slaar Bæstet Bagbenene til Vejrs, og Kaptajnen ligger i Grøften." — Jeg dukkede Hovedet, jeg tænkte, at jeg nu skulde have Huskekagen. „Nej," sagde Morbroder, „endnu er Historien ikke ude."

Skimmelen løb nu rundt om Pletten og slog bagop og vrinskede og peb, og da Kaptajnen fik sig samlet op af Grøften, rev han Bøssen fra Jægeren og vilde skyde Dyret strax. Men Manden greb ham i Armen og bad ham betænke sig. Saa tog det ene Ord det andet, og endelig kom der en ny Ombytning i Stand, i det Jægeren overlod ham sin Hund og fik Graaskimmelen.

Kaptajnen forstod sig ikke mere paa Jagt end en Ko, men da han nu havde den brogede Køter, vilde han jo da være Jæger, han fik sig en dobbeltløbet Jagtbøsse og plaffede og skjød, saa det var en Lyst at se og høre. Han ramte en Gang sin egen Hatteskygge, ellers intet af Værdi; men da jeg stundum gik med en anden Officer paa Jagt, vilde Kaptajnen ogsaa en Gang have mig med. For Sikkerheds Skyld holdt jeg mig stadig en halv Snes Skridt bag ved ham, men han tumlede med Hunden, kaldte og fløjtede og gjorde et saadant Væsen med den, at den nødvendig maatte miste den Smule Forstand den havde, og den blev saa forvirret, at den gik, naar den skulde staa, og stod, naar den skulde gaa. Kaptajnen knaldede til højre og venstre og altid forbi, og Hunden skulde have Skylden. Til sidst vilde han skyde den.

„Hr. Kaptajn," sagde jeg. „Hunden er endnu ung, den er ikke udlært. Lad mig faa den, saa skal De faa dette Pibehoved. Jeg vidste nemlig at han havde mange Piber, men et Pibehoved med en Tegning som mit havde han dog ikke. Handelen kom saa ogsaa i Stand, han fik Ild i Piben, og vi gik hjemad.

„Ved De nu, hvad De egentlig ryger af?" svarede han.

„Ja, af et Porcelæns Pibehoved," svarede han.

„Aa, ja, eller vel egentlig af en Glaskaret med fire Heste for," — og jeg mindede ham om

hans Bytteri med den tospændige Vogn og Graaskimmelen og Hunden og Pibehovedet."

„Saa skal det ogsaa gaa samme Vej!" udbrød han arrig og slog Pibehovedet mod en Sten. Der laa hele Herligheden.

Morbroder Mathias rejste sig, jeg holdt Hænderne op for Ørene. „Nej," sagde han. „Denne Gang skal du slippe for Huskekagen, men se nu en Gang igjen paa det Snavs, du har faaet for din smukke Kanin."

Jeg betragtede de værdiløse Sager og skjønnede, at jeg havde baaret mig ad som et Fæ. — Fra den Tid, tror jeg nok, jeg var helbredet for min Lyst til Tuskhandel.

Solen.

Rind hver Morgen op paa ny,
Sol, du varme, straalerige!
saa at Nattens Skygger fly
til det mørke Dødens Rige.
Blomster smaa paa Mark og Vang
sig i dine Straaler bade,
Fugle hilse dig med Sang
mellem Træets grønne Blade.

Klart du skinner, stolte Sol,
Himlens milde, store Øje,
spreder Lys fra Pol til Pol
med din Varme fra det høje!
Ikkun den, der lukker sig
inde i det mørke Kammer.
ser dit Lys det klare ej,
varmes ej af dine Flammer.

Underfulde, skjønne Lys,
som Guds Kjærlighed udsender,
som betvinger Dødens Gys
og med evig Flamme brænder
lige klart i Gry og Kvæld,
hver en herlig Tankes Kilde.
fra hvis Lyshavs rige Væld
Poesiens Straaler spille. —

Træng du i vort Hjærte ind,
Naadens Lys fra Himmelbue!
daglig mere lad vort Sind
ildnes af din stærke Lue.
Gyd din Ild i Støvets Børns
Jordnatur, at op fra Vrimlen,
lutret med den unge Ørns
stærke Flugt den naar til Himlen!

Andreas Beiter.

Smaating.

Kosciuskos Hest. Den polske Feltherre Kosciusko levede efter Krigen en lang Tid i Byen Solothurn i Schweitz. Han havde her en Hest, som han næsten daglig red paa, og den lille Historie, vi nu skal læse, giver os et smukt Vidnesbyrd om Hesten og dens Herre. En Gang havde Kosciusko Besøg af en Ven, og da denne havde et Ærinde i en nærliggende Landsby, fik han Lov til at laane Kosciuskos Ridehest. Da han kom tilbage, sagde han: „Min Ven, paa den Hest rider jeg ikke tiere, naar du ikke giver mig din Pengepung med." — „Hvorledes skal jeg forstaa det?" spurgte Kosciusko. — „Det skal jeg sige dig," svarede Vennen. „Hver Gang jeg mødte en fattig Mand, der tog sin Hat af og bad om en Almisse, stod din Hest stille og var ikke til at bringe af Stedet, før jeg havde givet Tiggeren noget. Paa den Maade slap til sidst alle mine Smaapenge op, og jeg kunde nu ikke faa Hesten frem paa anden Maade end ved at lade, som om jeg gav den fattige noget, hver Gang en standsede og tog Hatten af." Og nu er Historien ikke længere. Enhver kan saa selv gjætte, hvordan Kosciuskos Hest havde faaet den mærkelige Vane at standse, naar den saa en Tigger.

Forgiftning. „Opvarter, den Agerhøne her lugter rent forgiftig." — „Den er dog aldeles frisk." — „Ja, saa lugt De selv. — „Det kan jeg virkelig ikke forstaa. Den maa bestemt have faaet for mange Hagl i Kroppen og være bleven blyforgiftet!"

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Navnene paa to berømte Grækere i Oldtiden: en Hovedstad i Evropa — en Flod i Spanien — en By i Island — en Biflod til Donau — en Ø i Middelhavet — et Farvand ved Fyn — en Sø i Nordamerika — et Rige i Evropa.

B.

Firkantet Nød. Af 2 D, 2 E, 2 G, 2 I, 2 N, 2 O, 2 R, 1 B og 1 L dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Om første man samler sig hyppig blandt andet;
det andet vil aldrig sig blande med Vandet.
Det tredje kan dannes af røden Guld,
man stundum det finder i sorten Muld.
Vil fjerde man se i en Del af dets Birken,
saa kan man blot møde en Søndag i Kirken.

A.

Stavelsegaade.

Første indbyder
til Møde dig flux.
Er al din Gjerning
aleneste Jux,
lær af det andet
Orden i Fliden.
Til de to sidste
du hører i Tiden.
Hele en Samstilling
nærmest betyder —
Lettelig Løsningen
nu sig byder.

Opløsninger fra Nr. 43.

paa den geografiske Gaade:

V e j l **e**
A m a g e **r**
L i v o r n **o**
D e l f **t**
E l s a **s**
M ø e **n**
A d i g **e**
R i n g s t e **d**

paa Gaaden: Gigt.

paa den firkantede Nød:

S A R A
A B E L
R E D E
A L E N

Indhold. Paschaen som Hyrde, tyrkisk Fortælling, med Billede. — En Lysttur til „Slottet", af Glistrup, med Billede. — Om Hvedens Dyrkning, med Billede. — Tuskhandel, af Fr. Reuter. — Solen, Digt af Andreas Beiter. — Smaating.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 45.

Søndagen den 10. August 1884.

Paschaen som Hyrde.

Tyrkisk Fortælling.

(Sluttet.)

Hjemkommen til Damaskus, sprang Jussuf op til sin Moder. Han kastede sig om hendes Hals og forsikrede hende at hun var hans eneste Ven og at han ikke elskede nogen anden i Verden end hende; alt medens han kjærtegnede hende.

Moderen begyndte at le. „Mit Barn,“ sagde hun, „du har en Hemmelighed at betro mig; sig frem. Jeg ved ikke om jeg er saa dejlig som du siger, men hvad jeg sikkert ved er, at du ikke har nogen bedre Ven end mig.“

Jussuf lod sig ikke bede; han længtes efter at faa berettet, hvad han havde set i Bjærgene. Han gav en vidunderlig Skildring af den skjønne ukjendte, forsikrede at han ikke kunde leve uden hende, og at han vilde gifte sig med hende i Morgen.

„Taalmodighed,“ sagde Moderen. „Lad os først faa at vide, hvem dette Vidunder af en Skjønhed er. Siden kan vi saa tale til din Fader og udvirke hans Samtykke til den ønskede Forbindelse.“

Da Paschaen fik berettet sin Søns Forelskelse, begyndte han med at blive forundret, og sluttede med at blive gram. Fattedes der maaske smukke og velskabte Piger i Damaskus, saa at han nødvendig maatte gaa til Ørkenen for at tage en Faarehyrdes Datter. Aldrig skulde han samtykke i et saa bedrøveligt Giftermaal, aldrig!

Aldrig er et Ord en klog Mand aldrig skal bruge i sit Hus, naar han har Konen og sin Søn imod sig. Otte Dage var ikke forløbne førend Paschaen bevæget ved sin Hustrus Taarer og Søns Bleghed og Tavshed, gav efter. Men som en stolt Mand, der kjender sit Værd, tilstod han, at han begik en Dumhed og at han vidste det.

„Lad gaa,“ sagde han; „lad min Søn gifte sig med en Hyrdinde; men denne Dumhed maa falde paa hans Hoved; jeg toer mine Hænder. Men paa det at intet maa fattes ved dette løjerlige Giftermaal, saa kald paa min Hofnar; ham alene tilkommer det at opsøge og hidføre den elendige Gedevogterske, som har forhexet min Søn.“

Dagen efter naaede den pukkelryggede Bjærget, ridende paa et Asen, forbandende Paschaens Indfald og Jussufs Dumhed. Tre Dages Besværligheder havde ikke formildet Sendebudets onde Lune, da han blev Ali va'r, hvilende i Skyggen af et Brødfrugttræ, mere sysselsat med sin Pibe end med sine Faar. Narren bandt sit Asen og fremtraadte med en Vesirs Højtidelighed.

„Hund,“ sagde han til ham, „du har forhexet Paschaens Søn, som vil ægte din Datter. Kom strax frem med denne Bjærgets Perle, at jeg kan føre hende til Damaskus. Hvad dig angaar, saa skikker Paschaen dig denne Pung Guld, med Befaling ufortøvet at forlade Landet.“

Ali lod Børsen, der kastedes til ham falde, og uden at vende Hovedet, spurgte han den lille Tyrkernar, hvad han vilde.

„Dumme Bæst!“ gjentog Narren; „har du

ikke forstaaet mig? Paschaens Søn gifter sig med din Datter."

„Hvad kan han?" spurgte Ali.

„Hvad han kan?" raabte Narren med en haanlig Latter. „Dobbelte Fæ som du er; tror du at en saa høj Person er en Bondelømmel som du, Ved du ej, at Paschaen deler Tienden af Provinsen med Sultanen og at der tilkommer ham fire af de fyrretyve Faar, som du vogter saa usselt, hvis han ikke, om han behager, tillige tager de øvrige sex- og tredive."

„Jeg taler ikke med dig om Paschaen," gjentog Ali roligt, „Maa Allah beskærme hans Højhed! Jeg spørger dig om, hvad hans Søn er. Er han Sværdfeger?"

„Nej! Dit Asen."

„Er han Smed maaske?"

„Smed? Endnu mindre!"

„Tømmermand?"

„Nej."

„Murer?"

„Nej, nej! For Pokker. Han er en høj fornem Herre. Begriber dit tredobbelte Kvæg ikke, at det er alene Pjaltene, som arbejder. Paschaens Søn er en fin Herre; det vil sige, han har hvide Hænder og bestiller ingen Ting."

„Saa faar han ikke min Datter!" sagde Hyrden alvorligt. „En Husholdning er dyr at føre; jeg giver aldrig mit Barn til en Mand, som ikke kan føde sin Hustru. Men maaske Paschaens Søn har et mindre tungt Erhverv. Maaske han er Broderer?"

„Nej," sagde Narren og trak paa Skuldrene.

„Skrædder?"

„Nej."

„Pottemager?"

„Nej."

„Kurvemager?"

„Nej."

„Er han da Barber?"

„Nej!" skreg den fornærmede Nar rød af Vrede. „Hold op med denne Skæmt eller jeg lader dig mørbanke. Kald paa din Datter, jeg har Hastværk."

„Min Datter kommer ikke til at rejse den Gang," svarede Hyrden koldblodig og fløjtede af sine Hunde, som strax kom omkring ham i det de knurrende viste Tænder mod den hæslige fremmede. Han vendte sit Asen og truede med knyttede Næver ad Ali, som holdt sine Hunde tilbage.

„Elendige Hund!" hvæste Paschaens Sendebud; „du skal snart faa at vide, hvad det koster at have en anden Vilje end Paschaen, din og min Herre.

Narren vendte tilbage til Damaskus med sit halve Øre, mere flov end han plejede. Heldigvis for ham tog Pachaen Sagen fra den fornøjelige Side. For hans Kones og Søns Vedkommende, var det et tabt Slag, for ham en Sejer, og dette dobbelte Held smigrede hans Forfængelighed.

„Virkelig," sagde han, „den gode Mand er endnu større Nar end min Søn. Men tag dit Uheld roligt, min Søn; en Pascha staar ved sit Ord. I Morgen skal jeg sende fire Ryttere til Bjærget, for at føre Datteren hid; hvad Faderen angaar, saa bryd dig ikke om ham, han vil ikke gjøre Modstand oftere."

Og sigende dette gjorde han helt muntert en Bevægelse med Haanden som om han slog noget af, der var ham i Vejen.

Men nu anholdt Jussuf om selv at maatte bringe Sagen til Ende. Maaske „Bjærgets Dejlighed" havde den Svaghed at elske den gamle Hyrde og vilde græde over ham, og han bad sin Fader ikke forstyrre hendes Lykke i Ægteskabets første Tid. Med lidt Mildhed blev Frieriet vist bedst ordnet, naar han selv maatte drage af.

„Meget vel!" sagde Paschaen. „Du bilder dig ind at have mere Forstand end din Fader; det er saa Sønners Vane. Gaa og gjør, hvad du behager; men jeg vil bede dig bemærke, at fra i Dag af blander jeg mig ikke mere i dine Sager. Om den gamle Hyrdenar viser dig af, saa staar du der med Skammen. Jeg vilde give tusend Pjastre til at du kunde vende hjem lige saa flad som min Nar."

Jussuf smilede; han var naturligvis sikker i sin Sag. Skulde Pigen ikke elske Paschaens Søn, og skulde den gamle Stodder kunne afvise ham.

Ali modtog Jussuf med al den Ærbødighed han var Paschaens Søn skyldig og takkede ham i velvalgte Ord for hans hæderlige Tilbud, men var i selve Hovedsagen ubevægelig. Intet Haandværk, ingen Øjenlyst; det var Udfaldet. Den stakkels Jussuf havde regnet paa, at Øjenlyst skulde komme ham til Hjælp; men hun forblev usynlig. Hun plejede ikke at være sin Fader ulydig og den snu Ali havde ikke sagt hende en Stavelse om Giftermaalstilbudet og holdt hende efter Narrens Besøg omhyggelig indespærret i deres Bolig.

Paschaens Søn gik ned ad Bjærget med hængende Hoved. Hvad var her at gjøre? At vende tilbage til Damaskus og blive en Skive for Faderens Spot? Nej aldrig; at miste Øjenlyst? Nej hellere Døden; at faa den egensindige Hyrde til at ændre sin Beslutning? Der var ingen Udsigt til at dette vilde lykkes. Han red saa længe at han næsten angrede sin Godhed, som maaske lod ham miste sit Livs Lykke.

Under disse ynkelige Betragtninger mærkede han at Hesten, overladt til sig selv var kommet

paa en gal Vej og at han befandt sig ved Randen af en Olivenskov. Tæt ved laa en By; den blaalige Røg steg op over Tagene; man hørte Hundenes Gjøen, Arbejdernes Sang og Bulderet af Hammere og Øxer.

Jussuf fik en lys Tanke? Var Øjenlyst ikke alle Ofre værd? Hvad skulde hindre ham i at lære et Haandværk? Den unge Mand bandt sin Hest, med sine Vaaben, broderede Kjole og Turban, fast til et Oliventræ i Skoven. I det første Hus beklagede han sig over at være plyndret af Beduinerne og kjøbte sig en grov Klædning. Paa denne Maade forklædt gik han fra Dør til Dør og søgte at blive antaget kom Lærling ved en Haandværker.

Jussuf havde et godt Udseende og over alt modtog man ham venligt; men de Fordringer man stillede afskrækkede ham. Smedden kunde ikke lære ham under to Aar, Pottemageren et Aar, Murerne sex Maaneder; det var jo et helt Aarhundrede! Paschaens Søn kunde ikke bekvemme sig for saa lang Læretid. Under sin Ubestemthed hørte han en munter Røst tilraabe sig:

„Hallo min Søn! Jeg hører du vil i Haftværkslære. Har du meget travlt og ikke er forfængelig, saa kom til mig, paa otte Dage skal jeg lære dig at fortjene dit Brød."

Jussuf løftede Hovedet. Paa en Bænk tæt ved ham sad en lille Mand med fyldig Mave og et fornøjet Ansigt, med korslagde Ben. Han var omgivet af Straa i alle Farver, og føjede dem med megen Færdighed sammen til Fletninger, som han senere syede sammen til Kurve, Maatter og Hatte i alle Mønstre og Farver. Det saa jo ganske smukt og fornøjeligt ud.

„I er min Mester," sagde Jussuf i det han trykkede Kurvemagerens Haand. „Om I paa to Dage kan lære mig eders Haandværk, skal jeg rigelig betale eders Umage"; og han kastede to Guldmønter i Haandpenge til den forbavsede Haandværker.

Kurvemageren tvivlede jo ikke om at han havde med en forklædt Prins at gjøre, hvorfor han ogsaa gjorde Underværker. Da Lærlingen havde en lige saa ivrig Vilje som godt Nemme, havde han inden Aften lært alle Kunstens Haandgreb og Hemmeligheder.

„Min Søn," sagde Mesteren til ham. „Din Læretid er endt. Du kan nu selv dømme om jeg har fortjent dine Lærepenge. Solen gaar ned, og ved denne Tid slutter alle Arbejdet og gaa forbi min Bod. Tag denne Maatte, som du med egne Hænder har forfærdiget og udbyd den til Salg. Jeg skal tage meget fejl om du ikke kan faa fire Para for den; én smuk Skilling for det første Arbejde."

Kurvemageren havde Ret. Den første Kjøber bød tre Para, men han forlangte fem, og der behøvedes ikke mere end en Times Tvist og Skrig førend han bestemte sig til at betale de fire Para. Han fremtog sin lange Pung, saa flere Gange paa Maatten, beføIte den endnu en Gang og bestemte sig endelig til at udbetale de fire Kobberskillinger, den ene efter den anden. Men til Gjengjæld for Pengene, gav Jussuf den forbavsede Kjøber et Guldstykke, talte ti lignende Guldfinker op til sin flinke Mester, tilegnede sig Maatten og sprang som en Galning uhyre fornøjet ud af Byen. Da han havde fundet sin Hest bredte han Maatten paa Jorden, indsvøbte Hovedet i sin Burnus og sov en urolig Søvn, men den lykkeligste han havde sovet i sit Liv. Havde han ikke selv for første Gang fortjent fire Para!

Den følgende Morgen i Dagningen, da Ali med sin Hjord naaede Græsningen blev han meget forundret over at finde Jussuf under Brødfrugttræet. Saa snart han saa den gamle sprang han op, løb hen og viste ham sin Maatte.

„Min Fa'r," sagde han; „I har fordret jeg skulde kunne et Haandværk; nu kan jeg et! Se dette er mit eget Arbejde; undersøg det."

„Det er ganske godt Arbejde," sagde Ali betænksomt. „Om det ikke er saa udmærket flettet saa er det godt syet. Hvor meget kan man fortjene om Dagen ved at flette saadanne Straamaatter?"

„Denne er fire Para værd," svarede Jussuf, „og om jeg øvede mig godt, kunde jeg let lave to om Dagen."

„Lad os være beskedne," udbrød Ali. „Beskedenhed klæder Begynderen saa godt, og sige en. Fire Para om Dagen er ikke meget, men fire i Dag og fire i Morgen gjør otte, og fire i overmorgen, det bliver tolv Para; med et Ord, det er en Forretning, som føder sin Mand, havde jeg været saa fornuftig at lære det medens jeg var Pascha havde jeg ikke haft nødig at være Hyrde nu."

Hvem der blev forundret over disse Ord, det var nok Jussuf! Paa hans ivrige Spørgen fortalte Ali ham hele sin Skæbne. Skjønt han riskerede sit Hoved, kunde han dog nu, da han giftede sin Datter bort til en Paschasøn, ikke undlade at meddele denne, at hun ikke var ham uværdig.

Denne Dag hjemførtes Faarene inden den sædvanlige Time. Jussuf takkede den venlige Bonde, som havde optaget Ali og hans Datter, og gav ham en Pung fuld af Guldmønter for at lønne hans Barmhjærtighed. Da Øjenlyst blev forestillet for Jægeren, hun havde set i Bjærget, hørte hvem han var og hvad han vilde, sagde hun med bly Mine, men et Glædesblink i Øjnene, at det var

en Datters Pligt at adlyde sin Fader. I slige Fald, siger man, er Døtrene altid lydige i Tyrkiet.

Allerede samme Aften, i Nattens svale Timer, begav Ali sig paa Vejen med det lykkelige Par til Damaskus. Hestene var hurtige og lette, men de rejsendes Hjærter var endnu lettere; det gik som Vinden, og førend Aften næste Dag, var de hjemme. Hvor stor Sultanindens Glæde var over Sønnens lykkelige Gjenkomst og den dejlige Svigerdatter, behøver vel ikke at beskrives. Efter de første Kjærtegn kunde hun ikke nægte sig den Fornøjelse, at vise sin Mage, at hun havde mere Omtanke end han og var henrykt over at vise ham, hvor fortryllende Øjenlyst var.

„Ved Allah," raabte Paschaen, strygende sit lange Skjæg og for at give sig Holdning og dølge

De nappede Fuglefængere.

sin Forlegenhed. „I indbilder jer at kunne overraske en gammel Diplomat som mig. Tror I at jeg skulde samtykke i Foreningen om jeg ikke havde kjendt Hemmeligheden, som forbavser jer! En Pascha ved alt!"

Saa gik han ind i sit Kabinet for at skrive til Sultanen, for at denne kunde bestemme Alis Skæbne. Han vilde ingenlunde resikere Sultanens Naade for en landsforvist Familíes Skyld. Paschaen var en betænksom Mand, der gjærne vilde leve og dø som Pascha.

Alle Sultaner elske Historier, om man tør tro „Tusend og en Nat", og Alis Herre havde ikke vanslægtet fra sine Fædre. Strax sendte han et Fartøj til Syrien for at overføre Bagdads forrige Statholder. Ali, som allerede havde iført sig sine

Hyrdeklæder og taget Vandringsstaven i Haand, blev ført til Serajlet, og havde den Lykke, at underholde Sultanen og hans Hustruer en hel Eftermiddag med sine Hændelser.

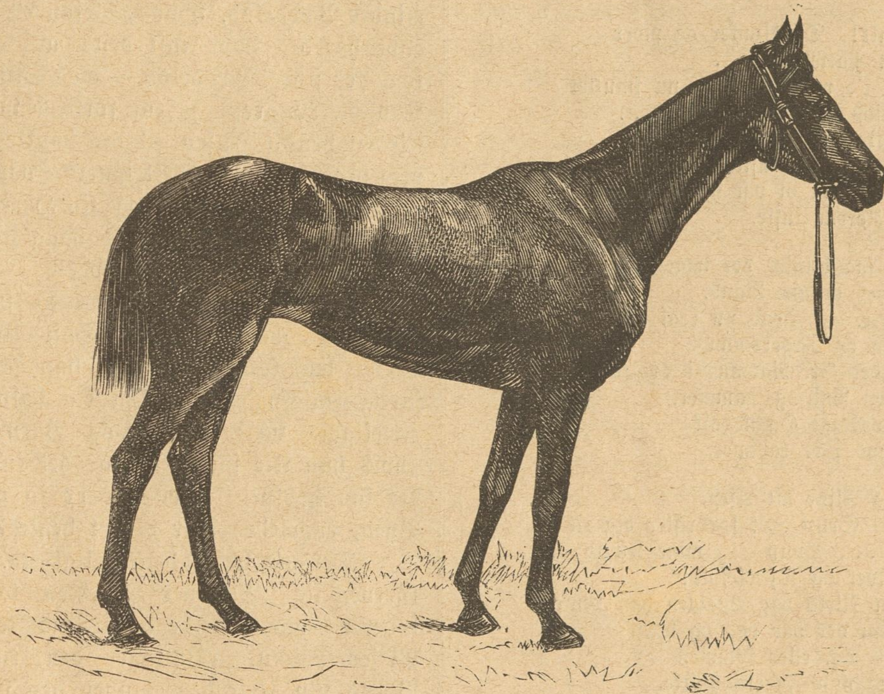
Da han havde sluttet Beretningen om sin Skæbne lod Sultanen ham iføre en Hædersdragt. Af en Pascha havde hans Højhed gjort en Hyrde og nu vilde han forbavse Verden med et nyt Bevis paa sin Magt. Af Hyrden vilde han atter gjøre en Pascha.

Ved dette synlige Bevis paa Sultanens Naade jublede hele Hoffet. Men Ali kastede sig for hans Fødder for at frabede sig en Udmærkelse, som ikke mere fristede ham. Han vilde ikke, sagde han, mere løbe Fare for endnu en Gang at mishage Verdens Behersker og bad om at maatte ældes i Ringhed, i det han velsignede den ædelmodige Haand, som havde udført ham af den Afgrund, hvori han retfærdigt var faldet.

Alis Dristighed forfærdede de nærværende, men Sultanen lo.

„Allah er stor," raabte han, „og bereder os hver Dag en ny Overraskelse. I de tyve Aar, jeg har været Hersker, er det første Gang, at en af mine Undersaatter begjærer at maatte blive Ingenting. For det sjældne i Sagen bevilliger jeg din Bøn, Ali; alt hvad jeg fordrer er, at du modtager en Gave af tusend Punge (200,000 Kr.). Ingen bør forlade mig med tomme Hænder!"

Hjemkommen til Damaskus kjøbte Ali sig en prægtig Have, tæt tilplantet med Abildsiner og Aprikoser, Pærer, Vindruer og Figentræer. At grave, hakke, plante, beskære og vande var hans Lyst, og hver Aften lagde han sig med et træt Legeme, men med et roligt og fornøjet Sind; hver Morgen stod han atter op med et frit Hjærte og en udhvilet Krop.

En Væddeløbshest.

Øjenlyst fik tre Sønner, alle smukke som deres Moder. Den gamle Ali paatog sig at opdrage dem. Alle tre maatte de lære Urtegaardssyslen og desuden maatte hver eneste af dem lære et Haandværk. For at indpræge dem den Sandhed i sit Hjærte, som Ali først i sin Landflygtighed havde begrebet, lod Ali male de vakreste Tankesprog af Koranen over sine Døre, og derunder følgende Visdomsregler, som den store Profet ikke skulde blues ved:

Arbejde er den eneste Skat, som ikke kan berøves os.

Øv dine Hænder i Arbejde, og du skal aldrig komme til at udstrække dem efter Almisse.

Om du ved hvad det koster at tjene en Para, saa agter du andres Ejendom og Møje.

Arbejde giver Sundhed, Klogskab og Glæde; Arbejde og Kjedsomhed bor aldrig under samme Tag.

Under saadanne Lærdomme voxede Øjenlysts Sønner op. Alle tre blev Paschaer, men de drog Nytte af deres Bedstefaders Visdom, og alle blev de bedre Paschaer end han havde været, og blev det ogsaa med større Lykke.

Fuglefængere.

„Mads Skytte, ja skulde han komme
var det en „værre en“;
nu hænger Fælden dog ellers
saa snildt paa den grønne Gren.
Ja nu har vi sat en Stopper
for al det Fuglespetakel.
Hvis ej vi faar Fangst i Aften,
er det s'gu og et Mirakkel.“

Saa talte den unge Hr. Rasmus,
en slem forvoven Krabat,
og saa' med en vigtig Mine
hen paa sin Kammerat.
„Men Rasmus, i Fald vi nu saadan
falder i Skyttens Klør . . .
Jeg ved næsten ikke rigtig,
saadan . . . om rigtig jeg tør.“

Din Pjalt! Du klynker og piber
li'som et Pattebarn . . .
Se nu . . . vær stille . . . nu smutter
en Stillids ind i vort Garn . . .
For Pokker det pusler der inde
mellem de tætte Buske.
Niels, nu maa vi vist heller
ned til Køerne luske.

Med et saa blinker der noget
i Buskenes grønne Rand.
Det voxer. — Hvad nu i al Verden,
det er jo en Jægersmand.
Han griber Hr. Rasmus i Trøjen.
Sikken en Ynk og Jammer,
Tunge, vældige Haanddask
Synderens Øre rammer.

„Jeg skal kline dit Asen,
som . . . Svup . . . fordrister dig til
at røve . . . Svup . . . mine Fugle
ved Fælder og Djævlespil!“
— Men Niels bag Stablen han tænker:
Aa, hvem der var død og borte
eller . . . aa, eller kommen
hjem bag min Faders Porte.

S. P. L.

En Væddeløbshest.

Fra Aviserne ved vore Læsere naturligvis, at der hver Sommer afholdes et Heste-Væddeløb paa Eremitagesletten ved Kjøbenhavn. Hvad der foregaar, er imidlertid kun en svag Skygge af de store Væddeløb ved Paris og i England, denne „ædle“ Sports Vugge. Her mødes de store Hesteopdrætere fra alle Verdens Kanter, de berømteste Væddeløbsdyr prøver Kræfter med hinanden i Løb af en næsten utænkelig Hurtighed, og uoverskuelige Menneskesværme strømmer til for paa Tilskuervis at hengive sig til Nydelsen af dette ejendommelige Skuespil. Og medens Hestene udfolder deres Kappelyst, og Ejerne næsten gribes af en febrilsk Iver, er Tilskuerne heller ikke ledige. De indgaar Væddemaal ofte efter en forbavsende Maalestok; hver vælger sit Dyr og holder paa det som det sejrende. En Iver og Spænding betager alle lige fra Millionæren, der har sat Tusender paa Spil, til Skomagerdrengen, der har væddet om sine sidste ti Pence.

I det vi i Dag bringer Billedet af en Væddeløber, skal vi til ovenstaaende Bemærkninger føje en lille Historie om en saadan Hest, der tabte paa Væddeløbsdagen og dog vandt Prisen. Om det er den, hvis Billede vi bringer, skal vi lade usagt, men det kunde godt være det. Den hed „Slejpner“ og tilhørte den rige Grev K. Allerede fra dens første Aar havde dens Herre knyttet store Forhaabninger til den, og disse steg efter et Par mindre Væddeløb, hvor „Slejpner“ for første Gang aabenbarede, hvor rask den var til Bens. Saa kom det store Væddeløb — med Skam og Skuffelse, Tab og Ærgrelse. For første Gang havde Greven ikke en venlig Hilsen til det smukke Dyr, men gav det vrede Ord. „Slejpner“ var klog nok til at forstaa sit Nederlag og sin Herres mørke Stemning; og paa Vejen hjemad hang den med Hovedet, som var den virkelig bedrøvet.

Om Natten blev Grevens lille Datter heftig syg. Der maatte i største Hast Bud efter Lægen, og da han kom, erklærede han det for en meget farlig Halssygdom. „Om en halv Time vil det rimeligvis være forbi med Barnet,“ sagde han, „hvis hun ikke forinden faar det eneste Lægemiddel, der kan hjælpe. Men der er jo over en Mil til Byen, hvorledes faar vi det hentet?“

Det saa højst betænkeligt ud. Da erindrede Greven sig „Slejpner“. „Den tabte ved Væddeløbet i Gaar,“ sagde han, „maaske kan den vinde Prisen endnu. Bidrager den til at frelse mit Barns Liv, har den vunden den største.“ Greven befalede, at Hesten hurtig skulde sadles, derpaa besteg han den selv, og i susende Fart gik det nu ind efter Byen. Greven klappede nu og da det sveddryppende Dyr paa Halsen og opmuntrede det til fortsat Hurtigløb. Og det var virkelig, som forstod Hesten, hvad der stod paa Spil, thi den fløj afsted med en Hurtighed som aldrig før. Forinden den halve Time var forløben, var Greven tilbage med Lægemidlet, og efter nogen Tids omhyggelige Pleje var hans lille Datter frelst.

Da gik Greven ned i Stalden og klappede „Slejpner“ og kjælede venligt for den som i tidligere Tid. Og da hans Datter voxede til, lærte han ogsaa hende at holde af det ædle Dyr, hvem de begge skyldte saa meget, til Trods for at det ikke vandt Prisen ved Væddeløbet. —e—.

Et Tossehoved.

En Sommer var jeg i Besøg hos en bekjendt, der var Forvalter ved et større Jærnværk etsteds i Sverige. Han var Enkemand og havde to smaa Døtre, der var Gjenstand for al hans Omhu. Han havde skaffet dem en Lærerinde, men strax efter at jeg var kommen, beklagede han sig for mig over hende. „Det er et rigtig godt Tossehoved," sagde han. „Hun blev anbefalet mig af en Ven i Stockholm, men det takker jeg ham ikke for. Hun er endelig god nok mod Børnene, og dem kan hun ogsaa nok snakke med; men ellers er hun saa kejtet i enhver Henseende, og man kan aldrig faa andet end Ja og Nej ud af hende — og saa ser hun ud, som man kunde blæse hende omkuld.

Lærerindens Ydre svarede ret godt til Beskrivelsen. Hun var tyve Aar gammel, men saa ud til at være femten, og hun lod til at være bange for at vise sine Øjne. Det havde ganske vist sine Vanskeligheder at faa et Ord ud af hende; men man kunde tydelig se, at hun forstod og overvejede, hvad man sagde, og at hun ogsaa havde Svaret paa Læberne, skjønt det som oftest blev der. I det hele gjorde hun dog et ganske godt Indtryk paa mig, og det sagde jeg min Ven, Forvalteren.

„En Tosse er og bliver hun, om hun saa blev hundrede Aar gammel," sagde han, og heri var alle enige, navnlig da Underforvalterne, der alt for ofte gjorde Løjer paa den stakkels Piges Bekostning. Det var især ved Middagsbordet, de søgte at have hende til bedste. Lærerinden svarede aldrig; hele hendes Svar var Kindens Rødmen, — det er et smukt Svar, men det er ikke enhver, der kan eller vil tyde det.

En Dag havde Forvalteren og jeg været paa Besøg hos en Familie der paa Egnen. Mod Aften, da vi kom hjem, saa vi, i det vi kjørte ind til Gaarden, at alle Jærnværkets Arbejdere var ivrigt beskjæftigede med at slukke Ilden, der var udbrudt i den ene Fløjbygning. Stor blev vor Skræk, men lige saa stor blev vor Forbavselse, da vi saa, hvem det var, der ledede Slukningen, og som alle adlød uden ringeste Indvending. Det var ingen anden end Lærerinden, Tossehovedet. Vi saa hendes spinkle Skikkelse ile fra Sted til Sted, hørte hende give sine Befalinger med klar og sikker Stemme, medens Underforvalterne løb forvirrede omkring og vidste hverken ud eller ind. Just som vi kom, hørte vi hende give Befaling til at sætte en Brandstige op til Hovedbygningen, hvis ene Gavl begyndte at blive antændt. Befalingen blev strax adlydt.

„Nu op paa Taget med Spande og et Brandsejl!" raabte hun.

Men denne Gang lod ingen til at ville adlyde. Alle kløede sig betænkelig bag Øret og skottede ængsteligt op til den antændte Brøddegavl.

„At Mænd kunne være saadanne Pjalte! At Smedde er bange for Ilden!" udbrød hun hæftigt, greb en Spand, ilede med den op ad Stigen og viste sig snart efter paa Taget, ombølget af Røg og Gnister.

Exemplet virkede. Mændene raabte Hurra og fulgte hende. Vandspande langedes fra Haand til Haand, og snart var Ilden slukket paa dette Sted. Der hejsedes nu et Brandsejl op, og det blev bredt ud over den forkullede Gavl. Efter at hun havde befalet, at dette uophørligt skulde overgydes med Vand, ilede hun atter ned ad Stigen og hen til Fløjbygningen, hvor hun paany stillede sig i Spidsen for Slukningsarbejdet. Min Ven og jeg tog strax Del deri, men det faldt ikke Forvalteren ind at tage Kommandoen fra den modige Pige. Vi adlød som de andre, overbeviste om, at det var det bedste vi for Øjeblikket kunde gjøre.

Fløjbygningen, der var af Træ, brændte helt ned; men de øvrige Bygninger blev frelste. Da Faren var overstaaet, kom Heltinden hen til os. Hun var sort af Røg baade paa Ansigt, Hænder og Tøj, nogle Lokker ved den venstre Tinding var svedne, ligesom hendes Klæder ogsaa havde været vel nær ved Ilden.

„Hr. Forvalter!" begyndte hun med klar og fast Stemme. „Der er endnu ingen der ved, hvordan Ilden er opkommen. Alt, hvad der kunde flyttes, er dog reddet, og Kontorbøgerne er bragte i Sikkerhed. De er maaske saa venlig, Hr. Forvalter, at lade Folkene faa en lille Hjærtestyrkning, thi det har været et strængt Arbejde for dem i Nat. — Gud ske Lov, at der ikke skete nogen større Ulykke."

Hverken jeg eller Forvalteren havde nogen Sinde hørt hende sige saa meget paa en Gang.

„Jeg ser vist net ud," sagde hun og afbrød paa denne Maade vore Taksigelser og Lovprisninger — „undskyld . . . jeg tror . . . jeg . . ."

Afkræftet af de havte Anstrængelser vaklede hun og var vist falden omkuld, havde vi ikke holdt paa hende. Men i det samme reves hun fra os af mindst tyve Hænder og blev baaren i Triumf ind i Huset under den mest stormende Jubel.

Den næste Dag var hun det samme forsagte og indesluttede Væsen som før. Hun syntes med Forundring at lytte til Fortællingen om hendes Bedrifter. Jeg behøver vel ikke at fortælle, at ingen fra den Dag af kaldte hende et Tossehoved. Hun blev alles Yndling, og Folk kom langvejs fra for at se hende, og naar de da saa den bly og spinkle Pige, var de ikke langt fra at tro, at man havde bildt dem noget ind, skjønt saa mange kunde bevidne det.

Min Ven, Forvalteren, var aldeles ude af sig selv; han fik ikke Ro, før Lærerinden var bleven hans Hustru, og hun blev det inden Aarets Udløb. „Hun er endnu det samme undselige og frygtsomme Væsen," plejede han siden at sige; „men naar Nødvendigheden kræver det, har hun Mod og Styrke som en Ørn." Av. Bl.

Høstvise.

Nu pranger Sæden gul og tung;
som Vox er Rugens Kjærne.
Saa rykker vi da gammel, ung
i Marken ud; vi vil det alle gjærne;
thi vi er ikke arbejdssky.
Vi oppe er ved Solens Gry,
naar Lærkeslag
i Sommertaagen mælder Dag
— end faar vi brune Kinder;
men vi er kjær af Sol og Lys,
af Skov og Enge — helst naar nys
de sig har klædt i Løv og bly Kjærminder.

Vi mejer, binder Markens Korn,
og Sangen skal os fryde.
Til Mikkelsdag skal Bas og Horn
og Fløjtens klare Toner for os lyde;
saa danser vi i granṡmykt Sal,
og tømmer glade en Pokal
til Ære for de gamle,
og for hver nordisk Pigelil,
for Musikanten og hans Spil.
for . . . ja nu maa først Sæd i Hus vi samle.

Hans P. Lunde.

Smaating.

En fornem Mand, som, endskjønt han ikke var begavet med store Aandsevner og slet intet havde lært, vilde gjælde for en Velynder af lærde og aandsrige Mænd, havde en Gang indbudt Professor Engel til Selskab. Under Spisningen kom blandt andet ogsaa den berømte Verdensomsejler Cook og hans sørgelige Endeligt paa Tale. Da spurgte Husets Herre, for dog ogsaa at tale et lille Ord med, Engel, som sad ved Siden af ham: „Omkom Cook ikke paa sin første Rejse, Hr. Professor?" — „Jeg tror, ja!" svarede Engel; „men han brød sig kun lidt derom, og tiltraadte strax efter sin anden."

En Karakteristik. Paa et gammelt Kobberstik ser man følgende Figurer, med vedføjede Underskrifter: Paven: Jeg lærer eder alle. — Kongen: Jeg regerer jer alle. — Soldaten: Jeg beskytter jer alle. — Lægen: Jeg ser til jer alle. — Munken: Jeg beder for jer alle. — Bonden: Jeg nærer jer alle. — En tyk Ølhusvært: Jeg kvæger jer alle. — En Spillemand: Jeg fornøjer jer alle, og aller nederst Djævelen: Vogt jer, eller jeg henter jer alle.

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navn og Tilnavn paa en dansk Konge: en By i Italien — en Verdensdel — en dansk Ø — en By i England — en By i Sønderjylland — en By i Fyn — et Bjærg i Asien — en By i Rusland. L. B.

Firkantet Nød. Af 4 E, 3 L, 2 B, 2 D, 2 O, 1 N, 1 V og 1 Æ dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første i Haven saa hyppig man fandt;
det andet uskyldigt saa ofte randt;
hvis tredje man holder, det er os til Pris;
det fjerde er Navn paa et Paradis.

V. O.

Udgravningsarbejde.

Af nedenstaaende Vers kan udgraves 12 danske Fuglenavne. Hvilke?

Paa svage Is to Drenge smaa
gesvindt løb ud fra deres Moder
De bad: maa vi, og du et Kys skal faa,
men Moder svarte sine unge Poder:
I maa ej komme Isen nær,
skal vi bestandig være Venner.
Dog Karls Natur den er lidt sær,
til Lydighed ej kjender.
Men Hans han er slet ikke raa,
gener sig ikke for at lystre,
skjønt Karl han sagde, hvis du vil gaa
saa er du dog en Kryster.
Men Hans blev vred og sagde kry,
le af mig om du tør,
nej Karl han tænkte bedst at fly
hjem til min Moders Dør,
thi Karl han var en Kryster stor
kom nogen blot ham nær;
skjønt af de to jeg sikkert tror
var Karl mest ærekjær.

J. H.

Opløsninger fra Nr. 44.

paa den geografiske Gaade:	paa den firkantede Nød:
P a r i **s**	
E b r **o**	
Rejkjavi**k**	BORD
I s a **r**	OLIE
K r e t **a**	RING
Lille Bæl**t**	DEGN
E r i **e**	
S v e j t **s**	

paa Stavelsegaaden: Kombination.

Brevvexling.

Lovise H. og J. N. S. Tak, men meget i samme Retning henligger i lang Tid ubrugt af Mangel paa Plads.

En Kulsvier. Jo, men Bidrag af denne Art optages kun naar de er virkelig gode — og det er de færreste af hvad der modtages.

Peter N. Ja, undtagelsesvis naar De vil opgive Adressen og hvad De ønsker.

H. J. O. — G. Tak! Skal blive brugt saa snart Pladsen tillader det.

N. K. S. Smaatingene ja. Springet ligeledes, hvis sagkyndig Dom bekræfter Begivenhedens Sandsynlighed.

Hans F. Chr. o. fl. Udgiveren har hidtil forgjæves fra rigtig sagkyndige søgt Vejledning til Udstopning af Fugle og Dyr. Saa snart en saadan kan erholdes fra paalidelig Haand, skal den blive meddelt.

P. J. Klov. — Naar De vil sende Deres Ravbeholdning til Udgiveren, skal han besørge den solgt paa bedste Maade. Undskyld forsinket Svar paa Grund af Bortrejse.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 46.

Søndagen den 17. August 1884.

Skyttens Datter.

Fortælling af M. Henckel.

I Hornslet Sogn, mellem Aarhus og Randers, ligger Hovedgaarden Rosenholm, en af de smukkeste og anseligste Herregaarde her i Landet og nu i over tre Hundrede Aar Sædet for en af Danmarks ældste og berømmeligste Adelsslægter. Det var den bekjendte Jørgen Ottesøn Rosenkrands til Hevringholm og Skafføgaard, Rigets Raad, Kongens Kantsler og Statholder over Jylland, som i Aaret 1560, efter ved et Mageskifte at have tilbyttet sig Gaarden Holme af sin Svigerfader Gunde Lange, lod den prægtige Bygning opføre i gothisk Stil af røde Mursten og med takkede Gavle, som endnu i vore Dage knejser saa stolt og strunk med sine Taarne og Spir, og som han, efter sin Slægts Tilnavn, kaldte for Rosenholm. Naar man besøger den gamle ærværdige Hornslet Kirke, hvor en Del af Rosenkrandserne har deres Familiebegravelse, vil man finde Epitaphierne over Jørgen Ottesøn, hans Hustru Fru Dorthe Gundesdatter og deres Sønner Otto og Mogens, begge døde som ganske unge, samt Holger hvis store Lærdom og Omsorg for Videnskaben og dens Dyrkere har gjort ham saa fortjent af Fædrelandet og givet ham Navnet den „Lærde". Saavel Jørgen Ottesøn som hans Søn berømmes for deres Retsindighed, store Godgjørenhed og Fromhed og har rejst sig et langt varigere Eftermæle i deres undergivnes Hjærter og blandt deres Efterkommere, der høstede Frugten af deres gode Gjerninger, end de prægtige Marmortavler, hvis lange hædrende Indskrifter fortæller om deres Bedrifter, men at de ogsaa med Stolthed værnede om deres ældgamle Navns Hæder og Glans og vidste at bevare deres Adelskjold rent og uplettet, ville efterfølgende Blade vise.

En smuk Dag sidst paa Somren i Aaret 1595 gik en Mand paa henved halvhundrede Aar, ledsaget af en ung Pige, over Vindebroen ind gjennem Porttaarnet paa Rosenholm. Han var iført en Herregaardsskyttes sædvanlige Dragt paa de Tider og bar sit Hoved kjækt og højt paa de kraftige Skuldre, medens hans hele Fremtræden røbede en høj Grad af Dristighed og Selvtillid. Pigen var paafaldende smuk, men bleg og urolig, og skottede med et frygtsomt Blik om til alle Sider.

„Naa, hold dig nu ret, Lisbeth, og se frisk op," sagde Manden med en udpræget tysk Udtale, i det de gik tværs over Borggaarden hen imod den nordre Fløj. „Naadigfruen sidder ved Vinduet og har alt faaet Øje paa os!"

Pigen hævede de store mørkegraa Øjne til hans Ansigt og hviskede:

„Hvad kan Naadigfruen ville mig? Gid vi atter var vel herfra!"

„Snak, Pige; vær nu ej taabelig og tænk ej, at du har noget at frygte. Fru Dorthe har faaet Lyst til at se dit kjønne Ansigt, det der gaar Ry nok af her paa Egnen skulde jeg mene, og derfor har hun skikket Bud efter os — det er alt!"

De havde nu naaet Indgangsdøren ved Foden af Vindeltrappen, og Skytten skred med megen

Vigtighed og Selvfølelse op til andet Stokværk, hvor han standsede udenfor en af de svære Egetræsdøre og bankede paa, efter at have givet sin Datter et opmuntrende Nik. Døren blev aabnet af en lille vims Terne, som, efter at have maalt den smukke Lisbeth med et nysgjerrigt Blik og gjengjældt Skyttens fortrolige Hilsen med et Kast med Nakken, førte dem ind i Værelset, hvor Gaardens Herskerinde, Fru Dorthe Gundesdatter, sad henne i en af de brede Vinduesfordybninger med sin Baldyreramme foran sig. Efter at hendes Ægtefælle var bleven udvalgt til en af de fire Rigsraader, der styrede Landet under Kristian den fjerdes Mindreaarighed, havde hun staaet for Styret hjemme paa Gaarden, hvor hun, siden Datteren Margrethe i Fjor var bleven gift med Oluf Bilde til Wallø, levede meget stille og ensomt og med Længsel afventede det Tidspunkt, da hendes Søn skulde vende hjem fra Universitetet i Wittenberg. Hun var en midaldrende Matrone med et værdigt, noget afmaalt Væsen, der indgød Tillid og Agtelse; da Skytten og hans Datter traadte ind, saa hun hastig op fra sit Arbejde og betragtede Pigen med et forskende Blik, i det hun med en Hovedbøjning besvarede dennes frygtsomme Hilsen.

„Efter den naadige Frues Befaling bringer jeg her min Datter," begyndte Manden, i det han gjorde et vældigt Skrabud, „men Fruen faar undskylde, om hun ej skulde skikke sig som det sig hør og bør mellem fornemme Folk, helst i Begyndelsen. Lisbeth er ellers artig og beleven nok af sig og har faaet en god Optugtelse hos sin Moster i Wittenberg, men hun er jo end noget uvant med at omgaas de store! Dog, som jeg siger, det giver sig nok, og . . ."

„Ja ja, det er godt Hans Willums," afbrød Fru Dorthe. „Man har sagt mig, at du havde en kjøn veloptugtet Datter, som var flink til al Slags Haandgjerning, og jeg har nu faaet Lyst til at prøve, hvor vidt man har talt Sanden. Gak du kun ned i Borgestuen og lad dig give en Kande Øl medens jeg taler med Pigebarnet; staar hun mig an, og kan hun gjøre det Arbejde jeg forlanger, saa bliver vi vel enige, tænker jeg."

Med et nyt Skrabud forlod Tyskeren Værelset, efter først at have sendt sin Datter et betydningsfuldt Øjekast og tildelt hende et Puf, der bragte hende et Par Skridt længere frem fra Døren, hvor hun hidtil havde staaet, beskeden og undselig og med Undren set sig om i det store smukke Rum, saa vidt forskjellig fra det Hjem, hun kom fra. Det udskaarne Egetræsloft og Panel, de prægtig vævede Tapeter paa Væggene, hvor Ridderne færdedes i blodig Dyst eller sejerrige vendte hjem fra Kampen, Familievaabenet, der prangede over Kaminen og prydede Skabene og de højryggede Stole med det Gyldenlæders Betræk — den adelige Dames fine og ædle Skikkelse, der passede saa godt i disse Omgivelser — alt talte til hende om en Verden, fra hvilken hun, den fattige Pige, var udelukket og i hvilken hun ingen Ret havde til at trænge sig ind. Hun fo'r sammen da hun blev tiltalt og bemærkede det forskende Blik, der hvilede paa hende; imidlertid besvarede hun Fru Dorthes forskjellige Spørgsmaal paa en undselig, men ingenlunde kejtet Maade, og det var tydeligt, at hun følte sig lettet ved at være befriet for Faderens Nærværelse.

„Nu, det maa man lade dine Forældre, de have for Sanden givet dig en god Optugtelse," sagde Fru Dorthe efter at have optaget et Slags Krydsforhør over den unge Pige og overbevist sig om, at hun ej alene forstod at bøde fine Kniplinger, baldyre med Silke og Guldtraad, men ogsaa at læse rent og tydeligt op af en Bog og skrive en fuldkommen læselig Haandskrift, et Særsyn selv for en adelig Dame i hine Tider, hvor man for Kvindens Vedkommende just ikke lagde synderlig Vægt paa den boglige Lærdom.

„Hvorledes har du haft Lejlighed til at forskaffe dig de Kundskaber, Barn, og hvem var din Læremester?"

„Jeg har haft Lyst til at læse fra jeg var liden, og de studerende Herrer, Moster havde i Kost og Logi, laante mig saa mange rare Bøger."

„Ja saa, og der var vel og dem der lærte dig at forstaa hvad der stod i dem, og at skrive?"

Lisbeth Willums blev blussende rød.

„Aa ja," stammede hun, „den Gang den naadige Frues Søn kom til at bo hos os med sin Hovmester, talte han stundum med mig og forklarede mig meget, som jeg før ej forstod."

Fru Dorthe bed sig i Læben.

„Min Søn," gjentog hun i en Tone, hun søgte at gjøre saa ligegyldig som mulig, „ja nu mindes jeg, at det var hos din Moster, han boede i Wittenberg, og jeg kan tænke, at det stundum har været Tidskort for ham at vejlede dig i et og andet, endog han vel ved, at det ej sømmer sig for en Adelsmand, der maa passe sine Studier, at give sig af med de borgerlige Piger. Lærdom kan være meget god, men du i din Stand og ringe Kaar har ingen Brug for den, thi raader jeg dig, lille Lisbeth, at du for Fremtiden ej lægger for megen Vægt for slige Ting, men heller tager Vare paa de Sysler, der passer sig for dig og de Omgivelser, hvor du har hjemme."

Den unge Pige sænkede Hovedet og hendes Øjne fyldtes med bittre Taarer over denne Tiltale, men Fru Dorthe syntes ikke at bemærke hendes Bevægelse og rejste sig fra sin Plads for at

tage nogle Kniplinger frem af et Skab, som hun rakte hende.

„Der, tag dem med dig," sagde hun koldt, men tilføjede pludselig, ligesom formildet af Lisbeths ualmindelige Skjønhed og Ynde, i en roligere Tone: „Du kan bringe mig dem, naar de er smukt eftersete og gjort i Stand, og viser du dig flink og har du selv Lyst dertil, kan jeg nok faa mere Brug for dig eller skaffe dig Plads som Fruerpige hos en af mine Slægtninge!"

Lisbeths Willums nejede og fremstammede sin Tak, og lidt efter skyndte hun sig ud af Døren uden at bemærke det Blik, der sendtes efter hende, og uden at høre det Suk, hvormed Matronen sank tilbage i sin Stol, i det hun mumlede: „Gud bedre det! Skulde der dog være noget om det? Pigen er smuk, men hun ser god og uskyldig ud, saa det har vel ingen Fare — dog maa jeg have Vished inden Holger vender tilbage, og gjøres det nødig, skal hun fjærnes i Tide."

Nede ved Foden af Trappen ventede Skytten paa sin Datter. „Naa, hvor løb det af?" spurgte han i en frittende Tone — „bar du dig fornuftig ad?"

Men Pigebarnet svarede ikke og fremskyndede sine Skridt, saa at han havde ondt ved at følge hende.

„Ej, ej, hvi render du som om Fanden var i Hælene paa os," brummede han ærgerlig, „har du alt faaet fornemme Nykker og Frue-Lader og vil du ej svare, naar man taler til dig?"

„Jeg forstaar ej, hvad I mener."

„Snak om en Ting, Lisbeth, lad nu ej saa knibsk og fin, al den Stund du dog godt ved hvad det gjælder. Ak ja," vedblev han indsmigrende og sænkede Stemmen, „om du kun vilde være fornuftig, da kunde du skaffe dig selv gyldne Dage og din Fader gode Kaar og en blid Alderdom, du ved bedst selv hvordan, naar nu Hr. Holger om føje Tid vender hjem."

„Fader!" afbrød Lisbeth harmfuld, „jeg blues over eder, og om I oftere taler et saadant Sprog til mig, da sætter jeg ingen Sinde min Fod mere her paa Gaarden, det sværger jeg ved Gud den almægtigste!"

„Naa, naa, godt Ord igjen!" sagde Skytten med en tvungen Latter, men ved sig selv mumlede han: „Du giver vel Kjøb alligevel — vi faar se Tiden an."

Det var nu henved to Aar siden at Tyskeren Hans Willums var bleven ansat som Skytte paa Rosenholm, hvor han en skjøn Dag havde fremstillet sig for Jørgen Ottesøn, medbringende Anbefalinger fra dennes Søn, der opholdt sig i Udlandet for at fuldende sine Studeringer, og hvem han havde haft Lejlighed til at vise en vigtig Tjeneste, i det han paa en Jagttur havde fældet et anskudt Vildsvin, der ellers ufejlbarligt vilde have gjort det af med den danske Adelsmand. Rigsraaden havde opfyldt sin Søns Ønske og givet den fremmede den ledige Plads som Herregaardsskytte paa Godset, skjønt Karlens fripostige Væsen just ikke behagede ham synderlig, og skjønt man egentlig ikke vidste andet om ham, end at han var et Sted derude fra det store tyske Rige, hvor han efter alle Kjendemærker havde ført et temmelig vagabonderende Liv. Hans Willums havde dog hidtil ikke givet sit Herskab Grund til Klage; han forsynede Stegerset rigelig med Vildt og forstod ypperlig at holde Krybskytterne i Ave, medens han tillige var i Besiddelse af Dygtighed paa mange andre Omraader, saa at han inden kort Tid havde vundet en vis Indflydelse der paa Gaarden. Krybende og indsmigrende lige over for sine foresatte, men i høj Grad raa og hensynsløs imod sine undergivne, blev han imidlertid baade hadet og frygtet af Tyendet og Bønderne paa Godset, og det var den almindelige Mening om ham, at han var en daarlig Person, der svirede og doblede og var i Stand til det som var endnu værre. Mandens storpralende og hovmodige Væsen var paa den sidste Tid bleven særlig ubehageligt; han paatog sig en vis hemmelighedsfuld Mine naar han talte om den unge Arvings forestaaende Hjemkomst, og udbredte sig i høje Toner om den Gunst, hvori saavel han selv som hans Datter stod hos den unge Herre, og om hvilke Forhaabninger han nærede for Fremtiden. Den smukke Lisbeth Willums i Skovhuset var derfor begyndt at blive Gjenstand for Opmærksomhed og Sladder, og den Uvilje og Mistillid man nærede til Faderen, udstrakte sig efterhaanden ogsaa til Datteren, trods al hendes Tækkelighed og Beskedenhed. Man mumlede om det fortrolige Forhold, hvori hun skulde have staaet til Junker Holger nede i Wittenberg, og at det mest var for hendes Skyld, den stortalende Tysker var kommen i Herremandens Brød, og hvad der snakkedes i Krogene kom tilsidst ogsaa Fru Dorthe for Ørene. Skjønt hun i Begyndelsen afviste den blotte Tanke om sligt som en aldeles Umulighed, var der dog bleven en svag Tvivl tilbage hos hende, som hun forgjæves søgte at blive kvit, og nogle Hentydninger i Sønnens Breve, som hun hidtil ikke havde ændset, vakte hendes hele Uro. Fru Dorthe Gundesdatter var en bestemt, viljefast Kvinde og snar til at handle; forinden hun imidlertid tog nogen Beslutning i denne Sag, vilde hun dog se og tale med Pigen, og saaledes gik det til, at Lisbeth Willums en skjøn Dag stededes for Herregaardsfruen. Havde hun lignet Faderen i Væsen og haft det samme dristige og frie Præg

som han, vilde Fru Dorthe næppe have bekymret sig om at vise hende Skaansel, men det første Syn af denne smukke, beskedne og for sin Stand saa veloprdragne Pige gjorde et besynderligt Indtryk paa hende, og hun formaaede ikke at behandle hende med Haan og Ringeagt. Hun besluttede i nogen Tid at give nøje Agt paa hendes Vandel og Adfærd, og Resultatet heraf blev, at jo oftere hun talte med Skyttens Datter, jo bedre syntes hun om hende, og jo mere beroliget blev hun med Hensyn til de taabelige Rygter, man havde udspredt om hende.

„Pigen er visselig god og ufordærvet," sagde hun til sig selv, da Lisbeth tre eller fire Gange havde indfundet sig med det fint og nydelig udførte Arbejde, der var bleven hende overdraget, „og har Holger end nedladt sig til at se lidt mildt og tale til hende, saa er hun alt for fornuftig til at ændse sligt, i hvor smuk hun end er — hun skal ej jages bort for Folkesnaks Skyld, og ved at lade hende komme og gaa her, stopper jeg bedst Munden paa de Narre; men naar Holger først er her hjemme, skal jeg dog ved Lejlighed tale med ham og lægge ham paa Sinde at være forsigtig; ej ligger det til ham, rolig og besindig som han stedse var, at gantes med Pigerne."

Og saaledes vedblev Lisbeth Willums i nogen Tid at gaa ud og ind paa Herregaarden, uden at hendes Opførsel gav nogen som helst Grund til Klage, og uden at Fru Dorthe i mindste Maade forandrede sin gode Mening om hende.

(Fortsættes.)

Daniel i Løvegraven.

Daniel i Løvekulen.

Blandt Løverne Profeten
sad tryg den Nat saa lang;
fra Hulen hørtes Bønner
og liflig Salmesang.
Vilddyrene laa stille
og ydmygt for hans Fod;
det var, som om hans Bønner
og Sange de forstod.

Han sad mer tryg, end Kongen
var i sin gyldne Sal;
fra Paradis ham styrked'
en Himmelluftning sval,
og i Guds Vingers Skygge
han slumred' rolig ind,
til Morgenrøden rødmed'
Palladsets høje Tind.

Da bøjed Babels Konge
sit Knæ for Herrens Magt,
der trofast er mod sine
og bryder ej sin Pagt.
Frimodelig mit Hjærte!
End lever Daniels Gud
af alle Trængsler herligt
han fører sine ud! —

J. Johansen.

Den elektriske Telegraf i Krigen.

Paa Krigsvæsenets som paa alle andre Omraader har den nyere Tids Opfindelser bragt en Række af Hjælpemidler for Dagen, som selv Napoleon den store og hans Garde vilde betragte med undrende Blik, om de kunde se op til os paa en af de mindeværdige Dage, da et Par Nationer farer hidsende løs paa hinanden og skiller Landet af med nogle tusende af dets bedste Borgere. Blandt disse ny Hjælpemidler spiller Anlæg af Felt-Jærnbaner og Felt-Telegrafer en meget vigtig Rolle. Navnlig maa Felt-Telegrafen nu anses for uundværlig. I det sidste Tiaars Krige er den bleven udviklet til et saadant Standpunkt, at man ikke tager meget fejl ved at sige, at lige saa vidt, som de yderste Forposter naar, lige saa vidt rækker ogsaa Felt-Telegrafen.

Efter Sigende skal Englænderne først have bragt den i Anvendelse i de indiske Krige. I Krimkrigen blev Felt-Telegrafen, som man indtil denne Tid brugte i Krigsførelsens Tjeneste havde dog langt fra saa alsidig en Opgave som nu til Dags. Den Gang nøjedes man i Reglen med at faa Hovedkvarteret, hvor dette end saa befandt sig, sat i telegrafisk Forbindelse med den almindelige Telegrafledning. Nu om Stunder kræves det, at

den saa at sige forgrener sig over alt, hvor større eller mindre Troppeafdelinger findes, maaske endog til Forposternes yderste Spids.

Amerikanerne har nok været de første, der anvendte Felt-Telegrafen efter en meget udvidet Plan, navnlig midt under Slaget ved Frederiksburg, og den praktiske Nytte, den her gjorde, foranledigede snart de større krigsførende Magter til at forsøge Sagen. I den tysk-danske Krig havde Prøjserne Telegrafledning lige til den Høj, hvorpaa Prins Carl befandt sig under Stormen paa Dybbøl den 18de April, og det siges, at han endnu under Slaget modtog Lykønskningstelegrammer fra sin Konge. I den kort efter følgende tysk-østerrigske Krig havde Prøjsen et endnu mere udviklet Felt-Telegrafvæsen under en særlig Chef, og under det fransk-tyske Felttog i 1870 overraskede Tyskerne med en Krigs-Telegraf, der langt overgik, hvad man hidtil havde set. Ved Krigens Slutning i Februar 1871 stod der i Frankrig ikke mindre end 1,587 Mile Felt-Telegraflinjer til Tyskernes Raadighed.

Kort efter fremkom en Franskmand med en Opfindelse, som gik ud paa Indretningen af en Forpost-Telegraf. Af denne Felt-Telegraf gives der en Afbildning ved Fig. 1. Man ser to franske Soldater i Begreb med at udlægge Felt-Telegrafen, formodentlig til de yderste Forposter. Ledningen er viklet om en Rulle, som Soldaten bærer ovenpaa Tornysteren; i øvrigt er han forsynet med alle de fornødne Apparater for at kunne telegrafere under selve Marschen, og medens Ledningen samtidig afvikles Rullen.

Senere er der ved den tyske Regerings Foranstaltninger fremkommet et nyt Forpost-Telegraf-Apparat, indrettet af det bekjendte Firma Siemens & Halske i Berlin. I mekanisk Henseende er dette Apparat yderst interessant og værd at lægge Mærke til, da det viser, hvorledes man i vor Tid med Lethed overvinder de største Vanskeligheder. Ledningstraaden, som her benyttes, er ca. 3 Millimetre tyk, det vil sige omtrent saa tyk som en Strikkepind. Og denne Traad indeholder ikke, som ved det omtalte franske Apparat, blot en enkelt Ledning, men en dobbelt, den ene for udgaaende den anden for tilbagegaaende Depescher. Det er gjennem en saadan Traad, at Befalings-Ordene nu til Dags flyver fra det ene Armekorps til det andet, ud til de aller yderste Forposter, milevidt borte, tilbage igjen til Hovedkvarteret o. s. v. Og disse mange frem- og tilbagegaaende Befalinger, der krydser hverandre i den tynde Traad, omtrent som naar to Jærnvejstog farer forbi hinanden, støder dog aldrig sammen; thi hvor tynd Traaden er, er de to Ledninger dog saa isoleret saa paalidelige, at selv paa en Mils Afstand vil et Brud ikke kunne findes. Men endnu mærkeligere bliver det, naar man hører, at den milelange Traad er sammensat af kortere Stykker, som hver for sig er ca. 16 Fod lange. Disse enkelte Stykker kan imidlertid hurtig og let forbindes, og dette er indrettet paa en saa simpel Maade, at enhver Soldat kan udføre det uden synderlig forudgaaende Kjendskab. Traaden bærer omviklet en Rulle i Tornysteren, og selve Telegrafapperatet findes i en lille Kasse af omtr. 6 Punds Vægt, der bæres paa Brystet i en Rem. I Kassens Laag er en Glasskive, hvor igjennem Telegrafisten iagttager alle ankommende Depescher, som selv sætter Telegrafapparatet i Bevægelse. Desuden melder den ankommende Depesche sig ved at ringe paa en lille Klokke. Det elektriske Batteri bestaar af 10 Elementer, der bæres i en Kasse for sig og vejer to og tyve Pd. En Udlægning af Ledningen gaar for sig paa en særdeles simpel Maade. Batteriet og et Apparat anbringes fast paa Udgangsstedet, hvorefter to Mænd gaar videre, den ene bærende Tornysteren med Ledningen, den anden selve Telegrafapparatet. Efterhaanden som de skrider frem, vikles Ledningen af og lægges ned paa Jorden, og dermed er alt i Orden til at telegrafere.

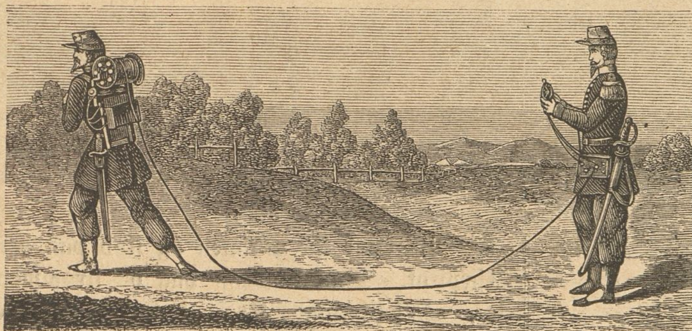

Fig. 1.

Fig. 2.

Af de 4 Billeder, Bladet bringer, forestiller det første som sagt den franske Felt-Telegraf, de øvrige tre den tyske. Fig. 2 viser to udgaaende Soldater, hver bærende et Telegrafapparat paa Brystet. Begge er tillige forsynede med en Batterikasse i den ene Haand, og den forreste har Tornysteret med Ledningsrullen paa Ryggen. Fig. 3 viser Reserveledningen udlagt. Den ene af Soldaterne er bleven tilbage med Batteriet samt et Telegrafapparat; de to andre er i Færd med at vade over et Vandløb. Paa Fig. 4 ser vi Soldaterne rulle Ledningen op for at marschere tilbage.

Det er i Løbet af nogle faa Aar, at Felt-Telegrafen er bleven udviklet til en saa stor Fuldkommenhed. For tyve Aar siden var den i sin grønneste Barndom, og nu er den saa vidt, at den tør stilles i Række med de vigtigste Opfindelser den nyeste Tid har bragt Krigsførelsen i Hænde. Hvad skal nu blive den næste store Opfindelse paa dette Omraade? Man har gættet paa Luftballonen, som for Tiden indtager en Stilling, der svarer til Felt-Telegrafens for nogle Aar tilbage. Maaske. Vist er det, at adskillige Hjærner vil blive lagt i Blød for at finde ny Midler. V.

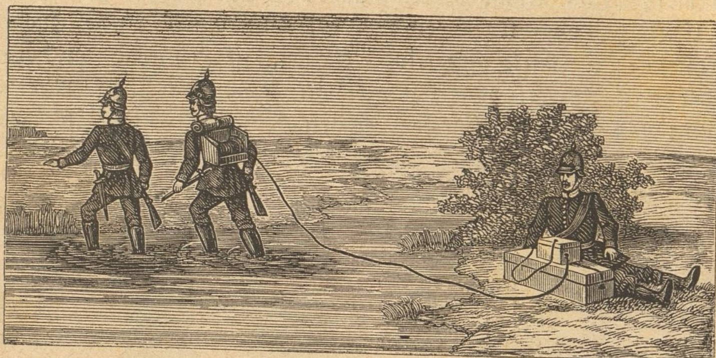

Fig. 3.

Fig. 4.

For stærk.

Af Andersen-Engebjærg.

De kom æltende oppe paa Bakken i en tyk Lersøle, sysselsatte med at samle Sten af Brakjorden. Hjulene skar dybt igjennem, og Hestene traadte undertiden i til Sokkene. En Gang imellem trak de svedige Dyr, saa Bugen næsten slæbte hen ad Jorden; men frem skulde de, selv om Rygraden knækkede.

Langs med Vognen gik Fader og Søn, ranke, kraftige Skikkelser, begge bararmede. Tungt som Hestene slæbte de sig igjennem Lerælten med deres store holstenske Træsko. Begge gik tavse, Faderen med den venstre Haand knyttet haardt om Tømmen, den højre hævet op mod Skulderen med Hornbækkerpisken rede til Slag. Med et koldt Blik stirrede han hen over Marken efter de knudrede Graasten, der skulde fylde Læsset. Ikke et Blik til Sønnen. Haarde laa Folderne i hans Ansigt, ubevægelige, som var de skaarne i Egetræ, med Udtryk af en Viljekraft, der var i Stand til at trodse enhver Følelse.

Det havde været Regnvejr i tre Dage, i den Tid havde Faderen ikke talt.

Bagefter gik Sønnen og skød paa den bageste Kjæpstok. Man kunde se paa de strammede Muskler, at han lagde Kraft i for at hjælpe Øgene. Hans Ansigt var præget af de samme Træk som Faderens, men blidere, mærkede af Ungdommens mildere Følelser. Hans Øjne hang ved Hestene. Hver Gang Pisken peb gjennem Luften, drog der en Trækning af Smerte eller Vrede over hans Ansigt, og hans Øjne søgte Faderens graanede Jærnskikkelse; men i næste Nu rystede han svagt paa Hovedet med et dvask, haabløst Udtryk i Blikket.

Der henne laa den store Kampesten, endnu et godt Stykke forude. Hjulene skar endnu dybere i end før, Hestene trak, saa Sveden dryppede af Bugene. Faderens Pisk hvinede gjennem Luften, Snærten laa i lange Rimper hen ad Siderne paa Øgene, Angesten gav dem Kræfter, de trak, som skulde de splitte Tøjet ad. Ganske rigtig, da sprang den ene Skagle, saa Stumperne røg den gamle op i Ansigtet — Vognen stod bomstille. Ikke et Ord undslap hans Mund; men det var, som den Haardhed, der havde gjæret i ham hele hans Liv, i samme Nu kogte over Bredderne; med et harmglødende Blik lagde han den nærmer et haardt, sviende Slag over Lænden.

Da lød der bag ved ham et dæmpet, forsigtigt „Fa'er!"

Men ægget af den Protest, som dette ene milde Ord indeholdt, lod Faderen Pisken falde til et endnu vildere Slag.

Da lød det højere, som stødt frem af en vaagnende Trods: „Fa'er!"

Den gamles Øjne fik et blodrødt Skjær, og med et af Hidsighed opsvulmet Ansigt lod han Pisken falde Slag i Slag paa de rystende, springende Dyr.

Da lød det tredje Gang fra Sønnen, haardt, næsten truende, saa højt, at det gav Gjenlyd inde i Skoven: „Fa'er dog!"

Med et Sæt drejede den gamle sig om mod Sønnen, hævede Pisken, satte den knyttede Næve i Siden og stirrede vildt paa ham, som vilde han knuse ham med Blikket; men i næste Øjeblik kastede han Pisken fra sig, udstødte et haanende Latterfnys og greb som ved en pludselig Indskydelse Sønnen i Ærmet og trak ham hen imod Stenen.

Et kort Nu stod de og saa paa hinanden, Faderen med Armene over Kors, haard som en Stenstøtte. Da bruste atter et kort hæst Latterudbrud frem fra hans Mund:

„Saa du vover at trodse mig, du Grønskolling, mig!" Og han slog sig med den knyttede Haand for Brystet, saa det svuppede op i Halsen.

Uden at sige et Ord mere bøjede Faderen sig ned, spændte Armene fast om Stenblokken, hævede den op af sit Leje og bar den rank og knejsende hen imod Vognen, men satte den pludselig igjen, saa Ler og Vand sprøjtede til alle Sider.

„Det var din Fa'er, Dreng, der bar den Halvvejen, bær du den nu det andet Stykke."

Sønnen blev staaende rolig, kun bævrede Læberne en Kjende, og Øjnene syntes at ville svømme over.

„Jeg vidste det," sagde Faderen haanende, „du er din trangbrystede Mo'ers Søn."

Det gav et Sæt i Sønnen. „Mo'er!" Hans Øjne blev store og en bred Aare rejste sig paa hans Pande. Som et Lyn bøjede han sig ned, knugede Stenen op mod Brystet og bar den stolt som Faderen hen til Vognen. Der var kun et Skridt endnu, han hævede sig paa Tæerne for at hive den op, Aarerne svulmede i hans Ansigt . . . da gav det pludselig et Ryk igjennem ham, Hænderne slap Taget, og Stenen faldt tungt ned for hans Fødder.

Alt blev stille et Øjeblik. Heldende op mod Vognen stod Sønnen med et blegt, fortrukkent Ansigt. Pludselig væltede Blodet i en rød Straale ud af hans Mund, det gav et Par nye Ryk i ham, Armene spilede sig ud — saa sank han ned i Lerælten ved Siden af Stenen.

Dødbleg og med skarpe Træk havde Faderen betragtet ham. Han kastede sig ned over ham, kaldte paa ham, ruskede i ham. Nej, han var stendød. Da rejste den gamle sig op, klemte Haandfladerne ind imod Brystets Sidevægge, men lod atter Armene synke ned og hviskede med en halv foragtelig Mundvridning: „Der var dog ikke noget ved ham!" Men i næste Øjeblik kastede han sig atter over Liget, ruskede paa ny i ham: „Søren . . . Søren dog!"

Et Øjeblik efter havde han læsset Stenene af Vognen og bundet Skaglen sammen. Han løftede Liget op og lagde sin Hue under dets Hoved. Saa satte den gamle Jærnmand sig paa Sædebrættet og kjørte langsomt, med flagrende Haar ned ad Skraaningen med sin døde Søn.

Drengene paa Gaden talte 50 Vogne foruden Ligvognen. Langsomt gik Følget op ad Kirkebakken. Bag efter Baaren gik Moderen, foroverbøjet, sort som Kisten, med det hvide Lommeklæde for de røde, forgrædte Øjne. Faderen, der selv havde kjørt for Liget, og som var bleven forsinket lidt ved at spænde Skaglerne fra, kom nu og sluttede sig til hende. Rolig, med furet Pande skred han fremad over Kirkegaardsgangen.

I de otte Dage, Liget havde staaet i Overstestuen, havde han ikke talt med nogen. Kun et Par Gange havde han ubemærket listet sig op til Liget. Enkelte mente, at han vilde ikke være sin Sorg bekjendt, andre sagde aabent, at hans Hjærte var haardt som Graastenen, der havde forvoldt Sønnens Død.

Der laa et eget Tryk i Luften ved denne Ligfærd. Unge Piger havde pyntet Kirken, men ingen saa paa Blomsterne. Oppe omkring Kisten sad den nærmeste Slægt. Man kunde høre Kvindernes Hulken helt ned bag i Kirken.

Saa begyndte Præsten sin Tale. Virkningsfuldt trængte hans Ord sig ud over den tungtaandende Forsamling; kun et Ansigt forblev stift og uforandret.

Kisten blev sænket ned i Graven, og Præsten kastede de tre Skuffer Jord ned paa Laaget. En Gysen gik igjennem Forsamlingen. Endnu en Gang vendte Præsten sig med indtrængende Røst til Faderen. Han stod rolig. Da bad Præsten Fadervor med en Inderlighed, der tvang Folk til at bede med; men i Faderens Ansigt stod Folderne stive som altid. Da drejede Præsten sig med et dybt Suk fra ham.

Klokkerne begyndte at ringe, Folk greb Skovle og Spader for at kaste Jord paa Kisten, Familien stimlede sammen om Graven for at sige det sidste

Farvel. Drønende, med hule, gjensvarende Bump tørnede Jordklumperne mod Kistens Planker.

Pludselig begyndte Faderen at famle frem for sig og gjorde et Skridt som vilde han springe i Graven. Moderen, der var sunken sammen paa en Ligsten, fo'r op med et Skrig; men i samme Nu greb Præsten ham i Armen og trak ham tilbage. Da heldede den gamle Mand sit Hoved op mod Præstens Bryst, og Taarerne, heftige og voldsomme, banede sig Vej ned over de dybe Fuger i hans Ansigt. Hans Hjærte var tøet op, Haardhedens Panserdække var bristet ved de dumpe Drøn paa Kisten, ved Adskillelse, ved det forfærdelige sidste Skimt.

Kvinderne hulkede henne fra Gangene, og Mændene stod og viskede Øjnene med deres tykke Fingre. Men medens Kirkeklokkerne spredte deres Malmtoner over de dødes Have, og Jordklumperne hobede sig op over Dødens Bytte, borede et nyt Liv sig frem, et Liv, der havde ligget i Hi bag Haardhedens Dække i et halvt Aarhundrede.

Han havde taget flere med sig, end Præsten vilde have taget i ti Aar.

Sent, da Solen var nær ved at forsvinde bag de fjærne Lyngbakker, gik to rundbøjede Skikkelser ud af Kirkeporten. Det var Faderen og Moderen. Da de kjørte op ad Bakken, hvorfra de kunde se Hjemmet i Dalen, sagde hun:

„Nu vil der blive langt til Enden, Fa'er."

Det brød op i ham som før nede paa Kirkegaarden: „Ja, Mo'er, jeg vilde være for stærk."

Hun lagde sin Haand hen paa hans og saa op paa nogle hvide Skyer, som drev afsted højt oppe. Men nede fra Kirken rullede Klokkernes Aftentoner ud over Egnen. Det var deres vante Aftensang, før Freden bredte sine Vinger over Natur- og Menneskeliv.

Fra Amerika.

Af Trækfuglnaturen jeg lidt haver faaet,
jeg rejser i Verden saa vide,
alene Gud ved, naar jeg Maalet har naaet,
naar hjem efter Rejsen kan glide.

For alt hvad jeg fristed for Længsel og Savn,
Gud skjænket mig Sangen til Eje,
de blev mig en Kilde til Glæde og Gavn,
en Følgesvend paa mine Veje.

Nu takker jeg Gud, mens jeg synger i Kor,
i Længslen da løses min Tunge,
i Sangen jeg skuer en Verden saa stor,
jeg „lærte om Livet at sjunge".

J. C. Nielsen.

Smaating.

Passende Svar. Under Skoletiden sad en Gang en Dreng og sov medens Læreren omhyggeligt fortalte om Kaffens Historie, lige fra den blev en Handelsartikel i Arabien og til vore Dage, hvor den har udbredt sig over hele den civiliserede Verden. Da han omtrent var færdig, bemærkede han den sovende Elev og raabte højt til ham: „Naa, du, hvad siger du saa om Kaffen?" — „Tak for Kaffe!" raabte Drengen og foer forfærdet op, medens hans Kammerater brast i en lydelig Latter.

En Opdagelse. „Men Fa'er dog!" udbrød en lille Dreng forbavset, som for første Gang opdagede, at Faderen var skallet, „dit Hoved voxer jo op igjennem Haarene!"

Nyt Hukommelsesmiddel. „Av . . . Av, Hr. Schrøder, Kniven er vist ikke bleven sleben i et halvt Aar." — **Barberen:** „Den er til de Herrer, der lige saa længe restere med deres Barberpenge."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste nedad, danner Navnene paa to danske Admiraler: en By i Tyskland — en Verdensdel — et Stræde ved Afrika — et bekjendt Fyrtaarn — en By i Italien.

K. H. + S. M.

Firkantet Nød. Af 2 A, 2 E, 2 G, 1 I, 2 L, 2 N, 1 O, 2 R og 2 S dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Første det er tit til Gavn.
Tredje er et jødisk Navn.
Andet er til Spilleri.
Fjerde tit man ligger i.

U. K. S.

Opløsninger fra Nr. 45.

paa den geografiske Gaade:

Venedi**g**
Afrik**a**
Laalan**d**
Dove**r**
Ekernførd**e**
Middelfar**t**
Arara**t**
Rig**a**

paa den firkantede Nød:

ÆBLE
BLOD
LOVE
EDEN

paa Udgravningsarbejdet:

1.— 2. Linje: Maage.
3. — Due.
5. — Mejse.
6. — Vibe. And.
9.—10. — Hane. Raage.
11.—12. — Gaas.
13.—14. — Ryle.
14.—15. — Ørn.
17.—18. — Stork.
20. — Stær.

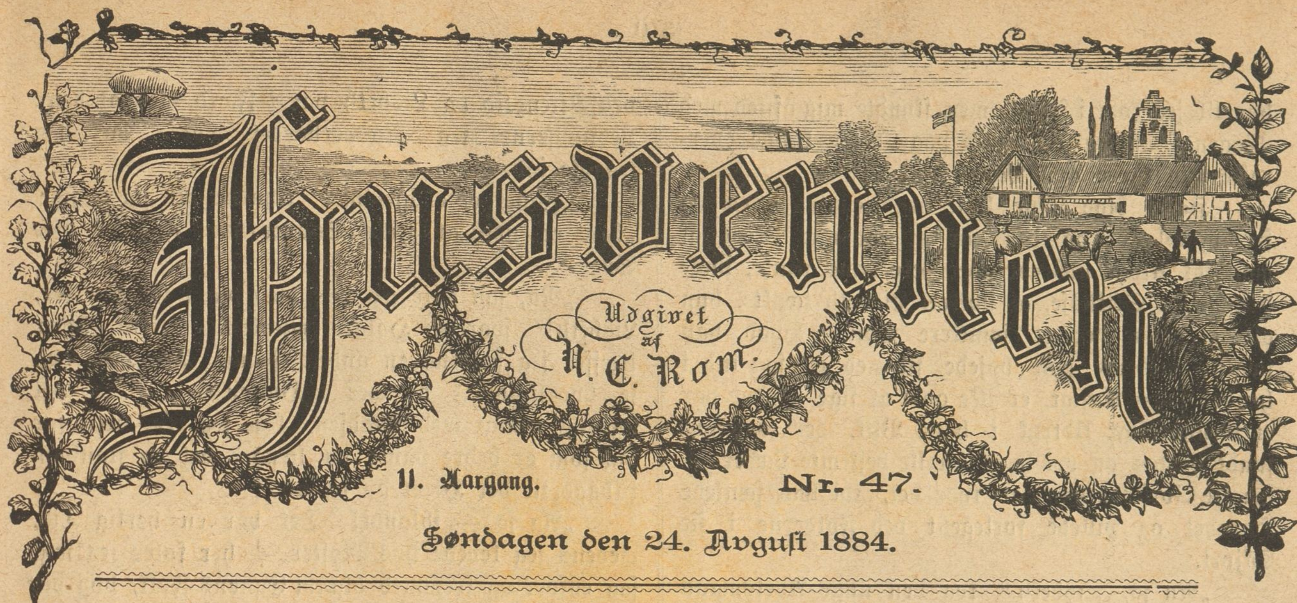
Brevvexling.

P. Sf. Den Bog, De søger, er udgivet under Navn af Dehli: Haandbog for Bødkere. Vejledning i Konstruktion og Udregning, med Billeder (1862) og koster 1 Krone gjennem Bogladerne. (Rud. Kleins Forlag.)

Hermed følger et **Tillæg**, indeholdende: Oprettelse af Værksteder ved de lærde Skoler. — Husflidsforeninger og Husflidsskoler. — Husflidsværktøj til Salg. — Husflidsarbejder. — Husflidstegninger.

Indhold.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, U. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 47.

Søndagen den 24. August 1884.

Skyttens Datter.

Fortælling af M. Senckel.

(Fortsat.)

Da indløb der Budskab om, at Holger Rosenkrands havde tiltraadt sin Hjemrejse og at man kunde vente ham hver Dag. Der blev stor Travlhed paa Gaarden, baade ude og inde, da man samtidig ventede Gjæster baade fra Sjælland og Fyn; nede i Stegerset blev der braset og stegt fra Morgen til Aften, og oppe i de mange Stuer og Kamre lod den flinke Husmoder lufte ud og pynte op, og stable Dyne paa Dyne og silkestukne Tæpper i de store udskaarne Himmelsenge, medens Svende og Drenge holdt Mønstring i Borggaarden over Heste og Hunde og pudsede Seletøjer og Vaaben.

Men i Skovhuset sad Skyttens Datter med bankende Hjærte og blussende Kind og tænkte paa ham, hun nu snart skulde mødes med igjen, medens Hænderne sank ørkesløse ned i Skjødet og Øjnene stirrede drømmende ud i det fjærne. Hver Aften, naar hun lagde sig til Hvile og bad for ham, som hun plejede, sagde hun ved sig selv: i Morgen kanske! Og hver Morgen, naar hun rejste sig fra sit Leje, var det, som om Solstraalerne, der spillede i det grønne Løv, og Smaafuglene, der kvidrede saa lystigt udenfor hendes Vindue, sagde: i Dag, i Dag!

Det var en tidlig Morgenstund, Naturen var ligesom kun halvvejs vaagnet af sin Slummer til Dagens Liv, og Duggen laa endnu som Perler paa Græsstraa og Blade, medens Solens Straaler undseligt tittede frem over Skovens Kroner. Lisbeth havde skyndt sig ud i det fri, hun elskede Ensomheden derinde mellem de dunkle Træstammer, hvor Bækken rislede saa travlt afsted og Skovduen og Droslen slog deres vemodige Triller. I det hun tankefuldt vandrede frem ad Stien, for Enden af hvilken et Led førte ud til Landevejen, hørte hun pludselig Hestetrampen paa Vejen — hun bøjede sig frem for at lytte — jo ganske rigtig, det var tvende Ryttere, der kom galloperende. I det de var lige ud for Ledet, drejede den forreste Hovedet, fik Øje paa hende og standsede sin Hest.

„Hejda, min Pige!" raabte han, „kan du lukke Ledet op for os? — Kom Mogens," vedblev han, henvendt til sin Ledsager, „vi vil skyde en Gjenvej gjennem Skoven, her er herlig svalt og saa naar vi hurtigere op til Gaarden."

Lisbeth skyndte sig derhen og aabnede Ledet; først nu betragtede den unge fremmede hende nøjere og udstødte et forundret Udraab.

„Lisbeth! Lisbeth Willums! Hvad ser jeg, er det dig? Næppe havde jeg kjendt dig, saa stor og fager er du bleven — hvor lider du og I alle her hjemme?"

„Vel nok, naadige Herre!" svarede den unge Pige, som var bleven rød helt ned til Halsen. „Den naadige Frue er karsk og hel glad til Mode ved Tanken om atter at skulle se eder."

„Nu Gud have Lov! Det er nu fem Aar siden jeg drog herfra, og stor har min Forlængsel været efter at se mit Hjem og mine kjære igjen; ejheller gav jeg mig Stunder til at hvile i Aarhus,

hvortil jeg kom i Aftes, men skyndte mig afsted med Mogens, at jeg ret tidlig paa Dagen kunde overraske min kjære Fru Moder!"

Hans blaa Øjne lyste med en saa varm og frejdig Glans, og der var et saadant Præg af mandigt Alvor udbredt over hele hans ranke, ungdommelige Skikkelse, at stakkels Lisbeth tænkte, hun aldrig havde set et smukkere Syn. Hvad han tænkte, medens han bøjede sig ned og saa ind i hendes fagre Ansigt, er ikke godt at sige — der var et forunderligt Udtryk i hans Blik, der søgte og fandt hendes og om hans smalle bestemte Læber — maaske forstod hun at tyde det, thi hun sænkede Hovedet og pillede forlegent ved Folderne i sit Skjørt.

„Nu ja, Lisbeth," tog den unge Adelsmand Ordet efter en Pavse, i det han ligesom med Magt syntes at rive sig løs, „vi mødes vel igjen, jeg bliver nu hjemme en Stund og kommer en Dag ned til Skovhuset at se til din Fader — saa have du Farvel for denne Gang."

Hun nejede, han nikkede, i det han til Afsked slog ud med Haanden, og et Øjeblik efter var han forsvunden henne hvor Skovvejen gjorde en Drejning, medens Pigen blev staaende og saa efter ham med et Suk og et længselsfuldt Blik.

Der var stor Glæde paa Rosenholm den Dag. Fru Dorthe kunde næsten ikke se sig mæt paa Sønnen, hvis smukke anselige Ydre og vakkre ridderlige Væsen vakte hele hendes moderlige Stolthed, og alle Tjenestefolkene var enige i at prise hans Nedladenhed og Mildhed, i det de tillige med Undren og Forbavselse lyttede til de Beretninger, den gamle Mogens gav om hans store Lærdom og Dygtighed. I Løbet af de nærmeste Dage indtraf de ventede Gjæster; der var Rigsraadens Søster Fru Anne Rosenkrands, gift med Albert Gjøe til Krenkerup, ledsaget af sin unge Frænke Jomfru Sofie Brahe, Jakob Rosenkrands til Arreskov, Brodersøn af Jørgen Rosenkrands og Befalingsmand paa Nyborg Slot, med sin Hustru Pernille Gyldenstjerne, samt Margrethe Rosenkrands og hendes Husbond Oluf Bilde til Wallø — den gamle Rigsraad selv var derimod endnu ikke kommen, men man ventede ham med det første, da Enkedronningen og den unge Konge agtede sig til Skanderborg, hvor de plejede at tilbringe en stor Del af Aaret. Rosenkrandsernes stolte Herresæde gjenlød i denne Tid af Munterhed og Skjæmt, statelige Riddere og Damer færdedes omkring i Værelserne eller steg til Hest i Borggaarden, hvor Gangerne vrinskede, Hundene gøede og Svendene fore frem og tilbage, men trods alle de Adspredelser der paafulgte, fik den unge Herremand dog Tid til nogle Dage efter sin Ankomst at gaa ned til Skytten i det lille Skovhus. Det var ved Aftenstid og Lisbeth var i Færd med at bære Levningerne fra Nadverbordet bort, da han traadte ind.

„Fader er ej hjemme!" skyndte hun sig at sige, „han er ude at stille Snarer for Fuglene ved Søen."

„Nu, saa faar jeg tale med dig i Steden for, Lisbeth!" svarede Holger muntert. „Din Fader træffer jeg sagtens en anden Gang. Jeg maa dog se, hvorlunde I bo her i Hytten — det er vel sagtens trangt med Pladsen, kan jeg tro, helst for dig som er bedre vant; du længes vel og stundum tilbage til det Hjem du forlod?"

„Aa ja — iblandt! Det var en herlig Tid, medens jeg levede hos Moster — her føler jeg mig saa ensom og fremmed blandt Egnens Folk, dog det er kanske min egen Skyld."

„Stakkels Lisbeth! Men han — din Fader mener jeg, er dog vel god imod dig? Du var visselig ej glad, den Gang du skulde drage med ham — mindes du, hvor bitterlig du græd hin Dag, da vi sagde hinanden Farvel i din Mosters lille Stue, hvor Katten snurrede i Kakkelovnskrogen om Kap med Rokkehjulet og den tamme Stær fløjtede henne i Vindueskarmen?"

Lisbeth nikkede og hendes Øjne fyldtes med Taarer. „Jeg var stedse bange for min Fader!" udbrød hun, „han var saa vild og haard mod min stakkels Moder som døde, og ingen Sinde fornam jeg, at han bar stor Kjærlighed til mig heller — dog siden I lovede at skaffe ham Pladsen som Herregaardsskytte her oppe i Landet og vi kom hid, har han ej sagt mig et haardt eller umildt Ord, men . . ."

Hun standsede; hvad der voldte hende langt større Pine og Frygt end Faderens Skjænd og Vrede, nemlig hans slette Planer og de Forhaabninger han nærede med Hensyn til hende, kunde hun jo ikke aabenbare for nogen, allermindst for den unge Adelsmand selv.

„Naa, jeg vil ej heller raade ham at være haard imod dig," udbrød denne. „Hans Willums er en flink Karl til sin Gjerning, og jeg skylder ham Tak, fordi han frelste mit Liv hin Gang, det jeg heller ingen Sinde skal forglemme, men om han nogen Tid krummer et Haar paa dit Hoved, da skal han formærke at vi to er færdige, og at han skal komme lige saa fort her fra, som han kom hid."

Pigen smilede gjennem sine Taarer ligesom naar Solen en Regnvejrsdag bryder gjennem Skyer. „I har stedse været saa god," stammede hun, „Gud i Himmerig vil lønne eder derfor!"

„Ej, Lisbeth, du tale ej saa! Som om du ej vidste, at hvad jeg gjør, det gjør jeg ej for Lønnens Skyld, men fordi du er mig kjær — som en Søster,"

tilføjede han, da han blev vaer den blussende Rødme paa hendes Kind.

„Eders Søster, Herre!“ gjentog hun smertelig; „ak, Gud bedre det, jeg er jo kun en ringe fattig Pige, ingen Sinde kan jeg blive som en af eders lige!“

„I Guds Øjne er vi alle lige!“ svarede Holger Rosenkrands, og mere, langt mere fandt jeg hos dig end hos mangen en fornem Dame, der fødtes til Højhed og Glans. Din Sjæl er stor og rig og dit Hjærte uskyldigt og rent, hvad tror du saa Gudfader i Himmerig bekymrer sig om, hvad enten din Vugge stod i et Slot eller i en Hytte? Græd ej, Lisbeth,“ vedblev han, da Pigen hæftig bevæget skjulte sit Ansigt i sine Hænder, „jeg taaler ej at se dig saa! Kom lad os gaa udenfor i den friske Luft, herinde er saa snævert og trangt, man kan fast ej trække Vejret!“

Han lagde Haanden paa hendes Arm, i det han blidt drog hende med sig, og halvt modstræbende, halvt glad fulgte hun med ham hen ad den smalle Skovsti, hvor der var saa forunderlig tyst og stille og hvor Maanen alt begyndte at kaste sine Straaler ned gjennem Løvet. De talte ikke ret mange Ord men syntes begge grebne af en underlig Forlegenhed; det var, som de gjensidig frygtede for at forraade den Hemmelighed, der i denne Stund bragte deres unge Hjærter til at banke. De faa ligegyldige Ord de vexlede i en dæmpet Tone, kunde Alverden have hørt, og om det havde været en højadelig Dame i Steden for en Bondepige, der havde gaaet ved hans Side, kunde Holger Rosenkrands ikke have vist hende større Agtelse og Ærbødighed; men desuagtet var der et ondt Øje, som lurende fulgte enhver af deres Bevægelser, og en Skikkelse sneg sig efter dem i nogen Afstand for at opfange hvad de talte og lægge sin egen Betydning deri! Det uskyldige Haandtryk de vexlede ved Stenten, hvor de var standsede for at tage Afsked, og det dvælende Blik der ledsagede det, blev ikke upaaagtet, og da Lisbeth langsomt vendte sig om for at gaa tilbage, traadte Faderen hende i Møde med et hoverende Smil, der i Maanelyset gav hans Ansigt et ret hæsligt Udtryk.

„Naa, blev I saa enige?“ spurgte han i en hviskende Tone. „Jeg saa ham komme herop gjennem Skoven for noget siden, men holdt mig tilbage for at give eder Stunder til at tale sammen.“

Det var, som om Pigen ved disse Ord undergik en fuldstændig Forandring, hendes spinkle Skikkelse rettede sig og hendes blide Øjne flammede.

„Hvad Junker Holger og jeg har at tale tilsammen, maa Gud og hvert Menneske gjærne høre!“ svarede hun, „og en Nidding er den, som vover at tro noget ondt om ham, hvis Sjæl ingen Sinde rummede nogen syndig Tanke og hvis Mund ingen Sinde talte noget uhøvisk Ord.“

„Ej hvad, der var vel intet ondt i, at han stundum hviskede dig et Elskovsord i Øret og at du hørte derpaa! Fordi han er af fornem Byrd og ej kan gjøre dig til sin Hustru, kan han vel have dig kjær i Løndom, og saa taabelig vil du vel ej være at skyde den Lykke fra dig som bydes fra den Kant?“

Lisbeth gøs og traadte uvilkaarlig tilbage fra ham. „Gud tilgive eder, som kan ønske at bringe Skam og Vanære over eders eget Barn!“ udbrød hun, „og ve mig, om ej han tænkte anderledes end I, som vel kalder eder for min Fader, men ingen Sinde viste at I nærede en Faders Godhed for mig, og som jeg fra denne Stund af i mit inderste Hjærte maa grue for som min værste Fjende.“

„Est du galen, Pige, at tale saa til mig? Har den fine Junker kanske ej gaaet og sledsket og lokket for dig, og vil du indbilde mig, at du har set ham an med ligegyldige Øjne og ej har ham kjær af dit ganske Hjærte?“

Lisbeth saa op mod den dunkle Aftenhimmel, hvor Tusender af Stjærner blinkede frem, og sagde blidt og dæmpet: „Jo, tilvisse har jeg ham kjær, og gjærne gav jeg hen mit ringe Liv om jeg derved kunde frelse ham fra nogen Nød og Fare og gjøre ham lykkelig — dog det skal han ingen Sinde erfare, og den gode Gud vil sikkert ej vredes paa mig, fordi jeg vovede i Løndom at fæste min Hu til ham, der stod saa højt over mig! Ej har han nogen Tid talt Elskovsord til mig eller lokket for mig, endog jeg kun var en ringe Pige, dertil er han for højsindet og god, og det siger jeg eder for Sanden, ingen Sinde vil det komme dertil og ej vil I leve den Dag, da eders Datter har nødig at slaa sit Øje til Jorden med Skamrødmen paa sin Kind, fordi hun mistede sin Ære!“

„Fanden staa i den stornæsede Adelsmand med samt det hele Slæng,“ udbrød Skytten og hævede truende Haanden, „de tror, de kan gjøre som de vil med os Fattigfolk og blive dog vor Fordærv og Ulykke en Gang; men lad ham vogte sig, lad dem alle vogte sig, deres Tid vil komme!“

Uden at høre mere paa de forbitrede Ord, der strømmede fra den unaturlige Faders Læber, som nu gav sin Skuffelse Luft over sine fejlslagne Forhaabninger, ilede den stakkels Lisbeth fra ham og skyndte sig tilbage til Hytten ind i sit lille Kammer, hvor hun lukkede sig inde og i sit Hjærtes Angest og Kvide kastede sig paa Knæ for at bede til ham, som alene kan stille de oprørte Vande og bringe Hvile og Fred til det angestfulde Sind.

Men Holger Rosenkrands havde fra denne Stund en bitter Fjende, som kun pønsede paa Tid og Lejlighed til at iværksætte sit onde Anslag mod den unge Adelsmand, til hvem han vilde have solgt sit eget Kjød og Blod for Guld!

(Fortsættes.)

I Klitterne.

Skitse af Hans P. Lunde.

Klitter, store hushøje Klitter i en lang, bølgende Linje langs Havranden. Mos og Marehalm gror sparsomt paa de gulladne Skrænter. Enkelte Steder, hvor Klitterne viger fra hinanden som for at gjøre Plads for Havets Gjæster, findes smaa Lyngdale, hvis brun-violette Dække frister den mødige Vandrer til Hvile — til at drømme ved Frøernes dæmpede Kurren fra de nære Sumpe og Kjær og give sig Stemningen i Vold, med det store, svulmende Vesterhav for Øje.

Lys Vaardag. Lette Vinddrag fra Vest trækker ind over Land og kroger Nakken paa den stride Marehalm. Enkelte Strøg af den dybblaa Himmel skjuler sig bag graablakkede Skyer, der stødvis lukker sig for den lysblændende Solskive som tykke Uldgardiner. Stødvis — thi det er kun lutter Skjælmstykker af Skyerne; de skilles hurtig,

Bag Klitten.

og Havets myldrende Bølgesæt ruller atter solbelyst og med hvidglimtende Skumslør over sine lave Toppe.

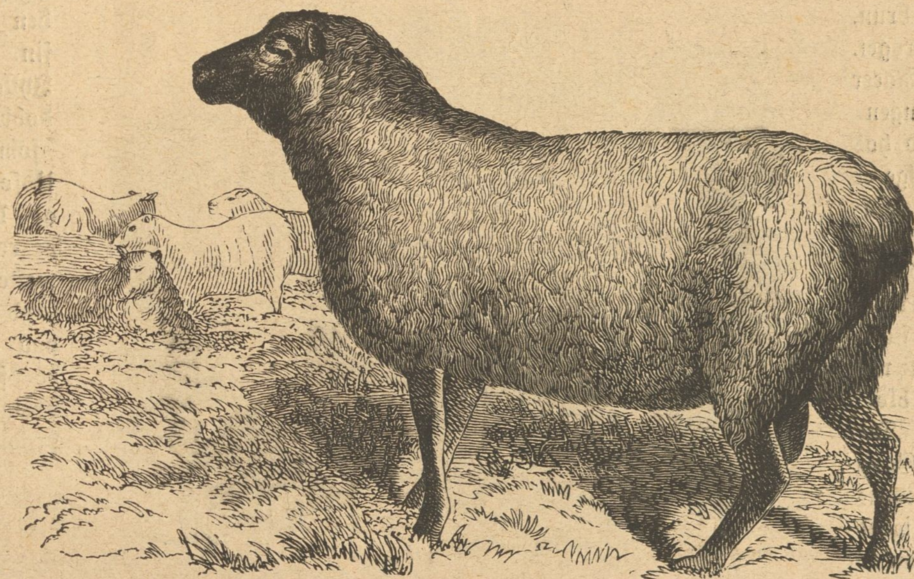
Saa er der Strandfuglene. Aldrig kan de blive trætte af at tumle sig der ude over det bølgende Vand. Deres Rabben og Fløjten smelter sammen med Luftningens Sus i den gustne Marehalm og fremkalder en ejendommelig Stemning — ikke sværmerisk vemodmild, som den Nattergalens Sang og Bøgeløvenes Hvisken vækker, men alvorstung og gaaderig.

Hvilken Forskjel paa Foraarets Fremtræden inde i Landet — det bedre Land — og her. Hist bugner Skovens Træer af Løvknopper og døgngamle Blade, Hvidtjørnblomsterne hænge i vild Frodighed over Stier og Gjærder, medens Engen stilles i sin brogede Blomsterpynt — her, ja hvad frembyder Klitterne af sligt? — Ikke en Blomst! — Nej, det var for meget sagt; Stedmoderblomsten, den lille, spæde Vaargjæst vover sig frem mellem det stive Klitsiv; dens blaa-hvide Blade hænger mod det gule Sand — ofte findes stort Mod i det smaa.

Bag ved os breder sig grønnende Smaaenge og Sumpe og længere inde igjen den store alvorsfulde Hede, hvis Lyngtæppe lyser i den kvælende Aftenglans med violette Farvespil.

Langt, langt ude mellem to Kæmpehøje, hvor nogle Børn og et Par magre Faar stavrer om, ses en lille lyngtækket Rønne; dens smaa Ruder funkler og gløder som blankpudset Guld. Neden for os skulper og syder det stolte Vesterhav og skyder sine sølvklare Bølger ind mod det faste Land, der ligger i brungule, blødt svungne Linjer med en Mylder af spraglede Muslingskaller, som lyser i Dagens svindende Solguld.

Nede bag en Klitskrænt har nogle Fiskerfolk lejret sig. Der er en Gammelsa'er, nogle Kvinder og Børn, som alle passiare muntert. De kraftige Mænd og Sønner er til Havs. Den gamle Søulk damper Piben op og tager en Gang imellem Ordet fra Kvindfolkene. De sløve af Rynker omgivne Øjne har nok en Gang straalet med Ungdommens fulde Fyrighed og svælget i fjærne Landes brogede Billeder. Det var, da han ikke tog det saa nøje med en Kinatur fra eller til, en Flaske druekraftig Spanskvin mer eller mindre ... Ja den Gang! Det var noget andet end at stolpre om i Klitterne! ... Hvad gjorde det saa, om ogsaa Skuden krængede lidt? ... Kursen gik mod Land, hvor der ventede ham mange Nydelser — tit for mange ... Fløjter og Violiner klang i den latterfyldte Dansesal ... Om han var med? — naturligvis! ... Hjemlængslerne døvedes vel nok en enkelt Gang i Musikens Væld, i et Par mørke Pigeøjne, ved et lokkende Smil, eller i den rødgyldne Vin ... Det var den Gang! ... Nu er han bare en gammel fattig Fiskermand, der nok ikke sjælden har Fornøjelse af at drage et og andet

Southdownsfaar.

frem for de opvoxende Søgutter af Ungdomsmindernes sollyse Skat ... Ved hans Side troner Mutter — ogsaa hun har tabt sig en Del, siden den Gang hun ventede sin kjække, lysøjede Matros hjem fra Togt, rynket, duvnakket — men hvad, de har jo Minderne og de friske Børnebørn: ... Solen er ved at bjærge; dens milde Straaler stryger kjærtegnende hen over Fiskerbørnenes frodige Kinder, over de ældres vejrmærkede Træk og viger lydløst fra Klitterne, medens den sangglade Lærke dukker ned til sin Rede i Lyngen ... De store, hvilende Kvældskyer i Vesterled lyser med guldtindrende Rande og Toppe ... Vinden gaar til Ro. Lyddæmpet Klokkeklang fra den fjærne, kullede Hedekirke bølger gjennem Luften og døer ude over det rødmende Vand. . .

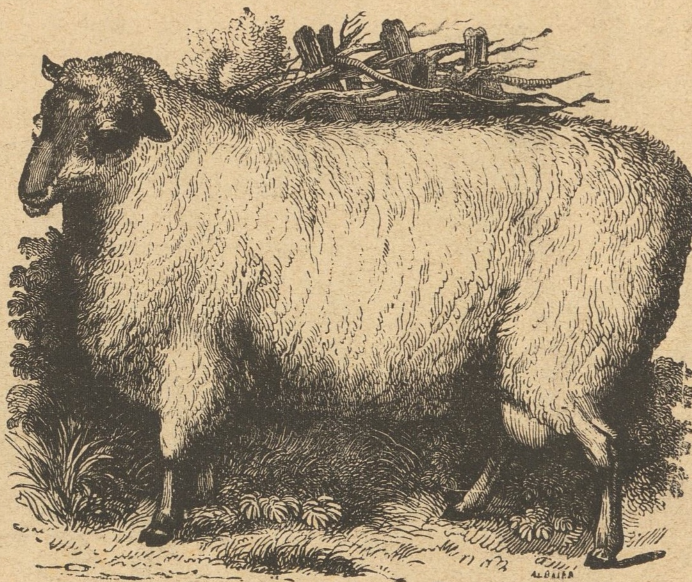
Kun Havet bryder den trygge Stilhed; det synger sin urgamle Drapa, og Havet ved saa meget at fortælle. —

... Fiskerfolkene er forsvundne omme i de smaa, lerklinede Hytter, mellem Klitterne ... Skumringen indfinder sig og udvisker lidt efter lidt Omridsene i det golde Klit- og Hedelandskab ... En Tremaster ligger for Anker noget ude. Lanternen tændes og sender Straaleglimt ud over det natslørede Hav.

Om Faarene.

Faaret er jo som bekjendt et af vore mest nyttige Husdyr. Det er taalmodigt og nøjsomt i sine Krav, trives lige saa vel i Heden som paa de

fede Græsmarker, og dets velsmagende Kjød og bløde, varme Uld er lige velkommen alle Steder. Sandsynligvis er Faaret Menneskeslægtens første Husdyr. Det omtales i de fleste gamle Skrifter lige fra Mosebøgerne af, hvor det hedder om Abel, at han var Faarehyrde. Dyret var taalsomt og let at tæmme, man har desuden fundet ud, at det gav bedre Udbytte, naar det holdtes tamt, end ved at blive jaget og dræbt. Der gives en stor Mængde Faarearter, vilde saa vel som tamme, og man er endnu ikke ganske paa det rene med, hvorfra vort almindelige Husfaar stammer. Nærmest synes det i Slægt med Argalifaaret, der lever i vild Tilstand i Siberien; men for øvrigt synes det ogsaa at have nær beslægtede i flere af Sydevropas Bjærgegne. Faarenes Farve kan være forskjellig; hyppigst er den hvid, men den kan ogsaa være brun, sort eller broget. Hos de vilde Racer er Beklædningen mere strid end hos de tamme, tillige er Halen en Del længere. Den fineste Uld har det spanske Merinosfaar, der ikke er ret stort, men bærer en udmærket fin, blød, kruset Uld. Det klippes kun en Gang om Aaret, medens vi i Almindelighed klipper vore Faar to Gange. Andre berømte Faareracer er de engelske: Dishleyfaaret og Southdownsfaaret. Førstnævnte er temmelig stort, holder sig altid særdeles fed og velnæret og bærer en vældig om end noget grov Uldkjole. I Modsætning hertil er Southdownsfaaret mindre og spinklere og bærer meget fin Uld. Det har graat Hoved og graa Ben. Vor gamle Race her i Landet bar grov Uld, Vædderne var forsynet med to eller tre Horn. Det jyske Faar havde Ord paa sig for at være finere i Ulden. Nu er vore Faar imidlertid stærkt blandede med de ovennævnte fremmede Racer. Paa Island, hvor Faareavlen er af yderste Vigtighed, har man en særegen Race, der dog navnlig i Henseende til Uldens Beskaffenhed staar vor gamle Race nær. Ligeledes drives Faareavlen stærkt paa Færøerne, hvor Hjordene Aaret rundt maa færdes ude mellem Fjældene og selv sørge for Føden. Saltet og røget Faarekjød samt Uld er saa vel Islands som Færøernes vigtigste Udførselsprodukter. Her til Lands er Faareavlen vel nærmest en Bisag, men vi ved dog, hvor vigtigt det er for Husmanden eller den mindre Gaardmand, at han har Lykke med sit Faarehold. I Aaret 1876 skal vort samlede Faarehold have beløbet sig til 1,719,250 Stykker, hvoraf langt den overvejende Part tilhørte Landracen, dernæst var Dishleyracen talrigst, saa Southdownsracen, medens der af det spanske Merinosfaar var færrest. For en Snes Aar tilbage var det hyppigst og gav Anledning til store Faareopdræt, men det har i Løbet af det nævnte Tidsrum tabt sig svært. Grunden er sagtens den, at de engelske Racer passer bedre til Landets Klima samt tillige er større og langt mere kjødrige, selv om Ulden nu ikke er saa fin. Faareholdet i Jylland er omtrent dobbelt saa stort som paa Øerne. Udførselen saa vel af Uld som Kjød er ret anselig. Det meste gaar til England og mødes her paa Markedet med de fleste af vore øvrige Landmandsprodukter.

Dishleyfaaret.

En vidunderlig Redning.

Efter Chambers's Journal ved A. K. Smith.

For omtrent fyrretyve Aar siden kommanderede jeg en Bark, som var bleven fragtet af Regeringen under den kinesiske Krig. I Nanking havde vi landsat et Artilleri-Regiments Heste og laa nu ved en smal Brygge ventende paa nærmere Ordre. Højene oven over os var besatte med en Række Forter, som indeholdt engelske Tropper. Ikke langt fra os laa en Korvet, og omkring i Havnen var spredt Krigs- og Koffardiskibe, der alle viste det engelske Flag, samt en utallig Mængde mindre Fartøjer.

Vort Haab om en Gang at faa noget inter-

essant at se af Krigen, brast pludselig, ved at der blev erklæret Fred, og i Begyndelsen af August hørte vi, at alle de Forter, som var besatte af vore Soldater, skulde rømmes. Just som jeg havde gjort Aftale med en Ven, en Kaptejn paa en Bark, som laa ude i Havnen, om at han skulde følge med en Dags Tid paa Jagt inde i Landet for at se noget af dette, blev der tidlig om Morgenen, da vi var færdige til vor Udflugt, bragt en Del Ammunition af forskjellige Slags, Krudt, Kugler, Bomber o. s. v., ialt flere Tusend Centner, ned til Bryggen med Ordre til, at det skulde bringes om Bord i det nærmeste Skib til senere Fordeling. Det traf sig saaledes at det blev mit, og efter at have ventet for at se det hele blive stuvet ned i Lasten, begyndte min Ven G. og jeg vor Udflugt.

Dagen var forfærdelig varm, der var næppe den ringeste Bevægelse af Bladene, og der herskede hin ejendommelige og ildevarslende Stilhed i Atmosfæren, som gaar forud for et hæftigt Uvejr. Vi havde kun en daarlig Jagt, og trætte og sultne var vi sent paa Eftermiddagen vendte tilbage til Havnen, da den samlede Masse af kulsorte Skyer brast over vore Hoveder og blev til en tropisk Skylregn, som hurtig gjennemblødte os til Skindet. Da vi var nær ved Skibet, overtalte jeg G. til at gaa om Bord med mig i Steden for at vende tilbage til hans eget Skib, som laa ude i nogen Afstand, i det jeg lovede ham tørt Tøj til at skifte med, og en god Middagsmad.

Vi sad snart i min hyggelige Kahyt og lod et fortræffeligt Maaltid vederfares Retfærdighed. I Begyndelsen vidste vi næppe, at der var Torden, men hørte den tilsidst med kortere og kortere Mellemrum. Det varede ikke længe, inde Lynene glimtede mere levende og Skraldene blev højere, og da vor Opmærksomhed var bleven vækket, bemærkede min Ven: „Uvejret har øjensynlig taget til i Styrke. Hvordan gaar det med alt det Krudt? Sæt at vi skulde blive ramte! Jeg begynder at ønske, at jeg var taget hjem.“

„Aa Snak!“ svarede jeg. „Vi er sikre nok; nu er det værste omtrent overstaaet.“

Næppe havde Ordene forladt mine Læber, før et uhyre stærkt Lyn pludselig oplyste Kahytten, som om det var fuldt Dagslys, øjeblikkelig efterfulgt af et frygteligt Tordenskrald, der syntes at være lige over vore Hoveder, i det det næsten bedøvede os ved sin voldsomme Larm. Skibet bævede ved Rystelsen fra for til agter. Vi blegnede af Skræk og sprang op. Aldrig glemmer jeg G.'s forskrækkede Udraab: „Store Gud! vi er ramte!“ og min første Tanke var: hvor snart vilde Explosionen følge, dersom Masten virkelig var ramt? Ammunitionen laa lige under den. Jeg tror min Ven forsøgte at springe ud af et Kahytsvindu, men jeg raabte: „Nej, nej; paa Dækket!“

I mindre Tid end jeg har taget til at skrive dette, var vi løbne op ad Kahytstrappen. Bælgmørke havde afløst den pludselige Belysning, og da vi kom op paa Dækket, løb jeg voldsomt imod et Menneske.

„Hvem der?“

„Det er mig, Kaptejn.“

Jeg gjenkjendte Overstyrmandens Stemme.

„Hvad er der?“

„Vi er ramte.“

„Hvor?“

„Stormasten.“

„Bring Lanterner hid.“

Mandskabets Skikkelser kunde næppe skjelnes paa Dækket i det Mørke som herskede. Knap to Minutter var forløbne, førend Lanternerne blev bragte, og jeg befalede, at en af Lugerne skulde tages af. Det var et ængsteligt Øjeblik! Var der Ild neden under? Kun en Del svovlagtig Røg steg op. „Aabn en anden.“ Denne Gang arbejdede Mændene med mere Raskhed; den første næsten lammende Frygt var forsvunden. Den ene Luge efter den anden blev løftet af. I Begyndelsen steg lidt Lugt op, men saa holdt det op. Der var hverken Flamme eller Røg.

Jeg vendte mig om til nogle af Mandskabet og befalede dem at følge med mig ned i Lasten. Vi undersøgte omhyggeligt Ammunitionen, som løselig var lagt op imod Stormasten; kun en tynd Skillevæg skilte det fra det øverste Dæk. Vor Redning syntes vidunderlig. Hvorledes var dette gaaet til? At Masten var bleven ramt var sikkert; splintrede Stumper fra Toppen laa rundt omkring, saaledes som vi saa, da vi igjen befandt os paa Dækket; den nederste Del af Masten var forbrændt og sværtet. En af Mandskabet kom nu frem med den Bemærkning, at han og nogle af hans Kammerater tydelig havde set Lynet træffe Masten, forsvinde, saa komme til Syne igjen og glide langs med Dækket og pludselig forsvinde over Skibets Side.

Ved saa meget Lys, som vore Lanterner kunde yde, undersøgte vi omhyggelig det tilsyneladende Mirakkel, og fandt snart, at Matrosens Bemærkning var fuldkommen rigtig. Jeg maa forklare, at paa den Tid, om hvilken jeg skriver, var Ordningen af enkelte Ting om Bord i Skibe anderledes end nu om Stunder. Paa den Tid var Kjættingkassen, det firkantede Rum, i hvilket Kjættingen var skudt op naar den ikke brugtes, ved Foden af Stormasten. Den elektriske Strøm var øjensynlig løbet ned ad Masten, og havde saa, efter at være bleven tiltrukket af Metallet som en bedre Leder, fulgt Kjætting-

rullen inden i Kassen, var saa løben langs med denne op gjennem Lugen paa den ene Side og langs med Dækket over Skibets Agterdel, hvor Ankeret var kastet ud.

Hemmeligheden var forklaret og jeg følte, at vi var frelste. Men hvor knebent var vi ikke undslupne! Den hele Begivenhed var foregaaet saa hurtig, og vi havde været i saa stærk en Spænding i de faa Minutter, vor ængstelige Søgen havde varet, at vi ikke havde lagt Mærke til, hvad der var blevet af Uvejret. Men dets Raseri syntes at have udtømt sig i dette ene frygtelige Skrald, nu var Skyerne spredte ad, Maanen skinnede snart i hele sin klare Glans og Stjærnerne viste sig paa Himlen den ene efter den anden. Min Ven og jeg forblev endnu en Time eller mere paa Dækket, førend vi tørnede ind, og saa ønskede vi hinanden Godnat med en dybtfølt Tak for vor Redning.

Tidlig den næste Morgen gik jeg om Bord paa Korvetten for at melde, hvad der var hændet, og fandt, at den foregaaende Nats Begivenhed havde foraarsaget betydelig Spænding blandt dens Officerer og Mandskab. En ung Løjtnant bemærkede imidlertid friskfyragtigt: „Naa, Kaptajn, vi havde ventet at faa et helt Fyrværkeri at se i Aftes."

„Det var en meget dum Forventning," svarede jeg, stødt over hans Letsindighed, „De vilde sikkert ikke have set ret meget. Var vi sprungne i Luften, er jeg vis paa, at Deres Skib ogsaa vilde være gaaet med; og ikke alene dette, men ogsaa en god Slump af de andre Fartøjer."

Jeg hørte senere, at Officererne paa Forterne var løbne fra deres Middag for at se paa Uvejret, og en af dem fortalte mig om den uhyre Spænding, de var i, da de saa Lynet spille rundt omkring Masterne paa mit Skib, i det de godt kjendte Ladningens Brandfarlighed. „Vi ventede," sagde han til mig, „aldrig at se Dem levende igjen."

Ofte i mit Liv har jeg været i Fare, baade til Lands og til Vands, men jeg tror aldrig, at jeg har været saa nær ved en pludselig og skrækkelig Død som paa hin Avgustaften for fyrretyve Aar siden.

Børresens og Skrefsruds Mission i Santhalistan.

Det vil være mange af „Husvennen"s Læsere bekjendt at Dansken Børresen og Normanden Skrefsrud — to ualmindelig nidkjære trofaste Missionærer — i de senere Aar har grundet en blomstrende kristelig Menighed blandt et raat hedensk Folk, **Santhalerne**, i Indien. Om denne Mission skal vi en Gang senere fortælle Læserne nærmere. Den støttes væsentlig fra vort Land og har navnlig i Greve og Grevinde Moltke til Nørager fundet trofaste Venner, der har dannet en særlig lille privat Forening og fra hvem vi tillader os at bringe nedenstaaende Meddelelse:

Nøragers Missionsforening for Santhalerne.

Foreningen er stiftet den 1ste Oktober 1881 og tæller nu 62 Medlemmer. Foreningens Formaal er at virke paa bedste Maade for Santhalmissionens Sag, og hidtil har Guds Velsignelse fulgt den. Der er, siden Foreningen traadte sammen, indsendt 6,127 Kr. 54 Øre og afholdt en Del Møder dels i Kirken, dels i Skoven og i Hjemmet. Ved to af disse Møder har Missionær **Skrefsrud** talt.

Gjentagne Gange har Foreningen affendt en Samling af Julegaver til Santhalistan, bestaaende af Klædningsstykker og andre Gjenstande, baade til Nytte og Underholdning. En lignende Sendelse haaber vi at affende om kort Tid. Vi modtager ofte fra Missionærerne kjærlige Hilsener til hvert enkelt Medlem i Foreningen, og Menigheden i Santhalistan beder for os alle. Maatte vi faa Naade til trofast og udholdende at virke for Missionens Sag! Skulde nogen af Missionens Venner ønske at slutte sig til vor Forening, da vil Anmeldelsen derom blive modtaget med Glæde og det nærmere skal da blive meddelt.

Nørager pr. Ruds Vedby den 2den Avgust 1884.

P. F. V.
C. og V. **Moltke**.

Smaating.

Firkantet Nød. Af 4 R, 3 E, 2 M, 2 N, 2 Y, 1 G, 1 I og 1 O dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første man paa mange Maader nyder;
paa Verset her det **andet** kan en Skryder.
Det **tredje** gik paa Hovedet i Havet,
da han paa Lusingen ej var belavet.
Det **fjerde** Navn en Gang de kristne strækked,
nu er med Skam og Skjændsel det bedækket.

H. K. L.

Gaade.

Jeg findes vel i Mad, men ej i Grisesteg;
jeg er vel med i Dans, men ej i Juleleg;
i Søen ej jeg findes, men i de salte Vande;
i Gryden ej jeg være kan, men i en Kaffekande.
I fersk Fisk jeg findes ej, men i den salte Lax,
paa Rugens Vipper ses jeg ej, men vel i Hvedens Ax.
Stor, ringe, ubetydelig, ja mikroskopisk liden
jeg være kan. Ja, tænk nu lidt, saa kommer det med Tiden.

J. H. L.

Opløsninger fra Nr. 46

paa den geografiske Gaade:

Regensbur**g**
Amerik**a**
Bab el Mande**b**
Eddyston**e**
Neape**l**

paa den firkantede Nød:

GLAS
LIRE
ARON
SENG

Indhold.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, U. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

II. Aargang. Nr. 48.

Søndagen den 31. August 1884.

Skyttens Datter.

Fortælling af M. Henckel.

(Fortsat.)

Omtrent otte Dage senere gik Lisbeth Willums en Dag ved Middagstid op til Herregaarden med noget Arbejde, der skulde afleveres. August Maaned var nu forbi og September havde indfundet sig med sin rene klare Luft og det mørke, allerede hist og her gulnede Løv; i Skoven var der ikke længer tyst og stille og Harer og Daadyr havde ikke mere Fred og Ro paa deres Enemærker, men opskræmmedes fra den tidlige Morgenstund af Hundeglam og de støjende Jægerskarer, der næsten hver Dag drog ud over Vindebroen og spredte sig i alle Retninger. Ogsaa denne Morgen havde Lisbeth set en Skare prægtig klædte Herrer og Damer komme forbi Skovhuset, og hun havde lagt Mærke til, at den unge Jomfru, som red ved Siden af Holger Rosenkrands, paa det livligste havde underholdt sig med ham, medens han dog næsten umærkeligt havde drejet Hovedet for at sende et Blik til det lille Vindu, bag hvilket hun stod i Skjul. Da det var lykkedes hende hastig og ubemærket at slippe over Borggaarden, uden at blive tiltalt af de fremmede Tjenestefolk, der drev omkring, og hun vilde smutte op ad Trappen i Taarnfløjen til Fru Dorthes Værelser, traf hun Else Kammerpige, der som sædvanlig modtog hende temmelig naadigt.

„Fruen har ej Stunder at tale med dig nu," sagde hun skjødesløst. „Nys fik hun nogle vigtige Brevskaber, som hun er i Færd med at gjennemlæse, desuden venter vi hvert Øjeblik Herskaberne tilbage fra Jagten, og saa skal de gaa til Bords; men du kan følge herop med i den lille Stue næstved Fru Dorthes Sengekammers, hvor jeg og de andre Piger sidder og arbejder, saa skal jeg nok sige, at du er kommen."

Lisbeth vilde langt hellere have været fri for at gaa med den raptungede lille Terne, men hun vovede ikke at gjøre Indvendinger og fulgte hende ovenpaa til Fruerpigernes Kammer, der dog for Øjeblikket var tomt.

„Sæt dig kun der ved Vinduet," sagde Else i en nedladende Tone, „herfra kan vi se, naar Jagttoget vender tilbage; ret nu er de her, thi hør, nu lød der netop et Hornsignal ovre fra den anden Side."

Lisbeth satte sig paa Vinduesbænken og stirrede over mod Skoven, uden at bekymre sig om de nysgjerrige Blikke, Ternen sendte hende, og besvarede saa kort som mulig de frittende Spørgsmaal, hun af og til rettede til hende.

„Kors hvor din Fader har travlt i Dag," udbrød den ivrige Else, „se der har vi ham med Jægersvendene og Hundekoblet — ja det bliver da Skyttens Sag at sørge for, at Herskabet faar noget at skyde efter saadan en Dag, saa Jagttaskerne er sagtens fulde, tænker jeg. Pas nu paa, der kommer Herskabet — kjender du Fru Margrethe Rosenkrands? Det er hende som rider foran med Slotsbefalingsmanden fra Nyborg, hun ligner baade Fru Dorthe og sin Broder og er en ejegod Sjæl, skjønt hun ikke er halv saa lystig som Fru Pernille Gyldenstjærne, der kommer bag efter med Hr. Anders Bille, og næppe kan holde sig i Sadlen for

Latter. Den tredje Dame, hende paa den hvide Hest, er Jomfru Sophie Brahe fra Skaane, en Søsterdatter af Hr. Albert Gjøe til Krenkerup, som er her i Besøg med Fru Anna. Hun skal jo giftes med vor unge Herre, og Fru Annes Pige fortalte mig i Morges, at de Breve, Fru Dorthe har faaet fra Hr. Jørgen og Hr. Axel Brahe, er angaaende Forlovelsen, saa jeg tænker snart vi faar Gilde her paa Rosenholm med Javord og Lystighed! Ej sandt, det bliver et stolt Par?"

Lisbeth svarede ikke, men vedblev med Øjnene at følge den unge Pige, som red imellem Holger Rosenkrands og Oluf Bilde og som, skjønt hun ikke egentlig kunde kaldes smuk, dog tog sig prægtig ud med sin ranke fyldige Figur og sit friske blomstrende Ansigt.

„Men nu stiger de nok alt af Hestene," vedblev Ternen, „saa maa jeg ned for at hjælpe med Paaklædningen og har ej Stunder at snakke mere, men jeg skal nok komme siden igjen."

Det lod imidlertid til, at hun glemte sit Løfte, og Lisbeth forblev ene i Værelset uden at Fru Dorthe eller nogen anden indfandt sig, men efter en Stunds Forløb hørte hun Stemmer inde ved Siden af og kjendte, at det var Moderen og Sønnen, der var traadte ind i Kammeret. De havde taget Plads paa en Løjbænk lige ved Døren, der stod paa Klem, og det var umuligt for Pigebarnet ikke at høre hvad der blev talt, uagtet hun gjorde flere frugtesløse Forsøg paa at give sin Nærværelse tilkjende.

„Nu, min hjærtenskjære Søn," sagde Fru Dorthe, „læs selv disse Breve igjennem, du vil deraf se, at din Fader ønsker denne Forbindelse meget, og at Sagen alt er saa godt som afgjort mellem ham og Hr. Axel Brahe og Fru Mette. Du har vel end kun ringe Kjendskab til Sophie Brahe, men saasom hun er en smuk, dydig og forstandig Jomfru, tvivler jeg ej om, at du inden føje Tid vil have vunden hende kjær, og at dette Ægteskab da vil blive fuldbyrdet, eder selv og alle Parter til Velsignelse og Glæde!"

„Hjærtenskjære Fru Moder, hvad J der siger kan vel ej overraske mig saa meget, al den Stund jeg vidste, at mine og Sophie Brahes Forældre længe har paatænkt dette Ægteskab imellem os; dog synes det mig for tidligt alt nu at binde mig, og heller ej fornemmer jeg nogen Elskov til den, hvem J har udvalgt til min Brud — thi se vi derfor Tiden an endnu en Stund, forinden vi taler videre om den Ting — om J og Hr. Fader saa synes!"

„Saamænd, det var just ej din Faders og mit Ønske, og ej tænkte din Faster vel hun skulde drage herfra igjen med uforrettet Sag, da hun bragte sin unge Frænke hid, for at du og hun kunde lære hinanden at kjende. Er det kanske saa, hvad jeg dog ej kan tro, at du har kastet dine Øjne paa en anden Kvinde, da mener jeg og at det ej kan have fæstet dybere Rod, end at du vel kan slaa det af Sind for at handle dine Forældre og Slægtninge til Vilje."

„Siden J spørger mig," svarede Holger i en nølende og noget usikker Tone, „saa vil jeg da og svare eder aabent og ærligt: ja, jeg har fæstet min Hu til en Pige, hvis Mage i Skjønhed, Dyd og Forstand jeg hidtil ingen Sinde saa, og ej tykkes det mig ret, med de Tanker og det Hjærtelag, at binde mig til en anden Kvinde."

„Ja saa, min Søn, du har altsaa valgt dig en Hustru paa egen Haand? Sagtens er det da en højadelig Jomfru, dig jævnbyrdig i Stand og Vilkaar, som vil bringe dig og din Slægt Hæder og Anseelse? Thi sige du mig derfor hendes Navn."

Holger Rosenkrands vilde svare, men i det samme bragte en pludselig Støj Moder og Søn til at studse.

„Hvad er det?" udbrød Fru Dorthe, „det lød som et Suk og som om nogen faldt, hvem er i Kammeret næstved?"

Hun rejste sig op og fulgte efter sin Søn, som var ilet ind i det andet Værelse, hvor stakkels Lisbeth Willums laa bleg og afmægtig udstrakt paa Gulvet lige indenfor Døren.

„Gud almægtigste! Hvad er der hændet!" skreg den forfærdede Frue og slog Hænderne sammen. „Er Pigen død eller er hun daanet?"

Men Holger kastede sig ned paa Knæ ved Siden af den bevidstløse og løftede hendes Hoved op, i det han støttede det med sin Arm. „Lisbeth!" sagde han i en Tone, der udtrykte al den Angest og Ømhed, han i dette Øjeblik følte. „Lisbeth!" Men da han i det samme sporede en Trækning om de blege Læber og en svag Bevægelse af de lukkede Øjenlaage, der atter syntes i Færd med at aabne sig, udbrød han med et lettet Suk: „Gud have Lov, hun lever!"

Fru Dorthe syntes med et at forstaa det hele. Som en Billedstøtte stod hun i Døren og stirrede paa Gruppen foran sig, medens hendes Søn lod til ganske at have glemt hendes Nærværelse. Det var, som om der laa en Tryllemagt i de sagte afbrudte Ord, han hviskede, og i de Blikke, han havde fæstet paa den bevidstløse Pige, thi det varede ikke længe inden hun slog Øjnene op og Blodet atter vendte tilbage til de farveløse Kinder. J det hun løftede Hovedet, der havde hvilet mod den unge Adelsmands Bryst, og ængstelig saa sig omkring, traadte Fru Dorthe nærmere.

„Lad det nu være nok, min Søn," sagde hun koldt. „Rejs dig og kom med mig, din Plads er

ej for Fødderne af denne Pige!" Hun aabnede Døren der førte ud til Gangen, og efter ved Haandklap at have tilkaldt Smaadrengen, der opholdt sig derude, befalede hun ham at hente Else Kammerpige for at hun kunde tage vare paa den syge; men Holger rejste sig bleg og bevæget og slog sit Øje til Jorden for Moderens Blik, der strængt og forskende hvilede paa ham, thi stor var Forældrenes Myndighed i hine Dage og ikke ringe var den Indflydelse selv en Moder udøvede over en Søns Handlinger.

„Er det denne unge Kvinde, til hvem du har fæstet din Hu?" spurgte Fru Dorthe, da de atter var ene i Sengekammeret.

„Det er saa; ej kan og vil jeg dølge det for eder!"

„Da formoder jeg, at du selv indser at det er Galenskab? Og ej kan jeg tro, du nogen Tid har talt til hende om den usalige Elskov, du indbilder dig at føle for hende?"

„Nej, indtil denne Stund kom intet Ord derom til hende eller nogen anden over mine Læber, det laa forvaret dybest paa Bunden af mit Hjærte, hvor kun en saa det — og dømte det!"

„Og dog var du Gjenstand for Klaffertunger og ondskabsfuld Snak, og den Godhed, du har vist imod Lisbeth Willums for hendes kjønne Ansigts Skyld, har bragt dig, saa vel som hende, i Folkemunde. Ilde har du handlet, da du sendte os denne Tysker, som vi for din Forbøn tog i vort Brød, og ilde har han lønnet dig derfor — dog visselig skal han nu bort hersfra saa fort som mulig, og hun med, der voldte os al denne Harm og Fortræd."

Holger hævede Hovedet og saa sin Moder frejdigt og stolt i Ansigtet. „Lisbeth Willums er uden Skyld," sagde han og lagde Haanden paa sit Bryst, „det vidner jeg for Gud! Hun er ren som den hvide Lilje hist i Urtegaarden, og from og god som en af Guds Engle selv; den Kjærlighed, jeg bærer til hende, er den bedste og skjønneste Følelse mit Hjærte end har rummet, og ej skal man vove at besudle hendes Navn og Rygte med nogen Plet — eller tænker I kanske, min Moder, at fordi hun er fattig og af ringe Byrd, vi da intet skylder hende?"

„Tilvisse nej, men du har ej røvet hendes Ære, min Søn, hvorfor Gud den almægtige have Lov, og din Hustru kan denne usalige Pige ingen Sinde blive, saa dybt fornedrede end ingen Adelsmand sig i vor berømmelige Slægt! Thi fordrer jeg det Løfte af dig i denne Stund, i din Faders og mit eget, men først og fremmest i hans den alvidendes Navn, som vaager over os alle, at du lader Lisbeth Willums drage herfra uden oftere at se og tale med hende; bedst er det for dig selv saaledes og for hende med!"

Holger skjulte sit Ansigt i sine Hænder, han kæmpede en haard Kamp med sig selv i nogle Øjeblikke men saa tog han sig sammen. „I fordrer meget af mig," sagde han endelig, ikke uden Bitterhed, „dog jeg ved, hvad jeg skylder mit Navn og min Slægt, og er beredt at følge Pligtens Bud, ligger end mit Haab og min Lykke i Livet fra denne Stund begraven for stedse. Men derom beder jeg, at I lade mig Frihed og Forlov til at vente en liden Stund inden jeg trolover mig, for haardt tykkes det mig, nu strax at hykle glade Elskovsord, dem jeg dog ej kan føle i mit Hjærte."

„Du sætter dig da ej længer mod vort Ønske at ægte Sophie Brahe?"

„Ak nej, hende saa godt som enhver anden, det er mig lige kjært!"

Fru Dorthe var ingenlunde hverken nogen haardhjærtet eller ukjærlig Kvinde, hun nærede kun sin Stands og sin Tids almindelige Fordomme og handlede derefter. I det hun greb begge sin Søns Hænder, saa hun ham kjærligt ind i Øjnene og sagde blidt og dæmpet:

„Min hjærte Søn! Der gives Sorger og Prøvelser, som i Ungdomsaarene synes os saare tunge at bære, men Byrden, der er lagt paa vore Skuldre, bliver efterhaanden lettere og lettere, indtil den umærkeligt er tagen ganske fra os, og den Vunde, der nu smerter fordi den er saa frisk, vil til sidst ganske læges! Du har handlet ret og som det sømmer sig en sand og ægte Adelsmand — Gud vil lønne dig derfor! Men med den arme Lisbeth Willums vil jeg nu selv tale et Trøstens Ord og bringe hende din Afskedshilsen."

Heftig bevæget trykkede Holger Moderens Haand til sine Læber og forlod hende for at lukke sig inde i sit eget Kammer, hvor han forblev Resten af Dagen, medens Fru Dorthe gik tilbage til Lisbeth, som nu ganske var kommen til sig selv efter sin Afmagt. Hvad de tvende Kvinder, den adelige Dame og den fattige Pige, i denne Stund talte med hinanden, fik ingen nogen Sinde at vide, men Else paastod siden nede i Borgestuen, at hun udenfor Døren havde hørt, hvorledes Naadigfruen talte mildt og kjærligt til Skyttens Datter, som hulkede og laa paa Knæ for hende. Da stakkels Lisbeth Willums en Times Tid senere forlod Herregaarden, som hun aldrig mere skulde betræde, var der et Hjærte, som bankede lige saa sorgbetynget som hendes eget, og et Øje fulgte hendes slanke Skikkelse saa længe den var synlig; det var Holger Rosenkrands, der stod ved sit Vindu og sagde sin Ungdomsdrøm et sidste Farvel — men Fru Dorthe sad ved Bordet i sin Stue og skrev til sin Ægtefælle

for at udøse sin Bekymring for ham og meddele ham hvad der var sket.

Der drog intet Jagttog ud fra Rosenholm den næste Morgen. Vejret var taaget og sludfuldt og den unge Herremand gik tavs og indesluttet omkring baade den og de følgende Dage. Hans Søster og Pernille Gyldenstjerne udtømte sig i allehaande Gisninger og kunde ikke fatte Grunden til hans Forstemthed; men Fru Anne Rosenkrands var vred og misfornøjet over, at Sagen med hendes unge Frænke ikke fik nogen Fremgang, og Sophie Brahe selv syntes krænket.

I Løbet af den følgende Uge indtraf Dronning Sophie og den unge Konge til Skanderborg, og man kunde nu hver Dag vente Rigsraaden paa Rosenholm, hvor han agtede at udhvile sig i nogen Tid og fejre Sønnens Trolovelse inden han atter drog tilbage til Hoffet. Budet, der fra Skanderborg bragte Fru Dorthe Efterretning om hendes Ægtefælles nærforestaaende Komme, havde ogsaa medbragt en egenhændig Skrivelse fra Faderen til Sønnen, hvori han formanede ham til Fornuft og Lydighed og tilkjendegav ham sine Ønsker angaaende det paatænkte Ægteskab. Dette Brev, eller i det mindste en Gjenpart deraf, findes endnu den Dag i Dag opbevaret iblandt de gamle Familiedokumenter og Papirer, der vedrører Familien Rosenkrands's Historie, og det hedder deri blandt andet: „Vel vidende af din Fru Moder, at du skal have fattet en taabelig og gjækkisk Kjærlighed til en Pige af ringe Stand, formaner jeg dig at afstaa fra slig Galenskab og ihukomme, at sligt kun lidet anstaar sig en Adelsmand. Den sønlige Lydighed, du stedse har vist dine Forældre, borger mig for, at du vil efterkomme vor indstændige Begjæring og føje dig efter dine Slægtninges Ønske, thi vil din Flid og den store Lærdom, du har forhvervet dig, i Forening med et rigt og anseligt Gifte, formere Slægtens Hæder og din egen Lykke og Fornøjelse."

Dagen efter at han havde modtaget Brevet, der sluttede med mange Paamindelser om snarlig at afgjøre Sagen personlig med Sophie Brahe, traadte Holger Rosenkrands om Morgenen ind i Fruerstuen, hvor hans Moder og Faster sad i fortrolig Samtale. Han kyssede Fru Annes Haand og udbad sig en Samtale med Sophie Brahe for, efter Skik og Brug, med Forældrenes Samtykke at anholde om hendes Haand.

„Ret saa, min hjærtenskjære Holger!" udbrød Fru Anne glad, „nu kjender jeg dig igjen, og visselig kan jeg forsikre dig, at du ej vil møde nogen Modstand fra Sophies Side, al den Stund hun alt længe har været dig lønlig hengiven! Men Fru Dorthe trykkede i Tavshed sin Søns Haand — de tvende forstod hinanden.

(Sluttes.)

Den danske Kvinde.

Kvinde i Dan dine gulbrune Lokker,
ned over snehvide Skuldre sig flokker,
Gangen saa let og din klangfulde Stemme,
fængsler vort Blik og vort Hjærte her hjemme.

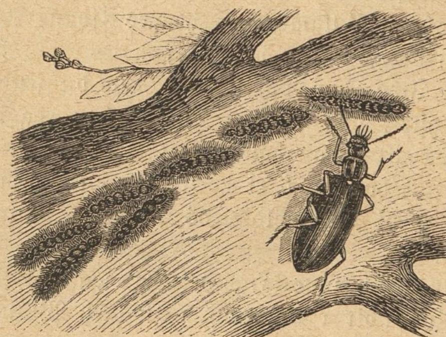
Fyldig er Barmen, og Øjnene blaa,
skinner saa klare som Stjærnerne smaa,
Roserne røde staar plantet paa Kind,
med dit tryllende Smil og dit kjærlige Sind.

Kvinde i Danmark din Magt den er stor!
Fængsle du kan vore Tanker ved Ord,
Blidhed og Ømhed er lagt i din Tale,
sorgfulde Hjærter din Taare husvale.

Agt da med Ære hver Mø og hver Kvinde,
vi vil i hende vor Lykke da finde,
hun vil os pleje med Omsorg og Hygge,
dele med os baade Modgang og Lykke.

— A. P. Raunstrup.

Fra Insekternes Verden.

Det er en ret ejendommelig Art af Billernes store og udbredte Familie, du ser paa hosstaaende Afbilding, og da det tillige er et meget nyttigt og fornøjeligt Dyr, skal vi i Dag meddele vore Læsere nogle Oplysninger om deres Natur og Levesæt. Af de naturkyndige har Dyret faaet det fremmedklingende Navn „Calosom"; det er da ogsaa græsk og betyder „smukt Legeme". Calosomerne holder især til paa Egetræerne i Skovene omkring Paris og ses bedst i Juni Maaned, henved Kl. 6—7 om Eftermiddagen. Det er et tommelangt Insekt, hvis hjærteformede Brystskjold har en dyb, blaa Farve; Dækvingerne er af prægtig grøn Farve, forsynede med Længdefurer og Tværstriber samt Pletter af en glimrende Metalglans. Bagkroppen er smuk sort eller violet. De udsender en meget stærk og højst mærkelig Lugt. Larven har en sort Glans og ligner meget de andre Billers Larver. Den

Den danske Kvinde.

opslaar hyppig sin Bolig i de store med bløde Haar besatte Hulninger i Egens Knopper, hvilke ligeledes beboes af Sommerfugle-Larver, som tjener dem til Føde.

Den Sommerfugleart, hvorom her er Tale, er af en smudsig, graabrun Farve; de viser sig i August eller September i Skovene. Hunnen lægger sine Æg i Bunker paa Egetræets Stamme eller dets Hovedgrene og bedækker dem med smaa fine Haar, som den tager fra sin egen Krop. I Maj Maaned kommer Larverne ud af Ægget, samler sig i store Klynger og væver et fælles Spind, under hvilket de undergaar Forvandlingen. De er blaagraa eller rødlige af Farve og forsynede med temmelig lange Haar. Om Dagen holder de sig roligt under Vævet, men om Aftenen kryber de omkring paa Bladene, som de fortærer med en glubende Begjærlighed, og hvor der som i de store Skove intet er til at hindre dem, anretter de store Ødelæggelser. Træerne gaar efterhaanden ud, og naar der ikke er mere Løv til at mætte Larvernes Graadighed, kaster de sig over Sæden. Hver Morgen vender de tilbage til deres Rede eller laver sig en ny. Naar de bliver ældre, bliver de siddende stille, men for hver Forvandling bygger de sig en anden Bolig, stadig fuldkomnere. Naar den tredje Forvandling skal foregaa, dækker Reden i Almindelighed en betydelig Del af Stammen og faar Form af en Sæk, indvendig delt i flere Celler. Her undergaar de deres sidste Forvandling, men indtil da foretager de hver Aften deres Vandringer, og den Orden, hvori dette sker, er i Sandhed beundringsværdig. En af Larverne gaar først ud af Reden, derpaa følger en anden, saa en tredje o. s. v., og efterhaanden som de kommer ud, ordner de sig ind i visse bestemte Geledder, hvis Orden under Marschen nøje vedligeholdes. Et enkelt Individ gaar i Spidsen og synes at udgjøre en Slags Kommandant. Naar Sulten er stillet, gaar det tilbage igjen paa samme Maade.

Det er paa disse Udflugter, at Calosomen angriber dem; som det ses paa Billedet overfalder den Larverne, griber dem med sine kraftige Munddele og anretter i faa Øjeblikke et frygteligt Slagteri iblandt dem. Calosomens Larver trænger desuden ind i de andres Reder, og vedbliver at tage for sig af Retterne, til den er helt tyk og opsvulmet, hvorpaa den falder i Dvale ligesom Slangerne efter et Maaltid.

Mange har forsøgt at fange Calosomer paa Markerne og bringe dem i deres Haver, hvorved det er lykkedes dem at redde deres Frugttræer fra at ødelægges af de skadelige Sommerfugle-Larver eller andre Snyltedyr.

J.

En Dag i et Fyrtaarn.

Bell Rock Fyrtaarnet, som staar med sin Fod i Vandet og sin Top i Skyerne, er den Søbolig, hvortil jeg vil føre min Læser.

Det ligger paa Højden af den østlige Kyst af Skotland, tolv engelske Mil fra Land, og kan betragtes som en Tvillingbroder til Eddystone; thi ligesom dette Fyrtaarn, hæver Bell Rock sig lige op af Vandet og er opført saaledes, at det kan modstaa det fulde Anfald af Storm og Bølger, naar de opnaar deres højeste Raseri.

Det blinde Skjær, hvorpaa Bell Rock Fyrtaarnet staar, ligger imidlertid dybere end Eddystones Grund. Det er kun bart ved Ebbe. Ved Flodtid er der fra tolv til femten Fod Vand over det. Den nederste Del af Fyrtaarnet er nødvendigvis sat under Vand til det samme Omfang; af denne Aarsag er Indgangen bleven lavet omtrent tredive Fod over Grunden og kan kun naas ved Hjælp af en Kobberstige.

Opfyldt af et stærkt Ønske om at se en lille Smule af Hverdagslivet paa dette ensomme Sted — hvor Oceanets Mumlen eller Brølen aldrig ophører — fik jeg Tilladelse til at tilbringe to Uger der. Mit hemmelige Ønske var at være Vidne til et Uvejr. Ønsket blev opfyldt. Jeg havde det Held at se en tre Dages Storm, en af de frygteligste paa den Aarstid, og blev videre begunstiget med en Taage og et Havblik.

Da jeg ved Ebbetid ankom, blev jeg budt velkommen af de tre Opsynsmænd, som stod paa den lille Skibsbro, omtrent fyrretyve Skridt lang og omtrent halvanden Alen bred og førte over Klipperne til Foden af Indgangsstigen. Denne Bro var en aaben Rist — for at lade Søen slaa igjennem den — og meget stærk for at modstaa de Klippemasser, som ofte bliver slyngede imod den. Den var prydet med Tang, Rust og Muslingskæl.

„Havnen", ind i hvilken denne Dæmning strakte sig, var lige stor nok til at rumme vor Baad. Endskjønt den syntes ubetydelig, var den imidlertid et tilstrækkeligt Værn mod den forfærdelige Brænding, som tordnede til Luvart af Bell Rock. En Time efter min Ankomst kom en af disse Braadsøer, taarnende sig ind med Floden og oversvømmende Havnen, Dæmningen og Klipperne fuldstændig — udslettede dem, saa at sige, helt fra Tilværelsen. Jeg saa dem ikke igjen, før de var blottede ved den efterfølgende Ebbe. Saaledes bliver Bell Rock afvexlende druknet og kaldet til Live igjen Dag ud og Dag ind hele Aaret igjennem.

Mine Værter, som aldrig før havde haft en Gjæst, der var kommen for at blive hos dem, førte mig op ad Kobberstigen, gjennem Døren, hvor

Murene omtrent er syv Fod tykke, alt neden under var massivt Murværk; op ad Vindeltrappen, som førte til første Etage, hvor Oljen opbevaredes; og op ad den Trappe, som førte til tredje Etage, hvor Køkkenet var.

Ikke indenfor det bedste Hjem vil du finde et mere behageligt Køkken end det paa Bell Rock Fyrtaarnet. Enhver Ting var ren, net og godt indrettet. Det lille Bord blev dækket til Frokost, en klar Ild flammede i den lille Kaminrist og en Vellugt af Te og ristet Brød gjennemtrængte Stedet. Enhver Ting var lille og passede til Værelsets Lidenhed — undtagen, i Forbigaaende sagt, Tepotten og Kopperne, som var af tilfredsstillende Størrelse; ogsaa Kjedelen, som var ganske kæmpemæssig, naar man tager Størrelsen af dens Ild i Betragtning, og som sang en høj og lystig Sang, da jeg traadte ind, som om den ikke kunde holde sig i Tømme af Glæde ved det uventede Syn af en Gjæst.

Under Frokosten fandt jeg, at Opsynsmændene var muntre, godmodige og forstandige Mænd, som fik mig til at føle mig ganske „som hjemme", førend Maaltidet var forbi. Jeg fandt ogsaa, at de forstod sig fuldkomment paa at lave ristet Brød med Smør paa, baade hvad dets Frembringelse og Fortærelse angik. Dette, tilligemed en Smule kold, fersk Oxesteg, en lille Torsk, som Dagen i Forvejen var fanget fra Klipperne, og store Masser af Te og Sukker, var ikke en daarlig Begyndelse til mit Ophold der.

Efter at have spist Frokost, sagde vi Farvel til Fiskerne, som havde bragt mig til Fyrtaarnet, thi Flodtiden havde begyndt at gjøre „Havnen" uværdig til sit Navn; saa sejlede Baaden bort og efterlod os i vort Fængsel.

Da jeg aldrig havde været i Fængsel før, var det en ny Følelse for mig. I det jeg anstillede Betragtninger om denne ny Fornemmelse, ledsagede jeg to af Opsynsmændene til Fyret, hvor de begyndte at klippe Lampevægerne, polere Spejlene og rense de store Vinduesruder og Messingdelene i Maskineriet, hvilket Arbejde optog hele Formiddagen. Den tredje Mand, hvis Tur det var at være Kok, var meget travlt beskjæftiget i Køkkenet.

Imidlertid var jeg forinden bleven ført til Bygningens Bibliothek, lige under Fyret. Det var bleven stillet til min Raadighed. Det var et udmærket Værelse, fuldstændig et Kabinet, med et tyrkisk Tæppe, udskaarne Egetræsstole og Bord og et elegant malet Loft. Jeg holdt meget af det; mangen en behagelig Time tilbragte jeg der i Ensomhed, i det jeg stirrede ud paa det aabne Hav, eller gjennemsaa det lille, men udsøgte Bibliothek, hvori jeg fandt de almindelige gamle Yndlinger: „Robinson Kruso" og „Pilgrimmens Vandring"; men jeg tilstaar dristigt, at jeg foretrak Køkkenet, fordi jeg holdt af Hygge og Selskab.

Klokken to spiste vi til Middag, og efter Maaltidet fiskede vi. Det var Flodtid, og Vandet naaede indtil omtrent femten Fod fra Indgangsdøren. Fiskeriet var besynderligt. Et lille Bræt blev sat ud fra Stigen, som for at danne et Stillads, nogle faa Fod fra Havfladen. Paa dette tog Fiskeren Plads med Medestangen i Haanden, efter forinden at have faaet et Reb bundet under Armene for at forhindre, at han skulde falde ned og blive ført bort af Tidevandet — en meget nødvendig Forsigtighedsregel, thi de havde ingen Baad der. Efter at være bleven surret godt fast, begyndte han at fiske, men fangede intet. Fiskeriet er her som andet Steds et uvist Foretagende. Til nogle Tider fanges kun en eller to, til andre Tider kan Spanden, som hænger ved Fiskerens Side, fyldes til Overflod af smaa Kabliauer, af hvilke der ogsaa fanges et stort Antal i den gode Aarstid fra Klipperne ved lavt Vande.

Klokken sex drak vi Te, og om Aftenen, da det var Ebbe, gik vi ned for at gaa en Tur paa „Skinnerne", som Mændene kaldte Jærnristen.

Vi vandrede om paa de glatte Klipper en Times Tid, i det vi undersøgte Sporene af de gamle Maskiner, som var blevne satte op medens Fyrtaarnet blev bygget. Saa listede Havet sig ind og drev os tilbage til Skinnerne, hvor vi gik frem og tilbage i Gaasegang, indtil Bølgerne styrtede ind under vore Fødder. Vi tog ikke fuldstændig vor Tilflugt i Taarnet, førend Vandet steg og slog ind gjennem Jærntremmerne.

Snart efter blev Fyret tændt og sendte sit rødlige Skin langt ud over Havet. Den Opsynsmand, hvis Tur det var at holde den første tre Timers Vagt, satte sig ned ved sin Pult i Fyret for at føre ind i Dagbogen, og saa at læse eller anstille Betragtninger overensstemmende med hans Lyst. De andre røg deres Piber og tørnede ind, og jeg trak mig tilbage til Bibliotheket for at tilbringe min første Nat i Bell Rock Fyrtaarnet.

N. K. S.

Overtroiske Meninger fra Syd- og Vestjylland.

Samlede af A. H. P—n.

Det er en gammel Mening hos Landmanden, at man ved Kyndelmisse 2. Februar, maa have Halvdelen af Foderet tilbage, da dette ellers ikke vil slaa til. Derom Rimet:

Kyndelmisse Knued (d. e. Mangel, Knaphed)
holdes herued
med et Par rø Stud

Lige saa længe som Lærken har sunget før Kyndelmisse, skal den tie der efter.

Naar man første Gang i Aarets Løb hører Kukkeren, skal man sige:

„Kukmand, Kukmand kløv,
sej mæ hvomanne Aar a ska løv."

Lige saa mange Gange, som den gjentager sit Kukkuk, har man Leveaar tilbage. Paa lignende Maade kan Kukkeren adspørges om, hvor længe det vil vare inden man bliver gift.

Naar man spiser de tre første Anemoner, man ser om Foraaret, bliver man fri for Koldfeber.

Naar man ser den første Stork om Foraaret flyvende, bliver man tung, ser man den staaende, vil Arbejdet ikke gaa rask fra Haanden, ser man den gaaende, bliver man let, og ser man den knæbrende vil man slaa mange Potter itu i Aarets Løb.

Hvis man vil rejse en Tur, og man først møder en Kvinde, faar man ingen Lykke af Rejsen, heldigere er det at møde et Mandfolk, endnu heldigere en kjørende Vogn, men aller bedst er det dog, at møde et Svin.

Naar der er tre Lys i Stuen, er der en ubekjendt Brud til Stede. Det maa saa være Tilfældet Helligtrekongers Aften, da der jo absolut maa være tre Lys paa Bordet.

Man maa ikke fløjte om Aftenen, thi saa kalder man paa Djævelen.

Det er godt at have en Slangeham liggende i sin Klædekiste, da den hindrer, at der kommer Orm i Tøjet.

(Fortsættes.)

Haddings Længsel mod Kampen.

Tryllende Toner og lokkende Ord
holder mig ikke tilbage!
Længsel mod Livet i Brystet mig bor,
Verden mig vinker, saa lys og saa stor:
ud, ud til Daad maa jeg drage!

Ej vil jeg lænkes i Leflen og Leg,
Kæmpernes Kaar vil jeg tage!
Fædrene aldrig for Fjenderne veg,
kjækt med Valkyrjen til Valhal de steg,
— Mindet blev hædret tilbage.

Trint mig gaar Elvenes brusende Lyd,
hvor de sig bølgende hæve,
brager som Klangen af kæmpende Spyd.
— Valhal, du fagre! jeg aner den Fryd
der mellem Fædre at leve!

Kr. Østergaard.

Smaating.

En Misforstaaelse. En Mand kom ind til en Østershandler og bestilte 2 Pund Østers. „Vi sælger ikke Østers efter Vægt," svarede Østershandleren. — „Naa, ja ja, saa var det maaske et Par Alen, jeg skulde have," sagde Manden.

En kold en. Et snildt Hoved, naturligvis i Amerika, er for Tiden i Færd med at bygge et Dampskib, der skal anvendes til at bugsere Isbjærge til Indien, hvor Is staar i høj Pris! En anden endnu mere opfindsom Sjæl foreslaar at anbringe Maskineri og Skrue paa selve Isbjærget, hvorved man vil undgaa at bygge Dampskibet!

Et træffende Svar. En Hertug af Modena bebrejdede en Gang, i en bidsig Ordvexel, Kardinal Campeji, at hans Fader havde været Svinehyrde. „Det er sandt nok," svarede Kardinalen ham, „men hvis eders havde været det, saa vilde De saamæn vogtet Svin endnu "

Svar paa Tiltale. En Vigtigmager kom en Dag ind i en Dyrmalers Atelier og spurgte med en opblæst Mine: „Er det Dem, der giver sig af med at male Abekatte?" — „Ja," svarede Maleren høflig, „De ønsker vel at blive malet?"

Den ny Hat. „Hvad har din ny Hat kostet, Stoffer?" — „Det ved jeg inte." — „Hvad for no'et?" — „Nej, for der var sgu ingen i Butikken, da jeg kjøbte den."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne, læste henholdsvis nedad og opad, danner Navn og Tilnavn paa en dansk Konge: en By i Jylland — en By i Holsten — en Ø ved Fyn — en Flod i Rusland — en Ø i Kattegattet — en By i Fyn — en Ø i Kattegattet — en By i Rusland.

Firkantet Nød. Af 4 E, 3 A, 3 N, 2 M, 2 R, 1 G og 1 L dannes fire Ord, som, skrevne under hverandre og læste fra venstre og fra oven, giver Løsningen paa følgende Gaader:

Paa Apotheket første man bruger i Vægt;
det andet var fin Herre en træsk og troløs Knægt;
det tredje kaldes mangen en fager Pigelil,
og fjerde man i Møllen med Lethed finde vil.

H. K. S.

Bogstavgaade.

Hvis du 1. 2. 3. 5. 4.,
naar dig Verden gaar imod,
har vel Skuffelsen og Smerten
ej i Hjærtet fæstet Rod.
Med 5. 2. 1. tit du lukker
for hvad andre ej maa se;
rask du med 1 2. 3. 4.
farer over Is og Sne.
Alle fem helt godt du kjender,
vnder det vel af og til;
skjønt det paa vor Tunge brænder,
nødig vi det savne vil.

Opløsninger fra Nr. 47.

paa den firkantede Nød:
GRYN
RIME
YMER
NERO

paa Gaaden: Bogstavet „a".

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 49.

Søndagen den 7. September 1884.

Skyttens Datter.

Fortælling af M. Henckel.

(Sluttet.)

Der var forløbet nogen Tid. Vejret var bleven stormfuldt og koldt, det visnede Løv føg sammen i store Bunker og Vinden peb hen over Markerne, hvor Kragerne hoppede skrigende omkring i Plovfurerne eller svang sig i store Kredse op i den tunge graa Luft. Naturen var ved at gaa til Hvile og alt talte om den lange Vintersøvn der forestod.

Det lille Skovhus stod øde og forladt; Hans Willums havde, efter at Herremanden gjennem sin Hustrus Beretning havde lært hans Slethed og Uværdighed tilfulde at kjende, faaet sin Afsked og var draget bort fra Egnen med sin Datter, skjønt der rigtignok var dem, der paastod, at hun slet ikke var fulgt med ham, men at Fru Dorthe havde faaet hende anbragt oppe paa Hevringholm. Ingen vidste dog ret, hvorledes det forholdt sig hermed. Den afsatte Skytte derimod blev af og til set luske omkring i Nærheden af Herregaarden, og nogle Bønder havde en Dag truffen ham i Hornslet Kro, hvor han sad og drak og spillede og talte højt og truende om Herskabet. Oppe paa Rosenholm var der imidlertid Liv og Lystighed; Rigsraaden var indtruffen med sin Svoger Albert Gjøe til Krenkerup, Hr. Axel Brahe til Elved og flere andre Herrer fra Hoffet, og nogle Dage efter deres Ankomst fejrede man med Pomp og Pragt Forlovelsesgildet for Holger Rosenkrands og Sophie Brahe.

Al den Glans og Overdaadighed, baade med Hensyn til Klædedragt, Mad og Drikke, der stod til Adelens Raadighed i hine Tider, var ved denne Lejlighed udfoldet af den gjæstfri Vært og Værtinde. Den store smukke Riddersal straalede i Kjerternes og Voxlysenes Glans, Drikkebordene bugnede under Vægten af de massive Sølvkander og Bægere, og hen over det blanke Flisegulv bevægede sig festlig smykkede Herrer og Damer, medens andre sad i Samtale i de brede Vinduesfordybninger, der dannede ligesom smaa Kamre for sig selv. Jørgen Rosenkrands og hans Hustru færdedes glade og tilfredse omkring i deres Venners og Slægtninges Kreds, og Festens unge Dronning, den femtenaarige Brud, straalede af Lykke medens hun lyttede til Lykønskningerne, der strømmede ned over hende fra alle Sider, og undselig besvarede de mange Bemærkninger og Hentydninger til det forestaaende Bryllup. Hun saa smuk ud i sin himmelblaa Atlaskesrobe, rigt oversaaet med Guldbroderier og Ædelstene, og det svære blanke Haar, efter Datidens Mode strøget højt op over en Valk og indflettet med Perler, og dog var der i det Blik, hvormed hendes Brudgom fulgte hende, intet af en Elskers glade, ungdommelige Beundring! Han stod noget affides i en Krog og havde for et Øjeblik unddraget sig den glade Sværm — hvad tænkte han vel paa medens hans Øjne gled hen over Gjæsternes Rækker og de gamle Familie-

portrætter hist paa Væggene, der fra deres Rammer i ophøjet Majestæt syntes at tilsmile Selskabet og tage Del i den almindelige Glæde? Mindedes han alle disse jordiske Tings Forgængelighed og hende, som, fordi Skæbnen havde nægtet hende Rigdommens og den fornemme Fødsels Fortrin, nu sad sorgfuld og forladt? Der var et bittert og smerteligt Udtryk om hans sammenbidte Læber, som om han i sit stille Sind spurgte sig selv, hvad Ret disse forlængst hensmuldrede Forfædre, hvis harniskklædte Billeder stirrede ned paa ham, og deres Efterkommere, som lyslevende bevægede sig omkring ham, havde til at fordre et saadant Offer af ham, som det han havde bragt. Hans Blik søgte uvilkaarligt op mod den dunkle Nattehimmel, hvor Stjærnernes rolige Lys begyndte at tændes et efter et, som om han der søgte Løsning paa Gaaden — men da lagde en Haand sig paa hans Skulder og hans Faders dybe Røst lød tæt ved hans Øre:

„Hvi staar du her saa ene, min Søn, og grunder?“ spurgte Jørgen Rosenkrands. „Sær tavs og alvorsfuld er du bleven mig paa den sidste Tid; det kan vel være godt, at den som kaldtes til at staa Thronen nær og tage Del i Styrelsen af Stat og Fædreland, fik Alvor i sit Sind — dog ej tykkes mig i denne Stund, at du bør være stemt til andet end til Glæde, allenfals skal du mærke dig dette: en Statsmand tør ej vise hvad han føler, han maa lære sit Aasyn til at smile, endog Hjærtet ej kan tage Del deri!“

Holger Rosenkrands bøjede Hovedet og tav til denne faderlige Tilrettevisning. Da Giger og Fløjter i samme Øjeblik begyndte at spille op, tog han sig sammen og skyndte sig hen til sin Fæstemø for at føre hende til Dansen, der nu tog sin Begyndelse. Ingen anede fra dette Øjeblik af, hvad der foregik i hans Sjæl.

En kold klar Oktoberdag, omtrent en Uge senere, da Solen farvede de brunrøde Trætoppe med et gyldent Skjær, og Himlen spejlede sig blaa og klar i Aaens blanke Vand, hvor Vildgæssene drog i store Flokke langs Bredden og hen over Mosen, forlod et stort glimrende Jagttog Rosenholm og tog Vejen nord paa. Turen gjaldt Skafføgaard, der for nogle Aar siden var smukt opbygget og forskjønnet af Jørgen Rosenkrands, og hvor man agtede at opholde sig nogle Dage for at forlyste sig med Falkejagt. Selv de ældre Damer var med, agende i deres Karm, medens de yngre til Hest fulgte deres Kavallerer. Bagest i Følget red Holger Rosenkrands og Sophie Brahe Side om Side, han af og til bøjende sig frem, for med ridderligt Galanteri at rette et eller andet Ord til hende, hun, tankefuldt legende med Skaftet af sin Ridepisk.

„Sig mig en Gang, Holger,“ tog hun Ordet efter en Pavse og vendte sit aabne, frimodige Ansigt om imod ham, „er I stedse saa tavs og indesluttet som da vi to mødtes, og vil min vordende Ægtemand ingen Sinde i min Nærværelse udtale, hvad han tænker og føler, at jeg ret kan lære ham at kjende?“

Holger rødmede. „Visselig maa jeg tykkes eder tvær og mut,“ svarede han, „I som selv er mild og glad som en Solstraale i Vaar! Dog beder jeg eder have Taalmodighed med mig, som hidtil levede indadvendt og stille ved mine Bøger og ej forstod at skikke mig i Kvindeselskab — sikkert vil eders frejdige Mod og Livslyst da sprede det Tungsind, som nu ofte, mod min Vilje, vil gribe mig.“

„Og er det saa, at I ej fortryder paa det Valg, man har truffen for eder?“ spurgte hun med blussende Kind.

„Fortryde derpaa? Nej visselig, det gjør jeg ej, Sophie! En from og kjærlig Hustru, en trofast Medhjælp er den bedste Velsignelse en Mand kan eje, thi skjønner jeg af Hjærtet paa, hvad de skjænker mig i eder, og beder kun Gud den almægtige om det maa forundes mig at gjøre eder saa lykkelig som I fortjener!“

Sophie Brahe rakte ham rørt sin Haand — hun stolede paa ham og spurgte ikke mere, skjønt hun vel kunde have ønsket sig en mindre koldsindig Bejler; men hun var ikke meget over femten Aar og i Besiddelse af en sorgløs, lykkelig Natur.

Man var drejet ud af Skoven paa en Bivej, der førte til Hovedlandevejen, og red langs Skovhegnet Skridt for Skridt, da Holger pludselig blev opmærksom paa en Raslen i Buskene tæt ved, og da han drejede Hovedet fik han Øje paa den affatte Skytte, som i et Par Skridts Afstand kom til Syne bag Stengjærdet, hvor han rimeligvis havde ligget paa Lur.

„Med Forlov, gunstige Hr. Junker!“ udbrød Hans Willums i en krybende Tone, „om det maatte være mig tilladt, vilde jeg saa gjærne tale et Par Ord med eder, helst i Enrum, dersom den velbaarne Jomfru ej har derimod, I vil ej fortryde derpaa!“

„Tiden at tale til mig nu er ilde valgt,“ svarede den unge Adelsmand forbavset og utaalmodig; „som du ser, har jeg ej Stunder at tøve, og heller ej forstaar jeg, hvad du kan have at sige mig, eller hvi du vover at vise dig mere her paa vore Enemærker.“

„Saamænd, naadige Herre, om I blot vil høre mig an et lille Korn, skal I ej fortryde det!“

Holger Rosenkrands holdt sin Hest an, og i det han gav sin Fæstemø, der begyndte at se ængste-

lig ud, et beroligende Vink, bad han hende ride forud, han skulde strax følge efter.

„Naa, saa skynd dig da," sagde han utaalmodig og betragtede ikke uden Mistillid den skumle Karl, der nu stod nok saa frækt foran ham, lænet til sin Bøsse.

„Ho, ho, giv Stunder," udraabte Tyskeren med et ondskabsfuldt Grin, „om jeg nu havde en Efterretning at bringe eder, der atter kunde gjøre eder hjærteglad og fro, hvor meget vilde da vel en saadan Efterretning være værd?"

„Ej forstaar jeg dig," svarede Holger stolt, „og ej har jeg i Sinde at tinge med dig, vi to har intet med hinanden at skaffe."

„Ej, saa har I da rent slaaet Haanden af mig og den arme Lisbeth! Anderledes var det, da I i Wittenberg saa mildt til hende og lovede os Guld og grønne Skove, om vi vilde drage hid; men saadan er de store, de træder os Fattigfolk under Fødder, naar de ej længer har Brug for os."

„Ti, elendige Karl!" afbrød Holger Rosenkrands blussende af Harme, „hvor tør du vove at tale slig til mig, du som vilde solgt dit eget Kjød og Blod til Skjændsel, om jeg havde været slet nok til at forlange det af dig, og ej betænkte dig paa at ofre dit eneste Barn for selv at tjene Guld derved og forspilde din Sjæls Salighed? Gaa, kom ej oftere for mine Øjne, eller ved den almægtige Gud du skal ej undgaa min retfærdige Harm."

„Er det eders sidste Ord, Junker?"

„Mit sidste til dig, ja! Hvad angaar Lisbeth, da give Krist jeg ingen Sinde havde set den arme Pige, hvis Liv jeg frygter for en Stund at have formørket; dog, i din slette Varetægt skal hun ej forblive, derfor har min Moder lovet at sørge, og Gud vil vel omsider atter sende Freden tilbage til hendes Hjærte!"

Han vilde give sin Hest af Sporene, men Skytten sprang ned af Gjærdet og stillede sig paa Vejen foran ham.

„Tøv en Kjende!" raabte han truende og hævede Bøssen, „og hør nu mit sidste Ord, det sidste I faar at høre i denne Verden, thi ret snart har jeg i Sinde at holde min Ed og sende eder over i en anden! Lisbeth Willums var ej for ringe til at blive en Adelsmands Hustru, al den Stund hun ej er min, den fattige Skyttes, men en Adelsmands Datter — se den Efterretning var vel det røde Guld værd for eder, ej sandt? Men nu er det for silde, og I skal dø hvad enten I saa vil det eller ej, til Tak for den Haan, I og eders Slægt har vist mig!"

Han traadte et Skridt tilbage, lagde Bøssen til Kinden og tog Sigte — et Sekund til, og det vilde have været ude med den unge Adelsmand. Da hørtes et gjennemtrængende Skrig og en kvindelig Skikkelse med blege, fordrejede Ansigtstræk og vildt flagrende Haar styrtede frem imellem ham og Bøssepiben, der truende var rettet imod ham. Et Skud gik af, og da Røgen var dreven til Side, saa han den stakkels Lisbeth Willums ligge blødende foran sig, medens Tyskeren var sprungen over Gjærdet og forsvundet inde i Skoven. Med et Spring var Holger af Hesten og ved Siden af den saarede, men et Blik paa hende overbeviste ham om, at al Hjælp her vilde være forgjæves og at den stakkels Pige snart vilde have draget sit sidste Suk. Hun vendte sit blege Ansigt med de bristende Øjne om imod ham og hviskede med et Smil:

„Gud have Lov, at det var mig det traf; jeg tænkte næsten, jeg var kommen for sent!"

En Solstraale skinnede i det samme og strejfede de stivnede Træk, da den atter var borte, havde stakkels Lisbeth faaet sit Ønske opfyldt: hun var død for ham, hun havde elsket saa højt!

Knaldet af Skuddet og Sophie Brahes Angestraab bragte Standsning i Følget, og da man i Hast kom tililende, fandt man Holger Rosenkrands, som stod bleg og maalløs med Blikket fæstet paa den afsjælede Pige. Man omringede ham, fuld af Nysgjerrighed og Deltagelse, og da han havde forklaret hvad der var sket, red strax nogle af de unge Riddere og Svendene ind i Skoven for at følge Flygtningens Spor i den angivne Retning. Nøje kjendt som han var med alle Krogveje og Smuthuller, vilde han rimeligvis være undgaaet sine Forfølgere, dersom han ikke var snublet og falden over en Trærod; inden den elendige atter formaaede at rejse sig var han omringet og greben, og bunden blev han ført til Rosenholm for at indespærres i en af de dybe Fængselskjældere, hvor man plejede at hensætte de gjenstridige Bønder, eller hvem der ellers havde forset sig, men som dog, under Jørgen Rosenkrands' milde Regimente, kun sjældent blev benyttede.

Hans Willums stirrede vildt omkring sig og Tænderne klaprede i hans Mund, han var aabenbart greben af Gru over sin egen Gjerning, men, om han virkelig var bleven Barnemorder, eller om der havde været noget sandt i, hvad han udsagde om Lisbeths fornemme Byrd, fik man aldrig at vide, thi da man vilde tage ham i Forhør og begyndte at udspørge ham, viste det sig snart, at Forstandens Lys var slukket hos Synderen, og han undgik saaledes Lovens Straf i denne Verden.

Der hengik lang Tid, inden Holger Rosenkrands forvandt Rystelsen af denne sørgelige Begivenhed, og aldrig glemte han vel ganske sin Ungdomsdrøm eller den stakkels Pige, som ved at

ofre sig selv havde frelst hans Liv. Rimeligt er det, at den Prøvelse der saa tidlig ramte ham, har bidraget meget til at stemple hans Karakter med den Alvor og Gudsfrygt som siden stedse udmærkede ham og enhver af hans Handlinger. Hvor meget han havde lidt, og hvor meget det havde kostet ham at give Afkald paa sin Ungdoms første Kjærlighed, har Sophie Brahe vel næppe nogen Sinde erfaret, hun var fintfølende nok til ikke at udspørge ham om hans Hemmelighed, og han var hende taknemlig derfor. Den Agtelse han nærede for hende, som saa ung og tillidsfuld havde hengivet sig til ham, gik i Aarenes Løb over til en varm og inderlig Hengivenhed, og de levede et lykkeligt og tilfreds Samliv i deres lange Ægteskab, han ofrende sig i Begyndelsen for den diplomatiske Løbebane, men senere helligende Videnskaben og det theologiske Studium sin meste Tid, hun styrende for Hjemmet og Husvæsenet, og begge mødende hinanden i det ene: Opdragelsen af deres talrige Børneflok, og udbredende Glæde og Velsignelse i en vid Kreds baade fjærnt og nær!

I Udkanten af Hornslet By, i en gammel Bondegaard, fandtes i Begyndelsen af dette Aarhundrede en flad aflang Sten nedlagt foran Indgangsdøren, hvorpaa man med halvt udslettede Bogstaver læste at: herunder hvilede Støvet af den i Anno 1595 i Herren saligt hensovede Lisbeth Hansdatter Willums. Det var Ligstenen, Herremanden paa Rosenholm havde ladet rejse over den tyske Skyttes Datter, som efter Sagnet blev dræbt af sin egen Fader, og rimeligvis er den ved Omgravning og Udvidelse af den gamle Kirkegaard bleven flyttet og slængt til Side; ingen tænkte sikkert paa, at den havde dækket over Graven af den Kvinde, som, trods sin ringe Stand, dog en Gang havde været Gjenstanden for den berømmelige Adelsmand Holger Rosenkrands den lærdes første Kjærlighed!

En Hverdagstragedie fra Hovedstaden.

For kort Tid siden havde det været et rigt og lykkeligt Hjem. Det nygifte Par var flyttet der ind med de lyseste og gladeste Forhaabninger uden at tænke paa, at nogen Sky kunde formørke den Fremtidslykke, som de saa tillidsfuldt gjorde Regning paa. Alting lovede dem lutter Solskin. De var begge unge og smukke, havde fuldt op af Livets Goder, og deres Kjærlighed var lige saa stærk som deres Tro paa Lykken. Sorg og Modgang havde hidtil været dem fremmed. Han havde et anset Navn i Handelsverdenen; hans Dygtighed var ikke mindre anerkjendt end hans grundfæstede Hæderlighed. Han var udgaaet fra et velhavende Hjem, der i mange Aar havde været et Samlingssted for Hovedstadens mest udsøgte Selskab, og hun — Husets smukke Datter — var bleven hyldet som Midtpunktet i denne Kreds. Men takket være hendes medfødte sunde Natur og en fornuftig Opdragelse var hun gaaet uskadt gjennem al den Smiger og Hyldest, der var bleven hende til Del lige fra hendes første Indtrædelse i det lokkende og straalende Selskabsliv.

Hvor mange havde ikke misundt det unge Par, der begyndte deres ægteskabelige Samliv under saa lykkelige Varsler! — Kirken havde været propfuld den Dag, da Bryllupped stod, og uden for holdt en lang Række Kareter — nogle af dem var virkelige Herskabsvogne — som havde kjørt det talrige Brudefølge til Kirken. — En fattig Sypige, der i Forbigaaende havde opfanget et Glimt af Bruden i den hvide Atlaskeskjole, havde draget et ufrivilligt Suk og anstillet Betragtninger over, hvor ulige Lykkens Gaver er fordelte. For hende var der aldrig Udsigter til en saadan Herlighed. Ja, hvem der var i hendes Sted!

Inde i den festlig smykkede Kirke vidste Tilskuerne ikke, hvad de mest skulde beundre: Brudens smukke Ansigt eller hendes kostbare Dragt, eller maaske Brudgommens høje og stadselige Figur. Men én Ting havde alle været enige om: Det var et Par misundelsesværdige unge Folk!

Da de saa var komne hjem efter Festen paa Skydebanen — hvor glad og bevæget var saa ikke den unge Frue for første Gang traadt ind i den smagfuldt udstyrede Lejlighed, med Tæpper paa alle Gulvene, tunge Fløjls Dørforhæng og stilfulde Møbler. Og hvilken Mængde Overraskelser havde der ikke været til hende i Form af Brudegaver: Blomster og Malerier, kostbart Sølvtøj, de fineste Porcellænssager og utallige andre Ting, som hun slet ikke kunde blive færdig med at betragte. Og Lysene i de festlig oplyste Værelser fik Lov til at brænde længe endnu. De skinnede gjennem de halvt aabne Persienner ud i den stille Nat, og en og anden Stodder, som gik forbi nede paa den kolde Gade og kiggede der op, tænkte ved sig selv: „Aa, hvor der bor lykkelige Mennesker; hvem der kunde bytte med dem!“

Ja, lykkelige havde de været den Gang, saa lykkelige, at de ikke havde haft en Tanke tilovers for, at det nogen Sinde kunde blive anderledes.

Og nu! Hvor ubarmhjærtig havde ikke al Ting forandret sig, kun nogle faa korte Aar efter hin første Bryllupsdag, da Alverden havde misundt dem. Hvem kunde nu gjenkjende det smukke og sirlige Hjem eller den unge livsglade Husfrue, der var bleven forvandlet til en bleg og sorgfuld Kvinde? —

En Hverdagstragedie.

I den samme hyggelige Dagligstue, der for ikke længe siden havde gjenlydt af indbudte Venners Skæmt, havde nu Rettens Folk holdt deres Indtog. Ved det samme Bord, hvor hun og hendes Ægtefælle havde siddet i saa mangen fortrolig Time og lagt allehaande forhaabningsfulde Planer for Fremtiden, der sad nu en ufølsom Retsbetjent med Briller paa Næsen og skrev op alle deres Ejendele, som skulde stilles til Auktion og spredes omkring mellem fremmede og ligegyldige Mennesker, hvoraf næppe en eneste vilde have nogen Tanke tilovers for det Hjem, der saa pludselig var bleven lagt øde.

Alle disse Ting — og til hver eneste af dem knyttede der sig en kjær Erindring — var nu kastet hulter til bulter paa Gulvet. Det skulde jo gaa i en Fart med at optage Fortegnelsen over „Boets Effekter", som det hed i det juridiske Sprog. Disse alvorlige og barske Mænd — Fogden og hans Medhjælpere — havde vist intet Begreb om, at for hver Gjenstand, de raabte op, var det lige som et dræbende Stød for hendes Hjærte. Og selv stod hun, forskræmt og ulykkelig, midt i al denne Forstyrrelse, medens hendes lille Pige klyngede sig halvt ængstelig, halvt forundret op til hende, uden at kunne forstaa, hvad de fremmede Mænd bestilte.

Hvorledes var det dog kommet saa vidt? Hun kunde endnu ikke fatte det, skjønt hun stod lige over for den trøstesløse Virkelighed. Havde hendes Husbond ikke altid haft Ord for at være en af Byens dygtigste og hæderligste Forretningsmænd. Havde man ikke atter og atter henvendt sig til hans overlegne Indsigt og Erfaring for at søge Raad i vanskelige Tilfælde. Og hvor mange var der ikke, som formelig havde tryglet ham om at tage sig af deres Pengemidler og gjøre dem frugtbringende, fordi de vidste, at han ikke blot var en af de dygtigste, men ogsaa den heldigste. — Det havde virkelig syntes, som om alt, hvad han rørte ved, blev til Guld. — Og nu . . .

Hun mindedes, at der var kommet en Tid, da han paa en Gang var bleven saa underlig rastløs og pirrelig. Han, der havde været den ordentligste af alle Familiefædre, var begyndt at komme først halve, saa hele Timer for sent til Middagsbordet. Og under Maaltidet var han adspredt og ordknap. De lykkelige Aftener, de havde tilbragt i en hyggelig Vennekreds eller alene med hinanden, medens han læste højt for hende, eller hun spillede og sang for ham — de var med et hørt op. Saa snart han i al Skyndsomhed havde drukket et Par Mundfulde af Eftermiddagskaffen, gik han sin Vej igjen — tvært imod hvad der før havde været hans Sædvane — og som oftest kom han ikke hjem før sent ud paa Natten. Der var saa meget at bestille paa Kontoret, sagde han blot.

Der var kommet noget fremmed og tvungent mellem dem; noget som ingen af dem havde Mod til at røre ved. Hvilken Forskjel var det ikke fra den Tid, da han daglig plejede at fortælle hende, hvorledes det var gaaet med hans Arbejde; hvilke ny Planer han havde for, og alt, hvad han endnu vilde udrette. Det havde været hendes lykkeligste Øjeblikke at sidde og lytte til ham. Denne mandige Energi og Foretagelsesaand klædte ham saa godt, den fik hans Blik til at lyse og spredte ligesom et Skjær af Lykke og Sejersvished over hele hans Skikkelse.

Og alt dette var paa en Gang bleven fuldstændig forvandlet. I Steden for den tidligere Fortrolighed var det nu, som om han med Forsæt undgik hende; som om han var bange for, at hendes forundrede og bekymrede Miner skulde blive til Ord og Spørgsmaal.

Saa havde hun til sidst ikke længere kunnet udholde denne Tilstand. Hun vilde vide, hvad det var for et Uvejr, der hang over dem. Og en Aften, da hun endnu længere end ellers havde siddet oppe og ventet paa ham, havde hun vovet at spørge ham derom.

Han havde først villet undgaa hendes Spørgsmaal, slaaet det hen som noget, hun ikke behøvede at gjøre sig Bekymringer over. Kun en lidt vanskelig Handelsaffære, der fordrede mere end sædvanligt Arbejde og Opmærksomhed. Det var det hele.

Men hun havde ikke ladet sig afvise med intetsigende Talemaader; var trængt stærkt ind paa ham, og til sidst havde hans kunstlede Rolighed svigtet ham, og al den Angest og Fortvivlelse, som han i Uger og Maaneder havde skjult hos sig selv, havde skaffet sig Luft.

Saa havde hun faaet al Ting at vide; det vil sige Visheð om, at de maatte gaa som Tiggere fra Hus og Hjem, og hvad værre var: han vilde maaske næppe nok kunne redde sit hidtil ærlige og uplettede Navn. —

Det var hans alt for sikre Tro paa sin Lykkestjærne, der havde bragt Ulykken over ham. Der havde tilbudt sig en ualmindelig fordelagtig Spekulation, ved hvilken der var baade Ære og stor Vinding at høste. Hans Handelsvenner havde bedt ham stille sig i Spidsen for Sagen, fordi de nærede en næsten overtroisk Tillid til hans Held. Han vidste, at det gjaldt hele hans Formue, og for at kunne tage Del i Foretagendet maatte han desuden laane en betydelig Sum af de Midler, der var betroede ham, men hans egen Tro paa sin gode Lykke var endnu mere urokkelig end de andres, og han besluttede at vove det. Endnu var jo aldrig nogen Spekulation slaaet fejl for ham; hvorfor skulde det saa ske med denne, hvor netop hele hans timelige Velfærd stod paa Spil.

Han gjorde Indsatsen — og tabte, tabte for første Gang i sit Liv.

Nu var der kun en eneste Tanke, der opfyldte ham: om han kunde slippe derfra som en ærlig Mand.

Da Tilstaaelsen omsider var aftvungen ham, arbejdede de begge — hun og han — paa at faa det svære Regnskab i Orden: om de kunde svare enhver sit, før de gik tiggefærdige bort fra deres fordums Hjem. Men i denne Kampens Tid viste det sig, at hun — den en Gang saa fejrede og forvænte unge Kvinde — var den stærkeste af de to. For hver Dags Arbejde faldt han mere og mere sammen. Hun saa, at han ikke kunde holde ud til Enden, og hun bad ham rejse bort, skaane sig selv for hendes og Barnets Skyld. Han, der havde været saa fuld af Kraft og Foretagelsesaand, saa længe Lykken tilsmilede ham, var i Modgangens Dage bleven svag og viljeløs som et Barn. Han var rejst, forinden Uvejret brød løs med Fallit og Ødelæggelse og al den Lidelse, som det førte med sig.

Hun var bleven tilbage, stolende paa, at hun var stærk nok til at gaa Ulykken i Møde. Og nu stod hun alene i det oprevne og forstyrrede Hjem, hvor de milde Husguder var blevne fortrængte af Lovens strænge Haandhævere.

Og de skrev op, Stykke for Stykke; vurderede hver Ting for sig, noterede Summen og klistrede smaa Sedler paa Møblerne og Taffeluret og Malerierne. Det skete saa roligt og forretningsmæssigt, som om der slet ikke var Tale om, at det var en Families Lykke og Velfærd der blev begraven.

Hun vidste, at det altsammen vilde blive bragt under Auktionshammeren. Og hun skulde endda finde sig deri, hvis man blot vilde lade hende beholde en eneste Ting — hans Billede. Hun vidste ikke en Gang, hvor han selv var i dette Øjeblik; om ikke Skammen og Ulykken havde fristet ham til at lægge Haand paa sig selv. —

Vilde de dog blot lade hende beholde hans Billede.

Hun tog Mod til sig og fremstammede et Spørgsmaal om, hvor vidt det lod sig gjøre.

Og Retsbetjenten lod Forespørgslen gaa videre til en af sine Kolleger:

„Den lille Frue vilde saa gjærne beholde dette her Portræt . . ."

Og hun fik Lov til at beholde Billedet — det sidste Minde om den Lykke, som saa mange en Gang havde misundt hende.

Men hvem vilde misunde hende nu? Ikke en Gang den fattige Sypige, der havde set hende stige ud af Brudevognen og ønsket sig i hendes Sted. —

Thi det er nu en Gang saa, at det gaar op og ned her i Verden! V. Ø.

Overtroiske Meninger fra Syd- og Vestjylland.

Samlede af A. H. P—n.

(Fortsat.)

Naar man har spist maa man ikke strække sig, thi saa takker man Djævelen for Mad.

Man maa endelig passe paa, at der ikke kommer to Knive til at ligge over Kors paa Bordet, thi det betyder Ulykkestilfælde i Huset.

Naar det regner i Solskin siger Almuen: „Nu farer der en Skrædder til Himlen, og en Smed til Helvede.

Skjærtorsdag skal man spise Kaal, der skal være lavet af syv Slags Urter.

Naar Drengene slaas med Kjæppe, vil der blive Krig.

Naar Børnene sanke Sten, vil der blive Dyrtid, det samme vil være Tilfældet, naar der forekommer mange Rotter og Mus.

Naar Gaardhunden bliver over 12 Aar, maa den skydes, da den ellers lever paa Mandens Levetids Bekostning, ɔ: Hvert Aar Hunden lever mere, dør Manden før.

Naar Uglen tuder ind ad Vinduet, vil det betyde Lig i Huset inden Aaret er omme, det samme er Tilfældet, naar Æbletræerne blomstre to Gange.

Naar man drikker megen Kaffe, eller vasker sig i Duggen Paaskemorgen, bliver man smuk.

Hvis Hønsene bliver ude, naar det regner, vil det vedvare hele Dagen.

Naar der er Bryllup, og det regner paa Vejen til Kirken, regner det Guld i Brudens Skjød, naar det er Storm, skal Brudeparret føre et stormfuldt Levnet, men skinner Solen paa Bruden i Kirken, betyder det Lykke.

Et nyfødt Barn maa ikke se Dagslyset inden det er Fjerdingaar. Lyset maa ikke blive slukket inden Barnet er døbt, og lige saa længe maa der vaages hos Barnet, at det ikke skal blive forbyttet af Troldtøj.

Naar man kan finde en Tordensten, ɔ: forstenet Søpindsvin, maa man gjemme den godt da den beskytter Huset mod Ildebrand.

Naar det kløer i ens højre Haand, skal man give Penge ud, men naar det kløer i den venstre, skal man tage Penge ind.

Naar Hagen kløer vil man spørge Lig.

Naar det synger for højre Øre, eller bruser i venstre Kind, bliver der talt om en.

Hvis det tordner Mikkelsdag vil det give stærke Storme.

Naar Kvierne vil kaste, er det godt at hænge en Rævebælg op i Stalden.

En Hestesko med ni Sømhuller i er det godt at fastnagle over Stalddøren, da Troldtøjet saa ingen Magt har over Kreaturerne.

Naar en Kvie skal malkes første Gang, maa det ske stiltiende, da den saa ikke bliver haardmælket.

Naar man ser Halen af en Komet, betyder det Krig.

Nyaarsaften maa Lyset ikke tages af Bordet, den der gjør dette skal dø inden Aaret er omme.

Hvis man Nyaarsaften stiltiende vil gaa ud og ind ad Vinduet, kan man se om nogen i Stuen skal dø i Aarets Løb; den paagjældende sidder da uden Hoved.

Man maa Nyaarsaften give Hunden af alle de Retter, der er paa Bordet; man maa se nøje efter, hvad den tager først, denne Artikel vil i Aarets Løb blive dyrest.

Helligtrekongers Aften maa der absolut være tre Lys paa Bordet.

Naar man første Gang i det nye Aar ser Nytaarsny, maa man med tillukkede Øjne slaa en Salme op, er det en Bryllupssalme man træffer, skal man giftes, en Ligsalme, skal man dø.

Naar man hænger Tøjet ud paa Kristi Himmelfartsdag, bliver det fri for Orm dette Aar.

St. Hansdag (24. Juni) skal man sætte St. Hansurter op under Bjælkerne, sætter man nu op for et Par Kjærestefolk og de voxer mod hinanden, saa faar de hinanden, vende de hver til sin Side bliver det ikke til noget med dem, visner Urten, dør den paagjældende.

Naar man er lad og doven paa Syvsoverdag (27. Juni) vil man være dette i syv Uger efter.

Paa St. Povls Dag (27. Jan.) ser Landmanden helst, at Solen vil skinne saa længe, at man kan sadle en Hest, da det saa vil blive et godt Aar.

(Sluttes.)

Til den syge.

Fængslet paa den trange Pude
ligger du i Stuen inde
— mens vi færdes glade ude —
kan ej mærke Vaarens Vinde,
Blomstens søde Aandedrag,
Zefyrs lette Vingeslag,
høre Fuglens Jubeltoner
i de grønne, hvalte Kroner.

Væggen stænger for dit Øje,
næppe kan du Marken skue,
se en Strimmel af den høje,
lyse, klare Himmelbue,
slet ej se Naturens Pragt,
silkebløde Blomsterdragt,
Morgenrødens Rosenkinder
smilende bag Skyens Tinder.

Plukker da paa Tankens Enge
Mindets tætte Blomsterklynge;
Nuet med dets Tider strænge
lad det ikke mere tynge,
drøm, o drøm igjen tilbage
svundne lyse, glade Dage,
tænk dem frem for Sjælen stillet
i et stort, et herligt Billed.

Da din Kummer vil bortsvinde,
svage Haab sig da forstærker,
Pust af Vaarens lune Vinde
mildt og styrkende du mærker,
Jubel da hen over Livet;
„Ogsaa mig en Skat blev givet,
Minde, Haab jeg har tilbage!
maa jeg saa vel mere klage!"

Jens Andersen.

Smaating.

Altid et Forsøg værd. „Min sødeste Susanne," sagde en Mand til sin Hustru, „tag noget mere Sukker i din Kaffe." — „Nej, lille Ven, for meget Sukker er skadeligt for Sundheden og kunde let forkorte mine Dage." — „Det er vist kun Indbildning; men du kunde dog gjøre et Forsøg for at se, om det har noget at betyde."

En vittig Papegøje. I en By i det nordlige England var der en Udstilling af Papegøjer. Efter at en Mængde var satte frem for Dommerne, kom der en, som vandt Prisen ved et Udbrud. Da nemlig Tørklædet var taget bort fra Buret, saa den sig om i det Selskab, i hvilket den var bleven indført, og udbrød: „Ved Jupiter! Sikken en Mængde Papegøjer!"

Opløsninger fra Nr. 48.

paa den geografiske Gaade:

Vibor**g**
Alton**a**
Langelan**d**
Dnjep**r**
Endelav**e**
Middelfar**t**
Anhol**t**
Rig**a**

paa Bogstavgaaden: Kanel

paa den firkantede Nød:

G R A M
R A N E
A N N E
M E E L

Brevvexling.

W. Sch. Kan ikke anvendes.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, R. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 50.

Søndagen den 14. September 1884.

En fiffig Bonde.

Folkelivsbillede af Pehr Thomasson.

Fra svensk ved B. E.

Det er i disse Dage omtrent halvtredsindstyve Aar, siden en ringe Smaalænding for sidste Gang lukkede sine Øjne og stedtes til Hvile i Jordens tavse Skjød. Ingen Lovtalere traadte frem ved hans Grav, intet Marmor hvælver sig over hans hensmuldrede Ben, ingen ved længer Stedet paa den fordringsløse Kirkegaard, hvor hans Støv hviler. Men endnu lever hans Minde i mere end en af vore Provinser. Aarsagen til denne Udmærkelse er ikke vanskelig at forklare.

Lasse var af Naturen et Snille, et glad og hjærtensgodt Menneske, en Humorist af rette Slags, aldrig raadvild, altid kløgtig og opfindsom. Han fortjener derfor efter vor Mening en lille Biografi, især da det just ikke altid gaar saa heldigt for de lyse Hoveder her i Verden.

Og et saadant var Lasse. Allerede i Vuggen vidste han at tage Verden fra den lyse Side. Faderen døde ved dette Tidspunkt, og Moderen græd og klagede saa lang Dagen var, men Lasse laa og glippede saa haabefuldt med de smaa spillende Øjne, og derved blev Moderen nødsaget til ogsaa at tage Sagen fra den lyse Side.

Næppe var Lasse krøben af Vuggen og havde begyndt at kravle omkring paa Gulvet, før han fandt paa alle Haande Pudsigheder. Her er i Korthed nogle Træk af hans simple Livshistorie og svar os saa siden paa Tro og Love, om ikke Lasse var en ganske mærkværdig Personlighed.

„Kroken" var kun en lille mager Gaard, og den stakkels Enke sad smaat ved det. Hidtil havde hun dog klaret saa nogenlunde for sig, men saa fik hun pludselig en Dag den Hjobspost, at Fogden var ude at kræve Skat, og hun havde ikke en Skilling i Skabet. Udpantning vilde altsaa blive foretagen, men i den Tanke, at dette muligvis kunde undgaas ved, at Fogden ikke fik hende i Tale, tog hun sin Bindehose i Haanden og gik hen til en af Nabokonerne. Det blev altsaa Lasses Opgave at modtage den ubehagelige Gjæst.

Da Fogden kom, krøb Lasse hurtig op i Sengen og begyndte at skraale i vilden Sky. Den store Mand spurgte efter Moderen og søgte baade med det gode og det onde at tysse paa den lille Skrighals, men forgjæves. Endelig holdt Lasse dog op, og Fogden skyndte sig at sige med den mest venlige Stemme:

„Det er smukt, at du tier, min Dreng!"

„Kommer det dig ved, at jeg hviler mig lidt?" svarede Lasse og begyndte paa ny, hvorpaa Fogden stolprede af.

Moderen var reddet for denne Gang, og Lasse vandt stort Ry for sin mandhaftige Opførsel.

En smuk Sommerdag laa Lasse i en udtørret Vandpyt ved Siden af Vejen og lavede sig et Hus af Ler og Mudder. En gudfrygtig Præst standsede snart ved Drengens Side og ytrede:

„Du har et syndigt Arbejde for, min Dreng. Det var bedre, du sysselsatte dig med Læsning i Katekismen."

„Det kan da aldrig være Synd at bygge

Kirker," mente Lasse. „Sikken prægtig en jeg her har opført. Der har vi Bænkene og Alteret, og der staar Prækestolen."

„Et mangler der alligevel," bemærkede den Velærværdige, „thi du har ingen Præst i din Kirke."

„Havde jeg bare mere Skidt, skulde jeg snart lave en Præst," forsikrede Lasse troværdigt.

„Mørkets Tjener hersker over Barnehjærtet," sukkede Præsten og gik, meget flov over det uventede Svar.

Da Lasse var en halv Snes Aar, besøgte han en Avktion i Nabolavet. Det var midt om Vinteren, men Avktionsfolkene plagedes ligefuldt af en ulidelig Varme; thi Stuen, hvori de var samlede, var lille og ophedet som en Bagerovn. Alle pustede og stønnede lidt, men ingen var dog saa ilde plaget af den høje Varmegrad som Avktionsholderen. Han var tyk og fed som en Ølbrygger og pustede og hvæste som en Blæsebælg. Sveddraaberne piblede frem paa hans brune Kinder, ligesom Fedtdraaber paa en nystegt Gris. Han kastede Frakken, aabnede Vesten, ja løsnede til sidst endog Skjorteknappen, men altsammen uden at finde synderlig Lindring. Lasse saa med stor Græmmelse paa, hvorledes den stakkels tykke Mand led. I al Stilhed listede Drengen sig ud i Gaarden, hvor han hentede et Stykke Is, som han derpaa ubemærket puttede ned mellem Avktionsholderens Skjorte og Ryg. Og nu kan I tro, der kom Liv i Spillet.

„Hu, hu, hu!" skreg den tykke og fløj op som en tændt Raket. Han sprang over Bordet, væltede et Par Stole omkuld og puffede til en Kælling, saa hun tabte et helt Dusin Tallerkener paa Gulvet. Men dette var ikke alt. Saa længe Isen kølede paa Ryggen, vedblev han, som forrykt, at hoppe omkring og sparke til alle Sider. Endelig lykkedes det et Par haandfaste Karle at faa Hold paa den urolige Sjæl, men da var Isstykket ogsaa smeltet. Ingen havde set, at det var kommet derned, og det blev derfor en almindelig Mening, at Fogden havde haft et Anfald af Vanvid. Dette havde til Følge, at han siden den Tid aldrig kom til at holde Avktion, og dette blev atter til stor Baade for mange Mennesker, thi den gamle havde været en gridsk Karl, der ofte beholdt Halvdelen af Avktionspengene for sin egen Lomme.

Vi vil nu gjengive et lille Træk fra Lasses første Overhøring hos Præsten.

„Hvilke er Aarets største Højtider?" spurgte Pastoren.

„Jul, Paaske og Wernamo Marked," svarede Lasse.

„Hvorfor sprang du Pinse over?" ytrede Præsten smilende.

„Jo, ser De," svarede Lasse, „til Julen faar jeg Klipfisk og Risengrød, til Paaske Æg og Kringler, paa Wernamo Marked alle de Hvedebasser og Sukkergodter, jeg vil have, men til Pinsen faar jeg bare Sild og Kartofler, og derfor kan det umulig være nogen rigtig Højtid."

Lasse var en usædvanlig rask og livlig Knos, og hans hele Tilværelse var fuld af sprudlende Livsglæde. Moderen frygtede for, at denne Glæde og Munterhed skulde udarte til kaad Egensindighed, hvis der ikke i rette Tid blev lagt en Dæmper paa den. „Bøj Grenen, mens den er grøn, saa bliver den baade frodig og skjøn," tænkte hun ved sig selv og fattede den Beslutning stedse at have et vaagent Øje med sin kjære Søn. Efter hendes Mening var det højst farligt, om han i nogen Henseende fik Lov til at følge sin egen Vilje, og af idel Omhu dadlede hun derfor alt, hvad han foretog sig, og modsagde ham i alt, hvad han ytrede. Dette gjorde ofte Lasse ondt. Han vilde nødig trættes med Moderen, men han vilde næsten lige saa nødig give efter, naar han var fuldkommen sikker paa, at hans Sag var den rette. Alligevel maatte han dog stedse lægge Baand paa sin Mening, thi at disputere med sin kjære Moder var en ørkesløs Strid imod Strømmen. Hun hverken gav efter eller tog mod Fornuft, men vilde altid tvært imod. Lasse kom imidlertid snart under Vejr med Moderens svage Side i dette Stykke. Han byttede strax Rolle og gik frem paa følgende Vis, hvorved han uden videre Ordkrig fik sin Vilje frem. Det hændte nemlig, at der den næstfølgende Onsdag skulde være Marked i Jønkøping; Lasse vilde gjærne med og henvendte sig derfor om Søndagen til Moderen:

„Paa Tirsdag er der Marked i Jønkøping."

„Du husker fejl, Lasse, det er paa Onsdag."

„Mo'er har altid Ret," svarede han saa, „og Mo'er skal ogsaa rejse derhen."

„Nej, ikke denne Gang, jeg har andet at bestille."

„Akkurat lige saadan her, jeg vil ikke for alt i Verden til Marked."

„Men du skal dertil, siger jeg."

„Aa, maa jeg ikke være fri, lille Mo'er?"

„Nej, det er umuligt, hvad jeg har sagt skal staa fast!"

„Og det er mig Stakkel, der altid maa lyde. Men det vil jeg sige dig, lille Mo'er, skal jeg endelig afsted til det velsignede Marked, saa vil jeg ikke have nogen Hest at ride paa, men jeg vil gaa."

„Ja men nu skal du ride."

„Ja, da det ikke nytter at sige dig imod, saa maa jeg jo finde mig i Omstændighederne," sukkede Lasse; „jeg tager Hesten og rider afsted, men Penge vil jeg ikke have med."

„Ja men du skal nu have hver eneste Skilling, vi ejer, men Gud trøste dig, hvis du giver en eneste Øre unødvendigt ud."

Markedsdagen kom. Lasse sadlede med hemmelig Fryd sin Ganger, gjemte med tilsyneladende Modvilje Tegnebogen i Lommen og red derpaa afsted saa glad i Sindet som en galende Hane og saa stolt i Sjælen som en Handelsbetjent paa en Søndagsspaseretur.

Ingen maa dog tro, at Lasse hengav sig til Vidtløftigheder paa Markedet enten i Handel eller Vandel. Han kjøbte kun en Lerhane og en Vandsprøjte, samt saa megen Kaffe og saa mange Hvedeboller, som han orkede at fortære. I sin Opførsel var han Anstændigheden selv, ja han optraadte endog som den gode Ordens Opretholder: Nogle vældige Slagsbrødre kom i Totterne paa hinanden i en Gade tæt ved Kanalen, der opstod et vildt Slagsmaal, som Politimesteren og Betjentene forgjæves søgte at stille. De ophidsede Karle agtede hverken Trusler eller Bønner. Lasse skyndte sig hurtig ned til Bredden af Kanalen og fyldte sin Sprøjte med Vand, som han derpaa sendte de stridende midt ind i Synet, og dermed vedblev han, til Slagsbrødrene var blevne saa grundig afkølede, at de lidt efter lidt tabte Modet og skiltes ad under høje Lattersalver fra den forsamlede Mængde, der aabent bevidnede Lasse sin Tak for hans Handling. Politimesteren gjorde det samme i endnu højere Grad, thi han tog Tegnebogen frem og skjænkede Lasse ikke mindre end fem Rigsdaler for hans Daad. Det var mer, end hele Markedsrejsen kostede. Da Lasse ved Hjemkomsten overlod Tegnebogen til Moderen igjen, var den i samme Stand, som han havde modtaget den i, hvorover den gode Kone blev saa fornøjet, at Lasse aldrig senere havde Behov at anstille noget Kunstgreb for at komme til Marked.

Blandt de fremmede, som jævnlig aflagde Besøg i „Kroken", var Sognets Klokker den fornemste Gjæst. Han kom for det meste en Gang om Ugen og havde da gjærne en farlig Hob Nyheder at fortælle, hvis Aarsag han var særdeles velkommen. Enken dækkede op med det bedste, hun havde, og Klokkeren spiste og drak, det bedste han formaaede. I Grunden var Klokkefa'er en hæderlig Gubbe, men han havde den store Fejl, at han gjærne tittede lidt for dybt i Glasset. Han blev sædvanlig en Smule øllet i „Kroken", og da tog han sig altid en vis Formyndertone paa over for Lasse, hvis Munterhed han dadlede i højeste Grad. Han mente, at Enken strængt skulde holde igjen med sin Søn, thi ellers blev han med Tiden en rigtig Vindhas. Ved slig Snak voldte han Lasse megen Ærgrelse, hvorfor denne da ogsaa besluttede at hævne sig. Hvorledes han udførte denne Beslutning, skal vi nu have den Fornøjelse at fortælle.

Klokkerens eneste Datter skulde giftes med en Trompeter ved Smaalands Husarer, og Bryllupet skulde staa den førstkommende Søndag. Det skulde være et Bryllup, som der kunde gaa Ry af baade vidt og bredt. Klokkeren havde et farligt Bryderi med at skaffe den nødvendige Forsyning til Veje. Allerede om Mandagen begyndte han at rejse omkring i Sognet og gjøre Indkjøb. Nævnte Dag kom han ogsaa til „Kroken", hvor han kjøbte tre levende Smaagrise, bestemte til en rigtig lækker Steg for Provsten og det øvrige Herskabsfolk paa Bryllupsdagen. Med de gladeste Miner puttede han Grisene i en Sæk, som han havde med, bandt en sikker Knude for Aabningen og lagde det hele i Vognen, hvorpaa han piskede paa „Graamikkel" og rumlede hjemad.

„Graamikkel" gjorde sit bedste og travede rask afsted, saa Klokkerfa'r skulde snart have været hjemme, havde der blot ikke været en Kro paa Vejen. Men saasom dette nu var Tilfældet, standsede „Graamikkel", nærmest af gammel Vane, midt for Indkjørslen, og Gubben gik ligesaa af gammel Vane ind og fik sig en lille „Sort". Nogle bekjendte kom snart til, og Følgen blev den sædvanlige: Gubben tog Øl for Ærende og glemte sig selv i flere Timer.

Imidlertid kom Lasse tilfældigvis forbi Stedet; han standsede og hørte med Ærgrelse, hvorledes Grisene jamrede sig i den tilbundne Sæk, medens Klokkeren sad inde i Kroen og morede sig. Dette var efter Lasses Tykke uretfærdigt. Han besluttede at gaa ind og skjælde den gamle ud for hans Fremgangsmaade mod de „smaa søde Dyr", da han i Forbigaaende kom til at kaste et Blik ind i Kromandens Lade, hvor han blev nogle andre Smaadyr var. Lasse vendte strax tilbage til Vognen, tog Posen med Grisene og gik ind i Laden, hvor han satte Grisene i Frihed, men stoppede de andre i Sækken, som han derpaa atter lagde ud i Vognen. Alt dette foregik, uden at nogen mærkede det.

Endelig kom Gubben ud og kjørte sin Vej. Havde han ikke haft en lille Rus, saa vilde han sikkert have hørt, at det var nogle underlige Griselyde, der kom fra Sækken, men nu mærkede han ingen Ting. Han fortsatte hurtig sin Vej mod Hjemmet og kjørte nok saa strunk ind i sin egen Gaard.

Hustru og Datter kom strax ud for at se, hvad den kjære Fa'er bragte med hjem, og Konen begyndte ved samme Lejlighed at fremføre en lang Straffeprædiken over Manden, fordi han havde været saa længe borte, og endvidere fordi han nu kom drukken hjem.

„Det bliver kun til Spektakel med det hele Bryllup," sagde hun, „bare for dit forskrækkelige Drikkeris Skyld. Gud, hvor jeg er ulykkelig, at jeg har faaet saadant et Svin til Mand!"

„Lirum, larum, kjære Mo'er!" gjenmælede Gubben, „rigtignok er jeg en Smule oprømt, men du skal dog vide, at jeg har udrettet mit Ærende nøjagtig. Bare jeg kan faa den velsignede Knude op, saa skal du se nogle Stegegrise, som kan staa deres Maal."

Knuden gik endelig op. Manden rystede med Posen, og ud af den sprang — tre mjavende Kattekillinger, der hvæsede og satte afsted hen over Gaardspladsen.

Det er vanskelig at sige, hvem af de tilstedeværende der blev mest forbavset over dette uformodede Syn. Pigen sprang forskrækket tilbage, Konen slog Hænderne sammen og udstødte et skærende Klageskrig, og Manden stod med udstrakte Arme, gabende Mund og stirrende Øjne, omtrent som han var forrykt. Men henne i et Hjørne af Gaarden stod Lasse og grinede af Hjærtens Lyst. Han havde ubemærket listet sig bag efter den gamle for at se, hvorledes han blev modtaget i Hjemmet.

„Jeg tror, at Manden er bleven daarekistegal," skreg Konen endelig. „Den gode Gud i Himlen forbarme sig over mig, som skal have saadan en Tosse at trækkes med! Jeg har længe frygtet det værste, og noget værre end Galenskab kunde dog ikke indtræffe. Herre Jøses, hvor jeg er ulykkelig."

„Hexeri, det er Hexeri!" skreg Manden og blev øjeblikkelig fuldstændig ædru.

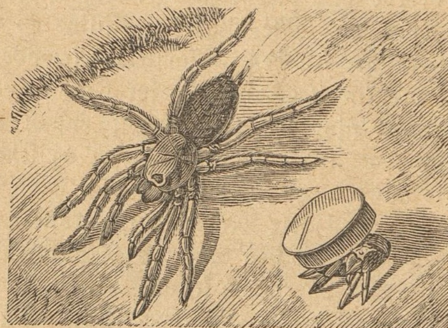
Lasse syntes nu, at Spektaklet var gaaet vidt nok, og skyndte sig derfor hen og fortalte, hvorledes Sagen egentlig hang sammen. Han hjalp derefter Klokkeren med at faa sine Grise igjen. Kromanden fik derimod aldrig sine Kattekillinger mere, thi disse sprang strax afsted til Skoven, hvor deres Afkom endnu den Dag i Dag lever og regerer under Navn Vildkatte.

Imidlertid blev det skete snart bekjendt over hele Sognet. Alle lo og gjorde Nar ad Klokkeren med hans Stegegrise. Dette traf den gamle saa dybt, at han aldrig oftere smagte Spiritus. Han blev et ædrueligt og virksomt Menneske, som højagtedes af alle. Lasse og han var fra den Tid af de bedste Venner; thi Gubben forsikrede, paa Hæder og Ære, at aldrig havde noget Menneske gjort ham saa stor en Tjeneste som Lasse i „Kroken". — Ville andre Drankere overtænke Klokkerens Ord, er vi forvissede om, at de vilde komme til det samme Resultat.

(Sluttes.)

En mærkelig Edderkop.

Denne mærkelige Fabrikant, som vi ser paa Billedet, borer sig til Bolig et Hul i Jorden, udstyrer det selv paa den eleganteste Maade; i det den beklæder Vægge, Loft og Gulv med Silketapeter, som den fabrikerer af sit eget Silkevæv. Hulen lukker den med en Dør, der ligesom Dørene i vore Huse, hænger paa et Hængsel, saaledes at den baade let og nøjagtigt lader sig aabne og lukke. Døren har en rund Form og er lavet af Jord og Spindelvæv, der ligger skiftevis i flere Lag og udgjør en fast Masse, Hængslet er lavet af samme Materiale. Det hele er udført med en saadan Akkuratesse, at naar Døren er tillukket, er det næppe muligt at opdage den udvendig fra, end ikke om man ogsaa ved, hvor den omtrent skal være. Det er et interessant Skue at iagttage, naar Edderkoppen indvendig fra begynder at aabne Døren til sin Bolig. Som Billedet ogsaa viser, ser man den lille Klap lidt efter lidt hæve sig, hvorefter Edderkoppens Ben kommer længere og længere frem, indtil Døren til sidst er helt aaben, og Edderkoppen spaserer ud.

I Almindelighed søger Dyret sin Føde ved natlige Udflugter og Røverier, stundum ogsaa derved, at den i sine fine Væv, som den udstiller foran sin Bolig, fanger Insekter, som den siden fortærer. Om Dagen holder Edderkoppen omhyggelig Døren lukket, og mærker den, at en Fjende ude fra forsøger at aabne den, iler den hen til Døren, hager sig fast i den med de forreste Fødder, medens den stemmer de bageste mod Jorden, og saaledes søger den med Magt at hindre Dørens Aabning.

En gammel Gaard.

Slutningen af det sextende og Begyndelsen af det syttende Aarhundrede er en mærkelig Tid her hjemme. Det var i det Tidsrum, at den store europæiske Bevægelse, der gik under Navn af Renaissancen og skriver sig fra Gjenfindelsen af de græske

Oldtidsskrifter, Amerikas Opdagelse og Luthers og Kalvins Optræden mod Middelalderens Kirkevæsen. Det var en sjælden rig og frugtbar Tid, og dette kjendtes ogsaa her til Lands, om det end kun var matte Efterdønninger, der naaede her op, medens Strømmen gik højt hos de sydlige Folkeslag. Hvad der udførtes her hjemme i Aandens som i Haandens Verden var vel kun en fattig Gjentagelse af andres

Den Schoustrupske Gaard i Kjøbenhavn.

Værk, men det havde betydelig Virkning paa Landets Kaar og Udvikling, og man følte en nyere Tids friske Pust gjennem Middelalderens Taage.

Naar vi har anvendt disse Bemærkninger som Indledning til, hvad vi har at meddele om den gamle Bygning paa Amagertorv, som vi i Dag bringer et Billede af, er det fordi den staar som et Mindesmærke om hin Tids Bestræbelser paa

Byggekunstens Omraade. Et vægtigt Udslag gav Tidsalderens Ideer sig nemlig i Opførelsen af stolte Pragtbygninger, særlig her i Danmark, hvor den byggelystne Konge Kristian den fjerde sad ved Roret. Vi nævner blot af Bygninger fra hin Tid Frederiksborg Slot, Rosenborg, Kronborg Slot, Børsen o. s. v. Men foruden de offentlige Bygninger opførtes en stor Del af private i Datidens Stil og udstyrede med dens Pragt. Hertil hører den Schoustrupske Gaard paa Amagertorv, der er opført i Aaret 1616 af Raadmand Mathias Hansen. Stilen er den saakaldte gotiske Renaissance, der adskiller sig fra den egentlige Renaissance ved de runde Buer; for øvrigt er den let kjendelig ved de mange Snirkler paa Gavlene, de talrige Prydelser hist og her, og endelig ved de røde Mure tæt forsynede med graa Sandstensbaand. Naar Gaarden under Tiden kaldes for „Dyvekes Gaard" er det urigtigt, thi den egentlige Dyvekes Gaard eller Mor Sigbrits Gaard var beliggende paa Hjørnet af Helligaandsstræde og Amagertorv.

Den bedste Fortælling.

Enhver i Byen kjendte før det lange Hus. Det havde fire Vaaninger, der beboedes af lamme Kathrine, Skomagerens, Hans Skrædders og Maren Knippelspige. Det laa lidt oppe fra Gaden, og Terrænet blev ved at hæve sig bag ved Huset. Det var et lavt Hus paa Forsiden, men paa Bagsiden laa Muren halvt under Jorden; om det var gravet saaledes ind i Banken, eller om Jordsmonnet senere havde hævet sig saa meget, ved jeg ikke. Det var smaa Kaar, de Folk sad i, der beboede dette Hus; men de var alle stræbsomme og ordentlige Folk, og somme af dem var endnu noget mere.

Det var om Vinteren, en Aften. Hos Skrædderens var de alle beskjæftigede. Henne i Hjørnet ved det ene Vindu stod Væverstolen; paa den sad Skrædderens Kone og vævede. Ved det andet Vindu stod Skrædderbordet; paa det sad lille Hans Skrædder, som de kaldte ham, og syede. Lyset, som han benyttede, brugtes ogsaa af Maren Knippelspige; hun havde rykket sit Knipleskrin tæt hen til Bordet. Lysekuglen hang ned fra Loftet mellem Skrinet og Bordet og kastede sit forstærkede Lys hen over hendes Kniplepude. Maren plejede tit om Vinteraftenen at flytte med Skrin og Kugle ind til Skrædderens. Ved hendes Side sad Skrædderens lille Anne, der ogsaa havde et Knipleskrin foran sig; thi Maren lærte hende at kniple. Ved Bordets fri Ende sad Skrædderens Søn, Peter. Med Bogen foran sig og Hovedet støttet i begge Hænder sad han og lærte halvhøjt sin Lektie til Skolen. Der var helt hyggeligt i det tarvelige lille Rum. For at forhindre Træk var Vinduerne tilhængte med et Par gamle Fruentimmertørklæder; Bilæggerovnen kunde let opvarme den lille Stue, og lyst var der ogsaa, thi hver havde sit Lys, Moderen sit henne ved sin Væv og de andre deres ved Bordet.

„Mo'r," sagde Skrædderen til sin Kone. Hun havde gjort et Ophold ved sit Arbejde, da hun havde et Ærende i Køkkenet, hvorfra hun nu kom tilbage.

„Mo'r, jeg er kommen til at tænke paa, at det er Kyndelmisse; saa er det i Dag Peters Fødselsdag. Jeg saa' ogsaa, at der var Ild endnu paa Arnen, saa du kan koge os en Skaal Kaffe. Vi er vist alle tilfredse med at holde Helligaften. Saa vil vi fejre Peters Fødselsdag."

Dermed var alle tilfredse, især Børnene. Arbejdet blev lagt til Side, og man satte sig rundt om et lille Bord, der blev rykket hen i Nærheden af Kakkelovnen. Men, hvad skulde man nu bestille? Det maatte Peter, som Dagens Helt, raade for. Vilde han trække Tavl med sin Søster, eller skulde de gjætte Gaader, eller skulde der fortælles? Ja, helst vilde han da høre Fortællinger. Men hvad skulde det være for en Historie? Den om Søren Knapmager, der blev indelukket en Nat i Ribe Domkirke? Nej, den kjendte de. Eller den om Steffen, der narrede andre og til sidst ogsaa sig selv med? Nej, den kjendte de ogsaa, thi Anne fortalte: han vilde narre Folk og raabte paa Gaden, at der var Fisk at faa i Østerbyen, skjønt det dog slet ikke var Tilfældet, og saa løb de alle med deres Fade. Men da der løb saa mange, kom han ogsaa selv med sit Fad. Nej, den Historie kjendte de altsaa ogsaa. Om gale Per Skrædder da? Peters Øjne lyste. Ja, den Historie faldt rigtig i hans Smag; thi han vilde gjærne høre noget morsomt, og han vilde selv være Skrædder, derfor vilde han ogsaa helst høre noget om en Skrædder. Saa skulde det da være om gale Per Skrædder.

Hans Skrædders Kone saa' rigtignok paa sin Mand og sagde noget om „disse Gavtyvehistorier". Men han maa vel have ment, at hans Historie ikke var saa gavtyveagtig endda, thi han tog ingen Notits deraf, men fortalte:

„Det var den Gang, da man bar de gule Skindbuxer. Da var der vidt og bredt i den hele Omegn ingen, der kunde spande*) et Par Buxer saaledes som gale Per Skrædder i Skjærbæk. Men den „gale" hed han for sine mange Spiloppers Skyld. En Gang skulde han over til Astrup og spande et Par Buxer for den rige Anders

*) At „spande" var med Silketraad at sy en Slags Slyngninger paa Skindbuxerne.

Vinther. Han skulde nemlig i Stads. Biskoppen og Herredsfogden kom for at holde Visitats, og Anders Vinther, der som den eneste ansete Mand i Sognet var Kirkens Værge, skulde op i Præstegaarden og fremlægge sit Regnskab. Men Per Skrædder havde meget at bestille og kunde først komme Dagen før Anders skulde bruge sine Buxer. Da Per kom over til Astrup, gik Else, Anders' Datter, og græd. Per var lidt nysgjerrig af sig og havde derfor inden Middag faaet Aarsagen at vide. Laust Ebbesen, deres Nabos Søn, havde før tjent der i Gaarden og var da bleven gode Venner med Else. I Morges havde han bejlet til hendes Haand hos hendes Fader; men Anders havde afvist ham og sagt, det skulde aldrig ske. Thi Anders og hans Kone havde tiltænkt Else en anden Mand, Mourits Kristensen nemlig, en Gaardmand i Byen og den næst rigeste Mand i Sognet efter Anders. Derfor græd Else. Men Per sad paa sit Bord og syede og imens havde han ondt af det for de to stakkels unge Folk, der passede saa godt sammen og vilde være et kjønnere Par, end om den unge, vakre og blide Else skulde kobles sammen med den halvgamle, vidtløftige, tykhovedede Pralhans, Mourits Kristensen.

Per var, som alt sagt, i det hele en Kunstner i sit Fag, men den Dag overgik han sig selv. Naar Anders somme Tider gik igjennem Værelset, blev han staaende og saa' med Velbehag paa hans Arbejde.

„Du forstaar det, Per," sagde han.

Men det gik lidt langsomt for Per den Dag. Det led mod Aften; da var først det ene Ben færdigt. Anders kom ind.

„Se saa," sagde Per, „nu holder jeg Helligaften for i Dag. Jeg har rigtignok kun det ene Ben færdigt, men du faar bruge dem, som de er. Jeg kan ikke holde det Natarbejde ud. (Hermed lagde han Haanden for Brystet og hostede.) Og mine Øjne kan ikke taale, at jeg arbejder ved Lys." (Han gned sig i Øjnene).

„Du er en Spøgefugl, Per," sagde Anders leende. „Jeg vilde nok gjøre mig godt til Nar for Folk i Morgen, naar jeg vilde gaa med umage Buxer. Men nu skal Else strax komme med Lys."

„Ellers Tak!" sagde Per og sprang ned af Bordet; men i Dag arbejder jeg ikke mere."

Nu mærkede Anders at det var mere end Spøg, og han begyndte at blive vred.

Om han ikke vilde sy hans Buxer færdige?

„Nej ingen kunde forlange, at man skulde ødelægge sit Helbred med Natarbejde."

Saa skulde han være kommet noget før.

Han havde ikke haft Tid.

Anders kom nu virkelig i Forlegenhed. Op til Præstens skulde og vilde han i Morgen. De gamle sorte Fløjls Buxer kunde han ikke tage paa, de var saa afslidte, at hans bekjendte havde gjort sig lystige der over. Laane et Par kunde han da heller ikke. Det nyttede altsaa ikke at blive vred.

Han sagde derfor: „Sæt dig nu op paa Bordet, Per, og sy mine Buxer færdige, jeg skal nok betale dig det godt."

Ja, naar han kunde faa det rigtig godt betalt, det var en anden Sag.

„Hvad vil du da have derfor?"

Da sagde Per: „Lad din Else faa Laust Ebbesen, saa skal ogsaa dit ene Buxeben faa sin Mage." Dermed holdt han med et polist Smil de to umage Benklæder frem for Anders; men der var mere end Spøg deri, da han sagde: „Thi det kan du være vis paa, Anders Vinther, du kan mindre gjøre dig til Nar med at gaa med umage Buxer, end du kan skamfere dig med at koble din Else sammen med den gamle Svirebroder, du tænker paa."

Anders vidste ikke, om han skulde briste i Latter eller blive vred, derfor vendte han Per Ryggen og gik ud.

Men i det han gik ud, kunde han dog ikke undlade at raabe tilbage til Per: „Skomager, bliv ved din Læst!"

„Det vil jeg ogsaa," raabte Per efter ham, „derfor sparer jeg paa mine Kræfter."

I Køkkenet mødte Anders Else; hun græd. Han vidste nok, hvorfor. Da han gik forbi Mælkestuen, hvor hans Kone stod og skummede Mælk, kaldte hun paa ham.

„Har du hørt, Anders, hvorledes det er gaaet i Brønskro i Gaar Aftes? Mourits Kristensen har været oppe at slaas med et Par fremmede Karle. Han har en stor Knude under det ene Øje og er baade blaa og grøn i Ansigtet, saa han ikke kan være bekjendt at vise sig for Folk. Han er dog vist ingen Frier for Else."

Anders summede sig lidt derpaa og gik ud i Stalden. Der stod alle Døre aabne. Det var Fodretid, men Køerne havde intet faaet endnu, de stod og brølede. Hvor var Karlene henne? Vist, som sædvanlig, ovre hos en af Naboerne for at snakke. Da havde Laust Ebbesen været en anden Karl!

(Fortsættes.)

Overtroiske Meninger fra Syd- og Vestjylland.

Samlede af A. H. P—n.

(Sluttet.)

22de Feb. St. Peder med sit lange Skjæg,
lokker Børnene ud under Væg.

24de Feb. St. Mathias bryder Is,
finder han ingen, saa lægger han den.

Naar en Krage kan skjule sig i Rugen paa Gregorius Dag (12. Marts), bliver det et godt Kornaar.

Gregorius Tø.
er bedre end hundrede Læs Hø.

Paa Frue Aften (24. Marts) er det særdeles heldigt at saa Kaalfrø.

Hvad Marts har erhvervet,
April kan fordærve.
Naar Marts bringer Ploven til at gaa,
bringer April den atter istaa.

Paaskemorgen er det godt, hvis Træerne kan dryppe, da det saa bliver et godt Aar for Hør og Boghvede.

En kølig Maj giver meget Hø,
men ej for kold og ej for vaad,
giver et godt og frugtbart Aar.

Det Byg, der bliver saaet paa Kristi Himmelfartsdag bliver det bedste.

Naar Træerne beskæres paa Abdans Dag (30. Juli), gro de bedst.

Naar det blæser Mikkelsdag (29. Sept.), bliver Kornet dyrt.

En grøn Jul giver en hvid Paaske.

En mørk Jul giver en lys Lade.

Saaledes som Vejret er i de 12 Juledage, vil det blive i de 12 Maaneder i Aaret.

Naar man sliber i Julen, skal man slaa i Paasken.

Naar man lader sig aarelade 2den Juledag, behøver man ikke at aarelades mere i dette Aar.

Naar man smører i Julen, skal man smøre Øvrigheden i det forestaaende Aar.

Naar noget gaar rundt i Julen, bliver det næste Aars Kyllinger Navleunger.

Naar man syr i Julen, faar man buldne Fingre.

Naar man hænger Tøj paa Gjærdet Nyaarsdag, skal man klæde Lig i Fasten.

I Efterhøst.

Nu dæmpes og viger saa stille
det straalende Sommersyn.
Der klinger en bristende Trille
fra Hegnets duftløse Bryn.
Og der er slet ingen Roser
i Gjærdernes Tykning mer.
— Kun falmende Marker og Moser
hvor hen mit Øje end ser!

Det er, som Farver og Toner
maa dø i det rugende Lys,
som Skovens løvtunge Kroner
beskæmmes af Dagkongens Kys.
Det er, som Naturlivets Glæde
i Stilhed og Solskin dør,
som tør endnu ingen græde
og mindes et Lykkens — før.

Men al denne vigende Glæde
og al denne bristende Sang
og hele den sollyse Kjæde
af Dage i Sommerens Fang,
det stævner til Hjærtet og stemmer
det tyst for Vemod og Savn.
— Paa en Gang jeg mindes og glemmer
her midt i Naturens Favn.

Her vaagner de vaarfyldte Drømme
med Løvsus og Hyldeduft;
de vugges paa Sollysets Strømme
og svinder i disede Luft;
dem Sindet paany vil fange,
men ak! de er ikke mer!
September har brustne Sange,
kun Minder — ej Solhaab fler.

Jeg lytter til Lærkens Pippen,
der tonmat klinger fra Vang,
og følger Solstraalens Glippen
i Træernes solstukne Hang,
— og alt, hvad mit Sind har døjet,
alt, hvad det sorgtræt har tabt,
nu stiller sig frem for Øjet,
i Erindringens Digel skabt.

Men Saaret smerter ej længer
som fordum i Nødens Stund.
Mit Hjærte ved Mindet hænger
og elsker det i dets Grund;
— ej løftende Lykke det bringer,
men dulmende, høstmilde Fred.
— September har stækkede Vinger,
har Blomster faa i sit Bed.

Hans P. Lunde.

Smaating.

Sportlerne. En Dame, der havde tabt en Proces, sagde til sin Sagfører: „Da min Sag er tabt og jeg nu staar fattig og ene i Verden, kan jeg kun byde Dem mit Hjærte for al Deres Ulejlighed.“ — „Giv det til min Skriver,“ svarede Prokuratoren, „han plejer at faa alle Smaasportlerne.“

De tre smaa Fejl. Onklen: „Men hvad i Herrens Navn vil det sige, at du aldrig bliver færdig med din Examen?“ — Den gamle Student: „Kjære Onkel, det kommer af, at jeg har tre smaa Fejl, som jeg har saa ondt ved at vænne mig af med. — Onklen: „Ja saa, tre smaa Fejl, og hvori bestaar de?“ — Studenten: „Jo, jeg sover for længe, drikker for meget og læser for lidt.“

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, U. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 51.

Søndagen den 21. September 1884.

En fiffig Bonde.

Folkelivsbillede af Pehr Thomasson.

Fra svensk ved B. E.

(Sluttet)

Et gammelt velkjendt Ord paastaar, at Kællinger er sejlivede. Dette var dog ikke Tilfældet med Lasses Mo'r, thi hun døde allerede ved halvtredsendstyve Aars Alderen. Lasse var nu ene Herre i Huset. Men da det ikke er godt, at Manden er alene, saa tog han sig en ny Hustru. Hun var i Begyndelsen saa blid og føjelig som et Lam, men snart blev hun pirrelig og gjenstridig og saa selvklog i sine Paastande som en gammel Avisskriver. En Tid lang lod Lasse hende regere efter eget Tykke, men omsider blev han dog kjed af det urolige Regimente og begyndte at disputere med sin kjære Ægtehalvdel.

Skjønt Kvindfolket var mundrap som bare Katten, gav hun sig dog ved sin Tales ulogiske Sammenhæng ofte blot, og Lasse forsømte ikke at gjøre sine Indhug. Med Latterens og Spottens Pisk kjørte han hende saa grundig til Vands, at hun var færdig at dvane af Vrede og Ærgrelse. Med usigelig Græmmelse mærkede hun, at hun var Manden langt underlegen paa det parlamentariske Felt. Hun besluttede derfor at spille den døvstumme, en Beslutning, som hun udførte saa trolig, at hun paa hele otte Dage ikke ytrede et Ord, i det mindste ikke i Mandens Nærværelse.

Et saadant Husliv behagede imidlertid ikke Lasse, der var Munterheden selv. Han gjorde alt for at bringe Lyd i Instrumentet, men Konen var urokkelig i sit Forsæt. Lasse var dog ikke raadvild, men opfandt snart et Middel mod Sygdommen. En Søndag, da Konen var i Kirke, gik Lasse forinden Gudstjenestens Begyndelse ind i Sakristiet, hvor han med Taarer i Øjnene fortalte Præsten, at hans kjære Ægtemage var saa syg og svag, at hun nu i otte samfulde Dage havde været fuldstændig ude af Stand til at sige et Ord, hvorfor han bad om Menighedens Forbøn for hende.

Præsten efterkom hans Anmodning og opsendte under Gudstjenesten en smuk Forbøn til den højeste for Lasses Hustru i „Kroken“, der var „meget syg og svag.“ Ved disse Ord saa hele Menigheden med store Øjne paa den nævnte Gjenstand, der sad frisk og rødmusset paa sin Plads. Ret længe blev hun dog ikke siddende, thi saa snart det gik op for hende, hvordan Sagen hængte sammen, tilkastede hun Lasse et lynende Blik og skyndte sig derpaa ud af Kirken. Da Lasse senere kom hjem, modtog hun ham med en Ordstrøm saa frisk og klingende som Fossens Dur en Sommerkvæld.

Lasse lo og takkede Gud for, at hans Kone atter havde faaet sit Mæle. Det ærgrede visseligen vor Mo'er til en Begyndelse, men snart lagde Stormen sig dog, og fra den Dag af var hun sin Mand undergiven. Følgen blev et lykkeligt Ægteskab og mange glædelige Dage.

I Aaret 1780 udkom en Lov, som aldeles forbød Almuen at drive Brændevinsbrænderi. Dette

havde til Følge, at en stor Mængde hemmelige Brænderier fremstod, thi Brændevinen var endnu den Gang i høj Pris, man betalte saaledes indtil 3 Rigsdaler for Kanden.

Lasse var Smaalænding. Han vilde naturligvis tjene Penge og anlagde derfor et lille Brænderi dybt inde i den vildsomme Skov. Stedet laa gjemt mellem to høje Klippevægge og var i det hele saa vel valgt, at der skulde en god Næse til at opsnuse det. Lasse drev derfor i lang Tid sit Brænderi med god Fremgang. Politimesteren havde dog lejlighedsvis faaet et lille Nys derom og gjennemstøvede Egnen mange Gange, men uden Udbytte. Synsmændene, der ledsagede ham, paastod, at Lasse var alt for kløgtig til saadan at lade sig fange, og de vilde ikke længer spilde Tiden med en saa frugtesløs Eftersøgen. Politimesteren bad dem rejse Fanden i Vold og forsikrede, at han vilde gjennemstrejfe Skoven saa trofast som en veldresseret Støver.

Og han holdt Ord. Han undersøgte virkelig Egnen saa nøje som en Jagthund. Mangen en vilde være bleven træt i et sligt Arbejde, men Politimesteren trættedes ikke, thi ogsaa han var Smaalænding. Han var ufortrøden, ihærdig og snu, og med disse tre Egenskaber i Forening kan man komme vidt her i Verden.

Politimesteren naaede ogsaa med Tiden det efterstræbte Maal, hovedsageligen ved Hjælp af den tredje Kardinaldyd. En tidlig Morgen da han efter Sædvane strejfede om i Nærheden af Lasses Gaard for at spionere, hørte han pludselig en Forsamling af firfødede Dyr, der var indespærret i et Aflukke ved Gaarden, begynde en skrigende Koncert. „Disse kunde maaske vise mig Vej," tænkte han ved sig selv og aabnede Døren for det gryntende Herskab. Manden havde gjættet rigtig. Hele Flokken skyndte sig ud og satte øjeblikkelig afsted til Skovs, hvor de var vante til at blive rigeligt trakterede med Æde og Drikke. Dette var imidlertid ikke sket i de sidste Dage, da Lasse af Frygt for Politiets Efterforskninger ikke havde vovet at mætte de stakkels Dyr paa den sædvanlige Maade. Selvfølgelig var de meget sultne og for afsted tværs over Markerne som blev de jagede af selve Fanden. Politimesteren fulgte trolig efter og løb, saa Sveden haglede ned ad ham. For Resten var det slet ikke Spøg for ham, thi snart gik det gjennem det tætteste Vildkrat, hvor Grenene piskede den stakkels Mand saa ubarmhjærtig i Synet, at Blodet flere Steder piblede frem, og snart gik det ned over bratte Skrænter, hvor han slog Kuldbøtter mellem Grise og Snedriver. Han tabte Hatten, sønderrev Frakken, maatte kaste sin Kaarde og løb Støvlerne itu. Ingen Lidelse er dog for svær, naar der er en stor Belønning i Vente. Politimesteren var nu sikker i sin Sag og holdt heltemodig Anstrængelserne ud.

Omsider gjorde de oparte Vejvisere Holdt, og Politiet stod nu ved Maalet. Lasse sad ganske rigtig med den rindende Brændevinspande, og da han saaledes saa sig overrasket af den, der under de for Haanden værende Omstændigheder var ham farligst af alle, blev han unægtelig til en Begyndelse lidt nedslaaet, men da han saa, at Politimesteren ingen menneskelige Vidner havde med sig, fattede han atter Mod og lo ved sig selv ad Mandens forstyrrede Udseende, thi han saa virkelig ud som en gjennempryglet Stratenrøver.

„Velkommen hid, kjære Herre!" sagde Lasse. „Jeg sidder her i Ensomheden og tykkes derfor, at det var morsomt at faa lidt Selskab . . . Men Kors i al Verden, hvor Herren ser medtaget ud. Han maa bestemt have været antastet af Tyve og Røvere . . . Tal kun Herre og sig, om jeg kan være til nogen Tjeneste, jeg er lige saa villig som skyldig."

Politimesteren var saa varm og anstrængt af det hæftige Løb, at han ingen Ting kunde sige. Han bare pustede og gispede som en udkjørt Plovhest, medens han tørrede sit blødende og svedende Ansigt og saa paa Lasse med et Par Øjne, der havde megen Lighed med det, en opirret Tyr kaster ind i en rygende Slagterbod.

Efter en længere Stunds Forløb tog han omsider til Orde og sagde med triumferende Røst:

„Endelig har jeg da fundet Bjørnen i Hiet. Nu skal du komme til at holde her, min kjære Lasse. Du har længe gjækket mine Efterforskninger og let mig midt op i Synet; nu er jeg den, som ler. I kongelig Majestæts og Kronens Navn gjør jeg Beslag paa hele Klatten. Det skal komme til at koste dig baade Gaard og Gods, din fordømte Hvalp."

„Vær ikke saa umenneskelig stræng, kjære Herre," gjenmælede Lasse. „Jeg har sikkerlig handlet urigtigt, da jeg begyndte at brænde da Loven forbyder det. Men vedkommende har selv tvunget mig dertil ved de uretfærdige Love og Indretninger — ja jeg siger med Forsæt uretfærdige, thi Uret er det at forbyde Bonden at tage sig for paa sin Ejendom, hvad som helst han lyster, naar det er nødvendigt for hans Tilværelse. Maa jeg ikke have Lov til at brænde, saa kan jeg ikke betale mine Skatter, hverken til Konge eller Præst; jeg kan knap føde mig selv med Havrebrød og Sildehoveder. Det er den rene Sandhed, hvorfor jeg haaber, at Politimesteren er saa naadig at lade mig slippe fra Sagen saa let som muligt. Jeg skal gjærne betale lidt for Ulejligheden."

„Pak dig, Slubbert!" raabte Politimesteren. „Tro ikke, du skal fange mig med gode Løfter om Stikpenge og sligt. Nej, her skal blive andet at

gjøre, Loven skal overholdes i al dens Strænghed. Du har Ord for at være en listig Krabat, som driver Gjæk med alt, hvad der hedder Embedsmænd, men nu har du fundet din Overmand. Jeg skal klø dig igjennem til Marv og Ben, din Kjæltring."

„Ingen Skjældsord," afbrød Lasse med alvorlig Røst. „Jeg er vel bare en simpel Bonde, men derfor er jeg dog ikke ræd for Politimesteren og hele hans Tilhæng. Gjælder det et Næveslag er jeg strax rede. Men bedst og klogest tror jeg dog det var for os begge, om vi kom overens i det gode. Jeg ved nok, at jeg kommer til at bøde dyrt, hvis Herren gjør Beslag, men jeg ved ogsaa, at noget saadant ikke lovligen kan ske uden Vidner."

„Saadanne skal jeg snart hente," forsikrede Politimesteren."

„Ikke saa snart endda," indvendte Lasse; „her er over en halv Mil til den nærmeste Gaard; medens Herren løber did, sætter jeg Ild paa alle fire Hjørner af Brænderiet, og alt er forvandlet til Aske naar I kommer tilbage!"

„Du vover ikke at iværksætte din Trusel!" raabte Politimesteren. „Det vilde komme dig alt for dyrt at staa, thi jeg skulde i saa Fald snart tiltale dig for Brandstiftelse."

„Politimester er meget enfoldig i sin Tale," svarede Lasse. „Hvad hjælper det at tiltale for enten det ene eller det andet, naar intet kan bevises. Mit Nej er lige saa godt som Herrens Ja. Intet Menneske kan vidne, at jeg har drevet Brændevinsbrænderi, og saa dum er jeg ikke, at jeg selv bekjender det. Jeg skal saaledes under alle Omstændigheder nok redde m'g fri, og Herren vinder ikke stort paa den Maade. Thi det er vist og sikkert, at al Ting skal inden kort Tid gaa op i Røg, saa sandt Herren ikke lader sig tale til Rette. Jeg behøver ikke at betale to Søslinger, men ligefuldt vil jeg godtgjøre Herren hans Besvær med halvtredsindstyve Rigsdaler. Det er et hæderligt Tilbud, skulde jeg mene."

Politimesteren bed sig i Læberne af Forbitrelse. Han indsaa, at Lasse havde Ret, og da han mærkede, at han intet bedre for Øjeblikket kunde gjøre, saa tog han mod Tilbudet, men dog med det udtrykkelige Forbehold, at han vilde have kontante Penge.

„Ja, der er lidt Ulejlighed ved den Sag," sagde Lasse. „Jeg har ikke en Øre hos mig her, men hjemme i Skabet har jeg den omtalte Sum liggende, som Herren ærlig skal faa næste Søndag ved Kirken."

„Nej, det maa være strax," svarede Politimesteren med højtidelig Røst.

„Ja, men det kan umulig ske," svarede Lasse, „undtagen Herren vil blive her ved Brænderiet, mens jeg løber hjem; jeg skal snart være her igjen."

Som sagt saa gjort. Lasse gik hjem, og Politimesteren satte sig ned som Brændemester. Han var i det hele misfornøjet med Sagens Udfald, thi det forbitrede ham i højeste Grad, at han ikke kunde gjøre Beslag, især da han fra gammel Tid af havde et Horn i Siden paa Lasse. Manden var desuden baade træt og sulten, noget som endnu yderligere nedstemte hans Sind. Pludselig fik han en lys Ide. Han blev nemlig var en stor Pølse, et Brød og en fyldt Brændevinsbuttel paa Laaget af et Mæskkar. Strax begyndte han at tage for sig af Mad og Drikke som en forsulten Ulv. Den gode Mad opfriskede snart hans sløvede Livskræfter, alt antog efterhaanden et lysere Præg. Han fik nu strax halvtredsindstyve Rigsdaler i Stikpenge og siden med det første kunde han alligevel lægge Beslag. Lasse skulde blive luret af lige midt op i hans Øjne.

Efter at hans Tankegang havde antaget denne mere glade Retning, satte han sig ned ved den rindende Brændevinspande og afventede med lønlig Skadefryd Lasses Tilbagekomst. En Gang imellem tog han sig en lille Slurk, hvad kun forvoldte, at hans Sindsstemning blev mer og mer løftet. Han lo, trallede og sang saa det gav Gjenlyd i hele Skoven. Men al med Kunst fremkaldt Glæde er unaturlig og straffer sig selv, saaledes ogsaa her. Lasse kom tilbage uden Mønt, men i Følge med to haandfaste Karle. Gavtyven lo ved sig selv, tog Ordet og sagde:

„Hvad i Herrens Navn tager Politimesteren sig for. Jeg tror, han sidder og brænder Brændevin, og ser jeg ret, er den stærk. Det var dog mere end jeg nogen Sinde havde formodet. Jeg har rigtignok længe anet, at her var et hemmeligt Brænderi, men aldrig troede jeg, at vor hæderlige Politimester var Anlægger og Fabriksejer. Det er bedrøvelige Tider, vi lever i, thi naar sligt kan ske med det friske Træ, hvad kan der saa ikke ske med det tørre. Imidlertid var det godt, at vi traf Manden paa fersk Gjerning. I kongelig Majestæts og Kronens Navn gjør jeg Beslag paa hele Klatten, det skal komme til at koste dig baade Embede og Ære, din fordømte Bondeplager."

Politimesteren blev meget forbavset ved denne Tale. Han stirrede frem for sig som en søvndrukken Skrædder, og Haaret rejste sig paa hans brændevinshede Hoved som Børsterne paa et jaget Pindsvin. Med stigende Vrede rejste han sig op og brummede lig en saaret Bjørn. En hæftig Ordvexling opstod. Politimesteren paastod jo, at Lasse var den egentlige Lovovertræder; men denne stillede sig aldeles uskyldig an, og spillede sin Rolle saa godt, at de medfulgte Vidner fuldstændig troede ham. Politi-

mesteren fandt sig overlistet. Han maatte afgjøre Sagen i Mindelighed og bede om, at det hele maatte gjemmes i Glemselens Nat. Lasse slap saaledes helskindet fra Sagen og befattede sig aldrig mere med Ulovligheder. Værre var det for Politimesteren, han var næsten som sønderknust baade i Sind og Skind, og det varede længe, inden han kom sig. Men Sygdommen havde gode Følger: han tog fra den Stund af aldrig mod Stikpenge, og han gik aldrig noget Sted hen for at gjøre Beslag uden Vidner.

Lasse talte sjældent om denne Bedrift, men skete det imellem en Gang, saa lo han og sagde: „Med Ræv skal man Ræv fange, man beder ikke Harer med Pavker og Trompeter."

Vi har i det foregaaende fortalt om Lasses Drengestreg med Isstykket og Avktionsholderen; dette blev senere, som vi nu skal se, til stor og uberegnelig Lykke baade for ham selv og andre.

I Lighed med andre fattige Bønder havde Lasse fra sin Barndom af været nødsaget til at arbejde strængt for at faa sit daglige Udkomme. Til visse gik han glad og vel til Mode til sit Arbejde, men det havde alligevel en skadelig Indflydelse paa hans ikke stærkt byggede Legeme. Ved 40 Aars Alderen var han saaledes allerede en krumbøjet Gubbe, ilde plaget af Gigtsmerter, navnlig i Ryggen. Livet begyndte at se mørkt ud for den før saa glade Mand, især da der ingen Lægehjælp var at faa.

Efter at have udholdt Smerterne en Vinter igjennem, slap hans Taalmodighed op, og han begyndte at grunde paa et Lægemiddel. Herved kom han tilfældigvis til at tænke paa sit Æventyr med Avktionsholderen, og strax gik der et Lys op for ham. Sagen var nemlig den, at Avktionsholderen i mange Aar havde været angrebet af en ondartet Værk og Pine i Ryggen, som det kølende Isstykke aldeles drev bort.

„En saadan Kur kan muligvis ogsaa hjælpe mig," tænkte Lasse og gjorde et Forsøg. Han dækkede sig først godt ned i varme Sengklæder og blev liggende, indtil han var dygtig varm. Da styrtede han sig paa Hovedet ud i Søen og tog nogle raske Svømmetag.

Saaledes vedblev han i flere Dage. Kuren lykkedes fortræffelig, og efter kort Tids Forløb var Lasse saa frisk som en Fisk. Naboerne blev højlig forbavsede over den mærkværdige Forandring, og Lasse blev fra den Stund af en i vide Kredse anset Læge. Ved sin Vandkur gavnede han Mennesker i Hundredvis.

Saaledes vidste Lasse at klare sig under alle Livets Forhold; men han vidste ogsaa at dø paa en egen og ret mærkelig Maade. En vakker Lørdag Aften gik han nemlig ind paa Kirkegaarden og satte sig paa en Gravtue.

„Hvorledes har du det, Lasse?" spurgte Graveren.

„Ganske godt," svarede den tiltalte, „jeg føler med Glæde, at mine Dage er talte, og derfor er jeg gaaet her hen . . . Grav mig en Grav og læg mig ned i den i Morgen. Det gjøres ikke nødig at samle en hel Hob sukkende Mennesker . . . Jeg har aldrig holdt af vaade Øjne og bedrøvede Miner; glad har jeg levet, og glad vil jeg dø. Farvel, du gamle! Gud velsigne dig og den hele Menneskeslægt!"

Saaledes talte Lasse og slumrede rolig ind i den sidste Søvn. Dagen efter jordedes han under hele Menighedens Tilstedeværelse, velsignet og æret af alle. Intet Mindesmærke rejstes paa hans Gravsted, men det behøvedes ikke heller, thi Lasse i „Kroken" skal leve i Folkets Minde, saa længe et muntert Ord og et hjærtegodt Menneske er elsket i Nordens lave Hytter.

Være dette nu sagt om en snild og kløgtig Bonde.

Jonas.

I.

Ved Tigrisflodens Vovers
rullende Blaa
i fjærne Oldtidsdage
en herlig Stad man saa.
En Dronning mellem Stæder
var Ninive en Gang;
nu er den kun Ruiner,
spredt over Mark og Vang.

Men i dens gyldne Haller
af Mand og af Viv
som fordum udi Sodom
blev ført et Syndens Liv.
Da vredes Himlens Herre
og sendte Jonas ud,
at han til Folk og Konning
skal bringe Straffens Bud.

Men Jonas i sin Daarskab
drog ud paa vilden Sø;
han vilde fly for Herren
langt bort til ukjendt Ø.
Han havde glemt: Gud hersker
ved allerfjærnest Hav,
i Morgenrødens Lande,
i Underverdnens Grav.

Da rejste Herren Stormen,
med vælde ud den fór,
saa Havets Bølger bruste
og steg i skumdækt Kor.

Paa Skibet Lod man kasted,
Dødslodden Jonas traf:
sin Synd han da bekjendte
og bad selv om sin Straf.

Igjennem Skummets Brusen,
igjennem Bølgen blank.
til Havets dybe Huler
i Dødens Gys han sank.
Men Herren hersker over
Afgrundens Kæmpekryb,
og Liv han kan fremkalde
Af Bølgegravens Dyb! —

II.

Under Havets skummende Bølge,
under det dunkle Blaa,
der rører sig en Verden,
som intet Øje saa.
Der vandre Dybets Kæmper
i Sølvrustning blank,
Hajen med hvasse Tænder
og Sværdfisken slank. —

De vældige Uhyrer
dog lyde Herrens Bud;
til Straf og til Naade
kan han sende dem ud.

Profeten Jonas kastes i Havet.

Jonas kastes i Land.

Et Kæmpedyrs Indre
blev Jonas' dunkle Hjem,
mens Sol og Maane trende Døgn
gik over Himlen frem. —

Det var, som han hvilte
i Dødsrigets Skjød;
da raabte han til Herren
alt i sin svare Nød. —
Fra Havets dybe Afgrund
steg Sukket til Gud:
„Til Frelse du alene
kan føre mig ud!"

Og Havets stærke Kæmper
igjennem Bølgen fór;
snart hvilede Profeten
igjen paa grønne Jord.
Med Tak han løfted Hænder
mod Himmelbuen klar,
og Herrens Bud han ydmyg
til Ninive bar.

Den store Stad ved Tigris
sig bøjed for Guds Magt;
ned Kongen lagde Kronen
og gik i Bodens Dragt.
Da sluktes Herrens Vredes
flammende Ild,
og Naade han dem sendte
saa liflig og mild.

J. Johansen.

Skildpaddefangst.

Under Ækvator, omtrent 100 geografiske Mile fra Sydamerikas Vestkyst, ligger en Øgruppe, der kaldes Gallopagos, og bestaar af fem større og lige saa mange mindre Øer. Paa alle disse Øer findes et overordentligt stort Antal udbrændte Vulkaner, man regner henved 2,000. Derimod lever der saa

faa Mennesker, at Fuglene ikke en Gang har lært at frygte dem, saa at man kan kaste Sten efter disse vingede Skabninger, dræbe dem med Stokke eller fange dem i Næt, uden at de gjør Mine til at flygte. Dette forunderlige Forhold er kun en Følge af den Omstændighed, at disse Øer i en lang Række af Aar saa sjældent er blevne besøgte af Mennesker, der snart igjen ere tagne bort, saa at ingen endnu har taget fast Ophold der, med Undtagelse af en lille Forbryderkoloni fra Sydamerika. Bukanierne, hine berømte Sørøvere, var de første, der undertiden landede ved hine Øer for at tage friskt Vand ind. Nu gjør Hvalfangere og andre søfarende, der kommer i denne Egn, det oftere af samme Grund; men alle disse rejsende har endnu et andet Formaal med Landingen, nemlig at forsyne sig med Skildpadder, som her findes i en uhyre Mængde og af en Størrelse, som man ikke ser dem noget andet Sted i Verden. Dog har dette forhen været Tilfældet i endnu højere Grad. Lykkes det ogsaa nu til Dags, stundum i nogle Dage, at fange et Par Snese Skildpadder, maa man ikke tvivle om, at man tidligere fandt dem der i hundredevis. Som allerede sagt finder man dem der endnu af en ualmindelig Størrelse, og det er ikke usædvanligt, at der behøves 6—8 Mand for at løfte saadan en Krabat, da den godt kan veje et Par Centner. Man kan forestille sig det Indtryk, som det maa gjøre paa de søfarende, naar de paa en saadan Ø, uden at se noget Menneske, finder en haard, banet Vej, som dannet ved Kunst, føre op ad Bjærget; naturligvis løses denne Gaade snart, naar man lægger Mærke til, at disse Dyr, for at søge friskt Vand, der kun findes oppe mellem Bjærgene, stedse maa krybe op og ned ad Klipperne. Foroven ved Kilden ligger derfor en lille Hær af saadanne Kæmpeskildpadder i det klare Vand og suger sig mæt for flere Dage.

Disse store Øgrupper anses saaledes for det egentlige Fædreland for de største og talrigste Landskildpadder, og naar Lordmayoren giver sit store, bekjendte Gilde i London, bliver hans Gjæster ikke sjældent beværtede med en Suppe, hvortil disse Dyr har leveret Kjødet.

Endnu skal vi, efter en Rejseerindring i et engelsk Blad, meddele følgende interessante Skildring af en natlig Skildpaddefangst paa Java:

Solen var nær ved at gaa ned, da vi nærmede os Mundingen af Floden Calli — Maalet for vor Vandring. Endnu en Gang lyste den som en mægtig Glød, og sank da ned bag Skyerne. Stjærnerne glimrede og Maanen kastede sit bløde Lys over Skuepladsen for vor sælsomme Jagt. En Major, som anførte Troppen, havde udvalgt sig en flad Kyst, hvor Skildpadderne let kunde lande. De indfødte, „Malajer", nedrammede Pæle paa Bredden i omtrent 20 Skridts Afstand fra Floden, med et vist Mellemrum; herpaa anbragte de nogle Stykker Kjød, hvorpaa de ophobede flere Bundter Kviste, som de stak Ild i. En Kano blev skudt ud i Vandet, saaledes at den i Nødstilfælde kunde bestiges. Derpaa befalede Majoren samtlige Jagtdeltagere at lægge sig ned og forholde sig aldeles ubevægelige; de, som skulde passe Ilden, lagde sig bag ved denne, saaledes at de ikke vilde kunne ses af Skildpadderne. Vi ventede omtrent en Time, men vor Stilling tillod os kun nu og da at se den store bepandsede Ryg af en Skildpadde, der langsomt, og som det syntes meget forsigtigt, kom nærmere. Pludselig bemærkede vi, hvorledes flere og flere kravlede op af Vandet, standsede et Øjeblik og bevægede Hovedet frem og tilbage, hvilket sandsynligvis er deres Maade at meddele hinanden deres Jagttagelser paa. Andre kom svømmende bag efter, og da Troppen var stærk nok, bevægede de sig langsomt op mod Baalene for at anrette deres Ødelæggelser paa Kjødstykkerne. Da det mellem Havet og Lokkemaden værende Rum endelig var tilstrækkelig bedækket, udstødte Majoren et Raab. Paa dette Tegn styrtede

Natlig Skildpaddefangst.

Malajerne sig over Skildpadderne, og det var forbavsende at se, med hvilken Behændighed de stak deres Stænger under Bugen og vendte Dyrene om paa Ryggen. I mindre end fem Minutter laa langt over Hundrede ukampdygtige, og kun faa af de sidst ankomne lykkedes det at styrte sig i Havet.

Skildpadderne gjorde fortvivlede Anstrængelser for at vende dem om paa Bugen igjen og slog krampagtig om sig med deres tykke Fødder, men forgjæves; ligger de først en Gang paa Ryggen, er de fangne. Alle mulige Størrelser fandtes; enkelte havde en Længde af tre, og en Bredde af omtrent to Fod. Malajerne gjorde Bærebøre af deres Stænger og bragte paa denne Maade Fangsten til Vognene. Majorens Ansigt straalede af Glæde; han sagde, at han ikke længe havde gjort saa god en Fangst. Jeg spurgte ham, hvad han vilde gjøre med alle de Skildpadder. „Hvad jeg vil bruge dem til?" svarede han; „en Del giver jeg mine Soldater, som sætter Skildpaddekjødet langt over andre Kjødspiser, en anden Del bliver uddelt til mine Malajer, og Resten bliver solgt til Beboerne af Surabaja. Skallerne sender jeg til de nærmeste Kjøbstæder, hvor de bliver forarbejdede til alle Haande nydelige Smaagjenstande."

I Vognene var ikke en Gang Plads nok for hele vor Fangst. Majoren befalede derfor nogle Malajer at blive tilbage og holde Vagt til Vognene kunde komme tilbage efter Resten. „Er De bange for, at de skal løbe deres Vej?" spurgte jeg leende. „Netop," svarede han; „disse Dyr har en saadan Kjærlighed til hinanden, at naar de ser en ligge paa Ryggen, iler de andre den til Hjælp og bringer den paa Fødderne igjen." En Kjendsgjerning, som jeg senere blev overbevist om Rigtigheden af. Det natlige Jagttog satte sig nu i Gang og vi drog hjemad under Malajernes ensformige Sang.

Den bedste Fortælling.

(Fortsat.)

Anders gik nu selv op paa Høloftet og begyndte at kaste Hø ned, og imens havde han sine Tanker. Per Skrædders Tale havde dog haft nogen Virkning hos ham. Det var nemlig første Gang, han uforbeholdent havde faaet at høre, hvad Folk vilde sige om det Parti, som han agtede at stifte. Men det var ikke Anders Winther en ligegyldig Sag, hvad Folk sagde om hans Færd. Og naar alt kom til alt, var saa Laust Ebbesen en ret antagelig Svigersøn? Vel var hans Gaard ikke saa god og stor som Mourits Kristensens, men han var dog heller ingen fattig Karl. Dertil var han flittig og sparsom, saa han kunde komme fremad, medens Mourits Kristensen, naar han vilde blive ved, som han nu alt længe havde begyndt, til sidst endog kunde blive ganske fattig. Og saa Else, der vilde saa nødig! Var det ikke ogsaa Synd, at tvinge hende?

Anders Winther var en Mand, der var rask til Handling, og han kunde gaa ind paa en Spøg. Da derfor Karlene kom og blev noget betuttede ved at se deres Husbond udføre det Arbejde, de alt længe skulde have været ved, fik de mod Forventning ikke Skjænd, men Anders lod dem, uden at sige et Ord, træde ind i hans Sted og gik hurtig tilbage til Stuen. Thi han havde taget en Beslutning. I Stuen var Per, der imidlertid havde faaet sin Nadver, i Færd med at gaa. Buxerne hang paa Dørstolpen.

„Det er ellers et Par dejlige Buxer," sagde Per, „føl bare paa dem, Anders, Skindet er saa blødt som Fløjl."

„Saa var det da ogsaa Skade, om de ikke skulde sys færdige," sagde Anders. „Tag dit Tøj frem igjen, Per, og giv dig i Færd med det andet Ben; jeg vil betale dig den Løn, som du forlangte. Men det siger jeg dig, jeg betaler dig kun for det ene Ben; vil du have noget for det andet, faar du henvende dig til Laust og Else."

„Saa fik da Else sin Laust, og det har Anders Winther aldrig haft Grund til at fortryde. Og det var gale Per Skrædder Skyld i. Saa en Skrædder kan ogsaa udrette noget," sluttede Hans Skrædder sin Fortælling.

„Jeg vil ogsaa være Skrædder," sagde Peter fornøjet. Og, som for at bevise, at han besad den fornødne Lethed, satte han Hænderne paa Bordet og svang sig op paa det, hvor han saa blev siddende, dinglende med Benene.

„Kan I ingen Fortællinger, Maren?" sagde Anne. Hun sad ved Siden af Maren og hældede sit Hoved op til hendes Skulder. „Kan I ikke en om en Knippelspige?"

Maren vilde ikke rigtig.

„Jo, Maren, nu skal du fortælle," sagde Hans Skrædder; „saa kan Børnene dømme, hvem af os to der kan bedst."

„Det bliver nok dig, Hans," sagde Maren. „Men skal jeg, saa vil jeg fortælle, hvad jeg ved."

„Ikke langt her fra, i et af Sognene vester paa, var der for mange Aar siden en Kniplerske. Hun hed Hanne, og hun var meget dygtig til sin Gjerning. Ingen kunde kniple bredere og tættere Mønstre og hitte Rede i flere Snese Stokke end hun. Hun var forlovet, og hendes Kjæreste tegnede til at blive noget stort. Han var deres Nabos Søn og hed Johan. De havde kjendt hinanden

siden de var Børn, da hun kniplede Gaaseøjne*) og han brød sit Hoved med Regnebogen. Som hun havde et Par flinke Hænder, havde han et klogt Hoved. Først hed det, han kunde blive Lærer, saa hed det, han kunde blive mere, han kunde blive Præst. Det var en dyr Vej, men han var flittig og sparsom, blev derfor ogsaa understøttet af Velyndere, og hans Brud, der fik et Par Daler for en Alen af sine Kniplinger, understøttede ham ogsaa. Thi hun var flittig, hvorfor hun ogsaa, da hendes Kjæreste ikke mere trængte til hendes Understøttelse, men kunde hjælpe sig selv, dog vedblev at arbejde næsten Dag og Nat, bøjet over sit Knipleskrin. Hun havde nemlig sat sig et Maal, som hun arbejdede hen imod: hun vilde ikke komme med tomme Hænder ind i Ægtestanden, hun vilde medbringe en lille Sum. Da fik hun, kort før hendes Kjæreste skulde tage sin sidste Examen, en Dag et Brev fra ham, og dette Brev slog ned hos hende som et Lyn fra en skyfri Himmel. Han skrev nemlig, han vidste nok, at det, som han havde at meddele hende, vilde gjøre hende ondt, men det var bedst at sige det strax; hun kunde ikke blive hans Hustru. Han passede ikke mere for hende og hun ikke for ham, dertil havde han nu lært for meget; det vilde kun blive et ulykkeligt Ægteskab. Det var bedst at komme til Klarhed derover, førend det var for silde. Han takkede hende for den Understøttelse, hun havde ydet ham; saa snart han var bleven Præst, skulde han nok betale hende hendes Penge tilbage igjen.

Stakkels Hanne besvimede ikke ved Modtagelsen af dette Brev, hun bar sin Kummer stille, men hendes Livsglæde var borte, og Følgerne af det anstrængende Arbejde kom nu over hende; hendes Helbred var knækket. Det blev hende snart klart, at hun gik Døden i Møde.

En Dag lod hun Præsten kalde. Hun sagde ham, at hun vidste, hun vilde dø, men der var to Ting, hun gjærne vilde ordne forinden. Hun havde nogle Penge og ingen Arvinger til dem. Hvor meget den ny Altertavle vel kunde koste, som han saa længe havde talt om, at han ønskede i Kirken? Henved hundrede Daler, tænkte han. Saa haabede hun nok, at Vorherre lod hende leve saa længe, indtil hun havde fortjent denne Sum, saa at efter hendes Død Altertavlen kunde sættes.

Derpaa slog hun Lommetørklædet tilbage, der bedækkede hendes Arbejde paa Skrinet, og viste Præsten det. Det var et bredt Mønster; hun havde selv slaaet det op**) og prikket det. Det viste Frelserens Marterredskaber; „thi jeg tænker saa meget paa hans Lidelse," sagde hun. Dette Arbejde skulde være en Kant om Dugen paa Alterbordet. Hun levede da ogsaa saa længe, at hun fik de hundrede Daler samlet — det var mange Penge den Gang — og efter hendes Død blev saa Altertavlen sat.

Saa var det en Gang efter mange Aars Forløb. Præsteembedet der i Sognet var ledigt, og Nabopræsterne skulde forrette Tjenesten. Saaledes kom Turen ogsaa til Johan, der i Tidens Løb var bleven Præst et Par Mil fra sit Hjem og for længe siden havde giftet sig med en fin Frøken. Der var mange Folk i Kirke den Søndag; thi de vilde alle høre deres gamle Landsmand. Som han da stod for Alteret, inden han begyndte at messe, faldt hans Øje paa den ny Altertavle. Billedet i dens Midte fremstillede den hellige Nadveres Indstiftelse. Ved den ene Ende af Bordet, ligesom Præsten nærmest, sad Judas. Hans Ansigtstræk forekom Johan bekjendte, og han blev blodrød i Ansigtet, da han opdagede, at Judas lignede ham selv, ja at Forræderens Dragt endog lignede det præstelige Ornat. Thi med det samme var ogsaa hans Blik faldet paa Underskriften under Billedet; der stod med lysende Guldbogstaver: „Foræret til Kirken af Kniplersken Hanne Nielses Datter". Nu var Sammenhængen ham klar, hans onde Samvittighed lod ham ane den. Den Maler, der havde malet Billedet, havde vidst, hvad der havde bragt den stakkels Hanne saa tidlig i Graven, han havde ogsaa kjendt den utro Kjæreste og laant Judas, der bragte sin Herre og Mester i Døden, hans Træk. Da Johan vendte sig om mod Menigheden, var han ganske bleg, og det var kun med stort Besvær, at han holdt sin Prædiken den Dag. Men siden kom han aldrig mere i denne Kirke; var det hans Tur, saa var han enten syg eller havde anden gyldig Forhindring.

(Sluttes.)

*) Et let Mønster for Begyndere. **) At „slaa et Mønster op" er det samme som at opfinde det, noget, som kun ganske faa Kniplersker kan.

Til Husvennens Holdere.

Bestilling paa næste Kvartal bedes indsendt snarest efter Modtagelsen af dette Nr. Med næste Nr. følger et særdeles smukt Præmieblad i Oljetryk, forestillende **Tordenskjold og den svenske Kommandant,** efter Maleri af Professor Otto Bache.

Til Holderne i næste Kvartal følger, ligesom f. A., en **Præmiekupon,** der mod Efterbetaling af 1 Kr. giver Adgang til en **ny fortrinlig Julebog,** der allerede er under Trykning.

Hermed følger et Tillæg med Husflidsmeddelelser.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition, A. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.

11. Aargang. Nr. 52.

Søndagen den 28. September 1884.

Den bedste Fortælling.

(Sluttet.)

Det var Marens Fortælling, og da hun var til Ende med den, var hun noget bevæget. Det var, som om under Fortællingen den stakkels Hannes fejlslagne Livshaab vemodige Minder fra hendes eget Liv var stegne frem hos hende. Og saaledes var det ogsaa, og jeg kan gjærne forraade, hvad Maren tænkte paa. Hun havde ogsaa en Gang været forlovet, men havde maattet hæve Forbindelsen paa Grund af, at hendes Kjæreste ikke duede. Det var Mindet herom, der stemte hende vemodig.

Skrædderens lille Anne, der sad ved Siden af Maren, syntes meget godt om hendes Fortælling og udtalte det; men Peter syntes dog bedst om sin Faders.

Medens Maren fortalte, havde Moderen staaet ved Væven, med Hovedet lænet op til den. Hun havde staaet som i Tanker, men da Maren sluttede, vaagnede hun op og sagde: „Nu skal jeg vel fortælle, og da Fa'er har fortalt om en Skrædder og Maren om en „Knippelspige", saa maa jeg helst fortælle om en Væverske. Jeg kan rigtignok kun en saadan Historie, men den kjender jeg saa ogsaa desto bedre."

„Der var en Gang en Enke, hun havde kun en eneste Søn. Drengen havde en god Forstand, ingen gav bedre Svar i Skolen eller paa Kirkegulvet end han. Men han havde ogsaa sin egen Vilje og et trodsigt Sind, som Moderen ikke bøjede; hun forkjælede ham og var som Eli, der ikke saa' ondt til sine Sønners Ondskab. Der var rigtignok Venner, der bebrejdede hende dette, og Præsten gjorde det ogsaa, da Sønnen en Gang havde forbrudt noget i Skolen og hun ikke vilde straffe ham derfor. Men Drengen gjorde sig altid ren for hende, og hun troede ham bedre end hans Anklagere og holdt derfor med ham. Dette kom hun senere til at angre haardt. Thi da han var bleven konfirmeret, kom han til at tjene paa en stor Gaard øster paa. Her, imellem de mange Folk, fik han Lyst til al Slags Liderlighed, lærte at bande, spille Kort, gaa paa Kroen og trække sent om paa Gaden med Pigerne. Sin Moder besøgte han sjældent, det var den Tak, hun fik for sin uforstandige Kjærlighed.

En Aften havde han med de andre Karle været i Kroen, det var blevet til Svir og Slagsmaal, og en var bleven haardt saaret. De øvrige Deltagere i Slagsmaalet blev da stævnede for Retten. Men Dagen før de skulde møde i Retten — det var just Kyndelmisse, som i Dag — var Adser, saaledes hed Enkens Søn, forsvunden, og ingen vidste, hvor han var. De søgte ham hos Moderen; men hos hende var han ikke, og hun vidste heller ikke, hvor han var.

Hun kom nu i stor Angest. Ad alle mulige Veje søgte hun at faa ham opsporet, men forgjæves. En Dag sagde Præsten, da hun klagede sin Nød for ham, til hende: „Hør, Lene, du har med din uforstandige Kjærlighed selv været Skyld i dette. Lad dette derfor nu være dig en gavnlig Lærestreg. Vær ikke blot bekymret, fordi din Søn har unddraget dig sin Kjærlighed og dermed maaske ogsaa den Understøttelse, du kunde komme til at trænge til af ham; men vær især bedrøvet, fordi han har elsket og frygtet Vorherre saa lidt, at han har kunnet gjøre saa slette Streger og forlade sin

Moder. Bed især Vorherre om, at han vil omvende hans Hjærte, at hans Sjæl maa frelses og ikke skal fortabes." Dette Ord tog Moderen bedre til Hjærte, end hvad Præsten havde talt til hende om denne Sag, thi hun var nu modtagelig; det havde Nøden gjort. Hun bad fra nu af daglig Vorherre om at omvende hendes Barn, og hun vedblev dermed, thi der hengik Aar og Dag, men hendes Søn kom ikke, og der hørtes heller ikke noget til eller fra ham. Senere giftede hun sig igjen og fik andre kjære Børn, men sin førstefødte, der var som død for hende, glemte hun alligevel ikke, hun vedblev at bede til Vorherre om hans Omvendelse. Da, for nogle Aar siden, havde hun en Drøm: Hendes Søn stod for hende, han saa' godt ud, var vel klædt og sagde til hende: „Kjære Moder, nu er det alt sammen godt, nu skal vi snart komme sammen og aldrig mere skilles." Ved denne Drøm blev hun overmaade glad, thi hun tog den som et Vink fra Vorherre om, at hendes Bøn var bleven bønhørt. Hidindtil havde hun bedet Vorherre om, at han vilde omvende hendes Søn, nu takkede hun ham, fordi han havde gjort det, og hun ventede, at hendes Søn snart skulde vende tilbage som en anden forloren Søn, kun i en bedre Tilstand end denne, for saa altid at blive hos dem. Hun talte ikke til nogen om dette sit Haab, end ikke en Gang til sin Mand, thi hun frygtede for at ingen anden vilde dele hendes Tro, der kun beroede paa en Drøm, og dog syntes hun sig saa vis i sin Sag. Men Tiden gik, og Sønnen kom ikke, og der er nu gaaet to Aar, siden hun drømte om sin Søns Komme, og han er ikke kommen endnu. Men i den aller sidste Tid har Sagen faaet en anden Vending, thi hendes Helbred er ikke mere godt, hun hoster og har bestandig et Tryk for Brystet. For kort siden laa hun en Nat vaagen og kunde ikke sove. Da tænkte hun paa sin Drøm, den var jo ikke gaaet i Opfyldelse! Med et slog det ned hos hende: „Hvad om du har misforstaaet Drømmen. Du tror, at din Søn skal komme til dig, hvad om du skal komme til ham?" Siden den Tid er det hende klart, hendes Søn er død, han har det i Himmelen godt, og hun skal snart følge efter ham og saaledes forenes med ham, og dermed er hun ogsaa godt tilfreds, endskjønt det gjør hende ondt at forlade sin Mand og sine andre kjære Børn.

Her tav Hans Skrædders Hustru, men hun var noget bevæget, thi der dryppede en Taare fra hendes Øjne.

„Nej, Mo'er," sagde Hans Skrædder forskrækket, „du maa ikke dø."

Thi han havde længe mærket, at hans Kone talte om sig selv. Og han blev nu først rigtig bange for hendes Svaghed. Det var jo, som hun havde sagt; hun havde ikke været rask den sidste Tid, men han havde ikke agtet stort derpaa. Nu sagde han: „Er det saaledes fat med dig, Mo'er, skal du over til Gram, til Doktoren, jeg vil strax i Morgen gaa op til Per Andersen, han vil nok kjøre med dig. Vi kan jo ikke undvære dig endnu, lille Mo'er."

Børnene mærkede nu ogsaa, hvor nær deres Moders Fortælling angik dem, og begyndte at græde. Men nu skete der noget. Som et Ekko paa Faderens Ord, at de endnu ikke kunde undvære Mo'er, hed det paa en Gang:

„Det behøves heller ikke!"

Det var en kraftig Mandsrøst, der sagde disse Ord, og de for alle forskrækkede sammen, thi de kunde ikke se, fra hvem Røsten kom. Men i samme Øjeblik gled Døren til Køkkenet, der havde staaet paa Klem, lydløst op, og der viste sig et Billede for dem. Den eneste Træstol, der fandtes i Køkkenet, var rykket hen i Nærheden af Døren, og paa den sad, stærkt belyst af Arnens blussende Flammer, en ung Mand. Han var iført gode, næsten fine Klæder, havde et vejrbidt, men tækkeligt Ansigt, der var indrammet af et stort Skjæg.

„Om Forladelse," sagde han og rejste sig, „men jeg hørte eders Fortællinger, og de interesserede mig, især den sidste; kun er den ikke til Ende, det ved jeg. Thi Moderen behøver ikke at dø for at komme til sin Søn, jeg kan forsikre, at Sønnen ikke er død, men lever. Han har det godt og er bleven et andet Menneske, og han vil snart komme og hente sin Moder til sig."

Men nu kunde han ikke forstille sig længere: „Moder, kjære Moder!" raabte han, „kjender du mig ikke? Jeg er Adser, din Søn. I Dag, Kyndelmisse, er det, som du rigtigt fortalte, just femten Aar, siden jeg løb af min Tjeneste, og derfor har jeg maget det saaledes, at jeg i Dag kunde være hos dig igjen for at bede dig om at tilgive mig al den Kummer, jeg har forvoldt dig."

Ja, det var virkelig Skrædderkonens Søn af første Ægteskab, den fortabte Søn, hun havde fortalt om. Hun havde troet ham død, og nu levede han dog; hun havde bedet om hans Omvendelse, og hendes Bønner var gaaet i Opfyldelse.

Da man først var kommen sig lidt efter denne Overraskelse, da de første forundrede Spørgsmaal var blevne gjorte og besvarede, og man sad lidt roligere sammen, fortalte Adser, hvorledes det var gaaet ham.

Han havde længe haft Lyst til at komme ud i den vide Verden, saa han var ikke deserteret af

Frygt alene, da han havde været med ved det blodige Slagsmaal. Først havde han slaaet sig igjennem til Hamborg; der havde han taget Tjeneste paa et Skib, og saaledes var han kommen til Amerika. I flere Aar havde han gaaet og drevet, fortjent noget og sat det over Styr, atter fortjent noget og atter sat det til. Endelig var han kommen til at tjene hos en kristelig sindet engelsk Bondefamilie, og her, hvor Mundens Bekjendelse stemte overens med Livets Handlinger, var han kommen til Omvendelse. Nu havde han ikke mere sat til, hvad han havde fortjent, men lagt til Side, og for det sparede havde han nu kjøbt sig en Landejendom. Men inden han tog den i Drift, havde han Trang til at opsøge sin Moder, for, hvis hun endnu levede, at fortælle hende om den Forandring, der var foregaaet med ham, og for at forsørge hende.

Det blev sent Sengetid hos Hans Skrædders den Aften. Man kunde ikke blive træt af at høre og fortælle. Især kunde man ikke faa nok af Amerikanerens Fortællinger om det forunderlige Land, der nu snart skulde blive deres Hjem. Der var der anderledes frit end her, og der laa store Sletter, der kunde kjøbes for en billig Pris. Det lange Græs, der voxede paa dem, sved man af, og dets Aske kunde saa gøde Jorden for mange Aar. Der var Brød nok til dem alle, thi det forstod sig, ikke Moderen alene, men den hele Familie skulde med ham derover.

Ved Albumet.

Hver Gang hun letter et Blad paa Klem,
titter velkjendte Billeder frem.
Der sidder jo Søster og Fader og Moder
og Svend, hendes ældste Broder.
Men hvad der i Livets Album staar,
kjender endnu hun ikke.
Hun aander i Hjemlivets Solskinskaar
og svælger i Mildheds varme Blikke.
Det store, krøllede, guldlyse Haar
Kjærtegn af venlige Hænder faar.

H. P. L.

Det lange Hus er der endnu, men det kjendes ikke mere under denne Benævnelse. Thi da Hans Skrædders Kone var kommen sig, og det varede ikke længe, rejste nemlig den hele Familie virkelig med til Amerika.

Men da Skrædderens var rejst, brækkede man de Fag, som de havde beboet, ned, og saaledes blev det lange Hus delt i to. Maren Knippelspige blev ved at bo i sin Ende af Huset. Hun hørte tit fra Amerika, fik mangt et hjerteligt Brev fra Hans Skrædders Hustru og senere, da hun blev gammel og svag, mangen Pengeunderstøttelse. Hun glemte aldrig den Aften, da de sad sammen og fortalte Historier og selv kom til at opleve den bedste af dem endnu den samme Aften.

Nic. C. A.

Tordenskjold og den svenske Kommandant.

Naar „Husvennen“ denne Gang som Præmieblad bringer en fortrinlig Gjengivelse af Professor Otto Baches ypperlige Maleri, der gjengiver en af Tordenskjolds mest forvovne Bedrifter, saa trænger dette Billede i Grunden ikke til synderlig Forklaring, da selve Begivenheden jo er kjendt overalt. For de Læsere, som ikke mindes Begivenhedernes Sammenhæng, skal vi imidlertid bringe en kort Beretning efter F. Barfods „Fortællinger af Fædrelandets Historie“.

Det var i Aaret 1719, Aaret efter den svenske Heltekonges Karl den tolvtes Død, at Krigen blev forsat imellem Danmark og Sverige. I det tidlige Foraar 1719 indesluttede Tordenskjold Gøteborg. Mens han lod en Del af sin talrige Flaade spærre for denne Stad, gik han med den større Del imod Marstrand, og vi skulle nu betragte hans berømteste Daad næst Kampen i Dynekilen.

Marstrand laa paa en Klippeø, og dens Værker var i den sidste Tid meget forstærkede. Karlsten i Vest, Gustafsborg i Syd og et Batteri i Nord lukkede godt for selve Byen, hvis Havne i Nordøst dannedes af Koøen og Kløverøen, der kun var skilt ved et smalt Sund, fyldt med Klipper og Skjær og befæstede Holme. I Havnen laa en svensk Flaade: 12 større Skibe med 445 Kanoner og Svingbasser, samt to Brandere, to Galejer og nogle mindre Skibe. Fæstningens Kommandant var Oberst Dankwardt, Flaadechefen Kommandør Sjøblad. For at faa sikre Efterretninger om Fjendens Lejlighed, klædte Tordenskjold sig ud og tog en Kurv Fisk paa Armen, som han gik omkring og solgte. Men han tog sig vel i Agt, at han ikke solgte for meget, thi han vilde se alt, og holdt den derfor i ublu Pris. Han var alle Vegne: paa Flaaden, i Byen og paa Fæstningen men ingensteds blev han røbet, da han talte svensk som en indfødt, og den Vished fik han, at de svenske Skibe kunde ødelægges, i hvor godt de end var gjemte. Derfor landede han 21de Juli paa Koøen med omtrent 600 Matroser og Soldater, og fra begge Sider begyndte Bombernes Vandring. Først Søndag Morgen den 23de fandt dog Hovedangrebet Sted. Fra begge Sider gjordes der utrolige Anstrængelser, men Tordenskjolds Tilbud, at han vilde gaa bort igjen, naar man gav ham tre Linjeskibe og tre Skytsskibe, gik Svensken naturligvis ikke ind paa. Saa gik han Klokken 9 Formiddag i Land paa Byens Nordside, og efter en kort Modstand var denne i hans Vold. Forskrækket begyndte det svenske Skibsmandskab at flygte til Karlsten, men skød først med Kanoner fra Dækket ned i Skibene for at faa dem til at synke. Tordenskjold skyndte paa deres Flugt med Granater, og sendte Folk om Bord i de flygtedes Sted, som kunde tage Priserne i Besiddelse og stoppe Grundskuddene. Fæstningens Ild forbød ham imidlertid at udhale flere end 4 af de større Skibe med 133 Kanoner, medens de øvrige sank eller brændtes. (Dog optog Admiral Judichær siden 3 af de sunkne med 136 Kanoner).

Flaaden var altsaa ødelagt, og det var alt, hvad Tordenskjold havde evnet; i Byen og Batterierne havde han desuden taget 45 svære Kanoner. Men Lykken gav Haabet Vinger, og nu fattede han den dristige Beslutning at tage det „uindtagelige“ Karlsten Han bombarderede altsaa Fæstningen med alt, hvad der kunde række op ad Klippen, og da Kommandanten vedblev at skyde paa Byen, laante han Borgerne Folk og Baade til at flytte dem selv og deres Ejendele over paa Kløverøen. Det varede dog ikke længe, inden han saa, at Magten gjorde det ikke; han maatte bruge List, hvis han vilde tage Karlsten. Han fik at vide, at der blandt Besætningen var en Del misfornøjede Sachsere, og kastede derfor tyske Breve ind i Fæstningen, i hvilke han af al Kraft raadede til Overgivelse. Desuden talte han om en Forstærkning paa 20,000 Mand, som hastede ham til Undsætning; og sin egen Magt gjorde han langt større, end den var. Da desuden Fæstningens Krudtmagasin var sprængt i Luften og et Kornmagasin brændt, blev Kommandanten ængstelig. Kvinder, Børn og feje Tyskere overhængte ham idelig, og han indlod sig i Underhandlinger. Han sendte Søkaptejn Utfall ned i Byen, at han skulde se, hvor stor den danske Krigsmagt var; men ham drak Tordenskjold fuld og stillede de samme Folk i flere Gader, saa Kaptejnen bildte sig ind, at de 600 Mand var lige saa mange Tusender. Saa overgav Dankwardt sig den 26de Juli. Men Tordenskjold syntes, at det varede for længe, inden han ryskede ud. Han gik da selv med nogle faa Mand op til Fæstningen, lige til Kommandantens Vinduer: „For en Ulykke, hvad nøler I efter!“ raabte han; „ved I ikke, at Tiden er udløben?“

Det er dette Øjeblik Kunstneren har grebet og saa ypperlig har skildret ved Gjengivelsen af den unge, djærve Søhelt med sine faa Ledsagere og den forfærdede raadvilde Kommandant, der i sin Skræk strax lod Fæstningen rømme.

Frederik den fjerde var fra Norge naaet til Strømstad, da han modtog denne Efterretning. Det var ikke mere end billigt, at han nu gik til Marstrand, udnævnte sin kjække Skovtbynakt til Viceadmiral, bandt egenhændigt sit Brystbillede, rigelig besat med Diamanter, i hans Knaphul, samt hædrede baade ham selv og alle hans Skibschefer med Guldmedaljer, og de underordnede Officerer med Sølvmedaljer.

Smaating.

En Trøst. Husmoderen: „Stine, nu maa vi være meget forsigtige med Mælken, thi Professor Koch har jo sagt, at den er et Hovedopholdssted for Kolerabacillerne.“ — Pigen: (nylig kommen fra Landet): „Aa, det skal Fruen virkelig ikke tro. I denne daarlige Kjøbstadmælk kan Dyrene saamæn slet ikke trives.“

Et Hjærtesuk. „Gid jeg var et Kobberstik og hang paa Væggen,“ lallede en Dranker, „saa havde jeg dog altid Glasset for mig.“

Husvennens Opbevaring.

Naar de enkelte Numre af dette Blad opbevares rene og glatte, vil Holderne ved Aargangens Slutning være i Besiddelse af en stor og indholdsrig Bog, der, ved at indbindes, i mange Aar kan bevare sin Værdi og være til Glæde og Underholdning for gamle og unge i ethvert Hjem.

Bogen indbindes i smukke og stærke Bind for 1 Kr. 65 Ø. pr. Aargang hos Bogbinder Haastrup, Hestemøllestræde Nr. 8, 1ste Sal over Gaarden, Kjøbenhavn V. Sammesteds kan Mapper faas for 50 Øre Stykket (frit tilsendt 56 Øre).

Hermed følger til alle „Husvennen“s Aarsholdere Præmiebladet

Tordenskjold og den svenske Kommandant.

Oljetryk efter Professor Otto Baches Maleri.

Indhold.

Trykt hos J. H. Schultz. Hovedexpedition: N. C. Roms Forlagsforretning. Kjøbenhavn. V.